

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

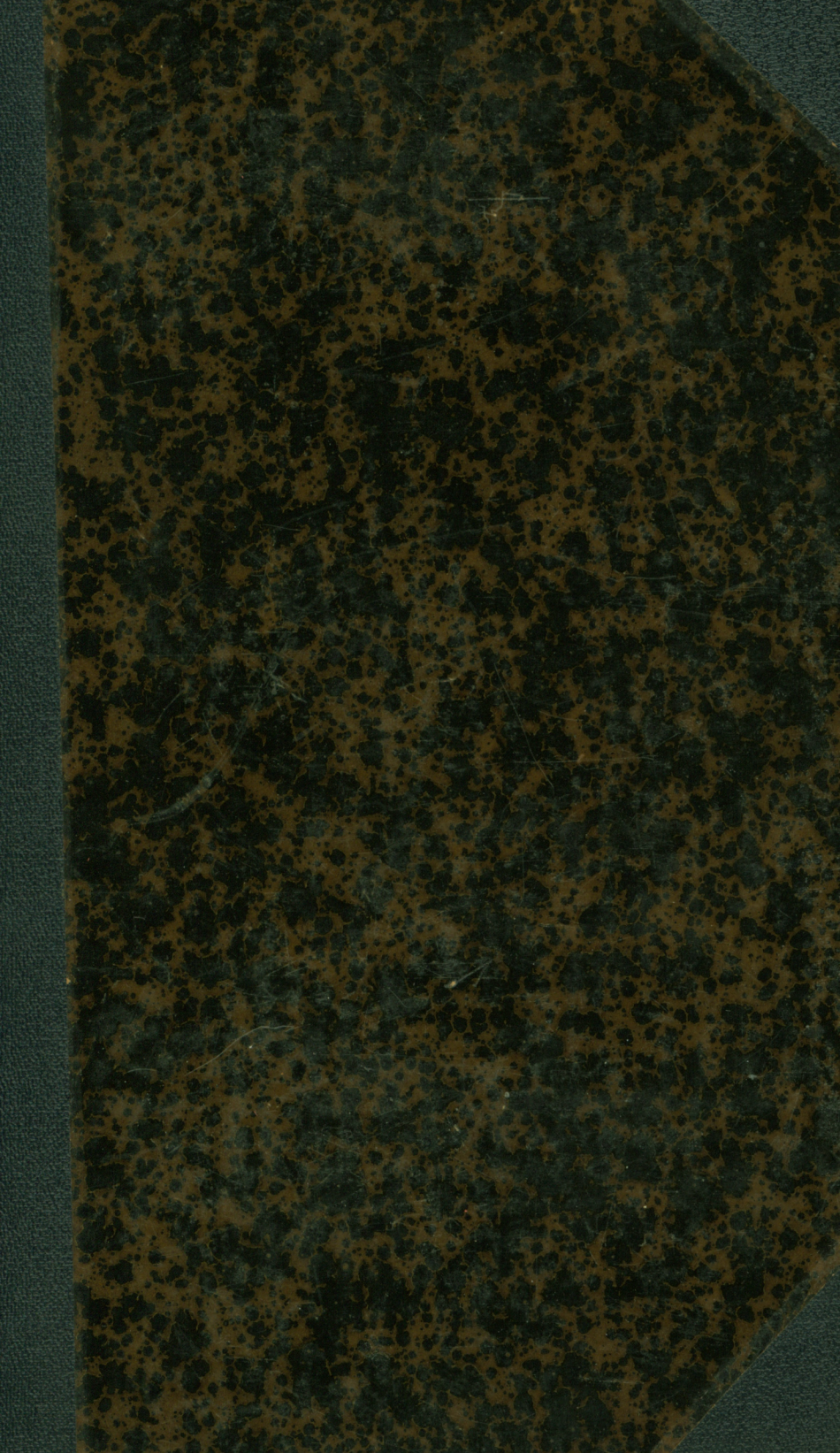
Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Højesteretstidende

udgivet af

Højesterets Protokolsekretærer.

Højesteretsaaret 1943.

87. Aargang.

København.

G. E. C. Gads Forlag.

1944

NAVNEREGISTER

Civile Sager.

	Pag.		Pag.
Aaba, Firmaet	564, 567	Beltøft, Peter, Købmand	299
Aalborg Rutebilstation, A/S..	676	Birns Jernstøberi, Vald., A/S..	545
Aga Baltic, A/B	779	Bjerrehus, Viggo, Købmand ..	299
Ahlefeldt-Laurvig, Eva, Grev- inde	666	Bjørn, C. O., Mejeriejer	771
Allak, Fabrikken	746	Boesgaard, Edvin, Restauratør	358
Amby, Mads, I/S	545	Bondo, E. & Co., I/S	428
Amtsbiller, Georg, Bogholder	59	Borup Andelsmejeri	698
Andelsmejeriet »Landsogn« ..	62	Brack, Fritz, Fabrikant	290
Andels-Pensionsforeningen, gens. Forsikringsselskab	612	Brammer, Carl, A/S	182
Andersen, Aage Henning, Re- daktør 83,	92	Bramsen, Chr., Proprietær ..	483
Andersen, Anker, fhv. Mælke- handler	785	Bruun, E. L., Direktør	276
Andersen, C. H., Forretnings- fører	769	Burmeister & Wains Maskin- og Skibsbyggeri, A/S	352
Andersen, Claus, Ingeniør	116	Caning, Sven, A/S	222
Andersen, Emil, Tømrermester	573	Carlsen, J. E., Vognmand	539
Andersen, H. Sjølander, Fabri- kant	521	Centralværkstederne for Byg- ningshaandværk, A/S	296
Andersen, Herman, Ekspedient	1	Christensen, Hans C., Grosse- rer	449
Andersen, Niels Vognmand ..	204	Christensen, William, Gaard- ejer	122
Andkilde, C. C., Murermester	174	Christiani & Nielsen, Ingeniør- og Entreprenørfirma	236
Arbejdernes Fællesorganisation i Næstved	514	Christoffersen, Johs, Vogn- mand, hs. Konkursbo	256
Arbejds- og Forligsnævnet ..	564	Clausen, Carl, Forpagter	698
Arends, Bertha, Fru	671	Cleemann, P. F., Skibsreder..	467
Arends, Georg E., Grosserer..	671	Colmorten, Carlo, Murermester og Entreprenør	742
Arkner, Poul, Godsejer	245	Continental, Mælkeriet, A/S ..	443
Bach-Hansen, V., Vinhandler..	346	»Cyklerytteren«, Bladet	365
Baltica, A/S, Assurandør-Com- pagniet	596	Daell, Peter Møller, Grosserer	83
Bang, Nina C., Fru	432	Dan, Motorfabrikken, A/S	69
Bartens, C. E., Ingeniør	370	Danbo, J. M., Korpsofficiant..	755
Bauditz, Christine von, Fru ..	446		

	Pag.		Pag.
Danfisk, Firma	293	Fogh, O. Weis, Bankdirektør	343
Danmarks kommunistiske Par- tis Bo	618	Foreningen af danske Manu- faktur Grossisters Ak- kord- og Konkursafde- ling	125
Danmarks Nationalbank	449	Foreningen af Kioskejere i Danmark	442
Dannin, Ingeborg, Fru	219	Foreningen af Købmænd i Jern- og Staalbranchen i Jylland	373
Dansk Arbejdsmandsforbund ..	500	Fredericia Privatbank, A/S....	378
Dansk Bicycle-Club.....	365	Frederiksberg Boligselskab ..	460
Dansk Funktionærforbund	516	Frederiksen, F. V., Fabrikant	293
Dansk Krigs-Søforsikring for Varer	259	Friborg, V., Fabrikant	642
Dansk Trægas Brændetørreri	600	Fridericia, Hilmar, Læge	474
Danske Andelsslagteriers Fedt- raffinerier	14	Friisbøll, Eva, Fru, Ejendoms- mægler	268
Danske Cyklehandleres Han- dels-Aktieselskab	769	Fylgia, Försäkrings-A/B	326
Davidson, Heinrich, Kontor- medhjælper	618	Fællesforeningen for Danmarks Brugsforeninger, Aal- borg Afd.	1
De forenede Vognmandsforret- ninger	132	Galthen, Marie, Fru	116
De samvirkende Fagforbund..	567	Gelius, Poul R., Fabriksinspek- tør, cand. polyt.	386
Direktoratet for Københavns Skattevæsen	666	Generaldirektoratet for de dan- ske Statsbaner	715
Direktoratet for Københavns Sporveje	469	Gentofte Kommunes Bygnings- kommission	174
Direktoratet for Patent- og Varemærkevæsenet	225	Grauert, H. Chr., Salgschef....	368
Due, Carl, Handelsmand og Tankpasser	408	Gørtz, Ebbe, Generalløjtnant..	742
Dynesen, Mary, Frk.	558	Handreck, Henry	104
Ebbedal, Jensen, Direktør	69	Hansen, Aage Johs., fhv. Ar- tillerikonstabel af 1. Grad	180
Eggers, Olga Antoinette v., Forfatterinde	83, 92	Hansen, Charles, Restauratør..	514
Ejco, A/S	225	Hansen, E., Fru	104
Ejlersen, P., Vognmand	715	Hansen, Egon, Bankbestyrer..	304
»Enigheden af 1880«, Syge- og Begravelseskasse	516	Hansen, Ejnar, Fiskehandler ..	436
Erichsen, Svend Valdemar, Rentier	401	Hansen, Emil, statseksam. Ejen- domsmægler	268
Esbjerg Bank, A/S	704	Hansen, Freidorff, Entreprenør	256
Esbjerg Kommune	54	Hansen, Gunnar, Gaardejer..	489
Feddersen, Marie, Fru.....	304	Hansen, H. C., Restauratør ..	143
Fedtcentralen, I/S	14	Hansen, Hans Christian Oscar, Gas- og Vandmester	638
Ferdinandsen, Poul, Bestyrer..	455		
Finansministeriet ... 132, 428, 495, 686			

Pag.	Pag.
Hansen, Johannes, Sekretær .. 618	Jensen, Elisabeth Kirstine, Enkefru 498
Hansen, Jørgen, Proprietær .. 573	Jensen, Erik Dahl, Landmand 549
Hansen, Lars, Rentier 686	Jensen, Fischer, Fiskeeksportør 180
Hansen, Niels, Handelsmand .. 288	Jensen, H. Bjerregaard, Landsretssagfører 638
Hansen, Oluf, Gaardejer..... 39	Jensen, H. Chr., Restauratør.. 664
Hansen, Sofus, Proprietær.... 45	Jensen, Henrik, Husejer..... 766
Hansen, Thora Emma, Enke.. 686	Jensen, J. Gotfred, Skibsreder 139
Hansen, Uffe, & Co., Ingeniørfirmaet 582	Jensen, Jens Vestergaard, Gartner 157
Hansen, William, Direktør ... 284	Jensen, Leopold, Hotelejer .. 59
Harrested Andelsmejeri 62	Jensen, Magnus, Vognmand.. 704
Hasselbalch, Steen, Forlagsboghandler 491	Jensen, Ole, Entreprenør 755
Henrichsen, Eleonora, Fru .. 724	Jensen, R. P., Fru 436
Henriksen, K., Fru, Gaardejer- ske 122	Jensen, Thyra, Fru 596
Henriques & Løvengreens Trikotagefabrikker, A/S 265	Jensen, Wald. S., Direktør.... 200
Herfølge Andelsmejeri 585	Jespersen, A., & Søn, Entreprenørfirma 280
Hjarsbæk, Alfred 564, 567	Johansen, Ejby, Redaktør 365
Hjermind, N. P., Forstander.. 573	Josephsen, Poulina, Enkefru .. 573
Hjort-Petersen, V., Fouragehandler 549	Jørgensen, B. L., Fru 618
Hoffman-La Roche & Co., F., A/S 225	Jørgensen, J. T., Godsejer.... 642
Holm, Chr., Generalkonsul.... 219	Kirk, Hans, Forfatter 618
Holmberg, Kaj G. V., Overgartner 486	Kjeldsen, Laura, Fru 108
Holmberg, Maja, Fru 486	Knudsen, Aage, Assurandør .. 326
Hornbæk Strandbad, I/S 558	Knudsen, Holger, Kbmd., hs. Dødsbo 638
Hotaco, A/S 276	Knudsen, J., Brændselshandler 521
Hulvai, Chr., Gaardejer 256	Knudtzon, Højesteretssagfører 498
Hvidbjerg-Ørum-Lodbjerg Kommune 591	Kongebro-Hansen, S., Grosse- rer 628
Høck, Peter, Arbejdsmand .. 500	Korsberg, H., Brændselshandler 521
Høyer, J., Direktør 373	Kristensen, A. Kr. E., Murer- mester 591
Iduna Trading Co., A/S 196	Kristensen, N. A., Murermester 591
Jacobsen, August Peter, Montør 436	Krogh, C., Mælkehandler 607
Jensen, A. Byrialsen, Kaptajn 436	Kværndrup Andelsmejeri 208
Jensen, Agnes Marie, Fru.... 460	Kücker, Henrich Arthur Alexis Vilhelm, Direktør, hs. Bo 9
Jensen, Agnes Sigrid, Fru 250	Københavns Magistrats I Af- deling 631, 766
Jensen, Carl, Gaardejer 204	Københavnske Husmødres Mælkeforsyning 585
	Køge Købstads Kommune 250

	Pag.		Pag.
Laier, Philip Fr., Købmand..	245	Munch-Petersen, Johs., stud.	
Landbrugernes Sammenslut-		jur.	215
ning for Haderslev Amt	98	Møinichen, Gertrud, Fru	724
»Landsogn«, Andelsmejeri	62	Møller, Richard, Overretssagf.	401
Langebæk, V. H., Cicilingeniør	733		
Larsen, Telefonmontør	489	Nielsen, Anne Marie, Fru, Ser-	
Larsen, Carl, Arbejdsmand....	413	vitrice	443
Larsen, Chr., Husmand	288	Nielsen, J. Berg, Restauratør..	378
Larsen, Eva Meyer, Fru	624	Nielsen, Helga, Frk.	509
Larsen, Georg, fhv. Kontrollør	516	Nielsen, Johannes, Vognmand	539
Larsen, Helge, Journalist	618	Nielsen, L. C. C., Købmand..	413
Larsen, Jens H., cand. polyt... 293		Nielsen, Karen, f. Jensen.....	509
Larsen, Johs., Forpagter	692	Nielsen, Lars Chr., Civilingeniør	256
Larsen, L. Chr., Gaardejer..	108	Nielsen, Martin, Redaktør	618
Larsen, Marie M., Fru	104	Nielsen, N. M., Købmand	245
Larsen, Svend, Depotejer	624	Nielsen, N. P., Direktør.....	455
Larsen, Svend, Formand	742	Nielsen, Svend Marius	618
Lassen, Ingeborg, Fru	491	Nielsen, Thorvald, fhv. Vogn-	
Laursen, Axel, Landsretssagf.	215	mand	658
Laursen, Karl Marius, Direktør	157	Nilsson, Oskar, Ingeniør	746
Laursen, Marie, Enkefru	651	Nordbjærg, Agnes, Fru, Tand-	
Lindquist, A., Skolebestyrer ..	59	tekniker	200
Lucas, Knud, Grosserer	474	Norden, A/S, Dampskibssel-	
Luterma, Skandinavisk, A/S ..	139	skabet	677
Løhr, Axel Ernst August, fhv.		Nordfalk, Aage Ewald, Civil-	
Tjener	469	ingeniør	552
		Nornan, Forsikrings-A/S.....	730
Maarup, Chr., Forpagter	39		
Madsen, Carl Find, Gaardejer	692	Odense Købstads Skifteret	422, 426
Malmstrøm, Minna, Fru, Di-		Offeren, K. E., pens. Over-	
rektør	358	postbud	132
Mandsberg, Lars, Købmand ..	658	Olesen, Laurits Grangaard,	
Matr. Nr. 1238 m. fl. af Vi-		Gaardejer	509
gerslev, A/S	664	Olesen, Møller, Husejer	343
Meyer, Marie Kristine, Enkefru	631	Olsen, Alfred, Gaardejer	39
Mikkelsen, Johs., cand. mag... 571		Olsen, Christen, Gaardejer....	290
Ministeriet for Handel, Indu-		Oppenheim, K. S., Landsrets-	
stri og Søfart	449	sagfører	352
Ministeriet for Landbrug og			
Fiskeri	44	Paaske, Gerhard, Arkitekt....	432
Mogensen, Aage W., Bogbin-		Pedersen, Anna Caroline, f.	
der	439, 442	Christoffersen-Foss	730
Moldow, Harald, Ingeniør,		Pedersen, Ernst, Repræsentant	628
cand. polyt.	600	Pedersen, Henning, Landsrets-	
Monberg, N. C., A/S	76	sagfører	9
Mortensen, E. H., Redaktør..	464		
Muchardt, Svend, Direktør....	346		

Pag.	Pag.		
Pedersen, Knud, Teglværksejer	582	Schibsbye, Børge, Repræsentant	196
Pedersen, Linus Jensen, Gartner	54	Schlippe, Henning, Værkfører	69
Petersen, Anna, Gaardejerske	208	Schweitzers Bogtrykkeri, A/S	386
Petersen, Carsten, & Co.	495	Schäfer, Viggo Axel, Kriminalbetjent	596
Petersen, Johs., Mekaniker....	489	Schönecker, Villy, Sagfører, cand. jur.	326
Petersen, Hans, Gaardejer....	98	Sennels, Richard, Repræsentant	708
Petersen, Otto V. C. E., Overlæge, Dr. med.	180	»Sidste Nyt«, Dagbladet	464
Petersen, Peter Marinus, Gaardejer	651	Skandinavia, Forsikringsaktieselskabet	259
Petersen, Stella, & Co., I/S ..	125	Skandinavisk Luterma, A/S..	139
Philipson, Erik, cand. polyt...	236	Skattedepartementet	265
Plaun, Hugo Henning, Kontorassistent	280	Skjellerup, Lina, Enkefru	752
Plinius, Anders Christen, Entreprenør	162	Skoglund, Olaf Aksel, Matros	467
Plinius, Chr., Entreprenør	771	Skov, Godsejer	692
Plinius, Johannes	162	Skov, Ingrid Refsgaard, Fru..	76
Poulsen, Henry Breinholdt, Tømrermester	296	Skytte, Otto Immanuel Jensen, Arkitekt	552
Predbjørn, Valdemar, Kommitteret	738, 740	Slagelse Mælkekompani, A/S	62
Præstø Amtsraad	408	Sloths Mejeri, A/S i Likv....	720
Ramlau, S. A., Pastor	573	Slotsbjergby Andelsmejeri....	62
Rand, Artom, Direktør	44	Socialministeriet	386
Randers Byraad	192	Steen, Agnes Juul, Enkefru, og Købmand Peter Juul Steen, deres Bo	401
Randers Margarinefabrik, A/S	192	Stella Petersen & Co., I/S, dets Konkursbo	125
Rasmusen, C. E., Direktør	573	Stenderup, Ejner, fhv. Proprietær	483
Rasmussen, Agnes Martha, Fru, f. Nielsen	422, 426	Storkøbenhavns Mejeriers Likvidationsselskab	607, 720
Rasmussen, Carl Christian Risom, Disponent	422	Strandhof, Martin, Husejer....	143
Rasmussen, Jens, Grosserer ..	426	Søllerød Kommune	284, 446
Rasmussen, Johannes, Vognmand	222	Sømændenes Forbund	467
Rasmussen, Oluf, Bogtrykker	245	Sønderskov, Rasmus, Proprietær	162
Ribe Kommune	785	Sørensen, Anna Sophie Elisabeth, f. Woer, hds. Dødsbo	215
Rigspolitichefen	596	Sørensen, J. A., & Co., Firmaet	45
Ritz, Carl, Papirhandler	119	Sørensen, Søren, Rentier	245
Ritz, Hans, Bagermester	119	Sørensen, Thora, Fru	708
Rudholt, Rasmus, A/S	779	Tinglysningdommeren i Københavns Amts nordre Birk	498
Scavenius, C. S., Godsejer, Kammerherre	733		

	Pag.		
Tinglysningsdommeren i Viborg	245	Utzon, C. Chr., Direktør	740
Theil, Christian S., Entreprenør	539	Utzon, Margrethe, Fru	738
Thomsen, Niels, Direktør	558		
Thomsen, Th.	612	Vestindisk Handelskompagni	677
Thorsen, I. C., Grosserer	370	Viking, A/S, Blyantfabrikken	746
Thorup, Søren, Restauratør	676		
Tomsen, Alf R., Eksportør	293	Wassermann, Ella, Frk.	92
Tonti, Leo, Redaktør	464	Winther, Jens Toft, Landmand	108
Tretow-Loof, V., Oberst	742	Wollenberg, Heinrich Martin, pens. Lokomotivfører	113
		Wollenberg, Olga Kirstine, Fru	113
Ugebladenes Fællesudvalg af 1938	439		
»Union«, Korn- og Foderstof- import, A/S	752	Østifternes Kreditforening	9, 671

Kriminelle Sager.

Andersen, Hans Max Erik	30	Gabrielsen, Frode	309
Andersen, Niels Bay	416		
Bang, Ane Sørmine, f. Thomas- sen	274	Hansen, Aksel Heinrich	6
Bloch, Charles Nielsen	415	Hansen, Axel Marius	9
Breum, Karsten	594	Hansen, Erik Herbert Fjord	759
		Hansen, Hans Victor Emanuel	50
Christensen, Erhard Frederik	602	Hansen, Niels Knud	147
Christensen, Johannes	589	Holleufer, Christian Aage Gjed- sted	416
Christensen, Karl Kristian	461	Houlberg, Erik August	416
		Høgholm, Anton Nielsen	533
Dalsgaard, Laust	271	Jacobsen, Henry Frithjof Rein- hardt, Bødker	505
Damm, Birger	177	Jacobsen, Svend Johannes Na- thanael	153, 156
Faarby, Olaf Marius, tidl. Truelzen	572	Jensen, Carl Marinus	325
Fink, Henning Christian An- dersen	5	Jensen, Osvald Lembcke	309
Fischer, Henry Dewet	530	Jensen, Poul Valdemar	340
Frandsen, Svend Aage	222	Jensen, Valdemar	340
Fredsted, Valdemar Marius	147	Jepsen, Mathias	416
		Johansen, Cajus Marentius Henrik	309

	Pag.		Pag.
Klostergaard, Niels Marius By- riel Jensen	336	Olsen, Ekelund Anton Louis ..	356
Kristiansen, Karl Kristian Her- man	397	Pedersen, Thorvald Otto	147
Lassel, Eigil Johs. Ferd. La- salle	646	Petersen, Edvin Carl Louis..	309
Lauritzen, Thorkild Hans Greve	362	Petersen, Poul August Emanuel	147
Lindberg, Mozart	73	Rasmussen, Rasmus Broch....	528
Lindvang, Johannes Madsen..	309	Rauff, Ane Marie Vilhelmine, f. Frandsen	690
Madsen, Jens Marinus	533	Schacke, Jul Emanuel Bording	147
Michaelsen, Helge Badeby....	775	Svendsen, Olaf Christian	15
Mikkelsen, Jeppe Johannes La- degaard, Premierløjtnant	33	Sørensen, Niels Ejstrup	633
Mårtensson, Adolph Otto	416	Thaarup, Alex Frants Alfred..	361
Nielsen, Gilbert	309	Wiingaard, Georg Emil.....	400
Nielsen, Svend Aage Emil....	213	Wistisen, Preben Christian ..	309
Nielsen, Svend Aage Thorup..	189		
Nielsen, Villy Emil Kalludan..	633		

EMNELISTE

- Aa, se Fiskeri og Vand.
Aager (se dog særlig Leje).
Aalegaard, se Fiskeri.
Aandssvage.
Adcitation.
Adel.
Administration, se Domstolene og Øvrighed.
Adoption.
Afbetaling.
Afgifter, offentlige, se særlig Arveafgift, Retsafgift, Skatter, Skifteafgift, Stempelvæsen, Tinglysningsafgift, Tiende og Told.
Afgifter og Byrder, privatretlige (se dog særlig Eneret og Patenter).
Afholdspaalæg.
Afkræftelse af Retshandler m. m.
Afløsning, se Afgifter og Byrder, Fæste, Jagt og Tiende.
Afpresning.
Afstemning (se dog særlig Aktieselskab, Foreninger og Valg).
Aftaler, se Kollektive Aftaler, Kontrakt og Prisaftaler.
Aftægt.
Afvisning (se dog særlig Retspleje og dér anførte Emner).
Agenter og Handelsrejsende (se dog særlig Annoncer, Forsikring, Funktionærer og Kommission).
Akcept, se Kontrakt.
Akkord (se dog særlig Henstandslovgivning, Konkurs og Tvangsakkord).
Aktier (se iøvrigt Børsomsætning).
Aktieselskab (se ogsaa Andelsforetægter og Banker).
Aldersrente, se Forsorg, offentlig.
Alderstid.
Alimentation, se Blodtypebestemmelser, Børn, Faderskab og Ægteskab.
Almenfarlige Forbrydelser og lignende (se dog særlig Brandstiftelse).
A meta Forretninger, se Børs og Interessentskab.
Amtsraad, se Kommunalvæsen.
Andelsforetægter og lign. (se ogsaa Brugsforeninger og Mejerier).
Anholdelse, se Fængsling og Anholdelse.
Anke i borgerlige Sager (se ogsaa Kære og Retspleje).
Anke i Straffesager, se Strafferetspleje.
Anmeldelse, se Falsk Anmeldelse.
Annoncer.
Anvisning, se Checks og Anvisninger.
Apoteker.
Arbejde, se bl. a. Arkitekter, Dagleje, Entreprise, Ferie, Forsikring, Funktionærer, Haandværk, Haandværksvende, Ingeniører, Kontrakt og Tjenesteforhold.
Arbejdshus.
Arbejdsløshedskasser, se Forsikring.
Arbejdsstandsninger og Arbejdsstridigheder (se iøvrigt Foreninger samt Kollektive Aftaler.)
Arkitekter.
Arrest paa Gods.
Arrest paa Person, se Fængsling.
Arv (om Testamentsarv, se Testamenter).
Arveafgift og Gaveafgift.
Arveafkald, Arveforskud og Arvepagter, se Arv.
Arvefæste, se Fæste.
Attester, se Erklæringer.
Auktion (se særlig Licitation).

- Automobiler og Motorcykler (se ogsaa Cykler, Forsikring og Færdsel).
 Aviser, se Annoncer, Indsamling og Pressen.
- Bade og Badeanstalter.
 Bagerier og Konditorier.
 Banker.
 Barnefødsel, Uforsvarlig Omgang med, og Barnemord.
 Bedrageri (se dog særlig Konkursforbrydelser, Mandatsvig, Skyldner-svig, Svigagtige Formuekrænkelser og Underslæb).
 Befordring (se dog særlig Automobiler og Motorcykler, Cykler, Jernbaner, Konnossement, Luftfart, Post, Spedition, Sporveje og Søfart).
 Befragtning, se Konnossement og Søfart.
 Begravelse (se ogsaa Gravfred og Kirkegaarde).
 Begravelseskasser, se Forsikring.
 Berigtigelsesnævnet.
 Beruselse (se iøvrigt Afholdspaalæg, Automobiler og Drankeranstalter).
 Besiddelse.
 Beskadigelse, se Ødelæggelse.
 Beslaglæggelse.
 Betaling (se dog særlig Akkord, Handelsomsætning, Henstandslovgivning, Mønt og Tilbagesøgning).
 Betinget Straffedom.
 Betleri.
 Bevillinger (se ogsaa Valutaforanstaltninger).
 Bevis og Bevisbyrde (se ogsaa Blodtypebestemmelser, Børn, Dokumenter, Faderskab, Partsed, Regnskab, Skøn, Vidner og de enkelte Retsforhold).
 Beværtning og Gæstgiveri m. m. (Brændevinhandel).
 Bidragspligt, se Blodtypebestemmelser, Børn, Faderskab og Ægteskab.
 Bigami.
 Bjærgning, se Søfart.
 Blodskam.
- Blodtypebestemmelser.
 Bogføring (se ogsaa Regnskab og Revision).
 Bondejord, se Bønder.
 Bopæl.
 Borgerlig Retspleje, se Retspleje i borgerlige Sager.
 Borteblevne Personer.
 Brand og Brandvæsen (se dog særlig Elektricitet, Gas og Jernbaner).
 Brandforsikring, se Forsikring.
 Brandstiftelse (se iøvrigt Almenfarlige Forbrydelser).
 Breve og Brevhemmelighed.
 Brøer.
 Brugsforeninger.
 Brugsret (se dog særlig Aftægt, Forpagtning, Fæste, Huse, Leje og Servitutter).
 Brændevinhandel, se Beværtning.
 Brønde.
 Bude, se Befordring.
 Butikslukning (se ogsaa Helligdag og Beværtning).
 Bygningsforhold (se dog særlig Arkitekter, Byplaner, Elevator, Entreprise, Fredning, Haandværk, Ingeniører, Køb og Salg, Servitutter og Varmeanlæg).
 Byplaner.
 Bytte, se Køb og Salg.
 Bøder (om Rettergangsbøder, se Retspleje i borgerlige Sager og Strafferetspleje).
 Bønder og Bøndergaarde (se dog ogsaa Fæste og Huse).
 Børn (se dog ogsaa Adoption, Blodtypebestemmelser, Børneforsorg, Faderskab, Plejebørn, Skoler, Sundhedsvæsen, Umyndige, Vanrøgt og Ægteskab).
 Børneforsorg.
 Børs og Børsomsætning.
- Certeparti, se Søfart.
 Checks og Anvisninger.
 Cykler (se dog særlig Automobiler og Motorcykler samt Færdsel).

- Dagbøder, se Bøder, Entreprise og Konventionalbod.
- Dagleje.
- Depositum, se Forvaring.
- Dereliktion.
- Diger, se Inddæmning.
- Dispache, se Søfart.
- Dokumenter (se ogsaa Beslaglæggelse, Ransagning og Udskrifter).
- Dokumentforbrydelser.
- Domme og Kendelser (se dog ogsaa Fremmede Domstolsafgørelser).
- Dommere (se særlig Tinglysning).
- Domstolene (om Domstolenes indbyrdes Competence, se Leje, Retspleje i borgerlige Sager, Strafferetspleje og Sø- og Handelssager).
- Drab, se Barnefødsel og Barnemord samt Manddrab og Svangerskabsafbrydelse.
- Drankeranstalter.
- Drosker, se Befordring og Politifor-seelser.
- Duel, se Legemskrænkelser.
- Dyrlæger.
- Dyrplageri.
- Dødsarsager, se Sygdoms- og Døds-arsager.
- Dødsboer, se Eksekutorer og Skifte.
- Døds-gaver, se Gaver.
- Ed, se Faderskab, Falsk Forklaring, Partsed og Vidner.
- Eftergivelse, se Akkord, Betaling og Gæld.
- Eftertryk, se Forfatterret, Fotografier og Kunstnerret.
- Ejendomsret.
- Ejendomsskyld, se Skatter.
- Eksekution (se dog særlig Afbetaling).
- Eksekutorer.
- Ekspropriation (se særlig Fredning).
- Elektricitet og elektriske Anlæg (se dog særlig Andelsforetagender, Elevator, Fabrikker, Maskiner, Sporveje samt Telegraf og Telefon).
- Elevator.
- Embedsforbrydelser.
- Embedsmænd, se Tjenestemænd.
- Eneret (se dog særlig Bevillinger, Firma, Fiskeri, Forfatterret, Fotografier, Færgvæsen, Jagt, Konkurrence, Kunstnerret, Leje, Lodsvæsen, Mæg-lere, Mønstre, Navn, Patent og Vare-mærker).
- Enker (se dog særlig Lavværge og Uskiftet Bo).
- Entreprise (se ogsaa Brønde, Fabrik-ker, Haandværk og Kloaker).
- Erklæringer (se ogsaa Dokumentfor-brydelser).
- Erstatning i Kontraktforhold, se Han-delsomsætning, Kontrakt og de en-kelte Kontraktforhold.
- Erstatning udenfor Kontraktforhold (se dog særlig Arbejdsstandsninger, Au-tomobiler og Motorcykler, Befor-dring, Brand og Brandvæsen, Broer, Bygningsforhold, Børn, Cykler, Ejen-domsret (Naboforhold), Elektricitet, Elevator, Eneret, Fabrikker, Fængs-ling, Færdsel, Gader, Gas og Gas-værker, Gift, Hunde, Jernbaner, Kloaker, Konkurrence, Luftfart, Ma-skiner, Smitte, Sporveje, Søfart, Vand, Veje og de forskellige Foged-forretninger).
- Fabrikker og lignende Virksomheder (se ogsaa Bagerier, Elektricitet, Gas-værker, Maskiner, Mejerier, Møller, Teglværker og Vandværker).
- Faderskab og Bidragspligt (se ogsaa Blodtypebestemmelser. Børn og Ægte-skab).
- Falsk, se Dokumentforbrydelser og Varefalsk.
- Falsk Anmeldelse og falske Klage-maal.
- Falsk Forklaring og lignende.
- Falskmøntneri og lignende.
- Familiestilling, Forvanskning af.
- Fattigvæsen, se Forsorg, offentlig.
- Ferie.
- Fideikommiser, se Len.

- Film.
 Finansvæsen.
 Firma.
 Fiskeri.
 Flag.
 Flyvning, se Luftfart.
 Folkeret.
 Forbud (se dog særlig Arbejdsstandsninger og Udførselsforbud).
 Foreninger (se særlig Andelsforetænder, Brugsforeninger, Forsikring og Kollektive Aftaler).
 Forfaldstid, se særlig Betaling, Gæld og Henstandslovgivning.
 Forfatning, se Grundlov.
 Forfatterret (se iøvrigt Kunstnerret).
 Forlig (se dog særlig Kontrakt og Veksler).
 Forlovelse.
 Forpagtning.
 Forretningsbøger, se Bogføring.
 Forsikring.
 Forsorg, offentlig.
 Forstrand (se dog særlig Inddæmning, Kystforhold og Søterritoriet).
 Forsæt.
 Forsøg.
 Forudsætninger, se Kontrakt og de enkelte Kontraktforhold.
 Forvalter, se Tjenesteforhold.
 Forvaring (se dog særlig Spedition).
 Forældelse (se dog særlig Fiskeri, Forfatterret, Fotografier, Fængsling, Jagt, Jernbaner, Kunstnerret, Patent, Søfart og Veksler).
 Forældre, se Blodtypebestemmelser, Børn, Faderskab og Ægteskab.
 Fosterdrab, se Svangerskabsafbrydelse.
 Fotografier (se dog særlig Film).
 Fragt, se Søfart.
 Fredning (se dog særlig Jagt og Skove).
 Fredskrænkelse, se Privatlivets Fred og Trusler
 Fremmed Ret.
 Fremmede Domstolsafgørelser.
 Frihedskrænkelse.
 Fri Proces.
 Frø- og Planteavl, Frøhandel.
- Fuldmagt (om D. L. 3—19—2, se Erstatning, se ogsaa Agenter, Betaling, Inkassation og Kommission).
 Funktionærer (se ogsaa Ferie, Pension og Tjenesteforhold).
 Fyrvæsen.
 Fængselsnævnet.
 Fængsling og Anholdelse.
 Færdsel (se ogsaa Automobileer og Motorcykler, Cykler, Erstatning, Jernbaner og Sporveje).
 Færgævæsen.
 Færøerne.
 Fæste.
 Fæstevirksomhed.
- Gader og Gadejord (se dog særlig Kloaker og Veje).
 Gangsti, se Servitutter og Veje.
 Garanti.
 Gas og Gasværker.
 Gaveafgift, se Arveafgift.
 Gaver.
 Gejstligheden, se Kirker og Præster.
 Genoptagelse af borgerlige Sager (om Straffesager, se Strafferetspleje).
 Gentagelsesvirkning (se dog særlig Næringsvæsen).
 Gift.
 Gravfred (se iøvrigt Begravelse og Kirkegaard).
 Groshavari, se Søfart.
 Grosserersocietetet.
 Grundbyrder, se Afgifter og Byrder, privatretlige.
 Grundforbedring.
 Grundlov og Forfatning (se dog særlig Ekspropriation).
 Grundskyld, se Skatter.
 Grønland.
 Gæld (se dog særlig Akkord, Betaling, Fuldmagt, Gældsbreve, Henstandslovgivning, Kaution, Modregning, Mønt, Pant, Renter, Solidariske Skyldforhold, Umyndige og Ægteskab).
 Gældsbreve (se dog særlig Aktier, Checks, Kreditforeninger, Mortifikations, Sparekassebøger og Veksler).

Gældssanering, se Henstandslovgivning.

Haandpant, se Pant.

Haandværk (se dog særlig Automobiler, Bygningsforhold og Næringsvæsen).

Haandværkssvende og lign.

Handelsagenter, se Agenter.

Handelsbetjente, se Tjenesteforhold.

Handelsbøger, se Bogføring.

Handelsomsætning (se ogsaa Agenter, Børs, Frøhandel, Kommission, Køb og Salg samt Mæglere).

Handelsregister, se Firma.

Handelsrejsende, se Agenter og Næringsvæsen.

Hasardspil, se Spil.

Havari, se Søfart.

Havne (se dog særlig Broer).

Hegn, Mark- og Vejfred og Optagelse af Kreaturer.

Hejseværk, se Elevator og Søfart.

Helligdag (se ogsaa Butikslukning).

Henstandslovgivning (herunder Gældssanering, se iøvrigt ogsaa Tvangsakkord samt særlig Akkord).

Hittegods, ulovlig Omgang med, og lignende Forbrydelser.

Hospitaler, se Læger og Stiftelser.

Hoveri, se Afgifter og Byrder, privatretlige.

Hunde (se ogsaa Jagt).

Huse og Husmænd.

Husfred.

Husundersøgelse, se Ransagning.

Hypotekforeninger, se Kreditforeninger.

Hæleri.

Hæren, se Militærvæsen.

Hærværk, se Ødelæggelse.

Hævd, ordinær (se iøvrigt Alderstid).

Inddæmning og Opfyldning; Diger.

Indfødsret, se Statsborgere.

Indførselsforbud, se Told.

Indiciebevis, se Bevis.

Indkvartering.

Ind- og Udsættelsesforretninger (se dog særlig Afbetaling).

Indsamling.

Industri, se Næringsvæsen.

Ingeniører (se dog særlig Elektricitet, Entreprise og Tjenesteforhold).

Inkassation.

Interessentskab (se dog særlig Aktieselskab, Andelsforetagender og Sameje).

International Privat- og Strafferet, se Folkeret og Fremmed Ret.

Internering, se Sikkerhedsforanstaltninger og Sikkerhedsforvaring.

Intervention.

Invalider (se dog særlig Forsikring).

Island.

Jagt.

Jernbaner (se dog særlig Ekspropriation og Sporveje).

Jordemødre.

Kastration og Sterilisation.

Kaution (se dog særlig Garanti).

Kirker, Kirkegaarde og kirkelige Forhold (se dog særlig Begravelse, Gravfred, Præster og Tiende).

Kloakker.

Klostre, se Stiftelser.

Kollektive Aftaler.

Kommission (se ogsaa Agenter og Handelsrejsende samt Fuldmagt).

Kommunalvæsen og Kommunalbestyrelser (se dog særlig Byplaner, København og Købstæder).

Kompensation, se Modregning.

Konditorier, se Bagerier.

Konfiskation.

Kongen og Kongehuset (se særlig Statsforbrydelser).

Konkurrence (se ogsaa Eneret, Kontrakt, Leje, Prisaftaler og Varebetegnelser).

Konkurs (se dog særlig Afkræftelse af Retshandler, Ejendomsret, Forsikring, Konkursforbrydelser, Konsignation, Leje, Likvidation, Modregning, Personlige Rettigheder og Standsningsret).

- Konkursforbrydelser.
 Konnossement.
 Konsignation.
 Konsuler.
 Kontrabog (se iøvrigt Sparekasser).
 Kontrakt (se dog særlig de enkelte Kontraktforhold, saaledes Entreprise, Gaver, Gæld, Handelsomsætning, Interessentskab, Kaution, Kommission, Konkurrence, Køb og Salg, Leje, Pristaftaler, Tjenesteforhold o. s. v. samt Fuldmagt, Kollektive Aftaler, Konventionalbod og Reklamation).
 Kontrol (se dog særlig Vragere).
 Konventionalbod (se iøvrigt Konkurrence).
 Kreditforeninger og lignende (se dog særlig Henstandslovgivning).
 Kreditorers Retsforfølgning, Unddragelse fra, se Personlige Rettigheder.
 Krigsforanstaltninger (se ogsaa Henstandslovgivning og Valutaforanstaltninger).
 Kunstnerret.
 Kvaksalveri.
 Kvittering, se Betaling.
 Kystforhold og lign. (se dog særlig Forstrand og Inddæmning).
 Kære i borgerlige Sager.
 Kære i Straffesager, se Strafferetspleje.
 Køb og Salg.
 København (se dog særlig Bygningsforhold, Byplaner, Elektriske Anlæg, Forsorg, Gader, Gas, Havne, Kloaker, Pension, Skatter, Skoler, Sporveje, Tjenestemænd, Vandværker samt Veje).
 Købstæder og Handelspladser (se dog særlig Bygningsforhold, Byplaner, Forsorg, Gader, Gas, Havne, Kloaker, Pension, Skatter, Skoler, Tjenestemænd, Vandværker samt Veje).
 Kød, se Levnedsmidler.
 Køleanlæg, se Maskiner.
- Laan til Brug.
 Laan til Eje, se Gæld.
- Landmaaling, se Udstykning.
 Landvæsens- og Overlandvæsenskommissioner.
 Lavværgе.
 Legater (se ogsaa Stiftelser).
 Legemskrænkelser (se dog særlig Manddrab og Nødværgе).
 Legitimation, se Fuldmagt og Gældsbreve.
 Leje.
 Len, Stamhuse og Fideikommiser.
 Levnedsmidler (se ogsaa Mejerier).
 Licitation.
 Likvidation.
 Litis denuntiatio, se Procesvarsel.
 Livrente og Livsforsikring, se Forsikring.
 Livsgave, se Gaver
 Lockout, se Arbejdsstandsninger.
 Lodsvæsen.
 Lokomobiler, se Brandvæsen.
 Lotteri.
 Love (Ikrafttræden, Lovfortolkningsprincipper). (Se særlig Grundlov).
 Luftfart.
 Læger og Sygehuse (se dog særlig Bade og Badeanstalter, Dyrlæger, Jordemødre, Kvaksalveri og Tandlæger).
 Lærere, se Skoler.
 Lærlinge og Principaler.
 Løbedage, se Betaling, Gæld og Renter.
 Løsgængerі (se dog særlig Tilhold).
- Maal og Vægt (se dog ogsaa Handelsomsætning).
 Mageskifte, se Køb og Salg.
 Maksimalpriser, se Krigsforanstaltninger.
 Mandatsvig.
 Manddrab (se dog særlig Automobiler og Motorcykler, Barnefødsel og Barnemord, Legemskrænkelser, Maskiner, Svangerskabsafbrydelse samt Sygdoms- og Dødsarsager).
 Margarine.
 Markeder, se Næringsvæsen.
 Mark- og Vejfred, se Hegn.
 Maskiner og lign. (se dog ogsaa Elektricitet, Fabrikker og Varmeanlæg).

- Matrikelvæsen (se dog særlig Udstykning).
- Medhjælperforhold, se Tjenesteforhold.
- Medicinalhandel, se Apoteker.
- Medskyld (se dog særlig Hæleri og Næringsvæsen).
- Mejerier (se ogsaa Andelsforetagender og Levnedsmidler).
- Mened, se Falsk Forklaring.
- Militærforseelser.
- Militærvæsen (se dog særlig Indkvartering, Invalider, Pension, Uniformer og Værnepligt).
- Ministervirksomhed, Ministeransvarlighed.
- Mishandling, se Vanrøgt og Legemskrænkelser.
- Modregning (se særlig Forsikring).
- Mora, se Betaling, Gæld, Kontrakt og Tilbud.
- Moratorium, se Akkord og Henstandslovgivning.
- Mortifikation af Gældsbreve og andre Værdipapirer.
- Mortifikation af Servitutter, se Servitutter.
- Mortifikation af Udtalelser, se Privatlivets Fred og Ærefornærmelser.
- Motorvogne, se Automobile.
- Myndighed, se Umyndige.
- Mæglere og Slutsedler (se dog særlig Forsikring; om Ejendomsmæglere, se Kommission).
- Mælk, se Levnedsmidler og Mejerier.
- Møller.
- Mønstre.
- Mønt (se dog særlig Falskmøntneri).
- Naboforhold, se Ejendomsret.
- Nationalbanken, se Banker.
- Naturfredning, se Fredning.
- Navn (se særlig Aktieselskab, Firma, Konkurrence og Varemærker).
- Negotiorum gestio.
- Notarius publicus.
- Næringsvæsen, se ogsaa Auktion, Beværtninger og Mæglere; (om Vognmænd, se Befordring).
- Nævningesager (om Sagens Behandling, se Strafferetspleje).
- Nødværge og Nødstilfælde.
- Observation, mental.
- Offentlig Myndighed og Orden, Forbrydelser mod.
- Officerer, se Militærvæsen.
- Omførsel af Varer, se Næringsvæsen.
- Opfindelser, se Eneret og Patenter.
- Opholdspaalæg, se Sikkerhedsforanstaltninger.
- Ophævelse af Retssager.
- Opsigelse, se Gæld, Kontrakt, Leje, Søfart, Tid og Tidsfrister samt Tjenesteforhold.
- Optagelse af Kreaturer, se Hegn.
- Overdragelse, se Transport af Rettigheder.
- Overformynderi.
- Paatale, se Strafferetspleje.
- Pant.
- Pantelaanere.
- Partsforklaring og Partsed (se særlig Falsk Forklaring).
- Patenter.
- Penge og Pengesedler, se Falskmøntneri og Mønt.
- Pengeeffekter, se Aktier, Gældsbreve, Kreditforeninger og Sparekasser.
- Pengeinstitutter, se Banker, Kreditforeninger og Sparekasser.
- Pension.
- Personlige Rettigheder.
- Plejebørn.
- Politi (se dog særlig Offentlig Myndighed, Pension og Tjenestemænd).
- Politiforseelser (Overtrædelse af Politivedtægt og lign.).
- Politisager.
- Polititilhold, se Tilhold.
- Post.
- Pressen (se dog særlig Annoncer, Berigtigelsesnævnet og Indsamling).
- Prisaftaler og lignende (se dog ogsaa Kollektive Aftaler).
- Prisforanstaltninger, se Krigsforanstaltninger.

- Privatlivets Fred, Krænkelse af (se dog særlig Brevhemmelighed, Husfred og Trusler).
- Procedure, se Retspleje.
- Procesomkostninger, se Retspleje i borgerlige Sager.
- Procesvarsel (Litis denunciatio).
- Proformarethandler, se særlig Ejendomsret, Gaver, Gæld, Konkurs, Kontrakt, Pant og Ægteskab.
- Proklama, se Prækclusion og Skifte.
- Prokura, se Fuldmagt.
- Prækclusion.
- Præster og Præsteembeder.
- Psykopatfængsel.
- Radio.
- Ransagning.
- Realbyrder, se Afgifter og Byrder, privatretlige.
- Reassumtion, se Genoptagelse og Strafferetspleje.
- Rederi, se Søfart.
- Rederiregister, se Skibsregistrering.
- Redning, se Nødstilfælde og Søfart.
- Regnskab (se ogsaa Bogføring, Finansvæsen og Revision).
- Reklamation.
- Religionen, Forbrydelser mod.
- Remburs, se Banker.
- Renter (se dog ogsaa Aager, Afbetaling og Gæld).
- Res judicata, se Domme og Fremmede Domstolsafgørelser.
- Retsafgift (se dog særlig Auktionsafgift, Skifteafgift og Tinglysningsafgift).
- Retsmøder.
- Retspleje i borgerlige Sager (se dog særlig Adcitation, Afvisning, Anke, Bevis, Dokumenter, Domme, Dommere, Domstolene, Faderskab, Forlig, Fremmed Ret, Fremmede Domstolsafgørelser, Fri Proces, Genoptagelse, Intervention, Kære, Ophævelse af Retssager, Partsforklaring og Partsed, Procesvarsel, Retsafgifter, Retsmøder, Sagførere, Skøn, Stævning, Sø- og Handelssager, Udeblivelse, Udskrifter, Veksler, Vidner og Værneting).
- Retspleje i Straffesager, se Strafferetspleje.
- Revision og Revisorer.
- Rigsdagen, Rigsdagsmænd.
- Røgulemper, se Ejendomsret.
- Rømning, se Søfart.
- Røveri.
- Sagførere.
- Sagsomkostninger, se Retspleje i borgerlige Sager og Strafferetspleje.
- Saldokvittering, se Betaling.
- Sameje.
- Sammenstød af Forbrydelser.
- Selskaber, se Aktieselskab, Andelsforetagender, Brugsforeninger, Foreninger, Interessentskab samt Kreditforeninger og lign.
- Selvtægt.
- Separation, se Ægteskab.
- Servitutter (se dog særlig Fredning og Tinglysning).
- Sikkerhedsforanstaltninger (se dog særlig Sikkerhedsforvaring og Tilregnelighed).
- Sikkerhedsforvaring.
- Sindssyge i civilretlige Forhold (se iøvrigt Testamente og Tilregnelighed).
- Skatter og andre offentlige Afgifter (se dog særlig Arve- og Gaveafgift, Gader, Hunde, Kirker, Retsafgift, Stempelvæsen, Told og Veje).
- Skibe (se dog særlig Søfart).
- Skibsregistrering.
- Skifte (se dog særlig Eksekutorer).
- Skifteafgift.
- Skilsmisse, se Ægteskab.
- Skoler, Lærere (se dog særlig Pension).
- Skove.
- Skyldnersvig.
- Skøns-, Syns- og Taksationsforretninger (se dog særlig Observation).
- Smitte.
- Smugleri, se Told.
- Smør, se Mejerier.
- Snekastning.
- Sogneraad, se Kommunalvæsen.

- Solidariske Skyldforhold (se dog særlig Kaution).
- Sparekasser og Sparekassebøger.
- Spedition.
- Spil (se dog ogsaa Børs og Børsomsætning samt Lotteri).
- Spioneri, se Militærforseelser og Statsforbrydelser.
- Spørveje (se ogsaa Færdsel og Pension).
- Sprængstoffer, Ødelæggelse ved, se Almenfarlige Forbrydelser.
- Stamhuse, se Len.
- Standsningsret.
- Stat og Statsborgere (se ogsaa Finansvæsen, Flag og Øvrighed).
- Statsforbrydelser (se ogsaa Flag).
- Stempelvæsen.
- Sterilisation, se Kastration.
- Stier, se Servitutter og Veje.
- Stiftelser og Hospitaler (se ogsaa Legater).
- Straf (se særlig Arbejdshus, Bøder, Psykopatfængsel, Sikkerhedsforvaring og Ungdomsfængsel).
- Strafaffortning.
- Strafbortfald, se Strafnedsættelse og Strafbortfald.
- Strafferetsforhold i Alm. (se dog særlig Afholdspaalæg, Betinget Straffedom, Bøder, Drankeranstalter, Forsæt, Forsøg, Forældelse, Gentagelsesvirkning, Konfiskation, Medskyld, Sammenstød af Forbrydelser, Sikkerhedsforanstaltninger, Straffaffortning, Strafnedsættelse og -bortfald, Tilregnelighed, Uagtsomhed samt Udlivering og Udvisning).
- Strafferetspleje (se dog særlig Beslaglæggelse, Bevis, Domme, Dommere, Fængsling og Anholdelse, Konfiskation, Politisager, Ransagning, Retsmøder og Skøn).
- Strafnedsættelse og Strafbortfald.
- Stranding, se Søfart.
- Strejke, se Arbejdsstandsninger.
- Stævning.
- Sundhedsvæsen (se dog særlig Apoteker, Bade og Badeanstalter, Dyr-
- læger, Gift, Jordemødre, Kvaksalveri, Levnedsmidler, Læger og Sygehuse, Mejerier, Plejebørn, Smitte, Sygdoms- og Dødsårsager samt Tandlæger).
- Svangerskabsafbrydelse.
- Svigagtige Formuekrænkelser.
- Sygdoms- og Dødsårsager (se dog særlig Smitte).
- Sygehuse, se Læger og Sygehuse.
- Sygekasser, se Forsikring.
- Syn, se Skøn.
- Sædelighedsforbrydelser (se dog særlig Bigami, Blodskam, Smitte, Voldtægt og lign. Forbrydelser samt Sikkerhedsforanstaltninger og Tilhold).
- Sædvane (se ogsaa Handelsomsætning).
- Søer.
- Søfart (se ogsaa Forsikring, Havne, Skibe og Skibsregistrering).
- Sø- og Handelssager.
- Søterritoriet (se dog særlig Forstrand og Inddæmning).
- Søværnet, se Militærvæsen.
- Tandlæger.
- Tantième, se Regnskab og Tjenesteforhold.
- Teatre og andre Forlystelser (se iøvrigt Forfatterret).
- Teglværker.
- Tegninger, se Eneret, Forfatterret, Kunstnerret og Mønstre.
- Telegraf og Telefon (se dog særlig Radio).
- Terminshandler, se Børs.
- Testamente.
- Tid og Tidsfrister.
- Tiende.
- Tilbageholdsret.
- Tilbagesøgning af ydet Betaling.
- Tilbud, lovligt.
- Tilhold.
- Tilregnelighed (se dog særlig Beruelse, Psykopatfængsel og Sikkerhedsforanstaltninger).
- Tinglysning (se ogsaa Kære).
- Tinglysningsafgift.

- Tjenesteforhold (se særlig Ferie, Funktionærer og Pension).
- Tjenestemænd (se dog særlig Dommere, Embedsforbrydelser, Lods væsen, Militærvæsen, Pension, Præster og Skoler).
- Told.
- Transport af Gods, se Befordring.
- Transport af Rettigheder (se dog særlig Gældsbreve og Modregning).
- Tredjemandsretshandler, se Kontrakt.
- Trusler (se iøvrigt Undsigelse).
- Tvang, se Frihedskrænkelser, Kontrakt og Trusler.
- Tvangsakkord udenfor Konkurs (se ogsaa Henstandslovgivning).
- Tyveri (se dog særlig Hæleri).
- Tørv og Tørvemoser.
- Uagtsomhed (se iøvrigt Erstatning og de enkelte Forbrydelser).
- Udeblivelse fra Retten (se ogsaa Genoptagelse).
- Udførsel.
- Udland, Udlændinge (se dog særlig Folkeret, Fremmed Ret, Fremmede Domstolsafgørelser og Værneting).
- Udlevering og Udvisning.
- Udlæg, se Eksekution.
- Udpantning.
- Udskiftning.
- Udskrifter (se særlig Erklæringer).
- Udstillinger, se Næringsvæsen.
- Udstykning.
- Udsættelse, se Anke og Retspleje i borgerlige Sager.
- Udsættelsesforretning, se Ind- og Udsættelsesforretninger.
- Udvandring.
- Udvisning, se Udlevering og Udvisning.
- Ulykkesforsikring, se Forsikring.
- Umyndige (se dog særlig Lavværge og Sindssyge).
- Underhold, se Blodtypebestemmelser, Børn, Faderskab og Ægteskab.
- Underpant, se Pant.
- Underslæb.
- Undsigelse (se dog særlig Trusler).
- Ungdomsfængsel.
- Uniformer (se dog særlig Militærvæsen).
- Unødigt Trætte, se Retspleje i borgerlige Sager.
- Uskiftet Bo.
- Uskrivkyndighed.
- Utugt, se Sædelighedsforbrydelser.
- Valg, Valgret og Valgbarhed (se ogsaa Afstemning).
- Valutaforanstaltninger.
- Vand og Vandsyn (se dog særlig Bade, Brønde, Kloaker, Møller og Søer).
- Vanrøgt.
- Vanærende Handling.
- Varebetegnelser (se ogsaa Handelsomsætning, Konkurrence og Levnedsmidler).
- Varefalsk (se særlig Levnedsmidler).
- Varemærker.
- Varetægtsfængsel, se Fængsling.
- Varmeanlæg.
- Veje (se dog særlig Ekspropriation, Gader, Kloaker og Servitutter).
- Vekselerere (se ogsaa Aktier og Børs).
- Vekselkurser, se Mønt.
- Veksler (se iøvrigt Checks).
- Vidner (se dog særlig falsk Forklaring).
- Vindikation, se Ejendomsret.
- Vognmænd, se Befordring.
- Voldgift.
- Voldsforbrydelser, se Legemskrænkelser.
- Voldtægt og lignende Forbrydelser.
- Vragere.
- Væddemaal.
- Vægt, se Mal.
- Værger, se Lavværge og Umyndige.
- Værnepligt.
- Værneting (se ogsaa Strafferetspleje).
- Ægteskab (se dog særlig Børn og Forlovelse).
- Ære, se Vanærende Handling.
- Ærefornærmelser (om Presselovens Bestemmelser, se Pressen).
- Ødelæggelse.
- Øvrighed.

SAGREGISTER

Afkræftelse.

Under en af A og B, der havde afkøbt Lejeren L af en Mose 1000 Tons Tørv, den 12. Juli 1941 til Sikkerhed for Erstatning for manglende Levering foretaget Arrest blev der mellem L, der ikke havde betalt den pr. 1. Juli forfaldne Del af Lejeafgiften 4000 Kr., Mosens Ejer E og A og B afsluttet et Forlig, hvorefter L til E skulde afgive 250 Tons Tørv, der mod Betaling af Lejebeløbet 4000 Kr. skulde udleveres til A og B, saaledes at disse efter den ansatte Værdi af Tørvene vilde faa en Erstatning af 4500 Kr. Den 17. Juli lod A, B og E sig ved Fogeden indsætte i Besiddelsen af Tørvene, og den 8. Septbr. blev L, der efter Forliget havde fortsat Tørveproduktionen, erklæret konkurs. Idet den Omstændighed, at E som Følge af Udeblivelsen med Lejen havde været berettiget til at ophæve Kontrakten med L og mulig havde undladt dette mod at blive fyldestgjort for Lejen, ikke fandtes at kunne udelukke Afkræftelse, ansaa Konkurslovens § 23 anvendelig, saaledes at A, B og E in solidum tilpligtedes at betale de af E oppebaarne 4000 Kr. til Konkursboet. Derimod frifandtes A og B for Betaling af de fornævnte 4500 Kr., idet de fandtes berettigede til heri at fradrage Udgifter til Forarbejdning af de ikke færdigbehandlede Tørv m. v., hvilke Fradragsbeløb mindst udgjorde 4500 Kr.

256

Agenter.

En Repræsentant R, der virkede som Opkøber af Hø for et Firma F og i den Anledning af F var forsynet med en Rejsekopibog, paa hvis iøvrigt blanke Sider F havde anbragt sit Stempel, købte af Proprietær P i F's Navn 8—10.000 kg Hø for en Pris af 22 Kr. pr. 100 kg leveret frit i Banevogn og stadfæstede overfor P Handlen paa et Blad af Kopibogen. Høet blev indladet i 3 Banevogne, af hvilke R imidlertid til egen Fordel disponerede over den ene. F nægtede derefter at betale for denne Vognladning under Henvisning til, at R kun havde været bemyndiget til at købe 2 Vognladninger, hvilket stemte med den F tilstillede Slutseddel, hvor Prisen derhos var angivet til 21 Kr. 50 Øre pr. 100 kg. Under Hensyn til, at F havde udstyret R med Kopibogen og havde været klar over, at R formulerede de enkelte Forretninger som af-

- fattede i F's Navn, ansaas F bundet ved den af R afsluttede Handel og fandtes herefter og efter det iøvrigt foreliggende at maatte bære Risikoen for R's Misbrug med Hensyn til den ene Vognladning 45
- A havde med et Firma F, der handlede med Fedt, den Aitale, at han fik 1 pCt. Provision af Køb, som han foretog for F hos nogle nærmere angivne Firmaer, eller som F selv foretog direkte hos disse Firmaer. Antaget, at den i Handelsministeriet ved Bkg. Nr. 612 af 23. Nov. 1940 gennemførte Ordning, som paalagde Talgsmelterierne at sælge deres Produkter til Maksimalpriser til Fedtcentralen — hvoraif F var Medlem — og derved umuliggjorde A's fortsatte Virksomhed som Opkøber for F, medførte en Suspension af Forholdet mellem A og F, saaledes at A derefter ikke havde noget Provisionskrav overfor F. 196
- Spørgsmaal om i hvorvidt Generalagenterne for et udenlandsk Forsikringsselskab havde forbrudt Retten til Provision m. m. 326
- Ikke antaget, at en Grosserer var forpligtet til at betale en Agent Provision i Anledning af, at denne fra Medicinalvæsnet havde fremskaffet en Ordre paa et Parti Bléer, bl. a. fordi det maatte antages at skyldes Agentens eget Forhold, at Handlen ikke blev effektueret 628

Aktieselskaber.

- Et herværende Aktieselskab S₁ og dets svenske Datterselskab S₂, hvis Aktiekapital og Ledelse — i det væsentlige kun med de af svensk Lovgivning følgende Begrænsninger — var paa S₁'s Haand, fandtes at danne en saadan økonomisk Enhed, at de — overensstemmende med hvad Skattemyndighederne i en lang Aarrække havde praktiseret — ogsaa i skattemæssig Henseende vilde være at behandle som en Enhed. Herefter kunde S₁'s Udbytte fra S₂ paa Grund af den i Hh. t. Statsskatte-lovens § 50 afsluttede Overenskomst med Sverige om Dobbeltskatning ikke medregnes til S₁'s skattepligtige Indkomst heri Landet 265
- Antaget, at Præferenceaktionærer i A/S Burmeister & Wain's Maskin- og Skibsbyggeri efter de i Vedtægterne, jfr. Lov Nr. 58 af 28. Februar 1933 om Ordning af Selskabets Forhold, indeholdte Bestemmelser om Præferenceaktionærernes Retsstilling i Forhold til Selskabets øvrige Aktionærer, i hvert Fald ved Præferenceaktiernes Indløsning i Hh. t. Lov Nr. 50 af 19. Februar 1942 havde Krav paa at faa udbetalt et Beløb svarende til $\frac{1}{3}$ pCt. Udbytte for Aaret 1940, som i Hh. t. Lov Nr. 285 af 30. Maj 1940 om Udbyttebegrænsning m. v. ikke var udbetalt disse Aktionærer. Herved henvist til, at et modsat Resultat vilde medføre en ugrundet Gevinst for Selskabets øvrige Aktionærer, som ikke kunde antages tilsigtet eller indeholdt i Lovene om Udbyttebegrænsning, og at Loven af 19. Februar 1942 ikke kunde antages at være til Hinder for Udbetaling af Restudbyttet. (D i s s e n s) 352

I et Tilfælde, hvor Direktøren, Prokuristen og Formanden for Bestyrelsen i et Aktieselskab S ejede næsten hele Aktiekapitalen, fandtes Skattemyndighederne at have været berettiget til skønsmæssigt at fastsætte, med hvor store Beløb Tantième til Direktøren og Prokuristen kunde komme til Fradrag som Driiftsudgift ved Udregningen af S's skattepligtige Indtægt. Idet det derhos maatte antages, at de af Landskatteretten L foretagne Ansættelser var naaet paa Grundlag af et Skøn over samtlige i Betragtning kommende Forhold, kunde Ansættelsen ikke tilsidesættes, skønt det ikke fandtes berettiget — som sket i L's Kendelse — at beregne den som Driiftsudgift anerkendte Tantième paa Grundlag af Procenter af Omsætningen — jfr. herved ogsaa Aktieselskabslovens § 51. 428

Andelsforetagender.

Efter at en Panthaver P paa en Tvangsauktion i Januar 1939 over den A tilhørende Gaard var blevet højstbydende, overdrog P ved Købekontrakt i Efteraaret 1939 Retten til at faa Udlægsskøde til A's Søster B, der i en Aarrække havde deltaget i Driften af Gaarden, og den 23. Nov. 1940 fik B Skøde paa Ejendommen. A, der vedblev at lede Gaardens Drift, havde været Medlem af et Andelsmejeri M, og Leveringen af Mælk til dette fortsattes uforandret, indtil man, i Anledning af en Tvist med M om Afhentningen af Mælken, fra 2. Nov. 1940 gik over til at levere den til et andet Mejeri. Antaget, at B i alt Fald fra Efteraaret 1939 havde faaet en saadan Dispositionsret over Ejendommen, at hun ved Fortsættelsen af Mælkeleverancen og ved Modtagelsen af Overskud maatte anses indtraadt som Andelshaver i M, og at den Omstændighed, at M havde været uvidende om, at Gaardens Drift foregik for hendes Regning, efter det foreliggende ikke kunde føre til andet Resultat. B's Medlemsforhold fandtes imidlertid, uanset at Vedtægterne ikke indeholdt Bestemmelser herom, at maatte kunne bringes til Ophør med et rimeligt Varsel og ansaas herefter bortfaldet ved en den 30. Marts 1942 pr. 1. Okt. s. A. foretaget Opsigelse, saaledes at Erstatning for undladt Mælkeleverance kun skulde svares til denne Dag og Forholdet mellem Parterne opgøres paa Grundlag af M's Nettoformue, eventuelt Nettogæld pr. 1. Okt. 1942 208

Ved sin Tiltrædelse den 1. April 1940 af en Forpagtning begyndte F efter Aftale med sin Forgænger, der var Andelshaver i et Mejeri, og med dettes Bestyrer, af hvem han fik udleveret et Eksempplar af M's Love, at levere Mælk til dette, der kun modtog Mælk fra Andelshavere. Den 30. September 1941 ophørte F efter forudgaaende Meddelelse med at levere Mælk. F havde af M faaet leveret Mejeriprodukter til de for Andelshavere fastsatte Priser og havde hævet Overskud, om hvis Beregning det af det ham med Indkaldelsen til en Generalforsamling tilsendte Aarsregnskab fremgik, at det var ud-

regnet paa andelsselskabsmæssigt Grundlag. Under de foreliggende Omstændigheder fandtes F, uanset at han ikke som i Lovene foreskrevet havde underskrevet nogen skriftlig Erklæring, ved sin fortsatte Levering af Mælk at have givet M Føje til at betragte ham som Andelshaver, og idet det af M's Love tilstrækkelig tydelig fandtes at fremgaa, at Andelshaverne var uberettigede til at udtræde indenfor M's Tiaarsperiode, tilkendtes der M Erstatning for det ved F's Udtræden forvoldte Tab

698

Anke.

Tre for Boligretten anlagte selvstændige Sager angaaende en Ejers Opsigelse af tre Lejeres Fremlejeret, hvilke Sager hver for sig maatte antages at have en Værdi under 1000 Kr., behandlede af Boligretten under eet og paaankedes som een Sag. Antaget af Landsretten, at dette ikke kunde medføre, at Justitsministeriets Anketilladelse ikke var nødvendig — jfr. Lejelov Nr. 54 af 23. Marts 1937 § 77, Stk. 7

436

Arbejdsstridigheder.

Statueret, at Arbejds- og Forligsnævnet efter de for det foreliggende Oplysninger havde savnet Kompetence til i Medfør af Lov om Arbejdsforhold Nr. 478 af 14. September 1940 § 2, Stk. 1, at forlænge en mellem Dansk Arbejdsmandsforbund D og et udenfor Arbejdsgiverforeningen staaende Firma F afsluttet Overenskomst, der af D med lovligt Varsel var opsagt til Ophør den 15. Maj 1940, hvorefter D havde undladt at foretage særlige Skridt til Oprettelse af ny Overenskomst, før det den 1. April 1941 indbragte Sagen for det i Lovens § 4 omhandlede Fællesudvalg. Hjemmel for Kendelsen kunde ej heller søges i Lovens § 2, Stk. 2, da Sagen ikke havde været forelagt det der nævnte 3 Mands-Udvalg. F havde ikke givet Møde under Sagens Forhandling i Nævnet, men havde skriftlig protesteret imod, at Nævnet tog Sagen under Paaendelse

564

Ved to af Den faste Voldgiftsret afsagte Kendelser — jfr. Lov om Arbejdsforhold Nr. 478 af 14. September 1940 § 5, Stk. 3 — var det i Bod og Sagsomkostninger paalagt et Firma, der var udeblevet, at udrede ialt 700 Kr. for Brud paa en ved en af Arbejds- og Forligsnævnet afsagt Kendelse forlænget Overenskomst. Statueret, at Grundlaget for Den faste Voldgiftsrets Kendelser, der hvilede paa Arbejds- og Forligsnævnets nævnte Afgørelse, var bortfaldet ved, at det ved Højesterets Dom i en anden Sag var statueret, at Arbejds- og Forligsnævnets Afgørelse var ugyldig, og at Voldgiftsrettens Kendelser derfor ikke kunde tjene som Eksekutionsgrundlag.

567

Arv.

Ikke anset godtgjort, at forskellige af Grosserer A efter hans første Hustrus Død til Stedsønnen B dels ved dennes Gifter-

maal i 1935, dels senere ydede Forstrækninger var erlagt som Forskud paa eller til Dækning af B's Mødrenearv. Herved bl. a. fremhævet, at der ikke var fremskaffet nogen regnskabsmæssig Dokumentation for, at Beløbene var debiteret B som Gæld, og at der hverken i en i Anledning af A's Skifte med B i Begyndelsen af 1939 indgivet Arveanmeldelse eller i en af A konciperet Ægtepagt mellem B og hans Hustru, hvorefter Mødrenearven skulde være B's Særeje, var taget noget Hensyn til Forstrækningerne. Herefter maatte Kravet mod A paa Mødrenearven medregnes som Aktiv i B's og hans Hustrus Separationsbo

422

Auktion.

En Kreditforening P, der havde Pant i en et Arv- og Gældsfragaelsesbo tilhørende fast Ejendom, afgav til Boets Eksekutor E Erklæring om Frafald af personligt Krav mod Boet, jfr. Rpl. § 680, men Erklæringen afgaves, hvad hverken P eller E var opmærksomme paa, først efter den i Paragraffen fastsatte Frist. Ejendommen blev derefter solgt paa Tvangsauktion. Først da Boets Regnskab blev udarbejdet, blev E opmærksom paa Fristoverskridelsen, og da der herefter skulde svares Skifteafgift af P's Prioritet, og der ikke fandtes Midler hertil i Boet, afkrævede E P Afgiftsbeløbet. P frifandtes imidlertid, idet det ikke havde været berettiget — som sket — til Skade for P at opføre i Boregnskabet et Eksekutorsalær, beregnet som om Prioriteten henhørte under Bomassen, og idet det var ubestridt, at der, naar man ved Beregningen af det nævnte Salær bortsaar fra Prioriteten, vilde være tilstrækkelige Midler i Boet til Dækning af Skifteafgiften

9

Automobiler.

Et 63-aarigt Overpostbud O, der havde en aarlig Indtægt af ca. 4000 Kr., blev paakørt af en Lastbil, tilhørende B, og kom herved saaledes til Skade — 40 pCt. Invaliditet — at han maatte afskediges. Hans Pension fastsattes til ca. 2900 Kr. aarlig. Landsretten fastsatte fuld Invaliditetserstatning for ham — bortset fra hans pensionsmæssige Stilling — til 15.000 Kr. og bestemte, at hans Erstatningskrav paa Grund af egen Skyld vilde være at nedsætte til $\frac{3}{4}$. Højesteret fandt, at det Beløb, for hvilket O ikke var fyldestgjort ved Pensionen, burde ansættes til 9000 Kr., hvoraf $\frac{3}{4}$ eller 6750 Kr. derfor tilkendtes ham hos B, og at den Finansministeriet F paaførte forøgede Pensionsbyrde i Overensst. m. dettes Paastand vilde være at ansætte til 2300 Kr., samt at der heraf ligeledes kun kunde tilkendes F $\frac{3}{4}$, uanset at der efter at være tillagt O 6750 Kr. var over 2300 Kr. tilbage af de 11.250 Kr. ($\frac{3}{4}$ af 15.000 Kr.)

132

En Formiddag i Nov. paakørte en af en Kriminalbetjent K ført Politibil, der var paa Vej mod Frihavnen, paa Søndre Frihavnsvej en Cyklist, den 63-aarige Kaptajn C, der fra en Ud-

kørsel fra Godsbanegaarden ved Østerport Station svingede til venstre ud paa Vejen. C kvæstedes saa haardt, at han afgik ved Døden. Foruden Mangler ved Vognen fandtes saavel K's som C's uagtsomme Forhold at have medvirket til Ulykken, og den C's Enke tilkommende Erstatning nedsattes herefter med $\frac{1}{3}$. C havde haft en Aarsindtægt af godt 10.000 Kr., og fuld Erstatning til den 55-aarige svagelige Enke for Tab af Forsørger og Forstyrrelse af Stilling og Forhold fastsattes til 20.000 Kr.

596

Bedrageri.

En ca. 30-aarig, hidtil ustraffet Mand kendtes skyldig i Bedrageri ved i Løbet af ca. 9 Mdr. gennem svigagtig Fortielse af sin Hustrus Indtægt at have opnaaet Udbetaling af 287 Kr. for meget i Understøttelse og idømtes herfor og for Overtrædelse af Strfl. § 161 en ubetinget Straf af Fængsel i 60 Dage

6

En Tiltalt A, der i forskellige Banker i Hjørring havde ladet diskontere en Veksel paa 100 Kr. og 2 Veksler paa 200 Kr., paa hvilke han falskelig havde skrevet sin Faders Navn som Trassent, anset efter Strfl. § 171, jfr. § 172, Stk. 1, med Fængsel i 1 Aar. En anden Tiltalt B ansaas efter Strfl. § 285, Stk. 1, jfr. § 284 smh. med § 279, for at have deltaget i Nydelsen af Spiritus m. v., der var indkøbt for Penge, som han bekendt hidrørte fra Diskontering af en af de nævnte Veksler; endvidere ansaas han efter Strfl. § 171, jfr. § 172, Stk. 1, for at have diskonteret en anden af de nævnte Veksler og for at have præsenteret en fjerde af A paa fornævnte Maade udfærdiget falsk Veksel paa 200 Kr. til Diskontering. Straffen for B, der endvidere havde gjort sig skyldig i Tyveri af et mindre Parti Uld og Underslæb m. H. t. et Beløb paa 40 Kr., bestemtes ligeledes til Fængsel i et Aar

633

Beruselse.

A, der var tiltalt efter Københavns Politivedtægts § 9, Stk. 1, jfr. Lov Nr. 219 af 1. Maj 1940 § 2, Stk. 2, for en Aften at have færdedes paa Enghavevej i saa beruset Tilstand, at han kunde være til Ulempe for andre, var af Landsretten frifundet, idet Retten med Støtte i en Erklæring fra Retslægeraadet, hvorefter A maatte antages at have handlet under Indflydelse af en Hjernelidelse — Influenza-Encephalitis — havde anset hans Tilstand ved Drikkeriets Begyndelse omfattet af Strfl. § 17 og fundet ham upaavirkelig af Straf. Højesteret fandt A skyldig i Overtrædelse af de nævnte Bestemmelser, men idet den svækkede Tilstand, hvori han paa Grund af Sygdom havde befundet sig, fandtes at udgøre en formildende Omstændighed, fastsattes Straffen til en Bøde af 75 Kr., subsidiært Hæfte i 10 Dage. (D i s s e n s)

646

Betaling.

D laante hos K 30.000 Kr. og udstedte Gælds-brev for Beløbet, hvorhos der til Sikkerhed blev givet K Haandpant i to af D til hendes Sagfører S udstedte Akkomodationsobligationer i hendes Ejendom. Senere aftalte D med S at lade Ejendommen omprioritere ved Optagelse af et Hypotekforeningslaan, der skulde anvendes til Indfrielse af Gælds-brevet. D gav S Fuldmagt til at hæve og kvittere for Hypotekforeningslaanet, og S, der var Eksekutor i den i Mellemtiden afdøde K's Dødsbo, gav Akkomodationsobligationerne fornøden Rykningspaategning. S lod Hypotekforeningslaanet berigtige gennem sin Vekselerer, der efter Aftale med S krediterede S's Kassekreditkonto for Laaneprovenuet. Den paafølgende Nat døde S, og hans Bo blev kort efter taget under Konkursbehandling. Efter samtlige foreliggende Omstændigheder antoges Laaneprovenuet at være indbetalt til og modtaget af S paa D's Vegne og ikke at være overgaaet til K's Bo, hvorfor D ikke fandtes frigjort overfor K's Bo for Gælden ifølge Gælds-brevet. (Dissens)

724

Beværtning.

Den Omstændighed, at Fru A, der drev Virksomhed med Tilberedning af Middagsmad til Forsendelse ud af Huset, havde benyttet et Bud til Udbringning af den af hende selv tilberedte Mad, kunde ikke bevirke, at hendes Virksomhed — i det Omfang, hvori den efter Beværterlovens § 1, Stk. 6, vilde udkræve Næringsbrev — faldt udenfor Næringslovens § 25, hvorfor hun ikke var pligtig at løse Næringsbrev. (Dissens)

631

Blodtypebestemmelser.

Moderen M til et udenfor Ægteskab født Barn havde ifølge sin Forklaring haft Samleje i Avlingstiden dels med F₁, der blev dømt til at betale Bidrag til Barnet, dels med F₂, der benægtede at have haft Samleje med M i Avlingstiden. F₂'s Faderskab var ifølge Blodtypebestemmelse uforeneligt med MN-Systemet, dog med Forbehold m. H. t. Forekomsten af en (ikke paaviselig) N₂-Egenskab hos Barnet. En Erklæring fra Retslægeraadet gik ud paa, at der efter fornyede Undersøgelser kun kunde antages at foreligge en rent teoretisk Mulighed for F₂'s Faderskab, og at det, naar dette kombineredes med det af M angivne Samlejetidspunkt, der laa ved den beregnede Avlingstids yderste Grænse, blev yderligere usandsynliggjort, at F₂ skulde være Fader til Barnet. Herefter fri fandtes F₂

27

F₁ og F₂ havde haft Samleje med M i Avlingstiden for et af hende udenfor Ægteskab født Barn. Medens F₁'s Faderskab ifølge Blodtypebestemmelse var uforeneligt med A₁, A₂-Systemet, var der hverken efter AB₀-, A₁, A₂- eller MN-Sy-

- stemet noget til Hinder for, at F_2 kunde være Fader til Barnet. Herefter kunde F_1 ikke anses som Fader til Barnet, og efter Udfaldet af Blodtypeundersøgelsen af ham og det iøvrigt oplyste, herunder det sene Tidspunkt for det af ham indrømmede Samleje, fandtes han ej heller at kunne anses bidragspligtig 536
- F havde i Avlingstiden for et af M udenfor Ægteskab født Barn B haft Samleje med M, der efter sin Forklaring ikke i Avlingstiden havde staaet i Forhold til andre. Ifølge Blodtypebestemmelser var F 's Faderskab uforeneligt med A_1 , A_2 -Systemet, dog med Reservation med Henblik paa Muligheden af Forveksling af A_1 og A_2 . Allerede efter det om M 's Vandel oplyste fandtes F ikke at kunne anses som Fader til B, men da F og M havde haft Samleje i Avlingstiden, og det ikke efter Udfaldet af Blodtypebestemmelserne i Forbindelse med det iøvrigt oplyste kunde anses udelukket, at B kunde være Frugten heraf, ansaas F bidragspligtig. (Dissens) 604
- Efter den af Moderen M til et den 17. April 1933 udenfor Ægteskab født Barn B afgivne Forklaring havde hun i Avlingstiden haft Samleje med 3 Mænd F_1 , F_2 og F_3 . F_2 havde erkendt at have haft Samleje med M i Avlingstiden medens F_3 havde benægtet at have haft Samleje med hende i dette Tidsrum og F_1 havde afgivet en Forklaring, hvorefter han ikke absolut turde bestride M 's Forklaring. Ved de tilvejebragte Oplysninger, derunder for F_2 's Vedkommende Resultatet af en antropologisk Undersøgelse, fandtes det tilstrækkelig godtgjort, at F_1 og F_3 havde haft Samleje med M i Avlingstiden, hvorfor de tilpligtedes in solidum at svare Underholdsbidrag til B. Derimod frifandtes F_2 , hvis Faderskab — dog med Forbehold med Hensyn til Forekomsten af en (ikke paaviselig) N_2 -Egenskab — havde vist sig uforenelig med MN-Systemet, hvilket Resultat bestyrkedes ved Udfaldet af den antropologiske Undersøgelse. 694.
- F_1 havde i Avlingstiden — fra midt i Aug. til midt i Oktbr. 1940 — for et af M udenfor Ægteskab født Barn B haft Samleje med M, der efter sin Forklaring ikke i Avlingstiden havde haft Samleje med andre; derimod havde hun erkendt, at F_2 , med hvem hun tidligere havde haft Samleje, en Gang i Aug. 1940 havde overnattet i hendes Lejlighed, uden at de dog havde Samleje, og at hun i Juli 1940 havde haft Samleje med F_3 . Ifølge Blodtypebestemmelsen var F_1 's Faderskab uforeneligt med MN-Systemet dog med Forbehold m. H. t. Forekomsten af en (ikke paaviselig) N_2 -Egenskab; efter yderligere Undersøgelse med specielt fremstillede, særlig kraftige Sera havde Retsmedicinsk Institut udtalt, at der kun forelaa en rent teoretisk Mulighed for F_1 's Faderskab, og hertil havde Retslægeraadet sluttet sig. Efter alt foreliggende kunde F_1 ikke anses som Fader til B eller tilpligtes at svare Underholdsbidrag 776

Borgerlig Retspleje.

En af Sagsøgerne i en borgerlig Sag fremsat Begæring om, at Retten foretog Besigtigelse af en Virksomhed, der var af lignende Art som Sagsøgtes, blev trods Sagsøgtes Protest taget til Følge, da det ikke kunde fastslaaes, at den begærte Besigtigelse vilde være overflødig 44

Brevhemmeligheden.

Spørgsmaalet, om en Forlagsboghandler ved at aabne en Konvolut indeholdende en Navneseddel for en — ikke-præmieret — Deltager i en Forfatterkonkurrence havde begaaet Brud paa Brevhemmeligheden eller andet retstridigt Forhold, e. O. besvaret benægtende 491

Brugsret.

Sag om Forstaaelsen af et mellem E og B indgaaet Retsforlig vedrørende en mellem dem bestaaende Kontrakt om Brugsret for B over en E tilhørende Hedeparcel 157

Bygningsforhold.

En Bygning i Gentofte Kommune var opført i 2 Etag'er og en Tagetage med 4 Værelser. Ifølge § 24 i Kommunens Bygningsvedtægt maatte der i det paagældende Omraade af Kommunen kun opføres Bygninger med højst 2 Beboelseslag, og ifølge Vedtægtens § 23, til hvilken § 24 henviste, medregnedes som Beboelseslag bl. a. »Tagetager med selvstændig Beboelseslejlighed«. Medens herefter en selvstændig Udnyttelse af de 4 Tagværelser var udelukket, forsaavidt den indbefattede, at de ogsaa benyttedes til Natophold, havde Kommunens Bygningskommission savnet Hjemmel til, som sket, i en Bygningsattesten paaført Anmærkning at give et almindeligt Paa-bud om, at Tagværelserne kun maatte benyttes i Forbindelse med de underliggende Lejligheder 174

Byplaner.

Ifølge et af Randers Byraad R udarbejdet Byplansforslag skulde en ny Gade føres hen over en E tilhørende Grund, fra hvilken der derved vilde blive afskaaret et ca. 826 m² stort Areal, og ved en i Henh. t. § 16 i Byplanlov Nr. 181 af 29. April 1938 afsagt Vurderingskommissionskendelse, der statuerede, at E ved den af Byplanforslaget følgende Raadighedsindskrænking led et paaviseligt Tab, tilkendtes der i Henh. t. Lovens § 15 E en Erstatning paa ca. 29.000 Kr. Idet det vel af Kendelsen fremgik, at E's Ejendom som Følge af den nævnte Raadighedsindskrænking ikke efter Kommissionens Skøn kunde bygges paa en lige saa økonomisk fordelagtig Maade, som hvis der havde fri Raadighed over hele Arealet, men Raadighedsindskrænkningen efter Kendelsens Indhold dog ikke kunde

anses at hindre, at det ovennævnte Areal hensigtsmæssigt kunde anvendes til en efter Forholdene rimelig Bebyggelse, fandtes Betingelserne for at tilkende E Erstatning efter Lovens § 15 ikke at have været til Stede. R frifandtes derfor for Erstatningspligt overfor E, og Kommissionskendelsen kendtes uforbindende for R 192

Bøder.

Antaget, at den i Rpl. § 721, Stk. 3, 2det Punktum, fastsatte Frist ikke kommer til Anvendelse paa en af Statsadvokaten med Justitsministeriets Tilladelse ifølge Rpl. § 962, Stk. 2, rejst Anke af en Bødevedtagelse efter Rpl. § 936 415

Børn.

I et Tilfælde, hvor to Ægtefæller separeredes i Hh. t. § 53, Stk. 2, i Ægteskabsloven af 30. Juni 1922, blev Forældremyndigheden over et 6-aarigt Pigebarn, under Hensyn til Barnets Alder og Køn, tillagt Moderen, der ikke kunde anses at bære Hovedskylden for Ægteskabets Ødelæggelse og ikke kunde antages at være uegnet til at opdrage Barnet. Forældremyndigheden over to Drengene, 16 og 14 Aar gamle, var ved Landsrettens Dom, der forsaavidt ikke var paaanket, tillagt Manden 486

I 1926 indgik A Ægteskab med M, der i 1920 udenfor Ægteskab havde født et Barn B. I 1940 afgav A og M til Brug ved Rettelse i Kirkebogen Erklæring om, at A var Fader til B, og denne Erklæring vedstod de i Retten, hvor M forklarede, at hun i Avlingstiden kun havde haft Samleje med A. Under en af A's Søn af et tidligere Ægteskab C anlagt Sag forklarede en Tredjemand, at han i B's Avlingstid flere Gange havde haft Samleje med M, og C paastod under Henviisning hertil og under Anbringende af, at det bl. a. ved forskellige Vidneforklaringer maatte anses bevist, at A ikke i B's Avlingstid havde kendt M, Fællesboet efter denne og den senere afdøde A opgjort, som om B ikke var A's Ægtebarn. C fandtes imidlertid ikke at have opfyldt den ham i dette Forhold paa hvilende særlige Bevisbyrde, hvorfor hans Paastand ikke toges til Følge. (D i s s e n s) 624

Dokumentforbrydelser.

En Tiltalt A, der i forskellige Banker i Hjørring havde ladet diskontere en Veksel paa 100 Kr. og 2 Veksler paa 200 Kr., paa hvilke han falskelig havde skrevet sin Faders Navn som Trassent, anset efter Strfl. § 171, jfr. § 172, Stk. 1, med Fængsel i 1 Aar. En anden Tiltalt B ansaas efter Strfl. § 285, Stk. 1, jfr. § 284 smh. med § 279, for at have deltaget i Nydelsen af Spiritus m. v., der var indkøbt for Penge, som ham bekendt hidrørte fra Diskontering af en af de nævnte Veksler; endvidere ansaas han efter Strfl. § 171, jfr. § 172, Stk. 1, for

at have diskonteret en anden af de nævnte Veksler og for at have præsenteret en fjerde af A paa fornævnte Maade udfærdiget falsk Veksel paa 200 Kr. til Diskontering. Straffen for B, der endvidere havde gjort sig skyldig i Tyveri af et mindre Parti Uld og Underslæb m. H. t. et Beløb paa 40 Kr., bestemtes ligeledes til Fængsel i et Aar 633

Domme.

Det Forhold, for hvilket T i en Straffesag paastodes dømt som skyldig i Bedrageri, fandtes efter de foreliggende Oplysninger at være omfattet af et Forhold, for hvilket han — med Frifindelse som Resultat — tidligere havde været tiltalt som skyldig i Overtrædelse af Lov Nr. 14 af 18. Jan. 1941 § 3, Stk. 3, i en Sag, under hvilken Anklagemyndigheden havde haft Mulighed for og Anledning til subsidiært at paastaa Dom for Bedrageri. Som Følge heraf afvistes den ny Sag. (Dissens) 177

Uanset at der i Højesteret var et Flertal for at statuere Uagtsomhed fra en Fabrikinspektør F's Side og solidarisk Erstatningsansvar for ham og Staten, gengav Dommen en af et Mindretal, der principalt vilde frifinde saavel F som Staten, fordi F ikke fandtes at have handlet uagtsomt, subsidiært afgivet Votering for at anse Staten subsidiært ansvarlig, dersom F antoges at være ansvarlig paa Grund af udvist Uagtsomhed. 386

Udtalt at en upaaanket Landsretsdom i en tidligere Sag mellem samme Parter, ikke fandtes at være til Hinder for det i den senere Sag antagne Resultat 771

Domstolene.

Spørgsmaalet om et Fedtraffinaderi F's Ret til at blive Medlem af I/S Fedtcentralen I, jfr. Bekg. Nr. 612 af 23. Nov. 1940 og Bekg. Nr. 134 af 29. Marts 1941, antoges efter sin Karakter at henhøre under Domstolenes Afgørelse, og da der ikke forelaa nogen Hjemmel for at unddrage det herfra, blev en af F mod I herom anlagt Sag, der af Landsretten var afvist, af Højesteret hjemvist til Landsretten til Behandling i Realiteten 14

Ifølge et af Randers Byraad R udarbejdet Byplansforslag skulde en ny Gade føres hen over en E tilhørende Grund, fra hvilken der derved vilde blive afskaaret et ca. 826 m² stort Areal, og ved en i Henh. t. § 16 i Byplanlov Nr. 181 af 29. April 1938 afsagt Vurderingskommissionskendelse, der statuerede, at E ved den af Byplansforslaget følgende Raadighedsindskrænkning led et paaviseligt Tab, tilkendtes der i Henh. t. Lovens § 15 E en Erstatning paa ca. 29.000 Kr. Idet det vel af Kendelsen fremgik, at E's Ejendom som Følge af den nævnte Raadighedsindskrænkning ikke efter Kommissionens Skøn kunde bygges paa en lige saa økonomisk fordelagtig Maade, som hvis der havde fri Raadighed over hele Arealet, men Raadighedsindskrænkningen efter Kendelsens Indhold dog ikke kunde

- anses at hindre, at det ovennævnte Areal hensigtsmæssigt kunde anvendes til en efter Forholdene rimelig Bebyggelse, fandtes Betingelserne for at tilkende E Erstatning efter Lovens § 15 ikke at have været til Stede. R frifandtes derfor for Erstatningspligt overfor E, og Kommissionskendelsen kendtes uforbindende for R 192
- Under en Patentsag udtalt af Sø- og Handelsretten, at Spørgsmaalet om Forlængelse af Fristen for Patentets Udøvelse ikke henhører under Domstolenes Afgørelse 225
- Antaget, at en i Efteraaret 1941 foretaget Ekspropriation af et Areal af en A tilhørende Ejendom til Brug som Læggeplads i Sæsonen 1942 for Tørveproduktionen i en Søllerød Kommune K tilhørende Mose havde Hjemmel i § 2 i Lov Nr. 60 af 26. Februar 1940, smh. m. Lov Nr. 235 af 6. Maj 1940 § 3. Idet Taksationskommissionen derhos ikke ved Vurderingen af det A ved Ekspropriationen forvoldte Tab var bundet ved det af de tilkaldte sagkyndige afgivne Skøn, og der ikke var paavist Fejl i Grundlaget for Kommissionens Vurdering eller Tilstedeværelse af nogen Omstændighed, som kunde føre til en Til sidesættelse af Vurderingen, frifandtes K under en af A til Ophævelse af Taksationskommissionens Kendelse eller Betaling af yderligere Erstatning udover det ham ved Kendelsen tillagte Beløb af 600 Kr. pr. Td. Land anlagt Sag 284
- Statueret, at Arbejds- og Forligsnævnet efter de for det foreliggende Oplysninger havde savnet Kompetence til i Medfør af Lov om Arbejdsforhold Nr. 478 af 14. September 1940 § 2, Stk. 1, at forlænge en mellem Dansk Arbejdsmandsforbund D og et udenfor Arbejdsgiverforeningen staaende Firma F afsluttet Overenskomst, der af D med lovligt Varsel var opsagt til Ophør den 15. Maj 1940, hvorefter D havde undladt at foretage særlige Skridt til Oprettelse af ny Overenskomst, før det den 1. April 1941 indbragte Sagen for det i Lovens § 4 omhandlede Fællesudvalg. Hjemmel for Kendelsen kunde ej heller søges i Lovens § 2, Stk. 2, da Sagen ikke havde været forelagt det der nævnte 3 Mands-Udvalg. F havde ikke givet Møde under Sagens Forhandling i Nævnet, men havde skriftlig protesteret imod, at Nævnet tog Sagen under Paa-kendelse 564
- Ved to af Den faste Voldgiftsret afsagte Kendelser — jfr. Lov om Arbejdsforhold Nr. 478 af 14. September 1940 § 5, Stk. 3 — var det i Bod og Sagsomkostninger paalagt et Firma, der var udeblevet, at udrede ialt 700 Kr. for Brud paa en ved en af Arbejds- og Forligsnævnet afsagt Kendelse forlænget Overenskomst. Statueret, at Grundlaget for Den faste Voldgiftsrets Kendelser, der hvilede paa Arbejds- og Forligsnævnets nævnte Afgørelse, var bortfaldet ved, at det ved Højesterets Dom i en anden Sag var statueret, at Arbejds- og Forligsnævnets Afgørelse var ugyldig, og at Voldgiftsrettens Kendelser derfor ikke kunde tjene som Eksekutionsgrundlag. 567

Ejendomsret.

Under en Sag, som Esbjerg Kommune K havde anlagt til Erhvervelse af Ejendomsdom paa et Areal, der ifølge Tingbogen var opført som Vejareal beliggende Syd for Gasværksgade i Fortsættelse af Fyensgade og med Vedtegning »Ejer og Bruger ubekendt«, var det oplyst, at Ejeren E af en Nabejendom i over 30 Aar havde udøvet Færdsel over Arealet. Det fandtes ikke godtgjort, at E ved Hævd eller paa anden Maade havde erhvervet Ejendomsret over Arealet, og da det derhos ikke var godtgjort, at Færdselsretten havde været udøvet i et saadant Tidsrum, at Alderstidshævd kunde foreligge, og Betingelserne for ved 20-aarig Hævd at erhverve Færdselsret over Arealet, der ikke fandtes at fremtræde som udlagt eller tjenende som Adgangsvej særlig for E's Ejendom, ikke var til Stede, anerkendtes K som Ejer af Arealet uden Pligt til at respektere nogen Færdselsret for E. (Dissens). 54

Antaget, at en Sølvræv, der ca. 4 Maaneder gammel var løbet bort fra en Rævefarm, og som over 4 Maaneder senere blev skudt, stadig var Farmejerens Ejendomsret undergivet 489

Finansministeriet, der for et i Hh. t. Lov Nr. 60 af 26. Februar 1940 til en Tørveproducent P ydet Driftslaan havde Pant i det til enhver Tid paa Produktionsstedet værende Oplag af Tørv, foretog den 1. Oktober 1941 Udpantning i 44 Tons Tørv, der fra Mosen var kørt til en Stakkeplads i Nærheden af Jernbanestation. Udpantningen anset lovlig, idet det Firma F, der aftog P's Tørveproduktion, ikke — som paastaet — kunde anses at have erhvervet Ejendomsret til det nævnte Parti Tørv. Herved bl. a. fremhævet, at dette ikke af F var medregnet i et tidligere overfor Finansministeriet som leveret opgivet Kvantum Tørv, at F først i Marts 1942 havde krediteret P for Tørvene, og at F havde medvirket til P's retstridige Fjernelse af Tørvene fra Mosen, skønt F var vidende om dets Pligt til forinden eller i umiddelbar Forbindelse med Bortfjernelsen at betale Afdrag paa Laanet til Statskassen 495

Eksekution.

Under Continuation af en Udlægsforretning for Købmandsgæld hos en Arbejdsmand A begæredes der Udlæg i et Beløb af 136 Kr. udgørende A's samme Dag forfaldne Ugeløn og Betaling for Ekstraarbejde. Da det nævnte Beløb skønnedes at være større end nødvendigt til at sikre A, der var gift, men ikke havde umyndige Børn, og som havde udtaget Indbo til Værdi 150 Kr., de vigtigste Livsfornødenheder i Tiden indtil næste Lønningsdag, fandtes A, hvis Arbejdsforhold maatte antages at være af varigere Karakter, kun berettiget til at udtage 60 Kr. 413

Eksekutorer.

En Kreditforening P, der havde Pant i en et Arv- og Gældsfragaelsesbo tilhørende fast Ejendom, afgav til Boets Eksekutor E

Erklæring om Frafald af personligt Krav mod Boet, jfr. Rpl. § 680, men Erklæringen afgaves, hvad hverken P eller E var opmærksomme paa, først efter den i Paragraffen fastsatte Frist. Ejendommen blev derefter solgt paa Tvangsauktion. Først da Boets Regnskab blev udarbejdet, blev E opmærksom paa Fristoverskridelsen, og da der herefter skulde svares Skifteafgift af P's Prioritet, og der ikke fandtes Midler hertil i Boet, afkrævede E P Afgiftsbeløbet. P frifandtes imidlertid, idet det ikke havde været berettiget — som sket — til Skade for P at opføre i Boregnskabet et Eksekutorsalær, beregnet som om Prioriteten henhørte under Bomassen, og idet det var ubestridt, at der, naar man ved Beregningen af det nævnte Salær bortsaar fra Prioriteten, vilde være tilstrækkelige Midler i Boet til Dækning af Skifteafgiften

9

Ekspropriation.

Antaget, at en i Efteraaret 1941 foretaget Ekspropriation af et Areal af en A tilhørende Ejendom til Brug som Læggeplads i Sæsonen 1942 for Tørveproduktionen i en Søllerød Kommune K tilhørende Mose havde Hjemmel i § 2 i Lov Nr. 60 af 26. Februar 1940, smh. m. Lov Nr. 235 af 6. Maj 1940 § 3. Idet Taksationskommissionen derhos ikke ved Vurderingen af det A ved Ekspropriationen forvoldte Tab var bundet ved det af de tilkaldte sagkyndige afgivne Skøn, og der ikke var paavist Fejl i Grundlaget for Kommissionens Vurdering eller Tilstedeværelse af nogen Omstændighed, som kunde føre til en Til sidesættelse af Vurderingen, frifandtes K under en af A til Ophævelse af Taksationskommissionens Kendelse eller Betaling af yderligere Erstatning udover det ham ved Kendelsen tillagte Beløb af 600 Kr. pr. Td. Land anlagt Sag

284

Ikke antaget, at der ved en Hævning af Køge-Ringsted Landevej var paaført Ejeren af en tilgrænsende Ejendom Ulemper, der kunde give ham Krav paa Erstatning udover, hvad der var indrømmet ham ved et under Ekspropriationen afsluttet Forlig.

408

I Dec. 1939 paalagde Fragtnævnet i Hh. t. § 3 i Lov Nr. 287 af 2. Sept. 1939 et Rederi R med et Skib, der da ved Tidscerteparti af 6. Juni 1939 var befragtet af B, at udføre en Pligtrejse, som B — efter hvad der var statueret ved Sø- og Handelsrettens i saa Henseende upaaankede Dom — ifølge Certepartiets Krigsklausul, jfr. Sølovens § 142, vilde have været uberettiget til at udføre. R ophævede under Henvisning til Paalæget Tidscertepartiet og udførte Pligtreisen. B paastod R dømt til af den af R for Pligtreisen modtagne Fragt at betale B et Beløb, som B angav at have mistet ved den stedfundne — berettigede — Ophævelse af Certepartiet. Da R ikke havde oppebaaret nogen Del af Fragten paa B's Vegne, kunde B's Krav mod R allerede som Følge heraf ikke støttes paa ekspropriationsretlige Betragtninger, og Certepartiets Bestemmelser fandtes at udelukke B fra paa Grundlag af Surro-

gatkraft — eller Berigelseskravsgrundsætninger at afkræve R nogen Del af den af R oppebaarne Fragt. Herefter frifandtes R

677

Eneret.

Antaget, at Dansk Bicycle Club C saavel af økonomiske som af andre Grunde kunde have en betydelig Interesse i, at de i C's Programmer indeholdte Meddelelser om forestaaende Cykelløb ikke som sket gengaves i et Blad »Cyklerytteren« og falbødes til Publikum, og naar hensaas til, at det drejede sig om Meddelelser om Løb arrangerede paa C's Bane, og at Meddelelserne var bygget paa C's Arbejde med Tilrettelæggningen af Løbene, fandtes C — uanset at Programmerne i Udførelse og Opsætning ikke fandtes af saadant selvstændigt Præg, at de kunde anses omfattet af Forfatterloven — at maatte have Krav paa, at det paa Programmerne anførte Forbud mod Eftertryk respekteredes af Udgiveren af »Cyklerytteren«, der ikke havde paavist nogen berettiget Interesse i at kunne udbrede Meddelelserne. (D i s s e n s)

365

Entreprise.

En Sag om et en Teglværksejer af en Entreprenør E tiltransporteret Beløb udgørende E's Tilgodehavende for Gravning af Grøfter ved et Vandværksanlæg, som et Ingeniørfirma havde i Entreprise

582

Erstatning.

Et Entreprenørfirma E kendtes i Medfør af Sølov §§ 7 og 8 erstatningspligtig overfor Enken efter en Maskinmester, der under Sejlads med en E tilhørende Sandsugerdamper omkom ved Skibets Forlis. Den Omstændighed, at der var udbetalt Enken Erstatning efter Ulykkesforsikringsloven, kunde ikke i det foreliggende Tilfælde, hvor Ulykken skyldtes Kaptajnens og E's Forhold, fritage E for yderligere Erstatningspligt. Erstatningen fastsat til 15.000 Kr.

76

Da en Gaardejer G's Bestyrer B ved Hjælp af en Kæp drev en So, der havde været til Orne, ad en privat Fællesvej, blev Soen, da de kom til en privat Markvej, urolig og løb hen ad denne og frem mod et Køretøj, hvis 2 Heste blev bange og løb løbsk. Da der ikke fandtes at være handlet uforsigtigt ved den anvendte Fremgangsmaade, og da det ej heller fandtes godtgjort, at der havde været noget at bebrejde B m. H. t. hans Optræden, da Soen blev urolig, frifandtes G for at erstatte Hestenes Ejer Tabet ved Forringelsen af disses Værdi. (D i s s e n s)

122

Et 63-aarigt Overpostbud O, der havde en aarlig Indtægt af ca. 4000 Kr., blev paakørt af en Lastbil, tilhørende B, og kom herved saaledes til Skade — 40 pCt. Invaliditet — at han maatte afskediges. Hans Pension fastsattes til ca. 2900 Kr. aarlig. Landsretten fastsatte fuld Invaliditetserstatning for ham

— bortset fra hans pensionsmæssige Stilling — til 15.000 Kr. og bestemte, at hans Erstatningskrav paa Grund af egen Skyld vilde være at nedsætte til $\frac{3}{4}$. Højesteret fandt, at det Beløb, for hvilket O ikke var fyldestgjort ved Pensionen, burde ansættes til 9000 Kr., hvoraf $\frac{3}{4}$ eller 6750 Kr. derfor tilkendtes ham hos B, og at den Finansministeriet F paaførte forøgede Pensionsbyrde i Overensst. m. dettes Paastand vilde være at ansætte til 2300 Kr., samt at der heraf ligeledes kun kunde tilkendes F $\frac{3}{4}$, uanset at der efter at være tillagt O 6750 Kr. var over 2300 Kr. tilbage af de 11.250 Kr. ($\frac{3}{4}$ af 15.000 Kr.) 132

Da de ved Bek. Nr. 443 af 19. August 1940 Afsnit III givne Bestemmelser gaar ud paa at søge de tilsigtede Rationeringsforanstaltninger vedrørende Handlen med Mælk og Fløde gennemført ved en mellem de interesserede truffet frivillig Ordning og som et naturligt Led i denne Ordning maa antages at forudsætte, at der ydes en Godtgørelse til de Virksomheder, der nedlægges, fandtes Køge Kommune K, der i Forhold til Indehaveren Fru A af et Udsalg, hvorira bl. a. forhandlede Mælk og Fløde, havde forhindret en saadan Løsning ved at undlade at forhandle med Repræsentanter for de stedlige Handlende, pligtig at yde Fru A Erstatning i Anledning af, at hendes Udsalg af Mælk og Fløde i Hh. t. en af Byraadet truffet Beslutning var blevet nedlagt. Det bemærkedes herved, at Fru A, da hun havde haft Politimesterens Tilladelse til udover den i § 5 i nævnte Bek. foreskrevne 3 Ugers Frist at forhandle andre Varer end de i Paragraffen nævnte, maatte være stillet, som om hun rettidig var ophørt med saadan Forhandling, og at K havde erklæret, at den, dersom Fru A havde overholdt Fristen, vilde have tillagt hende en Godtgørelse 250

En mørk Oktoberaften kørte en Cyklist C udfor Østerbros Posthus i en dyb Udgravning, der strakte sig ca. 1,25 m ud i den ca. 3 m brede Cykelsti. Udgravningen var paa den mod Færdselsretningen vendende Side afmærket med, tæt op ad Udgravningen anbragte, Bukke med en løst ophængt Lægte, hvorhos der var anbragt et Skilt mærket »Vejarbejde« og ophængt nogle Lygter. I Betragtning af, at Udgravningen frembød en ganske usædvanlig Fare for Færdslen paa den ret stærkt befærdede Cykelsti, og at Faren forøgedes ved, at de under Mørklægningen brugte Lygter kun gav et svagt Lys, fandtes den foretagne Afmærkning utilstrækkelig og uforsvarlig, og idet der ikke fandtes tilstrækkelig Grund til at paalægge C Medansvar, dømtes vedkommende Entreprenør til at betale C fuld Erstatning. (D i s e n s) 280

Under en i Anledning af Salget af en, tidligere til Ridning anvendt, Hest foranstaltet Prøvekørsel med Køberen, Gaardejer K som Kusk og Sælgeren S som Passager, satte Hesten paa Udkørselsvejen fra K's Gaard i Trav, og da K for at undgaa Sammenstød med en Lastbil foretog en brat Drejning fra Udkørselsvejen ud paa en Hovedvej, væltede Køretøjet. S fandtes

at have maattet være klar over Risikoen ved at deltage i en Køretur med en Hest, der ikke var vant til at gaa for Vogn, og da der ikke fandtes Grund til at betvivle Rigtigheden af K's Forklaring om, at han havde prøvet at holde Hesten tilbage, ansaas han ikke ansvarlig for den S overgaaede Skade.

290

Under Forhandlingerne om Ydelse af et Banklaan til A fremkom Bankens Direktør D med en Udtalelse gaaende ud paa, at A paa Grundlag af et ved Skadesløsbrev stiftet Haandpant i en ham tilhørende Panteobligation var pligtig at svare til en Kautionsløftet til en af Bankens Debitorer B, uanset at selve Kautionsløftet var bortfaldet ved præklusivt Proklama. Selv om den af D udtalte Anskuelse om nævnte juridiske Spørgsmaal maatte være urigtig, fandtes Udtalelsen ikke at kunne paadrage D Erstatningsansvar overfor A i Anledning af, at 1000 Kr. af Laanet var blevet overført til B's Konto, hvorved bemærkedes, at D, der maatte antages at have udtalt sig efter bedste Overbevisning, ved den angivne Lejlighed repræsenterede Banken og B

343

En Fabrikinspektør F foraarsagede under Afprøvningen af en Sikkerhedsanordning paa en Bogtrykkerimaskine, at Maskinen sprængtes og blev stærkt beskadiget. Idet F statueredes at have benyttet en urigtig Fremgangsmaade ved Afprøvningen og ved uagtsomt Forhold at have forvoldt Skaden, kendtes han erstatningspligtig overfor Bogtrykkeriet B. (Dissens).

Under de foreliggende Omstændigheder, hvor Skaden var direkte foraarsaget ved F's Fremgangsmaade under Afprøvningen, der udførtes af ham som en under hans Tjenestevirksomhed hørende, pligtmæssig Handling, uden at B havde nogen Indflydelse herpaa, fandtes det stemmende med Lovgivningens Grundsætninger, jfr. bl. a. D.L. 3—19—2, at anse Staten solidarisk ansvarlig sammen med F. Et Mindretal fandt under Hensyn til Karakteren af F's Virksomhed, at Analogien af Rpl. § 1020 maatte føre til, at Statens Ansvar kun blev subsidiært, overensstemmende med denne Bestemmelse

386

Kl. ca. 18 en Novemberdag faldt Fru A paa det knapt 1 m brede Fortov ved den offentlige Vej Rudersdalsvej i Holte, idet hendes ene Fod skred ud paa en ca. 12 cm høj Jordkant, der afgrænsede Fortovet fra Kørebanen. Det kunde ikke anses godtgjort, at Vejen havde henligget i en saa uforsvarlig Tilstand, at Ulykkestilfælde ikke skulde kunne undgaas ved almindelig Agtpaagivenhed, og da Fru A, der boede ved Vejen og maatte antages at kende dens Tilstand, havde Anledning til at gøre Brug af sin Lommelygte under sin Færden ad Vejen, fandtes hun ikke overfor Søllerød Kommune at kunne kræve Erstatning for Følgerne af Faldet

446

En Dame D gled den 27. Marts 1941 Kl. 17 i glat Føre i Gaarden til en københavnsk Ejendomskarré og kom til Skade. Da det ikke fandtes oplyst, at der for Ejerens Vedkommende havde foreligget noget til Erstatning forpligtende Forhold, specielt

- ikke for saa vidt angik Grusning, der maatte antages foretaget 2 Gange forinden Ulykkestilfældet, frifandtes Ejeren for at betale Erstatning til D. (Dissens) 460
- En Cyklist, C, der den 27. Sept. 1940 Kl. 0,55 kom kørende ad Valby Langgade i vestlig Retning, faldt i en langs den midlertidige, 1,5 m brede, Cykelstis sydlige Side, i Sporarealet foretaget Opgravning og kolliderede med et samtidig bagfra kommende Sporvognstog. Opgravningen var ikke afmærket. Da Sporvejene S, ikke havde udvist den paakrævede Agtpaa-givenhed og Omhu m. H. t. Ordningen af Færdslen under Opgravningsarbejdet, og da der ikke var oplyst nogen Uagtsomhed fra C's Side, tilkendtes der C fuld Erstatning hos S. (Dissens) 469
- Ved den i Hh. t. Lov af 5. Aug. 1940 om Bybefolkningens Forsyning med Mælk m. v. og Bek. Nr. 443 af 19. s. M. trufne Mælkeordning for Storkøbenhavn var der ved en Fejltagelse ikke truffet Bestemmelse om Erstatning til de selvstændige kørende Mælkehandlere M, hvis Virksomhed blev nedlagt; senere godkendte Handelsministeriet H en Ordning, hvorefter M skulde have Erstatning efter Mælkeordningens Regler for nedlagte Detailudsalg, hvorhos M's Vogne m. v. om fornødent skulde overtages mod en af en Vurderingskommission fastsat Erstatning. Idet H i nævnte Lov og Bekendtgørelse fandtes at have haft fornøden Hjemmel til at fastsætte de ommeldte Erstatningsregler, kunde en Mælkehandlers Krav om Erstatning udover, hvad disse Regler hjemlede, ikke tages til Følge 607
- Dødsboet efter en Købmand frifundet for et af en Gas- og Vandmester rejst Krav om Erstatning for Politianmeldelse, hvorhos Sidstnævnte blev anset med Bøde for unødigt Trætte. 638
- Da Ribe Kommune K i Strid med § 8, Stk. 1, i Bek. Nr. 443 af 19. August 1940, jfr. Handelsministeriets Cirkulærskrivelse Nr. 250 af 30. September 1940, havde undladt at forhandle med A forinden Gennemførelsen af en Mælkeordning, hvorved hans Mælkeudsalg og Mælkerute nedlagdes, fandtes A at maatte have Krav paa Erstatning i Anledning af, at han havde maattet ophøre med sit Erhverv. Erstatningen fastsattes til 10.000 Kr., medens K kun havde tillagt A en Erstatning paa 6000 Kr. 785

Fabrikker.

En Fabrikinspektør F foraarsagede under Afprøvningen af en Sikkerhedsanordning paa en Bogtrykkerimaskine, at Maskinen sprængtes og blev stærkt beskadiget. Idet F statueredes at have benyttet en urigtig Fremgangsmaade ved Afprøvningen og ved uagtsomt Forhold at have forvoldt Skaden, kendtes han erstatningspligtig overfor Bogtrykkeriet B. (Dissens).

Under de foreliggende Omstændigheder, hvor Skaden var direkte foraarsaget ved F's Fremgangsmaade under Afprøvningen, der udførtes af ham som en under hans Tjenestevirksomhed hørende, pligtmæssig Handling, uden at B havde nogen

Indflydelse herpaa, fandtes det stemmende med Lovgivningens Grundsætninger, jfr. bl. a. D. L. 3—19—2, at anse Staten solidarisk ansvarlig sammen med F. Et Mindretal fandt under Hensyn til Karakteren af F's Virksomhed, at Analogien af Rpl. § 1020 maatte føre til, at Statens Ansvar kun blev subsidiært, overensstemmende med denne Bestemmelse

386

En Arbejder, der i en Maskinhal havde anbragt et Par store Maskindele paa uforsvarlig Maade, idet han havde undladt at foretage fornøden Afstivning, blev for Overtrædelse af Strfl. § 241 idømt Bødestraf — ikke Frihedsstraf — i Anledning af, at den øverste Maskindel væltede ned og dræbte en Lærling, medens denne var i Færd med at udføre et Arbejde paa den nederste Maskindel, der som Følge af den manglende Afstivning vippede under Arbejdet

461

Faderskab.

Statueret, at det ikke fandtes bevist at en Person havde haft Samleje med en Barnemoder inden for Barnets Avlingstid . . .

74

F₁ og F₂ havde haft Samleje med M i Avlingstiden for et af hende udenfor Ægteskab født Barn. Medens F₁'s Faderskab ifølge Blodtypebestemmelse var uforeneligt med A₁, A₂-Systemet, var der hverken efter AB0-, A₁, A₂- eller MN-Systemet noget til Hinder for, at F₂ kunde være Fader til Barnet. Herefter kunde F₁ ikke anses som Fader til Barnet, og efter Udfaldet af Blodtypeundersøgelsen af ham og det iøvrigt oplyste, herunder det sene Tidspunkt for det af ham indrømmede Samleje, fandtes han ej heller at kunne anses bidragspligtig

536

F havde i Avlingstiden for et af M udenfor Ægteskab født Barn B haft Samleje med M, der efter sin Forklaring ikke i Avlingstiden havde staaet i Forhold til andre. Ifølge Blodtypebestemmelser var F's Faderskab uforeneligt med A₁, A₂-Systemet, dog med Reservation med Henblik paa Muligheden af Forveksling af A₁ og A₂. Allerede efter det om M's Vandel oplyste fandtes F ikke at kunne anses som Fader til B, men da F og M havde haft Samleje i Avlingstiden, og det ikke efter Udfaldet af Blodtypebestemmelserne i Forbindelse med det iøvrigt oplyste kunde anses udelukket, at B kunde være Frugten heraf, ansaas F bidragspligtig. (D i s s e n s)

604

Efter den af Moderen M til et den 17. April 1933 udenfor Ægteskab født Barn B afgivne Forklaring havde hun i Avlingstiden haft Samleje med 3 Mænd F₁, F₂ og F₃. F₂ havde erkendt at have haft Samleje med M i Avlingstiden medens F₃ havde benægtet at have haft Samleje med hende i dette Tidrum og F₁ havde afgivet en Forklaring, hvorefter han ikke absolut turde bestride M's Forklaring. Ved de tilvejebragte Oplysninger, derunder for F₂'s Vedkommende Resultatet af en antropologisk Undersøgelse, fandtes det tilstrækkelig godtgjort, at F₁ og F₃ havde haft Samleje med M i Avlingstiden, hvorfor de tilpligte-

- des in solidum at svare Underholdsbidrag til B. Derimod irifandtes F_2 , hvis Faderskab — dog med Forbehold med Hensyn til Forekomsten af en (ikke paaviselig) N_2 -Egenskab — havde vist sig uforenelig med MN-Systemet, hvilket Resultat bestyrkedes ved Udfaldet af den antropologiske Undersøgelse. 694.
- F_1 havde i Avlingstiden — fra midt i Aug. til midt i Oktbr. 1940 — for et af M udenfor Ægteskab født Barn B haft Samleje med M, der efter sin Forklaring ikke i Avlingstiden havde haft Samleje med andre; derimod havde hun erkendt, at F_2 , med hvem hun tidligere havde haft Samleje, en Gang i Aug. 1940 havde overnattet i hendes Lejlighed, uden at de dog havde Samleje, og at hun i Juli 1940 havde haft Samleje med F_3 . Ifølge Blodtypebestemmelsen var F_1 's Faderskab uforeneligt med MN-Systemet dog med Forbehold m. H. t. Forekomsten af en (ikke paaviselig) N_2 -Egenskab; efter yderligere Undersøgelse med specielt fremstillede, særlig kraftige Sera havde Retsmedicinsk Institut udtalt, at der kun forelaa en rent teoretisk Mulighed for F_1 's Faderskab, og hertil havde Retslægeraadet sluttet sig. Efter alt foreliggende kunde F_1 ikke anses som Fader til B eller tilpligtes at svare Underholdsbidrag 776

Falsk Forklaring.

- Urigtige Oplysninger, afgivet paa Tro og Love i Ansøgninger til et Socialkontor om Understøttelse, henført under Strfl. § 161 — ikke § 163 — idet Anvendelsen af Formen »paa Tro og Love« havde Hjemmel i Forsorgslov § 54, Stk. 2 6

Ferie.

- En Restauratør havde nogen Tid efter Ferielovens Ikrafttræden med Servitricerne, der hidtil foruden med Drikkepenge havde været aflønnet med fri Kost, truffet den Aftale, at de fra 1. April 1939 skulde betale et Beløb for Kosten svarende til den dem tilkommende Feriegodtgørelse. Denne Aftale anset ugyldig i Hh. t. nævnte Lovs § 7, Stk. 2 443
- En gift Arbejdsmand, der var antaget til at udføre Arbejde paa en Gaard og fik Dagløn, der udbetaltes ugevis, frit Hus, Kost paa Arbejdsdage og visse Naturalydelse, fandtes navnlig under Hensyn til, at han kun fik Løn for Arbejdsdagene, og at han havde egen Husstand, ikke at henhøre under Medhjælperloven og havde derfor Krav paa Feriegodtgørelse efter Ferieloven. (Dissens) 500
- Enken efter en Lagerarbejder L, der havde faaet Løn i sine Ferier og derfor aldrig oppebaaret Feriepenge efter Ferieloven, fandtes at have Krav paa Feriepenge af L's Løn for Tiden 1. April 1941 til Dødsdagen den 21. August 1941, jfr. Bek. Nr. 235 af 29. Juni 1938 Afsnit A og Cirk. Nr. 38 af 28. Marts 1939. (Dissens) 752

Foreninger.

Efter at Hovedorganisationen for Landbrugernes Sammenslutning H i Juni 1940 havde vedtaget i Samarbejde med Bondepartiet og D. N. S. A. P. at medvirke til Indførelsen af et nyt politisk System, ekskluderede H Kassereren K for Organisation for Haderslev Amt O under Henvisning til, at han havde modarbejdet den nævnte Vedtagelse. Antaget, at Eksklusionen savnede Berettigelse, da Vedtagelsen var i Strid med H's Vedtægter. Idet det derhos af det oplyste fremgik, at O havde delt sig i to Fraktioner, og idet den Fraktion F, hvortil K havde sluttet sig, og af hvis Bestyrelse han var Medlem, maatte antages at fortsætte paa det oprindelige Grundlag, fandtes det — uagtet der ikke var forelagt Højesteret fornødent Grundlag til at afgøre, om Ejendomsretten til nogle i K's Besiddelse værende Effekter, deriblandt 2 Sparekassebøger, helt eller delvis tilkom F — ikke at kunne paalægges K at udlevere disse Effekter til den anden Fraktion .. 98

Foreningen af Købmænd i Jern- og Staalbranchen i Jylland F har efter Vedtægterne til Formaal at samle de jydsk Firmæer, der handler med Jern og Staal i Stænger, Plader etc. F har Tilknytning til det tyske Stahl-Verband og søger bl. a. herigennem at hindre, at Købmænd, der ikke er Medlemmer af F, køber visse fra de tyske Valseværker hidrørende Sorter Stangjern, Staal m. m. fra andre end F's — ved indbyrdes Prisaftaler bundne — Medlemmer. Efter F's Formaal og Virksomhed fandtes A som Indehaver af den gennem mange Aar drevne »P. C. Petersens Jern- og Staalforretning« i Aalborg — ogsaa bortset fra de herskende ekstraordinære Forhold — at have en saa væsentlig, berettiget erhvervmæssig Interesse i at være Medlem af F, at denne, der ikke havde fremført nogen Indvending af speciel Art mod at optage A som Medlem, maatte være pligtig hertil. (Dissens) 373

I Medfør af § 3 i Lov Nr. 349 af 22. August 1941 skulde Danmarks kommunistiske Partis Formue tages i Bevaring af det Offentlige, og dette fandtes efter Forholdets Natur at burde foregaa i Forbindelse med, at der ved Skifterettens Mellemkomst foranstaltedes en Afvikling af Formuen paa hvilende Gældsforpligtelser 618

Forfatterret.

Antaget, at Dansk Bicycle Club C saavel af økonomiske som af andre Grunde kunde have en betydelig Interesse i, at de i C's Programmer indeholdte Meddelelser om forestaaende Cykelløb ikke som sket gengaves i et Blad »Cyklerytteren« og falbødes til Publikum, og naar hensaaes til, at det drejede sig om Meddelelser om Løb arrangerede paa C's Bane, og at Meddelelserne var bygget paa C's Arbejde med Tilrettelæggningen af Løbene, fandtes C — uanset at Programmerne i Udførelse og Opsætning ikke fandtes af saadant selvstændigt Præg, at de kunde anses omfattet af Forfatterloven — at maatte have

<p> Krav paa, at det paa Programmerne anførte Forbud mod Eftertryk respekteredes af Udgiveren af »Cyklerytteren«, der ikke havde paavist nogen berettiget Interesse i at kunne udbrede Meddelelserne. (Dissens) </p> <p> Spørgsmaalet, om en Forlagsboghandler ved at aabne en Konvolut indeholdende en Navneseddel for en — ikke-præmieret — Deltager i en Forfatterkonkurrence havde begaaet Brud paa Brevhemmeligheden eller andet retstridigt Forhold, e. O. besvaret benægtende </p>	<p>365</p> <p>491</p>
---	-----------------------

Forpagtning.

<p> En Forpagtningskontrakt fandtes ikke at være i væsentlig Grad misligholdt af Forpagteren derved, at han dels i Strid med Kontrakten havde undladt i 1940 at kalke Gaardens Bygninger, dels i nogen Grad havde fraveget en i Kontrakten fastsat Driftsplan </p> <p> Ejerne E af en Gaard traf med F en skriftlig, i 20 Punkter formuleret Aftale om Bortforpagtning af Gaarden til F. I Aftalen, der skulde afløses af en af en Sagfører udfærdiget endelig Forpagtningskontrakt, hed det bl. a.: »Ejerne har til enhver Tid Ret til frit at færdes paa Ejendommen.« Under Forhandlingerne om den endelige Kontrakt krævede E denne Bestemmelse udvidet saaledes, at den ogsaa omfattede Adgang for E's Befuldmægtigede og for E med Gæster, og da der ikke opnaaedes Enighed herom, nægtede E F Ret til at tiltræde Forpagtningen. Da den første Aftale efter sit Indhold var bindende mellem Parterne, og Uenigheden om den nævnte Bestemmelse ikke kunde give E Ret til at ophæve Aftalen, fandtes E pligtig til at erstatte F det Tab, denne havde lidt ved, at Kontrakten ikke blev opfyldt. (Dissens) </p>	<p>116</p> <p>509</p>
---	-----------------------

Forsikring.

<p> Den 16. Marts 1940 fandt der i Nordsøen et Sammenstød Sted mellem Damperen D og Motorskibet M, som sejlede Side om Side i en Konvoj. M sank, og dets Ladning, der var forsikret mod Søskade i S og mod Krigsskade i K, gik tabt. Den Omstændighed, at de 2 Skibe sejlede i Konvoj og skulde følge de for saadan Sejlads fastsatte Regler m. H. t. Blænding af Lanterner m. v., fandtes vel at have øget Faren paa Søen og saaledes medvirket til Sammenstødet, men den væsentlige Aarsag til dette maatte dog søges deri, at der fra D's Side forelaa Forsømmelse m. H. t. Navigeringen af Skibet. Som Følge heraf frifandtes K i en af S anlagt Sag for at udrede Erstatning for Ladningen. </p> <p> Der fandtes ikke at være Hjemmel til at fordele Skaden mellem de to Forsikringsinstitutter </p> <p> Spørgsmaal om i hvorvidt Generalagenterne for et udenlandsk Forsikringsselskab havde forbrudt Retten til Provision m. m. Ifølge Vedtægterne for Fællesforeningen for Danmarks Brugsforeningers fastansatte Personales Pensionskasse P skulde en- </p>	<p>259</p> <p>326</p>
---	-----------------------

- hver, der ved sin Ansættelse var fyldt 20 Aar, indtræde som bidragspligtigt Medlem af P, til hvilken Fællesforeningen ydede Tilskud. Ved Overenskomst af 29. Decbr. 1936 blev P optaget som en særlig Afdeling A af Andels-Pensionsforeningen, hvortil fra P overførtes det Beløb, som var nødvendigt for i Forbindelse med fremtidige Bidrag at sikre Medlemmerne den dem efter P's Vedtægter tilkommende Pension m. v. Samtidig fastsattes den fremtidige Indtrædelsesalder paa Grundlag af foretagne Beregninger til 25 Aar. Ifølge Overenskomsten skulde en af A valgt Delegeretforsamling hvert 5. Aar bestemme, i hvilket Omfang og paa hvilken Maade den opsparede Bonusfond skulde anvendes til Forbedring af Pensionerne. Paa en Delegeretforsamling i Maj 1941 vedtoges et Forslag, der bl. a. gik ud paa, at det Beløb, ca. 400.000 Kr., der fra den forudgaaende 5 Aars Periode var til Raadighed til Forbedring af Pensionerne, kun skulde komme den Medlemsgruppe til Gode, som havde betalt større Bidrag end nødvendigt for at sikre den vedtægtsmæssige Pension, hvilken Gruppe i det væsentlige faldt sammen med den Gruppe, der havde betalt Bidrag før det 25de Aar. Efter det foreliggende, herunder en Udtalelse fra Forsikringsraadet, fandtes denne Bonusordning, der i det væsentlige stemte med en allerede den 29. Decbr. 1936 truffet Beslutning og ikke fandtes stridende mod Indholdet af de til Medlemmerne udstedte Policer, ikke at gaa udover, hvad Delegeretforsamlingen var berettiget til at vedtage 612
- En ulykkesforsikret Mand F faldt under Cyklng og døde under Transporten i Ambulance til Sygehuset. Ved Obduktionen paa-
vistes en Hjertelidelse. Idet der maatte gaas ud fra, at Døds-
aarsagen i afgørende Grad havde været denne Hjertelidelse,
frifandtes Forsikringsselskabet for at betale Forsikringssum-
men til F's Enke 730

Forvaring.

- U paatog sig i Sommeren 1940 mod et Pengevederlag at modtage Dyr til Græsning paa et Græsareal, deriblandt nogle L tilhørende Kreaturer og Plage. Da L paa U's Anmodning den 10. Okt. hentede sine Dyr hjem, viste de sig at være mere eller mindre afmagrede. Det antoges, at det ikke havde været uforsvarligt af U at indsætte et saa stort Antal Dyr som sket til Græsning paa Arealet, og det var ikke godtgjort, at der havde været utilstrækkeligt Foder til Dyrene, ihvert Fald i Tiden indtil Slutningen af Sept. Herefter kunde det ikke medføre noget Erstatningsansvar for U, at han først i Begyndelsen af Okt. havde givet Underretning til L, der maatte være klar over Risikoen ved under de herskende ugunstige Vejrforhold at lade Dyrene forblive paa Græs saa længe som sket. 455
- Da Storkøbenhavns Mejeriers Likvidationsselskab L havde givet de Mejerier, der ifølge Mælkeordningen skulde nedlægges, Tilsgagn om, at den Del af Erstatningen, som maatte blive udbetalt efter Nedlægningen, fra dette Tidspunkt vilde blive for-

rentet, havde L ikke været berettiget til at nægte at betale et nedlagt Mejeri M Renter efter 1. Nov. 1942 af en saadan Resterstatning, hvorved yderligere bemærkedes, at M maatte antages at have været uden Skyld i, at denne først var kommet til Udbetaling efter sidstnævnte Dato. Da L imidlertid under de foreliggende Omstændigheder fandtes at have været berettiget til med Virkning efter Deponeringsloven den 23. Nov. 1942 at deponere Resterstatningen med Renter til 1. Nov. 1942 paa Vilkaar, at Beløbet kunde hæves med M's Kvittering, og ved samtidig Meddelelse herom til M maatte anses tilstrækkelig tydeligt at have frafaldet et tidligere stillet Krav om Saldo-kvittering, kunde Renter kun kræves til 24. Nov. 1942

720

Fuldmagt.

D laante hos K 30.000 Kr. og udstedte Gælds-brev for Beløbet, hvorhos der til Sikkerhed blev givet K Haandpant i to af D til hendes Sagfører S udstedte Akkomodationsobligationer i hendes Ejendom. Senere aftalte D med S at lade Ejendommen omprioritere ved Optagelse af et Hypotekforeningslaan, der skulde anvendes til Indfrielse af Gælds-brevet. D gav S Fuldmagt til at hæve og kvittere for Hypotekforeningslaanet, og S, der var Eksekutor i den i Mellemtiden afdøde K's Dødsbo, gav Akkomodationsobligationerne fornøden Rykningspaategning. S lod Hypotekforeningslaanet berigtige gennem sin Vekselerer, der efter Aftale med S krediterede S's Kassekreditkonto for Laaneprovenuet. Den paafølgende Nat døde S, og hans Bo blev kort efter taget under Konkursbehandling. Efter samtlige foreliggende Omstændigheder antoges Laaneprovenuet at være indbetalt til og modtaget af S paa D's Vegne og ikke at være overgaaet til K's Bo, hvorfor D ikke fandtes frigjort overfor K's Bo for Gælden ifølge Gælds-brevet. (D i s s e n s)

724

Funktionærer.

Efter at en Fabrik F den 8. Dec. 1941 havde afskediget Direktør D, suspendede F Dagen efter D's Søn V, der siden 1933 havde været Værkfører hos F. Da flere Forespørgsler fra V om, hvornaar han atter maatte tiltræde sin Stilling, ikke blev besvaret, meddelte han den 20. Marts 1942 F, at han betragtede sig som afskediget uden Grund, og krævede Løn for 6 Maaneder. Efter det foreliggende fandtes V hverken ved sin Medunderskrift paa en Erklæring, hvori F's Funktionærer til-sagde D Støtte, saafremt han maatte blive afskediget, eller iøvrigt at have gjort sig skyldig i en væsentlig Misligholdelse af sine Pligter overfor F, og da F's Optræden derhos fandtes at afgive fornødent Grundlag for V til at betragte Tjenesteaftalen som væsentlig misligholdt fra F's Side, tilkendtes der ham Erstatning fastsat til 5 Maaneders Løn, jfr. Funktionær-lovens § 3

69

En af A/S Centralværkstederne for Bygningshaandværk i An-

- ledning af Oprettelsen af en Afdeling for Tømrerarbejde antaget timelønnet Tømrer, hvis Arbejde efter nogen Tids Forløb kun i ringe Grad havde været manuelt Tømrerarbejde, men aldeles overvejende dels havde bestaaet i at lede og føre Tilsyn med Svendenes Arbejde, dels havde været af kontormæssig Art, maatte anses som Funktionær, fr. Funktionærlovens § 1 b 296
- Murermester M og Entreprenør E, der af et tysk Firma F var engageret til at udføre et Arbejde paa Karup Hede, der var paaregnet at ville strække sig over nogle Maaneder, antog i Begyndelsen af Januar 1943 i København 10 Jord- og Betonarbejdere. Da det ved deres Ankomst til Karup viste sig, at F havde antaget ca. 300 Personer uden særlig Uddannelse i Jordarbejde, blev disse fordelt i Hold, som de københavnske Arbejdere hvoriblandt A, blev sat til at give Anvisninger m. H. t. Arbejdets Udførelse, og A, der fik tildelt et Hold paa ca. 60 Mand, deltog herefter ikke selv i Arbejdet. Da A ikke vilde nøjes med den af Udenrigsministeriets Kommitterede godkendte Løn, opsigde E ham den 16. Marts 1943 til Fratrædelse den 23. s. M. Efter alt foreliggende fandtes Forholdet mellem Parterne ikke at kunne henføres under Funktionærloven, og allerede som Følge heraf havde A ikke Krav paa Løn efter sin Fratræden 742
- L, der oprindelig af et Firma F var antaget som Lagerarbejder, havde senere udøvet en vis ledende og tilsynsførende Virksomhed paa F's Pakhus og ved Indladning og Udlosning af Varer, men Virksomheden fandtes ikke at have været af en saadan Beskaffenhed eller i Forhold til hans personlige Arbejde at have haft et saadant Omfang, at han kunde anses som Funktionær, hvorfor hans Enke E ikke havde Krav paa Efterløn efter Funktionærlovens § 7 752
- A blev fra 1. Januar 1942 af Bestyrelsen for et nystiftet Handelsselskab S antaget som Forretningsfører, saaledes at »Ansættelsen betragtes som uden Forbindende med Hensyn til Funktionærloven og den endelige Stilling som Selskabets fremtidige Leder.« I Juni 1941 blev A afskediget fra 1. Aug. at regne, men krævede 3 Maaneders Løn i Hh. t. Funktionærloven. Et Anbringende fra S om, at A's Krav var i Strid med Aftalelovens § 33, forkastedes. Idet der derhos ej heller kunde gives S Medhold i, at Perioden fra 1. Jan. til 1. April 1942 som Prøvetid for A ikke skulde medregnes i den i Funktionærlovens § 2, Stk. 2, omhandlede 6 Maaneders Periode, og idet denne Bestemmelse fandtes at maatte forstaas saaledes, at Opsigelse med en Maanedes Varsel kun kan ske til et Tidspunkt, der ikke ligger mere end 6 Maaneder efter Ansættelsen, ansaa A at have Krav paa 3 Maaneders Opsigelse 769

Fængsling.

Fængslingskendelse afsagt m. H. t. en for Overtrædelse af Lov Nr. 388 af 22. Juli 1940 § 1, jfr. Lov Nr. 206 af 9. Maj 1942

sigtet Person, da de i Rpl. § 780, 1. Stk., 2 a anførte Grunde fandtes at foreligge	9
Kæremaal af Fængselskendelse afvist	222
Stadfæstet en af Kriminalretten for Aalborg Købstad afsagt Fængslingkendelse, der ved Vestre Landsrets Kendelse var ophævet	325

Færdsel.

Da en Gaardejer G's Bestyrer B ved Hjælp af en Kæp drev en So, der havde været til Orne, ad en privat Fællesvej, blev Soen, da de kom til en privat Markvej, urolig og løb hen ad denne og frem mod et Køretøj, hvis 2 Heste blev bange og løb løbsk. Da der ikke fandtes at være handlet uforsigtigt ved den anvendte Fremgangsmaade, og da det ej heller fandtes godtgjort, at der havde været noget at bebrejde B m. H. t. hans Optræden, da Soen blev urolig, frifandtes G for at erstatte Hestenes Ejer Tabet ved Føringelsen af disses Værdi. (Dis-sens)	122
Under en i Anledning af Salget af en, tidligere til Ridning anvendt, Hest foranstaltet Prøvekørsel med Køberen, Gaardejer K som Kusk og Sælgeren S som Passager, satte Hesten paa Udkørselsvejen fra K's Gaard i Trav, og da K for at undgaa Sammenstød med en Lastbil foretog en brat Drejning fra Udkørselsvejen ud paa en Hovedvej, væltede Køretøjet. S fandtes at have maattet være klar over Risikoen ved at deltage i en Køretur med en Hest, der ikke var vant til at gaa for Vogn, og da der ikke fandtes Grund til at betvivle Rigtigheden af K's Forklaring om, at han havde prøvet at holde Hesten tilbage, ansaas han ikke ansvarlig for den S overgaaede Skade.	290

Garanti.

Spørgsmaal om Gyldigheden og Forstaaelsen af et overfor et Interessentskab afgivet Tilsagn om at ville dække det eventuelle Driftsunderskud i Interessentskabet	558
I Maj 1941 døde en Gaardejer A tilhørende Hoppe af en Hjertelidelse, der maatte antages at være en Følge af en Influenza (epizootisk Katarrhalfeber), hvoraf den var blevet smittet ved at blive bedækket af en Forpagter B tilhørende Hingst, som denne kort i Forvejen havde købt af Gaardejer C, hos hvem den om Vinteren havde været angrebet af nævnte Sygdom. Efter det oplyste var der ikke af C's Dyrlæge — jfr. § 162 i Instruks for Veterinærpolitiet af 24. August 1894 — givet ham Paalæg angaaende Smittefarens ved Bedækning efter Sygdommens Ophør, og det maatte derhos antages, at den paa-gældende Sygdom er saa sjældent forekommende her i Landet, at den langt fra kunde anses almindelig bekendt. Herefter, og idet der intet forelaa om, at B eller C havde noget specielt Kendskab til Smittefarens, samt idet der ikke fandtes at paa-hvile B noget garantimæssigt Ansvar overfor A, frifandtes B og C for Erstatningsansvar	692

Gæld.

Efter at Fru A ved Købet af en Ejendom havde overtaget Gælden efter et af den tidligere Ejer for en Del af Købesummen for Ejendommen udstedt Pantebrev, opsagde hun den 4. Sept. 1942 overfor B, der den 7. Febr. 1942 havde købt Pantebrevet, dette til Indfrielse i Juni Termin 1943. I Pantebrevet, der intet indeholdt om Adgang til Opsigelse, var bestemt, at det afdroges med 2½ pCt. af den oprindelige Hovedstol i hver Juni og December Termin, og at der ved Betaling af mindst Halvdelen af Hovedstolen inden 1. Aug. 1942 ydedes en Dekort. Idet der i Pantebrevet var aftalt en Betalingstid, og idet der ikke i dets Bestemmelse om eventuel Indfrielse inden 1. Aug. 1942 fandtes at foreligge Grund til efter denne Fristis Udløb at fravige den ovennævnte Betalingstid, ansaas A ikke berettiget til Frigørelse før den aftalte Ydelsestid. (Dissens) .. 219

Spørgsmaal om, hvorvidt en Indstævnt, der ifølge Købekontrakt om et Gods skulde indtræde i Appellantens Rettigheder og Forpligtelser efter to — ikke under Handlen tilstedeværende — Fremavlskontrakter om Dyrkning af Rug og Hvede, havde overtaget Appellantens Pligt til at afregne den i Efteraaret 1940 leverede Saasæd med et tilsvarende Kvantum af Afgrøden i 1941. Dette antoges, idet det ved Vidne- og Partsforklaringer fandtes godtgjort, at Indstævnte var gjort tilstrækkelig bekendt med en Bestemmelse desangaaende i Avlskontrakterne 642

Handelsomsætning.

En Repræsentant R, der virkede som Opkøber af Hø for et Firma F og i den Anledning af F var forsynet med en Rejsekopibog, paa hvis iøvrigt blanke Sider F havde anbragt sit Stempel, købte af Proprietær P i F's Navn 8—10.000 kg Hø for en Pris af 22 Kr. pr. 100 kg leveret frit i Banevogn og stadfæstede overfor P Handlen paa et Blad af Kopibogen. Høet blev indladet i 3 Banevogne, af hvilke R imidlertid til egen Fordél disponerede over den ene. F nægtede derefter at betale for denne Vognladning under Henviisning til, at R kun havde været bemyndiget til at købe 2 Vognladninger, hvilket stemte med den F tilstillede Slutseddel, hvor Prisen derhos var angivet til 21 Kr. 50 Øre pr. 100 kg. Under Hensyn til, at F havde udstyret R med Kopibogen og havde været klar over, at R formulerede de enkelte Forretninger som afattede i F's Navn, ansaas F bundet ved den af R afsluttede Handel og fandtes herefter og efter det iøvrigt foreliggende at maatte bære Risikoen for R's Misbrug med Hensyn til den ene Vognladning 45

Statueret, at det ikke kunde anses godtgjort, at det om to af S til K solgte Partier Sild var aftalt, at Sildene skulde have en vis Minimalstørrelse (14—16 Stk. pr. kg). (Dissens). 182

Sælgeren af et Gasgeneratoranlæg til en Lastbil dømt til at tilbagebetale Købesummen, idet Ansvar for, at forskellige Mangler ikke var blevet afhjulpes, fandtes at maatte paahvile ham, og Køberen ansaas at have reklameret behørigt	222
Spørgsmaal om, hvorvidt endelig Handel var afsluttet, besvaret benægtende	293
Sag angaaende et fra Handler om Heste og Tørv hidrørende Mellemværende	370
K bestilte i Septbr. 1940 hos et Jernstøberi S et Parti Støbegods, der skulde leveres successivt og betales senest 30 Dage efter Levering. Betalingstiden blev i den følgende Tid af K flere Gange oversiddet, i hvilke Tilfælde S tog Beløbet pr. Postopkrævning eller ved Bankanvisning. Den 28. Nov. 1941 erklærede S under Henvi sning til de stedfundne Forsinkelser Handlen ophævet for de resterende Leveringer, dersom disse ikke straks forudbetaltes. Statueret, at S ved 2 Skrivelser til K af 30. Okt. og 4. Nov. 1941, ved hvilke der dels fremsendtes Prøve paa en resterende Levering, dels anmodedes om Betaling for en den 27. August 1941 stedfunden Levering, samt ved det mellem Parterne hidtil passerede havde afskaaret sig fra at hæve Købet, hvorfor S kendtes pligtig at betale K Erstatning paa Grundlag af et af denne foretaget Dækningskøb	545
Et A/S dømt til at betale Restkøbesummen for et leveret Anlæg til Tørring af Generatorbrænde	600

Hæleri.

En Buntmager, der havde købt for ca. 2400 Kr. stjaalet Silkefor, anset med Straf af Hæfte i 80 Dage	505
---	-----

Interessentskab.

Den Omstændighed, at en Ejendomsmægler E ₁ , der drev Forretning i Kompagni med en anden Ejendomsmægler E ₂ , havde undladt straks til E ₂ at afregne Andel i Salær for en afsluttet Handel, fandtes ikke at have berettiget E ₂ til at ophæve Kompagniskabet som misligholdt uden først at have fremsat Krav paa Andel i Salæret. Idet Ophævelsen af Kompagniskabet herefter ansaas uberettiget, tilpligtedes E ₂ at tilsvare E ₁ Andel i Salærerne for to af ham ganske kort efter Ophævelsen afsluttede Handler	268
Paa Grundlag af en mellem to Entreprenører E ₁ og E ₂ i August 1940 indgaaet Overenskomst om at udføre Entreprenørarbejde i Fællesskab og det mellem dem derefter passerede statuere des det, at det maatte antages at have været deres Mening at starte et ansvarligt Interessentskab, samt at to Vognmænd V, der efter Aftale med E ₁ i Tiden efter 1. Februar 1941 havde udført Kørsel og leveret Materialer, havde haft Føje til at gaa ud fra, at et saadant Interessentskab var blevet stiftet. Idet der derhos ikke kunde gaas ud fra, at Interessentskabet ved nogle mellem E ₁ og E ₂ i Tiden omkring 1. Februar 1941 sted-	

- fundne Forhandlinger var bragt til Ophør, ansaas E₂ personlig ansvarlig for V's Tilgodehavende for nævnte Kørsel m. v. (Dissens) 539
- Spørgsmaal om Gyldigheden og Forstaaelsen af et overfor et Interessentskab afgivet Tilsagn om at ville dække det eventuelle Driftsunderskud i Interessentskabet 558
- R havde ved en Overenskomst faaet overdraget Enesalgsretten for Udlandet til en af S gjort Opfindelse vedrørende Fremstilling af Herre- og Drengeskjorter med to fastsiddende Flipper, idet der samtidig var truffet Aftale om, at R skulde have en vis Andel i Udbyttet samt om, i hvilket Forhold Rejseudgifter m. v. skulde bæres af Parterne samt en i Interessentskabet optaget Tredjemand. I 1937 ophørte Samarbejdet mellem Parterne, og Sagen drejede sig om Afgørelsen af deres Mellemværende 708
- Intervention.**
- Landbrugsministeriet indtraadt som Biintervenient i en Sag om Lovligheden af en Ekspropriation af Læggeplads til Tørv m. m. 284
- Jagt.**
- Antaget, at en Sølvræv, der ca. 4 Maaneder gammel var løbet bort fra en Rævefarm, og som over 4 Maaneder senere blev skudt, stadig var Farmejerens Ejendomsret undergivet 489
- Jernbaner.**
- A afsendte paa sædvanligt Fragtgods-Fragtbrev en med Bohave læsset, lukket Flyttebil med Statsbanerne S fra Odense til København. Ved Indladningen paa Færgeren i Nyborg af Bilen, der var oplæsset paa en aaben Jernbane-Godsvogn, stødte et Hjørne af Bilens Overkant mod en Skraastiver til Færgeoverdækningen, sandsynligvis fordi Bestemmelserne om Ladeprofil, for hvis Overholdelse Afsenderen ifølge Godsbefordringsreglementets § 7, Stk. 6, bærer Ansvar, ikke var overholdt, og en Del Flyttegods blev beskadiget. Under Hensyn til den paa Odense Station praktiserede Medvirken fra Banepersonalets Side med Hensyn til Overholdelse af Ladeprofilbestemmelserne fandtes S, uanset Reglen i Takstlovens § 38, Stk. 1, Nr. 3, jfr. Reglementets § 7, Stk. 6, ansvarlig overfor A i Medfør af Lovens § 37 for den skete Skade, dog med Begrænsning ifølge Lovens Bestemmelser, jfr. dens §§ 43 og 44. (Dissens) 715
- Kaution.**
- Spørgsmaal om, hvorvidt Pligt til at paatage sig Kaution var paadraget 346
- Kommission.**
- Den Omstændighed, at en Ejendomsmægler E₁, der drev Forretning i Kompagni med en anden Ejendomsmægler E₂, havde

undladt straks til E₂ at afregne Andel i Salær for en afsluttet Handel, fandtes ikke at have berettiget E₂ til at ophæve Kompagniskabet som misligholdt uden først at have fremsat Krav paa Andel i Salæret. Idet Ophævelsen af Kompagniskabet her- efter ansaas uberettiget, tilpligtedes E₂ at tilsvare E₁ Andel i Salærene for to af ham ganske kort efter Ophævelsen afsluttede Handler 268

Kommuner.

Da de ved Bek. Nr. 443 af 19. August 1940 Afsnit III givne Bestemmelser gaar ud paa at søge de tilsigtede Rationeringsforanstaltninger vedrørende Handlen med Mælk og Fløde gennemført ved en mellem de interesserede truffet frivillig Ordning og som et naturligt Led i denne Ordning maa antages at forudsætte, at der ydes en Godtgørelse til de Virksomheder, der nedlægges, fandtes Køge Kommune K, der i Forhold til Indehaveren Fru A af et Udsalg, hvorfra bl. a. forhandlede Mælk og Fløde, havde forhindret en saadan Løsning ved at undlade at forhandle med Repræsentanter for de stedlige Handlende, pligtig at yde Fru A Erstatning i Anledning af, at hendes Udsalg af Mælk og Fløde i Hh. t. en af Byraadet truffet Beslutning var blevet nedlagt. Det bemærkedes herved, at Fru A, da hun havde haft Politimesterens Tilladelse til udover den i § 5 i nævnte Bek. foreskrevne 3 Ugers Frist at forhandle andre Varer end de i Paragraffen nævnte, maatte være stillet, som om hun rettidig var ophørt med saadan Forhandling, og at K havde erklæret, at den, dersom Fru A havde overholdt Fristen, vilde have tillagt hende en Godtgørelse 250

Da Ribe Kommune K i Strid med § 8, Stk. 1, i Bek. Nr. 443 af 19. August 1940, jfr. Handelsministeriets Cirkulærskrivelse Nr. 250 af 30. September 1940, havde undladt at forhandle med A forinden Gennemførelsen af en Mælkeordning, hvorved hans Mælkeudsalg og Mælkerute nedlagdes, fandtes A at maatte have Krav paa Erstatning i Anledning af, at han havde maattet ophøre med sit Erhverv. Erstatningen fastsattes til 10.000 Kr., medens K kun havde tillagt A en Erstatning paa 6000 Kr. 785

Konfiskation.

En tiltalt Statshusmand, der under Fortielse af, at et til ham afgivet Modtagelsesbevis for afleveret Rug urigtig lød paa 3040 kg i Stedet for 304 kg, af vedkommende Kornnævn havde faaet udleveret Ombytningsmærker lydende paa det førstnævnte Kvantum, hvilke Mærker han brugte til at købe Korn for til sin Besætning, anset efter Bek. Nr. 417 af 3. August 1940 § 8, Stk. 2, jfr. Lov Nr. 390 af 25. Juli 1940 § 13, jfr. Tillægsbek. Nr. 551 af 28. Oktober 1940, med Hæfte i 25 Dage. 528

En Tiltalt A havde efter Aftale med en Medtiltalt B for ialt 56 Kr. 25 Øre solgt 19 Sukkermærker, ca. 150 Brødmærker og 19 Smørmærker, som B havde overladt ham. For dette

Forhold blev de Tiltalte anset strafskyldige efter Lov Nr. 406 af 3. August 1940 § 15, jfr. Lov Nr. 133 af 29. Marts 1941 og Lov Nr. 93 af 17. Marts 1942, jfr. Bek. Nr. 63 af 29. Februar 1940 § 3, Nr. 488 af 17. September 1940 § 12 og Nr. 640 af 12. December 1940 § 20. A havde tillige af en tysk Soldat købt 167 Pakker ubanderoleret Cigaretpapir, af hvilke han videresolgte Størstedelen med en Fortjeneste af 23 Kr. 60 Øre, og blev for dette Forhold anset efter Toldlov Nr. 171 af 11. Maj 1928 § 48, jfr. Anordn. Nr. 63 af 1. April 1928. Straffen bestemtes for A til Hæfte i 30 Dage og for B til Hæfte i 14 Dage. Det indvundne Udbytte og de i Bevaring tagne Pakker Cigaretpapir konfiskeredes

533

Konkurrence.

To Poser til Kaffeerstatning, forsynede med Billedet af et tremastet Skib og derunder Ordene »Luksus Kaffe Erstatning«, fandtes at frembyde en saadan Lighed med en af et Firma B til Kaffeerstatning benyttet Kartonpakning, der var forsynet med B's registrerede Varemærke, ligeledes Billedet af et tremastet Skib, og derunder Ordene »Brasilko« og »Luksus Kaffe Erstatning«, at der forelaa en Overtrædelse af § 9 i Lovbekg. Nr. 80 af 31. Marts 1937. (Dissens)

147

En af Firmaet A benyttet Pose til Kaffeerstatning fandtes at frembyde en saadan Lighed med en af Firmaet B ligeledes til Kaffeerstatning anvendt, med B's registrerede Varemærke forsynet Kartonpakning, at der forelaa en Overtrædelse fra A's Side af § 9 i Lovbekg. Nr. 80 af 31. Marts 1937. Herefter og efter det iøvrigt foreliggende fandtes en Annoncering fra B om, at dets Kaffeerstatning efterlignedes af A, ikke at være en Overtrædelse af Lovens § 10

153

Lignende Sag

156

Ved Salget i Sommeren 1940 af en Kolonial- og Isenkramforretning i Ranum blev der paa Køberens K's Foranledning i Skødet optaget en Klausul fra Sælgeren S₂'s Skøde, hvorved den tidligere Indehaver S₁, der fra en Naboejendom fortsatte sin Grovvarerforretning, forpligtede sig til ikke inden for en vis Afstand at drive Kolonial- eller Isenkramforretning. Kort efter K's Overtagelse af førstnævnte Forretning begyndte S₁'s Søn, til hvem denne i Foraaret 1940 havde solgt sin Forretning, fra denne at drive Handel med visse Isenkramvarer og Markfrø. Efter det oplyste maatte det antages at have staaet S₂ klart, at K lagde afgørende Vægt paa, at Indehaveren af Naboforretningen var bundet af Konkurrenceklausulen, og S₂, der vidste, at S₁ havde afhændet sin Forretning til Sønnen, og som ikke havde noget Grundlag for at anse denne bundet af Klausulen, burde derfor paa tydelig Maade have gjort K opmærksom paa Ejerskiftet, hvad han ikke kunde antages at have gjort. Herefter fandtes K berettiget til et, under Hensyn til, at K ikke

- var berettiget til at anse sig varig sikret mod Konkurrence fra Naboforretningen, fastsat Afslag i Købesummen 299
- En Bogbinder A drev Virksomhed med Udlejning i Læsemapper af Ugeblade, uanset at han var bekendt med det paa Bladene trykte Forbud mod erhvervsmæssig Udlejning og med, at Bladforhandlerne gennem et Reverssystem var forpligtet til ikke at levere Bladene til Personer, der drev saadan Udlejning. Idet der fandtes at være forbundet en berettiget Interesse med det af Bladudgiverne med Forbudet og Reverssystemet forfulgte Formaal nemlig at forhindre, at der paaførtes Bladsalget Konkurrence ved Udlejning af Bladene, fandtes A's Virksomhed herefter og under Hensyn til § 15 i Loven om uretmæssig Konkurrence m. v. uberettiget, forsaavidt den gik ud paa ved Indkøb fra Forhandlere, der havde underskrevet Revers, at forskaaffe sig Blade til Udlejning. (Dissens) 439
- Lignende Sag 442
- Idet en Konkurrencebestemmelse i Skødet paa en som Led i en Udstykning solgt Parcel, hvorpaa der agtedes drevet Ismejeri ikke fandtes at hjemle den nuværende Indehaver af dette A en Eneret af et saa vidtgaaende Omfang, at nogle af ham overfor den oprindelige Sælger af Parcellen S paaklagede Salg fra en Kolonialforretning, en Viktualieforretning og et Bageri i Kvarteret kunde betragtes som en Krænkelse af denne Eneret, og idet det af det oplyste fremgik, at hverken den oprindelige Køber eller A ved sin Overtagelse af Ejendommen havde regnet med at faa nogen videregaaende Ret, fandtes et af A mod S rejst Erstatningskrav at savne Grundlag.
- Udtalt, at en upaaanket Landsretsdom i en tidligere Sag mellem de samme Parter, uanset om den fortolkede Skødebestemmelsen som hjemlende en videregaaende Eneret, ikke fandtes at være til Hinder for det antagne Resultat 771

Kontrakt.

- Spørgsmaal om, hvorvidt Pligten til at svare Licens for Udnyttelsen af et Patent var bortfaldet 236
- Spørgsmaal om, hvorvidt en Bank, der havde Pant i et Hotel og af dettes Ejer var bemyndiget til at søge Hotellet solgt, i Forbindelse hermed havde paataget sig Risikoen for Hotellets fremtidige Drift 378
- Ejerne E af en Gaard traf med F en skriftlig, i 20 Punkter formuleret Aftale om Bortforpagtning af Gaarden til F. I Aftalen, der skulde afløses af en af en Sagfører udfærdiget endelig Forpagtningskontrakt, hed det bl. a.: »Ejerne har til enhver Tid Ret til frit at færdes paa Ejendommen.« Under Forhandlingerne om den endelige Kontrakt krævede E denne Bestemmelse udvidet saaledes, at den ogsaa omfattede Adgang for E's Befuldmægtigede og for E med Gæster, og da der ikke opnaaedes Enighed herom, nægtede E F Ret til at tiltræde Forpagtningen. Da den første Aftale efter sit Indhold

- var bindende mellem Parterne, og Uenigheden om den nævnte Bestemmelse ikke kunde give E Ret til at ophæve Aftalen, fandtes E pligtig til at erstatte F det Tab, denne havde lidt ved, at Kontrakten ikke blev opfyldt. (Dissens) 509
- Ikke antaget, at der var afsluttet endelig Handel om et Parti Tørv 521
- S overdrog til K en Fuldblodshoppe, saaledes at K som Vederlag skulde afgive til S Hoppens første levende, sunde Føl, 5 Mdr. gammelt, at afhente hos K. S afhentede ikke dette Føl paa dets 5 Mdr.s Fødselsdag, den 8. Aug. 1940, men anmodede i Skrivelse af 30. s. M. K om at sende Føllet til et nærmere angivet Stutteri, hvortil det ankom den 8. Sept. Dagen efter døde Føllet af en akut Tarmbetændelse, for hvilken det sandsynligvis var blevet disponeret ved et Spolormangreb. Da Risikoen for Føllet maatte anses overgaaet til S den 8. Aug., og det ikke var oplyst, at Føllet var sygt inden denne Dato, samt da det ikke var godtgjort, at K derefter havde udvist nogen Forsømmelighed med Føllets Pasning eller Afsendelse, frifandtes K for S's Paastand om Tilbagelevering af Hoppen eller Betaling af Erstatning 549
- Et Andelsmejeri tilpligtet at betale en Erstatning paa 10.000 Kr. i Anledning af, at Mejeriet havde undladt at opfylde en kontraktmæssig Pligt til at levere Sødmælk, Fløde og Kærnemælk. 585
- Ved en af et Sogneraad S i Foraaret 1940 afholdt Licitation fik to Murermestre M overdraget Murerarbejdet ved Opførelsen af en Skole. Den 16. April 1940 fik de imidlertid fra S Meddelelse om, at det efter de nu foreliggende Tilstande havde vedtaget at udsætte Byggeriet indtil videre. I Nov. 1940 bestemte S at opføre Skolen og afholdt ny Licitation; herimod protesterede M og krævede at udføre Arbejdet i Hh. t. den første Licitation. Da M ikke havde protesteret mod Udsættelsen, maatte S være berettiget til at gaa ud fra, at de var enige i Udsættelsen, hvori de ogsaa selv kunde være interesserede. Herefter, samt da det i Konditionerne for den første Licitation var forudsat, at Byggearbejdet skulde tilendebringes i 1940, og der desuden i Efteraaret 1940 var sket en afgørende Ændring i Prisforholdene, — i hvilken Anledning M maatte antages at have krævet større Pristillæg end efter Konditionerne berettiget — fandtes Parterne ikke at være bundne ved den tidligere trufne Aftale, og M havde derfor ikke Krav paa Erstatning for Tab ved ikke at være kommet til at udføre Arbejdet. (Dissens) 591
- Efter at A i 1938 under B's Afsoning af en Fængselsstraf havde lejet den af B i egen Ejendom drevne Købmandsforretning i Bramminge uopsigeligt fra B's Side i 5 Aar og med Forkøbsret til Ejendommen i Lejetiden, erhvervede A et 3. Prioritets Pantebrev for at byde Ejendommen ind paa en af B's Svoger C, eiter Aftale med B og dennes Familie, rekvireret Tvangsauktion. A indgik imidlertid paa at overdrage Pantebrevet til

C mod Ret til at købe Ejendommen for 26.500 Kr., hvilken Ret dog skulde vige, hvis B skulde ønske at købe Ejendommen paany. C fik derefter i Slutningen af 1938 Ejendommen udlagt. Da A i 1941 gjorde sin Køberet gældende, krævede B, der efter sin Løsladelse i Begyndelsen af 1940 havde overtaget Administrationen af Ejendommen, en Købesum af 40.000 Kr. Medens det fandtes overvejende betænkeligt at statuere, at det — som af A hævded — havde været en Aftale, at B alene skulde have Ret til at overtage Ejendommen, saafremt han efter at være rehabiliteret vilde fortsætte Driften af Købmandsforretningen, gaves der A Medhold i, at det maatte være en Forudsætning for, at han skulde vige for B, at denne inden rimelig Tid, efter at A havde fremsat sit Købetilbud, selv fremsatte saadant og erhvervede Ejendommen, idet A's Køberet ellers vilde kunne blive ganske betydningsløs, og da B intet havde foretaget sig i saa Henseende over 1 Aar efter Fremsættelsen af A's Købekrav, anerkendtes dennes Køberet. (Dissens)

658

Kreditforeninger.

Grosserer A tilpligtet at anerkende Ugyldigheden af en af en Kreditforening, der paa Tvangsauktion som ufyldestgort Pant-haver havde overtaget den A tilhørende Ejendom Matr. Nr. 12 x og 12 y i Virum, til A udstedt Transport-Købekontrakt paa Matr. Nr. 12 x, og hans Hustru til at anerkende Ugyldigheden af en til hende udstedt og af hende medunderskrevet Transport-Købekontrakt paa Matr. Nr. 12 y, hvorhos begge tilpligtedes at fravige de 2 Matr. Nr. som tilhørende Kreditforeningen. Efter det oplyste maatte det antages, at Handlerne, der maatte anses som en Enhed, var strandede paa A's Væg-ring ved at medunderskrive Købekontrakten vedrørende Matr. Nr. 12 x, som det havde været Meningen at relaxere af Indstævntes Pant, for at A derefter kunde optage et Banklaan bl. a. til Istandsættelse af den paa Matr. Nr. 12 y liggende Ejendom

671

Krigsforanstaltninger.

Ved en mellem en Proprietær P og en Entreprenør E indgaaet Kontrakt af Febr. 1940 overdrog P til E Retten til at fabrikere Tørv i en P tilhørende Mose, og E forpligtede sig til at producere mindst 4000 Tons Tørv aarlig og som Vederlag at yde P 20 pCt. af Produktionen, dog mindst 800 Tons aarlig. Antaget, at E i 1940 havde gjort sig skyldig i en saadan Misligholdelse af Kontrakten, at den paa Grundlag heraf i et mellem Parterne indgaaet Forlig fastslaaede Ret for P til i 1941 forlods at faa leveret den endnu ikke leverede Del af de 800 Tons for 1940 ikke kunde anses for at have været stridende mod Maksimalprisbestemmelserne i Bekg. Nr. 169 af 12. April 1940.

162

A havde med et Firma F, der handlede med Fedt, den Aftale, at han fik 1 pCt. Provision af Køb, som han foretog for F hos nogle nærmere angivne Firmaer, eller som F selv foretog direkte hos disse Firmaer. Antaget, at den i Handelsministeriet ved Bkg. Nr. 612 af 23. Nov. 1940 gennemførte Ordning, som paalagde Talgsmelterierne at sælge deres Produkter til Maksimalpriser til Fedtcentralen — hvoraf F var Medlem — og derved umuliggjorde A's fortsatte Virksomhed som Opkøber for F, medførte en Suspension af Forholdet mellem A og F, saaledes at A derefter ikke havde noget Provisionskrav overfor F.

196

I et Tilfælde, hvor det i Hh. t. afholdte Skønsforretninger maatte antages, at det ikke havde været muligt for Lejeren af Udnyttelsesretten til et Moseareal paa rentabel Maade at udnytte dette i den Udstrækning, der var forudsat fra begge Parters Side, fandtes Ejeren af Mosen ikke at have Krav paa hele det aftalte Vederlag 12.000 Kr., der var baseret paa en Produktion af 2000 Tons Tørv og beregnet i Overensstemmelse med § 8 i Bek. Nr. 52 af 10. Februar 1941, men kun paa en Leje fastsat efter det faktisk producerede, 824 Tons, og efter det Areal, der var til Disposition for Læggeplads

204

Nogle Artikler i det fra Slutningen af 1941 til Efteraaret 1942 i 12 Numre udgivne Skrift »De frie Danske«, bl. a. indeholdende Opfordring til Sabotage overfor de tyske Tropper her i Landet, fandtes at være Overtrædelser af § 3, Nr. 3, i Lov Nr. 14 af 18. Januar 1941, medens andre Artikler fandtes at være Overtrædelser af § 1 i Lov Nr. 388 af 22. Juli 1940. Idet de særlige Strafansvarsregler i Presselovens § 6 maatte anses uanvendelige allerede ifølge en Analogi af Lovens § 7, ansaas af seks Tiltalte de tre som Følge af deres Virksomhed ved Skriftets Udgivelse strafansvarlige baade efter Loven af 18. Januar 1941 og Loven af 22. Juli 1940, medens de tre andre Tiltalte alene ansaas strafansvarlige efter sidstnævnte Lov.

To af de Tiltalte ansaas endvidere for Medvirken til Forsøg paa ulovlig Udrejse her fra Landet efter Lov Nr. 123 af 30. Marts 1942 § 3, jfr. Strfl. § 21.

To andre af de Tiltalte ansaas derhos for at have ydet en Tredjemand, der arbejdede for en fremmed Stats Efterretningsvæsen, Bistand efter § 3, Nr. 3, i Loven af 18. Januar 1941.

Endelig ansaas en af de nævnte Tiltalte og en syvende Tiltalt, der begge maatte antages at have haft til Hensigt at søge Fotografier af en — ifølge officiel Udtalelse fra tyske Sagkyndige værdiløs — Raket udført til England, strafskyldige efter § 3 i sidstnævnte Lov, jfr. Strfl. § 21

309

En tiltalt Statshusmand, der under Fortielse af, at et til ham afgivet Modtagelsesbevis for afleveret Rug urigtig lød paa 3040 kg i Stedet for 304 kg, af vedkommende Kornnævn havde faaet udleveret Ombytningmærker lydende paa det førstnævnte Kvantum, hvilke Mærker han brugte til at købe Korn for til sin Besætning, anset efter Bek. Nr. 417 af 3. August

- 1940 § 8, Stk. 2, jfr. Lov Nr. 390 af 25. Juli 1940 § 13, jfr. Tillægsbek. Nr. 551 af 28. Oktober 1940, med Hæfte i 25 Dage. 528
- En Tiltalt, der i Forening med en Medhjælper, som han financie- rede, havde handlet med Rationeringsmærker og Petroleum, og som desuden havde købt 20 Pakker ubanderoleret Cigaret- papir, som han gik ud fra stammede fra tyske Soldater, anset efter Vareforsyningslov, Prislov og Toldlov med Fængsel i 40 Dage og med en Tillægsbøde af 2500 Kr., subsidiært Fæng- sel i 14 Dage 530
- En Tiltalt A havde efter Aftale med en Medtiltalt B for ialt 56 Kr. 25 Øre solgt 19 Sukkermærker, ca. 150 Brødmærker og 19 Smørmærker, som B havde overladt ham. For dette Forhold blev de Tiltalte anset strafskyldige efter Lov Nr. 406 af 3. August 1940 § 15, jfr. Lov Nr. 133 af 29. Marts 1941 og Lov Nr. 93 af 17. Marts 1942, jfr. Bek. Nr. 63 af 29. Februar 1940 § 3, Nr. 488 af 17. September 1940 § 12 og Nr. 640 af 12. December 1940 § 20. A havde tillige af en tysk Soldat købt 167 Pakker ubanderoleret Cigaretpapir, af hvilke han videresolgte Størstedelen med en Fortjeneste af 23 Kr. 60 Øre, og blev for dette Forhold anset efter Toldlov Nr. 171 af 11. Maj 1928 § 48, jfr. Anordn. Nr. 63 af 1. April 1928. Straffen bestemtes for A til Hæfte i 30 Dage og for B til Hæfte i 14 Dage. Det indvundne Udbytte og de i Bevaring tagne Pak- ker Cigaretpapir konfiskeredes 533
- I Medfør af § 3 i Lov Nr. 349 af 22. August 1941 skulde Dan- marks kommunistiske Partis Formue tages i Bevaring af det Offentlige, og dette fandtes efter Forholdets Natur at burde foregaa i Forbindelse med, at der ved Skifterettens Mellem- komst foranstaltedes en Afvikling af Formuen paahvilende Gældsforpligtelser 618
- I Dec. 1939 paalagde Fragtnævnet i Hh. t. § 3 i Lov Nr. 287 af 2. Sept. 1939 et Rederi R med et Skib, der da ved Tidscerte- parti af 6. Juni 1939 var befragtet af B, at udføre en Pligt- rejse, som B — efter hvad der var statueret ved Sø- og Handelsretten i saa Henseende upaaankede Dom — ifølge Certepartiets Krigsklausul, jfr. Sølovens § 142, vilde have været uberettiget til at udføre. R ophævede under Henvi- sning til Paalæget Tidscertepartiet og udførte Pligtreisen. B paastod R dømt til af den af R for Pligtreisen modtagne Fragt at betale B et Beløb, som B angav at have mistet ved den sted- fundne — berettigede — Ophævelse af Certepartiet. Da R ikke havde oppebaaret nogen Del af Fragten paa B's Vegne, kunde B's Krav mod R allerede som Følge heraf ikke støttes paa ekspropriationsretlige Betragtninger, og Certepartiets Be- stemmelser fandtes at udelukke B fra paa Grundlag af Surro- gatkrav — eller Berigelseskravsgrundsætninger at afkræve R nogen Del af den af R oppebaarne Fragt. Herefter frifand- tes R 677

Kære.

Kæremaal over Landsrettens Afvisningsdom — jfr. Rpl. § 417, Stk. 1, 2. Pkt. — afvist, da Justitsministeriets Tilladelse til dets Indbringelse for Højesteret ikke forelaa 436

Køb og Salg.

Statueret, at K, der af S havde købt en Kolonial- og Kaffe- forretning, var berettiget til at ophæve Handlen, fordi S ikke saaledes som af hende i Købekontrakten garanteret, havde kunnet opnaa Godkendelse fra Ejeren af den Ejendom, i hvilken Forretningens Lokaler laa, til at K kunde indtræde i Leje- maalet om disse Lokaler i Stedet for S 104

K₂ tilpligtet at anerkende, at et til ham af S den 9. Februar 1938 udstedt Skøde lyst 10. s. M. paa en Ejendom i Fjellerad var ugyldigt i Forhold til K₁. Forsaavidt angik S, der ved Vestre Landsret var dømt til at udstede Skøde til K₁ paa den nævnte til ham ved Købekontrakt af 12. August 1937 solgte Ejendom, afvistes Sagen for Højesteret, da S var udeblevet ved Doms- forhandlingen 108

Efter Købet af en Villa opdagede Køberen K, at den var angrebet af Husbukke, hvilket Angreb af Teknologisk Institut antoges at være mindst 30 Aar gammelt, og K paastod sig tilkendt Er- statning hos Sælgeren S, der havde ejet Ejendommen i ca. 10 Aar. I Skødet hed det: »Sælgeren er uden Ansvar for Svamp, Husbuk, Orm eller lignende,« og S havde udtrykkelig gjort K opmærksom herpaa og udtalt, at han aldrig havde været oppe paa Villaens Loft, hvorhos han paa K's Fore- spørgsel havde erklæret, at der, saavidt ham bekendt, ikke var Husbukkeangreb i Villaen. S, der ikke kunde antages at have vidst eller burdet vide, at der var Husbukkeangreb, fri- fandtes 200

Ved Salget i Sommeren 1940 af en Kolonial- og Isenkramforret- ning i Ranum blev der paa Køberen K's Foranledning i Skødet optaget en Klausul fra Sælgeren S₂'s Skøde, hvorved den tid- ligere Indehaver S₁, der fra en Naboejendom fortsatte sin Grovvarerforretning, forpligtede sig til ikke inden for en vis Afstand at drive Kolonial- eller Isenkramforretning. Kort efter K's Overtagelse af førstnævnte Forretning begyndte S₁'s Søn, til hvem denne i Foraaret 1940 havde solgt sin Forretning, fra denne at drive Handel med visse Isenkramvarer og Markfrø. Efter det oplyste maatte det antages at have staaet S₂ klart, at K lagde afgørende Vægt paa, at Indehaveren af Naboforret- ningen var bundet af Konkurrenceklausulen, og S₂, der vidste, at S₁ havde afhændet sin Forretning til Sønnen, og som ikke havde noget Grundlag for at anse denne bundet af Klausulen, burde derfor paa tydelig Maade have gjort K opmærksom paa Ejerskiftet, hvad han ikke kunde antages at have gjort. Her- efter fandtes K berettiget til et, under Hensyn til, at K ikke

- var berettiget til at anse sig varig sikret mod Konkurrence fra Naboforretningen, fastsat Afslag i Købesummen 299
- Antaget, at Køberinden K af en Ejendom med Beboelse, Butikker m. v. havde Krav paa Afslag i Købesummen i Anledning af, at der af Sælgeren S's Repræsentant under Salgsforhandlingerne, Muremester M, der tidligere havde ejet Ejendommen, var givet hende urigtige Oplysninger dels om Størrelsen af Kreditforeningsydelse, dels om forskellige Lejeforhold. Derimod fandtes K ikke at kunne kræve Afslag i Anledning af urigtig Angivelse af Ejendomsskylden, hvis rette Størrelse forelaa oplyst, inden endelig Skøde blev underskrevet, eller for en mindre Bygningsmangel. Ej heller fandtes K i Hh. t. en Bestemmelse i Skødet om, at S garanterede, at der ham bekendt ikke fandtes Svamp eller Husbukke i Ejendommen, at kunne kræve Afslag i Anledning af et efter Købet konstateret ældre Husbukkeangreb, til hvilket det ikke fandtes godtgjort, at S eller M havde haft Kendskab. (D i s s e n s) 304
- I en Slutseddel af 9. Maj 1942, hvorved S til K solgte en Ejendom i Tikøb Kommune med paastaaende, i 1932 opført Sommerhus, hed det: »De paa Grunden opførte Skure og Bygninger er opført efterhaanden, og der har ikke hidtil foreligget Bygningsattest herpaa — — —.« Under Salgsforhandlingerne var det ikke meddelt K, at der for Aar tilbage forgæves var søgt Bygningsattest. Ifølge Erklæring fra Bygningsinspektøren skyldtes dette, at »Bygningerne var opført uden Tilladelse og helt uden Hensyn til Bygningsreglementets Bestemmelser.« Herefter og idet Udtalelserne i Slutsedlen saaledes var misvisende, og den Omstændighed, at Bygningsattest ikke kunde faas, maatte antages at være af væsentlig Betydning for K, fandtes denne ikke pligtig at vedstaa Handlen. (D i s s e n s) 358
- S overdrog til K en Fuldblodshoppe, saaledes at K som Vederlag skulde afgive til S Hoppens første levende, sunde Føl, 5 Mdr. gammelt, at afhente hos K. S afhentede ikke dette Føl paa dets 5 Mdr.s Fødselsdag, den 8. Aug. 1940, men anmodede i Skrivelse af 30. s. M. K om at sende Føllet til et nærmere angivet Stutteri, hvortil det ankom den 8. Sept. Dagen efter døde Føllet af en akut Tarmbetændelse, for hvilken det sandsynligvis var blevet disponeret ved et Spolormangreb. Da Risikoen for Føllet maatte anses overgaaet til S den 8. Aug., og det ikke var oplyst, at Føllet var sygt inden denne Dato, samt da det ikke var godtgjort, at K derefter havde udvist nogen Forsømmelighed med Føllets Pasning eller Afsendelse, frifandtes K for S's Paastand om Tilbagelevering af Hoppen eller Betaling af Erstatning 549
- Den Omstændighed, at Sælgeren S af en fast Ejendom urigtigt overfor Køberen K havde opgivet Ejendomsskylden til 98.100 Kr. i Stedet for til 95.000 Kr., fandtes under Hensyn til, at S var i god Tro, og at den urigtige Opgivelse ikke kunde antages at have haft nogen afgørende Indflydelse paa Købesum-

mens Fastsættelse, ikke at give K nogen Ret til Afslag i Købesummen. At S overfor K paa en Specifikation over Lejeindtægten havde opført Lejen for nogle særskilt udlejede Kvistværelser, og at denne Udlejning var i Strid med nogle paa Ejendommen hvilende Servitutbestemmelser, kunde ej heller give K Ret til at fordre sig tilkendt noget Beløb hos S, idet S havde været uvidende om, at Udlejningen var ulovlig, og ikke kunde anses at have givet K, der var Arkitekt, og som gennem Skødet var gjort bekendt med, at der paa Ejendommen var tinglyst Deklarationer om 4 Kvistværelser, nogen Garanti med Hensyn til Kvistværelsernes Anvendelse

552

Ved 3 fra Ejerne E's Side i 50 Aar uopsigelige Lejekontrakter om nogle til en Gaard hørende Parceller ved Storebælt var der tillagt Lejerne L Forkøbsret for det Tilfælde, at E ønskede at sælge Parcellerne enten særskilt eller sammen med den øvrige Ejendom. Statueret, at Forkøbsretten ikke var bortfaldet ved, at L havde nægtet at købe Parcellerne til de ved K₁'s Køb af den samlede Ejendom i 1940 tilbudte Priser, der dels ikke var Udtryk for et reelt Købetilbud angaaende Parcellerne, dels laa væsentlig over, hvad der maatte antages at være disses virkelige Handelsværdi, og at K₂ ved sit senere Køb af den samlede Ejendom paa Grund af sit Kendskab til Forkøbsretten ikke kunde fortrænge den, uanset at den ikke var tinglyst. Herefter fandtes L overfor K₂ at have Krav paa at faa Skøde paa Parcellerne til Priser svarende til, hvad en anden Køber maatte antages at ville have givet, hvorved en afholdt Skønsforretning lagdes til Grund. (Dissens)

573

Spørgsmaal om, hvorvidt en Indstævnt, der ifølge Købekontrakt om et Gods skulde indtræde i Appellantens Rettigheder og Forpligtelser efter to — ikke under Handlen tilstedeværende — Fremavlskontrakter om Dyrkning af Rug og Hvede, havde overtaget Appellantens Pligt til at afregne den i Eiteraaret 1940 leverede Saasæd med et tilsvarende Kvantum af Afgrøden i 1941. Dette antoges, idet det ved Vidne- og Partsforklaringer fandtes godtgjort, at Indstævnte var gjort tilstrækkelig bekendt med en Bestemmelse desangaaende i Avlskontrakterne

642

I 1941 solgte S til K et Beboelseshus paa Landet, som han i Hh. t. nogle af ham selv udarbejdede Betingelser havde ladet opføre i 1932. Straks efter Salget konstateredes der Svampeangreb i Huset. To Skønsmænd havde udtalt, at saavel mangelfuld Ventilation under Stuegulvet som mangelfuld Isolering af Bjælkeenderne kunde have medvirket til Svampeangrebet, og at det alt ialt maatte siges, at Bygningens Udførelse ikke helt svarede til de Krav, der maatte stilles til 1. Klasses Byggeri, men at den svarede til de Krav, der i Almindelighed gennemføres ved landligt Byggeri. Efter alt foreliggende fandtes K ikke at kunne støtte Erstatningskrav for Svampeskaden paa, at denne skyldtes Husets mangelfulde Konstruktion, og idet det

- for Højesteret var ubestridt, at S ikke havde afgivet Garanti mod eller haft grundet Anledning til Mistanke om Svampeangreb, frifandtes S for Erstatningsansvar 651
- Efter at A i 1938 under B's Afsoning af en Fængselsstraf havde lejet den af B i egen Ejendom drevne Købmandsforretning i Bramminge uopsigeligt fra B's Side i 5 Aar og med Forkøbsret til Ejendommen i Lejetiden, erhvervede A et 3. Prioritets Pantebrev for at byde Ejendommen ind paa en af B's Svoger C, efter Aftale med B og dennes Familie, rekvireret Tvangsauktion. A indgik imidlertid paa at overdrage Pantebrevet til C mod Ret til at købe Ejendommen for 26.500 Kr., hvilken Ret dog skulde vige, hvis B skulde ønske at købe Ejendommen paany. C fik derefter i Slutningen af 1938 Ejendommen udlagt. Da A i 1941 gjorde sin Køberet gældende, krævede B, der efter sin Løsladelse i Begyndelsen af 1940 havde overtaget Administrationen af Ejendommen, en Købesum af 40.000 Kr. Medens det fandtes overvejende betænkeligt at statuere, at det — som af A hævdede — havde været en Aftale, at B alene skulde have Ret til at overtage Ejendommen, saafremt han efter at være rehabiliteret vilde fortsætte Driften af Købmandsforretningen, gaves der A Medhold i, at det maatte være en Forudsætning for, at han skulde vige for B, at denne inden rimelig Tid, efter at A havde fremsat sit Købetilbud, selv fremsatte saadant og erhvervede Ejendommen, idet A's Køberet ellers vilde kunne blive ganske betydningsløs, og da B intet havde foretaget sig i saa Henseende over 1 Aar efter Fremsættelsen af A's Købekrav, anerkendtes dennes Køberet. (D i s s e n s) 658
- Grosserer A tilpligtet at anerkende Ugyldigheden af en af en Kreditforening, der paa Tvangsauktion som ufyldstgort Pant-haver havde overtaget den A tilhørende Ejendom Matr. Nr. 12 x og 12 y i Virum, til A udstedt Transport-Købekontrakt paa Matr. Nr. 12 x, og hans Hustru til at anerkende Ugyldigheden af en til hende udstedt og af hende medunderskreven Transport-Købekontrakt paa Matr. Nr. 12 y, hvorhos begge tilpligtedes at fravige de 2 Matr. Nr. som tilhørende Kreditforeningen. Efter det oplyste maatte det antages, at Handlerne, der maatte anses som en Enhed, var strandede paa A's Væg-ring ved at medunderskrive Købekontrakten vedrørende Matr. Nr. 12 x, som det havde været Meningen at relaxere af Indstævntes Pant, for at A derefter kunde optage et Banklaan bl. a. til Istandsættelse af den paa Matr. Nr. 12 y liggende Ejendom 671
- Ikke fundet godtgjort, at en leveret Gasgenerator ved Leveringen havde været behæftet med Mangler, som kunde berettigede Køberen til at afvise Generatoren eller kræve Erstatning 733
- En Entreprenør, der havde solgt en Bungalow med Centralvarmeanlæg, tilpligtet at betale Køberen en samlet Erstatning af 1000 Kr, dels til Dækning af Udgifterne ved Afhjælpning af

forskellige ved en Skønsforretning konstaterede Mangler ved Anlægget, dels til Dækning af andet Tab som Følge af Manglerne

755

Laan til Brug.

Medens en Hest af en Hestehandler A var overladt en Husmand B til Brug ved Pløjning i nogle Dage, blev Hesten pludselig syg og døde efter at være bragt hjem til A. En tilkaldt Dyr-læge havde som Dødsårsag angivet akut Vindkolik. Obduktionen var ikke sket, men det veterinære Sundhedsraad havde udtalt, at der ikke var noget rimeligt Grundlag for at antage, at Sygdommen stammede fra et tidligere Tidspunkt end Hestens Overgivelse til B. Selv om den Omstændighed, at Laan-tageren yder Foder og Pasning, ikke i Almindelighed medfører, at Reglen i D. L. 5—8—1 bliver uanvendelig, maatte A, navnlig under Hensyn til det om hans Virksomhed som Hestehandler oplyste, antages at have haft en saadan Interesse i at faa Hesten fodret og passet hos B, at Betingelserne for at paa-lægge denne Ansvar i Hh. t. nævnte Lovbestemmelse ikke fandtes at være til Stede. (Dissens)

288

Leje.

Ejeren af Paladshotellet i Esbjerg E opsagde under Henvi-sning til Lejelovens § 56, Nr. 1, 6 og 7, Lejerne af 2 i Hotelbygningen indrettede Beboelseslejligheder, der ønskedes inddraget under Hotellets Drift og indrettet til Udstillingslokaler for de paa Hotellet boende Handelsrejsende. Udgifterne til de paagældende Forandringer, derunder Indretning af en Varelevator, var anslaaet til 15—17.000 Kr. Da Forandringerne ikke fandtes at kunne betegnes som en Ombygning i den nævnte Lovbestem-melses Forstand, da Bestemmelsen i Nr. 6 ikke kunde hjemle E, der ikke selv vilde »bebo« Lejlighederne, Ret til den paa-tænkte Benyttelse, og da Betingelserne i Nr. 7 ej heller fandtes at foreligge, blev E's Paastand om, at Opsigelserne kendtes lovlige, ikke taget til Følge

59

I en Lejekontrakt ang. nogle Bagerilokaler hed det bl. a., at Lejemaalet tager sin Begyndelse den 1. Juli 1937 og »ved-varer uopsigeligt — — — indtil den 30. Juni 1942«, og at »fra Lejerens Side kan det derimod til enhver Tid opsiges til Ophør den 1. i en Kalendermaan med et halvt Aars forud-gaaende Varsel. Opsiges Forholdet til Ophør før 30. Juni 1942, er Lejeren dog pligtig til at betale i Erstatning for Forholdets Afbrydelse 5000 Kr.« Efter det foreliggende statueredes det, at dette Lejemaal ikke var et tidsbestemt Lejemaal, der ophørte uden Opsigelse den 30. Juni 1942. (Dissens)

119

Tre for Boligretten anlagte selvstændige Sager angaaende en Ejers Opsigelse af tre Lejeres Fremlejeret, hvilke Sager hver for sig maatte antages at have en Værdi under 1000 Kr., be-handledes af Boligretten under eet og paaankedes som een Sag.

- Antaget af Landsretten, at dette ikke kunde medføre, at Justitsministeriets Anketilladelse ikke var nødvendig — jfr. Lejelov Nr. 54 af 23. Marts 1937 § 77, Stk. 7 436
- U paatog sig i Sommeren 1940 mod et Pengevederlag at modtage Dyr til Græsning paa et Græsareal, deriblandt nogle L tilhørende Kreaturer og Plage. Da L paa U's Anmodning den 10. Okt. hentede sine Dyr hjem, viste de sig at være mere eller mindre afmagrede. Det antoges, at det ikke havde været uforsvarligt af U at indsætte et saa stort Antal Dyr som sket til Græsning paa Arealet, og det var ikke godtgjort, at der havde været utilstrækkeligt Foder til Dyrene, ihvert Fald i Tiden indtil Slutningen af Sept. Herefter kunde det ikke medføre noget Erstatningsansvar for U, at han først i Begyndelsen af Okt. havde givet Underretning til L, der maatte være klar over Risikoen ved under de herskende ugunstige Vejrforhold at lade Dyrene forblive paa Græs saa længe som sket. 455
- En Villa, der var beliggende ved en U tilhørende Proprietærgaard og oprindelig havde været beboet af U's Forældre, blev efter disses Død ved en i Maj—Juni 1940 oprettet Lejekontrakt udlejet til fhv. Proprietær L. Efter at L havde nægtet at anerkende en til 1. Maj 1943 foretaget Opsigelse af Lejemaalet, blev dette paany opsagt til 1. Juni 1943, idet U henviste til, at han skulde benytte Villaen til Bolig for en gift Gartner, der passede en U tilhørende ved Villaen liggende Frugtplantage. Efter samtlige foreliggende Omstændigheder, derunder det betydelige Omfang af Frugtplantage-Virksomheden og de stedlige Forholds udpræget landlige Karakter, fandtes den sidste Opsigelse at have haft Hjemmel i Lejelovens § 56, Stk. 1, Nr. 7, jfr. Lovbek. Nr. 266 af 29. Maj 1943 § 56, Stk. 1. Nr. 8. (D i s s e n s) 483
- Statueret, at Spørgsmaalet om Berettigelsen af en Opsigelse af et Lejemaal om Restaurations- og Selskabslokaler — med selvstændig Indgang fra Gaden — beliggende i en Arbejdernes Fællesorganisation i Næstved tilhørende Bygning kunde prøves af en i Hh. t. Lov Nr. 55 af 23. Marts 1937 nedsat Voldgiftsret, idet det ikke paa Forhaand kunde udelukkes, at Virksomhedens stedlige Forbliven i Ejendommen havde Betydning for Virksomheden i Forhold til dens Kundekreds, ligesom det ikke paa Forhaand kunde afgøres, hvorvidt Virksomheden hovedsagelig søgtes af det Publikum, der benyttede de i Bygningen iøvrigt værende Virksomheder 514
- En Restauratør R havde lejet 3 Restaurationslokaler og en Privatlejlighed i en Bygning, hvis Lokaler iøvrigt af Ejeren E i alt væsentligt anvendtes til Udlejning til Foreninger. R havde Eneret til og Pligt til Servering i disse Lokaler, og hans Kunder bestod i Hovedsagen af Medlemmer af de nævnte Foreninger. E's Opsigelse af R fandtes at have Hjemmel i Lejelovens § 60, Stk. 2 664
- Statueret, at en Rutebilstation i Aalborg henviste til de i Lov

- Nr. 55 af 23. Marts 1937 § 1, Stk. 4, omhandlede Etablissements, men da der efter det foreliggende ikke kunde gaas ud fra, at en i Bygningen indrettet Restauration hovedsagelig blev søgt af det Publikum, der benyttede Rutebilstationen, havde Lejeren af Restaurationen Ret til at lade Spørgsmaalet om Berettigelsen af en stedfunden Opsigelse af Lejemaalet prøve ved den i Hh. t. Loven nedsatte Voldgiftsret 676
- En hidtil for en aarlig Leje af 603 Kr. udlejet 1. Sals Lejlighed i et Rækkehus med 3 Lejligheder — Stue, 1. Sal og Kvist — blev i Dec. 1939 udlejet til en ny Lejer for en aarlig Leje af 660 Kr. Da 1. Sals Lejligheden i en saadan Ejendom maatte anses som den værdifuldeste, kunde der ikke drages Sammenligning med »tilsvarende Lejlighed i Ejendommen« — jfr. § 4, 1. Stk., 1. Pkt. i Lov Nr. 377 af 30. Oktober 1939. Da der derhos ikke var forelagt Retten fornødne Oplysninger om Forholdet mellem Størrelsen af Lejen for Stue, 1. Sal og Kvist i det paagældende Kvarter til Bedømmelse af muligt Misforhold med Hensyn til Lejens Graduering, og det efter Omstændighederne fandtes tilstrækkeligt godtgjort, at Lejen for udlejede 1. Sals Lejligheder i Kvarteret var 660 Kr. aarlig, dømtes Magistraten, hvem Spørgsmaalet om Godkendelse af Lejeforhøjelsen først var forelagt i Nov. 1941, til at godkende Forhøjelsen fra 1. Dec. 1941. (D i s s e n s) 766

Levnedsmidler.

- Da de ved Bek. Nr. 443 af 19. August 1940 Afsnit III givne Bestemmelser gaar ud paa at søge de tilsigtede Rationeringsforanstaltninger vedrørende Handlen med Mælk og Fløde gennemført ved en mellem de interesserede truffet frivillig Ordning og som et naturligt Led i denne Ordning maa antages at forudsætte, at der ydes en Godtgørelse til de Virksomheder, der nedlægges, fandtes Køge Kommune K, der i Forhold til Indehaveren Fru A af et Udsalg, hvorfra bl. a. forhandlede Mælk og Fløde, havde forhindret en saadan Løsning ved at undlade at forhandle med Repræsentanter for de stedlige Handlende, pligtig at yde Fru A Erstatning i Anledning af, at hendes Udsalg af Mælk og Fløde i Hh. t. en af Byraadet truffet Beslutning var blevet nedlagt. Det bemærkedes herved, at Fru A, da hun havde haft Politimesterens Tilladelse til udover den i § 5 i nævnte Bek. foreskrevne 3 Ugers Frist at forhandle andre Varer end de i Paragraffen nævnte, maatte være stillet, som om hun rettidig var ophørt med saadan Forhandling, og at K havde erklæret, at den, dersom Fru A havde overholdt Fristen, vilde have tillagt hende en Godtgørelse 250
- En Bestemmelse i Tillæg af 28. Juni 1941 til Sundhedsvedtægten for Frederikssund, hvorefter Salg af Mælk (Fløde) fra Køholderier ikke er tilladt under nogen Form, fandtes ikke at omfatte en almindelig Landbrugsejendom, hvor der solgtes Mælk ved Stalldøren. (D i s s e n s) 271

- En Direktør, en Fabriksmester, en Driftsleder, en Formand og en Saltmester hos A/S S. Houlberg anset efter Sundhedsvedtægten for København af 4. Nov. 1918 § 35 og Kødkontrollov Nr. 133 af 14. April 1932 § 9, Stk. 2, jfr. Regulativ for Staden Københavns Kødkontrol af 15. Dec. 1932 § 12, Stk. 5, i Anledning af, at der til Fremstilling af Pølser til en gros Forhandling var benyttet ca. 12.000 kg Oksekød, som paa Grund af Fordærvelse var uanvendeligt hertil. (Dissens) 416
- Ved den i Hh. t. Lov af 5. Aug. 1940 om Bybefolkningens Forsyning med Mælk m. v. og Bek. Nr. 443 af 19. s. M. trufne Mælkeordning for Storkøbenhavn var der ved en Fejltagelse ikke truffet Bestemmelse om Erstatning til de selvstændige kørende Mælkehandlere M, hvis Virksomhed blev nedlagt; senere godkendte Handelsministeriet H en Ordning, hvorefter M skulde have Erstatning efter Mælkeordningens Regler for nedlagte Detailudsalg, hvorhos M's Vogne m. v. om fornødent skulde overtages mod en af en Vurderingskommission fastsat Erstatning. Idet H i nævnte Lov og Bekendtgørelse fandtes at have haft fornøden Hjemmel til at fastsætte de ommeldte Erstatningsregler, kunde en Mælkehandlers Krav om Erstatning udover, hvad disse Regler hjemlede, ikke tages til Følge 607
- Da Ribe Kommune K i Strid med § 8, Stk. 1, i Bek. Nr. 443 af 19. August 1940, jfr. Handelsministeriets Cirkulærskrivelse Nr. 250 af 30. September 1940, havde undladt at forhandle med A forinden Gennemførelsen af en Mælkeordning, hvorved hans Mælkeudsalg og Mælkerute nedlagdes, fandtes A at maatte have Krav paa Erstatning i Anledning af, at han havde maattet ophøre med sit Erhverv. Erstatningen fastsattes til 10.000 Kr., medens K kun havde tillagt A en Erstatning paa 6000 Kr. 785

Licitation.

Ved en af et Sogneraad S i Foraaret 1940 afholdt Licitation fik to Murermestre M overdraget Murerarbejdet ved Opførelsen af en Skole. Den 16. April 1940 fik de imidlertid fra S Meddelelse om, at det efter de nu foreliggende Tilstande havde vedtaget at udsætte Byggeriet indtil videre. I Nov. 1940 bestemte S at opføre Skolen og afholdt ny Licitation; herimod protesterede M og krævede at udføre Arbejdet i Hh. t. den første Licitation. Da M ikke havde protesteret mod Udsættelsen, maatte S være berettiget til at gaa ud fra, at de var enige i Udsættelsen, hvori de ogsaa selv kunde være interesserede. Herefter, samt da det i Konditionerne for den første Licitation var forudsat, at Byggearbejdet skulde tilendebringes i 1940, og der desuden i Efteraaret 1940 var sket en afgørende Ændring i Prisforholdene, — i hvilken Anledning M maatte antages at have krævet større Pristillæg end efter Konditionerne berettiget — fandtes Parterne ikke at være bundne ved den tidligere trufne Aftale, og M havde derfor ikke Krav paa Erstat-

ning for Tab ved ikke at være kommet til at udføre Arbejdet.
(D i s s e n s) 591

Likvidation.

Foreningen af danske Manufaktur Grossisters Akkord- og Konkursafdeling F fik efter forgæves at have arbejdet paa en Akkordordning for et Interessentskab I, der drev Forretning med Kjolesyning og -salg, og som havde standset sine Betalinger, uigenkaldelig Fuldmagt fra I til at likvidere Forretningen med Ret til Salg af dennes Ejendele, og blev ogsaa af Hovedkreditorerne bemyndiget til saadant Salg. Kort efter at en Kreditor havde gjort Udlæg i nogle I tilhørende Effekter — i hvilke F have Haandpant — foretog F et samlet Salg af I's Lager af Kjoler og Kjolestoffer til en Pris af 40 pCt. af Kjolernes Indkøbspris og 100 pCt. af Stoffernes Indkøbspris, og kort efter blev I erklæret konkurs. F fandtes ikke ved Salget af Lageret at have paaført I's Konkursbo noget Tab og frifandtes allerede som Følge heraf for at betale nogen Erstatning til Boet 125

Love.

Antaget, at § 13, 2. Stk., i Valutalov Nr. 342 af 22. December 1937, jfr. § 8 i Lov Nr. 158 af 29. Marts 1943 efter Bestemmelsens Indhold og de Hensyn, der maatte antages at have begrundet den, havde afgivet fornøden Hjemmel for den i § 3 i Bek. Nr. 382 af 16. Juli 1940 om Skyldneres Adgang til at frigøre sig for Betalingsforpligtelser overfor Udlandet indeholdte Regel om, at der ikke kan disponeres over eller lægges Beslag paa det paa spærret Konto i Nationalbanken indsatte Beløb uden Bankens Samtykke. Herefter fandtes Banken, uanset om Betingelserne efter § 4 i Bekendtgørelsen for en stedfundet Overførsel til et engelsk Firma F af et for dettes Regning indbetalt Beløb havde foreligget eller ej, at have været berettiget til overfor F's Agent her i Landet, der havde et Tilgodehavende for Provision m. v., at nægte Udbetaling af nogen Del af Beløbet, hvorom bindende Tilsagn ikke kunde antages at være afgivet 449

Læger.

En Læge L havde i en Artikel i Ugeskrift for Læger kritiseret en Annonce i et Dagblad fra en af Grosserer G ved Bestyrer drevet »Scholl's Fodklinik« i Aarhus og i Tilslutning hertil anført, at en Patient P var kommet til ham efter i nogle Maaneder at have gaaet til Behandling paa Fodklinikken for et Saar paa Foden, og at P ret hurtigt efter blev underkastet Amputation. Under en derefter af G anlagt Injuriesag havde Retslægeraadet erklæret, at det var muligt, at Koldbranden og Betændelsen fra denne kunde være undgaaet, hvis P tidligt var kommet under mere egnet Behandling. Udtalt, at L's Be-

skrivelse af den paagældende Behandling vel var noget misvisende, men at L i sin Egenskab af Læge havde haft Føje til, i Forbindelse med de berettigede Udtalelser om Annoncen, at gøre den i længere Tid, efter at den egentlige Fodbehandling var afsluttet, fortsatte Saarbehandling til Genstand for Kritik. Kritiken fandtes i det hele ikke at være fremsat paa en saadan Maade, at den kunde anses ærekrænkende for G. (Dissens).

474

Manddrab.

- En Premierløjtnant i Rytteriet P foretog med sit Mandskab en Vadning over Susaaen, der som Følge af Tøbrud var stærkt opsvulmet og dybere end sædvanlig. Af det første Hold, der passerede Aaen, faldt to af Hesten, men reddede sig i Land. Af det andet Hold faldt ligeledes to af Hesten, og den ene druknede. Skønt P efter Uheldet med det første Hold burde have standset Vadningen, fandtes denne Fejl dog ikke at være af en saadan Betydning, at P kunde straffes for uagtsomt Manddrab, ligesom han heller ikke fandtes skyldig i Overtrædelse af Militær Strfl. § 63. (Dissens) 33
- En Kvinde dømt til Anbringelse i et Sindssygehospital for Forsøg paa at dræbe sin Ægtefælle 274
- En Arbejder, der i en Maskinhal havde anbragt et Par store Maskindele paa uforsvarlig Maade, idet han havde undladt at foretage fornøden Afstivning, blev for Overtrædelse af Strfl. § 241 idømt Bødestraf — ikke Frihedsstraf — i Anledning af, at den øverste Maskindel væltede ned og dræbte en Lærling, medens denne var i Færd med at udføre et Arbejde paa den nederste Maskindel, der som Følge af den manglende Afstivning vippede under Arbejdet 461
- En 46-aarig Kvinde, der en Aften med et Skud af et Jagtgevær havde dræbt en Kone, til hvis Mand hun stod i Forhold, anset efter Strfl. § 237 med Fængsel paa Livstid 690
- En 21-aarig Medhjælper, der ved Kvælning havde dræbt en 17-aarig Husassistent, til hvem han havde staaet i Forhold, og som var blevet besvangret, anset efter Strfl. § 237 med Fængsel i 16 Aar, hvori for udstaaet Varetægtsfængsel afkortedes 180 Dage 775

Maskiner.

En Fabrikinspektør F foraarsagede under Afprøvningen af en Sikkerhedsanordning paa en Bogtrykkerimaskine, at Maskinen sprængtes og blev stærkt beskadiget. Idet F statueredes at have benyttet en urigtig Fremgangsmaade ved Afprøvningen og ved uagtsomt Forhold at have forvoldt Skaden, kendtes han erstatningspligtig overfor Bogtrykkeriet B. (Dissens).

Under de foreliggende Omstændigheder, hvor Skaden var direkte foraarsaget ved F's Fremgangsmaade under Afprøvningen, der udførtes af ham som en under hans Tjenestevirksomhed hørende, pligtmæssig Handling, uden at B havde nogen

Indflydelse herpaa, fandtes det stemmende med Lovgivningens Grundsætninger, jfr. bl. a. D.L. 3—19—2, at anse Staten solidarisk ansvarlig sammen med F. Et Mindretal fandt under Hensyn til Karakteren af F's Virksomhed, at Analogien af Rpl. § 1020 maatte føre til, at Statens Ansvar kun blev subsidiært, overensstemmende med denne Bestemmelse	386
Et A/S dømt til at betale Restkøbesummen for et leveret Anlæg til Tørring af Generatorbrænde	600
Ikke fundet godtgjort, at en leveret Gasgenerator ved Leveringen havde været behæftet med Mangler, som kunde berettige Køberen til at afvise Generatoren eller kræve Erstatning	733

Mejerier.

Efter at en Panthaver P paa en Tvangsauktion i Januar 1939 over den A tilhørende Gaard var blevet højstbydende, overdrog P ved Købekontrakt i Efteraaret 1939 Retten til at faa Udlægsskøde til A's Søster B, der i en Aarrække havde deltaget i Driften af Gaarden, og den 23. Nov. 1940 fik B Skøde paa Ejendommen. A, der vedblev at lede Gaardens Drift, havde været Medlem af et Andelsmejeri M, og Leveringen af Mælk til dette fortsattes uforandret, indtil man, i Anledning af en Tvist med M om Afhentningen af Mælken, fra 2. Nov. 1940 gik over til at levere den til et andet Mejeri. Antaget, at B i alt Fald fra Efteraaret 1939 havde faaet en saadan Dispositionsret over Ejendommen, at hun ved Fortsættelsen af Mælkeleverancen og ved Modtagelsen af Overskud maatte anses indtraadt som Andelshaver i M, og at den Omstændighed, at M havde været uvidende om, at Gaardens Drift foregik for hendes Regning, efter det foreliggende ikke kunde føre til andet Resultat. B's Medlemsforhold fandtes imidlertid, uanset at Vedtægterne ikke indeholdt Bestemmelser herom, at maatte kunne bringes til Ophør med et rimeligt Varsel og ansaas herefter bortfaldet ved en den 30. Marts 1942 pr. 1. Okt. s. A. foretaget Opsigelse, saaledes at Erstatning for undladt Mælkeleverance kun skulde svares til denne Dag og Forholdet mellem Parterne opgøres paa Grundlag af M's Nettoformue, eventuelt Nettogæld pr. 1. Okt. 1942	208
Et Andelsmejeri tilpligtet at betale en Erstatning paa 10.000 Kr. i Anledning af, at Mejeriet havde undladt at opfylde en kontraktmæssig Pligt til at levere Sødmælk, Fløde og Kærnemælk. Ved sin Tiltrædelse den 1. April 1940 af en Forpagtning begyndte F efter Aftale med sin Forgænger, der var Andelshaver i et Mejeri, og med dettes Bestyrer, af hvem han fik udleveret et Eksemplar af M's Love, at levere Mælk til dette, der kun modtog Mælk fra Andelshavere. Den 30. September 1941 ophørte F efter forudgaaende Meddelelse med at levere Mælk. F havde af M faaet leveret Mejeriprodukter til de for Andelshavere fastsatte Priser og havde hævet Overskud, om hvis Beregning det af det ham med Indkaldelsen til en Gene-	585

ralforsamling tilsendte Aarsregnskab fremgik, at det var udregnet paa andelsselskabsmæssigt Grundlag. Under de foreliggende Omstændigheder fandtes F, uanset at han ikke som i Lovene foreskrevet havde underskrevet nogen skriftlig Erklæring, ved sin fortsatte Levering af Mælk at have givet M Føje til at betragte ham som Andelshaver, og idet det af M's Love tilstrækkelig tydelig fandtes at fremgaa, at Andelshaverne var uberettigede til at udtræde indenfor M's Tiaarsperiode, tilkendtes der M Erstatning for det ved F's Udtræden forvoldte Tab

698

Militærforseelser.

En Premierløjtnant i Rytteriet P foretog med sit Mandskab en Vadning over Susaaen, der som Følge af Tøbrud var stærkt opsvulmet og dybere end sædvanlig. Af det første Hold, der passerede Aaen, faldt to af Hesten, men reddede sig i Land. Af det andet Hold faldt ligeledes to af Hesten, og den ene druknede. Skønt P efter Uheldet med det første Hold burde have standset Vadningen, fandtes denne Fejl dog ikke at være af en saadan Betydning, at P kunde straffes for uagtsomt Manddrab, ligesom han heller ikke fandtes skyldig i Overtrædelse af Militær Strfl. § 63. (D i s s e n s)

33

En Værnepligtig var sat under Tiltale for Underslæb i Anledning af, at han ved Hjemsendelsen fra Søværnet havde medtaget et ham udleveret Sæt Overtrækstøj, for hvilket han dog havde betalt den tarifmæssige Pris. Ved Landsretten var Tiltalte frifundet, idet hans Forklaring om, at han vel havde været klar over, at han ikke kunde købe Tøjet til Tarifpriser, men ikke været klar over, at han ved ulovligt at unddrage Søværnet Tøjet havde tilføjet dette et Formuetab, ikke fandtes at kunne forkastes. Da Anklagemyndighedens Paastand ikke fandtes at kunne prøves uden en selvstændig Bedømmelse af Bevisernes Vægt, maatte det have sit Forblivende ved Frifindelsen

213

Militærvæsen.

Sag om en Udtalelse i en Kassastionsattest fra Søværnets Kassastionskommission

180

Mæglere.

Ikke anset stridende mod Næringslovens § 83, Stk. 2, at en Skibsagent S, der ikke var statsautoriseret Skibsmæglere, i de af ham benyttede Certepartier anførte, at Kaptajnen »klarerer — — — sit Skib hos S« eller »foretager — — — Skibets Ekspedition — — — hos S«, og at han paa sit Brevpapir bl. a. anførte: »Klareringsafdeling«

5

Næringsvæsen.

Den Omstændighed, at Fru A, der drev Virksomhed med Tilberedning af Middagsmad til Forsendelse ud af Huset, havde

benyttet et Bud til Udbringning af den af hende selv tilberedte Mad, kunde ikke bevirke, at hendes Virksomhed — i det Omfang, hvori den efter Beværterlovens § 1, Stk. 6, vilde udkræve Næringsbrev — faldt udenfor Næringslovens § 25, hvorfor hun ikke var pligtig at løse Næringsbrev. (Dissens) 631

Nævningesager.

- To flere Gange tidligere straffede Brødre A og B blev for et natligt Røveri fra en Jernbanestation anset med Fængsel i henholdsvis 6 og 8 Aar. Nævningerne havde for A's Vedkommende svaret bekræftende paa et Spørgsmaal om Anvendelsen af Strfl. § 17, men han ansaas strafpaavirkelig 340
- En flere Gange tidligere straffet Tiltalt anset med Fængsel i 5 Aar for Forsøg paa Røveri, Tyveri i fire Tilfælde samt Underslæb 356
- En flere Gange tidligere straffet Tiltalt anset med Fængsel i 8 Aar for Forsøg paa Røveri af særlig farlig Karakter og for Tyveri af en Cykel 602
- En Tiltalt A, der i forskellige Banker i Hjørring havde ladet diskontere en Veksel paa 100 Kr. og 2 Veksler paa 200 Kr., paa hvilke han falskelig havde skrevet sin Faders Navn som Trassent, anset efter Strfl. § 171, jfr. § 172, Stk. 1, med Fængsel i 1 Aar. En anden Tiltalt B ansaas efter Strfl. § 285, Stk. 1, jfr. § 284 smh. med § 279, for at have deltaget i Nydelsen af Spiritus m. v., der var indkøbt for Penge, som ham bekendt hidrørte fra Diskontering af en af de nævnte Veksler; endvidere ansaas han efter Strfl. § 171, jfr. § 172, Stk. 1, for at have diskonteret en anden af de nævnte Veksler og for at have præsenteret en fjerde af A paa fornævnte Maade udfærdiget falsk Veksel paa 200 Kr. til Diskontering. Straffen for B, der endvidere havde gjort sig skyldig i Tyveri af et mindre Parti Uld og Underslæb m. H. t. et Beløb paa 40 Kr., bestemtes ligeledes til Fængsel i et Aar 633
- En 46-aarig Kvinde, der en Aften med et Skud af et Jagtgevær havde dræbt en Kone, til hvis Mand hun stod i Forhold, anset efter Strfl. § 237 med Fængsel paa Livstid 690
- En 21-aarig Medhjælper, der ved Kvælning havde dræbt en 17-aarig Husassistent, til hvem han havde staaet i Forhold, og som var blevet besvangret, anset efter Strfl. § 237 med Fængsel i 16 Aar, hvori for udstaaet Varetægtsfængsel afkortedes 180 Dage 775

Pant.

Efter at Fru A ved Købet af en Ejendom havde overtaget Gælden efter et af den tidligere Ejer for en Del af Købesummen for Ejendommen udstedt Pantebrev, opsagde hun den 4. Sept. 1942 overfor B, der den 7. Febr. 1942 havde købt Pantebrevet, dette til Indfrielse i Juni Termin 1943. I Pantebrevet, der intet indeholdt om Adgang til Opsigelse, var bestemt, at det af-

- droges med 2½ pCt. af den oprindelige Hovedstol i hver Juni og December Termin, og at der ved Betaling af mindst Halvdelen af Hovedstolen inden 1. Aug. 1942 ydedes en Dekort. Idet der i Pantebrevet var aftalt en Betalingstid, og idet der ikke i dets Bestemmelse om eventuel Indfrielse inden 1. Aug. 1942 fandtes at foreligge Grund til efter denne Fristis Udløb at fravige den ovennævnte Betalingstid, ansaas A ikke berettiget til Frigørelse før den aftalte Ydelsestid. (Dissens) .. 219
- Spørgsmaal om, hvorvidt en Bank, der havde Pant i et Hotel og af dettes Ejer var bemyndiget til at søge Hotellet solgt, i Forbindelse hermed havde paataget sig Risikoen for Hotellets fremtidige Drift 378
- A, der ved Salget i 1935 af en Villa i Hellerup havde faaet Pant i Ejendommen for et Beløb af 24.573 Kr., saaledes at Kapitalen henstod uopsigelig fra Ejer til Ejer indtil 1947, krævede i Foraaet 1942, da Gælden ved Betaling af de stipulerede Afdrag var nedbragt til 17.573 Kr., dette Beløb betalt i Hh. t. Pantebrevets Bestemmelse om, at Kapitalen forfaldt, dersom Pantet kendelig forringedes eller vanrøgtedes. Efter det oplyste maatte det antages, at de tiltrængte Istandsættelser af Ejendommen, forsaavidt det ikke drejede sig om sædvanlig Vedligeholdelse, i det væsentlige angik Frostskaeder opstaaet i den foregaaende usædvanlig strenge Vinter. Antaget, at den paa-beraabe Bestemmelse i Pantebrevet under de foreliggende Omstændigheder ikke afgav Hjemmel for A's Krav. (Dissens) 432
- Finansministeriet, der for et i Hh. t. Lov Nr. 60 af 26. Februar 1940 til en Tørveproducent P ydet Driftslaan havde Pant i det til enhver Tid paa Produktionsstedet værende Oplag af Tørv, foretog den 1. Oktober 1941 Udpantning i 44 Tons Tørv, der fra Mosen var kørt til en Stakkeplads i Nærheden af Jernbanestation. Udpantningen anset lovlig, idet det Firma F, der aftog P's Tørveproduktion, ikke — som paastaaet — kunde anses at have erhvervet Ejendomsret til det nævnte Parti Tørv. Herved bl. a. fremhævet, at dette ikke af F var medregnet i et tidligere overfor Finansministeriet som leveret opgivet Kvantum Tørv, at F først i Marts 1942 havde krediteret P for Tørvene, og at F havde medvirket til P's retstridige Fjernelse af Tørvene fra Mosen, skønt F var vidende om dets Pligt til forinden eller i umiddelbar Forbindelse med Bortfjernelsen at betale Afdrag paa Laanet til Statskassen 495
- Et til en amerikansk Statsborger K udstedt i Nordamerika beroende Pantebrev i fast Ejendom blev, efter at K var afgaaet ved Døden her i Landet, af Debitor D opsagt til Indfrielse ved Meddelelse til en i Hh. t. Bek. Nr. 121 af 20. Marts 1941 beskikket Værgе for Kreditor efter Pantebrevet og til K's Søster, der havde faaet overdraget en Andel i Pantebrevet; D deponerede herefter Pantebrevets Paalydende i Nationalbanken og begærede det med Værgens Samtykke afløst. Da

det maatte være en Betingelse for, at D ved Deponeringen kunde frigøres for Gælden efter Pantebrevet, at der fra Kreditors Side forelaa et Forhold, der gav Ejerne af Pantet Ret til at gaa frem efter Deponeringsloven, og Tinglysningsdommeren ikke paa det foreliggende Grundlag med fornøden Sikkerhed fandtes at kunne afgøre dette, fandtes han med Føje at have krævet lagttagelse af T. L. § 11, 2. Stk., inden Udslettelse af Pantebrevet kunde ske

498

Patenter.

I 1934 meddeltes der et udenlandsk Firma F_1 dansk Patent paa en Fremgangsmaade til Fremstilling af et smertestillende Stof Isopropylantipyryn, der af F_1 kun indførtes til Danmark som Bestanddel af et gennem et dansk Firma forhandlet Præparat, Saridon. F_1 , der i 1937 i Hh. t. Patentlovens § 23 havde faaet Fristen for Patentets Udøvelse forlænget, søgte i 1940 paany Forlængelse, men da et dansk Firma F_2 , der i en Del Aar havde fremstillet medicinske Præparater, rejste Krav om Ret til at udøve Patentet her i Landet, nægtede Patentkommissionen P Fristforlængelse og meddelte F_2 Ret til paa visse Vilkaar, derunder Betaling af Licens til F_1 , at udøve Patentet for Resten af dets Løbetid. Da en samlet Bedømmelse af de oplyste Omstændigheder — jfr. Patentlovens § 23, Stk. 2, — ikke fandtes at kunne føre til en Ændring af P's Afgørelse, at der skulde meddeles Tvangslicens, stadfæstedes denne Afgørelse med visse Ændringer af Vilkaarene herunder, at F_2 's Ret til at udøve Patentet i Mangel af en vis Mindsteproduktion bortfaldt

225

Spørgsmaalet om, hvorvidt Pligten til at svare Licens for Udnyttelsen af et Patent var bortfaldet

236

I 1938 fik et svensk Selskab S_1 her i Landet Patent paa en Koblingsanordning ved Elektronrør. Under en Retssag mellem S_1 og A/S Rasmus Rudholt S_2 fandtes det efter Udtalelser fra to Skønsmænd, der støttedes ved Udtalelser fra andre Sagkyndige, ikke med fornøden Sikkerhed at kunne fastslaas, at forskellige i amerikanske Radio-Tidskrifter i 1932 offentliggjorte Artikler havde været tilstrækkelig vejledende for en Fagmand til at kunne udøve Opfindelsen. Herefter toges S_2 's Paastand om, at Patentet i Hh. t. Patentlovens § 24, jfr. § 1, Nr. 3, kendtes ugyldigt, ikke til Følge, hvorhos S_2 kendtes uberettiget til at fremstille forskellige Radiomodtagere, m. H. t. hvilke Parterne var enige om, at de omfattedes af Patentet, saaledes som dette efter det foreliggende maatte forstaas. (D i s s e n s).

779

Pension.

I et Tilfælde, hvor en 57-aarig gift Kvinde H i Efteraaret 1936 havde ophævet Samlivet med Manden M, toges dennes Begæring om Opløsning af det i 1933 indgaaede Ægteskab til Følge i Hh. t. Ægteskabslovens § 55, idet det under H. t. det

- om M's økonomiske Forhold og H's Erhvervsevne oplyste paa-
lagdes M at svare Underholdsbidrag til H, saaledes at Bi-
dragets Størrelse skulde fastsættes af Overøvrigheden, hvor-
hos det i Hh. t. Lov Nr. 102 af 14. Marts 1941 § 2, Stk. 1,
jfr. § 1 i Lov Nr. 103 af samme Dato bestemtes, at H bevarede
sin Enkepensionsret efter M, der var pensioneret Lokomotiv-
fører og over 60 Aar 113
- Et 63-aarigt Overpostbud O, der havde en aarlig Indtægt af
ca. 4000 Kr., blev paakørt af en Lastbil, tilhørende B, og kom
herved saaledes til Skade — 40 pCt. Invaliditet — at han
maatte afskediges. Hans Pension fastsattes til ca. 2900 Kr.
aarlig. Landsretten fastsatte fuld Invaliditetserstatning for ham
— bortset fra hans pensionsmæssige Stilling — til 15.000 Kr.
og bestemte, at hans Erstatningskrav paa Grund af egen Skyld
vilde være at nedsætte til $\frac{3}{4}$. Højesteret fandt, at det Beløb,
for hvilket O ikke var fyldestgjort ved Pensionen, burde an-
sættes til 9000 Kr., hvoraf $\frac{3}{4}$ eller 6750 Kr. derfor tilkendtes
ham hos B, og at den Finansministeriet F paaførte forøgede
Pensionsbyrde i Overensst. m. dettes Paastand vilde være at
ansætte til 2300 Kr., samt at der heraf ligeledes kun kunde til-
kendes F $\frac{3}{4}$, uanset at der efter at være tillagt O 6750 Kr. var
over 2300 Kr. tilbage af de 11.250 Kr. ($\frac{3}{4}$ af 15.000 Kr.) 132
- K, der siden 1917 havde været ansat som Kontrollør i en Syge-
kasse S, blev i 1940 i en Alder af 62 Aar afskediget uden
Pension under Henviisning til, at han stadig overtraadte den
gældende Arbejdsplan. Det maatte vel antages, at K havde
udvist nogen Skødesløshed og Forsømmelighed med sit Ar-
bejde, idet han navnlig ikke om Formiddagen havde kontrolle-
ret i hele den foreskrevne Tid, men det fandtes betænkeligt
at anse det godtgjort, at hans Forhold havde været af en
saadan Karakter, at det kunde sidestilles med de i den af S
paaberaabte Vedtægtsbestemmelse anførte Forhold. (Dis-
sens) 516
- Ifølge Vedtægterne for Fællesforeningen for Danmarks Brugs-
foreningers fastansatte Personales Pensionskasse P skulde en-
hver, der ved sin Ansættelse var fyldt 20 Aar, indtræde som
bidragspligtigt Medlem af P, til hvilken Fællesforeningen ydede
Tilskud. Ved Overenskomst af 29. Decbr. 1936 blev P optaget
som en særlig Afdeling A af Andels-Pensionsforeningen, hvortil
fra P overførtes det Beløb, som var nødvendigt for i Forbin-
delse med fremtidige Bidrag at sikre Medlemmerne den dem
efter P's Vedtægter tilkommende Pension m. v. Samtidig fast-
sattes den fremtidige Indtrædelsesalder paa Grundlag af fore-
tagne Beregninger til 25 Aar. Ifølge Overenskomsten skulde en
af A valgt Delegeretforsamling hvert 5. Aar bestemme, i hvil-
ket Omfang og paa hvilken Maade den opsparede Bonusfond
skulde anvendes til Forbedring af Pensionerne. Paa en Dele-
geretforsamling i Maj 1941 vedtoges et Forslag, der bl. a. gik
ud paa, at det Beløb, ca. 400.000 Kr., der fra den forudgaa-

ende 5 Aars Periode var til Raadighed til Forbedring af Pensionerne, kun skulde komme den Medlemsgruppe til Gode, som havde betalt større Bidrag end nødvendigt for at sikre den vedtægtsmæssige Pension, hvilken Gruppe i det væsentlige faldt sammen med den Gruppe, der havde betalt Bidrag før det 25de Aar. Efter det foreliggende, herunder en Udtalelse fra Forsikringsraadet, fandtes denne Bonusordning, der i det væsentlige stemte med en allerede den 29. Decbr. 1936 truffet Beslutning og ikke fandtes stridende mod Indholdet af de til Medlemmerne udstedte Policer, ikke at gaa udover, hvad Delegeretforsamlingen var berettiget til at vedtage 612

Politiforseoelser.

Antaget, at Bestemmelsen i § 9, 4. Pkt., i Politivedtægten for København efter sin Sammenhæng og Ordlyden ikke hjemlede Politiet Ret til at forbyde Ophold i et Folkekøkkens Spisesal. 594

A, der var tiltalt efter Københavns Politivedtægts § 9, Stk. 1, jfr. Lov Nr. 219 af 1. Maj 1940 § 2, Stk. 2, for en Aften at have færdedes paa Enghavevej i saa beruset Tilstand, at han kunde være til Ulempe for andre, var af Landsretten frifundet, idet Retten med Støtte i en Erklæring fra Retslægeraadet, hvorefter A maatte antages at have handlet under Indflydelse af en Hjernelidelse — Influenza-Encephalitis — havde anset hans Tilstand ved Drikkeriets Begyndelse omfattet af Strfl. § 17 og fundet ham upaavirkelig af Straf. Højesteret fandt A skyldig i Overtrædelse af de nævnte Bestemmelser, men idet den svækkede Tilstand, hvori han paa Grund af Sygdom havde befundet sig, fandtes at udgøre en formildende Omstændighed, fastsattes Straffen til en Bøde af 75 Kr., subsidiært Hæfte i 10 Dage. (D i s s e n s) 646

Politisager.

Antaget, at den i Rpl. § 721, Stk. 3, 2det Punktum, fastsatte Frist ikke kommer til Anvendelse paa en af Statsadvokaten med Justitsministeriets Tilladelse ifølge Rpl. § 962, Stk. 2, rejst Anke af en Bødevedtagelse efter Rpl. § 936 415

Pressen.

Nogle Artikler i det fra Slutningen af 1941 til Eiteraaret 1942 i 12 Numre udgivne Skrift »De frie Danske«, bl. a. indeholdende Opfordring til Sabotage overfor de tyske Tropper her i Landet, fandtes at være Overtrædelser af § 3, Nr. 3, i Lov Nr. 14 af 18. Januar 1941, medens andre Artikler fandtes at være Overtrædelser af § 1 i Lov Nr. 388 af 22. Juli 1940. Idet de særlige Strafansvarsregler i Presselovens § 6 maatte anses uanvendelige allerede ifølge en Analogi af Lovens § 7, ansaas af seks Tiltalte de tre som Følge af deres Virksomhed ved Skriftets Udgivelse strafansvarlige baade efter Loven af 18. Januar 1941 og Loven af 22. Juli 1940, medens de tre andre

Tiltalte alene ansaas strafansvarlige efter sidstnævnte Lov.

To af de Tiltalte ansaas endvidere for Medvirken til Forsøg paa ulovlig Udrejse her fra Landet efter Lov Nr. 123 af 30. Marts 1942 § 3, jfr. Strfl. § 21.

To andre af de Tiltalte ansaas derhos for at have ydet en Tredjemand, der arbejdede for en fremmed Stats Efterretningsvæsen, Bistand efter § 3, Nr. 3, i Loven af 18. Januar 1941.

Endelig ansaas en af de nævnte Tiltalte og en syvende Tiltalt, der begge maatte antages at have haft til Hensigt at søge Fotografier af en — ifølge officiel Udtalelse fra tyske Sagkyndige værdiløs — Raket udført til England, strafskyldige efter § 3 i sidstnævnte Lov, jfr. Strfl. § 21 309

Antaget, at Dansk Bicycle Club C saavel af økonomiske som af andre Grunde kunde have en betydelig Interesse i, at de i C's Programmer indeholdte Meddelelser om forestaaende Cykelløb ikke som sket gengaves i et Blad »Cyklerytteren« og falbødes til Publikum, og naar hensaaes til, at det drejede sig om Meddelelser om Løb arrangerede paa C's Bane, og at Meddelelserne var bygget paa C's Arbejde med Tilrettelæggningen af Løbene, fandtes C — uanset at Programmerne i Udørelse og Opsætning ikke fandtes af saadant selvstændigt Præg, at de kunde anses omfattet af Forfatterloven — at maatte have Krav paa, at det paa Programmerne anførte Forbud mod Eftertryk respekteredes af Udgifveren af »Cyklerytteren«, der ikke havde paavist nogen berettiget Interesse i at kunne udbrede Meddelelserne. (D i s e n s) 365

Psykopatfængsel.

En Tiltalt, der havde gjort sig skyldig i en Række Underslæb og Bedragerier og i et Tilfælde i Dokumentfalsk, og som ifølge Erklæring fra Retslægeraadet var en psykopatisk præget Person, daarligt egnet til Paavirkning gennem Straf, blev, idet det ikke kunde antages, at han var uegnet til saadan Paavirkning gennem Straf, idømt Fængsel i 2 Aar, der — overensstemmende med Retslægeraadets Indstilling — vilde være at udstaa i Psykopatfængsel 759

Reklamation.

Sælgeren af et Gasgeneratoranlæg til en Lastbil dømt til at tilbagebetale Købesummen, idet Ansvar for, at forskellige Mangler ikke var blevet afhjulpet, fandtes at maatte paahvile ham, og Køberen ansaas at have reklameret behørigt 222

Renter.

Da Storkøbenhavns Mejeriers Likvidationsselskab L havde givet de Mejerier, der ifølge Mælkeordningen skulde nedlægges, Tilsgagn om, at den Del af Erstatningen, som maatte blive udbetalt efter Nedlægningen, fra dette Tidspunkt vilde blive forrentet, havde L ikke været berettiget til at nægte at betale et

nedlagt Mejeri M Renter efter 1. Nov. 1942 af en saadan Rest-
 erstatning, hvorved yderligere bemærkedes, at M maatte an-
 tages at have været uden Skyld i, at denne først var kommet
 til Udbetaling efter sidstnævnte Dato. Da L imidlertid indenfor
 de foreliggende Omstændigheder fandtes at have været be-
 rettiget til med Virkning efter Deponeringsloven den 23. Nov.
 1942 at deponere Resterstatningen med Renter til 1. Nov. 1942
 paa Vilkaar, at Beløbet kunde hæves med M's Kvittering, og
 ved samtidig Meddelelse herom til M maatte anses tilstrække-
 lig tydeligt at have frafaldet et tidligere stillet Krav om Saldo-
 kvittering, kunde Renter kun kræves til 24. Nov. 1942 720

Retspleje i borgerlige Sager.

Stadfæstet en Landsretsdom forsaavidt angik en i Dommen inde-
 holdt Bestemmelse om Rettergangsboøde 368
 Udgifterne ved en efter vedkommende Parts Begæring med
 Landsrettens Godkendelse for hans Regning afholdt antropolo-
 gisk Undersøgelse efter Omstændighederne paalagt det Of-
 fentlige 694
 Da Retssag mellem S og A ikke havde været nødvendig for at
 faa S's Ansvar fastslaaet, frifandtes S for at godtgøre A's Om-
 kostninger vedrørende nævnte Sag 715

Røveri.

En Tiltalt, der havde gjort sig skyldig i Røveri og Tyveri, dømt
 til Anbringelse i en Aandssvageanstalt 30
 To flere Gange tidligere straffede Brødre A og B blev for et
 natligt Røveri fra en Jernbanestation anset med Fængsel i
 henholdsvis 6 og 8 Aar. Nævningerne havde for A's Vedkom-
 mende svaret bekræftende paa et Spørgsmaal om Anvendelsen
 af Strfl. § 17, men han ansaas strafpaavirkelig 340
 En flere Gange tidligere straffet Tiltalt anset med Fængsel i
 5 Aar for Forsøg paa Røveri, Tyveri i fire Tilfælde samt
 Underslæb 356

Sagførere.

D laante hos K 30.000 Kr. og udstedte Gældsbrief for Beløbet,
 hvorhos der til Sikkerhed blev givet K Haandpant i to af D
 til hendes Sagfører S udstedte Akkomodationsobligationer i
 hendes Ejendom. Senere aftalte D med S at lade Ejendommen
 omprioritere ved Optagelse af et Hypotekforeningslaan, der
 skulde anvendes til Indfrielse af Gældsbriefet. D gav S Fuld-
 magt til at hæve og kvittere for Hypotekforeningslaanet, og S,
 der var Eksekutor i den i Mellemtiden afdøde K's Dødsbo,
 gav Akkomodationsobligationerne fornøden Rykningspaateg-
 ning. S lod Hypotekforeningslaanet berigtige gennem sin
 Vekselerer, der efter Aftale med S krediterede S's Kasse-
 kreditkonto for Laaneprovenuet. Den paafølgende Nat døde S,
 og hans Bo blev kort efter taget under Konkursbehandling.

Efter samtlige foreliggende Omstændigheder antoges Laane-provenuet at være indbetalt til og modtaget af S paa D's Vegne og ikke at være overgaaet til K's Bo, hvorfor D ikke fandtes frigjort overfor K's Bo for Gælden ifølge Gælds brevet. (Dissens)

724

Servitutter.

Under en Sag, som Esbjerg Kommune K havde anlagt til Erhvervelse af Ejendomsdom paa et Areal, der ifølge Tingbogen var opført som Vejareal beliggende Syd for Gasværksgade i Fortsættelse af Fyensgade og med Vedtegning »Ejer og Bruger ubekendt«, var det oplyst, at Ejeren E af en Nabejendom i over 30 Aar havde udøvet Færdsel over Arealet. Det fandtes ikke godtgjort, at E ved Hævd eller paa anden Maade havde erhvervet Ejendomsret over Arealet, og da det derhos ikke var godtgjort, at Færdselsretten havde været udøvet i et saadant Tidsrum, at Alderstidshævd kunde foreligge, og Betingelserne for ved 20-aarig Hævd at erhverve Færdselsret over Arealet, der ikke fandtes at fremtræde som udlagt eller tjenende som Adgangsvej særlig for E's Ejendom, ikke var til Stede, anerkendtes K som Ejer af Arealet uden Pligt til at respektere nogen Færdselsret for E. (Dissens).

54

Ved Salget i 1924 af forskellige Skovstrækninger under Hald Hovedgaard var lyst en Servitut, hvorefter der paa et Areal betegnet som »det Stykke Skov — — — som grænser op til Kuranstalten« ikke uden Samtykke fra Ejeren af Hald maatte drives Handel m. v. Ved senere Udstykning af et Areal, der ligger overfor nævnte Kuranstalt paa den modsatte Side af Viborg—Herningvejen, var der — jfr. T.L. § 22 — af Tinglysningssdommeren paa Grundlag af en Erklæring fra en Landinspektør, — der gik ud fra, at en i 1928 paa Arealet med Paa-taleret for det stedlige Naturfredningsnævn og Naturfredningsforeningen lyst Servitut var mere omfattende end førstnævnte Servitut, — afgivet Attest om, at denne Servitut ikke vedrørte de udstykkede Parceller, til hvis Ejendomsblade den derfor ikke overførtes. Idet denne Servitut maatte antages at vedrøre det paagældende Areal, fandtes nogle Parcelejere, der ikke havde raadet i Strid med Servitутten, i Forhold til Ejeren af Hald, der i Kraft af Servitутten oppebar en aarlig Forpagtningssafgift af 3500 Kr. af en ham tilhørende Købmandsforretning, at maatte taale, at Servitутten overførtes paa Parcellernes Ejendomsblade, jfr. T.L. § 34, efter hvilken Paragraf Til-fældet maatte bedømmes

245

Sikkerhedsforanstaltninger.

Stadfæstet en Landsretskendelse hvorved bestemtes, at en af en i Medfør af Strfl. § 70 til Undergivelse af Sikkerhedsforanstaltninger ved Anbringelse i Psykopatforvaring dømt Person

fremst Begæring om Ophævelse af eller Ændring i de trufne Sikkerhedsforanstaltninger ikke kunde tages til Følge	73
To flere Gange tidligere straffede Brødre A og B blev for et natligt Røveri fra en Jernbanestation anset med Fængsel i henholdsvis 6 og 8 Aar. Nævningerne havde for A's Vedkommende svaret bekræftende paa et Spørgsmaal om Anvendelsen af Strfl. § 17, men han ansaas strafpaavirkelig	340
Begæring om Løsladelse paa Prøve fra Psykopatforvaringsanstalt afslaaet	362
I et Tilfælde, hvor Overlægen ved et Sindssygehospital havde anbefalet, at en i 1936 i Hh. t. Strfl. § 70 paa Hospitalet anbragt Mand, der havde gjort sig skyldig i Forsøg paa Drab af Hustru, udskreves paa Prøve, naar han kunde tage Ophold hos Hustruen, hvad denne havde indvilget i, og hvor Retslægeraadet, omend med nogen Betænkelighed, havde anbefalet saadan Udskrivning, fandtes det paa det nuværende Grundlag betænkeligt at tage Begæringen om Udskrivning til Følge	397
Prøveudskrivning af en i Psykopatforvaringsanstalt anbragt Person afslaaet	572
Genanbringelse i Psykopatforvaringsanstalt af en paa Prøve løsladt Mand	589

Sindssyge.

Nogle Aftaler mellem S og K om Salg af en S tilhørende Restaurant til K statueredes under Hensyn til en af Retslægeraadet afgivet Erklæring, hvorefter det maatte anses overvejende sandsynligt, at K paa det paagældende Tidspunkt havde været sindssyg og ude af Stand til at handle fornuftmæssigt, hvilken Erklærings Rigtighed bestyrkedes ved Indholdet af de for K uheldige Vilkaar i Aftalerne, i Medfør af Myndighedslovens § 65, Stk. 1, at være uforbindende for K, og der skønnedes ikke at være Grund til at tillægge S nogen Erstatning hos K efter Paragraffens Stk. 2	143
---	-----

Skatter.

Et herværende Aktieselskab S ₁ og dets svenske Datterselskab S ₂ , hvis Aktiekapital og Ledelse — i det væsentlige kun med de af svensk Lovgivning følgende Begrænsninger — var paa S ₁ 's Haand, fandtes at danne en saadan økonomisk Enhed, at de — overensstemmende med hvad Skattemyndighederne i en lang Aarrække havde praktiseret — ogsaa i skattemæssig Henseende vilde være at behandle som en Enhed. Herefter kunde S ₁ 's Udbytte fra S ₂ paa Grund af den i Hh. t. Statsskatte-lovens § 50 afsluttede Overenskomst med Sverige om Dobbelbeskatning ikke medregnes til S ₁ 's skattepligtige Indkomst heri Landet	265
I et Tilfælde, hvor Direktøren, Prokuristen og Formanden for Bestyrelsen i et Aktieselskab S ejede næsten hele Aktiekapitalen, fandtes Skattemyndighederne at have været be-	

- rettiget til skønsmæssigt at fastsætte, med hvor store Beløb Tantième til Direktøren og Prokuristen kunde komme til Fradrag som Driftsudgift ved Udregningen af S's skattepligtige Indtægt. Idet det derhos maatte antages, at de af Landskatteretten L foretagne Ansættelser var naaet paa Grundlag af et Skøn over samtlige i Betragtning kommende Forhold, kunde Ansættelsen ikke tilsidesættes, skønt det ikke fandtes berettiget — som sket i L's Kendelse — at beregne den som Driftsudgift anerkendte Tantième paa Grundlag af Procenter af Omsætningen — jfr. herved ogsaa Aktieselskabslovens § 51. 428
- Antaget, at der ikke paahviler den Hustru, af hvis Indkomst og Formue hendes Mand ifølge Statsskattelovens §§ 7 og 15 beskattes, nogen personlig Pligt til at betale den Manden saaledes paalignede Skat 666
- Spørgsmaalet om, hvorvidt Udpantning ifølge Statsskattelovens § 38, Stk. 2, 3. Punktum i Ejendele, tilhørende en Hustru, hvis Indkomst og Formue er medregnet ved Mandens Ansættelse til Skat, kun kan ske, dersom hun samlever med Manden paa Tidspunktet for Retsforfølgningen — hvilket Spørgsmaal ikke blev afgjort af den samlede Højesteret — besvaredes benægtende af 4, bekræftende af 2 Dommere 666
- I 1928 købte Rentier R en Beboelsesejendom i Johnstrups Allé paa Frederiksberg, hvori han selv tog Bolig. Efter at R, der i ca. 20 Aar ikke havde haft andet Erhverv end Administration af forskellige Ejendomme, som han efterhaanden havde solgt, paa Grund af Sygdom var blevet ude af Stand til som hidtil selv at administrere Ejendommen i Johnstrups Allé, solgte han den i 1937 med Avance, idet han vedblivende sikrede sig Bolig i Ejendommen. Antaget, at der ikke var tilstrækkelige Holdepunkter for at betvivle, at R's Hovedformaal med Erhvervelsen og Besiddelsen af Ejendommen havde været at udnytte den til Udleje, idet han derved opnaaede et passende Udbytte af sin i Ejendommen anbragte Kapital, og idet der herefter ikke kunde anses at have foreligget Spekulationsøjemed, kunde Avancen ved Salget efter Statsskattelovens § 5 a ikke henregnes til R's Indkomst 686

Skibe.

- En af en Skibsejer forsættigt foretaget — af Skibets Fører underskrevet — urigtig Indførsel i Skibets Tilsynsbog, gaende ud paa, at Skibets Motor var blevet hovedrepareret, skønt dette ikke var sket, henførtes under Sølovens § 287, Stk. 2, jfr. § 4, Nr. 20, i Skibstilsynslovbkg. Nr. 177 af 15. April 1930. 189

Skifte.

- Forstrækninger til Beløb 8270 Kr., der af A var ydet hans Stedsøn B, efter at denne var separeret fra sin Hustru C, fandtes efter deres Beskaffenhed og under Hensyn til Parter-

- nes Forhold, derunder Erklæringer afgivne af A og B i Anledning af C's Bosondringsbegæringer, ikke at kunne hjemle A noget Krav mod B's og C's Fællesbo 426
- I Medfør af § 3 i Lov Nr. 349 af 22. August 1941 skulde Danmarks kommunistiske Partis Formue tages i Bevaring af det Offentlige, og dette fandtes efter Forholdets Natur at burde foregaa i Forbindelse med, at der ved Skifterettens Mellemkomst foranstaltedes en Afvikling af Formuen paahvilende Gældsforpligtelser 618

Skifteafgift.

En Kreditforening P, der havde Pant i en et Arv- og Gældsfragaelsesbo tilhørende fast Ejendom, afgav til Boets Eksekutor E Erklæring om Frafald af personligt Krav mod Boet, jfr. Rpl. § 680, men Erklæringen afgaves, hvad hverken P eller E var opmærksomme paa, først efter den i Paragraffen fastsatte Frist. Ejendommen blev derefter solgt paa Tvangsauktion. Først da Boets Regnskab blev udarbejdet, blev E opmærksom paa Fristoverskridelsen, og da der herefter skulde svares Skifteafgift af P's Prioritet, og der ikke fandtes Midler hertil i Boet, afkrævede E P Afgiftsbeløbet. P frifandtes imidlertid, idet det ikke havde været berettiget — som sket — til Skade for P at opføre i Boregnskabet et Eksekutorsalær, beregnet som om Prioriteten henhørte under Bomassen, og idet det var ubestridt, at der, naar man ved Beregningen af det nævnte Salær bortsaar fra Prioriteten, vilde være tilstrækkelige Midler i Boet til Dækning af Skifteafgiften 9

Smitte.

- I Hh. t. en Annonce indsatte G i Maj 1939 7 Kvier til Græsning paa en af L hos U lejet Eng, hvor der tillige modtoges Kreaturer fra flere andre Besætninger. I Aug.—Sept., da Engens Vandingssted udtørredes, lod L for at skaffe Vand til Kreaturerne med U's Tilladelse Leddet aabne fra Engen til U's Naboeng, hvor U's Kreaturer græssede. Efter at G om Efteraaret havde taget sine Dyr hjem, viste det sig, at et af dem havde smitsom Kastesyge, og denne bredte sig derpaa i G's Besætning. Idet der ikke fandtes at være noget at bebrejde L med Hensyn til Modtagelsen af Kreaturerne og Engens Indhegning, og idet det ikke fandtes godtgjort, at en eventuel Smitteoverførelse var sket under saadanne Omstændigheder, at der kunde paalægges L eller U noget Ansvar overfor G, frifandtes disse 39
- I Maj 1941 døde en Gaardejer A tilhørende Hoppe af en Hjertelidelse, der maatte antages at være en Følge af en Influenza (epizootisk Katarrhfeber), hvoraf den var blevet smittet ved at blive bedækket af en Forpagter B tilhørende Hingst, som denne kort i Forvejen havde købt af Gaardejer C, hos hvem

den om Vinteren havde været angrebet af nævnte Sygdom. Efter det oplyste var der ikke af C's Dyrlæge — jfr. § 162 i Instruks for Veterinærpolitiet af 24. August 1894 — givet ham Paalæg angaaende Smittefarens ved Bedækning efter Sygdommens Ophør, og det maatte derhos antages, at den paa-gældende Sygdom er saa sjældent forekommende her i Landet, at den langt fra kunde anses almindelig bekendt. Herefter, og idet der intet forelå om, at B eller C havde noget specielt Kendskab til Smittefarens, samt idet der ikke fandtes at paa-hvile B noget garantimæssigt Ansvar overfor A, frifandtes B og C for Erstatningsansvar

692

Sporveje.

En Cyklist, C, der den 27. Sept. 1940 Kl. 0,55 kom kørende ad Valby Langgade i vestlig Retning, faldt i en langs den midlertidige, 1,5 m brede, Cykelstis sydlige Side, i Sporarealet foretaget Opgravning og kolliderede med et samtidig bagfra kommende Sporvognstog. Opgravningen var ikke afmærket. Da Sporvejens S, ikke havde udvist den paa krævede Agtpaa-givenhed og Omhu m. H. t. Ordningen af Færdslen under Opgravningsarbejdet, og da der ikke var oplyst nogen Ugat-somhed fra C's Side, tilkendtes der C fuld Erstatning hos S. (Dissens)

469

Statsforbrydelser.

Nogle Artikler i det fra Slutningen af 1941 til Efteraaret 1942 i 12 Numre udgivne Skrift »De frie Danske«, bl. a. indeholdende Opfordring til Sabotage overfor de tyske Tropper her i Landet, fandtes at være Overtrædelser af § 3, Nr. 3, i Lov Nr. 14 af 18. Januar 1941, medens andre Artikler fandtes at være Overtrædelser af § 1 i Lov Nr. 388 af 22. Juli 1940. Idet de særlige Strafansvarsregler i Presselovens § 6 maatte anses uanvendelige allerede ifølge en Analogi af Lovens § 7, ansaas af seks Tiltalte de tre som Følge af deres Virksomhed ved Skriftets Udgivelse strafansvarlige baade efter Loven af 18. Januar 1941 og Loven af 22. Juli 1940, medens de tre andre Tiltalte alene ansaas strafansvarlige efter sidstnævnte Lov.

To af de Tiltalte ansaas endvidere for Medvirken til Forsøg paa ulovlig Udrejse her fra Landet efter Lov Nr. 123 af 30. Marts 1942 § 3, jfr. Strfl. § 21.

To andre af de Tiltalte ansaas derhos for at have ydet en Tredjemand, der arbejdede for en fremmed Stats Efterretningsvæsen, Bistand efter § 3, Nr. 3, i Loven af 18. Januar 1941.

Endelig ansaas en af de nævnte Tiltalte og en syvende Tiltalt, der begge maatte antages at have haft til Hensigt at søge Fotografier af en — ifølge officiel Udtalelse fra tyske Sagkyndige værdiløs — Raket udført til England, strafskyldige efter § 3 i sidstnævnte Lov, jfr. Strfl. § 21

309

Strafakortning.

- En Tiltalt, der havde været fængslet i omtrent 1 Aar, men havde tilbragt en Del af Fængslingstiden paa Hospitaler, fik i Hh. t. Strfl. § 86 fradraget 180 Dage i Straffetiden 759

Strafferetspleje.

- Under Anken til Højesteret af en Domsmandssag fandt Højesteret, at Spørgsmaalet, om Tiltalte havde overtraadt Borg. Strfl. § 241 og Militær Strfl. § 63, kunde prøves af Retten paa Grundlag af de ved Landsrettens Dom fastslaaede Kendsgøringer uden selvstændig Bedømmelse af Bevisernes Vægt. (Dissens) 33
- En Værnepligtig var sat under Tiltale for Underslæb i Anledning af, at han ved Hjemsendelsen fra Søværnet havde medtaget et ham udleveret Sæt Overtrækstøj, for hvilket han dog havde betalt den tariffmæssige Pris. Ved Landsretten var Tiltalte frifundet, idet hans Forklaring om, at han vel havde været klar over, at han ikke kunde købe Tøjet til Tarifpriser, men ikke været klar over, at han ved ulovligt at unddrage Søværnet Tøjet havde tilføjet dette et Formuetab, ikke fandtes at kunne forkastes. Da Anklagemyndighedens Paastand ikke fandtes at kunne prøves uden en selvstændig Bedømmelse af Bevisernes Vægt, maatte det have sit Forblivende ved Frifindelsen 213
- Kæremaal af Landsretskendelse vedrørende Fortsættelse af Forundersøgelse ved ny Dommer, afvist fra Højesteret paa Grund af manglende Tilladelse fra Justitsministeriet til Indbringelse for Højesteret 361
- Ved Anklagemyndighedens Anke af en den 10. April 1943 afsagt Underretsdom var Ankemeddelelsen først forkyndt for Tiltalte den 4. Maj som Følge af, at Meddelelsen, der var blevet afsendt den 19. April af Statsadvokaten, ved en Fejlekspedition var tilsendt Tiltaltes Forsvarer, der først den 1. Maj havde oversendt den til vedkommende Politimester. Udtalt, at Anken vilde være at fremme, da Overskridelsen af Ankefristen under de foreliggende Omstændigheder ikke fandtes at kunne tilregnes Anklagemyndigheden 400
- Antaget, at den i Rpl. § 721, Stk. 3, 2det Punktum, fastsatte Frist ikke kommer til Anvendelse paa en af Statsadvokaten med Justitsministeriets Tilladelse ifølge Rpl. § 962, Stk. 2, rejst Anke af en Bødevedtagelse efter Rpl. § 936 415
- A, der var tiltalt efter Københavns Politivedtægts § 9, Stk. 1, jfr. Lov Nr. 219 af 1. Maj 1940 § 2, Stk. 2, for en Aften at have færdedes paa Enghavevej i saa beruset Tilstand, at han kunde være til Ulempe for andre, var af Landsretten frifundet, idet Retten med Støtte i en Erklæring fra Retslægeraadet, hvorefter A maatte antages at have handlet under Indflydelse af en Hjernelidelse — Influenza-Encephalitis — havde anset hans Tilstand ved Drikkeriets Begyndelse omfattet af Strfl.

§ 17 og fundet ham upaavirkelig af Straf. Højesteret fandt A skyldig i Overtrædelse af de nævnte Bestemmelser, men idet den svækkede Tilstand, hvori han paa Grund af Sygdom havde befundet sig, fandtes at udgøre en formildende Omstændighed, fastsattes Straffen til en Bøde af 75 Kr., subsidiært Hæfte i 10 Dage. (D i s s e n s) 646

Sundhedsvæsen.

En Bestemmelse i Tillæg af 28. Juni 1941 til Sundhedsvedtægten for Frederikssund, hvorefter Salg af Mælk (Fløde) fra Koholderier ikke er tilladt under nogen Form, fandtes ikke at omfatte en almindelig Landbrugsejendom, hvor der solgtes Mælk ved Stalddøren. (D i s s e n s) 271

Sædelighedsforbrydelser.

En Lærer, der i en Række Tilfælde i Skoletiden havde befølt Piger paa Benene paa uterlig Maade og derhos havde kysset en 17-aarig Husassistent og befølt hende paa Kønssdelene, ansaas, idet det ikke kunde antages, at Tiltalte var uegnet til Paavirkning gennem Straf, efter Strfl. § 232 med Fængsel i 8 Maaneder. Retslægeraadet havde udtalt, at Tiltalte led af en kronisk Neurose, at hans Straffegnethed var tvivlsom, og at en passende lægelig Behandling, der bedst kunde gennemføres paa et Sindssygehospital, vilde være den mest hensigtsmæssige Behandling til Forebyggelse af fremtidige Lovovertrædelser 336

Søfart.

Antaget, at det er en Betingelse for at anvende Bestemmelsen i Sølovens § 136, at Befragtningen kunde have været hævet i Medfør af Lovens § 135. Saadan Beføjelse antoges ikke at foreligge i et Tilfælde, hvor en Fragtafte om at føre en Ladning Træ fra Tallinn til København var afsluttet den 6. Dec. 1939, altsaa ca. 3 Mdr. efter Krigens Udbrud, idet det ikke kunde anses godtgjort, at Faren under Sejlads i Østersøen som Følge af Krigen var blevet væsentligt forøget, da Skibet i Dagene 25. Dec. 1939—14. Jan. 1940 blev opholdt i tysk Havn 139

Under en Rejse fra Thorshavn til Sand paa Sandø forliste et Entreprenørfirma E's Sandsugedamper, og med Undtagelse af en Matros omkom alle de ombordværende, deriblandt Maskinmesteren. Dennes Enke paastod E dømt til at betale hende Erstatning for Tab af Forsørger og Godtgørelse for Ødelæggelse eller Forstyrrelse af Stilling og Forhold. Det fandtes uforvarsligt, at Skibets Kaptajn, uden i Forvejen at lade Skibets over 22 m² store Lasteluge lukke og skalke, havde foretaget Rejsen med Rute øst — i Stedet for vest — om Sandø og trods de stadig stigende Vanskeligheder havde fortsat Rejsen med aaben Luge saa længe som sket, og idet disse Forhold i Forbindelse

- med den uheldige Placering af Dækslasten og E's ulovlige Bemanding af Skibet — der manglede Styrmand — maatte antages paa afgørende Maade at have medvirket til Forliset, fandtes E i Medfør af Sølovens §§ 7 og 8 at være erstatningspligtig overfor Enken 76
- En af en Skibsejer forsættigt foretaget — af Skibets Fører underskrevet — urigtig Indførsel i Skibets Tilsynsbog, gaende ud paa, at Skibets Motor var blevet hovedrepareret, skønt dette ikke var sket, henførtes under Sølovens § 287, Stk. 2, jfr. § 4, Nr. 20, i Skibstilsynslovbkg. Nr. 177 af 15. April 1930. 189
- En Kaptajn opsagde Størstedelen af Skibets Besætning, deriblandt en Matros M, til Fratræden i dansk Havn. Nogle Dage efter, den 21. Dec. 1941, forliste Skibet under dets Rejse fra Finland til Aabenraa, Den 5. Jan. 1942 — senere end den Dag, Skibet maatte antages at ville være ankommet til dansk Havn, hvis det ikke var forlist — ankom M her til Landet og fik udbetalt Hyre til denne Dato. Idet Opsigelsen maatte antages at have tilsigtet Tjenesteforholdets endelige Ophør, kunde M's Arbejdsløshed efter den 5. Jan. 1942 efter det saaledes foreliggende ikke anses for at være en Følge af Skibets Forlis, og han kunde derfor ikke kræve yderligere Hyre i Medfør af Sømandslovens § 41, jfr. Lov Nr. 96 af 7. April 1936 467
- I Dec. 1939 paalagde Fragtnævnet i Hh. t. § 3 i Lov Nr. 287 af 2. Sept. 1939 et Rederi R med et Skib, der da ved Tidscerteparti af 6. Juni 1939 var befragtet af B, at udføre en Pligtrejse, som B — efter hvad der var statueret ved Sø- og Handelsrettens i saa Henseende upaaankede Dom — ifølge Certepartiets Krigsklausul, jfr. Sølovens § 142, vilde have været uberettiget til at udføre. R ophævede under Henvi- sning til Paalæget Tidscertepartiet og udførte Pligtrejsen. B paastod R dømt til af den af R for Pligtrejsen modtagne Fragt at betale B et Beløb, som B angav at have mistet ved den stedfundne — berettigede — Ophævelse af Certepartiet. Da R ikke havde oppebaaret nogen Del af Fragten paa B's Vegne, kunde B's Krav mod R allerede som Følge heraf ikke støttes paa ekspropriationsretlige Betragtninger, og Certepartiets Bestemmelser fandtes at udelukke B fra paa Grundlag af Surrogatkrav — eller Berigelseskravsgrundsætninger at afkræve R nogen Del af den af R oppebaarne Fragt. Herefter frifandtes R 677

Tilbagesøgning.

- Spørgsmaal om Tilbagebetaling af Forskud paa Tantième 276
- S solgte paa Afbetaling to Automobilbækk til K for en Pris, der laa langt over den af Priskontrolraadet fastsatte, og uden at Tilladelse til Handlen var indhentet fra Direktoratet for Vareforsyningen. For en Del af Købesummen akcepterede K en Veksel, som S diskonterede i en Bank B, der samtidig fik Købekontrakten tiltransporteret. Efter at Dækkene var beslaglagt af

Politiet, indfrie K under Protest Vekslen, og krævede derefter Vekselsbeløbet refunderet af B og S. Idet den af K fremsatte Indsigelse mod at indfri Vekslen, nemlig at denne dækkede en ulovlig Handel, hørte til de i Veksellovens § 17 omhandlede Indsigelser, og idet det ikke fandtes at fremgaa af Sagens Oplysninger, at B ved Veksels Erhvervelse havde handlet forsættligt til Skade for K, frifandtes B. S, for hvis Vedkommende Sagen ikke var forelagt Højesteret, frifandtes af Landsretten, idet der hverken i de særlige Regler om Priser og om Handel med Automobildæk eller iøvrigt fandtes at være Hjemmel for Tilbagesøgningskravet

704

Testamenter.

En 82-aarig Enke A, der afgik ved Døden den 13. Aug. 1941, havde den 2. og 8. August, medens hun henlaa paa Diakonissestiftelsen, for 2 Vidner, — hendes mangeaarige Husassistent og en Sygeplejerske — ved Hjælp af en Sagfører, der var indsat som executor testamenti, oprettet Kodicciller, hvorved hun foretog forskellige Ændringer i et af hende i 1937 oprettet Testamente bl. a. saaledes, at et B tillagt Legat paa 15.000 Kr. nedsattes først til 12.000 Kr. og derefter til 10.000 Kr. Retslægeraadet havde paa Grundlag af forskellige Lægeerklæringer udtalt, at A næppe kunde antages ved Kodiccillernes Oprettelse at have været sin Fornuft fuldkommen mægtig. Efter det om A's fremskredne Senilitet og Aareforkalkning m. v. oplyste antaget, at A ved Kodiccillens Oprettelse ikke var sin Fornuft fuldkommen mægtig, og Kodiccillerne ansaas derefter ugyldige i Forhold til B

215

Efter at to barnløse Ægtefæller havde oprettet et Testamente, hvorved der — bortset fra visse Legater — ikke var truffet Bestemmelse om, hvorledes der ved den længstlevendes Død skulde forholdes med deres Fællesbo, oprettede Manden en Kodiciel, hvorved han — for det Tilfælde, at han maatte dø før Hustruen — bestemte, at ved hendes Død den Del af hans Part af Fællesboet, som ikke maatte være medgaaet til at udrede det i Testamentet bestemte, skulde tilfalde Odd Fellow Ordenen. Kodiccillen var forsynet med saalydende af Hustruen underskrevne Paategning: »Enig heri«. Det fandtes ikke tilstrækkelig godtgjort, at Hustruens Tiltrædelse af den paagældende Disposition havde været Udtryk for en Vilje til at disponere over hendes Boslod til Fordel for Odd Fellow Ordenen, og idet det derfor fandtes betænkeligt at lægge mere ind i hendes Tiltrædelseserklæring, end hvad der med Sikkerhed fremgik af dennes og Kodiccillens Ordlyd, anerkendtes en legal Arving som arveberettiget efter hende

401

Tilhold.

Antaget, at Bestemmelsen i § 9, 4. Pkt., i Politivedtægten for København efter sin Sammenhæng og Ordlyden ikke hjemlede Politiet Ret til at forbyde Ophold i et Folkekøkkens Spisesal.

594

Tilregnelighed.

En Lærer, der i en Række Tilfælde i Skoletiden havde befølt Piger paa Benene paa uterlig Maade og derhos havde kysset en 17-aarig Husassistent og befølt hende paa Kønodelene, ansaas, idet det ikke kunde antages, at Tiltalte var uegnet til Paavirkning gennem Straf, efter Strfl. § 232 med Fængsel i 8 Maaneder. Retslægeraadet havde udtalt, at Tiltalte led af en kronisk Neurose, at hans Straffegnethed var tvivlsom, og at en passende lægelig Behandling, der bedst kunde gennemføres paa et Sindssygehospital, vilde være den mest hensigtsmæssige Behandling til Forebyggelse af fremtidige Lovovertrædelser 336

To flere Gange tidligere straffede Brødre A og B blev for et natligt Røveri fra en Jernbanestation anset med Fængsel i henholdsvis 6 og 8 Aar. Nævningerne havde for A's Vedkommende svaret bekræftende paa et Spørgsmaal om Anvendelsen af Strfl. § 17, men han ansaas strafpaavirkelig 340

A, der var tiltalt efter Københavns Politivedtægts § 9, Stk. 1, jfr. Lov Nr. 219 af 1. Maj 1940 § 2, Stk. 2, for en Aften at have færdedes paa Enghavevej i saa beruset Tilstand, at han kunde være til Ulempe for andre, var af Landsretten frifundet, idet Retten med Støtte i en Erklæring fra Retslægeraadet, hvorefter A maatte antages at have handlet under Indflydelse af en Hjernelidelse — Influenza-Encephalitis — havde anset hans Tilstand ved Drikkeriets Begyndelse omfattet af Strfl. § 17 og fundet ham upaavirkelig af Straf. Højesteret fandt A skyldig i Overtrædelse af de nævnte Bestemmelser, men idet den svækkede Tilstand, hvori han paa Grund af Sygdom havde befundet sig, fandtes at udgøre en formildende Omstændighed, fastsattes Straffen til en Bøde af 75 Kr., subsidiært Hæfte i 10 Dage. (D i s s e n s) 646

En Tiltalt, der havde gjort sig skyldig i en Række Underslæb og Bedragerier og i et Tilfælde i Dokumentfalsk, og som ifølge Erklæring fra Retslægeraadet var en psykopatisk præget Person, daarligt egnet til Paavirkning gennem Straf, blev, idet det ikke kunde antages, at han var uegnet til saadan Paavirkning gennem Straf, idømt Fængsel i 2 Aar, der — overensstemmende med Retslægeraadets Indstilling — vilde være at udstaa i Psykopatfængsel 759

Tinglysning.

Ved Salget i 1924 af forskellige Skovstrækninger under Hald Hovedgaard var lyst en Servitut, hvorefter der paa et Areal betegnet som »det Stykke Skov — — — som grænser op til Kuranstalten« ikke uden Samtykke fra Ejeren af Hald maatte drives Handel m. v. Ved senere Udstykning af et Areal, der ligger overfor nævnte Kuranstalt paa den modsatte Side af Viborg—Herningvejen, var der — jfr. T. L. § 22 — af Tinglysningssdommeren paa Grundlag af en Erklæring fra en Land-

inspektør, — der gik ud fra, at en i 1928 paa Arealet med Paa-taleret for det stedlige Naturfredningsnævn og Naturfredningsforeningen lyst Servitut var mere omfattende end førstnævnte Servitut, — afgivet Attest om, at denne Servitut ikke vedrørte de udstykkede Parceller, til hvis Ejendomsblade den derfor ikke overførtes. Idet denne Servitut maatte antages at vedrøre det paagældende Areal, fandtes nogle Parcelejere, der ikke havde raadet i Strid med Servitутten, i Forhold til Ejeren af Hald, der i Kraft af Servitутten oppebar en aarlig Forpagt-ningsafgift af 3500 Kr. af en ham tilhørende Købmandsforret-ning, at maatte taale, at Servitутten overførtes paa Parceller-nes Ejendomsblade, jfr. T. L. § 34, efter hvilken Paragraf Til-fældet maatte bedømmes

245

Et til en amerikansk Statsborger K udstedt i Nordamerika beroende Pantebrev i fast Ejendom blev, efter at K var af-gaaet ved Døden her i Landet, af Debitor D opsagt til Ind-frielse ved Meddelelse til en i Hh. t. Bek. Nr. 121 af 20. Marts 1941 beskikket Væрге for Kreditor efter Pantebrevet og til K's Søster, der havde faaet overdraget en Andel i Pantebrevet; D deponerede herefter Pantebrevets Paalydende i National-banken og begærede det med Værgens Samtykke afløst. Da det maatte være en Betingelse for, at D ved Deponeringen kunde frigøres for Gælden efter Pantebrevet, at der fra Kredi-tors Side forelaa et Forhold, der gav Ejerne af Pantet Ret til at gaa frem efter Deponeringsloven, og Tinglysningsdommeren ikke paa det foreliggende Grundlag med fornøden Sikkerhed fandtes at kunne afgøre dette, fandtes han med Føje at have krævet lagttagelse af T. L. § 11, 2. Stk., inden Udslettelse af Pantebrevet kunde ske

498

Ved 3 fra Ejeren E's Side i 50 Aar uopsigelige Lejekontrakter om nogle til en Gaard hørende Parceller ved Storebælt var der tillagt Lejerne L Forkøbsret for det Tilfælde, at E ønskede at sælge Parcellerne enten særskilt eller sammen med den øvrige Ejendom. Statueret, at Forkøbsretten ikke var bort-faldet ved, at L havde nægtet at købe Parcellerne til de ved K₁'s Køb af den samlede Ejendom i 1940 tilbudte Priser, der dels ikke var Udtryk for et reelt Købetilbud angaaende Par-cellerne, dels laa væsentlig over, hvad der maatte antages at være disses virkelige Handelsværdi, og at K₂ ved sit senere Køb af den samlede Ejendom paa Grund af sit Kendskab til Forkøbsretten ikke kunde fortrænge den, uanset at den ikke var tinglyst. Herefter fandtes L overfor K₂ at have Krav paa at faa Skøde paa Parcellerne til Priser svarende til, hvad en anden Køber maatte antages at ville have givet, hvorved en afholdt Skønsforretning lagdes til Grund. (D i s s e n s)

573

Tjenesteforhold.

En i en Brugsforening ansat Ekspedient E's utilbørlige Optræden overfor en Kunde og umiddelbart derefter overfor Forretnings-

førereren F, til hvem Kunden klagede, fandtes at berettigede F til uden Varsel at afskedige E, som tidligere et Par Gange var blevet advaret ang. forskellige Forhold under hans Arbejde og flere Gange havde udvist upassende Forhold overfor Kunder. F's Opsigelse af E med en Maanedes Varsel kendtes derfor gyldig, og det fandtes uden afgørende Betydning, at kun E's Optræden overfor Kunden, ikke hans Optræden overfor F, var paaberaabt i Opsigelsen	1
Efter at en Fabrik F den 8. Dec. 1941 havde afskediget Direktør D, suspenderede F Dagen efter D's Søn V, der siden 1933 havde været Værkfører hos F. Da flere Forespørgsler fra V om, hvornaar han atter maatte tiltræde sin Stilling, ikke blev besvaret, meddelte han den 20. Marts 1942 F, at han be- tragede sig som afskediget uden Grund, og krævede Løn for 6 Maaneder. Efter det foreliggende fandtes V hverken ved sin Medunderskrift paa en Erklæring, hvori F's Funktionærer til- sagde D Støtte, saafremt han maatte blive afskediget, eller iøvrigt at have gjort sig skyldig i en væsentlig Misligholdelse af sine Pligter overfor F, og da F's Optræden derhos fandtes at afgive fornødent Grundlag for V til at betragte Tjeneste- aftalen som væsentlig misligholdt fra F's Side, tilkendtes der ham Erstatning fastsat til 5 Maaneders Løn, jfr. Funktionær- lovens § 3	69
Spørgsmaal om Tilbagebetaling af Forskud paa Tantième	276
Statueret, at en Redaktionssekretær ved et Dagblad ikke med Føje havde kunnet bortvises uden Varsel	464
En gift Arbejdsmand, der var antaget til at udføre Arbejde paa en Gaard og fik Dagløn, der udbetaltes ugevis, frit Hus, Kost paa Arbejdsdage og visse Naturalydelser, fandtes navnlig under Hensyn til, at han kun fik Løn for Arbejdsdagene, og at han havde egen Husstand, ikke at henhøre under Med- hjælperloven og havde derfor Krav paa Feriegodtgørelse efter Ferieloven. (D i s s e n s)	500
K, der siden 1917 havde været ansat som Kontrollør i en Syge- kasse S, blev i 1940 i en Alder af 62 Aar afskediget uden Pension under Henvi- sning til, at han stadig overtraadte den gældende Arbejdsplan. Det maatte vel antages, at K havde udvist nogen Skødesløshed og Forsømmelighed med sit Ar- bejde, idet han navnlig ikke om Formiddagen havde kontrolle- ret i hele den foreskrevne Tid, men det fandtes betænkeligt at anse det godtgjort, at hans Forhold havde været af en saadan Karakter, at det kunde sidestilles med de i den af S paaberaabte Vedtægtsbestemmelse anførte Forhold. (D i s s e n s)	516

Told.

En Tiltalt, der i Forening med en Medhjælper, som han financie-
rede, havde handlet med Rationeringsmærker og Petroleum,
og som desuden havde købt 20 Pakker ubanderoleret Cigaret-

- papir, som han gik ud fra stammede fra tyske Soldater, anset efter Vareforsyningslov, Prislov og Toldlov med Fængsel i 40 Dage og med en Tillæggsbøde af 2500 Kr., subsidiært Fængsel i 14 Dage 530
- En Tiltalt A havde efter Aftale med en Medtalt B for ialt 56 Kr. 25 Øre solgt 19 Sukkermærker, ca. 150 Brødmærker og 19 Smørmærker, som B havde overladt ham. For dette Forhold blev de Tiltalte anset strafskyldige efter Lov Nr. 406 af 3. August 1940 § 15, jfr. Lov Nr. 133 af 29. Marts 1941 og Lov Nr. 93 af 17. Marts 1942, jfr. Bek. Nr. 63 af 29. Februar 1940 § 3, Nr. 488 af 17. September 1940 § 12 og Nr. 640 af 12. December 1940 § 20. A havde tillige af en tysk Soldat købt 167 Pakker ubanderoleret Cigaretpapir, af hvilke han videresolgte Størstedelen med en Fortjeneste af 23 Kr. 60 Øre, og blev for dette Forhold anset efter Toldlov Nr. 171 af 11. Maj 1928 § 48, jfr. Anordn. Nr. 63 af 1. April 1928. Straffen bestemtes for A til Hæfte i 30 Dage og for B til Hæfte i 14 Dage. Det indvundne Udbytte og de i Bevaring tagne Pakker Cigaretpapir konfiskeredes 533

Tørv.

- Ved en mellem en Proprietær P og en Entreprenør E indgaaet Kontrakt af Febr. 1940 overdrog P til E Retten til at fabrikere Tørv i en P tilhørende Mose, og E forpligtede sig til at producere mindst 4000 Tons Tørv aarlig og som Vederlag at yde P 20 pCt. af Produktionen, dog mindst 800 Tons aarlig. Antaget, at E i 1940 havde gjort sig skyldig i en saadan Misligholdelse af Kontrakten, at den paa Grundlag heraf i et mellem Parterne indgaaet Forlig fastslaaede Ret for P til i 1941 forlods at faa leveret den endnu ikke leverede Del af de 800 Tons for 1940 ikke kunde anses for at have været stridende mod Maksimalprisbestemmelserne i Bekg. Nr. 169 af 12. April 1940. 162
- I et Tilfælde, hvor det i Hh. t. afholdte Skønsforretninger maatte antages, at det ikke havde været muligt for Lejeren af Udnyttelsesretten til et Moseareal paa rentabel Maade at udnytte dette i den Udstrækning, der var forudsat fra begge Parters Side, fandtes Ejeren af Mosen ikke at have Krav paa hele det aftalte Vederlag 12.000 Kr., der var baseret paa en Produktion af 2000 Tons Tørv og beregnet i Overensstemmelse med § 8 i Bek. Nr. 52 af 10. Februar 1941, men kun paa en Leje fastsat efter det faktisk producerede, 824 Tons, og efter det Areal, der var til Disposition for Læggeplads 204
- Under en af A og B, der havde afkøbt Lejeren L af en Mose 1000 Tons Tørv, den 12. Juli 1941 til Sikkerhed for Erstatning for manglende Levering foretaget Arrest blev der mellem L, der ikke havde betalt den pr. 1. Juli forfaldne Del af Lejeafgiften 4000 Kr., Mosens Ejer E og A og B afsluttet et Forlig, hvorefter L til E skulde afgive 250 Tons Tørv, der mod Betaling af Lejebeløbet 4000 Kr. skulde udleveres til A og B,

- saaledes at disse efter den ansatte Værdi af Tørvene vilde faa en Erstatning af 4500 Kr. Den 17. Juli lod A, B og E sig ved Fogeden indsætte i Besiddelsen af Tørvene, og den 8. Septbr. blev L, der efter Forliget havde fortsat Tørveproduktionen, erklæret konkurs. Idet den Omstændighed, at E som Følge af Udeblivelsen med Lejen havde været berettiget til at ophæve Kontrakten med L og mulig havde undladt dette mod at blive fyldestgjort for Lejen, ikke fandtes at kunne udelukke Afkræftelse, ansaas Konkurslovens § 23 anvendelig, saaledes at A, B og E in solidum tilpligtedes at betale de af E oppebaarne 4000 Kr. til Konkursboet. Derimod frifandtes A og B for Betaling af de fornævnte 4500 Kr., idet de fandtes berettigede til heri at fradrage Udgifter til Forarbejdning af de ikke færdigbehandlede Tørv m. v., hvilke Fradragsbeløb mindst udgjorde 4500 Kr. 256
- Antaget, at en i Efteraaret 1941 foretaget Ekspropriation af et Areal af en A tilhørende Ejendom til Brug som Læggeplads i Sæsonen 1942 for Tørveproduktionen i en Søllerød Kommune K tilhørende Mose havde Hjemmel i § 2 i Lov Nr. 60 af 26. Februar 1940, smh. m. Lov Nr. 235 af 6. Maj 1940 § 3. Idet Taksationskommissionen derhos ikke ved Vurderingen af det A ved Ekspropriationen forvoldte Tab var bundet ved det af de tilkaldte sagkyndige afgivne Skøn, og der ikke var paavist Fejl i Grundlaget for Kommissionens Vurdering eller Tilstedeværelse af nogen Omstændighed, som kunde føre til en Til-sidesættelse af Vurderingen, frifandtes K under en af A til Ophævelse af Taksationskommissionens Kendelse eller Beta-ling af yderligere Erstatning udover det ham ved Kendelsen tillagte Beløb af 600 Kr. pr. Td. Land anlagt Sag 284
- Finansministeriet, der for et i Hh. t. Lov Nr. 60 af 26. Februar 1940 til en Tørveproducent P ydet Driftslaan havde Pant i det til enhver Tid paa Produktionsstedet værende Oplag af Tørv, foretog den 1. Oktober 1941 Udpantning i 44 Tons Tørv, der fra Mosen var kørt til en Stakkeplads i Nærheden af Jernbanestation. Udpantningen anset lovlig, idet det Firma F, der aftog P's Tørveproduktion, ikke — som paastaaet — kunde anses at have erhvervet Ejendomsret til det nævnte Parti Tørv. Herved bl. a. fremhævet, at dette ikke af F var medregnet i et tidligere overfor Finansministeriet som leveret op-givet Kvantum Tørv, at F først i Marts 1942 havde krediteret P for Tørvene, og at F havde medvirket til P's retstridige Fjernelse af Tørvene fra Mosen, skønt F var vidende om dets Pligt til forinden eller i umiddelbar Forbindelse med Bort-fjernelsen at betale Afdrag paa Laanet til Statskassen 495
- Ikke antaget, at der var afsluttet endelig Handel om et Parti Tørv 521

Udland.

Nogle Artikler i det fra Slutningen af 1941 til Efteraaret 1942

i 12 Numre udgivne Skrift »De frie Danske«, bl. a. indeholdende Opfordring til Sabotage overfor de tyske Tropper her i Landet, fandtes at være Overtrædelser af § 3, Nr. 3, i Lov Nr. 14 af 18. Januar 1941, medens andre Artikler fandtes at være Overtrædelser af § 1 i Lov Nr. 388 af 22. Juli 1940. Idet de særlige Strafansvarsregler i Presselovens § 6 maatte anses uanvendelige allerede ifølge en Analogi af Lovens § 7, ansaas af seks Tiltalte de tre som Følge af deres Virksomhed ved Skriftets Udgivelse strafansvarlige baade efter Loven af 18. Januar 1941 og Loven af 22. Juli 1940, medens de tre andre Tiltalte alene ansaas strafansvarlige efter sidstnævnte Lov.

To af de Tiltalte ansaas endvidere for Medvirken til Forsøg paa ulovlig Udrejse her fra Landet efter Lov Nr. 123 af 30. Marts 1942 § 3, jfr. Strfl. § 21.

To andre af de Tiltalte ansaas derhos for at have ydet en Tredjemand, der arbejdede for en fremmed Stats Efterretningssvæsen, Bistand efter § 3, Nr. 3, i Loven af 18. Januar 1941.

Endelig ansaas en af de nævnte Tiltalte og en syvende Tiltalt, der begge maatte antages at have haft til Hensigt at søge Fotografier af en — ifølge officiel Udtalelse fra tyske Sagkyndige værdiløs — Raket udført til England, strafskyldige efter § 3 i sidstnævnte Lov, jfr. Strfl. § 21

309

Udpantning.

Finansministeriet, der for et i Hh. t. Lov Nr. 60 af 26. Februar 1940 til en Tørveproducent P ydet Driftslaan havde Pant i det til enhver Tid paa Produktionsstedet værende Oplag af Tørv, foretog den 1. Oktober 1941 Udpantning i 44 Tons Tørv, der fra Mosen var kørt til en Stakkeplads i Nærheden af Jernbanestation. Udpantningen anset lovlig, idet det Firma F, der aftog P's Tørveproduktion, ikke — som paastaaet — kunde anses at have erhvervet Ejendomsret til det nævnte Parti Tørv. Herved bl. a. fremhævet, at dette ikke af F var medregnet i et tidligere overfor Finansministeriet som leveret opgivet Kvantum Tørv, at F først i Marts 1942 havde krediteret P for Tørvene, og at F havde medvirket til P's retstridige Fjernelse af Tørvene fra Mosen, skønt F var vidende om Dets Pligt til forinden eller i umiddelbar Forbindelse med Bortfjernelsen at betale Afdrag paa Laanet til Statskassen

495

Spørgsmaalet om, hvorvidt Udpantning ifølge Statsskattelovens § 38, Stk. 2, 3. Punktum i Ejendele, tilhørende en Hustru, hvis Indkomst og Formue er medregnet ved Mandens Ansættelse til Skat, kun kan ske, dersom hun samlever med Manden paa Tidspunktet for Retsforfølgningen — hvilket Spørgsmaal ikke blev afgjort af den samlede Højesteret — besvaredes benægtende af 4, bekræftende af 2 Dommere

666

Umyndige.

Stadfæstet en Landsretskendelse, hvorved et Andragende om Ophævelse af Umyndiggørelse ikke toges til Følge

571

Underslæb.

- En Tiltalt dømt for Underslæb til Fængsel i 2 Aar 15
- En Tiltalt, der havde forholdt sig passiv overfor Forespørgsler fra et Dødsbo om, hvorvidt han havde modtaget Pengelaan af Afdøde, og som derefter — paa et Tidspunkt, hvor han endnu ikke var sigtet — overfor Politiet i Strid med Sandheden havde nægtet at have modtaget saadanne Laan, anset skyldig i Underslæb efter Strfl. § 278, Stk. 2 50
- En Værnepligtig var sat under Tiltale for Underslæb i Anledning af, at han ved Hjemsendelsen fra Søværnet havde modtaget et ham udleveret Sæt Overtrækstøj, for hvilket han dog havde betalt den tarifmæssige Pris. Ved Landsretten var Tiltalte frifundet, idet hans Forklaring om, at han vel havde været klar over, at han ikke kunde købe Tøjet til Tarifpriser, men ikke været klar over, at han ved ulovligt at unddrage Søværnet Tøjet havde tilføjet dette et Formuetab, ikke fandtes at kunne forkastes. Da Anklagemyndighedens Paastand ikke fandtes at kunne prøves uden en selvstændig Bedømmelse af Bevisernes Vægt, maatte det have sit Forblivende ved Frifindelsen 213

Valutaforanstaltninger.

- Antaget, at § 13, 2. Stk., i Valutalov Nr. 342 af 22. December 1937, jfr. § 8 i Lov Nr. 158 af 29. Marts 1943 efter Bestemmelsens Indhold og de Hensyn, der maatte antages at have begrundet den, havde afgivet fornøden Hjemmel for den i § 3 i Bek. Nr. 382 af 16. Juli 1940 om Skyldneres Adgang til at frigøre sig for Betalingsforpligtelser overfor Udlandet indeholdte Regel om, at der ikke kan disponeres over eller lægges Beslag paa det paa spærret Konto i Nationalbanken indsatte Beløb uden Bankens Samtykke. Herefter fandtes Banken, uanset om Betingelserne efter § 4 i Bekendtgørelsen for en stedfundet Overførsel til et engelsk Firma F af et for dettes Regning indbetalt Beløb havde foreligget eller ej, at have været berettiget til overfor F's Agent her i Landet, der havde et Tilgodehavende for Provision m. v., at nægte Udbetaling af nogen Del af Beløbet, hvorom bindende Tilsagn ikke kunde antages at være afgivet 449

Varemærker.

- En Fabrik F, der fremstillede Farver til Plakatbrug, havde fra April 1940 paa Etiketter m. v. anbragt Gengivelsen af et Vikingeskib — og derover Ordene »Allak, Vandfast Plakatfarve«. Den saaledes benyttede Varebetegnelse maatte anses som en saadan Efterligning af det for Blyantfabrikken Viking V, bl. a. for Farver og Lak, indregistrerede Varemærke, et Vikingeskib i Silhouet, at Forveksling let vilde kunne finde Sted. Det maatte derhos antages, at Efterligningen havde været F bedvidst, og at de af F og V forhandlede Varer havde saadanne

Berøringspunkter, at der forelaa Mulighed for en Interessekonflikt. I Medfør af Varemærkelovens § 13, Stk. 1 og 2, kendtes F herefter uberettiget til at anvende den omhandlede Gen-givelse af et Vikingskib i Forbindelse med Forhandling af Farver og Lak, hvorhos F tilpligtedes at tilintetgøre sin Beholdning af Etiketter og Reklamemateriale indeholdende det nævnte Mærke, i hvilken Henseende F ingen særlig Indvending havde fremsat. (D i s s e n s)

746

Veje.

Ikke antaget, at der ved en Hævning af Køge-Ringsted Landevej var paaført Ejeren af en tilgrænsende Ejendom Ulemper, der kunde give ham Krav paa Erstatning udover, hvad der var indrømmet ham ved et under Ekspropriationen afsluttet Forlig.

408

Veksler.

S solgte paa Afbetaling to Automobildæk til K for en Pris, der laa langt over den af Priskontrolraadet fastsatte, og uden at Tilladelse til Handlen var indhentet fra Direktoratet for Vareforsyningen. For en Del af Købesummen accepterede K en Veksel, som S diskonterede i en Bank B, der samtidig fik Købekontrakten tiltransporteret. Efter at Dækkene var beslaglagt af Politiet, indfrie K under Protest Vekslen, og krævede derefter Vekselbeløbet refunderet af B og S. Idet den af K fremsatte Indsigelse mod at indfri Vekslen, nemlig at denne dækkede en ulovlig Handel, hørte til de i Veksellovens § 17 omhandlede Indsigelser, og idet det ikke fandtes at fremgaa af Sagens Oplysninger, at B ved Vexslens Erhvervelse havde handlet forsætligt til Skade for K, frifandtes B. S, for hvis Vedkommende Sagen ikke var forelagt Højesteret, frifandtes af Landsretten, idet der hverken i de særlige Regler om Priser og om Handel med Automobildæk eller iøvrigt fandtes at være Hjemmel for Tilbagesøgningskravet

704

Voldgift.

I en Voldgiftssag til Fastsættelse af den Erstatning, som to Mejerier A skulde yde til to andre Mejerier B i Anledning af en Nyordning af Mælkehandlen i Slagelse undlod de af Parterne valgte to Voldgiftsmænd at indkalde Parterne til Møde, indhentede fra B skriftlige Oplysninger og Erklæringer, bl. a. indeholdende Paastand om en væsentlig Forhøjelse af den oprindeligt paastaaede Erstatning, uden at forelægge dette Materiale for A, og undlod at indkalde Parterne til en Vurderingsforretning. Under Hensyn til den alvorlige Karakter af de saaledes begaaede Fejl fandtes A at have Ret til at betragte Voldgiftskendelsen som uforbindende, hvorhos de ikke fandtes ved deres Forhold efter Kendelsens Afsigelse at have mistet denne Ret. Endvidere udtalt, at Parterne ved Sagens fornyede Voldgiftsbehandling efter det passerede ikke kunde være bundet ved deres tidligere Valg af Voldgiftsmænd. (D i s s e n s).

62

Værger.

Et til en amerikansk Statsborger K udstedt i Nordamerika beroende Pantebrev i fast Ejendom blev, efter at K var afgaaet ved Døden her i Landet, af Debitor D opsagt til Indfrielse ved Meddelelse til en i Hh. t. Bek. Nr. 121 af 20. Marts 1941 beskikket Værge for Kreditor efter Pantebrevet og til K's Søster, der havde faaet overdraget en Andel i Pantebrevet; D deponerede herefter Pantebrevets Paalydende i Nationalbanken og begærede det med Værgens Samtykke afløst. Da det maatte være en Betingelse for, at D ved Deponeringen kunde frigøres for Gælden efter Pantebrevet, at der fra Kreditors Side forelaa et Forhold, der gav Ejerne af Pantet Ret til at gaa frem efter Deponeringsloven, og Tinglysningsdommeren ikke paa det foreliggende Grundlag med fornøden Sikkerhed fandtes at kunne afgøre dette, fandtes han med Føje at have krævet lagttagelse af T. L. § 11, 2. Stk., inden Udslettelse af Pantebrevet kunde ske

498

Ægteskab.

I et Tilfælde, hvor en 57-aarig gift Kvinde H i Efteraaret 1936 havde ophævet Samlivet med Manden M, toges dennes Begæring om Opløsning af det i 1933 indgaaede Ægteskab til Følge i Hh. t. Ægteskabslovens § 55, idet det under H. t. det om M's økonomiske Forhold og H's Erhvervsevne oplyste paa lagdes M at svare Underholdsbidrag til H, saaledes at Bidragets Størrelse skulde fastsættes af Overøvrigheden, hvorhos det i Hh. t. Lov Nr. 102 af 14. Marts 1941 § 2, Stk. 1, jfr. § 1 i Lov Nr. 103 af samme Dato bestemtes, at H bevarede sin Enkepensionsret efter M, der var pensioneret Lokomotivfører og over 60 Aar

113

Ikke anset godtgjort, at forskellige af Grosserer A efter hans første Hustrus Død til Stedsønnen B dels ved dennes Giftermaal i 1935, dels senere ydede Forstrækninger var erlagt som Forskud paa eller til Dækning af B's Mødrenearv. Herved bl. a. fremhævet, at der ikke var fremskaffet nogen regnskabsmæssig Dokumentation for, at Beløbene var debiteret B som Gæld, og at der hverken i en i Anledning af A's Skifte med B i Begyndelsen af 1939 indgivet Arveanmeldelse eller i en af A konciperet Ægtepagt mellem B og hans Hustru, hvorefter Mødrenearven skulde være B's Særeje, var taget noget Hensyn til Forstrækningerne. Herefter maatte Kravet mod A paa Mødrenearven medregnes som Aktiv i B's og hans Hustrus Separationsbo

422

Forstrækninger til Beløb 8270 Kr., der af A var ydet hans Stedsøn B, efter at denne var separeret fra sin Hustru C, fandtes efter deres Beskaffenhed og under Hensyn til Parternes Forhold, derunder Erklæringer afgivne af A og B i Anledning af C's Bosondringsbegæring, ikke at kunne hjemle A noget Krav mod B's og C's Fællesbo

426

- I et Tilfælde, hvor to Ægtefæller separeredes i Hh. t. § 53, Stk. 2, i Ægteskabsloven af 30. Juni 1922, blev Forældremyndigheden over et 6-aarigt Pigebarn, under Hensyn til Barnets Alder og Køn, tillagt Moderen, der ikke kunde anses at bære Hovedskylden for Ægteskabets Ødelæggelse og ikke kunde antages at være uegnet til at opdrage Barnet. Forældremyndigheden over to Drengene, 16 og 14 Aar gamle, var ved Landsrettens Dom, der forsaavidt ikke var paaanket, tillagt Manden 486
- I 1926 indgik A Ægteskab med M, der i 1920 udenfor Ægteskab havde født et Barn B. I 1940 afgav A og M til Brug ved Rettelse i Kirkebogen Erklæring om, at A var Fader til B, og denne Erklæring vedstod de i Retten, hvor M forklarede, at hun i Avlingstiden kun havde haft Samleje med A. Under en af A's Søn af et tidligere Ægteskab C anlagt Sag forklarede en Tredjemand, at han i B's Avlingstid flere Gange havde haft Samleje med M, og C paastod under Henvisning hertil og under Anbringende af, at det bl. a. ved forskellige Vidneforklaringer maatte anses bevist, at A ikke i B's Avlingstid havde kendt M, Fællesboet efter denne og den senere afdøde A opgjort, som om B ikke var A's Ægtebarn. C fandtes imidlertid ikke at have opfyldt den ham i dette Forhold paa hvilende særlige Bevisbyrde, hvorfor hans Paastand ikke toges til Følge. (Dissens) 624

Ærefornærmelser.

- Straf for Overtrædelse af Strfl. §§ 267 og 268 paalagt de ansvarlige Redaktører R₁ og R₂ af Ugebladet »Kamptegnet« for nogle Artikler, der fandtes ærefornærmende for S og efter det oplyste var grundløse. Straffen fastsattes under Henvisning til en anden, samtidig afsagt Dom i en lignende Sag for R₁, der var en 66-aarig Kvinde, til Hæfte i 80 Dage, og for R₂ til Fængsel i 80 Dage. R₁ og R₂ dømtes derhos til in solidum at betale til S som Godtgørelse for Lidelse, Tort og Ulempe samt Forstyrrelse af Forhold 4000 Kr. 83
- Straf for Overtrædelse af Strfl. §§ 267 og 268 paalagt de ansvarlige Redaktører R₁ og R₂ af Ugebladet »Kamptegnet« for nogle Artikler, der fandtes ærefornærmende for S og efter det oplyste var grundløse. Straffen fastsattes under Henvisning til en anden, samtidig afsagt Dom i en lignende Sag for R₁, der var en 66-aarig Kvinde, til Hæfte i 80 Dage, og for R₂ til Fængsel i 80 Dage. R₁ og R₂ dømtes derhos til in solidum at betale til S som Godtgørelse for Lidelse, Tort og Ulempe 2000 Kr. 92
- En Læge L havde i en Artikel i Ugeskrift for Læger kritiseret en Annonce i et Dagblad fra en af Grosserer G ved Bestyrer drevet »Scholl's Fodklinik« i Aarhus og i Tilslutning hertil anført, at en Patient P var kommet til ham efter i nogle Maaneder at have gaaet til Behandling paa Fodklinikken for

- et Saar paa Foden, og at P ret hurtigt efter blev underkastet Amputation. Under en derefter af G anlagt Injuriesag havde Retslægeraadet erklæret, at det var muligt, at Koldbranden og Betændelsen fra denne kunde være undgaaet, hvis P tidligt var kommet under mere egnet Behandling. Udtalt, at L's Beskrivelse af den paagældende Behandling vel var noget misvisende, men at L i sin Egenskab af Læge havde haft Føje til, i Forbindelse med de berettigede Udtalelser om Annoncen, at gøre den i længere Tid, efter at den egentlige Fodbehandling var afsluttet, fortsatte Saarbehandling til Genstand for Kritik. Kritiken fandtes i det hele ikke at være fremsat paa en saadan Maade, at den kunde anses ærekrænkende for G. (Dissens). 474
- A, der overfor Fru B's Mand havde betegnet hende som »Sladdermargrethe« og sagt, at hun havde været »Ludder i Nyhavn«, anset efter Strfl. § 267, Stk. 1, med en Straf af Hæfte i 14 Dage, idet Strfl. § 272 ikke — som af A hævded — fandtes at kunne anvendes. Den i de anvendte Udtryk liggende Sigelse kendtes derhos ubeføjet, og der tillagdes Fru B et Beløb af 500 Kr. som Erstatning for Tort og Lidelse 738
- A, der ved den i ovenstaaende Sag omhandlede Lejlighed, havde tiltalt B med Udtrykkene: »dum og fræk Stodder«, »Kraftidiot« og »gemen Sjøver«, anset efter Str. § 267, Stk. 1, med en Straf af 5 Dagbøder paa hver 20 Kr. mod en Forvandlingsstraf af Hæfte i 5 Dage, idet Strfl. § 272 ikke — som af A hævded — fandtes at kunne anvendes 740
- Frifindelse i en til Straf og Erstatning for Ærekrænkelser samt Mortifikation anlagt Sag 742

Øvrighed.

En Fabrikinspektør F foraarsagede under Afprøvningen af en Sikkerhedsanordning paa en Bogtrykkerimaskine, at Maskinen sprængtes og blev stærkt beskadiget. Idet F statueredes at have benyttet en urigtig Fremgangsmaade ved Afprøvningen og ved uagtsomt Forhold at have forvoldt Skaden, kendtes han erstatningspligtig overfor Bogtrykkeriet B. (Dissens).

Under de foreliggende Omstændigheder, hvor Skaden var direkte foraarsaget ved F's Fremgangsmaade under Afprøvningen, der udførtes af ham som en under hans Tjenestevirksomhed hørende, pligtmæssig Handling, uden at B havde nogen Indflydelse herpaa, fandtes det stemmende med Lovgivningens Grundsætninger, jfr. bl. a. D.L. 3—19—2, at anse Staten solidarisk ansvarlig sammen med F. Et Mindretal fandt under Hensyn til Karakteren af F's Virksomhed, at Analogien af Rpl. § 1020 maatte føre til, at Statens Ansvar kun blev subsidiært, overensstemmende med denne Bestemmelse 386

Rettelser og Tilføjelser:

- S. 7, L. 3 f. o. efter »1942« tilføjes »(I Afd.)«.
 - S. 114, L. 1 f. o. efter »1941« tilføjes »(I Afd.)«.
 - S. 545, L. 1 f. o. »Møller«, læs »Gamborg«.
 - S. 545, L. 4 f. o. »Gamborg«, læs »Møller«.
 - S. 686, L. 19 f. n. efter »Kammeradvokaten« tilføjes »ved Landsretssagfører Fischer-Møller«.
 - S. 686, L. 16 f. n. »Landsretssagfører Fischer-Møller«, læs »Bech-Bruun«.
 - S. 738, L. 17 f. n. »II Afd.«, læs »IV Afd.«.
 - S. 740, L. 9 f. n. »II Afd.«, læs »IV Afd.«.
-

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

87. Aargang

Højesteretsaaret 1943.

Nr. 1

Første ordinære Session.

Fredag den 5. Marts.

Nr. 402/1941. Fællesforeningen for Danmarks Brugsforeningers Aalborg Afdeling (Heilesen)

mod

Ekspedient Herman Andersen (Teist efter Ordre).

(Erstatning for Afskedigelse).

Vestre Landsrets Dom af 4. December 1941 (I Afd.): De Sagsøgte, Fællesforeningen for Danmarks Brugsforeningers Aalborg Afdeling, bør til Sagsøgeren, Ekspedient Herman Andersen, betale 2107 Kr. 55 Øre tilligemed Renter 5 pCt. p. a. af 2026 Kr. 50 Øre fra den 20. Juni 1941 til Betaling sker. Sagens Omkostninger ophæves. Det idømte udredes inden 15 Dage.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Vestre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Efter Dommens Afsigelse har der fundet ny Bevisførelse Sted, idet bl. a. den paagældende Kunde, Handelsrejsende Svend Aage Beier, har afgivet Vidneforklaring og Frk. Stenbøg fornyet Vidneforklaring.

Ved de i Sagen saaledes tilvejebragte Oplysninger findes det tilstrækkelig godtgjort, at Indstævnte i 1940 i hvert Fald et Par Gange har faaet Advarsel i Anledning af forskellige Forhold under hans Arbejde, at han ved tidligere Lejligheder flere Gange har udvist upassende Forhold under Ekspedition af Kunder, og at hans Optræden overfor Beier den 23. December 1940 har været i høj Grad utilbørlig.

Herefter findes Indstævntes Optræden den nævnte Dag dels overfor Kunden, dels, som i Dommen fremhævet, overfor Forretningsføreren at have berettiget denne sidste til at afskedige Indstævnte uden Varsel, og idet det er uden afgørende Betydning, at Indstævntes Optræden overfor Forretningsføreren ikke er paa-

beraabt i Opsigelsen, vil Appellantens Paastand om Frifindelse være at tage til Følge.

I Sagsomkostninger for begge Retter findes Indstævnte at burde betale 500 Kr. til Appellanten.

Thi kendes for Ret:

Appellanten, Fællesforeningen for Danmarks Brugsforeningers Aalborg Afdeling, bør for Tiltale af Indstævnte, Ekspedient Herman Andersen, i denne Sag fri at være.

I Sagsomkostninger for begge Retter betaler Indstævnte 500 Kr. til Appellanten.

I Salær for Højesteret tillægges der Højesteretssagfører Teist 200 Kr., som udredes af det Offentlige.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Den 23. December 1940 var Sagsøgeren, Ekspedient Herman Andersen, der siden den 15. September 1931 havde været ansat hos de Sagsøgte, Fællesforeningen for Danmarks Brugsforeningers Aalborg Afdeling, beskæftiget med Ekspedition i Foreningens Udsalg »Manufaktur Magasinet«, Bispensgade 5, Aalborg. En Kunde, der ønskede at købe en Herrehat, blev under Ekspeditionen utilfreds med Sagsøgerens Optræden, som han fandt uhøflig, og besværede sig herover til Forretningens Bestyrer, Forretningsfører Evald Petersen. Denne kaldte en af de i Forretningen ansatte Ekspeditricer, Frøken Karen Stenbøg, ind paa sit Kontor for at faa at vide, hvad der var passeret. Da Sagsøgeren umiddelbart efter erfarede Grunden til, at Forretningsføreren havde sendt Bud efter Frøken Stenbøg, henvendte Sagsøgeren sig selv til Forretningsføreren og bebrejdede ham i en ophidset Tone, at han ikke først havde rettet Forespørgsel til Sagsøgeren. Da Sagsøgeren havde forladt Forretningsføreren's Kontor, henvendte Frøken Stenbøg sig paany til Forretningsføreren for at lægge et godt Ord ind for Sagsøgeren, men Forretningsføreren erklærede, at han havde taget sit Standpunkt. Samme Aften, inden Sagsøgeren forlod Forretningen, overgav Forretningsføreren ham en skriftlig Opsigelse, saalydende:

»Hermed opsiges vi Dem til Fratrædelse 1. Februar 1941, grundet paa uforskammet Behandling af flere Kunder.«

Under Anbringende af, at der i Henhold til Funktionærlovens § 2 tilkommer ham et Opsigelsesvarsel paa 6 Maaneder har Sagsøgeren under nærværende Sag paastaaet de Sagsøgte, Fællesforeningen for Danmarks Brugsforeningers Aalborg Afdeling tilpligtet at betale ham i Løn og i Feriegodtgørelse for Tiden indtil 30. Juni 1941 2107 Kr. 55 Øre tilligemed Renter 5 pCt. p. a. af 2026 Kr. 50 Øre fra Stævningens Dato den 20. Juni 1941 til Betaling sker.

De Sagsøgte har paastaet Frifindelse. Til Støtte herfor har de anført, at Sagsøgeren i en lang Række Tilfælde trods Advarsel har udvist uhøflig Adfærd saavel overfor Kunder som overfor Forretningsføreren, saaledes at de Sagsøgte efter det den 23. December 1940 passerede havde været berettiget til at afskedige ham uden Varsel, og det Sagsøgeren givne Varsel paa 1 Maaned er alene givet af Hensyn til Sagsøgerens Ægtefælle, der tidligere har været beskæftiget hos de Sagsøgte.

Under Sagens Forberedelse er der afgivet Partsforklaring af Sagsøgeren og Vidneforklaringer af de i Fællesforeningen ansatte Funktionærer: Forretningsfører Evald Petersen, Afdelingschef Niels Christian Andersen, Frøken Karen Stenbøg, Frøken Sigrid Aarøe, Ekspedient Alfred Dreyer og Ekspedient Otto Christensen, ligesom Sagsøgeren og Forretningsfører Petersen har afgivet Forklaring under Domsforhandlingen.

Sagsøgeren har benægtet, at han tidligere har faaet Advarsel for uhøflig Optræden overfor Forretningens Kunder. Med Hensyn til det den 23. December 1940 passerede har han forklaret, at vedkommende Kunde ønskede en Hat Nr. 60 eller 61. Sagsøgeren udtalte overfor Kunden sin Tvivl om, hvorvidt Forretningen havde saa stort et Nummer paa Lager, og tilføjede at man næppe heller andre Steder i Aalborg kunde faa en Hat af dette Nummer. Sagsøgeren tog dog nogle Hatte frem og forklarede Kunden Forskellen paa Haarhatte og Filthatte. Kunden var imidlertid blevet fornærmet, og da Sagsøgeren samtidig havde to andre Ekspeditioner at passe, henviste han Kunden til at tale med Forretningsføreren, idet han ikke selv havde Tid til at diskutere med ham. Efter at Frøken Stenbøg lidt senere havde været kaldt ind til Forretningsføreren, fortalte hun Sagsøgeren, at Forretningsføreren havde sagt, at Sagsøgeren var en Gadedreng og at han skulde have sin Opsigelse til den første, samt at hans Opsigelse forlængst var skrevet. Herefter henvendte Sagsøgeren sig til Forretningsføreren, overfor hvem han erkender at have været hidsig. Derefter »tog det ene Ord det andet«. Han betegnede det som Luskeri, at Forretningsføreren først havde henvendt sig til Frk. Stenbøg, og erklærede, at Forretningsføreren ogsaa tidligere havde optraadt lusket, og at han stak Halen mellem Benene, ligesom han betegnede Forretningsføreren som et »Doverhovede«, hvorved han forstaar en lusket Person. Paa Forretningsføreren's advarende Indvendinger, svarede han, at man altid havde Raad til at sige sin Mening.

Forretningsfører Petersen har forklaret, at Sagsøgeren gentagne Gange har faaet Advarsler for uhøflig Opførsel overfor Kunderne. Han har dog ikke kunnet redegøre nærmere for disse Tilfælde. Den 23. December 1940 klagede en Kunde over Sagsøgerens Optræden, idet han forklarede, at Sagsøgeren havde været uhøflig og blandt andet sagt, at »her er det os og ikke Kunderne, der bestemmer Farten«, Sagsøgeren har endvidere udtalt, at der ingen overordnet var til Stede, og først ved Henvendelse til en anden Ekspedient kom Kunden til at tale med Forretningsføreren. Det er rigtigt, at han overfor Frøken Stenbøg har betegnet Sagsøgeren som en Gadedreng, men det skete først, efter at Sag-

søgeren havde henvendt sig til ham. Forretningsføreren har benægtet, at han ved den paagældende Lejlighed var hidsig.

Frøken Stenbøg har forklaret, at hun til Forretningsføreren har sagt, at Kunden og Sagsøgeren var højroastede, og at Kunden ikke havde faaet den Behandling, han havde Krav paa. Hun erindrer ikke, at Forretningsføreren om Sagsøgeren brugte Ordet Gadedreng; men hvis det er sket, maa det være sket under den anden Samtale. Det er hende personlig bekendt, at Sagsøgeren ved tidligere Lejligheder har været uhøflig overfor Kunderne.

Frøken Aarøe har forklaret, at hun aldrig har oplevet, at Sagsøgeren har været uhøflig overfor Kunderne, men han er noget hidsig.

Alfred Dreyer har forklaret, at man blandt Personalet har talt om, at Sagsøgeren har faaet Advarsler for uhøflig Optræden mod Kunder.

Afdelingschef Andersen har forklaret, at Sagsøgeren er en god Ekspedient, men noget hidsig og ilter. Han har flere Gange oplevet, at Kunderne af denne Grund ikke har faaet nogen god Behandling. Det er ham bekendt, at Sagsøgeren i denne Anledning har faaet Advarsler; men han har dog ikke selv paahørt det.

Otto Christensen har forklaret, at den paagældende Kunde den 23. December 1940 kom hen til ham og spurgte, om der Ingen overordnede var til Stede, da Sagsøgeren havde givet den Besked, at alle de overordnede havde Juleferie. Han har det Indtryk, at nogle af Sagsøgerens Ekspeditioner har været saaledes, at Forretningen ikke kunde være tjent med dem, idet Sagsøgeren har optraadt groft og uforskammet.

Som Sagen foreligger oplyst for Landsretten, kan det mod Sagsøgerens Benægtelse ikke anses godtgjort, at der tidligere er meddelt Sagsøgeren Advarsler for uhøflig Optræden overfor Kunder eller Forretningsføreren, ligesom der ikke om Sagsøgerens Optræden overfor vedkommende Kunde den 23. December 1940 foreligger oplyst saadanne Omstændigheder, der kunde berettige de Sagsøgte til at afskedige ham som sket, hvorved bemærkes, at Kunden ikke er afhørt under Sagen, og at Frøken Stenbøg under Samtalen mellem Sagsøgeren og Kunden opholdt sig i saa stor Afstand fra disse, at hun ikke kunde følge Samtalen. Derimod maa det anses godtgjort, at Sagsøgeren ved sin i høj Grad ubeherskede og fornærmelige Optræden overfor Forretningsføreren den paagældende Dag paa usømmelig Maade har tilsidesat sine Forpligtelser, men under Hensyn til, at Sagsøgeren havde været ansat i Forretningen i over 9 Aar, findes det paagældende Oprin, der fandt Sted under fire Øjne, og som ikke er paaberaabt i Opsigelsen, dog ikke alene at kunne afgive fornødent Grundlag for at opsiges Sagsøgeren som sket uden det ham efter Funktionærloven tilkommende Varsel.

Da de Sagsøgte ikke har rejst nogen Indsigelse mod Beregningen af det indsøgte Beløb, vil Sagsøgerens Paastand herefter være at tage til Følge.

Sagens Omkostninger findes efter Omstændighederne at kunne op-
hæves.

Mandag den 8. Marts.

Nr. 89/1942.

Rigsadvokaten

mod

Henning Christian Andersen Fink (Gorrissen),

der tiltales for Overtrædelse af Næringsloven.

Københavns Byrets Dom af 16. April 1941 (1. Adf.): Tiltalte, Skibsagent Henning Christian Andersen Fink, bør for Tiltale i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger udredes af det Offentlige.

Østre Landsrets Dom af 20. Oktober 1941: Byrettens Dom bør ved Magt at stande. Det Offentlige udreder Sagens Omkostninger for Landsretten.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den være at stadfæste.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Byretsdommens Præmisser er saalydende:

Ved Københavns Politis Anklageskrift af 12. Oktober 1940 er Skibsagent Henning Christian Andersen Fink sat under Tiltale for Overtrædelse af Lov Nr. 138 af 28. April 1931 § 83, jfr. § 95, i Anledning af, at han som Indehaver af Firmaet Baltic Shipping Company, Frederiksgade Nr. 11, i 1939 og 1940 har besørget Ind- og Udklarering af Skibe, uagtet han ikke har Statsautorisation som Skibsmægler.

Tiltalte er født den 16. Februar 1909.

Tiltalte, der ikke har Autorisation som Skibsmægler, har forklaret, at han som eneste ansvarlige Indehaver af Firmaet Baltic Shipping Company driver Virksomhed med Befragtning af Skibe. I Forbindelse hermed driver han Virksomhed ved Bistandydelse af enhver Art, herunder ved Ind- og Udklarering af Skibe, som ankommer til København. Derimod foretager han ikke selv Ind- og Udklarering af Skibene, idet Dokumenterne i alle Tilfælde underskrives af vedkommende Skibsfører. For sin Bistand ved Klarering tager han et Vederlag, der svarer til Størrelsen af det af de autoriserede Skibsmæglere oppebaarne Klaretingsvederlag.

For Retten er det ikke godtgjort, at Tiltalte selv har foretaget Klarering af Skib, men det gøres af Anklagemyndigheden gældende, at Tiltalte desuagtet har gjort Indgreb i den de autoriserede Skibsmæglere

ved Næringslovens § 83 hjemlede Eneret til at besørge Ind- og Udklarering af Skibe. I saa Henseende er det af Anklagemyndigheden anført, at det i et af Tiltalte den 6. September 1939 paa vedkommende Skibsejers Vegne udfærdiget Certeparti er anført følgende:

»At Copenhagen steamer to clear with Messrs. Baltic Shipping Company.«

Endvidere er det anført, at det tidligere i de af Tiltalte benyttede Certepartier med dansk Tekst var anført, at »i København, Tuborg og Kastrup klarer Kaptajnen sit Skib hos Baltic Shipping Company saavel for Ind- som Udgaende«, og at det i de nu af Tiltalte benyttede Certepartier er anført, at Kaptajnen paa de nævnte Pladser »foretager — — — Skibets Ekspedition saavel for Ind- som for Udgaende hos Baltic Shipping Company«.

Endelig er det anført, at Tiltalte paa sit Brevpapir blandt andet har anført: »Klareringsafdeling«.

Det saaledes anførte findes ikke at kunne føre til Domiældelse af Tiltalte i nærværende Sag, hvor der alene er rejst Tiltale for Overtrædelse af Næringsloven. I Relation til dennes § 83 maa det afgørende være, om Tiltalte faktisk foretager Ind- og Udklarering af Skibe, og da der intet Bevis er ført herfor, vil Tiltalte være at frifinde.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom er afsagt den 16. April 1941 af Københavns Byrets 1. Afdeling (Sag Nr. 9335/1940) og med Justitsministeriets i Skrivelse af 4. Juni 1941 dertil meddelte Tilladelse paaanket af Anklagemyndigheden, som gør gældende, at Benyttelsen af de i Dommen citerede Bestemmelser i Tiltaltes Certepartier og den der nævnte Tekst paa hans Brevpapir er i Strid med Næringslovens § 83.

Da der ikke kan gives Anklagemyndigheden Medhold heri vil Dommen være at stadfæste.

Tiltalte har selv sørget for sit Forsvar for Landsretten.

Nr. 540/1942.

Rigsadvokaten

mod

Aksel Heinrich Hansen (Carstensen),

der tiltales for Overtrædelse af Straffelovens § 276 og § 163.

Aarhus Købstads Kriminalrets Dom af 15. Juli 1942: Tiltalte, Aksel Heinrich Hansen, bør straffes med Fængsel i 3 Maaneder, dog at Straffens Fuldbyrkelse udsættes, saaledes at Straffen bortfalder ved Udløbet af en Prøvetid paa 5 Aar, saafremt han overholder de i Straffelovens Kapitel 7 foreskrevne Betingelser. Tiltalte betaler Sagens Omkostninger, herunder Salær til Forsvareren, Landsretssagfører Bjør-

eng, 25 Kr. Inden 15 Dage efter denne Doms Forkyndelse betaler Tiltalte i Erstatning til det sociale Udvalg i Aarhus 287,40 Kr.

Vestre Landsrets Dom af 14. Oktober 1942: Underrettsdommen bør ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Landsretten og derunder i Salær til den for Tiltalte beskikkede Forsvarer sammesteds, Landsretssagfører Bjøreng, 60 Kr., udredes af det Offentlige. Den idømte Erstatning udredes inden 15 Dage.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Vestre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Idet der i Forsorgslovens § 54, Stk. 2, er Hjemmel for, at Tiltaltes i Ansøgningskemaerne meddelte Oplysninger er afgivet paa Tro og Love, vil det under 2 anførte Forhold være at henføre under Straffelovens § 161.

Idet der ikke i Tiltaltes Forhold eller andre i Betragtning kommende Omstændigheder findes at være tilstrækkeligt Grundlag for at træffe Bestemmelse om Straffuldbyrdselsens Udsættelse, vil Tiltalte være at anse med en ubetinget Straf, der vil være at fastsætte til Fængsel i 60 Dage, og i Overensstemmelse hermed vil Dommen saaledes være at ændre.

Thi kendes for Ret:

Tiltalte, Aksel Heinrich Hansen, bør straffes med Fængsel i 60 Dage.

I Henseende til Erstatningen og Sagens Omkostninger for Underretten bør dennes Dom ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Landsret og Højesteret derunder det Landsretssagfører Bjøreng for Landsretten tillagte Salær 60 Kr. og i Salær for Højesteret til Højesteretssagfører Carstensen 80 Kr., udredes af Tiltalte.

Underrettsdommens Præmisser er saalydende:

Under nærværende efter Retsplejelovens § 925 her ved Retten behandlede Sag tiltales Aksel Heinrich Hansen, der er født i Aarhus den 26. Februar 1911 og ikke forhen tiltalt eller straffet, for Bedrageri og Overtrædelse af Straffelovens § 161.

Ved Tiltaltes egen Tilstaelse, der stemmer med det iøvrigt oplyste, maa det anses godtgjort, at han har gjort sig skyldig i følgende Forhold:

1.

I Tiden fra 1. Januar 1941 til 11. Marts 1942 har Tiltalte fra det sociale Udvalg modtaget forskellig offentlig Hjælp paa Grundlag af

skriftlig Ansøgningsskemaer, hvori han skulde gøre Rede for sine egne og Hustruens Indtægter. Tiltalte havde i det meste af anførte Tid Arbejdsløshedsunderstøttelse, medens Hustruen i hele Perioden havde Arbejde paa Jysk Kurvemøbelfabrik. Paa Ansøgningsskemaerne har Tiltalte ikke opgivet nogen speciel Indkomst for Hustruen, men kun opgivet sin egen Indkomst, idet han dog i tre Tilfælde har opgivet denne større, end den faktisk var, men alligevel ikke saa stor, at den ogsaa omfattede hele Hustruens Indtægt i de anførte Perioder. Naar han opgav for lidt, var det, fordi de sad økonomisk daarligt i det og havde 2 Smaabørn, og han var klar over, at hvis det hele blev opgivet, vilde han kun faa en mindre offentlig Hjælp. Paa Grundlag af Tiltaltes Opgivender er der i Perioden udbetalt ham ialt 507,50 Kr. i offentlig Hjælp, medens der, dersom de virkelige Indtægter havde været Socialkontoret bekendt, kun vilde være blevet udbetalt 220,10 Kr., saaledes at Tiltalte har faaet udbetalt 287,40 Kr. mere, end der med Rette tilkom ham.

For sit foromhandlede Forhold bliver Tiltalte at anse skyldig i Bedrageri efter Straffelovens § 285, Stk. 1, jfr. § 279 og erstatningspligtig overfor det sociale Udvalg med Hensyn til 287,40 Kr.

2.

Tiltalte har været klar over, at han underskrev Ansøgningsskemaerne paa Tro og Love, og at Oplysningerne heri paa Socialkontoret skulde danne Grundlaget for Beregningen af den ham eventuelt tilkommende offentlige Hjælp, og at Indholdet derfor skulde være rigtigt. Ved paa en Del af Skemaerne at have afgivet urigtige Oplysninger bliver Tiltalte at anse for Overtrædelse af Straffelovens § 161.

Den af Tiltalte herefter forskyldte Straf findes under eet at kunne bestemmes til Fængsel i 3 Maaneder, dog at Straffens Fuldbyrkelse udsættes som nedenfor anført.

Tiltalte betaler Sagens Omkostninger, herunder nedenaanførte Salær til den beskikkede Forsvarer.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den i nærværende Sag, der ved Landsretten er behandlet under Medvirken af Doms mænd, af Retten for Aarhus Købstad den 15. Juli 1942 afsagte Dom er paaanket alene af Anklagemyndigheden.

For Landsretten har Anklagemyndigheden nedlagt Paastand om Skærpelse af den Tiltalte idømte Straf, medens der fra Tiltaltes Side er nedlagt Paastand om Stadfæstelse af Underretsdommen.

Udbetalingen af den paagældende Hjælp er sket i Tiden fra 29. Maj 1941 til 24. Februar 1942.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde, hvorved bemærkes, at Forhold 2 vil være at henføre under Straffelovens § 163, vil Dommen være at stadfæste.

Sagens Omkostninger her for Retten bliver at udrede af det Offentlige som nedenfor anført.

Nr. 63/1943.

Anklagemyndigheden
m o d
Axel Marius Hansen.

Kendelse afsagt 20. Januar 1943 af Retten for Vejle Købstad og Nørvang-Tørrild Herreder: Da Anholdte har aflagt Tilstaaelse og har fast Bopæl her i Landet, og det ikke kan forventes, at han vil forsøge at unddrage sig Følgerne eller fortsætte den ulovlige Virksomhed, fandtes der ikke tilstrækkelig Føje til at fængsle Anholdte, hvorimod Anholdelsen efter Omstændighederne opretholdes.

Vestre Landsrets Kendelse af 22. Januar 1943: Den paakærede Kendelse er afsagt den 20. Januar 1943 af Retten for Vejle Købstad med Nørvang-Tørrild Herreder. Ved Kendelsen er Anklagemyndighedens Begæring om Fængsling af Anholdte Axel Marius Hansen, der er sigtet for Overtrædelse af Lov Nr. 388 af 22. Juli 1940, ikke taget til Følge, medens Anholdelsen er opretholdt.

I Henhold til de i Kendelsen anførte Grunde

bestemmes:

Den paakærede Kendelse bør ved Magt at stande.

Højesterets Kæremaalsudvalgs Kendelse.

Den i denne Sag af Vestre Landsret afsagte Kendelse er med Justitsministeriets Tilladelse af Anklagemyndigheden paakæret til Højesteret.

I Paakendelsen har tre Dommere deltaget.

Da Axel Marius Hansen med Føje er sigtet for Overtrædelse af Lov Nr. 388 af 22. Juli 1940 § 1, jfr. Lov Nr. 206 af 9. Maj 1942, og da de i Rpl. § 780, 1. Stk., 2 a, anførte Grunde findes at foreligge

bestemmes:

Axel Marius Hansen bør fængsles.

Fristen i Rpl. § 780, 2. Stk., fastsættes til 14 Dage.

Onsdag den 10. Marts.

Nr. 125/1942.

Østifternes Kreditforening (Bülow)

m o d

Landsretssagfører **Henning Pedersen** som executor testamenti i Boet efter Direktør **Heinrich Arthur Alexis Vilhelm Kücker** (Gamborg).

(Betaling af Skifteafgift).

Københavns Byrets Dom af 20. December 1941 (16. Afd.): De Sagsøgte, Østifternes Kreditforening, bør til Sagsøgeren, Landsretssagfører Henning Pedersen, som executor testamenti i Boet efter Direktør Heinrich Arthur Alexis Vilhelm Kücker, inden 15 Dage fra Dato betale 862 Kr. 33 Øre.

Østre Landsrets Dom af 30. Marts 1942 (IV Afd.): Byrettens Dom bør ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Landsretten betaler Appellanten Østifternes Kreditforening til Indstævnte Landsretssagfører Henning Pedersen som executor testamenti i Boet efter Direktør Heinrich Arthur Alexis Vilhelm Kücker med 100 Kr. Det idømte at udredes inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Syv Dommere bemærker følgende:

Som anført i Byretsdommen blev Boets Eksekutor først i Foraaret 1941, da Boets Regnskab blev udarbejdet og Individualforfølgningen mod Pantet var gennemført, opmærksom paa, at Appellantens Erklæring i Medfør af Retsplejelovens § 680 var afgivet for sent, og Eksekutors Behandling af Boet er saaledes foregaaet og i det væsentlige gennemført ud fra den Forudsætning, at Appellantens Pantefordring ikke henhørte til Boets Masse. Eksekutorsalæret, 2500 Kr., er efter det oplyste beregnet med 1 pCt. af den nævnte Pantefordrings Beløb, 130,000 Kr. og iøvrigt med 2 pCt.

Idet der maa gives Appellanten Medhold i, at det herefter ikke har været berettiget til Skade for Appellanten at opføre i Boregnskabet et Eksekutorsalær beregnet, som om Prioriteten henhørte til Bomassen, og idet det er ubestridt, at der, naar man ved Beregningen af det nævnte Salær bortser fra Prioriteten, vilde være tilstrækkelige Midler i Boet til Dækning af Skifteafgiften, findes Appellantens Frifindelsespaastand allerede herefter at burde tages til Følge, medens Sagens Omkostninger for alle Retter findes at burde ophæves.

To Dommere stemmer for at stadfæste Dommen i Henhold til dens Grunde.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Appellanten, Østifternes Kreditforening, bør for Tiltale af Indstævnte, Landsretssagfører Henning Pedersen som executor testamenti i Boet efter Direktør Heinrich Arthur Alexis Vilhelm Kücker, i denne Sag fri at være.

Sagens Omkostninger for alle Retter ophæves.

Byretsdommens Præmisser er saalydende:

Under denne Sag har Sagsøgeren, Landsretssagfører Henning Pedersen som executor testamenti i Boet efter Direktør Heinrich Arthur Alexis Vilhelm Kücker, paastaet de Sagsøgte, Østifternes Kreditforening, tilpligtet at betale 862 Kr. 33 Øre i Skifteafgift til Boet.

De Sagsøgte har paastaet sig frifundet.

Sagens Omstændigheder er følgende:

Den 23. Februar 1940 afgik Direktør Kücker ved Døden. Boet blev behandlet som Gældsfragaalesbo og Proklama indrykket i Statstidende for den 20., 23. og 26. Marts 1940. Til Boet hørte blandt andet Ejendommen, Matr. Nr. 153 Frimands Kvarter, Walkendorffsgade 13, i hvilken de Sagsøgte har indestaaende en første Prioritet, oprindelig stor 133.000 Kr. Den 3. Juni 1940 skrev Højesteretssagfører Heise som Sagsfører for de Sagsøgte til Eksekutor, at de Sagsøgte for deres Tilgodehavende i Medfør af Retsplejelovens § 680 alene agtede at holde sig til den pantsatte Ejendom og følgelig ifrafalt Krav paa Boet iøvrigt. Eksekutor kvitterede for denne Meddelelse uden Kommentarer af nogen Art. Efter Begæring af 2. og 3. Prioritetshaveren blev Ejendommen stillet til Tvangsauktion, og paa det forberedende Møde, der fandt Sted den 25. Juni 1940, oplyste Eksekutors Repræsentant, at de Sagsøgte saavel som Rekvirenten for begge sine Pantebrevs Vedkommende — havde erklæret, at de alene vilde holde sig til Pantet, og at han, saafremt Ejendommen maatte blive overtaget af andre Panthavere, forbeholdt Boets Ret til udenfor Købesummen at faa Dækning for de i Konkurslovens § 38 nævnte Krav, hvortil ingen af de mødende havde noget at indvende. Overensstemmende hermed blev Auktionsvilkaarene fastsat, og Ejendommen blev derefter paa Tvangsauktion den 8. Oktober 1940 overtaget af »Nye Danske« (2. og 3. Prioriteten) som ufyldstgjort Panthaver. I Foraaret 1941, da Boets Regnskab blev udarbejdet, blev Sagsøgeren opmærksom paa, at de Sagsøgte Erklæring efter Retsplejelovens § 680 var afgivet for sent og saaledes uden Retsvirkning, og at der følgelig skulde svares Skifteafgift, $\frac{2}{3}$ pCt. af det Beløb, for hvilket de Sagsøgte havde opnaaet Dækning paa Auktionen: 129.354 Kr. 81 Øre, hvilken Afgift udgør det paastævnte Beløb, 862 Kr. 33 Øre. Efter forskellige telefoniske Forhandlinger om Spørgsmaalet afkrævede Eksekutor i Skrivelse af 30. Maj 1941 de Sagsøgte Beløbet, men Højesteretssagfører Heise afviste i Skrivelse af 8. Juli 1941 Kravet, idet han tilføjede:

»Jeg kan ikke se rettere end, at De som Executor i Boet maa være ansvarlig for Afgiftens Erlæggelse med mulig Regres til Auktionskøberen, dersom Auktionen efter erhvervet Oprensingsbevilling paaankes.«

Eksekutor har nu til Støtte for sin Paastand gjort gældende, at den den 25. Juni 1940 af ham fejlagtigt givne Oplysning ikke har influeret paa de Sagsøgte Retsstilling, idet der ifølge Domspraksis (jfr. herved særlig U. f. R. 1934 pag. 987) ikke vilde kunne paalægges en efterfølgende Panthaver, der faar Ejendommen overdraget som ufyldstgjort Panthaver, at udrede Skifteafgiften, naar han selv har afgivet Erklæring efter § 680, og at de Sagsøgte derfor, da Boet mangler Midler til Dækning af Skifteomkostninger, alligevel havde maattet betale Afgiften.

De Sagsøgte har til Støtte for deres Frifindelsaastand anført, at de for det første ikke kan anerkende, at den nævnte Domspraksis er rigtig og dernæst ikke kan anerkende Rigtigheden af den anførte Betragtning. De Sagsøgte vil saaledes hævde, at deres Stilling var blevet en anden og bedre, hvis Eksekutor tidligere havde oplyst det rette Forhold. Hvis de inden eller ved Auktionsvilkaarenes Fastsættelse var blevet gjort opmærksom paa, at de havde oversiddet Fristen efter Retsplejelovens § 680, vilde de have bestræbt dem for at faa Vilkaarene fastsat saaledes, at Køberen skulde udrede Afgiften udenfor Købesummen, hvorhos de i hvert Fald, saafremt de havde været bekendt med Forholdet, forinden de af den nye Erhverver af Ejendommen blev anmodet om at give Tilladelse til Skødets Udstedelse og Pantegældens Overtagelse, havde haft Mulighed for at stille som Betingelse for ikke at kræve Prioriteten indfriet, at Erhververen betalte Skifteafgiften.

De Sagsøgte har endvidere gjort gældende, at Eksekutor efter at være blevet opmærksom paa Fejltagelsen burde have søgt Oprejsningsbevilling og appelleret Auktionen for at faa Vilkaarene ændret. Endelig har de understreget, at Afgiften kunde have været udredet af Bomassen, saafremt Sagsøgeren ikke ved Beregning af sit Eksekutorsalær havde medregnet de Sagsøgte's Prioritet, og at der derfor ikke er noget urimeligt i, at Sagsøgeren selv betaler Afgiften; de har dog ikke under Sagen villet rejse Indsigelse mod den af Eksekutor foretagne Beregningsmaade.

Retten finder ikke at kunne lægge tilstrækkelig Vægt paa den af de Sagsøgte fremhævede Mulighed for, at de vilde have inddraget Afgiftens Betaling som Led i deres Forhandling med Køberen om Prioritetsgældens Overtagelse, og idet det ikke efter Rettens Opfattelse kan bebrejdes Eksekutor, at han trods de Sagsøgte's Anvisning har undladt at søge Oprejsningsbevilling til Paaanke af Auktionsvilkaarene, da han efter den foreliggende Retspraksis med Føje maatte gaa ud fra, at han ikke derved vilde kunne skaffe de Sagsøgte en bedre Stilling, findes de Sagsøgte at burde bære det fulde Ansvar for, at deres Erklæring efter Retsplejelovens § 680 er afgivet for sent, hvorfor der vil være at give Dom efter Sagsøgerens Paastand.

Sagens Omkostninger findes efter Omstændighederne at burde ophæves.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom er afsagt af Københavns Byrets 16. Afdeling den 20. December 1941 og paaanket af Østifternes Kreditforening med Paastand om, at Dommen ændres i Overensstemmelse med Appellantens for Byretten nedlagte Paastand derhen, at Appellanten frifindes.

Indstævnte, Landsretssagfører Henning Pedersen som executor testamenti i Boet efter Direktør Heinrich Arthur Alexis Vilhelm Kücker, har paastaaet Dommen stadfæstet.

For Landsretten har Landsretssagførerne Otto Feldberg og Thorkild Heise afgivet Forklaring.

Appellanten har anført, at ifølge Retsplejelovens § 680, Stk. 2, skal ved Beregning af Skiftegebyret fradrages Beløbet af de Pantefordringer,

for hvis Vedkommende Fordring paa Boet udenfor Pantet er frafaldet, og at det, da Fordring paa Boet udenfor Pantet er frafaldet for Appellantens Fordring, derfor er med Urette, at denne er medregnet ved Skifteafgiftens Beregning.

Heri kan der ikke gives Appellanten Medhold, da den paa Appellantens Vegne under 3. Juni 1940 afgivne Erklæring som afgivet efter den i § 680, Stk. 1, fastsatte Frist ikke er noget gyldigt Frafald.

Appellanten har videre anført, at dersom det senest ved det den 25. Juni 1940 afholdte forberedende Møde var blevet ham meddelt, at den under 3. Juni 1940 fremsendte Erklæring ikke opfyldte de i Retsplejelovens § 680 fastsatte Betingelser, hvad han ikke havde været opmærksom paa, kunde han have foranlediget, at det af Boet tagne Forbehold om Ret til udenfor Købesummen at faa Dækning for de i Konkurslovens § 38 nævnte Krav var blevet ubetinget, uden Begrænsning for Indehaveren af 2. og 3. Prioriteterne, der havde afgivet Erklæring efter Retsplejelovens § 680, idet han mener, at den Omstændighed, at heller ikke Indstævnte da havde opdaget Manglen, maa gøre denne forpligtet til at friholde Appellanten for Ansvar.

Et saadant Forbehold kunde imidlertid kun tages med Samtykke fra Indehaveren af 2. og 3. Prioriteterne, om hvis Stilling ingen Oplysning foreligger.

Appellanten har yderligere anført, at der ikke paahviler ham nogen Indbetalingspligt overfor Indstævnte, hvorhos han har henvist til, at han efter sit Pantebrev har Panteret for skadesløs Betaling af bl. a. Søgsmaals- og Inddrivelsesomkostninger, derunder Sagførersalær, og enhver Udgift, han maatte have i Anledning af andre Kreditorers eller Skifterettens Retsforfølgninger vedkommende Pantet, derunder for Anmeldelser i Boer, og har anført, at han herefter maa frifindes.

Efter Pantebrevets gengivne Ordlyd har Appellanten Panteret for de deri angivne Udgifter; men da han ikke gyldigt har erklæret alene at ville holde sig til sit Pant og iøvrigt intet Krav at gøre paa Boet, vil han være at fyldestgøre gennem Boet, og i dette maa hans Pantebrevs Provenu respektere de i Konkurslovens § 38 anførte Udgifter. At Pantebrevets Provenu i dette Tilfælde faktisk ikke er afregnet med Boet, men direkte med Appellanten, findes ikke at kunne medføre nogen Ændring i dette Forhold.

Appellanten har endelig anført, at det af Indstævnte beregnede Salær er for stort, og at kun dette Forhold har medført, at Boet kræver hele det indtalte Beløb.

Der findes i det for Landsretten foreliggende ikke tilstrækkeligt Grundlag til at fastslaa dette.

Herefter vil Byrettens Dom i Henhold til de i denne iøvrigt anførte Grunde være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Landsretten vil Appellanten have at betale Indstævnte med 100 Kr.

Nr. 138/1942. **Danske Andelsslagteriers Fedtraffinaderier**
(Hartvig Jacobsen)
m o d
I/S Fedtcentralen (Gamborg).

(Spørgsmaal om Appellantens Optagelse som Medlem af Fedtcentralen).

Østre Landsrets Dom af 16. Maj 1942 (V Afid.): Denne Sag afvises. Sagens Omkostninger ophæves.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Idet Spørgsmaalet om Appellantens Ret til at blive optaget som Medlem af det indstævnte Interessentskab efter sin Karakter henhører under Domstolenes Afgørelse, og der ikke foreligger nogen Hjemmel for at unddrage det herfra, vil Appellantens Paa-stand om Sagens Hjemvisning til Landsretten til Behandling af Realiteten være at tage til Følge.

Omkostningerne ved Behandlingen for begge Retter indtil nu findes Indstævnte at burde betale til Appellanten med 300 Kr.

Thi kendes for Ret:

Denne Sag hjemvises til Landsretten til Paakendelse af Realiteten.

Sagens Omkostninger for begge Retter indtil nu betaler Indstævnte, I/S Fedtcentralen, til Appellanten, Danske Andelsslagteriers Fedtraffinaderier, med 300 Kr., der udredes inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Sagsøgeren, Danske Andelsslagteriers Fedtraffinaderier i Masned-sund, paastaar Sagsøgte, I/S Fedtcentralen, tilpligtet at optage Sagsøgeren som Medlem af Fedtcentralen med Retsvirkning fra den 23. November 1940 at regne.

I Medfør af Lov Nr. 406 af 3. August 1940 om erhvervsøkonomiske Foranstaltninger, Vareforsyning m. v., jfr. Lov Nr. 306 af 30. Maj 1940 om Priser m. v., har Ministeriet for Handel, Industri og Søfart udfærdiget en Bekendtgørelse af 23. November 1940 vedrørende Handel med animalske Fedtstoffer m. v. Denne Bekendtgørelse er afløst af en Bekendtgørelse af 29. Marts 1941. I Henhold til disse Bekendtgørelser blev der af en Sammenslutning af Grossister indenfor Fedtbranchen dannet et Interessentskab, kaldet Fedtcentralen, der havde til Formaal at foretage Indkøb af forskellige Arter af Fedt og derefter videresælge disse Varer til de Firmaer og Selskaber, der i Henhold til Bestemmelse,

truffet af Direktoratet for Vareforsyning, har opnaaet Tilladelse til Indkøb heraf.

Sagsøgeren har forgæves søgt Optagelse som Medlem af Fedtcentralen saavel ved Korrespondance med denne som med Handelsministeriet. Dette har i Skrivelse til Sagsøgeren af 27. Juni 1941 meddelt, »at Handelsministeriet har brevvekslet med Fedtnævnet, der har oplyst, at de Varer, Firmaet har videresolgt, er saadanne, som er behandlet i selve Virksomheden, saaledes at Firmaet ikke vil kunne betegnes som en Handelsvirksomhed, og at Handelsministeriet herefter ikke har ment at kunne imødekomme Andragendet.«

I Skrivelse af 12. Januar 1942 til Sagsøgeren har Ministeriet meddelt, «at Handelsministeriet ikke mener at kunne paalægge Fedtcentralen at optage Fedtraffinerierne som Medlem af det nævnte Interessentskab, og at man maa have Raffinaderierne henvist til at optage Forhandlinger med Fedtcentralen vedrørende Sagen.»

Sagsøgte har under særskilt Procedure af Formaliteten paastaet Sagen afvist som værende afgjort af Handelsministeriet, og da der, efter hvad der maa antages at have været Hensigten med ovennævnte midlertidige Lov, maa gives Sagsøgte Medhold heri, vil Sagen være at afvise.

Sagens Omkostninger vil efter Omstændighederne være at ophæve.

Torsdag den 11. Marts.

Nr. 153/1942.

Rigsadvokaten

m o d

Olaf Christian Svendsen (C. C. Heilesen),

der tiltales for Overtrædelse af Straffelovens § 286, Stk. 2, jfr. § 278, Nr. 1 og 3, tildels sammenholdt med § 23.

Dom afsagt af Retten for Aarhus Købstad den 30. Oktober 1941: Tiltalte Johan Georg Møller bør straffes med Fængsel i 2 Aar og 6 Maaneder med Fradrag af 62 Dage for udstaaet Varetægtsfængsel. Tiltalte Olaf Christian Svendsen bør straffes med Fængsel i 6 Maaneder med Fradrag af 22 Dage for udstaaet Varetægtsfængsel. I Salær til den for Tiltalte Møller beskikkede Forsvarer, Landsretssagfører Holst-Knudsen, betaler denne 450 Kr., medens Svendsen i Salær til den for ham beskikkede Forsvarer, Landsretssagfører Hasted, betaler 400 Kr., medens Sagens øvrige Omkostninger udredes af begge de Tiltalte in solidum. Retten til at udøve Sagførervirksomhed frakendes Tiltalte Svendsen for bestandig. Inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse betaler Tiltalte Møller i Erstatning til Enkefru Ane Marie Snedker 113.203,70 Kr., heraf 8500 Kr. in solidum med Tiltalte Svendsen. Endvidere betaler Tiltalte Møller i Erstatning til Vejlbj-Riisskov Kommune 57,83 Kr.

Vestre Landsrets Dom af 25. April 1942 (I Afd.): Underretsdommen bør ved Magt at stande, dog at Straffetiden for Tiltalte Johan Georg Møller bestemmes til 2 Aar med det i Dommen bestemte Fradrag for Varetægtsfængsel, at Straffetiden for Tiltalte Olaf Christian Svendsen bestemmes til 2 Aar og 6 Maaneder, ligeledes med det i Dommen bestemte Fradrag, at den sidstnævnte Tiltalte in solidum med førstnævnte Tiltalte paalagte Erstatning til Enkefru Ane Marie Snedker bestemmes til 13.600 Kr. 23 Øre, samt at den Tiltalte Møller paalagte Erstatning til Vejby-Riisskov Kommune bestemmes til 28 Kr. Halvdelen af Sagens Omkostninger for Landsretten og derunder i Salær til den for Tiltalte Møller beskikkede Forsvarer sammesteds, Landsretssagfører Holst-Knudsen, 400 Kr., udredes af det Offentlige, medens den anden Halvdel af Omkostningerne og derunder i Salær til den for Tiltalte Svendsen sammesteds beskikkede Forsvarer, Landsretssagfører Hasted, 400 Kr., udredes af Tiltalte Svendsen. De idømte Erstatninger udredes inden 15 Dage.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Vestre Landsret afsagte Dom er for Tiltalte Svendsens Vedkommende med Justitsministeriets Tiltalelse indanket for Højesteret dels af Tiltalte med Paastand om Frifindelse forsaavidt angaar det i Dommen under Forhold A nævnte Beløb, 56.265 Kr. 64 Øre, og om Formildelse af Straffen, dels af det Offentlige til Skærpelse af Straffen.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Idet Tiltaltes Paastand om ikke at have gjort sig skyldig i Underslæb med Hensyn til det ovennævnte Beløb kun vilde kunne prøves af Højesteret ved en selvstændig Bedømmelse af Bevisernes Vægt, og idet den Tiltalte idømte Straf findes passende, vil Dommen, saavidt den er paaanket, være at stadfæste, dog at Erstatningsbeløbet, 13.600 Kr. 23 Øre, efter det for Højesteret oplyste vil være at nedsætte til 13.400 Kr. 23 Øre.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør, saavidt paaanket er, ved Magt at stande, dog at Erstatningsbeløbet, 13.600 Kr. 23 Øre, nedsættes til 13.400 Kr. 23 Øre.

I Salær for Højesteret til Højesteretssagfører Heilesen betaler Tiltalte, Olaf Christian Svendsen, 150 Kr.

Den idømte Erstatning at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Færdig fra Trykkeriet den 21. April 1943.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

87. Aargang

Højesteretsaaret 1943.

Nr. 2

Torsdag den 11. Marts.

Underrettsdommens Præmisser er saalydende:

Under nærværende under Medvirken af Doms mænd her ved Retten behandlet Sag tiltales ved Anklageskrift af 15. August 1941 fra 2. jydsk Statsadvokatur Johan Georg Møller, der er født paa Frederiksberg den 28. December 1898 og ikke tidligere tiltalt eller straffet, og Olaf Christian Svendsen, der er født i Herlev Sogn den 25. Maj 1893 og ikke forhen tiltalt eller straffet, til at lide Straf:

A.

Begge for Underslæb efter Straffelovens § 286, Stk. 2, jfr. § 278, Nr. 1 og 3, ved i Tiden fra August 1939 til Efteraaret 1940 uretmæssigt til egen Fordel at have forbrugt Kr. 65.865,87 af et Enkefru Ane Marie Snedker tilhørende Beløb, som fremkom derved, at Tiltalte Møller af de Aktiver tilhørende Fru Snedker, der var i hans Besiddelse, overgav Tiltalte Svendsen paa hans Kontor i Aarhus Bank- og Sparekassebøger af Paalydende Kr. 38.229,77, som Svendsen efter Møllers Opfordring hævede, og Kasseobligationer af Paalydende Kr. 37.800 Kr., som Svendsen efter Møllers Opfordring realiserede for Kr. 31.795,27, hvorefter Svendsen efterhaanden udbetalte Kr. 56.265,64 dels til Møller selv, som forbrugte det modtagne til egen Fordel, dels til Fordel for Møller, hvorhos han selv til egen Fordel forbrugte Kr. 9600,23 (jfr. tillige under Forhold B).

B.

Svendsen principalt for Underslæb efter Straffelovens § 286, Stk. 2, jfr. § 278, Nr. 1 og 3, ved uretmæssigt til egen Fordel af de under Forhold A omhandlede af ham indkasserede Beløb yderligere end under A omhandlet at have forbrugt 4000 Kr., til Dækning af hvilket Beløb han i Oktober 1939 formaaede Tiltalte Møller til at modtage Transport paa et Ejerpantebrev paa 5000 Kr., som han den 4. Oktober 1939 havde ladet tinglyse paa den ham tilhørende Ejendom Matr. Nr. 1526 g af Aarhus Købstads Bygrunde, og om hvilket Pantebrev han, da Transporten blev meddelt, var klar over, at det var værdiløst, subsidiært for Bedrageri efter Straffelovens § 286, Stk. 2, jfr. § 279, ved i Oktober 1939 for derved at skaffe sig uberettiget Vinding at have bestemt Tiltalte Møller til at laane sig 4000 Kr. af Fru Snedkers Midler mod Transport paa det foran ommeldte Pantebrev, uagtet han var klar over, at Pantebrevet var værdiløst.

Der nedlægges under Sagen Paastand om Erstatning som nedenfor nævnt:

af Enkefru Ane Marie Snedker overfor Tiltalte Møller paa Kr. 118.247,75, overfor Tiltalte Svendsen paa Kr. 22.537,46 solidarisk med Tiltalte Møller,

af Knud Engsig, Aalborg, overfor Tiltalte Møller paa 705 Kr.,

af Vejlbjby-Riisskov Kommune overfor Tiltalte Møller paa Kr. 57,83.

I Medfør af Retsplejelovens § 137, Stk. 2, nedlægges derhos Paastand paa, at Retten til at udøve Sagførervirksomhed frakendes Tiltalte Svendsen for bestandig.

A—C.

Tiltalte Møller har erkendt sig skyldig, medens Tiltalte Svendsen har nægtet sig skyldig.

Tiltalte Møller har nærmere forklaret, at han i 1935 eller 36 lærte Enkefru Ane Marie Snedker, der da boede paa Samsø, at kende gennem Salg af Frelsens Hærs Krigsraab. De kom efterhaanden en Del sammen. I 1938 forærede hun ham 4000 Kr. til Køb af en Ejendom og i December s. A. Beløb til Terminsudgifter vedrørende Ejendommen og Julegaver til Familien. I Løbet af 1. Halvdel af 1939 laante hun ham yderligere forskellige Beløb. Det kom paa Tale, at hun skulde flytte til Tiltaltes Hjem i Risskov, men var hun til at begynde med utilbøjelig hertil, men i Begyndelsen af August 1939 blev Tanken alligevel realiseret. Tiltalte vil udelukkende have foreslaaet dette af Omsorg for den gamle Fru Snedker. Hun fortalte ham, at hun ønskede at ændre sit Testamente, og i den Anledning henvendte Tiltalte sig til Medtiltalte Sagfører Svendsen, for at denne skulde ordne det. Den 1. August 1939 blev der for Notarius underskrevet af Fru Snedker et nyt Testamente, der var konciperet af Svendsen, og hvorved Fru Snedker indsatte en Søsterdatter til at arve 30.000 Kr., medens en Søster og dennes Ægtefælle skulde have Renteindtægten for Livstid af andre 30.000 Kr., der derefter skulde tilfalde Møller. Endelig var der forskellige andre Legater paa 16.000 Kr., hvorhos en Mand paa Samsø skulde arve et Stykke Havejord, medens Tiltalte Møller skulde være Universalarving for Resten. Formuen maa paa daværende Tidspunkt antages at have været ca. 140.000 Kr. Det bestemtes yderligere, at Møller skulde være Eksekutor i hendes Bo, og i Testamentet var han kaldt hendes Nevø, hvilket skyldes, at Tiltalte og hans Familie efterhaanden var kommet til at kalde Fru Snedker »Tante«, skønt der ikke var noget Familieskab.

Da Fru Snedker i Begyndelsen af August 1939 skulde flytte fra Samsø til Tiltalte Møller, ønskede hun hendes Værdipapirer, der beroede i to Pengeinstitutter i Tranbjerg paa Samsø, flyttet til Aarhus. Der stod et Par Sparekassebøger i disse Pengeinstitutter paa Samsø, og hun havde en anden i Fyns Stifts Sparekasse i Odense, hvilke hun nu vilde have hævet og indsat paa Bank- eller Sparekassebøger i Pengeinstitutter i Aarhus. Hendes Obligationer og andre Værdipapirer skulde opbevares i et Pengeskab paa Møllers Bopæl i Risskov, hvor de nye Bank- og Sparekassebøger ogsaa skulde henlægges, naar Ombytningen var i Orden. Om denne Flytning af Pengene henvendte Møller sig til Medtiltalte Svendsen om Assistance.

Tiltalte Møller paastaar, at Fru Snedker omkring samme Tid til ham sagde, at nu havde hun selv administreret sine Pengesager saa længe, og at hun ønskede, at han herefter skulde overtage Administrationen. Paa denne Tid var der noget Vrøvl med en Mand paa Samsø, som beskyldte Tiltalte for at have franarret Fru Snedker hendes Penge, og der var Tale om eventuelt Sagsanlæg mod paagældende. Tiltalte henvendte sig nu til Medtiltalte Svendsen og sagde, at Fru Snedker ønskede, at han skulde overtage Administrationen af hendes Pengesager, men husker ikke, om han i den Forbindelse ogsaa talte om Sagen om Jens Brink. Svendsen sagde, at det bedst ordnedes med en Generalfuldmagt fra Fru Snedker til Møller, og der er derefter under 12. August 1939 for Notarius af Fru Snedker underskrevet en af Tiltalte Svendsen konciperet Generalfuldmagt fra Fru Snedker til Møller.

Fru Snedker har som Vidne forklaret, at hun ikke har været klar over Indholdet af denne Generalfuldmagt og ikke vilde have afgivet en saadan og har benægtet overfor Møller at have udtalt sig med, at hun ønskede, at han skulde overtage den fremtidige Administration af hendes Pengesager.

Tiltalte Svendsen har forklaret, at han var kommet i Forbindelse med Møller ved at faa en almindelig Handelsinkasso paa denne, og der blev truffet Aftale om afdragsvis Betaling heraf. I Sommeren 1939 omtalte Møller »Tanten« paa Samsø, der ønskede at ændre sit Testamente, hvilket derefter blev ordnet. Tiltalte blev klar over, at Fru Snedker havde en ret betydelig Formue og fik det Indtryk, at der bestod et meget hjerteligt Forhold mellem hende og Møller og troede ogsaa, at Møller virkelig var hendes Nevø, og i Testamentet blev Møller jo indsat som Hovedarving og Eksekutor. Da Møller derefter meddelte, at Fru Snedker ønskede, at han skulde overtage Administrationen af hendes Pengesager, fandt Tiltalte ikke noget besynderligt heri og konciperede en almindelig Generalfuldmagt, som Fru Snedker gennemlæste paa hans Kontor, hvorefter den blev underskrevet for Notarius, overfor hvem Fru Snedker erklærede sig bekendt med Indholdet. Tiltalte vil yderligere, da de forlod Notarialkontoret, have sagt til Fru Snedker, at nu var hun vel klar over, at hun nu havde givet Møller Hals- og Haandsret over hendes Formue, hvortil hun svarede, at nu havde hun selv administreret den i 60—70 Aar og tilføjede: »og nu maa du, Johan, om Resten.«

Efter alt foreliggende maa der gaas ud fra, at Tiltalte Møller i hvert Fald ikke har forsøgt at formaa Fru Snedker til at give sig Generalfuldmagt i den Hensigt at misbruge den til egen Fordel, og Tiltalte Svendsen maa ogsaa med Rette være gaaet ud fra, at Fuldmagtens Oprettelse var et Ønske fra Fru Snedkers Side, og at hun var klar over, hvad det var, hun skrev under paa, men begge de Tiltalte har været klar over, at Generalfuldmagten selvfølgelig kun gav Møller en Ret til at administrere Fru Snedkers Formue i hendes egen Interesse og ikke til uden hendes Vidende at disponere over den til egen Fordel.

Tiltalte Møller erkender, at han i den derpaa følgende Tid gennem Medtiltalte Svendsen har ladet realisere Kasseobligationer til Paalydende 37.800 Kr. hvorhos der gennem Svendsen med hans Vidende er hævet

Bank- og Sparekassebøger tilhørende Fru Snedker, alt til samlet Beløb 70.025,04 Kr., hvori fragaar forskellige Beløb paa ialt 4159,17, hvorhos Svendsen til ham har afregnet 56.265,64 Kr. Endvidere har Tiltalte paa egen Haand realiseret forskellige Kasseobligationer og Tilgodehavender tilhørende Fru Snedker med ialt 47.337,83 Kr. Alle disse Penge har Tiltalte forbrugt til egen Fordel, idet han har købt forskellige Ejendomme, et mekanisk Værksted, Automobiler til Drift af en Vognmandsforretning og Køreskole m. m., men saa at sige alle disse Værdier er efterhaanden igen smuldret hen, idet han har maattet gaa fra Ejendommene og Værkstedet, og Bilerne er ham frataget. Naar Fru Snedker spurgte ham, om Pengene fra Sparekassebøgerne var blevet overflyttet til Aarhus, sagde han, at Pengene gik fra Bank til Bank, og at det endnu ikke var i Orden, og naar hun ønskede at se Pengeskabet, sagde han, at Nøglen var blevet borte og holdt hende i det hele hen med Snak, for at hun ikke skulde blive klar over, at han havde disponeret over hendes Værdier til egen Fordel uden hendes Vidende. Kun ved een Lejlighed, da Tiltalte paatænkte at købe Ejendommen Hyldevej 12, vil han have talt med Fru Snedker herom og udtalt sig med, at han ikke havde Penge hertil, hvortil hun skulde have svaret, at saa længe hun havde Penge, havde han det ogsaa, og Tiltalte vil have betragtet dette som en Slags Tilladelse til af hendes Midler at tage de hertil fornødne Penge, 5700 Kr., hvilket han herefter gjorde uden dog at have underrettet hende om paagældende Disposition. Fru Snedker har nægtet at være fremkommet med en saadan Udtalelse.

Tiltalte Svendsen erkender af Fru Snedkers foranførte Værdier at have været medvirkende til at realisere for 65.865,87 Kr., men vil have gjort dette efter Anmodning af Møller og i den Tro, at Fru Snedker var indforstaaet hermed. Møller havde jo Generalfuldmagten, og efter hele hans Kendskab til Forholdet mellem Møller og Fru Snedker, fandt han intet underligt heri. Ved en bestemt Lejlighed sagde han til Møller noget om, at det jo var store Beløb, der blev realiseret, hvortil Møller sagde, at Tante var indforstaaet, saa længe det blev indenfor den Sum, der var tillagt ham som Arvepart ifølge Testamentet. Tiltalte lavede flere Afregningsopgørelser stilet til Fru Snedker, som han gav Møller med hjem med Anmodning om at skaffe skriftlig Anerkendelse paa en Genpart fra Fru Snedker, men fik ikke saadan. Han har et Par Gange til Møller sagt, at han vilde komme ud at snakke med Fru Snedker i den Anledning, men Møller har hertil sagt, at hun var syg, og det blev saa ikke til mere.

Af de foranførte Penge har Tiltalte Svendsen efterhaanden udbetalt kontant til Møller direkte eller paa dennes Anmodning til andre 56.265,64 Kr., idet de indgaaede Penge var blevet indsat paa Svendsens almindelige Bankkonto. Med Hensyn til de resterende 9600,23 Kr. har Svendsen forklaret, at Møller under 8. Marts 1940 bad om et à conto Beløb paa 4500 Kr., som Tiltalte afgjorde med at udbetale 2000 Kr. kontant og en Veksel paa 2500 Kr. Da Vekslen forfaldt den 8. April 1940, forlangte Banken, hvori den var diskonteret, iuld Indfrielse, medens Tiltalte havde ventet at kunne faa den omsat mod et Afdrag, og den blev saa protesteret, og Tiltalte har ikke siden indløst den.

Tiltalte Møller har med Hensyn til Vekslen oplyst, at han gav den som Betaling til en Automobilhandler ved Køb af en Bil, og den blev diskonteret i en Bank, men da den ikke blev indløst af Svendsen, men protesteret, ordnede Tiltalte sig saaledes med Automobilhandleren, at denne til Dækning af Vekslen fik et gammelt Automobil og nogle Kontanter.

Tiltalte Svendsen har videre forklaret, at da han efterhaanden var kommet til at køre haardt og Møller stadig vilde have Penge paa Fru Snedkers Konto, traf han i Juli 1940 Aftale med Møller om, at et Beløb paa 6000 Kr. skulde afgøres ved, at Svendsen udstedte et Ejerpantebrev i en ham tilhørende Ejendom i Varde, der skulde tinglyses og derefter transporteres til Fru Snedker, og hvorefter dette Beløb skulde afdrages terminsvis. Tiltalte mente dengang, at Vardeejendommen stod i Ejendomsskyld 33.000 Kr., men den var siden han købte den uden hans Vidende blevet nedsat til Ejendomsskyldværdi 25.000 Kr., og førend det den 19. Juli 1940 udstedte Ejerpantebrev var blevet tinglyst, kom Laanebegrænsningsloven af 2. August 1940, hvorefter Ejerpantebrevet nu ikke kunde lyses som Følge af Størrelsen af den forud prioriterede Gæld. Han forsøgte saa at faa Ejendomsskylden sat op, og Ejendommen blev saa vistnok under Hensyn til Laanebegrænsningsloven vurderet til 28.000 Kr., men dette var heller ikke tilstrækkeligt, til at Pantebrevet kunde lyses, og dette er derefter ikke blevet til noget, og i Juni 1941 har Tiltalte maattet sælge denne Ejendom for et Beløb, der ikke fuldt ud dækkede den tinglyste Gæld, og altsaa ikke bragte nogetsomhelst Beløb frem til Fru Snedker.

Af de manglende 9600,23 Kr. er der 2 Beløb paa 853 Kr. og 185 Kr., der væsentligt vedrører Salærberegninger og Udlæg foretaget af Svendsen for Møller og endelig et Beløb paa 62,23 Kr., der ikke nærmere har kunnet specificeres, og har Anklagemyndigheden ikke kunnet anerkende disse Beløb. — Det maa antages, at der er sendt Møller Opgørelser vedrørende de paagældende Salærberegninger og Udlæg, og selv om nogle af de paagældende Salærer maa anses for høje eller helt uhjemlede, vedrører de dog Forretninger udført af Svendsen for Møller, men med Hensyn hertil foreligger Sagen ikke saaledes oplyst, at der vedrørende disse Beløb kan statuere at foreligge noget kriminelt.

Med Hensyn til den ikke indfrieede Veksel paa 2500 Kr., og de 6000 Kr., der skulde sikres i Vardeejendommen, har Tiltalte Svendsen paastaet, at der har fundet en Konvertering Sted af hans økonomiske Tilsvær overfor Fru Snedker med Hensyn til disse Beløb, og at Møller har akcepteret denne Ordning, samt at Møller jo havde Generalfuldmagt fra Fru Snedker. Hvad angaar Vekslen maa det imidlertid anses at have været en naturlig og for Svendsen kendelig Forudsætning fra Møllers Side, at Svendsen indløste Vekslen, og hvad angaar den paatænkte Ordning med Vardeejendommen, laa Forholdet jo saaledes, at Svendsen ikke i Øjeblikket var i Stand til at betale Beløbet, hvorfor Møller indgik paa den i denne Ordning liggende Henstand, men dette maa ogsaa anses sket under den Forudsætning, at Svendsen efterhaanden afdrog de paagældende Beløb, og at der blev givet en tinglyst Sikkerhed i Ejendommen, hvilket jo ikke skete.

I Begyndelsen af August 1939, inden Svendsen endnu var begyndt at modtage Penge fra Fru Snedkers Aktiver, spurgte han Møller, om Fru Snedker kunde tænkes at ville laane ham 4000 Kr., hvorfor han saa vilde udstede, lade tinglyse og tiltransportere Fru Snedker et Ejerpantebrev paa 5000 Kr. i en ham da tilhørende Ejendom paa Trøjborg. Han oplyste Møller om, at han selv havde købt denne Ejendom uden Udbetaling, om Ejendomsskyldværdien, Prioriteter, Lejeindtægt m. v. Møller sagde, at han skulde tale med Fru Snedker derom og kom senere og sagde, at han nu havde været med Fru Snedker oppe at se paa Ejendommen, og at hun var indforstaaet, og da de derefter var begyndt at sælge af Fru Snedkers Obligationer, sagde Møller, at nu kunde Tiltalte tage 4000 Kr. af disse Penge mod anførte Ejerpantebrev, hvilket Tiltalte saa gjorde, idet han under 4. Oktober 1939 udstedte og lod tinglyse Ejerpantebrev paa 5000 Kr. i Ejendommen, som han derefter under 11. s. M. tiltransporterede Fru Snedker og overleverede til Møller. Efter dette Ejerpantebrev skulde Beløbet afdrages terminsvis. Tiltalte mente selv at være i Stand hertil, og at der ogsaa laa nogen Sikkerhed i Ejendommen, og i December Termin 1939 betalte han ogsaa Renter og Afdrag som stipuleret efter dette Pantebrev, men da en Bagerforretning i Sommeren 1940 kom til at staa ledig, kunde Tiltalte ikke længere klare Ejendommens Drift, hvorefter Administrationen blev overtaget af 4. Prioritetshaveren ifølge Fuldmagt fra Tiltalte, der stadig staaer som Skødehaver, men Tiltalte har ikke senere betalt noget efter det til Fru Snedker udstedte Pantebrev.

Tiltalte Møller har forklaret, at han, da Svendsen talte om denne Pengeanbringelse, sagde, at han skulde tale med Fru Snedker herom. Dette gjorde han imidlertid ikke, men sagde senere til Svendsen, at det godt kunde ordnes som ønsket, hvorimod han ikke husker, om han til Svendsen sagde, at han havde haft Fru Snedker med oppe at se paa Ejendommen.

Ved sit foromhandlede Forbrug af 113.203,70 Kr. af Fru Snedkers Penge vil Tiltalte Møller være at anse skyldig i Underslæb efter Straffelovens § 286, Stk. 2, jfr. § 278, Nr. 1 og 3.

Hvad Tiltalte Svendsen angaar kan det vel kritiseres, at han har ladet Møller hæve hos sig saa store Beløb af Fru Snedkers Midler som sket, uden at have sikret sig, at Fru Snedker var indforstaaet, men efter alt hvad han kendte til Forholdet mellem Møller og Fru Snedker, og de Udtalelser, Møller er kommet med til Tiltalte herom og efter alt iøvrigt foreliggende, findes Svendsen ikke at kunne anses meddelagtig i Møllers Underslæb overfor Fru Snedker med Hensyn til de 56.265,64 Kr., som han har afregnet til Møller. Som foran anført findes der heller ikke at kunne statuere noget kriminelt Tilsvær med Hensyn til de 853 Kr., 185 Kr. og 62,23 Kr. Hvad derimod angaar de 2500 Kr. og de 6000 Kr. af Tilsværet, der skulde være afgjort ved Vekslen og Ejerpantebrevet i Vardeejendommen, kan der ikke gives Svendsen Ret i, at der har fundet en Konvertering Sted af Skyldforholdet, der er akcepteret af Møller som generalbefuldægtiget for Fru Snedker. Derved at Svendsen selv har forbrugt de tilsvarende Beløb af Fru Snedkers Penge paa et saadant Tindspunkt og under saadanne Omstændigheder, at han selv

efter sine daværende økonomiske Forhold maatte være klar over, at han herved udsatte Fru Snedker for et Formuetab, der ogsaa er blevet aktuelt, derved at han ikke senere har kunnet indfri Vekslen eller betale de 6000 Kr. vedrørende Ejerpantebrevet, maa han anses at have gjort sig skyldig i Underslæb med Hensyn til anførte 8500 Kr. efter Straffelovens § 286, Stk. 2, jfr. § 278, Nr. 3. Hvad derimod angaar Pengenbringelsen af de 4000 Kr. i Trøjborgejendommen maatte Svendsen efter Møllers Udtalelser virkelig gaa ud fra, at Fru Snedker var indforstaaet, og det er ikke godtgjort under Sagen, at han har givet Møller urigtige Oplysninger med Hensyn til Ejendommen, og han vil derfor være at frifinde for den mod ham under B rejste Tiltale.

Med Hensyn til Tiltalte Svendsens mentale Tilstand er det oplyst, at han i 1938 har haft en alvorlig Hjerneblødning. Retslægeraadet har under 26. Juli 1941 udtalt, at Tiltalte ikke er sindssyg og ikke kan antages at have været det paa Tidspunktet for den paasigtede Handling, og han er heller ikke aandssvag. Han har i 1938 haft en Hjerneblødning med forbigaaende halvsidig Lammelse, og denne Lidelse har efterladt en lettere Hukommelsessvækkelse og en lettere Afsvækkelse af de højere sjælelige Funktioner. Han kan dog ikke skønnes at være uegnet til Paavirkning gennem Straf under sædvanlig Form.

Den af Tiltalte Møller forskyldte Straf findes under eet at kunne bestemmes til Fængsel i to Aar og seks Maaneder med Fradrag af 62 Dage for udstaaet Varetægtsfængsel, medens den af Tiltalte Svendsen forskyldte Straf findes at kunne bestemmes til Fængsel i 6 Maaneder med Fradrag af 22 Dage for udstaaet Varetægtsfængsel. I Medfør af Retsplejelovens § 137, Stk. 2, vil Retten til at udøve Sagførervirksomhed være at frakende Tiltalte for bestandig.

De Tiltalte betaler Sagens Omkostninger, herunder nedenauførte Salærer til de for dem beskikkede Forsvarere.

Den overfor Tiltalte Møller af Fru Snedker nedlagte Erstatningspaastand paa 113.203,70 Kr. vil være at tage til Følge, medens Tiltalte Svendsen vil have at betale Fru Snedker i Erstatning 8500 Kr. in solidum med Møller. Møller betaler endvidere i Erstatning til Vejby-Risskov Kommune de under G ommeldte 57,83 Kr.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den i nærværende Sag, der er behandlet under Medvirken af Doms-mænd, af Retten for Aarhus Købstad den 30. Oktober 1941 afsagte Dom er paaanket saavel af de Tiltalte som af Anklagemyndigheden.

Sagen er indbragt for Landsretten ved 2. jydsk Statsadvokatur Anklageskrift af 8. November 1941, der angiver Tiltalen overensstemmende med den i I. Instans rejste.

Under Domsforhandlingen for Landsretten har Anklagemyndigheden frafaldet Tiltalen mod Tiltalte Møller for det under F anførte Forhold og har nedlagt Paastand om Domfældelse af Tiltalte Svendsen i Overensstemmelse med Anklagen og iøvrigt om Skærpelse af de de Tiltalte

idømte Straffe, medens der fra Tiltalte Svendsens Side er nedlagt Paastand om Frifindelse og fra Tiltalte Møllers Side om Formildelse af Straffen.

Til Fremstillingen i Dommen føjes:

Efter at der pr. 12. August 1939 af Fru Snedkers Midler til Tiltalte Svendsen var indbetalt 3572 Kr. 07 Øre, skete der i den følgende Tid forskellige yderligere Indbetalinger, hidrørende fra Fru Snedkers Bankbøger og Realisation af hendes Værdipapirer, saaledes: den 15. August s. A. af 5839 Kr. 34 Øre den 2. November af 6492 Kr. 93 Øre og den 24. s. M. af 28.164 Kr. 77 Øre samt i Maanederne Februar og Marts 1940 af 25.955 Kr. 93 Øre, i Tiden indtil den 12. Marts s. A. var der saaledes til Svendsen indgaaet ialt 70.025 Kr. 04 Øre, hvoraf til Tiltalte Møller udbetaltes ialt 56.265 Kr. 64 Øre. Med Fradrag af et Omkostningsbeløb vedrørende Oprettelse af Generalfuldmagten paa 159 Kr. 17 Øre, havde Tiltalte Svendsen saaledes sluttelig et Tilsvær overfor Fru Snedker paa 13.600 Kr. 23 Øre. Af dette Beløb var der disponeret af Svendsen over 4000 Kr. jfr. det under Forhold B anførte og Resten af Svendsens Tilsvær vedrørte derefter det under Forhold A opførte Beløb paa 9600 Kr. 23 Øre. Det er endvidere oplyst, at Tiltalte Svendsens Checkkonto med Aarhus Diskontobank — hvorpaa Størstedelen af de fornævnte Beløb var indsat — til forskellige Tidspunkter har udvist Overtræk saaledes pr. 2. November 1939 871 Kr. 43 Øre og pr. 22. s. M. 983 Kr. 37 Øre, samt at Udbetalingerne til Møller i Tiden fra den 17. August 1939 til den 3. August 1940 er sket i ialt 78 Gange, i den første Tid med meget betydelige Beløb — saaledes indtil 8. Marts 1940 med ialt ca. 42.000 Kr. — senere med mindre og mindre Beløb, saaledes at der fra den 15. Juni til den 3. August s. A. næsten daglig er udbetalt Smaaabeløb.

Hvad angaar Tiltalte Svendsens økonomiske Forhold er det oplyst, at han der fra 1922 til 1930 drev Sagførerforretning i Esbjerg, efter at være kommet i økonomiske Vanskeligheder — saaledes at han bl. a. havde en udækket Skyld til A/S Varde Bank paa ca. 7000 Kr. — maatte deponere sin Sagførerbestalling. I 1936 fik han, der i Mellemtiden havde taget Bopæl i Aarhus, Bestallingen udleveret. Han har derefter drevet Sagførerforretning sammesteds indtil den 23. Oktober 1940, da han paany paa Sagførerraadets Foranledning deponerede Bestallingen. Ifølge en af ham pr. 15. Juni 1940 udarbejdet Status — i det følgende kaldet Status I — oversteg hans Aktiver Passiverne med ca. 18.000 Kr. Ved en paa Anklagemyndighedens Foranledning pr. samme Dato af Revisionskontoret i Aarhus udarbejdet Status — i det følgende kaldet Status II — oversteg Svendsens Passiver Aktiverne med ca. 25.000 Kr. Forskellen fremkommer i Hovedsagen ved, at Tiltaltes Ejendom i Varde paa Status I er opført som Aktiv med knap 10.000 Kr., paa Status II paa Passivsiden med ca. 1600 Kr., at Tiltaltes Ejendom paa Trøjborgvej i Aarhus ikke er opført i Status I medens den i Status II er opført paa Passivsiden med ca. 6800 Kr., at Tiltaltes fornævnte Skyld til A/S Varde Bank ca. 7000 Kr. ikke er opført i Status I, men i Status II paa Passivsiden med tilskrevne Renter ca. 2000 Kr., samt at en Skyld paa ca. 6300 Kr. til en Privatmand ikke er opført i Status I, men paa Passivsiden i Status II.

Med Hensyn til Ejendommen i Varde (Forhold A) bemærkes, at denne var købt af Tiltalte ved Skøde af 12. Januar 1931 for 21.000 Kr. Ejendomsskylden androg da 33.000 Kr. og Ejendommen var behæftet med Prioriteter til samlet Beløb 21.000 Kr. Ejendommen Trøjborgvej, Aarhus (Forhold B) var købt af Tiltalte ved Skøde af 14. Juni 1939, tinglyst den 4. Oktober s. A. for 115.500 Kr. Ejendomsskylden var 105.000 Kr. og Ejendommens Behæftelser udgjorde da ca. 118.000 Kr. Den 15. Juni 1940 var paaløbet Restancer til et Beløb af ca. 2700 Kr. Efter en foretaget Rentabilitetsberegning pr. 24. Januar 1942 udgjorde Ejendommens årlige Indtægter ca. 9500 Kr. og Udgifterne ca. 9000 Kr., saaledes at der til Vedligeholdelse fremkom ca. 500 Kr. årligt, og Forholdene kan ikke antages i 1939 at have stillet sig væsentlig gunstigere.

Fru Snedker har for Landsretten som Vidne forklaret med Hensyn til Generalfuldmagten, at hun, efter at Møller havde talt til hende om, at han blev beskyldt for at ville tage hendes Penge, var af den Opfattelse, at det Dokument, der skulde underskrives, alene skulde hjælpe til at rense Møller for denne Beskyldning. Hun gennemlæste et Udkast, der imidlertid efter hendes Erindring ikke var af det Indhold, som den i Retten fremlagte for Notarius publicus af hende underskrevne Generalfuldmagt, som hun da ikke gennemlæste; hun blev af Notarius publicus ikke udspurgt om Dokumentets Indhold, men alene spurgt, om hun var bekendt dermed, hvilket hun bekræftede. Hun har endvidere forklaret, at det var Meningen, at hendes Penge skulde overføres til et Pengeinstitut i Aarhus og hendes Værdipapirer opbevares i et Pengeskab paa Møllers Bopæl. Møller har ikke spurgt hende om eller faaet hendes Tilladelse til at disponere over hendes Midler og særlig ejheller til at udlaane 4000 Kr. til Tiltalte Svendsen eller udstede Saldokvittering til denne.

For Tiltalte Møllers Vedkommende bemærkes ad Forhold G, at Tiltalte, der blev fængslet den 8. Maj 1941, alene kan anses at have gjort sig skyldig i uretmæssig Forbrug af Gas- og Elektricitet til et Beløb, der af Anklagemyndigheden under Domsforhandlingen er ansat til 28 Kr. Iøvrigt vil Dommen for denne Tiltaltes vedkommende, forsaavidt den foreligger Landsretten til Prøvelse, af de i saa Henseende i Dommen anførte Grunde — hvorved med Hensyn til Beløbet 9600 Kr. 23 Øre henvises til Bemærkningerne nedenfor for Tiltalte Svendsens vedkommende, og bemærkes, at Tiltalte Møller forsaavidt maa anses meddelagtig — være at stadfæste, dog at Straffetiden efter Omstændighederne findes at kunne nedsættes til 2 Aar, med det i Dommen bestemte Fradrag, samt at Erstatningen til Vejlbj Riisskov Kommune vil være at nedsætte til 28 Kr.

Forsaavidt angaar Tiltalte Svendsen bemærkes følgende:

Ad Forhold A:

Af det herunder opførte Beløb paa 65.865 Kr. 87 Øre gaar Tiltalen mod Tiltalte Svendsen ud paa, at han — som foran nævnt — uretmæssigt til egen Fordel har forbrugt 9600 Kr. 23 Øre, samt at han for Restbeløbet 56.265 Kr. 64 Øre er meddelagtig i Møllers uretmæssige Forbrug. Forsaavidt angaar det førstnævnte Beløb maa det af de i Dommen i saa Henseende anførte Grunde tiltrædes, at der ikke ved Tiltalte Svend-

sens Udfærdigelse af Ejerpantebrevet paa 6000 Kr. i Vardeejendommen og Udstedelsen af den i Dommen ommeldte Veksel paa 2500 Kr. er skabt Hjemmel for Tiltaltes Forbrug af 8500 Kr. deraf. Idet der derhos maa statueres, at Tiltalte forsaauidt angaar det resterende Beløb af 1100 Kr. 23 Øre har været uberettiget til til Modregning at fremføre Salærkrav m. v. for et tilsvarende Beløb — idet Tiltalte efter det oplyste ikke har haft Krav paa disse Beløb — vil Tiltalte, der ikke kan anses frigjort ved den paa hans Foranledning af Møller udfærdigede under Forhold D ommeldte Saldo-Kvittering — være at anse for Underslæb efter Straffelovens § 278 Nr. 3 med Hensyn til Forbruget af hele det nævnte Beløb af 9600 Kr. 23 Øre.

Hvad angaar det til Møller udbetalte Beløb 56.265 Kr. 64 Øre har Tiltalte Svendsen anført, at han ifølge det nære Forhold, der bestod mellem Møller og Fru Snedker og det iøvrigt foreliggende havde Føje til at regne med, at Fru Snedker var indforstaaet med, at Møller overskred sin Bemyndigelse. Det maa imidlertid statueres, at Tiltalte Svendsen, der som Sagfører maatte være pligtig at varetage ogsaa Fuldmagt-giveren Fru Snedkers Interesser, efter alt det foreliggende, derunder Karakteren af de til Møller skete Udbetalinger, maatte være klar over, at Møllers Dispositioner over de udbetalte Midler skete i egen Interesse. Idet Tiltalte Svendsen var vidende om, at Møller derved overskred sin Bemyndigelse uden at Svendsen i den Anledning ved Henvendelse til Fru Snedker sikrede sig dennes Billigelse deraf, findes det under disse Omstændigheder og under Hensyn til, at Tiltalte Svendsen ganske kort efter Midlernes Overførelse selv som foran statueret gjorde sig skyldig i uretmæssig Forbrug med Hensyn til disse, ubetænkeligt at statuere, at denne Tiltalte maatte være klar over, at Tiltalte Møllers Forbrug var uretmæssigt og strafbart. Herefter findes Tiltalte ved sit heromhandlede Forhold at have gjort sig skyldig i Meddelagtighed i det af Møller begaaede Underslæb og Tiltalte Svendsen vil derfor forsaauidt være at anse efter Straffelovens § 278, Nr. 1 og 3, jfr. § 23.

ad Forhold B.

Efter det foreliggende — derunder de foranstaaende Oplysninger om Ejenommens Behæftelser og Afkastningsmuligheder maa det — uanset den af Tiltalte Svendsen paastaaede Mulighed for en yderligere Lejeindtægt af nogle Loftsværelser — anses for godtgjort, at der ikke i Ejendommen har været nogensomhelst Sikkerhed for det af Tiltalte udstedte Ejerpantebrev paa 5000 Kr. Da Tiltalte Møller derhos ikke paa Grundlag af Generalfuldmagten har været beføjet til at yde Svendsen et saadant Laan, hvilket denne maatte være klar over, og idet Svendsen ikke har været berettiget til uden Henvendelse til Fru Snedker at stole paa Møllers Opgivende om, at Fru Snedker var indforstaaet med Laanets Ydelse, maa det — ogsaa under Hensyn til det om Tiltalte Svendsens økonomiske Forhold i det hele oplyste — statuere, at denne Tiltalte ved sit heromhandlede Forbrug til egen Fordel af 4000 Kr. har gjort sig skyldig i Underslæb efter Straffelovens § 278 Nr. 3.

For de af Tiltalte Svendsen efter det anførte udviste strafbare Forhold, findes han i Medfør af Straffelovens § 286, Stk. 2, jfr. § 278, Nr. 1 og 3, tildels sammenholdt med § 23 at burde anses med en Straf af

Fængsel i 2 Aar og 6 Maaneder med det i Dommen bestemte Fradrag for Varetægtsfængsel. Det tiltrædes derhos, at Retten til at udøve Sagsførervirksomhed i Medfør af Retsplejelovens § 137, Stk. 2, er frakendt denne Tiltalte for bestandig.

I Erstatning til Fru Ane Marie Snedker betaler Tiltalte Svendsen efter derom nedlagt Paastand in solidum med Tiltalte Møller 13.600 Kr. 23 Øre.

Med de anførte Ændringer vil Dommen være at stadfæste.

Sagens Omkostninger her for Retten bliver at udrede som nedenfor anført.

Fredag den 12. Marts.

Nr. 11/1942.

F₁ (Stein efter Ordre)

mod

M (Ingen).

(Underholdsbidrag).

Dom afsagt den 8. Juli 1938 af Retten for Bregentved-Gisselfeld Birk: Sagsøgte, F₁, bør for Tiltale af Sagsøgerinden, M, i denne Sag fri at være. Saafremt Sagsøgerinden inden Retten med sin Ed bekræfter, at hun har haft Samleje med Sagsøgte F₂ i Tiden fra Slutningen af Juni til Slutningen af August Maaned 1937, vil han være at dømme som Fader til det af hende den 15. April d. A. fødte Pigebarn. Aflægger hun derimod ikke saadan Ed, vil Sagsøgte ved Dom være at frifinde for hendes Tiltale.

Østre Landsrets Dom af 1. Juni 1939 (II Afd.): Indstævnte, F₁, bør til Appellantinden, M, og det af hende den 15. April 1938 fødte Pigebarn betale de i § 17 Lov Nr. 131 af 7. Maj 1937 omhandlede Bidrag efter Øvrighedens Bestemmelse. Sagens Omkostninger for begge Retter ophæves. Der tillægges den for Appellantinden beskikkede Sagfører, Landsretssagfører Fru Saunte i Salær og Godtgørelse for Udlæg henholdsvis 60 Kr. og 3 Kr., som udredes af det Offentlige.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er i Medfør af Retsplejelovens § 423, Stk. 2, jfr. Stk. 1, indanket for Højesteret.

I Paadømmelsen har syv Dommere deltaget.

Ved Højesterets Dom af 15. Maj 1940 er F₂ kendt pligtig at betale Bidrag til Indstævnte og det af hende den 15. April 1938 fødte Barn — — — i Overensstemmelse med Lov Nr. 131 af 7. Maj 1937.

Appellanten har inden Bregentved-Gisselfeld Birks Ret i November 1942 gentaget og nærmere uddybet sin Forklaring om, at Samlejet med Indstævnte fandt Sted i Begyndelsen af Juni 1937, hvilket finder nogen Støtte i en afgivet Vidneforklaring, medens Indstævnte har forklaret, at hun ikke kan gøre Rede for, hvorpaa hun i sin Tid støttede sin Forklaring om, at Samlejet fandt Sted i Begyndelsen af Juli.

Af Universitetets retsmedicinske Institut er der i Oktober 1941 foretaget en ny Typebestemmelse af Blodprøver fra Appellanten, Indstævnte og Barnet, hvorved der som Kontrol er anvendt Blodlegemer fra en Person af Type N₂, og Retslægeraadet har i Skrivelse af 5. December 1941 udtalt, at der ved den fornyede Blodtypebestemmelse ikke er paavist nogen N₂-Egenskab hos Barnet, og at det derfor maa antages, at der kun foreligger en rent teoretisk Mulighed for Appellantens Faderskab. Retsmedicinsk Institut har yderligere i Juni 1942 foretaget ny Typebestemmelse af Blodprøve fra Barnet med Anvendelse af specielle Sera, hvilken Undersøgelse gav samme Resultat som de tidligere, og Retslægeraadet har i Skrivelse af 8. Juli 1942 udtalt, at det derfor kan henholde sig til det i Raadets Erklæring af 5. December 1941 udtalte, og at det, naar dette kombineres med det — af Indstævnte — angivne Samlejetidspunkt, der ligger ved den beregnede Avlingstids yderste Grænse, bliver yderligere usandsynliggjort, at Appellanten skulde være Fader til Barnet.

Efter det saaledes foreliggende findes Muligheden for Appellantens Faderskab at maatte anses for udelukket, og Underrettsdommen vil derfor, saavidt Appellanten angaar, være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for alle Retter findes at burde ophæves.

Thi kendes for Ret:

Underrettsdommen bør, saavidt Appellanten F₁ angaar, ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for alle Retter ophæves.

I Salær og Godtgørelse for Udlæg for Højesteret tillægges der Højesteretssagfører Stein 200 Kr. og 33 Kr. 10 Øre, der, ligesom de Landsretssagfører Fru Saunte ved Landsrettens Dom tillagte Beløb, 60 Kr. og 3 Kr., udredes af det Offentlige.

Underrettsdommens Præmisser er saalydende:

Under nærværende Sag har Sagsøgerinden, M, nedlagt Paastand om, at de Sagsøgte, F₂ og F₁, anses som bidragspligtige i Medfør af Lov Nr. 131 af 7. Maj 1937 § 14, 2. Stk., til hende og det af hende den

15. April 1938 udenfor Ægteskab fødte udøbte Pigebarn, idet hun angiver, at hun har haft Samleje med de Sagsøgte indenfor Avlingstiden, der ifølge Erklæring fra Amtslægen i Sorø er Tiden mellem Slutningen af Juni og Slutningen af August Maaned 1937.

Sagsøgte F₂ har paastaaet sig frifundet, idet han har forklaret, at han ikke har haft Samleje med Sagsøgerinden i Juni, Juli og August Maaned 1937, hvorimod han den 27. September 1937 om Aftenen og en Gang først i Januar 1938 har haft Samleje med hende.

Sagsøgte F₁ har ligeledes paastaaet sig frifundet, idet han vel erkender at have haft Samleje med Sagsøgerinden; men dette Samleje fandt Sted omkring ved den 6.—8. Juni 1937.

Sagsøgerinden har under Eds Tilbud nærmere forklaret, at hendes første Samleje med F₂ fandt Sted den 15. Juli 1937 under aaben Himmel bag Kommunehuset i — — — og hendes Samleje med Sagsøgte F₁ fandt Sted omkring ved 1. Juli 1937 i Landevejsgrøften mellem — — — og — — —.

Blodtypebestemmelse har været foretaget med det Resultat, at der hverken efter AB0-, MN- eller A₁ og A₂-Systemet er noget til Hinder for, at Sagsøgte F₂ kan være Fader til det i Sagen omhandlede Barn, hvorimod Sagsøgte F₁'s Faderskab er uforenligt med MN-Systemet. Universitetets retsmedicinske Institut har dog i sin Svarskrivelse af 21. Juni d. A. henvist til »Vejledning Pkt. III samt Tilf.«, hvori det hedder, at den foreliggende Blodtypekonstellation hører under et Omraade af ABI-Systemet, samt at Receptoren A₂ ofte er meget svag i Typen A₁B (A₂-Receptoren »trykkes« af B-Receptorens samtidige Tilstedeværelse). Det maa derfor anses for muligt, at A₂-Receptoren i sjældne Tilfælde kan blive upaaviselig (Resultat: B i Stedet for A₂B).

Var Egenskaben A₂ tilstede hos Barnet, vilde Sagsøgte F₁'s Faderskab være muligt.

Da det imidlertid trods gentagne Undersøgelser, specielt ved den saakaldte Absorptionsmetode, ikke har været muligt at paavise Spor af A₂ Receptor hos den nævnte Person, og da det for B-Typen karakteristiske Aglutinin er tilstede, maa Sandsynligheden for, at den omtalte Fejlmulighed skulde foreligge her anses for overordentlig ringe, men dog muligvis ikke for saa fjerntliggende, at den helt kan lades ude af Betragtning, dersom meget vægtige Blodtypeundersøgelsen uvedkommende Omstændigheder i Sagen skulde tale imod det ved denne Undersøgelse fremkomne Resultat.

Da der imidlertid, forsaavidt angaar Sagsøgte F₁ ikke foreligger saadanne særlige Omstændigheder som i Instituttets fornævnte Skrivelse anført, og da Sagsøgte har benægtet at have haft Samleje med Sagsøgerinden i Avlingstiden, vil han som Følge heraf være at frifinde.

Derimod findes Sagen efter samtlige foreliggende Omstændigheder for Sagsøgte F₂'s Vedkommende at burde gøres afhængig af Sagsøgerindens Ed paa den nedenauførte Maade og i Overensstemmelse hermed afsiges der for hans Vedkommende foreløbig Dom i Sagen.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom er afsagt den 8. Juli 1938 af Retten for Bregentved-Gisselfeld Birk og er af Appellantinden, Frk. M, hvem der er meddelt fri Proces, paaanket i Henhold til Justitsministeriets i Skrivelse af 20. Februar 1939 meddelte Tilladelse, idet hun nedlægger Paastand paa, at Indstævnte, F₁, anses som bidragspligtig til Appellantinden og det af hende den 15. April 1938 fødte Pigebarn, medens Indstævnte har paa-
staaet Frifindelse.

Universitetets retsmedicinske Institut har i en Erklæring af 24. April 1939 paany udtalt, at Indstævntes Faderskab er uforeneligt med MN-Systemet, men nu givet følgende Tilføjelse:

»Det skal bemærkes, at den foreliggende blodtypekonstellation henhører under det i vejledningen punkt III omtalte omraade af MN-systemet, hvor forekomst af en (ikke-paaviselig) N₂-egenskab hos en af parterne vil influere paa faderskabsudelukkelsens rigtighed.

Var et saadant (upaaviseligt) anlæg til stede hos barnet vilde F₁'s faderskab være muligt.

Den hyppighed, hvormed den paagældende Egenskab optræder, kan ikke udtrykkes talmæssigt, da den er iagttaget som en familær ejendommelighed (og derfor kunde tænkes at være relativt almindelig indenfor et ganske begrænset befolkningsomraade, men samtidig overordentlig sjælden i den samlede befolkning).

Sandsynligheden for, at den omtalte fejlmulighed skulde foreligge i nærværende sag, maa i betragtning af det anførte anses for overordentlig ringe, men man kan dog, indtil større erfaring haves, ikke anse den for saa ringe, at den kan lades ude af betragtning, hvor vægtige, blodtypeundersøgelsen uvedkommende omstændigheder i sagen skulde tale for det paagældende faderskabs rigtighed.«

Parterne har for Landsretten gentaget deres Forklaringer for Underretten.

Da Indstævnte efter Appellantindens faste og gentagne Forklaringer har haft Samleje med hende omkring den 1. Juli 1937, og da hans Faderskab efter det foreliggende ikke kan anses udelukket, vil Indstævnte, hvem det paa Grund af hans vakkende Forklaringer om Tidspunktet for Samlejet ikke kan tilstedes at aflægge Ed, være at dømme efter Appellantindens Paastand.

Sagens Omkostninger for begge Retter findes efter Omstændighederne at kunne ophæves.

Nr. 594/1942.

Rigsadvokaten

mod

Hans Max Erik Andersen (Holten-Bechtolsheim),

der tiltales for Overtrædelse af Straffelovens §§ 276 og 288.

Vestre Landsrets Dom af 25. November 1942 (Nørdjyske Nævningeting): Tiltalte, Hans Max Erik Andersen, bør anbringes i en

Aandssvageanstalt. Saa udreder Tiltalte og Sagens Omkostninger og derunder til den for ham ved Landsretten beskikkede Forsvarer, Landsretssagfører Brøchner, i Salær 250 Kr.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Vestre Landsret under Medvirken af Nævninger afsagte Dom er paaanket af Tiltalte med Paastand om Idømmelse af almindelig Straf.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den være at stadfæste.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

I Salær for Højesteret til Højesteretssagfører Holten-Bechtolsheim betaler Tiltalte Hans Max Erik Andersen 80 Kr.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under nærværende Sag, der er behandlet under Medvirken af Nævninger, er Hans Max Erik Andersen ved 1. jydsk Statsadvokators Anklageskrift af 6. Oktober 1942 sat under Tiltale for Overtrædelse af:

I. Straffelovens § 288 for Røveri ved for derigennem at skaffe sig uberettiget Vinding med Vold at have frataget Nogen fremmede rørlige Ting, idet han Tirsdag den 11. August 1942 Kl. ca. 22¹/₂ paa Arbejdsmand Niels Jepsens Bopæl i Vestbjerg Kær har grebet Jepsen bagfra omkring Halsen, slaaet ham med knyttet Haand i Ansigtet, væltet ham om paa Gulvet og herunder fra hans Bukselomme taget hans Pengepung indeholdende 6 Kr. og 3 Cykelnøgler samt fra hans Vestelomme et Sølv-lommeur, med hvilke Genstande Fængslede derefter bortfjernede sig,

II. Straffelovens § 276 for Tyveri ved uden Besidderens Samtykke at have borttaget fremmede rørlige Ting for at skaffe sig uberettiget Vinding ved deres Tilegnelse, idet han Torsdag den 6. August 1942 Kl. ca. 17 fra Arbejdsmand Niels Jepsens Ejendom i Vestbjerg Kær, hvortil Fængslede havde skaffet sig Adgang ved at opbryde et Vindue, har taget en Del Rationeringskort til Sukker og Gryn for Maanederne August og September 1942, en Pengepung indeholdende ca. 1 Kr., en Pakke Tobak og en Cykelnøgle, hvilket alt laa paa Bordet i Spisestuen.

Af Anklagemyndigheden er der i Medfør af Straffelovens § 17, jfr. § 70, nedlagt Paastand paa, at Tiltalte undergives Sikkerhedsforanstaltninger ved Anbringelse paa en Aandssvageanstalt.

Hans Max Erik Andersen er født den 2. Maj 1915 og er ved Rigsadvokatens Skrivelse af 29. September 1938 fritaget for Tiltale for Tyveri mod, at han forbliver under Aandssvageforsorg, men ses iøvrigt ikke tiltalt eller straffet.

Nævningerne har afgivet Svar paa følgende Spørgsmaal:

Hovedspørgsmaal 1:

Er Fængslede Hans Max Erik Andersen skyldig i det af Straffelovens § 288, Stk. 1, ommeldte strafbare Forhold (Røveri) ved — for derigennem at skaffe sig eller andre uberettiget Vinding — med Vold at have frataget Nogen fremmede rørlige Ting, idet han Tirsdag den 11. August 1942 Kl. ca. 22¹/₂ paa Arbejdsmand Niels Jepsens Bopæl i Vestbjerg Kær har grebet Jepsen bagfra omkring Halsen, slaet ham med knyttet Haand i Ansigtet, væltet ham om paa Gulvet og herunder fra hans Bukselomme taget hans Pengepung indeholdende 6 Kr. og 3 Cykelnøgler samt fra hans Vestelomme et Søvlommeur?

Tillægsspørgsmaal 1:

(Besvares kun, hvis Hovedspørgsmaal 1 besvares med »Ja«).

Befandt Fængslede Hans Max Erik Andersen sig ved den strafbare Handlings Foretagelse i en ved mangelfuld Udvikling, Svækkelse eller Forstyrrelse af Sjælsevnerne, herunder seksuel Abnormitet, betinget varigere Tilstand uden dog at være utilregnelig paa Grund af Sinds sygdom eller Tilstande, der maa ligestilles hermed, eller Aandssvaghed i højere Grad (Straffelovens § 17, Stk. 1)?

Hovedspørgsmaal 2:

Er Fængslede Hans Max Erik Andersen skyldig i det i Straffelovens § 276 ommeldte strafbare Forhold (Tyveri) ved uden Besidderens Samtykke at have borttaget fremmede rørlige Ting for at skaffe sig uberettiget Vinding ved deres Tilegnelse, idet han Torsdag den 6. August 1942 Kl. ca. 17 fra Arbejdsmand Niels Jepsens Bopæl i Vestbjerg Kær, hvortil Fængslede havde skaffet sig Adgang ved at opbryde et Vindue, har taget en Del Rationeringskort til Sukker og Gryn for Maanederne August og September 1942, en Pengepung indeholdende ca. 1 Kr., en Pakke Tobak og en Cykelnøgle, hvilket alt laa paa Bordet i Spisestuen?

Tillægsspørgsmaal 2:

(Besvares kun, hvis Hovedspørgsmaal 2 besvares med »Ja«).

Befandt Fængslede Hans Max Erik Andersen sig ved den strafbare Handlings Foretagelse i en ved mangelfuld Udvikling, Svækkelse eller Forstyrrelse af Sjælsevnerne, herunder seksuel Abnormitet, betinget varigere Tilstand uden dog at være utilregnelig paa Grund af Sinds sygdom eller Tilstande, der maa ligestilles hermed, eller Aandssvaghed i højere Grad (Straffelovens § 17, Stk. 1)?

Nævningerne har besvaret samtlige Spørgsmaal med Ja.

Idet Nævningernes Besvarelse findes at burde lægges til Grund ved Sagens Afgørelse, vil Tiltaltes Forhold være at henføre under Straffelovens §§ 288 og 276.

I Sagen har Retslægeraadet i Erklæring af 16. Oktober 1942 udtalt: — — — »Retslægeraadet kan tiltræde den af overlægen ved aandssvageanstalten i Vodskov den 31. August 1942 afgivne erklæring, hvorefter Hans Max Erik Andersen ikke er sindssyg, men maa opfattes som aandssvag i lettere grad, staaende paa grænsen til sinkegruppen. Han maa nærmest anses for uegnet til paavirkning gennem straf, og da

nye lovovertrædelser kan forventes, maa det anbefales, at han inddrages under aadssvageforsorg.« — — —

Herefter og efter det iøvrigt foreliggende maa Tiltalte anses uegnet til Paavirkning gennem Straf, og da det af Hensyn til Retssikkerheden skønnes fornødent, at der træffes Sikkerhedsforanstaltninger over for Tiltalte, vil han, idet disse findes at burde bestaa i Anbringelse i en Aadssvageanstalt i Medfør af Straffelovens § 70, Stk. 1, være at anbringe i en saadan.

Med Hensyn til Sagens Omkostninger vil der være at forholde som nedenfor bestemt.

M a n d a g d e n 15. M a r t s.

Nr. 551/1942.

Generalauditøren

m o d

Premierløjtnant **Jeppe Johannes Ladegaard Mikkelsen**
(O. Bondo Svane),

der tiltales for uagtsomt Manddrab.

Dom afsagt den 13. Juni 1942 af Retten for Næstved Købstad m. v.: Tiltalte, Premierløjtnant Jeppe Johannes Ladegaard Mikkelsen, Hussarregimentet, Næstved, bør straffes med Hæfte i 30 Dage og betale denne Sags Omkostninger.

Østre Landsrets Dom af 23. Oktober 1942 (VII Afd.): Tiltalte, Premierløjtnant Jeppe Johannes Ladegaard Mikkelsen, bør for Anklagemyndighedens Tiltale i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger for begge Retter udredes af det Offentlige.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Krigsministeriets Tilladelse paaanket af det Offentlige med Paa-stand om, at Tiltalte anses efter Straffelovens § 241, subsidiært efter den militære Straffelovs § 63.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Seks Dommere stemmer for at stadfæste Dommen.

Fire Dommere bemærker i saa Henseende, at de finder, at Spørgsmaalet, om Tiltalte har gjort sig skyldig i Overtrædelse af de nævnte Lovbestemmelser, kan prøves af Højesteret paa Grundlag af de ved Landsrettens Dom fastslaaede Kendsgerninger uden selvstændig Bedømmelse af Bevisernes Vægt, og at de, forsaavidt Tiltalen angaar Borgerlig Straffelovs § 241, tiltræder dens Grunde, og at de derhos ikke finder, at Betingelserne foreligger for at anvende den militære Straffelovs § 63 angaaende Tilsidesættelse af militære Pligter.

To af de nævnte Dommere bemærker følgende:

Af Anklagemyndigheden er det i første Række lagt Tiltalte til Last, at han ikke har iagttaget Reglementets Bestemmelse om at lade Uddannelsen være jævnt fremadskridende, idet Vadningsøvelsen stillede for store Krav til den af Mandskabet paa dette Tidspunkt opnaaede Færdighed og derved, uden at det krævedes af Uddannelsens Tarv, udsatte den forulykkede Menige for en Livsfare. Hertil maa imidlertid bemærkes, at der ikke foreligger de til Støtte for denne Opfattelse fornødne nærmere Regler om, hvilke Øvelser der kunde kræves udført paa dette Trin af Uddannelsen.

Med Hensyn til Spørgsmaalet, om Tiltalte iøvrigt uagtsomt har hidført Dødsfaldet, bemærkes, at der ikke i Dommen er givet direkte Udtryk for Landsrettens Mening om Livsfarens Størrelse og om den Forstaaelse deraf, der kunde forudsættes hos Tiltalte, samt at der ikke kan gaas ud fra, at det fornødne til Oplysning herom fremgaar af den Række Resultater af Bevisførelsen, der er fastslaaet i Dommen. Grundlaget for en Prøvelse af Skyldspørgsmaalet vilde derfor kun kunne tilvejebringes ved en selvstændig Bedømmelse af Bevisernes Vægt, hvortil Højesteret mangler Competence. Herefter vil der ikke kunne foretages nogen Ændring i Dommen. Tilsvarende Betragtninger maa anlægges paa Paastanden om Straf efter Militær Straffelovs § 63.

Tre Dommere, der med de fire fornævnte Dommere er enige i, at Højesteret i nærværende Sag kan paadømme Spørgsmaalet om Tiltaltes Overtrædelse af de nævnte Lovbestemmelser, finder det paa Grundlag af det i Sagen bevismæssigt fastslaaede og i Henhold til de i Underretsdommen anførte Grunde godtgjort, at Tiltalte har gjort sig skyldig i Overtrædelse af Borgerlig Straffelov § 241 og vil i Medfør af Militær Straffelov § 26, Stk. 1, fastsætte Straffen til Vagtarrest i 30 Dage, saaledes at Straffuldbyrdelsen udsættes efter Reglerne i sidstnævnte Lovs § 33.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Underretsdommens Præmisser er saalydende:

Under nærværende Sag, der er behandlet under Medvirken af Domsmand, er der i Henhold til Tiltalebeslutning af 6. Maj 1942 og 3. Juni s. A. fra Rettergangschefen ved Anklageskrift af 7. Maj 1942 fra Auditøren ved Gardehusarregimentet rejst Tiltale mod Premierløjtnant Jeppe Johannes Ladegaard Mikkelsen, tjenstgørende ved Gardehusarregimentet i Næstved, til at lide Straf for: Uagtsomt Manddrab, Overtrædelse af Straffelovens § 241, derved at han som fungerende Eskadronschef den 8. April 1942 Kl. ca. 9,30 trods stedkendte Folks Advarsel

under Tilsidesættelse af almindelige Forsigtighedsforanstaltninger og de for Uddannelsen givne Forskrifter og tiltrods for, at han lige i Forvejen maatte have set, hvor farligt det var, har beordret det ham underlagte Mandskab, der ikke var fuldt uddannet, og ikke tidligere havde prøvet den Slags, og som blandt andet havde Karabin paa Ryggen, til under en Terrainridning at ride over den ved Tøbrud stærkt opsvulmede Susaa gennem et Vadested ved Tossebjerggaard, hvis Vanddybde var en saadan, at Hestene ikke rigtig kunde bunde, hvorved en Rekrut kastedes af Hesten og druknede trods fleres, derunder Tiltaltes, hurtige og uforfærdede Forsøg paa at bjerge ham.

Tiltalte er født den 17. Marts 1915 og er ikke tidligere straffet.

Tiltalte har nægtet sig skyldig og har forklaret, at han den paa-gældende Dag for første Gang var ude som Eskadronkommandør i Terrænet til Felttjeneste, hvoraf Vadning er et Led. Han er ikke selv uddannet i Svømning med Hest, men han har utallige Gange vadet med Hest over Aaen ved Tossebjerggaard. Mandskabet havde ikke tidligere været over her, men Hestene har flere Gange været gennem Vand i Skyllegraven ved Kasernen. Skyllegraven er 1—1½ m bred, og Vandet gaar Hestene til Bugen. Mandskabet har ogsaa i Foraaret vadet gennem Bække, undertiden i Vand til Hofterne, og redet gennem Sne til Hestebugen og er saaledes vant til koldt Vand. De var udrustet med Sabel, Karabin, Bajonet, Livrem, 2 Patrontasker og Spade, hvoraf Sablen dog hænger paa Hesten.

Eskadronen, der den paagældende Dag kun bestod af 16 Mand, blev i Næstved delt i 2 Troppe, hvoraf Tiltalte førte den første paa 9 Mand, medens han gav Kornet Krabbe Ordre til at følge efter og passere Vadet ved Tossebjerggaard. Da Tiltalte kom derud med sin Trop, stoppede han op og talte med en Mand, der stod ved Roekulen. Tiltalte sagde, at de skulde se at komme over Vandet, og Manden svarede, at han nok troede, at der var lovligt meget Vand den Dag, og der var nok en 1½ Meter. Der var ogsaa en anden Civilist i Nærheden, med hvem Tiltalte vekslede nogle Bemærkninger, men han hørte ikke, hvad denne svarede.

Tiltalte red nu ned til Aaen med Troppen. Han saa, at Aaen var bredere end sædvanligt og bredere end nogensinde før, naar han har passeret den, men han fandt den dog ikke afskrækkende. Han red selv først alene over, indtil Vandet naaede Hesten til Bugen ved den modsatte Bred. Han red saa tilbage og spurgte, om der var nogen, der vilde med over, og han tilføjede, at han, hvis de ønskede det, vilde følge hver enkelt over. De svarede ikke herpaa, og 1 Mand red over efterfulgt af Tiltalte.

Tiltalte var klar over, at Vandet var dybere end det plejer om Sommeren. Det gik ham dog kun lidt højere end til Knæet, og Hesten svømmede ikke paa noget Tidspunkt. Tiltalte mærkede heller ikke, at der var særlig stærk Strøm.

Da de begge var kommet over, raabte Tiltalte tilbage, at naar een Mand kunde ride over, kunde de andre ogsaa, og i Forbindelse hermed kommanderede han Enkeltkolonne. Holdet red saa ud i Aaen, og saa vidt han saa, havde de ikke Afdrift. Han saa hverken 327 eller 361 falde i

Vandet, men han saa dem begge vade i Land. Han saa ikke, at 327 var vaad over det hele, da han hjalp ham op paa Hesten.

Tiltalte gav nu Holdet Ordre til at ride frem og tilbage paa Sorø Landevej og red selv hen paa en Bakke ca. 75 m fra Aaen, hvorfra han havde Oversigt over denne. Kornet Krabbes Hold kom nu til, og da Tiltalte ansaa den foretagne Passage for vellykket, nærrede han ikke Betænkelighed ved ogsaa at lade den anden Trop sætte over Aaen. Han vidste, at Kornetten havde været over denne mange Gange, men han viste dog for en Sikkerheds Skyld med Ridepysken Retningen til Vadet. Troppen forlod Bredden i Enkeltkolonne. Der kom dog kun 2 over, idet de andre, saavidt Tiltalte kunde se, kun kom 4—5 Meter ud. Den første faldt af efter i alt Fald at have passeret Midten og kom ind paa Landgangsbredden, idet han holdt sig i Hesten. En anden faldt af i det egentlige Aaleje; han havde ikke Indtryk af, at denne sidste var drevet ud til Siden af Strømmen. De andre i Troppen red i Bue tilbage til Udgangspunktet og naaede vist ikke ud i det dybeste af Aaen. Da Tiltalte ikke saa mere til den, der sidst var faldet af, red han ud i Aaen og sprang af Hesten, hvor han skønnede, at Soldaten var faldet af. Vandet gik ham her til Halsen, og han søgte ved Dykning og ved at lade Benene gaa til Bunds at finde den forulykkede. Dette lykkedes imidlertid ikke, antagelig fordi Tiltalte lod sig narre af hans Hue, som flød ned ad Aaen. Kornetten og en af de menige kom ogsaa til Hjælp, ligesom Gaardens Folk med en Baad. Der blev gjort, hvad der kunde, idet Tiltalte blev paa Stedet i mere end 1 Time og deltog i Redningsarbejdet, indtil han ikke længere kunde holde sig oprejst. Først da Redningskorpset kom tilstede, blev den forulykkede fundet af dette.

Om Vadestedet forklarer Tiltalte, at det egentlige Aaløb antagelig er 15—20 Meter bredt, og heraf er det egentlige dybe Løb 3—4 m bredt. Der er fast Bund i Vadet i en Bredde af ca. 100 Meter, og selve Vadet, hvor Brinkerne er traadt ned, er 15—20 m bredt. Aaen var paa den Tid oversvømmet, og efter Udsagn af Kornetten, som nogle Dage senere deltog i Opmaalingen, var den oversvømmede Aas Bredde 47 Meter.

Paa Grund af sit Kendskab til Vadet var Tiltalte sikker paa, at Retningen over Aaen var rigtig, og da hans egen Trop skulde over, raabte han fra den anden Bred, at de skulde give lange Tøjler.

Tiltalte har engang i en Instruktion kun omtalt, hvorledes man skulde forholde sig, naar man kom ud paa dybt Vand, men der blev ikke givet nogen Instruktion til Mandskabet, inden han lod dette ride over.

Forsvareren har herefter principalt paastaet Frifindelse, subsidiært betinget Dom og mere subsidiært Dom under Hensyntagen til Straffelovens § 84, Nr. 8.

Under Sagen er afgivet Vidneforklaringer af Generalmajor E. Leschly, Gardehusarregimentets Chef, Oberst Alf Giersing, Ritmester Matthissen, Ritmester Jansen, Ritmester Lunding, Overlæge E. K. Ebbesen, Kaptajnløjtnant Greve Moltke, Officiant Langkjær, Kornet Ole H. Krabbe, Gaardejer Albert Madsen, Tossebjerggaard, Medhjælper Ejner Klausen, sammesteds, Parcellist Jens Jakob Jensen, Rislev, og de 15 menige af Eskadronen, som deltog i den paagældende Felttjeneste.

Retten anser det herved for tilstrækkeligt godtgjort, at de 15 menige ikke tidligere til Hest havde passeret Vandløb, at der ikke var givet dem særlig Instruktion i den Anledning udover, at Tiltalte til det af ham førte Hold sagde, at de skulde slappe Tøjlerne, at Susaaen efter det sene Tøbrud var særlig dyb og bred, idet den paa det paagældende Sted normalt har en Bredde paa 20—25 m, men paa Grund af Over-svømmelsen var op imod 50 m bred, at Strømmen var meget stærk, at Luftens Temperatur var 6—8 Grader og Vindstyrken ca. 4, d. v. s. frisk Brise med en Hastighed af ca. 10—11 m i Sekundet, at Vandets Temperatur ca. 30 cm under Overfladen var godt 4 Grader, at flere af de menige ikke kunde svømme, at Tiltalte paa sin Rekognoceringstur i Aaen ikke var ude over Midten af denne, og at ingen af de menige har hørt Tiltaltes Tilbud om at følge hver enkelt over. Af det første Hold, som førtes af Tiltalte, faldt 2 af de menige af Hesten i Aaen, og af disse reddede den ene sig med Besvær over paa den anden Bred ved Svømning, medens den anden blev trukket over ved at holde fast i Hesten, saaledes at han kunde komme i Land med nogle faa Svømmetag.

Vandstanden i Vadet er opmaalt af 1. Pioner-Bataillon til 130—150 cm i Aaens Midte, men det er erkendt af Forsvaret, at Vandstanden paa Ulykkesdagen var højere. Det kan dog ikke paa Grundlag af de foreliggende Erklæringer med Bestemthed fastslaaes, hvorvidt Vandstanden paa Ulykkesdagen var 35 cm højere eller kun 15 cm, men Vandstanden har i alt Fald efter de foreliggende Vidneforklaringer været saa høj, at de menige, som faldt i Vandet, ikke kunde bunde.

Flere af de afhørte Vidner har forklaret, at Vandet var saa dybt, at Hestene svømmede, men efter de særligt sagkyndiges Forklaringer kan det dog kun fastslaaes, at nogle af Hestene har svømmet med Forbenene, men støttet Bagbenene paa Bunden.

Fra Forsvarets Side er det med Støtte af Vidneforklaringer og Erklæringer af militære Autoriteter gjort gældende, at det er Officerernes Opgave med Henblik paa Mandskabets Benyttelse under Krigsforhold at træne det op til at kunne passere overalt i Terrænet uden Hensyn til Kulde, Vand og Terrænhindringer, og at det ikke kan bebrejdes Tiltalte, at han lod Mandskabet sætte over Aaen mod stedkendte Mænds Advarsler, eller at han ogsaa efter Uheldene under den første Trops Passage lod den anden Trop passere.

Retten maa anerkende Rigtigheden af det anførte om Officerernes Opgave, men maa mene, at de anførte Hensyn ogsaa i videst muligt Omfang maa forenes med Hensynet til ikke at udsætte Mandskabet for ufornøden Risiko, og Retten mener, at dette Hensyn ikke i det foreliggende Tilfælde i tilstrækkelig Grad er iagttaget af Tiltalte, som har ladet Mandskabet foretage den, som det viste sig, vanskelige og farlige Manøvre uden tilstrækkelig Træning eller Information og paa det under Hensyn til Vandstanden og Vejr- og Strømforhold mest ugunstige Tidspunkt, ligesom Retten særlig mener, at han efter de under første Trops Passage stedfundne Uheld burde have forhindret, at den anden Trop forsøgte at passere Aaen. Det bemærkes ogsaa, at naar Tiltalte hævder, at han ikke saa de 2 menige af første Hold falde i Vandet, men kun saa dem komme vadende i Land, hvorfor han ikke vidste, at de havde været

helt under Vandet, burde han som den for Øvelsen ansvarlige have informeret sig om de skete Uhelds nærmere Karakter og den dermed forbundne Fare.

Idet Retten maa gaa ud fra, at den forulykkede menige er omkommet ved Drukning, idet der ikke i de afgivne Forklaringer findes tilstrækkelige Holdepunkter for, at Døden kan være indtraadt ved eller foraarsaget af et ham tilføjet Slag, og idet Dødsfaldet maa anses forvoldt ved Tiltaltes Uagtsomhed, vil Anklagemyndighedens Paastand være at tage til Følge.

Tiltalte vil herefter være at anse efter Straffelovens § 241, og idet Retten overensstemmende med Forsvarerens mere subsidiære Paastand finder, at Straffen under Hensyn til Tiltaltes Forhold efter Ulykken vil kunne nedsættes overensstemmende med Straffelovens § 84, Nr. 8, fastsættes Straffen til Hæfte i 30 Dage.

Erstatningspaastand er ikke nedlagt under Sagen.

Tiltalte vil være at tilpligte at betale Sagens Omkostninger, hvorved bemærkes, at han selv har draget Omsorg for sit Forsvar under Sagen.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom, der er afsagt den 13. Juni 1942 af Retten for Næstved Købstad m. v., er paanket af Tiltalte, Premierløjtnant Jeppe Johannes Ladegaard Mikkelsen, til Frifindelse, af den militære Anklagemyndighed til Stadfæstelse eller Skærpelse af Underretsdommen, idet Straffen paastaas fastsat til en militær Strafart.

Det bemærkes, at de for Underretten afhørte Vidner paany har afgivet Forklaring for Landsretten med Undtagelse af Ritmester Lunding og Officiant Langkjær. Endvidere er afgivet Forklaring af Chefen for 1. Pionerbataillon, Oberstløjtnant Vagn Bennike, der efter Sjællandske Divisions Ordre har foretaget Opmaalinger af Vandstanden og Bundundersøgelser, samt af Ingeniør Frode Ebert, der paa Hedeselskabets Vegne har afgivet Erklæring om Vandstandsforholdene paa Ulykkesdagen. Herefter maa det antages, at Vandstanden paa Ulykkesdagen har været betydelig under det i Dommen nævnte Maksimum af 35 cm over Vandstanden ved Pionerbataillonens Opmaaling, men dog ikke mindre end 15 cm over denne Vandstand.

Med Hensyn til Anklageskriftets Indhold bemærkes, at Tiltalte ikke ved den afholdte Øvelse ses at have tilsidesat de for Uddannelsen givne Forskrifter, samt at det ikke kan bebrejdes Tiltalte, at han har handlet efter sit eget Skøn og ikke taget Hensyn til Udtalelser af Folk paa Stedet.

Med Hensyn til Forsvarligheden af at afholde den paagældende Øvelse har Tiltaltes Eskadronschef, Ritmester Mathissen, vel udtalt, at han anser det for usædvanligt at afholde en saadan Øvelse paa det Uddannelsestrin, paa hvilket Mandskabet befandt sig, og at han ikke mener, at han selv vilde have gjort dette, men efter de iøvrigt af sagkyndige Vidner afgivne Forklaringer finder Retten at maatte gaa ud fra, at Øvelsen vel har været vanskelig, men dog ikke uforsvarlig paa det

paagældende Uddannelsestrin, hvorved bemærkes, at Mandskabet havde været under Uddannelse siden den 3. November 1941. Det maa endvidere antages, at den af Tiltalte forud foretagne Rekognoscering af Vadestedet har været tilstrækkelig. Derimod maa Retten skønne, at det efter de ved 1. Trops Passage skete Uheld havde været det rigtigste at undlade at fortsætte med Passagen over Vadestedet, men Retten finder dog ikke at kunne tillægge denne Fejl en saadan Betydning, at den derefter skete Ulykke skulde kunne tilregnes Tiltalte som uagtsomt Manddrab.

Tiltalte vil herefter være at frifinde.

Tiltalte har selv sørget for sit Forsvar for Landsretten.

Onsdag den 17. Marts.

Nr. 68/1942. Gaardejer **Oluf Hansen** (Svane)

mod

Gaardejer **Alfred Olsen** (Allerup) og Forpagter **Chr. Maarup** (Henriques).

(Erstatning for Smitte af Besætning).

Østre Landsrets Dom af 17. November 1941 (VII Afd.): De Sagsøgte, Gaardejer Alfred Olsen og Forpagter Chr. Maarup, bør for Tiltale af Sagsøgeren, Gaardejer Oluf Hansen i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger betaler Sagsøgeren til hver af de Sagsøgte med 300 Kr. inden 15 Dage efter Dommens Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde, og idet de efter Dommens Afsigelse tilvejebragte nye Oplysninger ikke kan føre til andet Resultat, vil Dommen være at stadfæste.

I Sagsomkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til hver af de Indstævnte 250 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

I Sagsomkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Gaardejer Oluf Hansen, til hver af de Indstævnte, Gaardejer Alfred Olsen og Forpagter Chr. Maarup, 250 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

I Foraaret 1939 lejede Sagsøgte Gaardejer Alfred Olsen af Sagsøgte Forpagter Chr. Maarup en Eng beliggende mellem Nordskoven og Roskilde Fjord til Fællesgræsning for egne og andre Kreaturer. Sagsøgte Maarup havde Vest for det udlejede Areal et andet Engstykke, som han benyttede til Græsning af egne Kreaturer. De to Engstykker var adskilt ved et 1,40 m højt Hegn, bestaaende af 4 over hinanden siddende Lægter med Pigtraad imellem og øverst. Øst eller Syd for det lejede Areal havde en Trediemand en Eng, der ligeledes benyttedes til Græsning. Hegnet mellem disse Enge var af tilsvarende Beskaffenhed, dog uden Pigtraad.

Sagsøgte Olsen indhentede fornøden Polititilladelse til Fællesgræsning paa den lejede Eng og averterede om Modtagelse af Kreaturer, 12 forskellige Landmænd, deriblandt Sagsøgeren Gaardejer Oluf Hansen, traf Aftale med ham om Indsættelse af Kreaturer til Græsning paa Engen. Sagsøgte Olsen lod sin Dyrlæge, P. M. Thybo, Lyngerup, ordne det fornødne med Hensyn til Dyrenes Modtagelse, jfr. herved Landbrugsministeriets Cirkulære af 29. Marts 1939, ifølge hvis § 2, jfr. § 8, Ejerne af Dyrene skal afgive Erklæring om, at der ikke i det sidste Aar har vist sig Tilfælde af smitsom Kastning i Besætningen, forsaavidt de indsatte Dyr er drægtige Køer eller Kvier m. m. Disse Erklæringer skal afleveres til Dyrlægen og af denne afgives til Politiet. Endvidere skal samtlige indsatte Dyr ifølge Cirkulærets Punkt 10 ved selve Indsættelsen paa Græsgangen underkastes grundig Undersøgelse af en Dyrlæge. Dyrlæge Thybo har i en Erklæring af 30. Oktober 1940 udtalt, at han har modtaget Erklæring fra samtlige Ejere, »men dem har jeg forlængst forlist«. Senere har han oplyst, at de Dyr, som han kendte (∴ fordi han var Dyrlæge for Ejerne), kom ind paa hans Ansvar, for de øvrige udarbejdedes Attest, hvilket skal forstaaes saaledes, at de Kreaturejere, som Dyrlægen ikke kendte, skulde medbringe en skriftlig Erklæring, hvorpaa de attesterede, at de ikke havde smitsom Kastning i deres Besætning. Sagsøgeren har ved Indsættelsen af sine Dyr efter Forlangende medgivet en af Dyrlæge Riismark, Lyng, udstedt Attest om, at hans Besætning var fri for Kastning.

Sagsøgerens Dyr blev indsat paa Engen omkring 20. Maj 1939, og i Sommerens Løb kælvde en af Kvierne, Dyrlæge Riismark undersøgte, om det skyldtes smitsom Kastning, men der var intet, der tydede herpaa, og der blev ikke foretaget videre. Kalven levede i 6 Uger og blev derefter slagtet.

I Slutningen af August eller Begyndelsen af September udtørredes det i Engen værende Vandingssted, og Sagsøgte Olsen talte med Sagsøgte Maarup derom, da Dyrene led meget af Tørst. Maarup gav Olsen Lov til at aabne et Led i Skelhegnet ind til den Eng, han selv benyttede, og paa hvilken der var god Vanding, og det skete.

Den 17. Oktober 1939 tog Sagsøgeren sine Kvier hjem, og den 31. Oktober kastede en af de hjemtagne Kvier Kalven. Serumlaboratoriet paaviste Kastningsbaciller i en Efterbyrdsprøve.

I November 1939 lod Sagsøgeren tage Blodprøve af samtlige sine Kreaturer, 24 Stk., men ingen af dem viste Reaktion for smitsom Kast-

ning. I Tiden fra 22. December 1939 til 25. Februar 1940 kastede derefter 13 af hans Dyr. Der blev ikke foretaget Undersøgelser, men Sagsøgeren, der gik ud fra, at det var smitsom Kastning, solgte den 27. Februar 1940 21 Kreaturer til Slagtning. Den 10. Marts 1940 har endnu en Ko kastet.

Under Anbringende af, at der tidligere ikke har været smitsom Kastning i hans Besætning, at den i Tiden fra Oktober 1939 forekommende smitsomme Kastning er paaført de til Græsning udsatte Kreaturer, medens de færdedes i de Sagsøgte Enge, og at de Sagsøgte har udvist til Erstatning forpligtende Forhold ved deres Adfærd, Olsen ved Kreaturerne Modtagelse og begge ved den senere Indførsel paa Maarups Eng til Vanding, har Sagsøgeren Gaardejer Oluf Hansen under nærværende ved Retten for Frederikssund Købstad m. v. forberedte Sag paastaet de Sagsøgte Gaardejer Alfred Olsen og Forpagter Chr. Maarup tilpligtet in solidum at betale en Erstatning paa 7465 Kr. med Renter heraf 5 pCt. p. a. fra Stævningens Dato den 20. December 1940.

Beløbet specificeres saaledes:

1. Tab ved Salg af 21 Kreaturer til Slagtebrug.....	Kr. 4465,00
2. Indirekte Tab ved forskellige Driftsulemper 10 pCt. af Dyrenes Værdi	— 820,00
3. Dyrlægeregning	— 144,00
4. Formindsket Mælkeproduktion, ca. 5000 Kr. nedsat til..	— 2036,00

Kr. 7465,00.

Begge de Sagsøgte paastaar Frifindelse.

Under Sagens Forberedelse har Parterne og de to nævnte Dyr læger samt enkelte andre Personer afgivet Vidneforklaringer. Endvidere er der indhentet Udtalelser fra det veterinære Sundhedsraad. Herved og ved Sagens øvrige Oplysninger er foruden det allerede anførte tilvejebragt følgende Oplysninger:

Angaaende tidligere forekommende Tilfælde af smitsom Kastning i de forskellige Besætninger har Sagsøgeren forklaret, at han, der siden 1934 har ejet sin Gaard, paa hvilken han iøvrigt har været siden 1920, aldrig før har haft smitsom Kastning i Gaardens Besætning, der i sin daværende Bestand var anskaffet i 1937 i Anledning af Ombytning af Yerseykvæg med andet Kvæg. Dyr læge Riismark har ifølge sin Forklaring været Sagsøgerens Dyr læge i $4\frac{1}{2}$ Aar og tilset Besætningen 2 Gange om Maaneden og har ikke før konstateret smitsom Kastning paa Gaarden. Det veterinære Sundhedsraad har om denne Besætning udtalt, at det efter de foreliggende Oplysninger ikke er sandsynligt, at der har været smitsom Kastning i den før Dyrenes Anbringelse i Folden, men Muligheden kan dog ikke ganske udelukkes, ligesom det heller ikke kan udelukkes, at det i Folden forekommende Kælvningstilfælde kan have drejet sig om smitsom Kastning, og at Dyret da har været inficeret før dets Anbringelse i Folden.

Sagsøgte Olsen har om sin Besætning forklaret, at han havde smitsom Kastning i 1936. 3 Dyr blev angrebet og derefter solgt. Iøvrigt er hans Besætning omtrent den samme nu som dengang. I Januar—Februar 1940 (altsaa efter Græsningssperioden) kastede 4 af

hans Dyr og senere i Løbet af Aaret 1940 yderligere 3 Dyr. Han har ikke ladet foretage nogen Undersøgelse i den Anledning. Ingen af de Dyr, der kastede i 1940, havde været i Folden i 1939. Dyr læge Thybo har om denne Besætning forklaret, at der var Kastningstilfælde i 1936. I Sommeren 1939 var ingen Kastning. Senere har der blandt de hjemmenværende Dyr været smitsom Kastning, ikke blandt Dyrene, der havde været i Folden. Det veterinære Sundhedsraad har udtalt, at det ikke ganske kan udelukkes, at en eventuel Infektion, da der har været Kastning i 1936, endnu kunde være tilstede i Besætningen i 1939 og senere.

Sagsøgte Maarup har forklaret, at han har en Besætning paa 250—300 Stk., som staar under stadigt Dyr lægetilsyn. Der fremkommer Tid efter anden enkeltstaaende Tilfælde af Kastning. Han har aldrig direkte anmodet Dyr lægen om at undersøge for smitsom Kastning, idet han gik ud fra, at Dyr lægen selv foretog de nødvendige Undersøgelser paa sine regelmæssige Besøg. Hans Dyr kom hjem fra Folden ved Siden af Sagsøgte Olsens Fold den 1. Oktober 1939, og i Begyndelsen af November 1939 indtraf et Kastningstilfælde. Dyr læge Thybo har forklaret, at han kom hos Maarup hver Mandag. Han har konstateret, at 4 eller 5 Kvier har født for tidligt. Havde der vist sig smitsom Kastning, var der straks blevet truffet Forholdsregler. Han vilde have ladet Besætningen gaa paa Fællesgræsgang uden Betænkelighed. Han vilde ikke have kunnet give Besætningen Attest for, at den ikke led af smitsom Kastning uden at have undersøgt den. Det veterinære Sundhedsraad har om denne Besætning udtalt, at talrige større Besætninger til Stadighed er inficeret med Kastningsbaciller, uden at der optræder ret mange Tilfælde af Kastning eller for tidlig Kælvning. Ved saavel Kastning som ved Kælvning kan Dyrene eller dog nogle af dem være smittefarlige. Det kan ikke med Bestemthed fastslaaes, at Maarups Besætning har været smittet paa det paagældende Tidspunkt i Sommeren 1939, men efter de foreliggende Oplysninger er der Sandsynlighed derfor. Der er i de i Sagen foreliggende Oplysninger ikke Bevis for, at Sagsøgte Maarups Kvier, som gik paa denne Græsgang, har været smittefarlige i Sommeren 1939.

Endelig har Sagsøgte Olsen forklaret, at en af de Landmænd, der havde indsat Dyr til Græsning paa den af ham dertil lejede Eng, nemlig Gaardejer Chr. Larsen, i Sommeren 1939 havde et Kastningstilfælde i sin hjemmenværende Besætning, medens de andre Dyr gik i Folden. Om dette Tilfælde eller denne Besætning iøvrigt foreligger ingen nærmere Oplysninger, ligesom det ej heller er oplyst, hvilke Erklæringer der har foreligget, eller hvilke Undersøgelser der er foretaget i Anledning af hans Indsættelse af Dyr til Græsning. Det veterinære Sundhedsraad har udtalt, at der er nogen Mulighed for, at der har været Kastningsinfektion i Chr. Larsens Besætning.

Om de øvrige Besætninger foreligger ikke nærmere Oplysninger, udover, at Ejerne overfor Sagsøgerens Sagfører har benægtet at have haft smitsom Kastning.

Med Hensyn til Smittemuligheder iøvrigt er det oplyst, at Tyre fra begge Naboengene er kommet ind i Folden, formentlig sprunget over Hegnet. Om Tyren, der er kommet fra Engen Syd eller Øst for Sagsøgte Olsens Fold foreligger ingen Oplysninger. Sagsøgeren har oplyst,

at en af de af ham indsatte Kvier ikke tilhørte ham, men en Mand ved Navn Gøtz Pedersen, der bor i Nærheden af Sagsøgeren. Om denne Kvie eller den Besætning, hvorfra den hidrører, foreligger ingen Oplysninger.

I Anledning af et Spørgsmaal, om det er forsvarligt at sammenlukke Kreaturer uden Modtagelse af fornødne Attester og under de under Sagen oplyste Forhold, har det veterinære Sundhedsraad udtalt, at Smittespredning ikke kan udelukkes under saadanne Forhold, men det er næppe almindeligt at tage videregaaende Forbehold ved Anbringelse af Dyr paa fælles Græsgang, og Raadet har svaret benægtende paa et Spørgsmaal, om den ved Sagsøgte Olsens Modtagelse i Sommeren 1939 af Kreaturer paa Fællesgræsgang anvendte Fremgangsmaade giver Raadet Anledning til Bemærkninger.

Under Hensyn til, at Veterinærdirektoratet i en i September 1939 udsendt Vejledning med Hensyn til Bekæmpelse af smitsom Kastning har udtalt, at Græsgange, hvor Kvæget kan komme i Berøring med fremmed Kvæg, kan være farlige Smittesteder, og at der ved Udgræsning paa sammenstødende Græsningsarealer bør anvendes Dobbelthegn med mindst 2 Meters Mellemlum, og yderligere under Hensyn til, at det er oplyst, at Tyre fra begge Naboengene er trængt ind paa Olsens Eng, er der under Sagen stillet Spørgsmaal til det veterinære Sundhedsraad om Anvendelse af Enkelthegn under de foreliggende Forhold har været forsvarlig. Raadet har svaret, at Enkelthegn ikke er tilstrækkeligt til i Almindelighed at forebygge Smitterisiko, men dog alligevel er det sædvanlig anvendte.

Det veterinære Sundhedsraad har derhos besvaret et Spørgsmaal om, hvorvidt Faren for Smitte er betydelig større, naar Kreaturerne lukkes sammen og derved drikker af samme Vand, end naar de kun kan komme i Berøring med hinanden som Følge af, at de er adskilt ved et Enkelthegn, bekræftende, og til et Spørgsmaal, om der er nogen Anledning til at antage, at det fornævnte Leds Oplukning overhovedet har haft nogen Betydning for Sygdommens Opstaaen i Sagsøgerens Besætning har Raadet udtalt, at »dette ikke kan besvares. Besvarelsen maatte afhænge af, om der blandt Maarups Dyr har været smittefarlige f. Eks. saadanne, som for nylig havde kastet eller kælvet eller Dyr, som havde Børflaad, hvorom intet ses oplyst i Sagen«, og til denne Udtalelse er der henvist ved de foran anførte Besvarelser af Spørgsmaalene om, hvorvidt der var smitsom Kastning i Sagsøgte Olsens og Gaardejer Chr. Larsens Besætninger.

Raadet havde allerede inden Sagens Anlæg udtalt overfor Sagsøgerens Sagfører, at »efter de givne Oplysninger er det overvejende sandsynligt, at Sagsøgerens Kvier er blevet smittet under Opholdet paa Græs den nævnte Sommer. Om Smitten hidrører fra Hovedgaarden, Jægerspris's, Kvier eller er paaført ad anden Vej, kan ikke med Sikkerhed afgøres efter det foreliggende«. Under Sagen har Raadet udtalt, at Smitte ved Hjemtransporten den 17. Oktober kan næppe have spillet nogen Rolle, da den første Kastning fandt Sted den 31. Oktober, hvorfor i hvert Fald den første Kaster maa have været smittet før Hjemtransporten. Muligheden for Smitte ved Transporten i Maj til Græsgangen

maa afhænge af eventuelle Oplysninger, om hvorvidt Dyrene derved har været udsat for Smitte.

Som Sagen herefter foreligger oplyst, finder Retten ikke, at der kan bebrejdes Sagsøgte Olsen noget med Hensyn til Foldens Indhegning eller Fremgangsmaaden ved Kreaturerne Modtagelse. Der henvises i saa Henseende til de anførte Udtalelser fra det veterinære Sundhedsraad om disse Spørgsmaal, hvorhos det skal anføres, at Veterinærdirektoratets Anbefaling af Brug af Dobbelthegn først fremkom i September 1939, og at der ikke er oplyst noget om, at der fra Politiets Side skulde være gjort Indvendinger i Anledning af den stedfundne Under søgelse eller de tilvejebragte Erklæringer. At disse sidste i et vist Omfang — f. Eks. for Sagsøgerens Kreaturers Vedkommende — er udstedt af en Dyrlæge i Stedet for af Ejeren kan ikke tillægges nogen afgørende Vægt, bl. a. ogsaa fordi Kravet om disse Erklæringer er opgivet i det tilsvarende Cirkulære for det følgende Aar. Af det antagne maa følge, at Sagsøgte Olsen i hvert Fald maa være uden Ansvar for Smitte, der maatte hidrøre fra de andre fremmede Dyr, og fra Dyrene paa Naboengene.

Hvad angaar de Sagsøgte egne Dyr maa Retten, selv om der maatte gaas ud fra, at begge de Sagsøgte Besætninger har været inficeret med Kastningssmitte i Foraaret 1939, lægge afgørende Vægt paa det veterinære Sundhedsraads Udtalelse om, at der ikke foreligger nogen Oplysning om, at noget af de Sagsøgte Dyr i Foldene har været smittefarlig. Herefter ses det ikke, selv om det antages, at Sagsøgerens Dyr har paadraget sig Smitten under Opholdet i Sagsøgte Olsens eller Sagsøgte Maarups Folde, godtgjort, at Smitteoverførelsen er sket under saadanne Omstændigheder, at der kan paalægges nogen af de Sagsøgte Erstatningsansvar, og begge de Sagsøgte vil derfor være at frifinde.

Sagens Omkostninger findes Sagsøgeren at burde godtgøre hver af de Sagsøgte med 300 Kr.

Nr. 56/1943. **Direktør Artom Rand (Møller)**

mod

Ministeriet for Landbrug og Fiskeri (Kammeradvokaten).

Østre Landsrets Kendelse af 8. Februar 1943 (II Afd.):

Under denne af Ministeriet for Landbrug og Fiskeri mod Direktør Artom Rand anlagte Sag, hvorunder Sagsøgeren har paastaaet Sagsøgte tilpligtet at anerkende, at de af ham i »Auktionshallen for Frugt og Grøntsager«. Ved Hallerne Nr. 4 her i Byen, foranstaltede Salg af Frugt og Grøntsager ved »Hollandsk Ur« omfattes af den gældende Lovgivning om Salg ved offentlig Auktion og er afgiftspligtige eiter denne Lovgivning, medens Sagsøgte har paastaaet sig frifundet, har Sagsøgeren fremsat Begæring om, at Retten foruden Sagsøgte Virksomhed besigtiger Salg ved »Hollandsk Ur« hos »Gartnerens Salgsforening« i Odense, idet han har anført, at det vil være af Betydning for Sagens

Afgørelse, at Retten er kendt med enhver Form for Salg ved »Hollandsk Ur«, og at Odense er det nærmeste ved Rettens Sæde liggende Sted, hvor dette med Sikkerhed vides at ske.

Sagsøgte har protesteret mod, at Begæringen tages til Følge, idet han har anført, at Salget i hans Virksomhed sker efter samme System som i Odense, og at en Besigtigelse af Virksomheden der af den Grund er overflødig.

Da det ikke paa Grundlag af det oplyste kan fastslaas, at den af Sagsøgeren begærte Besigtigelse vil være overflødig

bestemmes:

Sagsøgerens anførte Begæring vil være at tage til Følge.

Højesterets Kæremaalsudvalgs Kendelse.

Den paakærede Kendelse er afsagt af Østre Landsret.

I Paakendelsen har tre Dommere deltaget.

I Henhold til de i Kendelsen anførte Grunde

bestemmes:

Landsrettens Kendelse bør ved Magt at stande.

Torsdag den 18. Marts.

Nr. 134/1942. Firma **J. A. Sørensen & Co.** ved **J. A. Sørensen**
(Hjejle)

mod

Proprietær **Sofus Hansen** (H. Bache).

(Betaling for et Parti Hø).

Sø- og Handelsrettens Dom af 31. Marts 1942: Sagsøgte, Firma, J. A. Sørensen & Co. ved J. A. Sørensen, bør inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse til Sagsøgeren, Proprietær Sofus Hansen, betale 597 Kr. 90 Øre med Renter 5 pCt. p. a. fra den 23. Oktober 1941, til Betaling sker, samt Sagens Omkostninger med 75 Kr.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Sø- og Handelsretten.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 300 Kr.

Thi kendes for Ret:

Sø- og Handelsrettens Dom bør ved Magt at stande.

I Sagsomkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Firma J. A. Sørensen & Co. ved J. A. Sørensen, til Indstævnte, Proprietær Sofus Hansen, 300 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under nærværende Sag paastaar Sagsøgeren, Proprietær Sofus Hansen, Sagsøgte, Firma J. A. Sørensen & Co. ved J. A. Sørensen, dømt til at betale 597 Kr. 90 Øre med Renter 5 pCt. p. a. fra den 23. Oktober 1941, til Betaling sker.

Sagsøgte paastaar Frifindelse.

Under Domsforhandlingen har Sagsøgeren, Købmand J. A. Sørensen og Repræsentant Flemming Lauritzen afgivet Forklaring.

Sagsøgeren giver følgende Fremstilling:

Repræsentant Lauritzen henvendte sig til Sagsøgeren om Køb af Hø og fik udleveret en Prøve for at faa Kvaliteten godkendt af Sagsøgte. Senere kom Repræsentant Lauritzen og meddelte, at Sagsøgte havde godkendt Kvaliteten, og at han nu vilde købe. Da Sagsøgeren var klar over, at Lauritzen var uden Midler, spurgte han forud for Handelen Repræsentant Lauritzen, om det var for det sagsøgte Firma eller for hans egen Regning, at han foretog Købet, og Repræsentant Lauritzen oplyste da, at det var for Sagsøgte, at han købte. For yderligere at være sikker forlangte Sagsøgeren at faa en Slutseddel, og Repræsentant Lauritzen sendte ham da senere med Post følgende Slutseddel:

»13.

Afdeling for	J. A. Sørensen & Co.
A/S N. Kjær	Worsaaesvej 4
Mørke	København V.

Nakskov 1—3 1940.

Herr Proprietær Sofus Hansen, Holmegaard, solgte til J. A. Sørensen, København 8—10.000 kg Kløverhø Kvalitet som modtagen Prøve gode sunde Varer Høst 1940.

Kr. 22,00 pr. 100 kg frit i Banevogn Dannemarre St. Banevægt Nykøbing F Betaling Netto Casse, efter Modtagelsen.

f. J. A. Sørensen

I. Lauritzen

Tlf. 725.«

Sagsøgeren leverede Høet paa Dannemarre St., men her laa kun to af det sagsøgte Firma udfærdigede Fragtbreve, lydende paa hver een

Vogn. Da Stationsforstanderen forlangte, at hele Partiet, som fyldte 3 Vogne, skulde afsendes paa een Gang, henvendte Sagsøgeren sig til Repræsentant Lauritzen, som udfærdigede Fragtbrev paa den 3. Vogn.

Nogen Tid efter modtog Sagsøgeren følgende Opgørelse fra Firmaet:
»København V., den 15. Marts 1941.

KREDITNOTA

Herr Proprietær Sofus Hansen,
Holmegaard pr. Græshave.

Pr. modtaget 2 Vgl. Kløverhø

No. 15411 — 3310 kg.

No. 14394 — 2990 kg.

6300 kg. a Kr. 21,50 pr. 100 kg.	1354,50
÷ 2 × Vejning a Kr. 3,00	6,00

1348,50

banefrit Dannemarre Station.

Beløbet følger i Check. Deres Anerkendelse udbedes.«

Han telefonerede til Repræsentant Lauritzen og gjorde denne opmærksom paa, at han havde faaet for lidt Betaling. Repræsentant Lauritzen sagde, at det var en Fejl fra Firmaets Side, og at han nok skulde faa det ordnet, saaledes at Differencen mellem den i Slutsedlen og i Opgørelsen angivne Pris henholdsvis 22 Kr. og 21 Kr. 50 Øre pr. 100 Kilo, ialt 31 Kr. 50 Øre, samt Betaling for den 3. Vogn skulde blive tilstillet Sagsøgeren.

Dagen efter modtog Sagsøgeren 31 Kr. 50 Øre med følgende Skrivelse:

»Nakskov

16. Marts 1941.

Hr. Proprietær Sofus Hansen.

Holmegaard.

Vedlagt Check paa Sparekassen i Nakskov, stor Kr. 31,50 til Dækning af Ristorno paa 2 Vgl. Hø ifg. vedlagte Nota.

Afregning for den sidste Vogn følger saa snart den er modtaget.

Kvittering beder jeg Dem venligst sende mig i vedlagte Kuvert.

Med Højagtelse

F. Lauritzen.«

Da Betalingen af den 3. Vogn udeblev, og Sagsøgeren trods Henvendelse til Repræsentant Lauritzen ikke kunde faa Sagen i Orden, har han anlagt nærværende Sag og nedlagt Paastand som ovenfor nævnt.

Sagsøgeren fremhæver, at Lauritzen som Repræsentant for Sagsøgte var udstyret med en gennempagineret Bog, hvori alle Handler opnoteredes. Sagsøgeren begrundet Paastanden med, at Sagsøgte, ved at udstyre Agenten med den nævnte Bog med Slutsedler og Firmaets Stempel, maa svare til Agentens Køb i deres Navn.

Til Støtte for sin Frifindelsespaastand har Sagsøgte anført, at han slet ikke har vidst, at det drejede sig om 3 Vognladninger, idet Firmaet fra Repræsentant Lauritzen har modtaget følgende Slutseddel:

»J. A. Sørensen,
Worsaaesvej 4,
København V.

Nakskov, 26—2—41.

Herr Proprietær Sofus Hansen,

»Holmegaard«, pr. Græshave.

solgte til Herr J. A. Sørensen, Worsaaesvej 4,
København V.:

2 Vgl. Kløverhø,

Kvalitet som modtagne Prøve, — gode sunde Varer — Høst 1940.

Kr. 21,50 pr. 100 kg. frit her i Banevogn paa Dannemarre St.

Banevægt: Nykøbing F.

Betaling: Netto Casse
efter Modtagelsen.

Levering omgaaende.

F. Lauritzen.«

Det er senere oplyst, at Repræsentanten har solgt den 3. Vognladning for egen Regning, og Sagsøgte mener ikke, at Firmaet hæfter for Betalingen af denne Vogn, som det ikke har modtaget. Sagsøgte kan ikke erkende, at Udleveringen af Bogen, der ikke indeholder Slutsedler, men kun er en Ordrebog, kan paadrage Firmaet Ansvar for det passerede, alene fordi Firmaets Navn er paatrykt øverst paa Siden af Bogens Blade. Endelig anfører Sagsøgte, at Sagsøgeren, da han mente at have modtaget for lidt Betaling, burde have reklameret overfor Firmaet og ikke overfor Repræsentant Lauritzen.

Indehaveren af det sagsøgte Firma, Købmand Jens Aage Sørensen, har forklaret, at han foretager Opkøb af Hø og Halm, dels til Firmaet Kjær i Mørke og dels til eget Firma. I September 1940 traf han Aftale med Repræsentant Lauritzen om, at denne skulde foretage Opkøb til de 2 Firmaer. Han vidste, at Repræsentant Lauritzen ogsaa handlede for egen Regning. Han udleverede til Repræsentanten en Ordrebog med Firmaet Kjærs Navn og en Ordrebog med sit eget Firmas Navn. I den sidste Bog havde han selv med et Stempel anbragt Firmaets Navn paa hvert eneste Blad. Bogen var saaledes indrettet, at Købet blev noteret paa en Original og 2 Genparter. Sælgeren fik Originalen, Firmaet den ene, og Agenten beholdt den anden Genpart. Repræsentant Lauritzen havde ikke Bemyndigelse til at afslutte Købet, før han i hvert enkelt Tilfælde havde konfereret med Sagsøgte. Det kunde dog hænde, at Sagsøgte i næsten daglige Telefonkonferencer gav Repræsentanten Tilfaldelse til for en enkelt Dag at afslutte Køb til en bestemt Pris.

Færdig fra Trykkeriet den 28. April 1943.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

87. Aargang

Højesteretsaaret 1943.

Nr. 8

Torsdag den 18. Marts.

Repræsentant Lauritzen har forklaret, at han fik Provision af Opkøbene. Han fik Ordrebogen udleveret i Oktober Maaned for at kunne gøre op med Sagsøgte. Som Regel forhandlede han først med Sagsøgte.

Med Hensyn til de to i Sagen foreliggende Slutsedler har han forklaret, at han af en Fejltagelse har benyttet 2 Numre (Nr. 11 og Nr. 13), og at Ordresedlerne er skrevet i 2 Gange, men de er afsendt samtidig.

Han har fortalt Sagsøgeren, at det sagsøgte Firma skulde have de 2 Vogne, men den 3. Vogn skulde andet Sted hen. Den havde han nemlig solgt for egen Regning.

I Tilslutning til det foran anførte skal Retten bemærke følgende:

Gennem den af Sagsøgte benyttede Forretningsgang har der været givet Repræsentant Lauritzen en vis Bemyndigelse til at afslutte Forretninger paa Sagsøgtes Vegne.

Til praktisk Gennemførelse af denne Bemyndigelse har Lauritzen været udstyret med den foran omtalte Bog. Denne indeholder ganske vist kun en Paastempling af Sagsøgtes Firmanavn paa de enkelte Blade, men Sagsøgte har været klar over, at Lauritzen formulerede de enkelte Forretninger som en afsluttet Handel i Sagsøgtes Navn.

Med dette stemmer ogsaa, at Bogen efter Købmand Sørensens Udsagn skulde udgøre skriftligt Grundlag for Afregning med Leverandøren, og at Sagsøgte ikke sendte Ordrebekræftelse til Kunderne.

Under disse Omstændigheder maa Sagsøgte anses bunden ved den af Lauritzen med Sagsøgeren afsluttede Handel, om hvilken det iøvrigt ikke er oplyst, at den laa udenfor den Lauritzen meddelte Bemyndigelse.

Efter denne særlige Stilling, som Lauritzen herefter med Sagsøgtes Godkendelse indtog, maa det anses for naturligt, at Sagsøgeren med Hensyn til Udfærdigelsen af Fragtbrevet for den 3. Vognladning henvendte sig til Lauritzen, jfr. Kommissionslovens § 92, og Sagsøgte findes herefter og efter det iøvrigt foreliggende at maatte bære Risikoen for det fra Lauritzens Side skete Misbrug med Hensyn til denne Vognladning, hvorved fremhæves, at Handelen for Sagsøgerens Vedkommende var opfyldt ved Leveringen paa Dannemarre Station.

Der vil herefter være at give Dom efter Sagsøgerens Paastand. Sagens Omkostninger bør Sagsøgte betale til Sagsøgeren med 75 Kr.

Nr. 227/1942.

Rigsadvokaten

m o d

Hans Victor Emanuel Hansen (Alb. V. Jørgensen),

der tiltales for Underslæb, Straffelovens § 278 Nr. 2 og 3, Overtrædelse af Straffelovens §§ 302 og 296, Stk. 2, samt Beværterlovens § 29, Stk. 2 og 3.

Dom afsagt af Retten for Horsens Købstad den 29. Januar 1942: Tiltalte, Hans Victor Emanuel Hansen, bør bøde 30 Dagbøder à 2 Kr., subsidiært hensættes i Hæfte i 30 Dage. Tiltalte bør betale Sagens Omkostninger, herunder i Vederlag til den for ham beskikkede Forsvarer, Sagfører V. Pedersen, 200 Kr.

Vestre Landsrets Dom af 23. Maj 1942 (I Afd.): Tiltalte, Hans Victor Emanuel Hansen, bør straffes med Fængsel i 4 Maaneder. I Erstatning til de selvskiftende Arvinger efter afdøde Frk. Marie Rasmussen betaler Tiltalte 3800 Kr. I Henseende til Sagens Omkostninger i første Instans bør Underrettsdommen ved Magt at stande. Saa udreder Tiltalte og Sagens Omkostninger for Landsretten og derunder til den for ham beskikkede Forsvarer sammesteds, Sagfører Valdemar Pedersen i Salær 125 Kr. og i Godtgørelse for Udlæg 20 Kr. Den idømte Erstatning udredes inden 15 Dage.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Vestre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret, af Tiltalte med den Begrundelse, at Landsretten ved Afgørelsen af, om han skal domfældes for Underslæb, har anvendt Straffeloven urigtigt, og af det Offentlige til Skærpelse.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den, forsaavidt den foreligger Højesteret til Prøvelse, være at stadfæste.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

I Salær for Højesteret til Højesteretssagfører Jørgensen betaler Tiltalte Hans Victor Emanuel Hansen 80 Kr.

Den idømte Erstatning at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Underrettsdommens Præmisser er saalydende:

Under denne under Medvirken af Doms mænd behandlede Sag tiltales i Henhold til Anklageskrift af 9. December 1941 fra 2. jydsk Statsadvokatur Hans Victor Emanuel Hansen til at lide Straf:

A. (Fh. 3) efter Straffelovens § 302 for Overtrædelse af Bogføringslov Nr. 98 af 10. Maj 1912 § 1 ved, at han, der fra 1918 har drevet Næring som Handlende (Detailhandel) i Horsens, aldeles har undladt at føre Forretningsbøger i Tiden efter 1923.

B. (Fh. 5) efter Lov Nr. 123 om Aktieselskaber af 15. April 1930 § 86, jfr. § 54 ved i Tiden fra 18. Marts 1936 til i Slutningen af 1940 som Revisor i A/S Arbejdernes Fællesbageri i Horsens ikke at have udøvet Revisionen under omhyggelig Hensyntagen til tilstedeværende Værdier og Forpligtelser og efter Straffelovens § 296, Stk. 2, jfr. Stk. 1, Nr. 2, ved den 7. Marts 1940 af grov Uagtsomhed at have afgivet urigtig eller vildledende Angivelse om Aktieselskabets Forhold til Bestyrelse og Generalforsamling, idet han sammen med en ikke under denne Sag tiltalt Medrevisor ved Paategning paa Regnskabet for 1939 uden at have foretaget behørig Revision og i Strid med de faktiske Forhold atteste-rede, at Aarsregnskab og Status var sammenholdt med Bøger, Bilag, Bankbøger, Obligationer samt Kassebeholdning og befundet rigtig.

C. (Fh. 2) efter Straffelovens § 285, Stk. 1, jfr. § 278, Nr. 3, for Underslæb ved, at han, der i Tiden fra 1. Maj 1937 til omkring 20. Januar 1939 i Horsens var ansat som Repræsentant og Inkassator for »De forenede Eddikebryggerier«, København, i 1938 af de af ham paa Eddikebryggerierne Vegne indkasserede, Bryggerierne tilhørende Beløb, svigagtigt har tilegnet sig og til egen Fordel forbrugt et Beløb paa ialt 669 Kr. 42 Øre.

D. (Fh. 4) efter Beværterlov Nr. 129 af 15. Marts 1939 § 35, Stk. 4, jfr. § 29, St. 2—3, ved i Aarene 1939—40 gentagne Gange at have købt og nydt bajersk Øl i et Lokale (Sidelokale) til Cigarhandler Marius Jensens Forretning, Rutebilstationen, Horsens.

E. (Fh. 1) efter Straffelovens § 285, jfr. § 278, Nr. 2, for Underslæb ved, at han, der i Tiden fra November 1937 til Sommeren 1939 hos fhv. Syerske Marie Rasmussen, Horsens, der den 31. Marts 1940 er afgaaet ved Døden, havde laant et Beløb paa ialt 3800 Kr., svigagtigt har fragaaet Modtagelsen af de nævnte Laan dels under Afhøringer den 8. og 21. Marts 1941 hos Statspolitiet i Horsens, dels under et den 22. Marts inden Retten for Horsens Købstad afholdt Efterforskningsforhør.

Tiltalte er født den 15. Juli 1888 i Horsens og ses ikke tidligere tiltalt eller straffet.

Under Sagen har Syerske Frk. Marie Rasmussens Arvinger nedlagt Paastand paa, at Tiltalte tilpligtes at betale en Erstatning, stor 3800 Kr. ad A. B. og D.

Ved Tiltaltes egen Tilstaaelse, der stemmer med, hvad der iøvrigt er oplyst under Sagen, maa det anses for godtgjort, at Tiltalte har gjort sig skyldig i de Forhold, for hvilke han er tiltalt.

ad C.

Tiltalte, der ikke har kunnet erkende sig skyldig, har forklaret, at han saa godt som hele Tiden har været i Restance med Indbetalingen til Bryggeriet, og at Firmaet stedse har tolereret dette, hvorfor han ogsaa ved den under Sagen omhandlede Revision, hvor han ikke var i Besiddelse af de Penge, han skyldte Firmaet, fordi han havde forbrugt

dem til egen Fordel, har forment, at han havde Kredit, indtil han fik tilvejebragt Pengene, som han ogsaa senere betalte, saaledes at han allerede inden denne Sag kom frem, intet skyldte Firmaet.

Tiltalte har iøvrigt gjort gældende, at det paastaede Underslæb ikke kan andrage Kr. 669,42, idet der i dette Beløb er inkluderet 300 Kr., som Tiltalte uden Reservation havde modtaget som Driftskapital af Bryggeriet, og et Beløb af ca. 100 Kr., som Tiltalte skyldte Bryggeriet for Varer, leveret paa Kredit til Tiltalte selv, saaledes at det Beløb, han skyldte Bryggeriet for Inkassationer, ikke kan overstige Kr. 269,42.

Idet Retten maa lægge Tiltaltes Forklaring til Grund ved Sagens Paadømmelse, anser Retten det for godtgjort, at Bryggeriet stedse har tolereret Restance, hvorfor Forholdet mellem Bryggeriet og Tiltalte maa anses for at være overgaaet til et almindeligt Kreditforhold. Herefter kan Tiltalte ikke anses skyldig i Underslæb.

Tiltalte vil derfor være at frifinde for Anklagemyndighedens Tiltale under dette Forhold.

ad E.

Tiltalte, der ikke har kunnet erkende sig skyldig i Underslæb, har forklaret, at det er rigtigt, at han har laant ialt 3800 Kr. af nu afdøde Syerske Frk. Marie Rasmussen, men han var, da hun døde, ude af Stand til at tilbagebetale Beløbet til Arvingerne. Da Arvingerne ingen Henvendelser rettede til Tiltalte, foretog Tiltalte sig intet i Sagens Anledning. Tiltalte har ikke villet underslaa Gælden. Da en af Arvingerne ringede til Tiltalte og spurgte ham, om han havde laant Penge af Afdøde, svarede Tiltalte, at det var ikke noget at tale om i Telefonen, men at Arvingen kunde komme til ham. Arvingen kom imidlertid ikke. Det var Tiltaltes Mening at fortælle Arvingen, at han havde laant Pengene af Frk. Rasmussen, men at han var ude af Stand til at betale Beløbet tilbage.

Efter at den forommeldte Telefonsamtale havde fundet Sted, blev Tiltalte indkaldt til Møde hos Kriminalpolitiet, og Tiltalte, der var Revisor i A/S Arbejdernes Fællesbageri, og som var bekendt med, at der var en Straffesag løbende paa Bestyrelse og Revisorer i Fællesbageriet troede, at Mødet hos Kriminalpolitiet vedrørte denne Sag, og han blev derfor overrumplet og aldeles ude af sig selv og gik fra Sans og Samling, da Kriminalpolitiet forelagde ham en Anmeldelse fra Arvingerne efter Frk. Rasmussen. I sin Forvirrethed benægtede Tiltalte overfor Kriminalpolitiet, at han havde modtaget et Laan fra Afdøde, og da han først een Gang havde begyndt at benægte, ansaa han det for fornødent at fortsætte med Benægtelsen, ikke blot overfor Kriminalpolitiet, men ogsaa i Begyndelsen af det i Anklageskriftet ommeldte Retsmøde.

Tiltalte har protesteret mod, at han under denne Sag tilpligtes at betale Arvingerne 3800 Kr.

Under Sagen er dokumenteret Vidneforklaring af Vognmand Jørgen Peter Christensen, en af Arvingerne i Frk. Rasmussens Dødsbo. Vognmand Christensens Forklaring om den af Tiltalte refererede Telefonsamtale falder sammen med Tiltaltes Forklaring.

Efter det saaledes fremkomne kan det ikke anses for bevist, at Tiltalte ved sin usandfærdige Forklaring til Politiet og i Retsmødet den

22. Marts 1941 har gjort sig skyldig i Underslæb, idet hans Forklaring om Grunden til, at han afgav den urigtige Forklaring, ikke vil kunne forkastes.

Tiltalte vil derfor være at frifinde forsaavidt angaar Anklagemyndighedens Tiltale under dette Forhold, ligesom der ikke vil kunne tilkendes Arvingerne Erstatning under denne Sag.

Herefter vil Tiltalte efter Straffelovens § 302 for Overtrædelse af Bogføringslov Nr. 98 af 10. Maj 1912 § 1, efter Lov Nr. 123 om Aktieselskaber af 15. April 1930 § 86, jfr. § 54, efter Straffelovens § 296, Stk. 2, jfr. Stk. 1, Nr. 2, efter Beværterlov Nr. 129 af 15. Marts 1939 § 35, Stk. 4, jfr. § 29, Stk. 2 og 3, under eet være at idømme 30 Dagbøder à 2 Kr. med Forvandlingsstraf af Hæfte i 30 Dage, men bør iøvrigt for Anklagemyndighedens Tiltale i denne Sag fri at være.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den i nærværende Sag, der er behandlet under Medvirken af Doms-mænd, af Retten for Horsens Købstad den 29. Januar 1942 afsagte Dom er paaanket alene af Anklagemyndigheden.

Sagen er indbragt for Landsretten ved 2. jydsk Statsadvokatur Anklageskrift af 5. Februar 1942, der angiver Tiltalen overensstemmende med den i første Instans rejste.

For Landsretten har Anklagemyndigheden nedlagt Paastand om Domfældelse af Tiltalte i Overensstemmelse med Anklagen og om Skærpelse af den Tiltalte idømte Straf, medens der fra Tiltaltes Side er nedlagt Paastand om Stadfæstelse af Underretsdommen.

Hvad angaar Forhold C fremgaar det af Sagen, at Tiltalte, der fik overladt de af Bryggeriets Bogholder udfærdigede Anvisninger paa Tilgodehavender til Brug for sin Inkasso, efter den oprindelige Aftale skulde afregne de indkasserede Beløb een Gang om Maaned, uden at dog nogen bestemt Termin for Afregning overholdtes. Omkring 1. September 1938 fik Tiltalte Tilladelse til til enhver Tid af de indkasserede Beløb at tilbageholde 300 Kr. til Driftsudgifter og i November s. A. fik Tiltalte Anmodning om fremtidig at afregne ugentlig. Efter Udgangen af sidstnævnte Maaned blev der ikke sendt Tiltalte Anvisninger til Inkasso, og det fremgaar af en i Sagen fremlagt Kontokurant, at der pr. 31. December s. A. i Forhold til de af Tiltalte indsendte Fortegnelser over indkasserede Beløb resterede ca. 172 Kr. I Januar Maaned 1939 blev der af Tiltalte anmeldt som indkasseret ca. 618 Kr. og den samlede Restance ca. 790 Kr. blev af ham efter Paakrav afregnet i Begyndelsen af Februar Maaned s. A.

Med disse Bemærkninger vil Dommen for saa vidt ang. Forhold A—D i Henhold til de i samme iøvrigt anførte Grunde kunne tiltrædes.

Hvad angaar Forhold E bemærkes, at Tiltalte efter den i Dommen nævnte Telefonsamtale med Vognmand Christensen intet foretog sig overfor Boet. Efter det oplyste er der under 13. Juli 1940 af Landsretts-sagfører Jeppesen i Horsens som Repræsentant for Boet sendt Tiltalte en Skrivelse med Anmodning om en Samtale, hvilken Anmodning maa

antages at være gentaget i Januar Maaned 1941, men disse Henvendelser vil Tiltalte ikke have modtaget. De i Dommen onmeldte Forklaringer af Tiltalte til Politiet er afgivet den 8. og 21. Marts s. A., saaledes at Tiltalte ved førstnævnte Lejlighed oprindelig blev udspurgt i Almindelighed om, hvorvidt han havde modtaget Laan af Frk. Rasmussen, uden at han paa dette Tidspunkt var sigtet.

Ved det foreliggende er det godtgjort, at Tiltalte i Strid med Sandheden har nægtet at have modtaget Laan af afdøde Frk. Rasmussen, indtil han i det i Dommen nævnte Retsmøde den 22. Marts 1941, der afholdtes under Efterforskning mod Tiltalte som Sigtet, efter først at have fastholdt sin Benægtelse, erkendte at have modtaget Laan af afdøde. Idet det findes ubetænkeligt at forkaste Tiltaltes i Dommen gengivne Forklaring om Grunden til, at han fragik Modtagelsen, maa det statuere, at Tiltalte ved sin efter Frk. Rasmussens Død gentagne Gange overfor Henvendelser fra Boets Side og overfor Politiet fremsatte Nægtelse af at have modtaget Pengelaan, har tilsigtet til egen Fordel at forholde Boet Fyldestgørelse. Herefter vil Tiltalte for dette Forhold være at anse skyldig i Underslæb efter Straffelovens § 278 Nr. 2.

Den af Tiltalte i Henhold til de i Dommen under Forhold A, B og D anførte Lovbestemmelser samt Straffelovens § 285, Stk. 1, jfr. § 278 Nr. 2, forskyldte Straf findes under eet at burde fastsættes til Fængsel i 4 Maaneder.

Efter derom fremsat Begæring vil Tiltalte være at tilpligte at betale i Erstatning til de selvskiftende Arvinger efter afdøde Frk. Marie Rasmussen, 3800 Kr.

I Henseende til Sagens Omkostninger i første Instans vil Underrettsdommen være at stadfæste.

Sagens Omkostninger her for Retten bliver at udrede af Tiltalte som nedenfor anført.

Fredag den 19. Marts.

Nr. 149/1942. **Gartner Linus Jensen Pedersen (Gamborg)**

m o d

Esbjerg Kommune (Landsretssagfører Krebs).

(Ejendomsdom).

Dom afsagt den 30. September 1941 af Retten for Esbjerg Købstad m. v.: Esbjerg Kommune bør anses for ejendomsberettiget til Matr. Nr. 1200 Esbjerg Købstads Bygrunde, dog saaledes at der tillægges Ejeren af Matr. Nr. 1162 a og 1162 b Ret til gaende og kørende Færdsel over den østlige Del af Ejendommen ad et 6 Meter bredt farbart Jordstykke. Sagens Omkostninger ophæves.

Vestre Landsrets Dom af 31. Januar 1942 (II Aid.): Appellanterne, Esbjerg Kommune, bør anses ejendomsberettigede til Matrikel

Nr. 1200 af Esbjerg Købstads Bygrunde. Sagens Omkostninger for begge Retter ophæves.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Vestre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I Skrivelse af 17. Juli 1942 fra Ministeriet for Landbrug og Fiskeri udtales det, at »— — — Matr. Nr. 1200 er opstaaet i sin nuværende Form ved en i Anledning af Oprettelsen af Esbjerg Købstad foretagen Opmaaling af Esbjerg Købstads Bygrunde i Aaret 1901, og at der i den i Forbindelse med Opmaalingen udarbejdede Lodsejerfortegnelse og Beregningsprotokol ved det paagældende Matr. Nr. staar anført: Ejer og Bruger ukendt. (Fortsættelse af Fyensgade).«

Idet bemærkes, at Matr. Nr. 1200 efter det foreliggende ikke findes at fremtræde som udlagt eller tjenende som Adgangsvej særlig for Appellantens Ejendom, tiltræder seks Dommere, at Betingelserne for, at Appellanten har kunnet erhverve Færdselsret over Matr. Nr. 1200 ved 20-aarig Hævd ikke har været til Stede.

Herefter og iøvrigt i Henhold til de i Dommen anførte Grunde stemmer disse Dommere for at stadfæste Dommen.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 300 Kr.

Tre Dommere, der tiltræder, at Indstævnte kendes ejendomsberettiget til det omtvistede Jordstykke, finder det ved de foreliggende Oplysninger tilstrækkelig godtgjort, at den Færdsel, som i mere end 20 Aar har fundet Sted til Appellantens Ejendom ad det som Vej udlagte Areal, har været en saadan, at den gennem Hævdudøvelse i 20 Aar hjemler den af Appellanten subsidiært paastaede Færdselsret over Arealet. Disse Dommere stemmer derfor for at kende Appellanten berettiget til fortsat Udøvelse af Færdselsretten.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

I Sagsomkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Gartner Linus Jensen Pedersen, til Indstævnte, Esbjerg Kommune, 300 Kr., der udredes inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Underrettsdommens Præmisser er saalydende:

Under denne Sag har Andragerne Esbjerg Kommune under Henvisning til Retsplejelovens § 476 principalt paastaet sig kendt ejendomsberettiget til Matr. Nr. 1200 af Esbjerg Købstads Bygrunde uden nogen

Indskrænkning i denne Ret og subsidiært saaledes, at der tillægges Ejeren af Matr. Nr. 1162 a og 1162 b smstds. Ret til Færdsel over den østlige Del af Matr. Nr. 1200.

Gartner Linus Jensen Pedersen, der er Ejer af Matr. Nr. 1162 a og 1162 b har protesteret imod, at Esbjerg Kommune kendes ejendomsberettiget til Matr. Nr. 1200 og har principalt nedlagt selvstændig Paa-stand om at han som Ejer af Matr. Nr. 1162 a og b kendes ejendomsberettiget til det nævnte Matr. Nr. Subsidiært har han paastaaet sig kendt berettiget til Færdsel over hele Matr. Nr. 1200 for saa vidt Kommunen maatte blive kendt ejendomsberettiget til dette og mest subsidiært har han paastaaet sig kendt berettiget til Færdsel over en Del af Matr. Nr. 1200.

Ved Rettens Kendelse af 21. Marts 1941 er der meddelt Esbjerg Kommune Tilladelse til at udstede offentlig Indkaldelse med 3 Maaneders Varsel til Erhvervelse af Ejendomsdom med Hensyn til Matr. Nr. 1200 Esbjerg Købstads Bygrunde og Indkaldelsen findes indrykket i Statstidende Nr. 1 for den 1. April 1941 og i Dagbladet »Vestkysten« for s. D., hvorhos Bemærkning om Indkaldelse er tilført Ejendommens Blad i Tingbogen og Meddelelse derom optaget i Tingbladet.

Paa en under Sagen fremlagt af Stadsingeniøren i Esbjerg udarbejdet Kopi af et Kort, som oprindelig er udarbejdet af Landinspektør Madsen formentlig i Halvfemserne i forrige Aarhundrede er det ommeldte Matr. Nr. indlagt som Gade. Af en Kopi af et af Landbrugsministeriet den 26. Juni 1902 approberet Kort fremgaar det, at Arealet er projekteret som Gade.

Ifølge Tingbogen er Matr. Nr. 1200 opført som Vejareal, beliggende Syd for Gasværksgade i Fortsættelse af Fynsgade. Ejer og Bruger ubekendt. Ifølge en Attest fra Landinspektør Schovsbo er Arealet paa en i 1902 udfærdiget Kopi af Matrikulskortet dog ikke forsynet med Vejfarve.

Den Linus Jensen Pedersen tilhørende Ejendom Matr. Nr. 1162 a og 1162 b, Esbjerg Købstads Bygrunde er beliggende ved den sydlige Del af Matr. Nr. 1200. Mod Vest begrænses dette af Matr. Nr. 1069 Esbjerg Købstads Bygrunde, hvorpaa Esbjerg Sengefabrik er beliggende. Mod Nord strækker det sig til Gasværksgade og mod Øst til Matr. Nr. 1070 Bygr. Hele Arealet er i Matrikulen anført til 1622 Kv. Alen.

Andragerne har til Støtte for deres Begæring om Ejendomsdom særlig anført, at det ikke er nødvendigt for Kommunen at bevise sin Adkomst. Overfor de af Linus Jensen Pedersen fremsatte Paastande har de særlig anført, at Sagsøgte ikke har bevist at have Ejendomsret til Grunden, og at han heller ikke har vundet Færdselsret ved Hævd og specielt at han ikke ved Alderstidshævd har vundet en begrænset Ret til Færdsel, blandt andet under Hensyn til at Komparenten har haft særdeles rigelig Vejadgang til sin Ejendom, nemlig baade til Gasværksvej, Exnersgade og Estrupvej. For det Tilfælde at Komparenten skulde faa Medhold i at have vundet Ret til Færdsel, mener Andragerne, at denne bør anvises Komparenten i den østlige Del af Vejen.

Linus Jensen Pedersen har heroverfor særlig anført, at han har udøvet en saadan ensidig Ret over Arealet, at han ved Hævd har vundet

Ejendomsret over Grunden. Til Støtte for sin subsidiære Paastand har Komparenten navnlig gjort gældende, at det drejer sig om et herreløst Stykke Jord, som har henligget til Færdsel til og fra Matr. Nr. 1162, idet de andre Veje ikke har været benyttet af Betydning. I en lang Aarrække har der fundet Færdsel Sted over hele Matr. Nr. 1200 til Matr. Nr. 1162. Efter Aar 1900 har der vel i nogen Tid fundet Kørsel Sted til Sengefabrikken, men dette kan efter hans Formening ikke udelukke en 20-aarig Hævdserhvervelse.

Under Sagen har Gartner Linus Jensen Pedersen afgivet Partsforklaring, hvorhos der er afgivet Vidneforklaring af Gartner Peter Bastian Jensen Petersen og Landmand Christian Karl Nielsen, begge af Esbjerg.

Førstnævnte har forklaret, at han, der er 30 Aar gammel, og altid har boet paa Ejendommen Matr. Nr. 1162 Esbjerg Købstads Bygrunde, kan erindre, at der lige fra han var Barn har fundet Kørsel Sted ad Matr. Nr. 1200 til Matr. Nr. 1162 paa hvilken der tidligere blev drevet Landbrug, men nu drives Gartneri. Der har desuden været drevet Teglværk paa Grunden. Den omhandlede Kørsel har omfattet dels Kørsel med Fyld og med Tørv, dels Kørsel med Gødning og alt til en Landbrugsejendom hørende sædvanlig Kørsel. Et paa Matr. Nr. 1200 anbragt Skur har kun været der i ca. 2 Aar.

Matr. Nr. 1200, der er den mest anvendte Adgangsvej til Komparentens Grund, er derimod ikke blevet brugt til Kørsel til andre Ejendomme end Matr. Nr. 1162, bortset fra Kørsel til Sengefabrikken.

Gartner Peter Bastian Jensen Petersen, 40 Aar gammel, har som Vidne forklaret, at der har fundet Kørsel Sted fra Matr. Nr. 1162 over Matr. Nr. 1200 til Gasværksvej, saa længe Vidnet kan erindre. Alle, som har haft Ærinde til Matr. Nr. 1162, hvorpaa der har været Teglværk og Træuldsfabrik har kørt over Matr. Nr. 1200. Saavidt Vidnet erindrer, er Vejen over Matr. Nr. 1200 ikke blevet anvendt til Kørsel til andre Ejendomme end til Matr. Nr. 1162, bortset fra Kørsel til og fra Sengefabrikken paa Matr. Nr. 1069.

I de sidste 10—12 Aar har der været anbragt et Halvtag af Størrelse 2×4 m fra Bygningen paa Matr. Nr. 1069 ind paa Matr. Nr. 1200 og dette har ikke været til Hinder for Færdselen.

I 1914, da Esbjerg Kommune havde et Tørveskur paa Matr. Nr. 1162, blev en Del af Matr. Nr. 1200 belagt med Slagger. Disse Slagger ligger stadig paa Ejendommen og gør, at der altid kan køres over denne, hvorimod der ikke i Frostvejr og Regnperioder kan køres ad den Markvej, der ligger paa Matr. Nr. 1162 og fører ud til Gasværksgade og Exnersgade,

Landmand Christian Karl Nielsen, Esbjerg, 70 Aar gammel, har som Vidne forklaret, at han kan huske, at der i en meget lang Aarrække, antagelig 20—30 Aar har været Kørsel over Matr. Nr. 1200.

I Slutningen af Halvfemserne i forrige Aarhundrede blev der af A/S Esbjerg Svineslagteri lagt Kloak i Fyensgade et Stykke ind paa Matr. Nr. 1162, og denne Kloak blev ført videre paa Matr. Nr. 1162 i Begyndelsen af dette Aarhundrede. Kloaken blev senere overtaget af Esbjerg Kommune.

Da nu Ejer og Bruger af den under Sagen ommeldte Parcel ifølge Tingbogen har været ukendt og det ikke ved Gartner Linus Jensen Pedersens Brug og Benyttelse, der ikke er gaaet ud over Færdsel findes godtgjort, at han ved Hævd eller paa anden Maade har erhvervet Ejendomsret til Arealet samt da der ikke iøvrigt under Sagen er fremkommet Indsigelse mod Esbjerg Kommunes Ejendomsret findes Kommunen at maatte anses som Ejer af Matr. Nr. 1200 Esbjerg Købstads Bygrunde.

Da det imidlertid ved den af Gartner Linus Jensen Pedersen afgivne Partsforklaring, de afgivne Vidneforklaringer, samt det iøvrigt under Sagen oplyste findes godtgjort, at Matr. Nr. 1200 af Ejeren af Matr. Nr. 1162 a og b i en meget lang Aarrække og i hvert Fald i mere end 30 Aar har været benyttet som den almindeligste og særlig anvendelige Kørevej til Matr. Nr. 1162 a og b findes Gartner Linus Jensen Pedersen som Ejer af Matr. Nr. 1162 a og b ved Alderstidshævd at have vundet Ret til gaaende og kørende Færdsel over den ommeldte Parcel.

Da denne Færdsel ikke kan antages at have fundet Sted paa nøjagtig den samme Del af Parcellen, findes der i Overensstemmelse med den af Esbjerg Kommune nedlagte subsidiære Paastand kun at kunne tillægges Ejeren af Matr. Nr. 1162 a og b Færdselsret over den østlige farbare Del af Parcellen i en Bredde, der under Hensyn til Arten af den udøvede Færdsel fastsættes til 6 Meter.

Sagens Omkostninger vil efter Omstændighederne være at ophæve.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom er afsagt den 30. September 1941 af Retten for Esbjerg Købstad m. v.

For Landsretten har Appellanterne gentaget deres principale Paastand, medens Indstævnte har gentaget sine for Underretten nedlagte Paastande.

Det er i Dommen rettelig antaget, at Indstævnte ikke ved Hævd har erhvervet Ejendomsret til det i Sagen omhandlede Jordstykke, samt at der for at Indstævnte kunde erhverve Færdselsret af den omhandlede Art, maatte foreligge Alderstidshævd. Da det imidlertid ved de foreliggende Oplysninger ikke er godtgjort, at Færdselsretten har været udøvet i et saadant Tidsrum, at Alderstidshævd kan foreligge, vil der, da der iøvrigt ikke er fremkommet Indsigelse mod Appellanternes Ejendomsret, være at give disse Ejendomsdom som begært.

Sagens Omkostninger for begge Retter findes efter Omstændighederne at burde ophæves.

Nr. 169/1942. Hotelejer **Leopold Jensen** (Møller)

m o d

Skolebestyrer **A. Lindquist** og Bogholder **Georg Amtsbiller**
(Landsretssagf. Krebs).

(Anerkendelse af en Opsigelses Gyldighed).

Dom afsagt den 17. Marts 1942 af Retten for Esbjerg Købstad m. v.: De Sagsøgte, Bogholder Georg Amtsbiller, Skolegade 14, Esbjerg, og Skolebestyrer A. Lindquist, smst., bør for Tiltale af Sagsøgeren, Hotelejer Leopold Jensen, Esbjerg, under denne Sag fri at være. Sagsøgeren bør til hver af de Sagsøgte inden 15 Dage fra denne Doms Afsigelse betale Sagens Omkostninger med 100 Kr.

Vestre Landsrets Dom af 28. April 1942 (IV Afd.): Underrettsdommen bør ved Magt at stande. Til de Indstævnte, Skolebestyrer A. Lindquist og Bogholder Georg Amtsbiller, betaler Appellanten, Hotelejer Leopold Jensen, Sagens Omkostninger for Landsretten med 250 Kr. De idømte Sagsomkostninger udredes inden 15 Dage.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Vestre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde og idet de efter Dommens Afsigelse tilvejebragte Oplysninger ikke kan føre til andet Resultat, vil Dommen være at stadfæste.

I Sagsomkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale 300 Kr. til hver af de Indstævnte.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

I Sagsomkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Hotelejer Leopold Jensen, 300 Kr. til hver af de Indstævnte, Skolebestyrer A. Lindquist og Bogholder Georg Amtsbiller.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Underrettsdommens Præmisser er saalydende:

Under nærværende Sager, der er forenede af Retten, paastaar Sagsøgeren, Hotelejer Leopold Jensen, Esbjerg, de Sagsøgte, Bogholder Georg Amtsbiller, Skolegade 14, Esbjerg, og Skolebestyrer A. Lindquist, smst., principalt tilpligtet at anerkende Lovligheden af de for de Sagsøgte den 4. December 1941 forkyndte Opsigelser af de af dem

beboede Lejligheder til Fraflytning den 1. April 1942. Subsidiært har Sagsøgeren for Sagsøgte Amtsbillers Vedkommende paastaet denne tilpligtet at fraflytte sin Lejlighed den 1. Oktober 1942.

Begge de Sagsøgte har paastaet sig frifundet.

Det fremgaar af Sagen, at Sagsøgte Amtsbiller den 1. Juni 1930 lejede en 4 Værelses Lejlighed til Beboelse for en Leje af 70 Kr. maanedlig i Sagsøgerens Ejendom, der dengang tilhørte et Aktieselskab under Ledelse af O. D. Clausen. Lejligheden var beliggende i Ejendommens Opgang, Skolegade 14, II, og kunde opsiges med 3 Maaneders Varsel til den 1. i en Kvartalsmaaned.

Den 1. April 1936 lejede Sagsøgte Lindquist en 4-Værelses Lejlighed til Beboelse for en Leje af 70 Kr. maanedlig. Lejligheden var beliggende i Ejendommens Opgang Skolegade 14, I Sal og kunde ligeledes opsiges med 3 Maaneders Opsigelse til den 1. i en Kvartalsmaaned.

Den 1. August 1941 købte Sagsøgeren den ommeldte Ejendom, Paladshotellet, der for Størstedelen er indrettet som Hotel og Restaurationsvirksomhed.

Den 4. December 1941 lod Sagsøgeren forkynde de forommeldte Opsigelser for de Sagsøgte under Henviisning til, at Lokalerne skulde inddrages under Hotellets Drift og indrettes til Udstillingslokaler, jfr. Lov om Leje af 23. Marts 1937 § 56, idet det havde vist sig ugørligt paa anden Maade at tilvejebringe Udstillingslokaler for Hotellets Rejsende.

Begge de Sagsøgte protesterede i Skrivelse af henholdsvis den 4. og 11. December 1941 mod Opsigelsernes Lovlighed, hvorefter Sagsøgeren har anlagt nærværende Sag i Henhold til Lejelovens § 58.

Til Støtte for sin Paastand har Sagsøgeren paaberaabt sig Lov om Leje § 56 Nr. 1, Nr. 6 og Nr. 7, idet han har gjort gældende, at Lokalerne skal indrettes til Udstillingslokaler og derfor kræver en Ombygning af Ejendommen. Navnlig mener Sagsøgeren, at betydelige erhvervsmæssige Hensyn taler for at imødekomme Sagsøgerens Ønsker, idet Hotellet savner Udstillingslokaler, hvorfor Hotellet ofte maa afvise de bedste Gæster, nemlig de store Firmaers Rejsende, som i modsat Fald vilde have deres Udstillinger paa Hotellet og ofte bespise Kunder og andre paa Hotellet.

De Sagsøgte har heroverfor gjort gældende, at § 56 Nr. 1 ikke kan komme til Anvendelse, da der intet er dokumenteret om Ombygning. Forsaavidt angaar § 56 Nr. 6, har de Sagsøgte gjort gældende, at Udtrykket »bebo« ikke kan udvides til ogsaa at betyde Benyttelse som Forretningslokale. Endelig har de Sagsøgte bestridt, at der foreligger saa vægtige Grunde til Opsigelse, som forlanges i § 56 Nr. 7 og har henvist til, at der ikke foreligger nogen hotelmæssig Nødvendighed til at tage de Sagsøgtes Lejligheder i Brug under Hotellet, som uden disse Lokaler er en udmærket Forretning. De Sagsøgte har gjort gældende, at der under den for Tiden herskende Bolignød maa kræves endnu mere vægtige Grunde til at efterkomme en Opsigelse, end de af Sagsøgeren anførte.

Sagsøgte Amtsbiller har for sit Vedkommende særlig henvist til, at saavel Sagsøgeren som dennes Søn, Leo Jensen, i Sommeren 1941, da

han efter Sagsøgerens Anmodning flyttede fra en 2. Sals Lejlighed op paa 3. Sal, erklærede, at han ikke kunde siges op det første Aar.

Under Sagen har de Sagsøgte afgivet Partsforklaring, hvorhos der er afgivet Vidneforklaring af Sagsøgerens Søn, Leo Jensen, og Portier Kaj Emanuel Hansen.

Baade Sagsøgte Amtsbiller og Sagsøgte Lindquist har forklaret, at det efter deres Mening ikke er nødvendigt for Hotellets Drift at de af dem beboede Lejligheder inddrages.

Sagsøgte Amtsbiller har særlig forklaret, at Sagsøgeren i August Maaned 1941 anmodede Sagsøgte om at flytte op i en tilsvarende Lejlighed paa 3. Sal i samme Opgang. Sagsøgeren og dennes Søn sagde, at han ikke var pligtig til at flytte i det første Aar, men at han vilde gøre dem en Tjeneste ved at flytte op, idet de paa denne Maade kunde faa frigjort et Lokale paa Hotellet paa 1. Sal for den tyske Værnemagt. Sagsøgte regnede derfor med, at han kunde blive boende udover 1 Aar i den nye Lejlighed og mulig længere.

Begge de Sagsøgte har averteret efter anden Lejlighed, men ikke faaet noget akceptabelt Tilbud.

Direktør Leo Jensen har forklaret, at Lokalerne i Paladshotellets Fløj mod Skolegade er udlejet til den tyske Værnemagt med Undtagelse af 1., 2. og 3. Sals Lejlighederne til venstre i den østligste Del af Fløjen. De 3 Værelser i den vestlige Del af Fløjen har altid henhørt under Hotellet, og det har kun været den øvrige Del af Fløjen, der tidligere har været udlejet til Lejligheder. Det har imidlertid vist sig, at der i Hotellet ikke findes tilstrækkelige Lokaler til Repræsentanternes Vareudstillinger, og at Hotellet derfor har maattet afvise forskellige Firmaer. De i Hotellets 1. Sal værende Selskabslokaler anvendes til saadanne Udstillinger, men Hotellet har maattet erklære ikke at kunne modtage saadanne Udstillinger 14 Dage à 3 Uger i Forvejen, da man ikke vidste, om Lokalerne blev udlejet til Selskabslokaler. Det er Sagsøgerens Mening at udleje 2. Sals Lejlighederne i Fløjen mod Skolegade til Udstilling af Isenkramvarer og 3. Salen til Manufakturvarer, idet der ikke iøvrigt i Hotellet findes Lokaler, der kan anvendes hertil.

Der findes 52 Værelser i Hotellet. Af disse er 28 belagt af den tyske Værnemagt. Hotellets Værelser er til Stadighed fuldt belagt, og det har været nødvendigt at afvise Gæster.

Portier Kaj Emanuel Hansen har forklaret, at han har været ansat som Portier paa Hotellet siden den 1. Oktober 1941, og i hele den Tid har han været nødt til at afvise Gæster paa de første 4 Ugedage, ligesom han ofte har maattet afvise Gæster, der søger Udstillingslokaler i Hotellet.

Under Sagen er der endvidere fremlagt Erklæringer fra Repræsentanter for 4 Firmaer, hvori de bekræfter, at de forgæves har søgt Udstillingslokaler i Sagsøgerens Hotel, og 2 af Repræsentanterne har desuden erklæret, at de, saafremt Forholdene ikke bedredes, agtede at søge andet Hotel.

Desuden er der fremlagt 2 Fortegnelser over, hvilke Foreninger og Selskaber etc., der har lagt Beslag paa Selskabslokalerne i Januar og Februar Maaned 1942.

Da der ikke under Sagen findes tilvejebragt Oplysninger om anden Ombygning af Hotellet end den, der er paatænkt iværksat ved at faa de ommeldte Lejligheder inddraget under Hoteldriften, vil Opsigelserne ikke kunne godkendes i Medfør af § 56, Nr. 1.

Under Henvisning til det snævre Udtryk »bebo« i § 56, Nr. 6, og til, at denne Bestemmelse ifølge § 60 finder tilsvarende Anvendelse paa Erhvervs- og Forretningslokaler, findes de nævnte Bestemmelser ej heller at kunne anvendes i nærværende Tilfælde, hvor Beboelseslejligheder ønskes anvendt til helt nye Formaaler, nemlig som Udstillingslokaler som Led i Hotelvirksomheden.

Hvad dernæst angaar § 56, Nr. 7, bemærkes, at denne Bestemmelse baade efter sin Oprindelse og sit Indhold er en Undtagelsesbestemmelse, og at der ikke ved de tilvejebragte Oplysninger om Hotellets Anvendelse og ved de afgivne Forklaringer om nogen Pladsmangel med Hensyn til Værelser og Udstillingslokaler findes godtgjort saadanne erhvervs-mæssige Hensyn til den hotelmæssige Drift, at Opsigelsen er berettiget.

Herefter vil de Sagsøgte være at frifinde og Sagsøgeren at tilpligte at betale Sagens Omkostninger som nedenfor nævnt.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom er afsagt den 17. Marts 1942 af Retten for Esbjerg Købstad, Skads Herred samt Fanø Birk.

For Landsretten har Appellanten givet nærmere Oplysninger om Arten og Omfanget af de Forandringer, som han, hvis Opsigelserne godkendes, agter at foretage i Anledning af de 2 Lejligheders Omdannelse til Udstillingslokaler. Da disse Forandringer ikke findes at kunne betegnes som Ombygning i Lovens Forstand, vil Bestemmelsen i Lejelovens § 56, Nr. 1, ikke kunne finde Anvendelse. Med denne Bemærkning og iøvrigt i Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den efter de Indstævntes Paastand være at stadfæste.

Til de Indstævnte vil Appellanten have at betale Sagens Omkostninger her for Retten med 250 Kr.

T i r s d a g d e n 23. M a r t s.

Nr. 189/1942. Andelsmejeriet »Landsogn« og A/S Slagelse Mælkekompani (Oluf Petersen)

m o d

Harrested Andelsmejeri (Landsretssagf. Reimer) og Slotsbjergby Andelsmejeri (Gelting).

(Spørgsmaal om Gyldigheden af en Voldgiiftskendelse).

Østre Landsrets Dom af 19. Juni 1942 (VII Aid.): De Sagsøgte, Andelsmejeriet »Landsogn« og A/S Slagelse Mælkekompani, bør

een for begge og begge for een til Sagsøgeren Harrested Andelsmejeri betale 85.740 Kr. og til Sagsøgeren Slotsbjergby Andelsmejeri betale 30.500 Kr., begge Beløb med Renter 5 pCt. aarlig fra den 20. Februar 1941 til Betaling sker, samt i Sagsomkostninger henholdsvis 1500 Kr. og 650 Kr. Det idømte at udredes inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret har Appellanterne, der den 4. Juli 1942 har opfyldt Dommen ved Betaling af 93.122 Kr. 72 Øre til Indstævnte Harrested Andelsmejeri og 33.242 Kr. 64 Øre til Indstævnte Slotsbjergby Andelsmejeri, paastaaet Friiendelse for Tiden og de Indstævnte dømt til at tilbagebetale de nævnte Beløb med Renter 5 pCt. fra den 4. Juli 1942.

De Indstævnte har principalt paastaaet, at Dommen stadfæstes, subsidiært, at det bestemmes, at Voldgiftssagen vil være at genoptage for samme Voldgiftsret. Endelig har de Indstævnte paastaaet Rentens Størrelse nedsat.

Under Hensyn til den alvorlige Karakter af de af Voldgiftsmændene ved Sagens Behandling begaaede Fejl findes Appellanterne at have Ret til at betragte Voldgiftskendelsen som uforbindende for dem, og idet de ikke kan anses at have mistet denne Ret ved deres Forhold efter Kendelsens Afsigelse, vil deres Paastand være at tage til Følge, dog at Renten efter Omstændighederne findes at burde bestemmes til 4 pCt. aarlig.

Med Hensyn til de Indstævntes subsidiære Paastand bemærker syv Dommere, at Parterne efter det passerede ikke findes at kunne være bundet ved deres tidligere Valg af Voldgiftsmænd, og at denne Paastand derfor ikke kan tages til Følge.

To Dommere, der tiltræder, at de Indstævntes subsidiære Paastand ikke kan tages til Følge, bemærker, at de valgte Voldgiftsmænd under Hensyn til, at de ved Kendelsen har taget Standpunkt til Spørgsmaalet om Erstatningernes Størrelse og maa antages efter Kendelsens Afsigelse stadig at fastholde det Standpunkt, at en Indkaldelse af Parterne vilde have været formaalsløs, ikke bør kunne fungere som Voldgiftsmænd under en ny Behandling af Sagen.

Med Hensyn til Sagens Omkostninger forholdes som nedenfor anført.

Thi kendes for Ret:

Appellanterne, Andelsmejeriet »Landsogn« og A/S Slagelse Mælkekompani, bør for Tiltale af de Indstævnte, Harrested Andelsmejeri og Slotsbjergby Andelsmejeri, i denne Sag for Tiden fri at være.

De Indstævnte bør til Appellanterne betale:
Harrested Andelsmejeri 93.122 Kr. 72 Øre og
Slotsbjergby Andelsmejeri 33.242 Kr. 64 Øre,
alt med Renter 4 pCt. aarlig fra den 4. Juli 1942,
til Betaling sker.

I Sagsomkostninger for begge Retter betaler de Indstævnte henholdsvis 1500 Kr. og 1000 Kr. til Appellanterne.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

I Henhold til Lov Nr. 415 af 5. August 1940, jfr. Handelsministeriets Cirkulæreskrivelse Nr. 250 af 30. September 1940, blev der i Oktober og November 1940 paa Foranledning af Slagelse Byraad indhentet Forslag til en rationel Ordning af Mælkehandelen i Slagelse Kommune fra Sagsøgerne, Harrested Andelsmejeri og Slotsbjergby Andelsmejeri, og de Sagsøgte, Andelsmejeriet »Landsogn« og A/S Slagelse Mælkekompani, der hidtil havde forhandlet Mælk og Fløde m. v. i Slagelse Kommune.

Der blev ført en Række Forhandlinger mellem de interesserede Mejerier og Slagelse Byraad samt Handelsministeriet om Sagen, og navnlig under Henvisning til det betydelige Tab, Ophøret af Mælkehandlen m. v. i Slagelse Kommune vilde paaføre Sagsøgerne, tilbød disse en Nedsættelse af Priserne i samme Omfang som de andre Mejerier, uanset om alle fire Mejerier skulde fortsætte med Levering af Mælk m. v. til Slagelse Kommune.

Slagelse Byraad vedtog imidlertid et Forslag til Rationalisering af Mælkehandlen i Slagelse, hvorefter Handlen alene skulde overlades de sagsøgte Mejerier paa visse nærmere Vilkaar, bl. a. gaaende ud paa, at der skulde betales Erstatning til Sagsøgerne, og Handelsministeriet bemyndigede i Medfør af § 9 i Handelsministeriets Bekendtgørelse Nr. 443 af 19. August 1940 Slagelse Byraad til at bestemme, at Handlen med Mælk m. v. i Slagelse fremtidig skulde være betinget af Byraadets Tilladelse, idet Handelsministeriet dog forudsatte, at der blev ydet en passende Godtgørelse til de to Mejerier, der maatte ophøre med Mælkehandlen i Slagelse Kommune. I Henhold hertil vedtog Slagelse Byraad, at de sagsøgte Mejerier alene skulde have Tilladelse til at forhandle Mælk m. v. i Slagelse Kommune, og at Sagsøgerne skulde ophøre med denne Handel fra og med den 20. Februar 1941 at regne. De interesserede Parter var enige om, at der skulde forsøges en forligsmæssig Ordning af Erstatningsspørgsmaalene, og Slagelse Byraad valgte Borgmester Vilh. Melgaard, Slagelse, til at indlede og føre disse Forhandlinger, hvilket godkendtes af de fire Mejerier, idet der samtidig opnaaedes Enighed om at henvise Erstatningsspørgsmaalene til endelig Afgørelse ved en Voldgiftsret, saafremt de forligsmæssige Forhandlinger ikke maatte føre til noget Resultat. Voldgiftsretten skulde sammensættes saaledes, at Sagsøgerne og Sagsøgte hver skulde vælge een Voldgifts-

mand, og saafremt disse Voldgiftsmænd ikke kunde blive enige om Erstatningernes Fastsættelse, skulde der udpeges en Opmand af Sø- og Handelsretten i København, saafremt Voldgiftsmændene ikke kunde blive enige om Valg af Opmand.

I Skrivelse af 22. Februar 1941 til Borgmesteren opgjorde Harrested Andelsmejeri sit Erstatningskrav saaledes:

Erstatning for Tab paa Værdiforringelse af Materiale, særlige Apparater og Installationer, derunder Forandring paa Bygninger, indkøbt og indrettet særlig med Henblik paa Konsummælkehandlen i Slagelse	31.950 Kr.
Erstatning for Tab paaført i Anledning af den Handel, der maatte afgives, altsaa Goodwill m. v.	37.680 —
hvilket Erstatningskrav var beregnet i Forhold til 4000 Kr. pr. 100 l Sødmælk, der havde været solgt dagligt i Slagelse, o: 942 l.	
Erstatning til Mejeriets Bestyrer for Indtægtstab	9.000 —
	ialt.. 78.630 Kr.

I Skrivelse af 22. Februar 1941 til Borgmesteren opgjorde Slotsbjergby Andelsmejeri sit Erstatningskrav saaledes:

Tab paa 3 Vogne à 500 Kr.	1.500 Kr.
Erstatning for Tab paaført i Anledning af den Handel, der maatte afgives, altsaa Goodwill m. v.	14.800 —
hvilket Erstatningskrav var ansat til 4000 Kr. pr. 100 l Sødmælk, der havde været solgt dagligt i Slagelse, nemlig ca. 370 l.	
Erstatning til Mejeriets Bestyrer for Indtægtstab	6.000 —
	ialt.. 22.300 Kr.

Borgmesteren forelagde de fremsatte Erstatningskrav for de Sagsøgte, men da disse ikke kunde acceptere dem, blev der af Parterne nedsat en Voldgiftsret, til hvilken Sagsøgerne valgte Statskonsulent Chr. H. Ibsen, København, og de Sagsøgte Kontorchef L. P. Frederiksen, Mejerikontoret, Aarhus. Ved Skrivelse af 29. Maj 1941 tilsendte Borgmesteren Voldgiftsmændene Afskrift af hele det Materiale, som forelaa ira de Forhandlinger, der var ført for ham. I Skrivelse af 16. Juni 1941 anmodede Kontorchef Frederiksen Sagsøgerne om at tilsende Voldgiftsmændene et Eksemplar af deres trykte Aarsregnskab for de 2 sidst afsluttede Regnskabsaar samt øvrige Oplysninger, som de mente vilde have Betydning for Sagen. Under 17. Juli 1941 oplyste Sagsøgerne, at den gennemsnitlige Nettofortjeneste ved Salget i Slagelse for Harrested Andelsmejeris Vedkommende maatte ansættes til mindst 18.000 Kr. aarlig og for Sagsøgeren Slotsbjergby Andelsmejeris Vedkommende til ca. 10.500 Kr. aarlig, medens Mejeribestyrernes gennemsnitlige Indtægt ved Salget i Slagelse maatte ansættes til henholdsvis 2500 Kr. og 900 Kr. aarlig, og krævede Erstatning for Goodwill og til Mejeribestyrerne fastsat efter Kapitalværdien heraf. For Tab paa Værdiforringelsen af Materiale m. v. fastholdt de deres tidligere fremsatte Erstatningskrav. Voldgiftsmændene gjorde ikke de Sagsøgte bekendt med dette Indlæg

fra Sagsøgerne, ligesom de heller ikke iøvrigt forhandlede med Parterne, og de tilsagde ikke de Sagsøgte til de Skøn, som blev foretaget paa de sagsøgende Mejerier til Vurdering af Værdiforringelse af Materiale m. v.

Den 22. Oktober 1941 afsagde Voldgiftsmændene en Voldgiftskendelse, hvori det bl. a. hedder:

»Vi undertegnede Voldgiftsmænd — — — har nu gennemgaaet de tilsendte Akter i Sagen, har foretaget et Skøn over de Maskiner, Inventar m. v., for hvilke der forlanges Erstatning, har haft nogle Møder med forskellige i Sagen interesserede, samt har foretaget nogle Undersøgelser og skal herefter fremføre følgende:

1) Harrested Andelsmejeri. Mejeriet, som har drevet Handel med Mælk etc. paa Slagelse siden 1918, blev for nogle Aar siden ombygget og nyrestaureret, og for denne Restaurering var Handelen paa Slagelse det bestemmende. I Øjeblikket staar derfor Mejeriet f. Eks. med et for Byhandelen indrettet meget stort Lokale — det betydeligste efter Skummesalen — som det ingen Anvendelse har for, og med nogle Maskiner og Anlæg, om hvilke det samme maa siges, ligesom det skal bemærkes, at Dimensionerne for flere af Mejeriets store Maskiner er bestemt af, at Handlen paa Slagelse skulde være en Del af Mejeriets daglige Drift. Havde dette ikke været Tilfældet, kunde Mejeriet have købt mindre og derved billigere Anlæg og dog været fuldt paa Højde med det, Nutidens almindelige Mejeridrift kræver. For det saaledes indrettede har Mejeriet krævet en Erstatning paa Kr. 31.950,00.

Ved vort paa Mejeriet foretagne Skøn har vi vurderet det indrettede til Kr. 29.740,00, idet vi bemærker, at der af Inventaret er bortsolgt for Kr. 810,00.

— — —

Som Goodwill har Mejeriet forlangt Kapitalværdien af sidste Aars Nettofortjeneste paa Mælkehandelen. Det maa erkendes, at Mejeriets Handel paa Slagelse er gaaet frem Aar efter Aar, og det kunde maaske iorventes, at Fremgangen vilde være bleven fortsat, hvis ikke Rationaliseringsplanen havde slaaet Bom derfor.

2) Slotsbjergby Andelsmejeri. Mejeriet har drevet Handel med Mælk, Fløde etc. paa Slagelse siden 1935, og det kræver for 3 Mælkevogne en Erstatning paa 1500 Kr. Vi har besigtiget disse Vogne og fundet, at der ikke var noget at sige til denne Værdiansættelse, og Mejeriet er villig til at afhænde dem til denne Pris til de koncessionshavende Mejerier, dersom det sker indenfor en rimelig Tid. Det samme gælder ogsaa Maskiner, Inventar m. v. paa Harrested Mejeri.

Som Goodwill har Mejeriet krævet Kapitalværdien af sidste Aars Nettofortjeneste, der udgjorde 10.500 Kr. Det skal bemærkes, at ogsaa Slotsbjergby Andelsmejeris Handel paa Slagelse har været stigende Aar for Aar.

— — —

I Henhold til foranstaaende gaar vor Kendelse ud paa, at følgende Erstatninger skal ydes:

Til Harrested Andelsmejeri.

Maskiner og Inventar m. v. (overtages til Vurderings-	
summen)	Kr. 29.740,00
Som Goodwill	— 56.000,00

Ialt.. Kr. 85.740,00

Slotsbjergby Andelsmejeri.

Inventar (overtages til Vurderingssummen)	Kr. 1.500,00
Som Goodwill	— 29.000,00

Ialt.. Kr. 30.500,00

— — —
 hvortil paa alle Beløb kommer Rente 5 pCt. p. a. fra 20. Februar 1941, indtil Betaling sker.

Betalingen skal ske snarest mulig.

Hver af Parterne betaler sin Voldgiftsmand.«

Efter at Sagsøgerne et Par Gange havde rykket de Sagsøgte for Betalingen af de paagældende Beløb, meddelte Landsretssagfører P. Chr. Petersen den 20. December 1941 telefonisk Sagsøgernes Sagfører, Landsretssagfører Reimer, Slagelse, at Beløbene vilde blive betalt den 23. December 1941, men den 22. December 1941 gav de Sagsøgte Sagsøgerne Underretning om, at Beløbene var deponeret i A/S Handels- og Landbrugsbanken i Slagelse og først vilde blive udbetalt, naar den afsagte Voldgiftskendelse var stadfæstet ved Domstolene, idet man vilde gøre gældende, at Kendelsen er behæftet med saa alvorlige Mangler, at man kunde forlange den tilsidesat.

Under nærværende Sag, der er forberedt ved Retten for Slagelse Købstad m. v., har Sagsøgerne principalt paastaaet de Sagsøgte dømt til in solidum at betale til Harrested Andelsmejeri 85.740 Kr. og til Slotsbjergby Andelsmejeri 30.500 Kr., begge Beløb med Renter 5 pCt. p. a. fra den 20. Februar 1941 til Betaling sker, samt Sagens Omkostninger, derunder Inkassosalær.

Sagsøgerne har derhos subsidiært nedlagt Paastand paa, at Voldgiftssagen genoptages for samme Voldgiftsret, og at nærværende Sag udsættes, indtil fornøden Afgørelse i den genoptagne Voldgiftssag foreligger.

De Sagsøgte har paastaaet sig frifundet, i hvert Fald for Tiden.

Sagsøgerne har anført, at de af Parterne udpegede Voldgiftsmænd har været enige om Kendelsen, der maa anses for i Realiteten rigtig; de kan ikke erkende, at den lider af Mangler, og de mener i alt Fald, at de Sagsøgte har forspildt deres Ret til at gøre eventuelle Mangler gældende, fordi de først har protesteret mod Kendelsen den 22. December 1941 og forøvrigt inden den Tid paa forskellig Maade har godkendt den.

De Sagsøgte har anført, at den afsagte Kendelse lider af saadanne Mangler, at de ikke kan være bundet ved den. De har i saa Henseende henvist til, at de ikke har været indkaldt til Møde for Voldgiftsmændene eller skriftligt faaet forelagt noget Materiale, der er forelagt Voldgiftsmændene fra Sagsøgernes Side, skønt disse havde nedlagt Paastand,

der ikke fandtes i det Materiale, Borgmester Melgaard tilsendte Voldgiftsmændene, eller i det Hele haft nogen Opfordring til at udtale sig i Sagen, før Voldgiftskendelsen forelaa. De har endvidere anført, at de ikke har været varslet til de foretagne Skøn, og at Voldgiftsmændene har savnet Kompetence til at paalægge dem at overtage Materiel m. v. De mener derfor, at Kendelsen maa være ugyldig. Den Omstændighed, at de ikke har protesteret før den 22. December 1941, kan efter deres Opfattelse ikke sidestilles med en Akkviescens; det var Meningen, at Erstatningsbeløbene i sidste Instans skulde betales af Beboerne i Slagelse ved, at Mælkeprisen i Stedet for at nedsættes med 6 Øre pr. Liter, kun nedsattes med 5 Øre pr. Liter, og de undersøgte derfor Muligheden for at sikre sig Koncession for et bestemt længere Aaremaal. De anerkender ikke, at Landsretssagfører Petersen repræsenterede dem den 20. December 1941.

Det er oplyst, at Byraadet i et den 27. Oktober 1941 afholdt Møde har taget Kendelsen til Efterretning uden Kritik.

Der foreligger en Erklæring af 12. Januar 1942 fra Kontorchef Frederiksen, hvori han bl. a. har oplyst, at han er gaaet ud fra, at Sagsøgernes Skrivelse af 17. Juli 1941 var tilstillet de Sagsøgte. Det hedder endvidere i Erklæringen: »Jeg skal tilføje, at jeg med Statskonsulent Ipsen har drøftet Tanken om at tilkalde Sagens Parter til en Forhandling med Voldgiftsudvalget, men at vi kom til det Resultat, at et saadant Møde vilde være formaalsløst, dels fordi vi efter det foreliggende maatte gaa ud fra, at enhver Mulighed for Opnaaelse af Forlig var udelukket, og dels fordi Sagen igennem det modtagne fyldige Materiale var saa godt belyst, at der næppe vilde kunne fremføres nye Momenter, som kunde faa Betydning for Afgørelsen. Der er da heller ikke fra nogen af Parterne fremsat Ønske om Afholdelse af et saadant Møde.

Hvad selve Afgørelsen iøvrigt angaar, skal jeg kun bemærke, at denne maa ses paa Baggrund af de i Hr. Landsretssagfører Reimers Skrivelse af 21. Maj f. A. stillede Erstatningskrav, idet det under 22. Februar 1941 fremsatte efter min Opfattelse meget fordelagtige Tilbud om en Ordning paa forligsmæssigt Grundlag var bortfaldet, og skønt jeg selvfølgelig har betragtet det som min Opgave at søge det paastaaede Erstatningsbeløb nedbragt mest muligt, maa jeg være af den Opfattelse, at den Erstatning, som i Voldgiftskendelsen af 22. Oktober 1941 blev tilkendt de 2 Mejerier, er rimelig, naar alle Forhold tages i Betragtning.«

Der er under Sagens Forberedelse afgivet en Række Vidneforklaringer. Herunder har Kontorchef Frederiksen godkendt den ovennævnte Erklæring og Gaardejer Hans Henrik Hansen, der er Formand for Harrested Andelsmejeri, bl. a. forklaret, at han efter, at Voldgiftskendelsen var faldet, havde modtaget en Henvendelse om Køb af 3 af Kendelsen omfattede Vogne, men at han havde henvist Køberen til Direktør for A/S Slagelse Mælkekompagni, A. K. Nielsen, der derefter havde forhandlet med den paagældende. Købesummen var blevet udbetalt til Harrested Andelsmejeri.

Under Domsforhandlingen har Statskonsulent Ipsen afgivet Vidneforklaring, hvori han paa det nærmeste har udtalt sig i Overensstemmelse med Kontorchef Frederiksen.

Efter det oplyste maa der gives de Sagsøgte Medhold i, at Kendelsen lider af væsentlige Mangler, fordi Voldgiftsmændene ikke har gjort de Sagsøgte bekendt med det fra Sagsøgerne fremkomne og ikke givet Parterne Anledning til Forhandling for Voldgiftsmændene, og fordi de ikke har tilsagt de Sagsøgte til at overvære de Skøn, der blev foretaget. Da de Sagsøgte imidlertid først 2 Maaneder efter Kendelsens Afsigelse har protesteret imod den under Paaberaabelse af Manglerne, findes de at maatte respektere den som gyldig.

Sagsøgernes principale Paastand vil derfor være at tage til Følge.

Med Sagens Omkostninger vil der være at forholde som nedenfor anført.

Onsdag den 24. Marts.

Nr. 214/1942. Motorfabrikken **Dan A/S** ved dets Direktør **Jensen Ebbedal** (Landsretssagfører Lysholm Hansen, Slagelse)
m o d

Værkfører **Henning Schlippe** (Landsretssagfører Hugo Wagner).

(Erstatning for Bortvisning).

Sø- og Handelsrettens Dom af 22. Juli 1942: Sagsøgte, Motorfabrikken Dan A/S ved dets Direktør Jensen Ebbedal, bør inden 15 Dage fra denne Doms Afsigelse til Sagsøgeren, Værkfører Henning Schlippe, betale 3960 Kr. med Renter 5 pCt. p. a. fra 11. April 1942 samt Sagens Omkostninger med 300 Kr. For ikke at have givet behørigt Møde ved den befalede Forligsmægling bør Sagsøgte inden 3 Dage fra Dato til Statskassen bøde 10 Kr. eller i Mangel af Betaling hensættes i Hæfte i 2 Dage.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Sø- og Handelsretten.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret har Indstævnte nedsat sin Paastand fra 4620 Kr. til 4050 Kr., idet han har fradraget dels de i Dommen nævnte 270 Kr., dels et Beløb af 300 Kr., som han har oppebaaret i Løn hos sin Fader for September 1942.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde og idet de Højesteret forelagte nye Oplysninger ikke kan føre til andet Resultat, vil Dommen være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 300 Kr.

Thi kendes for Ret:

Sø- og Handelsrettens Dom bør ved Magt at stande.

I Sagsomkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Motorfabrikken Dan A/S ved dets Direktør Jensen Ebbedal, til Indstævnte, Værkfører Henning Schlippe, 300 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under nærværende Sag paastaar Sagsøgeren, Værkfører Henning Schlippe, Sagsøgte, Motorfabrikken Dan A/S ved dets Direktør Jensen Ebbedal, tilpligtet at betale 4620 Kr. med Renter 5 pCt. p. a. fra Stævningens Dato, den 11. April 1942.

Sagsøgte paastaar principalt Frifindelse, subsidiært Frifindelse mod Betaling af 660 Kr., mest subsidiært mod Betaling af 2640 Kr.

Under Domsforhandlingen er der afgivet Forklaring af Sagsøgeren, Direktør J. Schlippe, Værkførerne Bruno Blenkow og K. Landin, Maskinarbejderne Heinrich Steinhardt og Martin Bundgaard, Ingeniør Knud Aage Mortensen og Bogholder Børge Madsen.

Efter det oplyste er Sagens nærmere Sammenhæng følgende:

Sagsøgeren har været ansat som Værkfører hos de Sagsøgte fra 1933 og oppebar en maanedlig Gage paa 660 Kr. .

Sagsøgerens Fader, Direktør J. Schlippe, var samtidig Direktør i det sagsøgte Selskab. Da Fabrikkens Funktionærer og Arbejdere i Slutningen af November Maaned 1941 var blevet bekendt med, at der var opstaaet en Uoverensstemmelse mellem Direktør J. Schlippe og Selskabet, hvilket bevirkede, at forskellige Dispositionsbeføjelser fratoges Direktør Schlippe, underskrev de alle — med Undtagelse af en enkelt — en saalydende Erklæring:

»Da vi har erfaret, at der gøres Forsøg paa Umyndiggørelse af Direktør Schlippe paa vor Arbejdsplads, A/S Dan, og dette skulde føre til, at Direktør Schlippe skulde fratæde sin Stilling, vil vi, hvis Direktøren maatte ønske det, ogsaa forlade vor Arbejdsplads, uden at Direktøren paa nogen Maade har Forpligtelser overfor os.

Dette som Sympatitilkendegivelse for Direktør Schlippe, da vi betragter det som en uretfærdig Handling imod en helt igennem retskaffen Mand.«

Sagsøgeren var blandt Underskriverne af Erklæringen. Den 8. December 1941 blev Direktør J. Schlippe afskediget fra sin Stilling.

Da de Sagsøgte erfarede om Erklæringen, suspendede de den 9. December 1941 Sagsøgeren fra hans Stilling som Værkfører. Paa Sagsøgerens Forespørgsel, om han skulde betragte Suspensionen som Afskedigelse, svarede de Sagsøgte benægtende.

Ved Skrivelser af 6. Februar og 7. Marts 1942 har Sagsøgerens Sagfører forespurgt de Sagsøgte, hvornaar Sagsøgeren atter maatte tiltræde sin Stilling, uden at faa Svar.

I Marts Maaned 1942 udtalte Direktør Jensen Ebbedal, der er Formand for Selskabets Bestyrelse, til en paa Sagførerens Kontor ansat

Dame i Telefonen, at man ikke vilde høre mere fra ham. I Skrivelse af 20. Marts udtalte Sagsøgeren derefter, at han betragtede sig nu som afskediget uden Grund.

Sagsøgeren har for Maanederne December 1941, Januar og Februar 1942 i Gage faaet udbetalt 660 Kr. pr. Maaned.

Sagsøgeren opgør herefter under Henvisning til, at han efter Funktionærloven har Krav paa 6 Maaneders Opsigelsesvarsel til den 1. i en Maaned, sit Krav saaledes:

Gage for Marts Maaned	660 Kr.
— - 1. April—1. Oktober 1942	3960 —

4620 Kr.

Til Støtte for deres Frifindelspaastand har de Sagsøgte anført, at de efter den af Sagsøgte underskrevne Erklærings Ordlyd maatte nære en saadan Mistillid til Sagsøgeren, at de var berettiget at suspendere ham, indtil Forholdet nærmere havde afklaret sig.

Det har da ogsaa senere vist sig, at Sagsøgeren under Suspensionen har bistaaet sin Fader ved dennes nystartede Fabrik og derfor har faaet udbetalt 270 Kr. Endvidere mener de Sagsøgte, at Sagsøgeren har engageret nogle af deres tidligere Arbejdere til Faderens Fabrik.

Efter de Sagsøgte Formening har Sagsøgeren ikke haft Grund til at føle sig forurettet, idet han under Suspensionen har oppebaaret den fulde Løn og ogsaa ved Henvendelse til de Sagsøgte stadig vilde have faaet denne udbetalt. Det er Sagsøgeren selv, som har sat Sagen paa Spidsen ved at betragte sig som afskediget, og han har anlagt denne Sag for at kunne tiltræde en Stilling i Faderens Fabrik.

Til Støtte for deres subsidiære Paastand har de Sagsøgte anført, at saafremt Retten vil anse Suspensionen den 9. December som uberettiget, maa denne betragtes som en Bortvisning. Efter Funktionærlovens § 3 har Sagsøgeren kun ubetinget Krav paa 3 Maaneders Løn, idet yderligere Krav beror paa de almindelige Erstatningsregler, og de Sagsøgte mener, at disse ikke kan føre til yderligere Krav. Da Sagsøgeren allerede har modtaget Løn for Januar og Februar Maaned, vil der saaledes kun være at udbetale ham Løn for Marts Maaned, nemlig 660 Kr.

Mest subsidiært hævder de Sagsøgte, at saafremt Sagsøgeren med Føje betragter sig som afskediget, og Afskedigelsen først regnes fra Direktør Jensen Ebbedals Udtalelse i Marts Maaned, har Sagsøgeren kun Krav paa Løn for Marts Maaned, samt efter foranstaaende yderligere 3 Maaneder eller ialt 4 Maaneder med 2640 Kr.

Af Vidneforklaringen fremgaar det, at Sagsøgeren ikke har udfoldet noget Initiativ ved Fremkomsten af Sympati-Erklæringen til Faderen, men kun har underskrevet den som de andre Funktionærer og Arbejdere.

Det var Værkfører Blenkow og Maskinarbejder Steinhardt, som tog Initiativet til Erklæringen, efter at Direktør Schlippe havde beklaget sig til dem.

Der har ikke forud for Erklæringen været Planer fremme om, at Personalet skulde følge Direktør Schlippe til ny Virksomhed, idet Di-

rektør Schlippe aldrig i den Tid, han var ansat hos Sagsøgte, har omgaaedes med Planer om at starte egen Fabrik.

Ved et efter Erklæringens Afgivelse afholdt Møde med de Sagsøgtes tyske Aftagere, hvor Repræsentanter for Personalet udtalte sig til Gunst for Direktør Schlippe, havde Sagsøgeren ikke Ordet og deltog ikke i Arbejdernes Sympatitilkendegivelse.

Med Hensyn til Sagsøgerens Virksomhed for Faderen under Suspensionen hos de Sagsøgte, er det oplyst, at Sagsøgeren har bistaaet Faderen med Raad ved Oprettelsen af dennes nye Fabrik og herfor har faaet ca. 270 Kr. Sagsøgeren har navnlig bistaaet Faderen ved Udarbejdelse af Tegninger o. l. og har ikke arbejdet fast paa Faderens Fabrik. Sagsøgeren bestrider at have engageret Arbejdere til Faderens Fabrik.

Værkfører Landin har forklaret, at et Par Arbejdere, som tidligere har arbejdet hos de Sagsøgte, har fortalt ham, at de havde faaet Arbejde gennem Sagsøgeren paa dennes Faders Fabrik.

Maskinarbejder Steinhardt har forklaret, at et Par Arbejdere har udtalt sig saaledes, at Vidnet fik det Indtryk, at de var antaget af Sagsøgeren til Faderens Fabrik. Arbejderne sagde, at Sagsøgeren arbejdede hos Faderen som Værkfører.

Direktør Schlippe har forklaret, at nogle af Arbejderne hos Sagsøgte kom over og søgte Arbejde hos ham. Vidnet har selv antaget alle Arbejderne, og hans Søn har ikke haft noget at gøre hermed.

I Tilslutning til det anførte skal Retten udtale følgende:

Retten finder ikke, at Sagsøgerens Medunderskriit paa Sympati-Erklæringen kan anses for en væsentlig Misligholdelse fra Sagsøgerens Side. Han burde vel som Værkfører have afholdt sig herfra, men Retten lægger Vægt paa, at Sagsøgeren ikke har taget Initiativet til Erklæringen, at denne indskrænker sig til at udtale Sympati for Direktøren i Forbindelse med et Tilsagn om Støtte i Tilfælde af Fratræden, og at der iøvrigt ikke Sagsøgeren bekendt har foreligget bestemte Planer om Erklæringens Anvendelse.

Heller ikke Sagsøgerens Arbejde for Faderen under Suspensionen kan tillægges nogen Betydning for Sagens Afgørelse. Det fremhæves herved, at dette Arbejde var af rent periodisk Karakter, og at Faderens Virksomhed ikke konkurrerer med de Sagsøgtes.

Endelig kan det ikke anses for bevist, at Sagsøgeren har medvirket til at drage Arbejdere fra de Sagsøgtes Virksomhed over til Faderens.

Der har herefter ikke foreligget nogen væsentlig Misligholdelse af Tjenestekontrakten fra Sagsøgerens Side.

Hvad angaar den af de Sagsøgte foretagne Suspension, finder Retten, at denne, under Hensyn til dens Længde og de Sagsøgtes Vægring ved at oplyse Grunden til denne eller Tidspunktet for naar Sagsøgeren kunde komme i Arbejde igen, afgiver det fornødne Grundlag for Sagsøgeren til at betragte Tjenesteaftalen som væsentlig misligholdt fra de Sagsøgtes Side.

Sagsøgeren har herefter Krav paa Erstatning. Med Hensyn til dennes Størrelse bemærkes, at Afbrydelsen af Forholdet ikke kan regnes fra Suspensionens Indtræden, da denne fra de Sagsøgtes Side tydelig har

været tilkendegivet som en Suspension indtil videre, og det maatte blive de Sagsøgte Sag at tage Stilling til, om de vilde afskedige Sagsøgeren eller ikke. Forholdets Ophør kan herefter først regnes fra Sagsøgerens Ophævelse ved Skrivelse af 20. Marts 1942.

Efter sin Ansættelsestid har Sagsøgeren Krav paa 6 Maaneders Opsigelsesvarsel, men Retten finder, at der ved Erstatningens Fastsettelse bør tages Hensyn til, at Sagsøgeren under Suspensionen har oppebaaret Indtægt fra Faderens Virksomhed, har haft Tilknytning til denne og Udsigt til Ansættelse i denne. Under Hensyn hertil findes den Sagsøgeren tilkommende Erstatning at burde fastsættes til 5 Maaneders Løn, hvortil kommer Løn for Marts Maaned 1942. De Sagsøgte bør herefter til Sagsøgeren betale 3960 Kr. samt Sagens Omkostninger med 300 Kr.

Nr. 366/1942.

Mozart Lindberg

p a a k æ r e r

Vestre Landsrets Kendelse af 8. Juni 1942.

Den paakærede K e n d e l s e, der er afsagt af Landsrettens III Afd., er saalydende:

Ved en af Vestre Landsret under Medvirkning af Nævninger den 24. Juni 1938 afsagt Dom blev Mozart Lindberg, der er født den 29. April 1881, og som havde gjort sig skyldig i Overtrædelse dels af Straffelovens § 261, Stk. 1, dels af dens § 172, Stk. 1, jfr. § 171, i Medfør af Straffelovens § 70 dømt til at undergives Sikkerhedsforanstaltninger ved Anbringelse i Psykopatforvaring.

I Skrivelse af 2. Januar 1942 har Landsretssagfører Bjerre-Madsen, Rødding, der er beskikket som Tilsynsværge for Domfældte, anmodet om, at Spørgsmaalet om Domfældtes Anbringelse maa blive behandlet af Landsretten i Henhold til Bestemmelsen i Straffelovens § 70, Stk. 3. Anklagemyndigheden har protesteret mod, at der foretages nogen Ændringer i de ved Dommen truine Foranstaltninger.

Den for Domfældte beskikkede Forsvarer, Landsretssagfører Dahl, har paastaaet Forvaringen af Domfældte ophævet eller ændret.

Retslægeraadet har i Erklæring af 8. April 1942 udtalt, at Domfældte fremdeles maa anses for at være Psykopat og farlig for Retsikkerheden, og at det ikke kan tilraades, at han prøveløslades, eller at der paa anden Maade foretages Ændring i hans Anbringelse.

Efter alt foreliggende findes de foretagne Sikkerhedsforanstaltninger ikke at kunne ophæves, og da der ej heller findes tilstrækkelig Anledning til at foretage nogen Ændring i Foranstaltningernes Art, vil den fremsatte Begæring ikke kunne tages til Følge.

Der vil være at tillægge Landsretssagfører Dahl i Salær 50 Kr., der bliver at udrede af Domfældte.

Thi bestemmes:

Den fremsatte Begøring om Ophævelse af eller Ændring i de ved Vestre Landsrets Dom af 24. Juni 1938 truffne Sikkerhedsforanstaltninger kan ikke tages til Følge.

Der tillægges Landsretssagfører Dahl i Salær 50 Kr., der udredes af Domfældte.

Højesterets Kæremaalsudvalgs Kendelse.

Den paakærede Kendelse er afsagt af Vestre Landsret.

I Paakendelsen har tre Dommere deltaget.

I Henhold til de i Kendelsen anførte Grunde

bestemmes:

Landsrettens Kendelse bør ved Magt at stande.

Der tillægges den for den kærende, Mozart Lindberg, beskikkede Forsvarer, Højesterets-sagfører Kemp, i Salær for Højesteret 60 Kr., der udredes af det Offentlige.

Fredag den 26. Marts.

Nr. 222/1942. F₂ (Overretssagfører Henrik Sachs)

mod

M (Ingen).

Dom afsagt af Retten for Nakskov Købstad m. v. den 6. Juni 1941: De Sagsøgte, F₁ og F₂, bør begge anses som bidragspligtige til det af Sagsøgerinden M den 18. November 1940 uden for Ægteskab fødte Drengbarn. Sagens Omkostninger ophæves.

Vestre Landsrets Dom af 8. Maj 1942 (IV Afd.): Den indankede Dom bør ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Landsretten betaler Appellanten F₂ til Indstævnte M med 100 Kr. inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse. Der tillægges den for Appellanten beskikkede Sagfører, Overretssagfører Henrik Sachs, i Salær 100 Kr., der udredes af det Offentlige. At efterkomme under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret.

I Paadømmelsen har syv Dommere deltaget.

Ved de i Sagen tilvejebragte Oplysninger findes det ikke bevist, at Appellanten har haft Samleje med Indstævnte inden for Barnets Avlingstid, og hans Paastand om Frifindelse vil derfor være at tage til Følge.

Sagens Omkostninger for alle Retter findes at burde oplæves.

Thi kendes for Ret:

Appellanten F_2 bør for Tiltale af Indstævnte M i denne Sag fri at være.

Sagens Omkostninger for alle Retter oplæves.

Med Hensyn til det Overretssagfører H. Sachs tillagte Salær for Landsretten bør Dommen ved Magt at stande.

Underrettsdommens Præmisser er saalydende:

Under nærværende Sag er de Sagsøgte, F_1 og F_2 , paastaet anset som bidragspligtige til det af Sagsøgerinden M den 18. November 1940 uden for Ægteskab fødte Drengbarn, der ifølge Erklæring fra Kredslægen for Vestlollands Lægekreds maa antages avlet i Tiden mellem kort efter Begyndelsen af Februar og kort efter Begyndelsen af April 1940. Ifølge Erklæring fra Universitetets retsmedicinske Institut udviser Blodtypebestemmelse paa Blodprøver fra samtlige Sagens Parter, at der intet er til Hinder for at de Sagsøgte kan være Fader til Barnet.

Sagsøgte F_1 har erkendt Samleje med Sagsøgerinden inden for Avlingstiden og har ogsaa erklæret sig villig til at paatage sig Bidragspligt. Sagsøgte F_2 har erkendt tidligere at have staaet i kønsligt Forhold til Sagsøgerinden, men nægter siden 1938 at have haft Samleje med hende, hvorimod Sagsøgerinden hævder, at Samleje har fundet Sted een Gang senere, nemlig den 11. Marts 1940.

F_2 erkender at have været i Selskab med Sagsøgerinden ved den paagældende Lejlighed, og Sagsøgerindens Forklaring saavel som de nærmere Omstændigheder ved det af hende paastaede Samleje som om Datoen for dette er afgivet med saa stor Bestemthed, at Retten finder det ubetænkeligt at gaa ud fra, at dette Samleje virkelig har fundet Sted.

Herefter vil begge de Sagsøgte være at anse som bidragspligtige til Barnet. Sagens Omkostninger findes at kunne ophæves.

Landsrettsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom er afsagt af Retten for Nakskov Købstad m. v. den 6. Juni 1941 og med Justitsministeriets i Skrivelse af 29. Januar d. A. indeholdte Tilladelse paaanket af Appellanten F_2 , hvem der er meddelt Bevilling til iri Proces, med Paastand om, at Dommen ændres derhen, at han i Overensstemmelse med den for Underretten nedlagte Paastand frifindes.

Indstævnte M har paastaet den indankede Dom stadfæstet.

Efter Underrettsdommens Afsigelse blev der indledet Undersøgelse mod Appellanten, hvorunder han sigtedes for i Sagen at have afgivet

falsk Forklaring for Retten. Ved Dom afsagt af samme Ret den 20. Oktober 1941, stadfæstet ved Østre Landsrets Dom af 5. November s. A., blev Appellanten frifundet for den i Overensstemmelse med Sigtelsen rejste Tiltale.

For Landsretten er der afgivet Forklaringer af Appellanten og Indstævnte.

Som Sagen herefter foreligger for Landsretten, vil den indankede Dom i Henhold til de i samme anførte Grunde være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Landsretten findes Appellanten at burde godtgøre Indstævnte med 100 Kr.

Nr. 352/1941. **Fru Ingrid Refsgaard Skov**
(Landsretssagfører Borup Svendsen)

m o d

N. C. Monberg A/S (Kemp).

(Erstatning for Tab af Forsørger).

Sø- og Handelsrettens Dom af 25. Juni 1941: De Sagsøgte, N. C. Monberg A/S, bør for Tiltale af Sagsøgeren, Fru Ingrid Refsgaard Skov, i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger ophæves. Salæret til den for Sagsøgeren beskikkede Sagfører, Landsretssagfører Heuser, fastsættes til 800 Kr. plus Godtgørelse af Udgifter ifølge fremlagt Regning 110 Kr. 20 Øre, at udrede af det Offentlige.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Sø- og Handelsretten.

I Paadømmelsen har ti Dommere deltaget.

Syv Dommere bemærker følgende:

Det findes at have været uforsvarligt af Kaptajnen, at han, uden i Forvejen at lade Skibets over 22 m² store Lasteluge lukke og skalke, har foretaget den omhandlede Rejse med Rute Øst om Sandø og trods de stadig stigende Vanskeligheder fortsat Rejsen med aaben Luge saa længe som sket, og idet disse Forhold i Forbindelse med den uheldige Placering af Dækslasten og den ulovlige Bemanding af Skibet uden Styrmand maa antages paa afgørende Maade at have medvirket til Forliset, findes Indstævnte i Medfør af Sølovens §§ 7 og 8 at være erstatningspligtig overfor Appellantinden, hvorved bemærkes, at den Omstændighed, at der er udbetalt hende Erstatning i Henhold til Ulykkesforsikringsloven, ikke i det foreliggende Tilfælde, hvor Ulykken skyldes Kaptajnens og Indstævntes Forhold, kan fritage Indstævnte for yderligere Erstatningspligt.

Idet Erstatningen passende findes at kunne ansættes til 15.000 Kr., vil disse Dommere tilkende Appellantinden dette Beløb med Renter — at indbetale til Direktoratet for Ulykkesforsik-

ringen — hvorhos de vil dømme Indstævnte til at udrede Sagsomkostninger for begge Retter efter Reglerne for beneficerede Sager og at betale i Sagsomkostninger for Højesteret til Appellantinden 600 Kr.

Tre Dommere stemmer for at stadfæste Dommen i Henhold til dens Grunde.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Indstævnte, N. C. Monberg A/S, bør til Appellantinden, Fru Ingrid Refsgaard Skov, betale 15.000 Kr. med Renter 5 pCt. aarlig fra den 19. December 1940, til Betaling sker, hvilket Beløb med Renter indbetales til Direktoratet for Ulykkesforsikringen.

Indstævnte betaler derhos til det Offentlige de Rets- og Stempelafgifter, som i Mangel af fri Proces for Sø- og Handelsretten og Højesteret skulde have været erlagt af Appellantinden, samt det Landsretssagfører Heuser ved Dommen tillagte Salærbeløb m. v., 910 Kr. 20 Øre, og i Sagsomkostninger for Højesteret til Appellantinden 600 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Den 22. Maj 1939 Kl. ca. 10 Morgen forliste den de Sagsøgte, N. C. Monberg A/S, tilhørende Sandsugedamper »Sally« af København ved Færøerne — nærmere angivet ved den sydlige Ende af Sandø — under Rejse fra Thorshavn til Bygden Sand paa Sandø.

Blandt de ombordværende var Sagsøgeren, Fru Ingrid Refsgaard Skovs Mand, Maskinmester Karl Søren Refsgaard Skov, der gjorde Tjeneste paa »Sally« som Maskinmester.

De ombordværende omkom alle med Undtagelse af Matros Viggo Andersen.

Sagsøgeren gør gældende, at de Sagsøgte maa være pligtige at betale hende Erstatning for Tab af Forsørger samt Godtgørelse for Ødelæggelse eller Forstyrrelse af Stilling og Forhold, og nedlægger under nærværende Sag Paastand paa, at de Sagsøgte tilpligtes at betale til Sagsøgeren en efter Rettens Skøn fastsat Erstatning, dog ikke over 18.000 Kr., med Renter 5 pCt. p. a. fra Stævningens Dato den 19. December 1940, til Betaling sker.

Den Erstatning, der maatte blive tilkendt Sagsøgeren, vil være at indbetale til Direktoratet for Ulykkesforsikringen.

Sagsøgeren bemærker, at der ifølge den af de Sagsøgte tegnede lovpligtige Arbejderulykkesforsikring er betalt Sagsøgeren en Erstat-

ning paa 7560 Kr. — Direktoratet for Ulykkesforsikringen har i Henhold til Ulykkesforsikringsloven af 20. Maj 1933 § 4, Stk. 2, udtalt, at det skønnes, at Sagsøgeren med Føje vil kunne sagsøge N. C. Monberg A/S til Erstatning.

De Sagsøgte paastaar Frifindelse.

Der er under et paa Færøerne afholdt Søforhør afgivet Forklaring af Matros Viggo Andersen og en Række andre Vidner.

Under Domsforhandlingen har Sagsøgeren, Matros Viggo Andersen og Skibsinspektør Bjørn Andersen Aagaard afgivet Forklaring.

Ifølge de afgivne Forklaringer var de nærmere Omstændigheder i Forbindelse med Forliset følgende: »Sally« sejlede fra Thorshavn Mandag Morgen den 22. Maj 1939 mellem Kl. 1½ og 2. Ombord befandt sig Føreren Christian Hansen, Maskinmester Skov, Matros Gaarslev, Drenge Carl Olsen fra Søvaag, Ingeniør Monberg og Vidnet selv. Skibet var halvt lastet med Grus, 2 Tons Rundjern, der laa paa Dækket i Bagbordsside, 50 Stykker lange Brædder, der laa i Styrbordsside paa Dækket. Agterude om Styrbord laa Lugerne (ca. 22—23), 3 Olietønder ca. halvt fulde om Styrbord. Om Bagbord laa ca. 20 Sække Kul under Redningsbaaden, ca. 30 Stykker Bjælkeender af ca. 1—1½ Fods Længde, der laa lige foran Baaden, samt en Dykkerpumpe. Under Styrhuset var der en Kasse med Dykkermateriale, et 10 m langt 12 Tommers Jernrør i Bagbordsside. Der var ca. 45 m³ Sand i Lasten, hvilket Materiale var meget tungt, ca. 2 Tons pr. m³. Gruset laa tørt; der var ikke Vand i Lasten. Lugen var aaben. Skibet havde en Tømmerflaade (Dykkerpram) og en Jolle paa Slæb. Vejret var fint med let Vind fra S.Ø. Skibet sejlede inde under Land langs Østsiden af Sandø. Skibsføreren styrede selv hele Vejen. Kl. ca. 7 purrede Vidnet Matros Gaarslev ud for selv at gaa til Køjs. Skibet gik da ca. 3 Sømil fra Land. Efter at have ligget i Køjen et Kvarters Tid blev Vidnet purret ud, fordi Dykkerprammen var ved at gaa i Drift, idet den ene Fortøjning var sprunget. Prammen blev saa fortøjet med en svær Græstrosse. Kl. var da over 7½. Maskinen arbejdede for fuld Kraft, men paa Grund af Strømmen gjorde Skibet ingen Fremgang. Man var da ved Sydspidsen af Sandø, saa langt sydpaa, at man lige kunde se Indmarken i Bygden Dal. Man mistede da Prammen igen, idet Søen havde fileet begge Fortøjningerne over. Føreren vilde vende tilbage efter Prammen, men Gaarslev fra-raadede dette. Over Vidnets Køje var der en Skrueventil, som var meget utæt, saaledes at Vandet strømmede ind. Igennem Kædenedføringsrøret strømmede Vandet ned i et Rum under Lugerne. En Del Vand var kommet ned i Bunkerrummet agterude, hvor der kun var bundet en Sæk over de Rør, der fører ned til Rummet; der var dog et løst Støbejernsdæksel over Rørene. Skibet hældede ca. 30°, saaledes at det udenbords Vand gik helt op til Lugekarmen i Styrbordsside. De Brædder, der havde ligget i Styrbordsside var gaet over Bord, men Sugerøret laa der stadig. Gaarslev fortalte senere Vidnet, at han (Gaarslev) havde spurgt Føreren, om ikke de skulde vende om, men hertil havde Føreren svaret, at der kun var et Kvarter igen, saa var de ude over Strømmen. Kl. var da antagelig mellem 8½ og 9. Vidnet hjalp derefter Føreren med at styre, da han ikke selv magtede Røret,

idet Styrelinierne var blevet blokeret af det løse Gods paa Dækket. De stod i Styrehuset, hvor der var et Ur; Kl. var da mellem 9³/₄ og 10. Paa dette Tidspunkt sagde Vidnet til Føreren, at nu maatte de gøre Baaden klar, hvorefter han gik ud af Styrehuset. Vidnet bad Gaarslev hente Drengen og Monberg. De gjorde saa Baaden klar til at sætte i Vandet. Da Baaden stod i Bagbordsside, maatte de trække den over Maskinskylligheten over til Styrbordsside. Herved blev Jollen halv fuld af Vand, idet de satte den ud. Baaden var ny og fuldtud iorsynet med de nødvendige Ting. Herefter gik de allesammen i Baaden. Paa dette Tidspunkt var der kommet saa meget Vand over Karmen ned i Lasten, at Skibet havde en Hældning paa mere end 60°. Idet Skibet kæntrede, ramte Skorstenen Baadens Agterende, saaledes at Baaden blev fuld af Vand. Senere væltede Baaden rundt. En halv Time efter fik de Baaden paa ret Køl og kom alle ind i den. Baaden var saa fyldt med Vand, at Rælingen laa under Vandet; det var umuligt at øse den. Det var Solskin og klart Vejr, men temmelig stærk Sø. I Dagens Løb omkom samtlige ombordværende med Undtagelse af Vidnet. Maskinmester Skov døde ca. Kl. 12¹/₂. Næste Morgen lykkedes det Vidnet at komme i Land paa Strømø ved Kirkebø.

Til Støtte for Paastanden anfører Sagsøgeren, at de Sagsøgte dels ved egen Uagtsomhed har paadraget sig Erstatningspligt, jfr. Sølovens § 7, dels har paadraget sig Erstatningspligt i Medfør af Sølovens § 8, idet Skaden under alle Omstændigheder er foraarsaget ved Fejl og Forsømmelse i Tjenesten af Skibsføreren.

I førstnævnte Henseende gør Sagsøgeren gældende:

Uanset »Sally«s Fartscertifikat, ifølge hvilket Skibet kunde anvendes til Sandsugning og Stenfiskeri i lokal Fart ved Færøerne, og uanset, at »Sally«s Rejse til Færøerne var tilladt af Ministeriet for Handel, Industri og Søfart, mener Sagsøgeren, at Skibet, der er bygget til »Indskrænket Fart«, ikke var stort og sødygtigt nok til den meget farefulde Sejlads ved Færøerne. I hvert Fald var Skibet ikke velegnet til Farvandet.

Sagsøgeren paaberaaber sig herved særlig Forklaringer afgivet til Politirapport og under Søforhør paa Færøerne af Amtsvejinspektør Fonsdal, Havnemester Michelsen og Ingeniør Østergaard. Skibet havde haft en haard Rejse op til Færøerne og faaet en Del Vand baade under Bunddækket og i Lastrummet. Det fik nogle mindre Havarier, som blev repareret i Thorshavn.

Sagsøgeren forklarer, at hendes Mand før Afrejsen fra København havde sagt, at Skibet var daarligt repareret. Han begrundede dog ikke dette nærmere. Søndag den 21. Maj, da hun kom til Thorshavn, Dagen før Ulykken, udtalte Manden, at det var et Under, at Skibet var kommet derop.

Sagsøgeren gør dernæst gældende, at Skibets Fører, Kaptajn Chr. Hansen, ikke har været i Besiddelse af det særlige Farvandskendskab og det fulde nødvendige Kendskab til Strømforholdene, som er absolut nødvendigt ved Sejlads i det meget vanskelige Farvand. Der burde have været en stedkendt Mand med Skibet. Iøvrigt havde Skibsføreren aldrig sejlet med en Sandsuger før.

Sandsugning og Sejlads med en Sandsugedamper er efter Sagsøgerens Mening et saa farligt og specielt Arbejde, at det kræver en særlig Uddannelse og Erfaring. Kaptajnen har vel, ca. 1 Maaned før »Sally« afsejlede fra København, faaet nogen Instruktion paa Sandsugedampere »Kronborg« paa to Rejser hver paa 6—7 Timer ud for Rungsted, men dette, hævder Sagsøgeren, var utilstrækkeligt navnlig for Arbejdet i de farlige Farvande ved Færøerne.

Endelig hævder Sagsøgeren, at Rederiet har begaaet Fejl ved, at »Sally« ikke var tilstrækkelig bemanded. Paa Rejsen til Færøerne var der foruden det paa den sidste Rejse forulykkede Mandskab een Styrmand og to Maskinmestre, disse Folk blev imidlertid hjemsendt efter Skibets Ankomst til Færøerne. Skibet havde saaledes ingen Styrmand, hvilket er i Strid med Lov om Sønæring af 28. Februar 1916 § 3, 2. Stk., med senere Ændringer.

Endvidere var Maskinmesteren ene Mand i Maskinen; han burde efter Sagsøgerens Mening have haft en Fyrbøder til Hjælp. Disse Forhold mener Sagsøgeren har haft Indflydelse paa Forliset, idet navnlig en Styrmand vilde have været til Hjælp i den paagældende Situation.

Som Forhold, der kan bebrejdes Skibsføreren, for hvilke Rederiet maa hæfte i Medfør af Sølovens § 8, anfører Sagsøgeren, at Kaptajnen burde have taget særligt Hensyn til at en Sandlast er meget farlig at sejle med; der var kun indtaget $\frac{2}{3}$ Last, hvilket Sagsøgeren med Støtte af Amtsvejsinspektør Fonsdals Forklaring mener er særlig farligt, da den let vil forskubbe sig. Der burde ikke være anbragt løs Dækslast, som efterhaanden i den haarde Sø forskubbede sig, hvorved den blokerede Styreledningerne og hæmmede Styringen.

Endvidere burde Kaptajnen af Hensyn til Strømførholdene være gaaet Vest om Sandø i Stedet for Øst, og Sagsøgeren henviser herved særlig til Forklaringer afgivet af Havnemester Michelsen, Thorshavn, og af Føreren af S/S »Tjaldur«, Kaptajn Mohr. Havnemester Michelsen har forklaret:

Komparenten talte med Kaptajn Hansen Søndag Aften den 21. Maj ved 10—11-Tiden. »Sally« sejlede fra Thorshavn den 22. Maj (ca. Kl. 2 Morgen). Kaptajnen spurgte, om Strømførholdene vilde passe til Afgang den 22. Maj ca. Kl. 2 Morgen, hvilket Komparenten bekræftede. Komparenten gik ud fra, at »Sally« da vilde gaa Vest om Sandø, hvad Komparenten selv vilde have gjort og havde ikke tænkt sig, at Kaptajn Hansen vilde gaa den anden Vej. Sejladsen Øst om Sandø blev ikke omtalt, og Komparenten tør slet ikke udtale sig om, hvorledes han vilde have stillet sig, hvis dette var blevet nævnt.

Færdig fra Trykkeriet den 5. Maj 1943.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

87. Aargang

Højesteretsaaret 1943.

Nr. 4

Fredag den 26. Marts.

Kaptajn Mohr har forklaret:

Komparenten afgik med »Tjaldur« Mandag Morgen den 22. Maj ca. Kl. 3,15 fra Thorshavn til Suderø. »Sally« var gaaet fra Thorshavn Kl. 2 Morgen.

Komparenten passerede ca. Kl. 4 Morgen »Sally«, der da gik Syd over, omtrent ud for Kvalnæs. »Tjaldur« gik betydeligt længere Øst paa, ca. 3 Sømil fra.

»Sally« gik meget langsomt, med en »Tømmerflaade« paa Slæb. Komparenten bemærkede løst henkastet, da han stod paa Broen, noget omtrentlig som »han kommer vist da ikke til Sand paa den Maade, da Strømmen er saa haard«. Herved tænkte Komparenten ikke paa nogen forestaaende Ulykke bl. a. paa Grund af det fine Vejr, men snarest i Almindelighed paa, at det efter deres Indtryk, særlig under Hensyn til Strømmen, havde været naturligere om »Sally« var gaaet Vest om Sandøen. Naar »Sally« gik den Vej, kunde den ikke ved »Dalsnypan« have passeret denne paa nogen anden Maade.

Den paagældende Morgen var Strømmen vestgaaende (Vestfald), hvorfor Sejladsen vest om Sandø havde givet smulere Vand. I alt Fald burde efter Sagsøgerens Formening Kaptajnen, da han erfarede, hvor stærk Strømmen var Øst om Sandø, og Mandskabet opfordrede ham hertil, være vendt om og gaaet Nord og Vest om Sandø. Endvidere hævder Sagsøgeren, at Kaptajnen ikke burde have vendt Skibet anden Gang i den urolige Sø, da Trossen sprang, men have ladet Prammen gaa. Sagsøgerens væsentligste Bebrejdelse mod Kaptajnen gaar ud paa, at det var en Fejl, at Lugerne over Lasten ikke var lagt paa og skalket. Sagsøgeren hævder, at den direkte Aarsag til Forliset var, at Lastlugen blev fyldt med Vand og henviser til Skrivelse af 15. April 1939 fra Ministeriet for Handel, Industri og Søfart til Sagsøgte, hvori Tilladelsen til Skibets Sejlads fra København til Færøerne netop betingedes af, at Lugerne under Sejladsen holdtes lukkede og skalkede.

De Sagsøgte bestrider, at der foreligger noget til Erstatning forpligtende Forhold, hverken fra deres egen eller Kaptajnens Side. Skibet var i fuldt forsvarlig Stand ifølge Fartscertificat fra Overskibsinspektoratet af 15. April 1939, hvilket Fartscertifikat udtrykkelig udtaler, at Skibet kan anvendes til Sandsugning og Stenfiskeri i lokal Fart ved Færøerne. Ved Skrivelse fra Ministeriet for Handel, Industri og Søfart af 15. April 1939 var der givet Tilladelse til, at Skibet inden Udgangen

af April Maaned forsejledes til Færøerne. I Henhold til Klassifikationscertifikat fra Bureau Veritas var Skibet reclassificeret i Danzig under Bureauets Overvaagen i Tiden November 1938—Januar 1939. Maskininspektør Aagaard har forklaret, at Skibet var forsynet med Luftkasser, der ved Prøve i Danzig viste sig at kunne holde Skibet oppe med fuld Last. Kaptajn Hansen var blevet Rederiet anbefalet som en udmærket kvalificeret Mand til det paagældende Arbejde, idet han i flere Aar havde besejlet Færøerne, først som 1. Styrmand i S/S »Mylingur« og S/S »Tjaldur«, senere som Fører af S/S »Tjaldur«, og saaledes skulde have indgaaende Kendskab til de paagældende Farvande. Kaptajnen var fra København i Besiddelse af alle nautiske Hjælpemidler, og havde i Thorshavn Dagen efter sin Ankomst til Rederiets Repræsentant udtalt, at han straks vilde købe Strømtabeller over Færøerne. Kaptajnen har af Føreren paa Sandsugedamperen »Kronborg« Harald Martens Petersen faaet indgaaende Instruktion i Arbejdet paa en Sandsugedamper paa to Ture i Øresund, hvilket efter de Sagsøgte Mening er tilstrækkeligt for en iøvrigt dygtig og erfaren Skibsfører. Det specielle ved Arbejdet paa en Sandsugedamper skal efter Erklæring fra Kaptajn Petersen iøvrigt bestaa ikke saa meget i at føre den som i at suge Sand. Sagsøgte erkender, at det var en Overtrædelse af Lovens Bestemmelser, at der ikke var Styrmand ombord, men han bestrider, at denne Omstændighed har haft nogen Indflydelse paa Ulykken. Turen fra Thorshavn til Sandø er kun 25 Kvartmil og udføres normalt paa faa Timer, saaledes at Kaptajnen uden Vanskelighed kan have Ledelsen hele Tiden. En særlig Fyrbøder er ikke nødvendig i Kystfart, og Betjening af Maskine og Kedel udførtes efter Skibets Indretning ifølge Erklæring fra Ministeriet for Handel, Industri og Søfart let af een Mand.

Hvad angaar Spørgsmaalet om, hvorvidt der fra Kaptajnens Side foreligger Fejl eller Forsømmelser, bemærker de Sagsøgte følgende: Kaptajnen tog kun $\frac{2}{3}$ Last, da Skibet vilde ligge for dybt med fuld Last. $\frac{2}{3}$ Last er ifølge en af Skibsfører Harald Martens Petersen til Retten afgivet Erklæring en god Last at sejle med. Det er naturligt at tage den angivne Dækslast med, og Dækslasten har heller ikke hindret Styringen. Efter at have rundet Sydspidsen af Sandø vilde Skibet have faaet Strømmen med, hvorfor den Tanke laa fjærn, naar Skibet var kommet saa langt, at vende for at sejle tilbage igen. Iøvrigt kan de Sagsøgte ikke erkende, at det var uforsvarligt at gaa Øst om Sandø. Efter Matros Viggo Andersens Forklaring var Vind og Sø god, indtil Sydspidsen af Sandø naaedes. De Sagsøgte hævder, at efter Strømtabellerne for Færøerne kunde Kaptajnen regne med at have passeret Sydspidsen før Strømmen vendte.

De Sagsøgte bestrider ligeledes, at det kan anses for en Fejl fra Kaptajnens Side, at Lugerne ikke var lagt paa. De henviser herved til, at Skibet efter Matros Viggo Andersens Forklaring havde foretaget flere Ture ved Færøerne uden at have Lugerne paa. Endvidere udtaler Skibsfører Petersen, at man ikke bruger at lukke Lugerne, naar Lasten er Sand, navnlig fordi Rejserne i Reglen er korte. Han mener at have sagt dette, da han instruerede Kaptajn Hansen. Han har ofte med Sandsugedamper oplevet haardt Vejr, hvor Søerne skyllede ind over Skibet.

De Sagsøgte fremhæver, at Paabudet i Ministeriets Skrivelse om, at Lugerne skal holdes lukket, kun angaar Sejladsen fra København til Færøerne.

Endelig hævder de Sagsøgte, at de to Vendinger, som Skibet foretog for at faa fat paa Prammen, var fuldtud sømandsmæssig forsvarlige.

Matros Viggo Andersen har under Domsforhandlingen yderligere forklaret, at der ikke kunde komme Vand af nogen Betydning gennem Rørene ned i Bunkerrummet, idet disse Rør var lukket ved en Jernprop i Fals, hvorover var bundet Sækkemateriale. Sejladsen gik godt, indtil Sydspidsen af Sandø naaedes. Herefter var Strømmen imod. Skibet arbejdede haardt i Søen og tog Vand over det hele. Efterhaanden forskubbede Sandet sig, og Skibet fik herigennem og ved det indtrængende Vand mere og mere Slagside. Der var ingen, som tænkte paa at lægge Lugerne paa.

Efter det oplyste findes der ikke Grundlag for nogen Erstatningsforpligtelse for de Sagsøgte i Anledning af Skibets Udrustning og Tilstand og Valget af Kaptajn, selv naar Hensyn toges til de særlige Forhold, hvorunder Skibets Virksomhed skulde foregaa.

Retten finder heller ikke, at Kaptajnens Forhold kan karakteriseres som Fejl eller Forsømmelse, der medfører Erstatningspligt. Hvad særlig angaar Unkladelsen af at lukke og skalke Lugerne, vilde det vel nok have været forsigtigst at træffe denne Foranstaltning, men under Hensyn til det fine Vejr, hvorunder Rejsen paabegyndtes og denne Foranstaltningens ekstraordinære Karakter for Sandpumpedamperes Vedkommende, maa Retten nære Betænkelighed ved at anse Unkladelse heraf for en erstatningsforpligtende Forsømmelse. Da Ulykken indtraf, havde Forholdene taget Magten fra Kaptajnen, saaledes at det ikke lod sig gennemføre at lukke og skalke Lugerne. Retten nærer ogsaa Betænkelighed ved at antage, at denne unkladte Foranstaltning har været Aarsag til Forliset. Efter Rettens Opfattelse skyldes dette et Sammenstød af ulykkelige Forhold, som i deres Helhed maa karakteriseres som hændelige.

De Sagsøgte vil herefter være at frifinde. Sagens Omkostninger vil efter Omstændighederne være at ophæve. — — —

Mandag den 29. Marts.

Nr. 135/1942. Forfatterinden Fru **Olga Antoinette v. Eggers** og Redaktør **Aage Henning Andersen** (Selv)

mod

Grosserer **Peter Møller Daell** (Svane).

(Ærefornærmelser).

Østre Landsrets Dom af 15. Maj 1942 (IV Afd.): De ovenfor omtalte for Sagsøgeren, Grosserer Peter Møller Daell, ærefornærmende

Sigtelser kendes ubeføjede. De Sagsøgte, Forfatterinden Fru Olga Antoinette v. Eggers, og Redaktør Aage Henning Andersen, bør straffes førstnævnte med Hæfte i 60 Dage, sidstnævnte med Fængsel i 40 Dage. De Sagsøgte bør derhos een for begge og begge for een til Sagsøgeren betale 4000 Kr. og til Bestridelse af Omkostningerne ved Kundgørelse i Dagspressen af denne Doms Begrundelse og Slutning 300 Kr. samt Sagens Omkostninger med 800 Kr. Dommens Begrundelse og Slutning vil være at optage i Ugebladet »Kamptegnet«. Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse og Dommen i det hele at efterkomme under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har syv Dommere deltaget.

For Højesteret paastaar Appellanterne Frifindelse, Fru v. Eggers subsidiært Frifindelse for Bagvaskelse og Idømmelse af Lovens mildeste Straf.

Indstævnte paastaar Straffen skærpet, Erstatningen forhøjet efter Rettens Skøn, dog ikke til over 10.000 Kr., og Dommen iøvrigt stadfæstet.

En efter Dommens Afsigelse foretaget Bevisførelse har ingen Bestyrkelse tilvejebragt for de paatalte Sigtelser, som vedblivende maa anses som grundløse.

Det er oplyst, at Appellantinden Fru v. Eggers har set hver af de tre paaklagede Artikler i »Kamptegnet« for den 11. December 1941, 15. Januar 1942 og 12. Februar 1942 i Korrektur.

Det fremgaar endvidere af Sagens Oplysninger, at der i Oktober 1942, altsaa længe efter Dommens Afsigelse, efter Appellanten Andersens Ordre er blevet uddelt i Byen en Del ældre Numre af Bladet, hvoriblandt ogsaa var Eksemplarer af Bladet for den 12. Februar 1942, og at der ligeledes efter Dommens Afsigelse er fortsat med Ærefornærmelserne mod Indstævnte i Bladet, navnlig i Numrene for den 5. November 1942, 12. s. M. og 10. December 1942, for hvilke Appellanten som Redaktør har Ansvaret.

Med disse Bemærkninger vil Dommen i Henhold til de i den anførte Grunde være at stadfæste, — saaledes at Bestemmelsen om Optagelse i Ugebladet »Kamptegnet« af Dommens Begrundelse og Slutning ogsaa omfatter denne Højesteretsdom —, dog at Straffetiden findes at burde fastsættes til 80 Dage for hver af Appellanterne, hvorved henvises til den anden i Dag over Appellanterne afsagte Højesteretsdom.

I Sagsomkostninger for Højesteret findes Appellanterne in solidum at burde betale 1000 Kr. til Indstævnte.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande, dog at Straffetiden bestemmes til 80 Dage for

hver af Appellanterne, Forfatterinden Fru Olga Antoinette v. Eggers og Redaktør Aage Henning Andersen.

I Sagsomkostninger for Højesteret betaler Appellanterne een for begge og begge for een 1000 Kr. til Indstævnte, Grosserer Peter Møller Daell.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

I Ugebladet »Kamptegnet«, der udgives af Sagsøgte Redaktør Aage Henning Andersen, fandtes i 3. Aargang Nr. 30 for 11. December 1941, for hvilket Sagsøgte Forfatterinde Fru Olga Antoinette v. Eggers stod som ansvarshavende Redaktør, en Redaktionsartikel »Om Daells Varehus«, der indehaves af Sagsøgeren Grosserer Peter Møller Daell og hans Broder Grosserer Christen Daell. I Artiklen udtales bl. a.:

»— — — Man taler om jødiske Metoder ved Indkøb af Varer, anti-tysk Stemning i Lokalerne og hos Personalet, Grosserer P. M. Daells mærkelige »Kærlighed« for Finland før og nu, o. s. v., o. s. v.

— — — Daells Varehus er særlig jødevenligt.

— — — Maaske har Grosserer Daell allerede Fornemmelsen af, at han fremtidig kun skal levere til Jøder. For os gerne. Naar han nu absolut selv vil. Men lad saa os andre vælge vore Leverandører derefter.«

I Ugebladets 4. Aargang Nr. 3 for 15. Januar 1942 med samme ansvarshavende Redaktør fandtes en anonym Artikel med Overskriften: »Flere og Flere

gaar om ad Nørregade for at se
Jødelakajen P. M. Daell

Om Daells Varehus«

I Artiklen udtales bl. a.:

»I tidligere Numre af KAMPTEGNET har vi berørt det mærkelige Standpunkt, som denne P. M. Daell indtager i Spørgsmaalet Finland og dets Frihedskamp. Pamperen Daell har tilfulde vist sig som en Hykler, der ikke kendte til ærligt Sindelag. Hvor han før var hvid, er han nu rød. Han staar idag med paa Komintern-Fronten.

Men Baggrunden for Daells Indstilling har en megetsigende og slaende Bevislighed i sig. Naar Finlandsvennerne under den forrige Vinterkrig sammensattes med Daell og Jødeætlingen Guildahl (Goldschmidt) i Spidsen, saa man tydeligt en Stillingtagen for Finland, som man dengang troede paa som Kæmper for Socialdemokrati og Systemfront. Naar man derimod nu forstaaer, at det nye Europa staar sammen med Finland, flyttes Interesserne hos de samme Herrer over til Bolsjevismen. Saa skal vi blot finde Jøden for at forstaa det hele. Og det er ikke svært. Blot beklager vi, at vi derved kommer til at bringe lidt Uro ind i det Daellske Hjem.

P. M. Daell har en Privatsekretær, Frøken Wassermann. HEL-JØDINDE. Gik der et Lys op for Dem? Og for Fru Daell?

Jødinden Frøken Wassermann, er P. M. Daells særlige private Godte. Han overlader meget til hende. Endda sig selv. Hun skalter og valter i Firmaet med Personalet, som hun lyster. Hvis een er kontra, smides Vedkommende ud. Der er ikke Plads for andre Meninger, end dem, Jøde-Wassermann dikterer. Det er jo saa ikke sært, at Finlands-hjælpen fra Don-Juan-Daell har forandret sig. Hans Vilje sidder i Wassermanns Lomme.

Heller ikke er det saa underligt, at tyske Soldater behandles daarligt i Firmaet. Det er Diktat fra Wassermann. Hun begyndte som Maskinskriverske, og hun endte som — ja, det ved man ikke endnu. Hun har Magten, saa maa Daell holde eller falde. Wassermann har selvsagt allerede faaet placeret adskillige Racefæller i Varehuset. Hun har tillige faaet adskillige Danskere smidt ud — — —

— — — Vi kan ikke taale at se danske Mennesker bliver pint og plaget af Jøder og deres Slæng.

— — — Lille Wassermann. Husk paa Sangen: Det bugter sig i Bakke/Daell. Og det er jo Daell'en, du er ude efter. Den skal du nok komme ned i.

Ja, naar det hænger saadan sammen, er det jo ikke saa sært, at der ingen Hjælp kan blive til Finnerne nu. Wassermann er jo Bolsjevik. Og Daell hendes Lakaj.«

Den 23. Januar 1942 udtog Sagsøgeren Stævning i Anledning af disse Artikler mod Sagsøgte Fru v. Eggers, for hvem Stævningen forkyndtes den 2. Februar 1942.

I Ugebladets 4. Aargang Nr. 7 for 12. Februar 1942 med samme ansvarshavende Redaktør fandtes en Redaktionsartikel: »Den jødiske Snuheds Triumf«, hvori Daells Varehus og Sagsanlægget omtales. Det udtales bl. a.:

»— — — Personer, der endnu ikke har lært at holde sig fri for jødisk Indflydelse, skaaner vi ikke — — —

I DAELLS Varehus fandt vi ogsaa Aarsagen til Firmaets mærkelige Indstilling til det Tyskland, der nu paa en langt mere effektiv Maade end tidligere Herr P. M. DAELL hjælper det Finland, han forhen ofrede sin Kærlighed paa, men som han nu saa ud til at have svigtet.

Aarsagen fandt vi i JØDEPIGEN CELJA WASSERMANN, der er ansat i Firmaet, og vi har selvfølgelig noteret Firmaet DAELL i vor Samling af Firmaer under jødisk Indflydelse.

Vor Opdagelse af Aarsagen gjorde Herr Daells Kærlighed til Finland levende igen — — —

Herr Daells genvakte Kærlighed gav sig Udslag i et Sagsanlæg mod KAMPTEGNETs Redaktør, hvor han blandt andet kræver denne idømt en Erstatning paa Kr. 10.000.— til finske Børn.

Det er jo glimrende, naar man kan faa andre til at betale sine Kærlighedsgaver. Tanken er saa genial, at man føler sig fristet til at — — — sige, den er jødisk. Og mon den ikke skulde være opstaaet i Jødinden WASSERMANNs geniale Hjernevindinger — — —.«

Sagsøgte Fru v. Eggers frattraadte derefter som Ugebladets ansvarshavende Redaktør.

I Ugebladets 4. Aargang Nr. 9 for 26. Februar 1942, for hvilket Sagsøgte Andersen stod som ansvarshavende Redaktør, fandtes en Redaktionsartikel »En positiv Wassermannsk Redaktion«, hvori bl. a. udtales:

»Om vi nogensinde skulde have haft den mindste Tvivl om Jødens (i dette Tilfælde den polske Jødinde Wassermanns) Indflydelse paa den mægtige Mellemstandsødelægger DAELLS Varehus, saa er denne Tvivl nu fuldstændig forduftet ved Jødens Sagsanlæg imod os.

Jøden, der vil paaberaabe sig at være en ganske almindelig Kontorristinde i det mægtige Varehus, har saa stor Føling med eller Indflydelse paa sin Chef — — —

I Ugebladets 4. Aargang Nr. 10 for 5. Marts 1942 med samme ansvarshavende Redaktør fandtes en anonym Artikel »Wassermanniana«, hvori bl. a. udtales følgende:

»— — — Anledning til at citere var Paastand om, at Grosserer P. M. Daell har svigtet i Finlandsspørgsmaalet. — — — vi tænkte og spurgte videre, som vi altid gør: »ou est la juive«, og vi fik hurtigt Færten af den lille Wassermann, den jødiske Privatsekretær, med hvem Chefen er Dus og paa Fornavn! — — —

— — — vi kan jo ganske jævnt sige, at den lille Frk. Wassermann har haft Fremgang, særdeles god Fremgang. Hun startede for 6—7 Aar siden, da hun var omkring de 23 Aar, som Maskinskriverske i Vareskuret paa Nørregade, men det varede ikke ret længe, inden hun blev taget i Brug af selveste Chefen som Stenografdame. Fremgangen fortsattes, idet hun først blev Chef for Korrespondanceafdelingen for derefter at svinge sig op til den betroede Post som Chefens Privatsekretær. — — —

Naar vi nu slutter med at oplyse, at Privatsekretæren selvfølgelig ogsaa rent mammonistisk har haft Fremgang, særdeles god Fremgang, hvilket bl. a. fremgaar af, at hun indtil for nogle Aar siden boede beskeden i en 1-Værelses Lejlighed med Alkove i Lyngby, medens hun nu er installeret i en herskabelig Ejendom i »Solvænget« ved Strandvejen, har vi i denne Omgang ikke mere at meddele.«

I samme Nr. fandtes endvidere under Overskriften »Det er sivet ud —« en ligeledes anonym Notits, hvori bl. a. udtales,

»at den stakkels Skrivemaskine-Virtuos Gelja Wassermann — — — og at Personalet i Vareskuret vil ønske hende derhen, hvor Peberet og Hvidløgene gror.«

Sagsøgerinden har udvidet Tiltalen mod Sagsøgte Fru v. Eggers til ogsaa at omfatte Artiklen i Nr. 7 og ved Stævning af 9. Marts 1942 tilstævnet Sagsøgte Andersen og ved sin endelige Paastand paastaet de anførte af de Sagsøgte fremsatte, for ham fornærmelige Udtalelser kendt ubeføjede og de Sagsøgte idømt Straf efter Straffelovens §§ 267 og 268 for de af disse Udtalelser, for hvilke de bærer Ansvar, samt de Sagsøgte tilpligtet in solidum at betale ham dels en Erstatning efter Rettens Skøn, ikke over 10.000 Kr., dels en af Retten fastsat Sum til Bestridelse af Omkostningerne ved Kundgørelse i Berlingske Tidende, National-

tidende, Politiken og Socialdemokraten af Domsslutningen og Domsgrundene og til at offentliggøre Domsslutningen og Domsgrundene i »Kamptegnet«.

Han har derved nærmere anført følgende:

I Ugebladets Nr. 3, for hvilket Sagsøgte Fru v. Eggert bærer Ansvaret, fremsættes en utvetydig og fuldstændig grundløs Sigtelse mod ham for Ægteskabsbrud med Frøken Wassermann, som bl. a. medførte, at hans Hustru fik tilsendt en Mængde anonyme Breve med Udklip af Artiklen; og uanset Sagsanlægget er der intet berigtiget i Ugebladets følgende Nummer, for hvilket samme Sagsøgte bærer Ansvaret.

Allerede i Ugebladets Nr. 30 i Aaret 1941 sigtes han for Uærlighed i sin Interesse for Finland, idet Ordet »Kærlighed« er sat i Gaaseøjne. Dette uddybes i Nr. 3, hvori han siges tilfulde at have vist sig som en »Hykler«, der ikke kendte til ærligt Sindelag, og opretholdes i Nr. 7. Men Sandheden er, at han stedse har arbejdet med største Interesse for at hjælpe Finland, saaledes for at skaffe Landet Levnedsmidler og for at invitere finske Børn til Ophold her i Landet, og at det, naar han ikke som under Finlands Krig i Aaret 1939—40 nu virker for at skaffe Mandskab og Vaaben til den finske Hær, skyldes en fra den finske Gesandt modtaget Meddelelse om, at Finland, der nu har Tyskland som allieret, ikke ønskede at modtage Frivillige, men vel humanitær Hjælp, hvilket er meddelt i »Nationaltidende«, »Berlingske Tidende« og »Politiken« for 26. Juni 1941.

I Nr. 3 bruges om ham Ukvemsordet »Pamper«, hvilket ifølge Erklæring af 4. Marts 1942 fra Den danske Ordbog maa regnes for et meget groft Skældsord, der betyder en Matador eller Storhans, som har albuget sig frem og er af en ufin og upaalidelig Karakter.

Allerede i Nr. 30 siges hans og hans Broders Varehus at være særlig jødevenligt med antitysk Stemning, og der antydes Boykott overfor Forretningen fra alle Ikke-Jøder. I Nr. 3 uddybes dette ved Udtalelser om, at han handler efter Diktat fra Frøken Wassermann, i hvis Lomme hans Vilje siges at sidde, og han kaldes hendes »Lakaj«, ligesom han i Overskriften betegnes som »Jødelakajen«, hvad der i Bladets Mund og overfor den Læsekreds, Bladet henvender sig til, maa være det værste Skældsord, der kan bruges. Og det siges, at danske Mennesker, hvorved Bladet mener alle Ikke-Jøder, i hans Personale, pines og plages. Denne Fremstilling opretholdes i Nr. 7.

Sandheden er, at Frøken Wassermann blev ansat i Varehuset den 1. September 1933 som Korrespondent med en maanedlig Løn af 175 Kr., hvilken Løn efterhaanden steg, indtil den den 1. September 1939 udgjorde 350 Kr. maanedlig. Denne Løn har hun oppebaaret uforandret indtil nu, altsaa uden Forandring i Anledning af, at hun den 1. Januar 1940 blev Privatsekretær for Sagsøgeren og hans Broder. Som saadan har hun med deres private Korrespondance m. v. at gøre, saa at hendes Arbejde ligger helt udenfor Firmaets Virksomhed. I Forretningen er i de sidste halvandet Aar afskediget 8 af Personalet, som afskedigedes den 31. December 1941 af saglige Grunde, mest paa Grund af Udygtighed; i samme Tid er kun antaget ganske enkelte, deriblandt den 1. Oktober 1941 som Elev ved Samlerkassen en Dame ved Navn

Christensen, som muligvis har jødisk Familie. Iøvrigt findes i Personalet af ikke-ariske Personer kun en den 1. Maj 1937 ansat Ekspeditrice i Smaatingsafdelingen. Det er end ikke antydnet, hvorledes alt det øvrige Personale skulde blive pint og plaget, og Firmaet har ikke udfærdiget andre Instruksler for Salg til Medlemmer af den tyske Værnemagt end saadanne, som er udfærdiget af andre Varehuse, f. Eks. Magasin du Nord, af Hensyn til at sikre en rimelig Fordeling af de begrænsede Varemængder til alle Kunder.

Alle disse Forhaanelser og Bagvaskelser, som Sagsøgte Fru v. Eggers bærer det direkte Ansvar for, er godkendt og tiltraadt af Sagsøgte Andersen i Numrene 9 og 10, idet Sagsøgerens paastaaede Afhængighedsforhold til Frøken Wassermann er omtalt i Tilslutning til de tidligere Artikler i begge Numre og Beskyldningen for Uærlighed overfor Finland og Ægteskabsbrud omtalt i Nr. 10, den sidste endog i skærpet Form ved Insinuationer om, at Sagsøgeren betaler Frøken Wassermanns Lejlighed. I samme Nummer omtales Sagsøgerens Forretning derhos to Gange som »Vareskuret«.

Sagsøgeren har paastaaet de Sagsøgte ikendt streng Straf for disse ærerørige, fuldkommen grundløse Sigtelser, der gennem lang Tid er fremsat i Ugebladet, som iøvrigt betegner sig selv som »Dansk Ugeblad til Kamp for Sandheden«, idet han har frenhævet, at ingen af de Sagsøgte har haft rimelig Grund til at anse Sigtelserne for sande, og at det er forsøgt at forøge Sigtelsernes Udbredelse ved Løbesedler; saaledes blev den 16. Januar 1942 i hans Forretning uddelt Løbesedler med Teksten: »Læs om Jødinden Wassermann i »Kamptegnet«, og den 15. Januar udkastedes i Apolloteatret og den 20. s. M. i Magasin du Nord og hos Illum Løbesedler med Teksten: »Et frit Danmark uden Jøder! Læs »Kamptegnet.« Sagsøgeren mener, at de Sagsøgte maa staa bag ved disse Uddelinger, hvorved han har henvist til, at Sagsøgte Fru v. Eggers ved Københavns Byrets Dom af 27. Januar 1942 efter Politivedtægten for København § 5, 1. og 8. Stk., jfr. Lov Nr. 219 af 1. Maj 1940 § 2, Stk. 2, er anset med en Bøde paa 200 Kr. for den 1., 15. og 27. November samt 4. December 1941 at have uddelt eller ladet uddele Løbesedler, og at der i Ugebladets Nr. 5 for 29. Januar 1942, for hvilket Sagsøgte Fru v. Eggers stod som ansvarshavende Redaktør, omtales Uddelingen af Løbesedler i Illums Lokaler, Apolloteatret og Magasin du Nord. Endelig har Sagsøgeren for Sagsøgte Andersens Vedkommende henvist til, at denne ved Østre Landsrets Dom af 19. Januar 1938 efter Straffelovens § 267, Stk. 1 og 2, og i § 268, disse Bestemmelser jfr. § 267, Stk. 3, og efter § 140, er anset med Hæfte i 80 Dage for Ærekrænkelser og Bagvaskelser mod her i Landet boende Medlemmer af det jødiske Religionssamfund og for offentligt at have drevet Spot med og forhaanet det jødiske Religionssamfunds Troslærdomme eller Gudsdyrkelse.

Sluttelig har Sagsøgeren til Støtte for sin Erstatningspaastand anført, at Artiklerne kunde have voldt megen Forstyrrelse og mange Vanskeligheder dels i hans Hjem, dels i hans Forretning og endelig overfor hans Forretningsforbindelser, der opfordredes til Boykott, ikke mindst for hans Forretningsforbindelse med Tyskland.

Sagsøgte Fru v. Eggers har erkendt at have Ansvar for Ugebladets Numre 30, 3 og 7, og at de deri fremsatte Sigtelser og Forhaanelser, som hun iøvrigt ikke har set, før Bladet forelaa trykt, mod Sagsøgeren er bebeføjede, hvorfor hun har beklaget, at et af hende fremsat Forslag om en forligsmæssig Afgørelse ikke er blevet modtaget. Hun har benægtet at have haft noget at gøre med de af Sagsøgeren omtalte Løbesedler. Hun har under Henvisning til, at hun er 66 Aar gammel, indstillet sig til Rettens mildeste Dom, om muligt en betinget Dom, idet hun har bemærket, at hun har tilsigtet at kæmpe med den jødiske Race som saadan, ikke mod bestemte Personer. Overfor Erstatningspaastanden har hun paastaaet Frifindelse, subsidiært mod Betaling af et mindre Beløb.

Sagsøgte Andersen har anført, at hans Maal er at føre en uforsonlig Kamp mod alt jødisk i vort Samfund ud fra den Opfattelse, at Jøderne er vor Ulykke, og at denne Kamp er en Forsvarskamp saa vist som Antisemitisme først kan fremkomme efter Semitisme. Han staar overfor Jøderne stadig paa det Standpunkt, som fandt Udtryk i Christian V.s Danske Lov Tredie Bog XX. Kapitel. I denne ideologisk-politiske Kamp mener han, at der maa tilkomme Ugebladet en større Ytringsfrihed end hjemlet for rent private Forhold. Han vil ikke bestride, at Ugebladet i de Numre, for hvilke Sagsøgte Fru v. Eggers stod som ansvarshavende Redaktør, desuagtet maaske er kommet noget for langt ud, men han har benægtet, at dette skulde være sket i de Numre, for hvilke han staar som ansvarshavende Redaktør, og anført, at han kun kan have Ansvar for disse. I ingen af disse angribes Sagsøgeren personligt eller privat, kun i Kombinationen overfor sin jødiske Privatsekretær. Oplysningerne i Nummer 10 om Frøken Wassermanns private Forhold og Forhold i Forretningen er ganske objektive og rigtige, og der staar i Artiklen ikke, at Sagsøgeren har svigtet Finland, kun at han har »svigtet i Finlandsspørgsmaalet« hvilket er korrekt, da Sagsøgeren nu ikke længer arbejder for at skaffe Finland Soldater og Vaaben. Han har paastaaet sig frifundet saavel for Straffe- som for Erstatningspaastanden og har benægtet at have haft noget at gøre med de af Sagsøgeren omtalte Løbesedler.

Bogtrykker Arno Oscar Hammeken har som Vidne forklaret at have trykt de af Sagsøgeren omtalte Løbesedler. Den først omtalte blev trykt i 500 eller 1000 Eksemplarer og udleveret til den, der havde bestilt den, han husker ikke hvem, men tror det var en Mand. Den anden er solgt gennem lang Tid paa Møder til forskellige Købere. Han har aldrig set Sagsøgte Fru v. Eggers og kun set Sagsøgte Andersen een Gang, staaende paa en Talerstol.

Fru Kitty Brunicardi, der fra 1. April 1935 til 1. Juli 1941 har været ansat i Daells Varehus som Telefonpasserske, har som Vidne forklaret, at en Damestemme en Dag, vistnok i Vinteren 1939—40, i Telefonen bad om at tale med Sagsøgeren, idet den paagældende opgav at være Frøken Wassermann. Vidnet indstillede Forbindelsen og hørte derefter Damen sige: »Palle, det er mig; nu har jeg ordnet det og er paa Vej hjem. Farvel«. Dermed afsluttede Damen Forbindelsen, og Sagsøgeren fik ikke udtalt sig.

Sagsøgeren og Frøken Ella Wassermann har bestemt benægtet at kende til en saadan Samtale og at tiltale hinanden med »du« og Fornavn. Sagsøgeren har oplyst, at han fra sin Soldatertid af Venner og Bekendte kaldes »Palle« og bemærket, at han først ved Sagsanlægget er blevet bekendt med Frøken Wassermanns Fornavn. Frøken Wassermann har bemærket, at hun ligesom Varehusets Peronale i Omtale benævner Sagsøgeren »P. M.« for at skelne ham fra hans Broder.

De gengivne Artikler i Ugebladet »Kamptegnet«s Nr. 30, 3 og 7, for hvilke Sagsøgte Fru v. Eggers er ansvarlig, kan kun forstaas som en Sigtelse mod Sagsøgeren for Ægteskabsbrud med sin og sin Broders kvindelige Privatsekretær og for af hendes Ønsker at lade sig bestemme til ikke sagligt begrundede Handlinger overfor Finland, overfor sit Personale og overfor sine Kunder, hvorhos de indeholder Ringeagtsytringerne Jødelakajen, Pamperen, Hykler og hendes Lakaj. Artiklerne i Ugebladets Nr. 9 og 10, for hvilke Sagsøgte Andersen bærer Ansvaret, og hvori der henvises til disse Artikler, uden at der paa nogen Maade tages Afstand fra eller blot Forbehold overfor dem, kan kun opfattes som en Tiltrædelse af Sigtelsen, og Artiklen i Nr. 10 indeholder en Uddybelse af Sigtelsen ved yderligere at insinuere, at Sagsøgeren giver Privatsekretæren økonomisk Støtte, hvorhos den indeholder Ringeagtsytringen Vareskuret om Sagsøgerens Virksomhed. Sagsøgte Andersen vil herefter være ansvarlig for Sigtelserne i deres fulde Omfang samt for den nævnte Ringeagtsytring.

Sigtelserne, der findes ærekrænkende for Sagsøgeren, er efter det oplyste fuldkommen grundløse og vil derfor være at kende ubeføjede.

Da de Sagsøgte har savnet rimelig Grund til at anse dem for sande, vil de for disse samt for de for hver af dem anførte Ringeagtsytringer være at anse efter Straffelovens §§ 267 og 268 med en Straf, der under Hensyn til den de Sagsøgte ikendte Straf i den samtidig hermed paa-kendte, af Frøken Ella Wassermann mod dem anlagte Sag, findes passende at kunne fastsættes for Sagsøgte Fru v. Eggers til Hæfte i 60 Dage og for Sagsøgte Andersen til Fængsel i 40 Dage.

De Sagsøgte findes derhos in solidum at burde betale Sagsøgeren Godtgørelse for Lidelse, Tort og Ulempe samt for Forstyrrelse af Forhold med 4000 Kr. samt til Bestridelse af Omkostningerne ved Kundgørelse i Dagspressen af Domsgrundene og Domsslutningen 300 Kr., hvorhos det efter den derom nedlagte Paastand i Medfør af Lov Nr. 147 af 13. April 1938 § 11 bestemmes, at Domsgrundene og Domsslutningen vil være at optage i det af Sagsøgte Andersen redigerede Ugeblad »Kamptegnet« i Overensstemmelse med de i den nævnte Lov indeholdte Bestemmelser.

De Sagsøgte vil endelig in solidum have at betale Sagsøgeren Sagens Omkostninger med 800 Kr.

Nr. 136/1942. Forfatterinde Fru **Olga Antoinette v. Eggers** og Redaktør **Aage Henning Andersen** (Selv)

mod

Frk. **Ella Wassermann** (Steglich-Petersen).

(Ærefornærmelser).

Østre Landsrets Dom af 15. Maj 1942 (IV Afd.): De ovenfor omtalte, for Sagsøgerinden Frk. Ella Wassermann ærefornærmende Sigtelser kendes ubeføjede. De Sagsøgte, Forfatterinde Fru Olga Antoinette v. Eggers og Redaktør Aage Henning Andersen, bør straffes, førstnævnte med Hæfte i 60 Dage, sidstnævnte med Fængsel i 40 Dage. De Sagsøgte bør derhos een for begge og begge for een til Sagsøgerinden betale 2000 Kr. og til Bestridelse af Omkostningerne ved Kundgørelse i Dagspressen af denne Doms Begrundelse og Slutning 300 Kr. samt Sagens Omkostninger med 300 Kr. Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse og Dommen i det hele at efterkomme under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har syv Dommere deltaget.

For Højesteret paastaar Appellanterne Frifindelse, Fru v. Eggers subsidiært Frifindelse for Bagvaskelse og Idømmelse af Lovens mildeste Straf.

Indstævnte paastaar Straffen skærpet, Erstatningen forhøjet efter Rettens Skøn, dog ikke til over 10.000 Kr., og Dommen iøvrigt stadfæstet.

En efter Dommens Afsigelse foretaget Bevisførelse har ingen Bestyrkelse tilvejebragt for de paatalte Sigtelser, som vedblivende maa anses for grundløse.

Det er oplyst, at Appellantinden Fru v. Eggers har set hver af de to paaklagede Artikler i »Kamptegnet« for den 15. Januar 1942 og 12. Februar 1942 i Korrektur.

Det fremgaar endvidere af Sagens Oplysninger, at der i Oktober 1942, altsaa længe efter Dommens Afsigelse, efter Appellanten Andersens Ordre er blevet uddelt i Byen en Del ældre Numre af Bladet, hvoriblandt ogsaa var Eksemplarer af Bladet for den 12. Februar 1942, og at der ligeledes efter Dommens Afsigelse er fortsat med Ærefornærmelserne mod Indstævnte i Bladet, navnlig i Numrene for den 5. November 1942, 12. s. M. og 10. December 1942, for hvilke Appellanten som Redaktør har Ansvaret.

Med disse Bemærkninger vil Dommen i Henhold til de i den anførte Grunde være at stadfæste, dog at Straffetiden findes at burde fastsættes til 80 Dage for hver af Appellanterne, hvorved henvises til den anden i Dag over Appellanterne afsagte Højesteretsdom.

I Sagsomkostninger for Højesteret findes Appellanterne in solidum at burde betale 1000 Kr. til Indstævnte.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande, dog at Straffetiden bestemmes til 80 Dage for hver af Appellanterne, Forfatterinden Fru Olga Antoinette v. Eggers og Redaktør Aage Henning Andersen.

I Sagsomkostninger for Højesteret betaler Appellanterne een for begge og begge for een 1000 Kr. til Indstævnte, Frk. Ella Wassermann.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

I Ugebladet »Kamptegnet«, der udgives af Sagsøgte Redaktør Aage Henning Andersen, fandtes i 4. Aargang Nr. 3 for 15. Januar 1942, for hvilket Sagsøgte Forfatterinde Fru Olga Antoinette v. Eggers stod som ansvarshavende Redaktør, en Artikel med Overskriften: »Flere og flere gaar om ad Nørregade for at se Jødelakajen P. M. Daell — Om Daells Varehus«, hvilket Varehus indehaves af Grossererne Peter Møller Daell og Christen Daell, der er Brødre. I Artiklen kritiseres Grosserer P. M. Daells Stilling overfor Finland, hvorefter det siges:

»Saa skal vi blot finde Jøden for at forstaa det hele. Og det er ikke svært. Blot beklager vi, at vi derved kommer til at bringe iidt Uro ind i det Daellske Hjem.

P. M. Daell har en Privatsekretær, Frøken Wassermann, HEL-JØDINDE. Gik der et Lys op for Dem? Og for Fru Daell?

Jødinden Frøken Wassermann er P. M. Daells særlige private Godte. Han overlader meget til hende. Endda sig selv. Hun skalter og valter i Firmaet med Personalet, som hun lyster. Hvis een er kontra, smides Vedkommende ud. Der er ikke Plads for andre Meninger end dem, Jøde-Wassermann dikterer. Det er jo saa ikke sært, at Finlands-hjælpen fra Don-Juan-Daell har forandret sig. Hans Vilje sidder i Wassermanns Lomme.

Heller ikke er det saa underligt, at tyske Soldater behandles daarligt i Firmaet. Det er Diktat fra Wassermann. Hun begyndte som Maskinskriverske, og hun endte som — ja, det ved man ikke endnu. Hun har Magten, saa maa Daell holde eller falde. Wassermann har selvsagt allerede faaet placeret adskillige Racefæller i Varehuset. Hun har tillige faaet adskillige Danskere smidt ud.

Jo, jo. Den lille Daells Wassermann er ikke saa ringe en Jøde. — — Vi kan ikke taale at se danske Mennesker blive pint og plaget af Jøder og deres Slæng. — — Lille Wassermann. Husk paa Sangen: Det bugter sig i Bakke/Daell. Og det er jo Daell'en, du er ude efter.

Den skal du nok komme ned i. — — — Wassermann er jo Bolsjevik. Og Daell hendes Lakaj.»

Den 24. Januar 1942 udtog Sagsøgerinden Frk. Ella Wassermann Stævning i Anledning af denne Artikel mod Sagsøgte Fru v. Eggers, for hvem Stævningen forkyndtes den 2. Februar 1942.

I Ugebladets 4. Aargang Nr. 7 for 12. Februar 1942 med samme ansvarshavende Redaktør fandtes en Redaktionsartikel: »Den jødiske Snuhedens Triumf«, angaaende Daells Varehus og Grosserer P. M. Daell, hvori bl. a. udtales:

»Aarsagen fandt vi i JØDEPIGEN CELJA WASSERMANN, der er ansat i Firmaet, og vi har selvfølgelig noteret Firmaet DAELL i vor Samling af Firmaer under jødisk Indflydelse.

Vor Opdagelse af Aarsagen gjorde Herr DAELLS Kærlighed til Finland levende igen — — —

Herr Daells genvakte Kærlighed gav sig Udslag i et Sagsanlæg mod KAMPTEGNETS Redaktør, hvor han blandt andet kræver denne idømt en Erstatning paa Kr. 10.000.— til finske Børn.

— — — Tanken er saa genial, at man føler sig fristet til at bruge et meget ultra superlativt Udtryk og sige, den er jødisk. Og mon den ikke skulde være opstaaet i Jødinden WASSERMANNs geniale Hjernevindinger, thi ogsaa fra Jødinden WASSERMANN har vi modtaget det storslaaede Tilbud, at vi for hendes Regning skal udbetale andre Kr. 10.000 til finske Børn plus nogle stygge Trusler mod vor Redaktør om Paragrafferne 267 og 268, der tidligere har vist sig saa højest jødebeskyttende — — —«

Sagsøgte Fru v. Eggers fratraadte derefter som Ugebladets ansvarshavende Redaktør.

I Ugebladets Nr. 9 for 26. Februar 1942, for hvilket Sagsøgte Andersen stod som ansvarshavende Redaktør, fandtes en Redaktionsartikel saalydende:

»En positiv Wassermannsk Reaktion.

Om vi nogensinde skulde have haft den mindste Tvivl om Jødens (i dette Tilfælde den polske Jødinde Wassermanns) Indflydelse paa den mægtige Mellemstandsødelægger DAELLS Varehus, saa er denne Tvivl nu fuldstændig forduftet ved Jødens Sagsanlæg imod os.

Jøden, der vil paaberaabe sig at være en ganske almindelig lille Kontoristinde i det mægtige Varehus, har saa stor Føling med eller Indflydelse paa sin Chef og paa visse Højesteretsagførere, at hun faar engageret en stor juridisk Kanon som selve HRS. Steglich-Petersen og stævner os i Former, der ikke afviger det fjerneste fra de Former, der præger PALLE M. DAELLS Sagsanlæg gennem HRS. BONDO SVANE mod os.

Vi ser ret nøje Sømmespil mellem Kommunistjødinden WASSERMANN, Storkapitalisten PALLE M, DAELL og Fortolkerne for dansk Højesteret. Det tør siges, at dette er en positiv Wassermannsk Reaktion.»

I Ugebladets Nr. 10 for 5. Marts 1942 med samme ansvarshavende Redaktør fandtes en anonym Artikel: »Wassermanniana«, som omhandler Grosserer Daells Stilling overfor Finland, hvorefter det siges:

»Vi tænkte og spurgte videre, som vi altid gør: »ou est la juive«, og vi fik hurtigt Færten af den lille Wassermann, den jødiske Privatsekretær, med hvem Chefen er Dus og paa Fornavn! Vi har nu engang paataget os den Opgave at trække Jøden eller Jødinden frem i Lyset, og vi har Erfaring for, at Jøden helst staar bagved, skjult i Mørket — saaledes ogsaa her. — — —

— — — vi kan jo ganske jævnt sige, at den lille Frk. Wassermann har haft Fremgang, særdeles god Fremgang. Hun startede for 6—7 Aar siden, da hun var omkring de 23 Aar, som Maskinskriverske i Vareskuret paa Nørregade, men det varede ikke ret længe, inden hun blev taget i Brug af selveste Chefen som Stenografidame. Fremgangen fortsattes, idet hun først blev Chef for Korrespondanceafdelingen for derefter at svinge sig op til den betroede Post som Chefens Privatsekretær. — — —

Naar vi nu slutter med at oplyse, at Privatsekretæren selvfølgelig ogsaa rent mammonistisk har haft Fremgang, særdeles god Fremgang, hvilket bl. a. fremgaar af, at hun indtil for nogle Aar siden boede beskedent i en 1-Værelses Lejlighed med Alkove i Lyngby, medens hun nu er installeret i en herskabelig Ejendom i »Solvænget« ved Strandvejen, har vi i denne Omgang ikke mere at meddele.«

I samme Nummer fandtes endvidere under Overskriften »Det er sivet ud —« en ligeledes anonym Notits:

»at den stakkels Skrivemaskine-Virtuos Gelja Wassermann synes, at Luften i Solvænget er blevet saa kølig, at hun tænker paa at flytte et Sted hen, hvor man ikke kender hende, og at Personalet i Vareskuret vil ønske hende derhen, hvor Peberet og Hvidløgene gror.«

Sagsøgerinden har derefter tilstævnet Sagsøgte Andersen og ved sin endelige Paastand paastaet de af de Sagsøgte i de anførte Artikler fremsatte, for hende fornærmelige Sigtelser for at være sin Chefs betalte Elskerinde kendt ubeføjet og de Sagsøgte idømt Straf efter Straffelovens §§ 267 og 268 for de af disse Udtalelser, for hvilke de bærer Ansvaret, samt de Sagsøgte tilpligtet in solidum at betale hende dels en Erstatning efter Rettens Skøn, ikke over 10.000 Kr., dels en af Retten fastsat Sum til Bestridelse af Omkostningerne ved Kundgørelse i Berlingske Tidende, Nationaltidende, Politiken og Socialdemokraten af Dommen.

Til Støtte for sin Paastand har Sagsøgerinden anført følgende.

Hun er født i Polen, men har været her i Landet, fra hun var 1½ Aar, og har dansk Statsborgerret. Hun blev den 1. September 1933 ansat i Daells Varehus som Korrespondent med en maanedlig Løn af 175 Kr., hvilken Løn efterhaanden steg, indtil den den 1. September 1939 udgjorde 350 Kr. maanedlig. Denne Løn har hun oppebaaret uforandret indtil nu, altsaa uden Forandring i Anledning af, at hun den 1. Januar 1940 blev Privatsekretær for begge Grossererne Daell. Som saadan har hun kun med deres private Korrespondance m. v. at gøre, saa at hendes Arbejde ligger helt udenfor Firmaets Virksomhed. Hun har intet at gøre med at antage eller afskedige Personalet, i hvilket højst 2 er af jødisk Slægt. Hun har aldrig haft Lejlighed i Lyngby, og for sin nuværende 1-Værelses-Lejlighed i »Solvænget« betaler hun 65 Kr.

maanedlig. Hun har aldrig haft andet at gøre med Grosserer P. M. Daell end arbejdet som hans Privatsekretær. Hun er ikke dus med ham og kalder ham ikke ved Fornavn, hvorimod hun i Samtaler med Forretningens Personale ligesom dette omtaler ham som »P. M.« for at skelne ham fra Broderen.

Hun har videre anført, at Artiklen i Nr. 3 kun kan forstaaes som sigtende hende for at være sin Chefs Elskerinde og at misbruge den derved opnaaede Indflydelse til at pine og plage Forretningens Personale. Denne fuldkommen grundløse Sigtelse blev ikke alene offentliggjort i Ugebladet, men der blev den 16. Januar 1942 i Forretningen uddelt Eksemplarer af dette samt Løbesedler med Teksten »Læs om Jødinden Wassermann i »Kamptegnet«.« Hun mener, at de Sagsøgte maa staa bag ved denne Uddeling af Løbesedler, hvorved hun har henvist til, at Sagsøgte Fru v. Eggers ved Københavns Byrets Dom af 27. Januar 1942 efter Politivedtægten for København § 5, 1. og 8. Stk., jfr. Lov Nr. 219 af 1. Maj 1940 § 2, Stk. 2, er anset med en Bøde paa 200 Kr. for den 1., 15. og 27. November samt 4. December 1941 at have uddelt eller ladet uddele Løbesedler. Sagsanlægget standsede ikke Sagsøgte Fru v. Eggers, som i Nr. 7 haanende omtalte Søgsmålet uden at ændre eller undskylde noget. Og Sagsøgte Andersen tiltraadte Angrebet og skærpede det, først ved Artiklen i Nr. 9, hvor han omtaler Sagsanlægget med det sikkert som Fornærmelse tænkte Udtryk: en Wassermannsk Reaktion, og navnlig ved Artiklerne i Nr. 10, hvori hun fremstilles som en holdt Pige og trues med at blive forjaget fra sin nuværende Lejlighed.

Hendes Chefers forstaaende Stilling overfor Angrebene har afbødet, at de for Tiden har medført direkte økonomiske Tab for hende, men dels paa Grund af den Tort og de personlige Ubehageligheder, det vedvarende Angreb har medført for hende, dels under Hensyn til Muligheden for Vanskeligheder i Fremtiden paastaar hun sig tilkendt en klækkelig Erstatning som Bod for Overfaldet.

Sagsøgte Fru v. Eggers har erkendt at have Ansvar for Ugebladets Nr. 3, og at de deri fremsatte Sigtelser, som hun iøvrigt ikke har set, før Bladet forelaa trykt, mod Sagsøgerinden er ubeføjede, hvorfor hun har beklaget, at et af hende fremsat Forslag om en forligsmæssig Afgørelse ikke er blevet modtaget. Hun har benægtet at have haft noget at gøre med de af Sagsøgerinden omtalte Løbesedler. Hun har under Henvielse til, at hun er 66 Aar gammel, indstillet sig til Rettens mildeste Dom, om muligt en betinget, idet hun har bemærket, at hun har tilsigtet at kæmpe mod den jødiske Race som saadan, ikke mod bestemte Personer. Overfor Erstatningspaastanden har hun paastaet Frifindelse, subsidiært mod Betaling af et mindre Beløb.

Sagsøgte Andersen har anført, at hans Maal er at føre en uforsonlig Kamp mod alt jødisk i vort Samfund ud fra den Opfattelse, at Jøderne er vor Ulykke, og at denne Kamp er en Forsvarskamp, saavist som Antisemitisme først kan fremkomme efter Semitisme. Han staar overfor Jøderacen stadig paa det Standpunkt, som fandt Udtryk i Christian V's Danske Lov Tredie Bog XX Kapitel. I denne ideologisk-politiske Kamp mener han, at der maa tilkomme Ugebladet en større Ytringsfrihed end

hjemlet for rent private Forhold. Han vil ikke bestride, at Ugebladets Nr. 3, for hvilket Sagsøgte Fru v. Eggers stod som ansvarshavende Redaktør, desuagtet maaske er kommet noget for langt ud, men han har benægtet, at dette skulde være sket i de Numre, for hvilke han staar som ansvarshavende Redaktør, og anført, at han kun kan have Ansvar for disse, hvis Oplysninger om Sagsøgerindens Forhold er ganske objektive og rigtige. Han har herefter paastaaet sig frifundet saavel for Straffe- som for Erstatningspaastanden.

Bogtrykker Arne Oscar Hammeken har som Vidne forklaret at have trykt den af Sagsøgerinden omtalte Løbeseddel i 500 eller 1000 Eksemplarer. Den blev udleveret til den, der havde bestilt den, han husker ikke hvem, men tror, det var en Mand. Han har aldrig set Sagsøgte Fru v. Eggers og kun set Sagsøgte Andersen een Gang, staaende paa en Talerstol.

Fru Ketty Brunicardi, der fra 1. April 1935 til 1. Juli 1941 har været ansat i Daells Varehus som Telefonpasserske, har som Vidne forklaret, at en Damestemme, vistnok i Vinteren 1939—40, i Telefonen bad om at tale med Grosserer P. M. Daell, idet den paagældende opgav at være Sagsøgerinden. Vidnet indstillede Forbindelsen og hørte derefter Damen sige: »Palle, det er mig; nu har jeg ordnet det og er paa Vej hjem. Farvel.« Dermed afsluttede Damen Forbindelsen, og Grosserer Daell fik ikke udtalt sig.

Sagsøgerinden og Grosserer P. M. Daell har bestemt benægtet at kende til en saadan Samtale og at tiltale hinanden med »du« og Fornavn, hvorved Grosserer Daell har oplyst, at han fra sin Soldatertid af Venner og Bekendte kaldes »Palle«, og bemærket, at han først ved Sagsanlægget er blevet kendt med Sagsøgerindens Fornavn.

Den gengivne Artikel i Ugebladet »Kamptegnet«s Nr. 3, for hvilken Sagsøgte Fru v. Eggers er ansvarlig, kan kun forstaas som en Sigtelse mod Sagsøgerinden for at være den ene af sine Chefers Elskerinde og at misbruge dette Forhold til at bevæge Chefen til Dispositioner efter Sagsøgerindens personlige Skøn. Artiklerne i Ugebladets Nr. 9 og 10, for hvilke Sagsøgte Andersen bærer Ansvaret, og hvori der hentydes til denne Artikel, uden at der paa nogen Maade tages Afstand fra eller blot Forbehold overfor den, kan kun opfattes som en Tiltrædelse af Sigtelsen, og Artiklen i Nr. 10 indeholder en yderligere Sigtelse mod Sagsøgerinden for at skaffe sig økonomiske Fordele derved. Sagsøgte Andersen vil herefter være ansvarlig for Sigtelserne i deres fulde Omfang.

Sigtelserne, der findes ærekrænkende for Sagsøgerinden, er efter det oplyste fuldkommen grundløse og vil derfor være at kende ubeføjede.

Da de Sagsøgte har savnet rimelig Grund til at anse dem for sande, vil de Sagsøgte være at anse efter Straffelovens §§ 267 og 268 med en Straf, der under Hensyn til den de Sagsøgte ikendte Straf i den samtidig hermed paakendte, af Grosserer P. M. Daell mod dem anlagte Sag findes passende at kunne fastsættes for Sagsøgte Fru v. Eggers til Hæfte i 60 Dage og for Sagsøgte Andersen til Fængsel i 40 Dage.

De Sagsøgte findes derhos in solidum at burde betale Sagsøgerinden Godtgørelse for Lidelse, Tort og Ulemper 2000 Kr. samt til Bestridelse af Omkostningerne ved Kundgørelse i Dagspressen af Domsgrundene og Domsslutningen 300 Kr.

De Sagsøgte vil endelig in solidum have at betale Sagsøgerinden Sagens Omkostninger med 800 Kr.

Nr. 119/1942. **Landbrugernes Sammenslutning for Haderslev Amt** (Oluf Petersen efter Ordre)

m o d

Gaardejer **Hans Petersen** (Poul Jacobsen).

(Udlevering af forskellige Appellanten tilhørende Effekter).

Vestre Landsrets Dom af 12. Marts 1942 (III Afd.): Sagsøgte, Gaardejer Hans Petersen, bør for Tiltale af Sagsøgerne, Landbrugernes Sammenslutning for Haderslev Amt, i denne Sag fri at være. I Sagsomkostninger betaler Sagsøgerne til Sagsøgte 300 Kr., der udredes inden 15 Dage.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Vestre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Af de i Dommen anførte Grunde tiltrædes det, at Eksklusionen savnede Berettigelse. Da Indstævnte er valgt til Kasserer i Marts 1940, kan han dog ikke nu paa dette Grundlag vægre sig ved at udlevere Effekterne, idet Valgperioden for Bestyrelsesmedlemmer ifølge Vedtægterne kun er to Aar.

Det er imidlertid for Højesteret gjort gældende, at Appellanten ikke rettelig repræsenterer Landbrugernes Sammenslutning for Haderslev Amt, idet en Del af Medlemmerne, der ikke kunde give Tilslutning til Hovedorganisationens Programudtalelse af 17. Juni 1940, hævder at fortsætte den ældre Amtsorganisation, og at denne Forening, til hvilken Indstævnte har sluttet sig, og til hvis Bestyrelse han paa en Generalforsamling i April 1942 er genvalgt, derfor har Krav paa at raade over de omhandlede Effekter.

Af det oplyste fremgaar det saaledes, at den ældre Amtsorganisation har delt sig i to Fraktioner, og af disse maa den Fraktion, hvortil Indstævnte slutter sig, efter de foreliggende, iøvrigt ufuldstændige, Oplysninger antages at fortsætte paa det oprindelige Grundlag.

Under disse Omstændigheder findes det, uagtet der ikke er forelagt Højesteret fornødent Grundlag til at afgøre, om Ejendomsretten til Effekterne helt eller delvis tilkommer den nys-

nævnte Fraktion, ikke at kunne paalægges Indstævnte at foretage den forlangte Udlevering. Herefter vil Dommen være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 300 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

I Sagsomkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Landbrugernes Sammenslutning for Haderslev Amt, til Indstævnte, Gaardejer Hans Petersen, 300 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

I 1930 stiftedes den erhvervsøkonomiske Landsorganisation Landbrugernes Sammenslutning (L. S.). Denne er organiseret saaledes, at den omfatter Sammenslutninger for samtlige Amter i Landet, medens de enkelte Amtsforeninger omfatter Sogneforeninger. Landsammenslutningen bestaar af et Repræsentantskab, der er Foreningens højeste Myndighed, og som er sammensat paa nærmere i Landslovene for L. S. angivet Maade, samt af en af Repræsentantskabet valgt Hovedbestyrelse og et inden for denne udpeget Forretningsudvalg. I de i 1938 vedtagne Landslove findes bl. a. følgende Bestemmelser:

I § 1:

»L. S.' Opgave er at samle alle mindre og større Jordbrugere i Danmark i en erhvervsøkonomisk Landsorganisation, hvis Arbejde har til Formaal at genskabe og opretholde Rentabiliteten i dansk Landbrug.«

I § 9:

»Kontingent.

Fra 1. Januar 1938 og til andet vedtages, er Kontingentet for Medlemsskab af en L. S. Sogneforening 1 Kr. pr. tildelt Svinekort, dog mindst 1 Kr. pr. 1000 Kr. Grundskyld. Kontingentet opkræves gennem Slagterierne, der indsender dette til den af L. S.' Hovedbestyrelse anviste Bank. Fordelingen til Landskasse, Amtskasse og Sognekasser sker som af Repræsentantskabet vedtaget — — —.«

I § 10:

»Eksklusion.

Saaftremt et Medlem fremsætter misvisende Udtalelser til Pressen eller paa anden Maade forsøger at foretage Handlinger, der ikke er i Overensstemmelse med Repræsentantskabets eller Hovedbestyrelsens Beslutninger, er Forretningsudvalget berettiget til at udelukke vedkommende fra Organisationens, indtil Repræsentantskabet har haft Sagen til Afgørelse.«

Samt i § 11:

»Lovændringer.

Lovændringer skal vedtages i et Repræsentantskabsmøde med $\frac{2}{3}$ af de mødte Stemmer.«

Amtsforeningernes højeste Myndighed er Generalforsamlingerne (Amtsdelegeretmøderne) der bestaar af de af Sogneforeningerne valgte Delegerede, hvis Antal for hvert Sogns Vedkommende er afhængig af Sogneforeningens Medlemstal. I de den 26. Marts 1938 vedtagne Love for den sagsøgende Forening, Landbrugernes Sammenslutning for Haderslev Amt, findes bl. a. følgende Bestemmelser:

I § 1:

»L. S.'s Opgave er at samle alle Landbrugere inden for Amtets Omraade i en erhvervsøkonomisk Organisation med Tilslutning til Landsorganisationen og har til Formaal at genoprette og bevare Rentabiliteten inden for Landbrugserhvervet.«

I § 7:

»Paa den ordinære Generalforsamling skal følgende foretages:

— — —

Valg af Bestyrelse og Suppleanter.

— — —

Alle Valg gælder 2 Aar.«

I § 9:

»Amtsgeneralforsamlingen vælger selv Formand, Næstformand og Kasserer vælges af Bestyrelsen, som sammen med Formanden udgør Forretningsudvalget — — —«

I § 11:

»Saafremt et Medlem fremsætter misvisende Udtalelser til Pressen eller paa anden Maade forsøger at foretage Handlinger, der ikke er i Overensstemmelse med Repræsentantskabets eller Bestyrelsens Bestemmelser, er Forretningsudvalget berettiget til at udelukke vedkommende af Organisationens, indtil et i den Anledning af Formanden indkaldt ekstraordinær Delegeretmøde har haft Sagen til Afgørelse. Amtsdelegeretmødets Afgørelse kan af vedkommende Medlem kræves forelagt Landsorganisationens Bestyrelse, der endelig afgør Spørgsmaalet.«

Samt i § 12:

»I Tilfælde af Foreningens Opløsning, jfr. § 10, fordeles eventuelle Midler efter Bestyrelsens Skøn.«

I Marts 1940 blev Sagsøgte, Gaardejer Hans Petersen, Gram, der var Medlem af den sagsøgende Forening, valgt som Kasserer for denne. Den 31. Maj s. A. afholdt L. S. Hovedbestyrelsesmøde, paa hvilket Landsformanden, Knud Bach, redegjorde for nogle Forhandlinger, Forretningsudvalget uden om Regeringen havde ført med tyske Myndigheder, og anførte, at en Underhaandsaftale med Nabolandet uden om Regeringen muligt kunde medføre Regeringskrise; en om dette Spørgsmaal rejst Diskussion sluttede med, at Bestyrelsen bemyndigede Knud Bach og Forretningsudvalget til at træde til, saafremt Knud Bach skulde blive opfordret til at danne Regering. Medlemmerne af Repræsentantskabet blev derefter med faa Dages Varsel og uden Angivelse af Dagsorden indkaldt til Møde i Aarhus den 17. Juni s. A. Paa dette Møde blev der forelagt og vedtaget en Proklamation, som derefter udsendtes gennem Ritzaus Bureau. Proklamationen er saalydende:

»Politisk Udtalelse. L.S.' Repræsentantskab, der telegrafisk var indkaldt til Møde i Aarhus den 17. Juni ønsker at meddele følgende:

Formanden Knud Bach gjorde Rede for Tysklands-Forhandlingerne. Han udtalte sin dybeste Mistillid til Regeringen og Landbrugsraadet, idet han henviste til den Redegørelse, han havde udsendt til alle Landmænd. Det forelaa oplyst, at Landbrugets Produktion var borthandlet paa uforsvarlige Vilkaar, hvilket maa føre til varig Forringelse af Besætningerne. Regeringen er efter sin Fortid uegnet til at føre disse Forhandlinger. Den har bevist, at den ikke er i Stand til at bringe os i det rette Tillidsforhold overfor Tyskland, hvorfor vi gentager Kravet om dens Tilbagetræden. Vi erkender det nu som utilstrækkeligt kun at beskæftige os med faglige Spørgsmaal, idet Bondens Stilling først og fremmest afhænger af den nærmeste Tids politiske Udvikling her i Landet. L.S. vil som landbrugsfaglig Korporation i loyalt Samarbejde med Bondepartiet, D.N.S.A.P. og alle opbyggende Kredse i vort Folk medvirke ved Dannelsen af en paa bred Basis hvilende Sammenslutning af alle nationale og sociale Kræfter, der vil afløse det bestaaende parti-politiske System.

Repræsentantskabet gav Knud Bach Enebemyndigelse i Overensstemmelse hermed.«

Paa Repræsentantskabsmødet havde Sagsøgte og Formanden for den sagsøgende Forening, Wormsdorff, talt imod Resolutionen, og paa et Hovedbestyrelsesmøde den 28. August s. A. udtalte Wormsdorff bl. a., at hvis Foreningen ikke kunde fastholde den faglige Linie, maatte man lade de Amter, der vilde fortsætte ad denne Vej, passe sig selv. I Haderslev Amt fandtes paa det Tidspunkt ca. 1900 Medlemmer af L.S.

Ved en i Dagspressen for den 20. September s. A. indrykket Bekendtgørelse indkaldte Bestyrelserne for den sagsøgende Forening og for Amtsforeningerne i Aabenraa m. fl. Amter ekstraordinær Generalforsamling Fredag den 27. s. M. i Vojens med Dagsorden:

1. Beretning fra Formanden om L.S.' Stilling.
2. Vedtagelse om fælles Beslutning.

Sagsøgte tilsendte derefter den 28. s. M. Forretningsudvalget for L.S. saalydende Skrivelse:

»Som Forretningsfører for L.S., Haderslev Amt, skal jeg meddele følgende:

Ved en i Vojens 27. September 1940 afholdt ekstraordinær Generalforsamling har Amtets Sognebestyrelser vedtaget nedenstaaende Retningslinier indtil videre:

»Paa Mødet i Vojens 27. September 1940 vedtoges det at fortsætte Arbejdet i Amtet som hidindtil paa den gamle upolitiske Linie. Forslaget vedtoges med 141 Stemmer mod 0. Amtsbestyrelsen stilles frit i Samarbejde med Hovedledelsen og udmelder Amtet indtil videre. Forsamlingen henstiller til Amtsbestyrelsen at drage Omsorg for, at Svinekronen bliver i Amtet.«

For derefter at skabe rene Linier blev der givet undertegnede Fuldmagt til at udmelde alle Amtets Medlemmer inden 1. Oktober 1940, saaledes at Medlemsskabet ophører til 1. Januar 1941.

Vi her i Amtet beklager meget, at det er kommet saa vidt, at et Brud var uundgaaeligt.

Aarhusproklamationen af 17. Juni 1940 har Flertallet af Medlemmerne her i Amtet ikke kunnet tage.«

I Skrivelse af 30. s. M. meddelte Landsformanden, Knud Bach, Sagsøgte, at Udmeldelsen af L. S. i Haderslev Amt af Landsorganisationen ikke kunde anerkendes. I Telegram og Skrivelse af 12. Oktober s. A. meddelte Forretningsudvalget for L. S. Hovedbestyrelse Sagsøgte, at det i Henhold til Landslovens § 10 havde ekskluderet ham, fordi han havde modarbejdet de af L. S. vedtagne Beslutninger. Samtidig hermed blev Amtsformanden, Wormsdorff, ekskluderet, og de tilbageblivende Medlemmer af Amtsforeningens Bestyrelse konstituerede Gaardejer Jeppe Lorentzen som Kasserer i Stedet for Sagsøgte, hvorefter Hovedbestyrelsens Forretningsudvalg i Skrivelse af 23. s. M. opfordrede Sagsøgte til at aflevere Kassen med Bilag til den nyvalgte Kasserer. Den 12. November s. A. afholdt Landsorganisationen Repræsentantskabsmøde, paa hvilket de ovennævnte Eksklusioner eenstemmigt godkendtes.

Da Sagsøgte ikke efterkom Forretningsudvalgets Opfordring af 23. Oktober, henvendte den sagsøgende Forening sig til Fogedretten for Frøs Herred m. v. med Begæring om, at Sagsøgte maatte blive udsat af Besiddelsen af den Foreningen tilhørende Kasse og de hos ham beroende Dokumenter. Under Forretningen erkendte Sagsøgte at være i Besiddelse af:

- 1 a. Sparekassebog med Haderslev Amts Sparekasse Nr. 18.127 med indestaaende 5198 Kr. 38 Øre.
- 1 b. Sparekassebog med Haderslev Amts Sparekasse Nr. 13.020 med indestaaende 991 Kr. 03 Øre.
2. Kassebog samt Kassebilag hidrørende fra Tiden efter den sidst foretagne Revision.
3. Forhandlingsprotokol.

Ved Fogedrettens Kendelse af 5. December s. A. blev Forretningen nægtet Fremme, bl. a. med den Begrundelse, at der ikke var tilvejebragt et saa klart Grundlag for Kravet, at dette kunde imødekommes under en umiddelbar Fogedforretning.

Paa den ordinære Generalforsamling i den sagsøgende Forening den 7. Marts 1941 blev der bl. a. valgt en ny Formand.

Sagsøgerne har nu anlagt denne Sag, i hvilken de har nedlagt Paastand paa, at Sagsøgte tilpligtes at udlevere ovennævnte i Sagsøgtes Besiddelse værende Effekter til Sagsøgerne.

Sagsøgte har paastaet sig frifundet og har nedlagt subsidiær Paastand paa, at han mod at udlevere de i Sagsøgernes Paastand ommeldte Effekter kendes berettiget til sin forholdsmæssige Andel i de af den sagsøgende Forening opsparede Midler efter en pr. Eksklusionens Dato foretaget Beregning.

Til Støtte for deres Paastand har Sagsøgerne i første Række anført, at selv om Sagsøgtes fornævnte Skrivelse af 28. September 1940 er ganske uden Betydning for saa vidt den gaar ud paa at udmelde samtlige den sagsøgende Forenings Medlemmer af Hovedorganisationen, maa den dog have Gyldighed for Sagsøgtes eget Vedkommende, idet den

maa anses som en klar Tilkendegivelse af, at han udtræder af L. S. Det bliver saaledes efter Sagsøgernes Formening unødvendigt at tage Stilling til, om Sagsøgte med Rette har kunnet ekskluderes, da det allerede deraf, at han frivilligt har udmeldt sig af L. S., maa følge, at han ikke efter Udmeldelsen kan være Kasserer i den sagsøgende Forening.

Det er fra Sagsøgtes Side erkendt, at de Regler, der i den sagsøgende Forenings Love er givet om Iværksættelse af Lovændringer, ikke er iagttaget, og at den fornævnte Udmeldelse derfor ikke kan anses behørig. Derimod er det fra Sagsøgtes Side bestridt, at Skrivelsen af 28. September 1940 kan betragtes som en Udmeldelse alene for hans Vedkommende, da det kun har været hans Hensigt at udmelde sig i Forbindelse med den sagsøgende Forenings øvrige Medlemmer, idet han og efter hans Formening Flertallet af Medlemmerne inden for den sagsøgende Forening ønsker, at denne efter at være udmeldt af Hovedorganisationen vedblivende skal bestaa og arbejde for sit Formaal.

Der findes at maatte gives Sagsøgte Medhold i, at det ikke af Skrivelsen af 28. September 1940 kan udledes, at Sagsøgte ubetinget vilde udmelde sig, og den skete Afvisning af Udmeldelsen maa derfor ogsaa gælde ham. Spørgsmaalet om, hvorvidt Sagsøgte stadig kan betragtes som Medlem af den sagsøgende Forening, maa derfor aflænge af, om der har været Hjemmel til at ekskludere ham.

Med Hensyn hertil er det af Sagsøgerne anført, at der ikke fra L. S.'s Side er foretaget noget Skridt, der kan berettige Sagsøgtes Handlemaade. L. S. har for at kunne arbejde for sit Program stedse maattet have Føling med og været nødsaget til at søge Støtte hos snart et, snart et andet politisk Parti, og L. S.'s Virksomhed har for saa vidt altid været politisk. Under de nuværende Forhold, hvor L. S. ikke kan bruge Produktionsstrejken som Kampmiddel, maa der lægges endnu mere Vægt paa at opnaa politisk Bistand end ellers, og da Samlingsregeringen har stillet sig afvisende over for L. S., og der desuden inden for L. S. er almindelig Utilfredshed med Landbruksraadet og Regeringens Handelsdelegation, har der, naar Arbejdet for Landbrugets Erhvervsøkonomi skulde fremmes, ikke været anden Mulighed end at modtage den Støtte, der kunde opnaas hos D. N. S. A. P. og Bondepartiet. At L. S. har gjort dette, og at L. S. uden om de af Regeringen dertil bestemte Organer har forhandlet direkte med fremmede Myndigheder om en Ordning af vore Eksport- og Importforhold, er alene sket med Landbrugets Tarv for Øje, og der har derfor i § 10 i Lovene for L. S. været Hjemmel til at ekskludere Sagsøgte, som har modarbejdet disse Beslutninger.

Den i de fornævnte Loves § 10 indeholdte Hjemmel til at ekskludere Medlemmer, som har foretaget Handlinger, der ikke er i Overensstemmelse med Hovedbestyrelsens Beslutninger, maa forudsætte, at disse Beslutninger holder sig indenfor de Rammer, der er anvist ved Organisationens Formaal og de for den gældende Love. Da det nu efter Lovene er L. S.'s Opgave at samle alle mindre og større Jordbrugere i Danmark til Varetagelse af økonomiske Interesser, findes den af Repræsentantskabet den 17. Juni 1940 udstedte Proklamation, hvori der bl. a. gives Tilsagn om, at L. S. i loyalt Samarbejde med Bondepartiet og

D. N. S. A. P. vil medvirke til Indførelsen af et fra det bestaaende afvigende politisk System, at være i Strid med Lovens § 1, idet det efter denne maa være udelukket, at L. S. kan give bestemte politiske Partier et saadant Tilsagn uanset sine Medlemmers Anskuelse paa dette Omraade. Under disse Omstændigheder kan det ikke anses for ulovligt, at Sagsøgte har modarbejdet Hovedbestyrelsens Beslutning af 17. Juni 1940, og der har saaledes ikke været Hjælp til at ekskludere Sagsøgte, der stadig maa anses for at være Medlem af den sagsøgende Forening.

Da Konstitutionen af den nye Kasserer efter det foreliggende maa anses foretaget under den Forudsætning, at Sagsøgte ikke var lovligt Medlem og saaledes hviler paa et fejlagtigt Grundlag, samt da der iøvrigt ikke er anført noget til Begrundelse af det mod Sagsøgte rejste Krav, vil Sagsøgte være at frifinde for Sagsøgenes Tiltale.

Sagens Omkostninger vil Sagsøgerne have at betale Sagsøgte med 300 Kr.

Nr. 44/1942. Fru Marie M. Larsen (Overretssagf. Fabricius)

mod

Fru E. Hansen og Henry Handreck (Hvidt efter Ordre).

(Ophævelse af Handel om en Forretning).

Østre Landsrets Dom af 27. Januar 1940 (II Afd.): Mod Tilbagelevering af det til Sagsøgerne, Fru E. Hansen og Hr. Henry Handreck, solgte Butiksinventar og mod, at de i Ejendommen Thorsgade 28 til Sagsøgte, Fru Marie M. Larsen, udlejede Lokaler stilles til hendes Disposition, bør Sagsøgte inden 15 Dage efter nærværende Doms Afgivelse til Sagsøgerne betale 1000 Kr. med Renter 5 pCt. p. a. fra 2. August 1941 samt i Sagsomkostninger 200 Kr. At efterkomme under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret er det oplyst, at de Indstævnte i Foraaret 1942 er fraflyttet de til Appellantinden udlejede Lokaler.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den være at stadfæste, dog at Betingelsen med Hensyn til Lokalernes Fraflytning bortfalder.

Med Hensyn til Sagens Omkostninger for Højesteret vil der være at forholde som nedenfor anført.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande, dog at Betingelsen med Hensyn til de til

Appellantinden, Fru Marie M. Larsen, udlejede Lokaler bortfalder.

I Salær for Højesteret til Højesteretssagfører Hvidt betaler Appellantinden 200 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Ved Købekontrakt af 29. April 1941 købte Sagsøgerne, Fru E. Hansen og Hr. Henry Handreck, af Sagsøgte, Fru Marie M. Larsen, den af sidstnævnte drevne Kolonial- og Kaffe-forretning i Ejendommen Thorsgade Nr. 28 for en Købesum af 2625 Kr. I Købet medfulgte et Varelager, hvis Værdi ansloges til ca. 1700 Kr., samt noget Inventar. Af Beløbet betaltes kontant 2500 Kr., medens der for 125 Kr. skulde leveres Varer til Sagsøgte.

I Købekontrakten udtales, at Værtens Sanktion til Indtrædelse i Lejemaalet foreligger.

Sagsøgtes Søster havde tidligere ejet Forretningen, men havde ved Kontrakt af 18. December 1940 solgt Forretningen til en Tredjemand, som i Marts 1941 havde maattet ophøre at drive Forretningen.

Sagsøgte havde derefter ved Lejekontrakt af 27. Marts 1941 lejet Butikslokalet, og i Lejekontrakten hedder det:

»Ved Salg eller Overtagelse af Butikken skal Køberen først akcepteres som Lejer af Ejeren eller dennes Repræsentant.«

Den 30. April 1941 anmodede Sagsøgtes Ægtefælle telefonisk Husværten, Ingeniør Philip R. Gram, om Godkendelse af Lejemalets Overgang, men blev af denne henvist til at rette Henvendelse til Viceværten.

Den 1. Maj 1941 tilskrev Sagsøgtes Mand Viceværten følgende Brev:

»Hermed fremsendes pr. Checks forfalden Husleje, Kr. 83,33.

Samtidig bedes De venligst efter Samtale med Hr. Ing. Gram, Nærum, 30. April 1941 ordne nyt Lejemaal med Hr. Handreck og Fru Hansen, der har overtaget Forr. Dags Dato.«

Da Ingeniør Gram ønskede nærmere Oplysninger om Køberen, afgav han Brevet til sin Sagfører, som den 2. s. M. udbad sig saadanne, inden Godkendelse kunde meddeles, idet der navnlig forlangtes Dokumentation for, at Køberen havde tilstrækkelig Driftskapital og Forretningskyn-dighed.

Heroverfor blev der af Sagsøgtes Sagfører gjort gældende, at Ejeren allerede ved Afslutningen af Lejekontrakten med Sagsøgte havde faaet at vide, at Sagsøgte agtede at sælge Forretningen, og at han maatte antages at have givet den fornødne Sanktion, hvorfor der ikke kunde stilles noget Krav om, at Køberen var i Besiddelse af Driftskapital, idet noget saadant ikke var blevet krævet ved tidligere Overgange af det paagældende Lejemaal.

Da der ikke kunde opnaas Godkendelse af Køberne som Lejere, og da Sagsøgte nægtede at lade Handlen om Forretningen gaa tilbage, har Sagsøgerne under nærværende Sag nedlagt Paastand paa Tilbagebe-

taling af den kontante Udbetaling	2500 Kr.
samt en Erstatning, stor	1000 —

—————
ialt 3500 Kr.

med Renter 5 pCt. p. a. fra Sagens Anlæg den 2. August 1941, alt imod Handlens Tilbagegang.

Sagsøgte har paastaet sig frifundet.

Sagsøgerne har til Støtte for deres Paastand anført, at de under 8. Maj 1941 stillede Krav om Handlens Tilbagegang, dels fordi der ikke som lovet var skaffet dem Sanktion til Indtræden i Lejemaalet, dels fordi der ved Handlen var givet dem urigtige Oplysninger om Forretningens Tilstand og Omsætning. De har herved fremhævet, at Forretningen var i Tilbagegang og derfor i December 1940 blev solgt til en Person, som maatte standse allerede i Marts 1941, og at den Omsætning, som Sagsøgte opnaaede i Løbet af de ca. 3—4 Uger, hvori hun drev Forretningen, ikke kan lægges til Grund for Beregningen af Forretningens Værdi, idet Varerne blev solgt til væsentlig lavere Priser, end Tilfældet ellers er. En Del af de i Handlen medfulgte Varer var derhos mangelfulde og har givet Anledning til Reklamationer fra Kundernes Side. Endelig hævder de, at Butiksinventaret er af ganske ubetydelig Værdi. De har oplyst, at de, da Sagsøgte nægtede at opløse Handlen, saa sig nødsaget til at drive Forretningen videre, men gør gældende, at den har givet Underskud, uagtet de som Følge af Husværtens Nægtelse af at godkende dem som Lejere, ikke har betalt Leje udover et Beløb paa 100 Kr., som Værten har modtaget under Forbehold.

Sagsøgte har heroverfor hævdet, at Sagsøgerne har faaet fuld Valuta for den indbetalte Købesum. De Varer, som medfulgte ved Salget, var praktisk talt alle ny indkøbte Varer fra anerkendte Leverandører, og det bestrides, at de var mangelfulde. Butiksinventaret havde en Værdi af 8—900 Kr., og i Handlen var inkluderet 3 Maaneders forudbetalt Leje, 250 Kr., saa Sagsøgerne har faaet Værdier for mere end Købesummen. Forretningen havde i 1940 en Omsætning paa op imod 40.000 Kr. og blev kun solgt af Sagsøgtes Søster, fordi hendes Ægteskab gik i Stykker.

Med Hensyn til Købernes Indtræden i Lejemaalet gør Sagsøgte gældende, at Viceværten ved Sagsøgtes Lejemaal lovede at ordne Godkendelsen af en eventuel Køber paa sædvanlige Vilkaar, og at Ingeniør Gram ved at henvise Sagsøgtes Mand til at rette Henvendelse til Viceværten har givet ham Grund til at tro, at dette Forhold var bragt i Orden. Han maa derfor være forpligtet til at akceptere Sagsøgerne som Lejere, og hun har i denne Henseende anmeldt Proces for Værten, Ingeniør Philip R. Gram.

Under Domsforhandlingen er afgivet Partsforklaring af Sagsøgeren Fru Hansen og af Sagsøgte, hvorhos der er afgivet Forklaring af Ingeniør Philip R. Gram, af Vicevært Carl Oscar Hansson, Sagsøgtes Ægtefælle, Knud Mogens Larsen, samt en Række andre Vidner. Under Forberedelsen har endvidere Sagsøgtes Fader, Metalstøber Laur. Larsen, Hillerød, afgivet Vidneforklaring.

Metalstøber Laur. Larsen har forklaret, at han, der skulde financiere Sagsøgtes Overtagelse af Forretningen, under Forhandlingerne om Lejemaalet havde en Telefonsamtale med Vicevært Hansson, hvorunder denne lovede at ordne Lejemaalet saadan, at det kunde overtages af en eventuel Køber. Hansson bestrider ikke at have lovet at medvirke til en eventuel Lejers Overtagelse af Lejemaalet paa sædvanlige Betingelser, det var derfor den særlige Bemærkning herom blev indføjet i Sagsøgtes Lejekontrakt. Der skete imidlertid ingen Henvendelse til ham eller Ingeniør Gram før efter, at der var handlet med Sagsøgerne.

Ingeniør Gram har forklaret, at Hansson har forelagt ham Spørgsmaalet om Sagsøgernes Overtagelse af Lejemaalet, og at de begge var betænkelige herved under Hensyn til, at Prisen for Forretningen skønnes at være ret høj, og at Sagsøgerne efter Udbetalingen af deres hele kontante Kapital ikke kunde antages at have synderlig Driftskapital. Den Person, som købte Forretningen i December 1940, er aldrig blevet godkendt som Lejer af ham. Det var en tidligere Vicevært, der, uden at meddele ham noget herom, havde godkendt denne Person som Lejer, og af denne Grund mente han ikke, da han opdagede Forholdet, at kunne bringe dette Lejemaal til Ophør. Naar han gav Sagsøgtes Mand Besked om at henvende sig til Viceværten, laa der ikke heri nogen Godkendelse af Lejeforholdets Overtagelse, det var kun den sædvanlige Forretningsgang, som han anvender. Han har ikke fundet Anledning til at begære Sagsøgerne udsat af Butikslokalerne, men har ønsket at afvente Resultatet af nærværende Sag.

Medens det ikke mod Sagsøgtes Benægtelse kan anses godtgjort, at der af Sagsøgte er givet dem saadanne urigtige eller misvisende Oplysninger om Forretningens Drift eller Omsætning, at de af denne Grund kunde være berettigede til at kræve Handlens Tilbagegang, findes Sagsøgte at have garanteret dem, at de kunde indtræde i Lejemaalet. Da Sagsøgte ikke har kunnet skaffe Værtens Godkendelse hertil, findes Sagsøgerne at maatte være berettigede til at kræve Handlens Tilbagegang og Tilbagebetaling af den erlagte Købesum. Under Hensyn til, at Sagsøgerne har drevet Forretningen siden den 1. Maj 1941 uden at betale Husleje og maa antages at have disponeret over Varelageret, findes de af dem herved indvundne Værdier at maatte fragaa i Købesummen. Disse findes — da Sagsøgerne intet nærmere har oplyst om Forretningens Driftsresultat — at maatte ansættes skønsmæssigt til 1500 Kr. Der vil herefter kunne tilkendes dem 1000 Kr., mod at Inventaret tilbageleveres Sagsøgte og de paagældende Lokaler stilles til Sagsøgtes Disposition.

Sagens Omkostninger findes Sagsøgte at maatte godtgøre Sagsøgerne med 200 Kr.

En af de voterende Dommere afgav saalydende

D i s s e n s :

Naar Værten faktisk har ladet Sagsøgerne fortsætte Driften af Forretningen i ca. $\frac{3}{4}$ Aar, mener jeg ikke, at Sagsøgerne kan paaberaabe sig manglende Godkendelse fra Værtens Side. Efter det her under Sagen

oplyste synes det forøvrigt ikke berettiget af Værten at nægte Godkendelse af Sagsøgerne som Lejere.

Jeg vil derfor frifinde Sagsøgte.

Sagens Omkostninger vilde jeg ophæve.

Onsdag den 31. Marts.

Nr. 105/1942. Gaardejer **L. Chr. Larsen** og Fru **Laura Kjeldsen**
(Selv)

mod

Landmand **Jens Toft Winther** (Rode efter Ordre).

(Spørgsmaal om Ugyldighed i Forhold til Indstævnte af et til Appellanten Larsen udstedt Skøde).

Vestre Landsrets Dom af 6. Marts 1942 (II Afd.): Sagsøgte, Gaardejer L. Chr. Larsen, bør anerkende, at det til ham af Sagsøgte, Gaardejerske Fru Laura Kjeldsen, den 9. Februar 1938 udstedte Skøde, lyst den 10. s. M. paa Matr. Nr. 3h af Fjellerad By, Gunderup Sogn, er ugyldigt i Forhold til Sagsøgeren, Landmand Jens Toft Winther. Sagsøgte, Fru Laura Kjeldsen, bør inden 3 Maaneder fra denne Doms Afsigelse meddele Sagsøgeren Skøde paa den ham ved Købekontrakt af 12. August 1937 solgte Parcel, stor 12 Tdr. Land, nu Matr. Nr. 3h, Fjellerad By, Gunderup Sogn, paa de i Købekontrakten nævnte Vilkaar, dog at Bestemmelsen om, at der skal betales Renter af Købesummen fra den 1. April 1938 bortfalder. De Sagsøgte bør een for begge og begge for een inden 15 Dage betale til det Offentlige de Rets- og Stempelafgifter, der skulde have været erlagt, dersom Sagsøgeren ikke havde haft fri Proces, og til den for Sagsøgeren beskikkede Sagfører, Landsretssagfører Alfred Sørensen, i Salær 250 Kr. og i Godtgørelse for Udlæg 113 Kr. 50 Øre.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Vestre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Da Appellantinden ikke har givet Møde ved Domsforhandlingen, vil Sagen for hendes Vedkommende være at afvise fra Højesteret.

Iøvrigt vil Dommen i Henhold til de i denne anførte Grunde være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde udrede som nedenfor anført.

Thi kendes for Ret:

Forsaavidt angaar Appellantinden, Fru Laura Kjeldsen, afvises Sagen fra Højesteret.

Iøvrigt bør Landsrettens Dom ved Magt at stande.

Appellanten, Gaardejer L. Chr. Larsen, betaler i Salær for Højesteret til Højesterets-sagfører Rode 200 Kr. samt til Landsretssagfører Alfred Sørensen det denne for Møde ved en subsidiær Vidneførsel tillagte Salær 80 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Efter at Sagsøgeren, Landmand Jens Toft Winther, Fjellerad, der ønskede at erhverve et Statshusmandsbrug, havde forhandlet med Sagsøgte, Gaardejerske Fru Laura Kjeldsen, smst., om Køb af en Parcel af den hende tilhørende Ejendom, Matr. Nr. 3 a, Fjellerad By, Gunderup Sogn, og efter at der desangaaende var oprettet en Slutseddel, blev denne den 12. August 1937 afløst af en Købekontrakt, hvorefter Sagsøgeren af Sagsøgte Fru Kjeldsen købte et Jordareal paa 12 Tdr. Land for en Pris af 8500 Kr., der skulde fremskaffes ved et Statslaan til Oprettelse af Husmandsbrug, hvilket Laan Sagsøgeren var gaaet i Gang med at søge. Handlen var betinget af, at Sagsøgeren opnaaede et saadant Laan, og Købesummen skulde betales kontant, saa snart Sagsøgeren erholdt Laanet. Ifølge Købekontrakten skulde Overtagelsen finde Sted den 1. April 1938, og fra dette Tidspunkt skulde Købesummen forrentes. Der blev iøvrigt samme Dag mellem Sagsøgte Fru Kjeldsen og Landarbejder Otto C. Nielsen, Fjellerad, oprettet en Købekontrakt, hvorefter sidstnævnte — ligeledes til Overtagelse pr. 1. April 1938 — for 8500 Kr. købte en Parcel paa 12 Tdr. 1½ Skp. Land, der var beliggende ved Siden af den af Sagsøgeren købte Parcel. Ogsaa denne Købesum skulde fremskaffes ved Hjælp af et Statslaan.

Paa Grund af økonomiske Vanskeligheder for Sagsøgte Fru Kjeldsen var hendes Ejendom allerede tidligere blevet overtaget til brugeligt Pant af Kreditforeningen for jyske Landejendomsbesiddere, og blandt andet under Hensyn til, at Kreditforeningen ikke ønskede at afvente Udfaldet af Andragenderne om Statslaan, samt til, at det havde vist sig, at Sogneraadet i Anledning af Vejforlæggelse tænkte paa at inddrage et Jordareal, hvilken Inddragelse i hvert Fald vilde berøre den til Nielsen solgte Parcel, skete der i Tiden omkring den 1. September 1937 Henvendelse til Sagsøgte, Gaardejer L. Chr. Larsen, Fjellerad, med Forespørgsel, om han vilde købe de ommeldte ialt ca. 24 Tdr. Land. Det blev samtidig af Ejendomsmægler Chr. Peen som Repræsentant for Fru Kjeldsen sagt, at der tidligere var afsluttet Handel med 4 Parcelkøbere, men at 3 af disse havde trukket sig tilbage, og at den ijerde, Sagsøgeren Winther, med hvem der var oprettet skriftlig Overenskomst, havde givet Fru Kjeldsen Tilladelse til at sælge hans Parcel, saafremt hun fandt det bedst stemmende med sine Interesser. Sagsøgte Larsen udtalte, at han muligvis var Liebhaber til de 2 fornævnte Parceller,

saafremt de tidligere Handler annulleredes. Paa Foranledning af Sagfører Pontoppidan Nielsen, der er ansat hos Overretssagfører Hasselbalch, som var Sagfører for Fru Kjeldsen, blev Sagsøgte Larsen den 3. September 1937 telefonisk anmodet om at komme til Forhandling paa Overretssagfører Hasselbalchs Kontor angaaende Jordkøb. Larsen tog samme Dag til Aalborg, hvor han satte sin Sagfører, senere afdøde Overretssagfører Vandborg, ind i Sagen, hvorefter de indfandt sig paa Overretssagfører Hasselbalchs Kontor, hvor Sagfører Pontoppidan Nielsen, Sagsøgte Fru Kjeldsens Søn, Chr. Kjeldsen og Ejendomsmægler Peen var til Stede, og efter at Pontoppidan Nielsen paa Vandborgs Opfordring havde udtalt, at Hasselbalch garanterede for, at der ikke i den med Sagsøgeren oprettede Købekontrakt var nogen Hindring for at afhænde det af denne omfattede Areal til Sagsøgte Larsen, blev der efter yderligere Forhandling oprettet en Købekontrakt, hvorefter Fru Kjeldsen til Sagsøgte Larsen for en Købesum af 20.000 Kr. solgte et Areal af sin Ejendom paa 24 Tdr. 1½ Skp. Land, nemlig de til Sagsøgeren og til Nielsen solgte Arealer. Samme Dag foranledigede Pontoppidan Nielsen Sagsøgerens Købekontrakt paaført følgende: »Jeg er indforstaaet med, at foranstaaende Kontrakt er hævet, men at det sker uden nogen Udgift for mig«, og der blev rettet Henvendelse til Sagsøgeren om at underskrive denne Paategning, hvad han imidlertid afslog. Nogle Dage senere traf Sagsøgeren og Sagsøgte Larsen tilfældig hinanden, og Larsen fortalte da om sit Jordkøb den 3. September. Under Henvisning til sin Købekontrakt af 12. August 1937 udtalte Sagsøgeren, at han mente at have Krav paa den af ham købte Parcel under Forudsætning af, at Jorden blev godkendt, saaledes at han kunde opnaa Statslaan, hvad han foreløbig maatte aivente. Larsen var klar over, at Sagsøgeren ikke mente at have givet Afkald paa sin Ret ifølge Købekontrakten og sagde iøvrigt til Sagsøgeren, at naar denne havde en tidligere oprettet Købekontrakt, maatte den gaa forud for hans, men Larsen havde Indtryk af, at Sagsøgeren var ret ligeglad med Hensyn til, om han fik Jorden. Da Jorden i Slutningen af September Maaned var blevet godkendt af Husmandsbrugskommissionen for Aalborg Amtsraads-kreds, sagde Sagsøgeren til Larsen, at han nu vilde gøre Krav paa Jorden, og han henvendte sig derefter til Sagfører Pontoppidan Nielsen, der imidlertid ikke vilde gaa med hertil, idet han sagde, at Ejendomsmægler Peen og Chr. Kjeldsen havde sagt til ham, at Sagsøgeren havde givet Afkald paa Jorden, men han tilbød dog Sagsøgeren 100 Kr. for at opgive Kravet, hvad Sagsøgeren imidlertid afslog at gaa ind paa, hvorefter han samme Dag henvendte sig paa Landsretssagfører Alfred Sørensens Kontor, hvor han talte med dennes Fuldmægtig, nuværende Landsretssagfører Hvolby, om hvad han skulde foretage sig for at faa sin formentlige Ret, og Hvolby satte sig senere i Forbindelse med Overretssagfører Hasselbalchs Kontor.

I November og December Maaned talte Sagsøgeren og Sagsøgte Larsen gentagne Gange med hinanden, og Larsen spurgte da, om Sagsøgeren havde gjort Skridt til Haandhævelse af sin formentlige Ret ifølge Købekontrakten, hvad Sagsøgeren benægtede, ligesom han ikke

fremkom med nogen bestemt Udtalelse om, hvad han agtede at foretage sig.

Ved Skrivelse af 25. November 1937 fra Statens Jordlovsudvalg til Husmandsbrugskommissionen for Aalborg Amtsrådskreds blev der givet Tilsagn om Statslaan til Sagsøgeren og fornævnte Otto Nielsen. Efter at Sagsøgeren i Januar 1938 havde talt med Kommissionens Formand, fik han af denne til Underskrift sendt en Erklæring om Størelsen af det Vederlag, der skulde ydes i Anledning af Overdragelsen. Da Forholdet imidlertid var, at Fru Kjeldsen havde betinget sig 600 Kr. udover det i Købekontrakten anførte Beløb, hvilket først nu ved Tilbagesendelsen af Erklæringen blev oplyst, tilbagekaldte Jordlovsudvalget i Skrivelse af 16. Februar 1938 det Sagsøgeren givne Tilsagn om Statslaan, men efter at Sagen havde været Genstand for fornyet Overvejelse, meddelte Jordlovsudvalget i Skrivelse af 9. Maj 1938 paany Sagsøgeren Tilsagn om Statslaan, idet den forhøjede Købesum godkendtes.

Den 9. Februar 1938 var der imidlertid udstedt Skøde til Sagsøgte Larsen paa det af ham ved Købekontrakt af 3. September 1937 købte Jordstykke — nu skyldsat under Matr. Nr. 3 h af Fjellerad By, Gunderup Sogn — der som foranført blandt andet omfattede det i Sagsøgerens Købekontrakt ommeldte Areal. Skødet blev tinglyst den 10. s. M. Efter at Sagsøgeren i Maj 1938 paany havde faaet Tilsagn om Statslaan, indgav han Andragende om fri Proces under den Sag, han agtede at anlægge imod de Sagsøgte, men i Efteraaret s. A. blev Andragendet afslaaet, og efter sin Sagførers Raad besluttede Sagsøgeren at afvente Udfaldet af den Sag, som man vidste, fornævnte Otto Nielsen for sit Vedkommende var i Færd med at anlægge imod Fru Kjeldsen og Larsen til Haandhævelse af sin Købekontrakt af 12. August 1937. Ved Vestre Landsrets Dom af 28. November 1939 blev der givet Nielsen Medhold, men da Sagen af Modparten paaankedes til Højesteret, besluttede Sagsøgeren Winther efter ny Konference med sin Sagfører at afvente Højesteretsdommen, der blev afsagt den 5. November 1940 og stadfæstede Landsrettens Dom. Derefter indgav Sagsøgeren den 12. December 1940 nyt Andragende om fri Proces, og efter at dette var blevet bevilget den 21. Maj 1941, blev der under 28. Maj 1941 udfærdiget og den 30. s. M. til Retten indleveret Stævning i nærværende Sag.

Under Anbringende af, at Sagsøgte Fru Kjeldsen i Henhold til den med Sagsøgeren indgaaede Købekontrakt er forpligtet til, mod at han opfylder Købekontrakten fra sin Side, at tilskøde ham det paaagældende Areal, og at hun har handlet retstridigt over for ham ved at tilskøde Larsen Arealet, samt at Sagsøgte Larsen ved Købet af Arealet var bekendt med, at det var overdraget til Sagsøgeren, har denne under nærværende Sag nedlagt Paastand om, at Sagsøgte Larsen kendes pligtig at anerkende, at det til ham udstedte Skøde er ugyldigt i Forhold til Sagsøgeren, og at Fru Kjeldsen dømmes til at meddele Sagsøgeren Skøde paa den ham ved Købekontrakt af 12. August 1937 solgte Parcel, nu Matr. Nr. 3 h, Fjellerad By, Gunderup Sogn, paa de i Købekontrakten ommeldte Vilkaar, dog saaledes at Bestemmelsen om Betaling af Renter fra den 1. April 1938 bortfalder. Sagsøgeren har derhos nedlagt nogle subsidiaire Paastande.

De Sagsøgte har paastaet sig frifundet for Sagsøgerens Tiltale.

Sagsøgte Fru Kjeldsen har til Støtte for sin Frifindelsespaastand gjort gældende, dels at Sagsøgeren har meddelt Tilladelse til, at Salget til Sagsøgte Larsen fandt Sted — hvorved hun har henvist til nogle af hendes Søn, Chr. Kjeldsen, samt af Ejendomsmægler Peen afgivne Vidneforklaringer om, at Sagsøgeren over for dem skulde have givet Afkald paa Jorden — dels at Sagsøgeren ved Passivitet, derunder hans Aftenen af den fornævnte Højesteretsdom, før han paabegyndte Sagsanlæg, har mistet Retten efter Købekontrakten.

Det fremgaar af Sagens Oplysninger, at saavel Sagsøgeren som oftnævnte Otto Nielsen i September 1937 henvendte sig paa Landsretssagfører Alfred Sørensens Kontor, hvor de forhandlede med Landsretssagfører Hvolby i Anledning af Tilsidesættelsen af deres Købekontrakter, og at der den 8. Oktober 1937 af Hvolby blev sendt en Skrivelse til Sagfører Pontoppidan Nielsen, hvori der paa Otto Nielsens Vegne protesteredes imod Salget til Sagsøgte Larsen, hvorimod Sagsøgeren Winther ikke omtaltes i Skrivelsen.

Landsretssagfører Hvolby har som Vidne forklaret, at han ikke nu med Sikkerhed kan udtale sig om, hvorvidt han ikke blot paa Otto Nielsens Vegne, men ogsaa paa Sagsøgeren Winthers Vegne har protesteret over for Sagfører Pontoppidan Nielsen, men han »maa med Sikkerhed formode, at han har gjort det«. Naar der ikke i Skrivelsen af 8. Oktober 1937 blev protesteret paa Sagsøgeren Winthers Vegne, skyldtes det formentlig, at Winther først vilde betænke sig, men nogle Dage senere meddelte han, at han ligesom Otto Nielsen vilde anlægge Søgemaal til Opnaaelse af sin formentlige Ret.

Sagfører Pontoppidan Nielsen har som Vidne forklaret, at han er sikker paa, at Landsretssagfører Hvolby ikke paa Sagsøgeren Winthers Vegne har protesteret over for Vidnet.

Mod Sagsøgerens Benægtelse, og naar blandt andet ienses til, at han nægtede at underskrive den hans Købekontrakt paaførte Paategning om Ophævelse af Kontrakten, findes det ikke ved de paaberaabte Vidneforklaringer af Chr. Kjeldsen og Ejendomsmægler Peen sandsynliggjort, endsige godtgjort, at Sagsøgeren har meddelt Tilladelse til det stedfundne Salg til Sagsøgte Larsen. Heller ikke findes Sagsøgeren ved sit ovenfor beskrevne Forhold — være sig før eller efter 1. April 1938, da Overtagelsen skulde have fundet Sted — med Hensyn til Fastholdelse af sin Ret ifølge Købekontrakten at have udvist en saadan Passivitet, at dette skulde kunne betage ham hans Ret i Henhold til Kontrakten. For saa vidt angaar Tiden efter 1. April 1938 bemærkes navnlig, at Sagsøgeren under de foreliggende Omstændigheder, derunder de 2 Sagers i juridisk Henseende ret nære Forbindelse med hinanden, ikke findes at have forspildt sin Ret ved at afvente Udfaldet af Højesteretsdommen i den af Otto Nielsen mod de Sagsøgte anlagte Sag, før han, der som nævnt havde faaet Afslag paa sit første Andragende om fri Proces, skred til Anlæg af Søgemaal mod de Sagsøgte. Med Hensyn til Tiden før 1. April 1938 bemærkes iøvrigt, at Sagsøgeren har forklaret, at han ikke før i Januar 1938 fik Meddelelse om Indholdet af den fornævnte

Skrivelse af 25. November 1937 fra Jordlovsudvalget til Husmandsbrugskommissionen.

Fra Sagsøgte Larsens Side er der til Støtte for hans Paastand gjort gældende, at han, da hans Skøde indleveredes til Tinglysning den 10. Februar 1938, var i god Tro med Hensyn til Sagsøgte Fru Kjeldsens Berettigelse til at tilskøde ham Jorden, og han har i saa Henseende navnlig henvist til, at saavel Ejendomsmægler Peen som Sagsøgte Fru Kjeldsens Sagfører havde meddelt ham, at Sagsøgeren havde givet Afkald paa sin Ret til Jorden, hvilket i Forbindelse med Sagsøgerens Passivitet med Hensyn til Haandhævelse af sin formentlige Ret bevirkede, at Sagsøgte Larsen ikke betvivlede, at Sagsøgeren ikke ønskede at gøre sin tidligere Ret gældende.

Naar imidlertid henses til, at Sagsøgte Larsen var klar over, at der var oprettet Købekontrakt med Sagsøgeren, samt til de Samtaler, Larsen ifølge sin egen Forklaring havde med Sagsøgeren, efter at Larsen den 3. September 1937 havde købt Jorden, findes han, der ikke stillede Krav om Bevisligheder for, at Sagsøgerens Købekontrakt var annulleret, ikke ved sin Kontrakts Tinglysning at have været i den i Tinglysningslovens § 5, jfr. § 1, ommeldte, gode Tro, og han vil herefter og efter det i Forhold til Fru Kjeldsen statuerede have at respektere det til Sagsøgeren stedfundne Salg.

Sagsøgerens principale Paastand vil herefter være at tage til Følge.

Med Hensyn til Sagens Omkostninger vil der være at forholde som nedenfor anført.

Torsdag den 1. April.

Nr. 417/1941. **Fru Olga Kirstine Wollenberg**, født Thomsen
(Holten-Bechtolsheim efter Ordre)

m o d

pens. Lokomotivfører **Heinrich Martin Wollenberg**
(Rørdam efter Ordre).

(Skilsmisse).

Dom afsagt af Retten for Aarhus Købstad den 10. Februar 1941: Det mellem Sagsøgeren, pens. Lokomotivfører Heinrich Martin Wollenberg af Esbjerg, og Indstævnte, Fru Olga Kirstine Wollenberg, født Thomsen, indgaaede Ægteskab opløses ved Skilsmisse. Det hen skydes til Overøvrighedens Afgørelse, om Sagsøgeren skal svare Underholdsbidrag til Indstævnte, og i bekræftende Fald med hvilket Beløb. Sagens Omkostninger ophæves. Der tillægges Landsretssagfører Glud i Salær 100 Kr. og i Erstatning for positivt Udlæg 10 Kr., der vil være at udrede af det Offentlige.

Vestre Landsrets Dom af 6. November 1941: Underrettsdommen bør ved Magt at stande, dog at Indstævnte, pens. Lokomotivfører Heinrich Martin Wollenberg, ikke vil have at svare Bidrag til Appellantinden, Fru Olga Kirstine Wollenberg, født Thomsens Underhold. Sagens Omkostninger for Landsretten ophæves. Der tillægges de for Parterne ved Landsretten beskikkede Sagførere, Landsretssagførerne Glud og Mikkelsen, til førstnævnte i Salær 125 Kr. og i Godtgørelse for Udlæg 114 Kr. 10 Øre, og til sidstnævnte i Salær 100 Kr., hvilke Beløb udredes af det Offentlige.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Vestre Landsret.
I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Om Indstævntes økonomiske Forhold er det bl. a. oplyst, at hans Aarsindtægt er ca. 4600 Kr., og at han i Underholdsbidrag til sin tidligere Hustru betaler 900 Kr. aarlig.

Angaaende Appellantindens Erhvervsvevne hedder det i en Lægeerklæring af 6. December 1941:

»Fru Olga Wollenberg, Viborgvej 105, lider af forhøjet Blodtryk 210/110, ligeledes er hun plaget af svære klimakterielle Besværligheder med stærkt udtalte nervøse Symptomer, hvorfor jeg midlertidig anser hende for uegnet til at paatage sig noget Arbejde.«

I en Erklæring fra samme Læge af 26. Marts 1943 udtales det, at Appellantindens Tilstand er uforandret, og at hun fremdeles maa anses for uegnet til at foretage sig Arbejde af anstrengende Art.

Efter det foreliggende findes Indstævnte at burde betale Underholdsbidrag til Appellantinden, saaledes at Bidragets Størrelse fastsættes af Overøvrigheden. Appellantinden findes derhos i Henhold til Lov Nr. 102 af 14. Marts 1941 § 2, Stk. 1, jfr. § 1 i Lov Nr. 103 af samme Dato at burde bevare sin Ret til Enkepension efter Indstævnte, hvorved bemærkes, at denne er over 60 Aar og pensioneret.

Med de anførte Ændringer vil Dommen være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes at burde ophæves.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande, dog at Indstævnte, pens. Lokomotivfører Heinrich Martin Wollenberg, vil have at svare Underholdsbidrag til Appellantinden, Fru Olga Kirstine Wollenberg, født Thomsen, saaledes at Bidragets Størrelse fastsættes af Overøvrigheden, og at Appellantinden bevarer sin Ret til Enkepension.

Sagens Omkostninger for Højesteret ophæves.

Der tillægges Højesteretssagførerne Holten-Bechtolsheim og Rørdam i Salær for Højesteret hver 150 Kr. og førstnævnte i Godtgørelse for Udlæg 165 Kr. 60 Øre, hvilke Beløb udredes af det Offentlige.

Underrettsdommens Præmisser er saalydende:

Den 5. April 1933 indgik Sagsøgeren, pens. Lokomotivfører Heinrich Martin Wollenberg, Nørregade 20, Esbjerg, Ægteskab med Fru Olga Kirstine Wollenberg, f. Thomsen, Silkeborgvej 58. Den 7. November 1936 forlod Hustruen imidlertid Hjemmet, som da var i Langaa, og siden den Tid har Samlivet ikke været genoptaget. Der er ingen Børn i Ægteskabet. Sagsøgeren har nu anlagt Sag mod sin Hustru til Skilsmisse paa Vilkaar, at han intet Underholdsbidrag betaler hende.

Indstævnte Fru Wollenberg har paastaaet Frifindelse under Anførende af, at naar hun i sin Tid forlod Hjemmet, var det, fordi hun ligefrem var nødt til det paa Grund af Sagsøgerens voldelige Adfærd overfor hende.

For Indstævnte har Landsretssagfører Glud været beskikket som Forsvarer.

Sagsøgeren havde oprindeligt tillige paaberaabt sig Æ.L. I § 59 som Skilsmissegrund, idet han mente at have Anledning til at antage, at Indstævnte havde gjort sig skyldig i Ægteskabsbrud. Under Sagen har han søgt at dokumentere dette, men det er ikke lykkedes, og ved Domsforhandlingen har han derfor alene paaberaabt sig Æ.L. § 55 som Hjemmel.

Indstævnte paa sin Side har ikke godtgjort Rigtigheden af sin Paa-stand om, at Sagsøgeren ved sin voldelige Optræden havde nødsaget hende til at forlade Hjemmet, og selv om der muligvis har været et eller flere Optrin mellem Parterne, hvor Sagsøgeren har taget noget haandfast paa Indstævnte, er der intet som tyder paa, at Sagsøgerens Livsførelse har været saadan, at han hovedsagelig har Skylden for Samlivets Ophævelse.

Indstævnte har som Part forklaret, at hun ikke ønsker Samlivet genoptaget, men modsætter sig Skilsmisse for ikke at risikere at miste en eventuel Pension efter Sagsøgeren. Hun har videre hævdet ikke at have andet at leve af end den Understøttelse paa 55 Kr. maanedlig, som Sagsøgeren har betalt hende efter Bidragsresolution, idet hun, der er 52 Aar, ikke kan taale at arbejde.

Sagsøgeren har om sine økonomiske Forhold oplyst, at hans Indtægt er ca. 3000 Kr. aarligt, hvoraf han i Forvejen skal svare Bidrag til en tidligere Hustru, hvorfor han ikke mener sig i Stand til at svare Bidrag i Længden ogsaa til Indstævnte.

Retten finder, at Betingelserne for Skilsmisse efter Æ.L. I § 55 foreligger, og bemærker videre, at den Omstændighed, at Indstævnte mister en mulig Pensionsret, hvis Ægteskabet opløses, ikke kan være tilstrækkeligt til at forlange Opretholdelsen af et Ægteskab, hvis hele

etiske Grundlag ikke længere eksisterer. Retten vil derfor give Dom til Skilsmisse.

Hvad angaar Spørgsmaalet om Underholdsbidrag til Indstævnte finder Retten det efter Omstændighederne rigtigst at overlade til Overøvrigheden at afgøre, om saadant Bidrag skal svares, og i bekræftende Fald med hvor stort Beløb.

Sagens Omkostninger ophæves.

Der tillægges den for Indstævnte beskikkede Forsvarer, Landsrets-sagfører Glud, i Salær 100 Kr. og i Godtgørelse for positive Udlæg 10 Kr., der vil være at udrede af det Offentlige.

Landsrettsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom er afsagt den 10. Februar 1941 af Retten for Aarhus Købstad.

For Landsretten har Appellantinden paastaaet sig tillagt Underholdsbidrag hos Indstævnte og Ret til Enkepension.

Indstævnte har nedlagt Paastand om Frifindelse for de af Appellantinden nedlagte Paastande, subsidiært har han paastaaet den indankede Dom stadfæstet.

Her for Retten har begge Parter afgivet Forklaring, hvorhos forskellige Vidner har forklaret om Forholdet mellem Ægtefællerne under Samlivets Bestaaen.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde tiltrædes det, at Ægteskabet mellem Parterne er opløst efter § 55 i Lov Nr. 276 af 30. Juni 1922.

Efter det foreliggende, derunder at Samlivet mellem Parterne kun har varet i 3¹/₂ Aar, og under Hensyn til, at Appellantinden, der før Ægteskabet ernærede sig som Husbestyrerinde, ikke ved Ægteskabet har lidt noget Indgreb i sin Erhvervsevne, findes der ikke at kunne tilkendes hende Underholdsbidrag hos Indstævnte, og den indankede Dom vil derfor være at forandre i Overensstemmelse hermed.

Herefter bliver der ikke Spørgsmaal om at træffe Bestemmelse om Enkepensionsret for Appellantinden, jfr. Lov Nr. 102 af 14. Marts 1941 § 2, Stk. 1.

Med Sagens Omkostninger vil der være at forholde som nedenfor anført.

Nr. 30/1942. **Ingeniør Claus Andersen (Svane)**

m o d

Fru Marie Galthen (Hansen).

(Ophævelse af Forpagtningskontrakt).

Østre Landsrets Dom af 5. December 1941 (VI Afd.): Sag-søgte, Fru Marie Galthen, bør for Tiltale af Sagsøgeren, Ingeniør Claus Andersen, i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger ophæves.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde og idet de efter Dommens Afsigelse tilvejebragte Oplysninger ikke kan føre til andet Resultat, vil Dommen være at stadfæste.

I Sagsomkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale 400 Kr. til Indstævnte.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

I Sagsomkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Ingeniør Claus Andersen, til Indstævnte, Fru Marie Galthen, 400 Kr. inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Ved Kontrakt af 24. September 1936 forpagtede Ingeniør Claus Andersen til Fru Marie Galthen Ejendommen Matr. Nr. 13 a m. fl. af Vanløse By, Stenmagle Sogn, for 8 Aar. I Kontraktens §§ 7 og 8 hedder det:

»7.

Forpagteren er pligtig at drive Jorderne overensstemmende med et Nutidens veldrevet Landbrug og saaledes, at Jordernes nuværende gode Kultur og Gødningskraft opretholdes.

8.

Agerjorden drives i 7 eller 8 Skifter efter følgende Inddeling:

1. Roer.
2. Byg.
3. Blandsæd eller Havre m/Udlæg.
4. Etaars Græs.
5. Vintersæd.
6. Roer eller rensende Afgrøde.
7. Byg.
8. Blandsæd.«

Efter Kontraktens § 17 skulde Gaardens Bygninger kalkes een Gang aarligt af Forpagteren. Kontraktens § 23 er saalydende:

»Skulde der mod Forventning i Forpagtningstiden eller ved Forpagtningens Ophør opstaa Uenighed mellem Ejer og Forpagter vedrørende Forpagtningsforholdet og denne Kontrakt, skal denne Tvist først søges bilagt ved Mægling af tvende upartiske Mænd, der skal være sagkyndige, og hvoraf Parterne hver vælger en. Opnaas Enighed ikke herigennem, vælger de udvalgte Mænd en Opmand, der afgør Tvistighederne.«

Da Ingeniør Andersen mente, at Kontrakten blev misligholdt af Forpagteren, dels ved, at Jorden blev drevet i flere Skifter end bestemt

i Kontrakten, dels ved, at Bygningerne ikke blev kalket hvert Aar, lod han afholde et Mæglingsmøde den 13. Maj 1941. Den tilkaldte Opmand, Proprietær Kierkegaard, afgav s. D. saalydende Erklæring, der tiltraadtes af de 2 Mæglere, Gaardejer Olsen og Proprietær Petersen: »Min Mening er, at Kontrakten i væsentlig Grad er misligholdt baade for Markens og Bygningernes Vedkommende.«

Da Forpagteren ikke vilde fravige Forpagtningen, har Sagsøgeren, Ingeniør Claus Andersen, under denne ved Retten for Sorø Købstad m. v. forberedte Sag paastaaet den omhandlede Forpagtningskontrakt ophævet. Sagsøgte procederer til Frifindelse og anfører, at en til Gaarden hørende Eng, ca. 20 Tdr. Land, og ca. 10 Tdr. Land Agerjord trænger til Afvanding; i 1936 eller 1937 lod hun Hedeselskabet udarbejde en Plan til Afvandingen, men Sagsøgeren vilde ikke gaa med til det, fordi det blev for dyrt; derfor maatte disse Arealer henligge som Græs, da det ikke kunde betale sig at dyrke dem med Korn; dette gjorde Forandring i den i Kontrakten fastsatte Driftsplan.

Med Hensyn til Bygningerne hævder Sagsøgte, at de blev kalket hvert Aar undtagen 1940, hvor Grunden var Sygdom og den strenge Vinter; Bygningerne blev kalket og spækket kort efter den 13. Maj, og det var ikke før sent. Mæglerne og Opmanden har afgivet Vidneforklaring. Sidstnævnte har udtalt, »at hans Erklæring ikke gælder Spørgsmaalet om Ejendommens forsvarlige Drift i landbrugsmæssig Henseende, bortset fra Kontrakten. Skal han nu afgive Erklæring i saa Henseende, mener han, at Driften er forsvarlig, og navnlig siger han, at Dyrkning af Ærter og Oliehør maa siges at være fuldt ud forsvarlig efter Øjeblikkets Situation. Der var ikke mere Ukrudt i Jorden end andre Steder paa det Tidspunkt, og Sæden var lige saa god som andre Steder.«

Gaardejer Olsen, der var valgt som Synsmand af Sagsøgte, har forklaret, at landbrugsmæssigt set var Gaarden drevet godt nok, selv om Forpagtningskontraktens Driftsplan ikke var overholdt. Han har kendt Gaarden fra Barnsben af og mener, at Gaarden ikke er i ringere Stand nu end før, tværtimod er Jorden mere ren, end den var, da Sagsøgte overtog den. Ogsaa Bygningerne er i lige saa god Stand nu, som de var før Forpagtningen i 1936. Taget er endog bedre nu. Helhedsindtrykket af Gaarden er i det store og hele det samme nu som før Forpagtningen og svarer til Gaarde i Almindelighed. Efter at Kalkning og Spækning er sket i Foraaret 1941, vil han betegne Bygningerne som velholdte.

Proprietær Pedersens Udtalelser er omtrent svarende hertil.

Efter det saaledes foreliggende maa der vel gaas ud fra, at Kontrakten ikke er overholdt, men der skønnes ikke at foreligge en væsentlig Misligholdelse, hvorfor Sagsøgte vil være at frifinde og Sagens Omkostninger at ophæve.

Fredag den 2. April.

Nr. 229/1942. Papirhandler **Carl Ritz** (Hasle)
mod
Bagermester **Hans Ritz** (Rode).

(Spørgsmaal om Gyldigheden af en Opsigelse af et Lejemaal).

Vestre Landsrets Dom af 12. August 1942 (III Afd.): Sagsøgte, Papirhandler Carl Ritz, bør anerkende, at forommeldte Lejemaal vedvarer, indtil det lovligt opsiges. Sagens Omkostninger betaler Sagsøgte til Sagsøgeren, Bagermester Hans Ritz, med 500 Kr., der udredes inden 15 Dage.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Vestre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Fem Dommere stemmer for at stadfæste Dommen i Henhold til dens Grunde og at paalægge Appellanten at betale 300 Kr. til Indstævnte i Sagsomkostninger for Højesteret.

Fire Dommere, der finder, at det af Lejekontraktens Ord med fornøden Klarhed fremgaar, at Lejemaålet ikke skal vedvare udover den 30. Juni 1942, og at der ikke er oplyst Omstændigheder, der kan føre til at antage, at Lejekontrakten skal forstaas anderledes end dens Ordlyd angiver, stemmer for at tage Appellantens Paastand om Frifindelse til Følge.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

I Sagsomkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Papirhandler Carl Ritz, til Indstævnte, Bagermester Hans Ritz, 300 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Sagsøgeren, Bagermester Hans Ritz, Haderslev, der siden 1926 havde opholdt sig i Amerika, hvor han havde Arbejde ved Bagerivirksomhed, kom efter Aftale med Sagsøgte, Papirhandler Carl Ritz, ligeledes i Haderslev, tilbage til Danmark for at overtage en Bagerforretning, der var blevet drevet i en Sagsøgte tilhørende Ejendom i nævnte Købstad, og som sidst havde været udlejet til Bagermester Henry Christensen. Sagsøgeren overtog Bageriet den 1. Januar 1937, og den 20. Juli s. A. oprettedes der Lejekontrakt mellem Parterne, hvorefter Lejemaålet af de paagældende Lokaler med tilhørende Bageriredskaber og det til

Bageriet med Butik hørende Inventar og andet Tilbehør regnedes fra 1. Juli s. A. Kontrakten indeholder derhos blandt andet følgende Bestemmelser:

»Lejemaalet tager sin Begyndelse den 1. Juli 1937 og vedvarer uopsigelig fra nuværende og fremtidige Ejeres Side indtil den 30. Juni 1942 og fra Lejerens Side kan det derimod til enhver Tid opsiges til Ophør den 1. i en Kalendermaaned med $\frac{1}{2}$ Aars forudgaaende Varsel. Opsiges Forholdet til Ophør før 30. Juni 1942, er Lejeren dog pligtig til at betale i Erstatning for Forholdets Afbrydelse 5000 Kr. — fem Tusinde Kroner. — Dette gælder ogsaa, naar Opsigelse sker paa Grund af Lejerens Konkurs.

Skulde Lejeren afgaa ved Døden, er derimod saavel hans Enke og Arvinger som Ejerne berettiget til at opsige Forholdet til Ophør med $\frac{1}{2}$ Aars forudgaaende Varsel til den 1. i en Kalendermaaned uden Betaling af den nævnte Erstatning. Er Lejeren paa Grund af langvarig Sygdom ude af Stand til selv at fortsætte Forretningen, skal han være berettiget til at udleje den til en solid Lejer, efter nærmere Aftale med Ejeren, men den oprindelige Lejer vedbliver naturligvis selv at hæfte for Forpligtelserne.«

Den 13. November 1941 tilskrev Sagsøgte Sagsfører Sagsøgeren, at Sagsøgte ikke var villig til at forlænge Kontraktsforholdet — som det hedder i Skrivelsen — »udover den 30. Juni 1942, den Dag paa hvilken Lejemaalet i Henhold til Lejekontrakten bortfalder«. Sagsøgerens Sagsfører svarede under 21. s. M. at Sagsøgeren ikke kunde godkende den skete Opsigelse og bebudede, at han vilde henvende sig til den i Lov Nr. 55 af 23. Marts 1937 omhandlede Voldgiftsret. Sagsøgte Sagsfører fastholdt heroverfor, at Skrivelsen af 13. November ikke indeholdt nogen Opsigelse, men kun en Meddelelse om, at Lejemaalet, der var afsluttet for et bestemt Tidsrum, nemlig til den 30. Juni 1942, udløb den Dag og ikke kunde forventes forlænget.

Sagsøgeren har, efter at en paabegyndt Voldgiftssag er blevet udsat for at afvente Udfaldet af nærværende Sag, paastaet Sagsøgte tilpligtet at anerkende, at det forommeldte Lejemaal, efter at Uopsigelsesfristen ifølge Kontrakten er udløbet, vedvarer indtil det lovligt opsiges, samt at fornævnte Skrivelse af 13. November 1941 ikke kan betragtes som en lovlig Opsigelse. Sagsøgte, der ikke fremsætter nogen Indsigelse mod den sidste Del af Paastanden, har iøvrigt paastaet sig frifundet for Sagsøgerens Tiltale.

Til Støtte for sin Paastand har Sagsøgte gjort gældende, at Aftalen om Lejemaalet — saaledes som det formenes at være udtrykt i Kontrakten — gik ud paa, at Lejemaalet uden Opsigelse skulde ophøre ved Uopsigelsesperiodens Udløb. Han har nærmere anført, at Kontraktens herom handlende Bestemmelse er ganske overensstemmende med den med den tidligere Lejer, Bager Christensen, afsluttede Kontrakt, bortset fra, at Uopsigelsesperioden efter sidstnævnte Kontrakt var paa 10 Aar, og Christensen fratraadte uden Indsigelse Lejemaalet ved Periodens Udløb. Han har endvidere anført, at Sagsøgeren formentlig selv tidligere har anset Forholdet for tidsbestemt, idet han skal være fremkommet med Udtalelser, der forudsatte denne Opfattelse. Han skal saaledes have

udtalt, at det var godt, at han kunde blive løst, naar de fem Aar var omme og lignende, ligesom han skal have sagt, at han var Liebhaber til andre Bageriforretninger.

Sagsøgeren har forklaret, at han, da der blev Spørgsmaal om Overtagelse af Forretningen, der i tidligere Tid havde været i Familiens Besiddelse, havde Indtryk af, at det var en varig Stilling, han gik ind til. Hvis han ikke havde haft denne Opfattelse, vilde han, der havde fast Arbejde som Bagersvend i Amerika, ikke være rejst hjem. Efter Overtagelsen omtalte Sagsøgte, der er Sagsøgerens Farbroder, at Forretningen skulde føres videre i Slægten, ligesom han i denne Forbindelse nævnedes, at Sagsøgeren var den ældste af Nevøerne, der var Bager, og den bedst egnede. Da der blev Tale om Oprettelse af Kontrakt, spurgte Sagsøgte ham, om han vilde have Forretningen paa 10 Aar, hvortil Sagsøgeren svarede, at han ønskede den paa 5 Aar, hvorved han sigtede til den Periode, hvori Lejemaalet var uopsigeligt fra Sagsøgtes Side og kun mod en Ydelse kunde opsiges fra hans Side. Grunden hertil var, at han ønskede at se, hvorledes det gik med Forretningens Omsætning, der var gaaet en Del tilbage i den forrige Indhavers Tid. Han regnede derhos med, at han altid senere kunde faa Forretningen paa yderligere fem Aar. Det har efter hans Forklaring ikke staaet ham klart, hvorledes dette nærmere skulde ordnes. Det var kun i den første Tid efter Overtagelsen, at han var misfornøjet med Forretningen, hvis Omsætning allerede i Løbet af det andet Aar gik godt frem, hvilken Fremgang fortsattes i de følgende Aar, og naar han senere har forhørt sig om Muligheden af at overtage andre Forretninger, skyldes det udelukkende, at han var blevet klar over, at Sagsøgte ønskede at lade en Søn, der i 1937 søgte Uddannelse som Brygger, men senere var kommet i Lære hos en Bager, overtage Forretningen, naar Sagsøgeren maatte fratræde den, hvorfor Sagsøgeren mente, at Sagsøgte arbejdede paa at faa ham fjernet.

Sagsøgerens Svigerfader, Automobilhandler J. F. Christensen, har som Vidne forklaret, at han har paahørt en Udtalelse fra Sagsøgte om, at Bageriet skulde blive i Familien, og at Sagsøgeren var nærmest til at overtage Bageriet. Det var Vidnets Opfattelse af en Samtale, han har haft med Sagsøgte, at Lejemaalet skulde indgaaes for længere Tid, hvorefter Sagsøgeren og Vidnets Datter skulde købe Bageriet.

Forsaavidt Sagsøgte har anført, at der, hvis Sagsøgerens Forstaaelse af Kontrakten skulde lægges til Grund, mangler Bestemmelser om Parternes Forhold efter Uopsigelsesperiodens Ophør, særlig om Varslet for Opsigelse fra Sagsøgtes Side, maa hertil bemærkes, at saadanne Bestemmelser ikke kan anses nødvendige, da Kontrakten vil kunne suppleres paa dette Punkt med dansk Rets almindelige Regler. Der maa endvidere gives Sagsøgeren Medhold i, at Kontraktens Regler om Opsigelse fra Lejerens Side kunde synes at tyde paa, at en Fortsættelse af Lejemaalet var muligt efter nævnte Periodes Udløb.

Efter det nu foreliggende, derunder det om Parternes indbyrdes Forhold oplyste, maa det antages, at det ved Aftalens Afslutning ikke har været tilsigtet, at Lejeforholdet skulde ophøre ved den nævnte Periodes Ophør, og Kontraktens uklare Bestemmelser paa dette Punkt

maa som Følge deraf forstaas i Overensstemmelse hermed. Sagsøgers Paastand vil herefter, forsaavidt den er omtvistet, være at tage til Følge.

Sagsøgte vil derhos have at godtgøre Sagsøgeren Sagens Omkostninger med 500 Kr.

Mandag den 5. April.

Nr. 161/1942. Gaardejer **William Christensen** (Henrik Bache)
mod
Gaardejerske, Fru **K. Henriksen** (Gorrissen).

(Erstatning for Skade, forvoldt af en So).

Dom afsagt af Retten for borgerlige Sager i Viborg Købstad den 17. December 1941: Indstævnte, Gaardejer William Christensen, bør til Sagsøgerinden, Gaardejerske K. Henriksen, betale 1200 Kr. med Renter 5 pCt. aarlig fra den 8. September 1941, til Betaling sker, og Sagens Omkostninger med 225 Kr. At efterkomme inden 15 Dage efter Dommens Afsigelse.

Vestre Landsrets Dom af 29. April 1942 (II Afd.): Underretsdømmen bør ved Magt at stande. Til Indstævnte, Gaardejerske, Fru K. Henriksen, betaler Appellanten, Gaardejer William Christensen, Sagens Omkostninger for Landsretten med 120 Kr. Det idømte udredes inden 15 Dage.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Vestre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Det bemærkes, at der ikke i Sagen er Spørgsmaal om at bringe Forsikringsaftalelovens § 25, Stk. 1, 2. Punktum, i Anvendelse.

I en efter Dommens Afsigelse afgivet Erklæring af 24. August 1942 har De samvirkende danske Landboforeninger udtalt, at det er almindeligt at drive Søer til Orne over kortere Afstande, at det anses for tilstrækkeligt og forsvarligt at lade en So drive af een Mand, naar Soen tidligere er blevet drevet saaledes uden Vanskeligheder, og at man ikke plejer at udstyre Manden med andet end en Kæp.

Seks Dommere finder ikke, at der er handlet uforsigtigt ved at benytte den anvendte Fremgangsmaade, og idet de ej heller anser det for godtgjort, at der har været noget at bebrejde Chr. Foged med Hensyn til hans Optræden, da Soen blev urolig, stemmer de for at frifinde Appellanten, hvorhos de vil paalægge

Indstævnte at betale Sagens Omkostninger for alle Retter med 400 Kr.

Tre Dommere stemmer for at stadfæste Dommen i Henhold til dens Grunde.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Appellanten, Gaardejer William Christensen, bør for Tiltale af Indstævnte, Gaardejerske Fru K. Henriksen, i denne Sag fri at være.

Sagens Omkostninger for alle Retter betaler Indstævnte til Appellanten med 400 Kr. inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afgivelse.

Underrettsdommens Præmisser er saalydende:

Under denne Sag har Sagsøgeren, Gaardejerske K. Henriksen, Sønderbæk, paastaet Indstævnte, Gaardejer William Christensen, Sønderbæk, dømt til Betaling af 1200 Kr. med Renter 5 pCt. aarlig fra Stævningens Dato den 8. September 1941 til Betaling sker.

Til Begrundelse af Kravet har Sagsøgeren i Stævningen givet følgende Sagsfremstilling:

»Den 29. April d. A., da Sagsøgerens Daglejer Rasmus Rasmussen kom kørende paa Sagsøgerens private Markvej med 2 Sagsøgeren tilhørende Hopper forspændt en Arbejdsvogn, løb en So, som Indstævntes Bestyrer kom drivende med, ind under Hestene, hvorved disse løb løbsk.

Som Følge af Løbskkørslen er Hopperne blevet saaledes forringede i Handelsværdi, at de ikke mere kan sælges som reelle.

Da Løbskkørslen skyldtes, at Indstævntes Bestyrer har handlet ufor-sigtigt ved paa Markvejen at drive med en So uden at have haft fornøden Kontrol med Soen, er Indstævnte erstatningspligtig i H. t. D.L. 3—19—2.

Hopperne, der hver er 1800—2000 Kr. værd, anses hver forringet med 600 Kr. i Handelsværdi.«

Sagsøgerens Daglejer, Rasmus Rasmussen, 67 Aar gl., har som Vidne forklaret, at han den 29. April om Formiddagen kørte Ajle ud med en Vogn forspændt de 2 Hopper. Ved 11-Tiden kom han fra Marken ind mod Gaarden ad en Markvej, der, kort før man kommer til Gaarden, skærer en Vej, der uden at være offentlig er til fælles Brug for Gaardene i Sønderbæk By. Da han var et Stykke fra den nævnte Vej, kom en So, der først var kommet ad Fællesvejen, i kort Galop løbende op mod ham. Hestene var bange, og for bedre at kunne holde dem sprang Vidnet af Vognen, men Hestene, der drejede af til Siden ind over Marken, rev Tømmen fra ham. De var bange og vilde, og Vidnet udtaler, at de løb rigtig løbsk. Manden, der havde fulgt med Soen, fangede Hestene. Vidnet mener ikke, at Hestene herefter kan sælges reelle. Manden, der havde drevet Soen, og hvis Navn er Chr. Foged, udtalte straks

til Vidnet og Sagsøgeren, der var kommet til Stede: »Det er min Skyld«.

Indstævntes Bestyrer, fornævnte Chr. Foged, har som Vidne forklaret, at han den 29. April kom ad Fællesvejen i Sønderbæk med en So, der havde været til Orne. Han havde intet Reb paa Soen, men havde en Kæp i Haanden, i hvilken Forbindelse han har udtalt, at han altid plejer at drive en So til Orne paa denne Maade, og at der aldrig tidligere er sket noget Uheld derved. Da de kom til Markvejen, drejede Soen opad denne op mod Køretøjet, der var for hjemgaaende. Han søgte at faa Soen drejet tilbage, men uden Held, hvorfor han løb efter den, der løb frem mod Køretøjet. Han saa Rasmus Rasmussen springe af Vognen, men da Hestene satte i Løb, maatte Rasmussen slippe Tømmen. Hestene løb først mod en Hæk, men drejede saa af, og Vidnet fangede dem, inden de løb mod et Pigtraadshegn. Han mener ikke, de løb løbsk; de løb i Begyndelsen i Galop, men da Vidnet fangede dem, var de i Trav. Under Kørslen faldt Ajletønden af Vognen. Han har erklæret, at han ikke husker, at han udtalte, at det var hans Skyld.

I en Erklæring af 5. September 1941 har Dyrnlæge Stützer, Hammershøj, udtalt, at en Hest, der en Gang er løbet løbsk, ikke kan betegnes som reel til Brug og fri for skjulte Fejl. Hvis Hestens Handelsværdi ansættes til 2000 Kr., vil en Værdiforringelse paa 600 Kr. paa Grund af Fejlen paa ingen Maade være at anse for høj.

Indstævnte har paastaaet sig frifundet, subsidiært mod Betaling af et mindre, skønsmæssig fastsat Beløb. Indstævnte hævder, at Skaden er hændelig, idet den Maade, hvorpaa Soen blev drevet, er ganske normal og fuldt forsvarlig, særlig under Hensyn til, at Transporten ikke er foregaaet paa offentlig Vej. Endelig hævder han, at Hestene ikke har løbet løbsk, og at det skyldes Kuskens Fejl, at han ikke har kunnet holde Hestene. Han har fremlagt en Erklæring fra De samvirkende danske Landboforeninger af 13. November 1941, i hvilken det udtales, at det i Jylland er en almindelig brugt Fremgangsmaade, at man over kortere Afstande driver en So (til og fra Orne) uden at have Soen i Reb.

Den omhandlede Vej, der er fælles for et Antal Ejendomme i Byen, maa anses at være saaledes aaben for alm. Færdsel, at Færdselsbestemmelserne, derunder ogsaa § 27, ifølge hvilken Drivning af Kreaturer skal foregaa paa en saadan Maade, at de er til mindst mulig Ulempe for den øvrige Færdsel, er i hvert Fald analogisk anvendelige paa den der foregaaende Færdsel.

Naar saaledes en So drives til eller fra Orne ad den nævnte Vej af een alene med en Kæp udrustet Person og uden, at der er lagt et Reb paa den, kan en saadan Transport, der erfaringsmæssig er et ret vanskeligt Foretagende, ikke erkendes at være i en saadan Grad betryggende, at den, der udfører Transporten, er ansvarsfri, hvis der under denne sker Skade, og Ejeren af Soen maa derfor i Medfør af D. L. 3—19—2 være ansvarlig for den paa de to Heste skete Skade.

Hvad denne angaar, maa det efter det oplyste anses tilstrækkeligt godtgjort, at Hestene efter Sammenstødet løb løbsk, og det maa herefter antages, at de, der ikke herefter kan sælges reelle, er nedsat betydeligt i Handelsværdi.

Med Hensyn til Skadens Størrelse findes denne under Hensyn til de nu raadende Hestepriser at kunne bestemmes som i Stævningen anført til 600 Kr. for hver af Hestene.

Herefter vil Indstævnte være at dømme efter den nedlagte Paastand samt til at betale Sagsøgerens Sagens Omkostninger med 225 Kr.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom er afsagt den 17. December 1941 af Retten for borgerlige Sager i Viborg Købstad m. v.

Her for Retten har Arbejdsmand Rasmus Rasmussen yderligere forklaret, at han, da han saa Soen komme hen ad Vejen, standsede Hestene og blev holdende stille, ogsaa efter at Soen efter at være blevet drevet tilbage paany kom løbende hen ad Vejen, forfulgt af Bestyrer Chr. Foged. Han har endvidere forklaret, at man der paa Egnen fører Søer til Orne, naar det er en fredelig So, ved at drive den og ellers ved at have et Reb om den eller ved at køre den.

Indstævntes Ægtefælle, Bestyrer Knud Henriksen, har for Landsretten forklaret overensstemmende med Rasmussen, at denne holdt stille, da Soen kom hen ad Vejen.

Bestyrer Chr. Foged har for Landsretten forklaret, at han tidligere har drevet den paagældende So til Orne, uden at der har været Vanskeligheder med Soen. Da han den paagældende Dag naaede til Vejen, ad hvilken Rasmussen kørte, løb Soen hen ad denne, men det lykkedes ham ved at løbe efter den og slaa den i Hovedet med en Grankæp at faa den til at vende om. Pludselig løb Soen imidlertid paany hen ad Vejen, og han løb efter den og søgte forgæves at drive den tilbage ved at slaa den i Hovedet med Kæppen, der derved knækkede.

Som Sagen saaledes foreligger oplyst, findes der ikke fra Bestyrer Fogeds Side at være udvist tilstrækkelig Agtpaagivenhed, og Appellanten vil derfor i Medfør af D.L. 3—19—2 være ansvarlig for den skete Skade, mod hvis Størrelse der ikke for Landsretten er rejst nogen Indsigelse, og Underretsdommen vil herefter, idet der ikke findes Anledning til at bringe Forsikringsaftalelovens § 25, Stk. 1, 2. Pkt., til Anvendelse, være at stadfæste.

Til Indstævnte vil Appellanten have at betale Sagens Omkostninger her for Retten med 120 Kr.

Tirsdag den 6. April.

Nr. 37/1942. I/S **Stella Petersen & Co.'s Konkursbo**
(Carstensen)

mod

Foreningen af danske Manufaktur Grossisters Akkord- og Konkursafdeling (Overretssagf. Knud Jespersen).

(Spørgsmaal om Erstatning for Tab ved en af Indstævnte ioretaget Realisation).

Sø- og Handelsrettens Dom af 19. December 1941: De Sagsøgte, Foreningen af danske Manufaktur Grossisters Akkord- og Konkursafdeling, bør for Tiltale af Sagsøgerne, I/S Stella Petersen & Co.'s Konkursbo, i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger op-
hæves.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Sø- og Handelsretten.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret har Appellanten nedsat Paastanden til 15.000 Kr.

Af de i Dommen anførte Grunde tiltrædes det, at det ikke kan antages, at der er paaført Appellanten noget Tab ved den af Indstævnte fulgte Fremgangsmaade. Allerede som Følge heraf vil Dommen være at stadfæste.

I Sagsomkostninger for begge Retter findes Appellanten at burde betale 600 Kr. til Indstævnte.

Thi kendes for Ret:

Sø- og Handelsrettens Dom bør ved Magt at stande.

I Sagsomkostninger for begge Retter betaler Appellanten, I/S Stella Petersen & Co.'s Konkursbo, til Indstævnte, Foreningen af danske Manufaktur Grossisters Akkord- og Konkursafdeling, 600 Kr. inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under nærværende Sag paastaar Sagsøgerne, I/S Stella Petersen & Co.'s Konkursbo, de Sagsøgte, Foreningen af danske Manufaktur Grossisters Akkord- og Konkursafdeling, dømt til at betale 20.000 Kr. med Renter 5 pCt. p. a. fra Stævningens Dato den 26. Juli 1941, subsidiært et efter Rettens Skøn fastsat Beløb.

Sagsøgte paastaar Frifindelse.

I Henhold til Udmeldelse af nærværende Ret er der afholdt Syn og Skøn af Grossererne Kielerich-Hansen og Hans Sørensen, som har afhjemlet Forretningen under Domsforhandlingen. Under denne har Frk. Stella Petersen, handelskyndig Tillidsmand Osvald Wolsing, Landsrets-sagførererne Carl Madsen og Kirkeskov, Direktør Carl A. Holm og tidligere Kontorchef hos Sagsøgte, cand. jur. Bruzelius afgivet Forklaring.

Interessentskabet Stella Petersen & Co. ved dets to Indehavere Ingrid Adolph og Stella Petersen standsede deres Betalinger den 3. Maj 1940 og udsendte samme Dag Meddelelse herom til Kreditorerne.

Interessentskabet drev Forretning med Kjølesyning og Salg af Kjoler dels fra Forretningen Bredgade 10 i København og dels fra Forretningen Lyngby Hovedgade 10, Lyngby.

Pr. 22. Maj 1940 optoges af Sagsøgte Status med Tvangsakkord for Øje. Denne Status udviste en Dividende paa 33,27 pCt. Varelageret var optaget til en Indkøbspris af Kr. 23.402,82 og en ansat Værdi af Kr. 17.193,31, altsaa en Gennemsnitsnedskrivning paa ca. 26 pCt.

I de følgende Maaneder arbejdedes der forgæves paa en Akkord-Ordning. Det viste sig umuligt for Interessentskabets Indehavere at skaffe Midler til Akkorden.

En af en Kreditor indgivet Konkursbegæring aiværgedes ved, at Interessentskabet ved Hjælp fra anden Side udbetalte Konkursrekvirenten 50 pCt. kontant, medens Restbeløbet skulde betales i Rater.

Akkordforeningen forlangte derefter paa flere Kreditorers Vegne samme Stilling som den nævnte Kreditor, og da dette viste sig umuligt, forlangte Akkordforeningen Fuldmagt til paa Kreditorernes Vegne at realisere Aktiverne.

Under 16. August 1940 meddeltes der Akkordforeningen uigenkaldelig Fuldmagt til at administrere og foretage en Likvidation af samtlige Interessentskabets Formueforhold i Kreditorernes Interesse. Fuldmagten indeholdt Bestemmelse om, at Akkordforeningen var berettiget til at sælge Interessentskabets Ejendele underhaanden eller ved Auktion.

Ved Cirkulæreskrivelse af 21. August 1940 gav Akkordforeningen Kreditorerne Meddelelse om den meddelte Fuldmagt. I Skrivelsen tilføjes: »Dersom De skulde kende en Lysthavende til Forretningen, hører vi gerne omgaaende fra Dem.«

Likvidationen trak ud, efter Sagsøgtes Anbringende, fordi Interessentskabets Indehavere gentagne Gange stillede i Udsigt, at der vilde blive fremskaffet Midler til en kontant Afvikling.

Der udarbejdedes ny Status pr. 12. November 1940. Varelageret optaget til Indkøbspris udviste Kr. 18.404,15 med Fradrag af anslaaet Nedsættelse Kr. 6209,51, altsaa med en Gennemsnitsnedskrivning paa godt 33 pCt., da der i den mellemliggende Tid var solgt mest af de bedste Varer, Status udviste en Dividende paa ca. 54 pCt., altsaa en Fremgang i Forhold til Status pr. 22. Maj 1940 paa 20 pCt. Dette skyldes, at de Interessentskabet paahvilende privilegerede Krav i Mellemtiden var blevet nedbragt.

Den 21. November 1940 udsendte Akkordforeningen et Cirkulære om, at det lovede Akkordforslag ikke blev til noget, og at man nu vilde fortsætte Likvidationen: Cirkulæret slutter »dersom De skulde kende en Lysthavende til Forretningerne eller Varelagrene, hører vi gerne omgaaende fra Dem.«

Den 26. November 1940 indrykkedes Annonce i Berlingske Tidende om Forretningernes og Varelagrenes Salg, og i de kommende Dage forhandlede der dels for at frigøre for Lejemaal og dels for at sælge Varerne.

Det højeste Tilbud, der efter disse Forhandlinger fremkom, var fra Grosserer Karl A. Holm, der tilbød at købe Metervarerne for Indkøbsprisen fuldt ud uden Fradrag og de øvrige Varer, i alt væsentligt færdigsyede Kjoler, til 40 pCt. af Indkøbsprisen. Der regnedes stadig med, at der forefandtes de Varer, der var optaget i den sidste Vurdering pr. 12. November til samlet Indkøbspris godt 18.000 Kr., men da

Køberen i Forening med Akkordafdelingens Tillidsmand foretog Optællingen ved Overdragelsen, viste det sig, at Varelageret var svundet saa meget ind, at Optællingen til Indkøbspris kun androg Kr. 13.841,86.

Indehaverne forklarede nærmere, at der var hængt til Side Varer for Indkøbspris Kr. 3161,27, som var reserveret Kunder til Aftagning senere. Firmaets Udsalgspris paa disse Varer blev optalt til ialt Kr. 3575,52.

Frk. Stella Petersen, der var den ledende indenfor Interessentskabet, ønskede stadig at prøve Mulighederne for en Fortsættelse af Virksomheden gennem Interessentskabet og anmodede sin Sagfører, Landsretssagfører Kirkeskov, om at protestere mod, at Salg fandt Sted. Denne har under Domsforhandlingen forklaret, at han ogsaa fremsatte Protest mod Salg, men de Sagsøgte svarede, at de ikke kunde vente længere, og at de vilde benytte den afgivne Salgs-Fuldmagt.

Den 25. November 1940 lod en Kreditor foretage Arrest »i et Parti ensfarvede uldne Stoffer, ca. 100 m, der beror i Foreningen af danske Manufaktur Grossisters Akkord- og Konkursafdeling af 1885«. Kreditor gav samme Dag Akkordforeningen Meddelelse om Arrestforretningen.

Den 3. December foretog Landsretssagfører Carl Madsen for nævnte Kreditor Udlæg i Effekterne. Ved Skrivelse af 10. December forespurgte han Akkordforeningen, om denne mente at have nogen Fortrinsret i Udlægs-Objektet.

Den 12. December akcepterede Akkordforeningen det af Direktør Carl A. Holm afgivne Købstilbud, efter forinden at have indhentet 3 Hovedkreditorens Sanktion.

Den 18. December frafaldt Landsretssagfører Carl Madsen Udlæg i de tidligere registrerede Genstande og begærede i Stedet Udlæg i saa stor en Del af det hos Akkordforeningen beroende Beløb indkommet ved Bortsalg af Varelageret, som var fornødent til Dækning af Kreditors Fordring.

For at afkræfte Udlæget blev der indgivet Konkursbegæring, og Konkursen indtraadte den 30. December 1940.

Sagsøgerne gør gældende, at det af Akkordforeningen foretagne Salg var retsstridigt under Hensyn til det forud for Salget foretagne Udlæg. Dette Udlæg fandt Sted, fordi den paagældende Kreditor var utilfreds med de Sagsøgte Administration og derfor ønskede, at Likvidationsboet gik over til at blive behandlet som Konkursbo. De Sagsøgte var derfor efter Sagsøgenes Formening ikke berettigede til, efter at en Eksekution var foretaget og en Konkurs saaledes umiddelbart forestaaende, at foretage et Realisationssalg af det store Kjølelager m. v. til det skete lave Beløb.

Færdig fra Trykkeriet den 12. Maj 1943.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

87. Aargang

Højesteretsaaret 1943.

Nr. 5

Tirsdag den 6. April.

Dette gælder saameget mere, som Salget fandt Sted mod Interessenternes Protest og uden Indkaldelse til Kredittormøde.

Kjolerne blev solgt for 40 pCt. af Indkøbsværdien og Metervarerne til den virkelige Indkøbspris. Over dette Salg har de Sagsøgte udarbejdet en Liste, der viser,

at Kjoler m. v. til Indkøbspris Kr. 8.405,— blev solgt for Kr. 3.362,04 og Metervarer til Indkøbspris.. — 2.190,72 " " " — 2.190,72

Kr. 10.595,72 Kr. 5.552,76

I Stævningen har Sagsøgerne gjort gældende, at Indkøbsprisen for de solgte Kjoler ikke var Kr. 8.405,— men derimod ca. Kr. 15.000,—.

Disse Kjoler m. v. vilde efter Sagsøgernes Anbringende kunne være solgt med en Avance paa mindst 50 pCt., saaledes at Kjolerne burde have indbragt ved Salget

Kr. 22.500,—

Imidlertid blev disse Kjoler m. v. solgt for

— 3.362,04
Kr. 19.137,96

Metervarerne kunde den 12. December 1940 være solgt

med en Avance af mindst 100 pCt., altsaa med en Fortjeneste af

— 2.190,72

der er altsaa af de Sagsøgte paaført Sagsøgerne et Tab, stort

Kr. 21.328,68

hvilket Beløb i den af Sagsøgerne fremsatte Paastand afrundes til 20.000 Kr.

Under Domsforhandlingen har handelskyndig Tillidsmand Wolsing forklaret, at Indkøbspriserne bortset fra de i Forretningen i Bredgade beroende Kjoler er opgivet af Frk. Stella Petersen selv og for de sidstnævnte Kjoler af en Ekspeditrice, som Frk. Stella Petersen anviste Tillidsmanden til Assistance ved Opgørelsen.

Frk. Stella Petersen har under Domsforhandlingen hævdet, at der ikke er forhandlet med hende om de af Tillidsmanden ansatte Vurderingspriser, og at hun ikke har haft den af denne udfærdigede Liste til Gennemgang. Med Hensyn til de paa Listen opførte Indkøbs- og Kostpriser erkender hun efter en Sammenholden af disse med det fra Forretningen under Likvidationen stedfundne Salgs Størrelse, at de er rigtige nok.

Sagsøgerne retter herefter deres Kritik af det opnaaede Salgsresultat paa, at Sagsøgerne har solgt til en Køber, der ikke havde Kunde-

Marked for de paagældende Varer, og at den opnaaede Salgspris derfor maatte blive for lav. Sagsøgerne henviser nærmere til, at det for en væsentlig Del drejede sig om Kjoler, der var beregnede for et mere velhavende Publikum. Køberen af Varerne handlede imidlertid ikke med Kjoler og forhandlede i det Hele Varer til et mindre bemidlet Publikum.

Efter Sagsøgernes Formening burde de have haft Lejlighed til at forhandle Kjolerne nogen Tid endnu. Der vilde herved være opnaaet langt større Priser. Til Støtte herfor henviser Sagsøgeren til, at Frk. Stella Petersen den 12. December 1940 solgte Varer for 3000 Kr. til Priser, der laa betydelig over den af Akkordforeningen opnaaede Salgspris. Endvidere har hun i Begyndelsen af November 1941 tilbagekøbt ca. 40 af de solgte Kjoler fra Direktør Carl A. Holm for samme Beløb, som denne har betalt Akkordforeningen. Det drejer sig her efter Sagsøgernes Anbringende om de ringeste af Kjolerne, nemlig dem som Direktør A. Holm ikke har kunnet sælge. Af disse Kjoler har Frk. Stella Petersen i Løbet af 1 Maaned til sine tidligere Kunder solgt ca. 30 Kjoler til et Beløb, der udgør mere end det dobbelte af Overtagelsesprisen.

Med Hensyn til Metervarerne gør Sagsøgerne gældende, at disse burde have været forarbejdet til Kjoler, hvorved langt større Priser vilde være opnaaet.

De Sagsøgte bestrider, at det den 3. December 1940 foretagne Udlæg burde have afholdt dem fra at afhænde Varelageret den 12. December. Udlæget var foretaget i Varer, hvori Akkordforeningen havde Haandpant og kunne følgelig ikke gennemføres. Det er dernæst frafaldet ved Udlæget den 18. December, hvorved Udlæg gjordes i Købesummen for Varelageret.

Phv. Kontorchef Bruzelius har forklaret, at Akkordforeningen ikke plejer at realisere, naar Eksekution er foretaget. Han mener, at der har været Forhandlinger i Gang om Frafald af Udlæget.

Landsretssagfører Carl Madsen bestrider, at der har været Forhandlinger i Gang om Frafald af Udlæget før Salget af Varelageret.

Overfor Frk. Stella Petersens Protest mod Bortsalget henviser de Sagsøgte til, at den dem meddelte Fuldmagt til at realisere var uigenkaldelig. De ansaa det efter det passerede for haabløst at forhandle videre med Frk. Stella Petersen. Der var givet hende al mulig Udsættelse til at tilvejebringe en Ordning, uden at hun kunde komme med noget reelt Forslag. I Tidens Løb var hun blevet umulig at forhandle med. Man kunde ikke faa Regnskab fra hende eller faa Adgang til at udøve den fornødne Kontrol med Forretningen.

De Sagsøgte mener heller ikke, at der var Grund til at forhandle yderligere med Kreditorerne om Realisationen af Varelageret. De var gennem de udsendte Cirkulæreskrivelser orienteret om, at Salg skulde finde Sted. Af de 18 anmeldte Kreditorer repræsenterede Akkordforeningen 16. Det stedfundne Salg blev forinden Akkordforeningens Akcept af Direktør Carl A. Holms Tilbud forelagt de 3 største Kreditorer og godkendt af disse.

De Sagsøgte hævder, at der ikke kunde opnaas højere Pris for Varelageret, og at der er gjort, hvad der kunde for at udbringe dette bedst muligt. Akkordforeningens handelskyndige Tillidsmand havde tele-

foneret rundt om Afhændelse af Varelageret. Det var averteret til Salg, og Kreditorerne var ved Cirkulæreskrivelsen opfordret til at virke for Salg. Der indkom kun 2 Tilbud, hvoraf Direktør Carl A. Holms var det højeste. Dennes Forretning er en stor og moderne Forretning, der søges af Kunder fra hele København.

De Sagsøgte finder endelig en afgørende Støtte for Salgets Forvarlighed i den af Skønsmændene afgivne Erklæring. Disse udtaler i Skrivelse af 7. November 1941 bl. a. følgende:

»De anførte Indkøbspriser gælder for Kjølesaloner og mindre Forretninger. Enkelte af Kjolerne er leveret i gangbare, moderne Stoffer, men Resten er forarbejdet af gamle Stoffer i uheldige Faconer og er i Dag i allerhøjeste Grad umoderne.

Nogle enkelte Kjoler, som Skønsmændene fik forevist, er solgt til Priser med 33—50 pCt. Avance til Frk. Stella Petersens personlige Kunder — i aaben Butik vilde det have været ganske umuligt at opnaa disse Priser.«

»Kjoler, som er ca. 2 Aar gamle, er ukurante og kan i almindelig Handel sjældent sælges til højere Pris end Kr. 10,— pr. Stk., naar det som i dette Tilfælde drejer sig om et samlet Varelager.

Moden — særlig for Kjoler — skifter meget hurtigt, ofte i samme Sæson, og Kjoler som de paagældende, der er ca. 2 Aar gamle, er i højeste Grad ukurante og kan kun sælges til stærkt nedsatte Priser. Damerne ser først og fremmest paa, om en Kjole er af moderne Facon. Stoffets Kvalitet kommer i anden Række, hvis blot Kjolen er chik.«

Under Afhjemlingen har Skønsmændene udtalt, at Metervarerne er solgt for en rimelig Pris, at de aldrig vilde have givet saa meget for Kjolerne, og at Kjolerne paa Grund af deres forældede Faconer faktisk var usælgelige af andre end Interessentskabet, der havde en særlig Chance for at sælge dem paa Grund af Indhavernes personlige Tilknnytning til Kundekredsen.

Direktør Carl A. Holm har forklaret, at han pyntede et Vindue med Kjolerne og søgte at sælge dem til en Enhedspris af 48—50 Kr. Der blev i Løbet af 10—12 Dage solgt 2 Kjoler. Resten blev fortrinsvis solgt til Personalet for Overtagelsespris plus 10 pCt. Avance. Vidnet handler ikke med Kjoler. Saafremt disse havde været gode, vilde det dog ikke have hindret Salget, men Kjolerne var forskaarne og forældede. Han beklagede sig over Handelen til Akkordforeningens Tillidsmand Wolsing. Denne sagde, at de gerne vilde af med Kjolerne.

De Sagsøgte kan ikke anerkende, at de af Frk. Petersen foretagne Salg har Betydning for Sagens Afgørelse. Det er ikke oplyst, hvilken Kredit der er givet, og Købene kan ikke efterkontrolleres.

Retten er enig med Sagsøgerne i, at der er berettiget Grundlag for den rejste Kritik mod den af de Sagsøgte fulgte Fremgangsmaade. Saalænge Forholdet til Udlægshaveren ikke var bragt i Orden, og det saaledes henstod som usikkert, hvorvidt Akkordforeningen vilde komme til at foretage den endelige Likvidation eller om denne skulde foretages under Konkursformen af Skifteretten, burde de Sagsøgte ikke være skredet til et saa vidtgaaende Indgreb i Interessentskabets økonomiske Forhold som den foretagne fuldstændige Realisation af Varelageret.

Efter Rettens Opfattelse burde dernæst de Sagsøgte have indkaldt samtlige Kreditorer til en Drøftelse af det foreliggende Købstilbud. Det kan ikke anses tilstrækkeligt, at dette har været drøftet med 3 Hovedkreditorer, da disse ikke kan sidestilles med et af Kreditorerne udpeget Kreditorudvalg. Paa dette Møde burde der være givet Interessentskabets Indehavere Adgang til at gøre deres Synspunkter gældende, idet den afgivne uigenkaldelige Fuldmagt ikke kan fritage Akkordforeningen for at varetage Debtors Interesse, forsaavidt det lader sig forlige med Hensynet til Kreditorernes. Der var saa meget mere Grund hertil, som Status fra 22. Maj 1940 til 12. November 1940 viste en Fremgang paa 20 pCt.

Naar Retten alligevel kommer til det Resultat, at der ikke kan gives Sagsøgerne Medhold, skyldes det, at man er enig med de Sagsøgte i, at der efter det oplyste navnlig det afgivne Skøn ikke kunde opnaas bedre Resultat ved en samlet Realisation af Varelageret. En saadan samlet Realisation maatte efter det oplyste om Interessentskabets for-gæves Forsøg paa at skaffe Midler, hvortil der af Akkordforeningen var givet det rimelige Frist, anses uundgaaelig.

Sagsøgerne kan kun argumentere for en højere Salgspris ved en Henvisning til Muligheden for et gunstigere Salg gennem Salg af Kjølerne efterhaanden fra Interessentskabets hidtidige Forretninger til dettes Kundekreds og ved Metervareernes Forarbejdning til Kjøler med derpaa følgende Salg til højere Pris.

Et saadant Salg, der forudsætter, at Forretningerne holdes aabne gennem længere Tid med deraf følgende Generalomkostninger, og at der ydes Kredit i større Omfang, lader sig imidlertid hverken forlige med en fuldstændig Likvidation eller en Konkursbehandling. Det kan herefter ikke antages, at der er paaført Sagsøgerne noget Tab ved den af de Sagsøgte fulgte Fremgangsmaade og disse vil herefter være at frifinde. Sagens Omkostninger vil efter Omstændighederne være at ophæve.

Torsdag den 8. April.

Nr. 47/1942. **De forenede Vognmandsforretninger**
(Henrik Bache)

m o d

Finansministeriet (Kammeradvokaten) og pens. Overpostbud **K. E. Offersen** (Hartvig Jacobsen)

o g

Nr. 84/1942. pens. Overpostbud **K. E. Offersen**
(Hartvig Jacobsen)

m o d

De forenede Vognmandsforretninger (Henrik Bache).

(Erstatning for Skade ved Paakørsel).

Østre Landsrets Dom af 18. December 1941 (II Afd.): De Sagsøgte, De forenede Vognmandsforretninger, bør til Sagsøgeren, pensioneret Overpostbud K. E. Offersen, betale 5470 Kr. 91 Øre med Renter heraf 5 pCt. aarlig fra den 17. Juli 1941 til Betaling sker samt Sagens Omkostninger med 500 Kr. Til Hovedintervenienten Finansministeriet bør de Sagsøgte betale 5206 Kr. 65 Øre med Renter heraf 5 pCt. aarlig fra den 7. August 1941 til Betaling sker. De Sagsøgte bør i Forhold til det ved Dommen tilkendte Beløb til det Offentlige betale de Retsafgifter, som vilde have været at erlægge, hvis Sagen ikke havde været afgiftsfri for Hovedintervenienten samt i Sagsomkostninger til Hovedintervenienten 400 Kr. Det idømte at udrede inden 15 Dage fra denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Efter Dommens Afsigelse har De forenede Vognmandsforretninger betalt til Finansministeriet det dette ved Dommen tilkendte Beløb med Undtagelse af $\frac{3}{4}$ af de 2300 Kr. eller 1725 Kr. og til Offersen hele det denne tilkendte Beløb.

Herefter paastaar De forenede Vognmandsforretninger Frifindelse saavel overfor Finansministeriet som overfor Offersen.

Finansministeriet paastaar sig tilkendt principalt 2300 Kr., subsidiært $\frac{3}{4}$ af dette Beløb eller 1725 Kr., altsaa Stadfæstelse af Dommen.

Offersen paastaar principalt De forenede Vognmandsforretninger dømt til Betaling af $\frac{3}{4}$ af 15.000 Kr. eller 11.250 Kr. med Fradrag dels af det ham efter Dommens Afsigelse under Post 1 udbetalte Beløb, $\frac{3}{4}$ af 5000 Kr. eller 3750 Kr., dels af det Beløb, som maatte blive tilkendt Finansministeriet.

Subsidiært paastaar Offersen sig tillagt et mindre skønsmæssigt Beløb udover de ved Dommen tilkendte 3750 Kr.

De ved Dommen truffne Afgørelser af, at den fulde Invaliditetserstatning fastsættes til 15.000 Kr. og at Offersens Erstatningskrav nedsættes med en Fjerdedel, er ikke paaanket til Højesteret.

I Henhold til de i Dommen i saa Henseende anførte Grunde tiltrædes det, at den Finansministeriet paaførte forøgede Pensionsbyrde er fastsat til 2300 Kr. Idet Ministeriet ikke findes at have Krav paa at faa tilkendt mere end $\frac{3}{4}$ af dette Beløb, vil Dommen være at stadfæste, forsaavidt angaar Finansministeriet, saaledes at der nu tilkendes dette 1725 Kr. med Renter.

Idet dernæst det Beløb, for hvilket Offersen ikke er fyldstgjort ved den ham tillagte Pension, findes at burde fastsættes til 9000 Kr., vil der være at tilkende ham $\frac{3}{4}$ af dette Beløb eller 6750 Kr. med Fradrag af de allerede betalte 3750 Kr. eller 3000 Kr. med Renter.

I Henseende til Sagens Omkostninger for Landsretten vil dennes Dom være at stadfæste.

I Sagsomkostninger for Højesteret findes De forenede Vognmandsforretninger at burde betale til Finansministeriet 300 Kr. og til Offersen 500 Kr.

Thi kendes for Ret:

De forenede Vognmandsforretninger bør til Finansministeriet betale 1725 Kr. og til pensioneret Overpostbud K. E. Offersen 3000 Kr. alt med Renter 5 pCt. aarlig fra henholdsvis den 7. August 1941 og den 17. Juli 1941, til Betaling sker, samt i Sagsomkostninger for Højesteret til Finansministeriet 300 Kr. og til Offersen 500 Kr.

I Henseende til Sagens Omkostninger for Landsretten bør dennes Dom ved Magt at stande.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Den 13. April 1939 Kl. ca. 13,30 kom Sagsøgeren i nærværende Sag pensioneret Overpostbud K. E. Offersen, der er født den 27. Maj 1877, cyklende i tjenstligt Ærinde ad Prinsessegade i østlig Retning. Da han skulde aflevere et Brev i Ejendommen Prinsessegade Nr. 45, der ligger paa den nordlige Side af Gaden, begyndte han at svinge til venstre over Kørebanen, men blev herunder paakørt af en bagfra kommende Lastmotorvogn, en Betonblandevogn, K 34359, der tilhører de Sagsøgte De forenede Vognmandsforretninger og som blev ført af deres Chauffør Peder Madsen Pedersen. Ved Paakørslen blev han væltet omkuld og beskadigede herved sit højre Ben saaledes, at han maatte afskediges fra Postvæsenet med Pension fra Udgangen af Maj Maaned 1940.

Under denne Sag har nu Sagsøgeren, der anser de Sagsøgte for ansvarlige for det passerede, nedlagt den principale Paastand, at de Sagsøgte tilpligtes at betale ham Erstatning for

1. Invaliditet	Kr. 16.000,00
2. Lidelser, Ulemper, Lyde og Vansir	— 2.000,00
3. Udgifter til Læge m. v.	— 294,55

tilsammen.... Kr. 18.294,55

med Renter 5 pCt. aarlig fra Stævningens Dato den 17. Juli 1941. Subsidiært paastaar han de Sagsøgte dømt til Betaling af en efter Retens Skøn fastsat Erstatning med Renter som foran anført.

Finansministeriet, der paa Statskassens Vegne er indtraadt som Hovedintervenient under Sagen, har nedlagt Paastand paa, at de Sagsøgte — der ogsaa af Ministeriet anses som ansvarlige for det passerede — tilpligtes at erstatte Statskassen dens Tab i Anledning af den Sagsøgeren Offersen overgaede Ulykke:

4. Øget Pensionsbyrde	Kr. 2.300,00
5. Ekstralønning og Funktionærhonorar Kr. 4.693,19 reduceret til Sygelønnens Beløb	— 4.579,27
6. Udgift til Reparation af Tjenestecykel	— 62,93

tilsammen.... Kr. 6.942,20

med Renter heraf 5 pCt. aarlig fra Interventionsstævningens Dato den 7. August 1941.

De Sagsøgte, der erkender at have Medansvar for Ulykken, men hævder, at Sagsøgeren Offersen har Hovedansvaret, gør for det første gældende, at de kun kan være erstatningspligtige for saa vidt angaar Trediedelen af det lidte Tab. Med Hensyn til Beregningen af dettes Størrelse gør de dernæst gældende, at Sagsøgeren Offersen har opnaaet fuldständig Erstatning for sin Invaliditet gennem den ham tillagte Pension, at 1700 Kr. er en passende Godtgørelse for Lidelse m. v., og at Hovedintervenienten Finansministeriet ikke har lidt noget Tab ved Pensionering af Sagsøgeren Offersen. De paastaar sig derfor frifundet mod Betaling til Sagsøgeren Offersen for saa vidt angaar Posterne 2 og 3 af Trediedelen af tilsammen Kr. 1.994,55 nemlig Kr. 664,85 og til Hovedintervenienten Finansministeriet af Trediedelen af Posterne 5 og 6 tilsammen Kr. 4.642,20 nemlig Kr. 1.547,40.

Det fremgaar af Sagens Oplysninger, at der i Anledning af Ulykken ved Anklageskrift af 28. Juni 1939 rejstes Tiltale mod Chauffør Pedersen til »Straf for uagtsom Legemskrænkelse efter Straffelovens § 249, Stk. 1, og Overtrædelse af Motorlovens § 25, jfr. § 6, §§ 27 og 29, ved den 13. April 1939 Klokken 13,30 at have ført Lastmotorvogn — K 34359 —, hvis Fodbremse virkede mangelfuldt, ad Prinsessegade mod Orlogsværftet med uforsvarlig, den tilladte (30 km/T) betydelig overstigende Hastighed, og uden at udvise fornøden Agtpaagivenhed og Forsigtighed.*

Der rejstes ligeledes Tiltale mod de Sagsøgte Direktør N. H. H. Nielsen for Overtrædelse af Motorlovens § 16, jfr. § 6 i Anledning af den forefundne Mangel ved Fodbremsen. Ved upaanket Dom afsagt den 25. August 1939 under Medvirken af Doms mænd af Københavns Byrets 3die Afdeling blev Pedersen frifundet for Overtrædelse af Straffelovens § 249 og Motorlovens § 29, medens de Tiltalte iøvrigt blev fundet skyldige i Overenstemmelse med Anklagen og anset med Bøder til Statskassen, store henholdsvis 50 Kr. og 100 Kr.

For saa vidt angaar de nærmere Omstændigheder ved Paakørslen er der alene af Sagsøgeren Offersen og Chauffør Pedersen afgivet Forklaringer dels til Politirapporter dels under Domsforhandlingen i Straffesagen.

Sagsøgerens Forklaring gaar ud paa, at da han skulde til at svinge over Gaden, saa han sig tilbage og fandt Kørebane fri. Han saa ganske vist nok K 34359, men den var saa langt borte, at han ansaa den ude af Betragtning, og han rakte derpaa sin venstre Arm ud til Tegn paa Svingning og begyndte at svinge over Gaden i en jævn Bue med Armen stadig rakt ud. Da han var naaet midt ud i Sporvejsskinnerne, begyndte han at se tilhøjre efter modgaaende Færd i venstre Kørebane, men

blev herunder pludselig paakørt af Lastautomobilet, der antagelig ramte hans Baghjul.

Chauffør Pedersen har forklaret, at han kørte med en Fart af skønmæssigt 25—30 km i Timen. Da han var i en Afstand, som han først har ansat til 15 m og senere til ca. 6 m fra Sagsøgeren, svingede denne pludselig brat til venstre over Gaden, idet han først rakte Armen ud, efter at Svingningen var paabegyndt. Pedersen bremsede straks op med begge Bremsen og svingede sin Vogn til højre for at komme bag om Sagsøgeren, men kom dog til at ramme dennes Baghjul, hvorved han har anført, at Vognen gled under Opbremsningen, fordi Kørebanens Asfalt var blød som Følge af Solvarmen.

Af det oplyste fremgaar det, at K 34359 havde afsat Bremsespor i 12—15 Meters Længde sluttende ca. 15 Meter fra Indkørslen til Prinsessegade Nr. 45, at den ved Afprøvning efter Ulykken kun afsatte Bremsespor, naar baade Fod- og Haandbremse anvendtes, at Bremselængden ved 30 km's Fart i Timen da var 7 m, men ved hver Bremses Aktivering for sig henholdsvis 14 m og 12 m.

Justitsministeriets Motorsagkyndige, Civilingeniør E. Falck, har i en den 21. Juni 1939 afgivet Erklæring bl. a. udtalt, at K 34359 paa Grundlag af disse Oplysninger maa antages umiddelbart før Opbremsningen at være fremført med en Hastighed af mellem 40 og 45 km i Timen, og at Sagsøgeren i en Afstand af ca. 25 m fra K 34359 maa have paabegyndt sin Svingning ind i dens Bane og i ca. 15 m Afstand være drejet ind foran Vognen. Under disse Omstændigheder »var Uheldet paa Grund af den mangelfulde Stand hvori Bremserne paa K 34359 forefandtes, uafvendelig, idet en Fører, der i Situationer som den foreliggende for at kunne standse sin Vogn skal bruge saavel Haand- som Fodbremsen, ikke har nogen Mulighed for at foretage nogen betydende Manøvre med Rattet. Havde Bremserne paa Motorvognen blot været i den daarligst tilladelige Stand (jfr. Justitsministeriets Cirkulære med Skrivelse af 24. Februar 1937), d. v. s. at Bremselængden alene ved Benyttelsen af Fodbremsen ikke havde været mere end 10 m, saa vilde Uheldet dels gennem en Opbremsning, ved Hjælp af Fodbremsen, dels gennem en passende Manøvre med Rattet (Højredrejning) have været undgaaelig, selv ved en Hastighed af 45 km/Time«, Ingeniør Falck har endvidere skønnet, at Sagsøgeren Offersen har haft »et ikke ringe Medansvar for Uheldets Indtræffen, dels fordi han ganske øjensynligt har haft til Hensigt at passere tværs over Prinsessegade fra højre til venstre under en meget »spids« Vinkel, dels fordi han saa relativt nær inde paa K 34359 forsøger en saadan Kørsel.«

Efter det saaledes om Paakørslen oplyste findes de Sagsøgte, idet deres Chauffør ses at have fremført sin svære Vogn, hvis Bremsen ikke var i forsvarlig Stand med for stor Hastighed, at maatte bære Hovedansvaret for Ulykken, men Sagsøgeren Offersen findes dog ved at have svinget over Gaden foran K 34359 i for kort Afstand fra denne selv at have medvirket til Ulykken paa en saadan Maade, at han maa taale Nedsættelse med $\frac{1}{4}$ af den ham bortset herfra tilkommende Erstatning. Det bemærkes herved, at Hovedintervenienten Finansministeriet har

erklæret for sit Vedkommende at ville taale en Nedsættelse svarende til den for Sagsøgeren Offersen bestemte.

For saa vidt angaar de omtvistede Erstatningsposter 1. Invaliditet, 2. Lidelse m. v. og 4. Øget Pensionsbyrde bemærkes:

a d P o s t 2. Ved Paakørslen paadrog Sagsøgeren Offersen sig et Knusningsbrud i øvre Ende af højre Skinneben, for hvilket han blev hospitalsbehandlet i Tiden 13. April til 29. Juli 1939, han har derefter gaaet med 2 Krykker, derpaa med 2 Stokke og i Foraaret 1940 med 1 Stok, Dr. med. Aage Kock har i Erklæring af 14. Oktober 1940 bl. a. udtalt, at Bruddet nu er »helet, men i meget ugunstig Stilling. De objektive paaviselige forandringer er: 2 cm forkortning. Svære brudspor paa skinnebenet lige under knæet; stærk fortykkelse af hele ledregionen med betydelig deformation i varus stilling. Indskrænket bevægelighed i knæet, grov ledskuren. Svind af laaret. De subjektive symptomer er: Smerter, kraftmangel og daarlig gangfærlighed. Stærk nervedebilitet, mest i form af depression. Han er for tidlig ældet m. h. t. hjærnefunktion. Selv om de anatomisk-fysiologiske defekter er store, er hans nedbrudte nervetilstand lige saa medvirkende til den betydelige invaliditet. Skønt tilstanden i det hele er i bedring, kan man dog ikke vente en praktisk forandring i hans erhvervsevne, hvilket hans alder ogsaa vil hindre. I store træk er tilstanden stationær.« I Erklæring af 15. Oktober 1940 har Dr. Kock ansat Sagsøgeren Offersens Invaliditet til ca. 40 pCt.

Efter det saaledes oplyste findes Erstatningen for Lidelse m. v. i Overensstemmelse med Sagsøgeren Offersens Paastand at maatte ansættes til 2000 Kr.

a d P o s t 1. I Aaret forud for Afskedigelsen med Udgangen af Maj 1940 havde Sagsøgeren Offersen som Lønning med Tillæg oppebaaret ialt 4056 Kr. I Aaret fra 1. Juni 1940 er hans Pension beregnet med en $\frac{42}{100}$ Del af den pensionsgivende Indtægt og med Tillæg blevet ialt 2922 Kr.

De Sagsøgte, som anerkender, at der bortset fra Medskylden og Pensionsretten vilde tilkomme Sagsøgeren Offersen en Invaliditetserstatning paa mellem 12.000 og 15.000 Kr., hævder dog, at den ham tillagte Pension har givet ham fuld Dækning for Tab af Indtjeningsevne. De henviser i saa Henseende til, at en Omsætning af Aarspensionen for ham, der da var 63 Aar, og hvis Invaliditetsprocent var 40, til Kapital i Overensstemmelse med de for Invalidiserende gældende Regler i Ulykkesforsikringslovens § 36, Stk. 3, og i Bekendtgørelse Nr. 59 af 7. Marts 1935 § 1, nemlig ved Multiplikation med 9,07, vilde give Resultatet Kr. 26.502,54.

Efter det oplyste findes den Sagsøgeren Offersen — bortset fra hans pensionsmæssige Stilling — tilkommende Invaliditetserstatning at burde fastsættes til 15.000 Kr. Idet bemærkes, at der maa gives Sagsøgeren Offersen Medhold i hans Anbringende, at han ikke er fyldestgjort for hele den ham paaførte Invaliditet ved den ham tillagte Pension, vil den Del af det fornævnte Beløb, som han herefter maa have Krav paa udover Pensionen, skønmæssigt være at ansætte til 5000 Kr.

a d P o s t 4. Statsanstalten for Livsforsikring har i Erklæring af 7. Juni 1940 bl. a. meddelt Resultatet af Beregninger foretagne paa

Grundlag af Sagsøgeren Offersen og Hustrus Alder og hans Grundløn, derunder en årlig Slutgage paa 2700 Kr., af Kapitalværdier pr. Pensioneringsdagen den 1. Juni 1940 saaledes:

Værdien af den forsikringsmæssigt beregnede Kapital-Præmiereserve, som Staten vilde have opsparet, hvis den havde foretaget en i hele Tjenestetiden konstant årlig Henlæggelse udgør	20.390 Kr.
Kapitalværdien af Pensionsbyrden før Pensioneringen.....	21.000 —
Kapitalværdien af Pensionsbyrden, efter at Pensionering har fundet Sted	22.690 —

og Anstalten har udtalt, at Forskellen mellem det sidstnævnte og det førstnævnte Beløb 2300 Kr. »formentlig kan tages som Udtryk for det Tab, Staten har lidt paa Pensionskontoen ved den skete Tilskadekomst.«

Generaldirektoratet for Postvæsenet har i Erklæring af 9. Oktober 1941 udtalt, at Gennemsnitsalderen ved Afskedigelse med Pension for det københavnske Postbudepersonales Vedkommende i den femaarige Periode omfattende Finansaarene 1936/37 til 1940/41 har vist sig at være 63 Aar og 2 Maanedere.

De Sagsøgte, der hævder at Tab ved øget Pensionsbyrde i alt Fald ikke vil kunne beregnes til et større Beløb end Forskellen mellem Kapitalværdien af den faktiske og den eventuelle Pensionsbyrde henholdsvis 22.690 Kr. og 21.000 Kr. altsaa 1690 Kr., gør dog gældende, at Hovedintervenienten Finansministeriet i nærværende Tilfælde intet Tab har lidt, idet Sagsøgeren Offersens Afskedigelsesalder af 63 Aar ikke afviger fra det normalt paaregnelige Gennemsnit.

Hovedintervenienten Finansministeriet har heroverfor anført:

Statsanstaltens fornævnte Tabsberegning hænger sammen med Ordningen af Statstjenestemænds Pensionering, der er sket efter det Princip, at Pensionen ækvivalerer et Løntillæg i hele Tjenestetiden. Dette er paa Grundlag af statistiske Undersøgelser til Udfindelse af den til Dækning af Pensionsrisikoen fornødne Aarspræmie, bestemt til en fast Procent af Lønningen (efter Tjenesteforholdets Art fra 8 til 20, hvortil Tjenestemanden selv bidrager f. T. med 5). Disse Præmier godskrives efterhaanden og opsamles paa en Konto, hvorover Pensionerne senere udredes. Herved fremkommer en Præmiereserve, der repræsenterer Statens normale Pensionstilsvær til enhver Tid i det paagældende Tjenestemand's forhold. Ved Ulykkestilfældet er der indtraadt en Forstyrrelse af den pensionsmæssige normale Udvikling, der bevirker, at den kapitaliserede Værdi af den Pension, som Staten faktisk kommer til at udrede, bliver større end Reserven, og Forskellen mellem disse Tal udgør Statens Tab, hvorved bemærkes, at Udregningen har taget Hensyn til, at Pensionskontoen mister de fremtidige Præmier. Tabet er saaledes med Rette opgjort til 2300 Kr., og det kan herved ikke komme i Betragtning til at fritage de Sagsøgte for deres Erstatningsansvar vedrørende dette Tab, at det svarer til et Gennemsnitstab for Københavnske Postbudes Vedkommende.

I Henhold til det foranførte vil Tabene være at opgøre for Sagsøgeren Offersens Vedkommende under Posterne 1—3 til henholdsvis 5000 Kr., 2000 Kr. og Kr. 294,55 eller tilsammen Kr. 7.294,55 og for Hoved-

intervenienten Finansministeriets Vedkommende under Posterne 4—6 til det paastævnte Beløb Kr. 6.942,20. I det Sagsøgeren maa taale Nedsættelse af Erstatningerne med $\frac{1}{4}$ vil de Sagsøgte være at dømme til at betale til Sagsøgeren Offersen Kr. 5.470,91 med Renter som paastaet og til Hovedintervenienten Finansministeriet Kr. 5.206,65 med Renter som paastaet.

Med Hensyn til Sagsomkostninger bestemmes som nedenfor anført.

Nr. 256/1942. Skibsreder **J. Gotfred Jensen** (Gorrissen)

mod

Skandinavisk Luterma A/S (Richter).

(Betaling af Havaribidrag).

Sø- og Handelsrettens Dom af 27. August 1942: De Sagsøgte, Skandinavisk Luterma A/S, bør for Tiltale af Sagsøgeren, Skibsreder J. Gotfred Jensen, Aarhus, i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger betaler Sagsøgeren til de Sagsøgte med 200 Kr. inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Sø- og Handelsretten.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den være at stadfæste.

I Sagsomkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte 400 Kr.

Thi kendes for Ret:

Sø- og Handelsrettens Dom bør ved Magt at stande.

I Sagsomkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Skibsreder J. Gotfred Jensen, til Indstævnte, Skandinavisk Luterma A/S 400 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Ved Certeparti af 6. December 1939 blev det Sagsøgeren, Skibsreder J. Gotfred Jensen, Aarhus, tilhørende Motorskib »Arusa«, som har en Dødvægtskapacitet af ca. 525 Tons, fragtet til at føre en Ladning Træ

fra Tallinn til København, bl. a. to Partier Krydsfiner med hver sit Konnossement, bestemt til de Sagsøgte, Skandinavisk Luterma A/S.

Skibet afsejlede den 24. December 1939 fra Tallinn, men blev den følgende Dag øst for Gotland stoppet af et tysk Patruljeskib og beordret ind til Swinemünde for Undersøgelse. Den 26. December 1939 ankom Skibet til Swinemünde og fik den 28. s. M. Ordre til at forsejle til Stettin. Efter at Skibet her var undersøgt, og der fra Modtagerne her i Byen var fremskaffet Erklæring om, at Varerne var bestemt til dansk Havn og ikke til Reeksport, blev Skibet den 14. Januar 1940 frigivet, men paa Grund af Is og Storm ankom det først den 2. April 1940 til København efter at have ligget i Swinemünde i Tiden fra den 27. Januar—1. April 1940.

Over hele dette Ophold af Skibets Rejse er der af kgl. Dispachør Kay Skovgaard-Petersen opgjort en, den 11. Juni 1941 dateret Dispache, i hvilken Dispachøren i Overensstemmelse med Sølovens § 136 har fordelt Havnepenge, Hyrer, Kostpenge etc. i Tiden fra Skibets Opbringelse den 25. December 1939 til dets Frigivelse den 14. Januar 1940 efter Reglerne for almindeligt Havari, saaledes at den de Sagsøgtes to Partier af Ladningen paahvilende Andel af de nævnte Omkostninger er opgjort til henholdsvis Kr. 1518,24 og Kr. 804,67.

Medens de Sagsøgte, der har underskrevet Havari-Indestaaelse for den paa Ladningen faldende Andel af Havari Grosse-Bidraget, har betalt det førstnævnte Beløb, har de i Forstaaelse med Dansk Krigs-Søforsikring for Varer, hos hvilket det paagældende Parti af Ladningen var forsikret, vægret sig ved at betale de sidstnævnte Kr. 804,67.

Under nærværende Sag paastaar Sagsøgeren derefter, at de Sagsøgte dømmes til at betale de fornævnte Kr. 804,67 med Renter heraf 6 pCt. p. a. fra den 25. Juni 1941.

De Sagsøgte paastaar sig frifundet, idet de dog ikke fremsætter særskilt Indsigelse mod Sagsøgerens Beregning af Renter.

Den fornævnte, til Grund for Sagsøgerens Paastand liggende Dispache er opgjort ud fra dens Opfattelse — en Opfattelse der ifølge en under Sagen fremlagt Erklæring af 28. April 1942 ogsaa deles af samtlige fire andre danske Dispachører — at Forudsætningen for Anvendelsen af Sølovens § 136 ikke, som af de Sagsøgte og Krigs-Søforsikrings-Instituttet forment, er at Parterne har Beføjelse til at hæve Befragtningen i Henhold til Sølovens § 135, men alene er, at der foreligger en ekstraordinær Hændelse, d. v. s. en Hændelse af havarimæssig Art, som ikke kan antages at være taget i Betragtning ved Fragtkontraktens Indgaaelse og Fragtens Fastsættelse.

Til Støtte for Rigtigheden af denne Opfattelse har Sagsøgeren i første Række paaberaabt sig Ordlyden af § 136, denne Paragraf isoleret set, idet han maa anse det for den naturligste Forstaaelse af Ordene »en Fare som nævnt i § 135«, at der herved kun sigtes til den i denne Paragrafs 1ste Stk. nærmere angivne Fare som Følge af »Krig, Blokade, Oprør, borgerlige Uroligheder eller Sørøveri.«

Endvidere er det fra Sagsøgerens Side anført, at det har historisk Tradition for sig og er stemmende med Billigheds- og common benefit-Hensyn, at Ladningen ikke blot bidrager til det egentlige Havari Grosse,

men ogsaa til visse andre Udgifter, det tidligere saakaldte lille Havari, og at Reglen i Sølovens § 136 med en vis Ret kan opfattes som et Rudiment af denne ældre Retstilstand.

Endelig har Sagsøgeren med særlig Styrke anført, at det under Verdenskrigen 1914—1918 var fast Dispachørpraksis her i Landet at opgøre Dispacher vedrørende Kontrolhavnsophold i Medfør af den da gældende Sølovs § 161, 2. Stk., ud fra den af Dispachørerne ogsaa nu hævdede Opfattelse, og at det, saafremt der ved den ny Sølovs § 136 ønskedes indført en Ændring i den tidligere Sølovs § 161, 2. Stk., saaledes som denne Bestemmelse var blevet forstaaet i Praksis, burde være tilkendegivet tydeligt, hvilket imidlertid ikke er Tilfældet, idet tværtimod de to Lovbestemmelers Ordlyd er saa godt som den samme, og det i Motiverne til den ny Lovs § 136 blot ganske kort udtales, at »§ 136 svarer ganske til Sølovens § 161, 2. Stk.«

Fra de Sagsøgte Side bestrides det, at § 136's Ordlyd taler for den af Sagsøgeren hævdede Forstaaelse af denne Bestemmelse, idet efter de Sagsøgte Mening Bestemmelsen naturligt bør forstaaes saaledes, at der til dens Anvendelse udkræves, at der ikke blot foreligger den i § 135 ommeldte Krigsfare, men hele den samme konkrete Faresituation, som er nødvendig for, at denne Bestemmelse kan finde Anvendelse. De Sagsøgte har herved ogsaa henvist til den nøje Forbindelse mellem de to Paragraffer derved, at de begge har Plads i det Underafsnit af Lovens 5. Kapitel II. Afsnit om Rejsebefragtning, der til Overskrift har: Gensidig Hævningsret, ligesom ogsaa sidste Punktum i § 136 efter sin Formulering: »Hæves Befragtningen — — —« ifølge de Sagsøgte Mening naturligt maa forudsætte, at Betingelserne for Hævningsret overhovedet er tilstede. De Sagsøgte har endelig i denne Forbindelse anført, at der til Anvendelse af § 136 formentlig enten maa kræves, at Beføjelsen til at hæve Befragtningen i Medfør af § 135 er tilstede, hvilket er de Sagsøgte Opfattelse, eller at der blot foreligger den i § 135 omhandlede Krigsfare (Krigsfareforøgelse), hvorimod § 136 efter sin Formulering ifølge de Sagsøgte Mening ikke giver Plads for det af Sagsøgeren hævdede Mellemstandpunkt, at Beføjelsen til at hæve i Medfør af § 135 vel ikke skal foreligge, men at det dog kræves, at der er indtraadt en ekstraordinær Hændelse af havarimæssig Art, som ikke kan antages at være taget i Betragtning ved Fragtaftalens Indgaelse.

De Sagsøgte kan ikke erkende, at de af Sagsøgeren paaberaabte Hensyn til den historiske Tradition samt Billighed og common benefit saa lidt som Dispachørernes Praksis i Medfør af den tidligere Sølovs § 161 kan være afgørende overfor, hvad der maa anses som den naturligste Forstaaelse af § 136, hvorved de Sagsøgte bl. a. har anført, at der ved Placeringen af denne Bestemmelse under Underafsnittet: Gensidig Hævningsret er taget Afstand fra den hidtidige Dispachørpraksis, ifølge hvilken Anvendelsen af den gamle Sølovs § 161 ikke var betinget af, at saadan Ret var tilstede.

Endelig har de Sagsøgte anført, at det her omstridte Spørgsmaal er uden større praktisk Betydning, men at en Afgørelse overensstemmende med det af Sagsøgeren hævdede Standpunkt maa antages at ville medføre, at Krigsforsikringsinstituttet enten fremtidig betinger sig en Til-

lægspræmie, saafremt Forsikringen skal dække Ladningens Bidrag til Omkostninger ved Ophold i Kontrolhavne under Rejser, eller i Forsikringsbetingelserne optager en Bestemmelse om, at saadanne Bidrag ikke erstattes under Vare-Krigspolicen.

Retten skal foreløbig bemærke, at ifølge Sagens Oplysninger maa norsk Teori og Praksis (Domstole og Dispachører) antages at hylde det af de Sagsøgte med Støtte af Dansk Krigs-Søforsikring for Varer hævdede Standpunkt med Hensyn til Anvendelsen af Sølovens § 136, medens svensk Praksis med visse Modifikationer følger samme Opfattelse som de danske Dispachører og Sagsøgeren, hvilket imidlertid ifølge en under Sagen fremlagt Erklæring af 11. Marts 1942 fra Dispachør Per Hasselrot, Stockholm, har gjort det svenske System »rätt invecklat«.

Den omhandlede Bestemmelse i Sølovens § 136 er — hvad ogsaa Parterne er enige om — ikke ganske klar, men Retten maa af de af Sagsøgte i saa Henseende anførte Grunde anse den af de Sagsøgte og Forsikringsinstituttet hævdede Forstaaelse som den naturligste. Idet det saaledes findes at være en Betingelse for Anvendelsen af den nævnte Lovbestemmelse, at Befragtningen kunde være hævet i Medfør af Lovens § 135, vil Retten alene have at tage Stilling til Spørgsmaalet, om der — som af Sagsøgeren subsidiært gjort gældende — i Tiden efter at Fragtaftalen var sluttet, har vist sig at foreligge en væsentlig Forøgelse af Krigsfaren, saaledes at der forelaa den i § 135 omhandlede gensidige Hævningsret. Derimod vil det ikke være fornødent for Retten at komme ind paa de Sagsøgtes til Støtte for deres Frifindelse subsidiært fremsatte Benægtelse af, at der i nærværende Tilfælde har foreligget den af Sagsøgeren paaberaabte, ved Fragtaftalens Indgaaelse uforudseelige Hændelse af havarimæssig Art.

Til Støtte for Sagsøgerens subsidiære Anbringende er særlig henvist til forskellige i Sagen foreliggende Oplysninger angaaende danske Skibes udgaaende Rejser fra Østersøhavne i Tidsrummet fra 1. September 1939 til 31. December s. A. med Angivelse af de i nævnte Tidsrum skete Opbringelser til tyske Kontrolhavne.

Fragtaftalen blev sluttet den 6. December 1939, d. v. s. ca. 3 Maaneder efter Krigens Udbrud, og Retten kan, efter hvad der foreligger oplyst i Sagen, ikke anse det for godtgjort, at Faren som Følge af Krigen under Sejlads i Østersøen var blevet væsentligt forøget, da det her omhandlede Ophold af Skibets Rejse i Dagene den 25. December 1939 til den 14. Januar 1940 fandt Sted.

De Sagsøgtes Paastand om Frifindelse vil herefter være at tage til Følge.

Sagens Omkostninger findes Sagsøgeren at burde betale de Sagsøgte med 200 Kr.

Mandag den 12. April.

Nr. 160/1942. Restauratør **H. C. Hansen**
(Landsretssagf. Edvin Hansen)
mod

Husejer **Martin Strandhoff** (Landsretssagf. Borup Svendsen).

(Ophævelse af Handel om en Restauration).

Østre Landsrets Dom af 20. Juni 1942 (V Afd.): Forsaavidt angaar Sagsøgte 2), Landsretssagfører Henning Ipsen, hæves Sagen. Sagsøgte 1), Restauratør H. C. Hansen, bør til Sagsøgeren, Husejer Martin Strandhoff, dels udlevere det ovennævnte af denne til Sagsøgte 1) den 30. Maj 1940 udstedte Pantebrev, oprindelig stort 10.000 Kr., med Pant i Ejendommen Matr. Nr. 90 af København Vestre Kvarter i transporteret Stand, dels betale 1014 Kr. 55 Øre med Renter heraf 5 pCt. aarlig fra den 10. Oktober 1941, til Betaling sker. De Sagsøgte 1) og 2) betaler til Sagsøgeren i Sagsomkostninger henholdsvis 500 Kr. og 300 Kr. At efterkomme inden 3 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har elleve Dommere deltaget.

For Højesteret bestrider Appellanten, at Umyndighedslovens § 65, Stk. 1, var anvendelig paa Indstævnte, og paastaar Frifindelse, subsidiært mod at det i Sagen omhandlede Pantebrev nedskrives til et af Retten fastsat Beløb.

Indstævnte paastaar Stadfæstelse, dog saaledes at der tilkendes Appellanten Forskellen mellem det i Sagen omhandlede Overskud 1271 Kr. 25 Øre, der nu er kommet Indstævnte til Gode, og det denne ved Dommen tilkendte Beløb 1014 Kr. 55 Øre, eller 256 Kr. 70 Øre med Renter 5 pCt. aarlig fra den 8. April 1943.

Det bemærkes, at Afslaget paa Indstævntes Ansøgning om Beværterbevilling maa antages at skyldes de om ham foreliggende Vandelsoplysninger.

Under Hensyn til Retslægeraadets Erklæring, hvis Rigtighed bestyrkes ved Indholdet af de for Indstævnte uheldige Vilkaar i de mellem Parterne truffne Aftaler, tiltrædes det, at disse i Medfør af Umyndighedslovens § 65, Stk. 1, er anset uforbindende for Indstævnte.

Med disse Bemærkninger og iøvrigt i Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil Dommen, saavidt den er paaanket, være at stadfæste med den af Indstævnte paastaaede Ændring.

I Sagsomkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte 500 Kr.

Thi kendes for Ret:

Mod at Indstævnte, Husejer Martin Strandhoff, til Appellanten, Restauratør H. C. Hansen,

betaler 256 Kr. 70 Øre med Renter 5 pCt. aarlig fra den 8. April 1943, til Betaling sker, bør Appellanten til Indstævnte udlevere det i Dommen nævnte Pantebrev i transporteret Stand.

I Henseende til Sagens Omkostninger for Landsretten bør dennes Dom ved Magt at stande.

I Sagsomkostninger for Højesteret betaler Appellanten til Indstævnte 500 Kr.

At efterkomme inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Mellem Sagsøgeren, Husejer Martin Strandhoff, og Sagsøgte 1), Restauratør H. C. Hansen, oprettedes den 30. April 1940 saalydende Dokument:

»Mellem undertegnede er Dags Dato indgaaet følgende Handel.

Jeg undertegnede H. C. Hansen, sælger min Restauration »Liberty« til Herr Martin Strandhoff, Frederiksborggade 30, II. Prisen er 8.000 Kr. — — — som betales ved Overtagelsen senest den 1. Juni dette Aar.«

Ved Medvirkning fra Sagsøgte 2), Landsretssagfører Henning Ipsen, oprettedes den 11. Maj 1940 mellem Sagsøgeren og Sagsøgte 1) saalydende

»Overenskomst

Jeg, Restauratør H. C. Hansen, overdrager Hr. Strandhoff, Restaurant »Liberty« til en Købesum af Kr. 8.000,00 — der omfatter alt vedrørende Restaurationen med 1. Juli d. A. som Skæringsdag. En Liste over Inventaret vil snarest blive oprettet og underskrevet af begge Parter, hvilken Inventarliste vil tjene til Dokumentation for, hvad der medfølger af Inventar.

Købesummen berigtiges saaledes:

Senest den 20. ds. betales 2.000 Kr. kontant, medens Restsummen Kr. 6.000,00 skal erlægges inden den 1. Juli d. A.»

Som Sikkerhed for Betalingen ifølge denne Overenskomst udstedte Sagsøgeren den 30. Maj 1940 et Pantebrev, stort 10.000 Kr., i den ham tilhørende Ejendom Matr. Nr. 90 af København, Vester Kvarter, Laveldelstræde 12. Herom oprettedes mellem Sagsøgeren og Sagsøgte 1) en Tillægsoverenskomst af 30. Maj 1940, saalydende:

»I Anledning af at Martin Strandhoff som Sikkerhed for Betalingen ifølge vor Overenskomst angaaende Overtagelsen af Restaurant »Liberty« har udstedt Pantebrev, stort 10.000 Kr., i Ejendommen Matr. Nr. 90 af Vester Kvarter, Laveldelstræde 12, forpligter undertegnede Restauratør H. C. Hansen sig til ikke før 1. Juli d. A. at afhænde dette Pantebrev og til efter denne Dato ej heller at afhænde det uden først — med Opgivelse af Købers Navn og tilbudt Kurs — at tilbyde det til Hr. Strandhoff, der iøvrigt til enhver Tid skal være berettiget til at erholde Pantebrevet udleveret i kvitteret Stand mod at betale 8.000 Kr. + 5 pCt.

heraf fra 30. Maj 1940, samt de med Pantebrevets Udstedelse forbundne Udgifter.

Skulde Hr. Strandhoff ikke efter den 1. Juli paa Opfordring indfri Pantebrevet med ovennævnte Beløb, er Restauratør Hansen berettiget til at indtale Differencen mellem dette Beløb og det ved Pantebrevets Salg indvundne Provenue.«

Den 1. Juli 1940 oprettedes mellem de nævnte Parter en Tillægs-overenskomst saalydende:

»I Anledning af at det stipulerede Beløb i den førnævnte Handel vedrørende Restaurant »Liberty« ikke er betalt, er der Dags Dato truffet følgende Ordning mellem d'Herrer Strandhoff og Hansen.

Restauratør Hansen fortsætter Driften af Restaurant »Liberty« paa Vilkaar, at han for denne Virksomhed daglig oppebærer Kr. 25,00. Strandhoff foranlediger, at en mandlig Tjener tiltræder, og at denne lønnes med en fast Løn efter Kontrahenternes Bestemmelse.

Fra den 16. ds. er Restauratør Hansen berettiget til, uden at tilbyde det førnævnte Pantebrev til Hr. Strandhoff, at sælge det bedst muligt, og ligeledes berettiget til at sælge Restaurationen, saaledes at eventuelt Overskud udbetales Hr. Strandhoff. Fra indkommet Provenue trækkes de med Restaurationens Drift forbundne Udgifter, herunder dens eventuelle Underskud fra den 1.—15. ds. incl.

Hr. Hansen forpligter sig til at føre dagligt Regnskab, der — om ønskes — kan kontrolleres saavel af Hr. Strandhoff som af den ansatte Tjener.«

Den 31. Juli 1940 meddelte Bevillingsnævnet Sagsøgeren følgende:

»I Anledning af Deres Andragende om, at der i Henhold til Lov om Beværtning m. m. af 15. Marts 1939 § 15 maa blive tildelt Dem Bevilling til at drive Beværtning med Ret til Udkænkning af stærke Drikke meddeles Dem herved, at nævnte Andragende ikke har kunnet bevilges.«

Sagsøgeren krævede herefter, at Handelen skulde gaa tilbage, da Bevillingens Meddelelse var en Forudsætning for denne, men dette nægtedes. Der førtes derpaa nogle forgæves Forhandlinger bl. a. gennem Overretssagfører Linnet. De Sagsøgte realiserede nu Pantebrevet paa de 10.000 Kr. til en af Overtagerne selv fastsat Kurs af 75 og solgte Restaurationen for 4500 Kr. Den 27. September 1940 tilskrev Sagsøgte 2) Overretssagfører Linnet saaledes:

»ad: Strandhoff ctr. Restauratør H. C. Hansen.

Hr. Hansen har i Dag overgivet mig et Regnskab vedrørende Driften af Restaurationen »Liberty« for Juli og August d. A. indtil han den 1ste September afhændede Forretningen for Kr. 4.500,—.

Restaurationen har efter dette Regnskab i Maanederne Juli og August givet en Brutto-Indtægt paa	Kr. 6.058,77
Salgssummen for Restaurationen kontant	— 4.500,00
Et af Hr. Strandhoff udstedt Pantebrev paa Kr. 10.000,—	
ansat til Kurs 75	— 7.500,00

ialt.... Kr. 18.058,77

de samlede Udgifter til Restaurationen andrager	Kr. 6.088,72
diverse andre Udgifter, herunder de 25,— Kr. pr. Dag ifølge	
Overenskomsten med Hr. Strandhoff	— 2.698,80
Strandhoffs Købesum	— 8.000,00

ialt.... Kr. 16.787,52

Naar fra den samlede Indtægt	Kr. 18.058,77
trækkes de samlede Udgifter	-- 16.787,52

fremkommer et Overskud af Kr. 1.271,25

hvilket Beløb Hr. Hansen har indbetalt til mig, og hvilket Beløb jeg har krediteret Hr. Strandhoffs Privat-Konto.«

Den 10. Oktober 1941 anlagde Sagsøgeren Sag mod de Sagsøgte, som paastodes, een for begge og begge for een, subsidiært hver for sig, kendt pligtige, dels at tilstille Sagsøgeren det ovennævnte Pantebrev, oprindelig stort 10.000 Kr., da nedbragt til 9500 Kr., i kvitteret og ud-slettet Stand, dels at betale Sagsøgeren 1014 Kr. 55 Øre med Renter 5 pCt. p. a. fra Sagens Anlæg. Dette Beløb er lig Summen af Termins-betalingerne ifølge Pantebrevet i December 1940 og Juni 1941, betalte under Protest.

I Retsmødet den 13. Juni 1942 fremlagde Sagsøgeren en fra Rets-lægeraadet over Sagen indhentet Udtalelse af 9. Juni 1942, hvori det bl. a. hedder:

»Ved sagens tilbagesendelse skal Retslægeraadet udtale, at det efter det foreliggende maa anses for godtgjort, at Martin Gardenius Strandhof i slutningen af 1939 og begyndelsen af 1940 har lidt af en syfilitisk hjernelidelse (dementia paralytica). Da han den 20. marts 1940 udskreves fra Sct. Hans Hospital, var han noget bedret, men frembød stadig symptomer paa sindssygdom i form af aandelig sløvelse, daarlig indprentningsevne og ufuldstændig forstaaelse af sin sygdom, ligesom der ogsaa fandtes udtalte legemlige symptomer paa hjernelidelsens fort-satte tilstedeværelse. Det maa anses for overvejende sandsynligt, at disse sygelige fænomener ogsaa i den følgende tid har holdt sig, og at han derfor i maj 1940, da han indgik den i sagen omhandlede retshandel, har været sindssyg og ude af stand til at handle fornuftsmæssigt — — —«

Endvidere fremlagde Sagsøgerens Sagfører saalydende til ham stilet Skrivelse af 1. Juni 1942 fra Sagsøgte 2):

»Sag: Husejer M. Strandhoff ctr. Restauratør H. C. Hansen og Lands-rettsagfører Henning Ipsen.

I Henhold til Samtale af forleden skal jeg herved meddele, at det omhandlede Pantebrev, udstedt af Strandhoff til Restauratør Hansen, beror hos mig til Sikkerhed for Opfyldelse af eventuel Dom i oven-nævnte Sag. Herefter gaar jeg ud fra, at De som aftalt hæver Sagen for saa vidt angaar mig — — —«.

Sagsøgeren har herefter begæret Sagen hævet forsaavidt angaar Sagsøgte 2), medens Domsforhandling den 16. Juni 1942 er foretaget med

Hensyn til Sagsøgte 1), overfor hvem Sagsøgeren har nedlagt Paastand som ovenfor anført, dog at Pantebrevet nu paastaas udleveret i transporteret Stand.

Sagsøgte 1) paastaar Frifindelse mod Nedskrivning af Pantebrevet efter Rettens Afgørelse, idet Sagsøgte 1), som værende i god Tro ved Retshandelens Indgaaelse paastaar Erstatning efter Lov Nr. 277 om Umyndighed og Værgemaal af 30. Juni 1922 § 65, Stk. 2, saaledes at denne fastsættes til et Beløb indenfor Pantebrevets Restpaalydende.

Det maa efter alt foreliggende antages, at Sagsøgeren, da han indgik de under Sagen omhandlede Aftaler, paa Grund af de i Retslægeraadets Erklæring omhandlede sygelige Fænomener manglede Evnen til at handle fornuftsmæssigt, og de nævnte Aftaler er derfor ifølge ovennævnte Lovbestemmelses Stk. 1 ikke bindende for ham.

Der vil herefter være at give Dom efter Sagsøgerens Paastand, og efter det foreliggende uden at der skønnes Grund til at tillægge Sagsøgte 1) nogen Erstatning efter Lovbestemmelsens andet Stk.

I Sagsomkostninger vil de Sagsøgte have at betale Sagsøgeren henholdsvis 500 Kr. og 300 Kr.

I Medfør af Retsplejelovens § 488 har Sagsøgeren begært, dels Forkortelse af Fuldbyrdelsesfristen, dels Bestemmelse om, at Eksekution skal kunne iværksættes, uanset at Dommen betimelig paaankes. I førstnævnte Henseende fremsætter Sagsøgte 1) ingen Indsigelse, medens han i sidstnævnte Henseende protesterer.

Førstnævnte Begæring vil være at tage til Følge som nedenfor anført, medens der ikke findes tilstrækkeligt Grundlag for at tage sidstnævnte Begæring til Følge.

Onsdag den 14. April.

Nr. 282/1942.

Rigsadvokaten

mod

**Niels Knud Hansen, Poul August Emanuel Petersen (Meyer),
Valdemar Marius Fredsted, Jul Emanuel Bording Schacke og
Thorvald Otto Pedersen (Landsretssagf. S. Ramsing),**

der tiltales for Overtrædelse af Lovbekendtgørelse Nr. 80 af 31. Marts 1937 § 9.

Sø- og Handelsrettens Dom af 6. August 1942: De Tiltalte, 1) Købmand Niels Knud Hansen, 2) Grosserer Poul August Emanuel Petersen, 3) Grosserer Valdemar Marius Fredsted, 4) Grosserer Jul Emanuel Bording Schacke og 5) Detailhandler Thomas Otto Petersen, bør for Anklagemyndighedens Tiltalte i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger udredes af det Offentlige.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Sø- og Handelsretten.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Det bemærkes, at Tiltalte Nr. 5's rette Navn er Thorvald Otto Pedersen.

Direktøren for Patent- og Varemærkevæsenet har i en efter Dommens Afsigelse afgivet Erklæring af 5. April 1943 som sit Skøn udtalt, at Skibsbilledet paa de fra de Tiltalte Fredsted og Schacke stammende Poser er næsten fuldkommen ligt med det af Anmelderen registrerede Varemærke, og at Skibsbilledet paa de fra Tiltalte Petersen stammende Poser frembyder en saadan Lighed med dette Varemærke, at Mærkerne i den almindelige Omsætning let lader sig forveksle.

Syv Dommere finder, at de af de Tiltalte benyttede Poser frembyder en saadan Lighed med den af Anmelderen anvendte Kartonpakning, at de er egnede til at hidføre Forveksling med denne, og vil som Følge heraf anse hver af de Tiltalte, der alle forud var bekendt med Anmelderens Varemærke, for Overtrædelse af § 9 i Lovbek. Nr. 80 af 31. Marts 1937 med en Statskassen tilfaldende Bøde af 100 Kr. med en Forvandlingsstraf af Hæfte i 5 Dage. Sagens Omkostninger for begge Retter vil disse Dommere paalægge de Tiltalte at betale hver med en Femtedel.

To Dommere stemmer for at stadfæste Dommen i Henhold til dens Grunde.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

De Tiltalte Niels Knud Hansen, Poul August Emanuel Petersen, Valdemar Marius Fredsted, Jul Emanuel Bording Schacke og Thorvald Otto Pedersen, bør hver især til Statskassen bøde 100 Kr.

Forvandlingsstraffene fastsættes til Hæfte i 5 Dage.

Af Sagens Omkostninger for begge Retter udreder de Tiltalte hver en Femtedel.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Ved Anklageskrift af 27. Juni 1942 har Politidirektøren i København rejst Tiltale til Strafs Lidelse mod 1) Købmand Niels Knud Hansen, 2) Grosserer Poul August Emanuel Petersen, 3) Grosserer Valdemar Marius Fredsted, 4) Grosserer Jul Emanuel Bording Schacke og 5) Detailhandler Thomas Otto Petersen for Overtrædelse af Lovbekendtgørelse Nr. 80 af 31. Marts 1937 § 9 i Anledning af, at de paagældende har betegnet den af dem forhandlede Kaffe-Erstatning paa en Maade,

der er egnet til at hidføre Forveksling med den af Anmelderen A/S Brasiliansk Kaffe-kompagni for Selskabets Kaffe-Erstatning retmæssig førte Betegnelse.

Begæring om Strafforfølgning er tiltraadt af Grosserer-Societetets Komité.

Under Domsforhandlingen har Anmelderen nedlagt Paastand om Erstatning.

De Tiltalte paastaar Frifindelse.

Anmelderen har under 24. August 1929 ladet indregistrere et Varemærke, bestaaende af et tremastet Sejlskib og med nedenstaaende Tekst: Brasiliansk Kaffe Kompagni A/S, Østergade 36, København.

Varemærket er i 1939 fornyet for 10 Aar.

Under dette Varemærke har Anmelderen forhandlet sine Varer. I Februar 1940 begyndte Anmelderen at fremstille og forhandle Kaffe-Erstatning. Denne Vare forhandles i Karton-Emballage i 250 Grams Kvantum. Paa Kartonnens Forside er øverst paatrykt det af Anmelderen som Varemærke indregistrerede Skib i mørkt Guld paa blaa Baggrund. Derefter anføres i store mørke Guldbogstaver: Luksus Kaffe Erstatning. Endelig anføres nederst paa Forsiden med mindre blaa Bogstaver: Brasiliansk Kaffe Kompagni A/S, Østergade 36—38, København.

I Februar 1942 konstaterede Anmelderen, at de Tiltalte forhandlede Kaffe-Erstatning i et Udstyr, der efter Anmelderens Formening tilstræbte en Forveksling med deres Emballage. Det af de Tiltalte benyttede Udstyr er ikke det samme, idet det drejer sig om to forskellige Poseudstyr, som tilfælles har et Skibsmotiv ligesom Anmelderens.

Det af Tiltalte 1) Købmænds Niels Knud Hansen anvendte Poseudstyr, som han benytter til Forhandling af Kaffe-Erstatning fra sin Detailforretning, Odensegade 12, bestaar af en hvid Papirpose, hvorpaa er anbragt i lyst Guldtryk en Karavel, der i Udseende betydeligt afviger fra den af Anmelderen benyttede Skibstegning.

Under Karavellen er paa mørkt Guldtryk anbragt med blaa Bogstaver: Luksus Kaffe-Erstatning. Velsmagende — Drøj. Paa Bagsiden af Posen er trykt Tiltalte 1)'s Navn og Adresse.

Tiltalte 1) har faaet sit Poseudstyr fra Tiltalte 2) Grosserer Poul August Emanuel Petersen, Forretningssted Brolæggerstræde 6, hos hvem han køber sin Kaffe-Erstatning.

Det af Tiltalte 5) Detailhandler Thomas Otto Petersen anvendte Poseudstyr, som han benytter til Forhandling af Kaffe-Erstatning fra sin Detailforretning, Sallingvej 47, bestaar af en blaa Papirpose, hvorpaa i hvidt Tryk er anbragt et Sejlskib, som ligner Anmelderens en Del.

Under Sejlskibet er ligeledes i hvidt Tryk anbragt: Luksus Kaffe Erstatning. Paa Bagsiden er trykt Tiltalte 5)'s Firmanavn og Forretningsadresse.

Tiltalte 5) har faaet sit Poseudstyr fra Firmaet Fredsted & Co., Nybrogade 24, hos hvilket han køber sin Kaffe-Erstatning. Indehaverne af dette Firma er Tiltalte 3) Grosserer Valdemar Marius Fredsted og Tiltalte 4) Grosserer Jul Emanuel Bording Schacke.

Anmelderen gør gældende, at det af de Tiltalte benyttede Poseudstyr under Hensyn til Benyttelsen af Skibstegningen og Ordenes Sam-

menstilling er egnet til hos Publikum at hidføre Forveksling med det af Anmelderen benyttede Udstyr.

Anmelderen hævder, at de Tiltalte, som alle har været bekendt med de af Anmelderen retmæssig førte Kendetegn, har tilstræbt en Forveksling hermed for i Omsætningen at drage Fordel af det af Anmelderen gennem lang Tid og med stor Bekostning indarbejdede Varemærke.

De Tiltalte bestrider, at det af dem benyttede Poseudstyr er egnet til at forveksles med det af Anmelderen benyttede Poseudstyr, og at der fra deres Side er tilstræbt en saadan Forveksling.

Tiltalte 1) har til Politirapport forklaret, at han en Dag i Februar Maaned 1942 fik Besøg af en Repræsentant fra Tiltalte 2), der foreviste ham en hel Del Kaffe-papirposer, hvoraf han kunde udvælge sig en, som derefter vilde blive paatrykt hans Navn og Forretningsadresse. Han valgte en Pose med Paategningen »Luksus Kaffe-Erstatning« i blaa indrammet Guldtryk og oven over dette en gammeldags Karavel.

Tiltalte forhandler ligeledes Brasilko Kaffe-erstatning, og han har bemærket, at disse Pakninger er forsynet med et Sejlskib, men han har intet Kendskab til, hvorvidt dette Skib er indregistreret som Varemærke, og da han bestilte Posen som omtalt, satte han slet ikke dennes Udseende i Forbindelse med Brasilkos Varemærke, som han dog forud kendte, og han skænkede det ikke en Tanke, at dette Varemærke kunde være registreret, og at der fra anden Side kunde ske Forveksling mellem Skibene eller mellem de to forskellige Indpakninger overhovedet.

Repræsentanten, der foreviste ham Poserne, har ikke berørt Muligheden for Eneretten til Skibet som Varemærke eller Muligheden for en Forveksling med et eventuelt registreret Varemærke.

Tiltalte mener ikke, at der mellem de to Pakninger er nogen Lighed af en saadan Beskaffenhed, at der kan blive Tale om nogen Forveksling, hverken med Hensyn til Indpakning og Farve og slet ikke med Hensyn til Sejlskibet, idet Forskellen mellem de to Sejlskibe er saa iøjnefaldende, at man selv ved en overfladisk Betragtning ikke vil kunne forveksle Skibene.

Tiltalte 2) har under Domsforhandlingen og til Politirapporten forklaret, at han i sin Virksomhed bruger 60—70 Poser, hvori Varerne leveres til hans Aftagere efter dissers Valg. Posen med Skibskaravellen er foreslaaet ham af den af ham benyttede Klichéfabrik for ca. $\frac{1}{2}$ Aar siden.

Før Fremstillingen var han klar over, at Brasilko anvendte et Sejlskib som Varemærke, men han har ikke ved Valget af Pakningen været ude efter nogen Efterligning af dette Varemærke. Valget er udelukkende sket, fordi han syntes bedst om dette Udstyr af dem, han fik forelagt af Klichéfabrikken, og Posen kaldes i hans Forretning i daglig Tale for »Guldposen«.

Posen er solgt til Tiltalte 1) med dennes Firmanavn paa Bagsiden, og den er solgt til forskellige andre Handlende over hele Landet med de respektive Firmanavne bagpaa.

Tiltalte mener ikke, at der er en saadan Lighed mellem de to Pakninger, at der kan blive Tale om nogen Forveksling. Pakningerne er med Hensyn til Sejlskibene, Teksten og Farven saa forskelligartede, at Pub-

likum og andre Handlende ikke vil lade sig føre bag Lyset. Hvad selve Teksten angaar, er Ordene »Kaffe Erstatning« anvendt af alle Firmaer lige siden Bestemmelsen om, at alle Pakninger skal være forsynet med denne Betegnelse, er traadt i Kraft, og Ordet »Luksus« har været anvendt af saa godt som alle Handlende i den Tid, der fandtes Kaffe i Handelen.

Paa Brasilkos Pakninger fremtræder Ordet »Brasilko« desuden saa tydeligt, at enhver Forveksling alene paa Grund heraf vil være udelukket.

Tiltalte 5) har til Politirapport forklaret, at han for ca. $\frac{1}{2}$ Aar siden begyndte Forhandling af Kaffe Erstatning. Til Poseudstyr valgte han fra Firmaet Fredsted & Co. blandt forskellige Prøver en Pose med et Sejlskib, som af Firmaet blev forsynet med hans Forretningspaategning. Han var forud klar over, at Brasilko anvender et Sejlskib som Varemærke.

Tiltalte mener, at Forskellen mellem de to Pakninger er saa iøjnefaldende, at ingen vil kunne tage fejl, ikke alene paa Grund af Udseende og Tekst, men ogsaa paa Grund af Prisen, der er 90 Øre for Brasilko og 72 Øre for den anden. Tillige er der 50 gr's Forskel paa Vægten.

Tiltalte 3) har under Domsforhandlingen og til Politirapport forklaret, at han i sin Virksomhed bruger ca. 50 forskellige Poseudstyr. Han fik gennem en Repræsentant fra Dansk Pose Industri Tilbud paa forskellige Poser. Han udtog en halv Snes Stykker til sine Aftagere, saaledes at de kunde vælge imellem disse. Heriblandt var Posen med Sejlskibet. De forskellige Poser benyttes lige meget. Han var forud vidende om, at Brasilko benyttede en Pakning med et Sejlskib, men mener ikke, at der mellem de 2 Pakninger er en saadan Lighed, at der fra det købende Publikums Side kan blive Tale om nogen Forveksling. Skibene er saa forskelligartede, — Brasilko i Guldtryk i et blaafelt, deres eget i hvidt paa blaa Bund — at ingen vil kunne tage forkert af Pakkerne. Desuden er Brasilko emballeret i Karton og den indeni værende Pose uden Paatryk af nogen Art, og Brasilkos Karton er forsynet med »Brasilko« paa en saa tydelig Maade, at alene Tilstedeværelsen af dette Firmanavn maa være Garanti mod Forvekslinger. Endvidere er der i Tiltaltes Pakninger kun 200 gr Kaffe Erstatning, medens Brasilkos indeholder 250 gr. Prisforskellen er 18 Øre. Brasilko koster 90 Øre i Udsalg, deres egen 72 Øre. Endelig er Teksten og Farven paa de to Pakninger saa forskellige, saa at disse to Ting alene skulde være nok til at forebygge Fejltagelser.

Betegnelsen »Luksus Kaffe Erstatning« kan Brasilko efter Tiltaltes Formening ikke lægge Beslag paa, da »Kaffe Erstatning« skal være paaført Emballagen, og Ordet Luksus har altid været almindelig anvendt blandt Handlende.

Til denne Forklaring har Tiltalte 4) sluttet sig.

I Tilslutning til det anførte skal Retten udtale følgende:

Retten er enig med de Tiltalte i, at Anmelderen ikke kan erhverve Eneret paa Sammenstillingen »Luksus Kaffe Erstatning«, der for den ene

Bestanddels Vedkommende er en almindelig anvendt Vare-Anprisning og for den anden Bestanddels Vedkommende lovpaabudt.

Hvad Sejlskibsmotivet angaar, kan Anmelderens Opnaaelse af Vare-mærkebeskyttelse for et Mærke med et saadant lidet særpræget Billedmotiv, der paa Grund af sin dekorative Karakter er velegnet til og hyppigt anvendt paa Vare-Emballage ikke udelukke andre Handlende fra at bruge samme Motiv i anden Udformning. Man maa dog anse det for uheldigt, at Tiltalte 3)—5) benytter et Sejlskibsmotiv, der frembyder en ikke ringe Lighed med Anmelderens.

Om dette Anmelderens Billedmærke gælder endvidere, at det ikke er en særlig fremtrædende Bestanddel af Pakningen, idet det i saa Henseende domineres af det meget fremtrædende Paatryk: »Brasilko«.

Afgørende for Muligheden for Forveksling af Anmelderens Pakninger med de Tiltaltes er Helhedsindtrykket af disse. I saa Henseende foreligger følgende Erklæringer, fremkomne paa Henvendelse af Tiltalte 2).

De samvirkende Købmandsforeninger i Danmark udtaler i Skrivelse af 16. Maj 1942: »at der — uanset en vis Lighed imellem det paa Forsiden af begge Pakker anbragte Skibsmotiv — formentlig maa siges at være saa stor Forskel paa de paagældende Varers Indpakninger iøvrigt, at der næppe kan siges at være Grundlag for Forveksling hverken fra Købmandens eller Forbrugerens Side. Dels er Ligheden mellem de ovennævnte Skibsmotiver ikke særlig udpræget — Ligheden er jo i Virkeligheden kun denne, at det i begge Tilfælde drejer sig om Skibe — dels er Brasilko kartonneret, medens Deres Vare udelukkende indpakkes i Poseemballage. Hertil kommer det rent individuelle, nemlig at Købmændenes Navne ofte føres paa Deres Varer. At begge de omhandlede Varer benævnes Lüksus Kaffe Erstatning kan næppe anføres som et Lighedspunkt, idet en Række andre Erstatninger benævnes paa lignende Maade.«

Foreningen af faglærte Købmænd i Danmark udtaler i Skrivelse af 9. Juni 1942 i Anledning af Tiltaltes Forespørgsel:

»1) om hvorvidt en Forveksling mellem de to Pakninger vil være mulig,

2) om det vil være muligt for en Købmand at udgive den af Dem leverede Pakning for en Pakke »Brasilko«,

3) eller om en Kunde vil kunne faa det Indtryk, at den af Dem leverede Pakning er en Pakke Brasilko.

Deres Forespørgsel har været forelagt Foreningens Bestyrelse, og vi skal herefter besvare samtlige stillede Spørgsmaal med et »nej«, idet vi skal anføre herfor, at da A/S Brasiliansk Kaffe Kompagni under hele sin Reklamering af det af dette Firma fremstillede Produkt stærkt har fremhævet dettes Benævnelse »Brasilko«, vil en Forveksling alene af denne Grund være udelukket, da en Kunde, der paa Grund af Annonceringen ønsker at foretage et Indkøb af denne Vare, naturligvis straks vil se efter, om denne Betegnelse forefindes herpaa.

Men endvidere er efter Foreningens Opfattelse de to Pakningers Fremtræden saa forskellig, at der ogsaa af denne Grund ingen Forveksling vil kunne finde Sted, ligesom heraf følger, at det vil være umuligt for en Handlende at udgive den ene af de paagældende Varer for den

anden, uden at Kunden bliver opmærksom herpaa. Denne Forskellighed i Pakningernes Fremtræden gælder ikke alene den paatrykte Tekst, men ogsaa den højst forskelligartede Emballeringsform, idet der til »Brasilko« er anvendt Karton-Emballage, medens der af Deres Firma alene er anvendt Poser, hvilket efter Foreningens Opfattelse øjeblikkelig vil paakalde den til den ene eller anden af Varerne interesserede Købers Opmærksomhed, saa Forveksling herved ikke vil kunne finde Sted.«

Urtekræmmerforeningen udtaler i Skrivelse af 27. Maj 1940 »at vi til hvert af de i Deres Skrivelse anførte 3 Spørgsmaal svarer Nej«.

Retten er enig i det af de nævnte Handelsorganisationer indtagne Standpunkt. Anmelderens og de Tiltaltes Pakninger frembyder med Hensyn til Udstyr, Farver og nærmere Udformning saa store Forskelligheder, at de paagældende Pakninger taget som Helhed ikke er egnede til at forveksles.

De Tiltale vil herefter være at frifinde og Sagens Omkostninger at udrede af det Offentlige.

Nr. 284/1942.

Rigsadvokaten

mod

Svend Johannes Nathanael Jacobsen

(Landsretssagf. Erling Koefoed),

der tiltales for Overtrædelse af Lovbekendtgørelse Nr. 80 af 31. Marts 1937 § 10.

Sø- og Handelsrettens Dom af 6. August 1942: Tiltalte, Brasiliansk Kaffe Kompagni A/S ved dets Direktør Svend Johannes Nathanael Jacobsen, vil for Overtrædelse af Lovbekendtgørelse Nr. 80 af 31. Marts 1937 § 10 være at anse med en Statskassen tilfaldende Bøde af 200 Kr., subsidiært være at hensætte i Hæfte i 4 Dage. Tiltalte vil dernæst have at betale Sagens Omkostninger til det Offentlige. Det idømte at opfylde inden 14 Dage fra Dommens Afsigelse.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Sø- og Handelsretten.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Ved Højesterets i Dag afsagte Dom er Anmelderen anset skyldig i Overtrædelse af § 9 i Lovbekg. Nr. 80 af 31. Marts 1937.

Idet Tiltalte herefter og efter det iøvrigt foreliggende ikke ved de paagældende Annoncer findes at have overtraadt den nævnte Lovs § 10, vil han være at frifinde, hvorhos Sagens Omkostninger for begge Retter vil være at udrede af det Offentlige.

Thi kendes for Ret:

Tiltalte, Svend Johannes Nathanael Jacobsen, bør for det Offentliges Tiltale i denne Sag fri at være.

Sagens Omkostninger for begge Retter udredes af det Offentlige.

Dne indankede Doms Præmisser er saalydende:

Ved Anklageskrift af 27. Juni 1942 har Politidirektøren i København rejst Tiltale mod Brasiliansk Kaffe Kompagni A/S ved Direktør Svend Johannes Nathanael Jacobsen til Strafs Lidelse for Overtrædelse af Lovbekendtgørelse Nr. 80 af 31. Marts 1937 § 10 i Anledning af, at Tiltalte, der paa Forretningssted Østergade 36—38 driver Handel en detail, i Marts og April 1942 i Konkurrenceøjemed ved Annoncer i forskellige Dagblade og i »Kaffehandlerbladet« om Anmelderens Virksomhed har udbredt urigtige og skadelige Meddelelser.

Anmelderen er Firmaet Emanuel Petersen, Brolæggerstræde 6.

Begæring om Strafforfølgning er tiltraadt af Grosserer-Societetets Komité.

Tiltalte paastaar Frifindelse.

Tiltalte har under 24. August 1929 ladet indregistrere et Varemærke, bestaaende af et tremastet Seilskib og med nedenstaaende Tekst: Brasiliansk Kaffe Kompagni A/S, Østergade 36, København. Varemærket er i 1939 fornyet for 10 Aar.

Under dette Varemærke har Tiltalte forhandlet sine Varer. I Februar 1940 begyndte Tiltalte at fremstille og forhandle Kaffe-Erstatning. Denne Vare forhandlede i Karton-Emballage i 250 Grams Kvantum. Paa Kartonnens Forside er øverst paatrykt det af Tiltalte som Varemærke indregistrerede Skib i mørkt Guld paa blaa Baggrund. Derefter anføres i store mørke Guldbogstaver: Brasilko og med blaa Bogstaver: Luksus Kaffe Erstatning. Endelig anføres nederst paa Forsiden med mindre blaa Bogstaver: Brasiliansk Kaffe Kompagni A/S, Østergade 36—38. København.

I Februar 1942 konstaterede Tiltalte, at Anmelderen forhandlede Kaffe-Erstatning i et Udstyr, der efter Tiltaltes Formening tilstræbte en Forveksling med denne Emballage.

Det af Anmelderen benyttede Udstyr bestaar af en hvid Papirpose, hvorpaa er anbragt i lyst Guldtryk en Karavel, der i Udseende betydeligt afviger fra den af Tiltalte benyttede Skibstegning.

Under Karavellen er paa mørkt Guldtryk anbragt med blaa Bogstaver: Luksus Kaffe-Erstatning. Velsmagende — Drøj.

Paa Bagsiden af Poserne trykkes Forretningsnavn og -adresse for Anmelderens Aftagere.

Tiltalte henvendte sig i Begyndelsen af Marts Maaned 1942 til Anmelderen og krævede, at denne straks ophørte med Anvendelsen af det paagældende Udstyr, idet Benyttelsen heraf var stridende mod Konkurrenceovens § 9.

Da Anmelderen benægtede, at der ved Udstyrets Anvendelse forelaa en Overtrædelse af Konkurrenceoven, indgav Tiltalte i Slutningen af Marts Maaned til Politidirektøren i København Begæring om Tiltale mod Anmelderen under nærværende Sag for Overtrædelse af Konkurrenceovens § 9.

Omkring samme Tidspunkt lod Tiltalte i en Række Dagblade og Kaffehandlerbladet indrykke saalydende Annonce:

BRASILKO ADVARER!
BRASILKO
LUKSUS KAFFE ERSTATNING
EFTERLIGNES

Saaledes ser vor Pakning ud	Stor Gengivelse af Tiltaltes Pakning	Ordet BRASILKO i Guldbogstaver skal findes paa Pakningen.
Saaledes ser Efterligningerne ud	Mindre Gengivelse af Anmelderens Pakning. i P. S. 31/42.	Mindre Gengivelse af Anmelderens Pakning. i P. S. 30/42.

Vor BRASILKO Erstatnings
kolossale Sejrsgang har fristet
Konkurrenter til Efterligning.

Anmelderen gør gældende, at Tiltalte ved denne Averteringsform har overtraadt Konkurrencelovens § 10. Efter Anmelderens Formening rummer dennes Pakning ingen Mulighed for Forveksling med Tiltaltes, og der er ikke tilstræbt nogen Forveksling med Tiltaltes Pakning. Den af Tiltalte udsendte Annonce indeholder derfor en urigtig Meddelelse, der er egnet til at skade Anmelderens Virksomhed.

Tiltalte begrundet sin Frifindelsespaaestand med, at den stedfundne Annoncering er en berettiget Reaktion overfor den af Anmelderen begaaede Overtrædelse af Konkurrencelovens § 9. Annoncen indeholder ingen urigtig Meddelelse og kan ikke have paaført Anmelderen noget Tab.

Tiltalte, Direktør Svend Jacobsen, har til Politirapport forklaret, at han udelukkende har indrykket Annoncen i den Hensigt at henlede Brasilkos Kunders Opmærksomhed paa den i Handelen bragte Pakning, der i høj Grad er egnet til at skabe Forvekslinger. Brasilko fik i 1929 under Nr. 896 indregistreret det paa Pakningerne anførte Motiv af et Sejlskib, der siden har været anvendt paa Selskabets Emballage.

Allerede for over 2 Aar siden begyndte man at fremstille Kaffe-erstatning i samme Pakning, som stadig anvendes, ligesom man siden har benyttet Betegnelsen »Lüksus Kaffe Erstatning«.

Denne Betegnelse har man, indtil Anmelderen udsendte den omhandlede Pakning, været ene om at benytte, og Tiltalte hævder, at selv om ingen af Ordene »Lüksus Kaffe Erstatning« kan beskyttes, er Forholdet dog saaledes, naar man ser Sagen som Helhed, idet Motivet er efterlignet i betydelig Grad, at det har været Anmelderens Hensigt at drage økonomisk Fordel ved at efterligne Tiltaltes Pakning.

Tiltalte afviser endvidere den Paastand, Anmelderen har anført, at Annoncen virker skadelig paa dennes Virksomhed, idet der ikke i Annoncen henvises til nogen bestemt Efterligning, og der nævnes ingen

Navne. Saafremt det alligevel skulde være Tilfældet, at Anmelderen har mærket en Nedgang i Salget, maa det ses paa den Baggrund, at Efterligningen har været saa fuldkommen, at Publikum hidtil har taget Fejl ved Indkøbene.

Grunden til, at man begyndte Annonceringen, er endvidere, at man havde en Fornemmelse af, at der laa et bevidst Motiv bag Efterligningerne, idet de 2 i Annoncen trykte Efterligninger er fremstillet af samme Posefabrikant, formentlig paa Foranledning af Anmelderen og den anden Fabrikant, men iøvrigt hævder Tiltalte, at begge de i Annoncen anførte Efterligninger er saa fremtrædende, at man ikke nærede Betænkelighed ved at indrykke Annoncen for hver enkelt af dem, idet man formener, at der i begge Tilfælde ligger det Motiv bagved at efterligne Selskabets indregistrerede Varemærke.

Ved nærværende Rets Dom af 6. August 1942 i P. S. Nr. 29/1942 er det antaget, at Anmelderens Pakning med Hensyn til Udstyr, Farver og nærmere Udformning frembyder saa store Forskelligheder fra Tiltaltes Pakning, at de ikke er egnede til at forveksles. Ved Dommen frifindes derfor Anmelderen for den mod denne i nævnte Politisag rejste Tiltale for Overtrædelse af Konkurrencelovens § 9.

Det er herefter urigtigt, naar Tiltalte i nærværende Sag i de omhandlede Annoncer anfører, at Anmelderen efterligner Brasilko Luksus Kaffe-Erstatning. At Anmelderen ikke nævnes ved Navn i Annoncen er uden Betydning, da den af Anmelderen benyttede Pakning tydelig gives i Annoncen.

Det maa dernæst staa Tiltalte klart, at den i Annoncen mod Anmelderen fremsatte Beskyldning for at efterligne Tiltaltes Pakning var egnet til at skade Anmelderens Virksomhed, ligesom Tiltalte maa bære Risikoen ved, at Selskabet indleder den anførte Annonceringskampagne uden at afvente Resultatet af den indgivne Politianmeldelse for Overtrædelse af Konkurrencelovens § 9.

Der foreligger herefter fra Tiltaltes Side ved den stedfundne Avertering en Overtrædelse af Konkurrencelovens § 10, og Tiltalte vil derfor være at anse med en Bøde paa 200 Kr., subsidiært 4 Dages Hæfte, hvorhos Tiltalte maa betale Sagens Omkostninger.

Nr. 285/1942.

Rigsadvokaten

mod

Svend Johannes Nathanael Jacobsen,

der tiltales for Overtrædelse af Lovbekendtgørelse Nr. 80 af 31. Marts 1937 § 10.

Sø- og Handelsrettens Dom af 6. August 1942: Enslydende med Sø- og Handelsrettens Dom i foranstaaende Sag bortset fra Dommens Stk. 2, der er saalydende: »Anmelderen er Firmaet Fredsted & Co., Nybrogade 24.«

og Stk. 8—9, der er saalydende:

»Det af Anmelderen benyttede Poseudstyr bestaar af en blaa Papirpose, hvorpaa der i hvidt Tryk er anbragt et Sejlskib, som ligner Tiltaltes en Del.

Under Sejlskibet er ligeledes i hvidt Tryk anbragt »Luksus Kaffe Erstatning«.

Højesterets Dom er enslydende med Dommen i foranstaaende Sag.

Torsdag den 15. April.

Nr. 399/1941. **Gartner Jens Vestergaard Jensen**
(Heilesen efter Ordre)

mod

Direktør **Karl Marius Laursen** (Henrik Bache).

(Spørgsmaal om Retten til en Brandskadeerstatning).

Vestre Landsrets Dom af 5. December 1941 (II Afd.): Sagsøgte, Direktør Karl Marius Laursen, bør for Tiltale af Sagsøgeren, Gartner Jens Vestergaard Jensen, i denne Sag fri at være. I Sagsomkostninger betaler Sagsøgeren til Sagsøgte 300 Kr., der udredes inden 15 Dage.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Vestre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Seks Dommere bemærker følgende:

Det tiltrædes, at der ikke er ført Bevis for, at Appellanten har gjort sig skyldig i en saadan Misligholdelse af Kontrakten, at de i dennes Post 5 foreskrevne Følger kunde gøres gældende af Indstævnte.

Det findes dernæst ikke med tilstrækkelig Tydelighed at fremgaa af det indgaaede Retsforlig, at Appellanten ved ikke at fraflytte Ejendommen inden den 1. Maj 1940 vilde miste Retten med Hensyn til Bygningerne.

Herefter findes der ikke at være godtgjort noget Grundlag for, at Indstævnte skulde være berettiget til Brandskadeerstatningen.

Som Følge heraf stemmer disse Dommere for at tage Appellantens Paastand til Følge og for at paalægge Indstævnte at betale Sagens Omkostninger for Landsretten med 300 Kr. og for Højesteret efter Reglerne for beneficerede Sager.

Tre Dommere stemmer for at stadfæste Dommen i Henhold til dens Grunde.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Indstævnte, Direktør Karl Marius Laursen, er overfor Appellanten uberettiget til den til 2940 Kr. opgjorte Brandskadeerstatning for de af Appellanten ved Police Nr. 1099 i Jydsk Brandforsikring for Bygninger forsikrede, den 12. Juni 1940 nedbrændte Bygninger.

I Sagsomkostninger for Landsretten betaler Indstævnte til Appellanten 300 Kr.

Til det Offentlige betaler Indstævnte derhos de Rets- og Stempelafgifter som i Mangel af fri Proces for Højesteret skulde have været erlagt af Appellanten, samt i Salær for Højesteret til Højesteretssagfører Heilesen 200 Kr. og det Landsretssagfører Glud af Retten for Ning og Hasle m. fl. Herreder tillagte Salær m. v. 62 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Gennem en Avisannonce kom Sagsøgeren, Gartner Jens Vestergaard Jensen, Viborg, i Forbindelse med Sagsøgte, Direktør Karl Marius Laursen, Risskov, som ejede et Hedeareal paa 259 Tdr. Land i Grove Sogn, hvilket Areal han agtede at lade udstykke og opdyrke efter en nærmere af ham lagt Plan. Efter Forhandling mellem Parterne blev der den 1. Maj 1936 mellem dem oprettet en saakaldt »Brugs- og Aftægtskontrakt« angaaende en ca. 24 Tdr. stor Parcel af Hedearealet, hvilken Parcel senere efter sket Udstykning fik Matr. Nr. 2 af Gindeskov og Barslund By, Grove Sogn. I Kontrakten hedder det blandt andet:

»1. Jeg, Direktør Karl M. Laursen, overlader herved til Jens Vestergaard Jensen, Rødkærbro, Brugsret over den mig tilhørende Parcel Nr. — — — af den mig ifølge tinglyst Adkomst tilhørende Ejendom Matr. Nr. 2 q og 2 r af Gindeskov og Barslund By, Grove Sogn.

Brugsforholdet tager sin Begyndelse den 1. Maj d. A. og er paa Betingelse af nedenfor anførte Vilkaars prompte Overholdelse uopsigelig fra Ejerens Side i et Tidsrum af 10 Aar til 1. Marts 1946, til hvilket Tidspunkt Brugsforholdet ophører, medmindre Brugeren ønsker dets Forlængelse. Se Punkt 6. Fra Brugeren Side kan Forholdet opsiges til Ophør med et halvt Aars forudgaaet Varsel til 1. Marts.

2. Den Parcel, der overlades Brugeren, er i Øjeblikket uopdyrket Hedejord, og det er en Forudsætning for Brugsforholdet, at Brugeren, saa snart det er muligt for ham, opdyrker Jorden ved Brydning af Heden og Kultivering af denne, derunder ogsaa fornøden Mergling af Arealet.

I denne Henseende bestemmes det, at Brugeren hvert Aar skal opdyrke mindst $\frac{1}{10}$ af Arealet, saaledes at hele Arealet om 10 Aar er taget under Plov.

Med Hensyn til Mergling skal efter 8 Aars Forløb mindst $\frac{1}{4}$ af Arealet være merglet.

3. Til Dækning af Ejerens Udgifter i Anledning af Udstykningen etc. vedrørende denne Parcel, betaler Brugeren straks ved nærværende Kontrakts Underskrift et Beløb, stort Kr. 67,00, skriver sektisyv Kroner.

Endvidere er Brugeren pligtig til fremtidig, saa længe Brugsforholdet bestaar, at udrede de paa Parcellen hvilende Skatter og Afgifter af enhver Art saavel til Stat som til Kommune — — —

4. Bortset fra disse Udgifter, som Brugeren vil have at udrede, overlades Brugen af Arealet iøvrigt Brugeren vederlagsfrit i den 10-aarige Periode. Brugeren skal være berettiget til paa Parcellen at opføre fornødne og nødvendige Bygninger — — —

5. Forsaavidt Brugeren ikke overholder sine Forpligtelser som foran stipuleret, dels med Hensyn til Udredelsen af de paa Parcellen paa hvilende Skatter og Afgifter, dels i Henseende til Hegnspligt og Opdykningspligt er Ejeren berettiget til at betragte nærværende Brugsforhold som misligholdt og kan da forlange, at Brugeren ophører med Brugen af Ejendommen samt fraflytter og ryddeliggør denne, eventuelt ved en paa Brugereens Bekostning afholdt Fogedforretning.

I Tilfælde af, at Forholdet ophører som Følge af Brugereens Misligholdelse af Kontrakten eller i Tilfælde af Ophør efter Opsigelse, skal Parcellen afleveres til Sælgeren, saaledes som den da er og forefindes med eventuelle paastaaende Bygninger og disses Tilbehør, Bepplantninger etc. uden at Brugeren har nogen Ret til Erstatning eller Godtgørelse for de Bygninger, han maatte have opført paa Grunden eller de Forbedringer, han maatte have foretaget paa Jorderne. — — —

6. Som ovenfor nævnt ophører det vederlagsfrie Brugsforhold den 1. Marts 1946. Brugeren eller dennes eventuelle i uskiftet Bo hensiddende Enke skal dog være berettiget til at forlange, at Brugsforholdet efter nævnte Dato fortsættes paa Vilkaar, at Brugeren da fremtidig, saa længe Sælgeren eller dennes Hustru lever, da aarlig skal tilsvare Sælgeren eller Hustru en Aftægtsydelse, stor 1800 kg Rug (hollandsk Vægt 118/120), hvilken Aftægt Brugeren skal betale med Halvdelen 900 kg i Juni og Halvdelen 900 kg i December og iørste Gang i Juni Termin 1946 — — — I Misligholdelsestilfælde er Ejeren berettiget til at betragte Forholdet som misligholdt og kræve Brugeren udsat.

Denne Kontrakt vedvarer da, indtil den eventuelt maatte blive opsagt af Brugeren eller til saavel Ejeren som dennes eventuelle efterlevende Enke er afgaaet ved Døden, og i dette Tilfælde skal Brugeren da være berettiget til af den længstlevende Ægtefælles Bo at kræve sig meddelt Skøde paa Ejendommen uden Vederlag af nogen Art alene paa Betingelse af, at Brugeren betaler de med Overdragelsen forbundne Udgifter. — — —

Det er endvidere aftalt, at de Rettigheder, som Brugeren har efter nærværende Kontrakt, kan han naarsomhelst tiltransportere en anden, men i saa Tilfælde skal der ved Brugets Afstaaelse deponeres 500 Kr. hos Ejeren, hvilket Beløb denne er berettiget til frit at disponere over, saa snart det maatte vise sig, at den nye Bruger ikke overholder foranstaaende Kontrakt i enhver Henseende. — — —

Paa Parcellen lod Sagsøgeren derpaa opføre et Stuehus med Udhus samt Drivhus og lod derpaa Bygningerne forsikre i »Jydsk Brandforsikringsforening for Bygninger« for ialt 5200 Kr.

I det første Par Aar efter Brugsforholdets Stiftelse var Forholdet godt mellem Parterne, men derefter opstod der efterhaanden betydelige Uoverensstemmelser mellem dem, og under en ved Stævning af 16. Oktober 1939 mod Sagsøgeren anlagt Sag paastod Sagsøgte ham dømt til uden Vederlag at fratræde Brugen af Parcellen, idet Sagsøgte blandt andet gjorde gældende, at Sagsøgeren havde misligholdt Kontrakten ved efter 3½ Aars Brug kun at have opdyrket ca. 2 Tdr. Land. Retssagen afsluttedes med et mellem Parterne den 17. November 1939 inden Retten indgaaet Forlig, der er saalydende:

»Indstævnte tilbyder nu at fraflytte Ejendommen i Grove inden 1. Maj 1940, saaledes at han er berettiget til at medtage inden nævnte Dato alt, hvad han ejer paa Ejendommen, herunder Bygninger, men dog ikke udplantede Træer.

Han forpligter sig derhos til ikke i 5 Aar fra den 1. Maj 1940 at tage Bopæl indenfor en Afstand af 15 km fra Ejendommen Matr. Nr. 2 af Gindeskov og Barslunds Grænse og stiller som Betingelse, at Brugs- og Aftægtskontrakten med Sagsøgeren hæves uden yderligere Udgifter for ham, samt at Sagsøgeren betaler Indstævnte 50 Kr. kontant, hvilket Beløb, der idag af Sagsøgeren skal deponeres hos Landsretssagfører Bjerre, skal udbetales Indstævnte, saa snart han er fraflyttet Ejendommen og ihvert Fald den 1. April 1940. Indstævnte forlanger derhos 2 Bisværme og 1 Stade og frafalder herefter ethvert økonomisk Krav overfor Sagsøgeren.

Sagsøgeren modtager det saaledes fremsatte Tilbud og frafalder ethvert økonomisk Krav overfor Indstævnte, naar det nu indgaaede Forlig overholdes.«

Da Sagsøgeren, som nægtede at modtage et af Sagsøgte gjort lovligt Tilbud om Betaling af de i Forliget ommeldte 50 Kr., vægrede sig ved at fraflytte Ejendommen efter den fastsatte Fristis Udløb under Paa-beraabelse af, at han i et og alt havde overholdt sine Forpligtelser efter den indgaaede Kontrakt, begærede Sagsøgte Retsforliget fuldbyrdet ved Sagsøgerens Udsættelse af Ejendommen og forskellige Løsøregenstande. Under den derpaa følgende Fogedforretning protesterede Sagsøgeren mod Udsættelsen, idet han gjorde gældende, dels, at han havde været Genstand for usømmelig Behandling fra Sagsøgte Side og dels, at han selv havde bygget Ejendommens Bygninger og forbedret dens Jorder. Ved en af Fogedretten for Holstebro og Struer Købstæder m. v. den 12. Juni 1940 afsagt Kendelse blev — bortset fra nogle Løsøregenstande — Udsættelsesforretningen fremmet, som af Sagsøgte begært mod Betaling eller Tilbud om Betaling af 50 Kr., og Sagsøgte indsat i Besiddelse af Ejendommen. I Kendelsen hedder det blandt andet:

»Med Hensyn til de af Rekvisitus selv fremsatte Indsigelser imod Forligets forbindende Kraft for ham bemærkes, at Fogedens Prøvelsesret overfor disse tildels maa anses afskaaret i Henhold til Retsplejelovens § 484.

Forsaavidt de maa kunne gøres gældende, idet de gaar ud paa, at der efter Indgaaelsen af det omhandlede Retsforlig er indtraadt Omstændigheder, der skulde medføre Forligets Bortfald, bemærkes, at det ikke af det af Rekviritus anførte findes at kunne udledes at Rekvirenten har opgivet — eller givet Rekviritus Føje til at regne med, at han havde opgivet — sine Rettigheder ifølge Retsforliget.«

Et derefter fremsat Tilbud om Betaling af de 50 Kr. kontant blev afslaaet af Sagsøgeren, der imidlertid fik Tilladelse til at forblive boende paa Ejendommen indtil den 17. Juni 1940.

Den 12. Juni 1940 umiddelbart efter Fogedforretningens Afholdelse nedbrændte Bygningerne, og den Brandskadeserstatning, som det paa-hvilede »Jydsk Brandforsikringsforening for Bygninger« at udrede, opgiordes ved en den 5. Juli 1940 afholdt Syns- og Vurderingsforretning til ialt 2940 Kr. Sagsøgeren blev ogsaa efter den 17. Juni ved med at færdes paa Ejendommen, hvorfra han blandt andet fjernede 2 Drivhuse og ca. 14 Mistbænke, hvorhos han gravede Kartofler op og plukkede Tyttebær paa den.

Paa Foranledning af Sagsøgte blev der i Oktober 1940 meddelt Sagsøgeren en Advarsel fra Politiet mod at indfinde sig paa Ejendommen.

Da der mellem Sagsøgeren og Sagsøgte var opstaaet Tvist om, hvem af dem Brandskadeerstatningen rettelig tilkom, har Sagsøgeren under nærværende Sag paastaet Sagsøgte kendt uberettiget til den. Sagsøgte har nedlagt Paastand om Frifindelse.

Til Støtte for sin Paastand har Sagsøgeren gjort gældende, at han ikke har gjort sig skyldig i Misligholdelse af Kontrakten, som af Sagsøgte paastaet, idet han vil have opløjet over 12 Tdr. Land af Hedejorden. Han har dernæst anført, at Bestemmelsen i Kontraktens Post 5 om Sagsøgerens Pligt til i de der nævnte Tilfælde at aflevere ogsaa paa Parcellen af ham opførte Bygninger med Tilbehør uden Ret til Erstatning eller Godtgørelse i ethvert Fald er af saa ensidig Karakter til Fordel for Sagsøgte, at Sagsøgeren ikke kan være pligtig at vedstaa den. Da Kontrakten danner Grundlaget for det indgaaede Retsforlig, maa dette efter hans videre Anbringende ligeledes anses for ugyldigt, hvorved han i det Hele har henvist til §§ 31 og 33 i Lov om Aftaler af 8. Maj 1917. Sagsøgeren har endelig hævdet, at saafremt det var Meningens med Retsforliget, at han forbrød sin Ejendomsret til Bygningerne m. m. hvis han ikke fraflyttede Ejendommen inden 1. Maj 1940, maatte denne for ham saa alvorlige Følge have været udtrykt klart og koncist i Forliget, hvilket han bestrider at være Tilfældet.

Selv om der nu ikke her under Sagen af Sagsøgte er tilvejebragt Oplysninger, der godtgør, at Sagsøgeren har gjort sig skyldig i Misligholdelse af Kontrakten, findes det mellem Parterne indgaaede Retsforlig efter de foreliggende Oplysninger om, hvorledes Forholdet havde udviklet sig mellem dem, at maatte betragtes som en selvstændig mellem dem oprettet Overenskomst og saaledes at maatte være bestemmende for, hvorledes Tvisten mellem dem vil være at afgøre. Da Sagsøgeren som foran nævnt forblev paa Ejendommen efter 1. Maj 1940, findes han efter Forligets Ordlyd og Indhold ikke at have haft noget Erstatnings-

krav med Hensyn til Bygningerne, saafremt disse ikke var nedbrændt, og da der som Følge heraf ej heller efter Branden kan tilkomme ham nogen Ret til den omhandlede Brandskadeerstatning, vil hans Paastand, idet der ikke af ham er oplyst Omstændigheder, der vilde medføre Forligets Ugyldighed eller Bortfald, ikke kunne tages til Følge, og Sagsøgte saaledes være at frifinde.

Med Hensyn til Sagens Omkostninger vil der være at forholde som nedennævnt.

Mandag den 19. April.

Nr. 15/1942. **Entrepenørerne Anders Christian og Johannes Plinius** (Hartvig Jacobsen) mod

Proprietær Rasmus Sønderskov (Allerup).

(Opgørelse af Parternes Mellemværende vedrørende Leje af en Tørvemose).

Østre Landsrets Dom af 31. December 1941 (IV Afd.): De efter Begæring af Sagsøgeren, Proprietær Rasmus Sønderskov, af Fogeden for Helsingør Købstad m. v. hos de Sagsøgte, Entrepenørerne Anders Christian og Johannes Plinius, den 6. Juni og den 1. August 1941 nedlagte Forbud stadfæstes. De Sagsøgte bør inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse een for begge og begge for een til Sagsøgeren betale 13.533 Kr. 47 Øre med Renter heraf 5 pCt. aarlig fra den 8. December 1941, til Betaling sker, og Sagens Omkostninger med 2000 Kr. under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Appellanterne har for Højesteret gentaget deres for Landsretten nedlagte Paastand, dog at det Beløb, som de paastaar Indstævnte dømt til at betale nedsættes til 10.495 Kr. 85 Øre, idet de bl. a. i Erstatning for Svind, forhindret Produktion og Tort og Kreditspilde ved de to Fogedforbud under eet kræver 5000 Kr.

For Højesteret har Appellanterne ikke fastholdt den af dem for Landsretten hævdede Forstaaelse af Forligets Bestemmelse om forlods Levering af 300 Tons Tørv, og ikke bestridt Rigtigheden af de paa Indstævntes Foranledning foretagne Analyser, hvorhos de har anerkendt Indstævntes Krav paa 39 Kr. for Leje af Hest.

Efter de i Sagen foreliggende Oplysninger maa det antages, at der fra Appellanternes Side i 1940 har foreligget en saadan Misligholdelse af Kontrakten, bl. a. af Bestemmelsen i Post 5

om Maskinerne, at den i Forliget paa Grundlag heraf fastslaaede Ret for Indstævnte til 300 Tons Tørv forlods som Restvederlag for Dynd og Læggeplads for Aaret 1940 ikke kan anses for at have været stridende mod Maksimalprisbestemmelserne i Bekg. Nr. 169 af 12. April 1940.

Med denne Bemærkning og iøvrigt i Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil Dommen være at stadfæste, hvorhos Appellanterne findes at burde betale Sagens Omkostninger for begge Retter med 2000 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

I Sagsomkostninger for begge Retter betaler Appellanterne, Entreprenørerne Anders Christian og Johannes Plinius, til Indstævnte, Proprietær Rasmus Sønderkov, 2000 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

I Begyndelsen af Aaret 1940 førtes der Forhandlinger mellem Sagsøgeren, Proprietær Rasmus Sønderkov, og de Sagsøgte, Entreprenør Anders Christian Plinius og dennes Søn, Entreprenør Johannes Plinius, om de Sagsøgte Leje af den til Sagsøgerens Ejendom Sandholmgaard i Blovstrød Sogn hørende Tørvemose til Udnyttelse til Tørvefremstilling. Sagsøgeren overleverede i den Anledning de Sagsøgte en Redegørelse fra Det danske Hedeselskab over en den 18. Oktober 1939 foretaget Undersøgelse af den ca. 36 ha store Mose, der angives som hørende til »Klasse II (daarlig Tørv)«. I Redegørelsen udtales bl. a.:

- »3. Mosens alm. Karakter: Lavmose.
4. Overfladeforhold: Der findes en Del Tørvegrave.
5. Vegetationen: alm Engvegetation.
6. Tørvedybde: fra 0,3 til 3,5 m. Gennemsnit ca. 1,50 m.
7. Tørvemassens Beskaffenhed: Gennemgaaende velomsat Tørv. Ved a findes en Kalkrevle i Tørvemassen.
8. Undergrunden: Dels Sand, dels kalkholdig Ler.
9. Afvandingsforholdene: Ret gode.
10. Benyttelse: Der har tidligere været gravet en Del Tørv, nu graves ikke mere af Betydning. Arealet anvendes i Hovedsagen til Afgræsning og Høslet.
11. Bemærkninger: Der vil antagelig flere Steder i Mosen være Mulighed for en ret anseelig Tørveproduktion, ligesom der findes fortrinlig Læggeplads. Tørvemassens Kvalitet ligger dog noget under Middel.«

I Forbindelse med Undersøgelsen havde Hedeselskabet foretaget en Brændselsanalyse, der udviste følgende:

•Total Tørve- dybde cm	Prøve- udtagnings- dybde cm	Ved 25 % Fugtighed er Prøvens Indhold i % af Brendværdi			
		Aske	Srovl	Absolut V. E.	Nyttig V. E.
350	50	16,4	0,65	3221	2878
—	100				
—	150				
—	200				
—	250				
—	300				
Æltetørsv		14,1	0,51	3344	2994«.

Og en yderligere Analyse udviste følgende:

•Total Tørve- dybde cm	Prøve- udtagnings- dybde cm	Procent Aske ved 25 % Fugtighed
300	75	10,7
”	200	11,7
300	75	11,4
300	150	12,3
”	200	11,2
”	275	12,2
200	75	10,3
”	150	11,1
350	150	38,0
”	250	16,1«

Den 27. Februar 1940 oprettedes mellem Sagsøgeren og de Sagsøgte en Overenskomst, som tinglystes paa Sagsøgerens Ejendoms Folio den 11. Marts s. A., og hvorved Sagsøgeren overdrog de Sagsøgte Ret til at fabrikere Tørsv paa Mosen for et Tidsrum af 10 Aar fra den 1. Marts 1940. I Overenskomsten bestemmes bl. a.:

»1. Ejeren overlader til Entreprenørerne saa stor en Del af Moserne, der er nødvendige for Oparbejdning af minimalt 5000 Tons Tørsv pr. Aar og den til Produktionen nødvendige Læggeplads.

2. Entreprenørerne forpligter sig til at oparbejde Tørsven saa dybt som muligt, mindst i 4 Meters Dybde, hvor Tørvelaget gaar saa dybt, men har Ret til at skære i en større Dybde.

3. Entreprenørerne er forpligtet til at producere mindst 5000 Tons Tørsv pr. Aar og har Ret til at producere mere.

4. Entreprenørerne er forpligtet til at anvende moderne Maskiner, derunder elektriske Kraftmaskiner, Æltemaskiner og Pumper, idet det er en Betingelse, at Tørsvene skal maskinforarbejdes og formes og ikke maa udridses.

5. Produktionen paabegyndes hvert Aars 1. April eller før, hvis Vejret ikke lægger Hindringer i Vejen. De anvendte Maskiner skal have en Kapacitet pr. Dag af mindst 50 Tons færdig Tørsv — —

6. Entreprenørerne yder Ejerne som Vederlag 20 pCt. af den oparbejdede Produktion, dog mindst 1000 Tons Tørsv aarlig, uanset om der er oparbejdet mindre end 5000 Tons færdige Tørsv pr. Aar. De Tørsv, der

leveres Ejeren, skal være prima tørre Tørv, som en 1. Kl. Handelsvare er. Ejeren skal have sin Tørveandel successive i Løbet af Sæsonen i samme Forhold, som Entreprenørerne i de forskellige Maaneder fører deres Produktion fra Mosen — — —

7. Entreprenørerne har Ret til at opføre nødvendige Arbejdsskure for Folkene og Staldplads til sine Heste samt lade trække elektriske Kraftledninger fra Lade eller Vej til Mosen. Ejeren paatager sig at yde Husrum til Entreprenørernes Heste, indtil de kan ligge ude.

8. Der betales ikke noget til Ejeren for Læggeplads det første Aar, men for hvert af de følgende Aar betaler Entreprenørerne til Ejeren for Læggeplads 2 Tons Tørv pr. Td. Land.«

Ved senere mundtlig Aftale mellem Parterne blev Tallet 5000 i Posterne 1, 3 og 6 ændret til 4000 og Tallet 1000 i Post 6 ændret til 800.

I Løbet af Sæsonen 1940 modtog Sagsøgeren kun 500 Tons Tørv, og der opstod Uoverensstemmelser mellem Parterne om forskellige Forhold. Tvisten blev forelagt en Voldgift, men blev, inden denne traf sin Afgørelse, afgjort ved et den 5. Februar 1941 mellem Parterne oprettet Forlig, der lyder saaledes:

»Undertegnede Parter i Henhold til foranstaaende Overenskomst af 27. Februar 1940 er blevet enige om følgende til endelig Afgørelse af de Uoverensstemmelser, der er opstaaet af Overenskomsten, og angaaende hvilke der er indledet Voldgiftssag, hvilken herefter hæves, idet hver af Parterne betaler sin Sagfører og øvrige Omkostninger.

Det i Overenskomstens Post 6 fastsatte Minimumsvederlag paa 1000 Tons Tørv aarlig er ifølge tidligere Overenskomst nedsat til 800 Tons aarlig, hvoraf Proprietær Sønderkov i 1940 har faaet leveret 500 Tons. Entreprenørerne forpligter sig til at levere udover de 800 Tons, som skal leveres som Minimumsleverance i 1941, 300 Tons, hvilke skal leveres forlods af 1941-Produktionen, inden Entreprenørerne selv disponerer over nogen Tørv. Det kontraktmæssige Vederlag for 1941 leveres overensstemmende med Post 6 og saaledes, at den sidste Del heraf ubetinget og under alle Omstændigheder skal være leveret inden Udgangen af Juli Maaned 1941. De Tørv, som skal leveres til Herr Sønderkov lægges straks, naar de er fabrikeret, for sig selv i den nordvestlige Del af Mosen, se vedhæftede Plan, d. v. s. at forlods 300 Tons og derefter mindst 20 pCt. af den ugentlige Produktion skal føres til nævnte Læggeplads.

Hele Mosens Produktion vejes paa en af Herr Sønderkov opstillet Brovægt, der passes af en Tillidsmand, som Parterne enes om eller, som i Mangel af Enighed udpeges af den kgl. Vejer og Maaler blandt dennes Assisterer. Denne Tillidsmand fører tillige Regnskabet over Tørveproduktionen, og hans Løn betales med Halvdelen af hver af Parterne.

Hver Lørdag foretages en samlet Opgørelse over det samlede Kvantum Tørv, der er ført fra Mosen i den forløbne Uge, hvilken Opgørelse sammenholdes med det af Herr Sønderkov fra Læggeplads bortkørte Kvantum, og Regulering med Hensyn til for lidt eller for meget leveret af de ham tilkommende 20 pCt. af Produktionen foretages i den kommende Uge, stadig under behørig Hensyntagen til det Mini-

numskvantum, som skal være leveret inden Udgangen af Juli Maaned 1941.

Iøvrigt irafalder begge Parter ethvert Krav, som fra nogen af Siderne har været rejst overfor den anden Part, og er enige om fremtidig at se helt bort fra de Uoverensstemmelser, som har foreligget, saaledes at Overenskomsten iøvrigt forbliver gældende i alle dens Ord og Punkter, idet man derved forudsætter, at Forholdet fortsættes under nøje Opfyldelse af Overenskomstens Bestemmelser fra begge Sider.«

Forinden de Sagsøgte tiltraadte Forliget, havde de forsøgt at opnaa Indrømmelser paa flere Punkter, saaledes en Tilføjelse om, at »naar Tørvene er oplagt paa Hr. Sønderskovs Læggeplads i den nordvestlige Del af Mosen, er Tørvenes Kantning, Pasning og Læsning Producenten uvedkommende«; men Sagsøgeren nægtede at fritage de Sagsøgte for nogen af de Pligter, som i saa Henseende paahvilede dem efter Overenskomsten.

Som Tillidsmand i Henhold til Forliget antog Parterne de Sagsøgte Bogholder John Trotting.

Den 23. April 1941 genoptog de Sagsøgte Tørvefremstillingen i Mosen. Paa Grund af personlige Forhold fik Sagsøgeren først i Dagene fra den 1. til den 7. Maj fræset den paa Mosens vestlige Side liggende ca. 8 Tdr. Land store Læggeplads, Læggeplads 2, hvis nordvestlige Del i Forliget var angivet som Læggeplads for de til Sagsøgeren bestemte Tørv, og den paafølgende Tromling tog 3 Dage, saa at denne Læggeplads først kunde anvendes den 11. Maj 1941. Indtil dette Tidspunkt blev de fremstillede Tørv lagt paa den ca. 7½ Td. Land store Læggeplads i Mosens Midte, Læggeplads 1.

Henimod Slutningen af Maj Maaned 1941 begyndte de Sagsøgte at føre Tørv bort fra Mosen. Sagsøgeren tilskrev den 28. Maj de Sagsøgte, at han var parat til naarsomhelst at begynde Hjemkørslen af den ham ved Forliget tilsikrede forlods Levering paa 300 Tons Tørv og kun ventede paa de Sagsøgte Meddelelse om, naar Tørven var tjenlig til Hjemkørsel. De Sagsøgte svarede den 29. s. M., at »Tørven nu er saa langt fremme, at« Sagsøgeren straks kunde begynde Hjemkørsel af Tørv fra Læggeplads 1, samt at Resultatet af en foretaget Analyse vilde blive opgivet Sagsøgeren, naar det forelaa.

Sagsøgeren fik derpaa Fredag og Lørdag den 30. og 31. Maj samt Tirsdag den 3. Juni (2. Pinsedag) udleveret ialt 158.560 Tons, men den 3. Juni om Eftermiddagen meddelte Sagsøgte Johannes Plinius og Bogholder Trotting Sagsøgerens daværende Forvalter Marius Petersen, at der ikke kunde udleveres Sagsøgeren Tørv før i den følgende Uge.

Sagsøgeren begærede da Fogedforbud nedlagt mod, at de Sagsøgte udleverede Tørv til andre, før han havde modtaget de ham forlods tilsatte 300 Tons. For Fogedretten for Helsingør Købstad m. v., hvor Forretningen foretoges den 6. Juni 1941, paaviste Sagsøgte Johannes Plinius, at der paa det i Forliget angivne nordvestlige Hjørne af Læggeplads 2 laa en større Mængde Tørv, men erkendte, at de ikke var færdige til Levering. Efter at Sagsøgeren havde erklæret, at Tørvene ikke havde den ham ved Overenskomstens Post 6 tilsikrede Kvalitet og havde taget

Forbehold med Hensyn til de ham tidligere leverede Tørv, som han hævdede ikke var kontraktmæssige, nedlagde Fogeden Forbud imod, at de Sagsøgte fjernede nogen af de paa den Sagsøgeren tilhørende og af dem lejede Mose beroende Tørv.

Sagsøgeren fik derpaa den 9. og 10. Juni 1941 udleveret 153.721 Tons Tørv, saa at han ialt havde modtaget 312.281 Tons, alle fra Læggeplads 1, hvorefter Forbudet bortfaldt.

Sagsøgeren havde ladet Prøver udtage af de modtagne Partier Tørv og fremsendte i Fortsættelse af mundtlige Protester og Forbeholdet for Fogedretten de modtagne Analyser med Skrivelser af 12., 14., 25. og 27. Juni samt 22. og 24. Juli, idet han i disse Skrivelser protesterede mod Tørvenes Kvalitet. Herom og om Overholdelsen af den kontraktmæssige Leveringstid saavel som om Læggepladsernes Tilstrækkelighed førtes dels mundtlig, dels skriftlig en Række Forhandlinger mellem Parterne.

Ved Ugangen af Juli 1941, til hvilket Tidspunkt Sagsøgeren efter Forliget skulde have modtaget hele den ham tilkommende Andel af de fremstillede Tørv, havde de Sagsøgte udleveret ialt ca. 2800 Tons, hvoraf Sagsøgeren havde modtaget ialt 722,956 Tons. Sagsøgeren, der mente at have Krav paa at faa udleveret i hvert Fald de ham forlods tilsikrede 300 Tons samt en Femtedel af Aarets Produktion, ca. 560 Tons, tilsammen 860 Tons, begærede nu nedlagt Fogedforbud mod, at de Sagsøgte udleverede Tørv, før de ham endnu tilkommende Tørv, som han efter de da foreliggende Oplysninger anslog til ca. 350 Tons, var leveret ham. For den nævnte Fogedret, hvor Forretningen foretoges den 1. August 1941, protesterede de Sagsøgte under Anbringende af, at de af dem leverede Tørv var af Klasse II med Maksimalpris 35 Kr. pr. Ton, og at Sagsøgeren ved Modtagelsen af disse allerede var fyldestgjort for den ham tilkommende Leje. Sagsøgeren paastod heroverfor, at de leverede Tørv var af Klasse III eller IV og af saa ringe Kvalitet, at deres Pris var langt lavere. Efter nogen Forhandling nedlagde Fogeden Forbud mod, at de Sagsøgte bortfjernede Tørv fra den i Forliget som den nordvestlige Part af Mosen betegnede Læggeplads, hvis Beliggenhed nærmere angaves i Forbudet.

Sagsøgeren har senere modtaget de der beliggende Tørv og derved ialt modtaget 1.003,615 Tons, hvilken Mængde Sagsøgeren har erklæret at ville anse som fyldestgørende de Sagsøgtes Leveringspligt.

I Skrivelser af 15. Juli 1941 til Parterne har Ministeriet for Landbrug og Fiskeri meddelt, at Afgiften for Dynd og Læggeplads vedrørende Sagsøgerens af de Sagsøgte lejede Mose af det kommunale Brændselsudvalg for Blovstrød Sogn med Tilslutning af Brændselsudvalget for Frederiksborg Amt er fastsat til 5 Kr. pr. Ton Tørv for Dynd og 450 Kr. pr. Td. Land for Læggeplads, idet Ministeriet i Medfør af § 12 i Bekendtgørelse Nr. 52 af 10. Februar 1941 angaaende Handel med Tørv m. v. samtidig har meddelt den i sidstnævnte Henseende fornødne Dispensation fra Bekendtgørelsens § 8, Stk. 2.

Parterne er enige om, at deres Overenskomst og Forlig er ændret i Overensstemmelse hermed.

De Sagsøgte har opgivet i Tidsrummet indtil 24. November 1941 at have udleveret 3.615,728 Tons og yderligere at have fremstillet og oplagret i et Skur .. 425,000 —

altsaa ialt fremstillet 4.040,728 Tons.

Sagsøgeren har akcepteret, at denne Opgørelse lægges til Grund for Sagens Afgørelse, men har forbeholdt sig yderligere Betaling, saafremt Mængden af oplagrede Tørv viser sig at overstige 425 Tons.

Parterne er enige om, at der ud fra dette Grundlag tilkommer Sagsøgeren for Produktionen 1941 som Afgift for Dynd

4.040,728 × 5 Kr. Kr. 20.203,64
for Læggeplads 15¹/₂ × 450 Kr. — 6.975,00

tilsammen.... Kr. 27.178,64.

Sagsøgeren har under disse ved Stævninger af 12. Juni og 7. August 1941 anlagte, under eet behandlede Sager anført, at der efter Forliget ekstraordinært tilkommer ham som Resttilgodehavende fra Sæsonen 1940 300 Tons prima tørre Tørv, som en 1. Klasses Handelsvare er, hvilket vil sige af mindst Klasse II, for hvilken Maksimalprisen i Henhold til Bekendtgørelse Nr. 173 af 2. April 1941 om Ændringer i Landbrugsministeriets Bekendtgørelse Nr. 52 af 10. Februar 1941 angaaende Handel med Tørv m. v. er 35 Kr. pr. Ton. Han har derfor opgjort sit Tilgodehavende hos de Sagsøgte til 300 × 35 Kr. = 10.500 Kr. udover de 27.178 Kr. 64 Øre, tilsammen Kr. 37.678,64 De 1.003,615 Tons Tørv, han har modtaget, er efter Analyser af Prøver, udtaget fra de modtagne Leverancer efter de af Ministeriet for Landbrug og Fiskeri den 15. April 1941 fastsatte Regler for Prøveudtagning og Analysering af Tørv for Fastsættelse af Maksimalpris kun af Klasse III og IV, og Maksimalprisen for dem udgør efter nærmere Opgørelse — 22.992,70

saa at hans Resttilgodehavende heraf udgør Kr. 14.685,94
Yderligere har han til Gode for Tromling af Læggeplads — 100,00
og Leje af 1 Hest i 2 Dage — 39,00

Kr. 14.824,94

medens han skal tilsvare Læssemandskab med Kr. 281,29
og Halvdelen af Regnskabsfører Trottings Løn
med — 1.010,18

— 1.291,47

hvorved udkommer som Saldo Kr. 13.533,47.

Sagsøgeren har derefter ved sin endelige Paastand paastaet de af Fogeden for Helsingør Købstad m. v. den 6. Juni og den 1. August 1941 nedlagte Forbud stadfæstet som lovlig gjort og forfulgt og de Sagsøgte tilpligtet in solidum a betale ham 13.533 Kr. 47 Øre med Renter heraf 5 pCt. aarlig fra den 8. December 1941.

De Sagsøgte har anført, at Sagsøgerens Forstaaelse af Forliget som tilsikrende ham 300 Tons forlods af Produktionen i 1941 som Restbetaling for 1940 er urigtig. En saadan Forpligtelse kunde de slet ikke have paataget sig, idet de i saa Fald ikke vilde faa Penge ind for de først fremstillede 300 Tons og følgelig ikke vilde have Driftskapital til Produktionen. Forliget skal efter deres Mening forstaaes som tilsigende Sagsøgeren udover den Femtedel af Produktionen, han efter Overenskomsten skulde have, at faa 300 Tons, for saa vidt de Sagsøgte kunde fremstille en 5 Gange saa stor Mængde, eller med andre Ord som forhøjende Minimalproduktionen fra 4000 Tons til 5500 Tons. En saadan Mængde kunde de i den for Tørvefremstilling gunstige Sommer 1941 let have fremstillet, hvis Sagsøgeren havde opfyldt sin Forpligtelse efter Overenskomstens Punkt 1 til at skaffe dem den dertil nødvendige Læggeplads og ikke ved Forbudene, særlig det den 1. August nedlagte, havde hindret Arbejdet. De har videre anført, at Sagsøgerens Forstaaelse er i Strid med Bekendtgørelse Nr. 169 af 12. April 1940 om Tillæg til Landbrugsministeriets Bekendtgørelse Nr. 77 af 7. Marts 1940 om Handel med Tørv; da Sagsøgeren efter Overenskomstens Punkt 8 ikke i Aaret 1940 skal have Betaling for Læggeplads, vilde han, der i Aaret 1940 modtog 500 Tons Tørv af Kvalitet II, ved yderligere at modtage 300 Tons af samme Kvalitet oppebære højere Pris for Tørvematerialet — Dyndet — fra sin Mose end efter Bekendtgørelsen tilladt.

De Sagsøgte har dernæst anført, at de Tørv, de har leveret Sagsøgeren, efter Analyser af Prøver, udtaget paa Læggepladserne efter de under 15. April 1941 fastsatte Regler, har været væsentlig bedre end af Sagsøgeren angivet; de udviser vel nogen Svingning, men for saa vidt Tørvene findes at have for stort Askeindhold eller lignende, skyldes dette Beskaffenheden af Mosen, og herover kan i hvert Fald Sagsøgeren, som har udlejet dem Mosen, ikke med Føje reklamere, hvilket iøvrigt ikke er sket rettidigt. Som Følge deraf bør efter deres Mening alle leverede Tørv afregnes dem som hørende til Klasse II med 35 Kr. pr. Ton, altsaa med $1.003,615 \times 35$ Kr. eller 35.126 Kr. 52 Øre, hvorved de har bemærket, at efter Overenskomsten maa deres Salg til Sagsøgeren af disse Tørv anses sket efter Bestemmelsen i Bekendtgørelsen af 10. Februar 1941 § 3, Stk. 2, om Salg »paa Grundlag af en paa Sælgerens Bekostning foretaget Analyse«, saaledes at de af dem fremskaffede Analyser maa være afgørende, ikke de af Sagsøgeren fremskaffede. Den af Sagsøgeren krævede Leje 39 Kr, af en Hest i 2 Dage finder de Sagsøgte urimelig og mener, at den ikke bør sættes højere end 12 Kr.

I Forliget bestemmes, at hele Mosens Produktion vejes paa en af Herr Sønderkov opstillet Brovægt. Sagsøgeren ejede en Brovægt, som var benyttet i Sommeren 1940 til Vejning af Leverancerne til Sagsøgeren. De Sagsøgte krævede en justeret Vægt, som Sagsøgeren først kunde faa fremskaffet den 4. Juli 1941. Den manglede da Afstemplingsmaskine, og en saadan fremskaffede Sagsøgeren den 28. Juli. Indtil da lod de Sagsøgte alle andre Leverancer end dem til Sagsøgeren veje hos en autoriseret Vejer og kræver Udgiften derved betalt med 614 Kr.

De Sagsøgte har videre anført, at deres Forpligtelse efter Overenskomsten og Forliget til at levere Tørv til Sagsøgeren maa være opfyldt

ved, at de anviste Sagsøgeren en Mængde Tørv, som var henlagt paa den i Forliget omtalte nordvestlige Del af Mosen. Straks efter, at denne Del den 11. Maj 1941 var blevet gjort anvendelig som Læggeplads, blev den belagt med Tørv, og den 18. s. M. anviste Sagsøgte Johannes Plinius disse ca. 300 Tons Tørv til Sagsøgeren. Da der som anført den 29. Maj blev anvist Sagsøgeren andre 300 Tons, havde denne paa Tidspunktet for det første Fogedforbud faaet anvist langt flere Tørv, end han havde Krav paa, hvorfor det nedlagte Forbud er ulovligt. Dette følger ogsaa af, at der ved den omtalte Meddelelse af 3. Juni til Sagsøgerens daværende Forvalter Petersen var truffet Aftale med denne om, at yderligere Leverancer skulde vente til Mandag den 9. Juni.

Ogsaa før Nedlæggelsen af det andet Forbud den 1. August havde Sagsøgeren faaet anvist flere Tørv end der tilkom ham, nemlig tidligere 900 Tons, og selve Dagen 400 Tons ved en Henvendelse fra Sagsøgeren gennem dennes Forvalter Marius Petersen og Underforvalter Jens Petersen. Derfor er ogsaa dette Forbud ulovligt.

Ved Nedlæggelsen af det sidste Forbud henlaa der 600 Tons Tørv paa Læggepladserne. Ved Forbudets Nedlæggelse blev de Sagsøgte afskaaret fra at levere disse Tørv, før der den 4. August indtraadte en Regnperiode, hvorved disse Tørv svandt 20 pCt., hvilket for 600 Tons à 35 Kr. udgør 4200 Kr. Ved Forbudet blev ogsaa Tørvefremstillingen forhindret, hvorved de Sagsøgte blev afskaaret fra at faa fremstillet de efter deres Mening pligtige 5800 Tons; der mangler heri 1.459,272 Tons, og da deres Avance udgør 10 Kr. pr. Ton, er derved forvoldt dem et Tab paa 14.592 Kr. 27 Øre.

De Sagsøgte har herefter opgjort følgende Krav paa Sagsøgeren:

For Levering af 1.003,615 Tons Tørv à 35 Kr.	Kr. 35.126,52
For Læssemandskab	— 281,29
Halvdelen af Regnskabsfører Trottings Løn	— 1.010,18
Vejerpenge	— 614,00
Ersatning for Svind paa 600 Tons	— 4.200,00
Udgift til Landmaaler	— 165,00
Erstatning for forhindret Produktion	— 14.592,27
Erstatning for Tort og Kreditspilde ved de to Forbud	— 5.000,00

Tilsammen.... Kr. 60.989,26

Heri fragaar:

Afgift til Sagsøgeren	Kr. 27.178,64
Tromling af Læggeplads	— 100,00
Leje af Hest	— 12,00
	<hr/>
	— 27.290,64

Kr. 33.698,62

De Sagsøgte har derefter ved deres endelige Paastand paastaet de den 6. Juni og 1. August 1941 nedlagte Forbud kendt ulovlige, sig selv frifundet for Sagsøgerens Tiltale og Sagsøgeren tilpligtet at betale dem 33.698 Kr. 62 Øre med Renter heraf 5 pCt. aarlig fra Svarskrifternes Dato den 19. August 1941. De har derhos nedlagt en subsidiær Paastand.

Sagsøgeren har paastaet sig frifundet for de Sagsøgte Paastand.

Sagsøgeren har derved først anført, at de Sagsøgte Leveringspligt angik færdige Tørv, ikke Tørvemasse, hvilket jo blev fastslaaet før Forligets Underskrift. Sagsøgeren har iøvrigt benægtet den 18. Maj 1941 at have faaet anvist nogen Tørvemasse, og at Forvalter Petersen den 3. Juni skulde være indgaaet paa at udsætte Leveringen, hvad han ikke heller har været bemyndiget til.

Sagsøgeren, der har fremsat Tvivl, om ikke de Sagsøgte har begunstiget deres andre Modtagere af Tørv med Hensyn til Leverancernes Kvalitet, har anført, at Analyser af Prøver fra Læggepladserne ikke kan anerkendes som havende Betydning som oplysende Kvaliteten af de ham leverede Tørv, da der ingen Sikkerhed foreligger for, at Prøverne vedrører disse Leverancer, og at Salget til ham ikke er sket efter Analyse og derfor omfattes af Bestemmelsen i § 3, Stk. 3, ikke Stk. 2, i Bekendtgørelsen af 10. Februar 1941, hvorefter de af Køberen foranledigede Analyser er afgørende. De Sagsøgte havde før Overenskomstens Indgaaelse modtaget Hedeselskabets Redegørelse for sin Undersøgelse af Mosen og var derved blevet bekendt med, at Tørvemassen dér var meget varierende; det maa da blive deres Sag at foretage Tørvefremstillingen saaledes, at de fremstillede Tørv bliver behørige.

Sagsøgeren anser sin Vægt som fyldestgørende Forligsvilkaarene og bestrider, at den Omstændighed, at han paa de Sagsøgte senere Anmodninger om at faa en Vægt, der er justeret og forsynet med Afstemplingsmaskine, har imødekommet disse, skulde være Udtryk for en Erkendelse af Pligt dertil.

De Sagsøgte, der gennem hele Sommeren overfor Sagsøgerens Reklamationer over den langsomme Aflevering og de leverede Tørvs Kvalitet stadig havde svaret med at henvise til deres Analyser, havde den 23. Juli 1941 skriftlig under Henvisning dertil anmodet Sagsøgeren »om at indbetale et Beløb, som vor Tillidsmand efter Rekvisionens Fremkomst skal udregne. Dette Beløb plus de allerede skyldige Beløb for Læsning og Bogføring forventer vi da indbetalte.« Den 31. Juli 1941 om Formiddagen henvendte begge de Sagsøgte sig til Sagsøgerens Sagfører, der erklærede sig rede til at stille Bankgaranti for ethvert Krav, de maatte faa hos Sagsøgeren, men de Sagsøgte erklærede begge fremtidig ikke at ville levere Sagsøgeren en eneste Tørv uden kontant Betaling. Den 1. August henvendte Sagsøgerens Forvalter og Underforvalter sig paany til Sagsøgte Johannes Plinius og krævede udleveret 400 Tons Tøv, men denne Sagsøgte krævede stadig Betaling. Det var derfor med fuld Føje, at Forbudet den 1. August blev nedlagt, og da dette kun vedrørte de paa den særlige Læggeplads liggende Tørv, som med Rette tilhørte Sagsøgeren, kan det ikke paa nogen Maade have generet de Sagsøgte Fremstilling af Tørv og øvrige Leverancer og ikke have paaført dem nogetsomhelst Tab.

For Landsretten har Parterne afgivet Forklaring i Overensstemmelse med det for deres Vedkommende anførte.

Sagsøgte Johannes Plinius har særlig forklaret, at han og Regnskabsfører Trotting den 3. Juni traf Forvalter Petersen i Mosen og da meddelte denne, at da nogle af de Sagsøgte Folk havde forladt Arbejdet, kunde de Sagsøgte ikke som hidtil overlade Sagsøgeren 2 Mand til

Hjælp ved Læsningen af dennes Leverance, og at Leverancen maatte vente til den følgende Uge, hvad Forvalteren gik ind paa. Den 1. August, da Forvalteren og Underforvalteren rekvirerede 400 Tons Tørv, modtog han Ordren uden Forbehold.

Bogholder Trotting har som Vidne forklaret, at Sagsøgte Johannes Plinius den 3. Juni meddelte Forvalteren, at »vi« ikke kunde levere Mandskab til Sagsøgerens Kørsel før i den følgende Uge, hvorhos Vidnet bemærkede, at han selv ikke heller havde Tid før; dette accepterede Forvalteren. Da Forvalteren og Underforvalteren den 1. August bestilte 400 Tons Tørv, svarede Sagsøgte Johannes Plinius, at han modtog saavel denne som enhver anden Ordre fra Sagsøgeren, da denne var god nok for Betalingen.

Sagsøgerens daværende Forvalter, Marius Petersen, har som Vidne forklaret, at da han den 3. Juni tilfældig kom i Mosen, meddelte Sagsøgte Johannes Plinius og Bogholder Trotting ham, at de Sagsøgte »af tekniske Grunde« ikke kunde levere Sagsøgeren Tørv før i den følgende Uge, hvortil han intet svarede, men lod Meddelelsen gaa videre til Sagsøgeren. Da han sammen med Underforvalteren den 1. August krævede 400 Tons Tørv af Sagsøgte Johannes Plinius, der var alene, takkede denne for Ordren og sagde, at han kunde levere Sagsøgeren alt, hvad denne ønskede, og at Sagsøgeren sikkert var god nok for Betalingen.

Sagsøgerens daværende Underforvalter, Jens Petersen, har som Vidne forklaret, at da Forvalter Petersen og han den 1. August overbragte Sagsøgerens Ordre paa 400 Tons til Sagsøgte Johannes Plinius, modtog denne Ordren og sagde, at Sagsøgeren kunde faa alt, hvad han vilde have, naar bare han betalte.

Opsyn paa Frederiksborg Museum Ejler Johan Kongsted har som Vidne forklaret, at han har udtaget Prøver til Analysering af Tørv paa de Sagsøgte Læggepladser. Prøverne udtoges af Partier, som de Sagsøgte anviste, af Størrelser paa omkring 50 Tons. Naar Analyserne fremkom, skrev han paa disse, efter de Sagsøgte Opgivelse, til hvem de paagældende Partier var leveret eller skulde leveres, uden selv at kunne kontrollere noget i saa Henseende.

Endvidere har Stationsforstander Edvard Frederiksen, Trafikkassistent Valdemar Christian Frede Abrahamsen og Formand hos de Sagsøgte, Aage Johansen, afgivet Vidneforklaring.

Som udmeldte Skønsmænd har Ingeniør N. Ib Nyboe og Afdelingsleder Fridlev Thøgersen afgivet Erklæringer af 10.—11. November 1941, suppleret under 20.—21. s. M., som de har vedstaaet inden Retten. De har bl. a. udtalt, at Tørvemassen i Mosen faktisk efter de foretagne Undersøgelser har et forskelligt Askeindhold, og at der findes Ler- og Sandrevler i Mosen; der er derfor Muligheder for, at der kan fremstilles Tørv af meget varierende Askeindhold, og Analyser, der er foretaget paa forskellige Tidspunkter, vil næsten altid give forskellige Resultater. Skønsmændene mener efter de foreliggende Oplysninger ikke, at der den 1. August i Mosen henlaa 600 Tons Tørv af Klasse II tjenlige til Levering, idet den Mængde da henliggende Tørv, hvis Størrelse Skønsmændene mangler enhver Forudsætning for at kunne dømme om, højst havde ligget 14 Dage og derfor skulde henligge endnu mindst en Uge

under gunstigere Vejrforhold, end der faktisk indtraf, men de da helliggende Tørvemængder kan som Følge af Vejrforholdene have lidt en Værdiforringelse paa ca. 20 pCt.

Efter Ordlyden af Forliget, saavel som efter hvad der efter det foreliggende maa antages at have været tilsigtet ved dets Oprettelse, skal de i Aaret 1941 først fremstillede 300 Tons Tørv af den i Overenskomsten aftalte Beskaffenhed leveres Sagsøgeren som en særlig Ydelse udenfor den iøvrigt for Aaret ved Overenskomsten trufne Leverings- og Betalingsordning.

Der er ikke i det for Retten foreliggende Grundlag til at fastslaa, at Sagsøgeren ved at modtage denne ham efter Overenskomsten tilkommende og ved Forliget af 5. Februar 1941 paany af de Sagsøgte anerkendte Ydelse skulde overtræde de Maksimalprisbestemmelser, som var gældende for Tørveproduktionen i Aaret 1940, hvorved bemærkes, at Sagsøgerens Frafald af Leje for Læggeplads i Aaret 1940 maa anses knyttet til Opnaaelsen af den i Overenskomsten aftalte Betaling for Brugen af Tørvejorden og følgelig uforbindende i det Omfang, hvori denne Betaling nedsættes ved Maksimalprisbestemmelser.

Det er derfor med Rette, at Sagsøgeren herfor har debiteret de Sagsøgte 10.500 Kr.

Ved Afregningen for de af Sagsøgeren modtagne Tørv maa de af Sagsøgeren fremskaffede Analyser, ved hvis Fremskaffelse der er forholdt saaledes som paabudt, lægges til Grund, idet der intet Grundlag foreligger til at fastslaa anden Beregningsmaade eller ikke behørig Reklamation, ligesom de Sagsøgte maa anses for at have faaet fornøden Underretning om Mosens Beskaffenhed til at bære Ansvar for de i Henhold til Overenskomsten og Forliget leverede Tørvs Kvalitet. Tørvene vil derfor kun kunne godskrives de Sagsøgte med det af Sagsøgeren opgivne Beløb, 22.992 Kr. 70 Øre.

Der findes ikke i det foreliggende Grundlag til at fastslaa, at den af Sagsøgeren krævede Leje for en Hest er urimelig, eller at Sagsøgerens Stillen af sin, af de Sagsøgte fra Aaret 1940 kendte Brovægt ikke har været fyldestgørende til Opfyldelse af Forligets Bestemmelser i saa Henseende.

Det er under Sagen uomtvistet, at de Sagsøgte, da Forbudet den 6. Juni 1941 blev nedlagt, ikke havde leveret Sagsøgeren de ham efter Forliget forlods tilkommende 300 Tons Tørv, og at de havde paabegyndt Leverancer til andre. Idet Leveringspligten maa omfatte Levering af færdige Tørv og ikke kan anses fyldestgjort ved Henlægning af Tørvemasse til senere Behandling og Levering, og da der intet Grundlag findes til at fastslaa, at Sagsøgeren har givet Afkald paa sin Ret i saa Henseende efter Forliget, findes dette Forbud at have været lovligt og vil derfor være at stadfæste.

Det er efter det foreliggende og anførte godtgjort, at de Sagsøgte ikke havde opfyldt deres Forpligtelse efter Forliget til at levere Sagsøgeren hele den ham tilkommende Leverance inden Udgangen af Juli Maaned 1941, ligesom det er godtgjort, at de Sagsøgte har opstillet efter det anførte uhjemelede Betingelser for senere at opfylde deres Forpligtelse i saa Henseende. Som Følge heraf findes ogsaa Forbudet

den 1. August 1941, der kun tilsigtede at skaffe Sagsøgeren Sikkerhed for hans behørig Fyldestgørelse, lovlig gjort og vil ligeledes være at stadfæste.

Allerede af disse Grunde vil Sagsøgeren være at irifinde for de Sagsøgte Paastand om Erstatning.

Sagsøgerens Paastand vil derfor i sin Helhed være at tage til Følge.

Sagens Omkostninger vil de Sagsøgte in solidum have at betale Sagsøgeren med 2000 Kr.

T i r s d a g d e n 2 0 . A p r i l .

Nr. 221/1942. Muremester **C. C. Andkilde** (Selv)

m o d

Gentofte Kommunes Bygningskommission (Oluf Petersen).

(Spørgsmaal om Indstævntes Ret til at meddele en til Appellanten udstedt Bygningsattest Anmærkning vedrørende indskrænket Benyttelse af en Tagetage).

(Sagen behandlet skriftligt).

Østre Landsrets Dom af 29. Juni 1942 (III Afd.): Forsaavidt angaar Punkt 1 og 2 i Sagsøgerens, Muremester C. C. Andkildes Paastand afvises denne Sag. Med Hensyn til Punkt 3 bør Sagsøgte, Gentofte Kommunes Bygningskommission, for Sagsøgerens Tiltale i denne Sag fri at være. I Sagsomkostninger betaler Sagsøgeren til Sagsøgte 200 Kr., der udredes inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har syv Dommere deltaget.

For Højesteret har Appellanten alene gentaget sin i Dommen under 3 nævnte Paastand om Udstedelse af ny Bygningsattest. Indstævnte har paastaet Dommen stadfæstet, forsaavidt den er paaanket.

Efter det foreliggende, herunder Indstævntes Procedure, maa Anmærkningen paa Bygningsattesten forstaas som en Tilkendegivelse af, at ethvert Lejemaal, hvorved Tagetagen eller enkelte Værelser i denne uden Forbindelse med de underliggende Lejligheder udlejes til Ophold for Mennesker, af Indstævnte anses at være i Strid med Bygningsvedtægtens § 24, jfr. § 23. Indstævnte har til Støtte herfor særlig henvist til, at Ordene »selvstændig Beboelseslejlighed« i sidstnævnte Paragraf maa forstaas i Overensstemmelse med Vedtægtens § 57, Nr. 1, hvorefter der ved »Beboelsesrum« forstaas ethvert Rum, der er forsynet med Ildsted

eller paa anden Maade indrettet til at kunne opvarmes, eller som indrettes eller benyttes enten til Beboelse eller til Ophold for Mennesker om Dagen eller om Natten.

Af Henvisningen i Bygningsvedtægtens § 24 til dens § 23 maa følge, at kun saadanne Tagetager, hvori der findes »selvstændig Beboelseslejlighed«, ved Anvendelsen af § 24 kan henregnes til Beboelseslag. Medens herefter en selvstændig Udnyttelse af de paagældende Lokaliteter er udelukket, forsaavidt den indbefatter, at de ogsaa benyttes til Natophold, har Indstævnte savnet Hjemmel til ved den Bygningsattesten meddelte Anmærkning at give et almindeligt Paabud om, at Værelserne i Tagetagen kun maa benyttes i Forbindelse med de underliggende Lejligheder. Herefter vil Appellantens Paastand være at tage til Følge som nedenfor anført.

Sagens Omkostninger for Landsretten findes at burde ophæves.

Sagens Omkostninger for Højesteret vil Indstævnte have at betale til Appellanten med 200 Kr.

Thi kendes for Ret:

Indstævnte, Gentofte Kommunes Bygningskommission, har været uberettiget til at meddele den til Appellanten, Murermester C. C. Andkilde, udstedte Bygningsattest Anmærkning med det angivne Indhold.

Sagens Omkostninger for Landsretten ophæves.

I Sagsomkostninger for Højesteret betaler Indstævnte til Appellanten 200 Kr., der udredes inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Murermester C. C. Andkilde havde som Ejer af den af Stue, 1. Sal og høj Loftsetage bestaaende Ejendom, Lyngbyvej 289, under en ved Østre Landsret mod Gentofte Kommunes Bygningskommission anlagt Sag paastaaet denne dømt til at anerkende, at det efter Bygningsvedtægten for Gentofte Kommune er lovligt at udleje 4 Værelser i Tagetagen til Lejeren af Ejendommens 1. Sal til Benyttelse som bestemt i et under Sagen fremlagt Udkast til Lejekontrakt, hvor det hed: »Det lejede maa kun benyttes til Pensionat i Forbindelse med 1. Sal, saaledes at alle Beboerne paa 2. Sal er Pensionærer, der faar fuld Kost hos Lejeren. Heraf følger, at Beboerne paa 2. Sal ikke selv maa lave Mad — — —«

Ved Landsrettens den 11. Juni 1941 afsagte Dom toges den af Bygningskommissionen nedlagte Frifindelsespaastand til Følge, men i Højesteretsdom af 1. April 1942 udtales: »Idet Tagetagen ikke ved den af

Appellanten paatænkte Ordning bliver anvendt til selvstændig Beboelseslejlighed, vil Appellantens Paastand være at tage til Følge«.

Murermester C. C. Andkilde har under nærværende Sag paany indstævnet Gentofte Kommunes Bygningskommission og overfor denne nedlagt følgende Paastand:

1) De Sagsøgte paastaas dømt til at anerkende, at det efter Gentofte Kommunes Bygningsvedtægt er lovligt at udleje det paa Bilag 1 med »A« mærkede Værelse i Tagetagen i Villaen Lyngbyvej 289 til Lejeren af Villaens Stueetage eller til Lejeren af dens 1. Sal, saaledes at Lejeren maa benytte det nævnte Værelse i Tagetagen til en Logerende, som er forpligtet og berettiget til at modtage sædvanlig Service fra den Familie, som han bor hos (Rengøring, Lys, Varme, varmt Vand fra Familiens Køkken etc.), og som er forpligtet til ikke at tilberede eller indtage noget af sine Maaltider paa sit Værelse, og som iøvrigt har familiær Stilling d. v. s. Adgang til Familiens Dagligstue.

2) subsidiært paastaas de Sagsøgte dømt til at anerkende, at det er lovligt efter Bygningsvedtægten at benytte det under Punkt 1 nævnte Tagværelse til en Logerende som beskrevet i Punkt 1, og som tillige indtager sit Morgenmaaltid i den Families Spisestue, som han bor hos.

3) De Sagsøgte paastaas desuden dømt til at udstede ny Bygningsattest til Sagsøgeren, i hvilken der kun tages Forbehold om, at Værelserne i Tagetagen ikke maa benyttes til »selvstændig Beboelseslejlighed«, medens det i den udstedte Bygningsattest tagne Forbehold skal udgaa, hvilket Forbehold er saalydende: »Værelserne i Tagetagen maa kun benyttes i Forbindelse med de underliggende Lejligheder ikke til selvstændig Beboelse.«

Sagsøgte har principalt paastaet Sagen afvist under Henvisning dels til, at den ikke vedrører noget konkret, aktuelt Retsforhold, dels til, at Sagen maa anses paakendt ved Højesterets Dom af 1. April 1942. Subsidiært har Sagsøgte nedlagt Frifindelsespaastand, idet han har gjort gældende, dels at selvstændig Beboelseslejlighed foreligger i alle Tilfælde, hvor Pensionærer ikke faar fuld Kost hos Lejeren af en af de andre fulde Etager, dels at selvstændig Udlejning af Lokalerne til andre Formaal, f. Eks. til Kontorer, Tegnestuer o. l., ej heller, som af Sagsøgeren hævdedet, kan være tilladelig, idet ogsaa denne Anvendelse maa anses som en Form for Beboelse, uanset at Lokalerne herved ikke udlejes til Natteophold for Mennesker.

Færdig fra Trykkeriet den 19. Maj 1943.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G Lind). — København

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

87. Aargang

Højesteretsaaret 1943.

Nr. 6

Tirsdag den 20. April.

Med Hensyn til Sagsøgerens Paastand om Ændring i Bygningsattesten har Sagsøgte specielt paastaaet Frifindelse og anført, at det ikke har været Meningen med det tagne Forbehold at paalægge Sagsøgeren Baand, der gaar ud over, hvad der er hjemlet ved Bygningsvedtægten, i hvis § 24 udtales, at der kun maa »opføres fritliggende Huse ikke højere end 2 Etager foruden Tagetagen samt Kælder — — — der maa i disse Bygninger ikke være mere end to Beboelseslag jfr. § 23«, ifølge hvilken sidste Paragraf som Beboelseslag medregnes bl. a. »Tagetager med selvstændig Beboelseslejlighed.«

Sagsøgeren har gjort gældende, at, selv om Sagen ikke har noget konkret Lejeforhold til Baggrund — hvad ogsaa gjaldt den tidligere af Højesteret paakendte Sag —, har han dog en retlig Interesse i at vide, hvorledes han lovligt kan disponere over de paagældende Rum i Tagetagen. Det findes imidlertid, at den paaberaabte Højesteretsdom, som af Sagsøgte hævdedet, maa betragtes som indeholdende en Afgørelse af de i Sagsøgerens Paastand under Nr. 1 og 2 rejste Spørgsmaal, i alt Fald i det Omfang dette kan være Tilfældet, naar der ikke er Tale om konkrete Lejeforhold. Sagen vil derfor forsaavidt være at afvise.

Med Hensyn til Sagsøgerens Paastand om Ændring i Byggeattesten findes Ordet »selvstændig«, saaledes som dette er anvendt i Højesteretsdommen, at forudsætte en vis Afhængighed af en af de i Ejendommen værende Lejligheder, og det i Bygningsattesten tagne Forbehold maa herefter anses berettiget. Sagsøgte vil derfor saavidt angaar Punkt 3 i Sagsøgerens Paastand være at frifinde.

Sagens Omkostninger vil Sagsøgeren have at godtgøre Sagsøgte med 200 Kr.

Nr. 17/1943.

Rigsadvokaten

mod

Birger Damm (Oluf Petersen),

der tiltales for Bedrageri.

Københavns Byrets Dom af 18. Juni 1942 (9. Afd.): Den mod Tiltalte Birger Damm ved Statsadvokaten for Københavns Anklage-

skrift af 12. Maj 1942 rejste Sag afvises. Sagens Omkostninger, derunder 150 Kr. i Salær til den beskikkede Forsvarer, Landsretssagfører Sigurd Bruun, udredes af det Offentlige.

Østre Landsrets Dom af 13. Oktober 1942 (I Afd.): Byrettens Dom ophæves, og Sagen hjemvises til fortsat Behandling. Sagens Omkostninger for Landsretten, derunder 40 Kr. i Salær til den for Tiltalte Birger Damm beskikkede Forsvarer, Landsretssagfører Sigurd Bruun, udredes af Tiltalte. At efterkomme under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret af Tiltalte. I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Punkt 2 i Anklageskriftet i den ved Byrettens Dom af 18. November 1941 og Østre Landsrets Dom af 17. Februar 1942 paakendte Sag gaar ud paa at rejse Tiltale mod Tiltalte til Strafs Lidelse »i Henhold til Justitsministeriets Bestemmelse af 28. August 1941 for Overtrædelse af Lov Nr. 14 af 18. Januar 1941 § 3, Stk. 3, ved i Sommeren d. A. at have forsøgt at hjælpe Finn Stærmose Iversen, født den 2. Maj 1918, overfor hvem Tiltalte havde givet det Udseende af, at de begge arbejdede for et fremmed Lands Efterretningsvæsen, ud af Landet til Sverige uden om Myndighederne, hvilket imidlertid ikke lykkedes, idet nævnte Iversen den 1. August 1941 begik Selvmord. For sin Bistand har Tiltalte formaaet Iversen til at betale sig i hvert Fald 1500 Kr.«

Ifølge Byretsdommen hævdedes det under Sagens Behandling af Anklagemyndigheden, at det maatte anses bevist, »at Tiltalte har modtaget et betydeligt Beløb, vistnok 1500 Kr., af de af Iversens Fader betalte Penge, at Tiltalte har forskaffet sig dette Pengebeløb fra Iversen, idet Tiltalte usandfærdigt har bibragt Iversen den Opfattelse, at de begge stod i og havde virket for et fremmed Lands hemmelige Efterretningstjeneste, og at i alt Fald Iversen som Følge heraf nu maatte skaffes ud af Landet, og at Pengene er udbetalt Tiltalte netop med dette sidstnævnte Formaal for Øje, hvilket Tiltalte søgte realiseret bl. a. gennem Henvendelserne i Køge — — —«

Efter de foreliggende Oplysninger finder fem Dommere, at det Forhold, for hvilket der er rejst Tiltale i nærværende Sag, er omfattet af det Forhold, for hvilket Tiltale var rejst under Punkt 2 i den ovennævnte tidligere Sag, under hvilken der for Anklagemyndigheden var Mulighed for og Anledning til subsidiært at paastaa Forholdet henført under Strafl. § 279. Som Følge heraf vil disse Dommere stadfæste Byrettens Dom.

Fire Dommere bemærker følgende:

Det Forhold, for hvilket der under den tidligere Sag var rejst Tiltale mod Birger Damm, nemlig for — mod et Vederlag af mindst 1500 Kr. — at have forsøgt at hjælpe Finn Iversen ud af Landet, findes at adskille sig saa væsentligt fra det Forhold,

for hvilket der nu er rejst Tiltale, nemlig for paa den i Anklageskriftet nærmere beskrevne Maade at have franarret Finn Iversen de 1500 Kr., at Anklagemyndigheden ikke kan anses afskaaret fra, efter at Tiltalte er frifundet i den første Sag, paany at rejse Tiltale mod ham som sket, hvorved bemærkes, at det tiltrædes, at de i den indankede Dom gengivne Udtalelser i Østre Landsrets Dom i den tidligere Sag ikke indeholder en Afgørelse, som afskærer Anklagemyndigheden fra at rejse Tiltale for Bedrageri. Disse Dommere stemmer herefter for at stadfæste den indankede Dom,

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Byrettens Dom bør ved Magt at stande.

Der tillægges Højesteretssagfører Oluf Petersen i Salær for Højesteret 100 Kr., der ligesom det Landsretssagfører Sigurd Bruun tillagte Salær 40 Kr. udredes af det Offentlige.

Byretsdommens Præmisser er saalydende:

Under denne Sag, der er behandlet under Medvirken af Domsmand, tiltales Birger Damm ifølge Statsadvokatens Anklageskrift af 12. Maj 1942 til at lide Straf for Bedrageri efter Straffelovens § 285, jfr. § 279, ved den 9. Juni 1941 at have formaaet Finn Stærmosen Iversen, som den 1. August samme Aar begik Selvmord, og som Tiltalte i Strid med Sandheden havde iaaget til at tro, at de begge arbejdede for et fremmed Lands Efterretningsvæsen, hvorfor Iversen ansaa det for nødvendigt at rejse her fra Landet udenom Myndighederne, til at udbetale sig 1500 Kr., som Tiltalte, der paatog sig at ordne Rejsen, derefter forbrugte til egen Fordel og uden at skaffe Iversen ud af Landet.

Tiltalte er født den 11. April 1896 og ikke fundet tidligere straffet, men

ved Københavns Byrets Dom af 18. November 1941 frifundet for Overtrædelse af Lov Nr. 14 af 18. Januar 1941 § 3, III.

Parterne har ved Domsforhandlingens Begyndelse henstillet, at Sagens Formalitet udskilles til særlig Behandling, og Retten har derefter vedtaget, at Sagens Formalitet vil være at behandle først.

Foreløbig bemærkes, at Anklagemyndigheden under Domsforhandlingen i den tidligere mod Tiltalte rejste Sag blev forespurgt, hvorfor der ikke f. Eks. subsidiært var rejst Tiltale mod Tiltalte for Bedrageri, men at Anklagemyndighedens Repræsentant da nægtede at besvare dette Spørgsmaal. Endvidere bemærkes, at der ikke ses at foreligge andre Bevisligheder i nærværende Sag, end der allerede forelaa under den tidligere mod Tiltalte rejste Sag, der afsluttedes ved Østre Landsrets Ankedom af 17. Februar 1942.

Tiltalte har paastaaet Sagen afvist, idet han hævder, at det efter de almindelige Rettergangsregler maa anses udelukket paa Grundlag af nøj-

agtig de samme Bevisligheder, som forelaa under den tidligere Sag, paany at rejse Sag mod ham, især ogsaa naar henses til baade, at den nu rejste Tiltale kunde have været behandlet under den tidligere Sag, samt ogsaa, at Østre Landsrets Ankedom af 17. Februar 1942 tager direkte Stilling til det nu i Anklageskriftet beskrevne Forhold.

Anklagemyndigheden har protesteret mod de af Tiltalte fremsatte Bemærkninger og paastaet Sagen henvist til Realitetsbehandling.

Retten finder at maatte give Tiltalte Medhold i de af denne fremsatte Bemærkninger, hvorfor nærværende Sag vil være at afvise.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom er afsagt den 18. Juni 1942 af Københavns Byrets 9. Afdeling (Sag Nr. 25/1942) og paaanket af Anklagemyndigheden med Paastand om, at Dommen ophæves og Sagen hjemvises til fortsat Behandling ved Byretten. Tiltalte paastaar Dommen stadfæstet.

Udtalelserne i Østre Landsrets Dom af 17. Februar 1942 om, at det er anset bevist, at en betydelig Del af det af Tandlæge Iversen udbetalte Pengebeløb er tilgaaet Tiltalte, at Formaalet med Tiltaltes hele Handlemaade kan have været at skaffe sig Penge og samtidig give det Udseende af, at han anvendte Pengene i det Øjemed at hjælpe Finn Iversen ud af Landet, og at Tiltaltes Adfærd i alt Fald har været retsstridig overfor Finn Iversen og hans Paarørende, findes ikke at indeholde en Afgørelse, som afskærer Anklagemyndigheden fra nu at rejse Sag angaaende Bedrageri.

Anklagemyndigheden har for Landsretten anført, at man under Hensyn til de for Tiden herskende Forhold fandt det nødvendigt under Sagen angaaende Overtrædelse af Lov Nr. 14 af 18. Januar 1941 § 3, Stk. 3, at undlade subsidiært at gøre gældende, at Tiltaltes Handlemaade kunde opfattes saaledes som sket i den nu rejste Tiltale, og derfor maa Tiltaltes Interesse i ikke at faa en ny Sag angaaende de samme Handlinger og Begivenheder vige for det Offentliges Interesse i at faa Sagen forfulgt ud fra dette Synspunkt, efter at Tiltalte er frifundet for den oprindelige Tiltale.

Idet Retten kan tiltræde det saaledes anførte, vil Dommen være at ophæve og Sagen at hjemvise til fortsat Behandling.

Onsdag den 21. April.

Nr. 258/1942. Fhv. Artillerioverkonstabel af 1. Grad **Aage Johannes Hansen** (Selv) mod

Overlæge Dr. med. **Otto V. C. E. Petersen** (Hansen).

(Besværing over Udtalelse i Kassationsattest).

Østre Landsrets Dom af 22. September 1942 (IV Afd.): Sagsøgte, Overlæge Dr. med. Otto V. C. E. Petersen, bør for Tiltale af Sagsøgeren, fhv. Artillerioverkonstabel af 1. Grad Aage Johannes Hansen, i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger betaler Sagsøgeren inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse til Sagsøgte med 100 Kr. under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret har Appellanten gentaget sin for Landsretten nedlagte Paastand med Undtagelse af Erstatningspaastanden, idet han gør gældende, at Indstævnte har afgivet Erklæring ikke som Medlem af Kassationskommissionen, men som undersøgende Læge forud for Kassationskommissionens Etablering.

Det bemærkes, at § 3, sidste Punktum i det i Dommen nævnte, for Søværnets Befalingsmænd gældende Regulativ af 22. Oktober 1924 er saalydende: »Udtalt moralsk Defekt og udtalt aandelig Degeneration« og maa forstaas i Overensstemmelse med det i Bekg. Nr. 2 af 6. Januar 1925 indeholdte, for Værnepligtige gældende Regulativs Litra A, III, 5. Stk. 2: »Udtalt moralsk Defekt eller udtalt aandelig Degeneration«.

Idet Appellanten ikke mod Indstævntes Benægtelse har ført noget Bevis for Rigtigheden af sit ovennævnte Anbringende, vil Dommen allerede som Følge heraf være at stadfæste.

I Sagsomkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale 300 Kr. til Indstævnte.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, fhv. Artillerioverkonstabel af 1. Grad Aage Johannes Hansen, til Indstævnte, Overlæge, Dr. med. Otto V. C. E. Petersen, med 300 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Den 3. Juni 1931 blev Sagsøgeren, fhv. Artillerioverkonstabel af 1. Grad Aage Johannes Hansen, af Søværnets Kassationskommission for »for stedse uskikket til al Krigstjeneste« i Henhold til Regulativ af 22. Oktober 1924 § 3, sidste Punktum, idet der i Kassationsattesten angives som Sygdom: »Udtalt moralsk defekt og udtalt aandelig Degeneration«.

Under denne Sag har Sagsøgeren paastaaet Sagsøgte, Overlæge Dr. med. Otto V. C. E. Petersen, kendt ubeføjet til overfor Myndighederne

at have fremsat Diagnosen »Udtalt moralsk defekt og udtalt aandelig Degeneration« og tilpligtet at betale ham en Erstatning paa 100 Kr.

Sagsøgte har principalt paastaet Sagen afvist og subsidiært paastaet sig frifundet, idet han har anført, at han har virket som Medlem af Kassationskommissionen ved den paagældende Lejlighed og ikke paa anden Maade har fremsat nogen Diagnose med Hensyn til Sagsøgeren.

Da et Medlem af Kassationskommissionen ikke personlig kan sagsøges for sin Virksomhed som saadant, vil Sagsøgte være at frifinde.

Sagens Omkostninger vil Sagsøgeren have at betale Sagsøgte med 100 Kr.

Nr. 378/1941. Fiskeeksportør **Fischer Jensen** (Møller)

m o d

A/S **Carl Brammer** (Oluf Petersen).

(Betaling for leverede Sild).

Vestre Landsrets Dom af 27. September 1941 (II Afd.): Sagsøgte, Fiskeeksportør Fischer Jensen, bør til Sagsøgerne, A/S Carl Brammer, betale 4322 Kr. tilligemed Renter heraf 6 pCt. aarlig fra den 9. Oktober 1940, indtil Betaling sker, samt i Sagsomkostninger 400 Kr. Det idømte udredes inden 15 Dage.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Vestre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Fem Dommere stemmer for at stadfæste Dommen i Henhold til dens Grunde og at paalægge Appellanten at betale Indstævnte Sagens Omkostninger for Højesteret med 300 Kr.

Fire Dommere bemærker følgende:

Ved de i Sagen tildels efter Dommens Afsigelse tilvejebragte Oplysninger findes det tilstrækkelig bevist, at de i Sagen omhandlede Salg angik Sild af en Størrelse 14—16 Stkr. pr. kg, og at de af Indstævnte leverede Sild kun har haft en Størrelse af 18—20 Stkr. pr. kg, hvorimod det tiltrædes, at det ikke kan anses godtgjort, at Indstævnte er indgaaet paa at erstatte Appellanten det Beløb, denne ved Videresalget til Holland fik under 90 Øre pr. kg.

Idet Appellanten som Følge heraf og efter Sagens Oplysninger, derunder Indholdet af Telegrammet, findes at have Krav paa et forholdsmæssigt Afslag i Købesummen, der passende vil kunne ansættes til 2500 Kr., vil disse Dommere nedsætte det Indstævnte ved Dommen tilkendte Beløb til 1822 Kr.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.
I Sagsomkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Fiskeeksportør Fischer Jensen, til Indstævnte, A/S Carl Brammer, 300 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under Anbringende af, at Sagsøgte, Fiskeeksportør Fischer Jensen, Esbjerg, for Sildepartier leverede den 8. og 9. Oktober 1940, henholdsvis 888 Kasser à 12 Kr. og 800 Kasser à 10 Kr. 50 Øre, skylder til Rest 4322 Kr., har Sagsøgerne, A/S Carl Brammer, Frederiksværk, paastaet Sagsøgte tilpligtet at betale dem dette Beløb tilligemed Renter deraf 6 pCt. p. a. fra den 9. Oktober 1940, indtil Betaling sker. Sagsøgte har paastaet sig frifundet, idet han hævder, at Sildepartierne ikke har været kontraktmæssige, idet Sildene ikke havde den aftalte og garanterede Størrelse af 14 til 16 Stykker pr. kg, at det telefonisk mellem Parterne blev aftalt, at Sagsøgerne skulde refundere Sagsøgte det Beløb, som han fik under 90 Øre pr. kg, saaledes at Sagsøgerne skulde bære saa stor Del af Tabet, at Sagsøgte er frigjort for Restskylden, samt at Sagsøgte, selv om saadan Aftale ikke var blevet truffet, paa Grund af den skete Misligholdelse fra Sagsøgernes Side ved at levere for smaa Sild, har et saa stort Krav paa Erstatning for lidt Tab, at det opvejer Restskylden. Sagsøgerne har heroverfor hævdet, at der ikke foreligger Aftale om eller Garanti for Sildenes Størrelse som paastaet, idet der var købt Sild »som de fiskedes ved København«, saaledes at Parterne var kontraktmæssige. De har ligeledes bestridt, at der telefonisk er truffet Aftale om, at de skulde tilsvare Sagsøgte, hvad denne fik under 90 Øre pr. kg for Sildene i Holland, hvorhos de har bestridt, at Sagsøgte har lidt Tab som paastaet.

Det er oplyst, at Parterne i nogen Tid havde været i Handelsforbindelse om Fisk, og at Sagsøgerne i September 1940 havde foreslaet Sagsøgte fra dem at købe Sild fiskede med Bundgarn i Kalveboderne, og at Parterne baade før og efter de fornævnte Partiers Levering har været i Handelsforbindelse om Sildepartier, samt at Sildepartierne er købt i Henhold til Telefonsamtale om Morgenens eller Formiddagen, naar Sild af Fiskerne var indbragt til København, hvor Sagsøgerne har en Forretningsafdeling.

Sagsøgte har som Part forklaret, at han ved de enkelte Handler om Sild har forespurgt, om Sildene havde en Størrelse af 14/16 (det vil sige, at der gaar 14 til 16 Sild pr. kg), idet han skulde bruge saadanne Sild til Eksport til Holland. Den 8. Oktober 1940 købte Sagsøgte som tidligere et Parti med Sildestørrelse 14/16, men da han fra anden Side hørte, at Sild i København den Dag ikke havde den angivne Størrelse, telefonerede han igen til Sagsøgerens Direktør, E. Brammer, og meddelte dette, men fik det Svar, at Sildene stadig holdt 14/16. Han lod

derefter Sildene dirigere til Esbjerg, hvor han ved disses Ankomst den 9. s. M. mellem Kl. 17 og 18 lod sin Formand og Pakkerne optælle og opveje Sildene i ca. 10 af de sendte 888 Kasser. Det viste sig, at Sildene i disse Kasser kun var af Størrelse 18/20 pr. kg, idet der i Kasserne var fra 360 til 400 Stykker, medens der højst maatte være ca. 320 for at holde en Størrelse af 14/16. Kasserne viste ikke Overvægt, idet de alle indeholdt knap 20 kg Sild.

Den 9. Oktober havde Sagsøgte, da Direktør Brammer ringede ham op i Telefonen, købt yderligere et Parti Sild, efter at Brammer havde erklæret, at Størrelsen var mindst 14/16, men han havde ved denne Lejlighed købt til en billigere Pris.

Efter at Eftertællingen og Vejningen havde fundet Sted om Eftermiddagen den 9. Oktober, forsøgte Sagsøgte flere Gange telefonisk at komme i Forbindelse med Direktør Brammer, og medens dette stod paa, skrev Sagsøgte et Telegram af følgende Indhold: »Sild modtaget i Dag indeholdt fra 365 til 382 og ikke som lovet højest 320 Stykker tager derfor Forbehold angaaende Prisen dersom der bliver Reklamation fra Modtageren«. Inden Telegrammets Afsendelse fik han imidlertid Direktør Brammer i Tale i Telefonen og sagde, at han ikke vilde have de tilsendte Sild, idet disse kun var af Størrelse 18/20 pr. kg, og han havde tilbudt dem i Holland i Størrelse 14/16. Direktør Brammer spurgte, hvad han skulde gøre ved Sildene, og spurgte, om Sagsøgte ikke kunde sende dem til Tyskland, men hertil svarede Sagsøgte, at saa skulde Sagsøgerne jo tabe 5—6 Kr. pr. Kasse. Direktør Brammer erklærede derefter, at han ikke ønskede Sildene til Tyskland og bad Sagsøgte sende dem til sin Forbindelse i Holland, idet han sagde, at Sagsøgerne saa maatte ordne Differencen. Det blev derefter aftalt, at Sagsøgerne skulde refundere Sagsøgte det Beløb, som denne fik under 90 Øre pr. kg, idet han havde tilbudt sin Forbindelse i Holland Sildene til dette Beløb. Da der havde været en Del Snakken frem og tilbage under Telefonsamtalen, afsendte Sagsøgte dog derefter det fornævnte Telegram.

Under Telefonsamtalen spurgte Direktør Brammer, hvad der saa skulde ske med de samme Dags Morgen købte Sild, idet de vel saa ogsaa var for smaa. Direktør Brammer erklærede, at det var af samme Slags, som han havde sendt den 8. Oktober, og de blev enige om, at Sendingerne, der var afsendt den 8. og 9. skulde behandles paa samme Maade, saaledes at Sagsøgerne skulde refundere Sagsøgte, hvad han maatte faa under 90 Øre pr. kg. Den 10. Oktober ved 17—18-Tiden ankom de 800 Kasser, som Sagsøgeren havde afsendt den 9. s. M., og Sagsøgte lod straks sin Formand og Pakkerne eftertælle og opveje Sildene. Der blev optalt ca. 10 Kasser, og disse blev ogsaa vejet, og Sildene var af ganske tilsvarende Størrelse og Vægt som de, Sagsøgerne havde sendt den foregaaende Dag.

Den 10. Oktober om Morgenen ringede Direktør Brammer atter Sagsøgte op og spurgte, om han vilde købe Sild af den Størrelse, der var tilbudt ham de to sidste Gange, men Sagsøgte erklærede, at han ikke kunde sælge saadanne Sild til Holland. Han tilføjede, at han vilde undersøge, om han kunde sælge mindre Sild i Italien, og at han skulde give Sagsøgerne Besked om 8 Dage. Det lykkedes Sagsøgte at træffe en

Ordning om Levering af Sild til Italien, og disse blev leveret af Sagsøgerne.

Sagsøgte tilføjer, at der ikke under Handlerne blev talt noget om, at Sagsøgte skulde købe Sildene, »som de fiskedes ved København«, eller at Sildene var ca. 10 Pund Olen.

Formand Hans Peter Dela hos Sagsøgte har som Vidne forklaret, at han engang har optalt 2 Vognladninger Sild, der lige efter hinanden kom fra Sagsøgerne. Selv optalte han 5 à 6 Kasser og eftervejede Indholdet. Kasserne indeholdt fra 380 til 410 Stykker Sild, og hver Kasses Indhold vejede fra $19\frac{3}{4}$ til $20\frac{1}{4}$ kg.

Fru Helga Ingeborg Nielsen, der er ansat hos Sagsøgte, har som Vidne forklaret, at hun i Efteraaret 1940 har hørt, at Sagsøgte i Telefonen har talt med Sagsøgerne om Leverance af Sild, og at Sagsøgte saa godt som altid under disse Samtaler har nævnt Størrelsen 14/16.

Den 9. Oktober om Eftermiddagen ved 18-Tiden paa hørte hun igen særligt Rør en Samtale mellem Sagsøgte og Direktør Brammer. Sagsøgte reklamerede over, at Sildene var for smaa, idet de var meget mindre end 14/16. Hun hørte, at Direktør Brammer spurgte, hvad han saa skulde gøre ved Sildene, og foreslog, at de skulde sendes til Tyskland, hvortil Sagsøgte svarede, at man ikke der fik ret meget for Sildene. Medens Samtalen fandt Sted, renskrev hun fornævnte Telegram og hørte, at Sagsøgte oplæste det for Direktør Brammer. Forinden Telefonsamtalen var endelig afsluttet, havde hun dog lagt Røret; efter at dette var sket, hørte hun, at Sagsøgte sagde til Direktøren, at Sildene saa blev sendt til Holland, men at Direktør Brammer skulde tage Tabet, hun kan ikke huske, hvorvidt Sagsøgte nævnte et bestemt Beløb og sagde, at Direktør Brammer skulde betale det Beløb, som Sagsøgte fik under dette af Aftagerne i Holland.

Inden 9. Oktober har hun flere Gange talt med Direktør Brammer i Telefonen og faaet Oplysning om Partiets Størrelse og Afsendelsestiden og da overfor ham fremhævet, at de leverede Sild skulde være af Størrelse mindst 14/16. Til hende har Direktør Brammer aldrig sagt, at Sildene skulde være, som den fiskedes ved København, eller ca. 10 Pund Olen.

Frk. Else Elisabeth Kjær Andersen, der er ansat hos Sagsøgte, har som Vidne forklaret, at hun i Efteraaret 1940 har hørt Sagsøgte føre mange Telefonsamtaler med Direktør Brammer, og under disse har hun flere Gange hørt Sagsøgte udtale, at Sildene mindst maatte have en Størrelse af 14/16. Hun har selv ogsaa i Efteraaret talt med Direktør Brammer i Telefonen, og hun har hver Gang spurgt om Størrelsen og Prisen og faaet Størrelsen opgivet til 14/16.

Den 9. Oktober ved 18-Tiden hørte hun, at Sagsøgte telefonerede til Direktør Brammer og reklamerede over, at de tilsendte Sild var for smaa. Sagsøgte sagde, at de ikke holdt Størrelse 14/16, men kun 18/20, og at han ikke kunde bruge saa smaa Sild. Hun kunde forstaa, at der var Tale om at sende Sildene til Tyskland, men at Sagsøgte fraraadede dette, idet der vilde blive tabt mere paa Sildene der end i Holland. Til sidst sagde Sagsøgte, at det, han fik mindre end det, han havde solgt Sildene til, skulde Direktør Brammer betale. Efter at Samtalen var

forbi, sagde Sagsøgte, at de hellere for at bekræfte Samtalen maatte afsende fornævnte Telegram.

Fiskehandler Carl Jensen, der er Bestyrer af Sagsøgernes Fiskeafdeling i København, har som Vidne forklaret, at han sluttede de første Handler om Sild med Sagsøgte, idet han telefonisk henvendte sig til ham og tilbød Levering af Sild. Sagsøgte spurgte, om det var Sild fra Bundgarnene i Kalveboderne, og nævnte, at han havde faaet saadanne leveret fra en Fiskehandler Staalhagen i København, og da Vidnet sagde, at det var samme Slags, sagde Sagsøgte straks, at han ønskede leveret alt, hvad han kunde faa. Dette foregik 3—4 Uger før de i denne Retssag omprocederede Leveringer fandt Sted. Der blev ikke stillet Spørgsmaal om Sildenes Størrelse, og Forholdet 14/16 pr. kg var ikke paa Tale under Vidnets Forhandlinger med Sagsøgte; de aftalte Priser varierede lidt efter Tilførslerne, men afgang ikke af Sildenes Størrelse. Ved Salg af større Partier fra Gammel Strand til Eksport opgives sædvanligvis, hvor meget Sildene vejer pr. Ol. Vidnet har ogsaa hørt Angivelse af, hvor mange Stykker Sild der gaar pr. kg, men dette er meget sjældent. Ved Salg fra København gaar der altid 20 kg pr. Kasse, og det er ganske givet, at der altid ved Afvejning fra Fiskernes Baad vejes rigeligt Maal. De sidste 5—6 Dage i en Sæson bliver Sildene altid mindre, hvorefter de forsvinder. I den her omhandlede Periode var Størrelsen iøvrigt temmelig ensartet, og der gik gennemsnitlig 10—11 Pund paa Olen. Angivelsen af Stykker i Forhold til kg er almindelig i Sverige, men her i Landet benyttes overalt Angivelsen af Pund pr. Ol.

Den hos Sagsøgerne ansatte Fiskehandler Christian Damm har som Vidne forklaret, at han i Efteraaret 1940, da der blev afsluttet Handler om Sild mellem Parterne, talte 5—6 Gange med Sagsøgte og telefonisk afsluttede Handler med ham om Salg af Sild. Han har aldrig talt med Sagsøgte om Størrelsen, men aftalte Priser og Kvanta. Priserne afgang af Indkøbsprisen, og paa den Tid kunde der bruges ubegrænset af Sild. Selv har Vidnet aldrig købt Silden og ikke bedømt Sildens Størrelse. Ved Gammel Strand opgives i Almindelighed med Hensyn til Sild Antallet af kg pr. Ol; med Hensyn til Bundgarn-Sild angives i Reglen Antallet af Stykker pr. kg eller pr. 20 kg (en Kasse). I Almindelighed giver Fiskerne rigeligt Maal, naar Silden fra Bundgarn opvejes i Kasserne, saaledes at der kan være 1 eller 2 kg for meget, uden at der beregnes for Overvægten ved Købet eller Videresalget.

Direktør C. E. G. Brammer har som Vidne forklaret, at han ogsaa selv har handlet med Sagsøgte om Sild, men han husker ikke, om det var ham eller fornævnte Jensen, der afsluttede den første Handel. Første Gang, han handlede med Sagsøgte, var inden de her omhandlede Handler, det var ham, der ringede Sagsøgte op for at tale med denne om Handlerne, og de drøftede Tilførslen til København og Udsigterne for Videreleveringen; der var udelukkende Tale om Bundgarnssild fra Kalveboderne. Han husker ikke, om der blev talt om Størrelsen, men det er muligt, at de en enkelt Gang flygtigt kom ind paa Sildenes Størrelse, og han har da sagt, at Sildene vejede omkring 10 Pund pr. Ol, hvilket han havde faaet opgivet af sine Folk, og han saa det ved Selvsyn.

Andre Opgivelser har han ikke givet, og Sagsøgte har aldrig gjort Prisen afhængig af, at Silden havde en vis Størrelse. Udtrykket 14/16 blev ikke benyttet, og han har været ganske ukendt med dette Udtryk, indtil han omkring den 5. Oktober 1940 fik Forespørgsel fra Holland angaaende direkte Eksport dertil.

Ved en Telefonsamtale med Sagsøgte sagde denne, at Sildene faldt for smaa ud og fik til Svar, at de var af nogenlunde samme Størrelse som hidtil. Sagsøgte sagde, at der for Øjeblikket var voldsomme Ud-førsler til Holland, der trykkede Priserne. Vidnet foreslog derefter at sælge til Tyskland, hvortil Sagsøgte svarede, at der var endnu lavere Priser. Han husker ikke, at Sagsøgte har talt om, at han skulde tage Andel i et eventuelt Tab for Sagsøgte, i hvert Fald har Sagsøgte kun nævnt det flygtigt, han afslog dette. Samtalen sluttede iøvrigt ven-skabeligt, men uden at man kom til noget Resultat. Om Sagsøgte ved den Lejlighed købte et nyt Parti, husker han ikke, han mener, at Sam-talen drejede sig om den Sending, der afgik den 8. Oktober, og at den først fandt Sted den 9. om Eftermiddagen, efter at Partiet var an-kommet til Esbjerg. Sagsøgte omtalte ikke, at han havde afsendt et Telegram. Da Sagsøgte den 10. om Morgenen købte et nyt Parti, var der ikke Diskussion om Sildens Størrelse. Sagsøgte omtalte vistnok da, at han havde afsendt et Telegram, men ikke, hvad det gik ud paa, og først i Løbet af Dagen fik han Indholdet at vide, vistnok gennem for-nævnte Damm. Under Telefonsamtalen den 9. om Eftermiddagen var der ikke Tale om, at Partiet var blevet vejet, men Sagsøgte omtalte, at han havde foretaget Eftertælling, og at der var ca. 360 Stykker pr. Kasse. Vidnet svarede, at det var ham uvedkommende, hvor mange der var pr. Kasse, da Fisken var købt, som der blev fisket ved København, og der ikke var stillet nogen Betingelse med Hensyn til Størrelsen. Om der den 10. Oktober var Tale om Salg til Italien, erindrer han ikke, men han fik senere at vide, at Sagsøgte havde frosset Sild ind til senere Levering til Italien. Den af Sagsøgte omtalte Telefonsamtale op ad Dagen den 8. Oktober husker han ikke og mener bestemt ikke, at den har fundet Sted. Reklamationen blev, husker han, kun flygtigt nævnt i Samtalen den 9. Oktober om Eftermiddagen. Det er muligt, at der var 360 Stykker pr. Kasse, men der har da ikke været taget Hensyn til, at der ogsaa var Overvægt. Der var intet paafaldende i Faldet i Pris fra 10 Kr. 50 Øre til 7 Kr. 50 Øre fra den 9. til den 17. Oktober, og For-skellen skyldes sikkert hovedsageligt de svingende Tilførsler.

Fiskehandler F. V. V. H. Hansen, der er Medindehaver af Firmaet John Clausen & Co., har som Vidne forklaret, at han i Efteraaret — vistnok i September—Oktober — 1940 fik Anmodning af Sagsøgte om at købe en Vognladning Sild eller to til ham, men det blev ikke til noget, da Vidnets Fortjeneste vilde blive for ringe. Vidnet havde flere Telefon-samtaler med Sagsøgte, som stadig forlangte, at Silden skulde veje 14/16 pr. kg. Vistnok den 8. Oktober om Eftermiddagen ringede Vidnet til Sagsøgte, efter at der var kommet Sild ind, og Vidnet havde vejet og optalt et Par Kasser, og meddelte, at de kostede ca. 11 Kr. pr. Kasse, saaledes at hver Kasse indeholdt fra ca. 360 til ca. 385 Stykker, men

Sagsøgte erklærede, at saa havde det ingen Interesse, idet han saa ikke kunde bruge dem. Sagsøgte talte ikke om, at han havde købt Sild af Sagsøgerne. Nogle Dage senere omtalte Sagsøgte, at det var rigtigt, hvad Vidnet havde sagt, og at det ved Stikprøver af et Parti i Esbjerg havde vist sig, at Sildene var for smaa.

Ved Handel om Sild spørges der sædvanligt om, hvor mange Pund den vejer pr. Ol, dette gælder ogsaa i Handel om Bundgarnssild. I de senere Aar er det ogsaa blevet almindeligt at angive Antallet i Stykker pr. kg, og denne Udtryksmaade er almindelig kendt ikke blot i Udlandet, men ogsaa herhjemme. Der gaar 20 kg Sild pr. Kasse, saaledes at Sildene fra Fiskerbaaden hældes over i Spande, der rummer 20 kg. Der kommer sjældent mere i en Kasse, men der kan undertiden være 1—2 Pund for meget eller lidt i en Kasse. I de paagældende Dage var de Sild, der kom ind fra Bundgarnene i Kalveboderne, paa hver enkelt Dag af ensartet Størrelse, men Størrelsen kunde variere fra den ene Dag til den anden, hvilket er almindeligt som Følge af Vind- og Strømf forholdene, ca. 8 Dage forinden var Sildene større, saaledes at der gik 14—16 paa hvert kg.

Fiskehandler A. V. Hansen har som Vidne forklaret, at han har handlet med Sagsøgte og talte med ham i Efteraaret 1940 om en Sildehandel. Vidnet spurgte i Telefonen, om han kunde sælge Sild til Sagsøgte, som svarede, at hvis de var 14/16 pr. kg, vilde han gerne have en Vognladning, men ellers kunde han ikke bruge dem; da Vidnet havde undersøgt de Sild, han havde, og konstateret, at de vejede 18/20 pr. kg, svarede Sagsøgte, at han ikke kunde bruge dem, og der kom intet ud af Handlen. Nogle Dage senere fortalte Sagsøgte, at han havde faaet Sild fra en anden Leverandør i København, og Vidnet sagde da, at han troede, at de var for smaa, for den Dag vejede de 18/20 pr. kg. Hertil bemærkede Sagsøgte, at det var værst for dem, der havde sendt dem over, og saa maatte Vedkommende tage Skade for Hjemgæld.

I Begyndelsen af den Sæson var Sildene noget større, men efterhaanden blev de mindre. Vidnet har ikke haft saa meget med Handel med Sild at gøre, men han ved, at disse sædvanligvis angives med deres Antal pr. kg. Man angiver dog lige saa ofte Sildenes Vægt i Pund pr. Ol. Ved Afslutning af Salg pr. Telefon spørger man som Regel blot, om Sildene er store eller smaa. Sild, hvoraf der gaar 14/16 pr. kg, regnes for smaa Sild. Endvidere er det oplyst, at Sagsøgte i Dagene fra den 7. til 10. Oktober 1940 fra andre Pladser end København har modtaget Sild i Størrelserne 12/14, 8/10 og 14/16.

Som Sagen saaledes foreligger oplyst, findes det ikke tilstrækkelig godtgjort, at Sagsøgerne har garanteret eller aftalt med Sagsøgte, at Sildene, de leverede, skulde have den af denne hævdede Størrelse, og idet det — særlig naar henses til Indholdet af det den 9. Oktober 1940 afsendte Telegram — ej heller er godtgjort, at Sagsøgerne i Telefonsamtalerne den 9. og 10. Oktober 1940 har aftalt at refundere Sagsøgte det Beløb, han fik under 90 Øre pr. kg, findes — uden at det bliver nødvendigt at komme ind paa, hvad Parterne iøvrigt har anført — de af Sagsøgte fremsatte Indsigelser mod Søgsmålet ikke at kunne gives Medhold.

Herefter vil Sagsøgernes Paastand være at tage til Følge.

Sagens Omkostninger vil Sagsøgte have at godtgøre Sagsøgerne med 400 Kr.

Nr. 279/1942.

Rigsadvokaten

m o d

Svend Aage Thorup Nielsen (Gelting),

der tiltales for Overtrædelse af Sølovens § 287.

Sø- og Handelsrettens Dom af 5. Oktober 1942: Tiltalte, Svend Aage Thorup Nielsen, bør straffes med Hæfte i 30 Dage. Sagens Omkostninger, derunder Forsvarersalær til Landsretssagfører Thorsøe-Jacobsen 80 Kr., betales af Tiltalte.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Sø- og Handelsretten afsagte Dom er paaanket saavel af Tiltalte, der paaistaar Forholdet henført under Sølovens § 287, Stk. 1, som af det Offentlige til Skærpelse af den idømte Straf.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Det tiltrædes, at Tiltaltes forsætligt foretagne urigtige Indførsel i Tilsynsbogen er henført under Sølovens § 287, Stk. 2.

Straffen findes at burde bestemmes til Fængsel i 40 Dage.

Thi kendes for Ret:

Sø- og Handelsrettens Dom bør ved Magt at stande, dog at Straffen fastsættes til Fængsel i 40 Dage.

I Salær og Udlæg for Højesteret til Højesteretssagfører Gelting betaler Tiltalte Svend Aage Thorup Nielsen 80 Kr. og 10 Kr.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under nærværende i Henhold til Anklageskrift af 10. August 1942 af Statsadvokaten for København anlagte Sag er Svend Aage Thorup Nielsen sat under Tiltale til at lide Straf efter Sølovens § 287, jfr. Lovbekendtgørelse Nr. 177 af 15. April 1930, § 4, Nr. 20, jfr. § 43, Stk. 3, ved i Juli 1940 paa sit Kontor, Strandlodsvej 69, København, i Tilsynsbogen for den ham tilhørende Motorjagt »Guldborgsund« af København, nu »Hanne« af Dragør, at have foretaget en den 1. Juli 1940 dateret Indførsel, hvoraf blandt andet fremgaar, at der er foretaget Udboring

af Skibsmotorens Cylindre, indsat nyt Stempel, samt Afslibning af Krumtappen og Indsættelse af nyt Metal i Krumtapplejet, uagtet saadanne Reparationer ikke var sket, hvilken Indførsel Tiltalte lod Skibsføreren Karl Kristian Hansen underskrive.

Der var oprindelig tillige indledet Undersøgelse mod Skibsfører Hansen som sigtet for Overtrædelse af de fornævnte Lovbestemmelser, men ifølge Københavns Politis Skrivelse af 26. August 1942 er Sagen mod denne Sigtede sluttet af Statsadvokaten uden Tiltale.

Tiltalte Thorup Nielsen er født den 1. Juni 1902 i København og senest ved Østre Landsrets Dom af 30. September 1924 anset efter Straffelov 10. Februar 1866 § 232 II for 4de Gang begaaet groft Tyveri samt efter § 268, jfr. § 275 med Forbedringshusarbejde i 3 Aar.

I Tilsynsbogen for den paagældende Motorjagt, som har en Brutto Register-Tonnage af 24,52 Tons, findes under 1. Juli 1940 saalydende Tilførsel:

»Hovedreparation af Motor: Udboring af Cylinder, nyt Stempel, Afslibning af Krumtap, Nyt Metal i Krumtapplejet, Brændstoftanke oppe og svejse, fornyet Forskrutninger, mønjemalet og trykprøvet, Reparation af Kobling, fornyet 2 Stk. Jenkinsventiler.

Chr. Hansen Fører.«

Tiltalte erkender vel, at den paagældende Indførsel har fundet Sted som nævnt i Anklageskriftet, uanset at den omtalte Hovedreparation ikke var sket, men han kan ikke anse sig skyldig i noget ulovligt, idet han henviser til, at det var hans Hensigt senere at lade Hovedreparationen udføre.

De nærmere Omstændigheder vedrørende denne Tilførsel er efter Tiltaltes Forklaring i Retten og det iøvrigt oplyste følgende:

Tiltalte havde aftalt med en Mekaniker i Kastrup, at denne paa Grundlag af et af ham afgivet Tilbud skulde foretage den i Tilførslen ommeldte Hovedreparation af Motoren. Før denne Hovedreparation var paabegyndt, lod imidlertid Tiltalte, som tidligere havde haft Vanskeligheder med Indførelsen i Tilsynsbogen af de paa Skibet foretagne Reparationer, Tilførslen om den nævnte Hovedreparation foretage i Tilsynsbogen af en hos ham ansat Kontorarbejder, hvorefter Skibsfører Hansen efter Tiltaltes Anmodning underskrev Tilførslen.

Ifølge Hansens Forklaring havde Tiltalte forud udtrykkelig sagt til Hansen, at den ommeldte Hovedreparation var foretaget, en Udtalelse som Tiltalte imidlertid benægter at være fremkommet med.

Kort efter afsejlede Skibet til Langø Havn for at komme paa Bedding, idet Tiltalte og Mekanikeren fulgte med. Medens Skibet var paa Bedding, lavede Mekanikeren Skruetøjet i Stand, og den 16. August 1940 foretog Skibstilsynet i Langø Hovedsyn paa Motoren og stillede kun Krav om Anskaffelse af en Vædske-Ildslukker til denne. Derefter foreslog Mekanikeren Tiltalte at udsætte Foretagelsen af selve Hovedreparationen til Vinteren, for at Tiltalte, der drev Virksomhed med Bjergning af Vrag, kunde udnytte de dertil egnede Eiteraarsmaaneder. Mekanikeren indsatte dog straks nye Stempelringe og reparerede Koblingen. Endvidere blev den ene af de to Brændstoftanke sendt til Kø-

benhavn til Svejsning; ligesom Aftapningshanerne paa den i Skibet stadig værende Brændstoftank blev fornyet. Enkelte af de i Tilsynsbogen ommeldte Reparationer af den ommeldte Motor var saaledes foretaget, men selve Hovedreparationen: Udboring af Cylinder, Indsættelse af nyt Stempel, Afslibning af Krumtappen og Indsættelse af nyt Metal i Krumtapplejet, havde derimod ikke fundet Sted, da Tiltalte ved Slutseddel af 18. September 1940 solgte Skibet til Skibsfører Arne Nielsen.

Denne kendte vel ikke ved Købet af Skibet den nævnte Tilførsel til Tilsynsbogen, men idet han gjorde gældende, at Tiltalte under de forud for Slutsedlen gaaende Forhandlinger udtrykkelig havde fremhævet, at Motoren var blevet hovedrepareret bl. a. ved Udboring af Cylinderen, og at Tiltalte derfor maatte erstatte ham Skibets Mindreværdi som Følge af den ikke foretagne Hovedreparation, paastod han under en ved Stævning af 29. Juli 1941 her ved Retten anlagt Sag Tiltalte dømt til at betale en Erstatning af Kr. 1465,—.

I Rettens Dom af 4. December 1941 i denne Sag hedder det:

»Ifølge Slutsedlen og Skibsskødet blev M/S »Guldborgsund«, som Sagsøgeren maa antages at have haft godt Kendskab til, ogsaa forsaa-vidt angaar Motoren, solgt til Sagsøgeren, som det var og forefandtes, og Retten kan efter de afgivne Forklaringer ikke overfor Sagsøgte Benægtelse anse det for bevist, at Sagsøgte yderligere har tilsagt Sagsøgeren, at den i Tilsynsbogen — hvis Indhold Sagsøgeren da ikke kendte — den 1. Juli 1940 indførte Hovedreparation af Motoren var foretaget. Idet Sagsøgeren saaledes ikke har haft Føje til at gaa ud fra, at Motoren var i bedre Stand end den ved Købet forefandtes, findes der ikke Grundlag for at paalægge Sagsøgte noget Erstatningsansvar overfor Sagsøgeren.«

Efter Rettens Mening foreligger der en Overtrædelse af § 4 Nr. 20 i Skibstilsyns-Loven, jfr. Bekendtgørelse Nr. 177 af 15. April 1940, som Tiltalte i Medfør af Straffelovens § 23, jfr. § 2, maa være ansvarlig for. Retten maa vel efter alt foreliggende nære Betænkkelighed ved at antage, at Tiltalte ved selve Foretagelsen af den ommeldte urigtige Indførsel i Tilsynsbogen har handlet med svingagtig Hensigt, men Retten finder dog, at Tiltalte ved ikke at berigtige denne Tilførsel, uanset at Skibet af ham blev solgt, før den ommeldte Hovedreparation havde fundet Sted, og Tiltalte saaledes blev ude af Stand til selv at lade den paabegyndte Hovedreparation fuldføre, har handlet saaledes, at hans Forhold falder ind under den strengere Straffebestemmelse i Sølovens § 287, 2. Stk., som falsk Føren af Tilsynsbogen.

Den herfor forskyldte Straf findes efter Omstændighederne at burde nedsættes i Medfør af Straffelovens § 23, Stk. 2, og vil herefter passende kunne bestemmes til Hæfte i 30 Dage.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

De Sagsøgte, A/S Randers Margarinefabrik, Randers, har i en Aarrække ejet Ejendommen Matr. Nr. 470 h, Randers Købstads Bygrunde, som mod Nord grænser til Slyngborggade, mod Vest til Slyngborgstræde og mod Syd til Søren Møllersgade; mod Øst støder den til andre Ejendomme, som er bebyggede. Paa de Sagsøgtes Ejendom, hvis Areal er ialt 1982 m², hvoraf 82 m² er Vej, ligger ud mod Slyngborggade en Fabriksbygning og ud mod Søren Møllersgade en Beboelsesejendom, som — regnet fra det østlige Skel — optager ca. Halvdelen af Grunden mod denne Gade, medens Resten er ubebygget, ligesom ogsaa den Del af Ejendommen, som grænser til Slyngborgstræde, er ubebygget. I 1935 havde de Sagsøgte under Overvejelse paa den Del af Ejendommen, som grænser til Slyngborgstræde og Søren Møllersgade, at opføre en større Beboelsesejendom, men dette blev opgivet. I 1938 blev der mellem de Sagsøgte og et Konsortium forhandlet om Konsortiets Køb af Ejendommen, og der forelaa fra Konsortiets Side en Byggeplan, som blandt andet ogsaa gik ud paa Bebyggelse mod Slyngborgstræde og Søren Møllersgade. Byggeplanen blev forelagt Randers Købstads Bygningskommission, som i en Skrivelse af 10. September 1938 blandt andet meddelte Konsortiet, at der vilde blive rettet Henvendelse til Indenrigsministeriet om et foreløbigt Forbud i Henhold til § 9 i Lov Nr. 181 af 29. April 1938 om Byplaner mod den paatænkte Bebyggelse, og den 26. Oktober s. A. meddelte Sagsøgerne, Randers Byraad, de Sagsøgte, at der af Ministeriet var nedlagt saadant Forbud. Konsortiets Køb af Ejendommen faldt derefter bort.

Den 16. December 1940 vedtog Sagsøgerne i Henhold til nævnte Lov et Forslag til Byplan over en Del af Købstadens Bygrunde, og ifølge Forslaget skulde der — som det fremgik af et Forslaget vedlagt Kort — mellem Søren Møllersgade og Slyngborggade anlægges en ny Gadeforbindelse, som skulde føres hen over de Sagsøgtes Ejendom, saaledes at denne vilde blive delt i to Dele, og den nordvestlige Del af Ejendommen vilde herefter udgøre en Trekant begrænset af den projekterede Gade, Slyngborggade og Slyngborgstræde. Forslaget medførte, at den Del af Grunden, som efter Forslaget reserveredes til det fremtidige Gadeanlæg, underkastedes Raadighedsindskrænkninger i Henhold til Byplanlovens § 11, og efter at Sagsøgerne i Overensstemmelse med Lovens § 7 havde fremlagt Forslaget til offentlig Eftersyn, fremsatte de Sagsøgte overfor Sagsøgerne Krav om, principalt, at der skete Ekspropriation af Arealet efter Lovens § 14, subsidiært at der ydedes dem Erstatning i Henhold til Lovens § 15. Disse Krav blev i Medfør af Lovens § 16 inddraget for den i Randers værende Vurderingskommission vedrørende Gader, Veje og Kloaker, og denne Kommission afsagde den 13. Maj 1941 Kendelse i Sagen. Det fremgaar af denne Kendelse, at de Sagsøgte for Kommissionen fremsatte de samme Krav som ovenfor anført, men

medens Kravet om Ekspropriation forkastedes af Kommissionen, toges de Sagsøgte Paastand om Erstatning i Henhold til Byplanlovens § 15 til Følge. Efter det i Kendelsen anførte har Kommissionen for Erstatningstilkendelsen i det væsentlige lagt til Grund, at Ejendommen ved Fordel vilde kunne bebygges i Henhold til de omtalte Planer — navnlig Byggeplanen af 1935 — hvis Byplansforslaget ikke nu hindrede dette, at den efter Gadeanlægget tilbageværende Del af Grunden ikke hensigtsmæssigt kan bebygges, idet de Sagsøgte Byggeplaner, der forudsætter en Bebyggelse ud til Hjørnet af Søren Møllersgade og Slyngborgstræde, og som giver Mulighed for en ganske anderledes tilfredsstillende Udnyttelse af Grunden, ikke efter Byplansforslaget kan gennemføres, og en Bebyggelse alene mod Slyngborgstræde — som af Stadsingeniøren i Randers under Kommissionsforhandlingerne foreslaaet — er uhensigtsmæssig, og at de Sagsøgte ved at være hindret i at gennemføre i hvert Fald Byggeplanen af 1935 er paaført et paaviseligt Tab. Dette Tab beregnes af Kommissionen til et Beløb af 28.933 Kr., som derefter tilkendes de Sagsøgte tilligemed Renter 5 pCt. p. a. fra den ovennævnte Dato, den 26. Oktober 1938. Idet Sagsøgerne har gjort gældende, at Kommissionen ved denne Erstatningstilkendelse har overskredet sin Kompetence efter Byplanlovens § 15, har de anlagt nærværende Retssag, hvorunder de har nedlagt Paastand om, at det fastslaas, at Sagsøgerne ikke har Erstatningspligt overfor de Sagsøgte i Anledning af det ovennævnte Byplansforslag, og at den af Kommissionen den 13. Maj 1941 afsagte Kendelse er uforbindende for Sagsøgerne. De Sagsøgte har principalt nedlagt Paastand om Frifindelse, subsidiært har de paastaaet Sagen henvist til Vurderingskommissionen til Behandling efter Byplanlovens § 14.

Under Sagen er der fremlagt et Kort, udarbejdet af Arkitekt Hiersing, Randers, som var Kommissionens teknisk sagkyndige Medhjælper. Paa dette Kort er med grønt indtegnet en Bebyggelse, der er tænkt udført i fire Etager, beliggende paa Hjørnet af Søren Møllersgade og Slyngborgstræde, og denne Bebyggelse angiver, hvad der — naar bortses fra Byplansforslaget — kunde paaregnes godkendt af Bygningsautoriteterne. Ved denne Bebyggelse, som har et Grundareal af 340 m², vilde Ejendommens samlede ubebyggede Areal vedblivende overskride en Trediedel af hele Arealet, saaledes at den nødvendige Dispensation fra Bygningsloven med Hensyn til det ubebyggede Areals Størrelse vilde kunne meddeles af de kommunale Myndigheder. Endvidere er der fremlagt et Kort udarbejdet af Stadsingeniøren i Randers. Paa dette er med rødt indtegnet en Bebyggelse — ligeledes med et Grundareal af 340 m² — beliggende ud til Slyngborgstræde i hele Grundens Længde til denne Gade og under lagttagelse af Forslagets Gadeplan. Ved denne Bebyggelse, der regner med den ovennævnte Trekant som selvstændigt Grundstykke, vilde den samlede Bebyggelse paa dette Areal vel ogsaa nødvendiggøre Dispensation fra Bygningsloven, men denne Dispensation vilde kunne forventes.

Til Støtte for Frifindelsespaastanden har de Sagsøgte i det væsentlige anført følgende:

Efter Forskriften i Byplanlovens § 15, 1. Stk., har det været under-

givet Kommissionens Skøn, om den bebyggelige Del af de Sagsøgte Ejendom paa Grund af Byplanforslaget bliver saa lille eller saaledes beskaffen, at den ikke hensigtsmæssig kan anvendes til Bebyggelse, og saadan Afgørelse er truffet ved Kommissionens Kendelse, som netop henviser til, at den tilbageværende Del af Grunden ikke hensigtsmæssig kan bebygges; det Skøn, som Kommissionen herved har udøvet, vil efter Indholdet af den nævnte Forskrift ikke kunne tilsidesættes af Domstolene. Der vil nu vel, som Stadsingeniørens Kort udviser, uanset Byplanforslaget kunne gennemføres en Bebyggelse med et Grundareal af samme Størrelse som den med grønt indtegnede Bebyggelse paa Arkitekt Hiersings Kort, men Bebyggelsen efter Stadsingeniørens Plan maa, da denne Bebyggelse udelukkende har Facade mod den mindre befærdede Slynborgstræde, set i Forhold til Arkitekt Hiersings Plan om Bebyggelse af Hjørnet af Slynborgstræde og Søren Møllersgade betegnes som uhensigtsmæssig, idet den paa Grund af Beliggenheden vil være mindre fordelagtig i økonomisk Henseende, og et Forhold af denne Art falder ikke udenfor de Hensyn, som i Henhold til Forskriften i § 15, 1. Stk., er undergivet Kommissionens Skøn. Forsaauidt nu Sagsøgerne under Proceduren for Landsretten har gjort gældende, at Erstatning i nærværende Tilfælde iøvrigt maa være udelukket allerede som Følge af, at den af de Sagsøgte paatænkte Bebyggelse — derunder den med grønt indtegnede Bebyggelse efter Arkitekt Hiersings Plan — ikke kunde gennemføres, medmindre der meddeltes Dispensation fra Byggeloven med Hensyn til Overbebyggelse, og at saadan Dispensation ikke vilde kunne forventes meddelt, da det var gældende Praksis ikke at meddele saadanne Dispensationer, naar den paagældende Bebyggelse vilde kollidere med et foreliggende Byplansforslag, har de Sagsøgte heroverfor fremhævet, at der maa gaas ud fra, at der — i Overensstemmelse med de Retningslinier, som tidligere er fulgt i Randers — vilde være blevet meddelt Dispensation til en Bebyggelse svarende til den oftomtalte af Arkitekt Hiersing projekterede, idet det vilde være uberettiget at lade Byplanforslaget være Hindring for Meddelelse af en Dispensation, for hvis Opnaaelse Betingelserne iøvrigt forelaa.

Efter alt det foreliggende, og naar særlig henses til, at der — uanset Byplanforslaget — vil kunne bebygges et Grundareal af de Sagsøgte Ejendom, som i Størrelse svarer til, hvad der vilde medgaa til en Bebyggelse som den af de Sagsøgte ønskede, maa det statueres, at den Omstændighed, at en fremtidig Bebyggelse af Ejendommen som Følge af Byplanforslagets Raadighedsindskrænkninger ikke faar samme økonomiske Værdi for de Sagsøgte som den Bebyggelse, der, hvis Raadighedsindskrænkningerne ikke forelaa, kunde finde Sted, ikke vil kunne jævnstilles med den i § 15, 1. Stk., for Tilkendelse af Erstatning angivne Betingelse, at den tilbageværende, bebyggelige Del ikke hensigtsmæssig kan anvendes til Bebyggelse, og Kommissionen har herefter ikke været beføjet til — som sket — at tilkende de Sagsøgte Erstatning.

Idet det derhos med Hensyn til de Sagsøgte subsidiære Paastand bemærkes, at Forskriften i Byplanlovens § 14 ikke i et Tilfælde som det foreliggende, hvor det drejer sig om et Vejanlæg, jfr. Lovens § 2,

Nr. 1, hjemler Adgang til Ekspropriation, vil Sagsøgernes Paastand være at tage til Følge.

Sagens Omkostninger findes de Sagsøgte at burde betale Sagsøgerne med 700 Kr.

Nr. 177/1942. **Iduna Trading Co. A/S (Gamborg)**

m o d

Repræsentant **Børge Schibsbye (Hasle).**

(Spørgsmaal om et Provisionskrav).

Sø- og Handelsrettens Dom af 17. Juni 1942: De Sagsøgte, A/S Iduna Trading Company, bør inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse til Sagsøgeren, Repræsentant Børge Schibsbye, betale 975 Kr. med Renter heraf 5 pCt. p. a. fra den 12. Marts 1942, til Betaling sker, samt Sagens Omkostninger med 150 Kr.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Sø- og Handelsretten.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Indstævntes Ret ifølge Skrivelsen af 17. Oktober 1939 til Provision af Køb, som Appellanten foretager direkte hos de i Skrivelsen nævnte Firmaer, maa anses at have til Forudsætning, at Indstævnte vedblivende er i Stand til selv at opkøbe hos disse Firmaer for Appellanten. Herefter findes der at maatte gives Appellanten Medhold i, at den af Handelsministeriet ved Bkg. Nr. 612 af 23. November 1940, jfr. Bkg. Nr. 134 af 29. Marts 1941, gennemførte Ordning, der paalagde Talgsmelterierne at tilbyde deres Produktion til Fedtcentralen til Maksimalpriser og derved umuliggjorde Indstævntes fortsatte Virksomhed som Opkøber for Appellanten, har medført en Suspension af Forholdet mellem Parterne.

Som Følge heraf vil Appellantens Frifindelsespaastand være at tage til Følge.

I Sagsomkostninger for begge Retter findes Indstævnte at burde betale til Appellanten 400 Kr.

Thi kendes for Ret:

Appellanten, Iduna Trading Company A/S, bør for Tiltale af Indstævnte, Repræsentant Børge Schibsbye, i denne Sag fri at være.

I Sagsomkostninger for begge Retter betaler Indstævnte til Appellanten 400 Kr. inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Ved den i Medfør af Lov Nr. 406 af 3. August 1940 om erhvervsøkonomiske Foranstaltninger, Vareforsyning m. v., jfr. Lov Nr. 306 af 30. Maj s. A. om Priser m. v., udfærdigede Bekendtgørelse Nr. 612 af 23. November 1940, jfr. den i Medfør af de samme Love udfærdigede Bekendtgørelse Nr. 134 af 29. Marts 1941, har Ministeriet for Handel, Industri og Søfart bestemt, at Handlen med animalske Fedtstoffer skal centraliseres, saaledes at enhver Producent af Raatalg er forpligtet til at tilbyde dette til en Række i Bekendtgørelsen nævnte Talgsmelterier, og saaledes at Talgsmelterierne skal tilbyde de af disse forarbejdede Produkter til den i Bekendtgørelsen omhandlede Fedtcentral.

Samtidig har Ministeriet i Skrivelse af 23. November 1940 til Fedtnævnet godkendt, at en nærmere angivet Sammenslutning af Grossister indenfor Fedtbranchen under Fedtnævnets Tilsyn fungerer som Fedtcentral, ligesom Ministeriet har godkendt, at den nævnte Sammenslutning stiller den til Gennemførelsen af Fedtcentralens Virksomhed fornødne Kapital til Raadighed.

Da Formen for denne Sammenslutning af Grossister indenfor Fedtbranchen, hvilken Sammenslutning som saadan faar saavel Rettigheder som Forpligtelser, naturligt fandtes at være et Interessentskabs, enedes forskellige Grossistfirmaer indenfor Handlen med fornævnte Varer om Oprettelsen af et Interessentskab med Navn »Fedtcentralen«.

I den desangaaende i Oktober 1941 oprettede Interessentskabskontrakt hedder det bl. a.:

§ 5.

— — —

Centralen er berettiget til paa Fakturaprisen at tillægge en Provision af 1,1 pCt. til Dækning af Centralens Omkostninger, Svind m. v., Interessentskabets Medlemmer er indforstaaet med, at denne Provision af Handelsministeriet kun er godkendt indtil videre, og at Ændring i Provisionens Størrelse derfor vil kunne finde Sted.

§ 6.

Interessenterne indskyder ikke direkte Kapital i Fedtcentralen, men er indforstaaet med, at der af denne mod Medlemmernes Hæftelse tilvejebringes en Bankgaranti, stor Kr. 500.000,00, hvilken Garanti overfor Trediemand hæfter for de af Interessentskabet indgaaede Forpligtelser.

Iøvrigt hæfter Interessenterne solidarisk overfor Trediemand for samtlige de af Interessentskabet paatagne eller paadragne Forpligtelser. I deres indbyrdes Forhold hæfter Interessenterne pro rata i Forhold til deres gennemsnitlige samlede Omsætning af de under Fedtcentralen hørende Varer af dansk Oprindelse i Aarene 1938, 1939 og 1940, sidstnævnte Aar dog kun til og med 23. November.

— — —

§ 7.

Interessentskabets Indtægter fremkommer dels ved Beregningen af den fornævnte Provision, der indtil videre udgør 1,1 pCt. af Fakturabeløbene. — — —

— — —

Provisionsindtægten anvendes til Afholdelse af alle normalt med Centralens Drift forbundne Udgifter, derunder Aflønning af Ledelse, Personale, Kontorhold m. v. Det Overskud, der maatte fremkomme af denne Indtægt, tilhører Interessentskabets Medlemmer, som er lodtagne i Nettofortjenesten i samme Forhold som foran nævnt med Hensyn til Ansvar for Forpligtelserne.

— — —«

Blandt de Firmaer, hvis Handel med Fedt saaledes overgik til Fedtcentralen, var de Sagsøgte, A/S Iduna Trading Company. Dette Selskab havde en Tid været drevet som en Underafdeling af Firmaet Bøggild & Jacobsen, der indehavdes af Grosserer Charles Bøggild og Grosserer Marius Jacobsen, og blev, da dette Firma i 1939 opløstes, videreført med Grosserer Bøggild som Direktør, medens Grosserer Jacobsen overtog andre af Firmaets Forretninger.

Sagsøgeren under denne Sag, Repræsentant Børge Schibbye, der gennem en meget lang Aarrække havde arbejdet som provisionslønned Repræsentant for Firmaet Bøggild & Jacobsen, fortsatte efter Opløsningen af dette Firma sin Virksomhed for begge dettes tidligere Indehavere, idet hans Arbejde for det sagsøgte Selskab bestod i at være Opkøber for dette.

Den 13. Oktober 1939 tilskrev de Sagsøgte herunder Sagsøgeren saaledes:

»I Anledning af, at der er opstaaet Uro angaaende Leverancer til de forenede Sæbefabrikker, udbeder jeg mig til Sikring af, at rene Linier optrækkes mellem os, og slige Forviklinger undgaaes, tilbage-sendt Kopien af denne Skrivelse i underskreven Stand fra Dem som Bekræftelse overfor Iduna Trading Co. Ltd. paa, at De opfatter Deres Stilling som Opkøber for Selskabet saaledes, at det ikke er Dem tilladt at optræde som Køber til andre Grossister eller Sæbefabrikker af de Produkter, Iduna Trading Co. Ltd. handler med.«

Under 17. Oktober 1939 tilskrev dernæst de Sagsøgte Sagsøgeren saaledes:

»I Henhold til Aftale bekræfter vi, at De oppebærer 1 pCt. Provision af Køb, De foretager hos nedennævnte Firmaer, eller som vi foretager direkte fra disse:

Fr. Christensen, Køgevej,
Dittmann, Korinth,
Hansen, Kolding,
Boldsager, Esbjerg,
Ehlert, Viborg,
Christensen, Ortved.

Iduna Trading Co. Ltd. kan terminere denne Aftale med 3 Maaneders Opsigelsesfrist.

Vi udtrykker Haabet om, at Samarbejdet maa fortsætte til gensidig Gavn.

— — —

P. S. Ved dette Brevs Modtagelse bedes Genparten af vor Skrivelse af 13. ds. venligst returneret underskrevet efter Aftale.

D. S.«

Som ovenfor nævnt blev Fedtcentralen oprettet den 23. November 1940, og den 2. December s. A. modtog Sagsøgeren fra de Sagsøgte Afregning for sit Tilgodehavende pr. førstnævnte Dato. Senere er der ikke af de Sagsøgte udbetalt Sagsøgeren nogen Provision, og da Sagsøgeren i Begyndelsen af Aar 1942 fremsatte Krav desangaaende overfor de Sagsøgte, nægtede disse at yde ham nogen Provision.

Idet Sagsøgeren nu gør gældende, at han, der var fast ansat som Repræsentant hos de Sagsøgte, ogsaa efter Fedtcentralens Oprettelse maa have Krav paa Provision overensstemmende med hans Aftale med de Sagsøgte i Henhold til den ovenfor gengivne Skrivelse af 17. Oktober 1939, hvilken Provision han for Aaret 1941 har anslaaet til Kr. 975,—, gaar den af ham under nærværende Sag endeligt nedlagte Paastand ud paa, at de Sagsøgte dømmes til at betale ham disse Kr. 975,—, med Renter 5 pCt. p. a. fra Stævningens Dato, den 12. Marts 1942.

De Sagsøgte paastaar sig frifundet, idet de dog ikke fremsætter nogen speciel Indsigelse mod selve Opgørelsen af Sagsøgerens Paastand.

Til Støtte for deres Paastand har de Sagsøgte gjort gældende, at Sagsøgeren ikke har haft fast Stilling som Repræsentant for det sagsøgte Selskab, idet hans Virksomhed udelukkende har indskrænket sig til at opøge de i den fornævnte Skrivelse af 17. Oktober 1939 nævnte Firmaer, hos hvem han formentes at kunne skaffe — og faktisk ogsaa har skaffet — Varer til billigere Priser, end det sagsøgte Selskab selv kunde gennemføre, og at iøvrigt Sagsøgeren selv, den Gang Fedtcentralen blev oprettet, henvendte sig hos de Sagsøgte og udtalte, at hans Arbejde som Opkøber nu var ophørt, men at han haabede, at han, naar Fedthandelen igen var fri, kunde faa Lejlighed til at opkøbe for det sagsøgte Selskab fra de fornævnte Firmaer.

De Sagsøgte har desuden anført, at den Godtgørelse af 1,1 pCt. af Fakturaprisen til Køberne, som Interessenterne i Fedtcentralen kan beregne sig, er minimal og muliggør højst, at Interessenterne kan beholde en Del af deres Personale, som de ellers maatte se sig nødsaget til at afskedige, saaledes at de paa denne Maade til en vis Grad har deres Kontorer omkostningsfrit, medens Sagsøgeren ikke har noget Kontorhold eller andre Omkostninger i Anledning af den Virksomhed, som han skulde have, men ikke har udført for de Sagsøgte, og iøvrigt først ca. 1½ Aar efter Nyordningens Ikrafttræden har fremsat Provisionskrav overfor de Sagsøgte.

Under Domsforhandlingen har Sagsøgeren afgivet Partsforklaring, medens Vidneforklaring er afgivet af Grosserer Bøggild og af Prokurist Ejnar Hall-Nielsen, som er Forretningsfører i det sagsøgte Selskab.

Af de saaledes afgivne Forklaringer fremgaar det, at Sagsøgeren forud for hvert enkelt Køb fik nøje Instruks af de Sagsøgte i saa Henseende.

Med Hensyn til Sagsøgerens foran omtalte Henvendelse til de Sagsøgte, da Fedtcentralen var oprettet, har Grosserer Bøggild forklaret, at Sagsøgeren da udtalte, at nu var jo enhver Chance for ham til at tjene Penge gennem de Sagsøgte ophørt, hvortil Vidnet svarede, at han

var uden Indflydelse derpaa, men skulde stille sig velvilligt overfor Sagsøgeren, naar Handelen med Fedt engang igen blev fri.

Prokurist Hall-Nielsen, som overværede denne Samtale, har i det hele forklaret i Overensstemmelse med Grosserer Bøggild desangaende.

Sagsøgerens Forklaring gaar derimod ud paa, at han ved den paa-gældende Lejlighed blot udtalte, at han nu ikke kunde komme ud og indkøbe Varer til de Sagsøgte.

Med Hensyn til Sagens Sammenhæng iøvrigt har Sagsøgeren forklaret, at han ikke har haft andre Indtægter end af sin Virksomhed for de Sagsøgte og Grosserer Marius Jacobsen, og at hans samlede Indtægt androg i 1939 ca. Kr. 9700, deraf ca. Kr. 4000 fra de Sagsøgte, i 1940 ca. Kr. 10.000,, deraf ca. Kr. 3100 fra de Sagsøgte og i 1941 ca. Kr. 8000 alene fra Grosserer Marius Jacobsen.

Grosserer Bøggild har derhos forklaret, at der i Aaret 1941 er sket Leveringer til Fedtcentralen ogsaa fra de i de Sagsøgtes oftnævnte Skrivelse af 17. Oktober 1939 nævnte Firmaer.

Endelig iremgaar det af Sagen, at det af Fedtcentralen til de Sagsøgte for Aaret 1941 udbetalte Beløb andrager Kr. 10.000,—, der imidlertid ikke har kunnet dække de Sagsøgtes Udgifter til Lønninger m. v. i det nævnte Aar.

Retten finder ikke, at det mod Sagsøgerens Benægtelse er godtgjort, at han under den omtalte Samtale med Grosserer Bøggild ved Fedtcentralens Oprettelse har udtalt sig saaledes, at Grosserer Bøggild med Føje kunde faa den Opfattelse, at Sagsøgeren som Følge af den skete Ændring med Hensyn til Handlen med Fedt gav Afkald paa et ham ifølge hans Aftale med de Sagsøgte tilkommende Krav paa Provision. Retten mener ej heller, at den Omstændighed, at de Sagsøgtes Handel med Fedt midlertidigt er overgaaet til Interessentskabet »Fedtcentralen«, af hvilket Interessentskab det sagsøgte Selskab er Medlem, bringer Sagsøgerens Ret til Provision til Ophør, naar Betingelserne for Sagsøgerens Ret i saa Henseende iøvrigt foreligger. Herefter og da der, som ovenfor anført, i Aaret 1941 er sket Leveringer til Fedtcentralen fra de i de Sagsøgtes Skrivelse af 17. Oktober 1939 nævnte Firmaer, findes Sagsøgeren, der ifølge denne Skrivelse havde Krav paa Provision ogsaa af indirekte Ordre, at have Ret til den af ham her under Sagen krævede Provision, mod Beregningen af hvilken der ikke af de Sagsøgte er fremsat særskilt Indsigelse.

Sagsøgerens Paastand vil herefter være at tage til Følge.

Sagens Omkostninger findes de Sagsøgte at burde betale Sagsøgeren med 150 Kr.

Tirsdag den 4. Maj.

Nr. 66/1942. Direktør **Wald. S. Jensen** (Gamborg)

mod

Tandtekniker Fru **Agnes Nordbjærg** (Oluf Petersen).

(Erstatning for Mangler ved købt Ejendom).

Østre Landsrets Dom af 21. Februar 1942 (V Afd.): Sagsøgte, Direktør Wald. S. Jensen, bør til Sagsøgerinden, Tandtekniker Fru Agnes Nordbjærg, betale 6000 Kr. med Renter 5 pCt. aarlig fra den 29. November 1941, til Betaling sker, og i delvise Sagsomkostninger 600 Kr. Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har otte Dommere deltaget.

For Højesteret har Indstævnte paastaet Appellanten dømt til Betaling af 13.400 Kr. i Erstatning for Mangler og 1200 Kr. eller et mindre skønsmæssigt Beløb for Ulemper og Afsavn.

Under Hensyn til det af Appellanten i Skødets § 4 tagne Forbehold, paa hvilket Indstævnte blev gjort udtrykkelig opmærksom, og til, at Appellanten under Forhandlingerne med Indstævnte, der var ledsaget af Arkitekt, udtalte, at han aldrig havde været oppe paa Villaens Loft, maatte det være Indstævntes Sag at lade foretage fornøden Undersøgelse angaaende Tilstedeværelsen af Husbukkeangreb. Appellanten, der efter Sagens Oplysninger ikke kan antages at have vidst eller burdet vide, at Villaen var angrebet af Husbukke, findes herefter ikke at have paadraget sig noget Erstatningsansvar ved i Anledning af Indstævntes Spørgsmaal om Husbukkeangreb at have indskrænket sig til at svare, at der, saavidt ham bekendt, ikke var saadant Angreb i Villaen.

Som Følge heraf vil Appellantens Paastand være at tage til Følge.

Sagens Omkostninger for begge Retter findes Indstævnte at burde betale til Appellanten med 800 Kr.

Thi kendes for Ret:

Appellanten, Direktør Wald. S. Jensen, bør for Tiltale af Indstævnte, Tandtekniker Fru Agnes Nordbjærg, i denne Sag fri at være.

Sagens Omkostninger for begge Retter betaler Indstævnte til Appellanten med 800 Kr. inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Ved Skøde af 1. Januar 1941 købte Sagsøgerinden, Tandtekniker Fru Agnes Nordbjærg, af Sagsøgte, Direktør Wald. S. Jensen, Ejendommen Strandvej 32 med derpaa staaende Bygninger. Ejendommen er bebygget med en Villa, der er meget gammel. Købesummen var 45.000 Kr. Til Ejendomsskyld er Ejendommen vurderet til 65.000 Kr., deraf Grundværdi 60.800 Kr. I Skødets § 4 hedder det: »Ejendommen

overtages i den Stand, hvori den er og forefindes, og saaledes som den er besigtiget af Køberen og denne bekendt. Sælgeren er uden Ansvar for Svamp, Husbuk, Orm eller lignende — — —«

Ejendommen overtoges den 1. Januar 1941.

Efter Overtagelsen gik Sagsøgerindens Haandværkere og Arkitekt i Gang med at istandsætte Villaen, og det konstateredes nu, at denne var angrebet af Husbukke, hvilket Angreb ifølge en Erklæring af 18. April 1941 fra Teknologisk Institut maa antages at være mindst 30 Aar gammelt. Med Hensyn til Spørgsmaalet om, hvorvidt der tidligere har været foretaget Reparationer i Anledning af Angrebet eller andre Foranstaltninger derimod, udtaler Institutet i Erklæringen, at paa Loftet er det mest angrebne Tømmer behugget og delvis afstivet og behandlet med Carbolineum og antagelig grøn Husbukke-Cuprinol; i Sideskabene i Etagen nedenunder er Tømmeret paa tilgængelige Steder blevet smurt med en grøn Vædske, antagelig grøn Husbukke-Cuprinol. Ifølge Erklæringen findes meget stærkt Angreb i alt Tagets Tømmer samt i Skillerumsbrædder, Bindingsværk, Gulvbrædder samt i nogle af Gulvbjælkerne i Etageadskillelsen mellem Stue og 1. Sal: Skillerumsbrædder og Gulvbrædder er for en Dels Vedkommende totalt ødelagt, og selve Tømmeret er flere Steder saa svækket at Udskiftning og Afstivning er nødvendig, hvis Taget skal bevares; talrige friske Flyvehuller tyder paa, at Angrebet er i fortsat Udvikling. Ifølge Erklæringen er Angrebet saavel paa det øverste Loft som i Sideskabene paa 1. Sal saa let synligt, at en Mand med normal Iagttagelsesevne daarligt kan undgaa at bemærke det. Bygningsmyndighederne forlangte den 23. April 1941, at hele Tagkonstruktionen skulde fornyes. I en Erklæring af 16. Maj 1941 skønner Tømremester J. C. Haarlev, at det fornødne Arbejde ved Istandsættelsen mod Husbukke andrager 14.600 Kr. Arbejdet blev derefter udført sammen med forskellige andre Byggearbejder paa Villaen.

Under Sagen har Sagsøgerinden anført, at Sagsøgte under Forhandlingerne om Købet paa Forespørgsel erklærede, at der ham bekendt ikke fandtes nogen af de i Skødets § 4 nævnte Angreb i Villaen, men at denne Erklæring ikke kan have været rigtig, idet Sagsøgte efter alt foreliggende ved Salget maa have været vidende om Husbukkeangrebet.

Under Sagen paastodes Sagsøgte oprindelig dømt til Betaling af 14.600 Kr. med Renter 5 pCt. p. a. fra Sagens Anlæg den 29. November 1941. Dette Beløb er dog nedsat med 1200 Kr. til 13.400 Kr. svarende til den Værdiforøgelse, som Indbringelsen af nyt Træ i Ejendommen efter Tømremester Haarlevs Erklæring herom har medført. Senere er Paastanden udvidet med 3000 Kr. eller et mindre Beløb efter Rettens Skøn som Erstatning dels for Afsavn af Villaen under Ombygningen, der blev forsinket ca. 4 Maaneder ved de ovennævnte omfattende Reparationer, dels som Erstatning for tabt Fortjeneste, idet Sagsøgerinden driver Tandklinik paa Ejendommen.

Sagsøgte paastaar Frifindelse, subsidiært mod Betaling af et efter Rettens Skøn fastsat mindre end det af Sagsøgerinden paastaede. Sagsøgte bestrider med Hensyn til den udvidede Paastand, at Sagsøger-

inden har lidt noget Tab paa Grund af Afsavn eller har tabt nogen Fortjeneste som Følge af Angrebet af Husbukke. Forsinkelsen paa 4 Maaneder bestrides. Sagsøgte købte Ejendommen i 1931. I Skøde af 11. Juni 1931 § 4 bestemmes, at Overdragelsen sker uden noget Ansvar med Hensyn til Svamp, Husbukke, Orm eller lignende. Snedkermester Gimlinge udtalte, at der var nogle Orm i Træværket, hvilket altid var Tilfældet med gammelt Træværk, og efter hans Anbefaling lod Sagsøgte i den Anledning Træværket bestryge med Cuprinol. Sagsøgte, der har boet i Villaen fra 1931 til 1939, har ikke i den Tid opdaget, at der fandtes Husbukkeangreb. Sagsøgte, der er en ældre Mand, har ikke været oppe paa Loftet eller i de ovennævnte Skabe paa 1. Sal, hvortil Adgangen er ret vanskelig. Den ovennævnte Afstivning af Tømmeret er ikke sket i Sagsøgtes Ejertid. Paa Forespørgsel under Købs- og Salgsforhandlingerne, om der var Husbukke i Ejendommen, svarede Sagsøgte, at det var der ham bekendt ikke. Under Forhandlingerne fremhævede Sagsøgte udtrykkelig, at han ikke vilde have noget Ansvar for Svamp, Husbukke eller lignende, og han forlangte, at der i Skødet skulde optages en Bestemmelse, svarende til den, der fandtes i hans eget Skøde i saa Henseende.

Under Domsforhandlingen er afgivet Forklaring af Sagsøgerinden og hendes Mand, Direktør E. Nordbjærg. Sagsøgte, Arkitekt E. Janager, Trykkeriarbejder Chr. Almindsøe, Snedkermester J. Gimlinge, Konsulent Hans Wichmann og Tømmermester J. C. Haarlev.

Det er oplyst, at Sagsøgte ved Købet af Villaen den 11. Juni 1931 afgav en Erklæring af saalydende Indhold:

»Undertegnede Direktør Wald. S. Jensen, erklærer herved at være gjort bekendt med Træværkets Tilstand i Villaen Strandvej Nr. 32, som jeg ved Skøde af Dags Dato afkøber fhv. Stadslæge Axel Ulriks Bo. Jeg er ligeledes bekendt med, at Tilstanden formentlig hidrører fra Orm eller Husbuk.«

Erklæringen blev afgivet, efter at Sagsøgte havde ladet Ejendommen undersøge ved fornævnte Snedkermester Gimlinge. Denne har forklaret, at han ved Undersøgelsen var oppe paa Loftet, hvor der dog var meget mørkt. Han bemærkede, at der var foretaget Reparationer paa Loftsbjælkerne, men fandt dog ingen Betænkelighed ved at tilraade Sagsøgte at købe Villaen. Han tilraadede for en Sikkerheds Skyld at bestryge Træværket med Cuprinol. Sagsøgte har forklaret, at han under Forhandlingerne med Sagsøgerinden ikke erindrede, at han i 1931 havde afgivet den fornævnte Erklæring.

Trykkeriarbejder Almindsøe, der i en Aarrække var Gaardmand ved Villaen og forskellige andre Ejendomme i Kvarteret, har forklaret, at han kort efter Købet i 1931 talte med Sagsøgte om Træværkets Tilstand og tilraadede ham at lade en Arkitekt se paa Villaen. Det blev dog kun til, at Vidnet bestrøg Træværket med Cuprinol. Sagsøgte erklærer intet at kunne erindre herom.

Arkitekt Janager har forklaret, at han forinden Købet var med Sagsøgerinden og Sagsøgte i Villaen. Han udtalte her Ønsket om at komme gennem Lemmen op paa Loftet, men Sagsøgte erklærede, at han ikke vidste, hvor der var en Stige. Vidnet spurgte da, om der var

Husbukke i Træværket, hvortil Sagsøgte svarede, at det var der ham bekendt ikke.

Efter det i Sagen oplyste burde Sagsøgte have været klar over, at der var stor Sandsynlighed for, at Villaen var angrebet af Husbukke. Dette burde han forinden Købet have gjort Sagsøgerinden bekendt med, saaledes at hun kunde have ladet foretage en nærmere Undersøgelse. Ved sine gentagne Udtalelser under Købeforhandlingerne om, at der ham bekendt ikke var Husbukke i Træværket, foranledigede han tværtimod, at Sagsøgerinden afstod fra nærmere Undersøgelser i saa Henseende. Under disse Omstændigheder kan der ikke tillægges det i Skødet tagne Forbehold om Ansvarsfrihed for Husbukke Betydning, men Sagsøgte maa være erstatningspligtig for den forefundne alvorlige Mangel ved Villaen. Med Hensyn til Erstatningens Størrelse maa det bemærkes, at det paastaaede Tab for Afsavn og tabt Fortjeneste er ganske udokumenteret. Erstatningen findes iøvrigt, under Hensyn til hvad der foreligger oplyst om Villaens Alder og Tilstand ved Købet og om dens Pris og dens Vurdering til Ejendomsskyld og Grundskyld samt til, at Istandsættelsen er gennemført i Forbindelse med en Del andre Forandringer ved Villaen, at kunne fastsættes til 6000 Kr. — uden nogen Afkortning — med Renter som paastaaet. I delvis Sagsomkostninger betaler Sagsøgte til Sagsøgerinden 600 Kr.

En af de voterende Dommere har afgivet saalydende

D i s s e n s :

Efter den udtrykkelige Bestemmelse i Skødets § 4 mener jeg, at Sagsøgte maa være ansvarsfri, uanset at han burde have Mistanke om — og maaske ogsaa har haft Mistanke om — at Ejendommen var befængt med Husbukke, naar Forholdet dog er det, at dette sidste ikke ligefrem var ham bekendt. Jeg maa derfor stemme for, at Sagsøgte frifindes og faar tilkendt et passende Beløb i Sagsomkostninger.

Nr. 48/1942. Gaardejer **Carl Jensen** (Jørgensen)

m o d

Vognmand **Niels Andersen** (Gamborg).

(Betaling af Restleje for Tørvemose).

Østre Landsrets Dom af 20. Januar 1942 (II Afd.): Den hos Sagsøgte Vognmand Niels Andersen den 17. September 1941 foretagne Arrestforretning ophæves. Sagsøgte bør til Sagsøgeren Gaardejer Carl Jensen betale 2000 Kr. med Renter 5 pCt. aarlig fra den 23. Juli 1941, iøvrigt bør Parterne for hinandens Tiltale i disse Sager fri at være. Sagsøgeren betaler Sagsøgte som delvis Sagsomkostninger 250 Kr. Det

idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse og Dommen i det hele at eiterkomme under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Det bemærkes, at et efter Dommens Afsigelse optaget Syn og Skøn i det væsentlige stemmer overens med det i Dommen nævnte Syn og Skøn.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 500 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Gaardejer Carl Jensen, til Indstævnte, Vognmand Niels Andersen, med 500 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Ved Lejekontrakt af 4. April 1941 lejede Sagsøgte Vognmand Niels Andersen af Sagsøgeren Gaardejer Carl Jensen et nærmere aftalt Stykke af dennes Mose paa ca. 2 Tdr. Land med tilliggende 10 Tdr. Land til Læggeplads for Sæsonen 1941 for en Leje af 12.000 Kr., hvoraf 4000 Kr. betaltes ved Kontraktens Underskrift, medens Restbeløbet skulde betales med 4000 Kr. den 15. Juli og 4000 Kr. den 15. August 1941. Det nævnte Vederlag var baseret paa, at der kunde graves 2000 Tons Tørv i det lejede Areal, og beregnet i Overensstemmelse med § 8 i Bekendtgørelse Nr. 52 af 10. Februar 1941, hvorefter Prisen pr. Ton Tørv ikke maatte overstige 5 Kr., og Afgiften for Læggeplads ikke maatte overstige 200 Kr. pr. Td. Land.

Da Sagsøgte nægtede at betale den pr. 15. Juli 1941 forfaldne Rate, anlagde Sagsøgeren ved Stævning af 23. s. M. Sag (II Afd. Nr. 225/1941) mod Sagsøgte til Betaling heraf. Den 9. September 1941 blev Paastanden i denne Sag mundtligt til Retsbogen forhøjet med det pr. 15. August 1941 forfaldne Beløb 4000 Kr.

I Kontraktens § 5, 2. Stk., hedder det:

»Der skal til enhver Tid være Sikkerhed paa Mosen, i Lager og Maskiner for forfaldne Leje, og udebliver Betaling til rette Forfaldstid, maa Bortkørsel af Tørv, Maskiner og andet Materiel ikke finde Sted, før den forfaldne Betaling er erlagt.«

I Henhold hertil havde Sagsøgeren opfordret Sagsøgte til ikke at fjerne noget fra Mosen, før Sagen var afgjort, hvilket Sagsøgte nægtede,

hvorfor der efter Begæring af Sagsøgeren den 3. September 1941 ved Roskilde Købstads Fogedret som vedtaget Værneting foretoges en Forbudsforretning, som imidlertid afværgedes ved en Sikkerhedsstillelse paa 4000 Kr., hvilket Beløb svarede til de Værdier, der paa dette Tidspunkt fandtes paa Mosen, idet Sagsøgte da havde bortkørt alle Maskiner og alt Materiel. Sagsøgeren krævede herefter Sikkerhedsstillelse for de yderligere forfaldne 4000 Kr., hvilket Sagsøgte afslog, hvorfor der den 17. September 1941 ved Søndre Birks Fogedret afholdtes en Arrestforretning hos Sagsøgte, hvis Foretagelse Sagsøgeren ved Stævning af 19. s. M. har paastaaet stadfæstet under 2. Afd. Sag Nr. 288/1941.

Begge de nævnte Sager er efter Parternes Begæring i Henhold til Rettens Beslutning forenet og forhandlet under eet.

Sagsøgerens endelige Paastand gaar ud paa, at Sagsøgte dømmes til at betale Rest paa Leje 8000 Kr. og Omkostninger ved Arresten 57 Kr. 20 Øre, ialt 8057 Kr. 20 Øre med Renter 5 pCt. p. a. af 4000 Kr. fra 23. Juli 1941 og af 4000 Kr. fra 15. August 1941, og at den foretagne Arrest anerkendes som lovlig gjort og forfulgt.

Sagsøgte har paastaaet Frifindelse mod Betaling af 944 Kr., hvorhos han har nedlagt Paastand om, at der hos Sagsøgeren tilkendes ham en Erstatning, stor 1000 Kr., subsidiært et efter Rettens Skøn fastsat Beløb for Tort, Tab og Kreditspilde i Anledning af den hos ham foretagne Arrest.

Til Støtte for sin Paastand har Sagsøgte henvist til Kontraktens Post 4, 2. Stk., der er saalydende:

»Ejeren garanterer for, at der er Tørvemose til 2000 Tons Tørv i det lejede Moseareal, hvis denne Antagelse svigter, skal Ejeren anvise Lejeren et yderligere Stykke Mose til Gravning uden særligt Vederlag.«

Skønt Sagsøgeren saaledes har garanteret, at der kunde graves 2000 Tons Tørv i Mosen, har Sagsøgte kun kunnet grave 824 Tons. Betalingen herfor bliver i Forhold til de paaregnede 2000 Tons til 12.000 Kr., $824 \times 6 \text{ Kr.} = 4944 \text{ Kr.}$, saaledes at han efter Fradrag af de betalte 4000 Kr. kun skylder 944 Kr.

Videre har han gjort gældende, at Lejemaalet kom i Stand, efter at han i Henhold til en Annonce havde beset Mosen sammen med Sagsøgeren. Ved denne Lejlighed stod Mosen under Vand, saaledes at en egentlig Undersøgelse af Mosen ikke kunde foretages. Under Gravningen viste det sig, at der tidligere havde været gravet Tørv i Mosen, og dels fordi man dengang havde kastet Afrømningen tilbage i Graven, og dels fordi de tidligere Afgravninger har været foretaget forskellige Steder i Mosen, blev Tørvgravningen forholdsvis meget besværligere, end man kunde forudse ved Lejemalets Indgaaelse. Da Sagsøgte blev klar herover og over, at yderligere Gravning vilde blive uforholdsmæssig kostbar, var Sæsonen saa vidt fremskredet, at det ikke kunde nytte at paabegynde Gravning et andet Sted, selv om Sagsøgeren i Overensstemmelse med sin Forpligtelse kunde have anvist et yderligere Stykke Mose til Gravning.

Endelig har han gjort gældende, at Arresten har været ulovlig, da hans Skyld kun andrager de nævnte 944 Kr., for hvilket Beløb Sagsøgeren i Forvejen havde fuld Sikkerhed.

Overfor Sagsøgtes Anbringender hævder Sagsøgeren, at Sagsøgte forinden Lejemaalets Indgaaelse har foretaget Undersøgelse af Mosen med Prøveboringer, at Sagsøgte ikke har reklameret over Mosens Tilstand før kort før 15. Juli, at han ikke kan anerkende, at der kun har kunnet graves de af ham anførte Antal Tons, og at det skyldes bl. a. Sagsøgtes daarlige Ledelse og daarlige Maskiner, at Resultatet ikke blev bedre.

For Landsretten er der foruden af Parterne afgivet Forklaring af en Række Vidner, væsentligt til Oplysning om de nærmere Omstændigheder ved Lejemaalets Indgaaelse og om Mosens Tilstand paa det paagældende Tidspunkt og under Gravningen.

Efter Begæring af Sagsøgte har der under Sagen været afholdt en Syns- og Skønsforretning. De af Landsretten udmeldte Skønsmænd, Civilingeniør M. Ib Nyeboe og Entreprenør Carl Sørensen, har foretaget Syn og Skøn med Bistand af Ingeniør fra Det danske Hedeselskab og har besvaret de dem stillede Spørgsmaal saaledes:

1) Mosen er stærkt opgravet med mange gamle Grave og fyldt med Tuer og Overjord. Der er $1\frac{1}{2}$ —2 m Tørvejord, hvorefter der kommer et Lag med Skaller, som er stærkt askeholdigt og ubrugeligt. Vandforholdene er daarlige.

2) Mosen er af en saadan Beskaffenhed, at det maa anses for meget vanskeligt at udnytte denne paa en for Producenten rentabel Maade.

3) Det anviste Areal paa 2 Tdr. Land vil med $1\frac{1}{2}$ m Dybde kunne afgive ca. 16.000 Kbm. Tørvedynd eller ca. 2300 Tons Tørv. Da vi ikke skønner, at mere end ca. en Trediedel af Arealet har været egnet til Afdrivning paa Grund af de under Punkt 1 nævnte Forhold, mener vi, at Producenten har udnyttet Mosen saa godt, som Forholdene har gjort det muligt.

4) Paa det Areal, som Lejeren skulde have anvist til Udnyttelse, hvis de i Lejekontrakten nævnte 2 Tdr. Land ikke var tilstrækkelige, er der Mulighed for at producere maaske 200—300 Tons Tørv, men en saadan Produktion vilde have været forbundet med alt for store Udgifter.

Idet Retten lægger Skønsmændenes Udtalelser til Grund, og idet det herefter ikke har været muligt for Sagsøgte at udnytte det lejede Moseareal i den Udstrækning, det var forudsat fra begge Parter Side, findes Sagsøgeren ikke at have Krav paa hele det aftalte Vederlag, men kun paa en Leje fastsat efter det faktisk producerede og efter det Areal, der var til Disposition for Læggeplads, hvilken Leje passende findes at kunne ansættes til 6000 Kr. Da Sagsøgte heraf har betalt 4000 Kr., vil der herefter være at tilkende Sagsøgeren 2000 Kr. med Renter 5 pCt. p. a. fra den 23. Juli 1941. Som Følge heraf vil Arrestforretningen være at ophæve som ulovlig, men efter Omstændighederne, derunder navnlig Sagsøgtes Forhold med Hensyn til den kontraktstridige Bortfiernelse af Maskiner m. m., findes der ikke at burde tilkendes Sagsøgte nogen Erstatning.

Med Bemærkning, at Sagsøgte har betalt Skønsmændenes Honorar med 500 Kr., vil der være at tilkende Sagsøgte til delvis Dækning af Sagsomkostninger 250 Kr.

Onsdag den 5. Maj.

Nr. 394/1941. Gaardejerske Anna Petersen (Heilesen)

mod

Kværndrup Andelsmejeri (Kemp).

(Spørgsmaal om Appellanten er Andelshaver i det indstævnte Andelsmejeri).

Østre Landsrets Dom af 28. November 1941 (VII Afd.): Sagsøgte, Gaardejerske Anna Petersen, bør anerkende, at hun er Andelshaver i Kværndrup Andelsmejeri med Pligt til at levere den paa hendes Ejendom, Nymarksgaarden, producerede Mælk til Mejeriet. Sagsøgte bør derhos til Sagsøgerne betale 740 Kr. med Renter 5 pCt. p. a. fra 28. Juni 1941 og i Sagsomkostninger 200 Kr.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret paastaar Appellantinden principalt Frifindelse. Subsidiært gør hun gældende, at hendes Medlemsforhold til Indstævnte ved Opsigelse er bragt til Ophør pr. 1. Oktober 1941 eller i hvert Fald pr. 1. Oktober 1942, og paastaar herefter Frifindelse mod Betaling af 678 Kr. eller mere subsidiært 1418 Kr. og Forholdet mellem Parterne opgjort paa Grundlag af Indstævntes Nettoformue, eventuelt Nettogæld, pr. 1. Oktober 1941 eller mere subsidiært 1. Oktober 1942.

Indstævnte har nedlagt en tilsvarende subsidier Paastand, der dog gaar ud paa, at Appellantinden i Anledning af Medlemsforholdets Ophør pr. 1. Oktober 1942 skal betale Erstatning til Indstævnte i Overensstemmelse med Bestemmelserne i Vedtægternes § 2, Stk. 2, der er saalydende:

»Sælger eller overdrager en Andelshaver sin Ejendom, skal han samtidig betinge, at Eftermanden indtræder i hans Rettigheder og Forpligtelser overfor Mejeriet, og der maa ske Anmeldelse til Mejeriets Bestyrelse om Ejerskiftet med Begæring om Optagelse af den ny Ejer i den Fratrædendes Sted. Sker dette, er Sælgeren ansvarsfri overfor Mejeriet, men i modsat Fald indbetaler han en Erstatning svarende til hans Andel i Mejeriets Gæld uden Hensyntagen til Aktiver og beregnet i Forhold til indmeldt Koantal og saaledes, at Erstatningen mindst skal være 50 Kr. pr. indmeldt Ko.«

Færdig fra Trykkeriet den 26. Maj 1943.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

87. Aargang

Højesteretsaaret 1943.

Nr. 7

Onsdag den 5. Maj.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde tiltrædes det, at Appellantinden maa anses at være indtraadt som Andelshaver hos Indstævnte.

Der findes imidlertid at maatte gives Appellantinden Medhold i, at hendes Medlemsforhold, uanset at Vedtægterne ikke indeholder Bestemmelser herom, maa kunne bringes til Ophør ved Opsigelse med et rimeligt Varsel, og saadan Opsigelse, der ikke, som af Appellantinden anbragt, kan anses sket ved den i Dommen nævnte Skrivelse af Oktober 1940 fra H. C. Petersen, er af Appellantinden foretaget ved Skrivelse af 30. Marts 1942 til Ophør pr. 1. Oktober 1942.

Idet dernæst Bestemmelserne om Erstatning i Vedtægternes § 2, Stk. 2, ikke vil kunne bringes til Anvendelse i et Tilfælde som det foreliggende, vil der være at give Dom i Overensstemmelse med Appellantindens mest subsidiære Paastand.

I Henseende til Sagens Omkostninger for Landsretten vil denne Dom være at stadfæste, medens Sagens Omkostninger for Højesteret findes at burde ophæves.

Thi kendes for Ret:

Appellantinden, Gaardejerske Anna Petersen, bør til Indstævnte, Kværndrup Andelsmejeri, betale 1418 Kr.

Opgørelsen mellem Parterne i Anledning af Ophøret af Appellantindens Medlemsforhold til Indstævnte pr. 1. Oktober 1942 vil være at foretage paa Grundlag af Indstævntes Nettoformue, eventuelt Nettogæld, pr. denne Dato.

I Henseende til Sagens Omkostninger for Landsretten bør dennes Dom ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret ophæves.

At efterkomme inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Ved Skøde, tinglyst den 12. Maj 1927, købte Gaardejer H. C. Petersen Ejendommen Matr. Nr. 5 a, Egeskov, Kværndrup Sogn, og Matr. Nr. 3 a, Egeskov, Krarup Sogn, kaldet Nymarksgaarden. I Aarenes Løb kom han i økonomiske Vanskeligheder, og Ejendommen blev den 5. Januar 1939 stillet til Tvangsauktion, paa hvilken Erhvervenes Laanefond blev højstbydende og forbeholdt sig Ret til som ufyldstgjort Panthaver at lade Ejendommen udlægge ved Fogedudlægsskøde. Mellem Erhvervenes Laanefond og H. C. Petersen førtes derefter Forhandlinger om en Ordning, hvorefter Gaarden kunde blive i Petersens Families Eje, og i Efteraaret 1939 enedes man om en Ordning, hvorefter Petersens Søster, Frk. Anna Petersen, der i mange Aar havde haft Ophold paa Gaarden og deltaget i dens Drift, skulde overtage denne. Under 31. Oktober og 17. November 1939 blev der mellem Erhvervenes Laanefond og Frk. Anna Petersen underskrevet en Transport-Købekontrakt, hvorefter Retten til at faa Udlægsskøde paa Ejendommen overførtes til hende. I denne Kontrakt hedder det: »Overtagelse har fundet Sted, og Ejendommen og det øvrige Overdragne har henligget og henligger fremtidig for Køberindens Regning og Risiko — — —,« og iøvrigt gaar Vilkaarene ud paa, at Frk. Petersen skal erlægge alle de Ydelser vedrørende Ejendommen, som det efter det paa Auktionen passerede paahvilede Laanefonden at udrede, eller som senere var paaløbne.

Frk. Petersen kunde imidlertid ikke straks opfylde Overenskomstens Vilkaar, og først i Efteraaret 1940 var Vilkaarene saaledes opfyldte, at hun kunde faa Skøde paa Ejendommen, og Fogedudlægsskøde udstedtes derefter den 23. November 1940. Ejendommen havde siden Tvangsauktionen været drevet af H. C. Petersen, først som Bestyrer for Erhvervenes Laanefond, siden som Bestyrer for Søsteren.

H. C. Petersen havde været Andelshaver i Kværndrup Andelsmejeri, og Leverancen fra Gaarden af Mælk til dette fortsattes uforandret efter Tvangsauktionen, uden at der blev givet Mejeriet nogen Meddelelse om det stedfundne Ejerskifte eller om Tvangsauktionen. Fra 1. Oktober 1940 ændredes Køreplanen for den Mælkerute, der befordrede Mælken fra Nymarksgaarden, idet 2 Mælkeruter blev slaaet sammen. I den ændrede Køreplan anføres: »Vognen skal, forsaavidt der er Mælk af 15 Køer, en Gang daglig ind til Nymarksgaarden, Brunngaarden og Jørgen Buck.«

Dette har Hensyn til en Bestemmelse i Mejeriets Love, hvorefter Mejeriet kun er forpligtet til at afhente Mælken ved Gaarde, der ikke ligger ved offentlig Vej, naar mindst 15 Køers Mælk kan afhentes samlet.

I Oktober 1940 tilskrev H. C. Petersen Andelsmejeriets Formand saaledes: »I henhold til Telefonsamtale af 5. ds. angaaende den ændrede kørsel af Mælketuren, hvorved Mælkevognen ikke afhendter Mælken her ved Gaarden, maa jeg bestemt forlange, at Mælkevognen kører op til Gaarden og afhendter Mælken som før den 1. ds., idet jeg ikke kan anerkende den foretagne Ændring, hvorved Gaarden her bliver ringere stillet, i modsat Fald maa Mejeriet ikke vendte at faa Mælken, naar den ikke bliver afhendtet.«

Denne svarede under 24. Oktober 1940 H. C. Petersen saaledes:

»Som Svar paa Deres Skrivelse som jeg modtog igaar maa jeg meddele at Mejeriets Køreplan udviser, at Mælketuren fra Egeskov begynder ved Nymarksgaardens Indkørsel. — — Saaledes er Køreplanen affattet baade ifjor og iaar. Men hvis De har Mælk af 15 Køer skal Vognen gaa op til Gaarden en Gang daglig. Hvis Vognen gik op til Gaarden ifjor, maa det have været fordi De den Gang havde 15 Køer eller ogsaa, at Mælkekusken af Godhed har kørt derop, men dette sidste er en privat Sag, der ikke vedrører Mejeriet.«

Fra 2. November 1940 ophørte Nymarksgaarden at levere Mælk til Kværndrup Andelsmejeri og leverede Mælken til Krarup Andelsmejeri, der kun ligger i 4—5 km's Afstand fra Gaarden, medens Afstanden til Kværndrup Mejeri ad Mælkeruten er betydelig større.

Det blev fra Mejeriets Side tilkendegivet H. C. Petersen, at Bestyrelsen ikke kunde tolerere, at Leveringen af Mælk var standset, men H. C. Petersen indtog nu det Standpunkt, at Sagsøgte, Ejendommens Ejer, ikke var Andelshaver i Mejeriet, og derfor heller ikke var pligtig at levere Mælken.

Under denne ved Retten for Sunds-Gudine Herreder forberedte Sag har Sagsøgerne Kværndrup Andelsmejeri paastaet Sagsøgte Gaardejerske Anna Petersen dømt til at anerkende, at hun er Andelshaver i Mejeriet med Pligt til at levere den paa Gaarden producerede Mælk til dette, samt til som Erstatning for den Mælk, der er unddraget Mejeriet i det første Aar fra 2. November 1940 at regne at betale Sagsøgerne 740 Kr.

Sagsøgte har paastaet sig frifundet.

Til Støtte for sin Paastand har Sagsøgerne anført, at det stedfundne Ejerskifte i Forhold til Mejeriet nærmest maa opfattes som en Formalitet, idet den faktiske Disposition over Ejendommen saavel før som efter Tvangsauktionen har været udøvet af samme Person, H. C. Petersen, uden at det er meddelt Mejeriet, at han ikke længere optraadte paa egne Vegne, og Mejeriet har heller ikke ad anden Vej faaet Kendskab til Tvangsauktionen eller de senere Aftaler mellem Laanefonden og Sagsøgte. Da Mejeriet efter sine Love kun maa modtage Mælk til Behandling fra Andelshavere, og da Mælkeleverancen er fortsat uforandret, ligesom man har modtaget Andel i Mejeriets Overskud uden Forbehold, maa Mejeriet opfatte Forholdet saaledes, at Sagsøgte har anset sig som Andelshaver, og det er blevet bestyret i denne Opfattelse ikke blot ved, at der ikke er givet det Meddelelse om Ejerskiftet, men ogsaa ved selve Indholdet af H. C. Petersens Brev til Formanden i Oktober 1940. Da Mejeriets Love ikke giver Andelshavere nogen Ret til Udmeldelse, og da Andelshaverne efter Loven har Pligt til at levere deres Mælk til Mejeriet, har Sagsøgtes Standsnings af Leverancen den 2. November 1940 været uberettiget og maa medføre Erstatningsansvar.

Til Støtte for sin Paastand har Sagsøgte, der ikke har rejst Indsigelse mod Størrelsen af den krævede Erstatning, anført, at H. C. Petersens Medlemsskab som Andelshaver maa være bortfaldet ved Tvangsauktionen, og at der ikke for Sagsøgtes Vedkommende foreligger nogen udtrykkelig eller stiltiende Tilkendegivelse, som kan berettigge Mejeriet

til at anse Sagsøgte indtraadt som Andelshaver. Sagsøgte er først blevet Ejer af Gaarden ved Fogedudlægsskødets Udfærdigelse den 23. November 1940, og dette maa i Forhold til Mejeriet være det afgørende. I det mellem Auktionen og Fogedudlægsskødets Udstedelse forløbne Tidsrum kunde det ikke med Sikkerhed siges, hvem der vilde blive Ejer af Gaarden, da det var uvist, om Sagsøgte kunde opfylde sine Forpligtelser overfor Erhvervenes Laanefond, og der kan derfor ikke lægges nogen Vægt paa, at Mælkeleverancen har været fortsat uforandret i dette Tidsrum. Mejeriet har da heller ikke anset Sagsøgte som Andelshaver, men har udelukkende forhandlet med hendes Broder H. C. Petersen. Specielt kan der ikke tillægges Modtagelsen af Mejerioverskudet nogen særskilt Betydning, idet Overskudet kun er en Efterbetaling for den i Aarets Løb leverede Mælk.

Naar det endelig af Vilkaarene for Transport-Købekontrakten fremgaar, at der i Forholdet mellem Erhvervenes Laanefond og Sagsøgte regnes med Auktionsdagen som Skæringsdag med Hensyn til Tilsvaret af Renter, Skatter o. l., kan dette ikke have Betydning til Afgørelse af Spørgsmaalet om Sagsøgtes Indtræden som Andelshaver i Mejeriet. Dette er en Del af de Vilkaar, som det var uvist, om Sagsøgte kunde opfylde, og kan ikke medføre, at hun maa anses som Ejer af Gaarden fra et tidligere Tidspunkt end Fogedudlægsskødets Dato.

Af Mejeriets Love fremgaar intet om, at der kan ske Udmeldelse af en Andelshaver. Derimod bestemmer Loven, at dersom en Andelshaver sælger sin Ejendom, skal han samtidig betinge sig, at Eftermanden indtræder som Andelshaver, og ifalder, saafremt dette ikke sker, en i Lovene fastsat Erstatning.

Selv om der maa gaas ud fra, at H. C. Petersens Stilling som Andelshaver er ophørt ved Tvangsauktionen, maa det antages, at Sagsøgte gennem de med Erhvervenes Laanefond førte Forhandlinger i alt Fald fra Efteraaret 1939 har faaet en saadan Dispositionsret over Ejendommen, at hun ved Fortsættelsen af Mælkeleverancen og ved Modtagelsen af Overskud maa anses at være indtraadt som Andelshaver i det sagsøgende Mejeri. Den Omstændighed, at Sagsøgerne har været uvidende om, at Gaardens Drift foregik for hendes Regning, og at H. C. Petersen kun var at anse som hendes Bestyrer, kan ikke medføre noget andet Resultat. Sagsøgte kan ikke have været i Tvivl om, at Sagsøgerne regnede med at have med en Andelshaver at gøre, bl. a. fordi Afregningerne stadig lød paa Broderens Navn, og hun burde derfor have tilkendegivet Sagsøgerne, at Leverancen skete for hendes Regning, uden at hun var eller ønskede at blive Andelshaver. Herefter kan hun ikke anses berettiget til fra 2. November 1940 at ophøre med Mælkeleverancen, og der vil derfor være at give Dom efter Sagsøgernes Paastand.

Med Hensyn til Sagens Omkostninger forholdes som nedenfor bestemt.

Torsdag den 6. Maj.

Nr. 64/1943.

Generalauditøren

m o d

hjs. Værnepligtig Hoved Nr. 9751 **Svend Aage Emil Nielsen**
(Bülow).

(Overtrædelse af borg. Strfl. § 285, jfr. § 278).

Københavns Byrets Dom af 4. December 1942 (7. Afd.): Tiltalte, Svend Aage Emil Nielsen, bør straffes med Fængsel i 40 Dage. Fuldbyrnelsen af Straffen udsættes, saaledes at Straffen efter Forløbet af en Prøvetid paa 5 Aar fra Dato bortfalder, saafremt de i Straffelovens 7de Kapitel fastsatte Betingelser overholdes. Tiltalte bør betale Sagens Omkostninger, derunder 50 Kr. i Salær til den beskikkede Forsvarer, Overretssagfører Jarner.

Østre Landsrets Dom af 19. December 1942 (I Afd.): Tiltalte, Hjemsendt Værnepligtig Hv. Nr. 9751 Svend Aage Emil Nielsen, bør for den militære Anklagemyndigheds Tiltale i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger for begge Retter, derunder det ved Byretten fastsatte Forsvarersalær, samt 40 Kr. i Salær til den for Landsretten beskikkede Forsvarer, Overretssagfører Jarner, udredes af det Offentlige.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Marineministeriets Tilladelse indanket for Højesteret af det Offentlige med Paastand om Domfældelse for Underslæb.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Den af Anklagemyndigheden nedlagte Paastand findes ikke at kunne prøves uden en selvstændig Bedømmelse af Bevisernes Vægt, hvorfor det maa have sit Forblivende ved den Tiltalte tillagte Frifindelse.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

I Salær for Højesteret tillægges der Højesteretssagfører Bülow 100 Kr. der udredes af det Offentlige.

Byretsdommens Præmisser er saalydende:

Under denne Sag, der er behandlet under Medvirken af Domsmand, tiltales Svend Aage Emil Nielsen ifølge Auditøren ved Søværnets Anklageskrift af 24. November 1942 til at lide Straf for Underslæb, Borg. Straffelov § 285, jfr. § 278, derved, at han ved Hjemsendelse fra Søværnets Tjeneste den 11. Juni 1942 har medtaget et ham udleveret Sæt Overtrækstøj, bestaaende af Bosseronne og Benklæder, Værdi Kr. 27,95.

Tiltalte er født den 25. November 1920 og ikke fundet tidligere straffet.

Tiltalte har under Sagen erkendt ved sin Hjemsendelse fra Søværnets Tjeneste den 11. Juni 1942 at have medtaget og til egen Fordel disponeret over et ham af Søværnet udleveret Sæt Overtrækstøj, bestaaende af Bosseronne og Benklæder.

Han har nærmere oplyst, at han havde bestemt sig til at beholde dette, fordi han vidste, det formentlig var umuligt under de nuværende Forhold at skaffe sig Arbejdstøj, og at han var klar over ved Hjemsendelse alene at blive aikrævet Tøjets Tariifpris 27 Kr. 95 Øre, hvad der laa under Tøjets nuværende virkelige Værdi.

Han har endelig indrømmet, at han var klar over, at han ikke havde Lov at tage Tøjet med hjem, og at han derfor ved sin Afgang fra Skibet søgte at skjule Forholdet ved paa direkte Forespørgsel af Skibsføreren ved Afmønstringen at have svaret, at Arbejdstøjet var blevet ham frastjaalet under Tørring paa Lynetten.

Herefter, navnlig da Tøjets Værdi efter det oplyste maa antages at have oversteget Tariifprisen og endvidere for Tiden ikke kan købes paa normal Maade, og da Tiltalte har erkendt at have været klar over ved Tilegnelsen at have indladt sig paa noget ulovligt, samt tillige under Hensyn til de for Tiden i vid Udstrækning stedfindende Forhold af tilsvarende Art, og til at Søværnet under de nuværende Forhold er ude af Stand til at erstatte saaledes bortfjernet Mundering, findes det imidlertid bevist, at Tiltalte har gjort sig skyldig i Underslæb i Overensstemmelse med Tiltalen.

Som Følge af det anførte vil Tiltalte være at anse efter Straffelovens § 285, I, jfr. § 278 Nr. 1 med Fængsel i 40 Dage.

Straffens Fuldbyrkelse vil dog være at udsætte, saaledes at Straffen efter Forløbet af en Prøvetid paa 5 Aar bortfalder under de i Straffelovens 7de Kapitel fastsatte Betingelser.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom, der er afsagt den 4. December 1942 af Københavns Byrets 7. Afdeling, er af Tiltalte, Hjemsendt Værnepligtig Hv. Nr. 9751, Svend Aage Emil Nielsen paaanket til Frifindelse, af Anklagemyndigheden til Skærpelse af den idømte Straf.

Uanset, at der ikke foreligger nærmere Oplysning om Tøjets Værdi, findes det ubetænkeligt at antage, at Søværnet under de for Tiden foreliggende Forhold har lidt et Formuetab og Tiltalte opnaaet en Vinding, skønt han erlagde tarifmæssig Betaling for de Munderingsgenstande, han undlod at aflevere.

Tiltalte har erkendt, at han var klar over, at han ikke kunde købe de paagældende Genstande til Tariifpriser, men han hævder, at han ikke har været klar over, at han ved ulovligt at unddrage Søværnet Munderingsgenstandene tilføjede dette et Formuetab.

Idet denne Forklaring ikke vil kunne forkastes, findes Tiltalte ikke at have haft Forsæt til at begaa den Forbrydelse, for hvilken han er tiltalt, og han vil herefter være at frifinde.

Fredag den 7. Maj.

Nr. 124/1942. Landsretssagfører **Axel Laursen** som executor testamenti i Dødsboet efter Enkefru **Anna Sophie Elisabeth Sørensen**, født Woer (Landsretssagf. Lund-Andersen)

mod

stud. jur. **Johannes Munch-Petersen** (Bruun).

(Spørgsmaal om Gyldigheden af to Testamentskodicer).

Østre Landsrets Dom af 21. Marts 1942 (V Afd.): De af afdøde Enkefru Anna Sophie Elisabeth Sørensen, født Woer, den 2. og den 8. August 1941 oprettede Testamentskodicer kendes ugyldige forsaavidt angaar Sagsøgeren, stud. jur. Johannes Munch-Petersen, saaledes at denne er berettiget til at arve i Henhold til Bestemmelserne i Afdødes Testaments-Tillæg af 21. September 1937. Sagens Omkostninger betaler Sagsøgte, Landsretssagfører Axel Laursen som executor testamenti i Dødsboet efter Enkefru Anna Sophie Elisabeth Sørensen, født Woer, til Sagsøgeren med 600 Kr. inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ti Dommere deltaget.

I en efter Dommens Afsigelse afgivet Erklæring af 8. December 1942 har Retslægeraadet udtalt, »at Raadet paa det foreliggende grundlag maa skønne, at Anna Sophie Elisabeth Sørensen næppe kan antages den 2. August og 8. August 1941 at have været sin fornuft fuldkommen mægtig og saaledes at have været i stand til at oprette et gyldigt testamente. Raadet baserer sit skøn særligt paa udtalelserne af overlæge, Dr. med. Valdemar Poulsen og overlæge V. Fogh-Andersen og journalreferatet, gengivet i sidstnævntes erklæring af 2. november 1942, idet Raadet maa mene, at positive iagttagelser af psykiske forstyrrelser, foretaget af kompetente iagttagere, maa være afgørende for bedømmelsen og i dette tilfælde maa anses for at have godtgjort, at der var mere permanente sjælelige forstyrrelser til stede, selv om de ikke til stadighed har været lige aabenbare.«

Med denne Bemærkning og iøvrigt i Henhold til de i Dømmen anførte Grunde vil den være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 500 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.
Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Landsretssagfører Axel Laur-

sen som executor testamenti i Dødsboet efter Enkefru Anna Sophie Elisabeth Sørensen, f. Woer, til Indstævnte, stud. jur. Johannes Munch-Petersen, med 500 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under nærværende den 2. December 1941 anlagte Sag paastaar Sagsøgeren, stud. jur. Johannes Munch-Petersen, overfor Sagsøgte, Landsretssagfører Axel Laursen som executor testamenti i Dødsboet efter Enkefru Anna Sophie Elisabeth Sørensen, f. Woer, følgende:

De af Afdøde den 2. og 8. August 1941 for tilkaldte Vidner oprettede Testamentskodiciller kendes ugyldige, forsaavidt angaar Sagsøgeren, og denne kendes berettiget til at arve i Henhold til Bestemmelserne i Afdødes Testamente af 21. September 1937.

Sagsøgeren har derhos nedlagt en subsidiær Paastand gaende ud paa, at den ene af de 2 den 8. August 1941 oprettede Kodiciller kendes ugyldig i Forhold til ham.

Sagsøgte paastaar Frifindelse.

Ved Afdødes Testamente af 21. September 1937 er der tillagt Sagsøgeren et Legat, stort 15.000 Kr., frit for Arvegift. Denne Bestemmelse er ændret ved ovennævnte Kodicil af 2. August 1941, hvorved Legatet nedsættes til 12.000 Kr., og saaledes at Arvegiften skulde betales af Legataren selv. Den 8. August 1941 oprettede Afdøde 2 Kodiciller og ved den ene af disse nedsattes Sagsøgerens Legat til 10.000 Kr. — Sagsøgeren bestrider for sit Vedkommende Kodicillernes Gyldighed, idet det hævdes, at Afdøde paa Grund af Alderdomssvækkelse paa de paagældende Tidspunkter har været ude af Stand til at testere.

Afdøde er født den 3. Marts 1859 og død den 13. August 1941.

Sagsøgte gør paa sin Side gældende, at Afdøde ved Oprettelsen af Kodicillerne var i Besiddelse af sin Fornufts fulde Brug.

Sagsøgte har fremlagt saalydende Erklæring af 20. August 1941:

»Diakonissestiftelsen.

Herr Overretssagfører Axel Laursen.

Paa Foranledning af Hr. Overlæge V. Fogh-Andersen skal jeg meddele, at afdøde Fru Bruun Sørensen fra 15. Juli til 11. August, i hvilket Tidsrum jeg fungerede som Chef for Afdeling A, hvor Fruen laa som Patient, i denne Tid har frembudt tydelige Tegn paa en fremskreden Senilitet og Aareforkalkning, men at hun ikke overfor mig eller Plejepersonalet har frembudt Symptomer paa en saa stærk Svækkelse i Tankegang eller Omdømme, at det kunde forhindre hende i at foretage en lovmedholdelig Forandring af sit Testamente, da hun til enhver Tid har været fuldt orienteret med Hensyn til Tid og Sted. Den tilsyneladende Vanskelighed med at komme i Kontakt med hende kan tilskrives hendes stærkt udtalte Døvhed.

Ærbødigst P. N. Damm, Dr. med.«

samt en saalydende Erklæring af 5. Marts 1942 fra Læge S. Engel:

»Paa Foranledning af Herr Landsretssagfører Axel Laursen angaaende afdøde Enkefru Sophie Sørensen skal jeg tillade mig at meddele følgende:

Som Læge har jeg kendt afdøde Enkefru Sophie Sørensen siden 1932. I de første Aar saa jeg hende hyppigt, senere sjældnere. Sidste Gang i Februar 1941.

Efter mit Skøn har hun i den Tid været i Besiddelse af sin Fornufts fulde Brug, og har haft fuld Forstaaelse af Penge og Penges Værdi.«

Sagsøgeren har fremlagt saalydende Erklæring af 19. August 1941:

»Den Danske Diakonissestiftelse

Kirurgisk Afd. A.

Herr Landsretssagfører Axel Laursen, Valby.

Som Svar paa Deres Forespørgsel angaaende Fru Sophie Bruun Sørensen skal jeg meddele, at jeg den 2. og 8. August var bortrejst og derfor ikke selv er i Stand til at besvare det direkte Spørgsmaal, om Fruen de nævnte Dage var ved sin Fornufts fulde Brug. Jeg har derfor ladet Deres Brev gaa videre til Dr. med. P. Damm, der var fungerende Overlæge de nævnte Dage.

Fru Bruun Sørensen var imidlertid allerede før min Bortrejse og ogsaa ved min Hjemkomst saa stærkt præget af Arteriosclerose og Senilitet, at jeg vilde nære Betænkelighed ved at attestere, at hun var i Stand til at træffe testamentariske Dispositioner af vidtrækkende Betydning.

Ærbødigst Fogh-Andersen (sign.)«

og saalydende Erklæring af 10. November 1941 fra Overlæge Dr. med. Vald. Poulsen:

»Undertegnede Overlæge, Dr. med. Valdemar Poulsen, har i Aarenes Løb af og til tilset Fru Sophie Bruun Sørensen, men først regelmæssigt og jævnlgt bistaaet hende som Læge fra 1. Marts 1941 til en Maanedes Tid før hun døde.

Fru Bruun Sørensen var meget smaat begavet, hun led af Rengøringsmani, var hypokonder og i sjælden Grad vægelsindet.

I den sidste Tid (fra Marts 1941) var hun paa Grund af en fremskreden Aareforkalkning stærkt alderdomssvækket, forvirret, skiftende i Sindsstemning, snart venlig, snart alt andet end venlig — for ikke at sige ondsindet — i sin Omtale af fraværende Slægtninge mistænksom over alle Grænser; enhver Venlighed fra Familiens Side betragtede hun som Forsøg paa at faa Penge fra hende, ja hun gik endog saa vidt i sin Mistænksomhed, at hun flere Gange overfor min Kone og mig bad os for Himlens Skyld passe godt paa, at hendes Sagfører ikke efter hendes Død narrede Familien.

Hun talte mange Gange med mig om, hvorledes hendes Ejendele engang skulde fordeles, men jeg slog det hen, idet jeg ansaa hende for saa aandssvækket, at det vilde være ganske uforvarligt at lade hende træffe videregaaende juridiske Dispositioner.«

Under Domsforhandlingen er der afgivet Forklaring af Sagsøgeren, Sagsøgte og af de to Damer, der paa Kodicillerne har underskrevet som

Testamentsvidner: Sygeplejerske Frk. Karen Sofie Larsen og Husassistent Enkefru Vilhelmine Christine Baes, født Madsen.

Afdøde efterlod sig ca. 330.000 Kr.

Kodicillen af 2. August 1941 — der iøvrigt er underskrevet med stærkt rystende Haand — gaar ud paa at nedsætte Sagsøgerens Portion til 12.000 Kr., at tillægge en i 1937-Testamentet ikke nævnt Mand, Elektriker Olsen, 1000 Kr. samt, som ovenfor berørt, at bestemme, at Arveafgiften af disse 2 Legater skulde udredes af Legatarerne selv, ikke af Boet. Idéen til denne sidste Bestemmelse blev efter Sagsøgtes Forklaring indgivet Testatrix af ham, dog at han blot henstillede Tanken til hendes Afgørelse.

Den første af de den 8. August 1941 oprettede Kodociller gaar ud paa at nedsætte Sagsøgerens Lod til 10.000 Kr. samt tillægge hans Moder 1000 Kr. og nedsætte Afdødes Kusines Lod fra 10.000 til 9000 Kr. Den anden Kodocil af 8. August gaar ud paa at tillægge Diakonissestiftelsen 1000 Kr., en Søn af Executor 500 Kr. og en Fru Jensen 100 Kr.

Alle 3 Kodociller er affattet af Executor i Afdelingens Sygestue paa Diakonissestiftelsen — hvor hun havde ligget siden engang i Maj 1941 — i Overværelse af Fru Baes.

Med Hensyn til Afdødes rystende og i Virkeligheden ulæselige Underskrift paa Kodocillen af 2. August har Fru Baes forklaret, at Afdøde var mere syg den Dag end den 8. August og mulig havde faaet en større Dosis Sovemidler end sædvanlig.

Sagsøgeren har som Part forklaret, at hans Forhold til Afdøde var uforandret i de senere Aar; efter hvad han ved, var Forholdet kun godt; han plejede at besøge hende et Par Gange om Aaret og plejede at modtage Foræringer af hende. Han besøgte hende een Gang paa Hospitalet, og da var intet særligt at mærke paa hende.

Sagsøgte har som Part forklaret, at Nedsættelsen af Sagsøgerens Arvelod var Genstand for Samtale mellem ham og Afdøde, og hvad der fra Afdødes Side blev anført som Grund til Nedsættelsen var, at det kunde være nok til den unge Mand.

Overfor det usædvanlige, at Testatrix saa tidlig som den 8. August ønskede at ændre en testamentarisk Bestemmelse, hun havde truffet den 2. s. M., og at hun den 8. August oprettede 2 Kodociller efter hinanden, har Sagsøgte henvist til, at Afdøde var en meget bestemt Dame, der ikke taalte Modsigelser.

Efter det om Afdødes stærkt fremskredne Senilitet og Aareforkalkning m. v. oplyste findes det at maatte statuere, at Afdøde ved Oprettelsen paa Dødslejet af Kodocillerne af 2. og 8. August 1941 ikke var sin Fornuft fuldkommen mægtig. Sagsøgerens Paastand vil derfor være at tage til Følge.

Sagens Omkostninger vil Sagsøgte have at tilsvare Sagsøgeren med 600 Kr.

M a n d a g d e n 10. M a j.

Nr. 19/1943. Fru **Ingeborg Dannin** (Landsretssagi. Dannin)
m o d

Generalkonsul **Chr. Holm** (Landsretssagf. Gert Jessen).

(Spørgsmaal om Appellantens Ret til at indfri en Panteobligation).

Østre Landsrets Dom af 19. December 1942 (V Afd.): Sagsøgte, Generalkonsul Chr. Holm, bør for Tiltale af Sagsøgerinden, Fru Ingeborg Dannin, i denne Sag fri at være. I Sagsomkostninger betaler Sagsøgerinden til Sagsøgte 400 Kr. inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Af Sagens Oplysninger fremgaar, at Pantebrevet af Ansgarstiftelsen er udstedt for en Del af Købesummen for Ejendommen.

Syv Dommere stemmer for at stadfæste Dommen i Henhold til dens Grunde og for at paalægge Appellantinden at betale Sagens Omkostninger for Højesteret til Indstævnte med 400 Kr.

To Dommere, der ligeledes stemmer for at stadfæste Dommen, bemærker følgende:

Under Hensyn til, at det omhandlede Pantebrev er udstedt af Ansgarstiftelsen i Forbindelse med Køb af den ubebyggede Grund Matr. Nr. 44 bs Frederiksberg til delvis Berigtigelse af Købesummen, og at Sælgeren, Blikkenslagermester Larsen — efter hvad der er ubestridt under Sagen — var interesseret i Restkøbesummens hurtigst mulige Indbetaling, hvormed stemmer, at der i Pantebrevet indrømmes Debitor en Dekort ved hel eller delvis Betaling inden et vist Tidspunkt, maa Pantebrevets Bestemmelse om Gældens afdragsvise Afvikling antages optaget i Debitors Interesse. Herefter findes Debitor — uanset Pantebrevets noget uklare Formulering — i Forhold til Sælgeren at maatte have haft Adgang til ogsaa efter den 1. August 1942 at indfri Pantebrevet med passende Varsel. Idet denne Ret for Debitor imidlertid ikke findes at fremgaa af selve Pantebrevets Tekst med saadan Klarhed, som maatte være fornøden for, at Retten kunde gøres gældende ogsaa overfor den senere Erhverver af Pantebrevet, der ikke kan antages at have haft Kendskab til de nærmere Omstændigheder ved Pantebrevets Udstedelse, tiltrædes det, at Landsrettens Dom stadfæstes.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.
I Sagsomkostninger for Højesteret betaler

Appellantinden, Fru Ingeborg Dannin, til Indstævnte, Generalkonsul Chr. Holm, 400 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under nærværende af Sagsøgerinden, Fru Ingeborg Dannin, den 7. Oktober 1942 imod Sagsøgte, Generalkonsul Chr. Holm, anlagte Sag paastaar Sagsøgerinden Sagsøgte tilpligtet at anerkende, at det ham tilhørende i Sagsøgerindens Ejendom Matr. Nr. 44 bs af Frederiksberg indestaaende Pantebrev til Rest 17.908 Kr. 80 Øre rettidigt er opsagt til Udbetaling i 11. Juni Termin 1943.

I Pantebrevet, der af Ansgarstiftelsen den 7. December 1939 er udstedt til Blikkenslagermester Georg Larsen, af denne den 5. November 1941 transporteret til A/S Nomina, af sidstnævnte atter den 7. Februar 1942 transporteret til Sagsøgte, hedder det bl. a.:

»Underskrevne Ansgarstiftelsen erkender herved at være skyldig til Blikkenslagermester Georg Larsen, Smedestræde 12, den Sum 18.368 Kr. 00 Øre, hvilke Attentusindeogtrehundredeogsekstiotte Kroner 00 Øre vi forpligter os til at forrente fra 1. August 1939 at regne med 5 pr c. er fem Procent om Aaret, som erlægges med Halvdelen i hver Juni og hver December Termin, første Gang i December Termin 1939 for det da forløbne Tidsrum.

Pantebrevet afdrages med $2\frac{1}{2}$ pCt. af den oprindelige Hovedstol i hver Juni og December Termin, første Gang i Juni Termin 1942.

Saafernt Pantebrevet indfries inden 1. August 1942, eller saafremt der forinden dette Tidspunkt afdrages ekstraordinært et Beløb paa mindst Halvdelen af den oprindelige Hovedstol, skal der ydes Debitor en Decort paa 8 pCt. af det afdragne eller indfrieede Beløb.

Til Sikkerhed for alle Betalinger efter dette Pantebrev giver vi herved Kreditor første Prioritets Panteret i Ejendommen Matr. Nr. 44 bs af Frederiksberg.

Pantebrevet rykker op, for saa vidt som foranstaende Hæftelser eiter deres Indhold afdrages eller til et forud angivet bestemt Tidspunkt helt indfries.

Foranstaende og jævnsides Pantehæftelser.

Ingen.

Pantebrevet respekterer efter endt Bebyggelse størst muligt Laan i Kreditforening (Kreditkasse) og/eller Hypothekforening til forhøjet Rente og med statutmæssige Forpligtelser og/eller Laan fra Institutioner og Fonds, sidstnævnte Laan dog kun under Forudsætning af, at disse sammenlagt med eventuelt foranstaende Laan ikke overstiger 50 pCt. af Ejendommens Vurderingssum ifølge en af Østifternes Kreditforening optaget Vurderingsforretning til Laaneefterretning, at disse Laan i hvert Fald er amortisable paa samme Maade som Kredit- og Hypothekforeningslaan, at Pantebrevene forsynes med sædvanlig Restance- og Tvangsauktionsklausul, saaledes at Laanene ikke er forfaldne uanset

passeret Tvangsauktion, saafremt Renter og Restancer betales af en efterstaaende Panthaver inden 14 Dage efter Paakrav, samt a t Laanene fra Kreditorernes Side er uopsigelige i hvert Fald indtil 11. Juni 1952. — — —«

Sagsøgte paastaar Frifindelse. Det omhandlede Pantebrev indeholder ingen Bestemmelse om Opsigelsesadgang, men indeholder alene den Bestemmelse, at Pantebrevet afdrages med 2¹/₂ pCt. af den oprindelige Hovedstol i hver Juni og December Termin, første Gang i Juni Termin 1942. Pantebrevet skal saaledes afvikles over 20 Aar, regnet fra Juni Termin 1942. Den i Pantebrevet indeholdte Afviklingsmaade maa antages paa udtømmende Maade at angive Afviklingsmulighederne. Ingen vilde falde paa den Tanke i Pantebrevet at indfortolke en Ret for Kreditor til at opsigte Gælden, men paa ganske samme Maade maa det da gælde, at heller ikke Debitor kan have nogen Ret til Opsigelse. Fra den singulære Bestemmelse i Pantebrevet om eventuel Indfrielse før 1. August 1942 kan intet slttes. Denne Bestemmelses Betydning er ophørt, efter at Fristen er udløbet. Vilde man slutte noget fra Bestemmelsen om Adgang til Indfrielse før 1. August 1942, maatte man slutte modsætningsvis, at der ikke er nogen Adgang til Indfrielse efter Fristens Udløb. Sagsøgte har købt Pantebrevet som Kapitalanlæg i Tillid til dets Indhold, hvorefter det som ovenfor nævnt afdrages over en 20-aarig Periode, og han har ingen Interesse i under de øjeblikkelige ekstraordinære Forhold, hvor der ikke findes Mulighed for at opnaa rimelig Forrentning med betryggende Sikkerhed, at faa sine Penge tilbage.

Idet der i Pantebrevet er aftalt en Betalingstid, og idet der ikke i Pantebrevets Passus om eventuel Indfrielse inden den 1. August 1942 findes at foreligge Grund til efter Fristens Udløb at fravige den ovennævnte Betalingstid, kan Retten ikke anse Sagsøgerinden berettiget til Frigørelse før den aftalte Ydelsestid.

Herefter vil Sagsøgte være at frifinde.

I Sagsomkostninger vil Sagsøgerinden have at godtgøre Sagsøgte 400 Kr.

En af de voterende Dommere har afgivet følgende

D i s s e n s :

I det foreliggende Tilfælde, hvor der endog har været tilsagt Debitor en Decort ved Gældens fuldstændige eller delvise Indfrielse inden et vist Tidspunkt, forekommer det mig utvivlsomt, at Bestemmelsen i Pantebrevet om Gældens Afvikling gennem en længere Aarrække maa antages optaget udelukkende i Debtors Interesse og ikke kan være til Hinder for, at Debitor med et passende Varsel kan opsigte hele Gælden til Betaling paa et tidligere Tidspunkt. Jeg vilde derfor give Dom efter Sagsøgerindens Paastand og paalægge Sagsøgte at betale Sagens Omkostninger til Sagsøgerinden med 400 Kr.

Nr. 138/1943.

Svend Aage Frandsen

p a a k æ r e r

Østre Landsrets Kendelse af 1. Maj 1943.

Den paakærede Kendelse er saalydende:

I Medfør af Retsplejelovens § 780, Stk. 2 a og b, jfr. § 1002

b e s t e m m e s :

Domfældte Svend Aage Frandsen bør iængsles.

Højesterets Kæremaalsudvalgs Kendelse.

Den paakærede Kendelse er afsagt af Østre Landsret.

I Paakendelsen har tre Dommere deltaget.

Da der ikke foreligger Tilladelse fra Justitsministeriet til Kæremaalets Indbringelse for Højesteret, vil det være at afvise.

T h i b e s t e m m e s :

Dette Kæremaal afvises.

Onsdag den 12. Maj.

Nr. 232/1942.

Sven Caning A/S (Rode)

m o d

Vognmand **Johannes Rasmussen** (Hjeje).

(Ophævelse af Handel om et Gasgeneratoranlæg).

Østre Landsrets Dom af 5. September 1942 (V Afd.): Sagsøgte, Sven Caning A/S, bør til Sagsøgeren, Vognmand Johannes Rasmussen, betale 3428 Kr. 73 Øre med Renter heraf 5 pCt. aarlig fra den 27. Februar 1942, til Betaling sker, og Sagens Omkostninger med 500 Kr. At efterkommes inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Efter Dommen har Skønsmanden nærmere uddybet sin Erklæring, og der maa herefter og efter en af Civilingeniør Falck tidligere afgivet Erklæring gaas ud fra, at Vanskelighederne ved Anlæggets Brug væsentlig skyldes dels Utætheder (Tæring) i Generatorens indvendige Kappe, dels Utæthed i Herdkonus, mulig

i Forbindelse med den særlige Anvendelse af Anlægget, hvormed Appellanten ved Leveringen af dette var bekendt.

Idet Ansvaret for, at de nævnte Mangler ikke er blevet afhjulpet, findes at maatte paahvile Appellanten, hvorved bemærkes, at Indstævnte, som i Dommen anført, maa anses at have reklameret behørigt, vil Dommen efter Indstævntes Paastand være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten, Svend Caning A/S at burde betale til Indstævnte med 400 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Sven Caning A/S, til Indstævnte, Vognmand Johannes Rasmussen, med 400 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under denne Sag paastaar Sagsøgeren, Vognmand Johannes Rasmussen, Sagsøgte, Sven Caning A/S, dømt til Betaling af 4428 Kr. 73 Øre, som skal skyldes: 3428 Kr. 73 Øre som Tilbagebetaling af Ydelser erlagte vedrørende et af Sagsøgte i Sommeren 1940 til Sagsøgeren solgt og leveret Gasgeneratoranlæg, System Cangas og 1000 Kr. i Erstatning, alt med Renter af Beløbet 5 pCt. aarlig fra Sagens Anlæg den 27. Februar 1942.

Sagsøgte paastaar Frifindelse og Dom for 69 Kr. 25 Øre med Renter 5 pCt. p. a. fra den 1. Juni 1941.

Under Domsforhandlingen er der afgivet Forklaring af Sagsøgeren, af det sagsøgte Aktieselskabs forhenværende Direktør, Civilingeniør Sven Caning, Chauffør Harry Knud Petersen, Chauffør Poul Hansen, Mekaniker Folmer Evald Jensen samt en efter Sagsøgtes Begæring udmeldt Skønsmand, Civilingeniør Hans Kjølsten.

Det fremgaar af Sagen, at det ovennævnte Anlæg er købt til Brug for en Lastvogn, der forrettede Dagrenovationskørsel, og at Generator-drift for en saadan Vogn frembyder visse Vanskeligheder paa Grund af Kørselens intermitterende Karakter.

Den 27. September 1940 tilskrev Sagsøgte Sagsøgeren saaledes: »I Henhold til Deres Ønske afhentede vi i Gaar Deres Vogn for Afmontering af Generatoranlægget, som De overfor os paastod, De ikke kunde bruge.

Ved nærmere Undersøgelse af Generatoren, viser det sig, at der i den indvendige Brændselsbeholder lige over Beskyttelsessvøbet findes et Hul, som aabenbart er frembragt af Stangen til Sammenstødning af Brændslet. Spidsen af Stangen har øjensynlig fanget Kanten af Beskyttelsessvøbet og er derefter trængt ud igennem Beholdersiden. Under

disse Omstændigheder er det ikke saa underligt, at Vognen ikke kan gaa, idet Gassen vil medføre store Tjæremængder, der i Løbet af ganske kort Tid, maaske Minutter, vil umuliggøre Kørslen.

Da en saadan Beskadigelse kun kan fremkomme ved uforsvarlig voldsom Brug af Stangen til Sammenstødning af Brændslet, fralægges vi os ethvert Ansvar for Anlæggets daarlige Funktion og gør Dem opmærksom paa, at vi forlanger Vekslen, der forfalder den 8. Oktober afdraget med Halvdelen som aftalt ved Købet og iøvrigt Kontrakt-Bestemmelserne overholdt.

Anlægget er vi i Færd med at afmontere, og vi vil saa søge det videresolgt for Deres Regning og Risiko.

Vort Tilbud om at dekortere Kr. 200,00 i vort Resttilgodehavende og afmontere Generatoren gratis er selvfølgelig bortfaldet.«

Anlægget har derefter beroet hos Sagsøgte, der under Sagen har erklæret det for usælgeligt. Sagen har været forelagt Ingeniør, cand. polyt. Erik Falck, der har afgivet et udenretligt Skøn dateret 20. Januar 1941 med en Tillægsudtalelse af 10. April 1942.

Den af Retten udmeldte Skønsmand har afgivet en Forretning, dateret 26. Juni 1942.

Efter Skønsmandens Forklaring i Retten har Grunden til Anlæggets daarlige Funktion — som efter det oplyste har været til Stede under Sagsøgerens Brug deraf i Henseende til konstant Tjæredannelse og Startvanskeligheder — antagelig været mindre Utæthed, som Sagsøgte har forsømt at efterforske, medens det i ovennævnte Skrivelse af 27. September 1940 nævnte Hul ikke kan have været Aarsag til den konstante Tjæredannelse, idet Hullet maa antages opstaaet ret umiddelbart inden Indleveringen den 26. September 1940.

Herefter og idet Sagsøgeren efter det foreliggende behørigt og rettidigt overfor Direktør Caning maa antages at have fremsat en Reklamation, der maatte forstaas som et Krav om Handelens Ophævelse, vil der være at give Dom efter Sagsøgerens Paastand efter Omstændighederne dog ikke med Hensyn til Erstatningspaastanden.

Sagens Omkostninger vil Sagsøgte have at betale Sagsøgeren med 500 Kr.

Færdig fra Trykkeriet den 2. Juni 1943.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G Lind). — København

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

57. Aargang

Højesteretsaaret 1943.

Nr. 8

Fredag den 14. Maj.

Nr. 400/1941. **F. Hoffmann-La Roche & Co. A/S (Møller)**
mod

A/S Ejco (Landsretssagf. Königsfeldt) og Direktoratet for Patent- og Varemærkevæsenet (Kammeradvokaten).

(Ret til Udøvelse af Patent).

Sø- og Handelsrettens Dom af 2. December 1941: Den af Patentkommissionen under 28. September 1940 truine Afgørelse, hvorved der meddeles A/S Ejco Ret til at udøve den ved Patent Nr. 48465 beskyttede Opfindelse fra den 1. Januar 1941 at regne og for Resten af Patentets Løbetid, stadfæstes med følgende Ændringer: Retten til at udøve Patentet regnes fra den 1. Marts 1942. Retten til at udøve Patentet bortfalder, saafremt A/S Ejco ikke i de 2 første Aar, regnet fra den 1. Marts 1942, tilsammen fremstiller og afhænder mindst 10 kg af det i Henhold til Patentet fremstillede Produkt, og i de derefter følgende Aar af Patentets Løbetid mindst 10 kg aarlig. Den af Sagsøgerne, F. Hoffmann-La Roche & Co. A/S, nedlagte Paastand om, at der meddeles dem Forlængelse til 21. Februar 1943 af den i Patentlovens § 23 omhandlede Frist afvises. Sagens Omkostninger bør Sagsøgerne betale inden 15 Dage fra denne Doms Afsigelse til Sagsøgte, Direktoratet for Patent- og Varemærkevæsenet med 500 Kr. og til Sagsøgte A/S Ejco med 300 Kr.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Sø- og Handelsretten. I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

De i Patentkommissionens Skrivelse af 28. September 1940 fastsatte Vilkaar er saalydende:

1. A/S Ejco (Licenshaverne) skal i de første 2 Aar erlægge en Afgift paa 10 pCt. af den Pris, der lovligt kunde opnaas ved Salg til Grossist af det ifølge Opfindelsen fremstillede Stof, dog mindst 200 Kr. om Aaret. Efter de 2 første Aar forhøjes Afgiften til 12½ pCt., dog med en Mindsteudbetaling paa 500 Kr. om Aaret.

2. Betalingen skal erlægges senest den 1. August og 1. Februar for de i det paagældende Halvaar, regnet henholdsvis fra

den 1. Januar til den 30. Juni og fra den 1. Juli til den 31. December, fabrikerede Produkter.

3. Patenthaverne skal ved autoriseret Revisor have Adgang til paa egen Bekostning at kontrollere Rigtigheden af Afgiftsbeløbets Beregning.

4. Ordningen skal af Licenshaverne kunne opsiges med $\frac{1}{2}$ Aars Varsel til en hvilkensomhelst 1. Januar.

5. Licenshaverne skal samtidig med Licensafgiftens Betaling indsende Beretning til Patentkommissionen angaaende det Omfang, hvori Licensen er udnyttet.

For Højesteret har Appellanten ikke gentaget sin for Sø- og Handelsretten nedlagte principale Paastand, men har principalt paastaaet Patentkommissionens i den nævnte Skrivelse trufne Afgørelse kendt ugyldig, subsidiært paastaaet Varigheden af den det indstævnte Selskab meddelte Tvangslicens begrænset til 3 Aar fra den 1. September 1943 at regne.

Det indstævnte Selskab paastaar Dommen stadfæstet, dog at Tvangslicensen regnes fra den nævnte Dato og at Tidspunkterne for Afgiftens Erlæggelse ændres paa tilsvarende Maade.

Appellanten og det indstævnte Selskab er enige om, at Dommens Ændring af de af Patentkommissionen fastsatte Vilkaar er at forstaa som en Tilføjelse til disse af et Vilkaar om en vis Mindsteproduktion og Mindsteafhændelse, og Striden imellem dem drejer sig herefter, for saa vidt angaar Vilkaarene for en eventuel Tvangslicens, alene om dennes Varighed.

Direktoratet, der ikke for Højesteret har gjort gældende, at Patentkommissionens Skøn med Hensyn til, om Tvangslicens bør tilstaaes, ikke kan prøves af Domstolene, paastaar Dommen stadfæstet.

Det ved den patenterede Fremgangsmaade fremstillede Stof, Isopropylantipyryn, har af Appellanten kun været indført til Danmark som Bestanddel af det af Appellanten forhandlede Præparat Saridon og har saaledes ikke været til Salg her i Landet i ren Tilstand, og Appellanten maa efter Sagens Oplysninger antages ikke indtil videre at have til Hensigt at iværksætte en Fabrikation her i Landet af Isopropylantipyryn.

Afgørelsen af det af det indstævnte Selskab rejste Krav om Tvangslicens træffes som nævnt i Dommen ifølge Patentlovens § 23, Stk. 2, under Hensyn til samtlige foreliggende Omstændigheder, derunder ogsaa om Patenthaveren har godtgjort rimelige og gyldige Grunde for Ikke-Udøvelsen. En samlet Bedømmelse af de i nærværende Sag oplyste Omstændigheder — derunder det for Højesteret fremførte angaaende en mulig Fare ved Anvendelse af Isopropylantipyryn — findes ikke at kunne føre til en Ændring af den af Patentkommissionen trufne Afgørelse af, at der skal meddeles det indstævnte Selskab Tvangslicens.

Herefter, og idet der ikke findes tilstrækkelig Grund til at begrænse Tvangslicensens Varighed som af Appellanten subsidiært paastaaet, vil Dommen, forsaavidt den er paaanket, være

at stadfæste med den Ændring, at Tvangslicensen regnes fra den 1. September 1943, og at Vilkaarenes Bestemmelser om Afgiftsbetaling og Opsigelse ændres paa tilsvarende Maade.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale med 600 Kr. til hver af de Indstævnte.

Thi kendes for Ret:

Sø- og Handelsrettens Dom bør, saavidt paa anket er, ved Magt at stande, dog at den Indstævnte A/S Ejco meddelte Tvangslicens regnes fra den 1. September 1943, og at Vilkaarenes Bestemmelser om Afgiftsbetaling og Opsigelse ændres paa tilsvarende Maade.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, F. Hoffmann-La Roche & Co. A/S, med 600 Kr. hver af de Indstævnte, A/S Ejco og Direktoratet for Patent- og Varemærkevæsenet.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under 21. Februar 1934 meddeltes der Sagsøgerne, F. Hoffmann-La Roche & Co. A/S, Patent Nr. 48465 paa en »Fremgangsmaade til Fremstilling af 1-Fenyl-2,3-dimetyl-4-alkylpyrazolon-(5).«

Sagsøgerne udøvede ikke Patentet her i Landet inden den i Loven fastsatte Frist af 3 Aar, og under 8. Marts 1937 blev der meddelt Sagsøgerne en yderligere Frist indtil 21. Februar 1940 med Hensyn til Udøvelse af Patentet her i Landet.

Fristforlængelsen skete i Medfør af § 23, Stk. 1, i Bekendtgørelse Nr. 192 af 1. September 1936 af Lov om Patenter, idet der efter foretaget Bekendtgørelse i Patenttidende ingen meldte sig med Krav om at erholde Ret til at udøve Opfindelsen her i Landet.

I Skrivelse af 8. Januar 1940 ansøgte Sagsøgerne paany Patentkommissionen om Fristforlængelse, denne Gang til 21. Februar 1943.

I Begrundelsen for Andragendet anføres, at det Produkt, som fremstilledes ved den patenterede Fremgangsmaade, indgik som Led i et Specialpræparat, der forhandlede her i Landet under det af Sagsøgerne registrerede Ordmærke »Saridon«. Dette Præparat, der er af smertestillende Karakter, solgtes paa Grund af Konkurrencen med tilsvarende Præparater i saa ringe Omfang her i Landet, at der hertil kun medgik 30 kg aarlig af det i Henhold til Patentet fremstillede Produkt. En saa ringe Produktion kunde efter Sagsøgernes Fremstilling ikke betale sig, og med denne Begrundelse søgtes Fristforlængelse.

Efter at der havde fundet Bekendtgørelse Sted i Patenttidende om Ansøgningen om Fristforlængelse, meldte Sagsøgte, A/S Ejco sig under

26. Februar 1940 med Krav om at erholde Ret til at udøve Patentet her i Landet.

Sagsøgerne protesterede herimod, idet de yderligere gjorde gældende, at det sagsøgte Aktieselskab ikke vilde være i Stand til at fremstille et Præparat af tilstrækkelig høj Kvalitet, saaledes at det eventuelt kunde komme til at gaa udover Præparatets Renommé.

Efter at Spørgsmaalet havde været drøftet inden et af Patentkommissionen nedsat Udvalg, afslog Patentkommissionen ved Skrivelse af 28. September 1940 Sagsøgernes Andragende om Fristforlængelse. Samtidig meddeltes der A/S Ejco Ret til fra den 1. Januar 1941 at regne og for Resten af Patentets Løbetid at udøve den patenterede Fremgangsmaade her i Landet bl. a. paa Vilkaar, at A/S Ejco i de første 2 Aar erlagde en Afgift af 10 pCt. af den Pris, der lovlig kunde opnaas ved Salg til Grossist af det ifølge Opfindelsen fremstillede Stof, dog mindst 200 Kr. om Aaret. Efter de første 2 Aar forhøjes Afgiften til 12½ pCt., dog med en Mindsteudbetaling paa 300 Kr. om Aaret.

Den saaledes af Patentkommissionen truffne Afgørelse har Sagsøgerne i Medfør af Patent-Lovbekendtgørelsens § 23, Stk. 3, indbragt for nærværende Ret.

Sagsøgerne nedlægger følgende Paastand:

Principalt:

Den af Patentdirektoratet under 28. September 1940 truffne Afgørelse, hvorefter der paa nærmere Vilkaar meddeles A/S Ejco Ret til fra 1. Januar 1941 at udøve den for Sagsøgerne under Patent Nr. 48465 beskyttede Fremgangsmaade til Fremstilling af 1-Fenyl-2,3-dimetyl-4-alkylpyrazolon, ændres saaledes, at der nægtes A/S Ejco Ret til at udøve den nævnte Fremgangsmaade, hvorhos der meddeles Patenthaveren Forlængelse til 21. Februar 1943 af den i Patentlovens § 23 omhandlede Frist.

Subsidiært:

Den af Patentdirektoratet under 28. September 1940 truffne Afgørelse, hvorefter der paa nærmere angivne Vilkaar meddeles A/S Ejco Ret til fra 1. Januar 1941 at udøve den for Sagsøgeren under Patent Nr. 48465 beskyttede Fremgangsmaade til Fremstilling af 1-Fenyl-2,3-dimetyl-4-alkylpyrazolon kendes ugyldig.

Mere subsidiært:

Den A/S Ejco indrømmede Licens ændres saaledes, at Varigheden begrænses til 3 Aar, regnet fra den 1. i den Maaned, som indtræder 3 Maaneder efter Dommens Afsigelse, at Omfanget begrænses til at angaa Tilladelse til at fremstille det omhandlede Stof til Salg i ren Tilstand og ikke til videre Forarbejdning eller som Tilsætningsmiddel til andre Stoffer, at Licensafgiften knyttes til Prisen til Apotekerne, og at Licensafgiften fastsættes til 8,5 pCt. af Prisen til Apotekerne i de første 2 Aar og derefter til 10,625 pCt. af denne.

De Sagsøgte A/S Ejco nedlægger principalt Paastand om, at den af Patentdirektoratet under 28. September 1940 truffne Afgørelse om Ret for A/S Ejco til at udøve den under Patent Nr. 48465 beskyttede Fremgangsmaade stadfæstes, dog med den Ændring at Retten til at

udøve den nævnte Fremgangsmaade først regnes fra den 1. i den første Maaned, der begynder tre Maaneder efter Sø- og Handelsrettens Afgørelse i nærværende Sag. Subsidiært paastaas Frifindelse.

Direktoratet for Patent- og Varemærkevæsenet nedlægger overfor Sagsøgernes Paastand om, at der meddeles dem Fristforlængelse til 21. Februar 1943 med Hensyn til Udøvelsespligt her i Landet, Paastand om Afvisning og iøvrigt om Frifindelse.

I det under Sagen afgivne Svarskrift har Direktoratet i første Række begrundet sin Frifindelsespaastand med, at Direktoratet, der modtager Søgsmålet paa Patentkommissionens Vegne, ikke er rette Sagvolder. Efter Direktoratets Opfattelse maa Søgsmålet i et Tilfælde som det foreliggende, hvor Tvangslicens er meddelt, rettes mod Licenshaveren paa lignende Maade som Søgsmålet i Tilfælde, hvor Indehaveren af et tidligere registreret Varemærke skønner, at en senere foretaget Registrering krænker hans Rettigheder. Patentkommissionen kan derefter optræde som Biintervenient i Sagen.

I en under Sagen fremlagt Skrivelse af 24. September 1941 udtaler Direktoratet, at den Indsigelse, at Patentkommissionen ikke er rette Sagvolder, ikke vil blive gjort gældende under Sagen, da denne drejer sig om Rigtigheden af den Forstaaelse af Loven, som ligger til Grund for Patentkommissionens Afgørelse.

I Overensstemmelse hermed er Sagen procederet fra Direktoratets Side under Domsforhandlingen.

Direktoratet begrundet herefter principalt sin Frifindelsespaastand med, at Patentkommissionens Skøn med Hensyn til, om Tvangslicens bør tilstaaes, ikke kan tilsidesættes af Domstolene.

I Lovbekendtgørelsens § 23, Stk. 3, bruges den vide Formulering »De saaledes af Patentkommissionen truffne Afgørelser kan inden 3 Maaneder af enhver i Sagen interesseret indbringes for Domstolene«, men Direktoratet henviser herved til, at det paagældende Landstingsudvalg, som formulerede Bestemmelsen, om denne udtaler, jfr. Rigsdagstidende 1935/36 Tillæg B, Spalte 2085 ff.: »Ved Ændringsforslaget aabnes der Adgang til, at Patentkommissionens Afgørelser vedrørende Spørgsmaalet om Fastsættelse af Vilkaar og Omfang for Tvangslicens kan indbringes for Domstolene«.

Bestemmelsens Forhistorie er den, at det i det af Handelsministeren i Landstinget den 31. Januar 1936 fremsatte Forslag til Lov om Ændringer i Patentlov Nr. 69 af 13. April 1894 (Rigsdagstidende 1935—36 Tillæg A Sp. 3671 ff.) var foreslaaet, jfr. Forslagets § 8, at Patentkommissionens heromhandlede Afgørelser af enhver i Sagen interesseret kunde indankes for et af Handelsministeren nedsat Udvalg bestaaende af en juridisk kyndig Formand og indtil 4 under Hensyn til Sagens Beskaffenhed særlig tilkaldte Medlemmer. Den saaledes foreslaaede Fremgangsmaade svarede til de i Patentlovens § 19, Stk. 2 givne Regler om Adgangen til at forlange Patentkommissionens Afgørelser undergivet Prøvelse af en særlig Kommission.

Ved et af Landstingsudvalget stillet Ændringsforslag (Rigsdagstidende 1935—36 Tillæg B, Sp. 2085 ff.) fik Patentlovens § 23, Stk. 3, sin nuværende Affattelse.

Saa vel efter Regeringsforslagets Formulering som Bemærkningerne til dette maa det antages, at det foreslaaede sagkyndige Udvalg skulde afgøre baade Spørgsmaalet om, hvorvidt Tvangslicens overhovedet skulde meddeles, og Spørgsmaalet om dennes Omfang og Vilkaar.

Den af Direktoratet hævdede Opfattelse, hvorefter Patentkommissionens Afgørelse skulde være inappellabel, forsaavidt angaar Hovedspørgsmaalet, om der overhovedet bør ydes Tvangslicens, og unddraget Domstolenes Paakendelse, medens disse kun skulde beskæftige sig med Spørgsmaalet om Licensens Omfang og Vilkaar, vilde betyde en vilkaarlig og i Praxis vanskelig gennemførlig Begrænsning af Domstolenes Kompetence, idet Fastsættelsen af Licensens Omfang og Vilkaar i høj Grad vil influere paa Licensens reelle Værdi, og denne Fastsættelse uundgaaeligt maa paavirkes af Domstolenes Stilling til, om det overhovedet er reelt begrundet at meddele Licens.

Der er heller ikke i Lovteksten eller Rigsdagsforhandlingerne vedrørende Loven nogen Støtte for den af Direktoratet hævdede Sondring. Den citerede Udtalelse i Landstingsudvalgets Betænkning forklares ved, at Spørgsmaal om Licensens Vilkaar og Omfang vil være de i Praxis oftest forekommende Tilfælde af Rekurs til Domstolene. Ved Forslagets 2. Behandling i Landstinget udtaler Ordføreren for Udvalget i Almindelighed, at »Industriraadet ønskede, at Domstolene skulde træde i Stedet for en administrativ Instans«, og at »man ønsker Mulighed for en Domstolsafgørelse«, jfr. Landstingstidende 1935/36 Sp. 970—971. Ved Forslagets 1. Behandling i Folketinget udtaler Handelsministeren ligeledes i Almindelighed, at det »i Paragrafens 3. Stykke, der med min Tilslutning er ændret i Landstinget, fastslaas, at Patentkommissionens Beslutninger inden 3 Maaneder kan indbringes for Domstolene«, jfr. Folketingstidende 1935/36 Sp. 5142.

Retten er herefter enig med Sagsøgerne i, at Spørgsmaalet om, hvorvidt Tvangslicens overhovedet bør meddeles, henhører under Domstolenes Afgørelse.

Subsidiært begrunder Direktoratet Frifindelsespaastanden med, at Patentkommissionens Skøn er rigtigt udøvet, hvilket bestrides af Sagsøgerne.

Striden mellem Parterne refererer sig ikke blot til en forskellig Vurdering af Sagens konkrete Fakta, men til en Uoverensstemmelse med Hensyn til Fortolkningen af den for Sagen afgørende Lovtekst, jfr. Lovbekendtgørelsens § 23, Stk. 2, »afgør Patentkommissionen under Hensyn til samtlige foreliggende Omstændigheder, derunder ogsaa, om Patenthaveren har godtgjort rimelige og gyldige Grunde for Ikke-Udøvelsen, hvorvidt — — —«

Sagsøgerne hævder, 1) at det til Meddelelse af Tvangslicens maa kræves, at der paavises en offentlig Interesse heri, og at en saadan Interesse ikke er paavist.

2) at der foreligger behørig Undskyldningsgrund for, at Patentet ikke er udøvet her i Landet, og

3) at Hensyntagen til Sagsøgernes store økonomiske og videnskabelige Indsats paa Lægemedlernes Omraade og Sagsøgtes manglende Kvalifikation paa dette Omraade maa bevirke, at Tvangslicens ikke bør meddeles.

De Sagsøgte bestrider, 1) at der kræves Paavisning af en offentlig Interesse til Meddelelse af Tvangslicens,

2) at de af Sagsøgerne paaberaabte økonomiske Vanskeligheder ved at udøve Patentet her i Landet kan komme i Betragtning, da der har meldt sig en interesseret i Udøvelsen, og

3) at de for Patentkommissionen foreliggende Oplysninger om A/S Ejcos Forhold diskvalificerer dette Selskab som Udøver af Licensen.

ad 1). Med Hensyn til Spørgsmaalet om, hvorvidt der kræves paavist en offentlig Interesse som Betingelse for Meddelelse af Tvangslicens, henviser Sagsøgerne til, at Kravet om en offentlig Interesses Tilstedeværelse som Betingelse for Tvangslicensens Meddelelse er almindelig udbredt i Patentlovene og Teorien, og at det fremgaar af Bemærkningerne til Forslaget til Ændringerne i Patentloven i 1936, at det ikke har været Hensigten at opgive dette Krav. Den danske Patentlov er udformet over den internationale Konventions Tekst, hvis Forbillede paa dette Punkt er engelsk Ret, hvor en saadan Interesses Tilstedeværelse anses for en nødvendig Forudsætning for, at der kan foreligge Misbrug af Monopolet.

Efter Sagsøgernes Opfattelse følger dette Krav ogsaa af Hensynet til Opfinderen, og den Beskyttelse, der herved gives Opfinderen, vil bringe Tvangslicensordningen i Harmoni med den øvrige Lovgivning om Beskyttelse for den aandelige Ejendomsrets Udøvelse.

Dette Hensyn til Opfinderen gør sig efter Sagsøgernes Opfattelse med særlig Styrke gældende i nærværende Tilfælde. Ifølge en af Professor, Dr. phil. Svend Aage Schou afgivet Udtalelse er Sagsøgerne et Firma, »hvis Forskningsarbejde og Fremstilling af Lægemidler omfattes med den største Respekt i hele den civiliserede Verden«, og som ikke udsender Præparater, »før saavel den kemiske, den farmakologiske som den kliniske Side er omhyggeligt undersøgt.« Sagsøgerne anvender til deres Forskningsarbejde et aarligt Beløb, der væsentlig overstiger 1 Million schw. Frs. Paa Forskningsarbejdet vedrørende det under Sagen omhandlede Produkt er anvendt 281.000 schw. Frs.

Omvendt hævder Sagsøgerne, at der ingen offentlig Interesse gør sig gældende for at give Tvangslicens.

Ifølge Professor Schous Udtalelse foreligger der en meget stor Mængde Præparater af samme Virkning som det under Sagen omhandlede, hvorfor en Fremstilling af dette ikke har nogen samfundsmæssig Interesse. Der kan heller ikke ud fra et beskæftigelsesmæssigt Synspunkt paavises nogen Interesse i Produktets Fremstilling, idet den hertil medgaaede Arbejdskraft vil være ganske ringe.

Retten er enig med de Sagsøgte i, at der savnes Hjemmel til at kræve paavist en særlig offentlig Interesse som Betingelse for Meddelelse af Tvangslicens.

Sagsøgerne finder Begrundelse herfor i Hensynet til den aandelige Ejendomsrets Beskyttelse. At saadan Beskyttelse bør ydes og ogsaa ydes i dansk Ret, er en given Sag, men Sagsøgerne udelader i deres Argumentation, at denne Beskyttelse allerede gives ved Opfinderens Adgang til at erlurve Patent.

Afgørende for Rettens Stilling til Spørgsmaalet er, at saavel Patentloven af 1894 som Loven af 1936, der indfører Tvangslicensordningen, som Vederlag for Opnaaelsen af Monopolbeskyttelsen gennem Patentet stiller det fundamentale Krav, at Opfindelsen skal udøves her i Landet.

Udgangspunktet bliver da ikke Hensynet til den aandelige Ejendomsrets Beskyttelse, men at Patenthaveren ved ikke at udøve Patentet her i Landet har tilsidesat den ham som Betingelse for Patentbeskyttelsen paahvilende Pligt, og der ses ikke at foreligge Hjemmel for yderligere at kræve Paavisning af en offentlig Interesse for, at denne Undladelse fra Patenthaverens Side skal medføre Begrænsning i Patentbeskyttelsen.

Dette har ogsaa været Patentkommissionens Praksis saavel før som efter Loven af 1936.

Med Hensyn til Patentkommissionens Praksis før 1936, er det oplyst, at Forlængelsen af den Frist, inden hvilken en Opfindelse skulde udøves her i Landet for at hindre Patentets Bortfald, kun kunde meddeles under den Forudsætning, at der ved Henvendelse til industrielle Organisationer eller interesserede enkelte Firmaer var skaffet Klarhed over, at der ikke var nogen Interesse for Udøvelse af Opfindelsen her i Landet. Saafremt blot en enkelt Fabrikant var interesseret i at udøve den paa-gældende Opfindelse, blev Forlængelse af Fristen enten nægtet, eller der blev kun tilstaaet Patenthaveren en forholdsvis kortere Frist til enten selv at bringe Opfindelsens Udøvelse i Stand her i Landet, eller slutte Aftale med den interesserede Virksomhed.

Loven af 1936 har til Formaal at muliggøre Danmarks Ratifikation af den paa de i Haag (1925) og i London (1934) afholdte Konferencer reviderede Pariserkonvention af 20. Marts 1883 om Beskyttelse af den industrielle Ejendomsret.

For det nærværende Sag vedrørende Spørgsmaal — Virkningen af Patentets Ikke-Udøvelse — erstatter den reviderede Konvention den haardere Virkning af Ikke-Udøvelsen: Patentets Bortfald, jfr. saaledes Patentloven af 1894, med den mindre vidtgaende Virkning: Indførelse af Tvangslicens.

Den reviderede Konventions herhenhørende Bestemmelse er saalydende:

»Det skal ikke medføre Patentets Bortfald, at Patenthaveren i det Land, hvori han har opnaaet Patentet, indfører Genstande, der er fabrikeret i noget af de til Unionen hørende Lande.

Dog skal ethvert af de kontraherende Lande have Adgang til ved Lov at træffe de nødvendige Forholdsregler til Forhindring af de Misbrug, som maatte kunne følge af den ved Patentet tilstaaede Eneret, f. Eks. ved Undladelse af at udøve det.

Disse Forholdsregler skal ikke kunne gaa ud paa Bortfald af Patentet, medmindre Tilstaaelsen af Tvangslicens maatte være utilstrækkelig til at forebygge saadanne Misbrug.

I hvert Fald skal Patentet ikke kunne gøres til Genstand for saadanne Forholdsregler, førend i det mindste 3 Aar er forløbet fra den Dag, det er tilstaaet og da kun, hvis Patenthaveren ikke kan paaberaabe sig gyldige Undskyldningsgrunde.«

Bestemmelsen fastholder saaledes Pligten til at udøve Patentet, og den betinger ikke Meddelelsen af Tvangslicens af, at der paavises nogen offentlig Interesse heri.

Loven af 1936 § 8, jfr. Lovbekendtgørelsens § 23, stiller som Patentloven af 1894 Pligten til at udøve Patentet i Spidsen: »Det paahviler Patenthaveren inden 3 Aar fra Patentets Udstedelse at drage Omsorg for, at Opfindelsen i et i Forhold til det indenlandske Forbrug passende Omfang udøves her i Riget.«

Om Tvangslicens udtaler samme Lovbestemmelse, at Patentkommissionen afgør »under Hensyn til samtlige foreliggende Omstændigheder, derunder ogsaa om Patenthaveren har godtgjort rimelige og gyldige Grunde for Ikke-Udøvelsen«, hvorvidt saadan Ret skal tilstaa.

Loven nævner saaledes intet om Paavisning af en offentlig Interesse som Betingelse for Meddelelse af Tvangslicens.

Om Begrebet offentlig Interesse udtaler Bemærkningerne til Lovforslaget — Rigsdagstidende 1935/36 Tillæg A Sp. 3693—94:

»Iøvrigt fortolkes Begrebet »offentlig Interesse« snart snævrere, snart videre. Naar i Almindelighed herunder indbefattes Hensyn til Beskæftigelsesgraden for den indenlandske Arbejderbefolkning, synes Opstillingen af et saadant særligt Begreb overflødig, idet det i saa Fald i Virkeligheden identificerer sig med Begrebet Ikke-Udøvelse i Indlandet.

Af saadanne Grunde og tillige fordi Opstillingen af Kravet om en offentlig Interesse vilde indføre et paa dette Omraade nyt og uprøvet Begreb i dansk Ret, der i Øjeblikket ikke en Gang til Patentets Bortfald knytter en saadan Forudsætning, er det i Forslaget ikke anset for formaalstjenligt at benytte dette Udtryk, der i Virkeligheden omfatter Indbegrebet af de forskelligartede objektive Omstændigheder, der vil kunne motivere Tildelingen af Tvangslicens. Ved at paabyde Patentkommissionen at afgøre Sagen »efter samtlige foreliggende Omstændigheder, derunder ogsaa, om Patenthaveren har godtgjort rimelige og gyldige Grunde for Ikke-Udøvelsen«, er det formentlig opnaaet, dels at fjerne sig mindst muligt fra den nugældende Ret, dels at fremskaffe den størst mulige Garanti for en sagkyndig Afgørelse, der er i Stand til at tage det bedste skønsmæssige Hensyn til alle de mangeartede Grunde af saavel subjektiv som objektiv Natur, der her bør komme i Betragtning. Endelig bemærkes, at der under særlige Forhold bestaar en Adgang for det offentlige til i Henhold til Patentlovens § 8 at ekspropriere Patentet, naar Almenvellet kræver det.

Den Patentkommissionen i Forslaget tildelte Kompetence gaar ud paa efter en Vurdering af samtlige foreliggende Omstændigheder at afgøre, hvorvidt, i hvilket Omfang og paa hvilke Vilkaar en Tvangslicens skal tildeles, samt om tilstrækkelige Undskyldningsgrunde for Ikke-Udøvelsen er fremført fra Patenthaverens Side. Hvad angaar det sidste Spørgsmaal, er der næppe nogen Grund — i alt Fald ikke af Hensyn til Konventionen — til at fravige den Praksis, der nu følges af Patentkommissionen ved Bevillingen af Fristforlængelser.«

Heller ikke disse Udtalelser giver nogen Støtte for at betinge Meddelelse af Tvangslicens af Paavisning af en offentlig Interesse i saadan Meddelelse.

Disse Udtalelser maa forstaas saaledes, som ogsaa den positive Lovtekst viser, at den generelle Pligt til at udøve Patentet her i Landet er af en saadan offentlig Interesse, at Pligten bør opretholdes og Tvangslicens meddeles, selv om der ikke i det konkrete Tilfælde kan paavises videregaaende positive Fordele ved Kravets Gennemførelse.

ad 2). Tilbage bliver herefter, om Sagsøgerne »har godtgjort rimelige og gyldige Grunde for Ikke-Udøvelsen« af Patentet.

Sagsøgerne anfører i saa Henseende, at Salget i Danmark af det i Henhold til Patentet fremstillede Produkt Isopropylantipyridin er saa ringe — 30 kg, — at en Fabrikation her i Landet vilde være højst urentabel.

Sagsøgerne producerer af Præparatet Saridon, hvori Isopropylantipyridin indgaar som Led, 10.000 kg aarlig, og har en Avance paa Salget til Danmark af 10 pCt.

Til økonomisk rigtig Fremstilling af Produktet kræves et Apparat, der kræver en Fremstilling af 40—50 kg af Gangen.

Hertil kommer de valutamæssige Vanskeligheder med at indføre de paagældende Apparater til Danmark, ligesom Udgangsmaterialet for Præparatet, nemlig 1-Fenyl-3-metyl-4-isopropylpyrazolon, ikke faas her i Landet.

De Sagsøgte, A/S Ejco, hævder, at det ved Opnaaelsen af Tvangslicens vil være muligt at skabe en betydelig større Afsætning af Produktet, end det hidtil har haft. Der er intet i Vejen for at fremstille Stoffet i mindre Portioner end 50 kg ad Gangen. De til Fremstillingen nødvendige Apparater, som A/S Ejco ikke allerede har, kan købes her i Landet.

Direktoratet for Patent- og Varemærkevæsnet gør gældende, at naar blot en enkelt Fabrikant her i Landet vil paatage sig Udøvelsen af den patenterede Opfindelse paa rimelige Licensvilkkaar, kan Patenthaverens Henviisning til, at det danske Markeds Lidenhed ikke berettiger til Oprettelsen af en rentabel Fabrikation for dette Markeds Skyld alene, efter Patentkommissionens Skøn ikke godkendes som rimelig og gyldig Grund for Ikke-Udøvelsen.

Retten er enig med de Sagsøgte i, at den Omstændighed, at det er økonomisk fordelagtigere at fremstille Produktet i Udlandet, ikke kan fritage Patenthaveren for at udøve Patentet her i Landet. Hertil maa kræves, at det af Patenthaveren paavises, at Fremstillingen her i Landet vil give Underskud.

Et stærkt Indicium herimod vil det være, at der som i nærværende Tilfælde melder sig en Fabrikant her i Landet, der vil paatage sig Udøvelsen af Patentet, men dette kan kun være et Indicium, og det kan ikke afskære Patenthaveren fra at føre Bevis for, at Udøvelsen her i Landet kun kan ske med Underskud.

At saadant Bevis kan føres, uanset at en Interessent her i Landet har meldt sig, støttes efter Rettens Formening af Ordlyden af Lovbekendtgørelsens § 23, Stk. 2: »afgør Patentkommissionen under Hensyn til samtlige foreliggende Omstændigheder, derunder ogsaa om Patenthaveren har godtgjort rimelige og gyldige Grunde for Ikke-Udøvelsen — — —« Dette støttes ogsaa af Ordlyden af Patentloven af 1894 § 23,

hvorefter Patentkommissionen kan fritage Patenthaveren for Forpligtelsen til her i Landet af forfærdige den patenterede Genstand, naar det oplyses, at de dermed forbundne Omkostninger ikke staar i rimeligt Forhold til det indenlandske Forbrug.

Retten er imidlertid enig med de Sagsøgte i, at det af Sagsøgerne anførte ikke indeholder fyldestgørende Begrundelse for Ikke-Udøvelsen af Patentet her i Landet. Det fremhæves herved, at Sagsøgerne anvender et herværende Firma til at tabletere Produktet, og det er ikke oplyst, at det har været umuligt for Sagsøgerne at opnaa en rimelig Aftale med dette eller andre herværende Firmaer om Patentets Udøvelse her i Landet.

Retten finder dog, at det oplyste giver Anledning til paa en mere effektiv Maade end gennem de af Patentkommissionen opstillede Betingelser at sikre, at A/S Ejco virkelig gennemfører Patentets Udøvelse i rimeligt Omfang her i Landet. Den af Patentkommissionen stillede Betingelse, at der i de 2 første Aar erlægges en Afgift paa 10 pCt. af den Pris, der lovlig kunde opnaas ved Salg til Grossist af det ifølge Opfindelsen fremstillede Stof, og mindst 200 Kr. om Aaret, bør derfor ændres saaledes, at der i Stedet for denne Mindste-Afgift kræves, at A/S Ejco i de 2 første Aar tilsammen fremstiller og afhænder mindst 10 kg af Produktet og i de følgende Aar mindst 10 kg aarlig, hvilket svarer til $\frac{1}{3}$ af det nuværende aarlige Salg her i Landet.

ad 3). Med Hensyn til Spørgsmaalet om, hvorvidt de for Patentkommissionen foreliggende Oplysninger om A/S Ejcos Forhold diskvalificerer dette som Udøver af Licensen, bemærkes:

A/S Ejco er oprettet i 1933 med en Aktiekapital af 10.000 Kr. og med det Formaal at grundlægge en farmaceutisk kemisk Fabrikation. Dets Direktør er farmaceutisk Kandidat og har siden 1913 været beskæftiget med Salg af medicinske Præparater og har siden 1922 selv fremstillet medicinske Præparater. Aktieselskabet har efter dets Oprettelse under Sundhedsstyrelsens Kontrol og med dens Tilladelse fremstillet en Række medicinske Præparater.

Allerede i 1936 indgav A/S Ejco Ansøgning til Sundhedsstyrelsen om Tilladelse til at fremstille og bringe i Handelen et Præparat »Tabletta Ejcopyrina« som medicinsk Specialitet, til hvilket den patenterede Fremgangsmaade anvendtes. Aktieselskabet vidste paa det paagældende Tidspunkt ikke, at Fremgangsmaaden var patenteret. I Skrivelse af 16. Oktober 1936 meddelte Sundhedsstyrelsen den ansøgte Tilladelse. I Skrivelse af 14. Juli 1941 udtaler Sundhedsstyrelsen, at der efter dens Formening stadig intet er til Hinder for, at Præparatet bringes i Handlen som medicinsk Præparat.

Det af Sagsøgerne iøvrigt anførte vedrørende A/S Ejco og dets Direktørs Forhold finder Retten ikke af Betydning for Afgørelsen af Sagen.

Retten er enig med Direktoratet i, at de foreliggende Oplysninger afgiver det fornødne Grundlag for at anse A/S Ejco for kvalificeret til Opnaaelse af Tvangslicensen. Hvorvidt Aktieselskabets fremtidige Fremstilling af Produktet vil opfylde de fornødne sundhedsmæssige Krav, maa afgøres efter Sundhedslovgivningen.

Under Afgørelsen af Tvangslicens-Spørgsmaalet kan med Hensyn til den fremtidige Produktion kun tages i Betragtning, om Aktieselskabet er i Stand til at gennemføre en Produktion af rimeligt Omfang. Det fornødne Hensyn hertil er efter Rettens Opfattelse taget ved den under 2 angivne Ændring af Vilkaarene for Licens.

Iøvrigt finder Retten ikke, at der er Anledning til at ændre Vilkaarene for Tvangslicensen i Overensstemmelse med Sagsøgernes mere subsidiære Paastand, hvorved særlig med Hensyn til Paastanden om at knytte Licensafgiften til Prisen til Apotekerne fremhæves, at A/S Ejco, efter det oplyste, kun forhandler dets Produkter til Grossister.

Men Hensyn til den af Sagsøgerne fremsatte Paastand om, at der meddeles Patenthaveren Forlængelse til 21. Februar 1943 af den i Patentlovens § 23 omhandlede Frist, er Retten enig med Direktoratet i, at dette Spørgsmaal ikke henhører under Domstolenes Afgørelse, og at denne Paastand saaledes bør afvises.

Man lægger herved Vægt paa, at Ordlyden af Lovbekendtgørelsens § 23 kan forstaaes i Overensstemmelse hermed, at Patentkommissionens Afgørelse af Fristforlængelser efter Patentloven af 1894 ikke kunde indbringes for Domstolene, og at Spørgsmaalet om Rekurs til Domstolene, saavel efter Bemærkningerne til Lovforslaget som efter Landstingsudvalgets Betænkning, kun er rejst i Forbindelse med Tvangslicens-Ordnningen.

Med Hensyn til Sagens Omkostninger vil disse være at erlægge af Sagsøgerne med 500 Kr. til Direktoratet for Patent- og Varemærkevæsnet og 300 Kr. til A/S Ejco.

T i r s d a g d e n 1 8 . M a j .

Nr. 273/1942. Ingeniør, cand. polyt. **Erik Philipson** paa et Konsortiums Vegne (Gelting) m o d

Ingeniør- og Entreprenørfirmaet **Christiani & Nielsen**
(Bech-Bruun).

(Licensafgift af Patent).

Østre Landsrets Dom af 17. September 1943 (IV Afd.): Sagsøgte, Ingeniør- og Entreprenørfirmaet Christiani & Nielsen, bør for Tiltale af Sagsøgeren, Ingeniør, cand. polyt. Erik Philipson, paa et Konsortiums Vegne i denne Sag fri at være. Sagsøgeren betaler Sagsøgte Sagens Omkostninger med 800 Kr., der erlægges inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.
I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Indledningen til Overenskomsten af 18. Oktober 1935 er saalydende:

»Særlig Overenskomst afsluttet mellem — — — og — — — som Følge af de Forhandlinger, der for nærværende føres i Tyskland, hvorefter

§ 1.

Konsortiet afhænder — — —«

Seks Dommere bemærker følgende:

Saavel efter Indholdet af de mellem Parterne i Juni og Oktober 1935 førte Forhandlinger, der resulterede i Overenskomsten af 18. Oktober 1935, som efter Indledningen til denne Overenskomst og Bestemmelserne i dens § 2 maa den ved Overenskomstens § 1 skete Afhændelse anses at have været nøje knyttet til den forestaaende Videreafhændelse til I. G. Farbenindustrie.

Herefter kan det, uanset Ordlyden af Overenskomstens § 1, ikke antages, at Indstævnte, naar Cellelim-Patentet ikke blev overdraget til det nævnte Selskab, fremtidig skulde kunne udøve og disponere over dette Patent uden at svare Licensafgifter til Appellanten i Overensstemmelse med de mellem Parterne gældende Overenskomster af 1. Januar 1933 og 18. Februar 1936.

Som Følge heraf, og idet der ikke fra Indstævntes Side er rejst Indvending mod Appellantens Udregning af de nævnte Afgifter, vil disse Dommere tage Appellantens Paastand til Følge, hvorhos de vil paalægge Indstævnte at betale til Appellanten 1000 Kr. i Sagsomkostninger for begge Retter.

Tre Dommere stemmer for at stadfæste Dommen i Henhold til dens Grunde.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Indstævnte, Ingeniør- og Entreprenørfirmaet Christiani & Nielsen, bør til Appellanten, Ingeniør, cand. polyt. Erik Philipson paa et Konsortiums Vegne, betale Modværdien i danske Kroner af Rmk. 17.342,67 efter Kursen den 16. Februar 1942 tilligemed Renter 6 pCt. aarlig af Rmk. 11.746,19 fra den 1. Januar 1941 og af Rmk. 5.596,48 fra den 1. Juli 1941, alt til Betaling sker.

Sagens Omkostninger for begge Retter betaler Indstævnte til Appellanten med 1000 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afgivelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

I Henhold til Overenskomst af 18. Januar 1925 havde Ingeniør- og Entreprenørfirmaet Christiani & Nielsen (i det følgende kaldet Firmaet

eller C. & N.) mod Betaling af visse nærmere specificerede Licensafgifter udnyttet forskellige Patenter vedrørende Fremstilling af porøse Materialer ved Tilsætning af Skum (Cellebeton, Celleler m. v.), der tilhørte et Konsortium, bestaaende af Ingeniør Erik Bayer, Professor Carl Jacobsen og Ingeniør Erik Philipson (i det følgende kaldet Konsortiet). Patenterne var udtagne i Ingeniør Bayers Navn.

Under 1. Januar 1933 fandt der en Sammenstilling Sted af samtlige Overenskomster og Aftaler mellem Konsortiet og Firmaet.

Det hedder i denne Sammenstilling bl. a.:

»1.

Eneretten til Udnyttelsen af alle hidtil i Ingeniør Erik Bayer's Navn udtagne Patenter og Tillægspatenter vedrørende Fremstilling af porøse Materialer ved Tilsætning af Skum overdrages herved til C. & N., og Ejendomsretten til samtlige ovennævnte Patenter og Tillægspatenter overdrages, naar C. & N. maatte ønske det, til C. & N. eller Ordre.

C. & N. som herefter er i Besiddelse af Eneudnyttelsesretten af og Ene-dispositionsretten over alle Patenter vedrørende denne Sag, arbejder selvstændig paa Eksploiteringen af Patenterne.

Ingeniør Erik Bayer forpligter sig ved sin Underskrift paa denne Overenskomst til, naar C. & N. ønsker det, at skrive under paa de for den lovformelige Overdragelse til C. & N. af Ejendomsretten til Patenterne nødvendige Dokumenter.

— — — —

C. & N. kan forlange Udtagning af Patenter i de Lande, hvor de maatte ønske at arbejde med Sagen, mod at betale de dermed forbundne direkte Udgifter, Patenterne stilles lige med de tidligere udtagne.

2.

C. & N. forpligter sig til at opretholde og forsvare Patenterne, saa længe de ønsker at bevare sine i Punkt 1 omtalte Rettigheder, og inden Opretholdelsen og Forsvaret af et eller flere af Patenterne ophører, skal C. & N. snarest muligt og med mindst 3 Maaneders Varsel give Konsortiet fri Lejlighed til selv at forsvare og opretholde vedkommende Patenter, C. & N. kan dog ikke under nogen Form komme til at betale Erstatning til Konsortiet for eventuelt gennem Forsømmelse forfaldne Patenter, men i saadanne Tilfælde har C. & N. ikke Ret til at udnytte Opfindelsen i de paagældende Lande — — —

4.

Som Licensafgift til Konsortiet betales:

— — — —

b. af Cellebeton solgt af C. & N.s eller dets Datterselskabers og Filialers Koncessionærer:

20 pCt. af de modtagne Brutto-Licensbeløb.

— — —«

Der var endvidere Spørgsmaal om Udnyttelse af et Patent til Fremstilling af porøse Materialer af organiske Stoffer (Cellelim), og det hedder herom i 4 a:

»Den af Ingeniør Erik Bayer indgivne Patentansøgning vedrørende — — — (Cellelim o. s. v.) overdrages herved til C & N., og Ejendomsretten til samtlige Patenter og Tillægspatenter overdrages til C. & N.

eller Ordre, naar C. & N. maatte ønske det. Disse Patenter stilles i patentretlig Henseende lige med de i den oprindelige Overenskomst mellem Konsortiet og C. & N., dateret 18. Januar 1925, omhandlede Patenter.

Agiften til Konsortiet for Cellelim andrager 10 pCt. af den af C. & N. eller dette Firmas Filialer og Datterselskaber modtagne Licens og/eller kontante Betaling. Af Cellelim, fremstillet af C. & N. betales i Licens 5 pCt. af Netto-Salgssummen.«

I Juni 1935 indleedes der Forhandlinger mellem Konsortiet og Firmaet om visse Lempelser i de bestaaende Aftaler for saa vidt angaar de tyske Patenter paa Cellebeton m. v. for derved at opnaa Mulighed for Overdragelse af de paagældende Rettigheder til det tyske I. G. Farbenindustrie, og den 27. Juni sendte Firmaet Ingeniør Philipson følgende Brev:

»I Fortsættelse af vor behagelige Samtale af G. D. skal vi tillade os at fastslaa Hovedtrækkene af, hvad De mente at kunne gaa ind paa vedrørende Salg af vore Patentrettigheder i Tyskland, i hvilket Salg skulde være indbefattet de egentlige tyske Cellebetonpatenter, nemlig:

D. R. P. 421.777

„ 453.265

„ 499.405, og eventuelt ogsaa

„ 499.620, Cellelim,

medens derimod Cellelerpatentet

D. R. P. 583.301, og eventuelt ogsaa

„ 499.620, Cellelim,

skulde forblive vort.

I Betragtning af de betydelige Tab, som vi og vor tyske Afdeling i Tidens Løb har haft paa den tyske Forretning, og under Hensyn til de forskellige Vanskeligheder, som indirekte procentvis Udregning vilde give Anledning til, mener De at kunne gaa ind paa at sælge ovennævnte Rettigheder for en Sum af 60.000 Danske Kroner, udbetalt i København med Halvdelen ved Undertegnelsen af Salgskontrakten med vor tyske Forbindelse og Halvdelen et Aar efter.

De har ønsket, at vi skulde anerkende, at De herved var gaaet med til en betydelig Reduktion af det Dem egentlig tilkommende i Forstaaelse af, at C. & N. har en vis moralsk Ret til at faa sine betydelige Tab afskrevet. I Overensstemmelse med Deres Ønske erklærer vi, at de 60.000,— danske Kroner repræsenterer over de omtalte 20 pCt. af selve Afstaaelsessummen for Patenterne efter Fradrag af de i Tidens Løb ved de tyske Cellebetonforretninger lidte Tab.

Vi skal paa vor Side ikke undlade at udtale vor Taknemmelighed over den Forstaaelse, De saaledes har udvist — — —«

Dette besvaredes af Ingeniør Philipson den 29. Juni s. A. saaledes:

»I Besiddelse af Deres ærede Brev af 27. ds. har jeg herved Fornøjelsen at meddele Dem, at Cellebeton-Konsortiet kan gaa ind paa de Betingelser, der aftales under Samtalen den 26. Juni mellem Deres Herr Kaptajn Rafn og undertegnede, nemlig at Konsortiet vil sælge sine Rettigheder i Tyskland (for Cellebeton), eventuelt om nødvendigt ogsaa for Cellelim, for danske Kroner 60.000,— eller et tilsvarende Be-

løb i f. Eks. engelske £, at betale med Halvdelen efter Salgets Afslutning — idet der regnes med, at dette vil foregaa i 1935 — og Halvdelen i Januar 1936 — — —

En af Firmaet ønsket og foreslaaet Betalingsmaade — af Hensyn til Indbetaling paa Spærrekonto i Tyskland — havde Konsortiet ikke kunnet gaa ind paa.

Da Forhandlingerne med I. G. Farbenindustrie ikke havde udviklet sig tilfredsstillende, kom Firmaet i Oktober 1935 tilbage til Spørgsmaalet om Salget af Patentrettigheder i Tyskland, og tilskrev efter en nærmere Redegørelse den 12. Oktober Ingeniør Philipson følgende:

»Vi er ikke særlig begejstrede for at skulle fremkomme med vort Forslag, da det afviger noget fra det, man ultimo Juni skønnede var muligt at gennemføre. Men Sagens Betydning og Vigtigheden af dens Gennemførelse, inden der træder nye Momenter til, som eventuelt yderligere forringer Mulighederne for det opnaaelige, tvinger os til at forespørge, om De paa Konsortiets Vegne i Deres Forhold til os kan gaa ind paa følgende:

Ved den eventuelle Overenskomsts Afslutning i samme Grad som Indbetalinger indgaaer anvises der Konsortiet RM. 16.000,— til Udbetaling gennem vort Hamburg-Kontor. Det er muligt, at en Del af dette Beløb vil kunne anvises »nach erfolgter Genehmigung durch die zuständigen Devisenstellen gegen zuzätzlichen Materialeinkauf in Deutschland«. Vi antager, de nævnte Indbetalinger vil kunne ske i den nærmeste Tid efter Afslutning af den eventuelle Overenskomst.

De i dette Aar Konsortiet eventuelt udbetalte og yderligere tilkomne Licenser for Tysklands Vedkommende er inkluderet i nævnte Beløb. Men fra 1. Januar 1936 og til 8. September 1941, altsaa for et Tidsrum af ca. $5\frac{3}{4}$ Aar, ydes der Konsortiet 20 pCt. aarligt af 40 pCt. af RM. 48,—

af 60.000 kg	RM. 28.800,—
RM. 40,— af 10.000 kg	- 4.000,—

RM. 32.800,—

d. v. s. de 40 pCt. heraf udgør RM. 13.120,—, og Deres Andel heraf 20 pCt. udgør RM. 2.624,— aarligt.

Altsammen at udbetale i samme Form og Grad som Indbetalingerne indgaaer fra I. G. og hertil fra Tyskland og mod Afhændelse af saantlige tyske Patenter med Undtagelse af Celleler Patentet Nr. 583.301.

Ihvorvel vi gerne indrømmer, at ovennævnte ikke nær er, hvad vi havde haabet at kunne gennemføre i Juni—Juli Mdr.. saa bliver det dog, naar vi omregner det til Dagskurs,

Færdig fra Trykkeriet den 9. Juni 1943.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

87. Aargang

Højesteretsaaret 1943.

Nr. 9

Tirsdag den 18. Maj.

RM. 16.000,— à 1,84	Kr. 29.440,—
(som kan forventes udbetalt i en nær Fremtid)	
samt $5,75 \times$ RM. 2.624: RM. 15.080,—	- 27.740,—
	ca. Kr. 57.180,—

Vi maa tilraade, at Konsortiet gaar ind paa ovenstaaende, fordi vi ikke tror, at der, som Sagerne har udviklet sig, er Mulighed for et bedre Resultat, og for at sige det rent ud, vort Forslag taaler ingen Ændringer, idet vi paa nærværende Tidspunkt nede hos Tyskerne kun har at smede, mens Jernet er varmt. Begynder vi paa at ville forbedre Grundlaget for ovenstaaende eventuelle Arrangement, løber vi Risikoen, at det hele løber ud i Sandet. — — —

Til Trods for, at Betingelserne ikke er de mest straalende, anser vi det alligevel for et Arrangement af stor Betydning, idet det vil afstive Cellebeton-Sagen kolossalt og give os Muligheder for større Udnyttelse i andre Lande — — —

Denne Henvendelse besvarede Ingeniør Philipson den 14. Oktober s. A. saaledes:

»I Besvarelsen af Deres ærede Skrivelse af 12. ds. og i Overensstemmelse med Telefonsamtale af 14. ds. med Deres Herr Ingeniør R. Claudi Magnussen, tillader jeg mig herved høfligst at meddele Dem, at Cellebeton Konsortiet kan gaa ind paa Deres ærede Forslag til Overenskomst med I. G. Farben, under Forudsætning af baade de 5-trekvart aarlige Udbetalinger à Rmk. 2.624.— og den kontante Udbetaling paa Rmk. 16.000,— svarer til en Licensafgift paa 20 pCt. af de Beløb, der indgaar til C. & N. Hamburg og C. & N. København.

Dette fremgaar ikke med fuldstændig Tydelighed af Deres ærede Brev, men synes at fremgaa af min Samtale med Herr Ingeniør Claudi Magnussen. Hvis dette imidlertid ikke skulde være Tilfældet, i Særdeleshed med Hensyn til de 16.000 Rmk., bedes De venligst oplyse Cellebeton Konsortiet om, hvilken Procentafgift det er, Konsortiet vil opnaa ved Deres Tilbud. Selvom der intet kan ændres eller forbedres i Deres eventuelle Overenskomst med I. G. Farben, er der jo altid den Udvej, at C. & N. (København eller Hamburg) kan afgive til os saa meget af Deres Kontraktbeløb, at Konsortiet derved kommer op paa de 20 pCt. — — —

Efter en fornyet Telefonsamtale fremkom derefter følgende den 16. Oktober daterede Svar fra Firmaet:

»I Besvarelse af Deres Brev af 14. ds. kan vi oplyse, at det Tilbud, vi har gjort Dem som Repræsentant for Cellebeton-Konsortiet med vort Brev af 12. ds. altsaa Beløbet Rmk. 16.000,— og de 5 $\frac{3}{4}$ aarlige Beløb à Rmk. 2.624,—, er hverken mere eller mindre end 20 pCt. af de Beløb, som paa nærværende Stadium af Forhandlingerne antages at ville kunne indgaa til C. & N. Hamburg og C. & N. København.

Men Forhandlingerne er ikke afsluttede, og I. G., som har en Over-Bestyrelse, der skal sanktionere alle Kontrakter, holder endnu en Dør aaben. Vi er derfor endnu ikke sikre paa eventuelle Fluktuationer i de endelige Beløb og i de endelige Aftaler. Vi ønsker imidlertid at have fuldstændig klare Aftaler med Konsortiet for at kunne tilendebringe Forhandlingerne, og skulde der i sidste Øjeblik blive fremtvunget Ændringer, saa ønsker vi ikke, at dette kommer til at influere paa Aftalen mellem os. Vi foreslaar derfor for en Ordens Skyld, at Deres Indforstaelse med vort Forslag formuleres i en klar Aftale — — —«

Angaaende den ønskede skriftlige Aftale, benævnt »Særlig Overenskomst« førtes der vedrørende Affattelsen forskellige Forhandlinger, indtil man endeligt enedes om følgende Formulering:

»1.

Konsortiet afhænder til C. & N. Eneretten til Udnyttelsen og Ejendomsretten til samtlige tyske Patenter med Undtagelse af Celleler-Patentet Nr. 583.301, mod at

2.

C. & N. anviser til Konsortiet paa samme Maade, til samme Tid og i samme Forhold som Indbetalinger indgaaer ved den forventede forestaaende Overenskomst med I. G. Farbenindustrie RM. 16.000,— og Licenser à RM. 2.624 aarligt, at regne fra 1. Januar 1936 til 8. Septem-1941. Modtagne eller/og tilkomne Afgifter for Aaret 1935 er inkluderet i nævnte Beløb. Konsortiet tiltræder dette under Forbehold af, at nævnte Beløb svarer til 20 pCt. af de Beløb, der forventes at indgaa fra I. G. Farbenindustrie til C & N. Hamburg og C. & N. København. Bliver der ved Overenskomstens endelige Affattelse truffet Aftale om større Betaling end RM. 155.400 = 5 (16.000 + 2.624 × 5,75), svares der Konsortiet yderligere 10 pCt. af, hvad der betales udover RM. 175.400 i Kontant-beløb. Rater eller/og Licenser. — — —

4.

Hvis denne Overenskomst ikke bliver til noget, træder de tidligere Kontrakter mellem C. & N. og Konsortiet atter i Kraft.«

Saaledes affattet blev Overenskomsten underskrevet af begge Parter den 18. Oktober 1935.

Forhandlingerne mellem Firmaet og I. G. Farben førte til en den 19./21. November 1935 afsluttet Overenskomst vedrørende »Herstellung und Vertrieb von Zellenbeton unter Verwendung von Schaumstoffen (Iporit).« I denne Overenskomst var Udnyttelsen af Patentet vedrørende Fremstilling af Cellelim saaledes ikke indbefattet.

Den 18. Februar 1936 blev der mellem Konsortiet og Firmaet afsluttet en »Ny Overenskomst til Afløsning af samtlige tidligere Over-

cnskomster og Aftaler, med Undtagelse af Sær-Overenskomst af 18. Oktober 1935 — — — angaaende de af Christiani & Nielsen overtagne Patenter for Udnyttelse vedrørende Fremstilling af porøse Materialer ved Tilsætning af Skum.«

For at undgaa Patentstridigheder mellem Firmaet og I. G. Farben-industrie blev der under 20./30. August 1937 afsluttet en Overenskomst, hvorefter Firmaet gav I. G. Farben en Licens paa sit Patent D. R. P. Nr. 499.620 (d. v. s. paa Cellelimpatentet). Det hedder herom:

»I.

Gegenstand des Vertrages.

1) Die Ingenieurbau*) gewährt des I. G. eine einfache Lizenz auf ihr D. R. P. 499 620 der art und zu dem Zwecke, dass die I. G. berechtigt ist, ihr D. R. P. 636 658, d. h. das sogenannte Schaumisolierstoff-Verfahren, zur Herstellung und zum Vertrieb der in letzterem Patent näher beschriebenen Isoliermassen in ganz Deutschland sowie dem Freistaat Danzig entweder selbst oder durch Unterlizensnehmer ohne irgendwelche Behinderung oder irgendwelchen Einspruch auf Grund des D. R. P. Nr. 499 620 auszuwerten. Die I. G. erhält aber nicht das Recht, das der Ingenieurbau durch ihr D. R. P. Nr. 499 620 geschützte poröse Isoliermittel herzustellen — — —

3) Die Ingenieurbau behält ihre vollen bisherigen Rechte zur Herstellung und zum Vertrieb ihres Isolierstoffe nach D. R. P. Nr. 499 620 (Zelleleimverfahren u. a. m.).

4) Die Aufrechterhaltung des D. R. P. Nr. 499 620 liegt der Ingenieurbau ob — — —«

Under IV siges det dernæst:

»Dieser Vertrag tritt in Kraft mit Wirkung vom 1. August 1937 1./8. 37). Er behält sine Gültigkeit für die ganze Lebensdauer des der Ingenieurbau gehörenden D. R. P. Nr. 499 620, nämlich bis zum 5. Februar 1945.«

Allerede den 3. Februar 1937 havde Ingeniør Bayer afgivet følgende Erklæring til Reichspatentamt i Berlin:

»Unterzeichneter Erik Christian Bayer, Kopenhagen, Dänemark, überträgt hierdurch sein Deutsches Reichspatent 499 620 (Aktenzeichen B 120 615 IVa 39b, 26) vom 6. Februar 1927 betreffend »Poröses, nicht elastisches Wärmeisoliermittel« mit allen Rechten und Pflichten an die »Ingenieurbaugesellschaft Christiani & Nielsen mit beschränkter Haftung« in Hamburg 1, Chilehaus A, und beantragt die Umschreibung des Patentes auf die Letztere in der Patentrolle.«

Under nærværende ved Stævning af 16. Februar 1942 anlagte Sag gør nu Ingeniør Philipson paa Korsortiets Vegne gældende, at den særlige Overenskomst af 18. Oktober 1935 kun havde til Formaal at skaffe Firmaet den fornødne Legitimation til at afslutte den endelige Overenskomst med I. G. Farben, men at Forholdet mellem Konsortiet og Firmaet iøvrigt stadig maa afgøres efter det i Firmaets Skrivelse af 27. Juni 1935 nærmere angivne vedrørende Patentrettighederne i Tyskland, d. v. s. saaledes, at Cellelim-Patentet kun skulde overdrages, hvis dette var

*) d. v. s. die Ingenieurbaugesellschaft Christiani & Nielsen m. b. H.

nødvendigt for at kunne opnaa en Ordning med I. G. Farben. Konsortiet er hidtil gaaet ud fra, at Cellelim-Patentet var medindbefattet i den i November 1935 trufne Ordning mellem Firmaet og I. G. Farben, men naar dette ikke er Tilfældet, idet Udnyttelsen af Cellelim-Patentet først er overdraget I. G. Farben i August 1937, maa Firmaet være pligtig til at svare Licensafgifter af dets Indtægter i Henhold til denne Overdragelse. Sagsøgeren paastaar derfor Firmaet kendt pligtig til til Konsortiet i Henhold til Overenskomst af 18. Februar 1936 at udrede Licensafgifter af de Indtægter, som Sagsøgte resp. dets Filialkontor i Hamborg har oppebaaret og vil komme til at oppebære i Henhold til Overenskomst af 20—30. August 1937 med I. G. Farben Industrie, og saaledes at der foreløbig begæres Dom for Modværdien af RM. 17.342,67 efter Dagskursen paa Stævningens Dato med Tillæg af Renter 6 pCt. p. a. af RM. 11.746,19 fra 1. Januar 1941 og af RM. 5.596,48 fra 1. Juli 1941.

Sagsøgte paastaar Frifindelse, idet det bestrides, at Formaalet med Særoverenskomsten af 18. Oktober 1935 var at skaffe det sagsøgte Firma fornøden Legitimation til at afslutte en Overenskomst med I. G. Farben, at samme Overenskomst maa forstaas i Overensstemmelse med de i Juni Maaned 1935 fastlagte Retningslinier, og at Sagsøgeren havde nogen Grund til at formode, at Genstanden for Overdragelsen til I. G. Farben var identisk med det ved Særoverenskomsten til det sagsøgte Firma overdragne Patent.

Sagsøgte har derhos oplyst, at der havde været store Tab forbundet med Udnyttelsen af Patentrettighederne i Tyskland, at Konsortiet endnu saa sent som i Efteraaret 1939 og Begyndelsen af 1940 ikke var interesseret i at opretholde Patenterne i en Række Lande, hvor Firmaet for sit Vedkommende tænkte at lade dem forfalde, og at det i Virkeligheden kun er den nu foreliggende Krigssituation, der har medført at Udnyttelsen af Cellelim-Patentet frembyder praktisk Interesse.

Der findes at maatte gives Sagsøgte Medhold i, at der ikke foreligger den naturlige indre Forbindelse mellem det i Skrivelsen af 27 Juni 1935 angivne Udgangspunkt og det ved den særlige Overenskomst af 18. Oktober 1935 opnaaede endelige Resultat, der kunde begrunde den af Sagsøgeren rejste Paastand. Overenskomsten af 18. Oktober blev underskrevet som den tredje Redaktion af Teksten og havde saaledes været Genstand for meget nøje Overvejelser fra Konsortiets Side. Efter § 1 gælder Afhændelsen samtlige tyske Patenter med Undtagelse af Celleler-Patentet, saaledes at det havde været ganske nærliggende udtrykkeligt at nævne Cellelim-Patentet, hvis dette kun skulde afhændes under den Betingelse, at dette var nødvendigt for at komme til en Ordning med I. G. Farben. Og dernæst gjaldt Licensafgiften kun for et Tidsrum gaaende fra 1. Januar 1936 til 8. September 1941, d. v. s. den Dato, da det tyske Patent paa Cellebeton udløb, og Konsortiet kunde selvfølgelig ikke være ubekendt med Grunden til den saaledes fastsatte Ophørstermin. For Cellelimen udløb Patentet som anført i det foregaaende først den 5. Februar 1945, og hvis der skulde svares den af Konsortiet paastaade Licensafgift, maatte en tidsmæssig Tilsikring ogsaa for dennes Vedkommende have paabudt sig som en naturlig Nødvendighed, ligesom de 20 pCt. af RM. 155.400, der nævnes i Over-

enskomsten af 18. Oktober 1935, af Sagsøgte Ingeniører udelukkende var kalkuleret ud fra Erfaringer i tidligere Aar vedrørende Udnyttelsen af Cellebetonpatentet.

Sagsøgte vil herefter være at frifinde, hvorhos Sagsøgeren vil have at tilsvare ham Sagens Omkostninger med 800 Kr.

T o r s d a g d e n 2 0 . M a j .

Nr. 40/1942. Bogtrykker **Oluf Rasmussen**, Rentier **Søren Sørensen**, Købmand **N. M. Nielsen** og Købmand **Philip Fr. Laier** (Bierfreund)

m o d

1) Godsejer **Poul Arkner** (Landsretssagfører Ørum, Viborg) og
2) **Tinglysningsdommeren** i Viborg (Kammeradvokaten).

(Overførelse af en Servitut til Ejendomsbladene for de Appellanterne tilhørende Ejendomme.)

Vest re L a n d s r e t s D o m a f 19. D e c e m b e r 1941 (III Aid.) Sagsøgte, Tinglysningsdommeren for Viborg Købstad med Fjends Nørlyng og Middelsom Sønderlyng Herreder, bør overføre den forommeldte ved Skøde af 2. August 1924, lyst 13. s. M. stiftede Servitut til Ejendomsbladene for Parcellerne Matr. Nr. 1 bs af Hald Hovedgaard, tilhørende Sagsøgte, Bogtrykker Oluf Rasmussen, Matr. N.rene 1 bl, 1 bø og 1 cæ sammesteds, tilhørende Sagsøgte, Rentier Søren Sørensen, Matr. Nr. 1 ak sammesteds, tilhørende Sagsøgte, Købmand N. M. Nielsen, og Matr. Nr. 1 ar sammensteds, tilhørende Sagsøgte, Købmand Philip Fr. Laier, saaledes at Servitutten faar samme Prioritet, som om den var blevet overført ved Tinglysningen af Skøderne paa Parcellerne. I Sagsomkostninger betaler Tinglysningsdommeren paa Statskassens Vegne til Sagsøgeren, Godsejer Poul Andersen, 1200 Kr. Iøvrigt ophæves Sagens Omkostninger. De idømte Sagsomkostninger udredes og Dommen i det hele at efterkomme inden 15 Dage.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Vestre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Det bemærkes, at Indstævnte 1's Efternavn nu er Arkner, og at Landinspektør O. Kauntofte saavel for Landsretten som for Højesteret alene har været procestilvarslet.

Med Bemærkning, at en mulig forøget Byrde for Appellanterne ved Overførelse af Servitutten af 1924 til Ejendomsbladene for deres Parceller under de foreliggende Omstændigheder ikke findes at have væsentlig Betydning, og at den manglende Overføring skyldes Fejl fra Tinglysningsdommerens Side, vil Dommen i Henhold til de i den iøvrigt anførte Grunde være at stadfæste.

I Sagsomkostninger for Højesteret findes Appellanterne in solidum at burde betale til Indstævnte Arkner 600 Kr., medens Sagens Omkostninger for Højesteret iøvrigt findes at burde ophæves.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande. I Sagsomkostninger for Højesteret betaler Appellanterne, Bogtrykker Oluf Rasmussen, Rentier Søren Sørensen, Købmand N. M. Nielsen og Købmand Philip Fr. Laier, een for alle og alle for een, 600 Kr. til Indstævnte, Godsejer Poul Arkner.

Iøvrigt ophæves Sagens Omkostninger for Højesteret.

At efterkomme inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

I Post 6 i en Købekontrakt af 29. December 1923, hvorved den daværende Ejer af Hald Hovedgaard, Godsejer Voetmann, solgte visse Dele af dens Tilliggende til Proprietær Røhr Lauritzen, hedder det:

»Det er et Vilkaar, at der ikke paa det Stykke Skov, som grændser op til Kuranstalten maa drives Handel og ej heller Hotel- eller Restaurationsvirksomhed af nogen Art. Denne Bestemmelse lægges som Servitut paa Ejendommen, naar Skøde udstedes, og den stiftes til Fordel for Ejeren af Hald Hovedgaard.«

Efter at det solgte var bleven udstykket i Matr. Nr. 1 c og Matr. Nr. 1 y, begge af Hald Hovedgaard, Dollerup Sogn, skete den endelige Overdragelse ved et den 13. August 1924 tinglyst Skøde af 2. s. M. som tillige lystes som servitutstiftende i Henhold til følgende i det indeholdte Passus:

»Skødet bliver at tinglæse som servitutstiftende med Hensyn til Bestemmelserne i Købekontraktens Post 6 om, at der ikke paa det Stykke Skov af Matr. Nr. 1 y, som grændser op til Kuranstalten, uden indhentet Samtykke fra Ejeren af Hald maa drives Handel og ej heller Hotel- eller Restaurationsvirksomhed af nogen Art.«

Nogle Aar senere ansøgte Proprietær Røhr Lauritsen Landbrugsministeriet om Tilladelse til at foretage en nærmere betegnet Udstykning af Matr. Nr. 1 y, hvilket Andragende nævnte Ministerium efter om Sagen at have brevvekslet med Fredningsnævnet for Viborg Amtsraads-kreds bevilgede ved Skrivelse af 2. Maj 1928 paa visse Vilkaar, i Henhold til hvilke der paa Matr. Nr. 1 y og nogle derfra udstykkede Parceller tinglyses en Deklaration, hvori blandt andet var fastsat, at der ikke paa den maatte »drives Handel, Restauration, industriel Virksomhed eller anden Virksomhed, der kan foraarsage Støj, generende Lugt, Røg eller anden Ulempe for Patienterne paa Folkekuranstalten — — —« Paataleretten efter denne Deklaration, der blev tinglyst den 14. Juli

1928, er tillagt Naturfredningsnævnet for Viborg Amt eller den Myndighed, som eventuelt maatte træde i dette Nævns Sted, samt Danmarks Naturfredningsforening. I de følgende Aar udfoldedes der en livlig Byggevirkksomhed i Nærheden af Folkekuranstalten med deraf følgende Udstykning af Byggegrunde, særlig af den Del af Matr. Nr. 1 y og derfra stammende Parceller, der ligger mellem Jernbanelinien Viborg-Herning og Herningvejen.

Til Brug ved Udstykningen udstedtes der i Henhold til Tinglysningslovens § 22 Servitutattester af Landinspektør Nauntofte, som er adciteret under nærværende Sag, og da disse gik ud paa, at den fornævnte til Fordel for Ejeren af Hald Hovedgaard stiftede Servitut ikke hæftede paa forskellige Byggegrunde, som er udstykkede direkte eller indirekte fra Matr. Nr. 1 y, undlod Sagsøgte, Tinglysningsdommeren for Viborg Købstad m. v., i Henhold hertil at overføre Servitutten til de respektive Ejendomsblade for de udstykkede Parceller, saaledes at Ejerne af de paagældende Byggegrunde har faaet dem tilskødede uden Pligt til at respektere denne Servitut. Efter at der var foretaget en lang Række Udstykninger af de servitutbehæftede Arealer, tilskrev Landinspektør Nauntofte den 20. Maj 1937 Tinglysningsdommeren, at han var bleven opmærksom paa, at han med Urette havde attesteret, at den den 13. August 1924 lyste Servitut ikke vedrørte visse nærmere betegnede Matr. N.re, og at han derfor maatte anmode om, at Hæftelsen maatte blive paaført Ejendomsbladene for disse. Tinglysningsdommeren ansaa sig imidlertid ikke berettiget til at foretage den ønskede Berigtigelse og indtog samme Holdning overfor en lignende Begæring, som senere fremkom fra Sagsøgeren, Godsejer Poul Andersen, der nu er Ejer af Hald Hovedgaard. Sagsøgeren, der for Tiden oppebærer en aarlig Afgift af 3500 Kr. af en i Nærheden af Kuranstalten liggende Købmandshandel, fordi han i Medfør af den ham ved oftnævnte Servitut tillagte Beføjelse kan hindre, at der oprettes andre Butikker paa de i Servitutten nævnte Arealer, har derpaa under nærværende ved Stævning af 14. September 1939 indledede Sag søgt Tinglysningsdommeren med Paastand om, at Tingbogen bliver berigtiget ved Servituttens Indførelse paa Ejendomsbladene for 49 i Stævningen nævnte Parceller, eller at der subsidiært betales ham en Erstatning. Medens denne Sag verserede for Retten, indlededes der Forhandlinger med Ejerne af disse Parceller, og det opnaaedes herved, at samtlige Ejere paa 5 nær tillige med Panthaverne i deres Ejendomme erklærede sig villige til at lade Servitutten indføre paa Ejendomsbladet for deres Ejendomme. Mod de fem resterende Ejere anlagde Sagsøgeren under Paaberaabelse af Retsplejelovens § 225, Nr. 3 Sag ved Retten for Viborg Købstad m. v., under hvilken han paastod dem kendt pligtige at lade Servitutten notere paa deres Ejendomme. Heri fik Sagsøgeren Medhold ved en af nævnte Ret den 18. Januar 1941 afsagt Dom. Medens en af de 5 Ejere akkviecerede ved Dommen, ankede de fire resterende til nærværende Ret. I dennes Dom af 23. April 1941 udtales det, at Sagen i Medfør af Tinglysningslovens § 30 burde være rettet mod Civildommeren og anlagt ved Landsretten, da det drejede sig om, hvorvidt Dommeren med Rette havde undladt at overføre den til Gunst for Sagsøgeren som Ejer af Hald Hovedgaard

stiftede Servitut til Appellanternes Ejendomme, og Sagen blev med denne Begrundelse i Overensstemmelse med Appellanternes Paastand afvist fra Underretten. Sagsøgeren har derefter medindstævnet de paa-gældende fire Parcelejere, nemlig Bogtrykker Oluf Rasmussen, som Ejer af Matr. Nr. 1 bs af Hald Hovedgaard, Rentier Søren Sørensen, som Ejer af Matr. N.rene 1 bl, 1 bø, 1 cæ sammesteds, Købmand N. M. Nielsen, som Ejer af Matr. Nr. 1 ak sammesteds, og Købmand Philip Fr. Laier som Ejer af Matr. Nr. 1 ar sammesteds, alle af Hald Ege, under nærværende Sag, idet han har nedlagt endelig Paastand om, for Tinglysningssdommerens Vedkommende, at han tilpligtes at overføre Servituten paa Ejendomsbladene for de fire Medsagsøgte ovennævnte Parceller med samme Prioritet, som vilde tilkomme dem, hvis den var bleven indført ved Skødernes Tinglysning, og for de fire Medsagsøgte Vedkommende, at de tilpligtes at taale saadan Overførsel. Subsidiært har Sagsøgeren nedlagt Paastand paa, at Tinglysningssdommeren paa Statskassens Vegne tilpligtes at betale ham en Erstatning af 60.000 Kr.

Samtlige de Sagsøgte har paastaaet sig frifundet for Sagsøgerens Tiltale.

Til Støtte for deres Paastand har de fire sagsøgte Parcelejere i første Række anført, at Servituten ifølge Skødet af 2. August 1924, lyst 13. August 1924, ikke med Rette har kunnet lægges paa deres Ejendomme, da den kun angaar det Stykke Skov af Matr. Nr. 1 y, som grænser op til Kuranstalten. Denne Beskrivelse passer imidlertid efter deres Formening kun paa en lille Del af Skovstykket, som ligger paa samme Side af Herningvejen som Kuranstalten, idet alene denne Del af Matr. Nr. 1 y kan siges at grænse op til Anstalten, hvilket derimod ikke er Tilfældet med de Arealer, fra hvilke deres Ejendomme er udstykkede, idet disse ligger paa den anden Side af Herningvejen overfor Kuranstalten.

I disse Betragtninger kan der ikke gives de fornævnte Sagsøgte Medhold. Formaalet med Servituten, som er at sikre Ejeren af Hald Hovedgaard en Indtægt, vilde ikke kunne opnaas, dersom den kun gjaldt den ovennævnte ubetydelige Del af Matr. Nr. 1 y, og der kan derfor ikke være Tvivl om, at det ogsaa har været Meningen at behæfte de Arealer, fra hvilke de fire Parcelejeres Ejendomme stammer, og som kun er skilt fra Kuranstalten og dens Grund ved Herningvejen.

De af Landinspektør Nauntofte udstedte Servitutattester taler ikke herimod, idet det er oplyst, at han ikke har ment, at Servituten var begrænset til den lille umiddelbart op til Kuranstalten beliggende Del af Matr. Nr. 1 y, men at han ved Attestation om, at den ikke vedrørte Parcelejernes Ejendomme, er gaaet ud fra, at den efter hans Mening langt videregaaende Servitut af 1928 overflødiggjorde Servituten af 1924, idet han oversaa, at Paataleretten tilkom forskellige. Det skal i denne Sammenhæng endelig anføres, at Tinglysningssdommeren har erkendt, at Servituten vedrører de Arealer, hvorfra de ovennævnte Parceller er udstykkede, samt at de fire Parcelejere i den Ankestævning, hvormed den fornævnte af Retten for Viborg Købstad den 18. Januar 1941 paadømte Sag indbragtes for Landsretten, har bemærket, at det

ikke bestrides, at Servituten er lovlig læst og behørig indført paa Matr. Nr. 1 y, hvorfra alle Appellanternes Parceller hidrører.

Parcelejerne har dernæst gjort gældende, at det maa være udelukket at indføre Servituten paa Ejendomsbladené paa deres Ejendomme, idet der i nærværende Sag ikke kan blive Tale om at yde dem, men kun Sagsøgeren Erstatning. De har begrundet dette med, at der i de Tilfælde, hvor en Rettighed er slettet i Medfør af Tinglysningslovens § 20, eller hvor en Servitut i Medfør af Tinglysningslovens § 22 er blevet begrænset til et enkelt Grundstykke og senere er blevet udslettet som udækket ved Tvangsauktion, ifølge Tinglysningslovens § 32 ikke kan blive Spørgsmaal om atter at notere vedkommende Ret i Tingbogen, men alene om at yde Erstatning til den forurettede. Dette maa efter deres Formening ogsaa gælde, hvor Dommeren i Henhold til Tinglysningslovens § 22 bestemmer, at en Servitut ikke skal overføres fra Hovedejendommen til en udstykket Parcel, idet en saadan Afgørelse forudsætter en dybtgaaende Undersøgelse af lignende Art som den, der maa ske, inden der foretages Udslettelse i Henhold til Tinglysningslovens § 20.

Da det her drejer sig om, at en Servitut ved en Fejltagelse ikke er bleven overført fra en Stamparcel til derfra udstykkede Ejendomme, vil de i § 32 nævnte særlige Regler hverken direkte eller analogisk kunne anvendes paa det foreliggende Tilfælde. Dette maa bedømmes efter Tinglysningslovens § 34, saaledes at det maa afgøres ved Dom, om Sagsøgeren eller de fire Parcelejere skal tilkendes selve Retten eller have Erstatning for dens Bortfald.

De sagsøgte Parcelejere har til Støtte for, at Retten bør tilkendes dem, anført, at Notering paa deres Ejendomme af den til Fordel for Sagsøgeren stiftede Servitut vil medføre en langt betydeligere Indskrænkning i deres Raadighed end den af Servituten til Fordel for Naturfredningsvæsnet følgende. De har herom nærmere anbragt, at de ifølge Ordlyden af den sidstnævnte Servitut kun er afskaaret fra at drive Handel og de andre i Servituten nævnte Næringsveje, dersom disse ved Støj, generende Lugt, Røg eller anden Ulempe generer Kuranstaltens Patienter, saaledes at der for Eksempel intet vil kunne være til Hinder for at drive almindelig Handelsvirksomhed. Derimod giver Sagsøgerens Servitut ham en ubetinget Ret til at forbyde de nævnte Virksomheder, hvad han utvivlsomt vil gøre i det Omfang, hans økonomiske Interesser tilliger det.

Selv om der gives de sagsøgte Parcelejere Medhold i, at den paa deres Ejendomme læftende Servitutbestemmelse ikke er ganske klart affattet, ligger det dog nærmest at antage, at den vil beskære deres Raadighed over Ejendommene i samme Omfang som den til Fordel for Sagsøgeren stiftede, saaledes at en yderligere Notering af Sagsøgerens Servitut ikke vil medføre nogen forøget Byrde for dem. Da disse Sagsøgte endvidere ikke har raadet i Strid med nogen af Servitutterne, medens Sagsøgeren i Kraft af de ham tilkommende Beføjelser som ovenfor nævnt oppebærer en aarlig Afgift af 3500 Kr., findes selve Retten at burde tilkendes Sagsøgeren.

Fra Tinglysningsdommerens Side er det ikke bestridt, at det skyldes en Fejltagelse, naar den oftnævnte Servitut ikke er bleven overført til Parcelejernes Ejendomme, men denne Fejltagelse kan efter hans videre Anbringende ikke lægges ham til Last, fordi han maatte være berettiget til at stole paa, at Attesten fra Landinspektøren var begrundet ved dennes Kendskab til de lokale Forhold, om hvilke Tinglysningsdommeren ikke kunde have nogen Viden.

Efter alt det foran anførte, vil Sagsøgerens Paastand være at tage til Følge, saaledes at Tinglysningsdommeren vil være at tilpligte at overføre den oftnævnte Servitut til de fire Parcelejeres ovennævnte Ejendomme med samme Prioritet, som vilde tilkomme den, hvis den var bleven overført ved Tinglysning af Skøderne paa Parcellerne, og Parcelejerne have at taale, at saadan Overførelse finder Sted, hvorved bemærkes, at det under Proceduren er oplyst, at Panthaverne i deres Ejendomme intet har at indvende herimod.

Sagens Omkostninger vil Civildommeren paa Statskassens Vegne have at betale Sagsøgeren med 1200 Kr. Iøvrigt vil Omkostningerne være at ophæve.

M a n d a g d e n 2 4 . M a j .

Nr. 202/1942.

Køge Købstads Kommune
(Landsretssagfører Brammer)

m o d

Fru Agnes Sigrid Jensen (Landsretssagfører Borup-Svendsen).

(Erstatning for Nedlæggelse af Mælkeudsalg).

Østre Landsrets Dom af 3. Juli 1942 (VII Afd.): Sagsøgte, Køge Købstads Kommune, bør inden 15 Dage fra denne Doms Afsigelse til Sagsøgerinden, Fru Agnes Sigrid Jensen, betale 800 Kr. med Renter 5 pCt. om Aaret fra 9. December 1941, til Betaling sker og Sagens Omkostninger med 150 Kr. At efterkommes under Adiærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ti Dommere deltaget.

For Højesteret støtter Appellanten ikke sin Frifindelsespaastand paa, at Indstævntes Meddelelse til Politimesteren først blev indgivet den 2. September 1940. Indstævnte paastaar Stadfæstelse.

Det bemærkes, at Indstævnte, da hendes Fortsættelse efter Udløbet af den i Bekg. Nr. 443 af 19. August 1940 § 5 foreskrevne 3 Ugers Frist med at forhandle Varer udover de i § 5 nævnte skyldes den hende hertil af Politimesteren givne Tilladelse, maa

være stillet, som om hun rettidig var ophørt med saadan Forhandling.

De i Henhold til Lov Nr. 415 af 5. August 1940 ved den ovennævnte Bekendtgørelses Afsnit III givne Bestemmelser gaar ud paa at søge de tilsigtede Rationaliseringsforanstaltninger gennemført ved en mellem de interesserede truffet frivillig Ordning, jfr. Bekendtgørelsens § 8, Stk. 2, og maa, jfr. Cirkulærskrivelse Nr. 250 af 30. September 1940, antages at forudsætte som et naturligt Led i denne Ordning, at der ydes en Godtgørelse til de Virksomheder, der nedlægges. En saadan Løsning har Appellanten imidlertid forhindret ved i Strid med Bekendtgørelsens § 8, Stk. 1, og Cirkulærskrivelsen at undlade at forhandle med Repræsentanter for de stedlige Handlende. Som Følge heraf findes Indstævnte at være berettiget til Erstatning hos Appellanten i Anledning af den ved Byraadets Beslutning af 27. December 1940 fremtvungne Nedlæggelse af hendes Udsalg, i hvilken Forbindelse bemærkes, at Appellanten under Proceduren har erklæret, at Kommunen, dersom Indstævnte havde overholdt 3 Ugers Fristen, vilde have tillagt hende en Godtgørelse.

Idet der dernæst ikke, saaledes som Sagen foreligger Højesteret til Paadømmelse, findes at være noget Grundlag for en Nedsættelse af den Indstævnte ved Dommen tilkendte Godtgørelse, vil Dommen være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 400 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Køge Købstads Kommune, til Indstævnte, Fru Agnes Sigrid Jensen, med 400 Kroner.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

I 1936 fik Sagsøgerinden, Fru Agnes Sigrid Jensen, Næringsbrev som Handlende i Køge og indrettede i den Ejendom, som hun og hendes Mand da havde under Opførelse paa Emilievej i Køge, et Forretningslokale, der var specielt indrettet til Forhandling af Mejeriprodukter og Brød.

Efter Udfærdigelsen af Handelsministeriets Bekendtgørelse Nr. 443 af 19. August 1940 om Bybefolkningens Forsyning med Mælk m. v. indgav Sagsøgerinden, der foruden de i Bekendtgørelsens § 5 nævnte Varer i mindre Omfang forhandlede andre Varer, den 2. September 1940 et saalydende Andragende til Politimesteren:

»Herved tillader jeg mig at ansøge om fortsat Salg af Mælk-, Fløde & Smør fra min Butik.«

Sagsøgerinden var ikke ophørt med at sælge Varer udover de i § 5 nævnte og vedblev dermed ogsaa efter Ansøgningens Indgivelse og efter den i Paragrafen nævnte 3 Ugers Frist, idet Politimesteren havde forlænget denne Frist til 1. Januar 1941, til hvilket Tidspunkt hun vilde ophøre med Forhandlingen af disse Varer. Byraadet havde imidlertid besluttet kun at opretholde 11 af de i Købstaden værende 31 Mælkeudsalg, og da Sagsøgerindens Forretning ikke var blandt dem, der opretholdtes, maatte hun fra 1. Januar 1941 ophøre med Forhandlingen af Mælk m. v., og Andragender fra hende om Tilladelse til at fortsætte dermed blev afslaaet, senest i Henhold til Byraadets Beslutning af 1. Juli 1941.

Sagsøgerinden har derefter anlagt nærværende, ved Retten for Køge Købstad m. v. forberedte Sag, under hvilken hendes endelige Paastand gaar ud paa, at Sagsøgte, Køge Købstads Kommune, tilpligtes at betale hende en Erstatning, stor 1901 Kr. 52 Øre med Renter 5 pCt. om Aaret fra Stævningens Dato den 8. December 1941. Beløbet fremkom saaledes:

Fortjeneste ved Salg af Mælk og Fløde i 1940	1101 Kr. 52 Øre		
Forøgede Byggeudgifter ved Forretningslokalets Indretning til Mælkeudsalg	300	-	00 -
Merudgift ved Indkøb af Køleskab, der er unødvendigt stort til den Forretning, hun nu driver	500	-	00 -
			Ialt 1901 Kr. 52 Øre.

Til Støtte for sin Paastand har hun henvist til, at hun har indgivet Andragende om Tilladelse til fortsat Handel med Mælk m. v., at hun ved Udløbet af den af Politimesteren fastsatte Frist vilde ophøre med Salg af andre Varer end de i § 5 i Handelsministeriets Bekendtgørelse nævnte, at Byraadet ikke som foreskrevet i Bekendtgørelsens § 8, jfr. Handelsministeriets Cirkulæreskrivelse Nr. 250 af 30. September 1940 har forhandlet med de interesserede, og at hun efter Grundlovens § 80 maa have Krav paa Erstatning.

Forsaavidt hendes Ansøgning om at vedblive med Forhandling af Mælk m. v. først er indgivet den 2. September, medens Bekendtgørelsens § 5 foreskriver, at Næringsdrivende, der forhandler andre end de i § 5 nævnte Varer, senest den 1. September til Politiet skal meddele, om de ønsker at forhandle Mælk og Fløde, har hun henvist til, at hun var ukendt med Fristen, og at Byraadet iøvrigt ikke tog det saa nøje med Formaliteter. Hun havde iøvrigt i Slutningen af August talt med Borgmesteren og sagt, at hun gerne vilde fortsætte, og han henviste hende blot til at rette Henvendelse til Politimesteren.

Byraadet har nedlagt Paastand paa Frifindelse og har til Støtte herfor anført, at Sagsøgerinden for sent har meddelt, at hun ønskede at fortsætte Forhandlingen af Mælk og Fløde, at hun ikke inden den i § 5 nævnte Frist har ophørt med at forhandle andre Varer end de i Paragrafen nævnte, at det i Handelsministeriets nævnte Cirkulæreskrivelse udtrykkeligt siges, at Fristen ikke kan forlænges, at Politimesteren har savnet Kompetence til at forlænge Fristen, og at det

ikke er paabudt, at Byraadet skal forhandle med de interesserede, jfr. at Cirkulærskrivelsen siger, at der bør forhandles. Byraadet har iøvrigt henvist til, at Medlem af Byraadets Mælkeudvalg, Forretningsfører Wium, som Vidne under Sagens Forberedelse har oplyst, at Udvalget i Efteraaret 1940 opfordrede Mejerierne til at sørge for, at der ved Forhandlingen om den nye Mælkeordning blev givet Møde ved Repræsentanter af Mælkeforhandlerne (d: de kørende Kuske) og Mælkeudsalgene. Iøvrigt har Byraadet henvist til, at det ikke har bestemt, hvilke Udsalg der skulde nedlægges, men kun hvormange, og iøvrigt overlod det til Mejerierne selv at ordne Forholdet til de respektive Forhandlere.

Subsidiært har Byraadet hævdet, at den forlangte Erstatning er for stor, og har i saa Henseende dels bestridt Rigtigheden af Sagsøgerindens Oplysninger om hendes Fortjeneste, dels anført, at Sagsøgerinden har afslaaet et Tilbud fra Byraadet om at købe hendes Køleskab for 800 Kr.

Sagsøgerinden bestrider, at et saadant Tilbud er fremsat.

Under Sagens Forberedelse har Sagsøgerinden afgivet Partsforklaring, hvorhos en Række Vidneforklaringer er afgivet.

Sagsøgerinden har forklaret, at hun i Slutningen af August talte med Borgmesteren, der sagde, at hun skulde rette Henvendelse til Politimesteren om at fortsætte. Hun indgav derefter det ovennævnte Andragende, og nogle Dage efter kom der en Politibetjent og saa paa Forretningen. Han sagde, at hun ikke maatte sælge Vaskepulver, men ellers var Forretningen god nok. Hun beklagede sig nu til Borgmesteren over, at hun ikke maatte sælge Vaskepulver, og han spurgte, om Dyrslæge Glahn havde været der, hvad han ikke havde. Kort efter kom Dyrslægen, der godkendte Forretningen. En Maanedes Tid efter kom Politibetjenten igen og gentog, at hun ikke maatte sælge Vaskepulver, og hun henvendte sig da til Politimesteren, der sagde, at hun ikke skulde ophøre med at sælge de omhandlede Varer, før hun hørte nærmere. Sammen med Politifuldmægtig Lundstedt gik hun derefter over til Stadsingeniørkontoret, hvor Dyrslæge Glahn til Politifuldmægtigen bekræftede, at hendes Forretning var i Orden.

Politibetjent F. Loch har forklaret, at Sagsøgerinden førte nogle faa Varer, som ikke maatte føres i Forbindelse med Mælkehandel, men Politimesteren gav hende Udsættelse til 1. Januar med at bringe det i Orden.

Politifuldmægtig Lundstedt har ligeledes forklaret at Politimesteren gav Frist til 1. Januar med Hensyn til Fjernelse af Varerne.

Dyrslæge Glahn har forklaret, at Hovedformaalet med hans Besøg hos Sagsøgerinden var at undersøge, om hendes Lokaler var forsvarlige, hvad de var. Han har set igennem Fingre med, at der indtil 1. Januar i Mælkeudsalg fandtes Varer, som ikke maatte findes der.

Maskinarbejder Oluf Petersen, der siden 1. November 1940 har været Formand for Byraadets Mælkeudvalg, har forklaret, at Udvalget tilbød Sagsøgerinden at købe Køleskabet for 800 Kr., men at hun meddelte, at hun selv skulde bruge det.

Forretningsfører Wiium, der er Medlem af Mælkeudvalget, har forklaret, at Udvalget i Efteraaret 1940 opfordrede Mejerierne (3: en Gros Mejerierne, der leverede Mælk til Mælkeudsalgene) til at sørge for, at der ved Forhandlingerne blev givet Møde af Repræsentanter for Mælkeforhandlerne og Mælkeudsalgene. Han gik ud fra, at Mælkekusk N. P. Nielsen, der mødte under Forhandlingerne, ogsaa repræsenterede Udsalgene.

Murerarbejdsmand Thorkild Olsen har som Vidne forklaret paa tilsvarende Maade, samt at Sagsøgerinden udtalte, at hun ikke vilde sælge Køleskabet, som hun selv skulde bruge.

Gummiarbejder Viggo Hansen, der indtil 1. November 1940 var Formand for Mælkeudvalget, har forklaret, at Mælkekusk Nielsen, der tillige havde Mælkeudsalg, opfattedes som mødende ogsaa for Udsalgene, men han blev ikke spurgt, om han havde Bemyndigelse dertil.

Af de for Retten fremlagte Udskrifter af Byraadets Kød- og Mælkekontroludvalgs Forhandlingsbøger med tilhørende Aktstykker fremgaar iøvrigt, at der indtil 1. Januar 1941 leveredes Mælk til Udsalgene og Mælkevognene i Køge af de 4 Mejerier. Heraf ophørte det ene fra dette Tidspunkt at levere Mælk, idet det overtoges af de tre andre for ialt 21.550 Kr. De tre Mejerier havde udarbejdet en Plan, hvorefter tre af Byens Vognruter og 22 af Byens 31 Udsalg skulde nedlægges. Under de herom førte Forhandlinger mødte Repræsentanter for de tre Mejerier og 2 Mælkekuske for Udvalget. Under Forhandlingerne var den nærmere Fremgangsmaade iøvrigt den, at Udvalget besluttede, hvor mange Udsalg der skulde opretholdes, og overlod til de tre Mejerier at bestemme, hvilke Udsalg de vilde levere til. Den 2. December 1940 afgav Udvalget en Indstilling til Byraadet, der gik ud paa Opretholdelse af 10 angivne Udsalg, men under 4. December anmodede Byraadet Kød- og Mælkekontroludvalget om i Forening med Kasse- og Regnskabsudvalget at underkaste Sagen en fornyet Undersøgelse. De tre Mejerier foreslog herefter, at der opretholdtes 7 Vognruter, og at Antallet af Udsalg sattes til 11, idet det angaves, hvilke Udsalg der skulde opretholdes. Dette Forslag fremsendtes af de to Udvalg til Byraadet den 20. December, idet Udvalgene tiltraadte Forslaget, og Byraadet vedtog i et den 27. December 1940 afholdt Møde at godkende denne Ordning. Ved en Skrivelse af 28. s.M. til de tre Mejerier meddelte Byraadet dem den trufne Beslutning, idet det udtrykkeligt udtaltes, at der skulde opretholdes 11 Udsalg. Byraadet anmodede derhos Mejerierne om at foretage det videre fornødne til Ordningens Gennemførelse, medens der intet er oplyst om, at Sagsøgerinden fik nogen Meddelelse. Hun har selv oplyst, at hun har sin Viden fra Meddelelser i Østsjællands Socialdemokrat, i hvis Nummer for den 28. December 1940 der under et Referat af det i Byraadets den foregaaende Dag afholdte Møde passerede oplyses, hvilke Udsalg der skal opretholdes. Den trufne Ordning blev af Byraadet indberettet til Handelsministeriet, jfr. den ovennævnte Bekendtgørelse § 11, og Handelsministeriet anerkendte under 14. Januar 1941 at have modtaget Meddelelsen.

Under 15. Februar 1941 tiltraadte Handelsministeriet i Medfør af Bekendtgørelsens § 9, at Byraadet fik Beføjelse til at bestemme, at

Handel med Mælk og Fløde i Køge Kommune er betinget af Byraadets Tilladelse.

Bekendtgørelsen af 19. August 1940 indeholder i Afsnit II Regler om, hvad der skal foretages for at tilvejebringe en øjeblikkelig Prisnedsættelse paa Mælk, og i Forbindelse hermed gives der i § 5 Regler om, hvad der maa forhandles fra Butik sammen med Mælk og Fløde, ligesom det bestemmes, at Næringsdrivende, der forhandler andre Varer, senest 1. September 1940 skal meddele, om de ønsker at fortsætte med Forhandlingen af Mælk og Fløde. Afsnit III i Bekendtgørelsen indeholder Reglerne om de yderligere Foranstaltninger, der skal foretages til en Rationalisering af Mælkehandelen for at tilvejebringe yderligere Prisnedsættelse, og giver herunder i § 9 Adgang til med Handelsministeriets Godkendelse at beslutte, at Handel med Mælk m. v. kun maa ske med Byraadets Godkendelse.

§ 5 i den ovennævnte Bekendtgørelse findes nu ikke at kunne forstaas saaledes, at den Omstændighed, at Sagsøgerinden først den 2. September har meddelt, at hun ønskede at fortsætte sin Mælkehandel, og at hun i Overensstemmelse med Politimesterens Tilladelse — uanset om denne maatte stride mod de af Handelsministeriet udfærdigede Regler — har fortsat sin hidtil drevne Handel til 1. Januar 1941 og saaledes har overtraadt Paragrafens Bestemmelser, skulde kunne medføre, at hun derved blev uberettiget til at handle med Mælk og Fløde og skulde miste en hende eventuelt tilkommende Ret til Erstatning for de af Byraadet i Medfør af Bekendtgørelsens Afsnit III truffne Beslutninger, forsaavidt hun maatte have Ret hertil.

Om disse Foranstaltningers Gennemførelse er det i Bekendtgørelsens § 8 fastsat, at der skal forhandles med de interesserede, hvortil Indehaverne af Mælkeudsalgene efter Rettens Opfattelse maa høre. En saadan Forhandling har ikke fundet Sted, og Byraadet findes ikke til Undskyldning herfor at kunne paaberaabe sig, at Mælkeudvalget har opfordret de tre ovennævnte Mejerier til at sørge for, at der mødte Repræsentanter for Udsalgene, naar saadanne dog ikke har givet Møde, eller at Udvalget er gaaet ud fra, at en Mælkekusk, der tillige havde Mælkeudsalg, ogsaa repræsenterede de øvrige Udsalg.

Den af Byraadet truffne Beslutning findes af Sagsøgerinden med Føje at være opfattet som en Beslutning om, at hun ikke kunde fortsætte sit Udsalg af Mælk m. v., og en saadan Beslutning vilde kun kunne gennemføres med Handelsministeriets Samtykke, der ikke forelaa. Allerede af denne Grund findes Sagsøgerinden at have Krav paa Erstatning.

Angaaende Erstatningens Størrelse bemærkes, at det ved de ovenfor nævnte Vidneforklaringer af Maskinarbejder Oluf Petersen og Arbejdsmand Th. Olsen findes godtgjort, at Sagsøgerinden har afslaaet et Tilbud fra Udvalget om at købe hendes Køleskab, fordi hun selv ønskede at benytte det, og herefter — bortset fra, om Udvalget eller Byraadet i Forhold til Leverandøren af Skabet vilde have kunnet paa-regne at kunne overtage Skabet, der var købt af Sagsøgerinden bl. a. med Pligt til i 7 Aar fra 1938 at holde et passende Lager af Is Cream — findes hun ikke at kunne gøre noget Krav paa Kommunen for Skabet.

Retten maa endvidere nære Betænelighed ved at tilkende Sagsøgerinden noget Beløb for forøgede Byggeudgifter ved Forretningslokalernes Indretning, da nærmere Oplysning i saa Henseende savnes. Derimod vil der være at tilkende Sagsøgerinden et Beløb som Tab, fordi hun har maattet opføre med at sælge Mælk m. v., og dette Beløb findes ogsaa under Hensyn til, at der, som Sagen foreligger, maa gaas ud fra, at Kommunen endnu ikke i Medfør af Handelsministeriets Bemyndigelse af 15. Februar 1941 har truffet Beslutning om, at Handel med Mælk og Fløde skal være afhængig af Byraadets Tilladelse, at kunne fastsættes til 800 Kr. Dette Beløb med Renter som paastaaet og Sagens Omkostninger med 150 Kr. vil herefter være at tilkende Sagsøgerinden.

O n s d a g d e n 2 6 . M a j .

Nr. 180/1942. **Civilingeniør Lars Chr. Nielsen, Entreprenør Freidorff Hansen og Gaardejer Chr. Hulvai (Landsretssagf. Lund-Andersen)**

m o d

Vognmand Johannes Christoffersens Konkursbo (Bierfreund).

(Afkræftelse af Retsforlig).

Østre Landsrets Dom af 25. Juni 1942 (II Afd.): Den af Fallenten, Vognmand Johannes Christoffersen, ved Forlig indgaaet under Arrestforretning den 12. Juli 1941, overfor de Sagsøgte, Civilingeniør Lars Chr. Nielsen, Entreprenør Freidorff Hansen og Gaardejer Chr. Hulvai, paatagne Forpligtelse til Udlevering af 250 Tons Tørv og den paa Grundlag af dette Forlig den 17. s. M. foretagne Indsættelsesforretning kendes ugyldig. De Sagsøgte, Civilingeniør Lars Chr. Nielsen, Entreprenør Freidorff Hansen og Gaardejer Chr. Hulvai, betaler een for alle og alle for een til Sagsøgerne, Vognmand Johannes Christoffersens Konkursbo, 8.500 Kr., dog at Sagsøgte Hulvai ikke betaler mere end 4.000 Kr., tilligemed Renter 5 pCt. aarlig fra den 5. December 1941 til Betaling sker og Sagens Omkostninger med 400,00 Kr. At efterkomme inden 15 Dage eiter denne Doms Afsigelse under Adfærd eiter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ti Dommere deltaget.

For Højesteret har Appellanterne ikke gentaget deres Paa-stand om Afvisning og ikke gjort gældende, at Christoffersen ved Forligets Indgaaelse var solvent, eller at de ikke var vidende om hans Insolvens.

Den Omstændighed, at Appellanten Hulvai som Følge af den pr. 1. Juli 1941 forfaldende Lejeafgifts Udeblivelse havde været beføjet til at ophæve Kontrakten med Christoffersen og mulig har

undladt dette mod at blive fyldestgjort for Afgiften paa den i Forliget fastsatte Maade, findes ikke at kunne udelukke Afkræftelse. Med denne Bemærkning og iøvrigt i Henhold til de i Dommen anførte Grunde tiltrædes det, at Konkurslovens § 23 er anset anvendelig.

Idet der findes at maatte gives Appellanterne Nielsen og Hansen Medhold i, at de er berettigede til i Erstatningen, 4500 Kr., at foretage Fradrag dels som Følge af, at der af Christoffersen kun blev leveret ca. 233 Tons Tørv, og at en Del af disse var af ringere Kvalitet end 2. Klasse, dels af Udgifter til Forarbejdning m. v. af de leverede, ikke færdigbehandlede Tørv, og idet det maa anses tilstrækkelig bevist, at disse Fradragsbeløb udgør mindst 4500 Kr., vil de nævnte Appellanter være at frifinde, forsaavidt angaar dette Beløb.

Som Følge af det anførte vil Dommen være at stadfæste med den lige nævnte Ændring.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes at burde ophæves.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande, dog at Beløbet 8500 Kr. ændres til 4000 Kr.

Sagens Omkostninger for Højesteret ophæves.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

I Foraaret 1941 udlejede Gaardejer Chr. Hulvai sin Tørvemose i Kajerød til Vognmand Johannes Christoffersen for 13.500 Kr., hvoraf 5.500 Kr. blev betalt i Tiden omkring Lejemaalets Indgaaelse, medens 4.000 Kr. skulde betales den 1. Juli 1941 og 4.000 Kr. den 1. November 1941. Christoffersen traf derefter Aftale med Civilingeniør Lars Chr. Nielsen og Entreprenør Freidorff Hansen om, at han til disse skulde levere de første 1000 Tons, der produceredes. Der opstod imidlertid Vanskeligheder for Christoffersen, og Lejeafgiften pr. 1. Juli 1941 blev ikke betalt, hvorfor Civilingeniør L. Chr. Nielsen og Entreprenør Fr. Hansen den 10. Juli lod foretage en Arrestforretning hos Christoffersen. Forretningen kontinueredes den 12. Juli 1941, ved hvilken Lejlighed Gaardejer Hulvai som Ejer af Mosen var mødt, og der blev indgaaet følgende Forlig:

»Rekvisitus afgiver 250 Tons Tørv til Gaardejer Hulvai, der udleverer Tørvene efterhaanden til Rekvisenten mod Betaling til Hulvai af ialt 4.000 Kr. til Dækning af Hulvais forfaldne Lejetilgodehavende hos Rekvisitus. 1. Kl. Tørv afregnes med 7,00 Kr. mere pr. Ton, hvilket Beløb ligeledes udbetales til Hulvai paa Rekvisiti Vegne.

Rekvisenten har fri Adgang til Afhentning mod Kwittering til Hulvai. Afhentningen kan paabegyndes straks.

Ca. 200 Tons Tørv er foreløbig afmærket efter Rekvisiti Angivende. Differencen mellem den samlede Pris for 250 Tons Tørv à 34,00 Kr. pr. Ton og det til Hulvai udbetalte Beløb 4.000 Kr. udgør Erstatning til Rekvirenten.«

Efter Begæring af L. Chr. Nielsen, Fr. Hansen og Chr. Hulvai blev der den 17. Juli 1941 afholdt en Indsættelsesforretning paa Tørvemosen, under hvilken Rekvirenten blev indsat i Besiddelse af de paa Mosen værende skaarne Tørv samt Smuld, ialt ca. 250 Tons.

Ved Kendelse afsagt den 8. September 1941 af Københavns Amts nordre Birks Skifteret blev Vognmand Christoffersens Bo taget under Konkursbehandling efter Begæring af en Kreditor.

Paa en den 8. Oktober 1941 afholdt Skiftesamling blev det vedtaget at anlægge Sag til Afkræftelse af Forliget af 12. Juli 1941, og i Henhold hertil har Sagsøgerne, Vognmand Johannes Christoffersens Konkursbo, under nærværende ved Stævning af 5. December 1941, indleveret til Berømmelse den 13. December 1941, mod de Sagsøgte, Civilingeniør Lars Chr. Nielsen, Entreprenør Freidorff Hansen og Gaardejer Chr. Hulvai, anlagte Sag nedlagt Paastand paa, at det i Københavns Amts nordre Birks Fogedret den 12. Juli 1941 indgaaede Forlig samt den paa Grundlag heraf den 17. Juli 1941 foretagne Indsættelsesforretning afkræftes i Henhold til Konkurslovens Afkræftelsesregler, og at de Sagsøgte tilpligtes in solidum at betale Boet 8.500 Kr., dog saaledes at Paastanden overfor Sagsøgte Hulvai kun angaar 4.000 Kr.; tillige paastaas Renter 5 pCt. aarlig fra Stævningens fornævnte Dato.

De Sagsøgte har principalt paastaet Afvisning, subsidiært Fri-findelse.

Til Støtte for Afvisningspaastanden har de Sagsøgte anført, at der ifølge Konkurslovens § 30 skal anlægges Sag inden 4 Uger efter den Skiftesamling, hvori Prøvelse af vedkommende Fordring har fundet Sted, og da det paa Skiftesamlingen den 8. Oktober 1941 passerede ganske maa sidestilles med en Prøvelse af Fordringen, er Sagen for sent anlagt.

Sagsøgerne har hertil henvist til, at den af de Sagsøgte i Boet anmeldte Fordring blev prøvet paa en den 21. November 1941 afholdt Skiftesamling, og Behandlingen udsat, da Prøvelse ikke kunde foretages inden Afkræftelsessagen var afgjort, og at Fristen først begynder at løbe fra dette Tidspunkt.

Idet der findes at maatte gives Sagsøgerne Medhold heri, vil Afvisningspaastanden ikke kunne tages til Følge.

Med Hensyn til Sagens Realitet har Sagsøgerne oplyst, at det paa-stævnte Beløb 8.500 Kr. udgør Værdien af de til de Sagsøgte udleverede 250 Tons Tørv à 34,00 Kr., medens de 4.000 Kr. udgør Lejen pr. 1. Juli 1941, der er betalt til Hulvai af L. Chr. Nielsen og Fr. Hansen.

Sagsøgerne har iøvrigt anført, at Konkurslovens § 23 i første Række maa være anvendelig, idet det ikke kan gøre nogen Forskel i Sagsøger-nes Retsstilling, at det i nærværende Sag ikke som i § 23 forudsat drejer sig om Eksekution af et Forlig om Betaling af et Pengebeløb, men om et Forlig angaaende Udlevering af et Vareparti, en Udlevering, der maa eksekveres gennem en Indsættelsesforretning.

Subsidiært har Sagsøgerne anført, at Afkræftelse maatte kunne ske i Henhold til Konkurslovens § 20 eller dens § 24.

De Sagsøgte har til Støtte for Frifindelsespaastanden anført, at ingen af Konkurslovens Afkræftelsesregler kan anvendes, heller ikke § 23, idet det her kræves, at der skal foretages Udlæg paa Grundlag af det indgaaede Forlig, hvilket ikke er sket i nærværende Tilfælde. Iøvrigt hævder de Sagsøgte, at der her har foreligget en gensidig bebyrdende Retshandel, der ved Forliget er ændret paa en for begge Parter fordelagtig Maade, idet L. Chr. Nielsen og Fr. Hansen mod at give Afkald paa Kravet om Levering af 1000 Tons modtager 250 Tons til en noget lavere Pris og derved muligvis kan skaffe sig noget Vederlag for at give Afkald paa Kontrakten, medens Christoffersen paa sin Side faar Raadighed over Mosen.

Retten finder ikke at kunne give de Sagsøgte Medhold i de af dem anførte Betragtninger. Med Hensyn til Spørgsmaalet om Anvendelse af Konkurslovens § 23 bemærkes, at det i Fogedretten den 17. Juli 1941 passerede ialtfald ganske maa sidestilles med et Udlæg til Ejendom paa Grundlag af det den 12. Juli 1941 indgaaede Forlig, og Konkurslovens § 23 findes herefter anvendelig.

Da de Sagsøgte nu ikke har godtgjort, at Vognmand Christoffersen ved Forligets Indgaaelse var solvent, eller at de selv var uvidende om hans Insolvens, vil Forliget og den i Henhold hertil foretagne Udlevering være at afkræfte.

Med Hensyn til den Fyldestgørelse, der i Medfør af Konkurslovens § 23, Stk. 3, skal tilsvares Boet, bemærkes, at den i Forliget fastsatte Værdi findes at maatte lægges til Grund, uanset hvad de Sagsøgtes Realisation af Tørvene maatte have indbragt dem, og Sagsøgernes Paa-stand vil herefter være at tage til Følge.

Sagens Omkostninger findes de Sagsøgte in solidum at burde godtgøre Sagsøgerne med 400,00 Kr.

Nr. 389/1941. Forsikrings-Aktieselskabet »Skandinavia«
(Gorrissen)

m o d

Dansk Krigs-Søforsikring for Varer (Gelting).

(Refusion af udbetalt Forsikringsbeløb).

Sø- og Handelsrettens Dom af 7. Oktober 1941: De Sagsøgte, Dansk Krigs-Søforsikring for Varer, bør for Tiltale af Sagsøgerne, Forsikrings-Aktieselskabet »Skandinavia«, i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger betaler Sagsøgerne til de Sagsøgte med 3000 Kr. inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Sø- og Handelsretten.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde og idet de Højesteret forelagte nye Oplysninger ikke kan føre til andet Resultat vil den være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 3000 Kr.

Thi kendes for Ret:

Sø- og Handelsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Forsikrings-Aktieselskabet »Skandinavia«, til Indstævnte, Dansk Krigs-Søforsikring for Varer, med 3000 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Den 16. Marts 1940 ca. Kl. 23 fandt der i Nordsøen et Sammenstød Sted mellem den norske Damper »Listo«, hvis Brutto Tonnage er 1998 R. T., og M/S »Basra«, som sejlede under Panamas Flag, men disponeredes af en norsk Reder, og som havde en Brutto-Tonnage af 3196 R. T. Skibene sejlede, da Kollisionen skete, i Konvoj. Som Følge af Kollisionen sank »Basra«, og saa vel Skib som Ladning — 5200 Tons Kulstøv — bestemt til Københavns Belysningsvæsen gik tabt, medens »Listo«, der havde en Ladning Kul bestemt til Kristianssand, led betydelige Skader.

Som Følge af Tabet af Kulladningen ombord i »Basra« led Københavns Belysningsvæsen et Tab paa godt $\frac{1}{2}$ Mill. Kr.

Belysningsvæsenet havde Ladningen assureret mod Søskade hos Sagsøgerne, Forsikrings-Aktieselskabet »Skandinavia«, og mod Krigsskade hos de Sagsøgte, Dansk Krigs-Søforsikring for Varer. Belysningsvæsenet rettede efter Forliset Henvendelse til begge de to Selskaber om at faa Skaden dækket. Begge Forsikringsinstitutioner mente imidlertid at maatte afvise Dækningsforpligtelsen, for Sagsøgernes Vedkommende ud fra den Opfattelse, at den skete Skade er Krigsskade, og for de Sagsøgtes Vedkommende ud fra den Formening, at der her er Tale om en almindelig Søskade.

Efter en Række Forhandlinger enedes de to Institutioner om hver at betale Københavns Belysningsvæsen $33\frac{1}{3}$ pCt. af dettes Tab. Samtidig blev der truffet den Aftale, at Spørgsmaalet om, hvilken af de to Institutioner, der var dækningspligtig, skulde afgøres under en Sag anlagt her ved Retten af »Skandinavia« mod Krigsforsikringsinstituttet til Betaling af det Beløb Kr. 176.019, som »Skandinavia« den 19. September 1940 havde udredet i Medfør af den nævnte Overenskomst.

Senere har de to Forsikringsinstitutioner hver yderligere betalt $16\frac{2}{3}$ pCt. af Skaden til Belysningsvæsnet, saaledes at dette nu har faaet fuld Dækning af sit Tab.

Under nærværende Sag paastaar herefter Sagsøgerne, at de Sagsøgte dømmes til at betale Sagsøgerne de fornævnte Kr. 176.019,— med Renter 6 pCt. pro anno fra den 19. September 1940.

Subsidiært har Sagsøgerne henstillet, om Retten maatte finde Anledning til en Fordeling af Skaden mellem de to Forsikringsinstitutioner.

De Sagsøgte paastaar sig frifundet, idet de særlig protesterer mod, at der skulde blive Spørgsmaal om en Fordeling af Skaden.

I Anledning af Kollisionen blev der den 28. Marts 1940 af »Basra«s Besætning afgivet Søforklaring inden Haugesund Byrett, medens »Listo«s Besætning først den 24. Maj 1940 har afgivet Søforklaring inden Kristiansand Byrett.

Ifølge de saaledes foreliggende Oplysninger er de nærmere Omstændigheder ved Kollisionen følgende:

»Listo« afgik den 9. Marts 1940 fra Hull til Methil. Den 15. s. M. forlod Skibet denne By i Konvoj, der bestod af 28 Skibe, eskorteret af 6 Torpedojagere. Den 16. Marts 1940 omtrent Kl. 18,30 kom 12 à 13 andre Skibe, deriblandt »Basra«, som den 10. Marts 1940 var afgaaet fra Clydebank og derefter havde ligget nogle Dage paa Kirkwall Red, og slog Følge med Konvojen.

Denne sejlede derefter med fire Skibe i hver Række, og saaledes at »Basra« laa i 2den Række længst til Bagbord ca. 3 Kabellængder agten for det svenske Skib »Ada Gorthon« og med »Listo«, der sejlede efter S/S »Ask«, i en Afstand af 2—3 Kabellængder om Styrbord.

Ifølge den fra »Basra«s Side givne Forklaring var Kursen af Konvojlederen angivet til retvisende 020° og Farten til ca. 8 Sømil. De to Skibes Førere havde desuden faaet et Konvojureglement og hemmelige Ordre angaaende Sejladsen, men om Indholdet af disse Dokumenter foreligger intet oplyst under Sagen.

Skibene i Konvojen førte ikke Lanterner og havde alle Lys blændet med Undtagelse af en grøn Hæklanterne, som var afskærmet, saaledes at den blot viste et grønligt Skær paa Skibets Kølvand, efter hvilket Skær det efterfølgende Skib skulde styre.

Vinden var den paagældende Aften sydlig og Vejret skyet, men dog maaneklart — Halvmaane — fra Tid til anden.

Den af »Basra«s Besætning — særlig Kaptajnen, den vagthavende Styrmand, Udkigsmænd og Rørgængerer — afgive Forklaring gaar dernæst ud paa følgende:

Kl. 20 den paagældende Aften overtog 3. Styrmand Vagten og fik opgivet den for Konvojen bestemte Kurs og Fart samt Skibets Placering i Konvojen. Styrmanden opholdt sig paa øverste Bro, hvor Styrehuset fandtes, og Udkiggen stod paa Underbroen. Kompaskursen var N. O. t. N. Kompasset var afblændet. Man holdt Afstanden til det forudgaaende Skib — »Ada Gorthon« —, hvis Hæklanterne holdtes lidt om Styrbords Boug, og til Sideskibet — »Listo« — nogenlunde jævnt, dog at dette sidste Skib gik med noget uregelmæssig Fart, saaledes at det til Tider var agtenom og til andre Tider foranom »Basra«. Kl. ca. 22,00 blev det

overskyet, saa at man ikke længere kunde skimte Konturerne af det nærmeste Skib, medens Skæret fra det forangaaende Skibs Hæklanterne stadig kunde ses; men ca. Kl. 22,40 saas pludselig i ganske kort Afstand Silhuetten af Sidefartøjet »Listo«, som med betydelig Fart nærmede sig »Basra« fra Styrbord. Der blev straks ombord i »Basra« givet haardt Bagbords Ror og 4 korte Stød i Fløjten, men før »Basra« naaede at lystre Roret, ramte det andet Skib »Basra« i dettes Styrbords Side og skar sig 10—12 Fod ind i denne i en Vinkel af ca. 90°. Da Kollisionen skete, havde »Basra« stadig det forudgaaende Skibs Hæklanterne lidt om Styrbords Boug.

Den fra »Listo«s Side — særlig af Kaptajnen, den vagthavende Styrmand og Rorgængereren — afgivne Forklaring gaar ud paa følgende:

Kl. 19 den paagældende Aften overtog 2. Styrmand Vagten paa Broen. Kursen var omtrent N.N.O. paa Kompasset, og Styrmanden havde Ordre til at styre efter »Ask«s Hæklanterne og holde Afstanden hertil og til Siderne. Rorgængereren stod i Styrehuset med Vinduet aabent ud til Broen, medens der er Uoverensstemmelse mellem de afgivne Forklaringer med Hensyn til, om Vinduerne paa Broens Forkant var aabne. Kaptajnen havde ikke givet specielt Ordre til at holde Udkig paa Dækket, og ved den Tid, Kollisionen skete, befandt Udkigsmanden sig agter og fyrede i Kaminen. Kompasset var ikke forsynet med Blændingsskærm, og Nathuslampen var ikke tændt for ikke at blænde Rorgængereren; men denne havde Ordre til, hvis han tabte det grønne Lys fra det forudgaaende Skib — »Ask« — af Syne, da øjeblikkelig at varsko Styrmanden, for at Nathuslampen kunde blive tændt, saa at der kom Lys paa Kompasset, og dette kunde anvendes ved Styringen.

Til Tider var Lyset fra »Ask« svagt og blev nogle Gange aldeles borte for Styrmanden, hvorom denne varskoede Rorgængereren. Ca. Kl. 22,30 saa Styrmanden, at »Listo« var kommet noget agtenfor tværs af »Basra«, som skulde have ret paa Siden. Han spurgte da Rorgængereren, om denne fremdeles saa Lyset fra »Ask«, hvortil Rorgængereren svarede: »Ja, saa nogenlunde«. Styrmanden slog da fuld Kraft Frem til Maskinen. Ca. Kl. 22,45 tabte imidlertid Rorgængereren ganske Lyset fra »Ask« af Syne, hvilket han raabte til Styrmanden, idet han bad denne tænde Nathuslampen. Styrmanden, som stadig kunde se Lyset fra »Ask« omtrent ret forude, sprang da ind i Styrehuset for at tænde Nathuslampen, saa at Rorgængereren kunde styre efter Kompasset. Det var en Parafinlampe, og da Styrmanden tændte denne, saa han, at »Listo« laa over mod Bagbord. Styrmanden mener, at Kompasset viste V. t. N., men er ikke sikker derpaa. Samtidig saas »Basra« liggende tværs for »Listo«s Boug, men i det samme slukkedes Nathuslampen, da der ikke var Parafin paa den. Styrmanden gav da Ordre til haardt Styrbords Ror og slog Stop i Maskintelegrafens og umiddelbart derefter Fuld Kraft Bak. Mellem Afgivelsen af disse to Ordre til Maskinen hørtes »Basras«s Fløjtesignal, og straks efter den sidste Ordre skete Kollisionen.

Rorgængerens Forklaring gaar ud paa, at der antagelig var forløbet godt og vel 2 Minutter fra det Øjeblik, han varskoede Styrman-

den, og indtil denne havde tændt Lampen, der straks slukkedes, og at Roret laa midtskibs, da Kollisionen fandt Sted.

Det fremgaar endelig af de fra »Listo«s Side afgivne Forklaringer, at der ikke fandtes anden Reservelampe i Styrehuset end Morselampen, som imidlertid ikke kunde anvendes til Belysning af Kompasset, da den var for stærkt lysende dertil, og at Skibets Officerer vel havde elektriske Lommelygter, men disse laa i Bestiklukafet under Broen.

I Forsikringsbetingelserne for den for »Basra«s Ladning hos de Sagsøgte tegnede Krigsforsikring hedder det:

»Hvor ikke andet følger af Bestemmelserne i Loven eller Instituttets Vedtægter eller af nedenstaaende Betingelser, gælder for Forsikringen Reglerne i Dansk Søforsikrings-Konvention af 2. April 1934.

Instituttets Ansvar.

§ 1. Forsikringen dækker Krigsfare, herunder Skade som Følge af krigslignende Begivenheder og al Mine- og Torpedofare, samt Skade som Følge af saadant Oprør og saadanne borgerlige Uroligheder, hvorunder Krigsvaaben anvendes.

— — —«

Til Støtte for deres Anbringende om, at den her omhandlede Skade rettelig maa anses som en realiseret Krigsfare, saaledes som denne Fare maa forstaaes i Henhold til Konventionens § 75, har Sagsøgerne særlig anført følgende:

Det erkendes, at der fra »Listo«s Side foreligger visse Fejl, særlig Mangler med Hensyn til Udkig og Muligheden for Belysning af Kompasset og dermed Benyttelsen af dette; men Sagsøgerne bestrider, at disse Mangler har været af afgørende Betydning med Hensyn til Kollisionen, og de hævder, at Resultatet af nærværende Sag desuden ikke afhænger af Spørgsmaalet om, hvor Skylden (Hovedskylden) for Kollisionen ligger, men ifølge skandinavisk Retspraksis maa bero paa, hvad der kan betegnes som Hovedaarsagen til den skete Skade, om det er et særlig af Krigen betonet Forhold, eller Skaden er Realisation af en Fare, der lige saa fuldt truer under normale Søfartsforhold.

Dette Spørgsmaal maa efter Sagsøgernes Mening besvares derhen, at den egentlige Aarsag til Kollisionen var de af Krigen bestemte Forhold, særlig Skibenes Sejlads i Konvoj med slukkede Lanterner og deres Styring, ikke efter Kompasset, men alene efter Skæret af det forudgaaende Skibs Hæklanterne. Begge disse Forhold har nemlig i højeste Grad vanskeliggjort Navigeringen og de to Skibes Bevægelsesfrihed, særlig naar der, som her, kom til at foreligge en Situation, der nødvendiggjorde Foretagelsen af hurtige Nødmanøvrer.

Endelig anfører Sagsøgerne, at det ogsaa — bl. a. under Hensyn til den i Forhold til Søforsikringspræmien meget betydelige Præmie for Krigsforsikringen, er naturligst, at den her omhandlede Skade bæres af denne sidste Forsikring.

De Sagsøgte gør gældende, at der her er Tale ikke om en Krigsskade, men om en almindelig Søskade. De er enige med Sagsøgerne i, at det afgørende i saa Henseende er, ikke hvem der har Skylden (Hovedskylden) for Kollisionen, men derimod hvad der maa anses som

Hovedaarsagen til denne. De Sagsøgte erkender, at Sejlads i Konvoj og med slukkede Lanterner giver Faren paa Søen større Dimensioner, men det samme kan gælde Sejlads ogsaa under andre Vilkaar end i Konvoj, og den saaledes forøgede Fare kan ikke betegnes som en Krigsfare, men indeholder alene en Opfordring til under Sejladsen at udvise ekstra Omhu med Hensyn til Navigeringen og træffe de fornødne Foranstaltninger til at klare en pludselig opstaaende Nødsituation.

Den egentlige Aarsag til Kollisionen maa efter de Sagsøgtes Mening søges i Forsømmelighed fra »Listo«s Ledelses Side i disse Henseender. De Sagsøgte har med Hensyn hertil særlig fremhævet, at »Listo«, da Styrmanden paa Foranledning af Rørgængerens forlod Broen for at tænde Nathuslampen, var ganske uden Udkig i de følgende ca. 2 Minutter, at der i det nævnte Tidsrum ej heller kunde føres nogensomhelst Kontrol med Skibets Kurs, da der ikke var Lys paa Kompasset, og Rørgængerens havde tabt det forudgaaende Skibs Lanterne af Syne, og Styrmanden, som endnu kunde se denne Lanterne, havde forladt Broen, og at det, efter hvad der er oplyst om Muligheden for Belysning af Kompasset og dermed for Benyttelsen af dette, var aldeles utilstrækkeligt, hvad der ombord paa »Listo« var foretaget til Imødegaaelse af den Situation, at det pludselig blev nødvendigt at styre efter Kompasset, enten fordi det forudgaaende Skibs Hæklanterne tabtes af Syne eller af anden Grund.

Foreløbig bemærkes, at Retten ikke kan følge den af Sagsøgerne subsidiært fremsatte Henstilling om at fordele Skaden mellem de to Forsikringsinstitutioner, allerede af den Grund, at der hverken i Lovgivningen eller i vedkommende Forsikringsaftaler er Hjemmel for en saadan Fordeling.

Den Omstændighed, at de to Skibe sejlede i Konvoj og var bundet til at følge de for saadan Sejlads fastsatte Regler med Hensyn til Blanding af Lanterner m. v., findes vel at have øget Faren paa Søen og saaledes at have medvirket til den stedfundne Kollision. Den væsentlige Aarsag til denne bør dog efter Rettens Mening ikke søges i disse af Krigen bestemte Forhold, men deri, at S/S »Listo«s Ledelse, som af de Sagsøgte anført, har gjort sig skyldig i Forsømmelse med Hensyn til Navigeringen af Skibet, dels ved ikke at have haft behørigt Udkig ombord, da Nødsituationen indtraadte og under denne, dels ved ikke forud at have draget Omsorg for, at Skibet, i Tilfælde af, at det forudgaaende Skibs Hæklanterne tabtes af Syne, straks kunde styres efter Kompasset.

De Sagsøgtes Paastand om Frifindelse vil herefter være at tage til Følge.

Sagens Omkostninger findes Sagsøgerne at burde betale de Sagsøgte med 3000 Kr.

Fredag den 28. Maj.

Nr. 271/1942. **Skattedepartementet** (Kammeradvokaten)
mod

A/S Henriques & Løvangrens Trikotagefabrikker
(Landsretssagfører C. B. Christoffersen).

(Beregning af Indstævntes skattepligtige Indkomst).

Østre Landsrets Dom af 26. September 1942 (V Afd.): Sagsøgte, A/S Henriques & Løvangrens Trikotagefabrikker, bør for Tiltale af Sagsøgeren, Skattedepartementet, i denne Sag fri at være. I Sagsomkostninger betaler Sagsøgeren til Sagsøgte 800 Kr. inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 800 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Skattedepartementet, til Indstævnte, A/S Henriques & Løvangrens Trikotagefabrikker, med 800 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Ved 3 af Landsskatteretten den 11. September 1941 afsagte Kendelser vedrørende Sagsøgte, A/S Henriques & Løvangrens Trikotagefabrikkers skattepligtige Indkomst for Skatteaarene 1936/37, 1937/38 og 1938/39 er det af Landsskatteretten statueret, at Selskabet har været berettiget til ved Opgørelsen af sin skattepligtige Indkomst for disse Skatteaar at se bort fra Udbyttet af de Selskabet tilhørende Aktier i Malmö mekaniska Tricotsfabrik A/B, Malmø, henholdsvis 68.586 Kr., 57.155 Kr. og 115.129 Kr. Ved Kendelserne fastsattes Selskabets skattepligtige Indkomst for de 3 Skatteaar herefter til henholdsvis 652.363 Kr., 780.365 Kr. og 436.870 Kr.

I Henhold til Lov Nr. 108 af 31. Marts 1938 § 15, Stk. 3, har Sagsøgeren, Skattedepartementet, herefter den 9. Marts 1942 anlagt nærværende Sag med Paastand om, at Sagsøgte tilpligtes at anerkende, at

Selskabets skattepligtige Indkomst for Skatteaarene 1936/37, 1937/38 og 1938/39 vil være at ansætte til henholdsvis 720.949 Kr., 837.520 Kr. og 551.999 Kr.

Sagsøgte paastaar Frifindelse.

I Landsskatterettens Kendelse vedrørende Skatteaaret 1936/37 hedder det bl. a.:

»Aktieselskabet Henriques & Løvengreens Tricotagefabrikker, Frederiksberg, som for Skatteaaret 1936/37 har selvangivet sin Indkomst til 609.621 Kr., klager over, at Frederiksberg Skatteraad har ansat dets skattepligtige Indkomst til 678.207 Kr.

Ved Opgørelsen af sin skattepligtige Indkomst for det heromhandlede Skatteaar havde Selskabet fradraget det i Regnskabsaaret modtagne Udbytte af Aktier i Selskabets svenske Datterselskab 68.586 Kr. medens Skatteraadet under Henviisning til en af Skattedepartementet i Skrivelse af 23. August 1935 efter Brevveksling med Landsoverskatteraadet afgivet Udtalelse har anset Selskabet for pligtig at medregne det fra Datterselskabet modtagne Udbytte til sin skattepligtige Indkomst, idet der ikke forelaa fornødent Grundlag for Sambeskatning af de to Selskaber.

Skatteraadet har derfor forhøjet Selvangivelsen..... 609.621 — med ovennævnte Beløb.

Skatteraadets Ansættelse: 678.207 Kr.

Selskabet har overfor Landsskatteretten fastholdt Kravet om Sambeskatning under Henviisning til, at saadan Sambeskatning har fundet Sted for de foregaaende Skatteaar, og at dette er anerkendt ved Landsoverskatteraadets Kendelse af 12. September 1935 vedrørende Selskabets Skatteansættelse for Skatteaaret 1932/33.

Det fremgaar af Sagens Oplysninger, at af Aktiekapitalen i det svenske Datterselskab, der udgør 1 Million svenske Kroner, var i Aarene 1935 og 1936 994.000 sv. Kroner placeret hos A/S Henriques & Løvengreens Tricotagefabrikker. I Aaret 1937 har dette Selskab yderligere købt nominelt 1500 Kr. sv. Kr. Aktier, saaledes at det nu ejer 995.500 sv. Kr. af den samlede Aktiekapital.

Det er endvidere oplyst, at den administrerende Direktør i det herværende Selskab er Medlem af det svenske Selskabs Bestyrelse, samt at der finder et nøje Samarbejde Sted mellem Direktionerne i de to Selskaber, idet alle vigtige Indkøbsdispositioner saavel som Fastlæggelsen af Priser etc. sker i Samarbejde med Direktionen i det danske Selskab, ligesom dettes Revisor foretager en løbende og kritisk Revision af det svenske Selskabs Regnskab.

Herefter og efter det iøvrigt foreliggende findes de to Selskaber at udgøre en saadan økonomisk Enhed, at der under Hensyn til, at de to Selskaber for de tidligere Skatteaar har været sambeskattet, maa gives Selskabet Medhold i, at saadan Sambeskatning ogsaa bør finde Sted for det heromhandlede Skatteaars Vedkommende — — —.«

For Landsretten er det oplyst, at Sagsøgte af den samlede Aktiekapital paa en Million sv. Kroner ejer 995.200 Kr., saaledes at 4800 Kr. er paa andre Hænder.

I de to andre Kendelser af 11. September 1941 hedder det bl. a.:

»— — — Ved Landsskatterettens Kendelse af D. D. vedrørende Selskabets Skatteansættelse for Skatteaaret 1936/37 er det statueret, at der efter det foreliggende maa gives Selskabet Medhold i dets Paastand om Sambeskatning, og da Udbyttet fra det svenske Datterselskab heretter som Følge af Overenskomsten om Dobbeltbeskatning med Sverige ikke skal medregnes til Moderselskabets skattepligtige Indkomst her i Landet, vil Skatteraadets Ansættelse forsaavidt være at nedsætte med — — —.«

Sagsøgeren gør under nærværende Sag gældende, at Betingelserne for Sambeskatning ikke er til Stede i nærværende Tilfælde, og at det sagsøgte Selskab derfor maa være pligtig i sin skattepligtige Indkomst at medregne Udbyttet af den Del af Selskabets Formue, som det har anbragt i Aktier i det svenske Selskab, d. v. s. de ovenfor nævnte Dividendebeløb, saaledes at der alene kan blive Spørgsmaal om eventuelt at indrømme Selskabet Lempelse efter Reglerne i Statsskattelovens § 37, Stk. 3 og 4. Det er af Domstolene udtalt, at det er en Betingelse for Sambeskatning af indenlandske Selskaber, at de udgør en økonomisk Enhed. Dette er af Sagsøgeren og Ligningsdirektoratet hidtil forstaaet saaledes, at det hertil bl. a. maa kræves, at Moderselskabet ejer samtlige Aktier i Datterselskabet. Hertil kommer, at den til Statuering af Sambeskatning nødvendige fælles Ledelse af de 2 Selskaber ej heller foreligger i nærværende Tilfælde. Spørgsmaalet om Sambeskatning eller Særbeskatning af Aktieselskaber opstaar, hvad enten Datterselskabet er hjemmehørende her i Landet eller i Udlandet, og maa afgøres paa samme Maade i begge Tilfælde. De under nærværende Sag paaklagede Kendelser synes imidlertid at gaa ud fra, at Spørgsmaalet maa behandles anderledes, naar Datterselskabet er hjemmehørende i Udlandet.

Sagsøgte har i en fremlagt Skrivelse af 19. Maj 1942 gjort udførligt Rede for Forholdet mellem de 2 Selskaber og herunder bl. a. oplyst, at det svenske Selskab drives af en af Sagsøgte ansat Bestyrelse, der derefter ansætter den af Sagsøgte udpegede Direktion. Sagsøgte har endvidere anført, at der ifølge svensk Aktielov skal være mindst 5 Aktionærer, og at højst $\frac{1}{3}$ af Bestyrelsens Medlemmer maa være udenlandsk. De i det svenske Selskab foreliggende Kapital- og Bestyrelsesforhold er i Forhold til Kravet om, at Moderselskabet skal eje samtlige Aktier i Datterselskabet, og om at de to Selskaber skal have fælles Ledelse, alene lempede ved den svenske Lovgivnings fornævnte Bestemmelser, dog at der for Aktierne paa fremmede Hænder er taget Hensyn til Tilstedeværelsen af en fornøden Reserve.

Idet Retten efter det under Sagen oplyste med Landsskatteretten er enig i, at de to Selskaber danner en saadan økonomisk Enhed, at de ogsaa i skattemæssig Henseende vil være at behandle som en Enhed, vil der ikke kunne gives Sagsøgerens Paastand Medhold, hvorimod Sagsøgte vil være at frifinde.

I Sagsomkostninger vil Sagsøgeren have at godtgøre Sagsøgte 800 Kr.

Mandag den 31. Maj.

Nr. 112/1942. Statseksamineret Ejendomsmægler **Emil Hansen**
(Svane)

mod

Ejendomsmægler Fru **Eva Friisbøll** (Ballhausen).

(Opgørelse af Parternes Mellemværende efter Kompagniskab).

Sø- og Handelsrettens Dom af 9. April 1942: Sagsøgte, Statsexam. Ejendomsmægler Emil Hansen, bør inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse til Sagsøgerinden, Ejendomsmægler Fru Eva Friisbøll, betale 5154 Kr. med Renter heraf 5 pCt. p. a. fra den 8. Januar 1942, til Betaling sker, samt Sagens Omkostninger med 400 Kr.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Sø- og Handelsretten.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Det bemærkes, at der nu af Salæret vedrørende Salg af »Centralkaféen«, 4000 Kr., er betalt kontant til Appellanten ialt 1100 Kr., medens det i Dommen nævnte, den 28. Februar 1942 udstedte Gældsbrief er nedbragt til 2900 Kr., at Salæret vedrørende Restaurationerne »Nykro« og »Vester«, 525 Kr., senere er vokset med 200 Kr., og at der efter Dommens Afsigelse af Appellanten til Indstævnte er indbetalt det i Dommen nævnte, af ham anerkendte Beløb 654 Kr.

For Højesteret har Indstævnte ikke paastaet Dommen ændret, forsaavidt angaar Salæret vedrørende »Nykro« og »Vester«, og har som Følge heraf erkendt, at det hende tilkendte Beløb, 5154 Kr., vil være at nedbringe — foruden med de betalte 654 Kr. — med Halvdelen af de ovennævnte 200 Kr. eller til 4400 Kr.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde og idet de efter Dommen tilvejebragte Oplysninger ikke kan føre til andet Resultat, vil Dommen være at stadfæste, dog med den Ændring, at Appellanten i Overensstemmelse med en af ham nedlagt subsidær Paastand dømmes til Betaling af 2950 Kr. med Renter og til at give Indstævnte Transport paa Halvdelen eller 1450 Kr. af Restgælden, 2900 Kr., ifølge Gældsbriefet, der holdes i Beværing af Højesteretssagfører Svane paa Parternes Vegne.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 400 Kr.

Thi kendes for Ret:

Appellanten, statseksamineret Ejendomsmægler Emil Hansen, bør til Indstævnte, Ejendomsmægler Fru Eva Friisbøll, betale 2950 Kr.

med Renter heraf 5 pCt. aarlig fra den 8. Januar 1942 til Betaling sker og til Indstævnte transportere Gælds brevet af 28. Februar 1942, forsaavidt angaar 1450 Kr.

I Henseende til Sagens Omkostninger for Sø- og Handelsretten bør dennes Dom ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten til Indstævnte med 400 Kr.

At efterkomme inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Fra den 1. Januar 1940 optog Sagsøgerinden, Ejendomsmægler Fru Eva Friisbøll, som gennem mange Aar havde drevet Ejendomsmæglerforretning med Forretningssted Svendsgade 2, Sagsøgte, statsexam. Ejendomsmægler Emil Hansen, der tidligere havde været beskæftiget bl. a. i Restauratørfaget, som Kompagnon i sin ovennævnte Forretning. Der blev ikke oprettet nogen skriftlig Kontrakt mellem Parterne, men det aftaltes mundtligt, at fremtidige Indtægter og Udgifter skulde deles lige imellem dem, idet der dog er Uenighed mellem Parterne om, hvorvidt dette ogsaa skulde komme til Anvendelse med Hensyn til Forretningens Kunder fra før Tidspunktet for Sagsøgtes Indtræden i denne.

Forholdet mellem de to Kompagnoner blev efterhaanden mindre godt, og efter at Sagsøgerinden den 20. Juni 1941 var rejst bort paa en længere Sommerferie, tilskrev Sagsøgte, som under Sagsøgerindens Fraværelse skulde passe Forretningen alene, hende den 30. Juli 1941, saaledes:

»Da jeg har bragt i Erfaring, at De i den senere Tid har solgt flere Forretninger uden at medele mig noget om det og uden at afregne med mig — i Henhold til vor Aftale — undlader jeg ikke herved at meddele Dem, at jeg fra Dags Dato betragter det mellem Dem og mig bestaaende Kompagniskab som ophørt.

Jeg forbeholder mig min Stilling overfor Dem i enhver Henseende — derunder min Ret til at kræve Erstatning hos Dem.

Jeg har samtidigt foretaget Skridt til at flytte det Inventar, der tilhører mig og som hidtil har beroet paa Deres Bopæl.«

Da Sagsøgerinden derpaa faa Dage senere indfandt sig paa Forretningsstedet, konstaterede hun, at Sagsøgte havde fjernet ikke blot det ovennævnte Inventar men tillige alle de Forretningen vedrørende Papirer m. v.

Sagsøgerinden bestrider Sagsøgtes Ret til at ophæve Kompagniskabet, idet hun hævder, at der kun er holdt en enkelt Handel udenfor Indtægtsfordelingen, hvilket hun imidlertid anser sig for berettiget til efter den mellem Parterne om Kompagniskabet indgaaede Aftale, da denne Handel hidrørte fra en af Forretningens gamle Kunder. Og idet Sagsøgerinden derhos gør gældende, at hun ved Kompagniskabets Op-

hævelse er gaaet Glip af Andel i Salæret for to ved Sagsøgtes Medvirken i August 1941 indgaaede Handler, hvilke Handler efter Sagsøgerindens Mening er den umiddelbare Aarsag til Sagsøgtes Ophævelse af Kompagniskabet, gaar den af hende under nærværende Sag endelig nedlagte Paastand ud paa, at Sagsøgte dømmes til som Skyld ifølge Parternes Mellemværende at betale hende Kr. 5416,50 med Renter 5 pCt. p. a. fra Stævningens Dato den 8. Januar 1942.

Sagsøgtes endelige Paastand gaar ud paa Frifindelse mod Betaling af Kr. 654,—.

Differencen Kr. 4762,50 mellem Parternes Paastande hidrører fra følgende Punkter:

1. Sagsøgte gør Krav paa Halvdelen af det fornævnte af Sagsøgerinden ikke afregnede Honorar for en Bytthehandel mellem Restauration »Nykro«, Baggesensgade og Restauration »Vester«, Dannebrogsgade, stort Kr. 525,—, d. v. s.	Kr. 262,50
2. Sagsøgerinden kræver Halvdelen af	
a. Salær for Salg af Café »Rossini«, stort Kr. 5000,—, d. v. s.	— 2500,00
b. Salær for Salg af Central-Caféen, Nørrebros Runddel, stort Kr. 4000,—, d. v. s.	— 2000,00
	Kr. 4762,50

Under Domsforhandlingen har Parterne afgivet Partsforklaring, medens Vidneforklaring er afgivet af Restauratrice Fru Thyra Brask, »Ny Kro«, Restauratør Harup Hansen, Café »Rossini«, og Restauratør Knud Ernst, Caféen Nørrebros Runddel.

Efter det saaledes og iøvrigt under Sagen fremkomne skal Retten bemærke følgende:

Den under 1 nævnte Bytthehandel skete i Juni 1941 ved Sagsøgerindens Medvirken, uden at Sagsøgte da kendte noget dertil. Da imidlertid Fru Brask, for hvem Handlen udførtes, efter det oplyste ikke kan anses for at være »gammel Kunde« hos Sagsøgerinden, vil der allerede af den Grund være at give Sagsøgte Medhold forsaavidt angaar dette Punkt.

Da endvidere den her ommeldte Handel er den eneste, som af Sagsøgerinden er holdt udenfor Indtægtsfordelingen med Sagsøgte, vil det ikke være fornødent for Retten at tage Stilling til Spørgsmaalet om, hvorvidt Sagsøgerindens »gamle Kunder«, som hævdet af hende, men bestridt af Sagsøgte, skal holdes udenfor Indtægtsfordelingen ifølge Parternes Aftale om Kompagniskabet.

Selv om Sagsøgte saaledes havde Krav paa Andel i det under 1 ommeldte Salær, finder Retten dog ikke, at Sagsøgerindens Undladelse af straks at afregne denne Handel med Sagsøgte kan berettiggende denne til, som sket, at ophæve Kompagniskabet som misligholdt uden overhovedet først overfor Sagsøgerinden at have fremsat Krav paa Andel i det nævnte Salær. Sagsøgtes Ophævelse af Kompagniskabet bør saaledes anses for uberettiget, og Sagsøgte vil have at betale Sagsøgerinden de

ovenfor under 2 nævnte Salærandele, hvorved bemærkes, at Slutseddel vedrørende den under 2 a nævnte Handel blev oprettet den 20. August 1941, efter at Sagsøgte nogle faa Dage forinden paa Foranledning af Restauratør Harup Hansen havde indfundet sig hos denne og givet ham Anvisning paa Køb af Café »Rossini«, og at Slutseddel vedrørende den under 2 b nævnte Handel blev oprettet den 4. August 1941, efter at Sagsøgte den 1. s. M. havde henvendt sig til Restauratør Knud Ernst, og der herunder var blevet Tale om dennes Køb af Central Caféen. Nørrebros Runddel. Det førstnævnte Salær, stort 5000,00, er betalt Sagsøgte. Af det sidstnævnte Salær, stort Kr. 4000,000, har Sagsøgte kun kontant oppebaaret Kr. 100,00, medens der er udstedt Gælds-brev til ham for Restbeløbet.

I det af Sagsøgerinden paastaaede Beløb, Kr. 5416,50, vil der her-efter være at afkorte Kr. 262,50 — ovennævnte Post 1 — saaledes at Sagsøgte vil være at dømme til at betale Sagsøgerinden Kr. 5154,00 med de af hende paastaaede Renter.

Sagsøgte vil derhos have at betale Sagsøgerinden Sagens Omkost-ninger med 400 Kr.

Nr. 71/1943.

Rigsadvokaten

m o d

Laust Dalsgaard (Overretssagfører Raaschou),

der tiltales for Overtrædelse af § 27 i Tillæg af 28. Juni 1941 til Sund-hedsvedtægten for Frederikssund.

Dom afsagt af Retten for Frederikssund Købstad m. v. den 21. April 1942: Den af Tiltalte, Gaardejer Laust Dalsgaard, forskyldte Straf bortfalder. Tiltalte bør betale Sagens Omkostninger.

Østre Landsrets Dom af 5. Oktober 1942 (III Afd.): Tiltalte Laust Dalsgaard bør for Anklagemyndighedens Tiltale i denne Sag fri at være. Sagsomkostningerne for begge Retter udredes af det Offentlige.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret af det Of-fentlige.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Seks Dommere stemmer for at stadfæste Landsrettens Dom i Henhold til dens Grunde, medens tre Dommere stemmer for at stadfæste Underrettens Dom i Henhold til dennes Grunde.

Der vil være at give Dom efter Stemme-flertallet.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Underrettsdommens Præmisser er saalydende:

Ved Anklageskrift af 25. September 1941 fra Politimesteren i Frederikssund Købstad m. v. tiltales

Gaardejer Laust Dalsgaard, født den 27. Juni 1904 i Vesterbølle Sogn, boende Lundebjerggaard, Frederikssund, til Straf for Overtrædelse af Tillæg af 28. Juni 1941 § 27 i Sundhedsvedtægten for Frederikssund, jfr. dennes § 95, i Anledning af, at han i August Maaned 1941 har solgt Mælk fra Stalddør, uagtet dette er forbudt.

Bestemmelsen, der paastaas overtraadt, indeholdes i fornævnte Tillægs § 27, Stk. 2, der lyder saaledes: »Salg af Mælk (Fløde) fra Koholderier er ikke tilladt under nogen Form.«

Tiltalte, der ikke er fundet forhen straffet, har paastaet sig fri-fundet.

Tiltalte har erkendt, at han har solgt Mælk fra Stalddør, men har bestridt, at Salget er i Strid med den foran anførte Bestemmelse. Han har anført, at Udtrykket »Koholderi« er laant fra Normalsundhedsvedtægtsbestemmelsen og ifølge Sprogbrugen betegner et Produktionssted, der er forskelligt fra et egentligt Landbrug som Tiltaltes, men ikke noget Salgssted. Han har derhos gjort gældende, at saafreint Bestemmelsen indeholder et Forbud mod Salg fra Stalddør, er den i Strid med Handelsministeriets Bekendtgørelse af 29. Januar 1941 om Forhandling af Standard-Sødmælk i Storkøbenhavn, Købstæderne m. v. I dennes § 2, Stk. 3, findes følgende Bestemmelse: »Jerseymælk og Børnemælk omfattes ikke af Bestemmelserne i denne Bekendtgørelse. Det samme gælder Mælkeproducenters Salg af Mælk fra egen Besætning direkte ved Stalddør,« hvilken Bestemmelse, sammenholdt med § 9, Stk. 2, der udtaler: »Saalænge nærværende Bekendtgørelse er gældende, ændrer denne saadanne Bestemmelser i vedkommende Sundhedsvedtægter, der strider mod Bekendtgørelsen,« eiter Tiltaltes Formening maa udelukke, at der i en Sundhedsvedtægt, saalænge Bekendtgørelsen gælder, kan forbydes Salg af Mælk fra Stalddør. Endelig har Tiltalte gjort gældende, at hvis Bestemmelsen i Tillæggets § 27 skal forstaas som i Anklageskriftet, er den ugyldig i Henhold til sit Formaal, der ikke er sundhedsmæssigt, men et finantielt, nemlig at spare Kommunen for at yde Erstatning til Tiltalte ved Gennemførelsen af en Mælkerationeringsplan, der indskrænker Antallet af Mælkeudsalgssteder i Frederikssund.

Til Støtte for sidstnævnte Indsigelse har Tiltalte fremlagt Udtalelser fra flere Dyrlæger, ifølge hvilke Salg af Mælk fra en enkelt Besætning netop i sundhedsmæssig Henseende frembyder visse Fordele. Da det imidlertid er oplyst, at Bestemmelsen i Tillæggets § 27 er vedtaget efter Forhandling med vedkommende Veterinærautoritet, der har anbefalet den af sundhedsmæssige Grunde, findes der intet Holdepunkt for den nævnte Indsigelse.

Færdig fra Trykkeriet den 16. Juni 1943.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

87. Aargang

Højesteretsaaret 1943.

Nr. 10

Mandag den 31. Maj.

Den af Tiltalte paaberaabte Bestemmelse i Handelsministeriets for- nævnte Bekendtgørelse findes uden Betydning for nærværende Sag, da Bekendtgørelsen fastsætter visse Standardiseringsbestemmelser, som skal overholdes, uanset hvad derom bestemmes i de enkelte Sundhedsved- tægter, men ikke udelukker, at en Sundhedsvedtægt kan forbyde Salg som det heromhandlede.

Det fremgaar af Sagens Oplysninger, at Hensigten med den om- handlede Bestemmelse i Tillæggets § 27 har været at forbyde det i Anklageskriftet nævnte Salg, og da et saadant Forbud ifølge det anførte maa anses for gyldigt, bliver Spørgsmaalet alene, hvorvidt det anvendte Udtryk »Koholderier«, som af Tiltalte paastaet, ifølge Sprogbrugen skulde være uanvendeligt paa en Landbrugsvirksomhed. Der kan imid- lertid ikke gives Tiltalte Medhold heri. Der findes saaledes i en under Sagen fremlagt Mælkeordning for Storkøbenhavn under C. 1 anvendt Udtrykket: »Salg af Mælk fra Koholderier, der ikke drives i Forbindelse med normal Landbrugsvirksomhed,« hvilket forudsætter, at Begreberne Koholderi og Landbrugsvirksomhed ikke er uforenelige.

I Henhold til det anførte maa det af Tiltalte udøvede Salg anses at være i Strid med Sundhedsvedtægten, men da det i denne anvendte Udtryk »Koholderier« kan give Anledning til Misforstaaelse, findes den af Tiltalte forskyldte Straf i Medfør af Straffelovens § 84, Stk. 2, jfr. Stk. 1, Nr. 3, at burde bortfalde.

Tiltalte vil have at betale Sagens Omkostninger.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom, der er afsagt den 21. April 1942 af Retten for Frederikssund Købstad m. v., er af Tiltalte Laust Dalsgaard med Ju- stitsministeriets i Skrivelse af 26. Maj 1942 meddelte Tilladelse paaanket til Frifindelse. Anklagemyndigheden paastaar Skærpelse af Dommen ved Idømmelse af Straf.

Tiltaltes Salg af Mælk er sket direkte til Forbrugere, der selv af- henter Mælken ved Stalddør, fra hans Ejendom, Lundebjerggaard, der er en almindelig Landbrugsejendom paa 30 Tdr. Land med 13 Malke- køer, købt i 1936 af Tiltalte for 72.000 Kr.

Sundhedsvedtægten for Frederikssund Købstad af 15. Februar 1919 indeholdt i § 43 saalydende Bestemmelse: »Ejere af Malkekøer i Frede-

rikssund skal fremtidig være forpligtede til straks for Sundhedskommissionen at anmelde — — — Sygdom, der — — — Forøvrigt skal de nøje overholde de af Sundhedskommissionen udiærdigede Forskrifter for Koholderi.« Saadanne Forskrifter er imidlertid ikke givet.

I § 27 i det nu gældende Tillæg af 28. Juni 1941 til Sundhedsvedtægten bestemtes som i Dommen anført, at »Salg af Mælk (Fløde) fra Koholderier er ikke tilladt under nogen Form.«

I den i Henhold til Handelsministeriets Bemyndigelse af 30. September 1941 vedtagne Mælkeordning for Storkøbenhavn hedder det i Afnittet om Mælkens Detailsalg: »Landbrugsvirksomheder i Omraadet har dog Ret til uden særlig Tilladelse at sælge Mælk produceret i Virksomheden direkte til Forbrugere, der selv afhenter Mælken ved Stald-dør. Salg af Mælk fra Koholderier, der ikke drives i Forbindelse med normal Landbrugsvirksomhed, sidestilles med Salg fra Detail-Udsalg, jfr. Punkt 2.«

Retten maa med Tiltalte være enig i, at Koholderi efter hidtil sædvanlig Forstaaelse foreligger, naar der udenfor egentligt Landbrug holdes Besætning af Malkekvæg navnlig i Byer og disses Omegn. Tiltaltes Virksomhed er imidlertid egentligt Landbrug, og de anførte Bestemmelser ses ikke at afgive Hjemmel for at betegne hans Virksomhed som Koholderi, idet de tværtimod opretholder et snævrere Begreb om Koholderi uden Forbindelse med normal Landbrugsvirksomhed. Da § 27 i Tillæget til Sundhedsvedtægten endeligt naturligt maa forstaaes som Forbud mod Salg af Mælk hidrørende fra en bestemt Art af Produktionssteder: Koholderier, til hvilken Tiltaltes Virksomhed efter det anførte ikke kan antages at henhøre, kan den paaberaabte Bestemmelse ikke anses gældende for Tiltaltes Virksomhed, og Tiltalte vil derfor være at frifinde.

Tiltalte har selv sørget for sit Forsvar for Landsretten.

Nr. 106/1943.

Rigsadvokaten

m o d

Ane Sørmine Bang, født Thomassen (Poul Jacobsen),

der tiltales for Overtrædelse af Straffelovens § 237, jfr. § 21.

Vestre Landsrets Dom af 17. Februar 1943 (Østjyske Nævningekreds): Tiltalte, Ane Sørmine Bang, f. Thomassen, bør anbringes i et Sindssygehospital. Saa udreder Tiltalte og Sagens Omkostninger, derunder til den for hende beskikkede Forsvarer, Landsretssagfører Mikelsen, i Salær 250 Kr. og i Godtgørelse for Udlæg 45 Kr.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Vestre Landsret under Medvirken af Nævninger afsagte Dom er paaanket af Tiltalte.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den være at stadfæste.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

I Salær for Højesteret til Højesteretssagfører Poul Jacobsen betaler Tiltalte Ane Sørmine Bang, født Thomassen, 80 Kr.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under nærværende Sag, der er behandlet under Medvirken af Nævninger, er Ane Sørmine Bang, f. Thomassen, der er født den 27. Januar 1888 og ikke ses tidligere tiltalt eller straffet, ved 1. jydsk Statsadvokatars Anklageskrift af 29. December 1942 sat under Tiltale for Overtrædelse af Straffelovens § 237, jfr. § 21, for Forsøg paa Manddrab ved den 19. Juli 1942 paa sin daværende Bopæl paa Robdrup Mark pr. Randers at have forsøgt at dræbe sin Ægtefælle Georg Petersen Bang, idet hun bandt en Strimmel Tøj om hans Hals, saa han var ved at kvæles, hvorhos hun tildelte ham eet eller to Slag i Hovedet med en Økse, hvorved der tilføjedes ham i Panden et ca. 2¹/₂ cm langt, overfladisk Saar og i nederste Del af højre Tindingeregion og under højre Øje en større Blodudtrædning samt i højre, øvre Øjelaag en godt blommostor Blodudtrædning, saaledes at Øjet var helt lukket.

I Sagens Anledning har Nævningerne givet Svar paa følgende Spørgsmaal:

Hovedspørgsmaal 1.

Er Tiltalte, Ane Sørmine Bang, skyldig i det i Straffelovens § 237, jfr. § 21, ommeldte strafbare Forhold (Forsøg paa Manddrab) ved den 19. Juli 1942 paa sin daværende Bopæl paa Robdrup Mark at have forsøgt at dræbe sin Ægtefælle Georg Petersen Bang, idet hun bandt en Strimmel Tøj om hans Hals, saa han var ved at kvæles, og tildelte ham eet eller to Slag i Hovedet med en Økse?

Tillægsspørgsmaal.

(Besvares kun, hvis et af Hovedspørgsmaalene besvares med »Ja«).

Var Tiltalte, Ane Sørmine Bang, ved Foretagelse af de i Hovedspørgsmaalet nævnte strafbare Handlinger utilregnelig paa Grund af Sindssygdom, (Straffelovens § 16)?

Nævningerne har besvaret Hovedspørgsmaal 1 og Tillægsspørgsmaalet med Ja.

Idet Nævningernes Kendelse findes at maatte lægges til Grund ved Sagens Afgørelse, vil Tiltaltes Forhold være at henhøre under Straffelovens § 237, jfr. § 21.

Idet det efter det foreliggende, derunder Erklæringer afgivet af Overlægen ved Sindssygehospitalet ved Aarhus og af Retslægeraadet, i Medfør af Straffelovens § 70 af Hensyn til Retssikkerheden skønnes

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

I Sagsomkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Direktør E. L. Bruun, 300 Kr. til Indstævnte, A/S Hotaco.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afgørelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Den 1. Juni 1933 indtraadte Sagsøgte, Direktør E. L. Bruun, i Sagsøgerne, A/S Hotacos Direktion, hvis administrerende Direktør var A. Beyer. Ifølge den herom oprettede Kontrakt skulde Sagsøgte foruden fast Gage, der udbetaltes ham maanedlig bagud, oppebære Tantième af det Aaroverskud, der fremkom efter Afskrivninger foretaget efter Bestyrelsens Skøn og efter Afsætning af 6 pCt. Udbytte til Aktiekapitalen. Tantièmen, der fra 1934 var fastsat til 10 pCt. af det saaledes beregnede Overskud, udgjorde for Aaret 1936 Kr. 6400,40. I Maj 1937 godkendte Sagsøgernes Bestyrelse, at Sagsøgte »à Conto hans Tantième for 1937 kunde hæve 3500 Kr. — — — i Anledning af Indretningen af hans nylig købte Hus. Det forudsattes, at det hævdede Beløb forrentedes — — —« Til Brug for Husets Indretning aftog Sagsøgte yderligere af Sagsøgernes Lager Varer for ca. 2000 Kr., der debiteredes ham og ligeledes henstod til Berigtigelse gennem Tantièmen. Denne blev for Aaret 1937 opgjort til Kr. 6185,45. Sagsøgte anmodede dog om, at 2000 Kr. af hans Skyld til Sagsøgerne maatte henstaa til Regulering ved den Tantième, han kunde forvente for det første Halvaar af 1938, men fik den 5. Marts 1938 Afslag paa denne Anmodning. Han, der i Januar 1938 havde opsagt sin Stilling hos Sagsøgerne til Fratræden den 1. Juli 1938, enedes dog i April 1938 med Direktør Beyer om at fortsætte til Aarets Udgang, og Aftalen bekræftedes i Bestyrelsens Skrivelse af 21. April 1938, hvori udtaltes, at »Direktør Bruun fortsætter indtil Udgangen af indeværende Aar mod en maanedlig Gage af 1000 Kr. og mod en Tantième, der fastsættes til 7½ pCt. af det Nettooverskud, hvoraf Hr. Bruuns Tantième hidtil er blevet beregnet. À Conto denne Tantième kan Direktør Bruun hæve 250 Kr. maanedlig fra 1. Maj d. A. at regne. Iøvrigt maa der ikke være noget Kasselemleværende med Direktør Bruun — — —«, og i Skrivelse af 25. s. M. erklærede Sagsøgte sig »enig i omskrevne Aftaler«.

I September 1938 var hans Konto dog stadig overtrukket med godt 2600 Kr. Efter at have tilbagebetalt ca. 500 Kr. heraf konstaterede han i Skrivelse af 3. Oktober 1938 til Direktør Beyer at have udstedt Veksel for Resten og »at der herefter henstod Kr. 1250,— paa Konto for Tantiémeforskud i Henhold til Aftale.«

Ved sin Fratræden den 31. December 1938 havde Sagsøgte i Overensstemmelse med Aftalen af Marts 1938 ud over den ham tilkommende faste Løn kun hævnet ialt 2000 Kr. à conto Tantième for Tiden 1. Maj

til 1. December 1938, men da Regnskabet for 1938 i Marts 1939 var afsluttet, opgjordes Sagsøgte Tantième til kun at andrage Kr. 138,97.

Under denne Sag paastaar nu Sagsøgerne Sagsøgte tilpligtet at tilbagebetale som for meget modtaget Tantième Kr. 1861,03 med Renter heraf 5 pCt. aarlig fra Stævningens Dato den 21. April 1941.

Sagsøgte procederer til Frifindelse og har til Støtte herfor anført følgende:

Medens han i de tidligere Regnskabsaar har kunnet efterprøve Beregningsgrundlaget for Tantièmen gennem Selskabets Bøger og Bilag, har han for 1938's Vedkommende alene været henvist til den sædvanlige summariske Regnskabsoversigt, som er offentlig tilgængelig, idet Sagsøgerne uanset hans berettigede Interesse deri, har nægtet ham Oplysning om Enkeltheder. Han kan derfor ikke anerkende Rigtigheden af Sagsøgernes Regnskabsopstilling, men hævder, at det maa have Formodningen imod sig, at Aarsresultatet i 1938 skulde være væsentlig ringere end de gode Resultater i 1936 og 1937, særlig naar henses til, at Resultatet for 1939 har vist sig at blive endnu bedre. Han, der forbeholder sig under en ny Sag at indtale et muligt Restkrav paa Tantième for 1938, gør under nærværende Sag gældende, at Regnskabet burde være opstillet saaledes, at hans Tantième blev mindst 2000 Kr. Men selv om Regnskabet maa godkendes, anser han sig dog ikke pligtig at tilbagebetale nogen Del af de ham ydede Forskud paa Tantième. I saa Henseende har han for det første gjort gældende, at hans Aftale med Direktør Beyer, hvortil der henvises i Bestyrelsens Skrivelse af 21. April 1938, gik ud paa, at der foruden hans sædvanlige faste Gage skulde tilsikres ham et Mindstegratiale gennem de fastsatte à conto Betalinger paa Tantième som Vederlag for hans Forbliven i Direktørstillingen Aaret ud, idet Selskabet havde særlig Interesse deri, da det ønskede hans fortsatte Medvirken til Opnaelse af en af ham forberedt løbende Kontrakt med en større Kunde. Dernæst har han hævdet, at Forstaelsen af Bestyrelsens nævnte Skrivelse selv uden Henvisning til udfyldende Aftaler maa blive den samme; baade i 1937 og i 1938 gik begge Parter ud fra, at Tantièmen vilde blive mindst de forlods tilsagte Beløb. Men medens Sagsøgte i 1937 skulde have Beløbet paa een Gang paa et Tidspunkt, da han havde Brug derfor til sine Byggearbejder, som rentebærende Laan, der var bestemt til at tilbagebetales, naar han efter Opgørelse af det løbende Driфтаars Resultat fik tildelt Tantième og derved blev i Stand dertil, var Ordningen i 1938 den, at han i regelmæssige maanedlige Udlodninger sammen med sin faste Gage modtog en ligeledes forud fastsat Tantième. Naar henses til disse Forskelligheder, maa Aftalen af 1938 naturligt forstaas derhen, at der ved den endelige Tantièmemberegning vel maatte ske Fradrag af det forlods udbetalte Beløb i et større ham tilkommende Beløb, men at paa den anden Side en endelig Beregning, der maatte føre til et for Sagsøgte ringere Resultat, maatte vige for den ved Aftalen af April 1938 vedtagne gunstigere Beregning.

Sagsøgerne har heroverfor anført følgende:

De maa bestride, at der ved Aftaler med Direktør Beyer skulde være garanteret Sagsøgte nogen Mindstetantième, eller at en saadan

Forstaaelse skulde kunne udledes af den Omstændighed, at Sagsøgte i 1938 i Modsætning til i 1937 ikke skulde svare Renter af Tantième-forskuddene, idet den naturlige Forklaring herpaa er, at Sagsøgnernes Ydelser i 1938 var smaa og skulde udredes efterhaanden, medens Laanene i 1937 var betydelige og skulde henstaa uberigtigede i længere Tid. Grunden til, at Sagsøgerne i 1938 indrømmede Sagsøgte en begrænset Ret til at hæve Forskud paa Tantième var — som deres Skrivelse af 21. April 1938 tydeligt viser — at man vilde regulere Sagsøgtes Overtræk paa Lønningskonto i den tilbageværende Del af hans Direktørtid, og de hævder, at i Mangel af en udtrykkelig Bestemmelse om det modsatte maa Skrivelsen forstaaes saaledes, at en Tilbagebetalingspligt for saa vidt angaar Beløb udbetalt »à conto Tantième« maa indtræde i det Omfang det ved Aarsopgørelsen maatte vise sig, at de overskrider den Sagsøgte tilkommende Andel i Overskud. At dette blev Tilfældet i 1938, er under Sagen attesteret af Selskabets Bogholder og Revisor, og Sagsøgte kan efter sin Fratræden som Direktør ikke have Krav paa yderligere Oplysninger vedrørende det trykte Regnskab, der sammenlignet med de tidligere Aars viser normale Indtægter og Udgifter, derunder Afskrivninger.

Efter alt foreliggende findes Sagsøgerne at have givet Sagsøgte fornødne Oplysninger om Tantiémeberegningen for 1938. Sagsøgte har mod Sagsøgnernes Benægtelse intet anført til Støtte for sit Anbringende om, at der udtrykkelig skulde være garanteret ham en Mindstetantième. Det ses heller ikke, at det af Bekræftelsesskrivelsens Indhold eller af andre Omstændigheder skulde kunne udledes, at Aftalen af April 1938 gaar ud paa Tilbagebetalingsfrihed vedrørende de tilladte Tantième-forskudshævninger.

Der er efter Proceduren Enighed om, at Parterne ved Aftalens Indgaaelse ikke regnede med Muligheden af et ringere Tantiémertilgodehavende for Sagsøgte end den tilladte Forskudshævning 2000 Kr. Om end Sagsøgte kan have haft nogen Grund til at antage, at Sagsøgerne bl. a. under Hensyn til det begrænsede Tidsrum, for hvilket Aftalen skulde have Gyldighed, ikke vilde rejse Krav om Tilbagebetaling, findes der dog, naar henses til de øvrige Oplysninger om Sagsøgtes Indtægter hos og Skyld til Sagsøgerne samt Sagsøgtes Stilling som Medlem af Direktionen, at maatte gives Sagsøgerne Medhold i deres Anbringende, at Aftalen i Mangel af faste Holdepunkter for anden Forstaaelse maa hjemle dem Ret til Tilbagesøgning fra Sagsøgte af ikke indtjent Tantième.

Herefter vil Sagsøgnernes Paastand være at tage til Følge.

Sagens Omkostninger findes efter Omstændighederne at kunne ophæves.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afgivelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Den 15. Oktober 1941 Kl. ca. 20,30 kørte Sagsøgeren, Kontorassistent Hugo Henning Plaun, paa Cykel ad Øster Allé ind mod Byen. Han benyttede Cykelstien, og udfør Posthuset styrtede han i en derværende Udgravning og kom paa forskellig Maade til Skade. For denne gør Sagsøgeren Sagsøgte, Entreprenørfirmaet A. Jespersen & Søn, der udførte de paagældende Arbejder for Kommunens Regning og havde Ansvaret for Afspærringen af Udgravningen, ansvarlig, idet Sagsøgeren gør gældende, at de foretagne Afspærringsforanstaltninger var uforvarselige, utilstrækkelige og vildledende for den cyklende Trafik. Han søger i den Anledning Sagsøgte til Betaling af 2670 Kr. 31 Øre, med Renter heraf 5 pCt. p. a. fra Sagens Anlæg den 19. Februar 1942. Den paastaede Erstatning udkommer saaledes:

Forskellige nærmere specificerede positive Udgifter....	770 Kr. 31 Øre
Tabt Arbejdsfortjeneste i 3 Mdr. à 150 Kr.	450 — 00 —
Godtgørelse for Svie og Smerte	450 — 00 —
Godtgørelse for Invaliditet, Ulempe, Lyde og Vansir ..	1000 — 00 —

2670 Kr 31 Øre

Sagsøgte paastaar Frifindelse, idet Afspærringen hævdes foretaget efter Politiets Forskrifter, samt idet Ulykkestilfældet udelukkende maa tilskrives Sagsøgerens egen Mangel paa Agtpaagivenhed. Mod Erstatningskravets enkelte Poster er der ikke fra Sagsøgtes Side rejst Indvending.

Af den i Anledning af Ulykkestilfældet optagne Politirapport, det til Sagen udarbejdede Rids og de under Domsforhandlingen afgivne Forklaringer fremgaar, at den paagældende Udgravning med en næsten kvadratisk Form havde en Udstrækning af ca. 16 m² og i en Længde af 3 à 4 m strakte sig ca. 1,25 m ud i selve Cykelstien, der er 3 m bred. Udgravningen var 2,50 m dyb. Bunden i Udgravningen og Siderne i en Højde af ca. 1 m under Jordoverfladen var støbt i Cement, og i Rummet fandtes forskellige fremstaaende Rør, hvoraf enkelte pegede lodret op fra Bunden. I en stor Kreds om Udgravningen var der paa løse Bukke anbragt ialt en halv Snes Lygter, af den under Mørklægning tilladte Type, saaledes som nærmere angive paa Ridset; mellem Bukkene var ophængt Lygter. Paa den Side af Udgravningen, der førte langs med Cykelstien, var Bukkene af Pladshensyn anbragt umiddelbart op til Udgravningen, saaledes at de stod omtrent i Midten af Cykelstien. Paa den mod Trafikken paa Cykelstien vendende Side af Udgravningen var Bukkene ligeledes, af Hensyn til Udgravningen, der løb langs med en Indkørsel til Østerbros Posthus, anbragt umiddelbart langs Kanten af Udgravningen. Afmærkningen paa denne Side bestod af to Bukke anbragt henholdsvis i Midten af Cykelstien og midt paa Ridestien til venstre for Cykelstien, mellem hvilke Bukke der var ophængt en Lægte, endvidere var der anbragt et Skilt mærket »Vejarbejde« paa Grænsen

mellem Cykelsti og Rigesti samt ophængt 3 Lygter paa Skiltet og Bukkene. Ogsaa den anden Halvdel af Cykelstien havde været udgravet, men var dækket til med en Træbro. Paa højre Side af Cykelstien findes Sporvejskinnerearealet, der er adskilt fra Cykelstien ved et Hegn af Traadnet.

Under Domsforhandlingen er der afgivet Forklaring af Sagsøgeren samt af Telegrafbudene Hugo Gellner, Kurt Lundgreen, Postbudene Emanuel Andresen og Johannes Christensen, Ingeniør Anders Jacobsen og Overpolitibetjent Ervin Hansen. Ingen af Vidnerne var Øjenvidner til det passerede.

Sagsøgeren har forklaret, at det var meget mørkt den paagældende Aften. Han har ikke tidligere passeret Stedet under Mørklægning. Da han kom kørende ad Cykelstien, bemærkede han, at der foretoges Vejarbejder ud for Posthuset, idet der var anbragt Lygter paa Cykelstien. Han bremsede noget op. Han saa Skiltet: Vejarbejde samt to Lygter, den ene ca. midt paa Cykelstien, den anden noget ud til venstre. Han var af den Opfattelse, at der foretoges Vejarbejder paa begge Sider af nævnte 2 Lygter, hvorfor han mente, at der var Passage for Cyklistere mellem de to Lygter. Han kørte derfor frem mellem Lygterne, rante kort efter en Lægte, hvorpaa han styrtede i Udgravningen. Han havde ogsaa bemærket, at der længere fremme paa Cykelstien var anbragt Lygter. Lægten mellem Bukkene kunde han paa Grund af Mørket ikke se. Sagsøgeren mener tidligere andetsteds at have passeret Afspærringer ved Vejarbejder paa Cykelsti, hvor man skulde passere mellem 2 ophængte Lygter.

Af Vidnerne har de fire førstnævnte i det væsentlige overensstemmende forklaret, at Afmærkningen var meget daarlig og ufyldstgørende, navnlig fordi Bukkene var anbragt umiddelbart op til Kanten af Udgravningen. Lægten havde været hvidtet, men det hvide var slidt af, og den var helt usynlig i Mørke. Hvis man stødte mod Lægten, der var ret tynd og laa løst paa Bukkene, som let væltede, vilde man uvægerligt styrte i Udgravningen. Afmærkningens Uforsvarlighed havde været drøftet blandt Postbudene paa Posthuset, men der var dog ikke fremsat Klager overfor Politiet eller andre. Dagen efter Ulykken gennemførtes der betydelige Forbedringer af Afmærkningen. Et af Vidnerne havde ofte iagttaget, at Cyklistere var desorienterede overfor Afmærkningen.

Ingeniør Jacobsen har forklaret, at Planen for Arbejdets Udførelse og Afmærkningen forinden Arbejdets Paabegyndelse blev forelagt for og godkendt af Politiet, hvilket er bekræftet af Overbetjent Hansen, der har forklaret, at han saa godt som daglig har passeret Stedet, ogsaa i Mørke, at han intet fandt at indvende mod Afmærkningen, og at der ikke fra nogen Side var fremkommet Klager over denne.

Sagsøgeren blev straks efter Ulykken indlagt paa Hospital, hvor der konstateredes »kvætsaar paa hagen, saar i tungen, kvæstelse af højre hoft og fod. Ved røntgenundersøgelse fandtes et brud i venstre side af overkæben, og tilskadekomne angiver, at en fortand var slaet helt ud, og 2 andre knækkede.« I en af Dr. med. Aage Kock den 24. Januar 1942 afgivet Erklæring efter en samme Dag foretaget Undersøgelse af Sagsøgeren hedder det iøvrigt bl. a.:

Resumé af Konklusion:

Den 21-aarige mand har ved fald med cykle paadraget sig et kvæstskaar paa hagen, et bidsaar i tungen, 3 overmundsfortænder er helt eller delvis slaaet ud. Tillige kvæstelse af højre hofte og fod, disse sidste læsioner er forløbet uden følger.

De objektive paaviselige forandringer er: Tab af 3 fortænder, der er erstattet med prothese. Ar i tungen. Uhinderligt, lidet synligt ar paa hagen.

De subjektive symptomer er: Udtalevanskelighed i lettere grad, Smarter i tunge og kæbe. Nogen gener ved tygning. Han er endnu ikke tilvænnet til prothesen.

Muligvis vil det ubehag, der stammer fra prothesen, svinde noget, men tilpasningen er tilfredsstillende, og senere revision vil maaske blive nødvendig. Om talehemningen vil bedres kan ikke sikkert afgøres nu.

De forskellige symptomer er kun svage, men fuldt plausible.«

I Betragtning af, at det har drejet sig om en Udgravning, der frembød en ganske usædvanlig Fare for Færdselen paa den ret stærkt befærdede Cykelsti, hvor det ved et eventuelt indtrædende Uheld let kunde dreje sig om en Livsfare for den paagældende, og under Hensyn til, at Faren yderligere forøgedes i overordentlig Grad under Mørklægning, bl. a. fordi de nu brugte Advarselslygter — som ogsaa oplyst under Vidneførselen i Sagen — kun giver et svagt Lys, maa Retten, uanset at der naturligvis under Mørklægning maa stilles større Krav end sædvanligt til den vejfarendes egen Paapasselighed, finde den af Sagsøgte foretagne Afspærring og Afmærkning utilstrækkelig og ufor- svarlig og derfor lægge Ansvar for det skete Uheld over paa Sagsøgte, idet det ikke i Forholdet til Sagsøgeren findes at kunne diskulper Sagsøgte, at man forinden Arbejdets Paabegyndelse har faaet Politiets Godkendelse af Planen for Arbejdets Udførelse og Afmærkningen. Selv om den Omstændighed, at der ikke er oplyst at være sket andre Uheld paa Stedet, kunde tyde paa, at Sagsøgeren ved at udvise større Paa- passelighed kunde have undgaaet Uheldet, findes der dog efter Om- stændighederne ikke tilstrækkelig Anledning til at lægge nogen Del af Skaden over paa Sagsøgeren. Der vil herefter være at give Dom efter Sagsøgerens Paastand.

Sagens Omkostninger vil Sagsøgte have at tilsvare Sagsøgeren med 400 Kr.

En af de voterende Dommere har afgivet saalydende

Dissens:

Ved den af Ingeniør Anders Jacobsen og Overbetjent Ervin Hansen afgivne Forklaring i Forbindelse med det iøvrigt foreliggende finder jeg det godt gjort, at Afspærringens Anbringelse i Forhold til Udgravningen efter de stedlige Forhold ikke kunde være foretaget anderledes end sket, saafremt man ikke ønskede at aflyse Cykelkørsel det paagældende stærkt trafikerede Sted, hvad Politiet efter det foreliggende — som det kan antages under Hensyntagen til det cyklende Publikum — ikke har krævet.

Hvad dernæst angaar Spørgsmaalet om selve Udgravningens Farlighed finder jeg ikke, at dette Forhold kan lægges Sagsøgte til Last, idet Firmaet i saa Henseende kun har løst den Samme af Kommunen stillede Opgave, og naar henses til det ovenfor anførte.

Jeg finder, at Uheldet under Mørklægningen, hvor Færdselslovens § 32, Stk. 1, om klart lysende Lygter ved Afmærkning ikke kan ske Fyldest, og under det — efter det oplyste — mindre sigtbare Vejr den paagældende Aften maa tilregnes Sagsøgeren selv ved uden videre at køre ind imellem 2 Lygter, der markerede den mellemliggende Afspærringslægte, medens den højre Del af Cykelstien var passabel.

Jeg vilde derfor irifinde Sagsøgte og tilkende denne et passende Beløb i Sagsomkostninger hos Sagsøgeren.

=====
Fredag den 4. Juni.

Nr. 172/1942.

Direktør **William Hansen**
(Landsretssagf. E. Koefoed)

m o d

Søllerød Kommune (Jørgensen).

Biintervenient: **Ministeriet for Landbrug og Fiskeri.**

(Erstatning for et til Tørvelæggeplads eksproprieret Areal).

Østre Landsrets Dom af 2. Juni 1942 (IV Afd.): De Sagsøgte, Søllerød Kommune, bør for Tiltale af Sagsøgeren, Direktør William Hansen, i denne Sag fri at være. I Sagsomkostninger til de Sagsøgte betaler Sagsøgeren 300 Kr. at udrede inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 400 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Direktør William Hansen, til Indstævnte, Søllerød Kommune, med 400 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under en den 5. Maj 1941 efter Begæring af de Sagsøgte Søllerød Kommune afholdt Aastedsforretning paa den Sagsøgeren Direktør William Hansen tilhørende Ejendom »Parcelgaarden« i Holte, vedtog det i Medfør af Lov Nr. 60 af 26. Februar 1940 om Fremskaffelse af indenlandske Brændselsmaterialer, jfr. Tillægslov Nr. 235 af 6. Maj 1940, nedsatte Brændselsudvalg at ekspropriere ca. 3 $\frac{1}{2}$ Td. Land af Sagsøgerens Ejendom til Brug for Søllerød Kommune til Læggeplads i Tørvesæsonen 1941. Under Forretningen, under hvilken Sagsøgerens Sagfører bestred, at der i de citerede Love var den fornødne Hjemmel til Ekspropriation, tilbødes der Sagsøgeren en Erstatning af 500 Kr. pr. Td. Land, men da Sagsøgeren forlangte 1500 pr. Td. Land foruden Erstatning for Ulemper m. v., og Forlig ikke var at opnaa, henvistes Erstatningsspørgsmaalet til den i §§ 3 og 4 i Loven af 26. Februar 1940 ommeldte Taksationskommission. Under Kommissionens Møde den 28. Juni 1941 udtalte de to tilkaldte sagkyndige Mænd, at de skønnede, at der pr. Td. Land kunde avles ca. 2500 kg Hø, og at Prisen var fra 20 til 30 Øre pr. kg efter Kvaliteten. Kommissionen fastsatte derpaa under Hensyn til den særlige Anvendelse, der gøres af Ejendommen (Avl af Fuldblodsheste), den Sagsøgeren tilkommende Erstatning for det til Tørvelæggeplads for Tiden til 15. Oktober 1941 eksproprierede Areal til 600 Kr. pr. Td. Land. Sagsøgeren, der ikke var tilfreds med Størrelsen af den tilkendte Erstatning akkviescerede dog ved Kommissionens Kendelse.

Den 11. Oktober 1941 afholdtes efter den sagsøgte Kommunes Begæring en ny Aastedsforretning, under hvilken Brændselsudvalget vedtog til Brug for Søllerød Kommunes Tørveproduktion i Sæsonen 1942 at ekspropriere, foruden de for 1941 eksproprierede ca. 3 $\frac{1}{2}$ Td. Land, yderligere ca. 2 $\frac{1}{2}$ Tdr. Land af Sagsøgerens Ejendom, eller ialt ca. 6 Tdr. Land, der skulde anvendes til Læggeplads. Sagsøgerens Sagfører bestred paany Hjemmelen til Ekspropriationen og aiviste et fremsat Tilbud om en Erstatning af 600 Kr. pr. Td. Land, hvorefter Erstatningsspørgsmaalet atter henvistes til Taksationskommissionen. Under Kommissionens Møde den 6. December 1941 udtalte de to tilkaldte sagkyndige Mænd, at de »skønnede, at der i et normalt Aar kan avles ca. 4000 kg Hø pr. Td. Land paa Jord af den omhandlede Beskaffenhed, og at Prisen under de nuværende ekstraordinære Forhold, naar Vejrforholdene er normale, kan sættes til 25 Øre pr. kg, og at Driiftsudgiften pr. Td. Land andrager 100 Kr., der maa fradrages i Beregningen 4000 kg à 25 Øre.« Sagsøgeren nærede, efter hvad han har anbragt, herefter Forventning om, at Erstatningen i Overensstemmelse med Mændenes Skøn vilde blive beregnet til 900 Kr. pr. Td. Land, men Kommissionen fastsatte Erstatningen for det til Tørvelæggeplads for Tiden indtil 15. Oktober 1942 eksproprierede Areal til 600 Kr. pr. Td. Land.

Under denne Sag har Sagsøgeren derefter nedlagt den alternative Paastand, enten at Taksationskommissionens Kendelse af 6. December 1941 ophæves, eller at de Sagsøgte Søllerød Kommune tilpligtes, udover den ved Kommissionens fornævnte Kendelse tilkendte Erstatning af

600 Kr. pr. Td. Land, at udrede til Sagsøgeren en yderligere Erstatning af 300 Kr. pr. Td. Land.

De Sagsøgte har heroverfor, for saa vidt angaar Paastanden om Kendelsens Ophævelse, paastaaet Frifindelse og, for saa vidt angaar Paastanden om forhøjet Erstatning, principalt paastaaet Sagen afvist, subsidiært paastaaet Frifindelse.

Ministeriet for Landbrug og Fiskeri er i Medfør af Retsplejelovens § 252, Stk. 2, indtraadt i Sagen som Biintervenient og har uden at nedlægge nogen særlig Paastand udtalt sig til Støtte for de Sagsøgte.

Til Støtte for Paastanden om Kendelsens Ophævelse har Sagsøgeren anført, at § 2 i Loven af 26. Februar 1940 sammenholdt med Lov af 6. Maj s. A. § 3 kun afgiver Hjemmel for at ekspropriere Arealer til Brug til Læggeplads for Tørv, saafremt det drejer sig om Arealer, der hører til den Ejendom, paa hvilken ogsaa Tørvemassen findes, saaledes at der ikke er Hjemmel til at ekspropriere anden Mands Ejendom alene til Læggeplads. Denne Forstaaelse af Loven bestyrkes ogsaa ved en Modsætningsslutning fra § 5 i Loven af 26. Februar 1940, der giver en ganske speciel — og derfor udtømmende — Hjemmel til at ekspropriere Arealer til Vej- og Sporanlæg over anden Mands Ejendom.

De Sagsøgte har heroverfor gjort gældende, at der ikke er Holdepunkter for den af Sagsøgeren paaberaabte indsnævrende Fortolkning af § 2 i Loven af 26. Februar 1940, og at denne Lovbestemmelse sammenholdt med Lov af 6. Maj s. A. § 3 afgiver behørig Hjemmel for den skete Ekspropriation.

Retten finder at kunne tiltræde dette Standpunkt, saaledes at Sagsøgerens Paastand om Ophævelse af Taksationskommissionens Kendelse af 6. December 1941 ikke kan tages til Følge.

Til Støtte for Paastanden om forhøjet Erstatning har Sagsøgeren i alt væsentligt anført, at Taksationskommissionens Kendelse maa kunne indbringes til Prøvelse for Domstolene, idet der ikke i Loven af 26. Februar 1940 findes den klare og utvetydige Hjemmel, som maa udkræves for at udelukke Domstolsprøvelse. Vel maa Kommissionens Beregning over Sagsøgerens Tab staa fast, for saa vidt angaar det forretningsmæssige Skøn over Størrelsen af det Tab, som Ekspropriationen forvolder, men Tabsberegningens juridiske Side kan efterprøves af Domstolene, og det Spørgsmaal, der foreligger i nærværende Sag, henhører under denne Side af Tabsberegningen. Sagsøgeren har Krav paa fuld Erstatning for Afrødetab i Overensstemmelse med Reglerne i Forordningen af 5. Marts 1845, som Kommissionen er pligtig at følge, jfr. § 6 i Loven af 26. Februar 1940, og naar Kommissionen ikke har fulgt de tilkaldte sagkyndige Mænds Skøn, har Kommissionen ikke fulgt Lovens Regler og maa have fastsat Erstatningen ud fra andre uvedkommende Synspunkter.

De Sagsøgte har heroverfor gjort gældende, at Kommissionens Afgørelse af Erstatningsspørgsmaalet eiter almindelige Grundsætninger maa være endelig, hvorfor Sagen maa afvises. At Kommissionens Afgørelser er endelige, fremgaar ogsaa af, at det i § 3, 1. Stk. i Loven af 6. Maj 1940 siges, at Uoverensstemmelser angaaende Betaling for af Staten overtaget Brændsel afgøres endeligt af Taksationskommissionen, og det

kan ikke have været Lovenes Mening, at Spørgsmaalet om Brændselsprisen skulde fastsættes endeligt af Kommissionen, medens Spørgsmaalet om Afgrødetab skulde kunne indankes for Domstolene. Subsidiært anføres, at den Omstændighed, at de to tilkaldte sagkyndige Mænd har beregnet Udbyttet af det eksproprierede Areal til et andet Beløb end det, Taksationskommissionen fastsætter, ikke kan give Sagsøgeren Ret til at faa større Erstatning end fastsat af Kommissionen, samt at der ikke er Holdepunkter for, at Kommissionen ved Vurderingen skulde have taget uvedkommende Hensyn.

Til Oplysning i Sagen har Sagsøgerens Sagfører med Tiltræden af de Sagsøgte Sagfører rettet Henvendelse til Taksationskommissionen med Anmodning om en Udtalelse om, paa hvilke Betragtninger det af Taksationskommissionen statuerede Resultat er baseret, og med hvilken Begrundelse det afviger fra det af de efter Begæring af Sagsøgeren tilkaldte sagkyndige Mænd afgivne faglige Skøn over Erstatningens Størrelse.

I Besvarelse af denne Henvendelse har Kommissionens Formand, Højesteretsdommer Poul Gammeltoft, under 23. Februar 1942 afgivet saalydende Erklæring:

»Foranlediget heraf skal jeg som Formand for Taksationskommissionen oplyse, at Erstatningen, efter at Arealet var besigtiget, i Henhold til § 6 i nævnte Lov (26. Februar 1940) er fastsat i Overensstemmelse med de i Fr. 5. Marts 1845 givne Regler, af hvilke navnlig henvises til Bestemmelserne i §§ 11 og 12.

Angaaende Taksationen i et Tilfælde som det foreliggende, hvor det drejer sig om at fastslaa Brugsværdien af et Areal for et bestemt fremtidigt Tidsrum, skal jeg iøvrigt udtale, at der tages Hensyn til en Række Faktorer af rent faktisk Karakter som f. Eks. Beliggenhed, Anvendelse og Beskaffenhed af Arealet, Priser i Udlejnings- og Forpagtningsforhold, kalkuleret Pris for den fremtidige Høst og Driftsudgifter, uden at det i Enkeltheder nærmere kan angives, hvilke disse er, og hvilken Rolle hver enkelt af disse spiller. Det af Dem stillede Spørgsmaal kan derfor ikke besvares paa anden Maade, end at det Erstatningsbeløb, Taksationskommissionen er naaet til, er baseret paa et samlet Skøn over samtlige relevante Omstændigheder, og forsaavidt det maatte menes, at de tilkaldte sagkyndige Mænd, der ifølge Loven kan tilkaldes til at give Oplysninger for Taksationskommissionen, men som ikke er Medlemmer af Taksationskommissionen, vilde være kommet til et andet Resultat, maa Aarsagen eventuelt søges i, at disses Skøn ikke falder sammen med Taksationskommissionens.«

Idet bemærkes, at det af de tilkaldte sagkyndige Mænd afgivne Skøn ikke er bindende for Taksationskommissionen ved Vurderingen af det Sagsøgeren ved Ekspropriationen forvoldte Tab, og at Sagsøgeren ikke har paavist Fejl i Grundlaget for Kommissionens Vurdering eller Tilstedeværelsen af nogen Omstændighed, som kan føre til en Tilsidesættelse af Vurderingen, vil de Sagsøgte i det hele være at frifinde.

Sagens Omkostninger findes Sagsøgeren at burde godtgøre de Sagsøgte med 300 Kr.

Tirsdag den 8. Juni.

Nr. 154/1942. Husmand **Chr. Larsen** (Rode)
 mod
 Handelsmand **Niels Hansen** (Svane).

(Erstatning i Anledning af udlaant Hests Død).

Østre Landsrets Dom af 22. Maj 1942 (VII Afid.): Sagsøgte, Husmand Chr. Larsen, bør inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse betale til Sagsøgeren, Handelsmand Niels Hansen, 2191 Kr. 70 Øre med Renter heraf 5 pCt. aarlig fra den 18. November 1941, til Betaling sker, samt Sagens Omkostninger med 175 Kr. At efterkommes under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Fem Dommere bemærker følgende:

Af det oplyste fremgaar det, at Hesten efter at være død hos Indstævnte ikke blev obduceret, hvilket ifølge den i Dommen nævnte Erklæring fra det veterinære Sundhedsraad burde være sket.

Det er derhos efter Dommens Afsigelse oplyst, at Indstævnte paa sin Ejendom, der er paa 11 Tdr. Land, plejer at have en Beholdning af Heste til Salg, varierende fra 5 til 30 Stykker, og efter sin egen Forklaring har han ofte Heste staaende ude hos Folk, som har Ret til at bruge Hestene mod at fodre dem.

Selv om den Omstændighed, at Laantageren yder Foder og Pasning ikke i Almindelighed medfører, at Reglen i D. L. 5—8—1 bliver uanvendelig, maa Indstævnte dog efter det anførte og navnlig under Hensyn til det om hans Virksomhed som Hestehandler oplyste antages at have haft en saadan Interesse i at faa Hesten fodret og passet hos Appellanten, at Betingelserne for at paalægge denne Ansvar i Henhold til den nævnte Lovbestemmelse ikke findes at være til Stede. Herefter stemmer disse Dommere for at frifinde Appellanten og at paalægge Indstævnte at betale til Appellanten Sagens Omkostninger for begge Retter med 500 Kr.

Fire Dommere stemmer for at stadfæste Dommen i Henhold til dens Grunde.

Der vil være at give Dom efter Stemme-flertallet.

Thi kendes for Ret:

Appellanten, Husmand Chr. Larsen, bør for Tiltale af Indstævnte, Handelsmand Niels Hansen, i denne Sag fri at være.

Sagens Omkostninger for begge Retter betaler Indstævnte til Appellanten med 500 Kr.

inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afgivelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Søndag den 12. Oktober 1941 om Formiddagen henvendte Sagsøgte Husmand Chr. Larsen, der er Ejer af en 5 Tdr. Land stor Ejendom i Topshøj, paa hvilken han ikke selv holder Hest, sig til Sagsøgeren Handelsmand Niels Hansen for at faa overladt en af dennes Heste til Brug ved Pløjning i nogle Dage. Sagsøgeren, der handler med Heste og i Almindelighed har flere saadanne henstaaende paa sin Stald, indvilgede i Anmodningen, og Sagsøgte fik Hesten med sig. Han brugte den selv i Marken samme Eftermiddag uden at bemærke noget særligt udover, at Hesten var lidt langsom; men om Eftermiddagen den næste Dag, da Sagsøgtes Hustru og Søn vilde anvende den til Pløjning, blev den syg paa Marken. Den blev derefter af Sagsøgeren hentet hjem til dennes Stald, hvor den døde samme Aften. Hesten var blevet tilset af Dyrlæge Willy Johansen, der som Dødsarsag har angivet akut Vindkolik.

Under denne inden Retten for Sorø Købstad m. v. forberedte Sag har Sagsøgeren nu under Paaberaelse af, at der var Tale om et Laaneforhold uden Vederlag, og at Sagsøgte følgelig maa bære Risikoen for Hestens Død, paastaaet Sagsøgte tilpligtet at betale til sig 2191 Kr. 70 Øre, nemlig Hestens Værdi 2350 Kr. med Fradrag af Værdien af Kadaveret 158 Kr. 30 Øre, samt Renter af det paastævnte Beløb 5 pCt. aarlig fra Stævningens Dato den 18. November 1941, indtil Betaling sker.

Sagsøgte har paastaaet Frifindelse, idet han hævder, at der var truffet Aftale om Vederlag for Brugen, saa at der forelaa et Lejeforhold, eller at der i alt Fald ikke var Tale om et rent Laaneforhold, idet det Forhold, at Hesten fik Foder hos Sagsøgte, maa opfattes som en Modydelse for dennes Brug af Hesten. Endvidere har Sagsøgte anført, at Sagsøgerens Udlaan maa betragtes som et Led i hans omfattende Handelsvirksomhed.

Under Sagens Forberedelse har saavel Sagsøgeren som Sagsøgte afgivet Partsforklaring, og der er endvidere afgivet Vidneforklaringer bl. a. af Sagsøgerens Datter Frk. Ingrid Hansen og hans Tjenestekarl Henry Sørensen samt af Sagsøgtes Hustru Fru Herta Larsen.

Det er herved oplyst, at Sagsøgte tidligere en 3—4 Gange havde laant en Hest af Sagsøgeren uden at betale noget derfor. Derimod er der under en Samtale mellem Parterne nogle Dage før den 12. Oktober 1941, hvor Sagsøgte spurgte, om han kunde faa en Hest til Pløjning i nogle Dage, efter Sagsøgerens Partsforklaring faldet en Bemærkning om, at han kunde have nødig at faa 5 Kr. om Dagen for at laane en Hest ud, da han havde laant saa mange Heste ud, at han ikke selv havde nogen at køre med; efter Sagsøgtes Forklaring forlangte Sagsøgeren 5 Kr. om Dagen, men tilbød at gaa ned i Pris, da Hesten kun skulde bruges Eftermiddag og Aften. Der blev dog ikke ved den Lejlighed truffet nogen Aftale om Betaling for Brugen, og da Sagsøgte den 12. Oktober 1941 hentede Hesten, blev der ikke forlangt Vederlag. Det findes herefter ikke at kunne antages, at Hestens Overladelse til Brug har

været betinget af noget Pengevederlag, og da der heller ikke foreligger tilstrækkelige Holdepunkter for at antage, at Sagsøgeren ved Brugs-overladelsen skulde have lagt særlig Vægt paa at opnaa Fodring af Hesten eller, at Udlaanet iøvrigt er ydet ogsaa i Sagsøgerens Interesse, finder Retten, at Forholdet maa anses for et almindeligt Laan til Brug. Under Hensyn hertil, og da der ifølge en af Det veterinære Sundhedsraad afgivet Erklæring ikke er oplyst noget rimeligt Grundlag for at antage, at Sygdommen har stammet fra et tidligere Tidspunkt end Overgivelsen af Hesten til Sagsøgte, vil der, jfr. D.L. 5—8—1, være at give Dom efter Sagsøgerens Paastand, hvorved bemærkes, at der ikke er rejst Indsigelse mod Størrelsen af det forlangte Beløb.

Sagens Omkostninger findes Sagsøgte at burde godtgøre Sagsøgeren med 175 Kr.

Nr. 215/1942. Fabrikant **Fritz Brack** (H. Bache)

m o d

Gaardejer **Christen Olsen** (Svane).

(Erstatning for Skade ved Kørselsulykke).

Østre Landsrets Dom af 26. Juni 1942 (VII Afd.): Sagsøgte, Gaardejer Christen Olsen, bør for Tiltale af Sagsøgeren, Fabrikant Fritz Brack, i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger bør Sagsøgeren inden 15 Dage fra denne Doms Afsigelse betale til Sagsøgte med 300 Kr. under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret har Appellanten ikke gjort gældende, at Forspændingen var for kort, og at Indstævnte burde have fortsat Kørslen tværs over Hovedvejen, ligesom han ikke har fastholdt, at Handlen om Hesten var endeligt afsluttet.

I en efter Dommens Afsigelse indhentet Erklæring af 11. Februar 1943 har Det veterinære Sundhedsraad udtalt, at »Kørsel med en fremmed Hest i høj Grad er en Følelsessag, idet Kusken intet bestemt ved om Hestens Reaktionsmaade, og specielt ikke hvorledes den reagerer paa haard Tøjlehjælp, naar den skal holde paa Vognen.«

Med disse Bemærkninger vil Dommen i Henhold til de i den iøvrigt anførte Grunde være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 400 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Fabrikant Fritz Brack, til Indstævnte, Gaardejer Christen Olsen, med 400 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Den 16. Juli 1940 handlede Sagsøgeren, Fabrikant Fritz Brack, og Sagsøgte, Gaardejer Christen Olsen, hos Sagsøgeren i Roskilde om en Sagsøgeren tilhørende 19 Aar gammel Ridehest, som Sagsøgeren ønskede at sælge. Fra Roskilde tog de ud til Sagsøgtes Gaard, Lynghøjgaard, Svogerslev, hvor Hesten blev spændt for en Sagsøgte tilhørende Dogcart. Sagsøgte, der var Kusk, tog Plads paa højre Side af det forreste Sæde, og ved Siden af fik Sagsøgerens Søn, der da var 18 Aar gammel, Plads. Sagsøgtes Hustru tog Plads paa Bagsædet, bagved Sagsøgte, og Sagsøgeren tog ligeledes Plads paa Bagsædet, bagved Sønnen. Fra Gaardspladsen fører en 3,30 m bred Vej ned til Hovedvej Nr. 4, Roskilde-Holbæk. Den førstnævnte Vej gaar først et kort Stykke i Retning Øst-Vest og drejer derefter, saaledes at den i Retning Nord-Syd støder vinkelret mod Hovedvejen. Dette sidste Stykke er 38 m langt og falder 1,15 m ned mod Hovedvejen. Der er daarlig Udsigt til denne, idet dels Bevoksning, dels en Beboelsesbygning, der ligger 5,30 m øst for Tilkørselsvejen og 6,30 m fra Hovedvejen, tildels skjuler Udsigten til denne. Sagsøgte kørte ned mod Hovedvejen, og da Vognen var naaet et ganske kort Stykke ind paa det i Nord-Syd gaaende Vejstykke, slog Hesten over i jævnt Trav. Lige inden, han skulde svinge ud paa Hovedvejen, fik Sagsøgte Øje paa et Lastautomobil, der kom fra hans højre Side, kørende i Hovedvejens højre Kørebane, og for at undgaa Sammenstød drejede han skarpt til højre. Herved fik Vognen Overbalance, og da Sagsøgeren mærkede, at den var ved at vælte, sprang han af, hvorved han faldt og paadrog sig et aabent Ledskred i venstre Fodled med Knusningsbrud af begge Ankelknoer. Han blev straks indlagt paa Roskilde Amtssygehus, hvor han henlaa til den 23. Oktober 1940 og senere paany har været indlagt for kortere Tid. Han er endnu ikke fuldstændig helbredet.

Sagsøgeren har nu anlagt nærværende, ved Civilretten for Roskilde Købstad m. v. forberedte Sag, hvorunder han har nedlagt Paastand paa, at Sagsøgte dømmes til at betale ham ialt 4316 Kr. 80 Øre med Renter 5 pCt. om Aaret fra Stævningens Dato den 26. November 1941, nemlig 3000 Kr. for Lidelse, Lyde, Ulemper og Vansir samt Forstyrrelse af Stilling og Forhold, og 1316 Kr. 80 Øre for Udgifter til Lægebehandling og Lægeerklæringer. Han har derhos forbeholdt sig at gøre Krav gældende paa Erstatning for Invaliditet, naar Invaliditetsgraden endelig kan fastslaaes. Til Støtte for Paastanden har han anført, at Sagsøgte

har gjort sig skyldig i Uagtsomhed ved i Trav at svinge ud paa Hovedvejen, hvortil Udsigten var daarlig, at Sagsøgte ikke burde være drejet til højre, men fortsat ligeud, hvor der overfor Vejen, der ikke har Grøft, er en aaben Plads, og at de ved Forspændingen benyttede Stænger var for korte til Hesten, der er stor og kraftig. Han har herunder henvist til, at der i Roskilde var blevet sluttet en endelig Handel, og at Køreturen saaledes ikke var et Led i de forud for Købet gaaende Forhandlinger.

Sagsøgte har nedlagt Paastand paa Frifindelse. Han benægter, at han har udvist nogen Uagtsomhed og at Handlen var afsluttet, da Uheldet indtraf. Køreturen var tværtimod et Led i Forhandlingerne og foretoges i Sagsøgerens Interesse, idet det var denne, der ønskede at skille sig af med Hesten.

For Landsretten har Parterne afgivet Partsforklaring, hvorhos Vidneforklaring er afgivet af Sagsøgerens ovennævnte Søn, Svend Brack, og af Sagsøgtes Hustru, Fru Cecilie Olsen.

Sagsøgeren har forklaret, at han i 1940 havde haft Hesten i 10 Aar og brugt den som Ridehest, hvorhos den havde gaaet lidt for Sparkstøtting. I Juni 1940 havde den derhos været paa Prøve hos en Gaardejer, hvor den et Par Dage havde gaaet for Vogn, men Sagsøgeren tog den tilbage, da han ikke var tilfreds med Forholdene hos vedkommende. Han har videre forklaret, at der var sluttet endelig Handel, da de tog ud til Lynghøjgaard. Da Hesten skulde spændes for, hjalp han med til at spænde den højre Stang, men Sagsøgte spændte den om, idet han sagde, at Stangen var for kort. Da de var kommet ca. 5 m fra Tilkørselsvejens Drejning, slog Hesten over i jævnt Trav, og han vilde, hvis han selv havde kørt Hesten, have taget den haardt op, før der svingedes.

Sagsøgte har forklaret, at han og Sagsøgeren ikke i Roskilde kunde enes om nogen Pris, men aftalte, at de skulde ud til ham og prøve Hesten. Han har benægtet, at Stangen var for kort og forklaret, at Hesten var rolig under Forspændingen. Da de var naaet et kort Stykke ind paa det i Nord—Syd gaaende Stykke af Tilkørselsvejen, begyndte Hesten at trave og fortsatte i jævnt Trav. Han, der selv er Automobilist, kører altid ud paa Hovedvejen i Skridt. Han holdt Hesten haardt tilbage, men den fortsatte med at trave. Det er rigtigt, at han kunde have fortsat over Vejen, men da han fik Øje paa Automobilet, skønnede han, at der var overhængende Fare for Sammenstød og drejede derfor skarpt til højre. Han vidste, at Hesten var en Ridehest og kan ikke sige, om han før eller først efter Uheldet fik at vide, at den havde gaaet et Par Dage for Vogn.

Ved de afgivne Vidneforklaringer er der ikke fremkommet yderligere til Oplysning om det passerede.

Sagsøgeren findes nu at maatte være klar over, at der for ham var forbundet Risiko ved at deltage i en Køretur med en Hest, der ikke var vant til at gaa for Vogn, og da Retten ikke finder nogen Grund til at betvivle Rigtigheden af Sagsøgtes Forklaring om, at han prøvede at holde Hesten tilbage, da den slog over i Trav, da det ikke er godtgjort, at den ovennævnte Stang var for kort, og da det ikke under de fore-

liggende Omstændigheder kan bebrejdes Sagsøgte, at han svingede til højre, skønnes Sagsøgte ikke at kunne gøres ansvarlig for det Sagsøgeren overgaaede Uheld.

Sagsøgte vil derfor være at irifinde, hvorhos Sagsøgeren vil have at betale ham Sagens Omkostninger med 300 Kr.

Nr. 217/1942. **Fabrikant F. V. Frederiksen (Hansen)**

mod

Firma **Jens H. Larsens Fabrikker** ved Fabrikant, cand. polyt. **Jens H. Larsen** og Firma »**Danfisk**« ved Fabrikant, cand. polyt. **Jens H. Larsen** og Eksportør **Alf. R. Tomsen (Carstensen)**.

(Opfyldelse af paastaet Handel om et Parti Elain).

Sø- og Handelsrettens Dom af 25. Juni 1942: De Sagsøgte, Firma Jens H. Larsens Fabrikker ved Fabrikant, cand. polyt. Jens H. Larsen og Firma »Danfisk« ved Fabrikant, cand. polyt. Jens H. Larsen og Eksportør Alf. R. Tomsen, bør for Tiltale af Sagsøgeren, Fabrikant F. V. Frederiksen, i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger ophæves.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Sø- og Handelsretten.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret gaar Appellantens Paastand alene ud paa Tilkendelse af Erstatning.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til de Indstævnte med 400 Kr.

Thi kendes for Ret:

Sø- og Handelsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Fabrikant F. V. Frederiksen, til de Indstævnte, Firma Jens H. Larsens Fabrikker ved Fabrikant, cand. polyt. Jens H. Larsen og Firma »Danfisk« ved Fabrikant, cand. polyt. Jens H. Larsen og Eksportør Alf. R. Tomsen, med 400 Kr. inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under nærværende Sag gaar den af Sagsøgeren, Fabrikant F. V. Frederiksen, endeligt nedlagte Paastand ud paa, at de Sagsøgte, Firma Jens H. Larsens Fabrikker ved Fabrikant, cand. polyt. Jens H. Larsen og Firma »Danfisk« ved Fabrikant, cand. polyt. Jens H. Larsen og Eksportør Alf. R. Tomsen, tilpligtes in solidum at levere til Sagsøgeren ca. 600 kg, dog mindst 570 kg, Elain mod Betaling af den Pris, der godkendes af Priskontrolraadet, dog ikke over Kr. 7,10 pr. kg, og til, saafremt dette ikke sker, at betale Sagsøgeren en Erstatning, stor Kr. 11.723,62, tilligemed Renter heraf 5 pCt. p. a. fra Stævningens Dato, den 28. Februar 1942, til Betaling sker, og saaledes, at den fastsatte Erstatning nedsættes med $\frac{1}{570}$ for hvert kg Elain, der bliver leveret.

De Sagsøgte paastaar sig frifundet, idet de gør gældende, at der ikke var kommet nogen endelig Handel i Stand mellem Parterne angaaende det paagældende Parti Elain — en vegetabilsk oliesyreholdig Væske — og idet det sagsøgte Firma Jens H. Larsens Fabrikker derhos gør gældende, at det paagældende Mellemværende overhovedet ikke angik dette Firma.

Søgsmaalet var oprindeligt rettet tillige mod Grosserer Chr. Havsteen, som er Ejer af det ommeldte Parti Elain, men under Domsforhandlingen frafaldt Sagsøgeren Søgsmaalet mod denne Sagsøgte, hvorefter Retten efter derom nedlagt Paastand bestemte, at Sagsøgeren vil have at betale Grosserer Havsteen Sagens Omkostninger med 200 Kr.

Under Domsforhandlingen har Sagsøgeren og Sagsøgte Fabrikant Larsen afgivet Partsforklaring, medens Vidneforklaring er afgivet af Ingeniør Troels Mygind Mikkelsen og Varemægler Jean Ulrich, Firma Simmelhag & Holm.

Ifølge de saaledes afgivne Forklaringer og det iøvrigt oplyste er Sagens nærmere Sammenhæng følgende:

I de første Dage af September 1941 spurgte Sagsøgeren, som gennem flere Aar har drevet Virksomhed med Fremstilling af Pudsecreme, under en Forhandling med Ingeniør Mygind Mikkelsen denne, om han kunde skaffe Sagsøgeren et Parti Elain. Ingeniør Mygind Mikkelsen, der kendte Sagsøgte, Fabrikant Larsen, henvendte sig desangaaende til denne, som derefter hos Varemægler Ulrich fik opgivet, at der var en Mulighed for Køb af Elain fra en Trediemand, Grosserer Havsteen. Fabrikant Larsen meddelte dette, dog uden Angivelse af Grosserer Havsteens Navn, til Ingeniør Mygind Mikkelsen, som derefter henviste Sagsøgeren til Fabrikant Larsen. Sagsøgeren henvendte sig derpaa telefonisk til Fabrikant Larsen, der bl. a. sagde, at Prisen paa Varen var Kr. 7,10 pr. kg. Den 3. September 1941 fandt der et Møde Sted paa Fabrikant Larsens Kontor mellem Fabrikant Larsen, Sagsøgeren og Sagsøgte Eksportør Tomsen.

Ifølge Sagsøgerens Forklaring blev Resultatet af dette Møde, at han fik Partiet paa Haanden til den 13. September 1941 til en Pris af Kr. 7,10 pr. kg.

Fabrikant Larsens Forklaring gaar derimod ud paa, at han under Mødet blot sagde, at der var en Mulighed for, at han kunde skaffe Sagsøgeren det paagældende Parti Elain, men at det vilde tage Tid

og var forbundet med store Vanskeligheder, hvorfor Sagsøgeren, som Fabrikant Larsen ikke tidligere havde handlet med, paa Forhaand maatte deponere 300 Kr.

Et Par Dage derefter fik Sagsøgeren en Prøve af Partiet i en Flaske forsynet med Firmaet »Danfisk«s Navn, hvilken Prøve Fabrikant Larsen havde modtaget fra Varemægler Ulrich.

Den 13. September 1941 var Sagsøgeren paany hos Fabrikant Larsen og forhandlede med denne og Eksportør Tomsen.

Ifølge Sagsøgerens Forklaring prøvede han da at faa Prisen nedsat, hvilket imidlertid ikke lykkedes, idet Fabrikant Larsen fastholdt den den 3. September 1941 aftalte Pris af Kr. 7,10 pr. kg.

Sagsøgeren betalte derefter de fornævnte Kr. 300,00, om hvilke der efter Sagsøgerens Forklaring først da var Tale, og som Sagsøgeren selv tilbød at betale.

For Indbetalingen modtog Sagsøgeren saalydende Kvittering:

»Dags Dato modtaget af Herr Fabrikant Frederiksen, her, for Regning à Conto paa et Parti Kemikalier til en Pris af Kr. 7.10 pr. kg den Summa

— — — — — Kroner Tre Hundrede 00/100 — — — — —

hvorfor herved kvitteres.

— — — — — Kr. 300,00 — — — — — Jens H. Larsens Fabriker
Holbergsgade 20.
Tlf. Central 3614.5714.
København K.
Jens H. Larsen.«

Ifølge de Sagsøgte Fremstilling var Firmaet »Danfisk« Sagsøgerens Medkontrahent ved den paagældende Lejlighed, saaledes at det skyldtes en Fejltagelse, naar Kvitteringen var udstedt med Benyttelse af et Trykstempel vedrørende Firma Jens H. Larsen, hvilket Firma gennem Indehaveren stod det andet Firma nær og dreves sammesteds — Holbergsgade 20 — som dette, men handlede med ganske andre Varer, Persienser og lignende.

I den derpaa følgende Tid forhandlede Sagsøgeren gentagne Gange med Fabrikant Larsen, og ifølge Sagsøgerens Forklaring lovede Fabrikant Larsen herunder først, at Levering skulde finde Sted den 27. September 1941, og derefter, da dette ikke skete og Sagsøgeren paany erindrede Fabrikant Larsen om Sagen, den 1. Oktober s. A. Varen blev imidlertid heller ikke leveret den 1. Oktober, og da Sagsøgeren samme Dag henvendte sig paa Fabrikant Larsens Kontor for at faa Leveringen fremskyndet, havde han en Samtale med Eksportør Tomsen, der under denne Samtale erklærede, at Grunden til, at Leveringen endnu ikke havde fundet Sted, var den, at Sælgeren ikke vilde løbe nogen Risiko med Hensyn til Prisen, og at man derfor havde forespurgt Priskontrolraadet om, hvilken Pris Elainen maatte sælges for. Sagsøgeren fastholdt imidlertid, efter hvad han videre har forklaret, at han havde købt Partiet, og at Sælgerne selv maatte ordne Prisspørgsmaalet.

Fabrikant Larsen har heroverfor benægtet, at han nogensinde har givet Sagsøgeren et bestemt Løfte om Levering af det omhandlede Parti Elain; det er rigtigt, at han gentagne Gange af Sagsøgeren blev rykket

for Leveringen, i hvilken Anledning han fra sin Side rykkede Varemægler Ulrich, dog uden derved at opnaa at komme i Besiddelse af Varen, som Grosserer Havsteen sluttelig afslog at sælge til Fabrikant Larsen, da han ikke fra Priskontrolraadet kunde faa Tilladelse til at betinge sig den Pris, som han ønskede.

Da Sagsøgeren saaledes ikke kom i Besiddelse af det paagældende Parti Elain, som han ansaa sig berettiget til, forsøgte han ved en den 21. Oktober 1941 af Københavns Byrets Fogedafdeling II overfor det sagsøgte Firma Jens H. Larsens Fabrikker foretaget Forretning at blive indsat i Besiddelsen af Partiet. Dette førte imidlertid ikke til noget positivt Resultat, da det under Forretningen blev oplyst, at det fornævnte Firma overhovedet ikke ejede Varen.

De Sagsøgte erkender, at Firmaet »Danfisk« ifølge den med Sagsøgeren truine Aftale var forpligtet til at viderelevere det ommeldte Parti Elain til Sagsøgeren, saafremt Firmaet fik Partiet leveret fra dennes Ejer. Retten finder imidlertid ikke, at der ved den af Sagsøgeren særlig paaberaabte Kvittering for de af ham betalte 300 Kr. eller iøvrigt er ført tilstrækkeligt Bevis til, at Retten overfor de Sagsøgtes Benægtelse vil kunne statuere, at Sagsøgeren har haft en videregaaende Ret end af de Sagsøgte erkendt.

Herefter og da det ikke skyldtes de Sagsøgtes Forhold, at de ikke fik Varen leveret fra dennes Ejer, vil de Sagsøgtes Paastand om Frifindelse være at tage til Følge, og det er saaledes ikke nødvendigt for Retten at tage Stilling til de af de Sagsøgte mod Opgørelsen af Sagsøgerens Paastand specielt fremsatte Indsigelser.

Sagens Omkostninger findes efter Omstændighederne at burde op-
hæves.

Torsdag den 10. Juni.

Nr. 12/1942. Tømrermester **Henry Breinholdt Poulsen**
(Jørgensen efter Ordre)

m o d

A/S Centralværkstederne for Bygningshaandværk (Teist).

(Erstatning for Afskedigelse).

Østre Landsrets Dom af 16. Oktober 1941 (IV Afd.): Sagsøgte, A/S Centralværkstederne for Bygningshaandværk, bør for Tiltale af Sagsøgeren, Tømrermester Henry Breinholdt Poulsen, i denne Sag fri at være. Sagsøgeren betaler inden 15 Dage efter denne Doms Af-sigelse til Sagsøgte Sagens Omkostninger med 200 Kr. under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.
I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Efter de i Sagen tilvejebragte Oplysninger maa det antages, at Appellantens Arbejde efter nogen Tids Forløb kun i ringe Grad har været manuelt Tømrerarbejde, men aldeles overvejende dels har bestaaet i at lede og føre Tilsyn med Svendenes Arbejde, dels har været af kontormæssig Art.

Idet Appellantens Stilling herefter har været omfattet af Funktionærlovens § 1, litra b, og idet der ikke fra Indstævntes Side er rejst Indsigelse mod Størrelsen af de af Appellanten krævede Beløb, vil dennes Paastand være at tage til Følge.

Med Hensyn til Sagens Omkostninger vil der være at forholde som nedenfor anført.

Thi kendes for Ret:

Indstævnte, A/S Centralværkstederne for Bygningshaandværk, bør til Appellanten, Tømrermester Henry Breinholdt Poulsen, betale 1800 Kr. tilligemed Renter 5 pCt. aarlig fra den 6. Maj 1941, til Betaling sker, og yde Appellanten Feriemærker for et Beløb af 72 Kr.

Sagens Omkostninger for Landsretten betaler Indstævnte til Appellanten med 300 Kr.

I Salær og Udlæg for Højesteret til Højesteretssagfører Jørgensen betaler Indstævnte 200 Kr. og 7 Kr. 10 Øre.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Den 15. Juni 1938 blev Sagsøgeren, Tømrermester Henry Breinholdt Poulsen, der $\frac{1}{2}$ Aar i Forvejen var begyndt at arbejde som selvstændig Tømrermester, antaget af A/S Centralværkstederne for Bygningshaandværk til en Timeløn af 2 Kr. 10 Øre, hvilken Lønning han stadig oppebar, indtil han den 24. Februar 1941 af Aktieselskabet blev opsagt til Fratræden den 28. s. M., hvorefter han fratraadte under Protest. Da Sagsøgeren anser sig for omfattet af Funktionærlovens § 1 b, hævder han, at han den 24. Februar 1941 tidligst kunde have været opsagt med 3 Maaneders Varsel til Fratræden 1. Juni 1941, og han kræver derfor Løn for Tiden 1. Marts til 1. Juni 1941. Da hans samlede Indtægt hos Sagsøgte i 1940 androg 7209 Kr., svarende til 600 Kr. maanedlig, kræver han Løn for de nævnte 3 Maaneder à 600 Kr. eller 1800 Kr. med Renter deraf 5 pCt. aarlig fra Stævningens Dato den 6. Maj 1941 samt Feriemærker 4 pCt. af det anførte Beløb = 72 Kr.

Til Støtte for sin Paastand om, at han efter sit Arbejde hos Sagsøgte henhører under Funktionærloven, har Sagsøgeren anført, at han blev antaget som tilsynsførende Tømrermester, og at hans Arbejde bestod i Udregning af Tilbud, Indkøb af og Regnskabsføring vedrørende Materialer, Antagelse og Afskedigelse af Folk, Ledelse af og Tilsyn med

Folkenes Arbejde (han havde i Almindelighed 3 à 6 Mand under sig, men i nogle Perioder langt flere), samt Udskrivning af Tekst til Regninger. Sagsøgerens Regnskab med Hensyn til Materialerne indskrænkede sig ikke til at notere, at de fakturerede Materialer var leveret, men han specificerede og beregnede Prisen for samtlige de Materialer, der var medgaaet til de paagældende Arbejder, for at det kunde konstateres, om Tilbudet havde givet Tab eller Gevinst.

Sagsøgte, der er et Datterselskab af Dansk Grundejerabonnement A/S, procederer til Frifindelse og har til Støtte herfor anført bl. a. følgende:

Sagsøgeren blev antaget, fordi man da paatænkte at oprette en Afdeling, der kunde paatage sig Udførelsen af Tømrerarbejde; Sagsøgeren blev ikke antaget som Tømrermester, men som Svend for den foran opgivne Timeløn. Han har da ogsaa hele Tiden deltaget i det manuelle Arbejde, saa snart ikke andet Arbejde beslaglagde hans Tid. Ifølge en af Sagsøgte udarbejdet Liste over det Antal Svende, der foruden Sagsøgeren arbejdede i Sagsøgte's Tjeneste i den paagældende Afdeling, var der i Tiden 14. Juni til 21. September 1938 ikke andre Svende end han, senere var der ansat fra 1—6 Svende, og kun i Perioden 28. April til 22. Maj 1940, da der blev indrettet Tilflugtsrum mange Steder, var der ansat 9—27 Svende. Som den ældst antagne fik Sagsøgeren et vist faktisk Opsyn med de andre Svende og ogsaa nogen Ledelse af dem, idet Arkitekterne, efter hvis Instruktion Arbejderne udførtes, jo ikke kunde være til Stede paa Arbejdspladsen hele Tiden. Men dette Tilsynsforhold har ikke paa noget Tidspunkt ændret noget i den af begge Parter fastslaaede Karakter af Sagsøgerens Stilling. Naar Sagsøgeren har henvist til et af Sagsøgte bestilt Kort, hvori bl. a. findes trykt: »H. Poulsen Tømrermester«, er dette Kort kun en Legitimation udadtil, men det har ikke nogen Betydning for Sagsøgerens Stilling hos Sagsøgte. Sagsøgte har anført, at der siden 1937 har været ansat en Malermester hos dem; han deltog ikke selv i Arbejdet og havde fast ugentlig Løn; han er Funktionær hos dem. Det er rigtigt, at Sagsøgeren under Hensyn til Arbejdets Omfang kunde antage og afskedige Svende, men selvfølgelig ikke uden om Kontoret.

Sagsøgte har endvidere anført, at Sagsøgerens Anbringender om hans øvrige Funktioner og hans Selvstændighed med Hensyn til disse ikke er rigtige; Sagsøgeren ser ganske bort fra, at der over ham stod en Direktør, en Disponent og forskellige Arkitekter, der havde den bestemmende Myndighed paa alle Omraader. Det er rigtigt, at Sagsøgte, naar der skulde afgives Tilbud, som den først antagne Svend beregnede Mængde og Pris for Materialer og Arbejds løn, men Disponenten efterregnede og kontrollerede Sagsøgerens Beregninger og regnede Avancen ud. Sagsøgeren sagde, hvad der skulde bruges af Materialer, men han kunde ikke disponere paa egen Haand; han og Disponenten talte om, hvem der skulde være Leverandør, men den egentlige Bestemmelsesret herom var hos Direktøren. Naar Arbejdet var færdigt, regnede Sagsøgeren Prisen for de benyttede Materialer samt den udbetalte Arbejds løn ud i første Omgang efter Konference med Disponenten. Sagsøgeren har 2—3 Gange rettet Henvendelse til Direktøren, om han ikke kunde

blive fastansat (faa fast Lønning), men Direktøren afviste Spørgsmaalet om en saadan fast Ansættelse.

Under Domsforhandlingen er der afgivet Forklaring af Sagsøgeren i Overensstemmelse med det foran for ham anførte. Der er derhos afgivet Forklaring af Sagsøgtes Direktør Vilhelm Jeppesen, der særligt har forklaret, at han traf Aftale med Sagsøgeren om, at denne skulde arbejde som Svend, men han udtalte, at hvis det paatænkte Arbejde med den nye Afdeling gik, var der en Chance for, at Sagsøgeren kunde komme til at lede Afdelingen; nogen Forandring i Sagsøgerens Stilling var ikke foregaaet, da han blev afskediget. Endvidere er der afgivet Forklaringer af Sagsøgtes tidligere Disponent Ole Jørgensen, der bl. a. har forklaret, at han vel efter sit fleraarige Arbejde havde ret godt Kendskab til Udførelsen af Tømrerarbejder, men som bogholderimæssig uddannet selvfølgelig faktisk tog afgørende Hensyn til Sagsøgerens Mening om saadanne Arbejders Udførelse, f. Eks. om, hvor mange Svende der skulde benyttes, af Arkitekt Erik Clement, der bl. a. har udtalt, at han gav Sagsøgeren Ordre om de forskellige Arbejder, af Overretssagfører Erik Gangsted, og af Arkitekt Anton Bentzen, der har udtalt, at han gav Instrukser med Hensyn til Arbejderne saavel i større som i mindre Anliggender.

Efter det for Retten foreliggende om Sagsøgerens Arbejde i Sagsøgtes Forretning, finder Retten ikke, at Sagsøgerens Paastand om, at han i Henhold til Funktionærlovens § 1 litr. b maa anses som havende været Funktionær hos Sagsøgte, kan tages til Følge, og Sagsøgte vil herefter være at frifinde.

Sagens Omkostninger findes Sagsøgeren at burde godtgøre Sagsøgte med 200 Kr.

En af de voterende Dommere afgav følgende

D i s s e n s :

I Modsætning til Flertallet mener jeg efter det foreliggende at maatte anse Sagsøgerens Stilling for faktisk at have været af den Beskaffenhed, at den falder ind under Funktionærlovens § 1 b; særlig henviser jeg til, at Disponent Jørgensen har forklaret, at Sagsøgeren havde den reelle Bestemmelse om, hvor mange Mænd der skulde bruges til et Arbejde. Jeg vil derfor tage Sagsøgerens Paastand til Følge og tilkende ham Sagens Omkostninger.

Nr. 226/1942. Købmand **Peter Beltoft** (Steglich Petersen)
m o d
Købmand **Viggo Bjerrehus** (Gorrissen).

(Erstatning for Mangler ved købt Forretning).

Vestre Landsrets Dom af 13. Juli 1942 (III Afd.): Sagsøgte, Købmand Viggo Bjerrehus, bør for Tiltale af Sagsøgeren, Købmand Peter Beltoft, i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger ophæves.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Vestre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret har Appellanten under Henvisning til en i Sagen afgivet Skønsforretning paastaet Indstævnte dømt til Betaling af 6000 Kr., subsidiært et mindre af Retten fastsat Beløb.

Efter de i Sagen tilvejebragte Oplysninger maa det antages at have staaet Indstævnte klart, at Appellanten lagde afgørende Vægt paa, at Indehaveren af Naboforretningen var bundet af Konkurrenceklausulen, og Indstævnte, der vidste, at Chr. Bech havde afhændet Forretningen til sin Søn, og som ikke havde noget Grundlag for at anse Sønnen bundet af Klausulen, burde derfor paa tydelig Maade have gjort Appellanten opmærksom paa Ejerskiftet, hvad han ikke kan antages at have gjort. Her-efter findes Appellanten at være berettiget til at kræve et Afslag i Købesummen. Dette Afslag findes bl. a. under Hensyn til, at Appellanten ikke var berettiget til at anse sig varig sikret mod Konkurrence fra Naboforretningen, passende at kunne fastsættes til 2500 Kr., og Indstævnte vil derfor være at dømme til at betale Appellanten dette Beløb med Renter.

Sagens Omkostninger for begge Retter findes Indstævnte at burde betale til Appellanten med 600 Kr.

Thi kendes for Ret:

Indstævnte, Købmand Viggo Bjerrehus, bør til Appellanten, Købmand Peter Beltoft, betale 2500 Kr. med Renter 5 pCt. aarlig fra den 27. September 1941, til Betaling sker, og Sagens Omkostninger for begge Retter med 600 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

I Aaret 1928 solgte Købmand Chr. Bech i Ranum, der da drev Forretning sammesteds saavel med Grovvarer som med Kolonial og Isenkram, sin Forretning i de to sidstnævnte Varebrancher tillige med Ejendommen Matr. Nr. 8 g og 22 d i Ranum til Sagsøgte, Købmand Viggo Bjerrehus, Ranum, der som et Led i Handlen udlejede et paa Matr. Nr. 8 g beliggende Pakhus til Bech for Tiden indtil den 1. Juli 1977, saaledes at Berigtigelse af Lejen for hele Perioden samtidig fandt Sted. Bech, der fortsatte sin Handel med Grovvarer fra Naboejendommen Matr. Nr. 7 v af Ranum, forpligtede sig ved det af Bech udstedte Skøde til »ikke i Ranum eller en Afstand af 8 km at drive Kolonial eller Isenkramforretning eller anden dermed konkurrerende Forretning — — —«

Sagsøgeren, Købmand Peter Beltoft, Ranum, der i sin Tid havde været Uddeler og derefter ejet en Gaard i Lundby, som han solgte i

August 1940, ønskede paa dette Tidspunkt at erhverve en Kolonialhandel, i hvilken Anledning han kom i Forbindelse med Sagsøgte, hvem han besøgte i Ranum i Slutningen af nævnte Maaned for at drøfte et eventuelt Køb af Sagsøgtes Forretning og Ejendom. Den 6. n. M. kom Sagsøgeren paany til Ranum for at fortsætte Forhandlingerne med Sagsøgte, og der opnaaedes ved denne Lejlighed Enighed om Handlen, idet der samme Dag af en tilstedeværende Ejendomskommissionær oprettedes en udførlig Slutseddel, der den 11. s. M. blev afløst af et af Sagfører Hansen i Løgstør i Overensstemmelse med Slutsedlens Indhold udfærdiget Skøde. Foruden de i Slutsedlen indeholdte Bestemmelser, hvoraf blandt andet fremgik, at Købesummen var 38.500 Kr., samt at det var Sagsøgte forbudt at konkurrere med den af ham solgte Forretning inden for en vis Afstand fra denne, blev der i Skødet yderligere optaget en Bemærkning om, at Købmand Chr. Bech havde forpligtet sig overfor Sagsøgte i Henhold til den fornævnte i Skødet fra Bech til Sagsøgte indeholdte Konkurrenceklausul. Endvidere bemærkes i Skødet, at Sagsøgeren var gjort bekendt med den med Købmand Bech indgaaede Lejekontrakt vedrørende Pakhuset, og at han ved Paategning paa Kontrakten havde overtaget Sagsøgtes Rettigheder og Forpligtelser i Henhold til denne. Det fremgaar endelig af Skødet, at Købesummen for den faste Ejendom udgjorde 22.000 Kr., samt at Værdien for medfulgt Løsøre og overdragne Forretning ikke var under 16.500 Kr.

Kort Tid efter, at Sagsøgeren havde overtaget Ejendommen, begyndte Købmand Chr. Bechs Søn, Erik Bech, til hvem hans Fader havde overdraget Ejendommen Matr. Nr. 7 v og den derfra drevne Forretning ved et den 2. Marts 1940 dateret den 27. s. M. tinglyst Skøde, at drive Handel med visse Isenkramvarer og med Markfrø, og da Sagsøgeren protesterede herimod, svarede Erik Bech, at Konkurrenceklausulen var ham uvedkommende, og at han ansaa sig berettiget til naarsomhelst at udvide sin Forretning til ogsaa at omfatte Salg af Kolonialvarer. Det gøres nu fra Sagsøgerens Side gældende, at Sagsøgte ved Handlens Indgaaelse har lovet ham samme Konkurrencefrihed, som Sagsøgte selv i sin Tid havde sikret sig, og at dette ved Sagsøgerens Overvejelse om, hvilken Købesum han kunde give for Ejendom og Forretning, var af afgørende Betydning for ham. Da Sagsøgte imidlertid trods det saaledes givne Løfte ikke har kunnet sikre Sagsøgeren Konkurrencefrihed fra Ejeren af Matr. Nr. 7 v med Hensyn til Kolonial- og Isenkramvarer, har Sagsøgeren under nærværende Sag søgt Sagsøgte til at erstatte ham den Mindreværdi, den ham overdragne Ejendom og Forretning under disse Forhold har for ham, med 10.000 Kr., af hvilket Beløb han paastaar sig tillagt Rente 5 pCt. p. a. fra den 27. September 1941, indtil Betaling sker.

Sagsøgte har paastaet sig irifundet for Sagsøgerens Tiltale.

Sagfører Arthur Hansen har givet Møde under Sagen som Proces-tilvarslet.

Sagsøgeren har som Part forklaret, at Sagsøgte ved de Forhandlinger, der fandt Sted mellem Parterne i Ranum umiddelbart før Slutsedlens Oprettelse, udtalte, at det ikke havde saa meget at sige, at Pakhuset var udlejet til Chr. Bech, da han ikke maatte konkurrere med

Sagsøgte. Da Sagsøgeren ved denne Lejlighed saa, at der hos Bech henstod nogle Ruller Pigtraad, spurgte han Sagsøgeren, hvorledes dette kunde være, idet Pigtraad efter Sagsøgerens Mening henhørte under Isenkram. Hertil svarede Sagsøgte, at han havde givet Bech særlig Tilladelse til at handle med denne Vare. Ved Skødets Udfærdigelse den 11. September 1940, der skete paa Sagfører Hansens Kontor i Løgstør, forlangte Sagsøgeren, der ikke vidste, at der fandtes to Købmænd af Navnet Bech i Ranum, at der i Skødet skulde optages en Bestemmelse om Købmand Bechs Forpligtelse til ikke at drive konkurrerende Virksomhed, og Sagfører Hansen indførte derpaa et Referat af den oftnævnte Klausul i Skødet. Omkring den 1. December 1940 gjorde Sagsøgte Sagsøgeren opmærksom paa, at Erik Bech averterede med Isenkramvarer og Markfrø, og Sagsøgte sagde samtidig, at han vilde gøre Bech opmærksom paa, at han ikke havde Ret dertil.

Sagsøgte har som Part forklaret, at han, da Sagsøgeren besøgte ham sidst i August Maaned 1940, viste Sagsøgeren Pakhuset og oplyste, at Bech havde lejet det for 49 Aar. Da Sagsøgeren spurgte, hvem der boede ved Siden af, svarede Sagsøgte, at det gjorde Bech, af hvem han havde købt Forretningen, og at Bech nu havde solgt sin Forretning til sin Søn. Ved Paavisningen af Pakhuset meddelte Sagsøgte Sagsøgeren, at Bech ikke maatte drive konkurrerende Handel med Sagsøgte, men at Sagsøgte godt maatte handle med Grovvarer.

Da Skødet blev udfærdiget, blev der i det indført en Bemærkning om, at en i Pakhuset beroende Elektromotor og Knuser ikke tilhørte Sælgeren, og i den Anledning sagde Sagsøgeren, at han ønskede indført i Skødet, at Købmand Bech ikke maatte drive konkurrerende Handel. Sagsøgte har ikke, før Skødet blev underskrevet, talt med Sagsøgeren om Bechs Handel med Pigtraad, men da Sagsøgeren nogen Tid senere lagde Mærke til, at der uden for Bechs Forretning stod nogle Ruller Pigtraad, henvendte Sagsøgeren sig i den Anledning til Sagsøgte, der oplyste at Chr. Bech havde købt Pigtraaden til Videreforhandling i Henhold til gammel Aftale med ham. Købmand Chr. Bech har i den Tid, Sagsøgte ejede Forretningen, altid overholdt Konkurrenceklausulen og udover Grovvarer kun handlet med Ting, som Sagsøgeren gav ham Lov til, og det samme har været Tilfældet med hans Søn Erik Bech. Omkring 1. December 1940 ringede Sagsøgeren til Sagsøgte og besværede sig over, at Bech averterede med Isenkram og Markfrø. Sagsøgte svarede hertil, at Sagsøgeren burde tale med Bech derom, men da Sagsøgeren bad Sagsøgte, om han vilde rette Henvendelse til Bech om Sagen, gjorde Sagsøgte det. Sagsøgte var ikke ved Salget af sin Ejendom klar over, hvorvidt Erik Bech var bundet ved Konkurrenceklausulen, men han hævder, at han heller ikke har lovet noget i den Henseende.

Sagfører Arthur Hansen, Løgstør, der har udfærdiget Skødet til Sagsøgeren, har som Vidne forklaret, at Bemærkningen i dette Skøde om, at Købmand Chr. Bech ikke maatte drive konkurrerende Virksomhed, er overført fra Sagsøgtes Skøde, der var til Stede paa Vidnets Kontor. Vidnet, der vidste, at Erik Bech havde købt sin Faders Forretning, mente, at Erik Bech ogsaa var bundet ved Konkurrenceklausulen.

Dette Spørgsmaal blev dog ikke drøftet under Affattelsen af Skødet, idet Vidnet, der dog ikke længere har nogen bestemt Erindring i saa Henseende, er af den Formening, at Bemærkningen om Klausulen blev indført i Skødet paa hans Initiativ.

Ejendomsægler Frederik Simonsen, Aars, der har oprettet Slutsedlen mellem Parterne, har som Vidne forklaret, at der ikke, medens han var til Stede, var Tale om, at Bech ikke maatte drive konkurrerende Virksomhed. Vidnet var ligeledes til Stede paa Sagfører Hansens Kontor, da Skødet blev konciperet, men lagde ikke særlig Mærke til, at den omhandlede Passus blev indføjet i det, formentlig fordi han ikke vidste, at Chr. Bech havde solgt sin Forretning til Erik Bech.

Da hverken Købmand Chr. Bech eller hans Søn har forpligtet sig overfor Sagsøgeren, og da denne ikke kunde gaa ud fra, at den paa-gældende Konkurrenceklausul, der ikke var lyst som Servitut paa Ejendommen Matr. Nr. 7 v til Fordel for Ejeren af Matr. Nr. 8 g og 22 d, ogsaa skulde gælde, naar Sagsøgte solgte sin Ejendom, findes det betænkeligt at anse det bevist, at Sagsøgte under de Forhandlinger, der fandt Sted mellem ham og Sagsøgeren, har lovet, at han kunde holde Sagsøgeren fri for Konkurrence fra Indehaveren af den fra Naboejendommen drevne Forretning. Der maa herved lægges Vægt paa, at Slutsedlen, der indeholder en detailleret Ordning af hele Parternes Mellemværende, kun bestemmer, at Sagsøgte ikke maa drive konkurrerende Virksomhed og at den omhandlede Passus efter det oplyste blev indført i Skødet, uden at Meningen hermed blev nærmere drøftet mellem Parterne. Herefter vil Sagsøgte være at frifinde for Sagsøgerens Tiltale.

Sagens Omkostninger findes efter Omstændighederne at burde op-hæves.

En af Dommerne afgav følgende

Dissens:

Det er vel ikke godtgjort, at Sagsøgte ved Handlen om Forretningen har garanteret Sagsøgeren mod Konkurrence fra den i Naboejendommen drevne Forretning, men da efter Sagsøgtes egen Fremstilling Bestemmelsen om Konkurrenceklausulen optoges i Skødet paa Sagsøgerens Forlangende, maa der gaas ud fra, at denne Klausul har været paa Tale under Handlen mellem Parterne forud for dette Tidspunkt, idet det ikke kan antages, at Sagsøgeren som fremmed og ukendt med Forholdene selv har været kendt med denne, ligesom det maa antages, at det er Sagsøgte, der har gjort Sagsøgeren bekendt med den. Fremdeles maa Sagsøgte have været klar over, at Sagsøgeren lagde Vægt paa denne Klausul, og at dens Gyldighed til Gunst for Sagsøgeren har været afgørende for den budte Købesums Størrelse. Ved Klausulens Bortfald maa der derfor tilkomme Sagsøgeren et Afslag i Købesummen. Allerede af den Grund, at der efter det oplyste ikke kan gaas ud fra, at der foreløbig vil blive tilført Sagsøgeren en fuldstændig Konkurrence fra Købmand Erik Bechs Side, vil der alene kunne blive Spørgsmaal om Tilkendelse af et Afslag svarende til den Usikkerhed, som Mulighed for Konkurrence frembyder for Sagsøgeren. Det denne herefter tilkommende

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

87. Aargang

Højesteretsaaret 1943.

Nr. 11

Fredag den 11. Juni.

Der findes dernæst paa Grundlag af de i Sagen tildels efter Dommens Afsigelse tilvejebragte Oplysninger at tilkomme Indstævnte et Afslag i Anledning af de om Lejeforholdene givne urigtige Oplysninger, medens der ikke findes at kunne tilkomme Indstævnte noget Afslag i Anledning af de forefundne Bygningsmangler.

Hvad endelig Husbukkeangrebet angaar, bemærker syv Dommere, at det ikke kan anses godtgjort, at Appellanten eller Gustavsen har haft Kendskab til dette Angreb, og at der som Følge heraf ikke vil kunne tilkendes Indstævnte noget Afslag paa dette Grundlag.

Disse Dommere finder herefter, at det Indstævnte tilkommende samlede Afslag passende kan ansættes til 7000 Kr., hvorhos de vil paalægge Appellanten at betale Sagens Omkostninger for begge Retter til Indstævnte med 600 Kr.

To Dommere tiltræder den indankede Doms Afgørelse med Hensyn til Husbukkeangrebet og kan herefter tiltræde, at der tilkendes Indstævnte ialt 12.000 Kr.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Appellanten, Bankbestyrer Egon Hansen, bør til Indstævnte, Fru Marie Feddersen, betale 7000 Kr. med Renter 5 pCt. aarlig fra den 15. November 1941, til Betaling sker, og Sagens Omkostninger for begge Retter med 600 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Ved betinget Skøde af 7. Juni 1940 med endeligt Skøde af 25. Juni 1940, tinglyst den 26. s. M., købte Sagsøgerinden, Fru Marie Feddersen, af Sagsøgte, Bankbestyrer Egon Hansen, den denne tilhørende Ejendom Matr. Nr. 80 af Vanløse, beliggende Jyllingevej 62 og Skjulhøj Allé 1 og 3. Købesummen udgjorde Kr. 268.500,00 med en kontant Udbetaling

paa Kr. 40.000,00, medens Restkøbesummen berigtigedes ved Overtagelse af de i Ejendommen indestaaende Prioriteter samt ved Udstedelse af en Panteobligation, stor Kr. 34.216,45. I Skødet hedder det bl. a., at Sælgeren »garanterer, at der ham bekendt ikke findes Svamp eller Husbukke i Ejendommen«. Ejendommen blev købt bl. a. paa Grundlag af en Opstilling, som Sagsøgerinden havde faaet udleveret af Ejendomsmægler E. Meilstrup-Hansen, men iøvrigt var de forud for den endelige Handel gaaende Forhandlinger væsentlig blevet ført mellem Sagsøgerinden og Muremester Gustav Gustavsen paa Sagsøgtes Vegne. Muremester Gustavsen havde i sin Tid — for 5—6 Aar siden — selv opført Ejendommen ved betydelige Tilbygninger til en paa Grunden forud værende, mindre, ældre Ejendom, og Sagsøgte havde købt den samlede Ejendom af ham ved Skøde lyst 7. Juli 1939.

Efter at have overtaget Ejendommen mener Sagsøgerinden nu at have konstateret, at Sagsøgte eller dennes Repræsentant paa forskellige Punkter har givet hende urigtige Oplysninger om Ejendommen, og da der derhos har vist sig et alvorligt og udbredt Angreb af Husbukke i den ældre Del af denne, har hun under nærværende ved Stævning af 6. November 1941 anlagte Sag paastaet Sagsøgte tilpligtet som Afslag i Købesummen at betale hende et Beløb paa 20.000 Kr., subsidiært et efter Rettens Skøn fastsat Beløb, tilligemed Renter heraf 5 pCt. aarlig fra Sagens Anlæg den 15. November 1941.

Sagsøgte har paastaet sig frifundet.

Til Støtte for sin Paastand har Sagsøgerinden nærmere anført, at Ejendomsskylden paa den fornævnte Opstilling over Ejendommens Udgifter og Indtægter var anført at være 260.000 Kr., medens den i Virkeligheden kun er 250.000 Kr., og at Kreditforeningsydelseerne er anført at være Kr. 5278,00, medens de i Virkeligheden andrager Kr. 5928,00 aarlig. Differencen, 650 Kr. aarlig, udgjorde da det aarlige Afdrag. Efter Opstillingen skulde der »til Forrentning, Vedligeholdelse og Overskud« aarligt være til Disposition et Beløb paa ca. 9000 Kr., foruden til Afdrag 2650 Kr.; dette Beløb paa ca. 9000 Kr. formindskes imidlertid efter foranstaaende med 650 Kr., og da Sagsøgerinden har købt Ejendommen til en Pris, der svarer til 11 Gange den samlede Lejeindtægt, mener hun, at hun alene for dette Forholds Vedkommende har Krav paa et Afslag i Købesummen paa 7150 Kr.

Videre har Sagsøgerinden anført, at der ogsaa med Hensyn til nogle af Lejemaalene er givet hende urigtige Oplysninger; dette gælder navnlig nogle Lokaler, udlejet til Restaurationsbrug for en aarlig Leje af 3600 Kr. Paa hendes Forespørgsel om dette Lejemaal meddelte Muremester Gustavsen hende, at Restaurationen, der for største Delens Vedkommende havde sine Lokaler i den gamle Ejendom, gik glimrende, og at Restauratøren havde haft Lejemaalene i ca. 25 Aar, medens det virkelige Forhold var det, at Lejeren i December 1939 havde faaet refunderet 3 Maaneders Leje, 900 Kr., af det af ham forudbetalte Lejebeløb, ligesom hans Telefon var lukket og hans Spiritusbevilling frataget ham; ogsaa en anden Lejer, der havde en Modeforretning, havde af den forudbetalte Leje faaet refunderet 3 Maaneders Leje med Kr. 362,50; dette var sket saa sent som i Maj 1940, ogsaa uden at man forud for

Handlen havde meddelt Sagsøgerinden noget herom; begge disse Lejere fraflyttede Ejendommen kort efter hendes Overtagelse af denne.

Videre har Sagsøgerinden anført, at det har vist sig, at Ejendommen ikke fuldtud opfylder Bygningsmyndighedernes Krav, idet det — efter Klage fra en Lejers Side — er pålagt hende af Bygningsinspektoratet ved en Kvistlejlighed at forhøje Ydermuren ovenover Tagrenden med $2\frac{1}{2}$ Murstensskift, idet den lodrette Ydervæg under Tagskraaning her alene var opført af Celotexplader; disse Bygningsforandringer har medført en samlet Udgift for Sagsøgerinden paa Kr. 459,47.

Endelig har Sagsøgerinden med Hensyn til det foran omtalte Husbukkeangreb anført, at hun ved Købet af Ejendommen ikke fik forevist Loftsetagen, og først da Loftet ved en Lejers Fraflytning blev tilgængeligt, blev Angrebet konstateret. Bekostningen ved de efter dette Angreb fornødne Istandsættelser samt ved Husbukkenes Udryddelse vil andrage ialt Kr. 5276,00.

Som foran nævnt mener Sagsøgerinden, at samtlige disse Forhold maa berettige hende til at erholde et Afslag i Købesummen, som hun finder passende vil kunne ansættes til ialt 20.000 Kr.

Overfor det af Sagsøgerinden saaledes anførte gør Sagsøgte i alt væsentligt gældende, at han ikke har været bekendt med de Fejl, der fandtes i den af Ejendomsmægler Meilstrup-Hansen udarbejdede Opstilling — de fandtes ikke i den Opstilling, han selv havde udfærdiget og overgivet Muremester Gustavsen, at han intet Kendskab har haft til, at de paagældende Lejere var i økonomiske Vanskeligheder, og at han heller ikke har haft noget Kendskab hverken til den nu paatalte Bygningsmangel eller til Husbukkeangrebet paa Loftet, hvor han aldrig har været.

Under Sagen er der afgivet Forklaringer af Sagsøgerinden og Sagsøgte samt af Sagsøgerindens Mand, pens. Lokomotivfører Alfred Feddersen, og af Muremester Gustav Gustavsen og Ejendomsmægler Ejvind Meilstrup-Hansen, for hvilke sidste Sagsøgte har ladet forkynde litis denuntiatio.

Endvidere er der med Hensyn til Husbukkeangrebet afholdt en Syns- og Skønsforretning. Den udmeldte Skønsmand, Ingeniør Wichmann, har bl. a. udtalt, at der i Ejendommen Skjulhøj Allé 3 — den ældre Del af Ejendommen — fandtes et meget kraftigt Angreb udbredt i alt Tagets Tømmer, og at Angrebets Omfang og Karakter tyder paa, at det er mindst 20—30 Aar gammelt; videre har Skønsmanden udtalt, at Tømmerets Udseende og Gulvbræddernes Tilstand er en saadan, at Usagkyndige ikke kan undgaa at se, at der er noget alvorligt paa Færde, at nogle nye Gulvbrædder paa Loftet maa antages at være lagt til Erstatning for Brædder, der var angrebet af Husbukke, og at det forekommer sandsynligt, at man, da man sammenbyggede det angrebne Hus med det nye, maa have bemærket Angrebet, da man ved denne Lejlighed har gennemsavet flere Spær og antagelig har foretaget en Afstivning af Skorstensstolen.

Af de for Landsretten afgivne Forklaringer fremgaar, at der forud for Slutsedlens Underskrift, der fandt Sted den 18. Maj 1940, blev

afholdt et Møde paa ca. 3 Timer hos Sagsøgerindens Sagfører; i dette Møde deltog, foruden den paagældende Sagfører, Sagsøgerinden og Ejendomsmægler Meilstrup-Hansen samt Murermester Gustavsen; man drøftede her, foruden de almindelige Betingelser for Handlen, ogsaa Spørgsmaalet om Svamp og Husbukke og enedes sluttelig om den foran gengivne, i Skødet optagne Formulering af Sagsøgtes Garanti paa disse Punkter, en Formulering, som derefter med samme Ordlyd blev indføjet i Slutsedlen. Efter de foreliggende Oplysninger, herunder bl. a. ogsaa Skønsmandens Udtalelse om, at Husbukkeangrebet efter al Sandsynlighed maa være bemærket ved Sammenbygningen af den ny og den gamle Del af Ejendommen, finder Retten det ubetænkeligt at gaa ud fra, at Murermester Gustavsen maa have været vidende om dette Angreb. Da det imidlertid er ubestridt, at Gustavsen, der optraadte som Sagsøgtes Repræsentant og for saa vidt Befuldmægtigede, ikke paa Mødet den 18. Maj paa nogen Maade omtalte dette Husbukkeangreb tiltrods for, at Spørgsmaalet om Svamp og Husbukke som nævnt udtrykkeligt blev drøftet, findes Sagsøgte, uanset at han ikke selv var til Stede i dette Møde, og uanset at han formentlig ikke selv har haft Kendskab til, at Ejendommen var angrebet af Husbukke, at maatte være ansvarlig overfor Sagsøgerinden for, at hun ikke er blevet behørig oplyst om dette Forhold. Ganske de samme Betragtninger kommer til Anvendelse med Hensyn til de ved Ejendommen forefundne Bygningsmangler, ligesom Sagsøgte ogsaa maa bære Ansvar for, at den af hans Repræsentant, Murermester Gustavsen, til Sagsøgerinden udleverede Opstilling Ejendommen vedrørende har indeholdt urigtige Oplysninger med Hensyn til Størrelsen af de aarlige Kreditforeningsydelse. For disse Forholds Vedkommende maa der derfor gives Sagsøgerinden Medhold i, at hun har Krav paa et vist Afslag i Købesummen.

Hvad derimod angaar den i Opstillingen indeholdte urigtige Oplysning om Ejendomsskylden skal bemærkes, at det af Skødet fremgaar, at den rette Ejendomsskyld i hvert Fald forelaa oplyst, inden det endelige Skøde blev underskrevet, og der maa efter de afgivne Forklaringer gaas ud fra, at man netop da har drøftet dette Spørgsmaal, uden at Sagsøgerinden i denne Anledning fremkom med noget bestemt formuleret Krav overfor Sagsøgte. Sagsøgerinden findes derfor nu at maatte være afskaaret fra at støtte nogen særlig Ret herpaa.

Hvad endelig angaar Spørgsmaalet om Lejemaalet i Ejendommen findes det — uanset at Sagsøgerinden efter Rettens Formening burde være underrettet om de Reguleringer med Hensyn til Lejen, der var sket ret umiddelbart før hendes Køb — dog overvejende betænkeligt at statuere, at der her er givet hende saadanne urigtige Oplysninger, at hun som Følge heraf skulde kunne kræve et yderligere Afslag i Købesummen; det skal herved særlig bemærkes, at Sagsøgte (?) Gustavsen bestemt har benægtet at have haft Kendskab specielt til Restauratørens økonomiske Vanskeligheder, og Urigtigheden heraf ses ikke godtgjort under Sagen.

Det Afslag i Købesummen, Sagsøgerinden efter alt foranstaende har Krav paa, findes efter samtlige Omstændigheder passende at kunne

fastsættes til 12.000 Kr., og for dette Beløb med Renter som paastaaet vil der herefter være at give Dom.

Sagens Omkostninger findes Sagsøgte at burde godtgøre Sagsøgerinden med 800 Kr.

Mandag den 21. Juni.

Nr. 102/1943.

Rigsadvokaten

mod

Gilbert Nielsen, Cajus Marentius Henrik Johansen (Hartvig Jacobsen), Edvin Carl Louis Petersen, Osvald Lembke Jensen, Johannes Madsen Lindvang og Frode Gabrielsen (Svane),

der tiltales for Overtrædelse af Lov Nr. 388 af 22. Juli 1940 § 1 m. v.,

og

Preben Christian Wistisen (Gamborg),

der tiltales for Overtrædelse af Lov Nr. 14 af 18. Januar 1941 § 3, Nr. 3.

Københavns Byrets Dom af 11. Februar 1943: De Tiltalte — — — Gilbert Nielsen, Cajus Marentius Henrik Johansen, Edvin Carl Louis Petersen, Osvald Lembke Jensen, — — — Johannes Madsen Lindvang, — — — Frode Gabrielsen — — — og Preben Christian Wistisen bør straffes med Fængsel: Tiltalte Nielsen i 8 Aar, hvoraf 128 Dage anses som udstaaet, Tiltalte Johansen i 6 Aar, hvoraf 128 Dage anses som udstaaet, Tiltalte Edvin Petersen i 2 Aar, hvoraf 126 Dage anses som udstaaet, Tiltalte Lembke Jensen i 1 Aar og 6 Maaneder, hvoraf 126 Dage anses som udstaaet, — — — Tiltalte Lindvang i 1 Aar, hvoraf 9 Dage anses som udstaaet, — — — Tiltalte Gabrielsen i 60 Dage, — — — Tiltalte Wistisen i 2 Aar og 6 Maaneder, hvoraf 105 Dage anses som udstaaet. De i Bevaring til Sagen tagne Effekter nemlig: 93 Pakker indeholdende Papir, Konvolutter, Stencils m. m., 1 Trækasse indeholdende Papir, Tryksværte m. v., 1 Kuffert indeholdende en Brevordner med forskellige Navne og Adresser, samt iøvrigt Papir og lignende og 33 Pakker Papir og lignende, inddrages til Fordel for Statskassen. De Tiltalte bør derhos een for alle og alle for een betale $\frac{9}{10}$ af Sagens Omkostninger bortset fra Forsvarersalærerne. De Tiltalte — — — Gabrielsen og — — — betaler derhos een for alle og alle for een til den for dem beskikkede Forsvarer, Landsretssagfører Lunøe, 450 Kr. De Tiltalte Nielsen, Johansen — — — betaler derhos een for alle og alle for een til den for dem beskikkede Forsvarer, Landsretssagfører Sig. Bruun, 550 Kr. De Tiltalte Edvin Petersen — — — betaler derhos een for alle og alle for een til den for dem beskikkede Forsvarer, Overretssagfører Alster, 450 Kr. De Tiltalte

— — — og Lindvang betaler derhos een for alle og alle for een til den for dem beskikkede Forsvarer, Landsretssagfører Kant 500 Kr. De Tiltalte Osvald Jensen — — — og Wistisen betaler derhos een for alle og alle for een til den for dem beskikkede Forsvarer, Landsretssagfører Vøhtz, 575 Kr.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Københavns Byret afsagte Dom er ifølge Justitsministeriets Bestemmelse i Medfør af § 6, Stk. 2, i Lov Nr. 14 af 18. Januar 1941, jfr. § 2, Nr. 2 og § 3 i Lov Nr. 206 af 9. Maj 1942 indanket for Højesteret dels af det Offentlige, forsaavidt angaar de Tiltalte Gilbert Nielsen, Cajus Marentius Henrik Johansen, Edvin Carl Louis Petersen, Osvald Lembke Jensen, Johannes Madsen Lindvang, Frode Gabrielsen og Preben Christian Wistisen med Paastand om Domfældelse i Forhold I af de 5 førstnævnte Tiltalte efter Lov Nr. 14 af 18. Januar 1941 § 3, Nr. 3, og om Skærpelse af de idømte Straffe, dels af de nævnte Tiltalte.

De Tiltalte Nielsen, Petersen, Jensen, Lindvang og Gabrielsen, paastaar i Forhold I Frifindelse under Henvisning til Presse-lovens § 6.

De Tiltalte Nielsen og Wistisen paastaar i Forhold III Frifindelse, subsidiært Anvendelse af Straffelovens § 21.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Ad Forhold I.

For Højesteret omfatter Tiltalen ikke Skriftets Nr. 12 for Oktober 1942.

Tiltalte Johansen har erkendt at have redigeret Skriftets Nr. 1—6 og i Fællesskab med Sonny Nielsen Nr. 7—11.

I Skriftets Nr. 6 for April 1942 indeholdes en Artikel om, at der her i Landet er fundet Beholdere med Brevduer, til hvilke der var fastgjort Sedler med paaskrevne Spørgsmaal, som ønskedes besvaret, og Læserne anmodes i Artiklen om, hvis de skulde gøre saadanne Fund, at sørge for, at Spørgsmaalene bliver besvaret og Duerne derpaa sluppet fri. I Nr. II for September 1942 findes en Opfordring til dem, der maatte træffe paa Faldskærmsmænd — om hvilke det siges, at de gør et højst paakrævet Arbejde — til at hjælpe dem af al Magt eller i hvert Fald tie stille med, hvad de har set. Disse Artikler, saavel som den i Dommen omtalte Artikel i Skriftets Nr. 9 for Juli 1942, hvilken sidste Artikel maa anses at indeholde en tilsløret Opfordring til Sabotage overfor de tyske Tropper her i Landet, findes at være Overtrædelser af § 3, Nr. 3, i Lov Nr. 14 af 18. Januar 1941, medens andre Dele af Indholdet i Numrene 1—11, saaledes Artikler om tysk Krigsførelse og om Tysklands Forhold til dansk Politik findes at være Overtrædelser af § 1 i Lov Nr. 388 af 22. Juli 1940, jfr. Lov Nr. 536 af 22. December 1941 og Lov Nr. 206 af 9. Maj 1942 § 2. Det bemærkes herved, at de særlige Strafansvarsregler i Presse-lovens § 6 maa anses uanvendelige allerede ifølge en Analogi af Lovens § 7.

De Tiltalte Nielsen, Johansen og Petersen findes som Følge af deres Virksomhed ved Skriftets Udgivelse strafansvarlige dels efter den førstnævnte, dels efter den sidstnævnte Lovbestemmelse, medens det med Hensyn til de Tiltalte Jensen og Lindvang ikke findes godtgjort, at de har medvirket i et saadant Omfang og haft et saadant Kendskab til Skriftets Karakter, at de vil kunne straffes efter Loven af 1941, hvorfor det tiltrædes, at disse to Tiltalte alene er anset efter Loven af 1940, ligesom det tiltrædes, at Tiltalte Gabrielsen er anset efter denne Lov.

Ad Forhold II.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde tiltrædes det, at de Tiltalte Petersen og Lindvang er anset efter Lov Nr. 123 af 30. Marts 1942 § 3, jfr. Straffelovens § 21.

Ad Forhold III.

Efter Dommens Afsigelse er det oplyst, at den omhandlede Raket ifølge officiel Udtalelse fra tyske Sagkyndige i Berlin ingen Værdi har.

Herefter vil de Tiltalte Nielsen og Wistisen være at anse efter § 3 i Lov Nr. 14 af 18. Januar 1941, jfr. Staffelovens § 21, hvorved bemærkes, at det maa antages, at begge de Tiltalte har haft til Hensigt at søge Fotografier af Raketten udført til England.

Ad Forhold IV.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde tiltrædes det, at de Tiltalte Nielsen og Johansen anses efter § 3, Nr. 3 i Lov Nr. 14 af 18. Januar 1941.

For de Tiltalte Johansens, Petersens, Lindvangs og Gabrielsens Vedkommende tiltrædes det, at Straffene er fastsat som sket ved Dommen.

De af de Tiltalte Nielsen, Jensen og Wistisen forskyldte Straffe findes at burde nedsættes til Fængsel i henholdsvis 6 Aar, 1 Aar og 8 Maaneder.

Fradrag i Medfør af Straffelovens § 86 vil være at foretage som nedenfor angivet.

I Henseende til Sagens Omkostninger for Byretten vil dennes Dom, saavidt den er paaanket, være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes efter Omstændighederne at burde udredes af det Offentlige.

Thi kendes for Ret:

Byrettens Dom bør, saavidt paaanket er, ved Magt at stande, dog at Straffetiden for de Tiltalte Gilbert Nielsen, Osvald Lembke Jensen og Preben Christian Wistisen fastsættes til henholdsvis 6 Aar, 1 Aar og 8 Maaneder, og at for de Tiltalte Nielsen, Cajus Marentius Henrik Johansen, Edvin Carl Louis Petersen og Jensen 170 Dage, for Tiltalte Johannes Madsen Lindvang 6 Dage og for Tiltalte Wistisen 155 Dage anses som udstaaet.

I Salær for Højesteret tillægges der Højesteretssagførerne Hartvig Jacobsen og Svane 800 Kr. hver og Højesteretssagfører Gamborg 400 Kr., der udredes af det Offentlige.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under denne Sag tiltales i Henhold til Justitsministeriets Bestemmelse af 25. Januar 1943 Gilbert Nielsen, Cajus Marentius Henrik Johansen, Edvin Carl Louis Petersen, Osvald Lembke Jensen, — — — Johannes Madsen Lindvang, — — — Frode Gabrielsen, — — — Preben Christian Wistisen — — — ifølge Statsadvokatens Anklageskrift af 27. Januar 1943 til at lide Straf principalt for Overtrædelse af Lov Nr. 14 af 18. Januar 1941 § 3, Nr. 3, subsidiært for Overtrædelse af Lov Nr. 388 af 22. Juli 1940 § 1, jfr. Lov Nr. 536 af 22. December 1941 og Lov Nr. 206 af 9. Maj 1942 § 2.

I

a

Arrestanterne Gilbert Nielsen og Cajus Marentius Henrik Johansen ved i Tiden fra Slutningen af Aaret 1941 og til deres Anholdelse at have deltaget i og til Dels forestaaet Udgivelsen og Fordelingen af det af dem i Slutningen af 1941 i Forening med flere andre grundlagte Skrift »De frie Danske«, hvis Indhold er egnet til alvorligt at skade Danmarks Interesser i Forhold til Udlandet, idet de bl. a. har deltaget i Duplikeringen og Uddelingen deraf, har indsamlet og selv ydet Pengebidrag dertil, hvorhos Johansen har forfattet flere af de i Skriftet indeholdte Artikler,

b

Arrestanten Edvin Carl Louis Petersen ved i Tiden fra April—Maj Maaneder 1942 til sin Anholdelse at have deltaget i Udgivelsen og Fordelingen af nævnte Skrift, idet han bl. a. har overgivet Udgiverne til Optagelse i Skriftet Artikler, som han har modtaget af ham bekendte Personer, har indsamlet ca. 1000 Kr. til Udgivelsen af Skriftet, har uddelt fra 50—150 Eksemplarer af de i nævnte Periode udgivne Numre, ligesom han har deltaget i Duplikeringen af det af Skriftet udkomne 11. Nummer.

c

Arrestanterne Osvald Lembke Jensen — — — ved i Tiden fra Slutningen af 1941 til deres Anholdelse at have deltaget i Duplikeringen af nævnte Skrift, i hvis Grundlæggelse de har deltaget, samt ved at have fordelt Eksemplarer deraf,

g

Johannes Madsen Lindvang ved at have deltaget i Redaktionen af omhandlede Skrift, idet han har deltaget i flere Møder, hvor der forhandles om Skriftets Indhold,

h

Frode Gabrielsen ved at have meddelt Udgiverne af nævnte Skrift Oplysninger om danske Skibes Krigsforlis og om Bombenedslag i Sønderjylland til Optagelse i Skriftet,

II

Arrestanten Edvin Carl Louis Petersen samt Johannes Madsen Lindvang — — — for Overtrædelse af Lov Nr. 123 af 30. Marts 1942 § 3 ved i Oktober 1942 at have deltaget i Forberedelsen og Tilrettelæggelsen af et Forsøg paa ulovlig Udrejse her fra Landet, hvorved det skulde muliggøres, at bl. a. de eftersøgte Svend Erik Hammer og Sonny Nielsen forlod Landet udenom de danske Myndigheder,

III

Arrestanterne Preben Christian Wistisen — — — og Gilbert Nielsen samt Peter Eggert Bremer principalt for Overtrædelse af Lov Nr. 14 af 18. Januar 1941 § 3, Nr. 3,

Arrestanten Preben Christian Wistisen ved i Sommeren 1942 at have overladt Peter Eggert Bremer i Form af Mikrofotografier en af ham foretaget krigsteknisk Opfindelse i den Hensigt, at Opfindelsen skulde tilgaa en fremmed Stat i Krig med Tyskland,

Peter Eggert Bremer ved i samme Hensigt at have modtaget og videregivet nævnte Mikrofotografier til Arrestanten Egon Svend Aage Andre Olsen, for at denne skulde befordre dem videre,

— — — — —
Arrestanten Gilbert Nielsen ved at have modtaget nævnte Mikrofotografier i den Hensigt at viderebringe dem til en fremmed Stat i Krig med Tyskland,

IV

for Overtrædelse af Lov Nr. 14 af 18. Januar 1941 § 3, Nr. 3, og Straffelovens § 105

a

Arrestanterne Gilbert Nielsen og Cajus Marentius Henrik Johansen ved at have fornaaet de under en anden Sag domfældte Axel Emil Lund og Valgard Haakon Olaf Christensen til at bygge en Radiosender til Mogens Hammer, der arbejdede for en fremmed Stats Efterretningsvæsen,

b

Arrestanten Gilbert Nielsen ved derefter at have stillet sin Lejlighed Vibeholmen 6 til Raadighed for nævnte Hammer samt Max Johannes Mikkelsen og Poul Herman Johannes Johannesen ved disses Benyttelse af en Radiosender,

— — — — —
Anklagemyndigheden har derhos nedlagt Paastand paa, at de i Ejendommen Adelgade 85 i Bevaring tagne Effekter bestaaende af Duplikatorpapir m. m. i Medfør af Straffelovens § 77 konfiskeres til Fordel for Statskassen.

Anklagemyndigheden har under Domsforhandlingen ændret Paastanden f. s. v. angaar Anklageskriftet Forhold II — — — derhen, at Straffebestemmelserne disse Forhold vedrørende jævnføres med Straffelovens § 21.

Tiltalte Nielsen er født den 2. April 1915 og ikke fundet tidligere straffet.

Tiltalte Johansen er født den 12. April 1896 og tidligere straffet: ved 3. Regiments Krigsrets Dom af 3. September 1918 efter Straffelov for Krigsmagten § 97 og § 158 samt Lov af 8. Juni 1912 § 44 med

12 Dages mørk Arrest paa indskrænket Kost og en Statskassebøde paa 20 Kr.

Tiltalte Edvin Petersen er født den 19. Juli 1908 og har inden Københavns Amts Søndre og Amager Birks Ret den 15. Juli 1932 for Overtrædelse af Motorlov af 1. Juli 1927 §§ 27 og 29 samt Færdselslov af 1923 § 5 vedtaget Bøde Kr. 120.

Tiltalte Osvald Jensen er født den 17. November 1917 og ikke fundet tidligere straffet.

Tiltalte Poul Pedersen er født den 14. April 1917 og ikke fundet tidligere straffet.

Tiltalte Lindvang er født den 6. December 1891 og ikke fundet tidligere straffet.

Tiltalte Gabrielsen er født den 11. September 1903 og ikke fundet tidligere straffet.

Tiltalte Wistisen er født den 1. Januar 1919 og ikke fundet tidligere straffet.

I a.

De Tiltalte har erkendt, at de i Tiden fra Slutningen af Aaret 1941 og til deres Anholdelse har deltaget i og tildels forestaaet Udgivelsen og Fordelingen af det af dem i Slutningen af 1941 i Forening med flere andre grundlagte Skrift »De frie Danske«, idet de bl. a. har deltaget i Duplikeringen og Uddelingen deraf, og samlet og selv ydet Pengebidrag dertil. Bladet blev startet af dem sammen med de Tiltalte Osvald Jensen og Poul Pedersen samt 2 endnu ikke paagrebne Personer; de var alle Medlemmer af en Idrætssammenslutning ved Navn »Vædderklubben«, og de kom i Klubben til at tale om, at der gik saa mange tildels usandfærdige Rygter, og for at komme disse til Livs blev man enige om at starte Bladet, og de 6 Personer har alle haft lige stor Andel i Starten af Bladet.

Tiltalte Nielsen har yderligere forklaret, at Bladet, der udkom hver Maaned, begyndte at udkomme i 1941 og udsendtes første Gang i 215 Eksemplarer. Oplaget steg til 500—600 ved Nr. 6—7 og til 5000 Eksemplarer ved Nr. 11. Tiltalte har bidraget nogle Hundrede Kroner til Bladet. Han har ikke skrevet Artikler til det. Han har til Bekendte uddelt 15—20 Eksemplarer. Han har bistaet med Duplikeringen af det første Nummer.

Tiltalte Johansen har yderligere forklaret, at han til at begynde med har uddelt ca. 6 Eksemplarer og senere henvend 15—20 Eksemplarer af hvert Nummer. Han har bidraget med et Par Hundrede Kroner til Bladet og skrevet Artikler til det, gennemsnitlig en Artikel i hvert Nummer; de Artikler, han har skrevet, er Oversættelser af Artikler i svenske Blade, fortrinsvis »Gøteborg Tidende«; noget særligt udæskende mener han ikke, der har staaet i dem.

Ved de Tiltaltes uforbeholdne Tilstaaelse, hvis Rigtighed bestyrkes af de iøvrigt foreliggende Oplysninger, finder Retten det bevist, at de

Tiltalte har gjort sig skyldig i det i Anklageskriftet beskrevne Forhold.

Anklagemyndigheden har til Støtte for sin principale Paastand henvist dels til Artiklen i Bladets Juli Nummer 1942 pag. 3 betitlet »Hemmelig Opfordring i Aalborg til at gøre fælles Sag med Drengene«, dels til Artiklen i Bladets Oktober Nummer samme Aar pag. 4 »Christmas Møller opfordrer til at gaa aktivt mod Tyskerne«. Disse Artikler indeholder efter Anklagemyndighedens Formening Opfordring til Sabotage, og da begge de Tiltalte maa være ansvarlige for samtlige Artikler i Bladet, mener Anklagemyndigheden, at begge de Tiltalte bør anses efter den principale Paastand i Anklageskriftet.

De Tiltalte har næst at protestere mod Anklagemyndighedens Opfattelse, som de finder ganske uhjemlet, særlig henvist til, at Anklagemyndigheden i tidligere lignende eller endog efter de Tiltaltes Formening alvorligere Sager — jfr. bl. a. nærværende Rets Dom af 7. Januar 1943 — kun har rejst Tiltale for Overtrædelse af Lov Nr. 388 af 22. Juli 1940 og ikke for Overtrædelse af Lov Nr. 14 af 18. Januar 1941 § 3, Nr. 3, og at der kun er domfældt for Overtrædelse af den førstnævnte Lov.

Allerede under Hensyn til, at begge de nævnte Artikler kun er Referater af dels visse virkelige stedfundne Episoder i Aalborg, som de Tiltalte ikke ses at have haft noget Ansvar for, dels Indholdet af en af Christmas Møller holdt i det væsentlige rigtigt gengivet Tale, uden at Bladet selv retter nogen Opfordring til Befolkningen om Sabotage, finder Retten det med Bemærkning, at andet Grundlag for Anvendelsen af den i den principale Paastand anførte Lovbestemmelse ikke er anført, overvejende betænkeligt at statuere, at Anklagemyndighedens principale Paastand kan tages til Følge, hvorfor de Tiltalte forsaavidt vil være at frifinde. Da Forholdet imidlertid findes omfattet af Anklagemyndighedens subsidiære Paastand, vil denne være at tage til Følge, dog at Lov Nr. 206 af 9. Maj 1942 § 2 kun tildels vil være at jævnføre.

I b.

Tiltalte har erkendt, at han i Tiden fra April—Maj Maaned 1942 til sin Anholdelse har deltaget i Udgivelsen og Fordelingen af Skriftet »De frie Danske«, idet han har overgivet til Udgiveren til Optagelse i Skriftet Artikler, som han har modtaget af ham bekendte Personer; endvidere har han indsamlet ca. 1000 Kr. til Skriftet og uddelt ialt ca. 150 Eksemplarer af Bladets forskellige Numre. Han har deltaget i Duplikeringen af Bladets Nummer 11. Dette foregik hos Rønneberg paa Blegdamsvej. De øvrige Numre har han intet haft at gøre med.

Tiltalte har nærmere forklaret, at han henvendte sig til Gilbert Nielsen, som han var klar over havde med Bladet at gøre, og sagde til denne, at han gerne vilde arbejde for Bladet, men alene paa rent nationalt Grundlag; han lovede at fremskaffe Oplysninger, som Aviserne ikke maatte bringe, men han vilde ikke have noget med Spionage, Sabotage eller lignende at gøre, og dette sidste har han senere ogsaa sagt til Svend Erik Hammer, Sonny Nielsen og Mogens Hammer, hvilken sidstnævnte Tiltalte den Gang kun kendte under Dæknavnet Hansen.

Ved Tiltaltes Tilstaaelse i Forbindelse med Sagens øvrige Oplys-

ninger findes det bevist, at Tiltalte har gjort sig skyldig i de i Anklageskriftet beskrevne Forhold.

Anklagemyndigheden har nu hævdet, at Bladets Indhold og Tendens — især de ovenfor under Forhold Ia omtalte 2 Artikler — var af en saadan for enhver kendelig Art, at Medarbejderskab ved Bladet og økonomisk, personlig eller enhver anden Form for Medvirken til dets Udgivelse og Udbredelse maa anses omfattet af Loven af 18. Januar 1941 § 3, 3. Stk., og det uanset, om den enkeltes Medvirken har omfattet Numre, hvori der var mere eller mindre skjult Opfordring til Sabotage o. lign. eller ej. Heri findes der imidlertid ikke at kunne gives Anklagemyndigheden Medhold, og da Anklagemyndigheden ikke har ført noget som helst Bevis for, at den af Tiltalte selv udøvede Virksomhed ved og for Bladet efter de gældende Ansvarsregler har været af en saadan Art, at den findes omfattet af Loven af 18. Januar 1941 § 3, 3. Stk., vil Tiltalte for saa vidt være at frifinde. Da Forholdet imidlertid findes omfattet af Anklagemyndighedens subsidiære Paastand, vil denne være at tage til Følge, dog at Lov Nr. 206 af 9. Maj 1942 § 2 kun tildels vil være at jævnføre.

I c.

De Tiltalte har erkendt, at de i Tiden fra Slutningen af 1941 til deres Anholdelse har deltaget i Duplikeringen af Bladet »De frie Danske«, i hvis Grundlæggelse de har deltaget, samt uddelt Eksemplarer af Bladet.

Tiltalte Jensen har yderligere forklaret, at han var med fra Starten af Bladet og har været mere eller mindre med ved Fremstillingen af samtlige Numre. Han var med til at købe Duplikatoren. Han har ydet en 3—4 Kroner til Indkøb af Konvolutter. Han har uddelt enkelte Eksemplarer af hvert Nummer til Bekendte samt lagt Bladet i Kuverter og senere i Postkassen.

Tiltalte Pedersen har yderligere forklaret, at han har været med ved Fremstillingen af 7 af Bladets Numre, idet han drejede Duplikatoren og hæftede Bladene. Han har indsamlet ca. en halv Snes Kroner til Bladet. Han har endvidere lagt 20—30 af hvert af Bladets Numre i Kuverter og lagt dem i Postkassen.

Ved de Tiltaltes Tilstaaelse i Forbindelse med Sagens øvrige Oplysninger findes det bevist, at de Tiltalte har gjort sig skyldige i de i Anklageskriftet beskrevne Forhold. Idet henvises til de ovenfor ad Forhold Ib gjorte Bemærkninger findes den af de Tiltalte ved eller for Bladet udøvede Virksomhed ikke at have været af en saadan Art, at den findes omfattet af Lov Nr. 14 af 18. Januar 1941 § 3, 3. Stk., og de Tiltalte vil derfor for saa vidt være at frifinde. Da Forholdet imidlertid findes omfattet af Anklagemyndighedens subsidiære Paastand, vil denne være at tage til Følge, dog at Lov Nr. 206 af 9. Maj 1942 § 2 kun tildels vil være at jævnføre.

ad I g.

Tiltalte har forklaret, at han ingen Forbindelse har haft med Bladet »De frie Danske«. Derimod har han hos Tiltalte Konnild set et Eksemplar af Bladet og senere faaet tilsendt et Eksemplar af hvert Nummer af dette. Det er rigtigt, at de Tiltalte Gilbert Nielsen og Cajus Johansen

et Par Gange har henvendt sig til ham med 8 Dages Mellemrum, sidste Gang sammen med Tiltalte Edvin Petersen. Begge Gange spurgte de, om Tiltalte vilde yde økonomisk Støtte til det ovennævnte Blad, hvad Tiltalte afslog. Tiltalte har derefter i Efteråret 1942 to Gange været til Møde hos Fru Bonnesen, og de ovennævnte Personer var da tilstede. Aarsagen til Møderne var Bladet, bl. a. oplæste Edvin Petersen forskellige Meddelelser, han havde faaet, »nyt Stof« til Bladet; hvorvidt de tilstedeværende skulde skønne om, hvorvidt Meddelelserne skulde optages, ved Tiltalte ikke, Han for sit Vedkommende har ikke ment at have noget med det at gøre. Det var Tiltaltes Mening med hans Deltagelse i Møderne at gøre, hvad han kunde, for at forhindre de unge Mennesker i i Bladet at opfordre til Sabotage og lignende, rettet mod den tyske Værnemagt. Tiltalte kom med til Møderne paa den Maade, at han blev ringet op af Edvin Petersen, der spurgte, om Tiltalte havde Lyst til at være med til et Møde. Tiltalte, der godt nok var klar over, hvad det drejede sig om, sagde ja og fik Adressen opgivet. Tiltalte tilføjer, at han i mange Aar har interesseret sig for Børn og unge Mennesker og deltaget i Arbejdet herfor, bl. a. som Formand for Børnehjælpsdagens Frederiksberg Afdeling, Røde Kors m. v. Han er ikke politisk interesseret.

Efter det saaledes oplyste og Sagens øvrige Oplysninger findes det ubetænkeligt at fastslaa, at Tiltalte har deltaget i 2 Møder, hvori behandlede, hvilket Stof der skulde optages i det i Sagen nævnte Blad. Med Bemærkning, at det under Sagen ikke er oplyst, hvilke Bladmeddelelser der behandlede paa disse Møder, og idet iøvrigt henvises til de ovenfor ad Forhold I b gjorde Bemærkninger, findes dette Forhold ikke omfattet af Lov Nr. 14 af 18. Januar 1941 § 3, 3. Stk., og Tiltalte vil derfor for saa vidt være at frifinde. Forholdet findes imidlertid omfattet af Anklagemyndighedens subsidiære Paastand, og Tiltalte vil derfor være at anse herefter, dog jfr. Straffelovens § 23.

ad I h.

Tiltalte har forklaret, at han en Dag blev opmærksom paa, at han var optaget i »den blaa Bog« i Bladet »De frie Danske«, hvilket harmede Tiltalte, og Tiltalte har talt med forskellige Personer derom. En Dag henvendte Edvin Petersen, som Tiltalte iøvrigt ikke kendte, sig til Tiltalte og beklagede det skete og lovede at komme med et Dementi i Bladet. Efter at dette har været i Bladet, har Tiltalte i Sommeren 1942 to Gange til Optagelse i Bladet givet Oplysninger om 2—3 danske Skibes Krigsforlis og om Bombenedslag i Sønderjylland. Disse Oplysninger modtog Tiltalte fra en Mandsperson, som Tiltalte ikke vil opgive, men som Tiltalte stolede fuldstændig paa, og som iøvrigt havde Forudsætninger for at udtale sig.

Ved Tiltaltes Tilstaaelse i Forbindelse med Sagens øvrige Oplysninger findes det bevist, at Tiltalte har gjort sig skyldig i de i Anklageskriftet beskrevne Forhold. Idet henvises til de ovenfor ad Forhold I b gjorde Bemærkninger findes den af Tiltalte ved eller for Bladet udøvede Virksomhed ikke at have været af en saadan Art, at den findes omfattet af Lov Nr. 14 af 18. Januar 1941 § 3, 3. Stk., og Tiltalte vil derfor for saa vidt være at frifinde. Da Forholdet imidlertid findes omfattet af

Anklagemyndighedens subsidiære Paastand, vil denne være at tage til Følge.

ad II.

Tiltalte Petersen har forklaret, at det i Begyndelsen af Oktober 1942 var drøftet at skaffe 6—7 Personer, der var beskæftiget med »De frie Danske«, ud af Landet, og Tiltalte talte med Tiltalte Lindvang herom, og denne satte Tiltalte i Forbindelse med Konnild, der igen henviste til Baadfører Madsen. Tiltalte og Lindvang kom til Møde hos Konnild en Dag, da Madsen opholdt sig hos denne, og Tiltalte gaar ud fra, at Konnild vidste, hvad det drejede sig om. De talte med Madsen i al Almindelighed om Muligheden for at komme ud af Landet, men Madsen skulde ikke skaffe Baaden. Tiltalte har haft 2—3 Møder med Madsen, men kun det nævnte hos Konnild. Tiltalte og Madsen var en Dag ude og saa paa Muligheden for Flugt fra Refshaleøen, og Dagen efter var Tiltalte og Madsen igen derude tilligemed en Nordmand ved Navn Olesen, og de saa paa en Baad ved Refshalevej. Det var Tiltaltes Skøn, at Madsen nødvendig vilde have med Sagen at gøre. I Forbindelse med det paatænkte Flugtforsøg, som Tiltalte havde drøftet med Sonny Nielsen, blev Tiltalte ringet op af denne om, at Tiltalte i Cafe »Botanik« skulde møde en Mand, som bar blaa Skjorte og rødt Slips, og med denne Person skulde Tiltalte diskutere Flugtforsøget. Tiltalte siger, at han og Sonny Nielsen ikke talte saa meget om selve Sagen, idet paa dette Tidspunkt »spurgte man ikke«. Tiltalte begav sig til Cafe »Botanik« og traf der den nævnte Mandsperson, som Tiltalte kendte af Udseende, og som viste sig at være Tiltalte Otting, hvem Tiltalte iøvrigt aldrig havde hørt omtale i Forbindelse med »De frie Danske«. Tiltalte gik ud fra, at Otting var indforstaaet med Sagen, men under Mødet paahørte Otting Tiltalte paa en ganske neutral Maade, og da Tiltalte var færdig med sin Redegørelse, sagde Otting, at han var ked af at »være med til dette her«, at Planen som haabløs maatte opgives, og at han ikke vilde have med Sagen at gøre, det var noget »Pjat«, og han fraraadede det absolut som ren »Nonsens«. Tiltalte fortalte bl. a. Otting, at det var en Mand i Marinen, der skulde hjælpe dem, men det troede Otting ikke paa, skønt Tiltalte under Samtalen opgav Madsens Navn. Otting fralagde sig alt Ansvar, og vilde ikke have noget at gøre med Sagen. Det var Tiltaltes Tanke, at Otting som gammel Marinemand skulde udtale sig om Muligheden for det nævnte Flugtforsøg. De sad vel et Kvarters Tid sammen, hvorpaa de skiltes uden Aftale om nyt Møde. Sonny Nielsen ringede straks efter Samtalen til Tiltalte, som fortalte det passerede. Næste Dag ringede Sonny Nielsen igen op og bad paany Tiltalte møde en Mandsperson, som Tiltalte regnede med var Otting. Tiltalte forstod, at Sonny Nielsen viste mente, at alle Planens Enkeltheder ikke var gaaet op for Otting. Tiltalte mødte Otting ved Nørreport, og de diskuterede igen Flugtforsøget. Otting sagde, at Planen var »Nonsens«, og han sagde ogsaa, at han gerne vilde se Madsen, som han antog for Stikker, og som han gerne vilde afsløre. Tiltalte sagde, at han skulde træffe Madsen en halv Times Tid senere i Cafe »Lumskebugten«, og at Otting kunde gaa med derhen for selv at se, at det var rigtigt nok, hvad Tiltalte havde sagt. De gik saa begge to ind i Cafe »Lumskebugten«, men Madsen, der

opholdt sig udenfor Cafeen, vilde ikke ind til Otting, og da Tiltalte kom med den Besked, sagde Otting: »Der kan De se, at det er en Stikker«. Det er Tiltaltes bestemte Indtryk, at Otting intet vilde have med Sagen at gøre. Dette sagde Otting ogsaa udtrykkeligt. Han sagde bl. a. sidste Gang, de var sammen: »bliv mig nu fra Livet med alt det«, eller noget lignende. Tiltalte har set Lindvang to Gange, og Tiltalte gaar ud fra, at de ved begge Lejligheder maa have talt om Flugtforsøget.

Tiltalte Lindvang har forklaret, at Tiltalte Edvin Petersen ved det sidste af de under Forhold I g omtalte Møder talte om Flugtforsøget og sagde, at det drejede sig om nogle unge Mennesker, som det »brændte under Fødderne«, og Tiltalte talte med Konnild, som Tiltalte har kendt i mange Aar, herom, og Konnild talte med en Sømand, der kom hos ham som Patient. Konnild kendte ikke Edvin Petersen. Tiltalte var paa dette Tidspunkt ikke klar over, at Konnild havde Forbindelse med Bladet »De frie Danske«. Tiltalte blev foreholdt sin Forklaring til Rapporten, og Tiltalte siger, at han husker det nu daarligt, men han staar ved, hvad han har forklaret til det danske Politi. Tiltalte siger herefter, at det er rigtigt nok, at han og Konnild kom til at tale om Cajus Johansen og Gilbert Nielsen, og om, at de var i Landet endnu, men gerne vilde væk herfra, og Konnild sagde hertil, at han kendte en Mand ved Marinen, og at denne Mand var paalidelig og nok kunde hjælpe ham dermed. Tiltalte sagde hertil, at han skulde lade denne Meddelelse gaa videre til Edvin Petersen, hvad han ogsaa senere gjorde umiddelbart efter. Nogle Dage senere, men inden han talte med Edvin Petersen, ringede Tiltalte Konnild op og fik at vide, at Sømanden skulde komme samme Dag Klokken 15, og Tiltalte fortalte nu det hele til Petersen, og efter Aftale gik Tiltalte og Edvin Petersen saa op til Konnild, der viste dem ind i Røntgenklinikken, hvor Sømanden senere blev vist ind. Konnild præsenterede dem for denne og sagde bl. a., at det var en Kunde, han havde kendt i mange Aar. Edvin Petersen begyndte straks at tale med Sømanden. Tiltalte ved ikke, hvad Edvin Petersen og Sømanden talte om udover, at han hørte, at de talte noget om Sejlads i Sundet, Minefare og lignende Ting. Tiltalte gik, inden Samtalen mellem Sømanden og Edvin Petersen var afsluttet. Konnild deltog heller ikke i Samtalen. Han gik frem og tilbage og arbejdede med nogle kunstige Tænder.

Tiltalte Konnild har forklaret, at Tiltalte Lindvang er kommet hos ham i en halv Snes Aar som Patient. Tiltalte mener ikke, at Lindvang hos ham har set Bladet »De frie Danske«. Tiltalte kender endvidere Gilbert Nielsen, og denne spurgte en Gang, om Tiltalte modtog det nævnte Blad, hvad Tiltalte bekræftede, og Tiltalte forstod, at Gilbert Nielsen kendte noget til selve Bladet. Det er saa Tiltaltes Tanke, at han og Lindvang ved Lejlighed har talt om Bladet, og Tiltalte har saa sagt, at han nok troede, at Gilbert Nielsen havde med dette at gøre. Lørdag den 26. September 1942 var Baadfører Madsen som Patient hos Tiltalte. Nogle Dage forinden havde Lindvang spurgt Tiltalte, om han kendte en Sømand, og Grunden var, at Lindvang ønskede nogle Oplysninger om Muligheden for at rejse til Sverrig, og Tiltalte sagde da, at hvis det havde Interesse, saa kom der en Patient — en Sømand — til Behandling hos ham. Tiltalte vil dog hævde, at han ingen Anelse havde om, at det drejede sig om en Rejse til Sverrig paa illegal Maade. Den Dag,

Madsen kom op til Behandling, kom tilfældigt de Tiltalte Edvin Petersen og Lindvang op hos Tiltalte, og medens Tiltalte behandlede den Masse, som skulde anvendes til Aftryk til en Protese til Madsen, talte Madsen, Edvin Petersen og Lindvang sammen i Røntgenklinikken. Tiltalte hørte ikke noget til, hvad de Tiltalte talte om. Tiltalte kaldte saa Madsen ind i selve Klinikken for at tage et Aftryk af Munden, og paa Tiltaltes Forespørgsel om, hvad de havde talt om, fortalte Madsen, at han var blevet udspurgt om, hvordan man kunde komme til Svellig, og først nu forstod Tiltalte, at der var Tale om Udrejse paa illegal Maade, og Tiltalte og Madsen var enige om, at det skulde man »holde Grabberne fra«. Tiltalte hævder stadig, at det ikke beroede paa en Aftale, at Tiltalte Lindvang kom op til ham paa samme Tid som Madsen og Edvin Petersen, hvem Tiltalte aldrig før havde set. Det forekommer Tiltalte, at Edvin Petersen kom efter Lindvang. Det er muligt, at Tiltalte Lindvang af Klinikdamen har faaet at vide, hvornaar Madsen skulde komme. Tiltalte benægter Rigtigheden af Tiltalte Lindvangs Forklaring. Tiltalte kender ikke Tiltalte Cajus Johansen. Tiltalte har faaet foreholdt sin Forklaring til Rapporten af 9. Januar 1943, samt at det fremgaar af Rapporten, at denne er gennemlæst og vedtaget. Tiltalte, der først er kommen med nogle Udtalelser om, at han har protesteret mod Rapportens Affattelse, uden at dette dog medførte nogen Ændring, siger hertil, at han ikke kan huske dette, men han vil ikke bestride, at han har haft Lejlighed til at gennemlæse Rapporten. Han tror dog ikke, at han gjorde Fordring paa Ændringer i den, da han mente, det var uden Betydning.

Tiltalte Otting har nægtet sig skyldig i dette Forhold. Han har forklaret, at han en Dag, muligt nok omkring den 1. Oktober 1942, fik et Brev fra Sonny Nielsen, som er en Forretningsbekendt af Tiltalte, om han vilde møde en Mand, der betegnedes som »E. P.« i Cafe »Botanik«. Dette lød meget foruroligende for Tiltalte, som havde ladet sig forlyde med, at Sonny Nielsen, som tidligere havde forsøgt at faa en Samtale med Tiltalte, var eftersøgt af Politiet for Udgivelse af »De frie Danske«. Henvendelsen fra Sonny Nielsen skete efter Skuddet paa Overbetjent Øst. I Brevet stod, at Tiltalte for at lette Genkendelsen kunde tage sin »fascistiske Uniform« paa, nemlig en almindelig sort Skjorte og et almindeligt rødt Slips, som Tiltalte af og til gik med. Tiltalte besluttede sig til at møde nævnte Person, og han siger, at hans eneste Grund var at afværge, at han fik yderligere Henvendelser fra Sonny Nielsen eller dennes Kreds' Side. Tiltalte tænkte ikke den Gang paa, hvad Meningens med Samtalen vel skulde være, men efter at der er blevet Sag ud af det, har han selvfølgelig ogsaa spekuleret paa dette, og har saa regnet ud, at Sonny Niensens Motiv til Samtalen maa have været, at Sonny Nielsen vilde søge at faa visse Oplysninger af Tiltalte, som Sonny Nielsen paa Grund af Politiets Eftersøgning ikke selv kunde skaffe sig. Tiltalte begav sig til Cafe »Botanik«, og i Lokalet traf han den paagældende Mandsperson, som ogsaa viste sig at være en journalistisk Bekendt, Edvin Carl Louis Petersen. Petersen fortalte, at en Del unge Danskere, der stod i Forbindelse med »De frie Danske«, vilde forsøge at flygte, hvilket skulde ske fra »Lynetten«. Tiltalte afviste straks dette og spurgte iøvrigt, hvorledes de unge Mennesker kunde tro at kunne

kæmpe mod det tyske og danske Politi. Petersen sagde noget om, at en Baadfører var villig til at hjælpe, og hertil sagde Tiltalte, som havde Kendskab dertil, at en Baadfører manglede Kompetence til at faa fat i et Fartøj, og at den nævnte Baadfører vel ikke var andet end en »Stikker.« Tiltalte spurgte om Baadførerens Navn, som Tiltalte dog ikke fik at vide, og han ytrede Ønske om at se ham, idet Tiltalte var overbevist om, at nævnte Baadfører var et »Falsum«. Af denne Grund kom et nyt Møde i Stand, hvilket skete paa den Maade, at Tiltalte og Petersen mødtes en Formiddag paa Nørreport. Tiltalte sagde, at nu gik han hen i »Lumskebugten« for at spise, og saa kunde Petersen komme derhen sammen med den nævnte Baadfører, som Tiltalte kunde tage i Øjesyn. Efter Aftale skiltes de, og Tiltalte gik hen til Absalons Statue for at træffe en Mandsperson i Henhold til et Brev, som Tiltalte tidligere paa Dagen havde modtaget. Det var Tiltaltes Mening ligeledes at afværge flere Henvendelser fra dennes Side. Vedkommende Mandsperson, der var Tiltalte ubekendt, navngav sig »Lembke«, og de fulgtes sammen hen i Cafe »Lumskebugten«, hvor Petersen lidt efter kom og fortalte, at Baadføreren ikke vilde lade sig konfrontere. Tiltalte sagde straks, at nu kunde man jo tydelig se, at Baadføreren var et »Falsum«, og samtidig føjede Tiltalte til, at han jo havde faaet Ret i sin Antagelse, og det var det eneste, der havde interesseret ham, hvorefter han bad Personerne om at blive sig fra Livet. Petersen sagde hertil, at han lige havde talt med Baadføreren, hvortil Tiltalte sagde, at han ikke troede et Ord af det hele. Straks derefter gik Lembke og Petersen, idet Tiltalte sluttede af med en Bemærkning om, at de havde været ude at lege Røvere og Soldater eller saadant noget. Tiltaltes Motiv har alene været, at han vilde faa de andre til at indse, at det var et haabløst Foretagende, de vilde indlade sig paa, og at det var »Stikkere« og lignende Personer, de kom i Forbindelse med.

Tiltalte Osvald Jensen har ad dette Forhold forklaret, at han af Sonny Nielsen fik Besked om, at han skulde træffe en nærmere beskrevet Mand, iført graa Frakke, mørk Skjorte og rødt Slips paa Højbro Plads. Tiltalte mødte ogsaa Mandpersonen, der var identisk med Tiltalte Otting, og de gik hen i Cafe »Lumskebugten«; medens de sad der, kom Tiltalte Edvin Petersen og sagde, at Kaptajn Madsen ikke vilde have noget med Sagen at gøre, hvortil Otting sagde: »Der kan De se, hvad jeg sagde, at det ikke kunde lade sig gøre« eller noget lignende.

Som Vidne har Underkvartermester Hans Peter Knud Madsen forklaret, at han har kendt Tiltalte Konnild i ca. 18 Aar, og han har lige faaet sin Mund gjort i Stand hos Tiltalte. En Gang sidste Sommer eller Efteraar, da han var oppe hos Tiltalte efter forud at have telefoneret, blev Vidnet, medens Tiltalte gjorde i Stand til et Aftryk, henvist til at tage Plads i Røntgenklinikken, der ligger bagved Klinikken, og hvor der i Forvejen sad to Herrer. Tiltalte Konnild præsenterede ikke Vidnet for de tilstedeværende, men forlod Værelset. Da Vidnet havde siddet der lidt, spurgte en af Personerne (Edvin Petersen), om Vidnet var Sømand, og efter at have faaet dette bekræftet spurgte han, om der var Miner i Sundet og om Muligheden af at rejse til Sverrig og lignende. Lidt efter kaldte Tiltalte paa Vidnet, og Tiltalte sagde til Vidnet, at han syntes,

at der blev talt om at rejse til Sverrig, og dette bekræftede Vidnet, idet han samtidig sagde, at det kom ikke ham ved, og det skulde man holde »Grabberne fra«. Vidnet sad inde i Røntgenklinikken vel en halv Snes Minutter, inden Tiltalte kaldte ham ind i Klinikken.

Ved de afgivne Parts- og Vidneforklaringer samt Sagens øvrige Oplysninger findes det bevist, at de Tiltalte Petersen, Lindvang og Konnild har gjort sig skyldig i dette Forhold, og de vil derfor være at anse efter Paastanden i Anklageskriftet, saaledes som denne er ændret under Domsforhandlingen.

Hvad dernæst angaar Tiltalte Otting findes det afgørende betænkeligt at fastslaa, at denne, der efter det oplyste stadig findes at have fraaraadet Foretagendet samt forsøgt at afsløre en Person, der efter Tiltaltes Formening var en Stikker, har gjort sig skyldig i det Forhold, for hvilket han er tiltalt, og han vil derfor være at irifinde for den rejste Tiltale.

ad III.

Tiltalte Wistisen har forklaret, at han i 1941 har foretaget en krigsteknisk Opfindelse, idet han har tegnet en Raket med Mikrofoner til Bekæmpning af Flyvemaskiner, og det var Meningen, at Opfindelsen skulde benyttes i Sverrig, hvis der blev Tale om Bombardement af Civilbefolkningen. I Februar 1942 lavede han en større Skitse, som det var hans Mening at lade mikrofotografere for at sende den til Sverrig, og han talte med Tiltalte Bremer om Sagen, og Bremer fortalte, at han havde Forbindelser i England, og at Opfindelsen kunde komme danske Skibe tilgode. Tiltalte regnede dog stadig med, at Opfindelsen skulde forblive i Sverrig. Tiltalte tilføjer, at han fik Idéen til Raketten fra »Billedbladet«.

Tiltalte Bremer har forklaret, at han i Sommeren 1942 af Tiltalte Wistisen har modtaget Mikrofotografier af Tegninger, som Tiltalte fik forevist. De talte dog ikke om Værdien af selve Opfindelsen. Det var Meningen, at Opfindelsen skulde undersøges i Sverrig, og hvad der saa vilde ske, ved Tiltalte ikke. Tiltalte gav Fotografierne videre til Tiltalte Egon Olsen, for at denne skulde lade dem gaa videre. Tiltalte fortalte løseligt Olsen, hvad det drejede sig om, nemlig en raketlignende Genstand, der var forsynet med saadanne mekaniske Indretninger, at den vilde styre efter Lyden og formentlig maatte være anvendelig ved Nedskydning af Flyvemaskiner; endvidere sagde han, at Værdien af Opfindelsen skulde undersøges, og at den ikke maatte falde i Tyskernes Hænder. Tiltalte har ikke med Tiltalte Wistisen aftalt, at Opfindelsen skulde til England og eventuelt bruges af danske Skibe.

Tiltalte Olsen har forklaret, at han har modtaget nogle Mikrofotografier af Tiltalte Bremer, som han kender gennem fælles Bekendte. De havde et Stykke Tid talt om Opfindelsen, og Bremer havde spurgt, om han kendte nogen, der kunde bringe Opfindelsen ud af Landet til Tysklands Fjender, hvad Tiltalte i Strid med Sandheden svarede bekræftende paa. Tiltalte modtog saa Fotografierne og gav dem videre til Gilbert Nielsen, fordi denne en Gang havde sagt, at han kendte noget til Bladet »De frie Danske«. Tiltalte saa ikke selve Fotografierne, der var indpakkede, men han havde faaet at vide, at det var en Idé til en Krigs-

Raket. Da Tiltalte overgav Fotografierne til Gilbert Nielsen, sagde denne uden at nævne noget Navn, at han kendte nogen, der havde Interesse i en saadan Raket.

Tiltalte Nielsen forklarer, at han 14 Dage før Anholdelsen har faaet nogle Mikrofotografier af Tiltalte Egon Olsen, og det var Tiltaltes Mening at viderelevere Fotografierne i Sverrig eller overgive dem til Svend Erik Hammer eller Sonny Nielsen, der skulde derover. Fotografierne forestillede en Raket, men det er hans Opfattelse, at Opfindelsen af Raketten var ubrugelig. Det var Tiltaltes Tanke, at Fotografierne fra Sverrig skulde videre til England.

Saaledes som Sagen herefter foreligger oplyst, finder Retten det bevist, at samtlige de Tiltalte har gjort sig skyldige i det i Anklageskriftet beskrevne Forhold. Da dette Forhold med Rette i Anklageskriftet findes henført under Lov Nr. 14 af 18. Januar 1941 § 3, Nr. 3, og idet bemærkes, at Straffelovens § 21, saaledes som den anførte Lovbestemmelse er formuleret, ikke ses at kunne finde Anvendelse i nærværende Tilfælde, saaledes som af de Tiltalte hævdedet, vil de Tiltalte være at anse efter Tiltalen.

ad IV a.

Tiltalte Johansen erkender at have formaaet de domfældte Axel Emil Lund og Valgard Olaf Christensen til at bygge en Radiosender til Mogens Hammer, der arbejdede for en fremmed Stats Efterretningsvæsen. Mogens Hammer havde mistet sin Radiosender, og Tiltalte henvendte sig til Lund, der igen henvendte sig til Valgard Christensen. Senderen kostede ca. 300 Kr., som Hammer skulde betale. Tiltalte var tilstede, da Lund og Valgard Christensen overgav Senderen til Mogens Hammer. Det var Meningen, at der skulde »sendes« fra Lunds Værksted.

Tiltalte Nielsen forklarer i Overensstemmelse med Tiltalte Johansen. Det var ham, der fik de 300 Kr. af Mogens Hammer, og det var ham, der gav Pengene videre til domfældte Lund. Tiltalte var tilstede, da Senderen blev afprøvet. Begge de Tiltalte var klar over, at Mogens Hammer var Faldskærmsmand og arbejdede for England.

Ved de Tiltaltes uforbeholdne Tilstaaelse, der bestyrkes ved Sagens øvrige Oplysninger, findes det bevist, at de har gjort sig skyldige i det Forhold, for hvilket de er tiltalt, og da dette med Rette findes henført under de i Anklageskriftet citerede Lovbestemmelser, vil begge de Tiltalte være at anse efter Tiltalen.

ad IV b.

Tiltalte Gilbert Nielsen erkender at have stillet sin Lejlighed, Vibe-
holmen 6, til Raadighed for Mogens Hammer samt Max Johannes Mik-
kelsen og Poul Johannesen. Der blev ialt sendt 12—13 Gange, men Til-
talte har aldrig overværet selve »Sendingen«, idet han opholdt sig i et
andet Værelse. Han var klar over, at de nævnte Personer var Fald-
skærmsmænd. De udtalte sig dog aldrig til Tiltalte om, hvad der blev
»sendt«, men Tiltalte formodede, at det var Propaganda. Han var klar
over, at de sendte til England.

Ved Tiltaltes uforbeholdne Tilstaaelse, der bestyrkes ved Sagens
øvrige Oplysninger, findes det bevist, at Tiltalte har gjort sig skyldig
i det Forhold, for hvilket han er tiltalt, og da dette med Rette findes

henført under de i Anklageskriftet citerede Lovbestemmelser, vil Tiltalte være at anse efter Tiltalen.

 Tiltalte Nielsen har været fængslet siden den 6. Oktober 1942.

Tiltalte Johansen har været fængslet siden 6. Oktober 1942.

Tiltalte Edvin Petersen har været fængslet siden den 8. Oktober 1942.

Tiltalte Osvald Jensen har været fængslet siden den 8. Oktober 1942.

 Tiltalte Lindvang har været fængslet i Tiden 10. Oktober—19. Oktober 1942.

 Tiltalte Wistisen har været fængslet siden den 29. Oktober 1942.

 De Tiltalte — — — og Gabrielsen har ikke været fængslet under Sagen.

Anklagemyndigheden har under Domsforhandlingen nedlagt Paa-stand paa, at der under Hensyn dels til Forbrydelsernes Farlighed og tildels Grovhed, dels til den betydelige ulovlige Virksomhed, de fleste af de Tiltalte har udøvet, dels endelig af generalpræventive Grunde idømmes de Tiltalte strenge Straffe.

Retten har ved Straffens Fastsættelse taget behørigt Hensyn hertil. Endvidere har Retten taget Hensyn til, at de Tiltalte i det væsentlige er ustraffede Personer, for hvem en Fængselsstraf selv af relativ kort Varighed vil betyde en meget følelig Straf, hvortil for nogles Vedkommende som et faktisk meget strafskærpende og for Almenheden kende-ligt Moment kommer, enten at deres Uddannelse eller Avancement standses eller i bedste Fald meget føleligt forsinkes, eller at deres Virksomhed eller Levevej føleligt forringes — eller endog helt fortabes. For de ad Forhold III tiltalte har Retten derfor taget Hensyn til — hvad der er ubestridt af Anklagemyndigheden — dels at den Idé, der ligger til Grund for Opfindelsen har været almindelig kendt i længere Tid, dels at Opfindelsen, hvad der efter det oplyste stod de Tiltalte klart, var uden reel Betydning, i alt Fald saaledes som den iorelaa fra Wistisens Haand. Sluttelig har Retten taget Hensyn til den efterhaanden meget betydelige Praksis, der har udviklet sig ved tidligere truffene lignende Afgørelser.

Som Følge af det anførte vil de Tiltalte — — — Gabrielsen — — — være at anse efter Lov Nr. 388 af 22. Juli 1940 § 1, jfr. Lov Nr. 536 af 22. December 1941 og Lov Nr. 206 af 9. Maj 1942 § 2, — — — de Tiltalte Nielsen, Johansen, Edvin Petersen, Lembke Jensen — — — efter Lov Nr. 388 af 22. Juli 1940 § 1, jfr. Lov Nr. 536 af 22. December 1941 og tildels Lov Nr. 206 af 9. Maj 1942 § 2, Nielsen og Johansen tillige efter Lov Nr. 14 af 18. Januar 1941 § 3, Nr. 3, og Straffelovens § 105, Edvin Petersen tillige efter Lov Nr. 123 af 30. Marts 1942 § 3, jfr. Straffelovens § 21, — — — Lindvang efter Lov Nr. 388 af 22. Juli 1940 § 1, jfr. Lov Nr. 536 af 22. December 1941 og Lov Nr. 206 af 9. Maj 1942 § 2, jfr. Straffelovens § 23 samt efter Lov Nr. 123 af 30. Marts 1942 § 3, jfr. Straffelovens § 21, — — — og de Tiltalte — — — og

Wistisen eiter Lov Nr. 14 af 18. Januar 1941 § 3, Nr. 3, med Fængsel: Tiltalte Nielsen i 8 Aar, hvoraf 128 Dage i Medfør af Straffelovens § 86 anses som udstaaet,

Tiltalte Johansen i 6 Aar, hvoraf 128 Dage i Medfør af Straffelovens § 86 anses som udstaaet,

Tiltalte Edvin Petersen i 2 Aar, hvoraf 126 Dage i Medfør af Straffelovens § 86 anses som udstaaet,

Tiltalte Lembke Jensen i 1 Aar 6 Maaneder, hvoraf 126 Dage i Medfør af Straffelovens § 86 anses som udstaaet,

Tiltalte Lindvang i 1 Aar, hvoraf 9 Dage i Medfør af Straffelovens § 86 anses som udstaaet,

Tiltalte Gabrielsen i 60 Dage.

Tiltalte Wistisen i 2 Aar 6 Maaneder, hvoraf 105 Dage i Medfør af Straffelovens § 86 anses som udstaaet.

Efter derom nedlagt Paastand vil i Medfør af Straffelovens § 77, Stk. 1, de nedenfor til Sagen i Bevaring tagne Effekter bestaaende af Papir, Breve m. v. være at inddrage til Fordel for Statskassen.

Nr. 172/1943.

Anklagemyndigheden

m o d

Carl Marinus Jensen m. fl.

Kendelse afsagt af Retten for Aalborg Købstad med Aalborg Birk og Fleskum Herred den 26. Maj 1943: Da Betingelserne efter Retsplejelovens § 780, Stk. 1, Nr. 2a—d, er til Stede,

b e s t e m m e s :

Carl Marinus Jensen, Frode Nørgaard Thomsen, Egon Nørgaard Thomsen, Jørgen Bach Christensen, Erik Haack Petersen, Ernst Herman Moehrdel, Harthon Hvidegaard Madsen og Erik Thorup Jensen forbliver fængslede, idet Fængslingsfristen i Henhold til den fremsatte Begæring forlænges til den 26. Juni 1943.

Vestre Landsrets Kendelse af 7. Juni 1943 (V Afd.): Den paakærede Kendelse, hvorved er bestemt, at Carl Marinus Jensen, Frode Nørgaard Thomsen, Egon Nørgaard Thomsen, Jørgen Bach Christensen, Erik Haach Petersen, Ernst Herman Moehrdel, Harthon Hvidegaard Madsen og Erik Thorup Jensen skal forblive fængslede, er afsagt den 26. Maj 1943 af Retten for Aalborg Købstad med Aalborg Birk og Fleskum Herred.

Da de i Retsplejelovens § 780, Stk. 1, 2a—d, foreskrevne Betingelser for Fængsling findes ikke længer at være tilstede, vil Fængslingskendelsen være at ophæve og de Kærende at løslade.

Thi bestemmes:

Carl Marinus Jensen, Frode Nørgaard Thomsen, Egon Nørgaard Thomsen, Jørgen Bach Christensen, Erik Haach Petersen, Ernst Herman Moehrdel, Harthon Hvidegaard Madsen og Erik Torup Jensen bør løslades.

Højesterets Kæremaalsudvalgs Kendelse.

Den i denne Sag af Vestre Landsret afsagte Kendelse er med Justitsministeriets Tilladelse af Anklagemyndigheden paa-kæret til Højesteret.

I Paakendelsen har tre Dommere deltaget.

I Henhold til de i den af Kriminalretten for Aalborg Købstad med Aalborg Birk og Fleskum Herred afsagte Kendelse anførte Grunde

bestemmes:

Kriminalrettens Kendelse bør ved Magt at stande.

Fredag den 25. Juni.

Nr. 122/1941. Försäkrings-Aktiebolaget »Fylgia« (Bruun)
mod

Sagfører, cand. jur. **Villy Schönecker** og Assurandør **Aage Knudsen** (Gamborg).

(Opgørelse af Parternes Mellemværende i Henhold til en General-agentkontrakt).

Østre Landsrets Dom af 28. April 1941 (IV Afd.): De Sagsøgte, Sagfører, cand. jur. Villy Schönecker og Assurandør Aage Knudsen, bør for Tiltale af Sagsøgeren, Försäkrings-Aktiebolaget »Fylgia«, i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger betaler Sagsøgeren inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse til de Sagsøgte med 1000 Kr. under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret gaar Appellantens principale Paastand ud paa, at de Indstævnte in solidum tilpligtes at betale Appellanten 18.453 Kr. 04 Øre, med Renter samt at det fastslaas, at de Indstævnte har forbrudt deres Ret til Efterprovisioner og Gevinstandel i Henhold til Kontrakt af 18. Juni 1938 §§ 12 og 4, jfr. Tillæg til Kontrakten af 3. November 1939.

Subsidiært, nemlig forsaavidt de Indstævnte ikke som Følge af Misligholdelse maatte blive kendt uberettigede til Efterprovi-

sion m. v., paastaar Appellanten de Indstævnte dømt in solidum til Betaling af 12.681 Kr. 46 Øre med Renter 6 pCt. aarlig fra den 18. September 1940 og med Fradrag af 9085 Kr. 09 Øre med Renter 6 pCt. aarlig fra den 1. Februar 1943.

Forskellen mellem det principalt paastaaede Beløb og Beløbet 12.681 Kr. 46 Øre bestaar dels af det i Dommen nævnte Beløb paa 4250 Kr., dels af et Beløb paa 1521 Kr. 58 Øre, hvormed de Indstævntes Gevinstandel af Co-Assurancerne forøges, dersom den beregnes for Tiden til 31. December 1940 i Stedet for til 31. Juli 1940.

Beløbet 9085 Kr. 09 Øre udgør Efterprovision for 5 Aar efter 31. Juli 1940, beregnet efter de ved Kontraktsændringerne af 28. Februar 1940 aftalte nedsatte Provisionsatser. Om Tidspunktet for Forrentningens Begyndelse, den 1. Februar 1943, der er fastsat som Gennemsnitstidspunkt, er der Enighed mellem Parterne.

De Indstævnte paastaar Frifindelse. De tiltræder, at det ved Sagens Afgørelse lægges til Grund, at deres Skyld til Appellanten udgør det af denne subsidiært paastaaede Beløb 12.681 Kr. 46 Øre, og at Efterprovisionen, naar den beregnes som af Appellanten paastaet, udgør 9085 Kr. 09 Øre, men de gør gældende, at den dem tilkommende Efterprovision skal beregnes efter de inden 28. Februar 1940 gældende, højere Provisionsatser og herefter udgør 14.405 Kr. 34 Øre, og at der tilkommer dem Gevinstandel af Co-Assurancerne ikke blot for Tiden til den 31. December 1940, men for de paagældende Forsikrings fulde Forsikringsperiode, der for næsten alles Vedkommende er 5 Aar. De kræver ikke under nærværende Sag positiv Dom for det Beløb, hvormed deres Tilgodehavende hos Appellanten saaledes overstiger deres Skyld til denne.

I Henhold til de i Dommen i saa Henseende anførte Grunde tiltrædes det, at de Indstævnte ikke kan antages som Følge af Misligholdelse at have forbrudt deres Ret til Efterprovision m. v.

Med Hensyn til Efterprovisionens Beregning findes der — jfr. dog nedenfor med Hensyn til een Dommers Standpunkt — at maatte gives Appellanten Medhold i, at de af de Indstævnte akcepterede Kontraktsændringer af 28. Februar 1940 maa forstaas saaledes, at den da stedfundne Nedsættelse af Provisionsatserne ogsaa kommer til Anvendelse paa Efterprovisionen efter Kontraktens § 12.

Der findes endvidere at maatte gives Appellanten Medhold i, at der ifølge de mellem Parterne gældende kontraktmæssige Bestemmelser, der efter Kontraktforholdets Ophør kun tillægger de Indstævnte en Ret til Efterprovision, ikke tilkommer disse nogen Ret til Gevinstandel for Tiden efter 31. December 1940.

Een Dommer, der, bortset fra det nedenfor fremhævede, er enig i det anførte, bemærker yderligere, at der efter hans Opfattelse mangler Hjemmel til at berøve de Indstævnte den i

Kontrakten af 18. Juni 1938 ved Opsigelse, der ikke falder ind under de særlig nævnte Undtagelser, fastslaaede Ret for Generalagenterne til Provision efter de ved Kontrakten vedtagne Satser i fem Aar efter Forholdets Ophør, idet der er en saadan Sammenhæng mellem det ved Skrivelsen af 28. Februar 1940 de Indstævnte tillagte Beløb af 850 Kr. maanedlig til Bestridelse af Kontorholdsudgifter og den samtidige Nedsættelse af Provisions-satserne, at det kontraktmæssige Provisionstilsagn maa være gyldigt efter sit oprindelige Indhold, naar Udbetalingen af de 850 Kr. bortfalder i Anledning af Forholdets Ophør. Der maa gaas ud fra, at der under denne Forudsætning intet Tilsvar bliver for de Indstævnte, og denne Dommer stemmer herefter for at stadfæste Dommen.

Som Følge af det anførte, og idet der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet, vil Appellantens subsidiære Paastand være at tage til Følge.

Sagens Omkostninger for begge Retter findes at burde op-hæves.

Thi kendes for Ret:

De Indstævnte, Sagfører, cand. jur. Villy Schønecker og Assurandør Aage Knudsen, bør, een for begge og begge for een til Appellan-ten, Försäkrings-Aktiebolaget »Fylgia«, betale 3596 Kr. 37 Øre samt Renter 6 pCt. aarlig af 12.681 Kr. 46 Øre fra den 18. September 1940 med Fradrag af Renter 6 pCt. aarlig af 9085 Kr. 09 Øre fra den 1. Februar 1943, alt til Betaling sker.

Sagens Omkostninger for begge Retter op-hæves.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Ved en den 18. Juni 1938 i Stockholm oprettet Generalagentkontrakt overdrog Sagsøgeren, Försäkrings-Aktiebolaget »Fylgia«, Stockholm, de Sagsøgte, Sagfører, cand. jur. Villy Schønecker og Assurandør Aage Knudsen, fra Kontraktens Dato Generalagentur for Danmark i nærmere angivne Forsikringsbrancher paa nærmere angivne Vilkaar. I Kontrak-tens § 4 bestemtes, at Generalagenterne ved Virksomhedens Begyn-delse modtager et Provisionsforskud paa 5000 Kr., som, hvis ikke ander-ledes bestemmes, fra og med den 1. Januar 1940 skal afdrages med en Del af Provisionerne paa nytegnede Automobilmforsikringer, indtil 10 pCt. af Præmierne for disse Forsikringer, saaledes at Provisioner paa Auto-mobilmforsikringer, indtil Forskudet er indfriet, skal beregnes med 10 pCt. under de ellers fastsatte Normer. Og i § 12 bestemtes, at Kontrakten af

hver af Parterne kan opsiges med 6 Maaneders Varsel ved anbefalet Brev; fra og med den Dag, til hvilken Opsigelse er sket, ophører Generalagenternes Ret til fortsat at oppebære Provision; hvis Kontrakten opsiges af Aktiebolaget af anden Grund end, at enten Skadeprocenten 3 Aar i Træk overstiger 60 pCt. af Præmierne eller Generalagenterne har misligholdt Kontraktens Bestemmelser, har Generalagenterne dog Ret til de Inkassoprovisioner, som fremkommer i 5 Aar efter Kontraktens Ophør, med Fradrag af Inkasso-Provisioner, som eventuelt skal betales Agenter.

I en af Sagsøgeren samme Dag udfærdiget Instruktion for Generalagenturet bestemmes bl. a., at Generalagenturet inden den 20. i hver Maaned skal fremsende Opgørelse for den foregaaende Maaned over indkasserede Præmiebeløb, eventuelle Skadeserstatninger, Generalagenturets kontraktmæssige Provisioner af opgjorte Præmiebeløb, Tilbagebetalinger af Præmier m. v., og at den Hovedkontoret efter Opgørelsen tilkommende Saldo ved Opgørelsens Afsendelse skal indsættes paa Sagsøgerens Konto i A/S Københavns Handelsbank.

Generalagenturets Virksomhed blev en Skuffelse saavel for Sagsøgeren som for de Sagsøgte. Disse var ikke i Besiddelse af Kapital; Sagsøgte Schönecker var Direktør for Aktieselskabet »Rabon«, Dansk Selskab for Radio-Abonnement, og det var Hensigten, at Generalagenturets Virksomhed skulde ledes fra dette Aktieselskabs Kontor. Generalagenturet var oprindeligt oprettet paa Provisionsbasis, saaledes at de Sagsøgte af de modtagne Provisioner ogsaa skulde afholde alle Udgifter ved Agenturet, bortset fra Udgifter til Tryksager og Telefonsamtaler med Sagsøgerens Hovedkontor i Stockholm. Ved en Henvendelse til Sagsøgerens Kontor fik de Sagsøgte ifølge Skrivelse af 16. Marts 1939 foruden visse Ændringer i Provisionssatserne Ret til i 2 Aar fra 1. April 1939 at debitere Sagsøgeren 250 Kr. maanedlig som Omkostningsbidrag. I Begyndelsen af Aaret 1940 førtes nye Forhandlinger, hvorunder de Sagsøgte bl. a. foreslog, at Sagsøgerne betalte de faste Udgifter ved Generalagenturets Drift og successivt afskrev sit Tilgodehavende hos Generalagenterne; efter at Sagsøgerens Notarie Folke og Afdelingschef Franzén havde gennemgaaet Generalagenturets Forhold, fik de Sagsøgte ved Skrivelse af 28. Februar 1940 fra Sagsøgeren tilbudt visse Lempelser i Kontrakten, som de accepterede, deriblandt at der fra 1. Marts 1940 i Stedet for det anførte Omkostningsbidrag tillagdes Generalagenturet et maanedligt Beløb af 850 Kr. til Bestridelse af Udgifter ved nødvendigt Kontorpersonale, Leje, Telefoner etc. Et af de Forhold, der havde vakt Sagsøgerens Utilfredshed, fremkom ved, at saavel de Sagsøgte som deres Agenter fik udbetalt Provision forud for et helt Aar, selv om Forsikringerne var tegnet med Maanedspræmie, hvilket var Tilfældet med de fleste; mange af Forsikringerne maatte slettes efter faa Maaneders Forløb, og de Agenterne for meget udbetalte Provisionsbeløb blev da kun i de færreste Tilfælde tilbagebetalt, medens de af de Sagsøgte for meget modtagne Provisioner blev debiteret dem i de maanedlige Opgørelser med Sagsøgeren, hvorved disse efterhaanden kom til at fremvise et betydeligt Tilgodehavende for Sagsøgeren hos de Sagsøgte, der som anført foreslog dette afskrevet

sukcessivt. Om dette Forhold udtalte Sagsøgeren i Skrivelse af 28. Februar 1940, at Forskudsprovision til Agenter bør undgaas, da Erfaringen havde vist Farerne ved Forskudssystemet; Sagsøgeren havde jo ikke formel Adkomst til at give Forskrifter herom, men vilde indtrængende tilraade, at der blev truffet Foranstaltninger til at hindre, at ny Provisionsgæld opstod. Med Hensyn til den nuværende Provisionsgæld og den, der yderligere kunde tilkomme ved Annullation af bestaaende Forsikringer, havde Sagsøgeren mærket sig, at de Sagsøgte maatte lade Agenterne afdrage deres Skyld ved, at 50 pCt. af deres Provisioner blev tilbageholdt, og erklærede sig villig til at gaa med til, at [Amortisering af] de Sagsøgtes Skyld for Provisioner efter Opgørelserne indtil videre — »tills vidare« — maa ske i Overensstemmelse dermed.

Den 3. Juli 1940 kom Sagsøgerens Direktør Mac Hall og Organisationschef Bertil Jahnberg her til Byen og forhandlede med de Sagsøgte. Den 4. Juli meddelte de disse, at Generalagenturet skulde overgaa til en anden Indehaver, og de krævede derved, at de Sagsøgte skulde indbetale en Del af det Beløb, som Generalagenturet skyldte Sagsøgeren, og som da blev opgjort til 15.506 Kr. 56 Øre foruden det modtagne Provisionsforskud, medens den øvrige Del af Skylden kunde afdrages paa en eller anden lempelig Maade. De Sagsøgte udarbejdede den følgende Dag en Opgørelse af, hvad de mente at have til Gode, idet de hævdede, at hvis Sagsøgerens Krav paa dem skulde anses for forfaldet, maatte deres Krav paa Sagsøgeren ogsaa være forfaldet. I denne Opgørelse anførte de som Post 5: Fixum Kr. 850,— i de seks Maaneder, der er kontraktligt Opsigelsesvarsel, hvoraf Juli Maaned er medtaget i den provisoriske Opgørelse, Kr. 4250,—. Samme Dag oprettedes mellem Sagsøgeren ved dennes nævnte to Repræsentanter og de Sagsøgte en Overenskomst, hvorefter Generalagentkontrakten af 18. Juni 1938 med Bilag og Tillæg skulde ophøre at gælde fra og med Juli Maanedes Udgang, til hvilken maskinskrevne Bestemmelse der inden Underskriften med Skrift blev føjet »idet Sch. og Knudsen forbeholder sig under en evt. Retssag Rettigheder i H. t. Forslag til § 5 i Opgørelse af 5. Juli 1940 fra Sch. og Knudsen«.

I August Maaned 1940 krævede Sagsøgeren sit af Selskabet opgjorte Tilgodehavende hos de Sagsøgte betalt omgaaende og erklærede at ville betragte Udeblivelse af Betaling som Misligholdelse af de Sagsøgtes Afregningsforpligtelse med den Følge, at deres Krav paa Efterprovisioner bortfaldt, og at Sagsøgeren vilde gøre Krav paa det udbetalte Provisionsforskud 5000 Kr.

Da de Sagsøgte ikke betalte, har Sagsøgeren anlagt denne Sag, hvorunder Selskabet har anført følgende:

Sagsøgerens Tilgodehavende hos de Sagsøgte ved Kontraktsforholdets Ophør med Udgangen af Juli Maaned 1940 udgør, efter at de de Sagsøgte indtil da tilkommende Provisioner m. v. er godskrevet dem, 12.706 Kr. 17 Øre foruden det dem i Aaret 1938 udbetalte Forskud paa 5000 Kr., ialt altsaa 17.706 Kr. 17 Øre. Der var i Kontraktens § 4 givet en særlig Regel for, hvorledes Forskudet skulde afregnes; derefter skulde det være afdraget allerede fra 1. Januar 1940, hvad der blev bortset fra, men da Kontraktsforholdet nu er ophørt, maa Forskudet gaa

ind under den almindelige Regel for de Sagsøgtes Tilsvær, nemlig den, der indeholdes i Instruksen af 18. Juni 1938, hvorefter Saldoen efter en Maanedsopgørelse inden den 20. i den følgende Maaned skal ind sættes paa Sagsøgerens Konto i A/S Københavns Handelsbank.

Heroverfor kan de Sagsøgte ikke med Føje opstille noget Krav. At de Sagsøgte ikke kan kræve det i Overkomsten af 5. Juli 1940 omtalte Beløb af 850 Kr. maanedlig for noget Tidspunkt efter den 31. Juli 1940, da deres Virksomhed som Generalagenter ophørte, følger allerede af, at Beløbet i Skrivelsen af 28. Februar 1940 udtrykkelig er tillagt dem til Bestridelse af Udgifter ved Kontorpersonale, Leje, Telefoner etc. og derfor maa bortfalde samtidig med Udgifterne til Kontorpersonale, Leje, Telefoner etc., og derhos er Beløbet kun tillagt dem indtil videre, hvilket er et kortere Udtryk for, hvad Sagsøgeren i sin nævnte Skrivelse af 16. Marts 1939 om det første Omkostningsbidrag formulerede saaledes, at Selskabet maatte forbeholde sig Retten til at opsig Bestemmelserne om Omkostningsbidrag, uden at Kontrakten iøvrigt skal behøve at ophøre at gælde. Og nogen Ret efter Generalagentkontrakten til Efterprovisioner m. v. kunde de Sagsøgte overhovedet ikke benytte til Modregning overfor Sagsøgerens forfaldne Krav, da Retten til saadanne Provisioner m. v. først bliver aktuel, hvis og i det Omfang hvori Præmier senere indgaar, saaledes at Provisioner hverken kan beregnes eller er forfaldne nu; men de Sagsøgte har forbrudt deres Ret til saadanne Provisioner m. v. ved Misligholdelse af Kontrakten, i hvis § 12 saadan Misligholdelse udtrykkelig er bestemt at skulle medføre Bortfald af Retten til Efterprovision.

I saa Henseende henvises først til, at Sagsøgeren har anlagt et godt og omfangsrigt Bogholderi for Generalagenturet, men at de Sagsøgte ikke har ført det, som de burde, saa at Regnskaberne ikke var nøjagtige, ligesom de Sagsøgte ikke har ført Kartotek kort for tegnede Co-Assurancer (Forsikringer a meta med andre Forsikringsselskaber). Dernæst henvises til, at de tegnede Forsikringer for en stor Del var af ringe Kvalitet; særlig var der tegnet en Mængde smaa Ulykkesforsikringer, de saakaldte udvidede Fritidsulykkesforsikringer, til maanedlige Præmier hos et ret daarligt stillet Arbejderklientel. Følgen heraf var, at Sagsøgeren ved Kontraktsforholdets Ophør ikke kunde faa nogen til at overtage Ulykkesforsikrings- og Maskinforsikrings-Portefeuillerne, men maatte betale nogle Forsikringsfirmaer for at administrere og afvikle dem. Af Ulykkes- og andre direkte Forsikringer var der i Aarene 1938—1940 tegnet 218, 901 og 182, ialt 1301, men af disse var den 20. April 1940 kun i Kraft 75, 419 og 143, ialt 637, og i August og September 1940 udgik 187 Ulykkesforsikringer med Aarspræmie 12.473 Kr., hvorefter der pr. 30. September 1940 kun var igen 155 Policer til Aarspræmie 10.136 Kr. 65 Øre. Endvidere henvises til, at de Sagsøgte har ladet sig udbetale større Beløb, end de efter Kontraktforholdet var berettigede til, Knudsen ialt 4809 Kr. 34 Øre, Schönecker saa meget, at hans Konto ved Forholdets Ophør udviste en Debetsaldo paa 4128 Kr. 75 Øre, hvoraf 1017 Kr. 24 Øre er hævet den 5. Juli 1940; Sagsøgeren finder hele dette Forhold stridende mod Kontrakten og finder særlig Schöneckers Hævning den 5. Juli 1940 et klart Tillidsbrud. Endelig henvises til

det foran anførte, hvorefter Sagsøgeren anser de Sagsøgte for efter Kontrakten forpligtede til ved Forholdets Ophør kontant at indbetale deres Tilsvær og derfor anser deres Undladelse af at betale dette for en Misligholdelse af Kontrakten.

I Overensstemmelse hermed har Sagsøgeren paastaet de Sagsøgte tilpilgtet in solidum at betale 17.706 Kr. 17 Øre med Renter heraf 6 pCt. aarlig fra Sagens Anlæg den 18. September 1940, samt paastaet fastslaaet, at de Sagsøgte har misligholdt deres Afregningsforpligtelse overfor Sagsøgeren efter Generalagentkontrakten og som Følge deraf har forbrudt deres Ret til Inkassoprovisioner (Efterprovisioner) i Henhold til Kontraktens § 12.

De Sagsøgte har bemærket, at de ikke erkender og derfor tager Forbehold overfor nogle af Posterne i Sagsøgerens Opgørelse, men ikke vil modsætte sig, at denne lægges til Grund for Afgørelsen i denne Sag. De har dernæst anført, at det mellem Parterne i Juli Maaned 1940 passerede maa ses paa Baggrund af, at Sagsøgeren som Følge af Begivenhederne den 9. April 1940 var blevet bange for at miste det Beløb af 200.000 Kr., som Selskabet havde deponeret her i Landet for at faa Ret til at tegne Ansvarsforsikring for Motorkøretøjer, og derfor ønskede sig frigjort snarest muligt for sine Forpligtelser efter disse Forsikringer, som Selskabet da ogsaa fik overtaget af Det gensidige Forsikrings-selskab Danmark. Sagsøgeren havde som anført i Begyndelsen af Aaret 1940 foretaget en indgaaende Undersøgelse af Generalagenturets Forhold og som Resultat deraf og de stedfundne Overvejelser i Skrivelsen af 28. Februar 1940 udtalt, at Stillingen trods alt ikke var værre, end at der burde gøres et Forsøg paa at redde Generalagenturet, hvorfor de foreslog de foran berørte Lempelser i Kontraktaftalen, som de Sagsøgte tiltraadte. Og efter den Tid havde de den 9. April 1940 indtraadte Begivenheder givet Generalagenturet en godt udnyttet Lejlighed til at deltage i Co-Assurancer, som har tilført Agenturet en værdifuld Portefeuille, der senere blev overført til Sagsøgerens nye Generalagentur. Det var derfor en stor Overraskelse for de Sagsøgte, da Sagsøgerens Repræsentanter den 4. Juli 1940 meddelte dem, at Sagsøgeren ønskede deres Kontraktsforhold bragt til Ophør. I Sagsøgerens anførte særlige Formaal dermed maa Grunden søges til, at der ikke fandt en nærmere og indgaaende Forhandling Sted om en rolig Afvikling af Parternes økonomiske Mellemværende. Nu blev Resultatet, at den mellem Parterne bestaaende Kontraktordning kun er blevet ændret i det Omfang, hvori dette er bestemt i Overenskomsten af 5. Juli 1940.

Efter den indtil da gældende Ordning skulde de Sagsøgtes Tilsvær overfor Sagsøgeren efter Skrivelsen af 28. Februar 1940 afgøres ved, at 50 pCt. af deres fremtidige Provisioner blev tilbageholdt, og der er intet Grundlag for Sagsøgerens Mening om, at dette skulde være ændret, idet Karakteren af de Sagsøgtes Tilsvær er den samme nu som da. Men de Sagsøgte finder det naturligt efter det passerede, at deres fremtidige Provisioner afskrives paa deres Tilsvær med det fulde Beløb, og de har under Domsforhandlingen afgivet Tilsagn i Overensstemmelse hermed. Ved Skrivelsen af 28. Februar 1940 har Sagsøgeren faktisk givet Afkald paa at sætte Bestemmelsen i Kontraktens § 4 om Tilbagebetaling af

Provisionsforskudet paa 5000 Kr. i Kraft, og ved at afhænde sine Automobilforsikringer har Sagsøgeren gjort det umuligt at opfylde den, hvad der ikke maa komme de Sagsøgte til Skade. De Sagsøgte er klare over, at de 5000 Kr. skal godtgøres Sagsøgeren og har erklæret at acceptere, at Beløbet afbetales sammen med og paa samme Maade som deres øvrige Tilsvær, altsaa med deres Provisioners fulde Beløb.

Idet de Sagsøgte herefter ikke kan anerkende Sagsøgeren berettiget til nu at kræve noget Beløb kontant betalt, har de paastaaet sig i hvert Fald frifundet for Tiden, men de har videre anført at have Tilgodehavender hos Sagsøgeren til større Beløb end dennes Krav og til Modregning mod dette og har derfor principalt paastaaet sig frifundet, idet de har fremført følgende:

Den mellem Parterne bestaaende Kontraktsordning kunde kun opsiges med 6 Maaneders Varsel. Som Led i denne var der ved Skrivelsen af 28. Februar 1940, der var et Forslag fra Sagsøgeren til Ændringer i Kontrakten, som de Sagsøgte tiltraadte, tilsagt dem et Kontorholdsvederlag af 850 Kr. maanedlig; at dette var tilsagt dem indtil videre, maa forstaaes som betydende, at Sagsøgeren forbeholdt sig at tage Spørgsmaalet om Ændring af dette Punkt op til særlig Drøftelse, men ikke, at Sagsøgeren ensidigt kan træffe Bestemmelse derom, idet en Ændring paa dette Punkt som paa Kontraktsforholdets andre Punkter maa kræve deres Samtykke. Da Sagsøgeren den 4. Juli 1940 uden Varsel ønskede Kontraktsforholdet ophævet ved Maanedens Udgang, gik de med dertil med det udtrykkelige Forbehold, at de Aaret ud fik Kontorholdsvederlaget, der er et dem tilsagt Beløb, ikke Refusion af bestemte Udgifter, og der maa herefter tilkomme dem 5×850 Kr., altsaa 4250 Kr., som nu er forfaldet til Betaling og følgelig kræves modregnet, hvis nogen Del af Sagsøgerens Krav anses for forfaldet. Sagsøgerens Tilgodehavende efter den for denne Sag tilgrundliggende Opgørelse nedbringes derved til 13.456 Kr. 17 Øre.

Efter Kontraktsforholdet tilkommer der de Sagsøgte Efterprovisioner af de forskellige Forsikringer, og den Omstændighed, at Sagsøgeren har afhændet nogle af Forsikringsgrupperne, kan ikke berøve de Sagsøgte nogen Ret i saa Henseende. Provisionerne kan, som af Sagsøgeren anført, først endelig opgøres efterhaanden, men efter det foreliggende kan der regnes med følgende:

Efterprovisionen paa direkte Forsikringer beregnes med 15 pCt. af Aarspræmien i 5 Aar. Sagsøgeren har opgjort Præmien i Efteraaret 1940 til 18.532 Kr. 11 Øre; lægges dette Beløb, som de Sagsøgte ikke erkender, da de mener, at der maa regnes med et højere Beløb, til Grund, vil der tilkomme dem 13.899 Kr. 10 Øre.

Efterprovision af Co-Assurancer beregnes med 5 pCt. af Aarspræmien i 5 Aar. Lægges den af Sagsøgeren opgivne Aarspræmie, 36.455 Kr. til Grund, hvorved de Sagsøgte ligeledes har taget Forbehold, vil Provisionen udgøre 9113 Kr. 75 Øre.

Af Co-Assurancer tilkommer der de Sagsøgte Gevinstandel efter nærmere Beregning. Den er for Tiden indtil 31. Juli 1940 godskrevet de Sagsøgte i Sagsøgerens Opgørelse med 3544 Kr. 55 Øre, ligeledes

med Forbehold fra de Sagsøgte Side. Paa samme Grundlag vil Restandelen udgøre 14.714 Kr. 55 Øre.

Det vil herefter kunne paaregnes, at de Sagsøgte vil faa langt større Tilgodehavende hos Sagsøgeren end dennes Restkrav, og de Sagsøgte bestrider at have misligholdt deres Forpligtelser overfor Sagsøgeren og derved at have mistet deres Ret til disse Beløb. De har i saa Henseende bemærket, at Sagsøgeren ofte har ladet deres Bøger gennemgaa kritisk, i Begyndelsen af Aaret 1940 endog hele Virksomheden, uden at der er sket nogen Paatale, medens tværtimod Skrivelsen af 28. Februar 1940 fremtræder som en Godkendelse af Forholdene. Der kan saaledes ikke være Tale om, at Sagsøgeren nu kan betegne noget før den Tid liggende Forhold som Misligholdelse, altsaa hverken deres Bogføring, Arten af deres Forsikringer, hvis mindre gode Udfald sikkert skyldes de unormale Begivenheder i Perioden, eller det Forhold, at de Sagsøgte har modtaget Udbetalinger, Sagsøgte Knudsen ialt kun det af Sagsøgeren nævnte Beløb 4809 Kr. 34 Øre i de to Aar, Kontraktsforholdet har bestaaet, der af kun 353 Kr. 84 Øre efter Oktober 1939, medens Sagsøgte Schönecker til Tider har maattet financiere Virksomheden, dels med egne Midler, dels ved Laan fra A/S Rabon, saaledes at hans Konto viser en Debet paa 15.385 Kr. 03 Øre og en Kredit paa 11.256 Kr. 28 Øre, hvorved den af Sagsøgeren nævnte Saldo, 4128 Kr. 75 Øre, fremkommer. Sagsøgeren er formentlig klar herover og har derfor i sin Paastand alene støttet sit Anbringende om Misligholdelse paa en uden noget Grundlag postuleret Betalingspligt ved det Ophør af Kontraktsforholdet, som de Sagsøgte paa Sagsøgerens Anmodning gik med til.

For Landsretten har de Sagsøgte og Revisor Harald Frandsen afgivet Forklaring.

Sagsøgte Schönecker har bl. a. forklaret, at da han efter Samtalen den 4. Juli 1940 med Sagsøgerens Repræsentanter angaaende Sagsøgerens ganske uventede Ønske om Kontraktsforholdets Ophør kom paa sit Kontor, bad han, der havde udlagt for Generalagenturet nogle Beløb, han delvis havde laant hos A/S Rabon, Bogholderen om at opgive ham Summen af disse Beløb, hvorefter Bogholderen opgav Summen til 1017 Kr. 24 Øre, hvad der iøvrigt senere har vist sig ikke at have været ganske nøjagtigt; da han under Hensyn til Forslaget om Virksomhedens Ophør fandt det rettest at faa dette Forhold berigtiget, udfærdigede han en Check for Beløbet og hævdede den den følgende Dag, før Overenskomsten blev underskrevet.

Det henstaar efter Proceduren som noget uklart, hvorvidt og da i hvilket Omfang det under Forhandlingerne den 3.—5. Juli 1940 fra Sagsøgerens Side er gjort gældende overfor de Sagsøgte, at disse da skulde have misligholdt deres kontraktmæssige Forpligtelser; men et saadant Synspunkt er i hvert Fald ikke fastholdt og gennemført, idet Overenskomsten af 5. Juli 1940 er fremkommet som Forhandlingernes Resultat.

Det er overfor de Sagsøgte Benægtelse ikke godtgjort, at Sagsøgeren ved denne Overenskomsts Indgaaelse har været ukendt med Forhold ved de Sagsøgte Virksomhed, som efter det anførte maa anses for at have været af væsentlig Betydning for Sagsøgeren, hvorved

særlig bemærkes, at Sagsøgte Schöneckers Hævning den 5. Juli 1940 af de omtalte 1017 Kr. 24 Øre efter det oplyste ikke kan anses for at være et saadant Forhold.

Som Følge heraf kan de mellem Parterne før Overenskomstens Indgaaelse bestaaende Aftaler kun anses for ændret i det Omfang, hvori det har fundet Udtryk i Overenskomsten, og det maa komme Sagsøgeren til Skade, hvis ikke de af Selskabet ønskede Ændringer er blevet optaget deri, f. Eks. en Bestemmelse om Afregning af det de Sagsøgte efter Kontraktens § 4 ydede Provisionsforskud, naar de i denne Paragraf herom indeholdte Bestemmelser gjordes indholdsløse ved det af Sagsøgeren tilsigtede Ophør med Automobilforsikring.

Efter den Afregningsmaade, der gennem den forløbne Tid har været fulgt mellem Parterne, og de derom senest i Sagsøgerens af de Sagsøgte akcepterede Forslag af 28. Februar 1940 indeholdte Bestemmelser derom, findes der herefter ikke Grundlag for at fastslaa, at de Sagsøgte ved at indgaa paa Sagsøgerens Ønske om Kontraktsforholdets Ophør uden det aftalte Varsel skulde være blevet pligtige til ved Kontraktsforholdets Ophør kontant at indfri deres Tilsvar overfor Sagsøgeren, og de Sagsøgte Undladelse af at gøre dette kan derfor ikke betragtes som en Misligholdelse af en kontraktmæssig Pligt overfor Sagsøgeren.

Sagsøgerens Paastand kan herefter ikke tages til Følge.

Det Beløb, der efter de Sagsøgte Akcept af Sagsøgerens Forslag af 28. Februar 1940 tilkom dem som Kontorholdsvederlag, er efter Aftalens Ordlyd ikke tilsagt dem som Refusion af specificerede Udgifter i Sagsøgerens Tjeneste med Regulering efter disses Størrelse og følgelig bortfaldende ved deres Ophør, men er tilsagt dem til fri Raadighed. Retten dertil findes derfor ikke af sig selv at maatte bortfalde ved Arbejdets Ophør, og da Tilsagnet derom er et Led i en gensidig Overenskomst, findes der ikke ved Ordene »indtil videre« at være hjemlet Sagsøgeren en ensidig Ret til naarsomhelst, f. Eks. samtidig med en Opsigelse af Kontrakten med 6 Maaneders Varsel, at tilbagekalde Tilsagnet med øjeblikkelig Virkning. Da det af de Sagsøgte herom tagne Forbehold i Overenskomsten af 5. Juli 1940 findes at maatte forstaaes saaledes, at de har betinget deres Tiltrædelse af Overenskomsten af Beløbets Ydelse indtil Aarets Udgang, maa Sagsøgeren være forpligtet til at godskrive de Sagsøgte det af dem paastaaede Beløb, 4250 Kr., som afbetalt paa deres Tilsvar til Sagsøgeren, som derved efter Sagsøgerens Opgørelse nedbringes til 13.456 Kr. 17 Øre.

Til Dækning heraf vil der efter det anførte tilkomme de Sagsøgte Provisionsbeløb m. v., som efter deres omtalte Erklæring med deres fulde Beløb kan afskrives paa Tilsvaret. Det er uomtvistet, at deres Størrelse først senere kan beregnes og er ret usikker. Som Sagen nu foreligger, findes det dog at være sandsynliggjort, at de vil overstige det anførte Resttilgodehavende paa en saadan Maade, at de Sagsøgte Paastand om Frifindelse i ethvert Fald under denne Sag findes at burde tages til Følge.

Sagens Omkostninger vil Sagsøgeren have at betale de Sagsøgte med 1000 Kr.

Nr. 76/1943.

Rigsadvokaten

m o d

Niels Marius Byriel Jensen Klostergaard (Henriques),

der tiltales for Overtrædelse af Straffelovens § 232.

Dom afsagt af Retten for Kalundborg Købstad m. v. 17. November 1942: Tiltalte, Niels Marius Byriel Jensen Klostergaard, bør straffes med Fængsel i 6 Maaneder samt betale Sagens Omkostninger, derunder Salær til den under Efterforskningen beskikkede Forsvarer, Landsretssagfører Kristensen, 80 Kr.

Østre Landsrets Dom af 13. Januar 1943 (VII Afd.): Tiltalte, Niels Marius Byriel Jensen Klostergaard, bør anbringes i et Sindssygehospital. I Henseende til Sagens Omkostninger for Underretten bør denes Dom ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Landsretten udredes af det Offentlige. At efterkomme under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret af det Offentlige.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Idet det ikke kan antages, at Tiltalte er uegnet til Paavirkning gennem Straf, vil Underrettens Dom være at stadfæste, dog at Straffetiden findes at burde bestemmes til 8 Maaneder.

Thi kendes for Ret:

Underrettens Dom bør ved Magt at stande, dog at Straffetiden bestemmes til 8 Maaneder.

I Salær og Udlæg for Højesteret til Højesteretssagfører Henriques betaler Tiltalte, Niels Marius Byriel Jensen Klostergaard, 80 Kr. og 25 Kr.

Færdig fra Trykkeriet den 7. Juli 1943.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

87. Aargang

Højesteretsaaret 1943.

Nr. 12

Fredag den 25. Juni.

Underrettsdommens Præmisser er saalydende:

Under denne Sag, der er behandlet under Medvirken af Domsmand, tiltales ifølge Statsadvokatens Anklageskrift af 15. September 1942 Niels Marius Byriel Jensen Klostergaard, Svebølle, for Krænkelse af Blufærdigheden ved uterligt Forhold, Straffelovens § 232.

A.

ved indenfor de to sidste Aar under sit Arbejde som Førstelærer ved Skolen i Svebølle, naar de nedennævnte Piger var oppe ved Katederet for at blive eksamineret, ofte at have behandlet dem uterligt paa en eller flere af de nedenfor anførte Maader, idet han stak Haanden op under deres Kjole, tog dem paa Laarene uden paa Benklæderne eller uden paa Kjolen, trak i Benklædernes Elastik, eller førte en Finger eller en Haand ind under Benklæderne og lod Fingeren glide frem og tilbage paa Laarene eller paa Bagdelen.

Følgende Piger har været Genstand for uterlig Behandling:

Emmy Grethe Rasmussen, født den 9. Februar 1929,
Inge Lise Rasmussen, født den 8. Juli 1930,
Eva Rosette Knørr, født den 5. August 1929,
Alice Lilian Andreassen, født den 16. Juli 1927,
Norma Elinor Margrethe Petersen, født den 3. Juli 1930,
Martha Kristiansen, født den 7. Marts 1930,
Bodil Jensen, født den 18. Februar 1930,
Cecilie Marie Olsen, født den 20. November 1928,
Lis Olsen, født den 7. September 1929,
Inga Petersen, født den 24. December 1928,
Grethe Jensen, født den 17. August 1927,
Ulla Minet Frederiksen, født den 19. Maj 1927,
Ketty Anna Christoffersen, født den 12. September 1927,
Ruth Ellen Christiansen, født den 23. December 1929,
Else Marie Jensen, født den 25. Oktober 1926.

B.

ved i Tiden efter 1. Maj 1941 ofte at have taget om og kysset Maja Stoltenberg, født den 15. Marts 1924, der tjente hos Tiltalte, hvorhos han har stukket sin Haand op under hendes Kjole og har befølt hende paa Kønodelene saavel uden paa som inden for Benklæderne.

Der nedlægges Paastand om, at Tiltalte idømmes Straf.

Tiltalte er født den 21. Januar 1891 i Borup, Svostrup Sogn, og ikke fundet tidligere straffet.

Ved de afgivne Forklaringer tildels i Forbindelse med Tiltaltes Erkendelse findes det bevist, at han har gjort sig skyldig i de i Anklageskriftet anførte Forhold.

Tiltalte har været indlagt til Mentalobservation paa Sindssygehospitalet i Nykøbing S. Konklusionen af den af Overlægen afgivne Erklæring lyder saaledes:

»Det kan herefter ikke antages, at Observanden er eller ved de af ham paasigtede strafbare Handlingers Foretagelse var sindssyg eller aandssvag.

Observanden har paa Grund af sygelig Jalousifølelse paa Tidspunktet, da de strafbare Handlinger fandt Sted, befundet sig i en Tilstand af stærk Sindsbevægelse og sjælelig Uligevægtighed.

Principielt kan han ikke antages at være uegnet til Paavirkning gennem Straf.

Det er ikke sandsynligt, at han senere atter vil gøre sig skyldig i lignende strafbare Handlinger.«

Retslægeraadet har under 18. August 1942 udtalt, »at Raadet kan tiltræde den af Overlægen ved Sindssygehospitalet i Nykøbing Sj. den 3. Juli 1942 afgivne Erklæring, hvorefter den paagældende ikke er sindssyg eller aandssvag, men lider af en kronisk Neurose.

Hvorvidt han er egnet til Straf er dog noget tvivlsomt; en passende lægelig Behandling vilde være mere hensigtsmæssig, og saafremt denne Behandling gennemføres, er Risikoen for ligeartede Forbrydelse ringe.«

I en Erklæring af 5. September 1942 har den fungerende Overlæge ved nævnte Sindssygehospital næst at oplyse, at Tiltalte blev genindlagt der den 24. August s. A. efter Konference med hans Læge, bl. a. udtalt:

»Ved Indlæggelsen var Patienten tydelig deprimeret, let hæmmet, ind imellem dirrende og rastløs, let til Taarer. Diagnosen er Depressio senilis Psykogenica.

Han er under Opholdet faldet noget til Ro, men er stadig depressiv, ind imellem raadvild og ængstelig og stadig plaget af sine voldsomme Jalousiforestillinger.

Hans Tilstand er nu en saadan, at man vil være i højeste Grad betænkelig ved, at han hensættes til Afsoning af en Frihedsstraf, idet hans Sindslidelse let vil forværres og vil kunne give sig skæbnesvangre Udslag i Retning af Selvmordsforsøg.«

Overlægen sammesteds har i en Erklæring af 10. Oktober 1942 yderligere bl. a. udtalt:

»Der kan ikke være Tvivl om, at han ved de ham paasigtede strafbare Handlingers Foretagelse har befundet sig i en sygelig Sindstilstand, og den nævnte seksuelle Neurose og deraf følgende stærke Jalousifølelse maa antages at være den psykologiske Aarsag til hans strafbare Handlinger.

Det drejer sig ikke om nogen egentlig Sindssygdom, men om en Forstyrrelse af Sjælsevnerne, der har bragt ham i en forbigaaende seksuel abnorm Tilstand samtidig med, at den har sløret hans iøvrigt normale Tankegang og svækket hans Hæmninger.

I Almindelighed han, som ikke er sindssyg, vel ikke antages at være uegnet til Paavirkning gennem Straf, men i Betragtning af de omhandlede Handlingers sygelige Natur samt i Betragtning af, at han stadig befinder sig i en Tilstand af sjælelig Uligevægtighed, maa jeg finde, at det ikke vil være formaalstjenligt, men rimeligvis skadeligt at behandle ham med Frihedsstraf.

Strafferetsligt set drejer det sig altsaa om et af de Tilfælde, der bør underkastes lægelig Behandling og ikke Frihedsstraf.

Tager man alle Forhold i Betragtning, ogsaa Sigtedes nuværende sjælelige Tilstand, maa det mest rationelle vistnok være at finde Straf uanvendelig i Henhold til Straffelovens § 17 og i Forbindelse hermed give ham Paalæg om at søge lægelig Behandling.

Ifald Retten ikke mener at kunne følge denne Fremgangsmaade, som efter min Mening vil være det mest rationelle, kunde man maaske naa praktisk talt samme Resultat ved at følge Straffelovens § 85, Stk. 2.

Det skal tilføjes, at Klostergaard ikke er udskrevet her fra Hospitalet, idet hans Behandling her agtes fortsat efter Domsforhandlingen.«

Retslægeraadet har endelig i en Erklæring af 27. f. M. udtalt:

»Retslægeraadet kan ogsaa efter det nu foreliggende henholde sig til sin Udtalelse af 18. August 1942, hvorefter Niels Marius Byriel Jensen Klostergaard ikke er sindssyg eller aandssvag, men lider af en kronisk Neurose. Hans Straffegnethed er tvivlsom, og under alle Omstændigheder vil en passende lægelig Behandling, der, som hans Tilstand siden har udviklet sig, bedst gennemføres paa Sindssygehospital, være den mest hensigtsmæssige Behandling til Forebyggelse af fremtidige Lovovertrædelser.«

Som Følge af det anførte vil Tiltalte være at anse efter Straffelovens § 232, og findes hans Straf efter Omstændighederne at burde bestemmes til Fængsel i 6 Maaneder.

Tiltalte har været underkastet Varetægtsfængsel fra den 17. til den 30. Marts 1942. Der findes dog ikke at burde ske Afkortning efter Straffelovens § 86 i den idømte Straf.

Der tillægges den for Tiltalte under Efterforskningen beskikkede Forsvarer, Landsretssagfører Kristensen, et Salær af 80 Kr., der udredes af Tiltalte, som iøvrigt selv har sørget for Forsvarer.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom, der er afsagt den 17. November 1942 af Retten for Kalundborg Købstad m. v., er paaanket af Tiltalte Niels Marius Byriel Jensen Klostergaard med Paastand om, at Straffelovens § 17 bringes til Anvendelse, af Anklagemyndigheden til Skærpelse af den idømte Straf, uanset om Tiltalte henføres under Straffelovens § 17.

Under Hensyn til de i Dommen anførte lægelige Udtalelser findes Tiltalte at maatte henføres under Straffelovens § 17. Idet det dernæst findes betænkeligt at anse Tiltalte for egnet til Paavirkning gennem Straf, medens det paa den anden Side af Hensyn til Retssikkerheden skønnes fornødent, at der anvendes andre Foranstaltninger overfor ham,

vil Tiltalte i Medfør af Straffelovens § 70 være at dømme til Anbringelse i et Sindssygehospital.

Tiltalte har selv sørget for sit Forsvar for Landsretten.

En af de voterende Dommere afgav saalydende

D i s s e n s :

Underrettens Dom stadfæstes.

Tiltalte betaler Sagens Omkostninger for Landsretten.

Nr. 157/1943.

Rigsadvokaten

m o d

Povl Valdemar Jensen og Valdemar Jensen (Hartvig Jacobsen),

der tiltales for Røveri under Mørklægning.

Østre Landsrets Dom af 3. Maj 1943 (Nord- og Østsjællandske Nævningekreds): De Tiltalte Povl Valdemar Jensen og Valdemar Jensen bør straffes med Fængsel, førstnævnte i 6 Aar og sidstnævnte i 8 Aar. For hver af de Tiltalte anses 129 Dage som udstaaet. De Tiltalte bør derhos een for begge og begge for een udrede Sagens Omkostninger, derunder i Salær og Godtgørelse for Udlæg til den beskikkede Forsvarer, Overretssagfører Høeg Lorentzen, Frederikssund, 200 Kr. At efterkomme under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret under Medvirken af Nævninger afsagte Dom er indanket for Højesteret af Tiltalte Valdemar Jensen og af det Offentlige for begge de Tiltaltes Vedkommende.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den være at stadfæste, dog at der for Tiltalte Povl Valdemar Jensens Vedkommende nu fradrages 164 Dage i Medfør af Straffelovens § 86.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande, dog at for Tiltalte Povl Valdemar Jensens Vedkommede 164 Dage anses som udstaaet.

I Salær for Højesteret tillægges der Højesteretssagfører Hartvig Jacobsen 125 Kr., der udredes med Halvdelen af det Offentlige og Halvdelen af Tiltalte Valdemar Jensen.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under nærværende Sag, i hvilken Forundersøgelse har fundet Sted i Retten for Frederikssund Købstad m. v. tiltales Povl Valdemar Jensen og Valdemar Jensen i Henhold til Anklageskrift af 19. April 1943 til Straf for Røveri under Mørklægning efter Straffelovens § 288, jfr. Lov Nr. 219 af 1. Maj 1940 § 1, Stk. 1, ved Natten mellem den 20. og 21. Oktober 1942 ca. Kl. 0,50 i Forening at have indfundet sig, maskeret med Tørklæde for Underansigtet, paa Jernbanestationen i Veksø, hvor Povl Jensen staaende i Døren til Kontoret truede Stationsmester Gjerding med et Jagtgevær, der var uladt, samtidig med at Valdemar Jensen, bevæbnet med en Knippel, fremsatte Trusler om Vold, hvorefter Valdemar Jensen fra Pengeskabet og et Bord tog henholdsvis en Pengekasse med 700 Kr. og en Pengepose indeholdende 5895 Kr. samt 3 Checks til et samlet Beløb 1072 Kr. 42 Øre.

Der nedlægges Paastand paa, at Tiltalte Povl Jensen principalt dømmes til i Medfør af Straffelovens § 70, jfr. § 17 at tages i Psykopatforvaring, subsidiært at han idømmes Fængselsstraf, og at Tiltalte Valdemar Jensen idømmes Fængselsstraf.

Tiltalte Povl Valdemar Jensen er født den 13. Maj 1915 og tidligere anset:

1) ved Dom af 2. December 1933 afsagt af Retten for Holbæk Købstad efter Straffelovens § 285, Stk. 1, jfr. § 276 med en betinget Straf af Fængsel i 3 Maaneder,

2) Dom af 29. Juni 1935 afsagt af Retten for Straffesager for Roskilde Købstad m. v. efter Straffelovens § 276, jfr. § 285 og § 57 med Fængsel i 6 Maaneder,

3) Dom af 19. Juni 1936 afsagt af Retten for Faaborg Købstad m. v. efter Straffelovens § 276, jfr. § 285 med Fængsel i 4 Maaneder, og senest,

4) ved Vestre Landsrets Dom af 26. Januar 1937 efter Straffelovens § 181, jfr. § 89, 1. Stk., jfr. § 17, 2. Stk., med Psykopatfængsel i 10 Maaneder.

Tiltalte Valdemar Jensen er født den 3. Februar 1920 og tidligere anset:

1) ved Dom afsagt af Retten for Holbæk Købstad m. v. den 21. Juni 1940 efter Straffelovens § 285, Stk. 1, jfr. § 276 med betinget Straf af Fængsel i 80 Dage,

2) ved samme Rets Dom af 30. Oktober 1940 efter Straffelovens § 285, Stk. 1, jfr. § 276 tildels sammenholdt med § 21 og tildels Lov Nr. 219 af 1. Maj 1940 § 1, Stk. 1, jfr. Straffelovens § 57 med Fængsel i 20 Maaneder, og senest,

3) ved samme Rets Dom af 6. Januar 1941 efter Straffelovens § 285, Stk. 1, jfr. § 276 sammenholdt med § 89 med Fængsel i 4 Maaneder. Ved Justitsministeriets Resolution af 5. Februar 1942 løslodes han paa Prøve den 23. Februar 1942 mod Tilsyn af Dansk Værneselskab. Prøvetidens Længde fastsattes til 2 Aar.

Tiltalte Povl Jensen har under Sagen været indlagt til mental Observation paa Sindssygehospitalet i Nykøbing Sjælland, hvis Overlæge i Erklæring af 27. Marts 1943 blandt andet har udtalt:

»I intellektuel Henseende adskiller han sig ikke væsentlig fra det gennemsnitlige, omend han ligger nær ved Grænsen til Sinkegruppen. I karaktermæssig Henseende maa han betegnes som et psykopatisk Individ. De psykopatiske Karakteregenskaber har i Ungdomsaarene været mere fremtrædende, som reaktive Forstemninger, impulsive Handlinger, Ustادighed og Tilbøjelighed til Vagabondering. I de senere Aar har disse Karakteregenskaber været noget mindre fremtrædende, der har dog stadig været megen Ustادighed, uden at dette synes at have foraarsaget asocial Levevis eller anti-sociale Handlinger udover det ham nu paasigtede Forhold. Hans Moralfølelse synes at være ringe, hans Følelsesliv i det hele fattigt og primitivt. Det er ikke sandsynligt, at man opnaar nogen varig Paavirkning af ham gennem Straf. Strafafsoning i Psykopatfængsel vil næppe forøge hans Strafpaaavirkelighed. Det maa anbefales, at han anbringes i Psykopatforvaringsanstalt.«

Retslægeraadet har derefter i Erklæring af 10. April 1943 udtalt, »at Povl Valdemar Jensen efter det foreliggende ikke er aandssvag eller sindssyg eller kan antages at have været dette paa Tidspunktet for den paasigtede Handling, men er psykopath af den ustadige og noget følelsesfattige type. Hans strafegnethed er meget tvivlsom, og der vil efter en tidsbegrænset straf antagelig være en kendelig risiko for ny lovovertrædelser ev. af farlig art. Raadet vil derfor finde det forsvarligt, at spørgsmaalet om anbringelse i psykopathforvaring allerede tages op paa nærværende tidspunkt.«

Tiltalte Valdemar Jensen har under Sagen været mentalundersøgt af Kredslægen i Jægerspris Lægekreds, der i Erklæring af 28. November 1942 har udtalt, »at Tiltalte Valdemar Jensen hverken er sindssyg eller aandssvag, og der kan heller ikke paavises tegn til at han er psykopat. Han maa anses for at være egnet til paavirkning gennem almindelig straf.«

Ved Nævningernes Kendelse, som Retten lægger til Grund, er de Tiltalte kendt skyldige i Røveri, hvorimod Nævningerne har svaret nej til Spørgsmaal om, hvorvidt Røveriet er begaaet under de i Lov Nr. 219 af 1. Maj 1940, § 1, Stk. 1, nævnte Omstændigheder. Et Tillægsspørgsmaal vedrørende Povl Jensen om Anvendelse af Straffelovens § 17 er besvaret bekræftende.

De Tiltalte vil herefter, idet Retten ogsaa maa anse Tiltalte Povl Jensen egnet til Paavirkning gennem Straf, være at anse efter Straffelovens § 288, Stk. 1, med Straf af Fængsel, Povl Jensen i 6 Aar og Valdemar Jensen i 8 Aar, saaledes at for hver især 129 Dage anses udstaaet ved Varetægtsfængsel.

Mandag den 28. Juni.

Nr. 385/1941. Husejer **Møller Olesen** (Selv)
 mod
 Bankdirektør **O. Weis Fogh** (Rode).
 (Tilbagesøgning af betalt Kautionsbeløb).
 (Sagen behandlet skriftligt).

Vestre Landsrets Dom af 20. Oktober 1941 (II Afd.): Sagsøgte, Bankdirektør O. Weis Fogh, bør for Tiltale af Sagsøgeren, Husejer Møller Olesen, i denne Sag fri at være. I Sagsomkostninger betaler Sagsøgeren til Sagsøgte 175 Kr., der udredes inden 15 Dage.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Vestre Landsret.
 I Paadømmelsen har syv Dommere deltaget.

Efter det oplyste maa det antages, at Appellanten kort før det i Dommen nævnte Møde i Foraaret 1939 — altsaa efter Proklamaets Udstedelse, hvormed han var bekendt — har tilbudt Fru Rasmussen 1000 Kr. til fuld Afgørelse af Kautionsgælden.

Den af Appellanten paaberaabte Udtalelse fra Indstævntes Side om, at Appellanten var pligtig at svare til den omhandlede Gæld, findes ikke — selv om den af Indstævnte udtalte Anskuelse om nævnte juridiske Spørgsmaal maatte være urigtig — at kunne paadrage ham Erstatningsansvar for Betalingen af de 1000 Kr., hvorved bemærkes, at Indstævnte, der maa antages at have udtalt sig i Overensstemmelse med sin bedste Overbevisning, ved den angivne Lejlighed repræsenterede Banken og Fru Rasmussen. Herefter og forsaavidt angaar Beløbet 20 Kr. i Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 300 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

I Sagsomkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Husejer Møller Olesen, til Indstævnte, Bankdirektør, O. Weis Fogh, 300 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Ved Panteobligation af 25. Juli 1923 gav Gaardejer Julius Olesen, Fjeldsted, til Sikkerhed for en Skyld paa 9000 Kr. Handelsgartner A.

Rasmussen, Sindal, Prioritet i sin Gaardejendom, hvorhos Gaardejer A. Grøntved, Mygdal, og Olesens Fader Lars Chr. Olesen, Hørmested, som Selvskyldnerkautionsister for Skylden underskrev Obligationen. Til Sikkerhed for, hvad Gartner Rasmussen af hvilken som helst Skyldgrund maatte blive skyldig til Banken for Sindal og Omegn, A/S, Sindal, indtil et Beløb af 30.000 Kr., meddelte Rasmussen ved Gældsbrief af 3. December 1928 Banken Haandpant blandt andet i Obligationen af 25. Juli 1923. Fornævnte Lars Chr. Olesen meddelte derhos ved Gældsbrief af 20. November 1931 til Sikkerhed for skadesløs Betaling af alt, hvad han til enhver Tid af hvilken som helst Grund var eller maatte blive Banken skyldig, denne Haandpant i en ham tilhørende Panteobligation af 18. Juni 1927 paa 14.200 Kr., der var udstedt til ham af hans Søn, Sagsøgeren, Husejer Møller Olesen, Kirkmose, med Pant i Sagsøgerens Ejendom Matr. Nr. 16 c og 15 e Hørmested Sogns nordre Del næstefter to Kreditforeningslaan paa tilsammen 5800 Kr. Da Renten pr. 11. Juni 1931 af Panteobligationen af 25. Juli 1923 ikke var betalt, tilskrev Banken den 16. December 1931 Sagfører Breum, Hjørring, om at søge at fremskaffe Sikkerhed for den Grøntved paahvilende Kautionsforpligtelse, hvorimod Banken ikke ønskede noget foretaget overfor Lars Olesen, da Banken hos ham havde »nogen Sikkerhed«. Sagføreren fandt det dog rettest at opnaa Dom saavel over Hovedskyldneren som over Kautionsisterne, og dette skete derpaa ved en af Retten for borgerlige Sager i Hjørring Købstad m. v. den 28. Januar 1932 afsagt Dom, hvorefter Sagsøgeren tilsendte Banken Domsudskrift. Den 19. December 1932 overdrog Lars Olesen til Sagsøgeren Panteobligationen af 18. Juni 1927, idet det i Transportdokumentet bemærkedes, at Transporten respekterede blandt andet den stedfundne Haandpantssætning af Obligationen til Banken for Sindal og Omegn A/S. Sidst i 1933 afholdtes der Tvangsauktion over Julius Olesens Ejendom, der overtoges som ufyldstgjort Panthaver af da afdøde Gartner Rasmussens i uskiftet Bo hensiddende Enke, Fru K. Rasmussen, der derpaa solgte Ejendommen til Gaardejer Albert Rasmussen, som udstedte Pantebrev for 10.000 Kr. til Fru Rasmussen, hvilket Pantebrev ifølge en Gældsbrief af 3. December 1928 den 11. September 1934 paaført Paategning blev givet i Haandpant i Stedet for blandt andet Panteobligationen af 25. Juli 1923, der den 8. September 1933 af Fru Rasmussen var kvitteret til Aflysning og Udslettelse, og som ifølge Paategningen var udgaaet af Pantet. Lars Chr. Olesen afgik ved Døden formentlig den 4. December 1933, og under en Reassumption af Boet blev der i 1938 udstedt Proklama, uden at der inden dettes Udløb skete Anmeldelse af Kautionskravet, fastslaaet ved fornævnte Dom.

I Foraaret 1939 var Sagsøgeren kommet i økonomiske Vanskeligheder, og mod Kaution af 2 af Kreditorerne optoges et Laan i Banken for Sindal og Omegn, A/S, hvilket Laan skulde indfries, naar der var indgaaet et Kreditforeningslaan, og Bankens Direktør, Sagsøgte, Bankdirektør O. Weis Fogh, Sindal, paatog sig at medvirke ved Forholdenes Ordning. Under Drøftelsen heraf omtales ogsaa Fru Rasmussens Krav overfor Sagsøgeren paa Grundlag af Lars Olesens ved Haandpant i Panteobligationen af 18. Juni 1927 sikrede Kautionsløfte, og Sagsøgeren

tilbød at betale til fuld Afgørelse 1000 Kr. under Forudsætning af, at han var pligtig at svare til denne Skyld. Under den paagældende Forhandling fremkom Sagsøgte med en Udtalelse om, at denne Forudsætning var tilstede, og idet Fru Rasmussen modtog Tilbudet, indbetalte Sagsøgte paa hendes Laanekonto i Banken for Sindal og Omegn A/S 1000 Kr. af det optagne Laan, der derefter skulde dækkes af det Kreditforeningslaan, som skulde optages.

Idet Sagsøgeren har anført, at det var urigtigt, at han havde nogen Pligt til at betale Kautionsbeløbet, at Sagsøgte, der optraadte som hans juridiske Raadgiver, følgelig var uberettiget til at indbetale de 1000 Kr. paa Fru Rasmussens Konto i Banken, og at Sagsøgte derfor maa tilsvare ham dette Beløb, har han under nærværende Sag paastaet Sagsøgte dømt til Betaling heraf. Han har derhos endvidere paastaet Sagsøgte dømt til at betale ham et Beløb af 20 Kr., som Sagsøgte i Anledning af Optagelse af Kreditforeningslaan havde udlagt vedrørende en Vurderingsforretning, der blev foretaget af Vurderingsmændene for en anden Kreditforening end den, hos hvem Laanet skulde optages og blev optaget. Sagsøgerens Paastand gaar herefter ud paa, at Sagsøgte dømmes til at betale ham 1020 Kr., tilligemed Renter heraf 5 pCt. p. a. fra den 14. Marts 1941, indtil Betaling sker, medens Sagsøgte har paastaet sig frifundet for Sagsøgerens Tiltale.

Sagsøgerens Anbringende om ikke at være pligtig at tilsvare Kautionssskylden har han begrundet saaledes: Ved den fornævnte Paategning af 11. September 1934 paa Gældsbeviset af 3. December 1928 udgik som anført den med Selvskyldnerkautionen sikrede Panteobligation af 25. Juli 1923 af Bankens Haandpant for Skylden efter nysnævnte Gældsbevis af 3. December 1928. Idet det personlige Krav i Anledning af Lars Olesens Kautionsløfte derhos er bortfaldet ved ikke at være anmeldt i hans Bo i Henhold til det udstedte Proklama, har hverken Banken eller Fru Rasmussen, da Beløbet paa de 1000 Kr. indbetaltes, haft noget Krav efter Kautionsløftet.

Heri findes der imidlertid ikke at kunne gives Sagsøgeren Medhold.

At Panteobligationen af 25. Juli 1923 udgik af Bankens Haandpant, hvilket skyldtes det paa den afholdte Tvangsauktion passerede, har ikke været Udtryk for eller medført, at Fru Rasmussen eller Banken gav Afkald paa Lars Olesens Selvskyldnerkaution, for hvilken der da ogsaa havdes Dom, hvorhos Banken ved det af Lars Olesen udstedte Gælds-brev af 20. November 1931 havde Haandpant i Panteobligationen af 18. Juni 1927 paa 14.200 Kr. for hans Kautionsløfte, og den Omstændighed, at der ikke skyldtes noget paa Fru Rasmussens Laanekonto i Banken i Tiden fra 11. Juni til 14. Juli 1938, kan ikke — som af Sagsøgeren anbragt — medføre, at de for Kontoen stillede Sikkerheder bortfaldt. Selv om det personlige Krav i Henhold til Kautionsløftet var prækluderet, gjaldt dette derimod ikke Bankens Ret til at søge Fyldestgørelse for Kautionsløftet i den i Haandpant givne Obligation af 18. Juni 1927, og da det var en Nødvendighed for Optagelse af Kreditforeningslaan i Sagsøgerens Ejendom, at Obligationen af 18. Juni 1927, der hæftede paa Sagsøgerens Ejendom, frigjordes for Haandpanteretten, har Sagsøgtes Angivelse af, at dette Forholds Berigtigelse var et nødvendigt

Led i den tilsigtede Ordning, været fremsat med Føje, og Beløbet er saaledes med Rette indbetalt i Banken. Det bliver herefter uforholdende at komme ind paa, hvad Sagsøgte iøvrigt har anført under Sagen vedrørende dette Punkt.

Idet det endvidere efter det oplyste ikke findes at kunne bebrejdes Sagsøgte, at det i Sagsøgerens Paastand omhandlede Beløb af 20 Kr. er kommet til Udbetaling, vil Sagsøgte i det hele være at frifinde for Sagsøgerens Tiltale.

I Sagsomkostninger findes Sagsøgeren at burde betale Sagsøgte 175 Kr.

Tirsdag den 29. Juni.

Nr. 95/1942. Vinhandler **V. Bach-Hansen** (Teist)

mod

Direktør **Svend Muchardt** (Overretssagf. Knud Jeppesen).

(Spørgsmaal om Indstævntes Overtagelse af Kautionsforpligtelse).

Østre Landsrets Dom af 24. Marts 1942 (II Afd.): Sagsøgte, Direktør Svend Muchardt bør for Tiltale af Sagsøgeren, Vinhandler Bach-Hansen, i denne Sag fri at være. I Sagsomkostninger betaler Sagsøgeren inden 15 Dage efter nærværende Doms Afsigelse til Sagsøgte 2000 Kr. At efterkomme under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paakendelsen har ni Dommere deltaget.

Den Pantebrevet meddelte Paategning af 30. Juni 1937 gav ikke Appellanten nogen Ret til, saafremt Aktiemajoriteten i Ejendomsaktieselskabet af 1921 blev solgt, overfor Køberen at kræve dennes Indtræden som Selvskyldnerkautionist for Pantegælden, og Appellanten har ikke paavist noget Grundlag for, at den særlige Omstændighed, at Aktiemajoriteten blev overdraget til Indstævnte, skulde medføre, at Appellanten kunde stille saadant Krav. Allerede som Følge heraf vil Dommen være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 3000 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Vinhandler **V. Bach-Hansen**, til Indstævnte, Direktør **Svend Muchardt**, med 3000 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under 14. Maj 1927 udstedte »Ejendomsaktieselskabet af 1921«, hvis Aktier i det væsentlige ejedes af Direktør Svend Muchardt, et Akkommodationspantebrev, stort 100.000 Kr., til Overretssagfører P. Linnet med oprykkende Panteret i Ejendommen Matr. Nr. 46 A af Københavns Nørre Kvarter Nørregade Nr. 41. Dette Pantebrev blev under 30. Juni 1937 tiltransporteret Overretssagfører P. A. Freilev, der besad det paa Muchardts Vegne.

Ved Slutseddel af 4. Maj 1937 solgte »Aktionærerne« i Ejendomsaktieselskabet af 1921 samtlige Selskabets Aktier til Paalydende Kr. 200.000,00 til Direktør C. Weinold, idet Købesummen var fastsat til Forskellen mellem de Ejendommen m. v. paaahvilende Behæftelser, ca. Kr. 1.050.000,00 og Værdien af Selskabets Ejendom, Inventar m. v. ca. Kr. 1.200.000,000, opgjort pr. 1. Juli 1937 og saaledes at der heraf udbetaltes kontant Kr. 100.000,00.

Om de Ejendommen paaahvilende Behæftelser var det i Slutseddelen oplyst, at de androg:

1.	1. Prioritet til Københavns Kreditforening, til Rest ca.	Kr. 225.000
2.	2. Prioritet til Privatbanken, til Rest ca.	— 195.000
3.	3. Prioritet til Direktør Sv. Muchardt	— 305.000
4.	4. Prioritet private Midler (ligeledes Direktør Sv. Muchardt)	— 200.000
5.	5. Prioritet private Midler (det forannævnte Akkommodationspantebrev)	— 100.000

Kr. 1.025.000

I Slutsedlen bestemmes bl. a.:

»Med Hensyn til de foran under Nr. 3, 4 og 5 ommeldte Pantebreve for ialt 600.000 Kr. bemærkes: Pantebrevene Nr. 4 og 5 afdrages tilsammen med 6000 Kr. hver 11. Juni og 11. December Termin, første Gang i 11. Juni Termin 1940. — — — Alle 3 Pantebreve har oprykkende Prioritet i Ejendom og Inventar, dog skal Pantebrevene Nr. 4 og 5 til enhver Tid respektere en forudprioriteret Gæld, stor Kr. 650.000. — — — Iøvrigt indestaar alle — — — 3 Pantebreve uopsigelige fra Kreditors Side i 20 — tyve — Aar fra 11. Juni Termin d. A. at regne. Uopsigeligheden er gældende fra Ejer til Ejer imod et ekstraordinært Afdrag ved hvert Ejerskifte, stort Kr. 45.000. Den nye Hovedaktionær — C. Weinold — underskriver Pantebrevene Nr. 4 og 5 som Selvskyldnerkautionsist. Ved Aktiemajoritetens eventuelle Salg indtræder den nye Hovedaktionær som Selvskyldnerkautionsist i den sælgende Hovedaktionærs Sted, dog at sidstnævnte ikke kan forlange sig frigjort, før Ejerskifteafdraget er betalt, og selv da kun saafremt Ejerne af Pantebrevene Nr. 4 og 5 samtykker i Kautionsforandringen, hvorved dog tilføjes, at de nævnte Ejere ikke skal kunne forkaste en foreslaet Kautionsist uden at oplyse

skellig Aarsag. Det fornævnte Ejerskifteafdrag, stort 45.000 Kr., fordeles med 30.000 Kr. paa Pantebrevet Nr. 4 og 15.000 Kr. paa Pantebrevet Nr. 5. Saafremt den købende Hovedaktionær ikke er villig til at fortsætte Samhandlen med Vinhandler V. Bach-Hansen, Vinkompagniet, er sidstnævnte berettiget til i Anledning af Ejerskiftet at forlange et yderligere ekstraordinært Afdrag, stort 15.000 Kr., paa Pantebrevet Nr. 5 — — —«

Samtidig med Handlen om Ejendommen blev der truffet Aftale mellem Vinhandler Bach-Hansen og Direktør Svend Muchardt om, at Bach-Hansen skulde købe det fornævnte Pantebrev paa 100.000 Kr., og der oprettedes under 27. Juli 1937 en Købekontrakt, hvorefter Købesummen 100.000 Kr. skulde erlægges med 12.500 Kr. hver 31. December og 30. Juni første Gang den 31. December 1937. I Købekontrakten bestemtes, at Køberen kun erhverver Ejendomsretten over Pantebrevet efterhaanden som Betalingerne erlægges, og da stadig for den sidste Del af Sælgerens Andel i Pantebrevet. Saafremt Pantebrevet blev nødlidende eller den pantsatte Ejendom kom paa Tvangsauktion, skulde Sælger og Køber hver varetage sine Interesser for den Del af Pantebrevet, hver var Ejer af, medmindre man enedes om en anden Ordning.

Efter at Pantebrevet som nævnt under 30. Juni 1937 var blevet tiltransporteret Overretssagfører Freilev, forsynedes det under s. D. med en Paategning, hvori det bl. a. hedder:

»Medundertegnede Direktør C. Weinold, der er Ejer af Aktiemajoriteten i Ejendoms A/S af 1921, indestaar herved som Kautionsist og Selvskyldner for Pantebrevets prompte Opfyldelse. I Tilfælde af Aktiemajoritetens Salg skal den nye Ejer af Aktiemajoriteten indtræde som Selvskyldnerkautionsist i mit Sted, dog at jeg ikke kan forlange mig frigjort for min her ommeldte Kautionsforpligtelse, forinden det samlede Ejerskifteafdrag — — — er betalt, og selv da kun, naar Pantekreditor samtykker i at modtage den nye Kautionsist i mit Sted, hvorved dog bemærkes, at Pantekreditor ikke skal kunne forkaste en foreslaaet Kautionsist uden at oplyse skellig Aarsag. Min her ommeldte Kautionsforpligtelses Gyldighed paavirkes ikke af eventuel Henstandsgivning.«

Paategningen paa Pantebrevet er underskrevet dels af Overretssagfører Freilev, der stod som formel Kreditor ifølge Pantebrevet, dels bl. a. af Sagsøgte paa Debtors, Ejendomsaktieselskabet af 1921's Vegne.

I Sommeren 1938 opstod der økonomiske Vanskeligheder for Direktør C. Weinold, og der blev derfor den 25. Juli 1938 truffet Overenskomst bl. a. om Optagelse af et Banklaan, stort Kr. 90.000,00, mod solidarisk Selvskyldnerkaution af forskellige interesserede Leverandører, bl. a. Vinhandler Bach-Hansen, og saaledes at det for dette udstedte Pantebrev fik Prioritet forud for Behæftelserne Nr. 3—5. I Overenskomstens § 4 var der truffet Bestemmelse om, at Direktør Muchardt paa nærmere angivne Vilkaar skulde have Ret til paany at overtage saavel Ejendommen som Stillingen som Restauratør i »Adlon« enten gennem en Tvangsauktion eller ved Overtagelse af samtlige Aktier paa nærmere fastsatte Vilkaar, blandt disse, at Panteretten ifølge Akkommodationspantebrevet skulde kvitteres.

Overenskomstens § 4 c er saalydende:

»c. Der maa ved Genovertagelsen ikke paahvile Ejendommen anden Prioritetsgæld end Laanene til Kreditf. og Privatbanken samt Prioritets-Pantebrevene til mig Muchardt for 375.000 Kr. og 130.000 Kr., hvorimod Pantebrevet opr. 100.000 Kr. samt de 2 senere Ejerpantebreve paa 20.000 Kr. og 30.000 Kr. skal overleveres mig i kvitteret Stand, imod at jeg til Gengæld betaler kontant 15.000 Kr. — Femten Tusinde Kroner — som Ækivalent for Adkomstens Erhvervelse paa denne Maade i Stedet for ved Tvangsauktion. Hvad Sv. Muchardt da eventuelt maatte betale af Beløb, der i Henhold til denne Overenskomst er ham uvedkommende, fradrages i disse 15.000 Kr.

Det bemærkes udtrykkeligt, at Afleveringen af Pantebrevet opr. stort 100.000 Kr. i kvitteret Stand, forsaavidt angaar Panteretten, intet forandrer i det indbyrdes Forhold mellem os Bach Hansen og Muchardt i Henhold til Købekontrakten imellem os angaaende bemeldte Pantebrev, hvorfor jeg Bach Hansen anerkender at min Forpligtelse til at betale Restbeløbet af de 100.000 Kr. bestaar uforandret.«

Overenskomsten af 25. Juli 1938 er underskrevet saavel af Weinold som af Bach-Hansen og Muchardt.

Provenuet af det optagne Banklaan blev for en væsentlig Del benyttet til Betaling af skyldige Ydelser til Muchardt, idet denne heraf erholdt Betaling af 2 Veksler paa tilsammen ca. 46.000 Kr., der var en Del af Betalingen for Ejendomsoverdragelsen til Weinold.

Uagtet der ved den saaledes stedfundne Ordning kun blev et ret ringe Beløb (ca. 4000 Kr.) tilovers som Driftskapital for Weinold, lykkedes det for denne at videreføre Forretningen i ca. 1³/₄ Aar, men paa Grund af de i Foraaret 1940 indførte Restriktioner og Lukketidsbestemmelser m. v. gik hans Omsætning saaledes ned, at han ikke kunde fortsætte.

Ved Slutteddel af 30. September 1940 mellem Weinold og Muchardt overtog sidstnævnte paany Aktiemajoriteten i Ejendomsaktieselskabet af 1921, som det hedder »paa Grundlag af Overenskomst af 25. Juli 1938.«

Forinden Underskriften er bemærket, at »Da Vinhandler V. Bach-Hansen reserverer sig sit personlige Krav overfor Herr C. Weinold med Hensyn til den ham til enhver Tid tilhørende Andel af Pantebrevet, stort 100.000 Kr., udslettes Bestemmelsen herom, forsaavidt angaar den Herr Sv. Muchardt til enhver Tid tilhørende Andel af samme Pantebrev.«

Denne Bemærkning havde Hensyn til en i Sluttedlens oprindelige Tekst indeholdt Bestemmelse om Frafald af den personlige Hættelse for Muchardts Andel af Pantebrevet, og Udslettelsen af denne Bestemmelse skyldtes, at Bach-Hansen, der endnu ikke havde faaet fuld Ejendomsret over Pantebrevet paa de 100.000 Kr., idet han kun havde betalt 75.000 Kr., allerede under Forhandlingerne om Overenskomsten af 25. Juli 1938 havde forbeholdt sig sit Krav overfor Weinold ifølge dennes Kaution, ligesom ogsaa Muchardt ved samme Overenskomsts § 4 e havde forbeholdt det personlige Krav efter dette Pantebrev, hvorimod han havde frafaldet det personlige Krav overfor Weinold med Hensyn til de 2 foranstaaende Pantebreve paa 375.000 og 130.000 Kr.

Under 27. Januar 1941 blev Pantebrevet paa de 100.000 Kr. fuldtud overdraget til Bach-Hansen.

Muchardt har derefter under 14. Februar 1941 forlangt Pantebrevet udleveret i kvitteret Stand i Overensstemmelse med Overenskomsten af 25. Juli 1938, men Bach-Hansen gjorde heroverfor gældende, at han først maatte have Krav paa at faa Kautionspaategning fra Muchardt som Indehaver af Aktiemajoriteten ifølge Sluttedlen af 4. Maj 1937, hvorefter Indehaveren af Aktiemajoriteten skal paatage sig denne Forpligtelse.

Under nærværende Sag gaar Sagsøgeren Vinhandler Bach-Hansens endelige Paastand ud paa, at Sagsøgte Direktør Svend Muchardt dømmes til at betale 100.000 Kr. med Renter 5 pCt. p. a. fra 31. Maj 1941, idet der mellem Parterne er Enighed om, at saafremt Sagsøgte er forpligtet til at paatage sig Kautionen, er han ogsaa forpligtet til nu at betale Pantebrevets Beløb.

Sagsøgte paastaar Frifindelse.

Til Støtte for sin Paastand har Sagsøgeren anført, at Sluttedlen af 4. Maj 1937, hvorefter Indehaveren af Aktiemajoriteten skal underskrive Pantebrevet som Kautionist, er truffet i Muchardts Interesse og afgivet til ham som Kreditor (Indehaver af Obligationen). Ved den derpaa følgende Overdragelse til Sagsøgeren er denne indtraadt i Muchardts Retsstilling og maa nu kunne stille det samme Krav om Kaution, som Muchardt vilde kunne have stillet overfor en hvilken som helst Indehaver af Aktiemajoriteten. Under Forhandlingerne om Overenskomsten af 25. Juli 1938 har han udtrykkelig kun frafaldet Panteretten men ikke de øvrige til Obligationen knyttede Rettigheder, og disse maa derfor staa upaavirkede af den ved denne Overenskomst truene Ordning. Da Muchardt har overtaget Aktiemajoriteten i Henhold til Sluttedlen af 30. September 1940 kan han ikke vægre sig ved at overtage Kautionen og indfri Pantebrevet, idet dette for Øjeblikket er uden Sikkerhed.

Sagsøgte har til Støtte for sin Frifindelsespaastand gjort gældende, at Retten til at kræve Kaution af Aktiemajoritetens Indehaver ikke er en Ret, som kan overdrages i den Forstand, at en hvilken som helst Køber af Aktiemajoriteten derved bliver forpligtet til at indtræde som Kautionist. Det er et Tilsagn fra vedkommende Køber om ved Salg at betinge sig, at den nye Køber indtræder som Kautionist, men et saadant Tilsagn kunde ikke kræves af eller være forbindende for Muchardt i et Tilfælde som dette, hvor der ikke har foreligget noget egentligt Salg af Aktiemajoriteten. Men selv om der kunde tales om et egentligt Salg, vilde Ikke-Opfyldelsen af et saadant Tilsagn kun kunne medføre enten at Handlen helt strandede, eller at den tidligere Kautionist (Sælgeren af Aktiemajoriteten) ikke blev frigjort, hvorimod den ikke vilde paa- drage Sagsøgte noget Ansvar som Cedent af Fordringen. Der foreligger saaledes ikke en Ret for Muchardt, som har kunnet overføres til Sagsøgeren. Men dernæst tales der i Sluttedlen af 4. Maj 1937 og i Obligationenspaategningen af 30. Juni s. A. om Salg af Aktiemajoriteten, og Sagsøgte bestrider, at den Transaktion, som blev gennemført ved Overenskomsten af 25. Juli 1938 og 30. September 1940 overhovedet kan betegnes som et Salg af Aktiemajoriteten i Ejendomsaktieselskabet. Ved

Overenskomsten af 25. Juli 1938 var det Meningen at tilvejebringe en Tilstand, hvorefter Ejendommen kunde tages tilbage af Muchardt med samme Virkning, som om en Tvangsauktion havde fundet Sted. Dette udtales klart i 1. Stk. af Overenskomstens § 4 c og støttes ved, at der i Overenskomstens § 4 udtales, at Muchardt i Tilfælde af Misligholdelse har Ret til at tage Ejendommen tilbage enten ved Tvangsauktion eller ved den i § 4 a-e nærmere beskrevne Fremgangsmaade. Den i Overenskomstens § 4 a-e beskrevne Fremgangsmaade maa ganske ligestilles med en Overtagelse ved Tvangsauktion, og Sagsøgeren kan derfor ikke uden udtrykkelig Hjemmel i denne Overenskomst kræve en anden Retsstilling for sit Pantebrev end den, der vilde tilkomme det, dersom en Tvangsauktion var afholdt. Navnlig kan det, at han under Forhandlingerne om denne Overenskomst kun har givet Afkald paa Panteretten, men iøvrigt forbeholdt sig sine personlige Krav, kun have Hensyn til hans personlige Krav overfor Weinold, men ikke til et Krav mod Muchardt under en Eventualitet som den i Overenskomstens § 4 beskrevne. For at noget saadant kunde antages, maatte der af Sagsøgeren være taget udtrykkeligt Forbehold herom.

Under Domsforhandlingen er der afgivet Partsforklaring af Parterne, som begge har forklaret i Overensstemmelse med deres Sagsfremstilling. Herunder har Sagsøgeren forklaret, at han er enig i, at han, hvis Ejendommen var blevet overtaget af Muchardt ved Tvangsauktion, ikke vilde have haft noget Krav paa denne. Muchardt har forklaret, at Sagsøgeren, allerede forinden han ved Slutsedlen af 30. September 1940 tog Ejendommen tilbage, har rettet Henvendelse til ham om at overtage den personlige Hæftelse for Pantebrevet, hvilket han afslog. Der blev ikke ved den Lejlighed talt om nogen Forpligtelse til at overtage Kautionen i Henhold til Slutsedlen af 4. Maj 1937 og Pantebrevspaategningen af 30. Juni s. A. Dette blev først paastaaet af Sagsøgeren, efter at han havde faaet fuldstændig Transport paa Pantebrevet.

Endvidere er afgivet Vidneforklaring af Direktør Ernst August Weinold, Overretssagfører Peter Andersen Freilev og Restauratør Carlo Weinold.

Efter det oplyste maa der gaas ud fra, at Bestemmelserne i § 4 i Overenskomsten af 25. Juli 1938 var Led i en Ordning, som i givet Tilfælde skulde træde i Stedet for en Overtagelse af Ejendommen ved Tvangsauktion. Ved uden Forbehold at have tiltraadt denne Overenskomst maa Sagsøgeren antages at have givet Afkald paa de Rettigheder, som han eventuelt maatte have ifølge de tidligere Aftaler, og han vil derfor ikke kunne gøre større Krav gældende overfor Sagsøgte, end hvis denne havde overtaget Ejendommen paa en Tvangsauktion.

Herefter vil Sagsøgte være at frifinde.

Sagens Omkostninger findes Sagsøgeren at maatte godtgøre Sagsøgte med 2000 Kr.

Torsdag den 1. Juli.

Nr. 369/1942. A/S **Burmeister & Wains Maskin- og Skibsbyggeri** (Knudtson)
mod

Landsretssagfører **K. S. Oppenheim** (Selv). Biintervenient: **Ministeriet for Handel, Industri og Søfart** (Kammeradvokaten).

(Udbetaling af Restudbytte af Præferenceaktier).

Østre Landsrets Dom af 31. Oktober 1942 (V Afd.): Sagsøgte, A/S Burmeister & Wains Maskin- og Skibsbyggeri, bør mod Aflevering af Taloner til 305.000 Kr. Præferenceaktier til Sagsøgeren, Landsretssagfører K. S. Oppenheim, betale 1016 Kr. 66 Øre med Renter heraf 5 pCt. aarlig fra den 1. Juli 1942, til Betaling sker, og Sagens Omkostninger med 300 Kr. At efterkomme inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Ved Lov Nr. 58 af 28. Februar 1933 om Ordning af A/S Burmeister & Wains Maskin- og Skibsbyggeri's Forhold blev Selskabet fra 1. Marts 1933 delt i to Afdelinger: Afdeling I, der skulde videreføre Virksomheden, og hvortil de Aktiver, som skønnedes at være af Interesse for Virksomhedens Videreførelse, overførtes, og Afdeling II, der skulde afvikle den Del af Selskabets hidtidige Virksomhed, som ikke henførtes til Afdeling I. Til Afdeling II henførtes Aktionærene i det hidtidige Selskab med den disse tilkommende Ret til de Værdier, der maatte være til Stede, naar samtlige Afdeling II's Fordringshavere var fyldestgjort. Som Vederlag for de til Afdeling I henlagte Aktiver skulde denne Afdeling til Afdeling II udstede Aktier, dels Stamaktier, dels Præferenceaktier. Lovens § 8 indeholder bl. a. Paabud om at der i Vedtægterne skal optages Bestemmelse om Præferenceaktionærernes Ret til kumulativt Udbytte og Pligt til at lade Aktierne indløse til Parikurs.

Paa en den 11. August 1936 afholdt Generalforsamling blev det vedtaget, at »fyldestgøre Fordringshaverne i Afdeling II fuldt ud ved, at de enkelte Kreditorers Tilgodehavende pr. 1. Januar 1937 dækkedes for ca. $\frac{11}{25}$ Dels Vedkommende kontant og for de resterende ca. $\frac{14}{25}$ Dels Vedkommende ved Udlodning af Præferenceaktier.«

Efter det saaledes foreliggende og iøvrigt i Henhold til de i Dommen anførte Grunde stemmer seks Dommere for at stadfæste Dommen.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 300 Kr.

Tre Dommere bemærker: Bestemmelserne i Lov Nr. 285 af 30. Maj 1940 omfatter efter sin Ordlyd alle Aktionærer, ogsaa Indehavere af Præferenceaktier og for denne Forstaaelse findes Støtte i Forarbejderne til Loven. Den Formindskelse af Udbyttet for Aaret 1940 med $\frac{1}{3}$ pCt. som fulgte af Udbyttebegrænsningen, maa Præferenceaktionærerne allerede som Følge af Bestemmelserne i Lov Nr. 50 af 19. Februar 1942 være afskaaret fra at kræve godtgjort. Herved bemærkes, at det fra Selskabets Side var foreslaaet i sidstnævnte Lov at give Hjemmel til at udbetale Præferenceaktionærerne det heromhandlede Tillægsudbytte paa $\frac{1}{3}$ pCt., men at Handelsministeriet ikke vilde gaa med til at optage en saadan Regel i Lovforslaget.

Disse Dommere stemmer herefter for at frifinde Appellanten. Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

I Sagsomkostninger for Højesteret betaler Appellanten, A/S Burmeister & Wains Maskin- og Skibsbyggeri, til Indstævnte, Landsrets- sagsfører K. S. Oppenheim, 300 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

I Vedtægterne for Sagsøgte A/S Burmeister & Wains Maskin- og Skibsbyggeri hedder det med Hensyn til Udbytte m. v. af Præferencekapitalen i § 6 følgende:

»a) Af den Del af Selskabets Nettooverskud — saaledes som dette fremkommer, naar Regnskabet opgøres i Overensstemmelse med Aktieselskabslovens Regler — der resterer, efter at de i nærværende Vedtægter foreskrevne Henlæggelser er foretaget, har Præferenceaktionærerne Ret til forlods at erholde et Udbytte paa indtil 6 pCt.

Udbyttet paa Præferenceaktierne kan ikke overstige 6 pCt. aarlig. Hvis i noget Aar Overskudet ikke er tilstrækkeligt til Udredelse af 6 pCt. Udbytte paa Præferenceaktierne, har disse dog Ret til af senere Aars disponible Nettooverskud at erholde betalt, hvad der mangler i, at de fra 1. Marts 1933 at regne har erholdt et Udbytte paa 6 pCt. p. a.

b) I Tilfælde af Selskabets Opløsning har Præferenceaktionærerne Krav paa forlods Dækning af Præferenceaktiernes paalydende Værdi med Tillæg af muligt ikke betalt Udbytte fra de foregaaende Aar, før nogen Del af Selskabsformuen kan udloddes til Stamaktierne.

c) Enhver Præferenceaktionær er pligtig til med 3 Maaneders Varsel til en 1ste Juli at lade sine Præferenceaktier indløse til pari Kurs med Tillæg af 6 pCt. p. a. Rente fra Udgangen af det før Indløsningen sidst afsluttede Regnskabsaar. Det bestemmes ved en paa Foranledning af Selskabets Bestyrelse af Notarius publicus i København foretaget Ud-

trækning, hvilke Præferenceaktier der skal indløses. Indløsning finder da Sted mod Aflevering i behørig kvitteret Stand af vedkommende Aktiebrev.

Efterhaanden som Præferenceaktierne indløses, finder en tilsvarende Opskrivning Sted af Stamaktiernes paalydende Beløb jfr. § 25.«

For Aaret 1940 udbetalte Selskabet paa Grund af Bestemmelserne i Lov Nr. 285 af 30. Maj 1940 om Udbyttebegrænsning m. v. kun $5\frac{2}{3}$ pCt. af Præferenceaktiekapitalen. I Beretning og Regnskab for det nævnte Regnskabsaar anføres herom følgende:

»Da det efter Bestemmelserne i Burmeister & Wain Loven af 28. Februar 1933 og Lov Nr. 285 af 30. Maj 1940 om Begrænsning af Udbytte og Tantième i Aktieselskaber m. v. henstaar som usikkert, hvorvidt Præferenceaktionærernes Ret til et kumulativt Udbytte paa 6 pCt. p. a. medfører, at der senere skal efterbetales den $\frac{1}{3}$ pCt., der ikke udbetales for 1940, har Bestyrelsen ment det rigtigt at hensætte denne $\frac{1}{3}$ pCt., Kr. 43,166,67, paa en særskilt Konto.«

I Henhold til Lov Nr. 50 af 19. Februar 1942 om visse Ændringer i Sagsøgte Forhold og efter Vedtagelse paa en i Henhold til denne Lovs § 2 den 5. Marts 1942 afholdt ekstraordinær Generalforsamling blev hele Præferenceaktiekapitalen opsagt til Indfrielse pr. 16. Marts 1942 ved kontant Betaling af Aktiernes paalydende Beløb med Tillæg af Rente 6 pCt. p. a. for Tiden 1. Januar 1941 til 16. Marts 1942, dog med Adgang for Præferenceaktionærerne til at lade Beløbet af deres Aktiers Paalydende forblive indestaaende hos Selskabet til 1. Juli 1942 til en Rente af 6 pCt. p. a. I den offentlige Bekendtgørelse herom udtales følgende:

»Da det kan forventes, at der fra Præferenceaktionærers Side vil blive rejst Sag mod Selskabet i Anledning af, at der af Hensyn til Lov Nr. 285 af 30. Maj 1940 om en Begrænsning af Adgangen til Udbetaling af Udbytte og Tantième i Aktieselskaber for Regnskabsaaet 1940 kun er udbetalt et Udbytte paa $5\frac{2}{3}$ pCt., bemærkes det, at Præferenceaktionærerne ved Indfrielsen maa tilbageholde Talonen paa Kuponsarket, idet Selskabet da, hvis det skulde blive dømt til at betale det resterende kumulative Udbytte for 1940, $\frac{1}{3}$ pCt., vil udbetale dette mod Aflevering af Talonen.«

I Overensstemmelse hermed findes der i Regnskabet for Aaret 1941 i Status pr. 31. December 1941 optaget en Konto, stor 43.166 Kr. 67 Øre, til eventuel Udligning af Udbytte for 1940.

Under nærværende Sag har Sagsøgeren Landsretssagfører K. S. Oppeheim paastaaet Sagsøgte tilpligtet mod Aflevering af Taloner til 305.000 Kr., i et Bilag til Stævningen nærmere opregnede, Præferenceaktier at betale Sagsøgeren 1016 Kr. 66 Øre til Dækning af Restudbyttet af Aktierne for 1940. Af Beløbet paastaas Renter 5 pCt. p. a. fra Sagens Anlæg den 8. Maj 1942, subsidiært 1. Juli 1942, til Betaling sker.

Sagsøgte har nedlagt Paastand om Frifindelse.

Ministeriet for Handel, Industri og Søfart, for hvem Sagsøgte har anmeldt Søgsmålet, er indtraadt i Sagen som Biintervenient for at støtte Sagsøgte Paastand om Frifindelse.

Sagsøgeren har gjort gældende, at fornævnte Lov om Udbyttebegrænsning overhovedet ikke kan komme til Anvendelse paa Udbyttet af Præferenceaktiekapitalen, der efter de i Vedtægterne om denne fastsatte Bestemmelser i den her omhandlede Henseende mere er at side stille med en Kreditor masse end med en egentlig Aktiekapital. Godkendes dette Synspunkt ikke, maatte Præferenceaktionærerne dog have været berettiget til at faa det resterende Udbytte udbetalt paa Regnskabet for Aaret 1941, hvis Driftsresultat efter den dagældende Lov om Udbyttebegrænsning muliggjorde en saadan Udbetaling. I hvert Fald maa Aktionærerne nu ved Indløsningen af Aktierne have Krav paa at faa udbetalt dette Restudbytte.

Fra Biintervenientens Side — til hvis Argumentation Sagsøgte for sit vedkommende har erklæret at maatte henholde sig — hævdes det, at Lovene om Udbyttebegrænsning ogsaa maa omfatte Selskaber med forskellige Aktiegrupper, samt at det vil være i Strid med disse Love at hensætte til Udbetaling i senere Regnskabsaar Restudbytte, der som Følge af Lovene ikke kan udbetales i det tidligere Regnskabsaar. I hvert Fald maa Udbetaling af det i Sagen omhandlede Beløb være afskaaret ved fornævnte Lov Nr. 50 af 19. Februar 1942, der udtømmende fastsætter de Beløb, som i Forbindelse med Indfrielsen af Præferenceaktierne kan udbetales Ejerne af disse.

Efter de i Vedtægterne indeholdte Bestemmelser om Præferenceaktionærernes Retsstilling i Forhold til Selskabets øvrige Aktionærer findes der at maatte gives Sagsøgeren Medhold i, at Præferenceaktionærerne i hvert Fald nu ved Aktiernes Indløsning maa have Krav paa at faa udbetalt det paastaede Beløb. Et modsat Resultat vilde medføre en ganske ugrundet Gevinst for Selskabets øvrige Aktionærer, som ikke kan antages tilsigtet eller indeholdt i Lovene om Udbyttebegrænsning. Heller ikke Loven af 19. Februar 1942 kan antages at være til Hinder for Udbetaling af Restudbyttet.

Som Følge heraf vil der være at give Dom efter Sagsøgerens Paa stand, dog at de paastaede Renter først kan tilkendes fra 1. Juli 1942 at regne.

Sagens Omkostninger vil Sagsøgte have at betale Sagsøgeren med 300 Kr.

En af de voterende Dommere afgav saalydende

D i s s e n s :

Med Hensyn til den i Votum nævnte Konto paa 43.166 Kr. 67 Øre finder jeg Grund til at henlede Opmærksomheden paa Kapitalforholdet mellem Præferenceaktier og Stamaktier (henholdsvis 12.950.000 Kr. og 1.400.000 Kr.).

Jeg vilde give Handelsministeriet Medhold i, at Begrænsningen af Udbytte for 1940 med Hensyn til Præferenceaktierne — der efter min Mening maa anses som Aktier — i Medfør af Loven af 1940 overfor Præferenceaktionærerne har været definitiv, at den nævnte Begrænsning er uden Forbindelse med Muligheden for senere kumulativ Udbytte-

regulering ifølge Vedtægtens § 6: »Hvis i noget Aar Overskudet ikke er tilstrækkeligt til Udredelse af 6 pCt. Udbytte — — —«, samt at Sagsøgerens Krav i hvert Fald maa anses afskaaret ved Lov Nr. 50 af 1942.

Herefter vilde jeg give Sagsøgtes Paastand om Frifindelse Medhold med Tilkendelse af et passende Beløb i Sagsomkostninger.

Nr. 158/1943.

Rigsadvokaten

mod

Ekelund Anton Louis Olsen (Trolle),

der tiltales for Tyveri og Underslæb og Forsøg paa Røveri.

Østre Landsrets Dom af 5. Maj 1943 (Nord- og østsjælland-ske Nævningekreds): Tiltalte Ekelund Anton Louis Olsen bør straffes med Fængsel i 5 Aar, hvoraf 108 Dage anses udstaaet. Tiltalte udreder derhos Sagens Omkostninger, derunder Salær 200 Kr. til den beskikkede Forsvarer, Overretssagfører Krenchel. At efterkomme under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret under Medvirken af Nævninger afsagte Dom er indanket for Højesteret saavel af Tiltalte som af det Offentlige.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den være at stadfæste.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

I Salær for Højesteret tillægges der Højesteretssagfører Trolle 80 Kr., der udredes af Tiltalte Ekelund Anton Louis Olsen.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under nærværende Sag, i hvilken Forundersøgelse har fundet Sted ved Frederiksberg Birks 1. Afdelings Ret, tiltales Ekelund Anton Louis Olsen til Straf

A.

for Tyveri efter Straffelovens § 276

1. ved i Juni 1942 fra Klædeskab i hans fraseparerede Hustru, Fru Anna Elise Rigmor Olsens Lejlighed i Siciliensgade 7 at have frastjålet hende en Ulster til Værdi 50 Kr.,

2. ved en Dag i Juli 1942 ved Hjælp af falsk Nøgle at have skaffet sig Adgang til en Lejlighed paa Gl. Kongevej og fra uafaaet Skuffe stjaalet 3 Lagener og 4 Dynebetræk, som han har solgt for ca. 50 Kr.,

3. ved en Dag i August 1942 ved Hjælp af falsk Nøgle at have skaffet sig Adgang til en Lejlighed paa Falkonérallé og fra uafaaet Møbel stjaalet nogle Viskestykker og Haandklæder og en eller to Duge, som han har solgt for ialt 30 Kr.,

4. ved en Dag i August 1942 fra aflaaet Pulterkammer i Ejendom paa Falkonérallé at have stjaalet en Del brugte Herre- og Damebeklædningsgenstande, som han har solgt for 30 Kr.,

5. ved den 4. September 1942 fra aflaaet Loftsværelse i Ejendommen Bentzonsvej 11 at have stjaalet et Kontorassistent Jørgen Hornum tilhørende Rejseur til Værdi 20 Kr.,

6. ved den 4. September 1942 fra aflaaet Loftsværelse i Ejendommen Bentzonsvej 11 at have stjaalet et Jakkensæt, Værdi 100 Kr., ca. 5 Kr. i Kobbermønter og en Sygekassebog, alt tilhørende Skotøjsarbejder Svend Aage Alexius Ludvig Andersen,

7. ved den 27. Oktober 1942 fra Frisør Kjeld Johansens aflaaede Lejlighed i Ejendommen Viborggade 36 at have stjaalet en mørkeblaa Kuffert indeholdende Dynebetræk, Lagner, Haandklæder, Viskestykker, Beklædning, en Kongenaal, Rationeringsmærker m. m. til Værdi ca. 900 Kr. samt 43 Kr. 30 Øre i Kontanter.

B.

for Underslæb efter Straffelovens § 278 ved til egen Fordel at have forbrugt 60 Kr., som hans fraseparerede Hustru, Fru Anna Elise Rigmor Olsen, den 30. eller 31. Oktober 1942 havde betroet ham til Betaling af hendes Husleje.

C.

1. for Tyveri efter Straffelovens § 276 ved den 23. November 1942 Kl. ca. 7,30 ved Hjælp af falsk Nøgle at have skaffet sig Adgang til den 63-aarige Marskandiser Thorvald Alfred Olsens Forretning, H. C. Ørstedesvej 35, Frederiksberg, og stjaalet 4 Ure, 170 Laanesedler, 1 Urkæde, 6 Tene og en Spole med Sygarn, Værdi ialt 1679 Kr., samt 95 Kr. 99 Øre i Kontanter,

2. for Forsøg paa Røveri, Straffelovens § 288, jfr. § 21, derved, at han, der havde indfundet sig i Forretningen, H. C. Ørstedesvej 35, Frederiksberg, som anført under 1, for endvidere at frarøve Marskandiser Olsen Penge, Kl. ca. 9 i Forretningens Baglokale har kastet et medbragt Reb om Marskandiserens Hovede, holdt fast om hans Næse og Mund, væltet ham omkuld, søgt at stoppe en Klud eller et Tørklæde i hans Mund og under Kampen, der varede 10—15 Minutter, forsøgt at bemægtige sig overfaldnes Tegnebog, i hvilken der var ca. 2800 Kr.

Tiltalte er født den 5. Juli 1904 og efter i 1920 at have været fritaget for Tiltale for Tyveri imod Værgeraadssorg og i 1923—25 at have været straffet 3 Gange for Betleri, ved Dom afsagt af Københavns Amts nordre Birks Ret for Straffesager den 7. September 1932 efter Straffelovens § 228, jfr. Lov af 1. April 1911 § 13, med Fængsel paa sædvanlig Fangekost i 40 Dage betinget, ved Københavns Byrets Dom af

15. August 1935 efter Straffelovens § 285, Stk. 1, jfr. § 276, jfr. § 57, med Fængsel i 3 Maaneder og senest ved samme Rets Dom af 28. Oktober 1938 efter Straffelovens § 285, Stk. 1, jfr. § 276, tildels § 21, med Fængsel i 6 Maaneder.

Tiltalte har under Sagen været mentalt undersøgt af Overlægen i Psykiatri ved Københavns Politi, der i Erklæring af 19. Februar 1943 har udtalt i Konklusionen:

»Det kan herefter ikke antages, at sigtede ved de strafbare handlingers foretagelse var sindssyg eller aandssvag. Sigtede er noget smaat begavet, maa intellektuelt placeres i underkanten af det normale. Han har altid været noget ustadig og ført en omflakkende tilværelse, er noget holdningsløs af karakter, men skønnes dog ikke at kunne betegnes som psykopat.

Han lider af syfilis, men frembyder ingen tegn paa syfilis i centralnervesystemet.

Sigtede maa herefter antages egnet til paavirkning gennem straf under vanlige former.

Der er ingen grund til yderligere observation.«

Ved Nævningernes Kendelse er Tiltalte med Hensyn til Forholdene A 1—4 fundet ikke skyldig, og han vil derfor for saa vidt være at frifinde.

Ved Nævningernes Kendelse, som Retten lægger til Grund, er Tiltalte derimod fundet skyldig i de øvrige i Anklageskriftet nævnte Forhold, og han vil derfor være at anse efter Straffelovens § 288, Stk. 1, jfr. § 21, og § 285, Stk. 1, jfr. §§ 276 og 278, efter Omstændighederne med Fængsel i 5 Aar, hvoraf 108 Dage anses udstaaet ved Varetægtsfængsel.

Nr. 246/1942. **Restauratør Edvin Boesgaard (Bierfreund)**

mod

Direktør Fru Minna Malmstrøm (Richter).

(Vedstaaelse af Ejendomshandel).

Østre Landsrets Dom af 12. September 1942 (V Aid.): Sagsøgte, Restauratør Edvin Boesgaard, bør overfor Sagsøgerinden, Direktør Fru Minna Malmstrøm, vedstaa den ovennævnte Ejendomshandel. Sagens Omkostninger betaler Sagsøgte til Sagsøgerinden med 350 Kr. At efterkomme inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Fem Dommere bemærker følgende:

Efter Dommens Afsigelse har Bygningsinspektøren i Tikøb Kommune oplyst, at Bygningsattest ikke har kunnet udstedes,

da »Bygningerne er opført uden Tilladelse og helt uden Hensyn til Bygningsreglementets Bestemmelser«. Dette er for Aar tilbage mundtligt foreholdt Indstævntes nu afdøde Ægtefælle ved en Lejlighed, hvor han forsøgte at faa Bygningsattest. Bygningsinspektøren har derhos oplyst, at han ved et tilfældigt Besøg har gjort Indstævnte opmærksom paa, at Huset ikke var anmeldt til Bygningskommissionen, og at Indstævnte da lovede at lade sin Mand ordne Sagen. Indstævntes i Dommen nævnte Søn har forklaret, at det paa Ejendommen værende Hus er opført i 1932 og har været anvendt til Sommerbeboelse hvert Aar. Hans Fader har engang sagt, at han mundtlig har ladet spørge, om han kunde faa Attest, men faaet Afslag. Vidnet har ikke vidst noget om, hvor meget der var forkert ved Huset, men har hørt, at det havde for ringe Loftshøjde. Han har ikke meddelt Appellanten, at der forgæves var søgt Bygningsattest.

Herefter og idet Udtalelserne i Slutsedlen saaledes er misvisende og den Omstændighed, at Bygningsattest ikke kan faas, maa antages at være af væsentlig Betydning for Appellanten, findes denne ikke at kunne være pligtig at vedstaa Handlen.

Disse Dommere stemmer derfor for at tage Appellantens Paastand til Følge og for at paalægge Indstævnte at betale Sagens Omkostninger for begge Retter med 600 Kr.

Fire Dommere stemmer for at stadfæste Dommen i Henhold til dens Grunde, og idet de efter Dommens Afsigelse af Direktør Olaf B. Malmstrøm og cand. polit. H. C. Eriksen afgivne Vidneforklaringer bekræfter, at der under Salgsforhandlingerne er givet fyldestgørende Besked om Forholdet vedrørende Bygningsattest.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Appellanten, Restauratør Edvin Boesgaard, bør for Tiltale af Indstævnte, Direktør Fru Minna Malmstrøm, i denne Sag fri at være.

I Sagsomkostninger for begge Retter betaler Indstævnte til Appellanten 600 Kr., der udredes inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Sagsøgerinden, Direktør Fru Minna Malmstrøm, paastaar under nærværende den 27. Juni 1942 anlagte Sag Sagsøgte, Restauratør Edvin Boesgaard, dømt til at vedstaa en mellem Parterne i Maj 1942 indgaaet Handel, hvorved Sagsøgerinden til Sagsøgte sælger Ejendommen Matr. Nr. 8 av Horneby By, Hornbæk Sogn, for 9250 Kr. Sagsøgerinden har fremlagt en af Parterne, for hendes Vedkommende af hendes Søn, den 9. Maj 1942 underskrevet Slutseddel, hvori det bl. a. hedder:

»De paa Grunden opførte Skure og Bygninger er opført efterhaanden, og der har ikke hidtil foreligget Bygningsattest herpaa.»

Sagsøgte paastaar Frifindelse, idet han gør gældende, at Forholdet med Hensyn til den manglende Bygningsattest ikke rettidigt og behørigt er oplyst for ham. Om Handlens Forløb har Sagsøgte givet følgende Fremstilling:

Efter en Annonce kom Sagsøgte i Forbindelse med Sagsøgerindens Mægler, cand. polit. H. C. Eriksen. Efter Forhandling med Mægleren, og efter at Sagsøgte havde besigtiget Ejendommen, bragte Mægleren et Møde i Stand mellem Sagsøgerindens Søn, Sagsøgte og Mægleren. Paa dette Møde, der varede ca. 2 Timer, blev alle Forhold vedrørende Ejendommen drøttet, ligesom Købesummen blev aftalt. Det blev efter Sagsøgtes Fremstilling ikke med et Ord nævnt, at der ikke fandtes Bygningsattest paa Ejendommen. Resultatet af Mødet blev, at Sagsøgte pr. Telefon skulde meddele Mægleren, om han vilde købe paa de aftalte Vilkaar. Sagsøgte meddelte kort Tid efter Mødet Mægleren, at han vilde købe Ejendommen paa de aftalte Vilkaar og aftalte at underskrive Slutseddel paa Mæglerens Kontor den følgende Dag. Ved Gennemlæsning af Slutsedlen blev Sagsøgte opmærksom paa, at der var indføjet ovennævnte Passus. Sagsøgte, der ikke tidligere havde ejet fast Ejendom, og ikke kendte Begrebet Bygningsattest, forespurgte Mægleren om Betydningen af, at der ikke fandtes Bygningsattest, og fik af Mægleren en saadan Forklaring, at han maatte gaa ud fra, at Bygningsattesten var en ren Formalitet, hvorfor han uden Betænkelighed underskrev Slutsedlen. Først da Sagsøgte den følgende Dag foreviste Slutsedlen for sin Revisor, fik han oplyst, hvilken Betydning Bygningsattesten har.

Under Domsforhandlingen er der afgivet Forklaring af Sagsøgerindens Søn, Direktør Olaf B. Malmstrøm, Sagsøgte, cand. polit. H. C. Eriksen samt Restauratør Svend Aage Nielsen.

Idet Retten ikke finder det tilstrækkeligt godtgjort, at Mægleren har givet Sagsøgte ufyldstgørende Oplysninger om Betydningen af den manglende Bygningsattest, vil der være at give Dom efter Sagsøgerindens Paastand.

Sagens Omkostninger vil Sagsøgte have at betale Sagsøgerinden med 350 Kr.

En af de voterende Dommere har afgivet saalydende

D i s s e n s :

Ved det foreliggende — derunder en af Sagsøgte fremlagt Erklæring af 14. August 1942 fra Københavns Ejendomsmæglerforening — finder jeg det godtgjort, at den overfor Sagsøgte anvendte Fremgangsmaade, hvorefter det ved de mundtlige Købsforhandlinger ikke er nævnt, at der ikke foreligger Bygningsattest, et Forhold, der først i Slutsedlen er indføjet af Mægleren, er ret usædvanlig. Herefter, og idet jeg ikke tør gaa ud fra, at Sagsøgte som usagkyndig under Mødet med Mægleren er tilstrækkelig instrueret om Betydningen af den manglende Bygningsattest, vilde jeg frifinde Sagsøgte og tilkende ham et passende Beløb i Sagsomkostninger hos Sagsøgerinden.

Nr. 165/1943. **Alex Frants Alfred Thaarup**

p a a k æ r e r

Østre Landsrets Kendelse af 19. Maj 1943.

Den paakærede Kendelse, der er afsagt af Rettens VIII Afd., er saalydende:

Efter at Københavns Politi den 12. Marts 1943 havde begæret retslig Forundersøgelse indledet mod Alex Frants Alfred Thaarup, der sigtedes for Overtrædelse af Straffelovens § 266, jfr. § 75, sluttede Dommeren i Københavns Byrets 4. Afdeling i et den 14. Maj 1943 afholdt Retsmøde Forundersøgelsen.

Denne Afgørelse er af Sigtede paakæret her til Retten, idet han begærer Forundersøgelsen fortsat, saaledes at dette sker under en anden Dommer end den, der hidtil havde beklædt Retten.

Da Forundersøgelsen findes med Føje at være sluttet,

b e s t e m m e s :

Den paakærede Afgørelse stadfæstes.

Højesterets Kæremaalsudvalgs Kendelse.

Den paakærede Kendelse er afsagt af Østre Landsret.

I Paakendelsen har tre Dommere deltaget.

Da der ikke foreligger Tilladelse fra Justitsministeriet til Kæremaalets Indbringelse for Højesteret, vil det være at afvise.

T h i b e s t e m m e s :

D e t t e K æ r e m a a l a f v i s e s .

Nr. 166/1943. **Premierløjtnant A. Thaarup**

p a a k æ r e r

Østre Landsrets Afgørelse af 29. Maj 1943.

Højesterets Kæremaalsudvalgs Kendelse.

Den paakærede Afgørelse angaaende en af Kærende til Københavns Byret fremsat Begæring om at tilstille Københavns Opdagelsespoliti samtlige de af ham til Københavns Byret, derunder Skiifteret og Skifteretsrevision, fremsendte Skrivelser m. v. vedrørende Sagfører Andreas Grundtmanns Dødsbo, er truffet af Østre Landsret.

I Paakendelsen har tre Dommere deltaget.

Da der ikke foreligger Tilladelse fra Justitsministeriet til Kæremaalets Indbringelse for Højesteret, vil det være at afvise.

Thi bestemmes:
Dette Kæremaal afvises.

Nr. 596/1942. **Thorkild Hans Greve Lauritzen**

p a a k æ r e r

Østre Landsrets Kendelse af 11. December 1942.

Den paakærede Kendelse, der er afsagt af Rettens III Afd., er saalydende:

Ved Østre Landsrets under Medvirken af Nævninger den 19. Maj 1936 afsagte Dom blev Thorkild Hans Greve Lauritzen anset skyldig i forsætlig Brandstiftelse (Straffelovens § 181) og i Medfør af Straffelovens § 70, jfr. § 17, dømt til at anbringes i Forvaringsanstalten for Psykopater.

Domfældte anbragtes derefter den 8. September 1936 i Psykopatforvaringsanstalten i Herstedvester.

Efter at Domfældtes Tilsynsværge, Chauffør Kaj Villy Hansen, i Juni 1940 havde fremsat Begæring om hans Løsladelse paa Prøve, blev dette ved nærværende Afdelings Kendelse af 13. August 1940 i Sag III Nr. 190/40 afslaaet.

Domfældtes Tilsynsværge har derefter paany ved Skrivelse af 11. August 1942 fremsat Begæring om hans Løsladelse paa Prøve fra Psykopatforvaringsanstalten.

Overlægen ved Psykopatforvaringsanstalten i Herstedvester har i Erklæring af 13. Oktober 1942 udtalt, at Domfældte »fortsat har opført sig tilfredsstillende i det daglige. Han har været en stilfærdig, flittig, noget tillukket og indesluttet Mand, der indtil det sidste Aars Tid har været meget saarbar; den senere Tid har man ikke tydeligt kunnet spore hans Tilbøjelighed til Irritation,« og at der er »visse Ting, der tyder paa, at han er noget mindre indesluttet og noget mindre saarbar end tidligere, og at han i hvert Fald er klar over den Vej, han maa gaa for at komme i bedre Ligevægt og faa Kontakt med Tilværelsen. Men i Betragtning af de meget alvorlige Udslag, hans Kriminalitet hidtil har givet sig, maa jeg dog endnu være noget betænkelig ved at anbefale Prøveløsladelse.«

Overlægen oplyser endvidere, at Funktionærmødet den 29. September 1942 har vedtaget at udtale: »Trods hans gode Opførsel er man betænkelig ved at anbefale Prøveløsladelse.«

Anstaltens Inspektør har under 13. Oktober 1942 udtalt, at han under Hensyn til det af Overlægen anførte, hvorefter man ikke har noget Holdpunkt for at antage, at den forvarede skulde være væsentlig mindre farlig paa fri Fod end forhen, maa fraraade, at han løslades paa nærværende Tidspunkt,«

Retslægeraadet har under 28. Oktober 1942 udtalt, at det »maa ogsaa efter det om Thorkild Hans Greve Lauritzen's tilstand nu oplyste

nære afgørende betænkelighed ved at anbefale prøveløsladelse, idet han næppe kan anses for at være tilstrækkelig stabiliseret.«

Anklagemyndigheden har i Skrivelse af 10. November 1942 erklæret at maatte modsætte sig, at Domfældte løslades paa Prøve.

Efter det saaledes foreliggende vil den fremsatte Begæring ikke kunne tages til Følge.

Thi bestemmes:

Den af Tilsynsværgen for Domfældte Thorkild Hans Greve Lauritzen fremsatte Begæring om dennes Løsladelse paa Prøve fra Psykopatforvaringsanstalten i Herstedvester kan ikke tages til Følge.

Der tillægges den for Domfældte beskikkede Forsvarer, Overretssagfører Kai Haack, i Salær 30 Kr., der udredes af Domfældte under Adfærd efter Loven.

Højesterets Kæremaalsudvalgs Kendelse.

Den paakærede Kendelse er afsagt af Østre Landsret.

I Paakendelsen har tre Dommere deltaget.

I Henhold til de i Kendelsen anførte Grunde

bestemmes:

Landsrettens Kendelse bør ved Magt at stande.

Der tillægges den for den kærende, Thorkild Hans Greve Lauritzen, beskikkede Forsvarer, Højesteretssagfører Henriques, i Salær for Højesteret 60 Kr., der udredes af det Offentlige.

Hermed endte første ordinære Session.

Færdig fra Trykkeriet den 14. Juli 1943.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

87. Aargang

Højesteretsaaret 1943.

Nr. 18

Ekstrasessionen.

Tirsdag den 13. Juli.

Nr. 253/1942. **Dansk Bicycle Club** (Fich)

mod

Bladet »Cyklerytteren« ved dets ansvarshavende Redaktør **Ejby Johansen** (Ingen).

(Krænkelser af Forbud mod Eftertryk af Meddelelser om Cykelløb).

Østre Landsrets Dom af 2. Oktober 1942 (II Afd.): Sagsøgte, Bladet »Cyklerytteren« ved dets ansvarshavende Redaktør Ejby Johansen, bør for Tiltale af Sagsøgerne, Dansk Bicycle Club, i denne Sag fri at være. I Sagsomkostninger betaler Sagsøgerne inden 15 Dage efter nærværende Doms Afsigelse til Sagsøgte 150 Kr. At efterkomme under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har syv Dommere deltaget.

For Højesteret har Appellanten kun gentaget sin i Dommen under a) gengivne Paastand.

Til Støtte for Paastanden har Appellanten — foruden at paa-beraabe sig, at Indstævnte har krænket Klubbens Forfatterret til de af den udgivne Programmer — særlig anført, at Klubben som Ejer af Cykelbanen i Ordrup maa have Eneret til at give Forhaandsmeddelelser om, hvad den agter at give Publikum Adgang til at overvære paa Banen, idet den maa have Krav paa at være beskyttet mod, at saadanne Meddelelser eventuelt gives i urigtig eller utilstrækkelig Form eller udstyres eller falbydes paa en Maade, der ikke stemmer med den fra Klubbens Side tilstræbte Karakter for Opvisningerne, samt paa, at Indtægten af dens Programsalg ikke forringes ved Indstævntes konkurrerende Programsalg.

Fem Dommere bemærker følgende:

Efter det oplyste maa det antages, at Appellanten saavel af økonomiske som af andre Grunde kan have en betydelig Interesse

i, at de i Appellantens Programmer indeholdte Meddelelser om de forestaaende Løb ikke gengives som sket i »Cyklerytteren« og falbydes til Publikum.

Naar nu henses til, at det drejer sig om Meddelelser om Løb, arrangerede af Appellanten paa Klubbens Bane, og at Meddelelserne er bygget paa Appellantens Arbejde med Tilrettelægnningen af Løbene, findes Appellanten — uanset at de i Sagen omhandlede Programmer i Udførelse og Opsætning ikke findes af saadant selvstændigt Præg, at de kan anses omfattet af Forfatterloven — at maatte have Krav paa, at det af Appellanten paa Programmerne anførte Forbud mod Eftertryk respekteres af Indstævnte, der ikke har paavist nogen berettiget Interesse i at kunne udbrede Meddelelserne.

Herefter, og idet Appellantens Anbringende for Højesteret efter det oplyste ikke kan antages at ligge udenfor den ved Landsretten stedfundne Procedure, stemmer disse Dommere for at tage Appellantens Paastand til Følge som nedenfor anført. Sagens Omkostninger for begge Retter findes Indstævnte at burde betale til Appellanten med 500 Kr.

To Dommere, som tiltræder, at Appellantens Programmer ikke omfattes af Forfatterloven, stemmer for at stadfæste den indankede Dom, idet de ikke finder, at Indstævntes — som det maa antages rigtige — Meddelelser om de fastsatte, offentlige Løb paa Appellantens med Totalisator tilladelse forsynede Væddeløbsbane, hvilke Meddelelser af Appellanten tidligere var tilstillet Dagspressen og gengivet deri, kan anses for retsstridige overfor Appellanten.

Der vil være at give Dom efter Stemme flertallet.

Thi kendes for Ret:

Indstævnte Redaktør Ejby Johansen er uberettiget til i Bladet »Cyklerytteren« at aftrykke — i dets Helhed eller i Brudstykker — det af Appellanten Dansk Bicycle Club udgivne Program for Cykelløbene paa Ordrupbanen.

I Sagsomkostninger for begge Retter betaler Indstævnte til Appellanten 500 Kr., der udrædes inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Forkyndelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under nærværende Sag har Sagsøgerne, Dansk Bicycle Club, nedlagt Paastand om, at Sagsøgte, Bladet »Cyklerytteren«, ved dets ansvarshavende Redaktør Ejby Johansen,

a) kendes uberettiget til at aftrykke — i sin Helhed eller i Brudstykker — det af Sagsøgerne udgivne Program for Cykelløbene paa Ordrupbanen,

b) tilpligtes at udlevere til Tilintetgørelse de allerede af Bladet »Cyklerytteren« udkomne Nr. 1. Aargang 1—21,

c) ikendes en passende Straf for den begaaede Lovovertrædelse,

og d) tilpligtes at betale Sagsøgeren en Erstatning fastsat efter Rettens Skøn, dog mindst 1200 Kr.

Sagsøgte har paastaaet sig frifundet.

Til Støtte for sin Paastand har Sagsøgerne anført, at Klubben arrangerer Cykelløbene paa Ordrupbanen og til Vejledning for Deltagere og Tilskuere udgiver ef meget omhyggeligt udarbejdet officielt Program, der indeholder fuldstændige Oplysninger om samtlige Løb og Starter paa hver enkelt Løbedag; Meddelelse om, hvorvidt de enkelte Løb er for Amatører eller Professionals; Bekendtgørelse af de i Løbene deltagende Ryttere, der tillige er betegnet med deres officielle Numre; Underretning om Løbenes Karakter (Linieløb, Pointsløb, Sprinter Match, Pointhandicap, Handicap, Udskilningsløb o. s. v.) og Totalisatorspil, hvorhos der for Pointsløb og Pointshandicap er vedføjet et til Publikums egen Udfyldning beregnet Skema over de af de enkelte Ryttere erhvervede Pointsantal i de respektive Pointsspurter. Programmet, der paa Forsiden bærer Paategning: »eftertryk forbudt«, er Resultatet af Sagsøgernes mangeaarige Erfaringer for, hvad det cykelsportsinteresserede Publikum, Løbenes Deltagere og Sagsøgernes Medlemmer ønsker af Oplysninger om hvert enkelt Løb og dettes Deltagere. Men Programmet er endvidere ogsaa Udtryk for Sagsøgernes sportslige Dispositioner for hver enkelt Løbedag, — Dispositioner, som Sagsøgerne alene er i Stand til at træffe.

Uagtet der af Sagsøgerne er nedlagt Forbud mod Eftertryk ved den Programmet givne Paategning, har Sagsøgte udgivet et Blad »Cyklerytteren«, som væsentligst indeholder det Program, som Sagsøgerne i Forvejen har udgivet. Bladet udkommer kun paa de Dage, hvor Sagsøgerne afholder Cykelløb, og sælges dels hos Bladhandlere og i Kiosker samt i Gaderne udenfor Indgangen til Cykelbanen.

Det af Sagsøgerne udgivne Program har en saadan særlig individuel Form og rummer en saadan særlig Ordning af Stoffet, at det maa betegnes som et selvstændigt Aandsværk, der er beskyttet mod Eftertryk, og da »Cyklerytteren« med Hensyn til Ordningen af Stoffet — bortset fra rent typografiske Forskelligheder — i alle Enkeltheder er et Aftryk af Programmet, er Udgivelsen af dette Blad en Krænkelse af Sagsøgernes Forfatterret til Programmet og derfor retsstridig i Forhold til Sagsøgerne.

Til Støtte for sin Frifindelsespaastand har Sagsøgte anført, at det paagældende Program ikke er et selvstændigt Aandsværk, som er beskyttet mod Eftertryk efter Forfatterlovens Regler. Selv om det ikke kan bestrides, at det forberedende Arbejde med Løbenes Tilrettelægning og Placering rummer et vist Aandsarbejde, har dette ikke faaet Udtryk i selve Programmet, der kun indeholder faktiske Meddelelser, som alene har Interesse for det eller de enkelte Løb, og ikke har Interesse derudover. Opstillingen af Programmets Stof er almindeligt Fælleseje, og saavidt vides benyttes den samme Ordning af Stoffet paa alle Cykelbaner i Udlandet. Navnlig bestrides det, at de ved Pointsløbene anførte

Skemaer er Udtryk for et selvstændigt Aandsarbejde. Den i disse foretagne Kolonneinddeling benyttes ogsaa i mangfoldige andre Forhold og er iøvrigt givet ved, selve Løbenes faktiske Ordning. Endelig bestrides det, at Sagsøgernes Program kan ligestilles med de i Forfatterlovens § 2 c nævnte Reklamer.

»Cyklerytteren« er desuden ikke en slavisk Efterligning af Sagsøgernes Programmer. At det indeholder det rent faktiske Stof er rigtigt, men dels er der visse Afvigelser med Hensyn til dettes Placering, dels indeholder »Cyklerytteren« for hvert Løb en Tipsliste, som ikke findes i Programmet, og dette er det væsentligste ved denne Publikation.

Der findes nu at maatte gives Sagsøgte Medhold i, at Programmets Indhold er rent faktiske Meddelelser, der ikke i sig selv kan være Genstand for Beskyttelse, og da der ikke i Stoffets nærmere Udformning og Tilrettelæggelse skønnes at være givet Udtryk for et saadant selvstændigt Aandsarbejde, at der kan tilkomme det Beskyttelse efter Forfatterlovens §§ 1 og 2, vil Sagsøgte være at frifinde.

Sagens Omkostninger findes Sagsøgerne at burde godtgøre Sagsøgte med 150 Kr.

M a n d a g d e n 30. A u g u s t.

Nr. 179/1943.

Salgschef **H. Chr. Grauert**
(Landsretssagf. M. Moltke-Leth)

p a a k æ r e r

Østre Landsrets Dom af 29. Maj 1943.

Den paakærede Dom der er afsagt af Rettens V. Afdeling er saalydende:

Under denne Sag paastaar Sagsøgerinden, Frøken Marie Hansen, Sagsøgte, Salgschef H. Chr. Grauert, dømt til Betaling af 2024 Kr. 22 Øre, som han skal skyldes Sagsøgerinden som Laan, ydet Sagsøgte ved Overgivelse den 19. Marts 1941 af en Sparekassebog — med Sparekassen for København og Omegn — hvorpaa der den 11. December 1940 indestod 2000 Kr. à 4 pCt. p. a., hævet af Sagsøgte den 31. Marts 1941. De 24 Kr. 22 Øre udgør Rente 4 pCt. p. a. for Tiden 12. December 1940 til 31. Marts 1941. Der paastaas derhos Renter af 2024 Kr. 22 Øre 6 pCt. aarlig fra den 31. Marts 1941.

I et fremlagt udateret Brev skriver Sagsøgte til Sagsøgerinden bl. a.: » — — — og saa faar du ogsaa her skriftlig mit Løfte om at betale Dig 6 pCt. i Rente af Pengene og betale Dig dem tilbage, saa snart det er mig muligt. — — —«

Sagsøgte paastaar Frifindelse for Tiden. Sagsøgte hævder, at der ved Overgivelsen af Sparekassebogen til ham kun blev aftalt, at Sagsøgte skulde svare Sagsøgerinden 6 pCt. Renter p. a., saa længe hun levede. Sagsøgte maatte opfatte Ydelsen iøvrigt som en Gave. Ikke desmindre har Sagsøgte overfor Sagsøgerinden givet Udtryk for, at han

vilde tilbagebetale, saa snart han var i Stand dertil, hvad han ikke for Tiden er.

Subsidiært nedlægger Sagsøgerinden Paastand paa, at Sagsøgte tilpligtes:

a) at anerkende at være Sagsøgerinden skyldig 2000 Kr. med Renter 6 pCt. p. a.

b) at betale 227 Kr. 89 Øre med Renter heraf 5 pCt. p. a. fra Stævningens Dato den 19. Januar 1943. Nævnte Beløb udkommer saaledes:

Renter af 2000 Kr. 4 pCt. p. a. fra 12. December 1940	
til 31. Marts 1941	24 Kr. 22 Øre
Renter af 2000 Kr. 6 pCt. p. a. fra 31. Marts 1941 til	
11. December 1942	203 — 67 —
	<hr/>
	227 Kr. 89 Øre

Sagsøgte anerkender Rigtigheden af Sagsøgerindens subsidiære Paastand.

Under Domsforhandlingen er der afgivet Forklaring af Sagsøgte og dennes Datter Fru Grete Boesen.

Det fremgaar af Sagen, at Sagsøgte ikke har tilsvaret Sagsøgerinden noget Rentebeløb. Omkring den 1. Juli 1941 tilbød Sagsøgte Sagsøgerinden et Rentebeløb, som hun ikke fandt fyldestgørende. Senere er intet Rentebeløb tilbudt.

Idet Rigtigheden af Sagsøgtes Forklaring om den ved Laanets Ydelse indgaaede Aftale ikke kan anses godtgjort, og idet Tidspunktet for Laanets Tilbagebetaling ikke med Rimelighed findes at kunne gøres afhængig af Sagsøgtes Forgodtbefindende, samt idet Sagsøgtes Holdning med Hensyn til Ikke-Præstering af Renter i hvert Fald maa føre til at anse Laanet forfaldent til Tilbagebetaling, vil der være at give Dom efter Sagsøgerindens principale Paastand.

Sagens Omkostninger vil Sagsøgte have at betale Sagsøgerinden med 300 Kr.

For uden rimelig Grund at have sat Modparten i den Nødvendighed at anlægge Sag vil Sagsøgte i Medfør af Retsplejelovens § 324 være at anse med en Bøde til Statskassen af 100 Kr. eller subsidiært Hæfte i 8 Dage.

Thi kendes for Ret:

Sagsøgte, Salgschef H. Chr. Grauert, bør til Sagsøgerinden, Frøken Marie Hansen, betale 2024 Kr. 22 Øre med Renter heraf 6 pCt. aarlig fra den 31. Marts 1941, til Betaling sker, og Sagens Omkostninger med 300 Kr.

Sagsøgte bør til Statskassen bøde 100 Kr. med en Forvandlingsstraf af Hæfte i 8 Dage.

Den idømte Bøde at udrede inden 14 Dage efter denne Doms Forkyndelse og Dommen iøvrigt at efterkommes inden 15 Dage efter Dommens Afsigelse, alt under Adfærd efter Loven.

Højesterets Kæremaalsudvalgs Kendelse.

Den af Østre Landsret den 29. Maj 1943 i Sagen: Frøken Marie Hansen mod Salgschef H. Chr. Grauert angaaende Tilbagebetaling af et kontant Laan afsagte Dom er af Sagsøgte paakæret til Højesteret for saa vidt angaar følgende i Dommen indeholdte Bestemmelse:

»For uden rimelig Grund at have sat Modparten i den Nødvendighed at anlægge Sag vil Sagsøgte i Medfør af Retsplejelovens § 324 være at anse med en Bøde til Statskassen af 100 Kr. eller subsidiært Hæfte i 8 Dage.«

Den Kærende har for Højesteret nedlagt Paastand om, at denne Bestemmelse udgaar af Dommen.

I Paakendelsen har tre Dommere deltaget.

Da der ikke i det for Højesteret foreliggende findes tilstrækkeligt Grundlag for at ophæve den paakærede Afgørelse,

bestemmes:

Landsrettens Dom bør saavidt paakæret er ved Magt at stande.

Nr. 99/1942. Ingeniør **C. E. Bartens** (Selv)

mod

Grosserer **I. C. Thorsen** (Overretssagf. Fabricius).

(Erstatning for Ikke-Levering af betalte Tørv m. v.).

(Sagen behandlet skriftlig).

Østre Landsrets Dom af 6. November 1941 (IV Afd.): Sagsøgte, Ingeniør Karl Emil Bartens, bør til Sagsøgeren, Grosserer I. C. Thorsen, betale de paastævnte 2875 Kr. med Renter 5 pCt. aarlig af 1575 Kr. fra 4. Juni 1940, og af 1300 Kr. fra 29. September 1941, alt til Betaling sker, og Sagens Omkostninger med 200 Kr. Saa bør Sagsøgte og til Statskassen bøde 20 Kr. eller i Mangel af Bødens Betaling hen sættes i Hæfte i 2 Dage. At efterkomme inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har syv Dommere deltaget.

For Højesteret gaar Appellantens Paastand ud paa Frifindelse mod Betaling af 300 Kr.

Det fremgaar af Sagens Oplysninger, at Appellanten den 18. Maj 1940 købte 2 Heste og 1 Føl af Indstævnte for en samlet

Købesum af 1900 Kr., hvoraf 900 Kr. betaltes kontant, medens Restbeløbet skulde afgøres ved en 3 Maaneders Veksel. Samme Dag ændredes Aftalen derhen, at Appellanten i Stedet for Udstedelse af saadan Veksel forpligtede sig til i Løbet af Sommeren at levere Tørv til Indstævnte fra en ham tilhørende Mose til en Pris af 37 Kr. pr. Tons ab Mose. Den 3. eller 4. Juni s. A. købte Appellanten en Hest af Indstævnte for en Købesum af 1800 Kr., hvoraf 800 Kr. betaltes kontant, medens Restbeløbet skulde afgøres ved Tørveleverance i Lighed med førstnævnte Aftale. Appellanten leverede i Løbet af Sommeren ialt kun 4 Læs Tørv, som han anslaar til en Værdi inklusive Kørsel af 700 Kr., medens Indstævnte ansætter Værdien til 425 Kr. Differencen mellem Forskudsbeløbene, 2000 Kr. og sidstnævnte Beløb 425 Kr. udgør det ene af de Indstævnte ved Dommen tilkendte Beløb 1575 Kr.

Ved Købekontrakt af 19. Juli 1940 købte Appellanten endelig to Frederiksborgheste af Indstævnte for en Købesum af 3500 Kr., der afgjordes ved Udstedelse af en 3 Maaneders Veksel, med Forfaldsdag den 19. Oktober s. A. Kontrakten indeholdt Ejendomsforbehold for Indstævnte for Tiden indtil Købesummens Erlæggelse, samt Forbud mod Hestenes Flytning uden Anmeldelse til Sælgeren. Da Indstævnte havde erfaret, at Appellanten var insolvent, og at han af to Medinteressenter i Tørveproduktionen var sat ud af Raadighed over Ejendommen, i hvilken der var gjort Udlæg, samt at han uden Anmeldelse havde fjernet Hestene fra Ejendommen og anbragt dem paa en Nabogaard, hvor de forefandtes i ringe Foderstand, lod Indstævnte, der trods Paakrav ikke fra Appellanten havde modtaget det af denne underskrevne Eksemplar af Købekontrakten, den 3. September 1940 Hestene afhente og tog dem i Besiddelse. Ved en den 5. s. M. af Grosserer Valdemar Petersen foretaget Vurdering ansattes Hestenes Værdi til 2200 Kr. Differencen mellem Købesummen 3500 Kr. og den ansatte Værdi udgør det andet Indstævnte ved Dommen tilkendte Erstatningsbeløb, 1300 Kr.

Til Støtte for sin Paastand har Appellanten for Højesteret gjort gældende, at den den 18. Maj 1940 truffne Aftale om Levering af Tørv for 1000 Kr. af Købesummen s. D. paa Foranledning af Appellanten blev annulleret, idet han i Stedet kontant betalte de 1000 Kr. til Indstævnte, saaledes at han ialt kun har modtaget 1000 Kr. som Forskud paa Betaling for Tørv. Idet Appellanten derhos hævder at have leveret Tørv til en Værdi af 700 Kr., udgør Indstævntes Tilgodehavende kun 300 Kr. Med Hensyn til Købeaftalen af 19. Juli 1940 gør Appellanten gældende, at Hestenes Værdi ved Tilbagetagelsen den 3. September 1940 ikke var ringere end ved Købet, 3500 Kr., og han bestrider Rigtigheden af den ovennævnte Vurdering af 5. September 1940.

Da den af Appellanten nu fremsatte Paastand om kontant at have betalt 1000 Kr. den 18. Maj 1940 strider imod de af ham tidligere bl. a. under Partsafhøring i Byretten den 25. August 1942 afgivne Forklaringer saavel som imod Indholdet af en af

ham til Indstævnte fremsendt Bekræftelsesskrivelse af 3. Juni 1940, hvor Forskudsbeløbet er angivet til 2000 Kr., kan den mod Indstævntes Protest ikke lægges til Grund ved Sagens Afgørelse. Da Appellanten derhos ikke har godtgjort, at der til Indstævnte er leveret noget større Parti Tørv end af denne erkendt, tiltrædes det, at Appellanten ved Dommen er kendt pligtig at betale til Indstævnte 1575 Kr. med Renter, mod hvis Beregning ingen Indsigelse er fremsat.

Med Hensyn til Handlen af 19. Juli 1940 maa det ved de afgivne Forklaringer anses godtgjort, at Appellanten, samme Dag Indstævnte fjernede Hestene, overfor denne godkendte den stedfundne Tilbagebetaling. Med Hensyn til Fastsættelsen af Hestenes Værdi ved Tilbagebetalingen er der vel ikke af Indstævnte gaaet frem i Overensstemmelse med Købekontraktens Bestemmelser, hvorefter Værdien skulde fastsættes ved Vurdering af to uvildige Mænd eller ved Hestenes Bortsalg ved Auktion, men under Hensyn til, at Hestene, der havde været til Appellantens Disposition i Tiden indtil den 3. September 1940, paa dette Tidspunkt — efter hvad der maa anses godtgjort — var i daarlig Foderstand, at de i December Maaned s. A. solgtes for 2000 Kr., samt at Hestepriiserne — ifølge foreliggende Erklæringer fra fornævnte Vald. Petersen og Hestehandler Carl Reichardt — var nedadgaaende i Sommeren 1940, findes det paastaede Erstatningsbeløb, 1300 Kr., efter Omstændighederne at kunne godkendes.

Herefter vil den indankede Dom kunne stadfæstes, hvorhos Appellanten findes i Sagsomkostninger for Højesteret at burde betale til Indstævnte 300 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Ingeniør C. E. Bartens til Indstævnte, Grosserer I. C. Thorsen, med 300 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under denne Sag paastaar Sagsøgeren Grosserer I. C. Thorsen Sagsøgte Ingeniør Karl Emil Bartens dømt til Betaling dels af 1575 Kr. med Renter 5 pCt. p. a. fra 4. Juni 1940, som han skal skyldes Sagsøgeren i Erstatning for Ikke-Levering af Tørv, som Sagsøgeren i 1940 havde betalt Sagsøgte, og dels af 1300 Kr. med Renter 5 pCt. p. a. fra Stævningens Dato 29. September 1941, som Sagsøgte skal skyldes Sagsøgeren i Erstatning for Misligholdelse af en Handel i Juli 1940 om 2 Frederiksborgheste.

Da Sagsøgte, skønt lovlig stævnet, ikke har givet Møde under Sagen, vil der være at give Dom efter den af Sagsøgeren derom nedlagte

Efter det om den indstævnte Forenings Formaal og Virksomhed, derunder dens Tilknnytning til det tyske Stahl-Verband, oplyste findes Appellanten som Indehaver af den gennem mange Aar drevne »P. C. Petersens Jern- og Staalforretning« i Aalborg — ogsaa bortset fra de herskende ekstraordinære Forhold — at have en saa væsentlig, berettiget erhvervsmæssig Interesse i at være Medlem af Foreningen, at denne, der ikke har fremført nogen Indvending af speciel Art mod at optage ham som Medlem, maa være pligtig hertil. Som Følge heraf vil disse Dommere tage Appellantens Paastand til Følge, hvorhos de vil paalægge Indstævnte at betale Sagens Omkostninger for begge Retter med 800 Kr.

To Dommere stemmer for at stadfæste Dommen i Henhold til dens Grunde.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Indstævnte, Foreningen af Købmænd i Jern- og Staalbranchen i Jylland, bør optage Appellanten, Direktør J. Høyer, som Medlem.

Sagens Omkostninger for begge Retter betaler Indstævnte til Appellanten med 800 Kr.

At efterkomme inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Den sagsøgte Forening, Foreningen af Købmænd i Jern- og Staalbranchen i Jylland, Randers, oprettedes i 1930erne og omfattede praktisk talt alle Jern- og Staalhandlere i Jylland. Tilsvarende Foreninger oprettedes i de øvrige Landsdele. I nævnte Forenings Love hedder det blandt andet:

»§ 1.

Foreningens Formaal er at samle de jyske Firmaer, der handler med Jern og Staal i Stænger, Plader etc., fremme Sammenholdet mellem dem og varetage Branchens Interesser.

§ 2.

Enhver Indehaver af — — — et Firma i Branchen kan blive Medlem af Foreningen, naar Anmodning om Optagelse tiltrædes enstemmigt af Bestyrelsen, efter at denne har indhentet de nærmest Interesseredes Erklæring.

Er der ikke Enstemmighed om Optagelse, udskydes Sagen til Afgørelse paa den paafølgende Generalforsamling. — — —

§ 6.

Foreningen kan ved Generalforsamlingsbeslutning afslutte Overenskomster mellem Medlemmerne indbyrdes, der binder alle Medlemmer.

— — —

§ 7.

— — — Generalforsamlingen er Foreningens højeste Myndighed
— — —.«

Med Hjemmel i Lovenes § 6 oprettede Foreningen en Overenskomst om Salg af Jern og Staal i Jylland, omfattende en Række nærmere angivne Jern- og Staalvarer, derunder de saakaldte Konventionsvarer. I Overenskomsten var fastsat strenge Følger af Brud paa denne, i hvilken det bl. a. hed:

»Paa Bestyrelsens Opfordring og efter de nærmest Interesseredes Ønske er Deltagerne, hvad angaar de Artikler, Overenskomsten omfatter, forpligtede til: — — — ikke at — — — give Rabat paa Prislistepriserne til Købmænd (Firmaer), der ikke er Deltagere i Overenskomsten.

Saadanne Køb eller Salg betragtes som Overtrædelse af Overenskomsten. — — —

Bestyrelsen sender Meddelelse til Deltagerne angaaende den Rabat, disse ved Salg indbyrdes skal notere. — — —.«

Ifølge Overenskomsten gjaldt for Salg fra Lager, at Deltagerne paa de til enhver Tid gældende Prisnoteringer kunde indrømme visse Kategorier af Købere nærmere angivne Maksimalrabatter, nemlig til Forhandlere, der ikke var Deltagere i Overenskomsten, paa visse Varer 15 pCt., paa andre 20 pCt., til andre særlig nævnte Forbrugere, derunder Smedemestre og Entreprenører, Rabatter, der i intet Tilfælde var lavere end den nysnævnte Forhandlerrabat, medens der for Salg til Deltagere i Overenskomsten for de fleste Varers Vedkommende gjaldt frie Priser. Ved Salg fra Værk af visse Minimumskvanta gjaldt for Deltagerne i Overenskomsten frie Priser, medens Forhandlere, der ikke var Deltagere i Overenskomsten, kun kunde opnaa Prislistenoteringen ÷ 25 pCt. Rabat, dog bortset fra Monier-Jern og galvaniseret Materiale, for hvilket der i det hele gjaldt frie Priser. For Stats- og kommunale Institutioner gjaldt ved Køb af tilsvarende Minimumskvanta frie Priser; for visse andre Forbrugere, derunder Entreprenører, gjaldt samme Rabatter som for Forhandlere, der ikke var Deltagere i Overenskomsten.

I 1933 oprettedes en Importørforening, hvis Medlemmer alle tillige var Medlemmer af Foreningen af Købmænd i Jern- og Staalbranchen for den paagældende Landsdel. Ifølge stiltiende Aftale er Importørforeningens Medlemmer som saadanne forpligtede til kun at sælge Konventionsvarerne til den sagsøgte Forenings Medlemmer; derimod kan Importørerne naturligvis som Medlemmer af den sidstnævnte Forening sælge til Købmænd, der ikke er Medlemmer, dog kun under Overholdelse af Overenskomstens Regler. Importørforeningen er stiftet paa Initiativ af det tyske Stahlverband, der omfatter praktisk talt alle tyske Valseværker, og som har forpligtet sig til kun at sælge til Importørforeningens Medlemmer.

Sagsøgeren, Direktør J. Høyer, Aalborg, der var Indehaver af Firmaet Dronninglund Savværk og Cementstøberi, og hvis Svigerfader, Grosserer P. C. Petersen, var Indehaver af Firmaet P. C. Petersens Jern- og Staalforretning i Aalborg, kom ved Svigerfaderens Død i 1938 ind i denne Forretning. P. C. Petersen havde ikke været Medlem af den

sagsøgte Forening og ej heller af Importørforeningen. Sagsøgeren, der ønskede at inddrage Konventionsvarer under Salget i Forretningen, rettede i den Anledning Forespørgsler til flere af Forretningens tidligere Leverandører i Tyskland, men fik til Svar, at de havde forpligtet sig til kun at handle med Medlemmer af Importørforeningen.

Sagsøgeren mente herefter, at det var nødvendigt for ham at blive Medlem af den sagsøgte Forening. Han kom da paa den Tanke at overtage en i Drift værende Jern- og Staalforretning, hvis Indehaver var Medlem af Foreningen, som et Grundlag for at komme ind i denne. Ved Købekontrakt af 6. Juni 1939 købte han af Købmand C. R. Andersen, som drev en Købmandsforretning i Dronninglund, og som desuden handlede med Jern- og Staalvarer, dennes »Jern- og Staalforretning med samt hertil knyttede Fordelé som værende Medlem af Jernhandlerforeningen«. I Skrivelse af 9. s. M. meddelte Sagsøgeren de Sagsøgte det passerede og udbad sig tilstillet Foreningens Love og Prismateriale. Efter nogen Korrespondance mellem Parterne meddelte de Sagsøgte i Skrivelse af 16. Januar 1940, at Sagsøgerens Anmodning om Optagelse i Foreningen havde været behandlet paa en nogle Dage forinden afholdt ekstraordinær Generalforsamling, som imidlertid havde vedtaget, at Anmodningen ikke kunde imødekommes.

Sagsøgeren har derefter anlagt denne, ved Stævning af 7. Februar 1940 indledede Sag, i hvilken han har nedlagt Paastand om, at de Sagsøgte kendes pligtige at optage Sagsøgeren som Medlem med Virkning fra den 1. Januar 1940. De Sagsøgte har paastaaet sig frifundet.

Til Støtte for sin Paastand har Sagsøgeren anført: I hvert Fald, efter at han den 1. Juli 1940 har overtaget P. C. Petersens Jern- og Staalforretning som Eneindehaver, opfylder han alle almindelige Betingelser for at blive Medlem af den sagsøgte Forening, hvis Formaål det er at samle alle Erhvervsdrivende af den paagældende Branche indenfor sit Omraade og varetage deres fælles Interesser. Da derhos de Sagsøgte faktisk har monopoliseret det tyske Marked med Hensyn til Konventionsvarerne for sine Medlemmer og derved har indskrænket Sagsøgerens lovlige Adgang til at drive Forretning med Jern- og Staalvarer, da det endvidere i hvert Fald for Tiden er udelukket at importere de paagældende Varer fra andre Lande end Tyskland, samt da det er en Velfærdssag for Sagsøgeren at kunne handle med Konventionsvarerne, maa de Sagsøgte være pligtige at optage ham som Medlem.

Sagsøgeren har med Hensyn til Anbringendet om, at der foreligger et faktisk Monopol, særlig henvist til en af hans Prokurist, Carl Frandsen, udarbejdet Opstilling, der viser Forskellen paa den faktiske Indkøbspris ved Køb fra Værk og fra Lager for henholdsvis Medlemmer af Foreningen, Købmænd, der ikke er Medlemmer, og Smedemestre. Prokurist Frandsen har i Tilslutning hertil som Vidne forklaret, at det praktisk talt er umuligt for Købmænd, der ikke er Medlemmer af den sagsøgte Forening, at handle med Konventionsvarerne, som Forbrugerne selv kan købe fra Værk i samme Kvantita til samme Priser som nævnte Forhandlere, idet der er mange Forbrugere (Smede, Maskinfabrikanter og industrielle Foretagender), der kan købe saadanne Kvantita, og til hvem de nævnte Købmænd derfor ikke kan sælge Konventionsvarerne fra

Værk med nogensomhelst Fortjeneste og fra Lager kun med ganske ringe Fortjeneste. Han har derhos forklaret, at det var almindeligt, at Medlemmer af den sagsøgte Forening ved Køb fra Lager indbyrdes ydede hinanden 35 pCt. Rabat, medens Ikke-Medlemmer kun kunde faa den samme Rabat, som Smede kunde faa, f. Eks. for Stangiern 15 pCt.

Med Hensyn til Mulighederne for selvstændig Import har Sagsøgeren forklaret, at P. C. Petersens Forretning havde enkelte gamle Forbindelser, hos hvem det var muligt udenom de Sagsøgte at købe Jern og Staal i begrænsede Partier, nemlig belgiske og luxemborgske, men at disse Forbindelser nu er inddraget under de tyske Eksportforeninger.

Formanden for den sagsøgte Forening, Konsul, Direktør H. Sørensen, har som Vidne bl. a. forklaret, at der siden Maj 1940 ikke er eksporteret saadanne Varer fra Belgien.

Angaaende Betydningen af at kunne føre Konventionsvarerne har Sagsøgeren forklaret, at disse Varer, der er Grundstammen i en Jern- og Staalforretning, sælges saa godt som daglig i smaa Partier, samt at Kunder, som kommer i Forretningen i Anledning af andet Køb, hyppigt tillige ønsker at købe Konventionsvarer.

De Sagsøgte erkender, at Optagelse i Foreningen medfører visse økonomiske Fordele, men har gjort gældende, at dette ikke afgiver fornødent Grundlag for Optagelse af Sagsøgeren. De har derhos særlig henvist til, at de af Overenskomsten omfattede Konventionsvarer kun udgør en mindre Del — ca. 25 pCt. — af en saadan Forretnings Omsætning af Jern- og Staalvarer, at selv de nævnte Varer kan købes ogsaa af Ikke-Medlemmer til Priser, der rummer Mulighed for en rimelig Fortjeneste ved Salg til Forbrugere, at de fleste af disse — paa Grund af Bestemmelserne om Køb af Mindstekvanta — ikke er i Stand til at købe fra Værk, at de allerfleste Jern- og Staalforretninger tillige handler med færdige Varer som Sanitetsvarer, Centralvarmeartikler m. v., der ikke omfattes af Overenskomsten, samt at der — i alt Fald under normale Forhold — af enhver Jern- og Staalforretning kan importeres udenom Importørforeningen og de Sagsøgte saavel fra Tyskland, hvor Overenskomstforholdene formentlig ikke omfatter samtlige tyske Staalværker, som fra Belgien, Sverige, Rusland m. fl. Stater.

Selv om der nu under Hensyn til de for Tiden herskende Forhold ved Sagens Afgørelse maatte kunne bortses fra den af de Sagsøgte paa-beraabte Mulighed for Import af Konventionsvarer udenom de Sagsøgte, findes der dog efter alt foreliggende ikke at kunne gives Sagsøgeren Medhold.

Det findes nemlig ikke af Sagsøgeren godtgjort, at det for en Forretning som den af ham drevne er nødvendigt eller dog af afgørende Betydning at kunne indkøbe Konventionsvarer gennem de Sagsøgte som Medlem. Det findes herved navnlig at maatte tages i Betragtning, at Omsætningen af disse Varer i Forhold til en saadan Forretnings Omsætning af Jern- og Staalvarer i Almindelighed kun — efter hvad der er uomtvistet — udgør som nævnt ca. 25 pCt., og i Forhold til den samlede Omsætning i en saadan Forretning i Almindelighed en endnu mindre Procent, samt at selv Konventionsvarer efter det oplyste af Sagsøgeren — om det for Betjeningen af hans Kunder skønnes fornødent — kan

Til Statskassen bøder Appellanten 200 Kr. Forvandlingsstraffen bestemmes til Hæfte i 8 Dage.

Det Indstævnte tilkendte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsegnelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Ved Slutseddel af 27. August 1940, der afløstes af et utinglyst, betinget Skøde af 4. September s. A., købte Sagsøgeren, Restauratør J. Berg Nielsen, Nordby, Fanø, der dengang boede i Lyngby, af Restauratør C. J. Christiansen og dennes Hustru A. K. Christiansen Ejendommen Matr. Nr. 209 af Fredericia Købstads Bygrunde med den i Ejendommen værende Hotel- og Restaurationsvirksomhed, Hotel Victoria, for en Købesum af 260.000 Kr., der skulde berigtiges ved Overtagelse af den i Ejendommen indestaaende Pantegæld, nemlig til Ny Jydske Købstad Kreditforening 104.418 Kr. 41 Øre, til Jydsk Hypotekforening 50.920 Kr. 41 Øre og til de Sagsøgte, A/S Fredericia Privatbank, Fredericia, 104.661 Kr. 18 Øre. Med Hensyn til den sidstnævnte Gæld bestemtes det i Skødet, at den skulde afgøres paa den Maade, at Køberen til A/S Fredericia Privatbank udstedte Pantebrev for dette Beløb med oprykkende Prioritets Panteret næstefter de fornævnte to Hæftelser. Kapitalen skulde forrentes med 5 pCt. p. a. fra den 11. December 1940 og afdrages med 1 pCt. i hver Termin, første Gang i 11. Juni Termin 1941. Til yderligere Sikkerhed for Gælden til de Sagsøgte forpligtede Sagsøgeren sig til at overgive som Haandpant et Pantebrev, der i Anledning af det samtidig skete Salg af Birkerød Kro — Matr. Nr. 5 c m. fl. af Birkerød By og Sogn — fra Sagsøgeren til fornævnte Restauratør Christiansen skulde udstedes til Sagsøgeren for ca. 35.000 Kr., og det var fastsat, at Ydelserne paa dette Pantebrev skulde indbetales direkte til de Sagsøgte og forlods anvendes til Betaling af de Sagsøgeren paahvilende Renteydelser til disse. Handlen om Hotel Victoria var betinget af, at Sagsøgeren opnaaede Bevilling til at drive Hotellet. Skæringsdagen med Hensyn til Hotelejendommens Indtægter og Udgifter var fastsat til den 3. September 1940, og samme Dag overtog Sagsøgeren, der hovedsagelig havde ført Forhandlingerne med Direktøren for den sagsøgte Bank, Karl M. Søndergaard, Driften af Hotellet. Ifølge Post 8 i det betingede Skøde skulde endeligt Skøde gives og tages, saasnart Bevillingen til Sagsøgeren forelaa. Bevillingen meddeltes den 12. November 1940. Derimod blev der paa Grund af forskellige Omstændigheder — Vanskeligheder vedrørende Opnaaelse af Bevilling m. m. — først den 28. Januar 1942 af Restauratør C. J. Christiansen til Sagsøgeren udstedt Pantebrev med Panteret i Birkerød Kro, Matr. Nr. 5 c m. fl. Birkerød By og Sogn, hvilket Pantebrev, der blev lyst den 9. Marts 1942, derefter blev overleveret til de Sagsøgte. Det fornævnte de Sagsøgte tilsagte Pantebrev med Panteret i Hotel Victoria blev ikke udstedt.

Umiddelbart efter Overtagelsen i September Maaned 1940 mente Sagsøgeren at kunne konstatere, at der var væsentlige Mangler med

Hensyn til Hotellets Inventar, og at Omsætningen var mindre, end han var berettiget til at regne med ifølge de Oplysninger, han vil have faaet af Direktør Søndergaard før Handlen. Paa Grund af, at Sagsøgeren var klar over, at det overfor Modpartens Benægtelse vilde være vanskeligt at skaffe Bevis for de nævnte Manglers Tilstedeværelse, foretog han ikke retslige Skridt i den Anledning, men dels som Følge af det ommeldte Forhold, dels fordi han i det hele følte sig utilfreds med at være i Fredericia, blev han snart klar over, at han vilde forsøge at komme af med Hotellet, og den 11. November 1940 indrykkede han i Berlingske Tidende, uden at angive sit Navn og sin Bopæl, en Annonce, hvorefter han ønskede at købe en Kro med Landejendom, naar han samtidig kunde komme af med Hotel Victoria, hvis Navn og nøjagtige Beliggenhed dog ikke var opgivet. Bankdirektør Søndergaard, der var klar over, at Sagsøgeren bl. a. var utilfreds med Forholdene i Fredericia, og som straks efter Annoncens Fremkomst blev bekendt med, fra hvem den hidrørte, havde forinden modtaget en Henvendelse fra Formanden, Viceborgmester Marius Nielsen, for Forretningsudvalget for De samvirkende Fagforeninger, Fredericia, angaaende Køb af Hotel Victoria, idet de samvirkende Fagforeninger ønskede at bygge en Forsamlingsbygning med Forsamlingsaal og havde drøftet Muligheden af til dette Formaal at erhverve Hotellet samt i Tilslutning hertil den sydlige Del af Naboejendommen, Matr. Nr. 212 af Fredericia Købstads Bygrunde. Efter at Annoncen havde været indrykket, henvendte Direktør Søndergaard sig til Sagsøgeren, og de havde derefter en Samtale angaaende Salg af Hotellet ved Bankens Foranstaltning, og Sagsøgeren erklærede herunder paa Forespørgsel blandt andet, at han i Tilfælde af Salg af Hotellet vilde være tilfreds, naar han fik udleveret Obligationen i Birkerød Kro og iøvrigt slap for sine Forpligtelser med Hensyn til Hotel Victoria. Der førtes derefter navnlig paa et den 11. Januar 1941 afholdt Møde paa Hotellet Forhandlinger mellem de Sagsøgte og Forretningsudvalget for Fagforeningerne og efter nævnte Mødes Afslutning regnede Direktør Søndergaard, der under Forhandlingerne repræsenterede Banken, med, at Salget til De samvirkende Fagforeninger i Realiteten var afsluttet, nemlig til en Købesum af 260.000 Kr. for Hotellet og 23.000 Kr. for den ommeldte Del af Naboejendommen, idet de paagældende Aftaler om Salget blot var betinget af, at Fællesbestyrelsen for de samvirkende Fagforeninger samt en Generalforsamling godkendte Købet, hvilket ikke mentes at ville forvolde Vanskeligheder; Søndergaard gjorde umiddelbart efter Mødets Afslutning Sagsøgeren bekendt med Resultatet af Forhandlingerne. Paa en den 5. Februar 1941 afholdt Generalforsamling besluttedes det imidlertid med 234 Stemmer mod 230 at overlade et Byggeudvalg at afslutte Handlen, saafremt Udvalget fandt det forsvarligt, og den 4. Marts 1941 blev

Færdig fra Trykkeriet den 13. Oktober 1943.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

87. Aargang

Højesteretsaaret 1943.

Nr. 14

Fredag den 3. September.

det af Byggeudvalget vedtaget ikke at købe Hotellet eller nogen Del af Naboejendommen. Der blev i den Anledning af Ejerne af Naboejendommen anlagt Sag imod De samvirkende Fagforeninger, Fredericia, til Opfyldelse af den efter Naboejernes Formening indgaaede Handel, med Hensyn til hvilken de navnlig hævdede, at den ikke var blevet forkastet af Generalforsamlingen, der kun havde overladt Byggeudvalget den formelige Afslutning af Handlen. Ved Vestre Landsrets Dom af 22. Oktober 1941 blev Fagforeningerne imidlertid frifundet i den mod dem rejste Sag, som Parterne i nærværende Sag var klar over vilde blive afgørende ogsaa for Handlen om Hotellet. Da det trods yderligere Forsøg ikke lykkedes at faa Hotellet solgt, og Sagsøgeren, der i den forløbne Tid stadig havde forestaaet Hotellets Drift, heller ikke paa anden Maade kunde faa en Ordning, der tilfredsstillede ham, forlod han uden videre Hotellet den 29. Oktober 1941, hvorefter Hotellet maatte lukkes. Da de forfaldne Termisydelsler af de forskellige Laan ikke var blevet berigtiget, truede Kreditforeningen med at foranledige afholdt Tvangsauktion over Hotellet, hvorfor de Sagsøgte, der heller ikke havde faaet fuld Dækning for forfaldne Ydelser vedrørende Hotelejendommen, foranledigede foretaget Udlæg i denne den 17. November 1941 og paa Grundlag heraf afholdt en Tvangsauktion over Hotellet den 24. Januar 1942. Paa denne Auktion fik et Aktieselskab, der var stiftet under Navn af A/S Matr. Nr. 209 af Fredericia, Hotellet overdraget for et Bud paa 160.000 Kr. Forinden var der dog ved en Overenskomst af 9. Januar 1942, der fastsatte den eventuelle Overtagelsesdag til den 15. s. M. truffet et Arrangement mellem nævnte Aktieselskab og den sagsøgte Bank som 3. Prioritetshaver, hvorefter den faktiske Købesum blev 235.000 Kr. der skulde berigtiges derved, at Køberne overtog den resterende Kreditforeningssgæld ca. 98.000 Kr. og til de Sagsøgte udstedte et Pantebrev paa 50.000 Kr. med oprykkende Panteret efter Kreditforeningssgælden og et Pantebrev paa ca. 87.000 Kr. med oprykkende Panteret efter de fornævnte 2 Prioriteter. Begge Pantebrevene til de Sagsøgte skulde forrentes med 5 pCt. p. a. og afdrages paa nærmere aftalt Maade. De Sagsøgte indfrie det i Hotelejendommen indestaaende Hypotekforeningslaan.

Efter at fornævnte Udlæg var foretaget, anlagde Sagsøgeren den 28. November 1941 nærværende Sag imod de Sagsøgte, og han har herunder anført, at der ved Direktør Søndergaards Henvendelse til ham i November 1940 vel blev truffet Aftale om, at de Sagsøgte var beret-

tiget til at sælge Hotel Victoria, naar Sagsøgeren blot kom ud af hele Forholdet med Hensyn til Hotellet og fik udleveret Pantebrevet i Birkerød Kro, men kun under Forudsætning af, at de Sagsøgte, uanset om det lykkedes at faa Hotellet solgt, fremtidig overtog den fulde Risiko for Driften af Hotellet og sørgede for Betaling af Terminsydelser ogsaa for December Termin 1940. Sagsøgeren har herefter under Domsforhandlingen nedlagt følgende Paastand:

a. De Sagsøgte tilpligtes at udlevere til Sagsøgeren Pantebrev, oprindelig 33.569 Kr. 47 Øre, med vedhængende Renter, med Pant i Matr. Nr. 5 c m. fl., Birkerød By og Sogn,

b. De Sagsøgte tilpligtes at betale Sagsøgeren:

Modtagne Renter og Afdrag vedrørende Pantebrevet:	2.809 Kr. 06 Øre
Underskud vedrørende Hotellets Drift	5.508 — 17 —
Vederlag for Ledelse af Hotellet, beregnet efter en Løn af 800 Kr. pr. Maaned	8.000 — 00 —

Ialt.... 16.317 Kr. 23 Øre

tilligemed Renter heraf 5 pCt. p. a. fra den 28. November 1941, til Betaling sker.

Endvidere har Sagsøgeren paastaaet sig frifundet for det nedenfor anførte af de Sagsøgte fremsatte Modkrav.

Medens de Sagsøgte er enige i, at de ved den fornævnte Aftale fik Sagsøgerens Samtykke til Salg af Hotellet, har de bestemt benægtet, at det blev aftalt, at de skulde udlevere Pantebrevet og overtage Risikoen for Hotellets fremtidige Drift, hvis det ikke lykkedes dem at faa det afhændet. De Sagsøgte har derefter principalt paastaaet sig frifundet for den af Sagsøgeren nedlagte Paastand, hvorhos de subsidiært har bestridt Opgørelsens Rigtighed. De Sagsøgte har derhos efter Hotellets Salg til A/S Matr. Nr. 209 af Fredericia foretaget en Opgørelse angaaende deres heromhandlede Mellemværende med Sagsøgeren indtil Tvangsauktionen, udvisende et Tilgodehavende hos denne paa 45.203 Kr. 54 Øre, hvoraf et Beløb paa 24.023 Kr. 95 Øre udgør Forskellen mellem Købesummen 235.000 Kr. og de 3 paa Tvangsauktionens Tidspunkt indestaaende Prioriteter i Hotelejendommen, derunder Pantegælden til de Sagsøgte, der ialt androg 113.582 Kr. 51 Øre. De Sagsøgte har herefter — mod Udlevering af det oftnævnte Pantebrev i Birkerød Kro — paastaaet Sagsøgeren dømt til at betale 45.203 Kr. 54 Øre tilligemed Renter heraf 5 pCt. p. a. fra den 24. Januar 1942, indtil Betaling sker.

Der er under Sagen blandt andet afgivet Partsforklaring af Sagsøgeren og Vidneforklaring af Direktør Søndergaard samt af Frk. Camille Cold, Fanø.

Sagsøgeren har nærmere forklaret, at Søndergaard nogle Dage efter, at den tidligere nævnte Annonce havde staaet i Berlingske Tidende, indfandt sig hos ham og spurgte, om han kunde tænke sig at sælge Hotellet, naar Pantebrevet i Birkerød Kro udleveredes ham ubeskaaret, men saaledes at han ikke opnaaede nogen yderligere Fortjeneste ved Salget. Sagsøgeren svarede, at hermed vilde han være udmærket tilfreds, men at han saa herefter intet vilde have med Hotellets Økonomi at gøre og ej heller med Betalingerne i den kommende Termin. Dette erklærede

Søndergaard sig indforstaaet med, idet han blandt andet, før Samtalen sluttede, udtalte: »Saa overtager vi Hotellet.« Sagsøgeren regnede med, at der ikke vilde gaa mere end allerhøjst een Maaned, inden Køberne, som han fik at vide var De samvirkende Fagforeninger, kunde overtage Hotellet, og Sagsøgeren tænkte sig da, at han i et saadant Tidsrum vilde forsætte med at lede den daglige Drift uden andet Vederlag end det, der laa i Pantebrevets Udlevering til ham. Sagsøgeren gik ud fra, at der intet kunde være til Hinder for, at han uden at henvende sig til Udstederne af det betingede Skøde traf en bindende Aftale med Banken om Salget af Hotellet, idet han ved Købet ikke havde forhandlet med Ejerne, men med Søndergaard i dennes Egenskab af Direktør for den sagsøgte Bank, der jo ogsaa dengang var 3. Prioritetshaver i Ejendommen. Skønt det trak ud med Salget af Hotellet, og Fagforeningerne trak sig tilbage fra Handlen, fortsatte Sagsøgeren med at lede Hotellets daglige Drift ogsaa efter 1. April 1941, til hvilket Tidspunkt han blandt andet havde tilkendegivet de Sagsøgte og disses Sagfører, at han under alle Omstændigheder vilde fratræde. Sagsøgeren har yderligere forklaret, at han ikke er i Stand til at sige, af hvem han blev antaget til at forestaa den daglige Ledelse af Hotellet, men han vil mene, at han i hvert Fald efter den 1. April 1941, da der ventedes paa Afgørelse i den mod Fagforeningerne anlagte Retssag, faktisk gjorde det som Bestyrer for Banken.

Frk. Camille Cold, der tidligere havde været i Kompagniskab med Sagsøgeren om Birkerød Kro, og som fulgt med til Fredericia, da Sagsøgeren overtog Hotel Victoria, hvor hun nærmest udførte Hvervet som Oldfrue, har forklaret, at hun, da Samtalen mellem Direktør Søndergaard og Sagsøgeren fandt Sted i November 1940, uset af disse opholdt sig i et tilstødende Lokale, hvortil en Svingdør stod aaben, og at hun da hørte Søndergaard spørge Sagsøgeren, om han vilde sælge Hotellet, imod at han fik sin Obligation i Birkerød Kro ubeskaaret tilbage, samt at Sagsøgeren hertil svarede, at det vilde han være tilfreds med, saaledes at han ikke stillede andre Krav. Til Slut sagde Søndergaard: »Saa overtager vi nu Hotellet.«

Bankdirektør Søndergaard har om Samtalen i November 1940 forklaret i Overensstemmelse med det af de Sagsøgte til Støtte for Frifindelsespaastanden anførte. Han benægter derimod bestemt at have udtalt sig med, at de Sagsøgte vilde overtage Hotellet, eller at Sagsøgeren udtalte, at han vilde være uden Ansvar for Hotellets Økonomi i Fremtiden. Endvidere har Søndergaard under Vidneforklaringen bestemt nægtet at have sagt til Sagsøgeren — som af denne forklaret — at Sagsøgeren ikke maatte sælge Hotellet til eventuelle Liebhaveere, da de Sagsøgte ønskede, at det skulde afhændes til De samvirkende Fagforeninger.

Det fremgaar af Sagens Oplysninger, at Sagsøgeren i et Brev af 5. Marts 1941 bl. a. tilskrev de Sagsøgte Sagfører, Landsretssagfører Macholm, Fredericia, saaledes:

»Efter i Dag at have set Referatet fra Fagforeningernes Generalforsamling, er der vel ikke andet at gøre end foretage det fornødne til Indledning af Retssag mod De samvirkende Fagforbund? Jeg vil bede Dem om paa mine Vegne at sende et anbefalet Brev med Paastand at

Hotellet drives for Fagforbundenes Regning fra og med 5. Februar d. A. og indtil Overtagelse finder Sted samt at jeg forbeholder mig ethvert Erstatningskrav. — — —«

Da Sagsøgeren var utilfreds med Indholdet af det Brev, Landsretssagfører Macholm derpaa den 7. s. M. sendte De samvirkende Fagforeninger, sendte Sagsøgeren den 20. s. M. Landsretssagfører Macholm et nyt Brev, hvori det bl. a. hedder:

»Jeg ønsker at gøre Dem opmærksom paa at Banken, allerede i November forrige Aar, ønskede at indlede Salgsforhandling med »De samvirkende Fagforeninger« om Hotel Victoria, hvorfor Banken sikrede sig ved at aftale med mig, at jeg ikke skulde have andet Vederlag for mit Arbejde her, og min Flytning hertil Byen, end min Obligation i Birkerød Kro paa ca. 35.000 Kr. fri og Skadesløs Udleveret, dette gik jeg med til, og er senere indgaaet paa, da Forhandlingerne Banken og »De samvirkende Fagforeninger« imellem trak i Langdrag, at forlænge denne Frist til den 5. Februar d. A. derudover vil jeg ikke gaa og forlanger Betaling for mit Arbejde fra og med denne Dato, og vil iøvrigt ikke blive her ud over 1. April i Aar, til hvilken Tid jeg har købt anden Forretning i København, og som Følge deraf maa overtage og passe den. — — —«

I et Brev af 21. Marts 1941 til Sagsøgeren fra Landsretssagfører Macholm gjorde denne efter Aftale med de Sagsøgte gældende, at der aldrig mellem disse og Sagsøgeren havde været talt om andet, end at de Sagsøgte vilde hjælpe Sagsøgeren til at faa Hotellet solgt paa bedst mulig Maade, idet begge Parter formentlig vilde staa sig bedst derved, og der anførtes i Brevet, at det, medens Forhandlingerne om Salget til Fagforeningerne havde staaet paa, over for Sagsøgeren havde været præciseret, at han selv kunde forsøge at sælge andetsteds, hvis dette var muligt for Sagsøgeren. Brevet sluttede med en Udtalelse om, at Sagsøgeren selvfølgelig maatte blive ved Hotellet og drive det, da han ellers vilde risikere at komme til at betale større Erstatningssummer.

Efter det anførte, og det iøvrigt oplyste, er det ikke af Sagsøgeren godtgjort, at der som af ham paastaaet, i November 1940 mellem ham og Direktør Søndergaard blev truffet Aftale om, at Sagsøgeren, naar han gav sit Samtykke til Ejendommens eventuelle Salg ved de Sagsøgte Foranstaltning, fremtidig, og uanset om Hotellet blev solgt, skulde fritages for det med hans Ejerstilling følgende Ansvar for Hotellet og dets Drift. Der maa derimod gaas ud fra, at den paagældende Aftale har haft det af de Sagsøgte paastaaede Indhold. Dels synes det — uanset at de Sagsøgte ifølge Udtalelser af Søndergaard var interesseret i at faa Hotellet afhændet til Fagforeningerne — usandsynligt, at Søndergaard skulde være indgaaet paa at lade Banken overtage en saadan Risiko, som vilde være Følgen af den af Sagsøgeren paastaaede Aftale, dels taler derimod det senere passerede, derunder at Sagsøgeren ogsaa efter den 1. April 1941 som hidtil fortsatte Hotellets daglige Drift, endog uden nærmere Aftale med de Sagsøgte om hans Lønforhold. Men desuden synes Sagsøgerens fornævnte Breve af 5. Marts 1941 og 20. s. M. at vise, at han selv har opfattet Indholdet af Aftalen i Overensstemmelse med det af de Sagsøgte paastaaede. Herefter, og da der heller ikke

iøvrigt er oplyst noget til Erstatning forpligtende Forhold fra de Sagsøgte Side — hvorved bemærkes, at der intet er oplyst til Støtte for et af Sagsøgeren fremsat Anbringende om, at de Sagsøgte skulde have været uvillige til at acceptere Købere anviste af Sagsøgeren — vil de Sagsøgte i det hele være at frifinde for Sagsøgerens Tiltale.

Hvad angaar det af de Sagsøgte paa Grundlag af Tvangsauktionen — under hvilken Sagsøgeren ikke gav Møde eller rejste Indsigelse af nogen Art, og mod hvis Afholdelse der heller ikke senere er fremsat nogen Indsigelse af Betydning — rejste Modkrav, har Sagsøgeren rejst Indsigelse med Hensyn til følgende:

A. I de Sagsøgte Opgørelse er Købesummen ansat til det tidligere nævnte Beløb 235.000 Kr. Sagsøgeren har desangaaende under Henvi-ning til Retsplejelovens § 578, Stk. 2, anført, at Kravet bør nedsættes, idet den Købesum, de Sagsøgte har lagt til Grund for Opgørelsen, menes at staa i Misforhold til Hotelejendommens Værdi, og de har herved navnlig henvist til, at Bygningerne er brandforsikret for 275.000 Kr., og at Ejendomsskylden ifølge Vurderingen pr. 1. Oktober 1936 er 228.000 Kr.

Efter det foreliggende, derunder, at Hotellet, da Tvangsauktionen afholdtes, havde været lukket i over 2 $\frac{1}{2}$ Maaned, kan det ikke anses godtgjort, at Beløbet 235.000 Kr. for hvilket Køberne i Henhold til Overenskomsten af 9. Januar 1942 erhvervede Hotellet, stod i Misforhold til dets Værdi paa det paagældende Tidspunkt. Der vil herefter ikke kunne tages Hensyn til Sagsøgerens Indsigelse paa dette Punkt.

B. I Opgørelsen er der regnet med et Kommissionssalær paa 2350 Kr. til Landsretssagfører Macholm for at have bragt Salget af Hotellet til A/S Matr. Nr. 209 af Frederica i Stand. Sagsøgeren, der ikke har bestridt, at Landsretssagfører Macholm med Hensyn til den omhandlede Afhændelse, inden Dokumenter herom oprettedes, har udført en Ejendomskommissionærs Virksomhed, har dog ikke ment, at han, der tillige senere optraadte som Sagfører ved Handlen, har været berettiget til Kommissionssalær. Heri findes der imidlertid ikke at kunne gives Sagsøgeren Medhold.

C. I Opgørelsen er der debiteret Sagsøgeren Halvdelen — 765 Kr. — af det beregnede Sagførersalær for Udfærdigelse af Skøde til A/S Matr. Nr. 209 af Frederica. Sagsøgeren har anset Salæret for at være for højt ansat, naar henses til, at der er Tale om et af Føgeden efter det paa Aktionen passerede udstedt Skøde. Da Salæret imidlertid ikke blot vedrører Begæringen om Udlægsskøde, men ogsaa den til Grund for dette liggende Overenskomst af 9. Januar 1942, maa Sagsøgerens Indsigelse anses for ugrundet og vil derfor ikke kunne tages til Følge.

D. Da de Sagsøgte indfrie de i Hotelejendommen indestaaende Hypotekforeningslaan, oppebar de den til Laanet hørende Reservefondsandel, hvis Størrelse ikke nøjagtigt kunde opgives under Domsforhandlingen, men af begge Parter formentes at andrage 3700—4000 Kr. Sagsøgeren har bestridt de Sagsøgte Berettigelse til at holde dette Beløb udenfor Opgørelsen.

De Sagsøgte har nærmere anført, at de efter Tvangsauktionen til Gennemførelse af Overenskomsten af 9. Januar 1942, der muliggjorde Afhændelsen af Hotellet til en rimelig Købesum, maatte indfri Hypotekfor-

eningslaanet til en Kurs, der laa noget over Pari, og derefter selv, som ovenfor nævnt, anbringe Penge i Hotelejendommen til en efter Bankforhold lav Rente.

Efter det foreliggende findes der at maatte gives de Sagsøgte Medhold i, at Sagsøgeren ikke, efter at Salget er muliggjort og iværksat ved Medvirkning bl. a. af økonomisk Art fra de Sagsøgtes Side, kan anses berettiget til den ommeldte Reservefondsandel.

Herefter vil de Sagsøgtes Paastand saavel med Hensyn til Hovedkravet som Modkravet være at tage til Følge.

I Sagsomkostninger vil Sagsøgeren have at betale 1200 Kr. til de Sagsøgte.

M a n d a g d e n 6. S e p t e m b e r .

Nr. 178/1942. **Socialministeriet** (Kammeradvokaten)

m o d

A/S **Schweitzers Bogtrykkeri** (Landsretssagfører Lund-Andersen)

o g

Nr. 200/1942. Fabrikinspektør, cand. polyt. **Poul R. Gelius**
(Trolle efter Ordre)

m o d

A/S **Schweitzers Bogtrykkeri** (Landsretssagfører Lund-Andersen).

(Erstatning for Skade forvoldt ved Afprøvning af en Maskine).

Vest re L a n d s r e t s D o m af 20. Juni 1942 (I Afd.): De Sagsøgte, Arbejds- og Socialministeriet og Fabrikinspektør, cand. polyt. Poul R. Gelius, bør een for begge og begge for een til Sagsøgerne, A/S Schweitzers Bogtrykkeri, betale 7000 Kr. tilligemed Renter heraf 5 pCt. aarlig fra den 2. Januar 1941, indtil Betaling sker, samt i Sagsomkostninger 900 Kr. Det idømte udredes inden 15 Dage.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Vestre Landsret.

I Paadømmelsen har ti Dommere deltaget.

For Højesteret har Appellanterne gentaget deres for Landsretten nedlagte Paastande, medens Indstævnte paastaar Stadfæstelse.

Efter Dommens Afsigelse er der tilvejebragt Erklæringer fra et af Direktoratet for Arbejds- og Fabrikstilsynet i Sagens Anledning nedsat Udvalg, bestaaende af tre Fabrikinspektører, og fra Dansk Provins-Bogtrykkerforening, Landssammenslutningen af Trykkerklubber, Københavns Bogtrykkerforening og Dansk

Typograf-Forbund samt en ny Erklæring fra Skønsmanden, Civilingeniør Hans Kiær.

Seks Dommere bemærker følgende:

I Henhold til de i Dommen i saa Henseende anførte Grunde tiltrædes det, at Appellanten Gelius er kendt erstatningspligtig overfor Indstævnte med Hensyn til det Selskabet ved Maskinskaden tilføjede Tab, hvilket Resultats Rigtighed i det hele bestrykes ved de ovennævnte Erklæringer, og at Erstatningen er fastsat til 7000 Kr.

Som anført i Dommen er Skaden direkte foraarsaget ved Gelius' Fremgangsmaade under Afprøvningen, der udførtes af ham som en under hans Tjenestevirksomhed hørende, pligtmæssig Handling, uden at Indstævnte havde nogen Indflydelse herpaa.

Under disse Omstændigheder findes det stemmende med Lovgivningens Grundsætninger, jfr. bl. a. D. L. 3—19—2, at anse Staten solidarisk erstatningsansvarlig sammen med Gelius, hvorved bemærkes, at det ikke af den specielle Regel i Retsplejelovens § 1020 findes at kunne udledes, at Statens Ansvar i et Tilfælde som det foreliggende kun skulde være subsidiært.

Disse Dommere stemmer herefter for at stadfæste Dommen og for at paalægge Appellanterne in solidum at betale Sagens Omkostninger for Højesteret til Indstævnte med 600 Kr.

To Dommere, der iøvrigt tiltræder det af de seks Dommere anførte, finder under Hensyn til Karakteren af Gelius' Virksomhed, at Analogien af Bestemmelsen i Retsplejelovens § 1020 maa føre til, at Statens Ansvar kun bliver subsidiært, overensstemmende med denne Bestemmelse.

To Dommere finder ikke, at Appellanten Gelius under den i Medfør af hans Embedspligt foretagne Afprøvning af Digeltrykpressens Sikkerhedsanordning har gjort sig skyldig i saadant uagtsomt Forhold, at det kan paadrage ham Erstatningspligt overfor Indstævnte; de har herved lagt Vægt paa Skønsmændene, Civilingeniør Hans Kiærs og Professor, Civilingeniør N. H. Nielsens i Dommen gengivne Udtalelse om Maskinens mindre hensigtsmæssige Konstruktion. Disse Dommere stemmer herefter principalt for at tage Appellanternes Frifindelsespaastande til Følge.

Efter den foran truine Afgørelse om Appellanten Gelius' Ansvar stemmer disse Dommere subsidiært for at anse Statskassen for medansvarlig efter Reglerne i Retsplejelovens § 1020 og henholder sig i saa Henseende til det af de ovennævnte to Dommere anførte.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.
Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanterne, Socialministeriet og Fabrikinspektør, cand. polyt. Poul R. Gelius, een

for begge og begge for een, til Indstævnte, A/S Schweitzers Bogtrykkeri, med 600 Kr.

I Salær for Højesteret tillægges der Højesteretssagfører Trolle 300 Kr., der udredes af det Offentlige.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Den 11. November 1940 foretog Sagsøgte, Fabrikinspektør, cand. polyt. Poul R. Gelius, Mølholm, Eftersyn af det Sagsøgerne, A/S Schweitzers Bogtrykkeri, Vejle, tilhørende Trykkeri, og foretog herunder Afprøvning af Sikkerhedsanordningen paa en der værende Digeltrykmaskine. Denne var af Type »Victoria Special V Nr. 12168« og var fabrikeret af en Fabrik i Dresden, hvis Generalrepræsentant i Danmark er Firma Adolph Wulff, København. Om den nævnte Maskines nærmere Funktion er oplyst, at »Formen«, som almindeligt ved en Digelpresse er stillet i et lodret Plan, ind mod hvilket »Diglen« bevæger sig, drevet af to svære Trækstænger, der er i ekscentrisk Forbindelse med Maskinens Hovedaksel. I begge Sider vugger Digelen paa en afhøvlet Bane, hvilken Bevægelse dog ikke foregaar med konstant Hastighed; den nærmere Regulering af Bevægelsen sker ved, at en Bolt paa Digelens Bagside glider i en S-formet Ledekurve (Styring) i et i Maskinens Stativ anbragt Støbejernlegeme, den saakaldte »Sløjfe«. I Takt med Digelens Bevægelse og ligeledes drevet fra Maskinens Aksel vugger en Vinkelstang, som foroven er i Forbindelse med »Valsestolen«, hvori Valserne er anbragt. Valsestolen glider i en »Kulissestyring«. Valserne kommer herved til at glide op og ned langs »Formen«, og de er i deres nederste Stilling, naar Digelen er »aaaben«, og helt oppe over »Formen«, naar Digelen naar denne. En anden Ekscentrikbevægelse faar en Stang, som er i leddet Forbindelse med et lodret nedhængende Sikkerhedsgitter, til at vugge op og ned, hvilken Bevægelse er saaledes afpasset, at Gitteret gaar ned — foran Valsestolen — og møder Digelen, lidt før den naar ind til »Formen«. Set forfra sidder paa Digelens venstre Side en »Balance«, der vugger om en Tap og ikke er vandret, men hælder lidt fremefter mod »Formen«. Fortil foroven bærer Balancen en udadrettet Flig. Lige ved dens Bane er anbragt en Bremsstang, som bærer en ind mod Balancen vendende »Knast«. Forneden til venstre paa Sikkerhedsgitteret sidder en udadrettet »Finger«. Saafremt Sikkerhedsgitteret er fjernet, vil Balancen under hele Digelens Bevægelse beholde sin skraa Stilling, og »Fligen« vil da ramme »Knasten«, hvorved Bremsstangen udløses, og Maskinen standses. Gitterets og Digelens Bevægelser er imidlertid saaledes indbyrdes afpasset, at Fingeren paa Gitteret i et givet Øjeblik trykker paa den bageste Ende af Balancen, hvorved Fligen paa Balancen løftes over Knasten paa Bremsstangen, saaledes at Bremsen ikke udløses, og Digelen fortsætter sin Bane ind mod Formen. Trykning sker derved, at det paa Digelens indadvendte Liggeflade af »Paalæggeren«

anbragte Papir, naar Digelen er i lodret Stilling, trykkes ind imod den paa Formen anbragte Sats. Saafremt Paalæggeren ikke rettidig har faaet sin Haand bort fra Liggefladen, vil Gitteret, idet Haanden kommer i Klemme, blive løftet noget i Vejret, saaledes at Balancen beholder sin Stilling, Knasten rammes, og Bremsen udløses.

Under Afprøvningen stødte Sagsøgte Fabrikuspektør Gelius for at prøve, om Sikkerhedsgitteret funktionerede tilfredsstillende, med Haanden ind imod Gitteret, der kom ind ovenover og bagved Valserne, hvorved Gitteret kom i Klemme og forhindrede Valsernes opadgaaende Bevægelse. Herved skete der en Sprængning af forskellige Dele af Maskinen, der blev saa beskadiget, at den blev ubrugbar.

Sagsøgerne, der ikke mente at kunne undvære den paagældende Maskine, der anvendtes gennemsnitlig 8 Timer daglig til Præcisionsarbejde i Trykkeriet, foranledigede samme Dag, den 11. November 1940, Skøns mænd udmeldt til Besigtigelse af Skaden. Dette Skøn blev foretaget den 13. s. M., og i deres samme Dag afgivne Erklæring udtalte Skøns mændene, at Maskinen selv efter en gennemgribende Reparation næppe vilde blive tilfredsstillende til dens hidtidige Anvendelse. Den 19. s. M. begærede de Sagsøgte, Arbejds- og Socialministeriet, København, nyt Skøn foretaget, idet de derhos anmodede om, at Demontering ikke fandt Sted, før ny Skønsforretning havde fundet Sted. Sagsøgerne, der allerede samme Dag, Uheldet skete, havde sat sig i Forbindelse med Fabrikens forannævnte Generalrepræsentant i Danmark, Firmaet Adolph Wulff i København, modtog en samme Dag dateret Skrivelse fra disse, hvori det blandt andet hedder:

»Som meddelt Dem i Telefonen, er det nødvendigt, at Maskinen sendes hertil for at repareres, idet de nye Kulisser, Ekcentriker m. m. skal tilpasses, iøvrigt skal disse Dele tages hjem fra Fabrikken.

En tilsvarende Maskine vil som ny koste — — —
— — — Kr. 8.700,00.

Prisen gælder for Maskinen opstillet i Deres Trykkerilokale, dog excl. Kørsel fra Banen, Medhjælp til Montøren, Underlag og elektriske Installationer. Tilbudet er baseret paa den nugældende RM. Kurs. Jeg har telegrafisk forespurgt om Leveringstiden for Maskinen med Deres Skrifthøjde.

Deres beskadigede Digeltrykspresse med Tilbehør men uden Motor vil jeg tage i Modregning for en Pris af Kr. 1200,00 indladet i Banevogn.
— — —«

I en Skrivelse fra samme af 12. s. M. hedder det derhos:

»— — — Grunden til at jeg kan tilbagekøbe Deres beskadigede Digeltrykspresse for Kr. 1200,00 er, at jeg regner med at kunne anvende den som Stansedigel, i hvilket Tilfælde hele Valsebevægelsen falder bort — — —«

Sagsøgerne mente, under Hensyn til Vanskelighederne ved at undvære Maskinen, Skøns mændenes Udtalelse om Reparationen og Muligheden af inden Demontering af Maskinen at foretage Bestilling af de nødvendige Reservedele, ikke at kunne afvente en Reparation af den beskadigede Maskine, og afgav derfor den 28. November s. A. Bestilling paa en ny Maskine overensstemmende med forannævnte Tilbud fra

Firmaet Wulff, hvilken Maskine var opstillet og køreklar den 2. Januar 1941. Det af det sagsøgte Ministerium begærte nye Skøn blev afholdt den 19. December 1940, og den 20. s. M. blev der givet Tilladelse til Demontering af den beskadigede Maskine. Den 31. s. M. ankom Maskinen — der var overtaget af Firmaet Wulff — til København, og efter at Maskinen var demonteret, og Firmaet Wulff havde korresponderet med Fabrikken i Tyskland, blev Bestilling paa de fornødne Reservedele til Maskinens Istandsættelse afgivet den 18. Februar 1941, den 24. April s. A. ankom Reservedelene, hvorefter Reparationen var afsluttet den 17. Maj s. A.

Under Henviſning til, at det, som Forholdene laa efter Uheldets Indtræden, har været paakrævet, ogsaa for at begrænse Driftstabet, at anskaffe en ny Maskine af samme Type som sket, at Beskadigelsen af den gamle Maskine skyldes en fejlagtig Manøvre fra Fabrikinspektørens Side ved Afprøvningen af Sikkerhedsanordningen, for hvilken saavel den sagsøgte Fabrikinspektør som de Medsagsøgte paa Statens Vegne maa bære Ansaret, samt at den beskadigede Maskine var i forskriftsmæssig Stand, har Sagsøgerne under nærværende Sag paastaet de Sagsøgte in solidum eller en af dem dømt til Betaling principalt af 9233 Kr. 40 Øre, subsidiært af 7584 Kr. 57 Øre, tilligemed Renter af det tilkendte Beløb, henholdsvis fra 2. Januar 1941 og 23. Juni s. A., indtil Betaling sker.

Det principalt indsogte Beløb fremkommer saaledes:

1. Ny Presse incl. Forsendelse og Montering	9.000,00 Kr.
2. Driftstab i 7 Uger à 166,20 Kr.	1.163,40 —
3. Omkostninger ved den første Syns- og Skønsforretning incl. Optagelse af Fotografier	261,00 —
4. Telefonsamtaler med København	9,00 —
	<hr/>
	10.433,40 Kr.
med Fradrag af Provenu for den gamle Presse	1.200,00 —
	<hr/>
	9.233,40 Kr.

Det subsidiært indsogte Beløb fremkommer saaledes:

1. Omkostninger ved Reparationen af Maskinen	2900,00 Kr.
2. Udgifter ved Nedtagning, Forsendelse, Opstilling m. v. af Maskinen	338,57 —
3. Driftstab i 19 Uger à 215 Kr.	4085,00 —
4. Omkostninger ved den første Skønsforretning m. v.	261,00 —
	<hr/>
	7584,57 Kr.

De Sagsøgte har hver for sig paastaet sig frifundet, subsidiært mod Betaling af et efter Rettens Skøn fastsat mindre Beløb.

Til Støtte for sin Frifindelsespaastand har Sagsøgte Gelius anbragt, at der ikke af ham er begaaet nogen Fejl ved Afprøvningen, der skete paa samme Maade, som han tidligere har benyttet. Der blev ikke af ham udøvet nogen Vold mod Gitteret, idet det maa anses som en ganske

naturlig Funktion, at Gitteret skubbes i Vejret. Grunden til Uheldet maa efter hans Formening være Maskinens mindre hensigtsmæssige Konstruktion. Efter den af de Medsagsøgte udfærdigede Vejledning for Fabrikinspektørerne ved deres Eftersyn fraraades det som almindelig Regel Fabrikinspektørerne at foretage Afprøvning af de tilsete Maskiner ved Hjælp af en Arbejdsgiver eller dennes Stedfortræder. Det er derhos foreskrevet, at ingen Sikkerhedsanordninger maa godkendes, før de er prøvet af Tilsynet. Men naar en saadan Prøve skal foretages effektivt, maa der gives Fabrikinspektørens Skøn over, hvorledes Prøven skal foretages, en ret vid Margin. Nævnte Sagsøgte har derhos i anden Række anbragt, at selv om Afprøvningen maatte anses uforsvarlig foretaget, maa der i alt Fald ske en Begrænsning i de Skader, som Sagsøgte kan anses at hæfte for, idet det ikke kunde forudses af Fabrikinspektøren, at Skaderne vilde faa et saadant Omfang, som Tilfældet blev, da han i alt Fald maatte kunne regne med, at Bremseanordningen, naar Sikkerhedsgitteret blev skubbet i Vejret, traadte i Funktion. Endvidere har denne Sagsøgte anbragt, at de Medsagsøgte, i det Omfang hvori han dømmes, maa anses medansvarlige, idet den paagældende Handling er foretaget af ham under Udøvelse af hans Tilsynspligt som et naturligt Led i Afprøvningen.

Til Støtte for sin Frifindelsespaastand har det sagsøgte Ministerium, næst at tiltræde forannævnte Sagsøgtes Anbringende om, at ingen Fejl er begaaet, og at Skadens Omfang i alt Fald ikke var forudselig, gjort gældende, at der ikke foreligger nogen Hjemmel til at paalægge Staten et Ansvar i et Tilfælde som det foreliggende. De har herved nærmere anbragt, at der kun i visse positivt hjemlede Tilfælde som Tinglysningslovens § 30 m. fl. og Retsplejelovens § 1020, hvilke Bestemmelser skyldes ganske særlige Hensyn, kan paalægges Staten Erstatningsansvar for Skade foraarsaget af dens Tjenestemænd under Udøvelsen af rent offentligretlige Funktioner, idet Grundsætningen i D.L. 3—19—2 ikke kan udstrækkes til saadanne Forhold. Yderligere har de Sagsøgte henvist til, at der ej heller foreligger nogen Dom, der i Tilfælde, hvor Staten har paaberaabt sig Ansvarsfrihed for Skade forvoldt ved Tjenestemænds Udøvelse af en offentligretlig Funktion, har paalagt Staten saadant Ansvar uden positiv Lovhjemmel, samt at der ikke kan drages nogen Slutning fra de foreliggende Domme om Kommuners Ansvar for Tjenestefejl.

Hvad angaar den ved Afprøvningen af Maskinens Sikkerhedsanordning benyttede Fremgangsmaade har Sagsøgte Gelius forklaret, at han under Afprøvningen stod paa den Side af Maskinen, hvor Svinghjulet findes; han prøvede først at finde Takten i Maskineriet, idet han samtidig stødte — saavidt han erindrer to Gange — til Sikkerhedsgitteret. Bremseanordningen traadte dog ikke i Funktion, hvilket dog ikke kan betragtes som en Fejl ved Maskinen. Han mener, at han stadig blev ved at skubbe til Gitteret, men tør dog ikke bestride, at han herunder har løftet Gitteret. Selv om dette skete, maatte Bremseanordningen efter hans Mening træde i Funktion og Maskinen standse, inden der fremkom Spænding mellem Valsestol og Gitter, idet Valserne var saa langt nede, at de ikke kunde udøve Tryk mod Gitteret. Han kan ikke med Sikkerhed sige, om han tidligere har afprøvet netop denne Maskine, men han har

før afprøvet Maskiner af samme Art paa samme Maade ved at støde til Sikkerhedsgitteret og har i disse Tilfælde derved faaet Bremseanordningen til at virke. Ved enkelte Lejligheder har han ladet Personalet afprøve en saadan Maskine i hans Overværelse, og vedkommende har da stukket Haanden ind mellem Digelen og Gitteret.

Trykkerilærling Hans Chr. Andersen, der overværede Afprøvningen, har som Vidne forklaret, at han ved den paagældende Lejlighed stod og arbejdede ved Maskinen, idet han stod midt for denne og havde et Bord ved hver Side. Sagsøgte Gelius stod først paa venstre Side af Vidnet mellem Bordene og stødte derfra med den ene Haand nogenlunde vandret ind paa selve Gitteret. Da Bremseanordningen ikke udløstes, gik Gelius om paa venstre Side af Maskinen ved Svinghjulet og tog herfra fat i nederste venstre Side af Gitteret, hvor der sidder en Tap, hvorefter han foretog en Bevægelse indad og opad samtidig med, at Valsestolen var paa Vej opad. Gitteret greb fat i Valsestolen og kom i Spænd mellem denne og Fundamentet, hvorved Stolens opadgaaende Bevægelse standes. Angaaende Bremseanordningens Tilstand har Vidnet forklaret, at han, et Par Maaneder før Uheldet skete, for sent fik Haanden trukket tilbage, saaledes at den var ved at komme i Klemme mellem Digelen og Valserne, men Bremsen virkede da, som den skulde. Bremseanordningen blev afprøvet ca. 1 Maanedes Tid før Uheldet af en Montør fra Aarhus.

I den af de førstudmeldte Skønsmænd, Maskinfabrikant N. Pedersen, Aarhus, og Bogtrykker Th. Udbye, Vejle, afgivne Erklæring af 13. November 1940 hedder det blandt andet, at »Beskadigelsen er sket derved, at Haandbeskyttelseskærmen ved en forkert Manøvre er kommet i Klemme mellem Valsestol og Valsekulisser. — — —

Ved den forkerte Manøvre er der gaaet Brud paa forskellige Maskindele, og det skønnes, at et Stykke Gods fra en af disse har lagt sig paa en Glideskinne og løftet Digelen saa meget, at Bremse-Anordningen er sat ud af Funktion, hvorved der sker yderligere Sprængninger. — — —«

Skønsmændene har derhos udtalt, at en Fagmand burde have kunnet forudse, at Skade kunde indtræffe ved den foretagne Afprøvning, der betegnes som »uforstaaelig og uforsvarlig«, medens den naturlige Maade at foretage Afprøvning paa, er den sædvanlig brugte ved Haand eller Træpind. Skønsmændene har endvidere udtalt, at der ikke ved Mændenes Afprøvning forefandtes Mangler ved Maskinen, idet Bremseanordningen virkede rigtig.

De senest udmeldte Skønsmænd, Direktør, Civilingeniør Hans Kiær, Aarhus, og Professor, Civilingeniør N. H. Nielsen, København, har i deres den 28. Februar 1941 afgivne Erklæring om Aarsagen til Skaden, Fremgangsmaaden ved Afprøvningen, Forudseligheden af Skadens Indtræden samt Tilstedeværelsen af tidligere Mangler ved Maskinen udtalt sig i alt væsentligt som de fornævnte Skønsmænd, idet de med Hensyn til Aarsagen til Skadens Indtræden har tilføjet:

»Ved Maskinens fortsatte Gang har Spændingen mellem Valsekulisser og Sikkerhedsgitter sprængt sidstnævntes højre Arm. Ved Bevægelsen indefter har Digelen ramt og knust den nederste Formvalse, men det maa antages, at Bremsen har været i Funktion, da der i modsat Fald var sket større Deformationer paa Valsen. Trykket paa

Valsen har knækket de ret spinkle Valsekulisser, som er af Støbejern. Under normale Forhold vil Digelen blive paavirket centralt af Trækstængerne, men da Formvalsen ved Uheldet er kommet i Klemme ved Digelens Overkant, er der opstaaet en excentrisk Paavirkning, som har bevirket Sprængning af Styrebøjlen. Det svagt opadgaaende Træk fra Trækstængerne, muligt i Forbindelse med en vis opadgaaende Bevægelse af Valsestolen, kan have foraarsaget, at Digelen har løftet sig fra Underlaget.»

Paa Spørgsmaal om, hvorvidt Maskinens Konstruktion, saaledes som Sikkerhedsgitteret var anbragt, maatte betegnes som uforsvarlig eller uhensigtsmæssig, har disse Skøns mænd udtalt følgende:

»Det er naturligvis uheldigt, at Sikkerhedsgitteret ved en forkert Manøvre er i Stand til at fastholde Valsekulisserne, og ved nogle Maskintyper er det heller ikke muligt at føre Gitteret ind over Valserne, men da det drejer sig om en normal Maskine fra en førende Fabrik, kan man næppe sige, at Konstruktionen er uforsvarlig, men maaske nok mindre hensigtsmæssig. Saavidt os bekendt er Uheld af den Art, der her er Tale om, meget sjældne.»

Under Sagen er der indhentet en Udtalelse fra Teknologisk Institut, der i Skrivelse af 22. Oktober 1941 blandt andet har udtalt, at Bremsen efter Institutets Formening ikke har virket. Om den nærmere Rækkefølge af det passerede har Institutet efter at have udtalt, at Sikkerhedsgitteret er blevet skubbet tilbage paa et Tidspunkt, hvor Digelen har bevæget sig ind imod Midterstillingen (Stilling 5 paa en fremlagt Tegning), videre erklæret:

»Gitteret er herved kommet ind over Farvevalserne og har standset disse i deres Bevægelse opad, idet Armen A, der bevæger Valserne, ikke med sit Nav er notet fast paa Akslen, men godt kan dreje sig paa denne. Den stærke Modstand herimod har dog bevirket, at den højre Bærearml for Sikkerhedsgitteret er knækket. Den pludselige Modstand, Armen A har haft at overvinde, kan muligvis have bøjet denne lidt ud fra Siden, hvorved Armen eventuelt kan have spærret for Bevægelsen af den vandrede Momentudrykker, der paavirker Bremsen. Diglen har fortsat sin Bevægelse ind mod Formen og har derved med sin Overkant ramt Valserne, saaledes at Styrebøjlen paa Undersiden af Diglen og begge Løbe-gangene for Valseslæden er sprængt. Ved Sprængningen af Styrebøjlen har Diglen kunnet trækkes nærmere ind, saaledes at dens Underkant er naaet til fast Anlæg mod Formen. Ved Trækstangens videre Bevægelse har Diglens Gænger løftet sig et Stykke, saaledes at Diglens Overkant har presset sig dybere ind i den bløde Gelatinevalse. Først derefter er Maskinen gaaet i Staa, formentlig som Følge af Valsekærns Modstand mod Diglens videre Bevægelse.

Vi er ikke i Stand til at afgøre, hvad Aarsagen har været til, at Bremsen ikke er traadt i Funktion, men da det fremgaar af Trykkerilærling Andersens Vidneforklaring — — —, at indstævnte Gelius tog fat i den nederste venstre Side af Gitteret, har hans Haand været meget nær ved den Tap T, der sidder paa Udløsningsmekanismen for Bremsen. Han kan muligvis herved uforvarende have vipset denne Udløserarm bort fra Udløsestillingen i det Øjeblik, Diglen har passeret Stillingen 6.

En anden Mulighed er den ovenomtalte eventuelle Bøjning af Udrykkerarmen A. Da der kun er nogle faa Millimeters Afstand mellem Armens Gaffel og et Fremspring paa Momentudrykkeren til Bremsen, synes denne Mulighed nærliggende.«

Efter alt det saaledes foreliggende maa det anses tilstrækkeligt godtgjort, at den af Sagsøgte Gelius benyttede Fremgangsmaade ved Afprøvningen af Maskinens Sikkerhedsanordning har været urigtig, og idet det maatte kunne forudses af ham, at der ved Trykket paa og Løftningen af Sikkerhedsgitteret ved den af ham anvendte Bevægelse, der maatte udføres hurtigt og med ret betydelig Kraft, kunde indtræde en Paavirkning af den i Gang værende Maskine, hvorpaa denne efter sin Konstruktion ikke var beregnet, findes det endvidere at maatte antages, at Skadens Indtræden er forvoldt af Sagsøgte Gelius ved det af ham under Afprøvningen saaledes udviste uagtsomme Forhold.

Hvad angaar det fremsatte Anbringende om, at Skadens Omfang er væsentlig forøget som Følge af, at Bremsen fejlagtig ikke er traadt i Funktion ved den unormale Paavirkning af Gitteret, findes det efter det foreliggende ikke godtgjort, at der har været en saadan Fejl ved Bremseanordningen, der efter det oplyste saavel kort Tid før Uheldet som ved en af de førstudmeldte Skønsmænd samme Dag foretaget Afprøvning fungerede tilfredsstillende. Men selv om det ikke — overensstemmende med den 2. Skønserklæring — kunde antages, at Bremsen var traadt i Funktion, findes der efter de af de førstnævnte Skønsmænd og Teknologisk Institut afgivne Erklæringer at have foreligget saa nærliggende Mulighed for, at ogsaa Bremseanordningen blev sat ud af Funktion ved det unormale Indgreb, at der ikke vil kunne gives den paa det anførte Forhold støttede Paastand om Begrænsning af Ansvar Medhold.

Overensstemmende med det anførte maa der tilkomme Sagsøgerne — der, som Sagen processuelt foreligger, ikke kan antages at have haft Maskinen forsikret mod saadan Skade — Erstatning for hele det dem ved Uheldet paaførte Tab.

Med Hensyn til Sagsøgernes Paastand overfor det sagsøgte Ministerium maa der vel gives disse Sagsøgte Medhold i, at der ikke fra Grundsætningen i D. L. 3—19—2, der angaar privatretlige Forhold, kan drages nogen Slutning med Hensyn til, om Staten efter dansk Ret hæfter for den Skade, der forvoldes af dens Tjenestemænd under Udøvelsen af deres Tjenestepligt. Paa den anden Side findes der ikke fra Lovbestemmelser, der hjemler saadant Ansvar — direkte eller subsidært — for Staten at kunne sluttes modsætningsvis, idet der efter de paagældende Forholds særlige Beskaffenhed kan have foreligget og i nogle Tilfælde maa antages at have været vægtige Grunde for Lovgivningen til — ogsaa af Hensyn til de skadelidte — udtrykkelig at tage Stilling til Spørgsmaalet om Statens Ansvar. Det kan derhos ikke antages at være en nødvendig Betingelse for at paalægge Staten Ansvar for Tjenestemænds skadegørende Handlinger, at saadan udtrykkelig Hjemmel foreligger, men Afgørelsen findes — overensstemmende med Udviklingen af dansk Rets Erstatningsregler iøvrigt — at maatte træffes ud fra Forholdets Natur under Afvejelse af de særlige Hensyn, der gør sig gældende paa det heromhandlede Omraade. Hvad endelig angaar hid-

tidig Domstolspraksis ses der vel ikke i noget Tilfælde at være paalagt Staten et saadant Ansvar, hvor — som i nærværende Tilfælde — Staten har paaberaabt sig at være ansvarsfri, men det ses ej heller statueret, at Ansvar for Tjenestefejl ikke paahviler Staten.

I et Tilfælde som det foreliggende, hvor Skadelidte har været pligtig at taale det foretagne Indgreb og har været ude af Stand til at indvirke paa den herved benyttede Frengangsmaade, ligesom et Erstatningskrav alene mod den paagældende Tjenestemand efter Omstændigheder ikke vilde kunne føre til fornøden Oprensning, skønnes det ubilligt og ikke i Overensstemmelse med dansk Rets Principper iøvrigt, om Kravet ikke kunde gøres gældende tillige mod Staten, efter hvis Paabud Indgrebet er sket. Naar endvidere tages i Betragtning, at Tjenestemanden, der foretager Indgrebet under Opfyldelse af en Tjenesteplicht, herunder — endog ved et Forhold, der ikke kan betegnes som groft uagtsomt — vil kunne paadrage sig en Erstatningspligt, hvis Opfyldelse ikke staar i noget rimeligt Forhold til hans af Embedets Aflønning betingede økonomiske Bæreevne, findes det at maatte statures, at der i saadanne Tilfælde — overensstemmende med det for Kommunerne antagne — maa paahvile Staten et direkte Ansvar overfor Skadelidte. Da der derhos ikke i nærværende Tilfælde findes at foreligge Omstændigheder, der — udfra et offentligretligt Synspunkt — kunde begrunde Ansvarsfrihed for Staten, vil det sagsøgte Ministeriums Frifindelsespaastand ikke kunne tages til Følge.

Idet bemærkes, at det af Sagsøgte Gelius udviste Forhold efter det oplyste vel ikke kan betragtes som groft uagtsomt, men at der i dansk Rets almindelige Regler ikke findes Holdepunkter for at fritage nævnte Sagsøgte for i Forholdet til Sagsøgerne at hæfte for den af ham forvoldte Skade, vil saavel han som det sagsøgte Ministerium være at anse erstatningspligtige overfor Sagsøgerne.

Med Hensyn til Størrelsen af den forlangte Erstatning har de Sagsøgte i 1. Række bestridt, at det har været nødvendigt for Sagsøgerne i Anledning af Uheldet at anskaffe en ny Maskine, idet det efter deres Formening, hvis Rigtighed støttes af de senest udmeldte Skønsmænds Erklæring, havde været muligt ved en Reparation af den beskadigede Maskine fuldstændig at udbedre Skaden. Udgiften til en saadan Reparation med Nedtagning, Forsendelse og Opstilling af Maskinen vilde efter det oplyste have udgjort ca. 3200 Kr., hvortil kommer Erstatning for Driftstab, der efter de Sagsøgtes Formening højst vil kunne ansættes til 215 Kr. ugentlig i 7 Uger eller ialt ca. 1500 Kr. De Sagsøgte har derhos gjort gældende, at selv om der iøvrigt maatte blive givet Sagsøgerne Medhold, maa dog i den forlangte Erstatning i alt Fald fragaa den Merværdi, som den ny Maskine repræsenterer i Forhold til den gamle Maskine. Idet denne Merværdi efter det foreliggende udgør 5500 Kr., har Sagsøgernes Tab ikke udgjort mere end Værdien af den gamle Maskine, 3500 Kr., saaledes at Erstatningen ikke kan sættes højere end til dette Beløb med Tillæg af et passende Beløb for Driftstab. De Sagsøgte har endelig anbragt, at Udgifterne til den første Skønforretning, der er medregnet i Sagsøgernes Erstatningspaastand, rettelig maa henregnes til Sagens Omkostninger.

Sagsøgerne har heroverfor fastholdt, at Anskaffelse af en ny Maskine efter det for dem da foreliggende maatte anses for en ogsaa i de Sagsøgtes Interesse paakrævet Foranstaltning, samt at en Reparation af Maskinen tidligst kunde være tilendebragt og Maskinen paany være taget i Brug omkring den 27. Marts 1941, altsaa efter ca. 19 Ugers Forløb, saaledes at Driftstabet efter et Beløb af 215 Kr. ugentlig maatte beregnes som i Sagsøgernes subsidiaire Paastand sket. Med Hensyn til det paastaaede Fradrag for Merværdien af den nye Maskine har Sagsøgerne gjort gældende, at den gamle Maskines Brugsværdi ikke var ringere end den nye Maskines, hvorfor det maa være Erstatningsberegningen uvedkommende, i hvilket Omfang den gamle Maskine var afskrevet i Sagsøgernes Formueregenskab.

Medens de først udmeldte Skønsmænd i deres foran ommeldte Erklæring udtaler, at Maskinen »ved Indbygning af nye Dele og gennemgribende Reparation kan — — — gøres køreklar, men sandsynligvis ikke tilfredsstillende for hidtidige Bogtryk-Formaal«, har de senest udmeldte Mænd udtalt, at »ved Udskiftning af alle beskadigede Dele med nye og samvittighedsfuld Tilpasning vil Maskinen efter vort Skøn kunne repareres tilfredsstillende.« Under Afhjemlingen har dog den ene af disse Mænd, Direktør Kjær, udtalt, at han, der selv driver Trykkerivirksomhed (Aarhus Stiftsbogtrykkeri), saafremt han var stillet i en lignende Situation som Sagsøgerne, ikke vilde løbe den Risiko ikke at købe den nye Maskine, dels fordi man muligvis kunde faa Vanskelighed med at fremkaffe nøjagtige Reservedele, dels fordi han nødvendig vilde have en gennemrepareret Maskine staaende i sit Værksted, idet Folkene i saa Fald altid vilde undskylde mindre godt Arbejde med Maskinen. Det fremgaar derhos af en fremlagt Korrespondance med Firmaet Wulff, København, at dette, der som nævnt overtog den beskadigede Maskine, oprindeligt havde til Hensigt at lade den omdanne til Stansepresse, idet Firmaet efter det da foreliggende nærede Tvivl om, at Maskinen kunde istandsættes som Trykkedigel. Maskinen blev imidlertid, efter at Skaden var nærmere undersøgt paa Firmaets Værksted i København, istandsat som saadan, og har siden fungeret tilfredsstillende.

Hvad angaar Størrelsen af Driftstabet har de to Hold Skønsmænd ansat dette til henholdsvis 215 Kr. pr. Uge og 166 Kr. 20 Øre pr. Uge, hvorhos Værdien af den gamle Maskine i ubeskadiget Stand af de sidst udmeldte Mænd er ansat til 3500 Kr.

Færdig fra Trykkeriet den 20. Oktober 1943.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

87. Aargang

Højesteretsaaret 1943.

Nr. 15

Mandag den 6. September.

Efter alt det saaledes foreliggende kan det vel ikke statuere, at Anskaffelse af en ny Maskine har været nødvendig, men saaledes som Sagen forelaa for Sagsøgerne efter Afgivelsen af de først udmeldte Skønsmands Erklæring og Korrespondancen med Firmaet Wulff, findes Sagsøgerne at have haft Føje til under de da foreliggende ekstraordinære Forhold at anse det for bedst stemmende ogsaa med de Sagsøgte Interesser at sikre sig den nye Maskine, der var paa Lager.

Idet derhos den af Sagsøgerne i den principale Paastand beregnede Erstatning for Driftstab — der med Hensyn til det ugentlige Tabs Størrelse er ansat overensstemmende med de senest udmeldte Skønsmands Erklæring — skønnes passende, og idet det i Paastanden under Nr. 4 opførte Beløb af 9 Kr. ikke er bestridt, vil der være at tillæge Sagsøgerne Erstatning overensstemmende med den i nævnte Paastand skete Opgørelse af Tabet, med Fradrag dels af Udgifter til Skønforretningen, der findes at burde henregnes til Sagsomkostningerne, dels af et skønsmæssigt ansat Beløb for Værdiforøgelse ved den nye Maskine. Herefter vil den samlede Erstatning kunne ansættes til 7000 Kr., hvilket Beløb de Sagsøgte in solidum vil have at tilsvare Sagsøgerne tilligemed Renter som paastaet.

Sagens Omkostninger vil de Sagsøgte ligeledes in solidum have at godtgøre Sagsøgerne med 900 Kr.

Nr. 144/1943. **Karl Kristian Herman Kristiansen**

p a a k æ r e r

Østre Landsrets Kendelse af 5. April 1943.

Den paakærede K e n d e l s e, der er afsagt af Rettens III Afdeling, er saalydende:

Ved Østre Landsrets paa det nord- og østsjællandske Nævningeting den 12. November 1936 afsagte Dom blev Karl Kristian Herman Kristiansen for Forsøg paa Drab af sin Hustru forbunden med Ildspaaesættelse paa eget Hus i Medfør af Straffelovens § 70 dømt til at anbringes i et Sindssygehospital, hvorefter han forblev anbragt paa Sindssyge-

hospitalet ved Nykøbing Sj., som han den 24. Juni 1936 var indlagt paa til Observation.

Under 4. Juni 1937 blev ved Østre Landsret afsagt Kendelse om Domfældtes Udskrivning paa Prøve fra Sindssygehospitalet, idet hans Tilstand nogle Maaneder havde været særdeles god; men forinden Udskrivningen kunde finde Sted, var han atter blevet daarligere, hvorfor Østre Landsret ved Kendelse afsagt den 15. Juli 1937 ophævede den tidligere Kendelse om Udskrivning.

Ved Østre Landsrets Kendelse af 22. Januar 1940 blev Udskrivning fra Sindssygehospitalet af Domfældte under Hensyn til Indberetning af 29. November 1939 fra Sindssygehospitalet til Indenrigsministeriet og Erklæring af 2. Januar 1940 fra Retslægeraadet, hvori det udtales, »at Karl Kristian Herman Kristiansen efter det foreliggende endnu maa antages at være sindssyg, og det om hans tilstand oplyste gør det utilraadeligt at udskrive ham paa prøve«, nægtet.

Paa Foranledning af Domfældte har dennes Tilsynsværge, Sogne- raadsformand Hans Frandsen, »Lindeskovgaard« pr. Jydstrup, i Skrivelse af 24. September 1942 paany begæret Domfældte udskrevet fra Nykøbing Sindssygehospital.

I Erklæring af 7. Januar 1943 fra Overlægen ved Sindssygehospitalet ved Nykøbing Sj. hedder det bl. a.: »— — — I Begyndelsen af 1941 søgte han om at blive udskrevet paa Prøve, men dette blev afslaaet, hvilket han blev noget ked af, men i det hele reagerede normalt paa.

Sidenhen har han ikke frembudt Vanskeligheder af nogen Art eller sjælelige Svingninger eller Reaktionen. Han har været anbragt paa en ret fri Afdeling, har kunnet færdes frit paa Hospitalets Terræn, har været beskæftiget paa egen Haand hos Funktionærer, altid været høflig, hjælpsom og flittig. Han har maaske nok kunnet virke lidt sjæleligt afstumpet i Retning af demens, men det er, som om dette er aftaget i Tidens Løb. Han er blevet mere kvik og interesseret, ogsaa meget interesseret i, hvad der foregaar ude i Verden, livlig og ret naturlig i sin Omgang med de andre Patienter og med Personalet, ret belevn i sin daglige Færd, saa at der nu næppe er andet tilbage af den tidligere omtalte sjælelige Svækkelsestilstand end en let intellektuel Inferioritet, som muligvis er medfødt (Intelligenskvotient: 85). I stemningsmæssig Henseende er han fuldstændig neutral, ganske ligevægtig — — —«

Sluttelig udtales i Erklæringens Konklusion:

»Karl Kristian Herman Kristiansen, som for 6—7 Aar siden i sjælelig Forvirringstilstand foretog Drabsforsøg overfor Hustruen samt Ildspaa- sættelse, har i de følgende Aar, da han har opholdt sig her paa Hospi- talet, været i ret skiftende Sindstilstand, overvejende depressiv, i Pe- rioder forvirringspræget, i Almindelighed gjort et noget dement Indtryk, saa at hans Tilstand i disse første Aar af Hospitalsopholdet delvis og vistnok overvejende har haft et organisk Præg (Følger af Hoved- traume?), desuden har han været i nogen Grad reaktivt præget, men dog ikke haft nogen typisk psykogen Psykose, omend visse psykogene Faktorer sandsynligvis har gjort sig gældende ved Siden af de organiske.

Indtil for et Par Aar siden var Patientens Tilstand ret skiftende; han var meget utaalmodig og uforstaaende overfor Opholdet her. I det

sidste Par Aar har Patientens Tilstand i Modsætning til tidligere været ret stabil og ligevægtig, saa at han nu kan antages at være i sin habituelle sjælelige Tilstand. Han er dog stadig en Smule irrationabel, f. Eks. som anført med Hensyn til de lægelige Undersøgelser, dog ikke paa nogen egentlig sygelig Maade. Den nu foretagne legemlige Undersøgelse har ikke givet sikkert Holdepunkt for Antagelse af nogen organisk Hjernelidelse; men der er svage Reflexforstyrrelser paa Extremiteterne, og der er Tegn paa Forkalkning af de perifere Pulsaarer. Man kan derfor ikke udelukke, at der forefindes en begyndende Hjerneforkalkning, som muligvis er Grundlaget for hans lidt ensporede Tankegang, men som iøvrigt ikke nu giver sig væsentlige sygelige Udtryk.

I Betragtning af, at han i sin Tid foretog Voldshandlinger under Indflydelse af akut Sindsforvirring, og i Betragtning af, at han i de sidste 2 Aar har været i fuldstændig velafbalanceret og formentlig normal sjælelig Tilstand, finder man at kunne tilraade, at han nu udskrives herfra paa Prøve, naar han kan tage Ophold hos Hustruen.«

Domfældtes Hustru, Maren Sofie Kristiansen, Tolstrup, har efter at være gjort bekendt med Tilsynsværgens Begæring om Udskrivning og ovennævnte Erklærings Konklusion til Rapport af 21. Januar 1943 udtalt, at det er med hendes Samtykke, at der er fremsat Ønske om, at hendes Mand maa blive udskrevet fra Hospitalet, og at hun gerne vil have sin Mand hjem, naar Lægen mener, at han er rask nok hertil. Hun har oplyst, at hun er nogenlunde rask, men stadig har Mên af Overfaldet, idet hun ikke kan paatage sig noget Arbejde udover at passe Hjemmet.

Retslægeraadet har i Erklæring af 12. Februar 1943 udtalt: »— — at Karl Kristian Herman Kristiansens tilstand gennem flere aar var svingende og usikker. Efter de foreliggende oplysninger har han siden begyndelsen af 1941 været kendeligt bedre, han har været ligevægtig og har kunnet færdes frit paa hospitalets terræn, uden at der har været vanskeligheder af nogen art. Muligt er han let sjæleligt reduceret i det hele, men frembyder iøvrigt ikke tydelige tegn paa sindssygdom. Raadet kan herefter, omend med nogen betænkelighed, anbefale, at han udskrives paa prøve til ophold hos hustruen.«

Anklagemyndigheden har derefter under 26. Februar 1943 indbragt Sagen her for Retten, idet Anklagemyndigheden modsætter sig, at Domfældte udskrives paa Prøve, og subsidiært protesterer mod, at han løslades paa Prøve til Ophold hos Hustruen.

Efter Indholdet af de lægelige Udtalelser og det om Domfældtes Forhold iøvrigt oplyste, maa Retten finde det overvejende betænkeligt at anse Domfældtes Tilstand for saaledes ændret, at Sikkerhedsforanstaltninger ikke længere skulde være paakrævede. Som Følge heraf vil den fremsatte Begæring om Udskrivning fra Sindssygehospitalet ikke kunne tages til Følge.

Thi bestemmes:

Den fremsatte Begæring om, at Domfældte Karl Kristian Herman Kristiansen udskrives fra Sindssygehospitalet, kan ikke tages til Følge.

Der tillægges den for Domfældte beskikkede Forsvarer, Overretssagfører Vibe-Hastrup, i Salær 30 Kr., der udredes af det Offentlige.

Højesterets Kæremaalsudvalgs Kendelse.

Den paakærede Kendelse er afsagt af Østre Landsret.

I Paakendelsen har tre Dommere deltaget.

Idet det tiltrædes, at det paa det nuværende Grundlag findes betænkeligt at tage Begæringen om Udskrivning til Følge

bestemmes:

Landsrettens Kendelse bør ved Magt at stande.

Der tillægges den for den kærende, Karl Kristian Herman Kristiansen, beskikkede Forsvarer, Højesteretssagfører Stein, i Salær for Højesteret 60 Kr., der udredes af det Offentlige.

Nr. 197/1943.

Anklagemyndigheden

mod

Georg Emil Wiingard.

Østre Landsrets Kendelse af 1. Juni 1943 (VI Afdeling):

Den indankede Dom er afsagt den 10. April 1943 af Retten for Nakskov Købstad m. v. og paaanket af Anklagemyndigheden til Domfældelse efter Anklageskriftet.

Under Ankesagens Forberedelse har Anklagemyndigheden anmodet om Rettens Kendelse for, at Anken, uanset at Ankemeddelelsen først er forkyndt for Tiltalte den 4. Maj 1943 og saaledes uanset, at den i Retsplejelovens § 947 fastsatte Frist er overskredet, dog maa admitteres, idet Fristens Overskridelse ikke formenes at kunne tilregnes Anklagemyndigheden, jfr. herved Retsplejelovens § 949.

Til Støtte herfor har Anklagemyndigheden nærmere anført, at Ankemeddelelsen blev afsendt fra Statsadvokaturets Kontor den 19. April 1943, men ved en eller anden Fejlekspedition er sendt til Landsretssagfører Knudsen i Nakskov i Stedet for til Politimesteren i Rødby, der skulde foranledige Ankemeddelelsen forkyndt for Tiltalte; først den 1. Maj 1943, altsaa efter Ankefristens Udløb, oversendte Landsretssagfører Knudsen Ankemeddelelsen til Politimesteren.

Da Ankemeddelelsen som foran anført ikke er rettidig forkyndt for Tiltalte, og da de i Retsplejelovens § 949 nævnte Grunde, hvorefter en for sent iværksat Anke kan admitteres, ikke ses at være til Stede i den foreliggende Sag, vil den iværksatte Anke i Medfør af Retsplejelovens § 964, jfr. §§ 949 og 953, være at afvise.

Thi bestemmes:

Den af Anklagemyndigheden iværksatte Anke afvises.

Højesterets Kæremaalsudvalgs Kendelse.

Den af Østre Landsret afsagte Kendelse er med Justitsministeriets Tilladelse af Anklagemyndigheden paakæret til Højesteret.

I Paakendelsen har tre Dommere deltaget.

Da det under de foreliggende Omstændigheder ikke findes at kunne tilregnes Anklagemyndigheden, at Forkyndelsen af Anke-meddelelsen først er sket efter Udløbet af Ankefristen

bestemmes:

Den af Anklagemyndigheden foretagne Anke vil være at fremme.

Onsdag den 8. September.

Nr. 549/1942. Overretssagfører **Richard Møller** som executor testamenti i Boet efter afdøde Enkefru **Agnes Juul Steen**, født Gautesen, og tidligere afdøde Ægtefælle, Købmand **Peter Juul Steen** (Erichsen)

m o d

Rentier **Svend Valdemar Erichsen** (Landsretssagf. Bunch-Jensen).

(Spørgsmaal om Indstævntes Arveberettigelse i Boet).

Østre Landsrets Dom af 17. November 1942 (II Afd.): Sagsøgte, Overretssagfører Richard Møller, bør, som executor testamenti i Boet efter afdøde Enkefru Agnes Juul Steen, født Gautesen, og tidligere afdøde Ægtefælle, Købmand Peter Juul Steen, anerkende, at Sagsøgeren, Rentier Svend Valdemar Erichsen, er arveberettiget til $\frac{1}{10}$ af den Del af Sidstafdødes Lod i Boet, hvorover der ikke ved testamentariske Bestemmelser er disponeret. I Sagsomkostninger betaler Sagsøgte til Sagsøgeren 400 Kr. Det idømte at udrede inden 15 Dage efter nærværende Doms Afsigelse og Dommen i det hele at efterkomme under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret har Appellanten ikke gjort gældende, at Mandens Ændring i Testamentet af 5. Juli 1923 kunde foretages uden Hustruens Samtykke.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde tiltrædes Dommens Resultat dog — overensstemmende med en af Indstævnte derom for Højesteret nedlagt Paastand — med den Tilføjelse, at de i Henhold til Testamentets § 5 Nr. I—VII og den Enken ved samme Paragrafs sidste Stk. tillagte Testationsret anordnede

Legater vil være at udrede af den samlede Arvebeholdning inden dennes Deling, hvilket findes bedst stemmende med Indholdet af Testamentet og Kodocillen af 16. December 1923. Herved bemærkes, at der ikke er taget Stilling til Spørgsmaalet om Omfanget af Enkens Testationsbeføjelse.

Med Hensyn til Sagens Omkostninger vil der være at forholde som nedenfor anført.

Thi kendes for Ret:

Appellanten, Overretssagfører Richard Møller som executor testamenti i Boet efter afdøde Enkefru Agnes Juul Steen, født Gautesen, og tidligere afdøde Ægtefælle, Købmand Peter Juul Steen, bør anerkende, at Indstævnte, Rentier Svend Valdemar Erichsen, er arveberettiget til $\frac{1}{10}$ af Sidstafdødes Lod i Boet, saaledes at de i Henhold til fornævnte Testamentes § 5 Nr. I—VII og den Enkefru Steen ved samme Paragrafs sidste Stk. tillagte Testationsret anordnede Legater udredes af den samlede Arvebeholdning inden dennes Deling.

I Henseende til Sagens Omkostninger for Landsretten bør dennes Dom ved Magt at stande.

I Sagsomkostninger for Højesteret betaler Appellanten til Indstævnte 500 Kr.

De idømte Sagsomkostninger at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Den 7. November 1941 afgik Enkefru Agnes Juul Steen, født Gautesen, ved Døden, og hendes Bo blev taget under Behandling af Overretssagfører Richard Møller som executor testamenti i Henhold til Bevilling af 27. November 1941. Afdødes Ægtefælle, Købmand Peter Juul Steen, var afgaaet ved Døden den 22. Marts 1924, og det den Gang stedfundne Skifte forestodes ogsaa af Overretssagfører Møller som Eksekutor. Ægtefællerne havde levet i sædvanligt Formuefællesskab, og ingen af dem har efterladt sig Livsarvinger. Til Grund saavel for Skiftet ved Mandens Død som for det nu stedfindende Skifte ligger en Række testamentariske Dispositioner fra nævnte Ægtefæller, hvis Bestemmelser bl. a. gaar ud paa følgende:

Et den 5. Juli 1923 af begge Ægtefæller for Notarius oprettet Testamente bestemte i § 1, at der, hvis Manden skulde afgaa ved Døden først, ved hans Død skulde udredes en Række Legater til forskellige Slægtninge af ham og hans Hustru, og i § 2, at der under samme Forudsætning skulde udbetales visse Personer nogle livsvarige aarlige Rentebeløb. § 3 bestemte — ligeledes for det Tilfælde, at Manden maatte dø

først — at hans øvrige Efterladenskaber, efter at Legaterne ifølge § 1 var udredet, skulde tilfalde Hustruen, og at alt, hvad der saaledes maatte tilfalde hende, saavel som hendes egen Andel i Fællesboet skulde ind sættes i Overformynderiet, dog at de Ægtefællerne tilhørende faste Ejendomme, derunder Ejendommen Juulsborg i Gentofte, skulde administreres af Enken i Forening med Overretssagfører Richard Møller som hendes Lavværg. Hustruen skulde være berettiget til af Boets Indtægt at faa udbetalt 6000 Kr. aarlig samt have fri Bolig i Ejendommen Juulsborg eller et kontant Beløb svarende til en saadan Friboligs Værdi; det nævnte kontante Beløb skulde derhos efter Omstændighederne kunne forhøjes under Hensyn til Prisniveauet eller under andre særlige Forhold.

Om Forholdene ved den Længstlevendes Død bestemte Testamentets § 5 dels, at der af Boet skulde udredes en Række nærmere angivne Legater, dels at Fru Juul Steen forbeholdt sig ved Testamentet at disponere over indtil 20.000 Kr., dog saaledes, at der, saafremt hun maatte disponere til Fordel for den ene af Ægtefællernes Familie, skulde tilfalde den andens Familie et tilsvarende Beløb. Endelig skulde ifølge § 7 de ved § 2 anordnede livsvarige Rentenudelser fortsat udredes ogsaa efter den Længstlevendes Død. Hvad der iøvrigt ved den Længstlevendes Død skulde ske med den Del af Fællesboet, som ikke vilde medgaa til Udredelsen af de omtalte Legater, indeholdt Testamentet ingen Bestemmelser om.

Den 16. December 1923 oprettede Købmand Juul Steen yderligere en Kodiciel, hvorved han for det Tilfælde, at han maatte dø før sin Hustru — med Opretholdelse af de nævnte Bestemmelser i Fællestestamentet om Hustruens Indtægtsnydelse af Formuen og om dennes Baandlæggelse under Overformynderiet — bestemte følgende: »— — — ved hendes (Hustruens) Død skal den Del af min Part af Fællesboet, som ikke maatte være medgaaet til i Forening med min Hustrus Part at udrede det i foranstaaende Testamente bestemte, anvendes til at bevirke, at vor Ejendom Juulsborg kan overgaa med saa lille Prioritetsgæld som muligt til Odd Fellow Ordenen i Danmark, saaledes at min executor testamenti søger dette sikret og gennemført paa den efter hans Mening bedste Maade til Opnaaelse af dette Formaal.«

Denne Kodiciel er derhos forsynet med en af Fru Juul Steen s. D. underskrevet saalydende Paategning: »Enig heri«. Begge Ægtefællers Underskrift er derhos attesteret af Fru Frederikke Storm og Sagsøgte som særlig tilkaldte Testamentsvidner.

Efter at Købmand Juul Steen i 1924 var afgaaet ved Døden, blev der den 27. November 1925 meddelt kgl. Konfirmation paa de i de citerede Dispositioner indeholdte Baandlæggelsesbestemmelser.

Under Skiftebehandlingen efter Førstafdødes Død blev der den 15. September 1924 inden Københavns Amts nordre Birks Skifteret afholdt et Tingsvidne, hvorunder de to Testamentsvidner vedstod deres Underskrifter paa Kodicillen af 16. December 1923. Til dette Tingsvidne var afdøde Købmand Juul Steens legale Arvinger indvarslet, hvorimod hverken Enkefru Juul Steen eller hendes Slægt var tilvarslet til eller gav Møde under Tingsvidnet.

Boets Beholdning udgjorde ca. 200.000 Kr., hvoraf Halvdelen eller ca. 100.000 Kr. blev udlagt Enken som Boeslod, medens et tilsvarende Beløb faldt i Arv efter Manden. Heraf medgik ca. 18.000 Kr. til Fyldestgørelse af Legaterne i Henhold til Testamentet af 5. Juli 1923 § 1, medens Resten tilligemed Enkens Boeslod — dog bortset fra de faste Ejendomme — blev baandlagt under Overformynderiets Bestyrelse i Overensstemmelse med den kgl. Konfirmation til Rentenydelse for Enken og saaledes, at de visse Legatarer i Henhold til Testamentets § 2 tillagte Rentenydelser skulde udredes direkte af Overformynderiet. Kapitalværdien af disse Rentenydelser, ca. 17.000 Kr., hvoraf Rentenyderne svarede særskilt Arveafgift, fradroges i det Beløb, hvoraf Enken svarede Kapitalarveafgift, som saaledes beregnedes af ca. 64.000 Kr.

Ved en af Enkefru Juul Steen og executor testamenti underskrevet Paategning af 26. Juni 1925 fastsatte Underskriverne en »autentisk Forstaaelse« af visse Bestemmelser i de omtalte testamentariske Dispositioner, dels med Hensyn til Identiteten af nogle af de ved Testamentets § 5 indsatte Legatarer og dels med Hensyn til Kodicillen af 16. December 1923, hvorom udtales følgende:

»Det ved den Længstlevendes Død paatænkte Legat har det været Afdødes Mening skulde tilfalde Loge Nr. 2 »Scandinavia« af Odd Fellow Ordenen i Danmark, hvilken Loge Afdøde har været Medlem af siden 11. September 1883, og vi fastsætter herved, at der til sin Tid oprettes et Legat »Br. P. Juul Steen og Hustru's Mindelegat« under Loge Nr. 2 »Scandinavia« af Odd Fellow Ordenen i Danmark, samt at Fundatsen fastsættes af executor testamenti, om muligt i Samraad med nogle af Loge Nr. 2 »Scandinavia« valgte Medlemmer, og saaledes, at Formuen gøres urørlig, medens Hovedparten af Udbyttet anvendes til Odd Fellow Ordenens Øjemed og Formaal efter nævnte Loge 2 »Scandinavia«s Bestemmelse og alt efter nærmere Bestemmelse i Fundatsen.« Denne Erklæring er hverken underskrevet for Notarius eller for særlige Testamentsvidner.

Ved en den 25. August 1928 for Notarius oprettet Kodiciel bestemte Enkefru Juul Steen derhos i Medfør af Testamentet af 5. Juli 1923 § 5, sidste Stk., at der ved hendes Død skulde udredes Legater paa 20.000 Kr. til nogle af hendes Slægtninge og Legater ligeledes paa 20.000 Kr. til nogle af hendes Mands Slægtninge.

Endelig har Enkefru Juul Steen ved en den 13. November 1935 ligeledes for Notarius oprettet Kodiciel foretaget enkelte Ændringer i Legatarindsættelserne ifølge den nævnte Kodiciel af 1928.

Enkefru Juul Steen efterlader sig følgende legale Arvinger:

- 1) Enkefru Dagmar Rahbæk Lyhne, f. Gautesen, der er Søster til Afdøde.
- 2) Fru Ellen Anker Olsen.
- 3) Fru Ebba Schlegelmilch og
- 4) Redaktør Aage Carl Jensen, hvilke 3 sidstnævnte er Børn af 3 før Fru Juul Steen afdøde Søstre til denne, samt
- 5) Grosserer Knud Erichsen og
- 6) Rentier Svend Erichsen, der er Sønner af en ligeledes afdød Søster til Fru Juul Steen.

De 4 førstnævnte er saaledes efter Loven arveberettigede efter Sidstafdøde hver til $\frac{1}{6}$ af den Del af hendes Lod i Boet, hvorover der ikke gyldigt er disponeret ved Testamente, medens de 2 sidstnævnte, derunder Rentier Svend Valdemar Erichsen, er arveberettigede hver til $\frac{1}{10}$ af samme Formuemasse.

Enkefru Juul Steens nævnte legale Arvinger har overfor executor testamenti bestridt, at der ved Kodiccillen af 16. December 1923 eller ved senere Dispositioner er truffet Bestemmelse om, hvorledes der skal forholdes med Sidstafdødes Lod i Fællesboet, og har derfor krævet sig anerkendt som arveberettigede i Boet med Hensyn til denne Kapital. Executor testamenti har heroverfor indtaget det Standpunkt, at hele Boets Formue, forsaavidt den ikke medgaar til Dækning af Legaterne ifølge Testamentets § 5 og Kodiccillerne af 1928 og 1935, altsaa Resten af baade Mandens og Hustruens Lod i Boet, skal tilfalde Loge Nr. 2 »Scandinavia« i Henhold til Kodiccillen af 16. December 1923, der er tiltraadt af Enkefru Juul Steen.

Under nærværende Sag har derefter Sagsøgeren, Rentier Svend Valdemar Erichsen, paastaet Sagsøgte, Overretssagfører Richard Møller, som executor testamenti i Boet efter afdøde Enkefru Agnes Juul Steen, født Gautesen, og tidligere afdøde Ægtefælle, Købmand Peter Juul Steen, dømt til at anerkende, at Sagsøgeren er arveberettiget til $\frac{1}{10}$ af Sidstafdødes Lod i Boet.

Sagsøgte har paastaet sig frifundet.

Som Biintervenient er indtraadt Loge Nr. 2 »Scandinavia«, der har procederet til Støtte for Sagsøgte Paastand.

Sagsøgeren har anført, at det mellem Ægtefællerne den 5. Juli 1923 oprettede Testamente er et Fællestestamente, der ikke gyldigt kunde tilbagekaldes ensidigt af en af Ægtefællerne. Da Kodiccillen af 16. December 1923 medførte en Ændring i det tidligere Testamente, var Hustruens Samtykke nødvendigt, ikke blot af denne Grund, men ogsaa fordi der ved denne Kodicil disponeredes over en Fællesboet tilhørende fast Ejendom. Den af Hustruen afgivne Tiltrædelseserklæring: »Enig heri«, kan efter Ordlyden kun forstaaes som et Samtykke til Mandens Disposition, der efter Kodiccillens Ord kun angaar hans Del af Fællesboet, hvorimod den ikke sprogligt kan forstaaes som en selvstændig Disposition fra Hustruens Side over hendes Lod i Fællesboet. Naar det fra Eksekutors Side hævdes, at det har været Meningen med Tiltrædelsespaategningen ogsaa at disponere over Hustruens Del af Fællesboet, er det uberettiget ved Fortolkning at indlægge denne Forstaaelse i Hustruens nævnte Tiltrædelseserklæring. Testamentsformen dækker kun denne Erklæring i det Omfang, som Ordene rækker, men efter Eksekutors Forstaaelse fortolkes Erklæringen i Strid baade med sin egen og med selve Kodiccillens Ordlyd. Det er derfor ogsaa uberettiget til Støtte for en saadan Forstaaelse at ville paaberaabe sig senere Udtalelser eller Dispositioner fra Enkefru Juul Steens Side. Det er muligt, at hun efter det passerede kan have fundet sig bundet ved Mandens Ønsker, men der haves herved ingen Sikkerhed for, at hun har haft det fulde Overblik over eller Klarhed om, i hvilket Omfang hun var bundet; det er derfor uberettiget at ville udlede noget om Rækkevidden af hendes Tiltrædelses-

erklæring af den i 1925 af hende og Eksekutor underskrevne »autentiske Forstaaelse« af Testamentet eller af hendes Underskrift paa Boopgørelsen efter Mandens Død. Den autentiske Forstaaelse af Testamentet, der ikke var oprettet i testamentarisk Form, maa antages at være konciperet af Eksekutor og derfor at være Udtryk for hans Opfattelse af Forholdet, hvorimod den ikke frembyder samme Sikkerhed for, at den helt har givet Udtryk for Fru Juul Steens Vilje. I denne Forbindelse har Sagsøgeren fremhævet, at Fru Steen følte sig stærkt knyttet til sin egen Familie og gerne vilde have betænkt denne rigeligere, men at hun højede sig for Mandens Ønsker. Ud fra denne Hustruens Indstilling er det betænkeligt at lægge mere ind i hendes Tiltrædelseserklæring, end dennes Ord berettiger til.

At der i den af Enkefru Juul Steen underskrevne Boopgørelse findes en Udtalelse om, at der ved Testamentet og Kodiccillen er disponeret over hele Boet, eller at der i Kodiccillen af 13. November 1935 staar, at Ægtefællerne under 5. Juli og 16. December 1923 har oprettet fælles Testamente, har heller ingen Betydning for Forstaaelsen af Tiltrædelseserklæringen.

Sagsøgte har til Støtte for sin Frifindelsespaastand anført, at det afgørende for Forstaaelsen af de paagældende Bestemmelser maa være de testerende Ægtefællers Vilje, saaledes som denne har faaet Udtryk — ikke alene i Kodiccillen af 16. December 1923 — men ogsaa i det tidligere Testamente og i Hustruens efterfølgende Udtalelser og Dispositioner. Efter Testamentet af 5. Juli 1923 var det utvivlsomt begge Ægtefællers Vilje, at den enes Slægt ikke skulde begunstiges fremfor den andens. Det var af denne Grund, at Hustruens Testationsret begrænsedes til 20.000 Kr., og at det blev foreskrevet, at Mandens Slægt i saa Tilfælde skulde have et tilsvarende Beløb. Dette har Hustruen altid følt sig bundet af, hvilket fremgaar af Kodiccillerne af 1928 og 1935. Hvis ikke man opfatter Tiltrædelseserklæringen paa Kodiccillen af 16. December 1923 som en selvstændig testamentarisk Disposition fra Hustruens Side, kommer man i afgørende Strid med det i Testamentet af 5. Juli 1923 tilkendegivne Princip. Da Testamentet af 5. Juli 1923 blev oprettet, regnede man med, at Boets Beholdning vilde være udtømt ved Udbetalingen af de deri fastsatte Beløb, og der blev derfor ikke truffet Bestemmelser for det Tilfælde, at Boets Beholdning skulde udvise et Overskud, efter at samtlige i dette Testamente fastslaaede Udbetalinger havde fundet Sted. Sagsøgte bestrider derhos, at dette Testamente ikke skulde være genkaldeligt uden den anden Ægtefælles Samtykke, og han mener derfor, at den af Hustruen meddelte Tiltrædelseserklæring paa Kodiccillen af 16. December 1923 ikke blot kan forklares som et Samtykke fra Hustruen til Testamentets Ændring, men tillige er Udtryk for en bevidst Disposition fra Hustruens Side af testamentarisk Indhold til Udfyldning af det tidligere Testamentes Bestemmelser. Sagsøgte har herom som Vidne forklaret, at han blev tilkaldt for at oprette denne Kodiciel en Søndag, hvor Manden var syg og sengeliggende. Manden ønskede meget, at det af begge Ægtefællernes Andele i Fællesboet tiloversblivende Beløb skulde gaa til Odd Fellow Ordenen, hvilket Hustruen var utilbøjelig til at gaa med til. Efter en Drøftelse paa 1 à 2 Timer, og efter at Sagsøgte

havde tilkendegivet Fru Juul Steen, at hun var frit stillet med Hensyn til, om hun vilde skrive under eller ej, besluttede hun sig til at bøje sig for Mandens Ønsker og gav derefter Kodiccillen den ovennævnte Paategning. Han kan nu se, at den nævnte Paategning er uheldigt og uklart affattet, men han var ikke i Tvivl om Meningen. Derfor blev heller ikke den »autentiske Forstaaelse« af Kodiccillen oprettet i Testamentsform, men blot paaført Testamentet for yderligere Klarheds Skyld. Fru Juul Steen har senere i mange Samtaler overfor ham givet Udtryk for den Forstaaelse, at den Del af Ægtefællernes samlede Formue, hvorover der ikke var særskilt disponeret, skulde tilfalde Odd Fellow Ordenen. Hele hendes senere Opførsel og Dispositioner viser efter Sagsøgtes Mening ogsaa, at hun har følt sig bundet ved denne Forstaaelse. Han anfører i saa Henseende, at hun har underskrevet den »autentiske Forstaaelse«, og at hun har underskrevet Boopgørelsen efter Mandens Død, hvori der gjordes Bemærkning om, at der var disponeret over den samlede Formue, samt at Kodiccillen af 16. December 1923 i den senere Kodiciel af 1935 omtales som en fælles testamentarisk Bestemmelse. Endvidere har Fru Juul Steen ogsaa til andre end ham udtalt, at Formuen skulde gaa til Odd Fellow Ordenen.

Endelig har han henvist til, at der ved § 8 i Testamentet af 5. Juli 1923 er tillagt executor testamenti en Beføjelse til endeligt og inappellabelt at afgøre eventuelle Stridigheder angaaende dette Testamentes Forstaaelse.

Overfor det sidstnævnte Anbringende har Sagsøgeren gjort gældende, at denne Bestemmelse maa være uden Betydning, hvor der som her er Tvivl om, hvorvidt der overhovedet er oprettet en testamentarisk Bestemmelse.

Biintervenienten har til Støtte for Sagsøgtes Paastand yderligere anført, at der ved den »autentiske Forstaaelse« af Testamentet træffes en saadan mere indgaaende Disposition med Hensyn til det paatænkte Legats nærmere Indhold, at den vanskeligt kan tænkes oprettet uden at være Udtryk for en egentlig Testationsvilje hos Hustruen, og at den af denne Grund maa anses som et vægtigt Datum til Forstaaelsen af hendes Tiltrædelseserklæring paa Kodiccillen af 16. December 1923.

Det anføres fra Intervenientens Side yderligere, at der ved Kodiccillen af 1928 er disponeret til Fordel for en bestemt af de legale Arvinger, Fru Ellen Ancker Olsen, hvilket ogsaa tyder paa, at Fru Juul Steen har anset sig bundet ved den af executor testamenti hævdede Forstaaelse af Kodiccillen af 16. December 1923.

For Landsretten er der foruden af Sagsøgte afgivet Forklaring af Fru Kamma Bøggild og Fru Ingeborg Kanitz.

Selv om der gaas ud fra, at det ved de forud for Underskriften af Kodiccillen af 16. December 1923 førte Forhandlinger har været Mandens Ønske, at begge Ægtefæller i Fællesskab til Fordel for Odd Fellow Ordenen skulde disponere over den Del af deres Fællesbo, hvorover der ikke paa anden Maade var disponeret, findes det ikke tilstrækkeligt godtgjort, at Hustruens Tiltrædelse af den paagældende Disposition har været Udtryk for en Vilje til for sit Vedkommende at disponere over sin Boeslod med Henblik paa en Situation, som hun under de forelig-

Ved de foreliggende, tildels efter Dommens Afsigelse tilvejebragte Oplysninger maa det anses bevist, at det ved Forligets Indgaaelse har været forudsat, at Landevejen ikke vilde blive hævet udfor Appellantens Ejendom. Da Vejen imidlertid — som det fremgaar af Dommen — er blevet hævet, og det ved det oplyste, herunder Skønsforretningen, maa anses godtgjort, at dette har medført Tab for Appellanten, dels ved, at Husets Salgs-værdi er blevet forringet, dels ved, at Tanken har faaet en i Forhold til Tankpladsen uheldig Placering, findes Appellanten i Overensstemmelse med almindelige ekspropriationsretlige Grund-sætninger at maatte have Krav paa en Erstatning, der i Henhold til Skønnet, hvis Vurdering der ikke findes at være Grundlag for at tilsidesætte, vil være at ansætte til henholdsvis 1000 Kr. og 200 Kr. Disse Dommere stemmer herefter for at tage Appellan- tens Erstatningspaastand til Følge.

Der vil være at give Dom efter Stemme-flertallet.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for begge Retter betaler Appellanten, Handelsmand og Tankpasser Carl Due, til Indstævnte, Præstø Amtsraad, med 500 Kr., der udredes inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Sagsøgeren, Handelsmand og Tankpasser Carl Due, ejer Ejendommen Matr. Nr. 1 i af Ny Lellinge Hovedgaard, Lellinge Sogn, som er beliggende ved den i Retning Øst—Vest gaaende Landevej Nr. 1 i Præstø Amt fra Køge til Ringsted i det østlige Hjørne til den nordfra kommende Vej fra Ejby. Beboelseshuset ligger ved Hjørnet med Facade mod Landevejen med en Alfred Olsen & Co. A/S tilhørende Benzintank med Pumpe ca. 2 m foran Husets østlige Gavl.

Sagsøgte, Præstø Amtsraad, vedtog i sit den 14. Marts 1938 afholdte Møde i Medfør af Lov af 6. April 1850, jfr. Forordning af 13. December 1793, at erhverve Arealer til den nævnte Landevejs Udvidelse ved Ekspropriation.

Den 29. Oktober 1938 henvendte Ekspropriationskommissionen sig til Sagsøgeren, og der afsluttedes et Forlig, der i Kommissionens Protokol er nedskrevet saaledes: »Agerjord 1200 Kr. pr. Td. Ld. Afstaaede og modtagne Havearealer gaar lige op mod hinanden. Havehegn Øst for Indkørslen betales med 4 Kr. pr. løb. m.« De deri omtalte Havearealer er et mindre Stykke mod Ejbyvejen, som Sagsøgeren afstod, og et lidt større Stykke ved Landevejen foran Sagsøgerens Hus, som Sagsøgeren modtog. Det blev samtidig lovet Sagsøgeren, at Pladsen foran hans Hus skulde blive sat i pæn Stand med Tilkørsel til Benzintanken. Sagsøgeren modtog den ham efter Forliget tilkommende kontante Erstatning med 200 Kr. den 4. Juli 1939.

Landevejen blev ved Omlægningen fjernet saa meget fra Sagsøgerens Hus, som det omtalte, ham tillagte Jordstykke udgør — ca. 5 m — og Kørebanens Midte blev praktisk taget ikke hævet; men da Vejen ud for Sagsøgerens Ejendom løber i en Bue, kunde den mod Sagsøgerens Ejendom vendende Side af Vejbanen ikke blive i det hidtidige Niveau, men hævedes 40 cm. Da der i Forvejen var Fald fra Landevejen til Huset — Overkanten af dets Sokkel er omtrent i Niveau med Vejens Midte — skete Udjævningen af den skete Vejforhøjelse saaledes, at Strækningen fra Vejkanten til den Linie, hvori Benzintanken staar, forhøjedes med de samme 40 cm, og derefter foran Huset og Tanken ved, at en kort Skraaning førtes ned til det tidligere Niveau, medens Udjævningen paa Sagsøgerens Indkørsel til Ejendommen, der er langs Husets østre Gavl, skete jævnt over Husets Bredde. Den ca. 2 m brede Strimmel foran Husets Facade kom følgelig til at ligge som i en 40 cm dyb Sænkning.

Den 26. Maj 1939 tilskrev Sagsøgerens Sagfører Amtsvejnspektør Jens Peter Jensen Løvstrand, der ledede Vejarbejdet, at Sagsøgeren enten forbeholdt sig yderligere Erstatning for de Ulemper, Vejudvidelsen medførte for ham, eller krævede den Plads, hvorpaa Benzintanken er anbragt, bragt i Plan med Vejen, idet han udbad sig en Redegørelse om Sagen. Amtsvejnspektøren svarede den 30. s. M., at der forelaa en Misforstaaelse, og at de gamle Terrænplaner paa Vejen ved Sagsøgerens Ejendom vilde blive bevaret.

I Efteraaret 1940 ansøgte Sagsøgeren Amsraadet om Tilladelse til at lægge en Overkørsel fra sin Mark til Landevejen og fik Tilladelsen mod den 16. April 1941 at udstede en Deklaration, som tinglystes den 18. s. M., og hvori bl. a. er udtalt, at en over Sagsøgerens Ejendom værende Renvandsledning, der fører Vandet fra Landevejen og Drænvandet fra Ny Lellingegaards Marker, forbliver liggende, som den nu er.

I Maj Maaned 1941 fremsatte Sagsøgeren Krav om yderligere Erstatning og har, da dette afvistes, under denne ved Retten for Næstved Købstad m. v. forberedte Sag ved Domsforhandlingen anført følgende.

Før han underskrev det anførte Forlig med Ekspropriationskommissionen, stillede han som Betingelse for at underskrive, at han vilde have en pæn Plads, saa at Bilerne kunde komme til og fra Benzintanken, at Vejen ikke blev hævet, at en lille Kilometersten, en Lysmast og et Piletræ blev flyttet, og at der ikke blev anlagt Cykel- og Gangsti ud for hans Ejendom; alt dette blev lovet ham, før han skrev under, idet det blev udtalt, at det ikke var nødvendigt at protokollere Amsraadets Løfte herom. Pladsen foran hans Hus og Benzintanken er ganske vist lavet pæn, men den er i Strid med Aftalen forhøjet saaledes, at hans Hus nu er kommet til at ligge under Vejens Niveau; derved har det tabt i Salgs-værdi, og det er blevet fugtigt, saa at han — vistnok i Sommeren 1940 — maatte forny Tapetet i Husets sydøstre Hjørnestue bag Benzintanken. Tanken staar nu saa lavt i Forhold til Tilkørselspladsen, at Benzinen ikke kan løbe paa Bilerne. Opkørslen fra hans Gaardsplads til Landevejen er nu saa stejl og daarlig, at Biler vanskeligt kan komme op ad den, hvilket bl. a. har medført, at Sagsøgerens Søn, der drev Vognmandsforretning fra en Garage, han havde opført paa Gaardspladsen, i

Efteraaret 1939 flyttede sin Forretning til Køge. Under Vejarbejdet i Sommeren 1939 blev der nedlagt den i Deklarationen omtalte Ledning i hans Bygmark, hvilket medførte, at en stor Mængde Sæd blev ødelagt. Desuden havde han mange Ulemper ved Vejarbejdet, f. Eks. med Hensyn til Benzinhandlen.

Under Sagen har Sognefoged i Lellinge, Niels Petersen, og Ingeniør i Køge, G. Storm, som af Retten for Køge Købstad m. v. udmeldte Syns- og Skønsmænd den 18. Maj 1942 besigtiget Stedet og afgivet Skøn af 26. s. M., som de har afhjemlet inden nævnte Ret. De har deri bl. a. udtalt, at Pladsen foran Huset er blevet udvidet ca. 5 m og asfalteret. Indkørselsforholdene til Benzintanken er udmærkede og Pladsen fuldt ud saa godt egnet til Tankplads som før Vejforlægningen. Opkørslen fra Gaardspladsen har en Stigning paa ca. 1:12, til Midten af Gaardspladsen 1:14, men er ikke ganske nivelleret og burde udbedres, saaledes at Stigningen overholdes, hvorefter den ikke vil være til Ulempe for almindelig Lastbilkørsel. Da der ved Paafyldningen af ca. 40 cm foran Huset er dannet en »Grøft«, skønnes Husets Salgsværdi forringet med 1000 Kr. Benzintanken bør hæves ca. 50 cm, hvad der vil koste ca. 200 Kr.

Sagsøgeren har derefter ved sin endelige Paastand paastaaet Sagsøgte tilpligtet at udbedre Nedkørslen, saa at Stigningen 1:12, eventuelt 1:14, overholdes, og at betale ham

for Forringelse af Husets Værdi	Kr. 1000,00
for Hævning af Benzintanken	— 200,00
for Skade paa Afgrøde og Bygning samt for Ulemper under Arbejdet	— 500,00

ialt Kr. 1700,00

subsidiært 1200 Kr. eller mere subsidiært et ved Rettens Skøn fastsat Beløb, med Renter deraf 5 pCt. aarlig fra Stævningens Dato den 28. Oktober 1941.

Sagsøgte har paastaaet sig frifundet og har til Støtte herfor anført følgende.

Det erkendes, at Amtsvejinspektøren under Forhandlingerne med Sagsøgeren og under Arbejdets Udførelse har sagt til Sagsøgeren, at Landevejen ikke vilde blive hævet; men herved er selvfølgelig kun tænkt paa Hævning ved større Jordpaafyldningsarbejder, ligesom Udgravninger har fundet Sted andre Steder ved dette Vejarbejde, ikke paa saa smaa Reguleringer som dem, det her har drejet sig om. Men ingen Eier kan kræve Landevejen ud for sin Ejendom stadig holdt i fuldkommen uforandret Niveau, og Forandringer i saa Henseende giver ikke en Eier Ret til Erstatning. Det er efter Sagsøgerens Anmodning lovet ham, at Pladsen og Tilkørslen til Benzintanken skulde blive ordnet godt, og dette er opfyldt. I Stævningen i denne Sag er det første Gang, Sagsøgeren har fremsat Ønske om, at Tanken, som jo iøvrigt ikke tilhører Sagsøgeren, maatte blive hævet. Rent bortset fra, at dette ikke kan erkendes nødvendigt eller blot ønskeligt, og at det ikke vides, om Tanken fremtidig vil blive benyttet, burde Sagsøgeren have rejst Spørgsmaal derom under Arbejdets Udførelse, hvor det da ogsaa kunde være overvejet, om den ikke snarere skulde være flyttet nærmere til Vejen, saa at Opfyldningen

af Stykket foran Sagsøgerens Hus kunde være i hvert Fald betydelig indskrænket. Som Forholdene er ordnet nu, er de ordnet efter Aftale med Sagsøgeren. At Nedkørslen ikke helt stemmer med det planlagte Nivellement, er først opdaget af Skønsmændene. Sagsøgeren har indtil da kun klaget over Stigningen, som Skønnet intet finder at udsætte paa. Sagsøgerens Hus ligger paa en Skraaning og lavere end Vejen; hvis der har vist sig Fugtighed deri, hvilket ikke erkendes, skyldes dette sikkert disse Forhold og ikke Vejarbejdet. At Sagsøgeren skulde have lidt Skade ved Lægning af Ledningerne, kan ikke erkendes, men i hvert Fald maa ethvert Spørgsmaal vedrørende denne Ledning være afgjort ved den i Foraaret 1941 truffne Ordning og den af Sagsøgeren da udstedte Deklaration. At Sagsøgeren har lidt Ulemper ved Vejarbejdets Udførelse, kan ikke heller erkendes. I det hele har Sagsøgeren, hvis han mener at have lidt Skade ved Vejarbejdet, undladt at følge Grundsætningen i Forordning 13. December 1793 § 16, 3), hvorefter Skader ved Vejarbejde bør anmeldes straks efter, at Vejarbejdet for et Aar er tilendebragt.

For Landsretten har Sagsøgeren, Entreprenør Rasmus Jacobsen og Amtsvejinspektør Løvstrand afgivet Forklaring.

Der er ikke oplyst noget Forhold fra Sagsøgte Side med Hensyn til Vejarbejdet, som kan gøre Sagsøgte pligtig at betale Sagsøgeren Godtgørelse for mulig Forringelse af hans Ejendoms Salgsværdi som Følge af Vejforlægningen.

Da Ordningen med Hensyn til Til- og Bortkørslen fra Benzintanken og hans Gaardsplads maa anses stemmende med den i sin Tid med Sagsøgeren truffne Aftale, kan Sagsøgeren ikke være berettiget til nu at kræve yderligere Foranstaltninger i saa Henseende foretaget eller betalt.

Da det ikke findes godtgjort, at Sagsøgeren har lidt de af ham anførte Skader ved Fugtighed, Lægning af Ledning og Vejarbejdets Udførelse, vil Sagsøgte allerede af den Grund være at frifinde for Sagsøgerens Paastand i saa Henseende.

Sagsøgte vil herefter være i det hele at frifinde, og Sagsøgeren vil have at betale Sagsøgte Sagens Omkostninger med 500 Kr.

Færdig fra Trykkeriet den 27. Oktober 1943.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Østre Landsrets Kendelse af 6. Februar 1943 (V Afd.):
Den paakærede Kendelse, der er afsagt den 9. Januar 1943 af Frederiksberg Birks Fogedret, paastaas af den kærende, Købmand L. C. C. Nielsen, ændret derhen, at det begærte Udlæg nyder Fremme.
I Henhold til de i Kendelsen anførte Grunde

bestemmes:

Den paakærede Kendelse stadfæstes.

Højesterets Kæremaalsudvalgs Kendelse.

Den af Østre Landsret afsagte Kendelse er med Justitsministeriets Tilladelse paakæret til Højesteret.

I Paakendelsen har tre Dommere deltaget.

Af Sagens Oplysninger fremgaar, at Indkærede ved Københavns Byrets Dom af 21. December 1938 blev dømt til at betale Kærende 634 Kr. 07 Øre som Betaling for Øl, Koks og Kolonialvarer leveret i 1937—1938 og for en Flytning foretaget i 1937, og at det Beløb, hvorfor der er begæret Udlæg, er dette Beløb med paaløbne Omkostninger og med Fradrag af 30 Kr., der er betalt, ialt 824 Kr. 07 Øre. Endvidere er det oplyst, at Udlægsforretningen af 18. September 1942 blev begæret foretaget i et Beløb 96 Kr. 96 Øre, som Indkærede havde tilgode hos sin Arbejdsgiver, Frederiksberg Kommune, Solbjerg Kirkegaard, samt at det Beløb, hvori der under den den 8. Januar 1943 kontinuerede Udlægsforretning er begæret Udlæg, er 136 Kr. 69 Øre, udgørende Indkæredes denne Dag forfaldne Ugeløn samt Betaling for Ekstraarbejde hos samme Arbejdsgiver.

Det er derhos oplyst, at Indkærede, der er gift, men ikke har umyndige Børn, har udtaget Indbo til en Værdi af 150 Kr.

Da det kontante Beløb, Indkærede kræver udtaget, skønnes at være større end nødvendigt til at sikre Indkærede de vigtigste Livsfornödenheder i Tiden indtil næste Lønningsdag, findes Indkærede, hvis Arbejdsforhold maa antages at være af varigere Karakter, kun berettiget til at udtage 60 Kr. Kæremaalets Omkostninger for begge Retter findes at burde ophæves.

Thi bestemmes:

Den begærte Udlægsforretning bør nyde Fremme, saavidt angaar et Beløb af 76 Kr. 69 Øre.

Kæremaalets Omkostninger for begge Retter ophæves.

Anden ordinære Session.

Mandag den 4. Oktober.

Nr. 122/1943.

Rigsadvokaten

m o d

Charles Nielsen Bloch (Steglich-Petersen).

der tiltales for Overtrædelse af Handelsministeriets Bekendtgørelse Nr. 453 af 31. August 1940 § 5, jfr. § 14, jfr. Lov Nr. 406 af 3. August 1940 § 15 og Lov Nr. 133 af 29. Marts 1941.

Østre Landsrets Dom af 25. Februar 1943 (VII Afd.): Den mod Tiltalte, Charles Nielsen Bloch, rejste Anke afvises. Sagens Omkostninger for Landsretten, derunder 40 Kr. i Salær til den for Tiltalte beskikkede Forsvarer, Overretssagfører Chr. Langballe, udredes af det Offentlige.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret af det Offentlige med Paastand om, at Sagen hjemvises til Landsretten.

I Paadømmelsen har ti Dommere deltaget.

Idet den i Retsplejelovens § 721, Stk. 3, 2. Punktum, fastsatte Frist ikke angaar den i Sagen rejste Anke, for hvilken Fristerne er fastsat i Lovens § 962, Stk. 2, og § 963, Stk. 3, litra b, vil Anklagemyndighedens Paastand være at tage til Følge.

Thi kendes for Ret:

Denne Sag hjemvises til Landsretten.

I Salær for Højesteret tillægges der Højesteretssagfører Steglich-Petersen 80 Kr., der udredes af det Offentlige.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Ved Anklageskrift udfærdiget den 4. April 1942 af Politimesteren i Køge m. v. tiltaltes Charles Nielsen Bloch af Haslev ved Retten for Bregentved-Gisselved Birk for Overtrædelse af Bekendtgørelse Nr. 458 af 31. August 1940 § 5, jfr. § 14, jfr. Lov Nr. 406 af 3. August 1940 § 15 og Lov Nr. 133 af 29. Marts 1941 derved, at han i Anmeldelse af 3. September 1940 til Direktoratet for Vareforsyningen urigtigt havde opgivet sit Forbrug af Hvedemel i Tiden fra 1. September 1939 til 31. August 1940 til 27.000 kg, medens han kun kunde dokumentere et Forbrug af 15.250 kg.

Den 9. April 1942 erkendte Tiltalte inden den nævnte Ret, hvor Politimesterens Repræsentant var til Stede, Tiltaltes Rigtighed og tilbød

i denne Anledning at erlægge en Statskassen tilfaldende Bøde, stor 100 Kr., hvilket Tilbud Dommeren modtog, idet han fastsatte Forvandlingsstraffen til Hæfte i 10 Dage.

Efter at Handelsministeriet havde anmodet Rigsadvokaten om at foranledige, at denne i Medfør af Retsplejelovens § 936 trufne Afgørelse kunde blive paaanket, videresendte Rigsadvokaten denne Anmodning til Statsadvokaten for Sjælland med Begæring om, at der tillige skulde foretages yderligere Afhøring af Tiltalte om hans økonomiske Forhold. I denne Anledning afgav Tiltalte den 22. Maj 1942 til en Politirapport Forklaring bilagt Aarsregnskaber m. v., hvorefter Statsadvokaten den 26. s. M. til Rigsadvokaten indstillede, at Afgørelsen søgtes paaanket.

Efter at Justitsministeriet i Skrivelse af 30. Juni 1942 havde tilladt Anken, i Overensstemmelse med Reglerne i Retsplejelovens § 962, Stk. 2, udfærdigede Statsadvokaten den 6. Juli s. A. Ankemeddelelse, hvorefter Straffen paastodes skærpet og tillige til Fordel for Statskassen paastodes inddraget den af Tiltalte oppebaarne ulovlige Fortjeneste anslaaet til 1470 Kr. Denne Meddelelse blev den 9. s. M. forkyndt for Tiltalte.

Efter det foranførte maa Underrettens Afgørelse i Overensstemmelse med Reglerne i Retsplejelovens § 936, Stk. 2, være truffet med et af Politimesterens Repræsentant den 9. April 1942 givet Samtykke. De til Omgørelse af denne Beslutning efter Retsplejelovens § 721, Stk. 3, 2det Punktum fornødne Skridt efter overordnet Myndigheds Beslutning ses ikke at være foretaget rettidigt, idet Politimesterens Beslutning findes først at være ændret ved Statsadvokatens den 9. Juli 1942 forkyndte Ankemeddelelse af 6. s. M.

Herefter vil Anken være at afvise.

Tirsdag den 5. Oktober.

Nr. 129/1943.

Rigsadvokaten

mod

Adolph Otto Mårtensson, Christian Aage Gjedsted Holleufer, Mathias Jepsen, Erik August Houlberg og Niels Bay Andersen (Bierfreund),

der tiltales for Overtrædelse af § 35, Stk. 1, i Sundhedsvedtægt for København og Lov Nr. 135 af 14. April 1932 § 6, Stk. 1, jfr. § 8, Stk. 2, og § 9, Stk. 2, jfr. Regulativ for Staden Københavns Kødkontrol af 15. December 1932.

Københavns Byrets Dom af 17. August 1942 (3. Afd.): De Tiltalte. 1. Saltmester Adolph Otto Mårtensson, 2. Fabrikmester Christian Aage Gjedsted Holleufer, 3. Erik August Houlberg, 4. Driftsleder Mathias Jepsen og 5. Formand Niels Bay Andersen, bør inden 15 Dage

efter nærværende Doms lovlige Forkyndelse til Statskassen bøde: Tiltalte 1. Mårtensson 600 Kr., Tiltalte 2. Holleufer 1500 Kr., Tiltalte 3. Erik August Houlberg 80.000 Kr., Tiltalte 4. Jepsen 1000 Kr. og Tiltalte 5. Bay Andersen 800 Kr. Forvandlingsstraffene fastsættes til Hæfte for Tiltalte 1. Mårtensson i 18 Dage, for Tiltalte 2. Holleufer i 30 Dage, for Tiltalte 3. Erik Houlberg i 3 Maaneder, for Tiltalte 4. Jepsen i 24 Dage og for Tiltalte 5. Bay Andersen i 20 Dage. For Tiltalte 2. Holleufers Vedkommende anses 400 Kr. (8 Dage) for afsonet ved Varetægtsfængsel. De Tiltalte bør hver især betale de dem vedrørende Sagsomkostninger, dog at de Tiltalte 1. Mårtensson og 5. Bay Andersen alene in solidum udreder 400 Kr. i Salær til den for dem beskikkede Forsvarer, Landsretssagfører Kant.

Østre Landsrets Dom af 22. December 1942 (VI Afd.): Den indankede Dom bør ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Landsretten udredes af de Tiltalte Adolph Otto Mårtensson, Christian Aage Gjedsted Holleufer, Erik August Houlberg, Mathias Jepsen og Niels Bay Andersen een for alle og alle for een. De idømte Bøder at udrede inden 3 Dage efter denne Doms Forkyndelse og Dommen i det hele at efterkomme under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret dels af de Tiltalte til Frifindelse, dels af det Offentlige til Skærpelse.

I Paadømmelsen har otte Dommere deltaget.

Tiltalte Houlberg er tidligere anset ved Østre Landsrets Dom af 24. Oktober 1941 efter Bkg. Nr. 384 af 7. November 1939 § 5, jfr. Bkg. Nr. 360 af 2. Juli 1940 § 1, jfr. Bkg. Nr. 425 af 10. August 1940, jfr. Lov Nr. 406 af 3. August 1940 § 15, med Bøde 30.000 Kr., subsidiært Hæfte i 6 Maaneder, og ved Højesterets Dom af 15. Februar 1943 efter Straffelovens § 195, Lov Nr. 133 af 14. April 1932 § 12, jfr. § 9, 2., sammenholdt med Regulativ for Staden Københavns Kødkontrol af 15. December 1932 § 12, Stk. 5, og Sundhedsvedtægt for Københavns Kommune af 4. November 1918 § 35, Lov-Bkg. Nr. 209 af 26. April 1941 § 19, jfr. Lov Nr. 472 af 28. November 1942, Lov Nr. 245 af 27. Maj 1908 § 6, jfr. Landbrugsministeriets Bkg. Nr. 320 af 20. December 1924 § 16, jfr. § 15, Stk. 3, samt Lov Nr. 406 af 3. August 1940 § 15, jfr. Lov Nr. 93 af 13. Marts 1942, sammenholdt med Landbrugsministeriets Cirkulære af 18. April 1941, med Fængsel i 5 Maaneder.

Tiltalte Jepsen er tidligere anset ved den lige nævnte Højesteretsdom efter Straffelovens § 195, Lov Nr. 133 af 14. April 1932 § 12, jfr. § 9, 2., sammenholdt med Regulativ for Staden Københavns Kødkontrol af 15. December 1932 § 12, Stk. 5, og Sundhedsvedtægt for Københavns Kommune af 4. November 1918 § 35 samt Lov-Bkg. Nr. 209 af 26. April 1941 § 19, jfr. Lov Nr. 472 af 28. November 1942, med Hæfte i 14 Dage.

For Højesteret har de Tiltalte særlig henvist til, at Pølserne, da Myndighederne skred ind, manglede nogle Dage af Saltningen samt Tørring og Røgning.

Seks Dommere finder, at de Bestemmelser, efter hvilke de Tiltalte er anset, maa forstaas saaledes, at de omfatter Tiltaltes Forhold til den stedfundne Fremstilling af Pølser til en gros Forhandling, og stemmer herefter og i Henhold til de i Dommen iøvrigt anførte Grunde for at stadfæste Dommen.

To Dommere bemærker følgende:

Under Hensyn til, at Tilberedelsen af de paagældende Varer ikke var afsluttet og intet Udbud til Forhandling havde fundet Sted, findes det betænkeligt at henhøre Forholdet under de i Dommen anførte Bestemmelser, hvorimod Forholdet findes at være en Overtrædelse af § 4 i Regulativ af 18. Maj 1925. Med denne Bemærkning tiltrædes det, at Dommen stadfæstes, dog at Bøden for Tiltalte Houlbergs Vedkommende findes at burde ned sættes til 40.000 Kr. med en Forvandlingsstraf af Hæfte i 30 Dage.

Der vil være at give Dom efter Stemme flertallet.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret udredes af de Tiltalte, Adolph Otto Mårtensson, Christian Aage Gjedsted Holleufer, Erik August Houlberg, Mathias Jepsen og Niels Bay Andersen, een for alle og alle for een.

Byretsdommens Præmisser er saalydende:

Under nærværende Sag er der af Københavns Politi ved Anklageskrifter af 8. April 1942 rejst Tiltale mod de Tiltalte 1. Saltmester Adolph Otto Mårtensson, 2. Fabrikmester Christian Aage Gjedsted Holleufer, 3. Erik August Houlberg, 4. Driftsleder Mathias Jepsen og 5. Formand Niels Bay Andersen for Overtrædelse af Sundhedsvedtægt for København af 4. November 1918 § 35, Lov Nr. 133 af 14. April 1932 § 6, Stk. 1, jfr. § 8, Stk. 2, og § 9, Stk. 2, jfr. Regulativ for Staden Københavns Kødkontrol af 15. December 1932, Tiltalte 1. Mårtensson i Anledning af, at Tiltalte under sin Ansættelse som Saltmester i A/S S. Houlberg i Tiden fra kort før Julen 1941 til den 22. Januar 1942 ved Fremstilling af Spegepølser har ladet anvende ca. 12.000 kg helt eller delvis fordærvet Oksekød, sundhedsfarligt og uegnet til Fremstilling af Menneskeføde, Tiltalte 2. Holleufer i Anledning af, at Tiltalte under sin Ansættelse som Fabrikmester i A/S S. Houlberg i Tiden fra kort før Julen 1941 til den 22. Januar 1942 ved Fremstilling af Spegepølser har ladet anvende ca. 12.000 kg helt eller delvis fordærvet Oksekød, sundhedsfarligt og uegnet til Fremstilling af Menneskeføde, Tiltalte 3. Erik August Houlberg i Anledning af, at Selskabet i Tiden fra kort før

Julen 1941 til den 22. Januar 1942 ved Fremstilling af Spegepølse har anvendt ca. 12.000 kg helt eller delvis fordærvet Oksekød, sundhedsfarligt og uegnet til Menneskeføde, 4. Jepsen i Anledning af, at Tiltalte under sin Ansættelse som Driftsleder i A/S S. Houlberg i Tiden fra kort før Julen 1941 til den 22. Januar 1942 ved Fremstilling af Spegepølser har ladet anvende ca. 12.000 kg helt eller delvis fordærvet Oksekød, sundhedsfarligt og uegnet til Menneskeføde og Tiltalte 5. Bay Andersen i Anledning af, at Tiltalte under sin Ansættelse som Formand i A/S S. Houlberg i Tiden fra kort før Julen 1941 til den 22. Januar 1942 ved Fremstilling af Spegepølser har ladet anvende ca. 12.000 kg helt eller delvis fordærvet Oksekød, sundhedsfarligt og uegnet til Menneskeføde.

Der er derhos af Anklagemyndigheden nedlagt Paastand paa, at det ved Salget af det paagældende Parti Pølser indvundne Provenue, stort 59.076 Kr. 96 Øre inddrages til Fordel for Statskassen.

Tiltalte 1. Mårtensson er født den 21. Februar 1909.

Tiltalte 2. Holleufer er født den 16. Januar 1910.

Tiltalte 3. Erik August Houlberg er født den 28. September 1912.

Tiltalte 4. Jepsen er født den 22. Februar 1903.

Tiltalte 5. Bay Andersen er født den 25. August 1892.

De Tiltalte har paastaaet sig frifundet.

Sagens nærmere Omstændigheder er følgende:

Den 23. Januar 1942 blev Veterinærinspektoratet gennem den tilsynsførende Dyrlæge ved A/S S. Houlbergs Virksomhed i Kødbyen underrettet om, at Opsynsmændene ved Statskontrollen den foregaaende Dag havde forefundet noget mistænkeligt Kød i Fabrikken, særligt i Saltekælderen. Ved den i den Anledning stedfundne Besigtigelse blev det af Inspektoratet konstateret, at et Parti saltet Oksekød (ca. 2500 kg) var umiskendeligt fordærvet. Dette Parti blev straks kasseret og overgivet til Destruktion.

Et Parti saltet Oksekød paa ca. 25.000 kg samt et Parti Spegepølse, ca. 20.000 kg, der var fremstillet af Oksekød, nedsaltet i samme Periode som det foran ommeldte, blev beslaglagt til nærmere Undersøgelse, idet disse Partier ikke ved den første Besigtigelse og Undersøgelse med Hensyn til Syn og Lugt fandtes umiskendelig fordærvede, selv om noget af Oksekødet maatte anses for i høj Grad mistænkeligt.

Den nærmere bakteriologiske Undersøgelse resulterede i, at alt Oksekødet blev erklæret fordærvet og uegnet til Menneskeføde, hvorefter det blev overgivet til Destruktionsanstalten.

Det ovenfor nævnte Parti Pølser tilligemed et senere beslaglagt Parti, ialt ca. 70.000 kg Pølser, Salami 3, fremstillet blandt andet af ca. 12.000 kg Oksekød, blev ligeledes erklæret for uegnet til Menneskeføde, men Spørgsmaalet om dets Destruktion blev udskudt.

Den 29. Januar s. A. blev der af Sundhedspolitiet indledet en politimæssig Undersøgelse af Forholdene paa Fabrikken, og der er inden Retten foruden af de Tiltalte afgivet en Række Forklaringer af Virksomhedens Funktionærer og Arbejdere.

Tiltalte 1. Mårtensson, der er Formand for Saltekælderen og Røge-riet, har forklaret, at han ikke paa noget Tidspunkt har observeret for-

dærvet Oksekød i Saltekælderen. Det højeste, han har konstateret, har været, at Oksekødet har haft en »oxyderet« — ikke engang en sur — Lugt, og han vil intet Kendskab have haft til, om saadant Kød har været anvendt i Pølsefabrikationen.

Tiltalte 2. Holleufer, der som Fabriksmester maa anses for at have et overordnet Ansvar for Pølsefabrikationen, har benægtet at have bemærket, at der udover Kød, som blev stillet til Side til nærmere Undersøgelse, har været opbevaret Kød i Virksomheden, som ikke har været friskt.

De Tiltalte 3. Erik Houlberg og 4. Driftsleder Jepsen, hvilken sidste ligeledes maa anses for at have et vist overordnet Ansvar for hele Virksomhedens Ledelse, har nægtet at have haft noget Kendskab til Anvendelsen af fordærvet Kød i Fabrikationen. Sidstnævnte har dog erkendt, at hans Opmærksomhed af Tiltalte 2. Holleufer blev henledt paa et Parti Kød, som blev anset for mistænkeligt, men som Tiltalte ikke fandt fejlede noget.

Tiltalte 5. Bay Andersen, der er Formand for Skærestuen og Pøsemageriet, har forklaret, at der efter Julen 1941 til Pølsefabrikationen har været anvendt Oksekød, som var ildelugtende — uden dog efter Tiltaltes Mening at være fordærvet — og at han talte med Tiltalte 2. Holleufer herom. Denne gav blot Besked om at bruge videre af Kødet.

Det fremgaar af de afgivne Vidneforklaringer, af hvilke Retten blandt andet skal fremhæve de af Pøsemester Valdemar Hansen, Slagteriarbejder Kaj Lykke Skov, Slagtersvend Axel Daugaard, Pøsemager Aage Nielsen, Pøsemager Eigil Johansen, Slagter Helmuth Anker Larsen, Pøsemager Kai König, Pøsemager Børge Nielsen og Pøsemager Erik Jensen afgivne, at det i vidt Omfang af Arbejderne paa Fabrikken er blevet konstateret, at Kød, der i Tiden efter Julen 1941 og i Januar 1942 er blevet taget op af Saltekælderen, var fordærvet (ildelugtende, lagesurt), at i hvert Fald Tiltalte 1. Mårtensson af Arbejderne er blevet gjort bekendt hermed, og at dette Kød desuagtet blev anvendt i Pølsefabrikationen.

Efter det saaledes foreliggende i Forbindelse med Sagens øvrige Oplysninger findes det ubetænkeligt at statuere, at de Tiltalte 1. Mårtensson, 2. Holleufer, 4. Jepsen og 5. Bay Andersen har været eller burde have været klare over, at der blev fabrikeret Pølser af Materiale, der paa Grund af Fordærvelse var absolut uanvendeligt hertil.

Tiltalte 3. Erik Houlberg findes i hvert Fald efter den Stilling, han under Sagen har indtaget med Hensyn til Ansvar for Virksomhedens Drift at maatte være fuldt strafferetlig ansvarlig for de Medtalttes Overtrædelse af de i Anklageskrifterne nævnte Bestemmelser, uanset hvilket nærmere personligt Kendskab han maatte have haft til Virksomhedens Drift.

Det bemærkes herved, at de i de Tiltalte 2. Holleufers og 4. Jepsens Kontrakter med Aktieselskabet indeholdte Bestemmelser om, at disse Tiltalte paatager sig det fulde Ansvar overfor Myndighederne for eventuelle Lovovertrædelser, ikke fritager Tiltalte 3. Erik Houlberg for selvstændigt Ansvar i saa Henseende.

Samtlige de Tiltalte vil herefter, uanset at ingen Del af de Pølser,

der har været tilberedt af fordærvet Materiale, kan antages at være bragt i Handlen, være at anse efter Sundhedsvedtægten for København af 4. November 1918 § 35 og Lov Nr. 133 af 14. April 1932 § 9, Stk. 2, jfr. Regulativ for Staden Københavns Kødkontrol af 15. December 1932, medens de i Anklageskrifterne iøvrigt nævnte Bestemmelser ikke findes at kunne bringes i Anvendelse paa Forholdet.

Det veterinære Sundhedsraad har i Skrivelse af 16. Marts 1942 udtalt, at der altid har været Mulighed for, at Kød, der er helt eller delvist fordærvet, vil kunne have sundhedsfarlige Egenskaber, at saadant Kød derfor maa anses som mistænkeligt i sundhedsmæssig Henseende, at det ikke under nogen Omstændighed er forsvarligt at anvende fordærvet Kød til Menneskeføde, at Muligheden for Sundhedsfare ikke kan siges at være ophævet, selv om Kødet anvendes til Fremstilling af Pølser og derved opblandes med frisk Kød, og at Pølser, til hvis Fremstilling der er anvendt fordærvet Kød, bør destrueres.

Efter at der først af Landbrugsministeriet var truffet Bestemmelse om Destruktion af de beslaglagte 70.000 kg Pølser, opnaede Aktieselskabet Tilladelse til at eksportere Partiet til Udlandet, dog kun til Destruktionsværdien.

Efter de foreliggende Oplysninger udgør det samlede Fakturabeløb paa de i Henhold til denne Tilladelse solgte Pølser herefter 59.076 Kr. 96 Øre, men det er fra Aktieselskabets Side hævdet, at Nettoprovenuet efter Fradrag af Udgifter til Emballage, Salt og Arbejds løn kun udgør 40.144 Kr. 10 Øre.

Ved Bestemmelsen af de Tiltaltes Strafskyld vil det være at tage i Betragtning, at det i Virksomheder af den paagældende Art findes nøje at maatte overvåges, saavel fra Personalets som fra Ledelsens Side, at det anvendte Materiale foruden at være af første Klasses Beskaffenhed, jfr. Lov Nr. 133/1932 § 6, tillige er i en første Klasses Tilstand.

De foreliggende Overtrædelser findes, særlig naar henses til Størrelsen af den Kundekreds, Pølserne vilde være blevet udbudt til, og til den Sundhedsfare for den enkelte, de kunde antages at ville have frembudt, at maatte anses for særdeles grove.

De Tiltalte findes som Følge af det anførte at burde anses med Statskassen tilfaldende Bøder:

Tiltalte 1. Mårtensson med en Bøde, stor 600 Kr., subsidiært med Hæfte i 18 Dage,

Tiltalte 2. Holleufer med en Bøde, stor 1500 Kr., subsidiært med Hæfte i 30 Dage.

Af Bøden anses 400 Kr. for afsonet ved Væretægtsfængsel,

Tiltalte 3. Erik Houlberg med en Bøde, stor 80.000 Kr., subsidiært med Hæfte i 3 Maaneder,

Tiltalte 4. Jepsen med en Bøde, stor 1000 Kr., subsidiært med Hæfte i 24 Dage, og

Tiltalte 5. Bay Andersen med en Bøde, stor 800 Kr., subsidiært med Hæfte i 20 Dage.

Med Hensyn til den nedlagte Konfiskationspaastand bemærkes, at der ikke forinden sidste Retsmøde fra Anklagemyndighedens Side ses at være rejst Krav overfor Tiltalte 3. Erik Houlberg om Konfiskation

af Pølserne eller disse Salgsprovenue, og at det er Rettens Opfattelse, at Tiltalte efter Myndighedernes hele Stilling har haft Føje til at gaa ud fra, at Salget af Pølserne til Destruktionsværdien fandt Sted for Virksomhedens Regning.

Allerede herefter findes den nedlagte Paastand ikke at kunne tages til Følge.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom er afsagt den 17. August 1942 af Københavns Byrets 3. Afdeling og paaanket af de Tiltalte Adolph Otto Mårtensson, Christian Aage Gjedsted Holleufer, Erik August Houlberg, Mathias Jepsen og Niels Bay Andersen til Frifindelse, af Anklagemyndigheden til Skærpelse af Straffene.

For Landsretten er afgivet Forklaring af de Tiltalte Mårtensson, Houlberg, Jepsen og Andersen samt Vidneforklaring af Landsretssagfører Mosbæk, Dyrlæge Marius Pedersen og Opsynsmand Axel Petersen.

Til Støtte for deres Frifindelsespaastand har de Tiltalte navnlig gjort gældende, at Sundhedsvedtægtens § 35 m. m. ikke omfatter det heromhandlede Forhold, idet de i Dommen nævnte Spegepølser ikke paa noget Tidspunkt har været udbudt til Salg, endmindre solgt.

Efter det foreliggende findes det imidlertid ubetænkeligt at gaa ud fra, at Pølserne vilde være blevet solgt, saafremt der ikke forinden var blevet skredet ind fra det Offenliges Side, og det af de Tiltalte udviste Forhold vil derfor være at henføre under Sundhedsvedtægtens § 35, 1. Stk., og de øvrige i Dommen nævnte Bestemmelser.

Den indankede Dom vil derfor, og da Straffene findes passende, i det hele være at stadfæste.

De Tiltalte har selv sørget for deres Forsvar for Landsretten.

Torsdag den 7. Oktober.

Nr. 107/1942. **Odense Købstads Skifteret og Fru Agnes Martha Rasmussen, f. Nielsen (Teist)** mod

Disponent **Carl Christian Risom Rasmussen (Gamborg).**

(Inddragning af Indstævntes Mødrenearv i Indstævntes og Appellantinden Fru Rasmussens Separationsbo).

Odense Købstads Skifterets Dom af 2. Maj 1941: Som Aktiv i Disponent Carl Christian Risom Rasmussen og Fru Agnes Rasmussens Separationsbo bør registreres en økonomisk Interesse paa 23.625 Kr. i Grosserer Jens Rasmussens Import- og Eksportforretning i Odense. Sagens Omkostninger ophæves.

Østre Landsrets Dom af 7. Februar 1942 (V Afd.): I Disponent Carl Christian Risom Rasmussens og Fru Agnes Martha Rasmussen, f. Niensens Separationsbo bør ikke som Aktiv registreres en økonomisk Interesse paa 23.625 Kr. i Grosserer Jens Rasmussens Import- og Eksportforretning i Odense. Sagens Omkostninger for begge Retter ophæves .

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret paastaar Appellanterne Skifterettens Dom stadfæstet, dog at Beløbet 23.625 Kr. nedsættes med Arveafgiften, 584 Kr., til 23.041 Kr.

Indstævnte paastaar Landsrettens Dom stadfæstet.

Det bemærkes, at Grosserer Jens Rasmussens Hustru afgik ved Døden i Juli 1931.

Ved de i Sagen foreliggende Oplysninger findes det ikke tilstrækkelig godtgjort, at det Beløb paa 7000 Kr., som Indstævnte modtog af sin Stedfader i Februar 1939, er ydet til delvis Dækning af Mødrenearven.

Med denne Bemærkning vil Skifterettens Dom i Henhold til de i den iøvrigt anførte Grunde være at stadfæste med den ovenfor anførte Ændring.

Sagens Omkostninger for alle Retter findes Indstævnte at burde betale til Appellanterne med 800 Kr.

Thi kendes for Ret:

Skifterettens Dom bør ved Magt at stande, dog at Beløbet bestemmes til 23.041 Kr.

Sagens Omkostninger for alle Retter betaler Indstævnte, Disponent Carl Christian Risom Rasmussen, til Appellanterne, Fru Agnes Martha Rasmussen, f. Nielsen, og Odense Købstads Skifteret, med 800 Kr. inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Skifteretsdommens Præmisser er saalydende:

Ved Østre Landsrets Dom af 27. Juni 1940 blev Disponent Carl Christian Risom Rasmussen, Odense, og Ægtefælle Agnes Martha Rasmussen, født Nielsen, Aarhus, separeret.

Paa Hustruens Begæring af 19. November 1940 toges Ægtefællernes Fællesbo under Skifterettens Behandling. Ved de i Boet afholdte Registreringer er som Aktiver Boet tilhørende registreret følgende, der alt hørte til Mandens Bodel, idet Hustruen ikke har nogen Bodel:

Indbo vurderet til	4351,00 Kr.
Tilgodehavende hos Grosserer J. Rasmussen for Automobil	1800,00 —
Værdi af Livsforsikringer	6794,65 —

Hustruen har derhos paastaet, at der under Bobehandlingen indrages 23.625 Kr., som er Mandens faldne, udskiftede Mødrenearv, som hun hævder indestaar i den af Mandens Fader, Grosserer Jens Rasmussen, Odense, drevne Virksomhed.

Ægtemanden har protesteret herimod, idet han har anført, at han har faaet udbetalt hele sin Mødrenearv, dels gennem 6000 Kr. til Indkøb af Møbler, da Ægtefællerne i 1935 indgik Ægteskab, dels ved Modtagelsen af 5200 Kr., der umiddelbart efter Ægteskabets Indgaaelse anvendtes i København, dels ved kontant Udbetaling af 7000 Kr. i Februar 1939, af hvilket Beløb 6000 Kr. ved Begæring af 3. Juni 1939 anvendtes til Indkøb af en af fornævnte Livforsikringer og dels endelig derved, at han under sit Ægteskab af Faderen har faaet udbetalt 18.000 Kr. udover den ham tilkommende maanedlige Løn paa 300 Kr.

Det fremgaar af Sagen, at Ægtefællerne den 27. Februar 1939 har underskrevet saalydende Ægtepagt:

»Underskrevne, Grosserer Carl Chr. Risom Rasmussen, boende Kragshjergvænget 5, Odense, f. 24. Juli 1907, som lever i Formuefællesskab med min medunderskrevne Hustru, Agnes Martha Rasmussen, opretter herved følgende Ægtepagt:

Kun Indboet forbliver Fælleseje, hvorimod den mig nylig tilfaldende Mødrenearv forbliver mit Særeje,« — — —

»Odense, den 27. Februar 1939.

Carl Chr. Risom Rasmussen.

Agnes Martha Rasmussen.«

Ægtepagten blev formentlig i Begyndelsen af Maj 1939 forsynet med følgende Paategning: »I Tilslutning til foranstaaende Ægtepagt anføres, at min, Carl Chr. Risom Rasmussens Mødrenearv bestaar af en økonomisk Interesse til et Beløb af Kroner: 23.625,00 i min Faders, Grosserer Jens Rasmussens Im- og Exportforretning, Odense, og er sikret mig ved Interessentskabskontrakt af 27. Februar 1939.

Carl Christian Risom Rasmussen.

Agnes Martha Rasmussen.«

Hustruen fraflyttede det fælles Hjem den 24. Juli 1939.

Som Vidne har Ægtemandens Fader, Grosserer Jens Rasmussen forklaret, at Sønnen ikke har nogen Formue indestaende i Vidnets Forretning. Vidnet, der hensad i uskiftet Bo med Sønnen, skiftede med denne i Februar 1939. Sønnens Mødrenearv 23.625 Kr. afgjordes dels ved, at Vidnet kvitterede sine Tilgodehavender hos Sønnen, dels ved kontant Udbetaling af 7000 Kr., men det var Vidnets Hensigt at optage Sønnen som Interessent i Vidnets Forretning for et Beløb af 25.000 Kr., for saa vidt denne Andel kunde blive Særeje, men Godkendelse af Ægtepagten, der konciperedes af Vidnet, blev nægtet.

Der har aldrig været oprettet nogen Interessentskabskontrakt mellem Vidnet og Sønnen, men Vidnet havde lavet et Udkast hertil, der imidlertid faldt bort, da Ægtepagtens Godkendelse blev nægtet. Vidnet har angaaende sit Tilgodehavende hos Sønnen anført, at dette dels hidrører fra 6000 Kr. til Indkøb af Møbler til Ægtefællerne, dels fra en Udbetaling paa 5200 Kr. til Ægtefællerne kort efter Brylluppet, og dels ved Forskellen mellem den Sønnen tilkommende maanedlige Løn paa 300 Kr. og det af Sønnen hævdede maanedlige Beløb paa gennemsnitlig

ca. 800 Kr. Vidnet har dog forklaret, at Sønnen udover sin Løn paa 300 Kr. kunde trække paa Firmaets Konto.

Med Hensyn til Vidnets Forklaring om, at de 7000 Kr. er udbetalt Manden til fuld Afgørelse af Mødrenearven har Hustruen forklaret, at dette ikke kan være rigtigt, da hendes Ægtefælle har fortalt hende, at Beløbet var Tantième, heller ikke den opgivne Maanedsløn 300 Kr. kan stemme, da Manden har fortalt hende, at hans maanedlige Gage var 500 Kr.

Der er ikke af Ægtemanden eller dennes Fader fremskaffet nogen regnskabsmæssig Dokumentation for, at de paastaaede ydede Forstrækninger er debiteret Sønnen som Gæld, og Grosserer Jens Rasmussens Forklaring om, at Sønnen udover Lønnen kunde trække paa Firmaets Konto, synes ogsaa at indicere, at de nævnte Udbetalinger har været en Del af Ægtemandens Gage, og da Vidnet Jens Rasmussen har konciperet fornævnte Ægtepagt, der er underskrevet, efter at Vidnet og Ægtefællens Bo er skiftet, hvilken Ægtepagt udtaler, at det er Sønnens Mødrenearv, der ønskes gjort til Særeje, da Ægtefællerne ved Erklæring afgivet paa Foranledning af Overøvrigheden har angivet, at Mødrenearven bestaar af en økonomisk Interesse til et Beløb af 23.625 Kr. i Grosserer Jens Rasmussens Import- og Eksportforretning i Odense, samt da denne Interesses Beløb netop er det samme som den i Arveanmeldelsen opgjorte Mødrenearv, og da det, ved det iøvrigt i Sagen oplyste, synes at fremgaa, at Jens Rasmussens paastaaede Tilgodehavende hos Sønnen ikke er optaget i den Arveanmeldelse, der blev indgivet, da Jens Rasmussen skiftede, findes Hustruens Paastand om, at nævnte Formueinteresse tilhører Fællesboet, at burde tages til Følge.

Da de Oplysninger om Fællesboets Formueforhold, som saavel Ægtemanden som dennes Fader har givet, alene synes at have til Hensigt at forringe Fællesboet til Skade for Hustruen, og da den af hende givne Forklaring om, at de i Februar 1939 udbetalte 7000 Kr. er Tantième, ogsaa findes bedst stemmende med det ovenfor om »Ægtepagten« bemærkede, vil de nævnte 7000 Kr. ikke være at fradrage i Boets Formueinteresse i Grosserer Jens Rasmussens Forretning.

Sagens Omkostninger ophæves.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom, der er afsagt den 2. Maj 1941 af Indstævnte 1) Odense Købstads Skifteret, paastaaes af Appellanten, Disponent Carl Christian Risom Rasmussen ændret derhen, at der ikke i Boet registreres den paastaaede økonomiske Interesse paa 23.625 Kr. i Grosserer Jens Rasmussens Import- og Eksportforretning i Odense.

Indstævnte 1) og Indstævnte 2) Fru Agnes Martha Rasmussen, f. Nielsen, paastaar Stadfæstelse.

Efter Appellantens Begæring har Grosserer Jens Rasmussen og Appellanten den 1. Oktober 1941 inden Odense Købstads Ret for borgerlige Sager afgivet Forklaring. Indstævnte 2) har afgivet Forklaring for Landsretten.

Appellanten og dennes Stedfaders overensstemmende Forklaringer om, at Appellanten er vederlagt for sin Mødrenearv gennem stedfundne Udbetalinger, findes ikke tilstrækkeligt afsvækket ved det fremkomne. Appellantens Paastand vil herefter være at tage til Følge. Sagens Omkostninger for begge Retter findes at burde ophæves.

En af de voterende Dommere afgav følgende

D i s s e n s:

Ved det under Stedfaderens Skifte med Appellanten passerede, og ved det under Ægtepagtssagen fremkomne — med Hensyn til hvilket sidste det maa blive uden Betydning, at Arvens Sikring ved Interessentskabskontrakt var betinget af Opnaelse af Særeje for Appellanten — maa Stedfaderen efter min Mening anses afskaaret fra at rejse Spørgsmaal om at bringe de under Sagen omhandlede Forstrækninger i Modregning imod Appellantens Mødrenearv.

Jeg vilde herefter stadfæste Skifterettens Dom og tilkende de Indstævnte hos Appellanten et passende Beløb i Sagsomkostninger for Landsretten.

Nr. 197/1942. Grosserer **Jens Rasmussen** (Gamborg)

m o d

Odense Købstads Skifteret og Fru **Agnes Martha Rasmussen**, f. Nielsen (Teist)

(Anerkendelse af en Fordring i Indstævnte, Fru Rasmussen og hendes Mands Separationsbo).

Odense Købstads Skifterets Dom af 2. Maj 1941: Den af Grosserer Jens Rasmussen, Odense, i Disponent Carl Christian Risom Rasmussen og Hustru Agnes Martha, født Niensens Separationsbo anmeldte Fordring paa 8270 Kr. nægtes Anerkendelse. Inden 15 Dage fra Dato betaler Kreditor til Boet Sagens Omkostninger med 100 Kr.

Østre Landsrets Dom af 7. Maj 1942 (V Afd.): Den indankede Dom bør ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Landsretten betaler Appellanten, Grosserer Jens Rasmussen, til de Indstævnte 1) Odense Købstads Skifteret, og 2) Fru Agnes Martha Rasmussen, f. Nielsen, med 300 Kr. De idømte Sagsomkostninger at udrede inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Det bemærkes, at Disponent Rasmussen og Indstævnte Fru Rasmussen blev separeret ved Odense Købstads Rets Dom af 23. Januar 1940.

Ved Odense Købstads Skifterets Kendelse af 9. April 1940 blev en Begæring fra Indstævnte Fru Rasmussen om Bosondring afslaaet bl. a. med den Begrundelse, at Ægtemanden til Skifteprotokollen havde erklæret ikke at ville forrykke Fællesboets Stilling.

Af Appellantens Krav hidrører ca. 1500 Kr. fra Ægtemandens Udgifter til Retssager, ført mellem ham og Indstævnte Fru Rasmussen, medens Resten er Forstrækninger ydet ham til at leve for.

De saaledes efter Separationen ydede Beløb findes efter deres Beskaffenhed og under Hensyn til Parternes Forhold, derunder de i Anledning af Bosondringsbegæringerne afgivne Erklæringer, ikke at kunne hjemle Appellanten noget Krav mod Fællesboet, og Dommen vil herefter være at stadfæste.

I Sagsomkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale 200 Kr. til de Indstævnte.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

I Sagsomkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Grosserer Jens Rasmussen, 200 Kr. til de Indstævnte, Fru Agnes Martha Rasmussen, f. Nielsen, og Odense Købstads Skifteret.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Skifteretsdommens Præmisser er saalydende:

Ved Østre Landsrets Dom af 27. Juni 1940 blev Disponent Carl Chr. Risom Rasmussen og Fru Agnes Martha Rasmussen, født Nielsen, separeret.

Paa Hustruens Begæring af 19. November 1940 toges Ægtefællernes Bo under Skifterettens Behandling.

Ægtemandens Fader, Grosserer Jens Rasmussen, Odense, har den 10. Marts 1941 anmeldt som sit Tilgodehavende i Fællesboet 8270 Kr.

Ægtemanden har paastaet, at Faderen fyldestgøres gennem Boet, idet han har anerkendt Fordringens Rigtighed.

Hustruen har protesteret mod, at Fordringen betales af Boet, idet hun, der iøvrigt ikke bestrider Fordringens Rigtighed, maa hævde, at Fordringen skyldes Gæld, som Ægtefællen har paadraget sig efter Separationen.

Det frengaar af Sagen, at Hustruen den 26. Juli 1939 indgav Begæring om Bosondring, hvilken Begæring den 1. August s. A. blev tilbagekaldt, idet Ægtemandens Fader erklærede, at han personlig vilde indestaa for, at Fællesboets Stilling ikke forrykkedes i et halvt Aar, fra 1. August 1939.

Da den ommeldte Fordring alene angaar Gæld stiftet efter 1. Februar 1940, da Ægtefællerne forlængst var separeret, og da Kreditor allerede ved at have afgivet fornævnte Erklæring af 1. August 1939 maa have været klar over, at han ikke ved fremtidige Ydelser til Sønnen vilde faa noget Krav mod Fællesboet som saadant, vil den anmeldte Fordring være at nægte Anerkendelse.

Kreditor betaler Sagens Omkostninger med 100 Kr.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom, der er afsagt den 2. Maj 1941 af Indstævnte

1) Odense Købstads Skifteret, paastaas af Appellanten, Grosserer Jens Rasmussen, ændret derhen, at han anerkendes som Kreditor for et Beløb af 8270 Kr. i Disponent Carl Christian Risom Rasmussens og Indstævnte 2) Fru Agnes Martha Rasmussen, f. Nielsens Separationsbo.

De Indstævnte paastaar Stadfæstelse.

Ved de i Boet afholdte Registreringer er som Aktiver, Boet tilhørende registreret følgende, der alt hørte til Mandens Bodel, idet Hustruen ikke har nogen Bodel.

Indbo vurderet til	4351 Kr. 00 Øre
Tilgodehavende hos Grosserer J. Rasmussen for Automobil	1800 — 00 —
Værdi af Livsforsikringer	6794 — 65 —

Hustruen har derhos paastaet, at der under Bobehandlingen inddroges 23.625 Kr. som Mandens faldne Mødrenearv. Dette Krav er nægtet Anerkendelse ved Landsrettens Dom af D.D. i A.S. 167/1941.

De i Dommen omhandlede Ydelser fra Stedfader til Stedsøn findes allerede under Hensyn til Separationsboets fornævnte Beskaffenhed og Ægtefællernes Forhold ikke at kunne begrunde det paastaede Krav i Boet, og den indankede Dom vil herefter være at stadfæste. Sagens Omkostninger for Landsretten findes Appellanten at burde betale de Indstævnte med 300 Kr.

Mandag den 11. Oktober.

Nr. 574/1942. I/S E. Bondo & Co. (Steglich-Petersen)

mod

Finansministeriet (Kammeradvokaten).

(Beregning af Selskabets skattepligtige Indkomst).

Østre Landsrets Dom af 14. November 1942 (V Afd.): Sagsøgte, Finansministeriet, bør for Tiltale af Sagsøgeren, I/S E. Bondo & Co., i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger betaler Sagsøgeren inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse til Sagsøgte med 2000 Kr. under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Det tiltrædes, at Skattemyndighederne har været berettigede til skønsmæssigt at fastsætte, med hvor store Beløb Tantième til Direktør og Prokurist kan komme til Fradrag som Driftsudgift ved Udregningen af Selskabets skattepligtige Indtægt.

Det maa derhos efter det oplyste antages, at de af Landskatteretten foretagne Ansættelser er naaet paa Grundlag af et Skøn over samtlige i Betragtning kommende Forhold. Skønt det ikke findes berettiget, som sket i Landsskatterettens Kendelse, at beregne den som Driftsudgift anerkendte Tantième paa Grundlag af Procenter af Omsætningen, jfr. herved ogsaa Aktieselskabslovens § 51, vil efter det anførte den skete Ansættelse ikke kunne tilsidesættes, og Landsrettens Dom vil herefter være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for begge Retter findes at burde ophæves.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for begge Retter ophæves.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Ved to Kendelser afsagt af Landsskatteretten den 28. Maj 1941 blev A/S E. Bondo & Co.'s skattepligtige Indkomst for Skatteaarene 1937/38, 1938/39, 1939/40, 1940/41, der af Selskabet var selvangivet til henholdsvis 13.626 Kr., 16.442 Kr., 17.151 Kr. og 23.008 Kr., men af Skatteraadet for Odense Skattekreds efter Bemyndigelse fra Statens Ligningsdirektorat var ansat til henholdsvis 35.451 Kr., 50.442 Kr., 63.476 Kr. og 73.633 Kr., nedsat til henholdsvis 22.826 Kr., 40.495 Kr., 53.821 Kr. og 65.633 Kr.

Under nærværende Sag har Sagsøgeren, I/S E. Bondo & Co., der har overtaget samtlige Aktiver og Passiver i den af det nævnte Aktieselskab E. Bondo & Co. i Likvidation tidligere drevne Forretning, paa-staaet Sagsøgte, Finansministeriet, tilpligtet at anerkende, at A/S E. Bondo & Co.'s Selvangivelser for Skatteaarene 1937/38, 1938/39, 1939/40 og 1940/41 tages til Følge ved Beregningen af Selskabets skattepligtige Indkomst for de paagældende Skatteaar, saaledes at den skattepligtige Indkomst fastsættes til henholdsvis 13.626 Kr., 16.442 Kr., 17.151 Kr. og 23.008 Kr. samt tilpligtet at tilbagebetale de herefter for meget betalte Beløb. Subsidiært har Sagsøgeren nedlagt Paastand om, at det fastsættes af Retten, med hvilket Beløb Gage og Tantième for Tandlæge Gravesen, Direktør E. Bondo og Prokurist V. Andresen for hvert af Aarene 1936, 1937, 1938 og 1939 kan fradrages som Driftsudgift ved Beregningen af A/S E. Bondo & Co.'s skattepligtige Indkomst for hvert af Skatteaarene 1937/38, 1938/39, 1939/40 og 1940/41.

Aktieselskabet havde til Formaal at drive Handel og begyndte sin Virksomhed i 1912. Aktiekapitalen var siden 1936 paa 66.000 Kr. og ejedes af efternævnte Personer med følgende Beløb:

Selskabets Direktør, E. Bondo	32.000 Kr.
Bestyrelsens Formand, Tandlæge C. Chr. Gravesen	16.000 —
Prokurist Andresen	16.000 —
Fru A. Bondo	2.000 —

Den 1. Juni 1941 traadte Selskabet i Likvidation med Tandlæge C. Chr. Gravesen, Direktør E. Bondo og Prokurist V. Andresen som Likvidatorer.

Differencen mellem Landsskatterettens Ansættelser og Selskabets egne Ansættelser beror paa, at Selskabet mente sig berettiget til at opføre de af Selskabet til dets Ledelse: Direktør E. Bondo, Prokurist V. Andresen og Bestyrelsesformand, Tandlæge Chr. Gravesen, udbetalte samlede Arbejdsvederlag i Gager og Tantiømer som Driftsudgift fuldtud, medens Landsskatteretten kun for en Dels Vedkommende har villet godkende de udbetalte Beløb som berettiget til Fradrag ved Opgørelsen af den skattepligtige Indkomst, idet man har fundet, at de udbetalte Arbejdsvederlag i et vist Omfang maa anses at dække over Udbytte af de paagældende tilhørende Aktieparter udover de for de respektive Aar deklarerede Dividender af henholdsvis 10, 15, 15 og 25 pCt.

De af Selskabet til de nævnte Personer udbetalte samlede Arbejdsvederlag har for de paagældende Aar beløbet sig til 73.350 Kr., 97.700 Kr., 118.450 Kr. og 131.950 Kr., der fremkommer paa følgende Maade:

	E. Bondo Kr.		V. Andresen Kr.		C. Gravesen Kr.	Ialt Kr.
1936	52.000	(deraf Løn 20.000)	20.950	(deraf Løn 9700)	400	73.350
1937	70.000	(" " 20.000)	27.200	(" " 9700)	500	97.700
1938	85.000	(" " 20.000)	32.450	(" " 9700)	1000	118.450
1939	95.000	(" " 20.000)	35.950	(" " 9700)	1000	131.950

Landsskatteretten har ansat det samlede anerkendte Fradrag med følgende Procenter af Selskabets Aarsomsætning:

5,2 pCt. af 1.225.000 Kr. = 63.700 Kr.

4,9 pCt. af 1.503.000 Kr. = 73.647 Kr.

4,7 pCt. af 1.740.000 Kr. = 81.780 Kr.

4,5 pCt. af 1.985.000 Kr. = 89.325 Kr.

Til Begrundelse af Landsskatterettens Afgørelse udtales i Kendelsen forsaavidt angaar Aarene 1937/38—1939/40 følgende:

»Ved Afgørelsen maa der efter Rettens Foriming tages Hensyn paa den ene Side til det betydelige Overskud, Selskabet har indtjent — naar bortses fra de udbetalte Tantiømer, paa den anden Side til, at Selskabets store Indtjeningsevne efter det oplyste i væsentlig Grad skyldes Direktør Bondos og Prokurist Andresens personlige Indsats, at Selskabet arbejder med betydelige Kreditter, og at Direktør Bondo og Prokurist Andresen hæfter som Selvskyldnerkautionister for Selskabets Bankkredit.

Medens de sidstnævnte Forhold gør det rimeligt for Selskabet at regne med ret betydelige Vederlag i Form af Gage og Tantiøme, set under eet, til de to Ledere, hvis Arbejde efter det anførte har saa stor

Betydning for Virksomhedens Gang, maa omvendt de udmærkede Driftsresultater gøre Kravet om et betydeligt Udbytte rimeligt for Selskabets Kapitalejere.

Under Hensyn hertil og iøvrigt til, hvad der er oplyst vedrørende Selskabets Omsætning og almindelige Driftsudgifter, maa Landsskatte retten finde det rimeligt at godkende som samlet Arbejdsvederlag til Selskabets overordnede Ledelse et Beløb, der for de i Sagen omhandlede Driftsaar fastsættes til henholdsvis 5,2 pCt., 4,9 pCt. og 4,7 pCt. af den gennem de tre omhandlede Aar stadigt stigende Omsætning.«

Sagsøgeren har til Begrundelse af sin Paastand anført, at de skete Udbetalinger af Løn og Tantième er vedtaget og foretaget paa i enhver Henseende fuldtud lovlig Maade og følgelig ogsaa maa binde Skattemyndighederne, for hvilke der ikke i Lovgivningen er hjemlet nogen Beføjelse til at tilsidesætte saadanne Vedtagelser. Skattemyndighederne maa vel kunne tage Stilling til, om der foreligger en Omgaaelse af Skattelovgivningen, men til at antage dette foreligger der her intet Grundlag. Der henvises i saa Henseende til, at ikke alle Aktionærerne har faaet tillagt Tantième, og at Tantièmen ikke er sat i Forhold til Aktiebesiddelsen, men derimod til Vedkommendes Indsats i Selskabets Tjeneste. Direktør Bondos og Prokurist Andresens personlige Arbejdsindsats var af afgørende Betydning for Selskabet, og de havde tillige en væsentlig økonomisk Risiko i Selskabet, idet de dels havde betydelige Beløb indestaende i dette som Kreditorer, dels i vidt Omfang hæftede for Selskabets Forpligtelser.

Finansministeriet har paastaet Frifindelse.

Til Begrundelse herfor anføres, at Landsskatte rettens Afgørelse er et Udslag af den Beføjelse, som Skattemyndighederne ifølge almindelige Grundsætninger for Skatteligningen paa adskillige Omraader saavel indenfor Indtægts- som indenfor Udgiftssiden maa have til at foretage skønsmæssige Skatteansættelser. Den skønsmæssige Fastsættelse, som i nærværende Sag af de Lønnings- og Tantiémebeløb, der anerkendes som Driftsudgift ved Udregningen af Selskabets skattepligtige Indtægt, er særlig begrundet i Familie-Aktieselskaber og andre Faamandselskaber, hvor Bestyrelsen og Kredsen af Aktionærer falder nogenlunde sammen, og hvor den naturlige Balance mellem Aktionærinteresser og Funktionærinteresser, der normalt vil gøre sig gældende i større Selskaber, ikke vil være tilstede. Den saaledes benyttede Fremgangsmaade ved Skatteansættelsen har ikke til Forudsætning, at der foreligger nogen dokumenteret Omgaaelseshensigt fra Selskabets Side, og ved Udøvelsen af Skønnet i nærværende Sag kan henvises til, hvad der i saa Henseende er anført i Landsskatte rettens Kendelser. Naar Landsskatte retten i disse har sat de Arbejdsvederlag, der kan godkendes som Driftsudgift, i visse procentvise Forhold til Selskabets Aarsomsætning, kan dette næppe opfattes som Udtryk for en fast Praksis, der agtes fulgt ved den skønsmæssige Skatteansættelse i Selskaber af lignende Karakter som det her omhandlede.

Overfor Sagsøgerens subsidiære Paastand gør Sagsøgte gældende, at det maa ligge udenfor Domstolens Opgave at udøve et Skøn som der forudsat.

søgeren Sagens Omkostninger med 700 Kr. Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret
I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Restgælden efter Pantebrevet er nu ved Betaling af Afdrag nedbragt til 16.073 Kr. 58 Øre.

Seks Dommere bemærker følgende:

Efter de foreliggende, tildels efter Dommens Afsigelse tilvejebragte Oplysninger maa det antages, at de i Foraaret 1942 tiltrængte Istandsættelser af Ejendommen, forsaavidt det ikke drejede sig om sædvanlig Vedligeholdelse, i det væsentlige angik Frostskader, opstaaet i den foregaaende usædvanlig strenge Vinter.

Under de foreliggende Omstændigheder findes den paabe-
raabte Bestemmelse i Pantebrevet ikke at afgive Hjemmel for,
at Indstævnte kunde kræve Restgælden betalt som forfaldet.
Disse Dommere stemmer herefter for at tage Appellantindens
Frifindelsespaastand til Følge og for at paalægge Indstævnte at
betale Sagens Omkostninger for begge Retter til Appellantinden
med 600 Kr.

Tre Dommere stemmer for at stadfæste Dommen i Henhold
til dens Grunde med den af det foranførte følgende Nedsættelse
af det tilkendte Beløb med Renter fra 11. Juni 1943.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Appellantinden, Fru Nina C. Bang, bør for
Tiltale af Indstævnte, Arkitekt Gerhard Paa-
ske, i denne Sag fri at være.

I Sagsomkostninger for begge Retter be-
taler Indstævnte til Appellantinden 600 Kr.,
der udredes inden 15 Dage efter denne Højeste-
retsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Ved Skøde af 26. Marts 1935, tinglyst 2. April s. A., solgte Sag-
søgeren, Arkitekt Gerhard Paaske, den ham tilhørende Ejendom Matr.
Nr. 31 cu af Gentoft By, Maglegaard Sogn, Bengtasevej Nr. 17 i Helle-
rup, til Sagsøgte, Fru Nina C. Bang, for 71.000 Kr., hvoraf 40.426 Kr.
42 Øre berigtigedes ved Overtagelse af 3 i Ejendommen indestaaende
Prioriteter og 6000 Kr. betaltes kontant, medens Sagsøgte for Rest-
købesummen 24.573 Kr. 58 Øre samme Dag udstedte Pantebrev, der
ligeledes tinglystes den 2. April s. A., til Sagsøgeren med 4. Prioritets
Panteret i Ejendommen med halvaarligt Afdrag paa 500 Kr., henstaaende

uopsigeligt fra Ejer til Ejer til 11. December Termin 1947. Sagsøgeren havde foretaget en større Ombygning af Ejendommen, der i Aaret 1932 til Ejendomsskyld var ansat til 32.000 Kr. I en af Østifternes Kreditforenings Vurderingsmænd den 10. Januar 1935 foretaget Vurdering, hvori bl. a. udtales, at »Bygningerne er opført af meget gode Materialer, er meget godt vedligeholdte og kan siges at være i meget god Stand«, er Ejendommens Værdi ansat til 60.000 Kr., og til samme Beløb blev Ejendommen vurderet til Ejendomsskyld i Aaret 1936.

I Foraaret 1942 blev Sagsøgerens Opmærksomhed henledt paa, at Ejendommen stod ubeboet og gjorde et forsømt Indtryk, og Sagsøgeren anmodede Arkitekt Peter Arnold Johansen, der er ansat ved Gentofte Kommunes Bygningsvæsen, om at besigtige den. Arkitekt Johansen har derefter udfærdiget saalydende Erklæring af 27. Maj 1942:

»Undertegnede har i Dag efter Anmodning af Arkitekt G. Paaske, Ordrup Jagtvej 175, foretaget Besigtigelse af Villaen, Bengtasevej 17 og skal i den Anledning udtale følgende:

Saa vel Haven som almindelig Vedligeholdelse af Villaen er i meget stærk Grad forsømt.

Vandet har ikke være aftappet fra Centralvarmeanlægget, hvorved en Del af Radiatorerne er frostsprængt.

Alle Blyrør fra Haandvaske er fjernet, (Huset har antageligt ikke været aflaaet) en Haandvask er slaaet i Stykker.

Expankogulvene skal flere Steder omlægges.

Paa 1. Sal er indrettet et ulovligt Køkken.

Iøvrigt vil det være nødvendigt at foretage en gennemgribende Reparation ud- og indvendigt.

Udgifterne hertil vil jeg skønsmæssigt anslaa til ca. 9—10.000,00 Kr.»

Under Henviisning til, at det i det af Sagsøgte til Sagsøgeren udstedte Pantebrev er bestemt, at »i følgende Tilfælde er Kapitalen, hvis Kreditor forlanger det, straks eller til et bestemt senere Tidspunkt forfalden til Betaling eller Inddrivelse uden Hensyn til mulig indrømmet Uopsigelighed eller Opsigelsesfrist: — — —

e) dersom Bygninger af væsentlig Betydning for Pantets Værdi, uden betryggende Garantistillelse, nedrives, eller Pantet iøvrigt kendelig forringes eller vanrøgtes — — —«, anmodede Sagsøgeren gennem sin Sagfører i Skrivelse af 9. Maj 1942 Sagsøgte om inden 5 Dage at indbetale Restskylden 17.573 Kr. 58 Øre. Sagsøgte benægtede, at Ejendommen kunde karakteriseres som vanrøgtet, og oplyste, at Ejendommen ved Skøde af 20. Maj 1942, der tinglystes den 16. Juni 1942, var solgt for 60.000 Kr. til Veksellerer O. Heesch, der havde overtaget Ejendommen den 1. September 1941, men ikke tidligere havde kunnet skaffe Midler til Købets Gennemførelse.

Da Sagsøgte i 11. Juni Termin 1942 kun betalte Renter og sædvanligt Afdrag, har Sagsøgeren under denne ved Stævning af 9. Juli 1942 anlagte Sag paastaaet Sagsøgte tilpligtet mod Udlevering af Pantebrevet i kvitteret Stand at betale ham Restskylden 17.073 Kr. 58 Øre med Renter heraf 5 pCt. aarlig fra den 11. Juni 1942.

Sagsøgte har paastaaet sig frifundet.

Til Støtte for sin Paastand har Sagsøgeren henvist til Arkitekt Jo-

hansens Erklæring og til et af Arkitekt Ove Mandrup-Poulsen og Murermester Jens Peter Knudsen som udmeldte Skønsmænd den 5. September 1942 foretaget Skøn, hvorom de har udstedt Erklæring af 10. s. M., som sidstnævnte i førstnævntes Forfald har vedstaaet inden Retten.

I Erklæringen udtales:

»Ejendommen har for nylig gennemgaaet en Reparation, som dog ikke kan betragtes som fyldestgørende.

Blyrør mangler ved sanitære Installationer, 1 W.C.-Sæde og 1 Haandvask er i Stykker. Gashaner er fjernet. 3 Radiatorer er frostsprængte. Nogle Fliser i Badeværelse mangler. Expankogulv i Gildeshal i Kælderen er ødelagt. Kælderen er fugtig efter Vandskade. Utætheder ved Terrasse og Altan giver Fugtighed i Gildeshal og Havestue. Indvendig Malerarbejde og Tapetsererarbejde samt udvendig Malerarbejde trænger til Reparation. Haven er forsømt.

Naar ovenstaaende Mangler er afhjulpne, maa Ejendommen betragtes som værende i almindelig god Stand.

Afhjælpning af Manglerne vil beløbe sig til Kr. 5.150.00.«

Dette sidste Beløb har Skønsmændene specificeret saaledes:

Reparationen af sanitære Installationer	220,00 Kr.
— „ Radiatorer	300,00 —
— „ Fliser	30,00 —
— „ Terrasse og Altan	400,00 —
— „ Kælder	200,00 —
Omlægning af Expankogulve	1000,00 —
Malerarbejde og Tapetsering	2000,00 —
Havearbejde	1000,00 —

Ialt.... 5150,00 Kr.

Sagsøgte har oplyst, at før Skønnets Foretagelse var der foretaget en Del indvendige Malerreparationer for en Betaling af ca. 1000 Kr., hvorhos Villaen var rengjort, Facaden noget repareret og Haven delvis behandlet.

Sagsøgte har anført, at dette i Forbindelse med de i Skønnet omtalte Mangler ikke overstiger, hvad der maa kunne findes af Skader i en Villa, der som denne har staaet ubeboet i en saa kold Vinter som Vinteren 1941—42 — Villaen var senest udlejet fra 15. December 1940 til 1. Oktober 1941. — Sagsøgte har videre anført, at det, for at en Panthaver kan høres med Paastand om at faa sit Tilgodehavende betalt uden Opsigelse paa Grund af Pantets Tilstand, i hvert Fald maa kræves, at denne Tilstand kan gøre Pantesikkerheden tvivlsom, hvilket ikke kan siges i dette Tilfælde, hvor Sagsøgeren nu har et Restkrav paa 17.073 Kr. 58 Øre, der har Prioritet efter 33.288 Kr. 66 Øre, medens han ved Panterettens Stiftelse havde et Krav paa 24.573 Kr. 58 Øre efter forudprioriteret 40.426 Kr. 42 Øre, hvorved Sagsøgte ogsaa har henvist til, at Veksellerer Heesch nu har videresolgt Ejendommen for 62.500 Kr.

For Landsretten har — foruden Skønsmanden Murermester Knudsen — Arkitekt Johansen afgivet Forklaring.

Ved det foreliggende findes det godtgjort, at den af Sagsøgte til Sagsøgeren pantsatte Ejendom i Maj Maaned 1942 var kendelig forringet i Forhold til dens Tilstand ved Panterettens Stiftelse. Da Sagsøgerens Paastand herefter er hjemlet ved det udstedte Pantebrev, vil den være at tage til Følge.

Sagens Omkostninger vil Sagsøgte have at betale Sagsøgeren med 700 Kr.

Onsdag den 13. Oktober.

Nr. 270/1943. **Kaptajn A. Byrialsen Jensen**
 (Landsretssagfører H. Kirkeskov)
 m o d

Fru R. P. Jensen, Montør August Peter Jacobsen og Fiskehandler Ejnar Hansen (Ingen).

Dom afsagt af Boligretten for København (3. Afd.) 28. Juni 1943: Under disse Sager, der efter Rettens Bestemmelse er behandlet under et, har Sagsøgeren, Kaptajn A. Byrialsen Jensen, paa-staaet de Sagsøgte, Fru R. P. Jensen, Montør Aug. Peter Jacobsen og Fiskehandler Ejner Hansen, dømt til at anerkende Sagsøgerens Opsigelse af deres Ret til Fremleje af et Værelse i de af dem hos Sagsøgeren lejede Lejligheder i Ejendommen Absalonsgade 11.

Ved Lejekontrakter af henholdsvis 27. September 1939, 2. August 1940 og 15. Maj 1940 lejede de Sagsøgte i den paagældende Ejendom, som tilhører Sagsøgeren, henholdsvis Lejligheden 4. Sal til venstre, 3. Sal til venstre og 1. Sal til venstre. I Kontrakterne indeholdes en til den trykte Tekst med Blæk føjet Bestemmelse om, at Lejerne har Ret til Fremleje til en enkelt Person af et til Lejlighederne hørende Værelse med egen Indgang, mod at Værelset er fuldt møbleret, og saaledes at Ejeren til enhver Tid med en Maanedes Varsel kan opsigte Fremlejetilladelsen.

Fremlejetilladelserne er af Sagsøgeren opsagt den 26. Februar 1943 — formentlig til 1. April 1943.

De Sagsøgte har paa-staaet sig frifundet.

Til Støtte for Frifindelsespaastanden har Sagsøgte Fru Jensen anført, at hun indgik Lejemaalet med Sagsøgerens Hustru, som samtidig med, at Sagsøgte underskrev Lejekontrakten, lovede, at Fremlejetilladelsen ikke vilde blive taget tilbage, medmindre Fremlejetagerne var til Gene for Ejendommens Beboere. Dette har Sagsøgte Fremlejetagere ikke været. Endvidere sagde Sagsøgte til Sagsøgerens Hustru, at hun ikke havde Raad til at leje Lejligheden, hvis hun ikke kunde leje et Værelse ud.

Sagsøgerens Hustru, Fru Christa Jensen, har som Vidne forklaret, at hun ikke husker, om hun har udtalt sig som af Sagsøgte anført, men hun tror det ikke, thi saa var der ingen Mening i at skrive i Kontrakten,

at Fremlejeretten kunde opsiges med en Maanedes Varsel. Der var slet ingen Diskussion mellem hende og Sagsøgte om Bestemmelsen, da Lejemaalet blev indgaaet, og hun bestrider, at Sagsøgte sagde noget om, at hun ikke havde Raad til at bebo Lejligheden, hvis hun ikke fik Ret til at fremleje et Værelse.

Sagsøgte Jacobsen har til Støtte for sin Frifindelsespaastand anført, at han ved Lejemaalets Indgaaelse fremhævede, at det var Fremlejeretten, der havde Betydning for ham, og at Sagsøgeren ved Kontraktens Oprettelse sagde til ham, at Bestemmelsen i Kontrakten om Sagsøgerens Ret til at opsiges Fremlejeretten var uden Betydning, naar blot Sagsøgte ikke lejede Værelset ud til løsagtige Kvinder og lignende. Dette har Sagsøgte ikke gjort, og hans Fremlejetagere har ikke været til Gene for nogen.

Sagsøgeren har som Part bestridt at have givet Sagsøgte noget Løfte om, at hans Opsigelsesret ikke vilde blive benyttet, og Sagsøgerens Hustru har som Vidne forklaret, at hun overværede Lejemaalets Indgaaelse, at Sagsøgeren ikke gav Sagsøgte noget saadant Løfte, og at Bestemmelsen om Fremlejeretten overhovedet ikke blev nærmere diskuteret mellem Parterne.

Sagsøgte har bestridt, at Fru Christa Jensen var til Stede ved Lejemaalets Indgaaelse. Heroverfor har saavel Sagsøgeren som Fru Jensen bestemt hævdet, at hun var til Stede.

Sagsøgte Hansen har ligeledes støttet sin Frifindelsespaastand paa, at Sagsøgeren ved Lejemaalets Indgaaelse (Kontraktens Underskrift) lovede ham, at Opsigelsesretten kun vilde blive benyttet, hvis Fremlejetagerne var til Gene.

Sagsøgeren har som Part bestridt Rigtigheden heraf og forklaret, at Sagsøgte kun fik Fremlejeretten, fordi han vilde leje ud til en Person, som, saa vidt Sagsøgeren forstod, allerede boede hos Sagsøgte.

Sagsøgte har forklaret, at han faktisk lejede det paagældende Værelse ud til en Person, som han havde kendt længe, og som tidligere havde boet hos ham.

Efter det saaledes foreliggende anser Retten det for bevist, at Sagsøgeren har givet de Sagsøgte Løfte om kun at benytte sin Ret til at opsiges de Sagsøgtes Fremlejeret, hvis Fremlejetagerne var til Gene for Ejendommens andre Beboere. Da det af Sagsøgeren end ikke er søgt godtgjort, at dette har været Tilfældet, vil de Sagsøgte derfor være at frifinde.

Sagens Omkostninger bør Sagsøgeren godtgøre de Sagsøgte som nedenfor bestemt.

Thi kendes for Ret:

De Sagsøgte Fru R. P. Jensen, Montør Aug. Peter Jacobsen og Fiskeliandler Ejner Hansen bør for Tiltale af Sagsøgeren Kaptajn A. Byrialsen Jensen fri at være.

Sagens Omkostninger godtgør Sagsøgeren hver af de Sagsøgte med 25 Kr.

En af Rettens Dommere afgav saalydende

D i s s e n s :

Da jeg ikke anser det for bevist, at Sagsøgeren har lovet de Sagsøgte kun at opsigte Fremlejeretten, hvis Fremlejetagerne var til Gene for Ejendommen, vilde jeg tage Sagsøgerens Paastand til Følge og paalægge hver af de Sagsøgte at godtgøre ham Sagens Omkostninger med 60 Kr.

Østre Landsrets Dom af 31. August 1943: Den indankede Dom er afsagt af Boligrettens 3. Afdeling den 28. Juni 1943 og paaanket af Kaptajn A. Byrialsen Jensen med Paastand om, at Dommen ændres i Overensstemmelse med hans for Boligretten nedlagte Paastand derhen, at de Indstævnte Fru R. P. Jensen, Montør August Peter Jacobsen og Fiskehandler Ejner Hansen tilpligtes at anerkende Appellantens den 26. Februar 1943 skete Opsigelse af hver af de Indstævntes Ret til Fremleje.

De Indstævnte har hver især paaستاet Dommen stadfæstet.

Det er oplyst, at de Indstævntes Huslejekontrakter med Appellanten er oprettet henholdsvis den 27. September 1939, den 2. August 1940 og den 15. Maj 1940, og at Fremlejetagerne betaler 30 Kr. maanedlig pr. Værelse.

Den foreliggende Sag er for Boligretten indbragt som tre selvstændige Sager, der maa antages at have en Pengeværdi, som for hver enkelt Vedkommende ikke overstiger 1000 Kr., Den Omstændighed, at Sagerne af Boligretten i Henhold til Retsplejelovens § 286 er behandlet under eet, og at Sagerne er paaanket som een Sag, kan ikke ændre dette Forhold.

Da Justitsministeriets Tilladelse til Anke ikke foreligger, vil Sagen være at afvise.

Sagens Omkostninger findes efter Omstændighederne at kunne ophæves.

T h i k e n d e s f o r R e t :

Denne Sag afvises.

Sagens Omkostninger ophæves.

Højesterets Kæremaalsudvalgs Kendelse.

Den paakærede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paakendelsen har tre Dommere deltaget.

Da der ikke foreligger Tilladelse fra Justitsministeriet til Kæremaals Indbringelse for Højesteret, vil det være at afvise.

T h i b e s t e m m e s :

D e t t e K æ r e m a a l a f v i s e s .

Torsdag den 14. Oktober.

Nr. 157/1942. Bogbinder Aage W. Mogensen (Gorrissen)
m o d

»Ugebladenes Fællesudvalg af 1938« (Selv).

(Spørgsmaal om Appellantens Ret til Udlejning af visse Ugeblade).

Vestre Landsrets Dom af 8. Juni 1942 (II Afd.): Sagsøgte, Bogbinder Mogensen, bør være uberettiget til at udleje Bladene »Børn«, »Familie Journalen«, »Flittige Hænder«, »Hjemmet«, »Mønster Tidende«, »Skipper Skræk«, »Tempo«, »Tidens Kvinder«, »Ude og Hjemme«, »Ugebladet« og »Vikingen«. I Sagsomkosninger betaler Sagsøgte til Sagsøgerne, »Ugebladenes Fællesudvalg af 1938«, 200 Kr., der udredes inden 15 Dage.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Vestre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret paastaar Indstævnte principalt Stadfæstelse af Dommen, subsidiært Stadfæstelse forsaavidt angaar Eksemplarer af Bladene, der af Appellanten direkte eller gennem Agenter er erhvervet fra reversforpligtet Forhandler, mere subsidiært Stadfæstelse forsaavidt angaar Eksemplarer af Bladene, der af Appellanten direkte eller gennem Agenter er erhvervet fra reversforpligtet Forhandler, herfra dog undtaget Blade, erhvervede som Enkelt-Eksemplarer gennem Forhandlere, som er uden Kendskab til, at Anskaffelsen sker med erhvervsmæssig Udlejning for Øje.

Fem Dommere bemærker følgende:

Det maa anses godtgjort, at Appellanten har været bekendt med det paa Bladene trykte Forbud mod erhvervsmæssig Udlejning og med, at Bladforhandlerne gennem Reverssystemet er forpligtede til ikke at levere Bladene til Personer, der driver saadan Udlejning. Indstævnte findes derhos at have en berettiget Interesse i det af Udgifverne med Forbudet og Reverssystemet forfulgte Formaal, nemlig at forhindre, at der paaføres Blad-salget Konkurrence ved Udlejning af Bladene.

Herefter og under Hensyn til Bestemmelsen i § 15 i Loven om uretmæssig Konkurrence og Varebetegnelse findes Appellantens Virksomhed, forsaavidt den gaar ud paa ved Indkøb fra Forhandlere, der har underskrevet Revers, at forskaffe sig Blade til Udlejning, at være uberettiget overfor Indstævnte.

Som Følge heraf stemmer disse Dommere for at tage Indstævntes første subsidiære Paastand til Følge og paalægge Appellanten at betale Sagens Omkostninger for begge Retter til Indstævnte med 500 Kr.

Fire Dommere bemærker følgende:

Efter det oplyste maa det anses for usikkert, om Ordningen

med Abonnement paa Læsemapper har formindsket Salget af Ugeblade og saaledes tilføjet Indstævnte Tab.

Da Appellanten ikke selv har paataget sig nogen kontraktmæssig Forpligtelse overfor Bladudgiverne, findes de af Bladforhandlerne udstedte Reverser ikke at kunne danne Grundlag for at forbyde Appellanten den af ham drevne Virksomhed.

Idet Betingelserne for at anvende § 15 i Loven om uretmæssig Konkurrence m. v. ej heller findes at foreligge, stemmer disse Dommere for at tage Appellantens Paastand om Frifindelse til Følge.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Den indankede Dom bør ved Magt at stande forsaavidt angaar Eksemplarer af de deri nævnte Blade, der af Appellanten, Bogbinder Aage W. Mogensen, direkte eller gennem Agenter er erhvervet fra reversforpligtet Forhandler.

Sagens Omkostninger for begge Retter betaler Appellanten til Indstævnte, »Ugebladernes Fællesudvalg af 1938«, med 500 Kr..

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

I 1938 blev der mellem Udgifverne af Ugebladene »Børn«, »Familie-Journalen«, »Flittige Hænder«, »Hjemmet«, »Mønster Tidende«, »Skipper Skræk«, »Tempo«, »Tidens Kvinder«, »Ude og Hjemme«, »Ugebladet« og »Vikingen«, der udadtil blev repræsenteret af Sagsøgerne, »Ugebladernes Fællesudvalg af 1938«, truffet den Aftale, at Udgifverne gensidigt forpligtede sig til ikke at levere Ugeblade til Bladhandlere, der ikke havde underskrevet Revers med Sagsøgerne.

Reverset blev udsendt til samtlige Landets Bladhandlere med et Cirkulære af 29. December 1938, der meddelte, at det var en Betingelse for at forhandle Udgifvernes Blade, at vedkommende Bladhandler underskrev en Erklæring, hvori det hedder:

»Undertegnede, der er kendt med Indholdet af Cirkulæret af 29. December 1938, udsendt af Børn, Familie Journalen, Flittige Hænder, Hjemmet, Mønster Tidende, Skipper Skræk, Tempo, Tidens Kvinder, Ude og Hjemme, Ugebladet, Uge-Journalen, Vikingen og Vore Damer erklærer mig indforstaaet med følgende Betingelser:

a. Erhvervsmæssig Udlejning af vore Blade eller Levering til saadanne Personer eller Firmaer, der kan formodes at drive erhvervsmæssig Udlejning, er forbudt (se Note 1).

b. Ethvert Misbrug, som f. Eks. Ombytning af Blade eller Udlaan uden Betaling, mod delvis Betaling i Penge eller mod Betaling i Retur er forbudt (se Note 2).

c. Enhver Forhandler, der leverer til Underforhandlere, er ansvarlig for, at de foranstaaende Betingelser paalægges disse Underforhandlere og overholdes af dem.

d. Overtrædes de her nævnte Betingelser (a—c), kan Overtrædelsen medføre en Konventionalbod paa Kr. 100,—, i Gentagelsestilfælde Kr. 200,—. Hvorvidt en Overtrædelse har fundet Sted og Konventionalbod skal betales, afgøres — med Anvendelse af de almindelige Regler om Voldgift — af en af Udgiverne valgt uvildig Trediemand, der skal være en Dommer eller udpeget af en Dommer.

Jeg leverer ikke til Underforhandlere
til ialt Stk. Underforhandlere

og anmoder om at faa tilsvarende Antal Erklæringer tilsendt, som jeg forpligter mig til at faa underskrevet af hver enkelt Underforhandler, hvorefter jeg vil opbevare Erklæringerne saaledes, at de i givet Tilfælde kan benyttes af »Udvalget af 1938«.

Jeg er heller ikke i Fremtiden berettiget til at levere til en Underforhandler, forinden han har underskrevet et Eksemplar af Erklæringen.

— — —

Note 1: Det er saaledes en Selvfølge, at der aldrig maa sælges et større Antal af et Blad, naar man ikke har Sikkerhed for, at Bladene ikke gaar til Læsemapper. Men saasnart en Kunde overhovedet ønsker at købe mere end eet Eksemplar af et Blad, skal Forhandleren være paa Vagt. Det kræves endvidere, at Forhandleren holder sig underrettet om, hvem der køber ind for Læsemapper, og ogsaa sørger for at kende Læsemappernes lokale Agenter og deres Indkøbere. Det bemærkes, at en Forhandler aldrig kan drages til Ansvar i Anledning af, at han overholder de Betingelser, som Udgiverne paalægger ham, for overhovedet at faa Bladene leveret.

Note 2: Det er saaledes ikke tilladt at udlane de leverede Blade til Forhandlerens Venner og Bekendte eller andre. Kun saadanne Blade, der under Salgsperioden har henligget urørt hos Forhandleren, maa returneres til Godskrivning.«

En lignende Ordning blev truffet i A/S Bladcompagniet og A/S Bladhandler-Forbundet, begge i København.

De af Bladhandlerne underskrevne Erklæringer blev indsamlede og registrerede paa et Fælleskontor i København, fra hvis Sekretariat der blev givet behørig Meddelelse til Udgiverne, efter at samtlige Bladhandlere havde underskrevet Erklæringen.

Efter at Sagsøgerne var blevet opmærksom paa en i »Aalborg Stiftstidende« for den 15. Februar 1942 indrykket Annonce, hvori Sagsøgte, Bogbinder Mogensen, Aalborg, som Forretningsfører for »Nordjydsk Læseforening« tilbød »alle 8 Ugeblade fra 60 Øre til 1,60 frit tilbragt hver Uge« eller »Den lille Læsemappe« med »5 Blade fra 25 Øre til 75 Øre for helt nye«, lod Sagsøgerne anstille Undersøgelse til Oplysning om, hvorfra Sagsøgte fik Bladene til Læsemapperne. Det blev herunder oplyst, at Sagsøgte købte Bladene hos Cigarhandler O. Buus, Aalborg, og ved en Voldgiftskendelse af 24. April 1942 blev Buus tilpligtet at betale en Konventionalbod paa 100 Kr.

Under Anbringende af, at Omsætningen af Ugeblade bliver paa-virket af, at de illustrerede Blade i Strid med Udgivernes paa Bladene trykte Forbud bliver udlejet ved at henlægges i Læsemapper, der cirkulerer blandt Læsemappernes Abonnenter op til 12 Uger, har Sagsøgerne under Paaberaabelse af Lovbekendtgørelse Nr. 80 af 31. Marts 1937 om uretmæssig Konkurrence og Varebetegnelse § 15 med Tilslutning af Grosserer-Societetets Komité under denne Sag nedlagt Paastand om, at Sagsøgte tilpligtes at undlade at udleje Bladene »Børn«, »Familie-Journalen«, »Flittige Hænder«, »Hjemmet«, »Mønster Tidende«, »Skipper Skræk«, »Tempo«, »Tidens Kvinder«, »Ude og Hjemme«, »Ugebladet« og »Vikingen«.

Sagsøgte har paastaaet sig frifundet for Sagsøgernes Tiltale.

Til Støtte for sin Paastand har Sagsøgte anført, at han hverken direkte eller indirekte har paataget sig nogen Forpligtelse til at respektere de Bladene paatrykte Forbud mod Udlejning, samt at den af ham brugte Fremgangsmaade ikke kan være stridende mod redelig Forretningsskik, idet Læsemapperne, hvoraf ca. 80 pCt. leveres til Læger, Tandlæger, Frisører og lignende, kun i begrænset Omfang udleveres til private. Der kan derfor efter Sagsøgtes Formening — ikke være paaført Sagsøgerne nogen Konkurrence endsige nogen uretmæssig Konkurrence.

Uanset at Sagsøgte ikke har paataget sig nogen kontraktlig Forpligtelse til at respektere de Bladene paatrykte Forbud mod Udlejning, findes den af ham brugte Fremgangsmaade, hvorved der maa antages at være paaført Sagsøgerne, der repræsenterer Udgiverne af de paagældende Ugeblade, en ikke uvæsentlig Konkurrence, under de foreliggende Omstændigheder at maatte anses som stridende mod redelig Forretningsskik, jfr. § 15 i fornævnte Lovbekendtgørelse af 31. Marts 1937, idet Sagsøgte, der ikke kunde købe Bladene direkte fra Udgiverne, maatte være klar over, at han kun kunde skaffe sig Blade til Læsemapperne derved, at Bladhandlerne gjorde sig skyldige i Brud paa de af dem indgaaede kontraktmæssige Forpligtelser. Sagsøgernes Paastand vil herefter være at tage til Følge.

Sagens Omkostninger findes Sagsøgte at burde godtgøre Sagsøgerne med 200 Kr.

Nr. 158/1942. **Bogbinder Aage W. Mogensen (Gorrissen)**

m o d

Foreningen af Kioskejere i Danmark (Selv).

(Spørgsmaal om Appellantens Ret til Udlejning af visse Ugeblade).

Den af Vestre Landsrets (II Afd.) den 8. Juni 1942 afsagte Dom er i det væsentlige overensstemmende med Dommen i foranstaaende Sag.

Højesterets Dom er, bortset fra Indstævntes Navn, enslydende med Dommen i foranstaaende Sag.

Nr. 590/1942. **A/S Mælkeriet Continental (Bierireund)**

m o d

Servitrice Fru Anne Marie Nielsen
(Landsretssagfører Alb. Christensen).

(Udbetaling af Feriegodtgørelse).

Københavns Byrets Dom af 20. Maj 1942 (14. Afd.): De Sagsøgte, Aktieselskabet Mælkeriet Continental, bør inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse til Sagsøgerinden, Servitrice Fru Anne Marie Nielsen, betale 59 Kr. 70 Øre med Renter 5 pCt. p. a. fra den 13. Maj 1942, til Betaling sker, og i Sagsøgerindens Feriemærkebog behørig indklæbe Feriemærker for 127 Kr. 80 Øre vedrørende Tiden 1. April—22. December 1941. Sagens Omkostninger ophæves.

Østre Landsrets Dom af 7. September 1942 (IV Afd.): Indstævnte, A/S Mælkeriet Continental, bør til Appellantinden, Servitrice Fru Anne Marie Nielsen, betale 317 Kr. 70 Øre med Renter heraf 5 pCt. aarlig fra den 13. Maj 1942, til Betaling sker, samt Sagens Omkostninger for begge Retter med 200 Kr. Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 300 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Mælkeriet Continental, til Indstævnte, Servitrice Fru Anne Marie Nielsen, med 300 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Byretsdommens Præmisser er saalydende:

Sagsøgerinden, Servitrice Fru Anne Marie Nielsen, var i Tiden fra i November 1930 og indtil den 22. December 1941 ansat som Servitrice i de Sagsøgte, Aktieselskabet Mælkeriet Continentals Forretning, Østergade 1, siden i 1932—33 aflønnedes hun alene ved de Drikkepenge, hun modtog af Gæsterne.

Under denne Sag har Sagsøgerinden nu efter sin seneste Paastand paastaet de Sagsøgte dømt til at betale hende 317 Kr. 70 Øre med Renter heraf 5 pCt. p. a. fra den 13. Maj 1942, til Betaling sker, samt yderligere tilpligtet i hendes Feriemærkebog behørig at indklæbe Feriemærker for 127 Kr. 80 Øre vedrørende Tiden 1. April—22. December 1941.

De Sagsøgte har paastaet Frifindelse mod Betaling af 59 Kr. 70 Øre og Udlevering af Feriemærker for 127 Kr. 80 Øre vedrørende Tiden 1. April—22. December 1941.

Sagsøgerinden har nærmere opgjort sit Krav paa 317 Kr. 70 Øre saaledes:

1) Feriegodtgørelse for Tiden 1. Juli 1938—31. Marts 1939	57 Kr. 00 Øre
2) Feriegodtgørelse for Ferieaaret 1. April 1940—31. Marts 1941; for Tiden 1. April—1. Juni 1940: 9 Uger à 3 Kr. 60 Øre =	32 Kr. 40 Øre
for Tiden 1. Juni 1940—31. Marts 1941: 41 Uger à 3 Kr. 30 Øre =	135 — 30 —
	167 — 70 —
3) Med Urette erlagt »Kostgodtgørelsesbeløb« 3 Kr. pr. Uge for Tiden 1. April—22. December 1941, d. v. s. 36 Uger à 3 Kr.	108 — 00 —
	Ialt.... 332 Kr. 70 Øre
hvoraf de Sagsøgte har betalt	15 — 00 —
	Tilbage.... 317 Kr. 70 Øre

De Sagsøgtes Standpunkt hertil er følgende: de Sagsøgte erkender at skyldte Beløbet, 57 Kr., efter Post 1. Angaaende Post 2 paa 167 Kr. 70 Øre er betalt 15 Kr., jfr. ovenfor, tilbage vedrørende denne Post: 152 Kr. 70 Øre. Idet Sagsøgerinden til Sommerferien 1941 har faaet udbetalt 150 Kr., medens der tilkommer hende 152 Kr. 70 Øre, erkender de Sagsøgte ad Post 2 at skyldte Sagsøgerinden 2 Kr. 70 Øre. Iøvrigt paastaar de Sagsøgte Frifindelse.

Under Sagen har Sagsøgerinden afgivet Partsforklaring, og Vidneforklaring er afgivet af Driftsbestyrer Jens Christiansen, Fru Carla Jørga Jensen, Fru Dagmar Brandt Larsen og Frøken Dorthea Christensen.

Færdig fra Trykkeriet den 3. November 1943.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

87. Aargang

Højesteretsaaret 1943.

Nr. 17

Torsdag den 14. Oktober.

Det fremgaar heraf, at Sagsøgerinden indtil 1. April 1939 modtog sin Kost uden særligt Vederlag herfor hos de Sagsøgte, men at hun i Tiden fra 1. April 1939 og indtil den 22. December 1941 ugentlig for Kosten har betalt de Sagsøgte 3 Kr. og derefter i 1940 og 1941 hvert Aar forud for sin Sommerferie har modtaget 150 Kr. i kontante Penge som Feriegodtgørelse af de Sagsøgte.

Sagsøgerinden har forklaret, at hun og de andre Servitricer i Februar eller Marts 1939 blev kaldt ind paa de Sagsøgtes Kontor, hvor Bestyrerinden Fru Brandt Larsen meddelte dem, at de fra 1. April 1939 skulde betale 3 Kr. om Ugen for Kosten, og at Feriepengene vilde blive udbetalt med 150 Kr. forud for Sommerferien 1940; der blev sagt, at hvis Servitricerne protesterede, maatte de fratræde.

Driftsbestyrer hos de Sagsøgte Jens Christiansen har forklaret at da det paalagdes Sagsøgerinden og de andre Servitricer fra 1. April 1939 at indbetale 3 Kr. ugentlig til de Sagsøgte for Kosten, skete dette under Hensyn til den Feriegodtgørelse, der tilkom Servitricerne, og andre Udgifter for de Sagsøgte, hvis økonomiske Forhold i 1938/39 ikke var gode; Forretningens Økonomi var ude af Stand til ved Siden af de mange andre Udgifter at bære Udgifterne til Feriepenge til Servitricerne.

Sagsøgerinden er ikke Medlem af Fagforening. Det maa antages, at hendes maanedlige Indtægter som Servitrice har andraget i hvert Fald ca. 150 Kr.

I Ferielovens § 7, Stk. 2, hedder det: »Enhver Aftale, hvorved der gives Afkald paa den i denne Lov hjemlede Ret til Ferie med Løn, er ugyldig — — —«.

Sagsøgerinden har begrundet sin Paastand ved Henviisning til denne Bestemmelse og har iøvrigt særligt henvist til en under Sagen tilvejebragt Erklæring fra Centralforeningen af Hotelværtforeninger og Restauratørforeninger i Danmark, hvori udtales, at det ikke er Centralforeningen bekendt, at der noget Sted forlanges Penge af Serveringspersonalet for Kosten, der indenfor Erhvervet betragtes som en Del af Lønnen.

De Sagsøgte er ikke Medlem af nævnte Forening.

Sagsøgerinden har nærmere gjort gældende, at hun for at beholde sin Plads hos de Sagsøgte har været nødsaget til at gaa med til ovennævnte Ordning, hvorved hun af sin Løn selv har indbetalt sine Feriepenge til de Sagsøgte, saaledes at hun herved har givet Afkald paa

Feriepenge, hvilken Aftale er ugyldig i Medfør af Ferielovens § 7, Stk. 2.

De Sagsøgte har heroverfor til Støtte for deres Paastand gjort gældende, at der foreligger en Nedsættelse af Sagsøgerindens Løn, men ikke noget Afkald fra Sagsøgerinden paa Feriepenge.

Da Ferielovens § 7, Stk. 2 ikke ses at være til Hinder for, at Parterne som her ved kontraktsmæssig Varsel aftaler ændrede Lønvilkaar, og da der heller ikke iøvrigt i Ferieloven ses at foreligge nogen Bestemmelse, der er til Hinder herfor, vil de Sagsøgte alene være at dømme i Overensstemmelse med deres Paastand, medens de iøvrigt vil være at frifinde.

Sagens Omkostninger findes at burde ophæves.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom er afsagt af Københavns Byrets 14. Afdeling den 20. Maj 1942 og paaanket af Servitrice Fru Anne Marie Nielsen med Paastand om, at Dommen ændres derhen, at Indstævnte A/S Mælkeriet Continental tilpligtes at betale hende 317 Kr. 70 Øre med Renter heraf 5 pCt. aarlig fra den 13. Maj 1942, idet hun har oplyst, at Dommens Bestemmelse om Indklæbning af Feriemærker vedrørende Tiden fra 1. April til 22. December 1941 i hendes Feriemærkebog er opfyldt.

Indstævnte har paaستاet Dommen stadfæstet.

Ved den trufne Ordning, hvorefter Appellantinden mod at betale 3 Kr. ugentlig for Kosten i Virkeligheden selv har betalt den Feriegodtgørelse, til hvilken hun efter Ferieloven er berettiget, foreligger der en Aftale, der efter Lovens § 7, 2. Stk., maa anses for ugyldig.

Herefter vil Appellantindens Paastand være at tage til Følge, hvorhos Indstævnte bør betale hende Sagens Omkostninger for begge Retter med 200 Kr.

Fredag den 15. Oktober.

Nr. 97/1942.

Fru Christine von Bauditz
(Overretssagfører von Eggers)

m o d

Søllerød Kommune (Jørgensen).

(Erstatning for Skade ved Ulykkestilfælde).

Østre Landsrets Dom af 12. Februar 1942 (II Afd.): Sagsøgte, Søllerød Kommune, bør for Tiltale af Sagsøgerinden, Fru Christine von Bauditz, i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger ophæves.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.
I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret er det særligt gjort gældende, at Lommelygten ifølge de gældende Bestemmelser kun maatte holdes tændt momentvis.

Uanset dette findes Dommen i Henhold til de i den anførte Grunde at burde stadfæstes.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellantinden at burde betale til Indstævnte med 300 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellantinden, Fru Christine von Bauditz, til Indstævnte, Søllerød Kommune, med 300 Kr., der udredes inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under nærværende Sag paastaar Sagsøgerinden, Fru Christine von Bauditz, Sagsøgte, Søllerød Kommune, dømt til Betaling af et Erstatningsbeløb, stort Kr. 5732,76, subsidiært et efter Rettens Skøn fastsat Beløb.

Sagsøgte har paastaet sig frifundet, subsidiært mod Betaling af et efter Rettens Skøn fastsat Beløb.

Sagsøgerinden har givet følgende Sagsfremstilling: Den 27. November 1940 Kl. ca. 6 Eftermiddag gik Sagsøgerinden fra Kongevejen ad Rudersdalsvej til sit Hjem Rudersdalsvej Nr. 5. Det var fugtigt og diset og ret mørkt. Sagsøgerinden gik ad et i Rudersdalsvejs nordlige Side anbragt Fortov, der ikke er afgrænset fra Kørebanen ved Kantsten, men ved en ca. 15 cm høj Kant, der tidligere har været beklædt med Grønsvær, men som nu er uden Græsvækst. Fortovet er ca. 95 cm bredt. Efter at hun var naaet ud for sin egen Have, slukkede hun den Lommelygte, som hun hidtil havde benyttet til at lyse med, men i det samme skred hendes højre Fod paa Jordkanten, og hun faldt. I Faldet brækkede hun højre Underarm og har som Følge heraf maattet underkaste sig Hospitalsophold og Massagebehandling uden at Armen endnu er blevet helt rask. Da Rudersdalsvej er en offentlig Vej, og da Fortovet er ganske uforsvarlig vedligeholdt, hvilket Sagsøgerindens Mand gentagne Gange har gjort Kommunens tekniske Forvaltning opmærksom paa, maa Kommunen være erstatningspligtig overfor hende i Anledning af Ulykkestilfældet. Hun henviser i denne Henseende til et under Sagen efter hendes Begæring optaget Skøn, som efter hendes Mening godtgør, at Fortovet henligger i uforsvarlig Tilstand.

Hun opgør nærmere sit Krav saaledes:

1. Helbredelsesudgifter og Lægeattester	Kr. 332,76
2. For Svie og Smerte	— 400,00
3. Erstatning for Invaliditet	— 5000,00

Kr. 5732,76

Hun har i sidstnævnte Henseende tilvejebragt en Udtalelse af 10. December 1941 fra Direktoratet for Ulykkesforsikringen, hvorefter hendes Invaliditet efter Direktoratets Praksis kan ansættes til 10 pCt.

Sagsøgte har til Støtte for sin Frifindelsespaastand gjort gældende, at efter det under Sagen optagne Skøn kan Fortovets Tilstand vel ikke betegnes som god, men den kan heller ikke karakteriseres som uforsvarlig. Det maa derfor være muligt uden Uheld at færdes paa det under Udøvelse af almindelig Agtpaagivenhed, og Sagsøgerinden, der bor ved Vejen og kender den, maa herved være opfordret til at udvise fornøden Forsigtighed. At hun slukker sin Lommelygte, forinden hun er kommet helt hen til sin Indgangsport, maa derfor være hendes egen Risiko, og Faldet vilde kunne være undgaaet, hvis hun havde benyttet Lygten paa hele Vejstrækningen. Der foreligger ikke fra Kommunens eller dens Embedsmænds Side nogen Forsømmelse, der kan begrunde Erstatningspligt. Det er rigtigt, at Forholdene paa Rudersdalsvej ikke er gode, og at det fra Teknisk Afdelings Side i en Aarrække har været foreslaaet Sogneraadet at udvide og forbedre denne Vej, men en Udvidelse og Vejforbedring er kun sket paa nogle kortere Strækninger af Vejen, idet der ikke har været Penge til Raadighed til Gennemførelsen af en gennemgribende Modernisering af hele Vejen.

Med Hensyn til Størrelsen af Sagsøgerindens Krav har Sagsøgte protesteret mod Størrelsen af Erstatningen for Invaliditet, som Sogneraadet finder alt for højt ansat, medens der ikke er protesteret mod Størrelsen af Posterne 1—2.

Under Domsforhandlingen har Sagsøgerinden og hendes Mand, Arkitekt Chr. E. N. W. H. Bauditz, forklaret i Overensstemmelse med Sagsøgerindens Fremstilling, hvorhos iøvrigt en Række Vidner har forklaret om Vejens Tilstand.

Endvidere er der af de af Landsretten udmeldte Skøns mænd, Civilingeniør Jens Johansen og Amtsvejsinspektør Svend Valeur Møller, afgivet et Skøn, hvori det hedder:

»Rudersdalsvej udgaar fra Kongevejen og er indtil et godt Stykke forbi det Sted, hvor Uheldet skete, anlagt med en ca. 6 m bred Kørebane og et Fortov i nordre Side, med almindelig grusbefæstet Overflade. Fortovet er nærmest Kongevejen lidt over 1 m bredt og gaar her jævnt over i Kørebanelen, medens det ud for Sagsøgerindens Bolig er snævret ind til ca. 1 m Bredde mellem Ydersiden af Ejendommens Hæk og Fortovets Forkant, der iøvrigt bestaar af en mer eller mindre stejl Jordkant med noget uregelmæssigt Forløb i ca. 12 m Højde over Kørebanelens Rendesten og uden nogen fast Begrænsning mod denne.

Noget forbi Ejendommen træffes kortere Strækninger med Græskanter langs Fortovskanten — — —

Det maa anses for sandsynligt, at det heromhandlede Fortov, da det i sin Tid blev anlagt, ogsaa har været begrænset med en Græstørvskant i hele sin Længde, men denne Kant har ikke kunnet holde overfor Sliddet fra Færdselen paa det smalle Fortov, den er nedtraadt og forsvundet, hvorefter de ved Vejen beskæftigede Arbejdere kun har opsat en almindelig Jordkant.

Det kan være forbundet med Risiko for Udskridning at komme for tæt til Forkanten af et saadant Fortov.

Under normale Forhold vil det, — naar der udvises rimelig Agt-paagivenhed — være muligt at færdes paa et saadant Fortov uden særlig Risiko. Selv om Fortovets Tilstand under saadanne Forhold ikke kan karakteriseres som god, kan den dog ikke betegnes som uforsvarlig.

Fodgængere paa det heromhandlede smalle Fortov vil under de nuværende Forhold i Mørklægningstiden lettere komme i Nærheden af Kanten uden at kunne iagttage dennes Karakter.«

Det kan herefter ikke anses godtgjort, at det paagældende Vejstykke har henligget i saa uforsvarlig en Tilstand, at det ikke skulde være muligt at undgaa Ulykkestilfælde ved almindelig Agtpaagivenhed under Færdsel paa Vejen, og da Sagsøgerinden, der bor ved Vejen og maa antages gennem sit Kendskab til Forholdene at kende dennes Tilstand, var opfordret til at gøre Brug af sin Lygte under sin Færden ad Vejen, skønnes hun under Hensyn hertil ikke at kunne rejse Krav paa Erstatning overfor Sogneraadet, som derfor vil være at frifinde.

Sagens Omkostninger findes efter Omstændighederne at kunne op-hæves.

Mandag den 18. Oktober.

Nr. 259/1942. Grosserer **Hans C. Christensen** (Selv)

mod

Ministeriet for Handel, Industri og Søfart (Kammeradvokaten) og **Danmarks Nationalbank** (Kemp).

(Spørgsmaal om Udbetaling af et Provisionstilgodehavende af et i Favør af et engelsk Firma til Nationalbanken indbetalt Beløb).

(Sagen behandlet skriftligt).

Sø- og Handelsrettens Dom af 7. Oktober 1942: De Sagsøgte, Ministeriet for Handel, Industri og Søfart og Danmarks Nationalbank, bør for Tiltale af Sagsøgeren, Grosserer Hans C. Christensen, i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger betaler Sagsøgeren inden 15 Dage fra denne Doms Afsigelse til de Sagsøgte med 500 Kr.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Sø- og Handelsretten.

I Paadømmelsen har syv Dommere deltaget.

Den Lovbestemmelse i Medfør af hvilken Bekendtgørelse Nr. 382 af 16. Juli 1940 er udfærdiget, er senest gentaget i den nugældende Lov om erhvervsøkonomiske Foranstaltninger m. v. Nr. 158 af 29. Marts 1943 § 8.

Efter denne Lovbestemmelses Indhold og de i Dommen nævnte Hensyn, der maa antages at have begrundet den, tiltrædes det, at den har afgivet fornøden Hjemmel for Regelen i Bekendtgørelsens § 3 om, at der ikke kan disponeres over eller lægges Beslag paa det paa den spærrede Konto indsatte Beløb uden Nationalbankens Samtykke. Herefter har Banken, uanset om Betingelserne for Overførsel af Beløbet efter Bekendtgørelsens § 4 har foreligget eller ej, været berettiget til at nægte Udbetaling til Appellanten af nogen Del af Beløbet.

Da det derhos ligeledes af de i Dommen i saa Henseende anførte Grunde tiltrædes, at der ikke af de Indstævnte kan antages afgivet noget bindende Tilsagn om Udbetaling af nogen Del af Appellantens Krav, vil Dommen være at stadfæste. Sagens Omkostninger for Højesteret vil Appellanten have at udrede til de Indstævnte med 300 Kr.

Thi kendes for Ret:

Sø- og Handelsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Grosserer Hans C. Christensen, til de Indstævnte, Ministeriet for Handel, Industri og Søfart og Danmarks Nationalbank, med 300 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afgivelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Sagsøgeren under denne Sag, Grosserer Hans C. Christensen, blev ved Skrivelse af 20. April 1938 fra Firmaet Richard Thomas & Co., Limited, London, ansat som dette Firmas Agent her i Landet for Salg af Blikplader.

Da Forbindelsen med England i April 1940 blev afbrudt, havde Sagsøgeren et betydeligt Tilgodehavende for Provision og Udlæg hos Firmaet Richard Thomas & Co. Sagsøgerens Tilgodehavende er ved Opførelse fra Centralanstalten for Revision udregnet til henholdsvis

for Provision £ 1336—17—0

„ Udlæg Kr. 4.163,66.

Efter at Ministeriet for Handel, Industri og Søfart den 16. Juli 1940 havde udstedt Bekendtgørelse om Skyldneres Adgang til at frigøre sig for Betalingsforpligtelser overfor Udlandet gennem Indbetaling til Nationalbanken, indbetalte A/S Hastrup's Fabrikker, Odense, i August Maaned 1940 for Regning Firmaet Richard Thomas & Co., Kr. 239.713,19.

Beløbet udgjorde Betaling for Leverancer, hvorfor der tilkom Sagsøgeren en Provision af £ 416—6—9.

I samme Maaned indbetaltes af andre herværende Firmaer for

Regning Firmaet Grovesend Steel & Tinplate Co. — en Underafdeling af Firmaet Richard Thomas & Co. Ltd. — Kr. 38.732,24 til Nationalbanken.

I Skrivelse af 11. September 1940 underrettede Sagsøgeren Nationalbanken om, at han repræsenterede Firmaet Richard Thomas & Co. og havde et betydeligt Tilgodehavende hos dette Firma, som han anmodede om at faa udbetalt af Banken. Herpaa svarede Banken den 13. September 1940, at man ikke kunde være Sagsøgeren behjælpelig med Udbetaling af hans Provisionstilgodehavende hos Firmaet Richard Thomas & Co. Den 16. Oktober 1940 besøgte Sagsøgeren A/S Haustrups Fabrikker i Odense og blev da gjort bekendt med de af Selskabet foretagne Indbetalinger i August samme Aar. Som Følge heraf henvendte han sig paany i en Skrivelse af 17. Oktober 1940 til Banken og anmodede om at faa udbetalt sit Tilgodehavende af dette Beløb. I Skrivelse af 19. Oktober 1940 henviste Nationalbanken ham til at lade A/S Haustrups Fabrikker rette Henvendelse til Banken i Sagen.

Der veksledes derefter yderligere nogle Skrivelser mellem Parterne, og Nationalbanken fremsendte Sagen til Ministeriet for Handel, Industri og Søfart. Dette Ministerium meddelte i Skrivelse af 20. Januar 1941 Sagsøgeren, »at Udbetaling af det omhandlede Provisionstilgodehavende maa ske paa vedkommende Importørs egen Risiko og derfor maa kræve frivillig Medvirken fra Importørens Side.«

Sagsøgeren forsøgte dernæst en Henvendelse til A/S Haustrups Fabrikker, der imidlertid forlangte Bankgaranti af Sagsøgeren for at give den af Ministeriet forlangte Udbetalingsordre.

Sagsøgeren forsøgte derefter gennem Ministeriet for Handel, Industri og Søfart og Udenrigsministeriet at fremskaffe Erklæring fra Richard Thomas Co. Ltd., om at dette Firma var indforstaaet med, at hans Provision blev betalt. Den 21. Marts 1941 meddelte Handelsministeriet Sagsøgeren, at dette ikke var muligt, men at man havde taget under Overvejelse, hvorvidt der maatte være andre Muligheder for Udbetaling af Tilgodehavende af den omhandlede Art, og at man vilde vende tilbage til Sagen, naar saadanne Muligheder maatte komme til at foreligge. Sagsøgeren var derefter paany i Forbindelse med A/S Haustrups Fabrikker om Anvendelsen af den i Skrivelsen af 20. Januar 1941 anviste Fremgangsmaade, og efter at Centralanstalten for Revision ved en Revisionsberetning af 10. Maj 1941 havde opgjort Sagsøgerens Provisionskrav for Leverancer til dette Selskab til £ 416—6—9, rettede Selskabet den 13. Maj 1941 Henvendelse til Nationalbanken og anmodede under Henvi-
sning til Centralanstaltens Opgørelse, der medfulgte, om at Banken vilde udbetale omhandlede £ 416—6—9 til Sagsøgeren. Herpaa svarede Nationalbanken i Skrivelse af 15. Maj 1941 Selskabet, at den Fremgangsmaade, som man havde anvist Sagsøgeren, for Tiden ikke kunde anvendes, hvorfor man ikke kunde imødekomme Selskabets Ønske.

Hermed forholdt det sig saaledes, at Nationalbanken, der havde grundet Formodning om, at der kunde gennemføres en Clearing af danske Kreditorers Krav paa engelske Debitorer med engelske Kreditorers Krav paa danske Debitorer, i April Maaned 1941 havde ladet udfærdige en Liste over samtlige til Nationalbanken indgaaede Beløb fra danske

Debitorer i Favør af engelske Kreditorer og udfærdiget Udbetalingsordre for disse Beløb af Nationalbankens Tilgodehavender i engelske Banker.

Paa Grund af Forholdene opnaaede Nationalbanken ikke den tilsvarende Udbetalingsordre fra Bank of England i Favør af de danske Kreditorer, men Nationalbanken ansaa sig bunden ved den af denne afgivne Udbetalingsordre, og kunde saaledes ikke længere følge den tidligere overfor Sagsøgeren antydede Fremgangsmaade, der vilde føre til Reduktion af Firmaet Richard Thomas & Co., Ltd.'s Tilgodehavende i Henhold til Indbetalingerne fra A/S Haustrups Fabrikker.

Efter Sagsøgerens Formening er Vægningen ved at udbetale ham hans Provisionstilgodehavende af de i Favør af Firmaet Richard Thomas Co., Ltd. til Nationalbanken indbetalte Beløb uberettiget, og han paa-
staar derfor de Sagsøgte, Ministeriet for Handel, Industri og Søfart og Danmarks Nationalbank, in solidum tilpligtet til principalt enten at betale £ 1336—17—0 og d. Kr. 4.163,66 med Renter 5 pCt. fra Stævningens Dato, den 12. Maj 1942, eller at meddele ham Tilladelse til at foretage Arrest for omhandlede Beløb i de i Henhold til Handelsministeriets Bekendtgørelse af 16. Juli 1940 i Danmarks Nationalbank for Regning Messrs. Richard Thomas & Co., Ltd., London, deponerede Midler, subsidiært at betale £ 416—6—9 med Renter 5 pCt. fra samme Dato.

Sagsøgeren forbeholder sig dernæst Erstatning for Kurstab.

De Sagsøgte paa-
staar Frifindelse.

Under Domsforhandlingen har Fuldmægtig Riim i Nationalbanken afgivet Forklaring.

Sagsøgeren gør gældende, at Ministeriet for Handel, Industri og Søfart har savnet den fornødne Hjemmel til i § 3 i Bekendtgørelse Nr. 382 af 16. Juli 1940 angaaende Skyldneres Adgang til at frigøre sig for Betalingsforpligtelser overfor Udlandet at bestemme, at der ikke maa lægges Beslag paa de af Skyldneren til Nationalbanken indbetalte Beløb uden Bankens Samtykke.

Bekendtgørelsen er udstedt i Medfør af § 13, 2. Stk., i Lov Nr. 342 af 22. December 1937 om Indløseligheden af Danmarks Nationalbanks Sedler og om Foranstaltninger til Værn for den danske Valuta.

I denne Lovbestemmelse udtales, at Ministeriet »kan give Forskrifter med Hensyn til Betalingers Overførsel ved Clearing og herunder bestemme, at Indbetalinger til Dækning af Betalingsforpligtelser i Overensstemmelse med herom af Ministeren nærmere givne Forskrifter skal ske til Fordel for vedkommende udenlandske Kreditor over Clearing ved Danmarks Nationalbank; i Forbindelse hermed kan det fastsættes, hvorvidt en saadan Indbetaling medfører Frigørelse for de nævnte Betalingsforpligtelser.«

Sagsøgeren gør gældende, at denne Lovbestemmelse ikke indeholder den fornødne Hjemmel for at unddrage de paagældende Beløb fra Arrest, hvorved han fremhæver, at en saadan Unddragelse er nødvendig for at gennemføre Lovens Formaal, nemlig de indbetalende danske Debitorers Frigørelse. Sagsøgeren henviser herved til, at Lov Nr. 29 af 16. Februar 1932 om Skyldneres Adgang til at frigøre sig ved Deponering ikke indeholder en tilsvarende Bestemmelse om Udelukkelse af Arrest.

Sagsøgeren gør endvidere gældende, at den i Bekendtgørelsen af 16. Juli 1940 § 4 indeholdte Bestemmelse om, at »Overførsel til vedkommende Fordringshaver ikke kan ske, forinden — — — der — — — er skabt Mulighed for de gensidige Fordringers Udligning ved Clearing eller andet særligt Betalingsarrangement«, ligeledes savner den fornødne Lovstøtte, idet Loven af 22. December 1937 kun nævner Overførsel ved Clearing.

Sagsøgeren hævder, at det i April Maaned 1941 af Nationalbanken truffe Arrangement til Overførsel af de paa den spærrede Konto indsatte Beløb til de engelske Kreditorer ikke har været berettiget, da der ikke forud var truffet nogen endelig Clearings-Aftale.

Sluttelig gør Sagsøgeren gældende, at der saavel af Nationalbanken ved Skrivelse af 19. Oktober 1940 som af Ministeriet for Handel, Industri og Søfart ved Skrivelse af 20. Januar 1941 er givet Sagsøgeren et Tilsagn om i Lighed med andre udenlandske Agenter at opnaa Dækning for sit Provisionstilgodehavende ved vedkommende Importørs — A/S Haustrups Fabrikkers — Medvirken, og at de Sagsøgte maa hæfte for Opfyldelsen af dette Tilsagn, efter at A/S Haustrups Fabrikker har tiltraadt, at Provisionstilgodehavendet udbetales til Sagsøgeren, og ikke vilkaarligt som sket ved Nationalbankens Skrivelse af 15. Maj 1941 kan nægte at opfylde Tilsagnet.

De Sagsøgte gør gældende, at Bestemmelsen i Bekendtgørelsen af 16. Juli 1940 om Udelukkelse af Arrest uden Samtykke fra Nationalbanken i de til denne Bank til udenlandsk Kreditor indbetalte Beløb har fornøden Hjemmel i Loven af 22. December 1937 § 13, Stk. 2. Der ligger til Grund for denne Bestemmelse valutamæssige Hensyn, og disse Hensyn fører med sig, at Nationalbankens Samtykke maa indhentes ikke blot ved frivillige Dispositioner, men ogsaa ved Retsforfølgningsskridt i udenlandske Kreditors Tilgodehavende her i Landet. En Ordning svarende til den ved Bekendtgørelsen af 16. Juli 1940 indførte blev allerede ved Bekendtgørelse Nr. 289 af 18. November 1931 § 3 gennemført, forsaavidt angaar Salgssummer indgaaede ved Salg her i Landet for udenlandsk Regning af danske Aktier og Obligationer. Ogsaa disse Salgssummer skulde efter Bekendtgørelsen for den udenlandske Sælgers Regning indsættes paa spærret Konto i Nationalbanken, saaledes at der ikke kan disponeres over eller lægges Beslag paa Beløbet uden Nationalbankens Tilladelse, og saaledes at det paa Kontoen indestaaende Beløb ikke maa danne Grundlag for nogen Art af Kreditydelse.

De Sagsøgte hævder, at den i April Maaned 1941 stedfundne Overførsel af de paa den spærrede Konto indestaaende Beløb til de udenlandske Kreditorer har haft fornøden Hjemmel i Loven af 12. December 1937.

De Sagsøgte hævder endelig, at Grunden til, at Sagsøgeren ikke opnaaede Dækning for sit Provisionstilgodehavende af det paa Kontoen indestaaende Beløb ved A/S Haustrups Fabrikkers Medvirken, er Sagsøgerens egen Tøven med at benytte denne Fremgangsmaade, medens Tiden var, ligesom de bestrider, at der i dette Forhold foreligger noget Erstatningsgrundlag for de Sagsøgte.

I Tilslutning til det anførte skal Retten udtale følgende:

Bekendtgørelsen af 16. Juli 1940 angaaende Skyldnerens Adgang til at frigøre sig for Betalingsforpligtelser overfor Udlandet er som nævnt udfærdiget i Medfør af § 13, 2. Stk., i Lov Nr. 342 af 22. December 1937.

En tilsvarende Lovbestemmelse findes første Gang i § 9, 2. Stk., i Lov Nr. 77 af 31. Marts 1937 om Indløseligheden af Nationalbankens Sedler og om Foranstaltninger til Værn om den danske Valuta.

Denne Bestemmelse begrundes saaledes i Bemærkningerne til Lovforslaget, jfr. Rigsdagstidende 1936/37 Tillæg A Sp. 2956—7:

»I § 9, 2det Stykke er i Forbindelse med en Tydeliggørelse af Bestemmelsen i 1ste Stykke indføjede Bestemmelser angaaende Clearing. Dette er blevet nødvendigt, efterhaanden som det har vist sig, at det alene gennem Clearing er muligt at regulere Betalingerne for Varehandelen med en Række Lande. I ret vidt Omfang vil de gældende Bestemmelser om Skyldneres Ret til at frigøre sig ved Deponering, jfr. Lov Nr. 29 af 16. Februar 1932, muliggøre det at gennemføre en Clearing eller Betalingsspærring paa forsvarlig Maade, men det er dog fundet hensigtsmæssigt, ligesom det er sket andetsteds, f. Eks. i Sverige ved Lov af 16. Februar 1934, at give Forskrifter i saa Henseende, der direkte tager Sigte paa de foreliggende ekstraordinære Forhold.«

Senere er Lovbestemmelsen gentaget i § 8 i Lov Nr. 406 af 3. August 1940 om erhvervsøkonomiske Foranstaltninger, Vareforsyning m. v., jfr. Lov Nr. 133 af 29. Marts 1941 og Lov Nr. 93 af 13. Marts 1942.

Retten er enig med de Sagsøgte i, at der til Grund for denne Lovbestemmelse ligger ikke blot det Hensyn til aabne den danske Skyldner Adgang til Frigørelse, men ogsaa valutamæssige Hensyn og Nødvendigheden af at regulere Betalingerne for Varehandlen mellem Landene. Herfor taler dels de anførte Udtalelser i Bemærkningerne til Lovforslaget og dels Bestemmelsens Plads i Love af rent valutamæssig og vareregulerende Karakter. Der henvises ogsaa herved til Bekendtgørelse Nr. 428 af 10. August 1940 angaaende Kontrol med Betalinger over Clearingkonto, hvilken Bekendtgørelse supplerer Bekendtgørelsen af 16. Juli 1940.

Retten er enig med de Sagsøgte i, at Lovbestemmelsens vide Formulering og de nævnte bag denne liggende Hensyn afgiver den fornødne Hjemmel for Ministeriet til i Bekendtgørelsen at udelukke Arrest uden Nationalbankens Samtykke, en Udelukkelse som dansk Ret iøvrigt ikke er fremmed for, jfr. om Midler i Laane- og Sparekasser Retsplejelovens § 614, Stk. 3.

Det fremhæves herved, at Bekendtgørelse Nr. 289 af 18. November 1931, der i § 3 indeholder en Bestemmelse svarende til Bekendtgørelse af 16. Juli 1940, er udstedt paa et tilsvarende Lovgrundlag som sidstnævnte Bekendtgørelse, og at Bekendtgørelsen af 1931 er udstedt efter Forhandling med det i Loven af 29. September 1931 § 1 nævnte Rigsdagsudvalg.

Endvidere fremhæves, at Lov Nr. 672 af 27. December 1940 i § 2, Stk. 2, udtrykkelig bestemmer, at retlige Tvangsfuldbyrdelsesskridt over her i Landet værende anmeldelsespligtig fremmed Ejendom for at være gyldige skal godkendes af Ministeren for Handel, Industri og Søfart eller en af ham udpeget offentlig Myndighed. De Hensyn, der har ført til

Paa Grundlag af de i Sagen, tildels efter Dommens Afsigelse tilvejebragte Oplysninger maa det antages, at det ikke har været uforsvarligt af Appellanten at indsætte et saa stort Antal Dyr som sket til Græsning paa Arealet, og det kan ikke anses godtgjort, at der har været utilstrækkeligt Foder til Dyrene i hvert Fald i Tiden indtil Slutningen af September. Herefter findes det ikke at kunne medføre noget Erstatningsansvar for Appellanten, at han først i Begyndelsen af Oktober gav Underretning til Indstævnte, der maatte være klar over Risikoen ved under de herskende ugunstige Vejrforhold at lade Dyrene forblive paa Græs saa længe som sket.

Som Følge heraf vil Appellantens Frifindelsespaastand være at tage til Følge.

Sagens Omkostninger for begge Retter findes Indstævnte at burde betale til Appellanten med 600 Kr.

Thi kendes for Ret:

Appellanten, Bestyrer Poul Ferdinandsen, bør for Tiltale af Indstævnte, Direktør N. P. Nielsen, i denne Sag fri at være.

Sagens Omkostninger for begge Retter betaler Indstævnte til Appellanten med 600 Kr. inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Efter derom med Sagsøgte, Bestyrer for Landejendommen »Stenholt Mølle« ved Fredensborg Poul Ferdinandsen, truffet Aftale afsendte Sagsøgeren, Direktør N. P. Nielsen, der er Ejer af »Langagergaard« i Tune ved Roskilde, til Sommergræsning paa førstnævnte Ejendom omkring Midten af Maj 1940 14 Kvier og 2 Plage samt i Slutningen af Juni en ung Tyr. For Kviernes og Plagens Græsning skulde betales et Pengevederlag, medens Tyren udlaantes mod fri Græsning. Aftalen bekræftedes ved en Skrivelse af 3. Maj 1940 fra Sagsøgeren til Sagsøgte, hvilken Skrivelse er saalydende:

»I Henhold til behagelig Telefonsamtale bekræfter jeg herved, at jeg hos Dem har bestilt Græsning til følgende Kreaturer i Fællesfold:

1 Stk. 1 Aars Plag à Kr. 35,00	Kr. 35,00
12 „ Løbekvier „ „ 35,00	— 420,00
2 „ smaa Kvier „ „ 30,00	— 60,00

Med Højagtelse

Ialt.... Kr. 515,00

N. P. Nielsen.

P. S. De bedes give nærmere Meddelelse, naar Modtagelsen kan finde Sted.«

I Begyndelsen af September døde en af Kvierne, og den 10. Oktober 1940 lod Sagsøgeren paa Sagsøgtes Anmodning de øvrige Dyr afhente.

Disse blev efter Tilbagekomsten til Langagergaard den 11. Oktober synet af Dyrlæge Albert Roepstorff, der i en den 12. s. M. afgivet Erklæring bl. a. udtalte:

»Saavel Plagene som Kvierne og Tyren befandt sig i en aldeles uforvarlig, underernæret Tilstand, idet de praktisk taget kun bestod af Hud og Knogler. Flere af Dyrene, især Tyren, var næppe i Stand til at rejse sig. De var matte af Øjne og Afføringen var hos alle Kvierne sort og tjæreagtig. En enkelt Kvie var død i Sommerens Løb. De fleste af Kvierne havde desuden Tegn paa en Lungelidelse, hvis Karakter endnu ikke er nærmere fastslaaet.

Der er paaført Direktør Nielsen et meget stort Tab, dels ved det ene Dyrs Død, dels ved Dyrenes hele underernærede Tilstand.

Jeg skal tilføje, at der er udvist en saa grov Forsømmelse ved Tilsynet af Dyrene, at der foreligger Grundlag for en Erstatning og maa jeg i det Hele betegne den Forsømmelse, som er udvist mod Dyrene, som groft Dyrplageri.«

Efter Aftale mellem Parterne foretoges den 30. Oktober uden retslig Udmeldelse Syn og Skøn over Dyrene af Konsulent i Husdyrbrug K. M. Andersen og Overdyrlæge Henrik Jensen, der herunder besvarede nedenførte Spørgsmaal som angivet:

1. I hvilken Tilstand befinder de paagældende Kreaturer m. v. sig paa nuværende Tidspunkt, og hvorledes maa Dyrenes Tilstand antages at have været, da de den 10. d. M. kom tilbage til Langagergaard fra Sommergræsningen?

2. Hvilken er den sandsynlige Aarsag til Dyrenes Tilstand?

3. Hvilket Tab er paaført Direktør Nielsen som Følge af Dyrenes Tilstand?

4. Hvorvidt kan Dyrenes Tilstand tilskrives Forsømmelse fra Græsningsejerens Folks Side?

Burde Græsningsejerens Folk paa et tidligere Tidspunkt have gjort Direktør Nielsen opmærksom paa Dyrenes Tilstand, saaledes at han kunde tage sine Forholdsregler til Forebyggelse af yderligere Forværning af Dyrenes Tilstand?

»ad 1. Naar undtages den ene Plag, der var i almindelig Foderstand, var de paagældende Dyr mere eller mindre afmagrede, og Dyrenes Ernæringstilstand kan ikke antages at have været væsentlig anderledes, da de den 10. s. M. kom tilbage til Langagergaard. Dyrene ser nu livlige ud og er af passende Tarm-, respektive Vomfylde, hvad der formentlig ikke har været Tilfældet, da Dyrene kom fra Græsningen.

ad 2. Mangel paa Foder.

ad 3. Tabet kan skønsmæssigt opgøres paa Basis af almindelige Beregninger til ialt Kr. 1375 under Henvisning til følgende Specifikation: For hver af de 2 synligt drægtige Kvier 175 Kr. 350 Kr.
 ,, hver af de 11 andre Kvier 75 Kr. 825 —
 ,, Tyren 125 —
 , den ene Plag 75 —

1375 Kr.

ad 4. Græsningsejeren burde efter vort Skøn i Tide have gjort Dyrenes Ejer opmærksom paa, at Dyrene tabte sig paa Græsgangen.«

Supplerende Spørgsmaal:

1. Kan det kolde og regnfulde Vejr i afvigte Sommer have haft Indflydelse paa Dyrenes Tilstand, saaledes som denne var, da de kom tilbage fra Sommergræsningen?

(Det bemærkes herved, at Regnmængden i Fredensborg i August Maaned var 107 mm og i September Maaned 98 mm).

»ad 1. Kulde og Væde igennem længere Tid kan influere uheldigt paa Dyrenes Ernæringstilstand, men kan dog ikke under de forhaanden-værende Forhold antages at have medvirket kendeligt til Dyrenes ekstreme Afmagring.«

Yderligere supplerende Spørgsmaal med Svar:

»Hvorledes var Græsaaret 1940? Daarligt«.

Sagsøgeren har derefter under nærværende Sag paastaet Sagsøgte tilpligtet at udrede en Erstatning, stor 1685 Kr., med Renter 5 pCt. p. a. fra Stævningens Dato den 8. Januar 1941, idet han foruden det af Skøns-mændene opgjorte Beløb 1375 Kr. paastaar sig tilkendt Udgifter til Dyr lægeundersøgelse 60 Kr. og i Erstatning for den døde Kvie 250 Kr.

Sagsøgte har paastaet sig frifundet.

Sagsøgeren har til Begrundelse af sin Paastand anført, at dels har der ikke i de til Græsningen anvendte Folde været tilstrækkelig Foder til de her indsatte Dyr, dels burde Sagsøgte, saasnart det viste sig, at Dyrenes Tilstand gav Anledning til Betænkelighed, have givet Sagsøgeren Meddelelse herom, saa han kunde træffe Forholdsregler til Forhindring af Tilstandens Forværring.

Sagsøgte har bestridt, at Fodermangel har været Aarsag til Dyrenes daarlige Tilstand, og hævdede, at denne skyldes det kolde og fugtige Vejr, som raadede i Græsningsperiodens sidste Maaneder. Særlig har han bestridt, at den ene Kvies Død skyldes utilstrækkeligt Foder.

Han har endelig hævdede, at Sagsøgeren selv burde have ført Tilsyn med sine Dyrs Tilstand.

Det er oplyst, at de paagældende Foldes samlede Areal er ca. 83 Tdr. Land, og at der i kortere eller længere Tid i 1940 i disse har græsset 183 Dyr, nemlig 146 Kvier, 36 Plage og 1 Hest.

Paa Foranledning af Sagsøgeren har Godsforvalterforeningen under 10. Februar 1941 afgivet en Erklæring, hvori det bl. a. hedder:

»Saafremt det er en jævn god Græsfold, som paa passende Tids-punkt har faaet tilført det for Græsarterne egnede og tilstrækkelige Kvantum Kunstgødning, saa regner man, at der skal kunne græsses 2 Kvier pr. Td. Land, naar disse er af almindelig Størrelse. — — — For Plage regner man kun et Dyr pr. Td. Land, naar det er 2 Aars Plage. Græsfoldens Bonitet spiller selvfølgelig en stor Rolle, og der kan være Arealer, der om Foraaret ser godt ud, men som aldrig — i en tør Sommer — kan føde mere end ca. 1 Kvie pr. Td. Land.

— — — hvor der ingen Aftale forefindes, maa Ejeren af Dyrene stole paa Græsningsudlejeren, men efter alm. Retsfølelse vilde man vel finde det naturligt og rimeligt, at denne sendte Dyrenes Ejer en Med-

delelse om, at der ikke var Næring nok i Foldene — et Tilfælde, der meget let kan indtræffe i et Misvækstaar.

— — — skal iøvrigt bemærke, at medens det er almindeligt, at Græsningsudlejeren tager alle mulige Forbehold for ikke at erholde noget Ansvar overfor Dyrenes Ejer — — — saa er det en Kendsgerning, at man flere Steder — uanset de mange Forbehold — i græsfattige Aar har kørt Foder til Foldene, og heri maa jo ligge en Følelse af, at man — selv uden nogen Garanti i saa Henseende — skal sørge for Ernæringen af de Dyr, som man har faaet Betaling for at græsse.»

Under Domsforhandlingen har Parterne afgivet Forklaring, hvorhos Sagsøgerens Forvalter Hans Viktor Jørgensen, Inspektør Christian Lassen, der bl. a. fører Tilsyn med »Stenholt Mølle«, samt Konsulent K. M. Andersen og Overdyrlæge Henrik Jensen har afgivet Forklaring som Vidner.

Sagsøgeren har bl. a. forklaret, at Dyrene ved Afsendelsen til Græsning var i god Sundhedstilstand, og at Aarsagen til den ene Kvies Død, saa vidt ham bekendt, ikke konstateredes.

Forvalter Jørgensen har bekræftet, at Dyrenes Tilstand ved Afsendelsen fra Langagergaard var god.

Konsulent Andersen og Overdyrlæge Jensen har i alt væsentligt forklaret i Overensstemmelse med Besvarelserne af Skonsspørgsmaalene og bemærket, at Kulde forøger Dyrs Foderbehov.

Inspektør Lassen vil have fundet de i de paagældende Folde græssende Dyrs Tilstand, som han dog ikke har haft Lejlighed til at undersøge nærmere, saaledes som man kunde vente sig den i Aaret 1940.

Retten finder det nu godtgjort, at de af Sagsøgeren i Oktober hjemtagne Dyr i Græsningsperioden er blevet væsentlig forringede, og at Forringelsen andrager det af Konsulent Andersen og Overdyrlæge Jensen opgjorte Beløb, hvilken Forringelse i Mangel af afgørende Oplysninger i modsat Retning maa antages at have sin Aarsag i Foderets Utilstrækkelighed under Græsningsperioden. For Følgerne heraf findes Sagsøgte — særlig, da han, hvem Tilsynet med Dyrene under Græsningen maa paahvile, ikke i Tide har givet Sagsøgeren Underretning om Forringelsen i Dyrenes Tilstand — at maatte være ansvarlig.

Med Bemærkning, at der ikke fra Sagsøgtes Side er rejst nogen Indsigelse imod Størrelsen af Erstatningskravets enkelte Poster, og idet der ikke med Hensyn til den ene Kvies Død er godtgjort noget Sagsøgte tilregneligt Aarsagsforhold, hvorfor han forsaavidt ikke kan ifalde noget Erstatningsansvar, vil Sagsøgerens Paastand iøvrigt være at tage til Følge.

Sagsøgte vil derhos have at udrede Sagens Omkostninger med 250 Kr.

Tirsdag den 19. Oktober.

Nr. 145/1942. Fru Agnes Marie Jensen (Hartvig Jacobsen)
mod

Frederiksberg Boligselskab (Overretssagfører C. Jepsen).

(Erstatning for Skade ved Ulykkestilfælde).

Østre Landsrets Dom af 11. April 1942 (V Afd.): Sagsøgte, Frederiksberg Boligselskab, bør for Tiltale af Sagsøgerinden, Fru Agnes Marie Jensen i denne Sag fri at være. I Sagsomkostninger betaler Sagsøgerinden til Sagsøgte 400 Kr. inden 15 Dage efter denne Doms Afgivelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret har Appellantinden paastaet Indstævnte dømt til Betaling af 11.766 Kr. 20 Øre.

Syv Dommere stemmer for at stadfæste Dommen i Henhold til dens Grunde og med Bemærkning, at de efter Dommens Afgivelse tilvejebragte Oplysninger ikke kan føre til andet Resultat.

I Sagsomkostninger for begge Retter vil disse Dommere paalægge Appellantinden at betale 500 Kr. til Indstævnte.

To Dommere finder det, særlig efter de for Højesteret foreliggende nye Oplysninger, tilstrækkeligt godtgjort, at der ikke var foretaget Grusning i Gaarden i det Omfang, hvori det efter Forholdene maatte kræves, og de vilde derfor paalægge Indstævnte at udrede en passende Erstatning til Appellantinden.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

I Sagsomkostninger for begge Retter betaler Appellantinden, Fru Agnes Marie Jensen, 500 Kr. til Indstævnte, Frederiksberg Boligselskab, inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afgivelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Ifølge den endelige Paastand søger Sagsøgerinden, Fru Agnes Marie Jensen, Sagsøgte, Frederiksberg Boligselskab, til Udredelse af Erstatning 7195 Kr. 20 Øre i Anledning af, at hun den 27. Marts 1941 Kl. 17 i glat Føre faldt i Gaarden til Ejendommen Barfoedsvej 15, tilhørende Sagsøgte, og paadrog sig et Brud paa venstre Laarbenshals, hvilken Skade hun lægger Sagsøgte til Last, idet der ikke var gruset behørigt. Der paastaas derhos Renter 5 pCt. p. a. af 3150 Kr. fra Stævningens

Dato den 25. November 1941 og af Resten fra Domsforhandlingen den 31. Marts 1942.

Erstatningskravet opgøres saaledes:

Sygehusophold	Kr. 196,20
Udgift til Kørsel til Massage og Læge	— 150,00
Pleje af Barn i 3 Maaneder inkl. Ophold og Kost	— 250,00
Rejse for Barn til ny Pleje	— 75,00
Føøgede Driftsudgifter under Sagsøgerindens Fraværelse, beregnet for 1 Aar. Under Sagsøgerindens Fravær har været beskæftiget:	
2 Damer i Køkkenet à 35 Kr. ugtl. i 52 Uger	Kr. 3640,00
2 Damer i Køkkenet Kost Kr. 60 mdl. i 12 Mdr.	— 1440,00
1 Rengøringskone, 12 Mdr. à Kr. 50,00	— 600,00
Vinduespolering 12 Mdr. à Kr. 22,00	— 264,00
	<hr/>
	Kr. 5944,00

Det samme Arbejde udførtes tidligere af Sagsøgerinden sammen med en Husassistent, Løn 100 Kr. mdl. i 12 Mdr. Kr. 1200,00
Kostpenge Kr. 60 mdl. — 720,00

— 1920,00

Kr. 4024,00

Godtgørelse for Svie og Smerte

— 2500,00

Samlet Erstatning.... Kr. 7195,20

Sagsøgte paastaar Frifindelse, idet der den paagældende Dag var strøet Grus 2 Gange overalt i Gaarden. Sagsøgte bestrider derhos Erstatningsberegningen, dog ikke dens 4 første Poster.

Under Sagen er der afgivet Forklaring af Sagsøgerinden og forskellige Vidner.

Idet det ikke findes oplyst, at der for Sagsøgtes Vedkommende den paagældende Dag har foreligget noget til Erstatning forpligtende Forhold, specielt ikke for saa vidt angaar Grusning, der maa antages foretaget 2 Gange forinden Ulykkestilfældet, vil Sagsøgte være at frifinde.

I Sagsomkostninger vil Sagsøgerinden have at betale Sagsøgte 400 Kr.

Onsdag den 20. Oktober.

Nr. 180/1943.

Rigsadvokaten

mod

Karl Kristian Christensen (Rode),

der tiltales for Overtrædelse af Straffelovens § 241.

København's Byrets Dom af 20. Februar 1943 (7. Afd.): Tiltalte, Karl Kristian Christensen, bør til Statskassen bøde 20 Dagbøder

hver paa 8 Kr. at betale senest den 20. Maj 1943. Forvandlingsstraffen fastsættes til Hæfte i 20 Dage. Tiltalte bør betale Sagens Omkostninger, derunder 60 Kr. i Salær til den beskikkede Forsvarer, Landsretssagfører Edvin Hansen.

Østre Landsrets Dom af 7. Maj 1943 (I Afd.): Byrettens Dom bør ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Landsretten, derunder 40 Kr. i Salær til den for Tiltalte Karl Kristian Christensen beskikkede Forsvarer, Landsretssagfører Edvin Hansen, udredes af det Offentlige. Den idømte Bøde at udrede inden den 15. Juli 1943 under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret af det Offentlige til Skærpelse af Straffen og af Tiltalte til Frifindelse.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den være at stadfæste.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

I Salær for Højesteret tillægges der Højesteretssagfører Rode 120 Kr., der udredes af det Offentlige.

Byretsdommens Præmisser er saalydende:

Under denne Sag, der er behandlet under Medvirken af Domsmand, tiltales Karl Kristian Christensen ifølge Statsadvokatens Anklageskrift af 27. Januar 1943 til at lide Straf for uagtsomt Manddrab efter Straffelovens § 241 derved, at han, der som »Stropper« hos A/S Valby Maskinfabrik er beskæftiget med Omflytning af Gods i Maskinhallen, og hvis Opgave det er at paase, at Godset er forsvarligt afstivet, har udvist grov Uagtsomhed ved i Begyndelsen af November 1942 at opstille en Hammermølleoverdel, 375 cm lang, 140 cm bred og 132 cm høj, balancerende paa en tværgaaende Staalklod med en Understøtningsflade paa kun 19,5 cm Bredde, uden at der var truffet yderligere Foranstaltninger til Afstivning af Overdelen, og ved nogle Dage senere oven paa Overdelen over dennes Balancepunkt løst i lodret Stilling at have anbragt et Hovedleje til en Cementmølle af Vægt ca. 1 Ton og ca. 2 m højt, hvilket havde til Følge, at den 17-aarige Maskinlærling Mogens Jensen, da han den 10. November 1942 skulde anbringe nogle Bolte indvendig i Hammermøllens Overdel og derfor steg op i denne, bragte Overdelen til at vippe over, hvorved Hovedlejet væltede ned over ham og bl. a. paaførte ham Kraniebrud og Hjernelæsion, der umiddelbart efter bevirkede hans Død.

Tiltalte er født den 23. Maj 1893 og ikke fundet tidligere straffet ved Dom.

Tiltalte har nægtet sig skyldig.

Under Sagen har Tiltalte afgivet Forklaring, og Vidneforklaring er

afgivet af Overbetjent A. Møller, Driftsingeniør Niels Ove Nielsen, Maskinarbejder Carl E. C. Jeppesen, Kranfører Ivan Lewinsky og Maskinarbejder Frederik Høgholdt.

Det fremgaar af Sagen, at det i Anklageskriftet, omtalte Ulykkestilfælde er sket som anført i Anklageskriftet, og at Tiltalte i sit Arbejde som »Stropper« hos A/S Valby Maskinfabrik i Begyndelsen af November 1942 har opstillet Hammermølleoverdelen og nogle Dage senere Hovedlejet til en Cementmølle ovenpaa Hammermølleoverdelen, alt som anført i Anklageskriftet.

Det er oplyst, at Hammermølleoverdelen efter Ordre flyttedes af Tiltalte fra Hammermølleunderdelen, i hvilken der skulde anbringes Slideflader, og hen paa et andet Sted i Maskinhallen, og Tiltalte har erklæret, at han regnede med, at der ikke skulde arbejdes paa Hammermølleoverdelen paa det Sted, hvor den stod, da Ulykken skete.

Tiltalte har dog erkendt, at han var klar over, at naar Gods midlertidigt flyttedes fra dets sædvanlige Sted, hvor der arbejdedes med Godset, og hen til et andet Sted i Maskinhallen, skete det, at Maskinarbejderne arbejdede videre med Godset paa det sidst anførte Sted.

Fra Forsvarets Side er særlig anført, at Tiltalte ikke kunde paaregne, at der blev arbejdet paa Hammermølleoverdelen paa det Sted, hvor den var opstillet, da Ulykken skete. Endvidere er det anført, at Maskinarbejder Jeppesen, der sammen med Maskinlærling Mogens Jensen skulde anbringe nogle Bolte indvendig i Hammermøllens Overdel, forinden Mogens Jensen krøb op paa Hammermølleoverdelen, burde have undersøgt, om Hammermølleoverdelen var afstivet, saaledes at den ikke vippede.

Efter det i Sagen oplyste finder Retten at maatte antage, at det har været uforvarsligt fra Tiltaltes Side at anbringe Hammermølleoverdelen og derefter Hovedlejet herovenpaa som sket uden at afstive Hammermølleoverdelen, og at Tiltalte har maattet paaregne, at der kunde blive arbejdet paa Hammermølleoverdelen under dens Placering paa Ulykkestedet, og herefter og idet Retten finder det godtgjort, at Hammermølleoverdelen er vippet, da Mogens Jensen krøb op i den, som Følge af manglende Afstivning, hvorefter Ulykken skete som Følge heraf, findes Tiltalte ved uagtsomt Forhold at have forvoldt Mogens Jensens Død, og Tiltalte vil herefter være at dømme for uagtsomt Manddrab i Overensstemmelse med Anklageskriftet.

Tiltalte har ikke været fængslet under Sagen.

Som Følge af det anførte vil Tiltalte være at anse efter Straffelovens § 241 efter Omstændighederne med 20 Dagebøder hver paa 8 Kr. at betale senest den 20. Maj 1943, subsidiært Hæfte i 20 Dage.

En af Dommerne afgav saalydende

D i s s e n s :

Jeg er enig med Flertallet i at anse Tiltalte skyldig i Overtrædelse af Straffelovens § 241 som anført i Anklageskriftet, men vil efter Omstændighederne fastsætte Straffen til Hæfte i 20 Dage.

Landsrettens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom er afsagt af Københavns Byrets 7. Afdeling den 20. Februar 1943 (Sag Nr. 48/1943) og paaanket af Anklagemyndigheden til Skærpelse af den Tiltalte Karl Kristian Christensen idømte Straf.

Tiltalte har derefter paaanket Dommen til Frifindelse.

Efter Bevisførelsen for Landsretten vil den indankede Dom, i Henhold til de i samme anførte Grunde, være at stadfæste.

Dissens:

3 af de voterende stemmer for at fastsætte Straffen til Hæfte i 20 Dage.

Nr. 192/1942. Dagbladet »Sidste Nyt« ved Redaktør E. H. Mortensen (Selv)

m o d

Redaktør Leo Tonti (Steglich-Petersen).

(Erstatning for Afskedigelse).

Østre Landsrets Dom af 13. Juni 1942 (V Afd.): Sagsøgte, Dagbladet »Sidste Nyt« ved Redaktør E. H. Mortensen, bør til Sagsøgeren, Redaktør Leo Tonti, betale de paastævnte 4980 Kr. med Renter heraf 5 pCt. aarlig fra den 10. Marts 1942, til Betaling sker, og i Sagsomkostninger 500 Kr. Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde, og idet de efter dens Afsigelse tilvejebragte Oplysninger ikke kan føre til andet Resultat, vil Dommen være at stadfæste.

I Sagsomkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale 300 Kr. til Indstævnte.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

I Sagsomkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Dagbladet »Sidste Nyt« ved Redaktør E. H. Mortensen, 300 Kr. til Indstævnte, Redaktør Leo Tonti.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Den 16. August 1941 oprettedes saalydende Kontrakt:

»Mellem Dagbladet »Sidste Nyt« (Forretningsfører E. H. Mortensen) og Redaktør Leo Tonti er der Dags Dato indgaaet følgende Overenskomst:

1) Redaktør Leo Tonti ansættes som Redaktionssekretær ved Dagbladet »Sidste Nyt« fra 15. August 1941.

2) Kontrakten er bindende indtil den opsiges med 3 Maaneders Varsel til 1. Sept. 1942.

3) For sit Arbejde som Redaktionssekretær oppebærer Hr. Tonti en maanedlig Gage af Kr. 800,00 (Ottehundrede).

Dagbladet »Sidste Nyt« afholder Udgift til Pensionsordning i Lighed med de øvrige Dagblade. Hr. Tonti har Ret til en ugentlig Fridag (Søndag) samt til ialt 1 Maanedes Ferie.

Det er en udtrykkelig Forudsætning, at Dagbladet »Sidste Nyt« ikke er afhængig af eller knyttet til noget politisk Parti eller politisk Organisation, eller financieret med udenlandsk Kapital.«

Den 2. Marts 1942 blev Sagsøgeren, ovennævnte Redaktør Leo Tonti, af Sagsøgte, ovennævnte Dagbladet »Sidste Nyt« ved Redaktør E. H. Mortensen, afskediget straks, under Henvielse til, at man var utilfreds med hans Arbejde, idet man samtidig erklærede sig villig til at betale ham en Maanedes Gage mod Saldokvittering. Da Sagsøgeren ikke kan erkende at have givet Sagsøgte berettiget Anledning til den skete Afskedigelse, paastaar han i Henhold til Kontrakten Sagsøgte dømt til Betaling af Gage 800 Kr. maanedlig fra den 1. Marts til 1. September 1942 samt Pensionsbidrag 30 Kr. maanedlig for samme Tidsrum ialt 4980 Kr. med Renter heraf 5 pCt. p. a. fra Stævningens Dato den 10. Marts 1942.

Sagsøgte paastaar Frifindelse. Sagsøgerens Arbejde blev, efterhaanden som Tiden gik, udført paa en Maade, der ikke tilfredsstillende Bladets Redaktion. Sagsøgte skal i denne Forbindelse anføre, at Sagsøgeren ikke mødte i rette Tid for at foretage Ombrydningen af Bladet, hvilket medførte, at Trykningen blev forsinket, og Trykkeriets Arbejdere maatte vente. Endvidere har Sagsøgerens Arbejde med at arrangere Stoffet været utilfredsstillende, idet det flere Gange er hændt, at samme Artikel er kommet til at staa to Steder i Bladet, og at lignende Fejl er indtruffet. Sagsøgte har fremlagt forskellige Eksemplarer af Bladet til Godtgørelse af de Fejl, som Sagsøgte klager over.

Under Domsforhandlingen er der afgivet Forklaring af Sagsøgeren, Redaktør E. H. Mortensen, samt af nogle Medarbejdere ved Bladet: Redaktør Otto Schray, Sportsredaktør Arne Højme og Journalist Bent Rosenkilde-Nielsen.

Den 12. Januar 1942 tilskrev Redaktør Mortensen Sagsøgeren saalydende Brev:

»DE er sikkert ikke ubekendt med, at jeg er yderst misfornøjet med den Maade, DE varetages DERES Stilling her ved Bladet paa, og jeg skriver til DEM for at gøre DEM opmærksom paa, at jeg ikke længere kan finde mig i den Skødesløshed, De udviser, men maa fordrø et ganske andet Arbejdstempo og Paapasselighed fra DERES Side. Med

Hensyn til selve Ombrydningen af Bladet vil der fra min Side blive givet DEM ganske bestemte Direktiver, som skal følges, da jeg ellers i modsat Tilfælde vil anse Forudsætningen for DERES Engagement for brudt. Af Hensyn til ovenstaaende beder jeg DEM se ind paa mit Kontor enten i Morgen eller i Overmorgen.«

Det ovennævnte Møde mellem Parterne fandt Sted den 14. Januar 1942.

Redaktør Mortensen har bl. a. forklaret, at Hovedanken imod Sagsøgeren laa paa et helt andet Felt end de ovennævnte Trykfejl m. v.; nemlig paa det redaktionelle Omraade. Sagsøgeren ydede intet redaktionelt Arbejde i den Tid, han var ved Bladet. Sagsøgeren fulgte derhos ikke, ved et passende Samarbejde med Medarbejderne, med i Stoffet. Først naar det stod i Blyet, satte han det paa. Nogle Nyheder blev dernæst indrykket for sent. De Direktiver han gav Sagsøgeren ved Mødet den 14. Januar 1942 gik ud paa, at Sagsøgeren — i Stedet for blot at give Møde i Centraltrykkeriet paa Nørrebro — tillige skulde møde i Redaktionen hver Dag ved 18—19-Tiden og se, hvad der var af Stof fra de andre Medarbejdere. Efter Redaktør Mortensens videre Forklaring vilde han dog helst have Forholdet til at glide i den Tid, Kontrakten stod paa. Grunden til Afskedigelsen den 2. Marts 1942 var, at der fra Trykkeriet var fremkommet Ekstraregninger paa fra 36—60 Kr. for Overarbejde i Anledning af, at Arbejdet ikke var færdigt til Kl. 2 Nat. Saa var Sagsøgeren for dyr, hvorfor Parten tilbød ham en Maanedes Gage til fuld Afgørelse.

Sagsøgeren har bl. a. forklaret, at det, som Forholdene havde udviklet sig, var rigtigt, at han kun kom paa Trykkeriet, idet Mortensen til ham havde sagt, at kun der var hans Arbejde. Med Hensyn til gammelt Stof har Sagsøgeren forklaret, at han selv nogle Gange kunde se, at der fra en Medarbejder var kommet en Artikel, som var for gammel, men Sagsøgeren var nødt til at sætte den i, for at der ikke skulde være Huller i Bladet. Paa Mødet den 14. Januar 1942 spurgte han Mortensen, hvad han mente med de i Brevet af 12. s. M. nævnte nye Instrukser. Hertil svarede Mortensen, at man kunde lade det gaa foreløbig, som det gik. Sagsøgeren benægter at have noget Ansvar for de af Mortensen omhandlede Ekstraregninger fra Trykkeriet. Man var som Regel færdig til Kl. 2 Nat, bortset fra at Mortensen paa et givet Tidspunkt satte 4 ekstra Handelssider ind, som forlangtes færdiggjort indenfor samme Tid.

Nærmere Oplysninger om de ovennævnte Ekstraregninger er ikke fremskaffet under Sagen.

Som Sagen efter det ovenanførte foreligger oplyst fra Sagsøgtes Side findes Sagsøgte ikke at have godtgjort, at der den 14. Januar 1942 er givet Sagsøgeren Direktiver, som han ikke har overholdt, og Retten kan ikke ved det foreliggende anse det bevist, at Sagsøgte har haft Føje til at bortvise Sagsøgeren som sket den 2. Marts 1942.

Sagsøgerens Paastand vil herefter være at tage til Følge.

I Sagsomkostninger vil Sagsøgte have at godtgøre Sagsøgeren 500 Kr.

Torsdag den 21. Oktober.

Nr. 267/1942. Skibsreder P. F. Cleemann (Gelting)

mod

Sømændenes Forbund som Mandatar for Matros Olaf Aksel Skoglund (Landsretssagfører Borup Svendsen).

(Spørgsmaal om Aflønning efter Sømandslovens § 41).

Sø- og Handelsrettens Dom af 14. Oktober 1942: Sagsøgte, Skibsreder P. F. Cleemann, Aabenraa, bør inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse til Sagsøgerne, Sømændenes Forbund som Mandatar for Matros Olaf Aksel Skoglund, betale 425 Kr. 25 Øre med Renter heraf 5 pCt. p. a. fra den 21. August 1942, til Betaling sker, samt Sagens Omkostninger med 75 Kr.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Sø- og Handelsretten.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Af de efter Dommens Afsigelse tilvejebragte Oplysninger fremgaar, at den forud for Forliset givne Opsigelse, der omfattede Størstedelen af, men ikke hele Besætningen, foretoges af Kaptajnen uden Korrespondance med Rederiet, og havde sin Grund i hans Utilfredshed med Mandskabets, derunder ogsaa Matros Skoglunds Forhold. Opsigelsen maa derfor antages at have tilsigtet Tjenesteforholdets endelige Ophør ved Skibets Ankomst til dansk Havn.

Efter det saaledes foreliggende kan Skoglunds Arbejdsløshed efter den 5. Januar 1942, til hvilken Dag han har faaet Hyre udbetalt, ikke anses for at være en Følge af Skibets Forlis, og hans Krav er derfor ikke hjemlet ved Lov af 7. April 1936.

Det bemærkes herved, at det er ubestridt, at Skibet, saafremt det ikke var forlist, maatte antages at være ankommet til dansk Havn inden den 5. Januar 1942, og at der derfor ikke er Grund til at tage Stilling til, om der under modsat Forudsætning kunde tilkomme ham et yderligere Hyrebeløb.

Herefter vil Appellanten være at frifinde.

Sagens Omkostninger for begge Retter findes Indstævnte at burde betale til Appellanten med 400 Kr.

Thi kendes for Ret:

Appellanten, Skibsreder P. F. Cleemann, bør for Tiltale af Indstævnte, Sømændenes Forbund som Mandatar for Matros Olaf Aksel Skoglund, i denne Sag fri at være.

Sagens Omkostninger for begge Retter betaler Indstævnte til Appellanten med 400 Kr.,

der udredes inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Den 21. December 1941 forliste ud for den finske Kyst det Aabenraa Rederi A/S (Skibsreder P. F. Cleemann, Aabenraa) tilhørende S/S »Væring«, som var paa Rejse fra en finsk Havn til Aabenraa med Trælast, og med hvilket Matros Olaf Aksel Skoglund var forhyret.

Efter sin Hjemkomst hertil fik Matros Skoglund den 5. Januar 1942 i Henhold til Sømandslovens § 34 af Rederiet udbetalt Hyre indtil den nævnte Dag foruden de ham ydede Hjemrejsepenge.

Idet imidlertid Matros Skoglund formener, at hans Ret til Hyre maa bestemmes efter Reglerne om Aftalens Ophør ved Forlis i Sømandslovens § 41, jfr. Lov Nr. 96 af 7. April 1936, gaar den af Sømændenes Forbund som Mandatar for ham under nærværende Sag endeligt nedlagte Paastand ud paa, at Sagsøgte, Skibsreder P. F. Cleemann, Aabenraa, dømmes til at betale Kr. 425,25 med Renter 5 pCt. p. a. fra Sagens Anlæg, den 21. August 1942.

Sagsøgernes Paastand fremkommer saaledes:

Hyre med Dyrtidstillæg for 2 Maaneder som Erstatning for Arbejdsløshed som Følge af Forliset	Kr. 567,00
med Fradrag af allerede udbetalt Hyre med Dyrtidstillæg for Tiden 21. December 1941—5. Januar 1942	— 141,75

Kr. 425,25

Sagsøgte paastaar sig frifundet, idet han vel nu, saaledes som Situationen har udviklet sig og navnlig fordi det ikke i den forgangne Sommer har været muligt at faa udført Bjergningsforsøg, erkender at Skibet maa anses for at være gaaet tabt ved Forlis, men hævder, at Matros Skoglund desuagtet ikke har Krav paa Aflønning efter Sømandslovens § 41, da han inden Skibets Forlis havde modtaget sin Opsigelse sammen med Skibets øvrige Mandskab til Fratræden i dansk Havn.

Sagsøgerne har heroverfor anført, at det uanset Opsigelsen er Forliset; der maa anses som Aarsag til Matros Skoglunds Arbejdsledighed, idet den ommeldte Opsigelse af Skibets hele Mandskab ikke er Udtryk for, at de paagældende ikke fortsat skulde sejle med Skibet, men alene — i Lighed med hvad der er en ret almindelig Praksis i Tilfælde af Havari — maa anses som en Forsigtighedsforanstaltning, som er truffet, fordi Rederiet ikke paa Forhaand var klar over, hvorledes der skulde forholdes med Skibet efter dettes Ankomst til dansk Havn.

Ifølge Sømandslovens § 41 ophørte Matros Skoglunds Tjenesteforhold til Rederiet ved Skibets Forlis, og Retten finder ikke, at der er fornøden Hjemmel til at begrænse Rækkevidden af de Matros Skoglund i saa Fald ved den nævnte Paragraf, jfr. Lov Nr. 96 af 7. April 1936 tillagte Rettigheder, blot fordi han forud for Forliset var opsagt til Fratræden i dansk Havn, saa meget mindre som denne Opsigelse ikke med Sikkerhed kan antages at have været ensbetydende med Tjenesteforholdets definitive Ophør.

Indtræden. Som Følge heraf stemmer disse Dommere for at ned-sætte Erstatningen til ca. Halvdelen eller 1500 Kr.

Der vil være at give Dom efter Stemme-flertallet.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande, dog at Beløbet bestemmes til 2960 Kr.

I Salær for Højesteret tillægges der Højesteretssagfører Jørgensen 200 Kr., der udredes af Appellanten, Direktoratet for Københavns Sporveje.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Natten mellem den 26. og 27. September 1940 ca. Kl. 0,55 kom Sagsøgeren fhv. Tjener Axel Ernst August Løhr, der da var ansat som Tjener i Restaurant »Ny Ravnsborg«, Vester Fælledvej 82, her i Staden, cyklende hjem fra sit Arbejde, idet han kørte mod Vest paa Cykelstien i Valby Langgades nordlige Side. Som Følge af andet Vejarbejde var den kørende Færdsel henvist til den sydlige Kørebane, medens Resten af den disponible, nordlige Kørebane, der var 3,5 m bred, var delt mellem en Gangsti og en Cykelsti, tilsammen 3,1 m bred. Da han naaede Nørretofteallé, hvor Cykelstien hører op, skulde han ind under den Jernbaneviadukt, der her er ført over Valby Langgade, samtidig skulde han passere en Opgravning, som Sagsøgte Københavns Sporveje lod foretage langs med Sporvognsskinnerne. Opgravningen bestod af en ca. 40 cm bred og ca. 25 cm dyb Rende langs med Sporarealet umiddelbart op ad den nordlige Skinne. Nord for og langs med Opgravningen løb ind under Viadukten en smal Kørebane, saaledes at kun Cyklister kunde passere imellem Opgravningen og en Række afskærmede Flagermuslygter der hang mellem Cykelstien og Gangstien. Der var ikke nogen Afspærring eller Markering mellem Kørebanen og Opgravningen.

Umiddelbart før Sagsøgeren naaede ind under Viadukten, kolliderede han med et Sporvognstog — Linie 15 — der ligesom han var paa Vej udefter (vestpaa). Da Sporvognen var standset, blev Sagsøgeren fundet liggende i den udgravede Rende mellem Sporvognens (Bivognens) Banerømmer og Vejdækkets Kant. Han laa paa Ryggen med Hovedet i Kørselsretningen og højre Arm ind over Skinnen. Hans Benklæder sad fast i Banerømmeren, saaledes at de maatte rives itu, for at han kunde blive løftet væk, Sagsøgeren blev umiddelbart efter Ulykken i Ambulance kørt til Kommunehospitalets 1. Afdeling, hvor man ved Indlæggelsen konstaterede en stærk Hjernerystelse og et ca. 3 × 3 cm stort V-formet Kontusionssaar i Panden. Efter ca. 1 Maanedes Sygeleje blev Sagsøgeren den 24. Oktober 1940 efter eget Ønske udskrevet og flyttet til sit Hjem, hvor han kom under Tilsyn af sin Læge. Efter Udskrivningen fra Hospitalet klagede Sagsøgeren over Smerter i venstre Arm

og Skulder, og der konstateredes en Betændelse omkring Nøglebenet i venstre Skulderregion. Denne Lidelse er Sagsøgeren senere blevet behandlet for, uden at der er sket endelig Helbredelse. Under Opholdet i Hjemmet var Sagsøgerens Tilstand meget svingende, men dog overvejende stærkt hæmmet med depressiv Stemning. I April—Marts 1941 forværedes Depressionen, hvorfor han den 10. Maj 1941 blev indlagt paa Bispebjerg Hospitals psykiatriske Afdeling til Behandling. Han blev udskrevet den 15. Juli s. A. og var da efter Overlægens Udsagn i Bedring. Sagsøgeren var dog stadig meget svag, led stadig under Smerter og Stivhed i den venstre Arm og Skulder og var i psykisk Henseende ingenlunde restitueret.

Sagsøgeren, der er af den Formening, at den Tilstand, han nu befinder sig i, og de Lidelser, han har maattet gennemgaa hidrører fra og er foraarsaget af den Ulykke, han den 27. September 1940 har været udfat for, har under nærværende Sag paastaet Sagsøgte dømt til at betale ham en Erstatning paa ialt 2555 Kr. med Renter 5 pCt. aarlig fra Sagens Anlæg den 14. Marts 1942.

Det paastævnte Beløb fremkommer saaledes:

1. Udgifter til Lægeerklæringer	105 Kr.
2. Ødelagt Tøj	50 —
3. Invaliditet	1500 —
4. Svie og Smerte	900 —

Ialt.... 2555 Kr.

Sagsøgte har paastaet sig frifundet.

Sagsøgeren har anført, at Sagsøgte maa være ansvarlig for den ham tilføjede Skade under Henviisning til, at den skete Afmærkning af Udgravningen har været uforsvarlig, at det var uforsvarligt, at den Nattevagt, der af Sagsøgte var sat til at føre Tilsyn med Afmærkningen og vejlede Trafikanterne, havde forladt sin Post, og at Sporvognsstyreren ikke har udvist fornøden Agtpaagivenhed og Forsigtighed ved Kørsel forbi den farlige Passage.

Til Støtte for sin Frifindelsespaastand har Sagsøgte anført, at den skete Ulykke skyldes Sagsøgerens egen Uforsigtighed; han vidste, at der var en Udgravning paa det paagældende Sted. Udgravningen var forsvarlig belyst, og Afspærringen og Afmærkningen var godkendt af Politiet. Sagsøgte hævder, at den af Sagsøgeren omtalte Nattevagt alene havde til Opgave at passe Lygterne, som var i Orden, og ikke havde nogensomhelst Pligt til at advare eller vejlede passerende.

Det oplyses i den Politirapport, som blev optaget i Anledning af Ulykkestilfældet, at der var god kunstig Belysning, og at Stedet, hvor Udgravningen er foretaget, var belyst paa forsvarlig Maade. Maanen var i sidste Kvarter den 24. September og stod den 27. September op Kl. 1.28.

Sagsøgeren har som Part forklaret, at han vidste, at Opgravningen var der, at han er af den Opfattelse, at den Slags Opgravninger bliver kastet til om Natten, og at han ikke har nogen Erindring om Ulykkestilfældet, men mener, at han ikke har kunnet se, at Opgravningen var

paa hans venstre Haand ved Sporvejsskinnerne og ikke paa hans højre, hvor Lygterne hang.

Fru Emma Petersen har som Vidne forklaret, at Sagsøgeren kørte langsomt og ret usikkert. Hun mener nærmere, at Sagsøgeren væltede, før Sporvognen ramte ham, men helt sikker paa det, var hun ikke.

Vognstyret Axel Steuer har som Vidne forklaret, at han, der kørte med en Fart af 10 km i Timen, havde passeret Sagsøgeren med hele Motorvognen, da han hørte et Bump, hvorefter han bremsede op og standsede Vognen paa ca. $\frac{1}{2}$ m og saa Sagsøgeren ligge som foran beskrevet. Han maa anse det for udelukket, at Sagsøgeren kan være væltet af Sporvognen, da han kørte paa »Cykelstien«, og Sporvognen ikke naaede ud over Opgravningen.

Konduktør Theodor Olsen har forklaret, at han var inde i Motorvognen, da Ulykken skete. Med Hensyn til Muligheden af, at Sagsøgeren har været væltet af Sporvognen har han forklaret som Steuer. Iøvrigt har han oplyst, at Udgravningen var tydelig at se, og at »Cykelstien« var saa bred, at 2 Cyklister kunde køre ved Siden af hinanden, hvad han selv prøvede samme Nat. Der var Huller i Kørebanen, men naar man kørte lidt smaat, gik det godt. Han har hævdet, at der ogsaa var Lygter mellem Sporarealet og Opgravningen.

Nattevagt Thorvald Jacobsen har forklaret, at han skulde tilse Afspærring og Lygter paa en Strækning af ca. 100 m. Opgravningen paa Ulykkesstedet havde været der 2—3 Dage. Det var ikke almindeligt, at den Slags Opgravninger blev kastet til om Natten. Lygterne kunde ikke ophænges mellem Opgravningen og »Cykelstien«, fordi Cyklisterne vilde vælte dem. Der var god Plads paa »Cykelstien«; han havde set Cyklister køre 2 og 2 ved Siden af hinanden, men naar han saa Cyklister gøre det, raabte han, at de ikke maatte. Han havde ikke Instruktion om at advare forbipasserende ved Viadukten. Udgravningen kunde om Aftenen tydelig ses af Cyklister.

Ingeniør ved Københavns Sporveje Henning Grabov-Petersen har forklaret, at »Cykelstien« var ca. $1\frac{1}{2}$ m bred, Udgravningen 40—50 cm. Det var efter Aftale med Politiet, at Lygterne var anbragt mellem Cykelstien og Spadserestien, og at der ikke var nogen Afspærring mellem »Cykelstien« og Opgravningen; det var farligt at have Afspærring og Lygter mellem Udgravningen og »Cykelstien«. Udgravningen kunde tydeligt ses af Cyklisterne om Aftenen. Nattevagten havde ikke Ordre til at advare forbipasserende.

Baneassistent C. V. Petersen har forklaret, at han havde forhandlet med Politiet om Foranstaltningerne ved Udgravningen og Politiets Krav var opfyldt. Der kunde ikke anbringes Lygter mellem »Cykelstien« og Udgravning.

Politikommisær J. Bajholm Larsen har forklaret, at der havde fundet en Forhandling Sted mellem Politiet og Sagsøgte vedrørende Udgravningen. Politiet havde ikke konstateret Mangler. Der kunde ikke anbringes Lygter mellem »Cykelstien« og Opgravning. Han anser det for farligt under Mørklægningen at grave en Udgravning som sket, og hvis det skete nu, vilde han have forlangt en Vagtmand ved Udgravningen,

eventuelt posteret en Politibetjent paa Stedet, hvad han den Gang ikke havde Mandskab nok til.

Endvidere er der afgivet Vidneforklaring af Politibetjent Holger Rasmussen.

Retten maa anse det for farligt at lade en Udgravning som den i Sagen omhandlede henligge uafmærket under Mørklægningen, og denne Farlighed forøgedes i det foreliggende Tilfælde ved de øvrige Gadearbejder, der samtidig foretoges, jfr. herved Konduktør Olsens Vidneforklaring, hvorefter der var Huller i Vejbanen. De til Afmærkning af de øvrige Arbejder anbragte Lygter, der efter det under Sagen fremkomne lyste med blaat Lys, skønnes under disse Forhold ikke at have været tilstrækkelige til Belysning ogsaa af Udgravningen langs Sporarealet, og idet bemærkes, at det ikke kan være afgørende, at Politiet har godkendt eller dog ikke gjort Indsigelse imod den trufne Ordning, findes Sagsøgte herefter ikke at have udvist den Agtpaagivenhed og Omhu, der, ogsaa under Hensyn til Mørklægningen, maa kræves ved Foretagelse af en Udgravning som den paagældende. Da det derhos ikke er oplyst, at Sagsøgeren selv har udvist Uagtsomhed, findes Sagsøgte at være erstatningspligtig overfor Sagsøgeren.

Medens Sagsøgte ikke har gjort Indsigelse mod Post 1 og 2 i Erstatningskravet, har Sagsøgte subsidiært paastaet Post 3 og 4 nedsat.

Overlæge ved Bispebjerg Hospitals psykiatriske Afdeling C. Clemmesen har i en Erklæring af 15. December 1941 bl. a. udtalt:

»Under hele Opholdet behandledes Pt.'s Skulderlidelse, der ved Røntgenundersøgelse havde vist en ret udtalt Osteoarthritis i art. acrom. clav. samt ved fysiurgisk Undersøgelse en Periarthritis humeri. I Begyndelsen fik Pt. Sjalspakninger og Kortbølgebehandling samt Bevægelser og senere Massage, og Skulderen bedredes herunder samt under fortsat ambulat Behandling efter Udskrivningen paa Massageklinikken indtil 20. August. — —

Som det fremgaar af ovenstaaende var det væsentlige i Sygdomsbilledet en Depression hos en Person med en depressiv Konstitution og udløst dels ved den beskrevne Hjernelæsion og dels ved Dødsfald i den nærmeste Familie — uden at man med Sikkerhed tør udtale sig om, hvor stor en Andel Ulykkestilfældet kan have i den beskrevne Depression.

Hertil kommer den beskrevne Lidelse i venstre Skulder, der ikke synes bemærket under Opholdet paa Kommunehospitalet, men som ifølge Pt. skal være opstaaet omtrent en Maaned efter Ulykkestilfældet, da han blev udskrevet fra Kommunehospitalet, og som muligvis kan være forarsaget af Ulykkestilfældet.

Som beskrevet var Pt. i god Bedring ved Udskrivningen baade med Hensyn til Depressionen og med Hensyn til Skulderen, og principielt maatte hans Tilfælde i hvert Fald paa daværende Tidspunkt betragtes som helbredeligt med Udsigt til Arbejdsdygtighed, men det kan ikke benægtes, at Hjernelæsioner især hos lidt ældre Mennesker med nogen Aareforkalkning kan have alvorligere Følgetilstande end man i den første Tid kan paavise og vente.«

Dr. med. N. C. Borberg har i en Erklæring af 19. Juni 1942 udtalt, »at Lidelsen i venstre Skulder, hvis Sammenhæng med Ulykkestilfældet skønnes sandsynlig, ikke mere giver Symptomer, at Klagerne over Kraf-tesløshed og Ømhed i venstre Skulder fuldtud forklares ved en fore-funden Muskelfiltration, at der ikke nu foreligger Klager af den efter en Hjernerystelse følgende Karakter, at Centralnervesystemet er fundet normalt, og at der foreligger en traumatisk Neurose af sædvanlig Art. Depressionens Afhængighed af Ulykkestilfældet kan formentlig ikke af-vises. Som Tilstanden nu er, dominerer en traumatisk Neurose Sygdoms-billedet.«

Direktoratet for Ulykkesforsikring har under 15. Juli 1942 ansat Sagsøgerens Invaliditet til 10 pCt.

Sagsøgerens skattepligtige Indtægt for Skatteaarene 1940/41 og 1941/42 var henholdsvis 3282 Kr. og 2356 Kr. Sagsøgeren er født i 1878.

Idet herefter Erstatningen for Invaliditet findes at kunne fastsættes til 1500 Kr. og ogsaa det for Svie og Smerte indtalte Beløb efter Om-stændighederne findes passende, vil Sagsøgerens Paastand i det hele være at tage til Følge.

Nr. 532/1942. Læge Hilmar Fridericia
(Landsretssagfører C. B. Christoffersen)

m o d

Grosserer Knud Lucas (Landsretssagfører V. Lindhardt).

(Ærefornærmelser).

Vestre Landsrets Dom af 27. Oktober 1942 (IV Afd.): Sag-søgte, Hilmar J. Fridericia, bør til Statskassen udrede 20 Dagbøder, hver paa 25 Kr. Forvandlingsstraffen bestemmes til Hæfte i 20 Dage. Til Sagsøgeren, Grosserer Knud Lucas, betaler Sagsøgte i Erstatning 2000 Kr. Af den i »Ugeskrift for Læger« for den 16. Oktober 1941 indeholdte Artikel: »Fodspecialister« kendes følgende Afsnit ubeføjet: »Men hvad Skade kan »Dr.« Scholl's »Klinikker« og andre »Fodspecialister« yel anrette? Det er jo kun Fødderne, det drejer sig om. En særdeles kultiveret Patient, der langt mere end Almenheden burde kunne forud-sættes at vurdere korrekt, kom til mig efter i nogle Maaneder at have gaaet til Behandling paa »Dr.« Scholl's Klinik i Aarhus for et Saar paa Foden. — Han blev ret hurtigt efter amputeret for Gangræna diabeti-cum.« I Sagsomkostninger betaler Sagsøgte til Sagsøgeren 400 Kr. Den idømte Erstatning og de idømte Sagsomkostninger udredes inden 15 Dage.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Vestre Landsret.

I Paadømmelsen har ti Dommere deltaget.

Ni Dommere bemærker følgende:

Efter Dommens Afsigelse har Retslægeraadet udtalt, at det er muligt, at Koldbranden og Betændelsen fra denne kunde være undgaaet, hvis Patienten tidligt var kommet under mere egnet Behandling.

Den i Artiklen givne Beskrivelse af den Behandling, som Grosserer Hansen har været undergivet paa Fodklinikken, er i nogen Grad misvisende, idet det navnlig ikke af Artiklen fremgaar, at Grosserer Hansen oprindeligt henvendte sig for at blive behandlet for haard Hud under Foden. Appellanten findes imidlertid i sin Egenskab af Læge med Føje, i Forbindelse med de berettigede Udtalelser om Annoncen, at have gjort den i længere Tid efter at den egentlige Fodbehandling var afsluttet, fortsatte Saarbehandling, der ligger udenfor Fodklinikens Arbejdsomraade, til Genstand for Kritik. Appellantens Kritik, der er fremkommet i et Fagskrift og angaar en Funktionærs Forhold, findes i det hele ikke at være fremsat paa en saadan Maade, at den kan anses ærekrænkende for Indstævnte, og disse Dommere stemmer herefter for at tage Appellantens Frifindelsespaaestand til Følge.

Sagens Omkostninger for begge Retter findes Indstævnte at burde betale til Appellanten med 600 Kr.

En Dommer, der iøvrigt tiltræder foranstaaende, anser de misvisende Udtalelser om Behandlingen af Patienten for fornærmelige og ikke tilstrækkeligt hjemlede ved Artiklens Formaal og Sted, hvorfor han vil stadfæste Dommen, forsaavidt angaar den ved denne bestemte Mortifikation, medens han af de iøvrigt anførte Grunde mener at kunne undlade Anvendelse af Straf og heller ikke vil tilkende Erstatning.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Appellanten, Læge Hilmar J. Fridericia, bør for Tiltale af Indstævnte, Grosserer Knud Lucas, i denne Sag fri at være.

I Sagsomkostninger for begge Retter betaler Indstævnte til Appellanten 600 Kr., der vil være at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

I Tidsskriftet »Ugeskrift for Læger« for den 16. Oktober 1941 fandtes der en af Sagsøgte, Læge Hilmar J. Fridericia, Aarhus, forfattet Artikel med Overskriften, »Fodspecialister«, der er saalydende:

»I »Aarhus Stiftstidende« 30. September og 1. Oktober d. A. ses et Avertissement fra »Scholl's Privatklinik«, spændende over 3 Spalter, i hvilket bl. a. meddeles, »at 3 Specialister vil være tilstede for at modtage det fodlidende Publikum, foretage Fodundersøgelser og give Vej-

ledning i moderne Separatkabinetter — alt gratis.* Derhos forskellige Reklameskrig.

Der er jo næppe Tvivl om, at det læses af saare mange og at det sammen med »Specialsterne« vandrer rundt hele Landet over. Betegnelsen »Fodlæger« er forbudt, men »Fodspecialist« er endnu ikke forbudt og opfattes af Almenheden som Betegnelse for et Menneske med særlig Lægeuddannelse, og hvor kan det opfattes andet end som Parallel til Øjenspecialist, Ørespecialist ell. lign. Overfor Optikerne vilde man sikkert omgaaende skride ind, hvis de kaldte sig »Øjenspecialister«. — Men hvad Skade kan »Dr.« Scholl's »Kliniker« og andre »Fodspecialister« vel anrette? Det er jo kun Fødderne, det drejer sig om.

En særdeles kultiveret Patient, der langt mere end Almenheden burde kunne forudsættes at vurdere korrekt, kom til mig efter i nogle Maaneder at have gaaet til Behandling paa »Dr.« Scholl's Klinik i Aarhus for et Saar paa Foden.

Han blev ret hurtigt efter amputeret for Gangræna diabeticum.

Er det ikke paa Tide at faa sat en Stopper for det Uvæsen, der drives af Skotøjs- og lign. Forretninger (herunder de Scholl'ske Foretagender), der skiltes med orthopædisk Fagkundskab. Vil en Læge reklamere med en saadan, ved vi, hvad der kræves, men hvilken Basis er der for den nævnte Reklamering?

Den i Artiklen omtalte Annonce i Aarhus Stiftstidende havde følgende Ordlyd:

»Gratis Fodundersøgelse.

Ogsaa i Morgen, Torsdag den 2. Oktober, er der af Scholl truffet den Ordning, at 3 Specialister vil være tilstede fra 9—18, udelukkende for at kunne modtage det fodlidende Publikum, foretage Fodundersøgelser og give Vejledning.

Disse Fodundersøgelser, der foretages i vore moderne Separatkabinetter, er gratis og uden Forpligtelser af nogen Art.

Selv den mest generende Fodlidelse skyldes ofte en Bagatel, der let og hurtigt kan rettes.

Selv om De før har prøvet mekanisk Hjælp som Fodindlæg o. l. uden helt tilfredsstillende Resultat, maa De ikke opgive at blive hjulpet af Scholl.

Scholl's Fodklinik,
Ryesgade 29, (v. Aarhus-Hallen).
Tlf. 1887.*

Færdig fra Trykkeriet den 10. November 1943.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

87. Aargang

Højesteretsaaret 1943.

Nr. 18

Fredag den 22. Oktober.

Efter at Sagsøgeren, Grosserer Knud Lucas, København, der er Indehaver af de her i Landet værende i Artiklen omtalte Scholl's Klinikker og tillige er Generalrepræsentant for The Scholl manufacturing Co., var blevet bekendt med Artiklen, hvis Indhold havde fundet Optagelse i Dagspressen, fremsatte han over for Sagsøgte Krav om, at denne skulde tilbagekalde de — efter Sagsøgerens Formening — i Artiklen indeholdte Beskyldninger, og da Sagsøgte nægtede dette, anlagde Sagsøgeren nærværende Sag. Under denne har han nedlagt Paastand om, at Sagsøgte idømmes Straf efter Straffelovens § 267, Stk. 1, jfr. Stk. 3, og tilpligtes at betale Erstatning for den Sagsøgeren forvoldte Skade, ikke over 10.000 Kr., hvorhos han har paastaet den i Artiklen indeholdte Beskyldning for ved uforsvarligt Forhold at have været Skyld i, at et Menneske maatte underkastes Amputation af et Ben, kendt ubeføjet. Til Begrundelse af sin Paastand har Sagsøgeren navnlig anført, at Sagsøgte, der i sin Artikel ubeføjet giver Udtryk for, at Sagsøgeren ved Benyttelse af Betegnelser som »Fodspecialist«, »Kliniker«, og »Dr.« bibringer Publikum den urigtige Opfattelse, at der ydes det lægelig Specialistbehandling paa Fodklinikkerne, ved misvisende Omtale af Tilfældet med Patienten har givet Læserne af Artiklen det urigtige Indtryk, at Amputationen var en Følge af uforsvarlig Saarbehandling paa Sagsøgerens Klinik i Aarhus. Sagsøgte har herved paa en mod nævnte Straffebestemmelse stridende Maade fremsat en Sigtelse mod Sagsøgeren for at have udvist et Forhold, der maa nedsætte denne i hans Medborgeres Agtelse, og har herved paaført Sagsøgeren et økonomisk Tab.

Sagsøgte har paastaet sig frifundet og har til Støtte herfor gjort gældende, at Artiklen ikke indeholder nogen Sigtelse, der er ærekrænkende for Sagsøgeren. Han har herved nærmere anbragt, at det er hans Opfattelse, at Betegnelser som de af Sagsøgeren fremhævede er egnede til at give Almenheden det urigtige Indtryk, at der i Sagsøgerens Virksomhed ydes lægelig Specialistbehandling, og at dette indebærer en Fare for Publikum. Med Hensyn til Omtalen af det nævnte Uheld, der havde Amputation til Følge, har han anbragt, at Omtalen alene indeholder en rigtig Gengivelse af, hvad der faktisk er sket. Han vil saaledes i det hele ikke have overskredet Ytringsfrihedens Grænser, og selv om dette maatte blive statueret, maa der dog gives ham Frifindelse, idet han ved sin Affattelse af Artiklen og ved at indrykke den i et fagligt Tidsskrift alene har handlet til berettiget Varetagelse af en aabenbar

Almeninteresse. I sidstnævnte Henseende har han henvist til, at Fremhævelsen af Eksemplet med Patienten tjener til at underbygge den af ham fremsatte Kritik mod den Maade, hvorpaa de saakaldte Fodklinikker virker og reklamerer, idet han med Eksemplet har villet vise, hvor farligt det er, naar Patienter i den Tro, at de undergives lægelig Behandling, gaar til saadanne Virksomheder som Sagsøgerens for at faa Behandling for Saar. Med Hensyn til det rejste Erstatningskrav har han paastaet sig frifundet under Anbringende af, at Sagsøgeren ikke kan antages at have lidt noget Tab, og med Hensyn til den paastaaede Mortification har han gjort gældende, at Omtalen af nævnte Uheld saavel efter sin Form som sit Indhold ikke egner sig til at være Genstand for en saadan Retsfølge.

Under Domsforhandlingen for Landsretten har Sagsøgeren afgivet Forklaring om den Behandling, der foregaar paa de af ham drevne Fodklinikker. Hans Forklaring gaar ud paa, at der paa disse foruden Behandling af Fodlidelser med Fodindlæg kun ydes almindelig Fodpleje, navnlig bestaaende i Fjernelse af haard Hud, Operation af Ligtorne etc., at man absolut ikke giver det Udseende af, at Behandlingen er lægelig, men at Behandlingen iøvrigt udføres paa fuldt forsvarlig Maade af et Personale, som har faaet en flere Maaneder lang praktisk og teoretisk Uddannelse i Fodbehandling. Han har herved anført, at der paa hans Klinikker aarligt behandles 18—20.000 Patienter, og at der endnu aldrig er indtruffet noget alvorligt Uheld under Behandlingen. Med Hensyn til Benyttelsen af Ordet »Fodspecialist«, har han henvist til, at denne Betegnelse ikke kan antages at bibringe Publikum, der søger Fodbehandling, det Indtryk, at de opnaar lægelig Specialistbehandling, og at dette ogsaa er den almindelige Opfattelse, fremgaar deraf, at det stadig har været tilladt at benytte Betegnelsen. Med Hensyn til Benyttelsen af Betegnelsen »Dr.« har Sagsøgeren henvist til, at han ikke siden 1936 har benyttet denne Betegnelse paa Skilte over sine Klinikker eller i Annoncer. Den findes alene angivet paa de Sygeplejeartikler, herunder Gummistrømper og Fodindlæg, han som Generalrepræsentant for The Scholl manufacturing Co. forhandler, og Grunden til, at denne Betegnelse, der iøvrigt er indregistreret her i Landet, fortsat benyttes, er, at den anvendes paa Emballage overalt i Verden, hvor Scholl's Artikler forhandles. Han har herved tilføjet, at Scholl, der er amerikansk Fodspecialist, efter sin Uddannelse er berettiget til at benytte Dokortitlen.

Angaaende de nærmere Omstændigheder ved det i Artiklen omtalte Uheld med en Patient bemærkes, at det drejede sig om en ældre Mand, Grosserer Cornelius Hansen, Aarhus, og at Behandlingen af ham blev foretaget af Fru Herdis Hertz Hansen, Aarhus, der da var Bestyrer af Sagsøgerens Klinik for Fodpleje i Aarhus.

Under Domsforhandlingen for Landsretten har Sagsøgte under Partsansvar forklaret, at Grosserer Hansen søgte ham første Gang den 20. Juni 1940, og at han da havde et ca. Tøre stort Saar under den ene Fod, hvilket Saar var urent. Sagsøgte behandlede Saaret, bl. a. med Gaze dypet i en Lapisopløsning. Patienten kom igen den 24. og atter den 27. s. M. Da det ogsaa denne Gang viste sig, at Saaret ikke havde villet heles, tog Sagsøgeren en Urinprøve, og efter at have kon-

stateret Sukker i Urinen, ordinerede han den 29. Juni 1940 Indlæggelse paa Hospitalet, hvor Grosserer Hansen den 15. Juli s. A. blev underkastet Amputation (Laaramputation) af det paagældende Ben, i hvilket der var gaaet Koldbrand.

Grosserer Cornelius Hansen har forklaret, at han igennem 4—5 Aar mange Gange er blevet behandlet paa Scholl's Fodklinik, saa ofte Fødderne generede ham, formentlig ca. 1 Gang hveranden Maaned. Vidnet er aldrig tidligere blevet behandlet af andre Fodlæger, og han var absolut tilfreds med Behandlingen. Da han henvendte sig paa Scholl's Klinik, regnede han ikke med at komme under lægelig Behandling, men paa den anden Side har man ikke paa Klinikken udtrykkelig gjort ham opmærksom paa, at der ikke fandt nogen lægelig Behandling Sted. Dette Spørgsmaal har Vidnet overhovedet ikke tænkt paa. Der har ikke tidligere været Uheld ved Behandlingerne paa Klinikken. Vidnet vidste ikke, at en Rift i Foden kunde være særlig farlig for en Person, der lider af Sukkersyge, og hverken hans tidligere Læge eller hans nuværende, der var bortrejst, da Vidnet henvendte sig til Sagsøgte, har gjort ham opmærksom paa dette. Da Vidnet henvendte sig til Sagsøgte, fortalte han ikke denne, at han havde Sukkersyge, og Sagsøgte blev først gjort bekendt hermed, da der gik Koldbrand i Saaret. Sagsøgte spurgte først, da Koldbranden var blevet konstateret, om Vidnet havde Sukkersyge. Den Beskadigelse, Vidnet fik paa Klinikken, var et Hul under den store Taa, ikke nogen Rift, og den er fremkommet ved, at Fru Hertz Hansen har skaaret for dybt ved Fjernelsen af den haarde Hud, hvilket hun dog ikke omtalte over for ham. Vidnet opdagede først Saaret et Par Dage efter, og han gik derefter ned paa Klinikken, hvor han fik smurt Salve paa og lagt Plaster over. Denne Behandling blev gentaget 4 Gange, men da det ikke hjalp, idet Saaret tværtimod blev større, gik Vidnet til Sagsøgte. Der var da gaaet ialt ca. 3 Uger efter den uheldige Behandling og ca. 4—6 Dage efter den sidste Behandling paa Klinikken. Vidnet var hos Sagsøgte ialt 4 Gange og blev saa indlagt paa Hospitalet. Han er ikke af Sagsøgerens Klinik blevet afkrævet Betaling for de nævnte Behandlinger af Saaret. Vidnet har endelig udsagt, at han ikke af Fru Herdis Hertz Hansen er blevet henvist til Læge.

Fru Herdis Hertz Hansen har forklaret, at hun har faaet sin Uddannelse paa Scholl's Klinik i København, og at hun i 8 Aar har været ansat paa Klinikken i Aarhus som Bestyrer af denne. Efter Vidnets Mening kan det ikke undgaas, at der ved Behandlingerne af og til forarsages en Rift i Huden, i hvilket Tilfælde Saaret renses ud med en 5 pCt. Lapisopløsning, hvorefter der anlægges en lille Forbinding. Vidnet er kendt med, hvad der i saadanne Tilfælde skal foretages, dels fra Arbejdet paa Klinikken, dels fra sin Samariteruddannelse. Angaaende det heromhandlede Tilfælde har hun forklaret, at Grosserer Hansen den paagældende Dag blev behandlet for haard Hud under Fødderne. Den haarde Hud blev slebet af med en elektrisk Fræser, og under Behandlingen opdagede Vidnet, at der var ligesom en Vable. Vidnet mener, at den fandtes før Behandlingen og ikke er fremkommet ved denne. Vidnet rensede Vablen ud med Lapis og lagde Plaster paa, men hun sagde ikke noget til Grosserer Hansen, idet hun regnede med, at den vilde for-

svinde af sig selv. Ca. 8 Dage senere kom Grosserer Hansen igen og sagde, at han havde ondt i Foden. Vablen var der stadig, men Vidnet syntes ikke, den var vokset. Hun vaskede den ud og smurte Salve paa og sagde til Hansen om at komme igen højst 8 Dage senere. Der gik længere Tid end 8 Dage, inden han kom igen, og Vidnet saa da, at Vablen ikke var kommet sig, hvorfor hun sagde til Hansen, at det saa ud til, at den ikke vilde læges, og at hun syntes, at han skulde gaa til Læge, hvortil han svarede: »Aah, det vil jeg saa nødig«. Ca. 14 Dage senere kom han igen, og Vidnet saa da, at Vablen var blevet lidt større. Saa vidt Vidnet husker, kom Hansen denne Gang, uden at det var aftalt. Vidnet fortsatte Behandlingen, men udtalte sig iøvrigt ikke om Sagen, og hun opfordrede ikke paany Hansen til at gaa til Læge, idet hun regnede med, at det var nok at sige det een Gang. Det var som Hovedregel Vidnet, der behandlede Hansen. Han har ikke sagt noget om, at han led af Sukkersyge, og han er heller ikke blevet spurgt derom. Hvis Vidnet havde været klar over, at han led af denne Sygdom, hvilket Patienterne selv plejer at meddele, var han straks blevet henvist til en Læge. Efter at være foreholdt den af Grosserer Hansen afgivne Forklaring har hun fastholdt Rigtigheden af den af hende afgivne og herunder navnlig, at hun har henvist Hansen til at gaa til Læge, hvilket hun husker paa det Svar, han gav hende. Under Domsforhandlingen for Landsretten har Vidnet, som nu driver selvstændig Forretning, yderligere forklaret, at Vablen, der var nok saa stor som en Enøre, var til Stede og var bristet, da Grosserer Hansen indfandt sig for at faa Fodbehandling. Vablen havde ingen Forbindelse med denne Behandling, idet den fandtes paa et andet Sted, og hun mener iøvrigt ikke, at hun under Fodbehandling benyttede Kniv. Hun har yderligere forklaret, at der ikke vilde danne sig Hud over Vablen, og at Huden gik af i Flager. Over for Landsretten har Vidnet bestemt fastholdt sin Forklaring om, at hun henviste Grosserer Hansen til at gaa til Læge.

Efter at Lægeforeningen havde tilsagt Sagsøgte sin Støtte, forelagde den Sagen for Sundhedsstyrelsen med Forespørgsel, om denne i Anledning af den skete Behandling fandt Anledning til Indgriben over for Sagsøgeren i Henhold til Lægeloven. Sundhedsstyrelsen forelagde derefter Sagen for Retslægeraadet, der i en Erklæring af 9. Februar 1942 bl. a. udtaler:

»— — — Det drejer sig i nærværende Sag om en 70-aarig Mand med Sukkersyge konstateret 10 Aar tidligere.

Det er velkendt, at selv smaa Læsioner, f. Eks. fremkomne ved Pedicure, for saadanne Patienter kan faa meget alvorlige Følger, og det er en god Regel, der formentlig ogsaa almindeligt indprentes saadanne Patienter, at de bør udvise stor Forsigtighed i Retning af at undgaa saadanne Læsioner, og at opstaaede Smaalæsioner bør behandles omhyggeligt.

Det bør kunne forudsættes, at ogsaa de saakaldte Fodspecialister er vidende om dette Forhold og undlader at fortsætte Behandling i saadanne Tilfælde samt sørger for at gøre Patienterne opmærksom paa, at de bør søge Læge.

I nærværende Tilfælde er det af de foreliggende Oplysninger ikke muligt at danne sig nogen sikker Opfattelse af Tilstanden i Maj 1940, da Behandlingen paa Fodklinikken fandt Sted. Der tales — — — primært om en »lille Rift«, senere om en »Vable«, der skylles med Lapis. Behandlingen fandt Sted gentagne Gange med nogle (5—6) Dages Mellemrum.

Det er allerede meget betænkeligt, at Fodklinikken fortsatte Behandlingen, naar Lidelsen ikke hurtigere svinder, men hvis Fodklinikken — — — derefter har opfordret Patienten til at søge Læge, kan Fodklinikken næppe siges at have handlet uforsvarligt med Forsøget paa at helbrede den ved Pedicuren fremkomne Læsion og dennes Følger; det maa i denne Sammenhæng erindres, at Læge Fridericia, da Patienten 20. Juni 1940 søgte ham, paa dette senere Tidspunkt fandt Tilstanden saa lidet alarmerende, at ambulant Behandling anvendtes indtil 29. Juni. Hvis Klinikken derimod, saaledes som det hævdes af Patienten — — — aldrig har antydnet, at han burde søge Læge, maa dette efter Retslægeraadets Mening anses for uforsvarligt.«

Efter at Sagen havde været foretaget inden Aarhus Købstads Civilret, blev den paany forelagt Retslægeraadet, der i en ny Erklæring af 27. Maj 1942 udtaler:

»Ildet Retslægeraadet henviser til sin svarskrivelse af 9. februar 1942 skal raadet — efter at have gjort sig bekendt med forklaringerne i retsmødet den 30. marts 1942 — bemærke, at det vedvarende ikke er muligt at faa en sikker opfattelse af tilstanden paa det tidspunkt, da behandlingen fandt sted.

Efter grosserer Cornelius Hansens forklaring drejede det sig om en læsion fremkommen ved fjernelse af haard hud. Fru Herdis Hansens forklaring slutter med at hævde, at det drejede sig om en vable fremkommet paa andet sted end der, hvor behandling fandt sted og uafhængig af denne. Det er ikke klart, hvad fru Hansen egentlig har foretaget sig med denne »Vable«: der tales om at »rense ud« og »vaske ud« med Lapis, hvilket formentlig er udtryk for, at vablen maa være bristet eller er blevet aabnet med deraf følgende øgede muligheder for infektion. Da fru Hansen angiver, at hun straks vilde have henvist til læge, hvis hun havde vidst, at patienten havde sukkersyge, og da hun saaledes maa antages at have været vidende om den rolle tilstedeværelsen af sukkersyge kan spille for forløbet af smaalæsioner og saar paa tær og fødder, er det meget uheldigt, at hun uden at udsørge patienten om eventuel sukkersyge har fortsat med at behandle. Selv om patienten paa en henstilling om at søge læge har svaret, at han nødigt vil gøre dette, burde hun have afvist fortsat at paatage sig behandling. — — —«

Der findes nu at maatte gives Sagsøgeren Medhold i, at Artiklens Omtale af Uheldet med Patienten indeholder en saadan Gengivelse af det passerede, at Læseren — og navnlig den læge Læser af Dagblade, i hvilke Sagsøgte maatte paaregne, at Artiklens Indhold vilde blive omtalt — maa faa det Indtryk, at Patienten som Følge af en langvarig og uheldig Saarbehandling paa Sagsøgerens Klinik maatte lade sig underkaste Amputation kort efter Behandlingens Afslutning. Da derhos Bi-

bringelsen af et saadant Indtryk maa anses for ubeføjet, idet det ikke findes godtgjort, at Klinikens Behandling, der ydes som en vederlagsfri Tjeneste i naturlig Tilknytning til en egentlig Fodbehandling af en fast Kunde, har været uforsvarlig, hvorved særlig bemærkes, at der efter den af Fru Hertz Hansen afgivne detaljerede Forklaring maa gaas ud fra, at hun under Grosserer Hansens tredie Besøg har henvist ham til Læge, og at Tilfældet iøvrigt, medens hun behandlede det, har været lidet foruroligende, findes Sagsøgte paa en mod Straffelovens § 267, Stk. 1, jfr. Stk. 3, stridende Maade at have fremsat en Sigtelse mod Sagsøgeren for et Forhold, som maatte nedsætte ham i Medborgeres Agtelse. Herefter, og idet der under de saaledes foreliggende Omstændigheder ikke vil kunne tillægges Sagsøgte Frifindelse som Følge af, at han som paastaet alene har handlet til berettiget Varetagelse af en aabenbar Almeninteresse ved som sket i Artiklen at underbygge sin Kritik af Sagsøgerens og andre lignende Virksomheders Forretningsmetoder ved Fremhævelse af et advarende Tilfælde — som iøvrigt laa over et Aar tilbage i Tiden — vil Sagsøgte være at anse efter nævnte Straffebestemmelse med en Straf, der findes at kunne bestemmes til 20 Statskassen tilfaldende Dagbøder paa 25 Kr., for hvilke Forvandlingsstraffen vil være at fastsætte til Hæfte i 20 Dage. I Overensstemmelse men den derom nedlagte Paastand vil den af Sagsøgte efter det anførte uretmæssigt fremsatte Beskyldning mod Sagsøgeren for ved uforsvarligt Forhold at have været Skyld i, at et Menneske maatte lade sig underkaste Amputation, være at kende ubeføjet som nedenfor nærmere angivet.

Sagsøgeren har til Begrundelse af den af ham nedlagte Erstatningspaastand anført, at han vel ikke er i Stand til at godtgøre, at Artiklen har medført Nedgang i hans Forretningsindtægt, men han har paa forskellig Maade mærket dens skadelige Virkninger, og han vil navnlig mene, at Artiklen har skadet ham i hans Forhold til Lægerne, som han ellers har staaet paa en god Fod med, og fra hvem han modtager Henvisninger af Patienter, der skal forsynes med Sygeplejeartikler. Han har iøvrigt henvist til, at Artiklen har fundet vid Udbredelse i Dagspressen, i hvis Spalter og Gadeplakater Artiklens Indhold er blevet gengivet paa en yderst sensationel Maade, og han vil mene, at der skal megen Reklame — paa hvilken han i Forvejen ofrer flere Tusinde Kroner om Aaret — til at opveje den skadelige Artikels Virkninger.

Uanset, at Sagsøgeren ikke har været i Stand til at godtgøre noget bestemt Tab, findes der dog at foreligge en saadan Formodning for, at der er tilføjet ham Skade, at der bør tilkendes ham Skadeserstatning, og denne findes skønsmæssigt at kunne ansættes til 2000 Kr.

I Sagsomkostninger vil Sagsøgte derhos have at betale til Sagsøgeren 400 Kr.

Tirsdag den 26. Oktober.

Nr. 214/1943. Proprietær **Chr. Bramsen** (Rode)

m o d

fhv. Proprietær **Ejner Stenderup** (Bruun).

(Spørgsmaal om Gyldigheden af en Opsigelse).

Dom afsagt af Retten for Kolding Købstad m. v. den 14. April 1942: Den af Sagsøgeren, Proprietær Chr. Bramsen, »Lauritsminde«, den 11. Februar 1943 foretagne Opsigelse af Sagsøgte, fhv. Proprietær Ejner Stenderup's Lejemaal af Villaejendommen Matr. Nr. 14 c og 14 e Sdr. Stenderup By og Sogn til Ophør den 1. Juni 1943 godkendes. Sagens Omkostninger ophæves.

Vestre Landsrets Dom af 27. Maj 1943 (III Afd.): Appellanten, fhv. Proprietær Ejner Stenderup, bør for Tiltale af Indstævnte, Proprietær Chr. Bramsen, i denne Sag fri at være. Til Appellanten betaler Indstævnte Sagens Omkostninger for begge Retter med 300 Kr., der udredes inden 15 Dage.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Vestre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret gaar Appellantens Paastand ud paa, at Indstævnte tilpligtes at fraflytte Villaen inden en af Retten fastsat Frist.

Fem Dommere bemærker følgende:

I den af Frk. Anna Bramsen med Indstævnte oprettede Lejekontrakt, der blev underskrevet af Indstævnte den 28. Maj 1940 og af Frk. Bramsen den 7. Juni 1940, hedder det, at Villaen udlejes »for Tidsrummet 1. Maj d. A. til 30. April 1941«, og at Lejemaalet har taget sin Begyndelse«. Det er ikke oplyst, om dette havde fundet Sted den 1. Maj 1940.

I Skrivelse af 31. Januar 1943 til Indstævnte opsagde Landsretssagfører Juhl paa Frk. Bramsens Vegne Lejemaalet til Ophør den 1. Maj 1943, men i Skrivelse af 1. Februar 1943 svarede Indstævnte, at Opsigelsen ikke var lovmedholdelig og derfor nægtedes modtaget.

Da det maa antages, at Villaen ikke var eller havde været udlejet den 1. September 1939, har enten den nævnte Opsigelse eller Appellantens Opsigelse af 11. Februar 1943 været lovlig, jfr. Lejelovens § 55.

Af Højesteret er der nægtet Appellanten Tilladelse til for Højesteret at støtte sin Paastand paa den ikke tidligere paa-beraabte Opsigelse af 31. Januar 1943.

Gartner Hansen blev efter Underrettsdommens Afsigelse gift den 26. April 1943 og boer for Tiden midlertidigt i et Karlekammer paa »Lauritsminde«, medens hans Hustru og deres lille Barn midlertidig opholder sig hos hendes Forældre.

I en Skrivelse af 24. Juni 1943 har Sdr. Stenderup Sogneraad udtalt, at Appellanten »efter Sogneraadets Formening af erhvervsmæssige Grunde selv har Brug for Villa »Mizpa«, idet det sikkert vil blive vanskeligt for ham at faa en kvalificeret, gift Gartner til Frugtplantagen, hvis han skal bo i Byen ca. 3½ km derfra.«

Under Hensyn til samtlige foreliggende Omstændigheder, derunder det betydelige Omfang af Appellantens Frugtplantage-Virksomhed og de stedlige Forholds udpræget landlige Karakter, finder disse Dommere, at Opsigelsen af 11. Februar 1943 har haft Hjemmel i Lejelovens § 56, Stk. 1, Nr. 7, jfr. Lovbekg. Nr. 266 af 29. Maj 1943 § 56, Stk. 1, Nr. 8, og stemmer herefter for at tage Appellantens Paastand til Følge, saaledes at Fristen fastsættes til den 1. Februar 1944.

Med Hensyn til Sagens Omkostninger for Underretten vil disse Dommere stadfæste Underrettens Dom, medens de vil paalægge Indstævnte at betale Sagens Omkostninger for Landsretten og Højesteret med 400 Kr.

Fire Dommere bemærker, at den i Lejelov § 57, Stk. 1, jfr. § 55, omhandlede Frist maa regnes fra 1. Maj 1940, da Lejekontrakten lyder paa et Lejemaal fra 1. Maj 1940, og der ikke er Holdepunkter for at antage, at Begyndelsestidspunktet alligevel skulde være et senere.

Herefter og iøvrigt i Henhold til de i Landsrettens Dom anførte Grunde stemmer disse Dommere for at stadfæste denne Dom.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Indstævnte, fhv. Proprietær Ejner Stenderup, bør inden 1. Februar 1944 fraflytte Villaejendommen Matr. Nr. 14 c og 14 e, Sdr. Stenderup By og Sogn.

I Henseende til Sagens Omkostninger for Underretten bør dennes Dom ved Magt at stande. I Sagsomkostninger for Landsretten og Højesteret betaler Indstævnte 400 Kr. til Appellanten, Proprietær Chr. Bramsen, inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Underrettsdommens Præmisser er saalydende:

Efter at Sagsøgeren, Proprietær Chr. Bramsen, ved tinglyst Skøde af 9. Februar 1943 havde erhvervet Villaejendommen Matr. Nr. 14 c

og 14 e Sdr. Stenderup By og Sogn, opsigde han gennem Landsrets-sagfører Juhl, Kolding, ved Brev af 11. Februar 1943 Sagsøgte, fhv. Proprietær Ejner Stenderups Lejemaal i Villaen til Ophør 1. Juni 1943 under Henviſning til, at han ſkulde benytte Villaen til Bolig for en gift Medarbejder, der paſſer den ham tilhørende ved Villaen liggende Frugt-plantage, idet den nævnte Medhjælper vilde forlade Stillingen, hvis han ikke kunde faa Bolig. I Brev af 15. Februar 1943 svarede Sagsøgte, at han ikke vilde godkende Opsigelsen.

Sagsøgeren har derefter ved Stævning af 22. Februar 1943 indleveret til Berømmelse den 23. s. M., rejst nærværende Sag og paastaar den skete Opsigelse godkendt.

Sagsøgte paastaar Frifindelse.

Parterne og Gartner Claus Gørding Hansen har afgivet Forklaring under Sagen.

Af Forklaringerne fremgaar følgende:

Paa »Lauritsminde« og umiddelbart op til Villaen, der er bygget paa en Parcel fra Gaarden, er anlagt en 15 Tdr. Land stor Frugtplantage, hvorhos andetsteds paa »Lauritsminde«s Jorder et Areal paa 5 Tdr. Land er beplantet med Frugttræer. Til at paſſe de 2 Plantager har Sagsøgeren siden 1. April 1942 haft Vidnet Gartner Hansen, der har 2 Medhjælpere til Arbejdet, og ſom i ſin Tid blev antaget ſaaledes, at han efter nogen Tids Forløb ſkulde kunne gifte ſig. Paa »Lauritsminde« er der ingen Mulighed for at ſkaffe ham Bolig ſom gift. Det har endvidere viſt ſig umuligt for Vidnet at ſkaffe ſig en Bolig ſom gift andetsteds i Nærheden af Plantagen. Det nærmeste Sted, han kan faa ſaadan Lejlighed, er i Sdr. Stenderup, ca. 3 km fra Plantagen, men dels kan den eneste Lejlighed, han der kan faa, kun faas for 2—3 Maaneder, idet Ejeren af den paagældende Ejendom ſelv til den Tid ſkal giftes og benytte Lejligheden — den eneste i Ejendommen — og dels ligger denne Lejlighed ſaa langt fra Plantagen, at han maatte cykle frem og tilbage, og det har han ikke Cykelgummi til. Kan Vidnet ikke inden kortere Tid faa varig Bolig ſom gift, vil han ikke forblive i Tjeneste hos Sagsøgeren. I Villaen findes 4 Værelſer og en Veranda eller Vinterhave i Stueetagen og et Soveværelſe ſamt 4 mindre Værelſer paa 1. Sal. Sagsøgte har beboet Villaen, ſiden han ſolgte en ham tilhørende Gaard i Sdr. Stenderup. Han lejede den oprindelig for 1 Aar, men Lejemaalet er derefter ſtiltiende fortsat. Sagsøgte driver intet Erhverv.

Sagsøgeren støtter ſin Paastand paa Lejelovens § 56, Nr. 7, idet han gør gældende, at der for ham er knyttet betydelige erhvervsmæssige Interesser til, at han kan bruge Villaen ſom Bolig for ſin nævnte Gartner og dennes 2 Medhjælpere, i hvilken Henseende han har henviſt til, at Gartneren er en meget dygtig Mand, at det er uheldigt at ſkifte Gartner for tit, og at hans Brutto-Indtægt af Plantagedriften i de senere Aar har andraget 20—30.000 Kr. om Aaret. Han henviſer derhos til, at Sagsøgte, der beboer Villaen alene ſammen med ſin Hustru, ikke driver noget Erhverv og derfor kan bo hvorsomhelſt. Endelig anfører han, at han forgæves har tilbudt Sagsøgte at beholde Lejligheden i Villaens Stueetage, men Sagsøgte har afslaaet at nøjes med denne Del af Villaen.

Sagsøgte bestrider, at det er af betydelig erhvervsmæssig Interesse for Sagsøgeren at faa Raadighed over Villaen, og henviser til, at han forgæves har søgt at skaffe sig anden Lejlighed.

Efter det foreliggende findes betydelige erhvervsmæssige Hensyn at tale for at indrømme Sagsøgerens Ønske. Herefter og under Hensyn til, at Sagsøgte, da han ikke driver noget Erhverv, kan bo hvorsomhelst, skønnes Sagsøgerens Paastand at burde tages til Følge.

Sagens Omkostninger findes at kunne ophæves.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom er afsagt den 14. April 1943 af Retten for Kolding Købstad m. v.

For Landsretten er det oplyst, at den i Sagen omhandlede Villa er opført af den tidligere Ejer af »Lauritsminde« Indstævntes nu afdøde Fader, til eget Brug, at der til den hører et Jordtilliggende paa knap en Tønde Land, og at Villaejendommen efter Indstævntes Forældres Død har været ejet af hans Søster, Læge Frk. Anna Bramsen, Christiansfeld, indtil den blev overdraget Indstævnte ved det i Dommen nævnte Skøde, medens Indstævnte i mange Aar har ejet »Lauritsminde«, og ligeledes i en Aarrække har drevet den i Sagen omhandlede Frugtplantage. Det er endvidere oplyst, at Plantagens Frugtudbytte i Aarene 1940, 1941 og 1942 har udgjort henholdsvis ca. 35.000 kg, ca. 73.000 kg og ca. 58.000 kg.

Efter alt foreliggende, derunder Boligens Beskaffenhed og dens paa-tænkte Anvendelse, findes det ikke godtgjort, at der foreligger betydelige erhvervsmæssige Hensyn eller andre Grunde, der gør det særligt magtpaaliggende for Indstævnte at blive løst fra Lejemaalet, hvorfor den foreliggende Opsigelse ikke vil kunne godkendes i Henhold til Lejelovens § 56, Nr. 7, og Appellantens Frifindelsespaastand vil herefter være at tage til Følge.

I Sagsomkostninger for begge Retter vil Indstævnte have at betale 300 Kr. til Appellanten.

Nr. 164/1942. **Overgartner Kai Georg Vilhelm Holmberg**
(Svane)

mod

Fru Maja Sonja Louise Holmberg, f. Rudolph
(Hartvig Jacobsen efter Ordre).

(Tvist om Separationsvilkaar).

Dom afsagt af Københavns Amts nordre Birks Ret den 17. December 1941: Sagsøgerinden, Fru Maja Sonja Louise Holmberg, f. Rudolph, og Sagsøgte, Overgartner Kai Georg Vilhelm Holmberg,

bør være separerede. Forældremyndigheden over Ægtefællernes 2 Fællesbørn, Bent Erik Svend Holmberg, født den 19. Marts 1929, og Tove Holmberg, født den 31. Marts 1937, tillægges Sagsøgerinden, medens Forældremyndigheden over Fællesbarnet Niels Emil Kai Holmberg, født den 19. September 1927, tillægges Sagsøgte. Sagsøgte bør derhos svare Underholdsbidrag efter Overøvrighedens nærmere Bestemmelse til Sagsøgerindens samt de to Børns Underhold, der undergives hendes Forældremyndighed og Forsorg. Sagens Omkostninger ophæves.

Østre Landsrets Dom af 11. April 1942 (V Afd.): Den indankede Dom bør, forsaavidt paaanket er, med Hensyn til Fællesbarnet Tove Holmberg, født den 31. Marts 1937, ved Magt at stande, medens Dommen forsaavidt den er paaanket med Hensyn til Fællesbarnet Bent Erik Svend Holmberg, født den 19. Marts 1929, ændres derhen, at Forældremyndigheden over samme tillægges Appellanten, Overgartner Kai Georg Vilhelm Holmberg, hvis i Dommen nævnte Bidragspligt til dette Barn saaledes bortfalder. Sagens Omkostninger for Landsretten ophæves.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret har Appellanten paastaet Landsrettens Dom ændret derhen, at han faar tilkendt Forældremyndigheden ogsaa over Barnet Tove.

Indstævnte har paastaet Landsrettens Dom stadfæstet.

I Henhold til de i Landsrettens Dom anførte Grunde vil den, forsaavidt den foreligger Højesteret til Prøvelse, være at stadfæste.

Med Hensyn til Sagens Omkostninger for Højesteret vil der være at forholde som nedenfor anført.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør, saavidt paaanket er, ved Magt at stande.

I Salær for Højesteret til Højesteretssagfører Hartvig Jacobsen betaler Appellanten, Overgartner Kai Georg Vilhelm Holmberg, 200 Kr., der udredes inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Underrettsdommens Præmisser er saalydende:

Under denne Sag har Sagsøgerinden, Fru Maja Sonja Louise Holmberg, født Rudolph, som den 27. Maj 1927 indgik Ægteskab med Sagsøgte, Overgartner Kai Georg Vilhelm Holmberg, paastaet Separation fra sin nævnte Ægtefælle paa Vilkaar, at Forældremyndigheden over Ægtefællernes to yngste Fællesbørn, Bent Erik Svend Holmberg, født

den 19. Marts 1929, og Tove Holmberg, født den 31. Marts 1937, tillægges Sagsøgerinden, medens Forældremyndigheden over det ældste Fællesbarn, Niels Emil Kai Holmberg, født den 19. September 1927, tillægges Sagsøgte, og at Sagsøgte tilpligtes at svare Underholdsbidrag efter Overøvrighedens nærmere Bestemmelse til Sagsøgerindens samt de to yngste Børns Underhold.

Til Støtte for sin Paastand om Separationsdom paa de nævnte Vilkaar har Sagsøgerinden anført, at Forholdet mellem Ægtefællerne er ødelagt.

Sagsøgte har erklæret intet at have imod Dom til Separation, men har med Hensyn til Vilkaarene for denne principalt paastaaet sig Forældremyndigheden tillagt over alle 3 Fællesbørn, subsidiært alene over det ældste og det yngste Barn. Til Støtte for sit Krav om at erholde Forældremyndigheden over samtlige Børn har Sagsøgte anført, at Hovedskylden for Ægteskabets Ødelæggelse maa lægges paa Sagsøgerinden, der derhos maa anses for uegnet som Opdrager af Børnene.

Under Sagen har Parterne afgivet Forklaring inden Retten, og gennem det herved fremkomne findes det tilstrækkelig godtgjort, at Forholdet mellem Ægtefællerne er ødelagt, saaledes at der i Medfør af § 53, 2. Stk., i Lov Nr. 276 af 30. Juni 1922 om Ægteskabs Indgaaelse og Opløsning vil kunne gives Dom til Separation.

Med Hensyn til Vilkaarene for Separationen bemærkes, at det ikke er godtgjort gennem det under Sagen oplyste, at Sagsøgerinden maa antages at bære Hovedskylden for Ægteskabets Ødelæggelse. Og da det ej heller kan antages, at hun er uegnet til at opdrage Børnene, findes det efter de to yngste Børns Alder — for det yngste Barns Vedkommende tillige dets Køn — bedst stemmende med deres Tarv, at de undergives deres Moders Forældremyndighed og Forsorg.

Herefter vil der i det Hele kunne gives Dom paa Sagsøgerindens Vilkaar.

Sagens Omkostninger findes efter Omstændighederne at kunne ophæves.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom, der er afsagt den 17. December 1941 af Københavns Amts nordre Birks Ret for borgerlige Sager, paastaas af Appellanten, Overgartner Kai Georg Vilhelm Holmberg, i Henseende til Vilkaar ændret derhen, at Appellanten erholder Forældremyndigheden ogsaa over Fællesbørnene Bent og Tove, subsidiært sidstnævnte.

Indstævnte, Fru Maja Sonja Louise Holmberg, f. Rudolph, paastaar Stadfæstelse.

For Landsretten har Parterne afgivet Forklaring saavel under Domsforhandlingen som under en Reassumption af denne.

Medens det maa tiltrædes, at Forældremyndigheden over Tove, født den 31. Marts 1937, er tillagt Moderen, findes det efter alt for Landsretten foreliggende bedst stemmende med Barnets Tarv, at Forældremyndigheden over Bent, født den 19. Marts 1929, tillægges Faderen, hvis i Dommen nævnte Bidragspligt til dette Barn saaledes bortfalder.

Som Følge af det foranførte vil Dommen i Henseende til de for Landsretten omtvistede Vilkaar være dels at stadfæste, dels at forandre. Sagens Omkostninger for Landsretten vil efter Omstændighederne være at ophæve.

Onsdag den 27. Oktober.

Nr. 15/1943. Mekaniker **Johs. Petersen** og Telefonmontør **Larsen** (Hartvig Jacobsen) mod

Gaardejer **Gunnar Hansen** (Carstensen).

(Udlevering af Skindet af en skudt Sølvræv).

Dom afsagt af Retten for Sorø Købstad m. v. den 12. Marts 1942: De Indstævnte, Mekaniker Johs. Petersen, Slagelsevej 6, Sorø, og Telefonmontør M. Larsen, Banevejen 26, Frederiksberg, Sorø, bør til Sagsøgeren, Gaardejer Gunnar Hansen, Rævefarmen, Bromme, udlevere Skindet af ovennævnte den 11. Januar 1942 skudte Sølvræv. I Sagsomkostninger betaler de Indstævnte een for begge og begge for een til Sagsøgeren 60 Kr. De idømte Sagsomkostninger at udrede og Dommen iøvrigt at efterkomme inden 15 Dage.

Østre Landsrets Dom af 1. September 1942 (II Afd.): Underrettens Dom bør ved Magt at stande. Appellanterne, Mekaniker Johs. Petersen og Telefonmontør Larsen, betaler een for begge og begge for een til Indstævnte, Gaardejer Gunnar Hansen, Sagens Omkostninger for Landsretten med 150 Kr. Det idømte at udrede og Dommen i det hele at efterkomme inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den være at stadfæste.

I Sagsomkostninger for Højesteret findes Appellanterne in solidum at burde betale 300 Kr. til Indstævnte.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

I Sagsomkostninger for Højesteret betaler Appellanterne, Mekaniker Johs. Petersen og Telefonmontør Larsen, een for begge og begge for een 300 Kr. til Indstævnte, Gaardejer Gunnar Hansen.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Underrettsdommens Præmisser er saalydende:

Under nærværende Sag har Sagsøgeren, Gaardejer Gunnar Hansen, Bromme pr. Munkebjergby, nedlagt Paastand om, at de Indstævnte, Mechaniker Johs. Petersen, Slagelsevej 6, Sorø, og Telefonmontør M. Larsen, Banevejen 26, Frederiksberg, Sorø, tilpligtes at udlevere Skindet af en Sølvræv, som de under en Jagttur den 11. Januar 1942 har skudt, og som den 1. September 1941 brød ud af Sagsøgerens Rævefarm ved Bromme.

De Indstævnte har paastaaet Frifindelse, idet de har gjort gældende, at Nedlæggelsen af en Sølvræv, der har levet saa længe i Frihed, maa stilles i Klasse med Nedlæggelse af almindeligt Vildt, saaledes at Dyret maa tilhøre dem.

Sagsøgeren har som Part bl. a. forklaret følgende:

Sølvræven, der var født den 2. Maj 1941, løb bort fra Rævegaarden, medens Pelsdyravlerforeningens Konsulent var ved at mærke de unge Dyr. Sagsøgeren udfoldede den første Timestid Bestræbelser for at fange den, men det lykkedes ikke. Han forhørte sig derefter hos Naboerne, men ingen havde set den. En Maanedstid efter, at Ræven var sluppet bort, blev det meddelt Sagsøgeren, at den var set i Krøjerup, ca. 3 km ira Rævegaarden. Han forsøgte sammen med en anden at fange den, men det lykkedes ikke. Den var ikke meget vild. Den løb blot et Stykke, naar man gik efter den, og blev saa staaende. Han har senere hørt, at den flere Gange er blevet set i Krøjerup og Omegn, men Underretningen hierom har naaet ham saa sent, at det ikke kunde nytte at anstille en Eftersøgning. Han anslaa Rævens Værdi, da den blev skudt, til 275 à 300 Kr. og Gennemsnitsværdien af Sølvræve til ca. 200 Kr. Han har siden 1936 haft Sølvrævefarm. Det er kun i dette ene Tilfælde sket, at et Dyr er løbet bort.

Aksel Hansen, Krøjerup, har som Vidne forklaret, at han — vistnok den 17. September 1941 — hjalp Sagsøgeren med at søge at fange Sølvræven i Krøjerup. Den var ikke videre vild, man kunde komme ret tæt hen til den, men det lykkedes ikke at fange den. Vidnet, der har passet en Sølvrævefarm i Krøjerup i 9 Aar, har videre forklaret, at der sidste Efteraar undløb en Sølvræv fra Farmen, og at det samme skete for en Del Aar siden. I det ene Tilfælde blev Ræven fanget Dagen efter, og i det andet blev den skudt ligeledes Dagen efter, at den var bortløbet.

Det er oplyst under Sagen, at Ræven blev skudt paa Indstævnte Larsens Jagtterræn i Bjernede, i Luftlinie ca. 10 km fra Sagsøgerens Rævegaard, Kl. 10—11 om Formiddagen af Indstævnte Petersen, der var inviteret med paa Jagten.

Indstævnte Petersen har forklaret, at han skød Ræven paa en Afstand af ca. 60 Alen, og at han kun saa den et Øjeblik, før han skød den. Den gjorde Indtryk af at være meget sky, idet den straks vendte om, da den saa ham. Han antog den for en Moseræv, men efter at den var skudt, kunde han straks se, at det var en Sølvræv.

Der findes ikke at kunne gives de Indstævnte Medhold i, at en fra en Rævegaard bortløbet Sølvræv, som i nogen Tid har levet i Frihed, maa stilles i Klasse med almindeligt Vildt, idet Sølvræve ikke i Almindelighed lever i fri Tilstand her i Landet, men benyttes til Pelsdyravl i Rævegaarde og er langt værdifuldere end almindelige Ræve.

Som Følge af det anførte vil der være at give Dom efter Sagsøgere-
rens Paastand. De Indstævnte bør derhos in solidum i Sagsomkostninger
til Sagsøgeren betale 60 Kr.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom, der er afsagt den 12. Marts 1942 af Retten for Sorø Købstad m. v., er paaanket af Appellanterne, Mekaniker Johs. Petersen og Telefonmontør Larsen, med Paastand om Frifindelse, medens Indstævnte, Gaardejer Gunnar Hansen, har paastaaet Dommen stadfæstet.

For Landsretten har Telefonmontør Larsen, hvis Fornavn er Carl, og ikke som i Dommen anført M. Larsen, og Indstævnte afgivet supplerende Forklaring.

Det fremgaar heraf, at det var almindelig bekendt paa Egnen, at Sølvræven var sluppet ud fra Indstævntes Rævegaard, og at Indstævnte har gjort sig rimelige Anstrengelser for at faa fat i Ræven igen.

Da der er Enighed mellem Parterne om, at den skudte Sølvræv er identisk med den fra Indstævnte bortløbne, og da den Omstændighed, at Ræven har levet paa fri Fod i ca. 4 Maaneder, ikke kan medføre, at Indstævntes Ejendomsret er bortfaldet og Ræven blevet Genstand for fri Bemægtigelse, vil Dommen i Henhold til de deri iøvrigt anførte Grunde være at stadfæste.

Appellanterne vil derhos være at dømme til in solidum at erstatte Indstævnte Sagens Omkostninger for Landsretten med 150 Kr.

Torsdag den 28. Oktober.

Nr. 89/1943.

Fru **Ingeborg Lassen** (Selv)

m o d

Forlagsboghandler **Steen Hasselbalch** (Selv).

(Paastand om Straf og Erstatning for Brud paa Brevhemmeligheden).

(Sagen behandlet skriftligt).

Østre Landsrets Dom af 2. Marts 1943 (II Afd.): Sagsøgte, Forlagsboghandler Steen Hasselbalch, bør for Tiltale af Sagsøgerinden, Fru Ingeborg Lassen, i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger betaler Sagsøgerinden inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse til Sagsøgte med 300 Kr. under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har syv Dommere deltaget.

Af den til den offentliggjorte Konkurrenceindbydelse knyttede Vejledning fremgaar det tilstrækkelig tydeligt, at Indstævnte efter Konkurrencens Afslutning vil gøre sig bekendt med Navnesedlerne for at kunne tilbagesende Manuskripterne.

Med denne Bemærkning og iøvrigt i Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellantinden at burde betale til Indstævnte med 200 Kr.

Da Appellantinden uden rimelig Grund har indbragt Sagen for Højesteret, vil hun være at anse med en Bøde til Statskassen af 100 Kr. Forvandlingsstraffen vil være at bestemme til Hæfte i 6 Dage.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellantinden, Fru Ingeborg Lassen, til Indstævnte, Forlagsboghandler Steen Hasselbalch, med 200 Kr.

Til Statskassen bøder Appellantinden 100 Kr. Forvandlingsstraffen bestemmes til Hæfte i 6 Dage.

Det Indstævnte tilkendte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Den 25. Marts 1939 indbød Sagsøgte, Forlagsboghandler Steen Hasselbalch, til en nordisk Forfatterkonkurrence over Emnet: Den selverhvervende Kvinde i Arbejde, Kærlighed og Hjem. I Vejledningen udtales bl. a.: »Manuskripterne indleveres i to Eksemplarer, mærket Forfatterkonkurrencen, inden 1. April 1940. Begge Eksemplarer maa forsynes med enslydende Mærke, som tillige skal være paaført en lukket Konvolut, i hvilken Navneseddel med Forfatterens virkelige Navn og Adresse maa være indlagt — — — Resultatet af Konkurrencen i Danmark offentliggøres den 1. September 1940, og det udvalgte Manuskript udgives i Løbet af Efteraaret 1940. Forlaget forbeholder sig Ret til indtil Udgangen af September Maaned at overveje Udgivelsen af andre af de deltagendes Manuskripter, idet den eventuelle Udgivelse vil bero paa, om Forfatteren akcepterer Forlagets sædvanlige Honorarbestemmelser. Umiddelbart efter 1. September vil alle øvrige Manuskripter blive returneret.«

Sagsøgerinden afsendte den 31. Marts 1940 et enkelt Manuskript, betitlet »Det ene fornødne«, til Konkurrencen, mærket »O. O. N. N.«, uden Følgeskrivelse, men afsendte derefter saalydende Skrivelse til Sagsøgte:

Romankonkurrencen.

Den 30. Marts 1940.

Hermed tillader jeg mig at fremsende vel nærmest en Kladde til en Roman. Desværre fik jeg begyndt for sent, saa jeg ikke har faaet Tid til at læse Korrektur eller skrive den om og forbedre den; der er vist ogsaa en Del Trykfejl, og jeg har haft Kludder med min Maskine, saa det fremtræder ikke i saa fin Stand, som det burde, hvilket høfligst bedes undskyldt.

Med Højagtelse

O. O. N. N.

Efterskrift.

Paa en eller anden Maade maa denne Skrivelse tilligemed Navnekuverten være gledet ud, da jeg lukkede for Manuskriptet. Derved fik jeg den Idé, da jeg fandt det imellem mine Papirer, at sende to Kuverter, een med Pseudonym og een med Navn. For en Ordens Skyld er det nok bedst, jeg sender dem, men maaske er det ligegyldigt. Men man bliver lidt chokeret, og tænker nogle Dage over, om man skal lade det ligge eller sende det, det hele gynger. —

Dermed maa antages at være fulgt to lukkede Konvolutter, den ene mærket: »Det ene fornødne, O. O. N. N.«, den anden mærket: »Det ene fornødne, O. O. N. N., Josephine Inconnue.« I den ene, eller mulig i begge, laa saalydende Navneseddel: »Det ene fornødne, O. O. N. N., Ingeborg Lassen, Studiestræde 32 I, K. Kan Bogen bruges, ser jeg gerne, den udkommer under et Pseudonym, men jeg har ikke fundet noget, jeg rigtig synes om. Maaske Josephine Inconnue.«

Den 8. Juni 1940 forelaa Resultatet af Konkurrencen, hvorved Sagsøgerindens Værk ikke blev antaget. Samme Dag tilbagesendte Sagsøgte Sagsøgerinden hendes Manuskript med saalydende Skrivelse: »Som De maaske vil have set af Dagspressen, har jeg bestemt mig til at afslutte Konkurrencen angaaende Bogen om den selverhvervende Kvinde i Dag, trods det Tidspunktet 1. September var fastsat i Propositionerne. Foruden andre praktiske Grunde, afstedkommet af den øjeblikkelige Situation i Skandinavien, har min vigtigste Bevæggrund været den, at jeg gerne vilde give Dem Anledning til allerede nu muligvis at søge en Chance for en Udgivelse af Deres Arbejde paa et andet Forlag, hvilket sikkert vilde være forbundet med endnu større Vanskeligheder, hvis jeg først havde frigivet Deres Manuskript 1. September.«

Sagsøgerinden protesterede i Skrivelse af s. D. mod, at Sagsøgte havde aabnet Navnesedlen, hvilken Protest Sagsøgte afviste i Skrivelse af 12. s. M.

Den 13. August s. A. ansøgte Sagsøgerinden Københavns Overpræsidium om fri Proces under en Sag mod Sagsøgte for Krænkelse af Brevhemmeligheden og til Udredelse af Erstatning, hvad Overpræsidiat afslog i Skrivelse af 10. September s. A., og i Anledning af Henvendelser fra Sagsøgerinden tiltraadte Justitsministeriet i Skrivelser af 31. Oktober 1940 og 31. Marts 1941 denne Afgørelse.

Den 7. August 1942 anlagde Sagsøgerinden her ved Retten mod Sagsøgte en Sag, som hun hævdede den 29. Oktober 1942 — 4. Afd. Nr. 284/1942 — og har nu under denne den 7. December 1942 anlagte Sag paastaet Sagsøgte ikendt Straf efter Straffelovens § 263, Stk. 1, og tilpligtet at betale hende en Erstatning paa 5000 Kr., subsidiært et ved

Rettens Skøn fastsat mindre Beløb, idet hun, forsaavidt Straffepaastanden ikke findes at kunne tages til Følge, i hvert Fald har paastaaet sig tilkendt Erstatning.

Sagsøgte har paastaaet sig frifundet, idet han særlig med Hensyn til Straffepaastanden har anført, at Sagen er anlagt efter den i Straffelovens § 29 fastsatte Frist.

Til Støtte for sin Paastand har Sagsøgerinden anført, at hun paa de to omtalte Konvolutter udtrykkelig havde skrevet, at de ikke maatte aabnes, hvis Manuskriptet ikke blev antaget. Men selv om hun ikke havde gjort dette, maa det følge baade af almindelige Regler for Behandling af lukkede Breve og af Reglerne for Konkurrencer som den heromhandlede, at Brevene ikke maatte brydes uden hendes Samtykke. Hun har derved særlig henvist til, at Sagsøgte i Vilkaarene for den af Sagsøgte den 11. Marts 1941 udskevne Hasselbalchs Jubilæums Konkurrence har skrevet: »Senest den 31. Oktober vil alle øvrige Manuskripter blive returneret efter den Adresse, der opgives i Navnekuverten, med mindre denne udtrykkelig bærer Paategning om, at den ikke ønskes brudt, i hvilket Tilfælde Manuskriptet opbevares til Afhentning Aaret ud.« Sagsøgtes Forhold er derfor en Overtrædelse af Straffelovens § 263, Stk. 1, og hendes Ansøgning om fri Proces maa være tilstrækkelig til at afbryde Forældelsen, da hun som ubemidlet kun kan give sit Ønske om Strafansvar Udtryk paa denne Maade. Som Følge af sit Retsbrud, der indeholder en Tort og Ærekrænkelse for Sagsøgerinden, maa Sagsøgte være forpligtet til at stille hende økonomisk, om end ikke som seirende i Konkurrencen, saa dog som om hendes Manuskript var blevet antaget til Udgivelse; og ved saadan Udgivelse og den Stilling, denne vilde have givet hende under hendes fremtidige Forfatterskab, mener Sagsøgerinden at kunne have haft en Indtægt, som kan ansættes til 5000 Kr.

Sagsøgte har bemærket, at det af Vejledningen til Konkurrencen klart fremgik, at alle Navnekuverter ved Konkurrencens Afslutning vilde blive brudt, idet Manuskripterne lovedes tilbagesendt Indsenderne, hvis Adresse krævedes opgivet. Denne Fremgangsmaade havde Sagsøgte ogsaa brugt ved en tidligere afholdt Konkurrence, og Gyldendalske Boghandel, Nordisk Forlag A/S, har ifølge Skrivelse af 18. September 1942 fulgt samme Fremgangsmaade ved alle af dette Aktieselskab udskevne Konkurrencer. Anderledes vilde Forholdet have været, dersom der paa en Navnekuvert udtrykkelig havde staaet et Forbud mod at bryde den, hvis Forfatterens Værk ikke var antaget; men Sagsøgte har bestemt benægtet, at Sagsøgerinden havde skrevet noget saadant paa sin — eller sine to — Kuverter. Sagsøgte har endvidere benægtet, at Sagsøgerinden har lidt noget økonomisk Tab ved at faa sit Manuskript tilbagesendt, hvilken Tilbagesendelse iøvrigt var ment som en Venlighed mod Konkurrencedeltagerne.

Da denne Sag ikke er anlagt inden den i Straffelovens § 29 fastsatte Frist, vil Sagsøgte allerede af den Grund være at frifinde for Sagsøgerindens Tiltale til Straf efter Straffelovens § 263, Stk. 1.

Det kan ikke overfor Sagsøgtes Benægtelse anses godtgjort, at Sagsøgerinden ved Paaskrift paa sin Navnekuvert havde forbudt at aabne den, hvis hendes Manuskript ikke blev det præmierede ved Konkur-

rencen, og der er herefter intet Grundlag til at fastslaa, at Sagsøgte paa noget Punkt har handlet urigtigt overfor Sagsøgerinden.

Sagsøgte vil herefter i det hele være at frifinde.

Sagsøgerinden vil have at betale Sagsøgte Sagens Omkostninger med 300 Kr.

Fredag den 29. Oktober.

Nr. 184/1942. Firma **Carsten Petersen & Co.** (Rørdam)

mod

Finansministeriet (Kammeradvokaten).

(Stadfæstelse af Udpantningsforretning).

Vestre Landsrets Dom af 26. Juni 1942 (IV Afd.): Den forommeldte, af Fogeden i Kolding Købstad med Kolding Herred samt Jerlev, Andst og Slaugs Herreder den 1. Oktober 1941 foretagne Udpantningsforretning bør ved Magt at stande. I Sagsomkostninger for Landsretten betaler Appellanterne, Firma Carsten Petersen & Co., til de Indstævnte, Finansministeriet, 200 Kr., der udredes inden 15 Dage.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Vestre Landsret.

I Paadømmelsen har ti Dommere deltaget.

Det fremgaar af Sagens Oplysninger, at de ca. 44 Tons Tørv ikke af Appellanten er medregnet i det i Firmaets Skrivelse af 15. August 1941 som leveret opgivne Kvantum paa godt 182 Tons, og at Firmaet først krediterede Hansen for Betalingen i Marts 1942.

Med disse Bemærkninger og iøvrigt i Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den være at stadfæste.

I Sagsomkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale 400 Kr. til Indstævnte.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

I Sagsomkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Firma Carsten Petersen & Co., 400 Kr. til Indstævnte, Finansministeriet.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Appellanterne, Firmaet Carsten Petersen & Co., Odense, der driver Kulforretning sammesteds, overdrog i Foraaret 1941 Entreprenør A. P.

Hansen, Fredericia, at foretage Gravning af Tørv i en Mose, som Appellanterne havde erhvervet Udnyttelsesretten til fra Ejeren, nemlig den til Ørnsbjerggaard i Trøllund, Hejnsvig Sogn hørende Mose. Der oprettedes derom en Kontrakt af 25. Marts 1941, hvorefter Tørvene skulde aftages af Appellanterne til nærmere fastsat Pris, hvorhos det bestemtes, at Appellanterne skulde forstrække Entreprenøren med de til Driften fornødne Penge inden for visse Grænser. I Kontrakten henvises til, at Entreprenøren agter at søge Statslaan til Produktionen og for dette Laan skal give Pant til Staten i Henhold til Lov Nr. 60 af 26. Februar 1940, saaledes at han efter Lovens § 7 er forpligtet til at tilsvare Pant-haveren Halvdelen af Værdien af Produktionen, indtil Laanet er tilbagebetalt. Entreprenør Hansen opnaaede et Statslaan paa 10.000 Kr. og under 29. April 1941 udstedte han Løsøre-Pantebrev til de Indstævnte, Finansministeriet, hvori det bl. a. hedder:

»Til Sikkerhed for alle Betalinger efter nærværende Pantebrev giver jeg Kreditor Pant i de samtlige de paa den Del af Ejendommen Matr. Nr. 1 a og 4 h Trøllund, Hejnsvig Sogn, som af mig anvendes ved Produktionen, til enhver Tid værende Oplag af Tørv (Brunkul) og i det pantsattes Forsikringssummer med Prioritet forud for alle tidligere stiftende Panterettigheder i Ejendommen med Tilbehør.

Saa længe det ydede Laan ikke er fuldtud tilbagebetalt, er jeg kun berettiget til at sælge eller fra Ejendommen at bortfjerne de pantsatte Brændselsmaterialer paa Betingelse af, at mindst Halvdelen af Købesummen indbetales til Finansministeriet som Afdrag paa Laanet. Saa fremt Betaling for det solgte ikke kan erlægges samtidig med Brændselsmaterialets Fjernelse fra Ejendommen, er jeg berettiget til at afhænde Brændselsmaterialet mod Indsendelse af en af Køberen anerkendt Transport til Finansministeriet paa mindst Halvdelen af Købesummen for det solgte Parti.«

Statslaanet udbetales til Appellanterne i Henhold til Transport fra Entreprenøren til Nedbringelse af dennes Skyld til Appellanterne, hidrørende fra ydede Forstrækninger.

Produktionen fremmedes ikke paa en for Appellanterne tilfredsstillende Maade, og de anmodede derfor i Skrivelse af 4. Juli 1941 Ministeriet om, at de maatte nøjes med at tilbageholde til Ministeriet 5 Kr. pr. Ton af de første 300 Tons og derefter 10 Kr. pr. Ton. I Skrivelse af 5. s. M. indgik Ministeriet paa den saaledes foreslaaede Ændring i de over for Entreprenøren fastsatte Vilkaar, hvorefter mindst Halvdelen af Købesummen for solgte eller fra Mosen bortfjernede Tørv skulde indbetales til Staten.

Fra Juni Maaned blev der til Appellanterne i Odense successive leveret forskellige Kvanta Tørv fra Mosen. I Dagene fra den 11. til den 19. Juli 1941 blev der derhos paa en Stakkeplads i Nærheden af Hejnsvig Station, tilhørende en Trediemand for Appellanterne som Modtagere af Entreprenør Hansen oplagt nogle Partier Tørv fra den omhandlede Mose, opvejet til ialt godt 44 Tons. Oplagringen maa antages at være sket, dels fordi Tørvene endnu ikke var helt tørre, dels fordi der var Mangel paa Jernbanevogne. Betalingen for Tørvene blev ikke straks krediteret Hansen hos Appellanterne.

Da Appellanterne nærede Frygt for, at Hansen vilde disponere over Tørvene fra Mosen til Skade for dem, lod de den 3. September 1941 foretage Arrest i hans Produktion af Tørv i Mosen.

Den 29. s. M. lod de Indstævnte, som ikke havde modtaget Indbetalinger paa Landet, foretage Udpantning i Henhold til Lovens og Pantebrevets Bestemmelser i Hansens Tørv i Mosen. Appellanterne gjorde ingen Indvending herimod, men henlede Opmærksomheden paa, at de oplagrede ca. 44 Tons Tørv ved Hejnsvig Station var udvejet til dem som deres Ejendom. De Indstævnte lod derpaa den 1. Oktober s. A. foretage en Kontinuations-Udpantning i de ommeldte Tørv, idet de ikke anerkendte Appellanternes Ejendomsret til Tørvene.

Forinden de foretagne Udpantningsforretninger havde de Indstævnte i August Maaned hos Appellanterne krævet Oplysning om, hvor mange Tørv der var leveret fra Hansen. Appellanterne havde derpaa den 15. August oplyst, at der var leveret dem ialt godt 182 Tons, og erklæret, at Beløbet derfor, 914 Kr. 13 Øre, vilde blive tilstillet de Indstævnte, men da disse den 6. September krævede Appellanterne for Beløbet, vægrede Appellanterne sig i Skrivelse af 9. s. M. ved at indbetale Beløbet af Hensyn til, at Entreprenør Hansen ikke havde givet Transport paa dette. Herefter paafulgte Udpantningsforretningerne som nævnt.

Under nærværende Sag har Appellanterne paaanket den den 1. Oktober 1941 af Fogeden i Kolding Købstad med Kolding Herred samt Jerlev, Andst og Slaugs Herreder foretagne Udpantning i de ca. 44 Tons Tørv ved Hejnsvig Station til Landsretten, hvor de har nedlagt Paastand om, at Udpantningsforretningen ophæves. De Indstævnte har paastaet Forretningen stadfæstet.

Til Støtte for deres Paastand har Appellanterne anført, at de er Ejere af de omhandlede ca. 44 Tons Tørv, idet disse er leveret dem i individualiseret og udvejet Stand paa den fornævnte Stakkeplads, og at det alene skyldes særlige Hensyn, at Appellanterne ikke har faaet Tørvene transporteret til Odense.

De Indstævnte har heroverfor gjort gældende, at Appellanterne ikke kan have erhvervet Ejendomsret over de ommeldte Tørv, idet Tørvenes Fjernelse fra Mosen har været retsstridig fra Entreprenør Hansens Side, og idet Appellanterne har medvirket til Bortfjernelsen af Tørvene, skønt de var vidende om deres Pligt til forinden eller i umiddelbar Forbindelse med Bortfjernelsen at betale Afdrag paa Laanet til Staten i Overensstemmelse med Vilkaarene i det af Hansen udstedte Pantebrev og Aftalen af 5. Juli 1941 der ikke ophæver de i Pantebrevet fastsatte Betingelser for Bortfjernelse af Tørv fra Mosen, men alene medfører den Modifikation, at ikke Halvdelen af Købesummen for Tørvene men kun 5 Kr. pr. Ton af de først leverede 300 Tons skulde indbetales. De Indstævnte har derhos henvist til, at Appellanterne uberettiget har vægret sig ved at præstere Indbetaling til dem for leverede Tørv, idet Kravet om Samtykke fra Entreprenør Hansens Side er uhjemlet og Aftalen mellem dem og Appellanterne uvedkommende.

Da Retten maa give de Indstævnte Medhold i, at Appellanterne under de saaledes foreliggende Omstændigheder ikke har erhvervet Ejen-

domsret til de ommeldte ca. 44 Tons Tørv, og da den af de Indstævnte foretagne Udpantningsforretning med Hensyn til dette Parti Tørv her-efter maa anses lovlig, vil de Indstævntes Paastand være at tage til Følge.

Sagens Omkostninger her for Retten findes Appellanterne at burde godtgøre de Indstævnte med 200 Kr.

Nr. 281/1943. Højesteretssagfører Knudtzon som Sagfører og Lavværgе for Enkefru Elisabeth Kirstine Jensen (Selv)

m o d

Tinglysningsdommeren i Københavns Amts nordre Birk.

Østre Landsrets Kendelse af 6. Juli 1943 (III Afd.): Som Sagfører og Lavværgе for Enkefru Elisabeth Kirstine Jensen har Højesteretssagfører Knudtzon paakæret en af Civildommeren for Københavns Amts nordre Birk den 15. Juni 1943 truffet Afgørelse, hvorefter en af ham paa Fru Elisabeth Jensens Vegne fremsat Begæring om Aflysning af nedennævnte Pantebrev, stort 215.000 Kr., er blevet afvist.

I Kæreskriftet er blandt andet anført følgende:

Ved endeligt Skøde af 30. Marts 1942, tinglyst den 1. April s. A., købte Fru Elisabeth Jensen den Fru Anna Scheel Derby tilhørende Ejendom, Matr. Nr. 31 a og 31 dd af Gentofte By, Hellerup Sogn, beliggende Strandvej 138 B og C, Bengtasevej 2 og 2 A.

I Ejendommen indestaar med oprykkende Panteret efter fire Laan til Østifternes Kreditforening, store til Rest pr. 11. Juni 1942 ialt 268.192 Kr. 55 Øre, en af Fru Anna Scheel Derby, som dengang hed Frøken Anna Rasmussen, til hendes Broder Direktør Gorm Rasmussen udstedt, den 12. August 1925 tinglyst, Panteobligation, stor 215.000 Kr. Uanset at Gælden ifølge Pantebrevets Indhold skulde have været fuldt indfriet allerede i 1930, er der intet Afdrag betalt paa Pantebrevet, og Fru Elisabeth Jensen overtog saaledes Forpligtelsen til at betale det fulde Beløb ifølge dette.

Under Forhandlingerne om Købet af Ejendommen blev det oplyst, at Kreditor ifølge Pantebrevet, Gorm Rasmussen, var afgaaet ved Døden, og at selve Pantebrevet beroede i De forenede Stater i Amerika. Det maatte endvidere antages, at der ikke her i Landet fandtes nogen, der kunde optræde paa Kreditors Vegne. Herefter, og da Pantebrevet forrentedes med 6 pCt. p. a., blev det bl. a. aftalt, at Sælgeren skulde indestaa Køberen for, at Pantebrevet fra den 11. December 1942 kun skulde forrentes med 5 pCt. p. a., og at Pantebrevet skulde søges opsagt til Indfrielse pr. 11. December 1942. Højesteretssagfører Johs. Stein, der i en Aarrække har repræsenteret Direktør Gorm Rasmussen her i Landet, oplyste, at Kreditor ifølge Pantebrevet, Gorm Rasmussen, der var amerikansk Statsborger, var afgaaet ved Døden her i Landet den 23. August

1936. Efter Gorm Rasmussens Død blev hans Bo i U. S. A. i Overensstemmelse med hans Testamente taget under Behandling af de ved hans Testamente indsatte Eksekutorer, nemlig hans i U. S. A. boende Hustru, Fru Nanna F. Rasmussen og hans derboende to Sønner. Med Hensyn til Gorm Rasmussens her i Landet værende Ejendele havde der fundet et subsidiært Skifte Sted i Københavns Amts nordre Birks Skifteret, ved hvilket Skifte Højesteretssagfører Stein var antaget som Skifterettens Medhjælper. Efter Højesteretssagfører Steins Udtalelser er en Andel, stor 167.000 Kr., af Pantebrevets samlede Paalydende paa 215.000 Kr. inklusive Renter af nævnte Andel fra 15. April 1941 af Boets Eksekutorer overdraget til Afdødes Søster, Fru Thyra Lillesøe, Hollandsvej 48, Kgs. Lyngby, til Dækning af et hende tilhørende Tilgodehavende i Boet. Det er uoplyst, hvorvidt selve Pantebrevet har faaet Transportpaategning i Overensstemmelse hermed og endvidere muligt, at Pantebrevet, formentlig dog kun forsaa vidt angaar den Del af dets Paalydende, der ikke er transporteret til Fru Lillesøe, er belaaet i en amerikansk Bank.

Efter Ansøgning fra Højesteretssagfører Knudtzon har Handelsministeriet den 6. Juni 1942 i Henhold til Bekendtgørelse Nr. 121 af 20. Marts 1941 angaaende Værgemaal for fremmed her i Landet værende Ejendom beskikket Højesteretssagfører Stein til Værge for Kreditor ifølge Pantebrevet. Højesteretssagfører Knudtzon opsagde derefter Pantebrevet til Indfrielse i 11. December Termin 1942, ved Meddelelse herom inden 11. Juni til Højesteretssagfører Stein og til Fru Thyra Lillesøe. Højesteretssagfører Stein har været enig i at Opsigelsen kunde ske og i den senere begærede Udslettelse. Højesteretssagfører Knudtzon meddelte derefter i Skrivelse af 26. November 1942 Danmarks Nationalbank, at han i Henhold til ovennævnte Bekendtgørelse Nr. 382 af 16. Juli 1940 eller til Lov Nr. 29 af 16. Februar 1932 om Skyldneres Ret til at frigøre sig ved Deponering ønskede at deponere 215.000 Kr. for Regning rette Kreditor ifølge Pantebrevet, saaledes at det indbetalte Depot skal tjene til Indfrielse af Pantebrevet, hvorefter Beløbet den 11. December 1942 indbetaltes til Nationalbanken, som modtog det i Henhold til Loven af 16. Februar 1932.

Der skete derefter en Forhandling med Tinglysningssdommeren, som imidlertid under 8. Februar 1943 meddelte, at han i Overensstemmelse med en af nærværende Ret den 21. December 1942 afsagt Kendelse maatte kræve enten selve Pantebrevet fremskaffet eller eventuelt Mortifikation af dette. En Genpart af Pantebrevet med vedhæftet Kvittering fra Nationalbanken for Beløbets Modtagelse og Begæring om Pantebrevets Udslettelse forelagdes paany Dommeren den 15. Juni 1943, men aivistes, da Betingelserne for Udslettelse efter Tinglysningsslovens § 11, 2. Stk., ikke forelaa.

Det anføres yderligere i Kæreskriftet, at Aflysning i Henhold til Tinglysningsslovens § 11, 2. Stk., hvorefter Aflysning kan finde Sted mod »Bevis for, at Panteretten er ophævet ifølge Retsbeslutning« utvivlsomt vilde kunne opnaas derved, at Debitor stævner Højesteretssagfører Stein som Værge for Kreditor til at anerkende, at Panteretten er bortfaldet ved den skete Deponering, og derefter paa Grundlag af Dommen, som maatte tage Paastanden til Følge, begærer Aflysning. Da Panterettens

Bortfald imidlertid er en simpel Følge af Deponeringen, og dette erkendes af Kreditors Værge, vil en saadan Dom være en unødvendig Formalitet.

Tinglysningssdommeren har ved Kæreskriftets Indsendelse henholdt sig til den trufne Afgørelse og bemærket, at han af Hensyn til mulige uoverskuelige Konsekvenser og den økonomiske Risiko for Statskassen, som en Aflysning mulig vil kunne medføre, har forelagt Sagen for Justitsministeriet, der imidlertid i Skrivelse af 4. Februar 1943 meddelte, at det ikke saa sig i Stand til at afgive nogen Udtalelse om, hvorvidt Aflysningsbegæringen bør tages til Følge.

Reten maa mene, at det maa være en Betingelse for, at Debitrix ved den skete Deponering frigøres for den Ejendommen ifølge Pantebrevet paahvilende Gæld, at der fra Pantekreditors Side foreligger et Forhold, der giver tidligere og nuværende Ejer af Pantet Ret til at gaa frem efter Deponeringsloven. Om saadant Forhold foreligger, skønnes ikke paa det foreliggende Grundlag med fornøden Sikkerhed at kunne afgøres af Tinglysningssdommeren.

Da der herefter med Føje findes at være krævet lagttagelse af Bestemmelserne i Tinglysningsslovens § 11, 2. Stk., inden Udslettelse af Pantebrevet sker, vil den paakærede Afgørelse være at stadfæste.

Kæremaalets Omkostninger vil være at ophæves.

T h i b e s t e m m e s :

Den paakærede Afgørelse stadfæstes.

Kæremaalets Omkostninger ophæves.

Højesterets Kæremaalsudvalgs Kendelse.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Kendelse er med Justitsministeriets Tilladelse paakæret til Højesteret.

I Paakendelsen har tre Dommere deltaget.

I Henhold til de i Kendelsen anførte Grunde

b e s t e m m e s :

Landsrettens Kendelse bør ved Magt at stande.

Mandag den 1. November.

Nr. 247/1942. **Dansk Arbejdsmandsforbund** som Mandatar for Arbejdsmand **Peter Høck** (Møller)

m o d

Gaardejer Mads Madsen (Oluf Petersen).

(Spørgsmaal om Ret til Feriegodtgørelse).

Dom afsagt af Retten for Haderslev Købstad m. v. 16. December 1941: Sagsøgte, Gaardejer Mads Madsen, Marstrup, bør til Sagsøgeren, Arbejdsmand Peter Høck, Hoptrup, betale 10 Kr. 40 Øre med Renter 5 pCt. p. a. fra den 14. August 1941, til Betaling sker, men bør iøvrigt for Sagsøgerens Tiltale under denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger ophæves.

Vestre Landsrets Dom af 22. Maj 1942 (III Afd.): Underretsdommen bør ved Magt at stande. Til Indstævnte, Gaardejer Mads Madsen, betaler Appellanten, Arbejdsmand Peter Høck, Sagens Omkostninger for Landsretten med 80 Kr., der udredes inden 15 Dage.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Vestre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret har Parterne gentaget deres for Landsretten nedlagte Paastande.

Seks Dommere finder, navnlig under Hensyn til, at Høck kun fik Løn for Arbejdsdagene, og at han havde egen Husstand, at Forholdet mellem ham og Indstævnte ikke falder ind under Medhjælperloven, og vil derfor tage Appellantens Paastand til Følge.

Med Hensyn til Sagens Omkostninger vil disse Dommere forholde som nedenfor anført.

Tre Dommere vil i Henhold til de i Dommen anførte Grunde og under Hensyn til det faktiske Omfang af Høcks Arbejdspræstation stadfæste Dommen.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Indstævnte, Gaardejer Mads Madsen, bør til Appellanten, Dansk Arbejdsmandsforbund som Mandatar for Arbejdsmand Peter Høck, betale 75 Kr. 80 Øre tilligemed Renter 5 pCt. aarlig fra den 14. August 1941 til Betaling sker, samt i Sagsomkostninger for Landsretten og Højesteret 400 Kr.

I Henseende til Sagens Omkostninger for Underretten bør dennes Dom ved Magt at stande.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Underretsdommens Præmisser er saalydende:

Under denne Sag paastaar Sagsøgeren Arbejdsmand Peter Høck, Hoptrup, Sagsøgte Gaardejer Mads Madsen, Marstrup, dømt principalt til Betaling af 86 Kr. 20 Øre med Renter 5 pCt. p. a. fra Sagens Anlæg

den 14. August 1941, til Betaling sker, hvilket Beløb udgør et i Stævningen nærmere opgjort Krav paa Feriegodtgørelse i Henhold til Lov Nr. 170 af 13. April 1938 om Ferie med Løn.

Til Støtte for sin Paastand har Sagsøgeren gjort gældende, at han har været antaget som Daglejer hos Sagsøgte i Tiden fra den 1. Maj 1940 til 30. April 1941, saaledes at der som Vederlag ydedes ham en nærmere fastsat Dagløn af varierende Størrelse samt frit Hus, Kost naar han arbejdede, samt forskellige Naturalier. Der ydedes alene Betaling for Arbejdsdage, og Lønnen udbetaltes ugevis. I Tidsrummet fra 25. November 1940 til 14. Januar 1941 bestod hans Arbejde i Akkordarbejde i Skov, og Feriegodtgørelsen for denne Arbejdsperiode er opgjort til 10 Kr. 69 Øre, der er indbefattet under Paastanden.

Sagsøgerens Hustru var af Sagsøgte antaget til Hjælp ved Vask og Rengøring samt ved Høstarbejde og Roearbejde mod Dagløn beregnet pr. Arbejdsdag samt Kost, naar hun arbejdede. Feriegodtgørelsen for Hustruens Vedkommende udgør for hendes Arbejdsperiode 10 Kr. 40 Øre, der ligeledes er inkluderet i det paastævnte Beløb, idet Sagsøgeren af sin Hustru er befuldmægtiget til under nærværende Sag at indtale hendes Krav paa Feriegodtgørelse.

Sagsøgeren har videre anført, at der under deres Tjeneste hos Sagsøgte hverken er ydet ham eller hans Hustru Ferie i Henhold til Medhjælperloven.

Subsidiært har Sagsøgeren paastaaet Sagsøgte tilpligtet at betale Posterne 10 Kr. 69 Øre og 10 Kr. 40 Øre eller ialt 21 Kr. 09 Øre og mere subsidiært en af disse Poster.

Sagsøgte har i det hele paastaaet Frifindelse og har til Støtte herfor gjort gældende, at saavel Sagsøgerens som dennes Hustrus Tjenesteforhold hos ham maa anses for at have været omfattet af Medhjælperlovens Bestemmelser, saaledes at de paagældende ikke er berettigede til Feriegodtgørelse. Med Hensyn til Sagsøgerens Akkordarbejde i Skov har Sagsøgte specielt gjort gældende, at dette maa betragtes som en Del af det Arbejde i Almindelighed, som Sagsøgeren var antaget til at udføre, saaledes at det ikke i Henseende til Spørgsmaalet om Feriegodtgørelse kan være Genstand for en fra det øvrige Arbejde forskellig Bedømmelse. Hvad endelig angaar Kravet om Feriegodtgørelse for det af Sagsøgerens Hustru udførte Arbejde hævder Sagsøgte yderligere, at hendes Arbejde maa anses som et Akcessorium til Sagsøgerens Arbejde, saaledes at Hustruens Krav paa Feriegodtgørelse maa bedømmes ud fra samme Synspunkter som Mandens Krav.

Sagsøgte har ikke haft nogen Indsigelse mod de til Grund for de paastaaede Krav foretagne Beregninger af Feriegodtgørelsen.

Sagsøgeren har som Part forklaret, at der ikke ved hans Antagelse blev aftalt nogen Varighed af Tjenesten, ligesom der ej heller aftaltes noget Opsigelsesvarsel, men at han var klar over, at det var Meningen, at Tjenesten skulde vare et Aar. Han har i ca. 5 Uger i Begyndelsen af 1941 været uarbejdsdygtig som Følge af Tilskadekomst under Udførelsen af Skovarbejdet og har for denne Periode ikke modtaget Løn eller Kostpenge, men der er i denne udbetalt ham Dagpenge fra Sagsøgtes Ulykkesforsikringsselskab.

Sagsøgte har som Part forklaret, at det aftaltes mellem ham og Sagsøgeren, at Tjenestetiden skulde være 1 Aar, og at Sagsøgeren blev antaget som enhver anden Medhjælper og ikke maatte arbejde andetsteds, men at han dog skulde have Lønnen udbetalt ugevis, fordi han var gift. Sagsøgerens Hustru skulde udføre Arbejde efter Behov og har, naar hun arbejdede hos Sagsøgte, faaet Dagløn og Kost.

Sagsøgerens Hustru har som Vidne forklaret, at hun blev antaget af Sagsøgte samtidig med sin Mand, og at hun gik ud fra, at det drejede sig om Antagelse for et Aar.

Forinden Sagens Anlæg har Spørgsmaalet om, hvorvidt Sagsøgeren er berettiget til Feriegodtgørelse hos Sagsøgte, været forelagt Direktoratet for Arbejds- og Fabriktilsynet, der i en under Sagen fremlagt Skrivelse af 3. Juni 1941 har udtalt, at Sagsøgeren efter Direktoratets Opfattelse under sit Arbejdsforhold hos Sagsøgte har været omfattet af Ferieloven, da Arbejdsforholdet efter Direktoratets Mening ikke har henhørt under Medhjælperloven. Det ses af Skrivelsen, at Direktoratet herved har lagt Vægt paa, at Sagsøgeren under sin Beskæftigelse hos Sagsøgte havde egen Husstand, og det tilføjes, at Domstolene i forskellige Sager af denne Art er gaaet imod Direktoratets Opfattelse.

I en af Sagsøgeren under Sagens Gang indhentet supplerende Erklæring af 30. Oktober 1941 har Direktoratet udtalt, at hans Hustrus Arbejde efter det for Direktoratet oplyste maa betragtes som et selvstændigt Arbejdsforhold, saaledes at dette kan begrunde Ferieret uafhængigt af Mandens Arbejde. I samme Erklæring har Direktoratet meddelt, at det har indtaget det Standpunkt, at Skovbrug, der drives af Landbrugsdriften selv eller i direkte Forbindelse med denne og med væsentlig samme faste Arbejdskraft, maa betragtes som Landbrugsarbejde og saaledes henhørende under Ferielovens § 2, Stk. 4.

Idet Retten efter det oplyste, derunder en i Retten fremlagt underkrevet Overenskomst om Dagløn, hvilket Dokument efter det oplyste er affattet af Sagsøgte og overgivet til Sagsøgeren, maa antages, at det ved Tjenesteforholdets Indgaaelse har været Parternes Mening, at det skulde vare 1 Aar og saaledes være af fast Karakter, og idet der ikke findes at kunne lægges afgørende Vægt paa den Omstændighed, at Sagsøgeren havde egen Husstand, maa Retten efter samtlige foreliggende Omstændigheder anse Sagsøgerens Tjenesteforhold hos Sagsøgte for at have været af en saadan Art, at det maa sidestilles med et Medhjælperforhold og saaledes betragtes som omfattet af Medhjælperlovens Bestemmelser. Hvad særlig angaar Sagsøgerens Skovarbejde findes dette efter Indholdet af Arbejdsdirektoratets Erklæring af 30. Oktober 1941 efter det foreliggende at burde betragtes som Landbrugsarbejde, saaledes at det som af Sagsøgte gjort gældende i Henseende til Spørgsmaalet om Feriegodtgørelse maa bedømmes ud fra lignende Synspunkter som hans Arbejde iøvrigt.

Som Følge heraf kan Sagsøgeren ikke anses for at have Krav paa Feriegodtgørelse hos Sagsøgte med Hensyn til nogen Del af det hos denne udførte Arbejde, og Sagsøgte vil derfor for saa vidt være at frifinde.

Derimod maa Retten antage, at Sagsøgerens Hustrus Arbejde hos Sagsøgte efter det derom oplyste har været af en saadan Karakter, at det ikke kan sidestilles med et Medhjælperforhold, der er undergivet Medhjælperlovens Bestemmelser, ligesom det ej heller findes at kunne betragtes som et Akcessorium til Sagsøgerens Arbejde.

Herefter vil Sagsøgerens subsidiære Paastand være at tage til Følge saaledes, at Sagsøgte bør tilpligtes at betale 10 Kr. 40 Øre med Renter som paastaaet.

Sagens Omkostninger findes efter Omstændighederne at burde op-hæves.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom er afsagt den 16. December 1941 af Retten for Haderslev Købstad m. v.

For Landsretten har Appellanten paastaaet Indstævnte tilpligtet at betale den ham tilkommende Feriegodtgørelse med 75 Kr. 80 Øre tillige med Renter heraf 5 pCt. p. a. fra den 14. August 1941, indtil Betaling sker.

Indstævnte har paastaaet Underretsdommen stadfæstet.

Appellanten har for Landsretten forklaret, at han — foruden den i Dommen nævnte Sygdomsperiode, i hvilken han af vedkommende Ulykkesforsikring fik udbetalt Dagpenge, der efter det for Landsretten oplyste maa antages at have svaret til, hvad han ellers vilde have oppebaaret i Løn — har haft forskellige Sygedage, for hvilke Indstævnte har nægtet at udbetale ham Løn, samt at Indstævnte paa Appellantens Forlangende om at faa iri nogle Dage uden Tab af Løn har svaret, at Appellanten efter den foreliggende Aftale ikke var berettiget hertil.

Efter samtlige foreliggende Omstændigheder, derunder navnlig, at Appellanten efter det oplyste har forpligtet sig til i et Aar at stille hele sin Arbejdskraft til Raadighed for Indstævnte ved Udførelse af Landbrugsarbejde paa hans Gaard, findes det ved Underretsdommen rettelig antaget, at den mellem Parterne stiftede Arbejdskontrakt falder ind under Medhjælperloven. Heri kan det ikke gøre nogen Forandring, om Indstævnte i Strid med de i Medhjælperloven fastsatte Regler maatte have nægtet at betale Appellanten Løn under Sygdomsforfald eller afslaaet at give ham Ferie, og Dommen vil herefter, idet der, saaledes som Sagen er procederet, ikke kan tages Stilling til, om Appellanten i Henhold til Medhjælperloven kan rejse Erstatningskrav mod Indstævnte, være at stadfæste.

Til Indstævnte vil Appellanten have at betale Sagens Omkostninger her for Retten med 80 Kr.

T i r s d a g d e n 2. N o v e m b e r .

Nr. 228/1943.

Rigsadvokaten

m o d

Henry Frithjof Reinhardt Bødtker Jacobsen (Møller),

der tiltales for Overtrædelse af Straffelovens § 303.

København's Byrets Dom af 22. Februar 1943 (7. Afd.): De Tiltalte Henry Frithjof Reinhardt Bødtker Jacobsen, Emma Kirstine Jacobsen, Oscher Schapiro, Leon Gringer og Max Gringer bør straffes, Henry Jacobsen med Hæfte i 80 Dage, hvoraf 23 Dage anses som udstaaet, Emma Jacobsen med Hæfte i 60 Dage, Schapiro med Hæfte i 3 Maander, hvoraf 19 Dage anses som udstaaet, Leon Gringer med Hæfte i 30 Dage og Max Gringer med Hæfte i 30 Dage, hvoraf 14 Dage anses som udstaaet. Fuldbyrnelsen af Straffen udsættes for de Tiltalte Emma Jacobsens og Leon Gringers Vedkommende, saaledes at Straffen efter Forløbet af en Prøvetid paa 5 Aar fra Dato bortfalder, saafremt de i Straffelovens 7de Kapitel fastsatte Betingelser overholdes. De Tiltalte Henry Jacobsen, Emma Jacobsen, Schapiro, Leon Gringer og Max Gringer bør hver især betale $\frac{1}{6}$ af Sagens Omkostninger, dog at de nævnte Tiltalte hver for sig til de for dem beskikkede Forsvarere vil have at udrede følgende Beløb i Salær: Tiltalte Henry Jacobsen 25 Kr. til Overretssagfører J. L. Cohen som Forsvarer under en Del af Forundersøgelsen og 10 Kr. til Overretssagfører Valdemar Jensen som Forsvarer under en Del af Forundersøgelsen, — — — — — De Tiltalte Henry Jacobsen og Schapiro har selv sørget for deres Forsvar under Domsforhandlingen.

Østre Landsrets Dom af 26. Maj 1943 (VIII Afd.): Den indankede Dom bør forsaavidt paaanket er ved Magt at stande, dog at Fuldbyrnelsen af Straffen udsættes, saaledes at Straffen efter Forløbet af en Prøvetid af 3 Aar fra Dato bortfalder, saafremt de i Straffelovens Kapitel 7 fastsatte Betingelser overholdes. Sagens Omkostninger for Landsretten udredes af det Offentlige.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret af det Offentlige.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I Henhold til de i Byrettens Dom anførte Grunde vil denne Dom, forsaavidt Sagen foreligger Højesteret til Prøvelse, være at stadfæste.

T h i k e n d e s f o r R e t :

Byrettens Dom bør, saa vidt paaanket er, ved Magt at stande.

Tiltalte, Henry Frithjof Reinhardt Bødtker Jacobsen, betaler Sagens Omkostninger for Landsretten og Højesteret, derunder 80 Kr. i Salær for Højesteret til Højesteretssagfører Møller.

Byretsdommens Præmisser er saalydende:

Under denne Sag, der er behandlet under Medvirken af Domsmand, tiltales Henry Frithjof Reinhardt Bødtker Jacobsen, Emma Kirstine Jacobsen, Oscher Schapiro, Leon Gringer og Max Gringer ifølge Statsadvokatens Anklageskrift af 23. Januar 1943 til at lide Straf for Hæleri med Hensyn til Tyveri efter Straffelovens § 284, jfr. § 276:

1.

Tiltalte Henry Frithjof Reinhardt Jacobsen ved i Tiden April—November 1942 i sin Buntmagerforretning, H. C. Ørstedsvej 20, ved flere forskellige Lejligheder og for en samlet Pris af ca. 3000 Kr. at have afkøbt Domfældte Schrunder 6—8 Stk. Silkefor à 60—65 m, med Viden eller sikker Formodning om, at Foret hidrørte fra Tyveri,

2.

Tiltalte Emma Jacobsen ved i Tiden April—November 1942 at have været Mellemand mellem Domfældte Schrunder og hendes Broder Medtiltalte Jacobsen ved den under 1. omhandlede Handel med For og herfor som Vederlag at have modtaget 200—250 Kr. med Viden eller sikker Formodning om, at Foret hidrørte fra Tyveri,

3.

Tiltalte Schapiro ved i Tiden April—November 1942 i sin Skrædderforretning Nørrebrogade 177 ved flere forskellige Lejligheder for en samlet Pris af ca. 2100 Kr. at have afkøbt Domfældte Kempinski 9 Stk. Silkefor à 60—65 m af samlet Værdi ca. 3000 Kr. samt for en samlet Pris af ca. 2600 Kr. at have afkøbt Domfældte Vallin 10 Stk. Silkefor à 60—65 m og 1 Stk. Lommefor à 40 m af samlet Værdi ca. 3400 Kr. med Viden eller sikker Formodning om, at Foret hidrørte fra Tyveri,

4.

de Tiltalte Leon Gringer og Max Gringer ved den 18. November 1942 i Tiltalte Max Gringers Skrædderforretning, Griffenfeldtsgade 45, for en Pris af 623 Kr. at have afkøbt Domfældte Kempinski et Stk. Silkefor à 60—65 m samt et Stk. Lommefor à ca. 50 m med Viden om eller sikker Formodning om, at Foret hidrørte fra Tyveri.

Tiltalte Henry Jacobsen er født den 24. Juni 1898 og ikke fundet tidligere straffet ved Dom.

ad 1 og 2.

Tiltalte Henry Jacobsen har i 13 Aar haft Buntmagerforretning paa H. C. Ørstedsvej 20. Han og Medtiltalte Emma Jacobsen er Søkende. Emma Jacobsen arbejdede i den i Anklageskriftet omtalte Periode som Buntmagersvend hos Tiltalte Henry Jacobsen, hun var forlovet med Schrunder.

Tiltalte Henry Jacobsen har erkendt i Tiden fra April—November 1942 i 6—8 Gange at have afkøbt ovennævnte Schrunder For, hver Gang 50—60 m, og herfor ialt betalt Schrunder 2300—2400 Kr.

Af Tiltalte Emma Jacobsens Forklaring fremgaar, at Schrunder engang i 1942 fortalte, at han kunde skaffe For, hvorefter hun spurgte ham, om han kunde skaffe hendes Broder — Medtaltte Henry Jacobsen — noget For, idet denne stod og manglede For, og derved kom Forbindelsen i Stand mellem Tiltalte Henry Jacobsen og Schrunder.

Tiltalte Henry Jacobsen har under Domsforhandlingen først forklaret, at han ved første Køb spurgte Schrunder, hvorfra denne havde Foret, og Schrunder svarede, at han havde købt det af en anden, men Tiltalte fik ikke at vide, hvem denne anden var, men spurgte heller ikke herom. Derefter forklarede Tiltalte Henry Jacobsen, at Schrunder ved første Køb havde sagt, »at han kendte nogen, der havde Lager eller Værksted eller saadan noget. Paa Forehold af, at Tiltalte Henry Jacobsen under Forundersøgelsen havde forklaret, at Schrunder første Gang sagde, at det var Rester, der var opsparet paa et Tilskærerværksted, svarede Tiltalte Henry Jacobsen under Domsforhandlingen først, at det kan han ikke huske, og derefter erklærede han, »at saadan var det ogsaa«.

Tiltalte Henry Jacobsen har erklæret, at han aldrig har tænkt sig, at Schrunder havde stjaalet Foret, men paa et Tidspunkt var han mistænksom, og han tænkte, at Schrunder gjorde sig skyldig i Overtrædelse af Prislovgivningen.

Tiltalte Henry Jacobsen har aldrig faaet Kvittering af Schrunder og har ej heller bedt derom; han førte Købet ind i sine Bøger, men ikke Sælgerens Navn, hvilket sidste kun skete, naar han havde købt paa Veksler eller paa Auktion.

Tiltalte Emma Jacobsen har forklaret, at Schrunder 6—7 Gange har solgt For til Medtaltte Henry Jacobsen, og hun modtog i den Anledning 50 Øre pr. solgt Meter. Schrunder har efter Tiltalte Emma Jacobsens Forklaring flere Gange været i Tiltalte Henry Jacobsens Forretning med For, hvor Tiltalte Henry Jacobsen ikke var til Stede, og hun har da betalt Schrunder med Penge, som Tiltalte Henry Jacobsen havde lagt til Side hertil. Hun har ikke spurgt Schrunder om, hvorfra Foret stammede, Schrunder arbejdede hos Burmeister & Wain.

Ovennævnte Schrunder har som Vidne under Domsforhandlingen forklaret, at han et Par Gange paa Tiltalte Henry Jacobsens Spørgsmaal om, hvorfra Foret stammede, har svaret, at han kendte nogle, der havde Tilskærerværksted. Tiltalte Emma Jacobsen har derimod aldrig spurgt ham om, hvor han havde Foret fra. Han har altid faaet Pengene kontant af Emma Jacobsen.

ad 3.

ad 1—4.

Retten maa, saaledes som Sagen foreligger oplyst, gaa ud fra, at de Priser, som de Tiltalte har betalt for Effekterne, ikke i væsentlig Grad afviger fra Grossistpriserne.

Efter det i Sagen foreliggende finder Retten det betænkeligt at anse det for tilstrækkelig godtgjort, at de 5 Tiltalte ved Købet af de ovenomtalte Effekter har været vidende om eller haft sikker Formodning om, at Effekterne hidrørte fra Tyveri, og de Tiltalte vil herefter ikke kunne anses skyldige i Hæleri med Hensyn til stjaalne Effekter. Derimod finder Retten det ganske ubetænkeligt efter alt foreliggende i Sagen for samtlige Tiltaltes Vedkommende at statuere, at alle de Tiltalte har udvist grov Uagtsomhed ved indenfor Tiden April—November 1942 at tilforhandle sig de ovenanførte stjaalne Effekter — for Tiltalte Emma Jacobsens Vedkommende dog saaledes, at hun har optraadt som Mellemmand mellem Schruder og Tiltalte Henry Jacobsen — og alle de Tiltalte vil herefter være at anse efter Straffelovens § 303.

Tiltalte Henry Jacobsen har under Sagen været fængslet fra den 25. November—18. December 1942, Tiltalte Schapiro fra den 20. November—9. December 1942, Tiltalte Max Gringer fra den 26. November—10. December 1942.

De Tiltalte Emma Jacobsen og Leon Gringer har ikke været fængslet under Sagen.

Som Følge af det anførte vil de Tiltalte alle være at anse efter Straffelovens § 303, Tiltalte Henry Frithjof Reinhardt Bødtker Jacobsen med Hæfte i 80 Dage, hvoraf 23 Dage i Medfør af Straffelovens § 86 anses som udstaaet, Tiltalte Emma Kirstine Jacobsen med Hæfte i 60 Dage, Tiltalte Schapiro med Hæfte i 3 Maaneder, hvoraf 19 Dage i Medfør af Straffelovens § 86 anses som udstaaet, Tiltalte Leon Gringer med Hæfte i 30 Dage og Tiltalte Max Gringer med Hæfte i 30 Dage, hvoraf 14 Dage i Medfør af Straffelovens § 86 anses som udstaaet.

Straffens Fuldbyrdelse vil dog for de Tiltalte Emma Jacobsens og Leon Gringers Vedkommende være at udsætte, saaledes at Straffen efter Forløbet af en Prøvetid paa 5 Aar bortfalder under de i Straffelovens 7de Kapitel fastsatte Betingelser.

Tilsyn skønnes ikke formaalstjenligt.

Færdig fra Trykkeriet den 17. November 1943.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

87. Aargang

Højesteretsaaret 1943.

Nr. 19

Tirsdag den 2. November.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom, der er afsagt den 22. Februar 1943 af Københavns Byrets 7. Afdeling (Sag Nr. 665/1042), er paaanket af Tiltalte Henry Frithjof Reinhardt Bødtker Jacobsen til Formildelse, af Anklagemyndigheden til Skærpelse af den idømte Straf.

Dommen vil saavidt paaanket er være at stadfæste, dog at Fuldbyrdelsen af Straffen findes at kunne udsættes, saaledes at Straffen efter Forløbet af en Prøvetid af 3 Aar fra Dato bortfalder, saafremt de i Straffelovens Kapitel 7 fastsatte Betingelser overholdes.

Anordning af Tilsyn i Prøvetiden skønnes ikke fornøden.

Tiltalte har selv sørget for sit Forsvar for Landsretten.

Onsdag den 3. November.

Nr. 537/1942. Fru **Karen Nielsen**, født Jensen, og Frk. **Helga Jensen** (Gorrissen)

m o d

Gaardejer **Lauritz Grangaard Olesen** (Gamborg).

(Erstatning for Misligholdelse af Forpagtningskontrakt).

Vestre Landsrets Dom af 9. November 1942 (I Aid.): De Sagsøgte, Fru Karen Nielsen, født Jensen, og Frøken Helga Jensen, bør een for begge og begge for een til Sagsøgeren, Gaardejer Laurits Grangaard Olesen, betale 5000 Kr. tilligemed Renter heraf 5 pCt. aarlig fra den 24. Januar 1942, indtil Betaling sker, samt i Sagsomkostninger 500 Kr. Det idømte udredes inden 15 Dage.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Vestre Landsret.

I Paadømmelsen har ti Dommere deltaget.

For Højesteret har Appellantinderne ikke gjort gældende, at Indstævnte ved at indlade sig i Forhandling om det af Lands-

retssagfører Røns udarbejdede Udkast har givet Afkald paa at paaberaabe sig Dokumentet af 23. Oktober 1941, eller at den Omstændighed, at der paa Mødet den 30. Oktober 1941 opnaaedes Enighed om de 13 første Bestemmelser i det nævnte Udkast, maa bevirke, at Udkastet er traadt i Stedet for det oprindelige Dokument.

Otte Dommere bemærker følgende:

Af de i saa Henseende anførte Grunde findes det i Dommen rettelig antaget, at der ved Dokumentet af 23. Oktober 1941 er afsluttet en bindende Forpagtningsaftale paa de i Dokumentet nævnte Vilkaar, og at den Omstændighed, at Indstævnte har nægtet at indgaa paa den af Appellantinderne foreslaaede ændrede Formulering af Punkt 15 i nævnte Dokument, ikke kunde give Appellantinderne Føje til at nægte Indstævnte at tiltræde Forpagtningen.

Fem af disse Dommere finder, at den Erstatning, som her efter maa tilkomme Indstævnte, passende kan bestemmes til 2000 Kr. og stemmer herefter for at stadfæste Dommen med den angivne Nedsættelse af Erstatningen og for at ophæve Sagens Omkostninger for Højesteret.

De tre Dommere stemmer i Henhold til de i Dommen i saa Henseende anførte Grunde for at stadfæste Dommen ogsaa i Henseende til Erstatningens Størrelse.

To Dommere bemærker følgende:

Ved Oprettelsen af Kontrakten af 23. Oktober var der Enighed om, at den endelige Kontrakt skulde udfærdiges af Landsretssagfører Røns, hvem der herefter maatte tilkomme en vis Beføjelse til paa Grundlag af det mellem Parterne vedtagne at klargøre det vedtagne og supplere det overensstemmende med det for saadanne Kontrakter sædvanlige. Det er for Højesteret ubestridt, at den Ejerne ved § 14 i den endelige Kontrakt tillagte Adgang til selv eller ved Befuldmægtiget at udøve Tilsyn med Ejendommen stemmer med, hvad der allerede ved naturlig Fortolkning maatte anses hjemlet ved den oprindelige Kontrakts § 15. Ved Forhandlingerne den 30. Oktober og den senere Brevveksling var det derhos bragt paa det rene mellem Parterne, at Appellantindernes Krav gik ud herpaa, hvorimod Spørgsmaalet om Adgang for Gæster var udskudt til senere Forhandling og iøvrigt efter det foreliggende ikke kan antages at have haft nogen videre Betydning for nogen af Parterne. Da Indstævnte stillede sig ganske afvisende overfor Appellantindernes Krav om Tilsyn, hvis Berettigelse er ubestridt, og som var af ikke ringe Interesse for Appellantinderne, maa det blive til hans egen Skade, at der ikke kom en endelig Kontrakt i Stand, og der savnes saaledes Grundlag for det rejste Erstatningskrav.

Disse Dommere vil derfor tage Appellantindernes Frifindelsespaastand til Følge.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande, dog at Erstatningen bestemmes til 2000 Kr.

Sagens Omkostninger for Højesteret ophæves.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Den 23. Oktober 1941 fandt der paa Ejendommen »Rosenvold« i Jelling en Forhandling Sted mellem Ejendommens Ejere, de Sagsøgte, Fru Karen Nielsen, født Jensen, Mølholm, og Frøken Helga Jensen, Ribe, paa den ene Side, og Sagsøgeren, Gaardejer Laurits Grangaard Olesen, Gjødsbøl, paa den anden Side angaaende Bortforpagtning af Ejendommen til Sagsøgeren. Forhandlingerne, der overværedes af Sagsøgerens Fader, fhv. Gaardejer Ole Olesen, Jelling, og Gaardejer Steffen Ravn, sammesteds, samt de Sagsøgtes to Onkler, Rentier, fhv. Gaardejer A. P. Jensen, Jelling, og Lærer Mathias Petersen, Esbjerg, resulterede i, at Parterne underskrev et af Lærer Petersen affattet Dokument, betegnet »Forpagtningskontrakt«, hvori Vilkaarene for Forpagtningen, der skulde tage sin Begyndelse den 1. November 1941 og vare til den 1. November 1948, fastsattes i 20 Punkter. Punkt 15 var saalydende: »Ejerne har til enhver Tid Ret til frit at færdes paa Ejendommen«. Det blev aftalt, at Landsretssagfører Røns, Vejle, der var Sagfører for de Sagsøgte, skulde affatte den endelige Kontrakt. Landsretssagfører Røns udarbejdede derefter et Udkast til Forpagtningskontrakt, der paa adskillige Punkter var af et væsentlig fyldigere Indhold end den oprindelige Kontrakt. Det hedder saaledes i Punkt 14: »Ejerne forbeholder sig eller befuldmægtigede til enhver Tid uhindret Adgang til alle Ejendommens Dele for at paase, at Kontrakten overholdes, ligesom Ejerne med Gæster naturligvis naarsomhelst har Ret til at færdes paa Ejendommen.« Da Sagsøgeren ikke mente at kunne tiltræde Udkastet, afholdtes der den 30. Oktober 1941 et Møde mellem de interesserede paa Landsretssagfører Røns' Kontor. Paa dette Møde fandt der en Gennemgang af Udkastets enkelte Bestemmelser Sted, og der opnaaedes efterhaanden Enighed mellem Partern om Affattelsen af de første 13 Bestemmelser i Udkastet. Da man naaede til Punkt 14, erklærede Sagsøgeren, der fandt Bestemmelsen om Adgang for Ejerens Gæster urimelig og Bestemmelsen iøvrigt for omfattende — idet han efter dens Indhold kunde risikere Tilsyn hver Dag, ligesom det ikke var opgivet, hvem de Sagsøgte vilde befuldmægtige til at foretage Tilsynet — at han ikke kunde indgaa paa denne Bestemmelse. Derefter afbrød de Sagsøgte Forhandlingerne, uden at der fra deres Side fremkom Tilbud om Ændring af Bestemmelsen. De følgende Bestemmelser i Udkastet, i hvilke Sagsøgeren kun ønskede en mindre væsentlig Ændring, blev ikke gennemgaaet. Den 1. November 1941 rettede Sagsøgeren Henvendelse til de Sagsøgte og tilbød Betaling af det Beløb, der efter Kontrakten skulde betales den paagældende Dag ved Tiltrædelsen af Forpagtningen, men

de Sagsøgte nægtede at modtage Beløbet, og i en Skrivelse af 4. s. M. præciserede deres Sagfører overfor Sagsøgerens Sagfører, at de ikke kunde modtage nogen Afgift, førend der forelaa en endelig Aftale om Forpagtningen. Da en yderligere Brevveksling mellem Parternes Sagførere — hvorunder de Sagsøgte foreslog Punkt 14 affattet saaledes: »Ejerne forbeholder sig eller befuldmægtigede til enhver Tid uhindret Adgang til alle Ejendommens Dele for at paase, at Kontrakten overholdes«, samt tilbød Forhandling om Spørgsmaalet om Ret for Ejerens Gæster til at færdes paa Ejendommen — ikke førte til noget Resultat, har Sagsøgeren under Paaberaabelse af, at de Sagsøgte uberegtiget har nægtet at vedstaa den oprettede Forpagtningskontrakt vedrørende Ejendommen, der senere er bortforpagtet til anden Side, under denne Sag paastaaet de Sagsøgte tilpligtet i Erstatning at betale ham et Beløb af 14.000 Kr. tilligemed Renter heraf 5 pCt. aarlig fra den 24. Januar 1942, indtil Betaling sker.

De Sagsøgte har paastaaet sig frifundet, subsidiært mod Betaling af et efter Rettens Skøn fastsat mindre Beløb.

Til Støtte for deres Frifindelsespaastand har de Sagsøgte i første Række anført, at der ikke ved Dokumentet af 23. Oktober 1941 blev indgaaet nogen endelig Kontrakt om Forpagtningen, men at Dokumentet alene tilsigtede at opstille visse Hovedpunkter for Forpagtningsforholdet, hvilke Punkter skulde udfyldes efter nærmere Forhandling, og at Sagsøgeren i hvert Fald ved at indlade sig i Forhandling om det af Landsrettsagfører Røns udarbejdede Udkast maa antages at have givet Afkald paa at paaberaabe sig det førstnævnte Dokument. De Sagsøgte har endvidere gjort gældende, at den Omstændighed, at der paa Mødet den 30. Oktober 1941 opnaaedes Enighed om de 13 første Bestemmelser i det omhandlede Udkast, maa bevirke, at Udkastet er traadt i Stedet for det oprindelige Dokument. De Bestemmelser, hvorom Enighed er opnaaet, maa da suppleres med en Regel om de Sagsøgtes Tilsyn med og Adgang til Ejendommen, i hvilken Henseende de Sagsøgte har anført, at Reglen i Udkastets § 14 — i hvert Fald efter at de har tilbudt Forhandling om Bestemmelsen om Færdselsret for deres Gæster — maa anses som sædvanlig og ikke byrdefuld for Sagsøgeren. Endelig har de Sagsøgte gjort gældende, at Sagsøgeren — selv om Dokumentet af 23. Oktober 1941 lægges til Grund — ved ikke at indgaa paa de Sagsøgtes Krav om Adgang for dem til at udøve Tilsynet med Ejendommen gennem en Befuldmægtiget, selv er Skyld i, at Forpagtningen ikke kom i Orden, idet en saadan Adgang er sædvanlig i Forpagtningsforhold og i det foreliggende Tilfælde, hvor de Sagsøgte ikke er landbrugskyndige og ikke har Bopæl paa Ejendommen eller i dennes Nærhed, nødvendig for en forsvarelig Udøvelse af Tilsynet, hvorfor en Bestemmelse herom i Mangel af udtrykkelig Vedtagelse i Kontrakten vilde blive indfortolket i denne. Som Følge heraf var de Sagsøgte berettiget til at kræve den af dem foreslaaede Bestemmelse om Tilsynet optaget i Kontrakten og til, da Sagsøgeren nægtede at indgaa herpaa, at træde tilbage fra Aftalen.

Under Sagen er der afgivet Forklaring af Parterne og af en Række Vidner, hvorhos der har været foretaget Syn og Skøn. De udmeldte Syns- og Skønsmand, Gaardejer, Sognefoged Bundgaard, Ølholm, og

Gaardejer Aksel Johnsen, Ravning, har i en Erklæring af 17. Juni 1942 paa Spørgsmaalet om, hvorvidt den i Udkastets § 14 indeholdte Bestemmelse er usædvanlig i Forpagtningskontrakter, udtalt: »Kun Ejerne eller deres befuldmægtigede bør have Adgang til at efterse om Ejendommen bliver drevet efter Forpagtningskontraktens Forskrifter. I det Omfang Adgangen er karakteriseret i Kontraktens § 14, er den usædvanlig.« De har derhos tilføjet, at Bestemmelsen kan haandhæves, saaledes at den kan virke særdeles forstyrrende. Under Afhjemlingen har Mændene forklaret, »at Bestemmelsen om, at Ejerne med Gæster til enhver Tid har Ret til at færdes paa Ejendommen er en ganske usædvanlig Bestemmelse. Derimod er det naturligt og en normal Bestemmelse, at Ejerne selv har Ret til at føre Tilsyn med Ejendommen og i nærværende Tilfælde, hvor Ejerne er to Kvinder, er det ogsaa naturligt, at Ejernes befuldmægtigede kan udøve et saadant Tilsyn. Saafremt Ordene »med Gæster« udgaar, anser Mændene § 14 for at være normalt formuleret, idet den formentlig ikke kan formuleres anderledes.«

I en Erklæring af 15. August 1942 fra de samvirkende danske Landboforeninger hedder det:

»Det er almindeligt, at Ejeren har betinget sig eller sin befuldmægtigede Ret til fri Adgang til Ejendommen for at paase, at Kontrakten overholdes, og det kan formentlig heller ikke siges at være ualmindeligt, at han ogsaa har betinget sig Ret til at færdes med Gæster paa Ejendommen. Hvorvidt sidstnævnte kan betragtes som særlig byrdefuldt for Forpagteren vil jo i høj Grad afhænge af, i hvor stor Udstrækning Ejeren benytter sig af sin Ret til at færdes med Gæster paa Ejendommen.«

Der findes nu ikke at kunne gives de Sagsøgte Medhold i det af dem anførte. Ved den foreliggende »Forpagtningskontrakt« af 23. Oktober 1941 maa der efter dennes hele Indhold anses afsluttet en bindende Aftale om Forpagning paa de i Kontrakten nævnte Vilkaar. Denne Kontrakt kan ikke anses bortfaldet derved, at Sagsøgeren, der var enig i, at Landsretssagfører Røns skulde udarbejde den endelige Kontrakt, har indladt sig i Forhandling om det af Landsretssagføreren udarbejdede Udkast til en saadan, ligesom den oprindelige Kontrakt kun er fortrængt af Udkastet i det Omfang, hvori Enighed er opnaaet om dets Bestemmelser, hvilket ikke er Tilfældet med Punkt 14, hvorfor Kontraktens Punkt 15 stadig staar ved Magt. Selv om det nu maatte kunne antages, at denne Bestemmelse i paakommende Tilfælde vilde blive fortolket saaledes, at de Sagsøgte havde Adgang til at udøve Tilsynet gennem en for Forpagteren anmeldt Befuldmægtiget, og at det forsaavidt har været uhjemlet, at Sagsøgeren nægtede at indgaa paa den af de Sagsøgte foreslaaede Formulering af Bestemmelsen, findes dette Forhold dog ikke at være af saadan Betydning, at det kunde give de Sagsøgte Føje til at afskære Sagsøgeren fra at tiltræde Forpagtningen. Herefter maa de Sagsøgte anses erstatningspligtige overfor Sagsøgeren.

Med Hensyn til Erstatningens Beregning har Sagsøgeren henvist til § 19 i Kontrakten af 23. Oktober 1941, hvori det hedder: »I Tilfælde af Gaardens Salg før Forpagningstidens Ophør skal Forpagteren være villig til at fraflytte Ejendommen mod en Godtgørelse af 2000 Kr. pr.

Næstved kendes ugyldig, og at Lejemaalet fortsættes uopsigeligt fra Udlejerens Side i indtil 8 Aar fra 19. Oktober 1943 at regne efter Voldgiftsrettens Bestemmelse, eller at der tilkendes Klageren et passende Beløb i Erstatning for Lejemaalets Afbrydelse.

De Indklagede har principalt paastaet Sagen afvist, idet de mener, at Lejemaalet i Medfør af Lov Nr. 55 af 23. Marts 1937 § 1, Stk. 4, er undtaget fra Lovens Beskyttelse.

Efter Parternes derom udtalte Ønske har Retten besluttet at foretage særskilt Paakendelse af det rejste Formalitetsspørgsmaal.

De Indklagede støtter deres Afvisningspaastand paa den Omstændighed, at Klageren driver sin Restaurationsvirksomhed i en Bygning, hvor der baade er Teater og Foreningslokaler.

Ved Rettens Undersøgelse af Forholdene paa Stedet har det vist sig, at de til Klageren udlejede Lokaler er Restaurations- og Selskabslokaler, som er beliggende i den ene Ende af »Bygningen«, medens Foreningslokalerne ligger i den modsatte Ende og Teatersalen i Midten af Bygningen. Til Restaurationen, »Casanova«, der i Hovedsagen drives som Danserrestaurant, og hvor der i normale Tider ogsaa er Solistoptræden, er der særskilt Indgang fra Gaden, medens man, naar man fra Teatersalen eller Foreningslokalerne vil gaa ind i Restauranten, først maa gaa gennem Foyer og en Forstue.

Idet det efter det oplyste ikke paa Forhaand kan udelukkes, at Virksomhedens stedlige Forbliven i den paagældende Ejendom har en beliggenhedsmæssig Betydning for Virksomheden i Forhold til dens Kundekreds, ligesom det ikke paa Forhaand uden nærmere Undersøgelse og Bevisførelse kan afgøres, hvorvidt Forretningen hovedsagelig søges af det Publikum, der benytter de i Bygningen iøvrigt værende Virksomheder, maa Retten formene, at Klageren maa have Ret til at lade Spørgsmaalet om Opsigelsens Berettigelse prøve ved Voldgiftsretten.

Thi bestemmes:

Den af de Indklagede, Arbejdernes Fællesorganisation i Næstved, nedlagte Paastand om Sagens Afvisning fra Voldgiftsretten kan ikke tages til Følge.

Højesterets Kæremaalsudvalgs Kendelse.

Den paakærede Kendelse er afsagt af den i Henhold til Lov Nr. 55 af 23. Marts 1937 nedsatte Voldgiftsret for Præstø Amtsrads-kreds.

I Paakendelsen har tre Dommere deltaget.

I Henhold til de i Kendelsen anførte Grunde vil den være at stadfæste.

Thi bestemmes:

Voldgiftsrettens Kendelse bør ved Magt at stande.

Fredag den 5. November.

Nr. 382/1941. **Dansk Funktionærforbund** som Mandatar for fhv. Kontrollør **Georg Larsen** (Møller)

mod

Syge- og Begravelseskassen »**Enigheden af 1880**«
(Hartvig Jacobsen).

(Anerkendelse af Larsens Ret til Pension).

Østre Landsrets Dom af 6. Oktober 1941 (IV Afd.): Sagsøgte, Syge- og Begravelseskassen »Enigheden af 1880«, bør for Tiltale af Sagsøgeren, Dansk Funktionærforbund som Mandatar for fhv. Kontrollør Georg Larsen, i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger betaler Sagsøgeren til Sagsøgte med 400 Kr., som udredes inden 15 Dage fra Dato under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret har Appellanten ændret sin Paastand derhen, at Indstævnte tilpligtes at anerkende, at fhv. Kontrollør Larsen ikke har gjort sig skyldig i de i den i Dommen gengivne § 7 i Afviklingskassens Vedtægter, jfr. de nu den 11. Februar 1943 stadfæstede Vedtægters § 7, 2. Stk., anførte Forhold. Indstævnte, der ikke for Højesteret har gjort gældende, at der ved den den 10. Juli 1940 truffene Ordning er sket en endelig Afvikling af Mellemværendet med Larsen, har paastaaet Frifindelse.

Fem Dommere bemærker følgende:

Efter det foreliggende maa der gaas ud fra, at Larsen ikke fuldtud har overholdt Arbejdsplanen, idet han navnlig ikke om Formiddagen har kontrolleret i hele den foreskrevne Tid. Efter de tildels efter Dommens Afsigelse tilvejebragte Oplysninger maa der dog gaas ud fra, at Larsen gennemsnitlig har kontrolleret de sygemeldte Medlemmer 3—4 Gange maanedlig, hvilket maa antages i alt Fald at svare til den Hyppighed, hvormed der kontrolleres i andre københavnske Sygekasser. Der maa derhos gaas ud fra, at Indstævnte, der bl. a. gennem de i Dommen ommeldte hvide Kontrolsedler har haft Adgang til at følge Larsens Arbejde, ikke ved nogen Lejlighed i Tiden fra 20. April 1938 til Afskedigelsen har tilkendegivet Larsen, at Ikke-Overholdelse af Arbejdsplanen kunde medføre Afskedigelse.

Det maa nu vel antages, at Larsen har udvist nogen Skødesløshed og Forsømmelighed med sit Arbejde, men det findes betænkeligt at anse det godtgjort, at hans Forhold i saa Henseende har været af en saadan Karakter, at det kan sidestilles med de i den fornævnte Vedtægtsbestemmelse anførte Forhold. Herefter

stemmer disse Dommere for at tage Appellantens Paastand til Følge og for at ophæve Sagens Omkostninger for begge Retter.

Fire Dommere stemmer for at stadfæste Landsrettens Dom, idet de finder det godtgjort, at Afskedigelsen skyldes et Kontrollør Larsen tilregneligt Forhold, da han saavel med Hensyn til Antallet af de daglige Kontrolbesøg som vedrørende Arbejdstidernes Overholdelse, til Trods for gentagen Paatale har udvist en langvarig og alvorlig Forsømmelighed, der ganske maa side-stilles med de i Vedtægternes § 7 særlig fremhævede Forhold. Herved bemærkes, at Kontrollør Larsen i et den 7. September 1939 afholdt Bestyrelsesmøde har erkendt, at han skulde kontrollere ca. 22 Medlemmer pr. Dag.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Indstævnte, Syge- og Begravelseskassen »Enigheden af 1880«, bør anerkende, at fhv. Kontrollør Georg Larsen ikke har gjort sig skyldig i de i den fornævnte Vedtægtsbestemmelse anførte Forhold.

Sagens Omkostninger for begge Retter op-hæves.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under denne Sag paastaar Sagsøgeren, Dansk Funktionærforbund som Mandatar for fhv. Kontrollør Georg Larsen, Sagsøgte, Syge- og Begravelseskassen »Enigheden af 1880«, tilpligtet at anerkende, at Larsen har Ret til Pension fra 1. December 1940 i Overensstemmelse med Vedtægterne af 14. Marts 1938 for Sagsøgtes Pensionskasse (Afviklingskasse).

Sagsøgte procederer til Frifindelse.

Af Sagens Oplysninger fremgaar, at Georg Larsen fra 1917 havde været ansat som Kontrollør i det sagsøgte Selskab. I 1931 blev der oprettet en Pensionsfond for de hos Sagsøgte ansatte Funktionærer med Tilskud fra saavel Selskabet som Funktionærerne, men fra 1. Januar 1938 afløstes denne Pensionsfond af en Ordning med Pensionsforsikringsanstalten, hvorefter denne overtog Pensioneringen af Selskabets Funktionærer med Undtagelse af de 5 ældste, deriblandt Larsen, der er født 6. December 1878. For disse 5 Funktionærer dannedes en særlig Afviklingskasse med en Pensionsfond paa Kr. 80.060,60 og med en aarlig Præmiebetaling paa Kr. 4716,96, hvilket udgjorde $16\frac{2}{3}$ pCt. af de paa-gældendes Gage og fremkom ved, at Funktionærerne indbetalte 5 pCt. af deres Gage og Selskabet de resterende $11\frac{2}{3}$ pCt. Under 14. Marts 1938 enedes det sagsøgte Selskab og de nævnte 5 Funktionærer om Vedtægterne for Afviklingskassen. Ifølge disses § 2 skulde Larsen være berettiget til at fratænde fra sit fyldte 68. Aar med en Pension paa 2500 Kr. aarlig. I § 5 hedder det: »Hvis en Funktionær afskediges paa Grund af Svagelighed eller anden ham utilregnelig Aarsag, tilkommer der ham Pension — — —.«

§ 7 er saalydende:

»Afskediges en Funktionær af Kassen af ham tilregnelige Aarsager, saasom grov Forseelse under sin Virksomhed eller Misligheder, der svækker den for hans Stilling nødvendige Agtelse og Tillid eller for en i den offentlige Mening vanærende Handling, har Vedkommende tabt enhver Ret til Pension.«

§ 8 bestemmer følgende:

Fratræder en Funktionær af en under de i Punkt 7 anførte Aarsager, har han Ret til at faa det af ham til nærværende og den tidligere Pensionsfond indbetalte Beløb udbetalt, dog uden Renter, og dersom det er paa Grund af Beviselser, da med Fradrag af det besvegne Beløb — — —.«

Ifølge Vedtægterne for Sagsøgte § 32, Nr. 3, antager Sagsøgtes Bestyrelse »det fornødne Antal Kontrollører til at føre det nærmere Tilsyn med de syge til Kontrol af, hvorvidt de paagældende holder sig de Vilkaar efterrettelige, som foreskrives med Hensyn til at oppebære Hjælp fra Kassen. Alle de foretagne Kontrolbesøg skal noteres med Opgivelse af Tid og Medlemmets Nr., Navn og Bopæl, underskrevet af Medlemmet,« og ifølge § 33 skal alle Kassens Funktionærer ansættes »saaledes, at Bestyrelsen er berettiget til at afskedige dem uden Varsel, forsaavidt de gør sig skyldige i grov Uagtsomhed eller Sløseri i Varetagelsen af deres Pligter — — —.«

Ved Overenskomst af 21. December 1937 mellem Sagsøgte og Sygekassefunktionærernes Fagforening bestemtes i § 1:

»Bestyrelsen ansætter det fornødne Personale med en gensidig Opsigelsesfrist af 3 Maaneder.

Bestyrelsen er berettiget til, hvis der udvises grov Forsømmelighed eller Svig, at afskedige den paagældende straks, og Vedkommende mister ethvert Krav paa Kassen, saavel Gage som Pension.«

Da der hos Sagsøgtes Bestyrelse var nogen Misfornøjelse med den Maade, hvorpaa Larsen røgtede sit Hverv, udarbejdede Bestyrelsen under 8. Februar 1936 en Arbejdsplan for Kontrollering; denne er saalydende:

»Kontrolleringen paabegyndes Kl. 8¹/₂ paa Medlemmets Bopæl, Mandag, Tirsdag, Onsdag, Torsdag og Fredag og varer til Kl. 12 = 3¹/₂ Time, derefter mødes paa Kontoret Kl. 14 til 15¹/₂ for à jour Føring af Kontrolbog = 1¹/₂ Time, derefter kontrolleres samme 5 Dage fra Kl. 15¹/₂—18¹/₂ = 3 Timer. Lørdag bliver Tiden i Lighed med ovenstaaende Kontrollering fra Kl. 9—12 og paa Kontoret fra Kl. 14—15.

Der skal kontrolleres mindst 20 Medlemmer pr. Dag.

Rapport (Medlemmernes Kvittering for Kontrolbesøget) skal afleveres næste Dag til Hr. C. Hartz — Kl. 14.

Alle Tidspunkter maa nøje overholdes.

Distrikterne skal tages fortsat Uge paa Uge i bestemt Rækkefølge.«

Af en fremlagt Ekstrakt-Udskrift af Sagsøgtes Bestyrelses Forhandlingsprotokol ses, at Larsens Arbejdsmaade ogsaa i den følgende Tid jævnlig gav Anledning til Kritik i Bestyrelsen med det Resultat, at man besluttede at give ham en Paamindelse; særlig fik han den 20. April 1938 en alvorlig Henstilling om nøje at overholde Arbejdsplanen uden nogen

Afkortning, idet det tilføjes: »da vi i modsat Fald maa forbeholde os vor Stilling til at gøre Forandring.«

Efter hvad Sagsøgte gør gældende, begyndte Larsen igen at sløse med Kontrolbesøgene i Efteråret 1939, idet han kun kontrollerede 16—19 Medlemmer om Dagen. Sagsøgtes Bestyrelse lod da paa Grundlag af de hvide Kontrolsedler, som Larsen skulde lade de sygemeldte underskrive, naar han aflagde Kontrolbesøg, udarbejde en Statistik over hans Arbejde fra 1. Februar 1940 til 8. April s. A., ligesom man i Dagene den 17. til 23. Maj lod en Privatdetektiv følge ham og optegne Klokkeslettene for de Besøg, han aflagde. Disse Optegnelser viser næsten stadig Uoverensstemmelser mellem Rapportens Klokkeslet for Besøgene og de paa Larsens egne Kontrolsedler angivne Klokkeslet. Uoverensstemmelserne er vel gennemgaaende forholdsvis ubetydelige, men dog undertiden paa-faldende.

Ved Skrivelse af 30. Maj 1940 opsagde Sagsøgte Larsen til Fratrædelse fra hans Stilling den 31. August s. A. med den Motivering, at han »desavøerede« den i sin Tid fastlagte Arbejdsplan, og at der i hans Kontrollering var stærkt divergerende Tider opgivet.

Ved Skrivelse af 5. Juni s. A. anmodede Klubben »Enigheden«, der omfatter Sagsøgtes Funktionærer, og hvoraf Larsen staar som Medlem, Sagsøgte om at oplyse, hvilke Forhold, der havde foranlediget Opsigelsen.

Herpaa svarede Sagsøgte i Skrivelse af 18. s. M., at Grunden til Afskedigelsen var, at Larsen Gang paa Gang havde ignoreret de med Selskabet truffne Aftaler, og at han gentagne Gange havde skrevet fejlagtige Tider paa sine Kontrolleringer hos sygemeldte Medlemmer; saaledes skulde han have opgivet at have foretaget Kontrol hos Medlemmer om Formiddagen, skønt han først havde været hos dem om Eftermiddagen, og have opgivet at have foretaget Kontrol mellem Kl. 8 og 9 om Morgen, skønt han først var gaaet hjemmefra efter Kl. 9.

Ved en mundtlig Forhandling den 10. Juli 1940 mellem Sagsøgtes og den nævnte Klubs Bestyrelser enedes man om, at Larsen skulde fratræde den 31. August 1940, men under Hensyn til Funktionærloven have udbetalt Løn for de paafølgende 3 Maaneder.

For saa vidt Sagsøgte til Støtte for sin Paastand har gjort gældende, at denne Ordning skulde være en endelig Afvikling af hele Sagsøgtes Mellemværende med Larsen, har Sagsøgte ikke mod Sagsøgerens Benægtelse godtgjort, at man fra Klubbens Side er gaaet med hertil eller overhovedet haft Bemyndigelse hertil.

Sagsøgte har anført, at Sygekassen er statsanerkendt, at den pr. 31. December 1940 havde ca. 12.000 Medlemmer, og at den i 1940 modtog et samlet Tilskud fra Stat og Kommune paa ca. 150.000 Kr. Larsen var Enekontrollør, og det er selysagt af afgørende Betydning for Kassens Økonomi, at Kontrollen med syge Medlemmer bliver udført saa omhyggeligt og effektivt som mulig; navnlig er en effektiv Kontrol nødvendig, naar den Syge som Følge af Arbejdsudygtighed skal have udbetalt Pengehjælp. Sagsøgte støtter iøvrigt sin Paastand paa, at Larsen ved til Stadighed at overtræde Arbejdsplanen og ved at aflevere urigtige Kontrolsedler har gjort sig skyldig i grov Forseelse under sin Virk-

somhed og i Misligheder, der svækker den for hans Stilling nødvendige Agtelse og Tillid, hvorfor hans Pensionsret i Henhold til Vedtægternes § 7 er fortabt.

Larsen har afgivet personlig Forklaring for Retten og har herunder benægtet at have afgivet urigtige Kontrolsedler. Den ovennævnte af Privatdetektiven udarbejdede Rapport blev oplæst i Retten. Larsen erklærede sig ude af Stand til at forklare de i Rapporten fremhævede Unøjagtigheder, men benægtede, at han nogensinde har ladet en Kontrolseddel lyde paa et Formiddagsbesøg, naar han i Virkeligheden først havde besøgt vedkommende Patient om Eftermiddagen. Han har erkendt, at Formanden for Sagsøgtes Bestyrelse et Par Gange har givet ham en Advarsel, men hævder, at dette er sket »i al Fredelighed«. Specielt har han erkendt, at Formanden engang kort før Larsen modtog sin Opsigelse, har truffet ham paa Kontoret paa en Tid, da han efter Arbejdsplanen skulde have været ude paa Kontrollering, og at Formanden da bebrejdede ham, at han ikke passede sit Arbejde.

Sagsøgtes Bestyrelses Formand, Prokurist Martin Nielsen, har ligeledes afgivet personlig Forklaring for Retten og har herunder benægtet, at han — som det fra Sagsøgerens Side er assereret — har haft noget personligt Udestaaende med Larsen; det for Afskedigelsen afgørende var efter Nielsens Forklaring, at Bestyrelsen ingen Tillid kunde have til Larsen. Nielsen har fastholdt, at der mange Gange paa Bestyrelsesmøderne — til hvilke Larsen var tilkaldt til Gennemgangen af Kontrolsedlerne — er blevet givet Larsen Paamindelser om at passe sit Arbejde bedre. Nielsen har endvidere forklaret, at han en Dag i Maj 1940 saa Larsen komme ned fra Ejendommen Vesterbrogade 110 Kl. 5 Minutter før 17, skønt Kontrolsedlen viste Kl. 16 for et Besøg i denne Ejendom og helt andre Besøg i Tiden mellem Kl. 16 og Kl. 17.

Larsen har hertil bemærket, at han ikke husker dette Tilfælde, som ikke før har været foreholdt ham. Han har benægtet at have faaet Reprimander paa Bestyrelsesmøderne.

2 andre Medlemmer af Sagsøgtes Bestyrelse: Overpostbud S. R. Larsen og Forvalter Alfred Hansen, har i deres personlige Forklaring for Landsretten bekræftet, at Larsen idelig har faaet Paamindelser paa Bestyrelsesmøderne.

Retten maa efter alt det fremkomne finde det godtgjort, at Larsen har passet sin Gerning saa skødesløst, trods talrige Paamindelser, at Sagsøgtes Bestyrelse med Føje kunde erklære, at den ikke kunde have den fornødne Tillid til ham.

Idet hans Forhold herefter findes ganske at maatte sidestilles med dem, der i Vedtægtens § 7 udtrykkelig nævnes som Grunde til Fortabelse af Pensionsret, vil Sagsøgtes Paastand være at tage til Følge.

Sagens Omkostninger vil Sagsøgeren have at tilsvare Sagsøgte med 400 Kr.

Tirsdag den 9. November.

Nr. 261/1942. Fabrikant **H. Sjølander Andersen** (Bierfreund)
m o d

Brændselshandlerne J. Knudsen og H. Korsbjerg (Jørgensen).

(Spørgsmaal om der mellem Parterne er afsluttet endelig Handel om et Parti Tørv).

Vestre Landsrets Dom af 2. September 1942 (IV Afd.): De Sagsøgte, Brændselshandlerne J. Knudsen og H. Korsbjerg, bør for Tiltale af Sagsøgeren, Fabrikant H. Sjølander Andersen, i denne Sag fri at være. I Sagsomkostninger betaler Sagsøgeren til de Sagsøgte 300 Kr., der udredes inden 15 Dage.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Vestre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde — hvorved dog bemærkes, at Prisforskellen i de to Sluttedler har Hjemmel i den i Mellemtiden skete Forhøjelse af Maksimalprisen, hvorom der var taget Forbehold i den første Sluttedel — vil Dommen være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til de Indstævnte med 400 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Fabrikant H. Sjølander Andersen, til de Indstævnte, Brændselshandlerne J. Knudsen og H. Korsbjerg, med 400 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afgivelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Ved Købekontrakt af 5. Marts 1941, afløst af Sluttedel af 15. s. M., købte Proprietær Harald Vanggaard, da af Klarup Station, af Sagsøgte, Brændselshandler J. Knudsen, Grejsdalen, 3000 Tons Tørv. Sluttedlen af 15. Marts er saalydende:

»Mellem undertegnede Køber og Sælger er indgaaet følgende Handel:

Jeg Vanggaard køber af Købmand Jørgen Knudsen, Grejsdalen, Vejle, 3000 Tons sorte, tørre Pressetørv med et Askeindhold af ca. 3,50 pCt. for en Pris af 32,00 Kr. pr. t plus 6 Kr. i Leveringsomkostninger til Filskov St., for en Kl. I Tørv med højst 35 pCt. Vand og Aske.

Iøvrigt er Handelen afsluttet efter gældende Maksimalpris, saaledes at Prisen for omhandlede Parti stiger og falder med denne.

Dog bemærkes, at der ikke maa leveres en daarligere Kvalitet end Analyse II.

Leveringen finder Sted i Tiden inden 1. Oktober 1941, succesiv fra 1. Juli efter Sælgers Ønske.

Betaling mod Dokumenter bestaaende af kgl. Vægtattest, samt Analyse for hver Vogn udtaget af autoriseret Prøveudtager paa Afgangstation.

Analyse skal ske som foreskrevet i Lov af 10. Februar 1941.

Sælgeren skaffer selv Jernbanevogne til Forsendelsen af Partiet til København.

Køberen stiller Bankgaranti for Handelens Opfyldelse i Landmandsbanken, Aalborg, efter nærmere Aftale.

Ved nærværende Slutseddell annulleres alle forudgaaende Aftaler af enhver Art vedrørende dette Køb, forsaavidt Aftalen ikke er optaget i Slutseddelen.«

Vanggaard havde videresolgt Tørvene til nogle Boligselskaber i København, og i Anledning af, at Køberne paa Grundlag af nogle i Dagspressen fremkomne Artikler om Transportvanskeligheder, navnlig over Storebælt, var blevet betænkelige ved Handlen, satte Vanggaard sig omkring den 15. April 1941 i telefonisk Forbindelse med Sagsøgte Knudsen. Resultatet af de derefter stedfindende Forhandlinger blev, at Sagsøgeren, Fabrikant H. Sjølander Andersen, Bælum, paa Basis af en Telefonsamtale, der den 27. April s. A. iørtes fra Bælum Kro mellem Vanggaard og Sagsøgte Knudsen, overtog 2000 Tons af nævnte Parti Tørv, medens Sagsøgte Knudsen af Vanggaard havde faaet Tilladelse til at beholde og afhænde de resterende 1000 Tons til anden Side. I Henhold til den trufne Aftale udfærdigede Sagsøgeren samme Dag en Slutseddell i to Eksemplarer, som han — efter at have underskrevet det ene — fremsendte til Sagsøgte Knudsen med en Skrivelse af 28. April, i hvilken han henviser til, at han i Henhold til Samtalen den foregaaende Dag med Vanggaard havde overtaget en Kontrakt paa ca. 2000 Tons, som Vanggaard i sin Tid havde oprettet med Sagsøgte Knudsen. Den af Sagsøgeren udfærdigede Slutseddell er saalydende:

»Mellem undertegnede Købmand Jørgen Knudsen, Grejsdalen, Vejle — Telefon Grejsdalen 40 — som Sælger og medundertegnede H. Sjølander Andersen, Bælum — Tlf. Bælum 12 — som Køber er afsluttet følgende Handel:

Sælgeren leverer Køberen i Sæsonen 1941 ca. 2000 t sorte, tørre Pressetørv, Askeindhold ca. 3,5 pCt., samlet Vand- og Askeindhold ikke over 35 pCt. for en Pris af Kr. 36,— pr. t plus 6 Kr. pr. t for Kørsel til Filskov Station og indladet i Jernbanevogne. For Tørv af Klasse II: Samlet Vand- og Askeindhold mellem 35,1 og 45,0 pCt. nedsættes Prisen med Kr. 7,— pr. t.

Der maa ikke leveres Tørv af ringere Kvalitet end Kl. II.

Iøvrigt er Handelen afsluttet efter gældende Maksimalprisbestemmelser af 10. Februar med Tillæg af 2. April d. A., saaledes at Ændringer i disse Bestemmelser indvirker tilsvarende paa denne Kontrakt.

Levering finder Sted successivt i Tiden fra 1. Juli til 1. Oktober d. A.
 Betaling mod Dokumenter bestaaende af Duplikatfragtbrev og Analyse for hver Vogn udtaget af autoriseret Prøveudtager paa Afgangstationen.

Prøveudtagningen sker som foreskrevet i Maksimalprisbestemmelserne af 10. Februar d. A. og saavel Prøveudtagning som Analysering betaler Sælgeren.

Sælgeren skaffer selv Jernbanevogne til Forsendelse af Partiet.

Køberen stiller Bankgaranti for Handelens Opfyldelse i Form af en Sparekassebog paa Kr. 5000,— i Hellum-Hindsted Herreders Sparekasse, Bælum.

Ved nærværende Køb annulleres Slutseddel af 15. Marts d. A. mellem Sælgeren og V. Vanggaard, Klarup. —«

Med Skrivelse af 7. Maj s. A. tilbagesendte Sagsøgte Knudsen det ene — af Sagsøgeren ikke underskrevne — Eksemplar af Slutsedlen, forsynet med hans og hans Kompagnon, Sagsøgte Brændselshandler H. Korsbjergs Underskrift, efter at der — foruden et Par mindre Ændringer — var foretaget saalydende Tilføjelse til Slutsedlens sidste Stykke: »Saafremt det bliver nødvendigt at opstakke Tørvene paa Grund af Vognmangel, maa Køberen betale efter Lovens Bestemmelser for Opstakning af Tørvene.« I den medfølgende Skrivelse hedder det bl. a.: »— — — jeg har paaført et Par mindre Smaaændringer, som maaske nok staar anført i Loven om Handel med Tørv, men har fundet det mest rigtig at anføre dette, og jeg anmoder Dem om at tilstille Landbosparekassen i Vejle omtalte Sikkerhedsstilling af 5000 Kr. i Kontrakten til denne Bank — — —.« Efter at have staaet i telefonisk Forbindelse med Sagsøgte Knudsen tilskrev Sagsøgeren denne ved Skrivelse af 13. Maj, i hvilken det bl. a. hedder: »— — — Deres sidste Tilføjelse, at »saafremt det bliver nødvendigt at opstakke Tørvene paa Grund af Vognmangel, maa Køberen betale efter Lovens Bestemmelser for Opstakning af Tørvene,« faar som nævnt i Telefonen i Dag ingen praktisk Betydning, idet der udtrykkelig staar anført andetsteds i Kontrakten, at »Levering finder Sted successivt i Tiden fra 1. Juli til 1. Oktober d. A.,« inden for hvilket Tidsrum det ikke er tilladt at tillægge Vinterstakning. Jeg har yderligere talt med Hr. Vanggaard i Dag, som tolker Bestemmelsen ligesom jeg, saa jeg kan ikke anerkende Deres Ret i dette Tilfælde. — Jeg vedlægger en Erklæring fra Hellum-Hindsted Herreders Sparekasse, Bælum, hvorefter der er deponeret en Sparekassebog paa Kr. 5000 som Sikkerhed for mine Forpligtelser i Henhold til Kontrakten. — Saafremt De kan sælge Tørvene til Vejle Kommune, har jeg naturligvis ikke noget mod det, naar De betaler mig Kr. 3,— pr. t, idet jeg foreløbig ikke har disponeret over Tørvene til anden Side. — I modsat Fald forventer jeg at modtage de Prøver og Analyser, som De har lovet mig, hvorefter jeg senere skal give Dem Afsendelsesordre. — — —.« Denne Skrivelse besvarede Sagsøgte Knudsen ved Skrivelse af 16. s. M., der er saalydende:

»Med Tak modtaget Deres Brev af 13. ds. skal jeg høfligt meddele Dem, at vi vistnok misforstaar hinanden med Hensyn til Stakning af Tørvene. Min Formening om Sagen er, og saaledes har jeg ogsaa pointeret det overfor Herr Vanggaard, da Meddelelsen kom fra Statsbanerne,

at det vilde knibe med Jernbanevogne, det er selvfølgelig kun for de Tørv, der ikke kan skaffes Vogne til i Tiden 1. Juli til 1. Oktober. Vi skal jo have Tørvene af Mosen, efterhaanden som de er tørre til Levering, og kan vi ikke faa Vogne til disse efterhaanden, stopper Arbejdet jo i Mosen af sig selv, saafremt de ikke kan køres paa en Plads i Nærheden af Stationen.

Jeg takker Dem for Erklæringen vedrørende Kr. 5000, og haaber, De kan indse det berettigede i min Tilføjelse til Kontrakten, og som Herr Vanggaard var indforstaaet med, førend han videresolgte Tørvene til Dem.«

I en efter Modtagelsen af denne Skrivelse stedfunden Telefonsamtale fastholdt Sagsøgeren sit i Skrivelse af 13. Maj tilkendegivne Standpunkt og bekræftede derefter Samtalen ved Skrivelse af 20. s. M., der er saalydende:

»For en Ordens Skyld bekræfter jeg vor Telefonsamtale af i Dag, hvorefter de frafalder Deres Krav om Ret til Vinterstakning for min Regning af de ca. 2000 t Pressetørv.

Imidlertid stiller jeg den Betingelse, naar jeg forsøger at sælge Tørvene til en af mine Kunder, og saa snart dette er i Orden, skal jeg meddele Dem nærmere, idet jeg saa ikke har noget imod, at De stakker Tørvene i Tilfælde af Vognmangel.

At jeg holder saa stærkt paa min Ret i dette Tilfælde skyldes, at de ca. 15.000 t Tørv, jeg hidtil har solgt, alle skal være leveret inden den 1. Oktober d. A., men nu forsøger jeg at sælge Deres Produktion til anden Side, saa jeg skal nok gøre, hvad der staar i min Magt for at skaffe Dem denne Ret.«

I den følgende Tid havde Sagsøgeren og Sagsøgte Knudsen flere Telefonsamtaler, bl. a. om Fremsendelse af Analyser paa Tørvene, uden at dette dog resulterede i, at Analyser blev fremsendt. I en den 17. Juli 1941 dateret Skrivelse tilskrev Sagsøgte Knudsen derefter Sagsøgeren saaledes:

»Da jeg ikke har hørt fra Dem, gaar jeg ud fra, at Tørvene ikke har Deres Interesse og sender Dem derfor Deres Sikkerhedsstilling retur, forøvrigt fik jeg Ret i min Paastand med Hensyn til Jernbanevogne, vi faar kun Halvdelen af de Vogne, vi skal bruge, og har i Dag maattet begynde at stakke Tørvene paa Plads og maa betale 3 Kr. extra herfor, idet vi ikke faar Kørselen det mindste billigere til Stationen af den Grund, fordi Opkørsel er til en Plads i Nærheden af Stationen.«

Den 18. s. M. førtes der mellem Sagsøgte Knudsen og Sagsøgeren en Telefonsamtale, om hvis Indhold der ikke har kunnet opnaas Enighed, og der fandt derefter ikke Forhandlinger Sted mellem Parterne, før Sagsøgeren i Skrivelse af 30. s. M. meddelte Sagsøgte Knudsen, at han nu havde solgt ca. 1000 Tons Tørv af det hos Sagsøgte købte Parti til Odense Tørvehandel, hvorfor han anmodede Sagsøgte Knudsen om at paabegynde Leveringen af dette Parti straks, ligesom han anmodede Knudsen om at sende en Vognladning til en nærmere angivet Aftager i Svendborg. Paa denne Skrivelse svarede Sagsøgte Knudsen i en Skrivelse af 1. August s. A., der er saalydende: »Med Tak modtaget Deres æ/ Brev af G. D., skal jeg høfligst meddele Dem, at vore Tørv nu er

solgt, da De ikke svarede mig paa mit Brev, sørgede jeg for at faa Tørvene solgt til Odense.«

Da Sagsøgeren var af den Formening, at de Sagsøgte uden Berettigelse havde hævet Kontrakten om Levering af ommeldte Parti Tørv, og da senere Forhandlinger ikke førte til noget Resultat, anlagde han nærværende Retssag, under hvilken han ved Anbringende af, at de Sagsøgte ved deres uberettigede Ophævelse af Aftalen har tilføjet ham et Tab paa 5000 Kr., har paastaaet dem dømt til in solidum at betale dette Beløb tilligemed Renter heraf 5 pCt. p. a. fra den 11. November 1941, indtil Betaling sker.

De Sagsøgte har paastaaet sig frifundet.

Til Støtte for sin Paastand har Sagsøgeren i første Række anført, at den mellem Sagsøgte Knudsen og Vanggaard indgaaede Kontrakt er blevet overført til Sagsøgeren, der saaledes har erhvervet Retten til Tørvepartiet paa de mellem Sagsøgte Knudsen og Vanggaard aftalte Vilkaar, der intet indeholder om Ret for Sælgeren til at betinge sig den i den foretagne Tilføjelse paa Sluttedlen af 27. April 1941 ommeldte Godtgørelse for Stakning. Sagsøgeren har derhos anført, at saafremt det ikke kan antages, at saadan Overførelse af Rettighederne har fundet Sted, er der indgaaet en ny og endelig Kontrakt mellem ham og de Sagsøgte, der sluttelig har frafaldet Kravet om Godtgørelse for Stakning, jfr. Skrivelsen af 20. Maj 1941, og selv om det heller ikke maatte anses godtgjort, at de Sagsøgte har frafaldet nævnte Tilføjelse, maa denne dog blive uden Betydning, idet den som stridende mod Lovgivningens Bestemmelser om Handel med Tørv, jfr. Bekendtgørelse Nr. 52 af 10. Februar 1941, maa anses som uskrevet. De Sagsøgte har herefter savnet Føje til at hæve Kontrakten som sket ved Skrivelse af 17. Juli 1941, og Sagsøgeren har herved anført, at han i Telefonsamtalen af 18. s. M. fastholdt Kontrakten, og at den Omstændighed, at han derefter først i Skrivelse af 30. Juli 1941 afgav Ordre om Levering, derfor maa være uden Betydning.

Til Sagens Oplysning er der afgivet Forklaring af Sagsøgeren og Sagsøgte Knudsen samt Vidneforklaring af Proprietær Vanggaard.

Sagsøgeren har bl. a. forklaret, at han overværede den ommeldte Telefonsamtale paa Bælum Kro den 27. April 1941 mellem Sagsøgte Knudsen og Proprietær Vanggaard, uden at han dog var i Stand til at høre, hvad Sagsøgte Knudsen sagde, men Vanggaard bekræftede over for Sagsøgeren, at Partiet var overført til ham, for saa vidt angik 2000 Tons. Sagsøgeren fik straks overleveret Kontrakten mellem Sagsøgte Knudsen og Vanggaard, og han udfærdigede derefter Sluttedel i to Eksemplarer. Sagsøgeren har videre forklaret, at Sagsøgte Knudsen efter stedfundne Telefonsamtaler og vekslet Korrespondance erklærede sig enig i, at den af ham foretagne Tilføjelse paa Sluttedlen om Stakningsgodtgørelse ikke var berettiget, og som nævnt bekræftede Sagsøgeren den afsluttede Telefonsamtale herom ved sin Skrivelse af 20. Maj 1941. Under Hensyn hertil og til, at de Sagsøgte beholdt den fremsendte Sikkerhedsstilling, regnede Sagsøgeren med, at Kontrakten var gaaet i Orden. Naar han den 18. Juli telefonerede til Sagsøgte Knudsen, skyldtes dette ikke Sagsøgte Knudsens Skrivelse af 17. s. M., som han endnu ikke

havde modtaget, men derimod en Forespørgsel — om hvordan det gik med Tørvene — fra en Trediemand, som havde overværet Telefonsamtalen den 27. April. Under Telefonsamtalen den 18. Juli spurgte Sagsøgte Knudsen, om Sagsøgeren stadig var interesseret i Tørvene, ligesom han fortalte, at han samme Dag havde sendt Sagsøgeren et Brev, hvis Indhold han dog ikke nærmere omtalte. Sagsøgeren erklærede heroverfor, at han stadig var stærkt interesseret i Tørvene, og naar han ikke svarede paa Sagsøgtes Skrivelse af 17. Juli, var Aarsagen den, at han havde svaret paa det i Telefonsamtalen. Sikkerhedsstillelsen lod han stadig indestaa i Sparekassen. Sagsøgeren har endelig forklaret, at Aarsagen til, at han ikke i Tiden mellem 20. Maj og 17. Juli rykkede for Tørvene, var den, at han i dette Tidsrum havde tilstrækkeligt med Tørv at arbejde med, og hertil kom, at Sagsøgte Knudsen havde meddelt ham, at han skulde levere Tørv til Odense. Allerede i Juni Maaned havde han ligget i Forhandlinger med et Firma i Odense om Køb af et Parti Tørv paa 1000 Tons, men endelig Aftale herom blev først indgaaet i Slutningen af Juli Maaned.

Sagsøgte Knudsen har bl. a. forklaret, at Vanggaard foranlediget af en Artikel i »Jyllandsposten« om, at der vilde blive Mangel paa Jernbanevogne, og at man ikke kunde forvente at faa Vogne over Storebælt, telefonerede til Sagsøgte og udtalte, at han under Hensyn til, at alle Tørvene var solgt til København, maatte være berettiget til at annullere Kontrakten. Sagsøgeren svarede hertil, at han selv kunde sælge de 1000 Tons til en Aftager i Odense, og Vanggaard lovede ham derefter at være behjælpelig med at sælge de resterende 2000 Tons til anden Side. Kontrakten blev saaledes efter Sagsøgtes Opfattelse annulleret ved denne Telefonsamtale, som dog ikke blev skriftlig bekræftet. Samtalen fandt efter Sagsøgtes Formening Sted ca. 15. April 1941, og det var Vanggaard, der under Samtalen gjorde Sagsøgte opmærksom paa, at Sagsøgte maatte tage Forbehold om Betaling for Opstakning, hvis dette paa Grund af Vognmangel skulde vise sig nødvendigt. Senere telefonerede Vanggaard fra Bælum og meddelte, at han havde en Køber — nemlig Sagsøgeren — til de 2000 Tons, og at han kunde sælge Partiet paa de samme Betingelser som ifølge Kontrakten mellem ham og Sagsøgte. Sagsøgte erklærede ved denne Lejlighed, at der maatte indføres en Bestemmelse i Kontrakten af Hensyn til Muligheden af Mangel paa Jernbanevogne. Naar Sagsøgte ikke trods de senere stedfundne Forhandlinger med Sagsøgeren og dennes Protest mod den skete Tilføjelse paa Slutsedlen tilbagesendte Sikkerhedsstillelsen, var det, fordi han regnede med, at Forholdet nok vilde gaa i Orden. Under en Telefonsamtale, han havde med Sagsøgeren, omtalte han, at han nu paa Grund af Vognmangel havde maattet begynde at køre Tørvene bort fra Mosen, og Sagsøgeren udtalte hertil, at han ikke haabede, at det vilde slaa alt for meget i Stykker. Under den ommeldte Telefonsamtale i Midten af Juli Maaned forstod Sagsøgte Sagsøgeren saaledes, at denne, der var vred, havde modtaget Sagsøgtes Skrivelse af 17. Juli. Sagsøgte spurgte under Samtalen Sagsøgeren, om denne havde solgt Tørvene, hvilket Sagsøgeren benægtede, og Sagsøgte erklærede hertil, at saa var der jo ingen Skade sket. Sagsøgeren holdt under Samtalen paa, at det ikke — i det fore-

liggende Tilfælde — var tilladeligt at tage Penge for Vinterstakning, og heri erklærede Sagsøgte sig enig, men tilføjede, at det, han forlangte, var yderligere Kørselsudgifter. Under Domsforhandlingen for Landsretten har Sagsøgte Knudsen yderligere forklaret, at han ogsaa efter Sagsøgerens Skrivelse af 20. Maj 1941 havde Telefonsamtaler med Sagsøgeren, og at han under en af disse fastholdt sit Krav om, at den af ham foretagne Tilføjelse skulde staa ved Magt.

Proprietær Harald Vanggaard, nu af Kvisselholdt, har bl. a. forklaret, at han omkring den 15. April 1941 telefonerede med Sagsøgte Knudsen om Transportvanskelighederne, og under denne Samtale spurgte Knudsen, om han maatte sælge 1000 Tons af Partiet til Odense, og hertil svarede Vidnet, at det havde han i og for sig ikke noget imod, idet han vidste, at hans Købere ikke var uvillige til at springe fra, men Vidnet forbeholdt sig nogle Dages Betænkningstid, inden endelig Aftale blev truffet. Efter Vidnets Formening blev Kontrakten mellem ham og Sagsøgte Knudsen saaledes ikke annulleret. Nogle Dage senere telefonerede Sagsøgte Knudsen til Vidnet, og man blev nu enige om, at Knudsen maatte sælge 1000 Tons Tørv af det omkontraherede Parti, og at Vidnet saa skulde se at sælge de resterende 2000 Tons Tørv. Sikkert nok den 27. April telefonerede Vidnet i Sagsøgerens Overværelse til Sagsøgte Knudsen og forespurgte denne, om han havde noget imod, at Sagsøgeren overtog Vidnets Aftale ifølge Kontrakten af Marts 1941, for saa vidt angik de 2000 Tons, og Knudsen accepterede, at Sagsøgeren overtog denne Del af Partiet, dog saaledes at Vidnets Bankgaranti blev frigivet, mod at Sagsøgeren stillede en kontant Sikkerhed af 5000 Kr., og at Prisen ændredes til 42 Kr. pr. Ton. Indtil nu havde der ikke mellem Vidnet og Knudsen været Tale om Opstakning af Tørvene. Først et Stykke Tid senere kom dette Spørgsmaal — sikkert paa Knudsens Foranledning — frem. Vidnet kan ikke huske, men tør ikke bestride, at han ved en eller anden Lejlighed har gjort Knudsen opmærksom paa eventuelle Vanskeligheder ved Transport af Tørvene, men det var i alt Fald ikke i Telefonsamtalen fra Bælum Kro den 27. April 1941. Efter Vidnets Opfattelse resulterede Aftalen mellem Sagsøgte Knudsen og Sagsøgeren i, at Sagsøgeren overtog Vidnets Kontrakt af Marts 1941, dog med de nævnte Ændringer.

Hvad nu først angaar Sagsøgerens Anbringende om, at der maa ses bort fra den af de Sagsøgte krævede Tilføjelse om Godtgørelse for Udgifter ved Stakning som Følge af Mangel paa Jernbanevogne, idet Sagsøgerens Overtagelse af Partiet paa de 2000 Tons beror paa en Transport af Proprietær Vanggaards Rettigheder i Henhold til Kontrakt af Marts 1941, der ikke indeholder en hertil svarende Bestemmelse, bemærkes, at det under Hensyn til, at Spørgsmaalet om Vognmangel allerede før den 27. April 1941 maa antages at have været paa Tale, og netop var Aarsagen til, at Handlen med Vanggaard ikke blev gennemført, maa have Formodningen imod sig, at de Sagsøgte, uden at tage et hertil sigtende Forbehold om Godtgørelse for eventuelle yderligere Udgifter, har villet lade Sagsøgeren indtræde i Vanggaards Kontrakt. Herefter, og idet ogsaa den Omstændighed, at der i Anledning af Sagsøgerens Køb af Partiet blev udfærdiget ny Slutseddell, der paa flere Punkter, og navnlig i Hen-

seende til Prisen afviger fra Vanggaards Kontrakt, taler imod at anse Overtagelsen som sket paa Grundlag af en Transport, vil der ikke kunne gives Sagsøgeren Medhold i hans heromhandlede Anbringende.

Hvad dernæst Sagsøgerens Anbringende om, at der er afsluttet en ny, endelig Kontrakt, angaar, maa det mod de Sagsøgtes Benægtelse findes overvejende betænkeligt at statuere, at de mellem Parterne førte skriftlige og telefoniske Forhandlinger er resulteret i en endelig Aftale paa de af Sagsøgeren ønskede Vilkaar, eller at Sagsøgeren i det af de Sagsøgte udviste Forhold skulde have haft Føje til at regne med, at saadan Aftale var bragt i Stand, hvorved bemærkes, at Sagsøgeren efter alt, hvad der var passeret, og under Hensyn til, at det drejede sig om en Aftale af betydelig økonomisk Rækkevidde, i særlig Grad var opfordret til at bringe de endelige Resultater paa det rene ved Oprettelse af en skriftlig og af begge Parter underskrevet enslydende Kontrakt. Herefter, og idet endnu bemærkes, at det ved Afgørelsen af, om der er indgaaet en endelig Aftale mellem Parterne, ikke vil kunne bortses fra den af de Sagsøgte krævede Tilføjelse, selv om denne efter de gældende Bestemmelser om Handel med Tørv maatte være ulovmedholdelig, vil de Sagsøgte være at frifinde.

Sagens Omkostninger findes Sagsøgeren at burde godtgøre de Sagsøgte med 300 Kr.

Nr. 245/1943.

Rigsadvokaten

mod

Rasmus Broch Rasmussen (Schiørring),

der tiltales for Overtrædelse af Bekendtgørelse Nr. 417 af 3. August 1940 § 8, Stk. 2, jfr. Lov Nr. 390 af 25. Juli 1940.

Dom afsagt af Rougsø med flere Herreders Ret den 12. Februar 1943: Tiltalte, Statshusmand Rasmus Broch Rasmussen, Sorvad, straffes med Hæfte i 25 Dage og bøder til Statskassen 700 Kr. samt betaler denne Sags Omkostninger til det Offentlige. Saa udreder Tiltalte og til Statskassen som ulovlig indvundet Udbytte Kr. 540,00. Bødens Forvandlingsstraf er Hæfte i 25 Dage.

Vestre Landsrets Dom af 10. Juni 1943 (I Afd.): Underrettsdommen bør ved Magt at stande, dog at Straffen bestemmes til en Statskassen tilfaldende Bøde af 1500 Kr. med en Forvandlingsstraf af Hæfte i 20 Dage, hvorhos den i Medfør af Straffelovens § 50, Stk. 2, idømte Bøde bortfalder. Sagens Omkostninger for Landsretten og derunder til den for Tiltalte beskikkede Forsvarer sammesteds, Overretssagfører Ejstrup, i Salær 70 Kr. og i Godtgørelse for Udlæg 20 Kr. udredes af det Offentlige. Det inddragne Beløb udredes inden 15 Dage.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Vestre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Den forskyldte Straf findes at burde bestemmes til Hæfte i 25 Dage og Konfiskationsbeløbet til 400 Kr.

Iøvrigt vil Landsrettens Dom være at stadfæste.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande, dog at Straffen bestemmes til Hæfte i 25 Dage og Konfiskationsbeløbet til 400 Kr.

Sagens Omkostninger for Højesteret, herunder i Salær 80 Kr. til den for Tiltalte Rasmus Broch Rasmussen beskikkede Forsvarer, Højesteretssagfører Schiørring, udredes af Tiltalte.

Underretsdommens Præmisser er saalydende:

Under denne Sag har Politimesteren i Rougsø Herred m. v. ved Anklageskrift af 1. Februar 1943 rejst Tiltale mod Statshusmand Rasmus Broch Rasmussen, født 4. November 1903 i Udby Sogn, boende Sorvad, til at lide Straf af Fængsel, Bøde i Medfør af Strfl. § 50, Stk. 2, paa ikke under 700 Kr., samt Konfiskation af ulovlig indvundet Fordel, Kr. 540,00, for Overtrædelse af Bkg. Nr. 417 af 3. August 1940 § 8, Stk. 2, jfr. Lov Nr. 390 af 25. Juli 1940 § 13, jfr. Tillægsbkg. Nr. 551 af 26. Oktober 1940, for ved Fortielse af Forhold, der maatte være af Betydning ved Sagens Paadømmelse at have opnaaet Tilladelse i H. t. de i Medfør af Lov Nr. 390 af 25. Juli 1940 udfærdigede Forskrifter, idet han, der i Efteraaret 1940 fra den af ham da drevne Ejendom i Hevring til Firma P. Chr. Vestergaard, Ørsted, afleverede 304 kg Korn og derfor fik udleveret Modtagelsesbevis, fejlagtigt lydende paa 3040 kg, derefter har henvendt sig til det kommunale Kornnævn i Ørsted og under Fortielse af det rette Forhold har ladet sig tildele røde Ombytningsmærker paa det anførte Kvantum, hvorved han uberettiget har faaet udleveret Ombytningsmærker paa 2736 kg.

Sagen har været forelagt Statens Kornkontor, Statsadvokaten og Rigsadvokaten.

Tiltalte, der er gjort bekendt med Retten til at faa beskikket en Forsvarer, og som den 21. Februar 1939 inden herværende Ret har vedtaget Bøde 20 Kr. for Overtrædelse af Bkg. Nr. 11 af 15. Januar 1930 § 7, jfr. Lov Nr. 156 af 14. April 1920 § 18, har indstillet sig til Rettens mildeste Dom og forklaret: Han maa erkende Anklageskriftets Rigtighed. Da han i Efteraaret 1940 afleverede sin Rugavl, formentlig 304 kg, fik han af Fa. P. Chr. Vestergaard, Ørsted, overleveret Modtagelsesbevis for at have afleveret 3040 kg Rug. Skønt han var klar over, at Modtagelsesbeviset var forkert, idet der var kommet et Nul for meget

med, fortav han Forholdet og henvendte sig med Modtagelsesbeviset til det kommunale Kornnævn i Ørsted, hvorfra han lod sig udlevere røde Ombytningsmærker, lydende paa ialt 3040 kg, skønt dette efter den virkelig afleverede Rugmængde var 2736 kg for meget. Alle disse Ombytningsmærker har han brugt til at købe Korn til sin Besætning for. Han havde intet Korn hertil og benyttede saa fornævnte Lejlighed til at skaffe sig noget.

Idet Retten maa statuere, at Tiltalte ved sit fornævnte Forhold har overtraadt de i Anklageskriftet nævnte Lovbestemmelser, vil Tiltalte passende være at anse med Straf af Hæfte i 25 Dage samt have at bøde til Statskassen 700 Kr. i Medfør af Strfl. § 50, Stk. 1, med Forvandlingsstraf som nedenfor bestemt, og at betale denne Sags Omkostninger til det Offentlige.

Det ved Tiltaltes strafbare Handling ulovligt indvundne Udbytte, der findes at kunne ansættes til 540 Kr. som paastaaet, inddrages i Medfør af Strfl. § 77, Stk. 1, Nr. 3, til Fordel for Statskassen.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den i nærværende Sag af Retten for Rougsø m. fl. Herreder den 12. Februar 1943 afsagte Dom er paaanket saavel af Tiltalte som af Anklagemyndigheden.

For Landsretten har Anklagemyndigheden nedlagt Paastand om Skærpelse af den Tiltalte idømte Straf, medens der fra Tiltaltes Side er nedlagt Paastand om Formildelse af Straffen.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den være at stadfæste, dog at Straffen findes at burde nedsættes til en Statskassen tilfaldende Bøde af 1500 Kr. med en Forvandlingsstraf af Hæfte i 20 Dage, hvorefter den i Medfør af Straffelovens § 50, Stk. 2, fastsatte Bøde maa bortfalde.

Sagens Omkostninger her for Retten bliver at udrede af det Offentlige som nedenfor anført.

Onsdag den 10. November.

Nr. 255/1943.

Rigsadvokaten

mod

Henry Dewet Fischer (Gamborg),

der tiltales for Overtrædelse af Prislovgivningen m. v.

Dom afsagt af Retten for Gørding-Malt Herreder den 8. December 1942: Tiltalte, Trikotagefabrikant Henry Dewet Fischer af Vejen, og — — — bør straffes, Fischer med Fængsel i 60 Dage samt Tillægsstraf af Bøde til Statskassen, stor 2500 Kr., med Forvandlings-

straf af Fængsel i 14 Dage — — —. I Statskassen inddrages: For Fischers Vedkommende ulovlig Fortjeneste og Konfiskationsværdi med 525 Kr. — — —. Saa bør de Tiltalte og hver især for sit Vedkommende betale det Offentlige Sagens Omkostninger, derunder for Fischers Vedkommende 50 Kr. i Salær til hans beskikkede Forsvarer, Sagfører Ahlers, Holsted.

Vestre Landsrets Dom af 10. Juni 1943 (IV Afd.): Underretsdommen bør, saavidt paaanket er, ved Magt at stande, dog at Frihedsstraffen bestemmes til Hæfte i 30 Dage og Forvandlingsstraffen med Hensyn til Tillægsbøden til Hæfte i 14 Dage. Sagens Omkostninger for Landsretten udredes af det Offentlige. De i Statskassen inddragne Beløb udredes inden 15 Dage.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Vestre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Den forskyldte Frihedsstraf findes at burde bestemmes til Fængsel i 40 Dage og Forvandlingsstraffen med Hensyn til Tillægsbøden til Fængsel i 14 Dage.

Iøvrigt vil Landsrettens Dom være at stadfæste.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande, dog at Frihedsstraffen bestemmes til Fængsel i 40 Dage og Forvandlingsstraffen med Hensyn til Tillægsbøden til Fængsel i 14 Dage.

Underretsdommens Præmisser er saalydende:

Under denne Sag, der er fremmet til Dom efter Rpl. § 925, tiltales

I. Trikotagefabrikant Henry Dewet Fischer af Vejen til Straf efter Lov Nr. 406 af 3. August 1940, Lov Nr. 474 af 22. November 1941 og Toldlov Nr. 171 af 1928, jfr. Anordning Nr. 63 af 1928.

Tiltalte Fischer er født i Herning den 7. Juni 1903 og ses ikke forhen anset med Straf.

Ved de Tiltaltes uforbeholdne Tilstaaelse, hvis Rigtighed bestyrkes ved de iøvrigt foreliggende Oplysninger, er det godtgjort, at de Tiltalte har gjort sig skyldig i følgende Forhold.

For Tiltalte Fischers Vedkommende:

I. I Forbindelse med en Medhjælper, hvem han financierede, fik han i Tiden fra 16. Januar 1941—29. Juli 1942 indkøbt Petroleumsmærker til samlet Paalydende 733 Liter, paa hvilke Mærker der derefter blev indkøbt Petroleum. Heraf brugte Tiltalte i sin Fabrik ca. 355 l, medens

Resten blev videresolgt af Medhjælperen for en Pris af 1 Kr. 80 Øre pr. Liter. Tiltalte og Medhjælperen skulde dele Overskudet paa Forretningen, som for Tiltaltes Vedkommende beløber sig til 180 Kr.

II. I Slutningen af August 1941, omkring Nytaar 1942 og i April 1942 har Tiltalte af Medtiltalte Østergaard købt Sukkerindkøbstilladelser til ialt 400 kg Sukker for en Gennemsnitspris af 0,85 Kr. pr. kg. Disse Indkøbstilladelser har Tiltalte ladet fornævnte Medhjælper ombytte med Husholdningsmærker og ladet ham videresælge disse paa begges Vegne. Han vil være uvidende om, hvad Medhjælperen har faaet for Husholdningsmærkerne. Tiltaltes Fortjeneste paa dette Forhold har alene været 75 Pund Sukker, som han har faaet gratis, hvorefter han har slaaet en Streg over, hvad han iøvrigt kunde have tilgode hos Medhjælperen for dette Forhold.

III. Sidst i Februar 1942 lod Tiltalte nævnte Medhjælper, som han financierede, købe Mærker til 2000 Liter Solarolie, som han betalte med 1300 Kr., hvorefter han fik tilsendt Mærkerne, som han derefter lod Medhjælperen videresælge, hvorved der fremkom en Fortjeneste af ialt 500 Kr., som han skulde dele med Medhjælperen.

Disse 3 Forhold har Tiltalte indladt sig paa, dels for at hjælpe Medhjælperen, som skylder ham Penge, dels for at opnaa Fortjeneste.

IV. I Sommeren 1942 har Tiltalte af nævnte Medhjælper købt 20 Pakker ubanderoleret Cigaretpapir, som han gik ud fra stammede fra de tyske Soldater.

V. Tiltalte har fuldstændig overladt Førelsen af Forretningsbøger til en ikke regnskabsuddannet Landpost og har ikke ført Tilsyn med Bøgernes Førelse. Der har været ført en Kassebog — som end ikke er sammentalt —, en kun ufuldstændig Hovedbog og ingen Statusbog. Ingen af de senest førte Bøger har været autoriseret. Tiltalte har undskyldt sig med, at han ingen Forstand har paa Bogføring, men har erkendt, at der foreligger grov Uorden i Førelsen, for hvilken han som Forretningens Indehaver er ansvarlig.

— — —

Som Følge af det anførte vil Tiltalte Fischer være at anse for Overtrædelse af Bekg. Nr. 556 af 1940 § 3, Bekg. Nr. 310 af 1940 § 1, Priskontrolraadets Bestemmelse af 22. December 1941, Bekg. Nr. 63 af 1940 § 3, Lov Nr. 171 af 1928 § 48 II, jfr. Anordning Nr. 63 af 1928, Strfl. § 302 og Lov Nr. 98 af 1912 §§ 2, 3, 4 — — —.

De forskyldte Straffe bestemmes for Fischers Vedkommende i Medfør af ovennævnte Lovbestemmelser samt § 15 i Lov Nr. 406 af 1940, jfr. Lov Nr. 93 af 1942 og § 19 i Lov Nr. 474 af 1941, til en fælles Straf (jfr. Strfl. § 88) af Fængsel i 60 Dage samt som Tillægsstraf efter Strfl. § 50 II af Bøde, stor 2500 Kr., med Forvandlingsstraf af Fængsel i 14 Dage og for — — —.

Tiltalte Fischers ulovlige Fortjeneste paa Forhold I—III, som, idet Værdien paa det af ham indvundne Parti Sukker skønnes at kunne sættes til 45 Kr., andrager ialt 475 Kr., samt Konfiskationsværdien af Cigaretpapiret, som skønnes at kunne sættes til 50 Kr. — tilsammen 525 Kr., — — —.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den i nærværende Sag, der ved Landsretten er behandlet under Medvirken af Doms mænd, og som i første Instans tillige angik en Medtalt, for hvis Vedkommende Sagen ikke er indanket, af Retten for Gørding-Malt Herreder den 8. December 1942 afsagte Dom er paaanket saavel af Tiltalte som af Anklagemyndigheden.

For Landsretten har Anklagemyndigheden nedlagt Paastand om Skærpelse af den Tiltalte idømte Straf, medens der fra Tiltaltes Side er nedlagt Paastand om Formildelse af Straffen.

For saa vidt det i Dommen er anført, at Tiltalte har begaaet Lovovertrædelser i Forbindelse med en Medhjælper, som han financierede, bemærkes, at det for Landsretten er oplyst, at den nævnte Medhjælper er en Person, mod hvem der verserer Undersøgelse for omfattende Overtrædelser af Rationeringsbestemmelser udover de i nærværende Sag omhandlede, og der kan ved Paadømmelsen ikke gaas ud fra, at denne Person i Forhold til Tiltalte har spillet en underordnet Rolle.

Med denne Bemærkning og iøvrigt i Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den, forsaavidt den er paaanket, være at stadfæste, dog at Frihedsstraffen findes at burde nedsættes til Hæfte i 30 Dage og Forvandlingsstraffen med Hensyn til Tillæggsbøden til Hæfte i 14 Dage.

Sagens Omkostninger her for Retten bliver at udrede af det Offentlige som nedenfor anført, hvorved bemærkes, at Tiltalte selv har draget Omsorg for sit Forsvar sammesteds.

Nr. 168/1943.

Rigsadvokaten

m o d

Jens Marinus Madsen og Anton Nielsen Høgholm
(Oluf Petersen),

der tiltales for Overtrædelse af Bekendtgørelse Nr. 63 af 29. Februar 1940 § 3, Bekendtgørelse Nr. 488 af 17. September 1940 § 12 og Bekendtgørelse Nr. 640 af 12. December 1940 § 20, for Madsens Vedkommende tillige for Overtrædelse af Lovbekendtgørelse Nr. 171 af 11. Maj 1928 § 48.

Dom afsagt af Retten for Straffesager i Aalborg Købstad m. v. den 4. Marts 1943: De Tiltalte, Jens Marinus Madsen, Priorgade 15, Aalborg, og Anton Nielsen Høgholm, Johnstrupsvej 13, Aalborg, bør straffes henholdsvis med Hæfte i 40 Dage og med Fængsel i 60 Dage, dog at Straffens Fuldbyrkelse for Tiltalte Høgholms Vedkommende udsættes saaledes, at den bortfalder efter Forløbet af 2 Aar under de i Straffelovens Kapitel 7 nævnte Vilkaar. Til Fordel for Statskassen inddrages de i Bevaring tagne 49 Pakker Cigaretpapir og den af Tiltalte Madsen ulovligt oppebaarne Fortjeneste, 79,85 Kr. De Tiltalte bør een for begge og begge for een erstatte det Offentlige Sagens Omkostninger,

derunder i Vederlag til den beskikkede Forsvarer, Landsretssagfører N. Chr. Larsen, Aalborg, 40 Kr.

Vestre Landsrets Dom af 4. Maj 1943 (II Afd.): Tiltalte Jens Marinus Madsen bør straffes med Hæfte i 10 Dage. Til Statskassen bøder Tiltalte Anton Nielsen Høgholm 100 Kr. med en Forvandlingsstraf af Hæfte i 7 Dage, men bør iøvrigt for Anklagemyndighedens Tiltale i denne Sag fri at være. I Henseende til Sagens Omkostninger i første Instans og Inddragelse i Statskassen bør Underrettsdommen ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Landsretten og derunder til den for de Tiltalte beskikkede Forsvarer sammesteds, Landsretssagfører N. Chr. Larsen, i Salær 90 Kr. udredes af det Offentlige.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Vestre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Den forskyldte Straf findes at burde bestemmes for Tiltalte Madsen til Hæfte i 30 Dage og for Tiltalte Høgholm til Hæfte i 14 Dage.

Iøvrigt vil Landsrettens Dom være at stadfæste.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande, dog at Straffen bestemmes til Hæfte, for Tiltalte Jens Marinus Madsen i 30 Dage og for Tiltalte Anton Nielsen Høgholm i 14 Dage.

Sagens Omkostninger for Højesteret, derunder i Salær 80 Kr. til den for de Tiltalte beskikkede Forsvarer, Højesteretssagfører Oluf Petersen, udredes af de Tiltalte een for begge og begge for een.

Underrettsdommens Præmisser er saalydende:

Under denne Sag, der er fremmet til Dom efter Reglerne i Retsplejelovens § 925, er

I. Arbejdsmand Jens Marinus Madsen, Priorgade 15, Aalborg, der er født den 25. Juni 1896 i Taars og tidligere straffet:

1. Ved Hjørring Købstad m. v. Rets Dom af 31. Marts 1925 efter Straffelovens § 247, jfr. § 47, med en betinget Straf af Fængsel paa sædvanlig Fangekost i 20 Dage.

2. Ved nærværende Rets Dom af 11. Oktober 1928 efter Straffelovens § 146 med Fængsel paa sædvanlig Fangekost i 60 Dage.

II. Kondtior Anton Nielsen Høgholm, Johnstrupsvej 13, Aalborg, der er født den 24. April 1909 i Hurup og ikke tidligere straffet, sat under Tiltale. Madsen for Overtrædelse af Toldloven, Høgholm for Tyveri og begge for Handel med Rationeringsmærker.

Ved de Tiltaltes uforbeholdne Tilstaaelse, der er bestyrket ved det iøvrigt oplyste, er det godtgjort, at de har gjort sig skyldige i følgende Forhold:

I.

I Begyndelsen af December Maaned 1942 købte Tiltalte Madsen af en tysk Soldat 167 Pakker ubanderoleret Cigaretpapir for 25 Øre pr. Pakke, og deraf videresolgte han til ukendte Købere 118 Pakker med en Fortjeneste af 23,60 Kr., medens 49 Pakker er taget i Bevaring af Politiet.

II.

Tiltalte Høgholm har i December Maaned 1942 ad to Gange under sit Arbejde som Konditor hos Bagermester Josef Petersen, Ørstedsplads 5, Aalborg, naar han lejlighedsvis passede Forretningen, tilegnet sig ca. 40 Brødmærker af Bagermesterens Beholdning.

Mærkerne er tilbageleveret Bestjaalne, der frafalder Krav paa Erstatning.

III.

I Begyndelsen af December Maaned 1942 overlod Tiltalte Høgholm Madsen 19 Sukkermærker, 19 Smørmærker og ca. 150 Brødmærker, hvoriblandt de under II nævnte stjaalne Mærker, til Salg til aftalte Priser af 75 Øre pr. Sukkermærke, 1 Kr. pr. Smørmærke og 25 à 30 Øre pr. Brødmærke. Tiltalte Madsen solgte samtlige Sukker- og Smørmærker og ca. 25 Brødmærker for ialt 56,25 Kr., hvilket Beløb han ikke har afregnet med Høgholm.

Herefter vil de Tiltalte være at anse: Madsen for Forhold I efter Lov Nr. 171 af 11. Maj 1928 § 48, jfr. Anordning Nr. 63 af 1. April 1928, Høgholm for Forhold II efter Straffelovens § 285, Stk. 1, jfr. § 276, og begge for Forhold III efter Lov Nr. 406 af 3. August 1940 § 15, forlænget ved Lov Nr. 133 af 29. Marts 1941, og Lov Nr. 93 af 17. Marts 1942, jfr. Bekendtgørelserne Nr. 63 af 29. Februar 1940 § 3, Nr. 488 af 17. September 1940 § 12 og Nr. 640 af 12. December 1940 § 20 med Straffe, der bestemmes til for Madsen Hæfte i 40 Dage og for Høgholm til Fængsel i 60 Dage. Straffens Fuldbyardelse udsættes for Tiltalte Høgholms Vedkommende, og Straffen bortfalder efter Forløbet af 2 Aar under de i Straffelovens Kapitel 7 nævnte Vilkaar. Det findes ikke formaalstjenligt at anordne Tilsyn i Prøvetiden.

I Medfør af Toldlovens § 48 inddrages til Fordel for Statskassen de i Bevaring tagne 49 Pakker Cigaretpapir og den under Forhold I nævnte af Tiltalte Madsen ulovligt oppebaarne Fortjeneste, 23,60 Kr., og i Medfør af Lov Nr. 406 af 3. August 1940 § 15 inddrages til Fordel for Statskassen det af Tiltalte Madsen indtjente, under Forhold III nævnte Beløb, 56,25 Kr.

De Tiltalte bør derhos in solidum erstatte det Offentlige Sagens Omkostninger, derunder i Vederlag til den beskikkede Forsvarer, Landsretssagfører N. Chr. Larsen, Aalborg, 40 Kr.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den i nærværende Sag, der ved Landsretten er behandlet under Medvirken af Doms mænd, af Retten for Straffesager i Aalborg Købstad

m. v. den 4. Marts 1943 afsagte Dom, er med Landsrettens Tilladelse paaanket saavel af de Tiltalte som af Anklagemyndigheden.

For Landsretten har Anklagemyndigheden nedlagt Paastnd om Skærpelse af de de Tiltalte idømte Straffe, medens der fra Tiltalte Høgholms Side er nedlagt Paastand om Frifindelse for Tyveri og iøvrigt om Formildelse af Straffene.

For Landsretten har Tiltalte Høgholm forklaret, at han hvert Kvartal afleverede samtlige Familiens Brødmærker, dog med Undtagelse af nogle enkelte til Indkøb af Mel, til sin Chef, Bagermester Josef Petersen, og at han derfor, da han tog de 40 Mærker, gik ud fra, at han havde leveret Bager Petersen flere Mærker, end han skulde tilsvare for leveret Brød.

Bagermester Josef Petersen og dennes Hustru, Fru Marie Petersen, har som Vidner for Landsretten forklaret i Overensstemmelse med Tiltalte, at denne altid har leveret rigelig med Mærker, og Fru Petersen har tilføjet, at de nemt kan have faaet 40 Mærker for meget i hvert Kvartal.

Efter det saaledes foreliggende findes det mod Tiltaltes Benægtelse ikke godtgjort, at hans Tilegnelse af de 40 Mærker er sket i Berigelseshensigt, og han vil derfor være at frifinde for den mod ham rejste Tiltale for Tyveri.

I Dommen er det rettelig antaget, at de Tiltalte har gjort sig skyldige i de dem iøvrigt paasigtede Forhold, og de vil derfor i Medfør af de i Dommen iøvrigt citerede Bestemmelser være at anse: Tiltalte Madsen med Straf af Hæfte efter Omstændighederne i 10 Dage og Tiltalte Høgholm med en Statskassen tilfaldende Bøde, der vil kunne bestemmes til 100 Kr. med en Forvandlingsstraf af Hæfte i 7 Dage.

I Henseende til Sagens Omkostninger i første Instans og Inddragelse i Statskassen vil Underretsdommen være at stadfæste.

Sagens Omkostninger her for Retten bliver at udrede af det Offentlige som nedenfor anført.

Nr. 223/1942. F₁ (Ballhausen efter Ordre)

m o d

M (Gelting efter Ordre).

(Underholdsbidrag).

Dom afsagt af Retten for Frederikssund Købstad m. v. den 14. Maj 1941: Sagsøgte F₁ bør i denne Sag for Tiltale af Sagsøgerinden M fri at være. Sagens Omkostninger ophæves.

Østre Landsrets Dom af 30. Juni 1942 (IV Afd.): Indstævnte F₁ bør anses som Fader til det af Appellantinden M den 18. September 1940 fødte Pigebarn — — —. Sagens Omkostninger for begge Retter ophæves. Det Offentlige betaler til den for Appellantinden beskikkede Sagfører, Landsretssagfører Fru Ingeborg Hansen, som Salær og Ud-

lægsgodtgørelse 100 Kr. og 6 Kr. 20 Øre, og til den for Indstævnte beskikkede Forsvarer, Overretssagfører Valdemar Jensen, som Salær 80 Kr.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret.

Efter Dommens Afsigelse har Indstævnte inden Retten forklaret at have haft Samleje med F₂ i første Halvdel af December 1939. Denne har forklaret overensstemmende hermed. Ifølge den foretagne Blodtypebestemmelse er der hverken efter AB₀-, A₁-, A₂- eller MN-Systemet noget til Hinder for, at han kan være Fader til det i Sagen omhandlede Barn.

Herefter vil Appellanten ikke kunne anses som Fader til det af Indstævnte den 18. September 1940 fødte Barn. Efter det foreliggende om Udfaldet af Blodtypeundersøgelsen af Appellanten og det sene Tidspunkt for det af ham indrømmede Samleje den 23. Januar 1940, findes Appellanten efter det nu oplyste ej heller at kunne anses som bidragspligtig. Herefter vil Underrettens Dom være at stadfæste. Med Hensyn til Sagens Omkostninger findes der at burde forholdes som nedenfor anført.

Thi kendes for Ret:

Underrettens Dom bør ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for alle Retter, der under det Overretssagfører Valdemar Jensen ved Landsrettens Dom tillagte Salær, 80 Kr., og i Salær og Godtgørelse for Udlæg for Højesteret til Højesteretssagfører Ballhausen, 150 Kr. og 6 Kr., udredes af Indstævnte M.

I Salær for Højesteret tillægges der Højesteretssagfører Gelting 150 Kr., der ligesom de Landsretssagfører Fru Ingeborg Hansen for Landsretten tillagte Beløb, 100 Kr. og 6 Kr. 20 Øre, som Salær og Godtgørelse for Udlæg udredes af det Offentlige.

Underrettsdommens Præmisser er saalydende:

Under denne Sag har Sagsøgerinden M paastaet Sagsøgte F₁ dømt som Fader, subsidiært bidragspligtig, til det af hende den 18. September 1940 fødte Pigebarn, der ifølge Kredslægens Erklæring maa antages avlet i Tiden fra kort før Slutningen af November 1939 til kort før Slutningen af Januar 1940.

Til Støtte for sin Paastand har Sagsøgerinden anført, at hun har haft Samleje med Sagsøgte F₁ den 14. eller 15. Januar 1940 og i Tiden derefter.

Sagsøgte F₁ har forklaret, at han har haft Samleje med Sagsøgerinden i Slutningen af Januar 1940.

Ifølge Erklæring af 28. Februar 1941 fra Universitetets retsmedicinske Institut er F_1 's Faderskab uforeneligt med A_1 - A_2 -Systemet.

Sagsøgerinden har vedblivende benægtet at have haft Samleje med andre indenfor Avlingstiden.

Efter det oplyste vil Sagsøgte F_1 være at frifinde.

Sagens Omkostninger vil være at ophæve.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom er afsagt af Retten for Frederikssund Købstad m. v. den 14. Maj 1941 og med Justitsministeriets i Skrivelse af 19. Februar 1942 dertil meddelte Tilladelse paaanket af M, hvem der er meddelt fri Proces, med Paastand om, at Dommen ændres i Overensstemmelse med hendes for Underretten nedlagte Paastand derhen, at Indstævnte F_1 anses som Fader, subsidiært kendes bidragspligtig til det af hende den 18. September 1940 fødte Pigebarn, — — —.

Indstævnte har paastaet Dommen stadfæstet.

For Landsretten har Parterne afgivet Forklaring.

Til den i Dommen omtalte Erklæring af 28. Februar 1941 fra Universitetets retsmedicinske Institut er føjet en Bemærkning, hvori bl. a. udtales:

»Hvor der foreligger helt typiske reaktioner, maa muligheden for faderskab, uforeneligt med systemet, anses for meget lille. Da man dog endnu ikke har den fortrolighed med dette blodtypeomraade som med de andre, og da man endnu ikke absolut kan udelukke, at A_1 og A_2 i sjældne Tilfælde vil kunne forveksles (skønt sandsynligheden derfor maa anses for yderst ringe, naar alle ikke-typiske tilfælde som sagt udskydes), tør man vel, indtil større erfaring foreligger, ikke anse et faderskab uforeneligt med A_1 - A_2 -systemet for med biologisk vished udelukket, men det maa dog anses for berettiget at betragte en saadan uforenelighed som en omstændighed, der taler stærkt imod faderskabet.«

Efter det oplyste har Parterne haft Samleje i Januar Maaned 1940, efter Appellantindens Forklaring den 14. Januar, efter Indstævntes den 23. Januar; midt i Februar meddelte Appellantinden Indstævnte, at hun var besvangret af ham; de havde derefter hyppigt Samleje, og i Juli Maaned blev de ringforlovet.

Herefter og efter det iøvrigt foreliggende findes en Udelukkelse efter A_1 - A_2 -Systemet ikke at kunne fastslås i det foreliggende Tilfælde, og Dommen vil derfor være at ændre i Overensstemmelse med Appellantindens principale Paastand.

Sagens Omkostninger for begge Retter findes at kunne ophæves.

først traadte i Forretningsforbindelse efter dette Tidspunkt og uden Tilkendegivelse af, at han optraadte for et Kompagniskab, findes efter det nu oplyste heller ikke at have haft Føje til at antage, at et saadant Kompagniskab bestod og hæftede overfor ham. Disse Dommere stemmer derfor for at tage Appellantens Paastand til Følge.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

De Indstævnte, Vognmand Johannes Nielsen og Vognmand J. E. Carlsen, bør for Tiltale af Appellanten, Entreprenør Christian S. Theil, i denne Sag fri at være.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten til Indstævnte Nielsen med 400 Kr. og til Indstævnte Carlsen med 600 Kr. inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Underrettsdommens Præmisser er saalydende:

Under to oprindelig hver for sig anlagte, men ved Rettens Bestemmelse forenede Sager — i hvilke Underretsbehandling er vedtaget — har Sagsøgerne, Vognmændene Johannes Nielsen og J. E. Carlsen, overfor de Indstævnte, Entreprenørerne William Griebel Thomsen og Chr. S. Theil, nedlagt Paastand om, at disse tilpligtes in solidum at udrede henholdsvis 3808 Kr. 54 Øre (med Renter fra den 24. September 1941) og 14.538 Kr. (med Renter fra den 27. September 1941).

Beløbene skyldes for udført Kørsel og leverede Materialer henholdsvis i Tiden fra 1. Februar til 19. Juli 1940 og fra 21. April til 21. Juli 1940.

Indstævnte Thomsen erkender for sit Vedkommende Søgsmaalets Rigtighed bortset fra følgende: Han har efter bogholderimæssig Opgørelse debiteret Sagsøgeren Nielsen 2280 Liter Benzin à 1,06 Kr., medens denne Sagsøger oprindelig kun har villet erkende, at der er leveret 1600 Liter Benzin, hvilken Erkendelse under Sagen er udvidet til at omfatte 1780 Liter. Der er saaledes en Divergens paa 500 Liter eller 530 Kr., med hvilket Beløb Indstævnte Thomsen, der fastholder sin Opgørelses Rigtighed, derfor paastaar Sagsøgeren Niensens Krav nedsat.

Færdig fra Trykkeriet den 24. November 1943.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

87. Aargang

Højesteretsaaret 1943.

Nr. 20

Fredag den 12. November.

Indstævnte Theil procederer for sit Vedkommende til Frifindelse og henholder sig iøvrigt med Hensyn til Benzinen til det af Thomsen anførte.

Med Hensyn til den anførte Divergens vedrørende Benzinen fremgaar det af Sagen, at Indstævnte Thomsen væsentligst støtter sin Opgørelse paa Varigheden af de udførte Kørsler, medens Sagsøgeren Nielsen henholder sig til de af den tyske Værnemagt (for hvem Kørslerne er udført) udarbejdede Benzin-Kontrol-Hæfter. Da det imidlertid har vist sig, at den Opgørelse, der udviser et Forbrug af 1600 Liter, ikke omfatter al den til Sagsøgeren Nielsen leverede Benzin (hvorfor denne som foran sagt har maattet ændre Tallet fra 1600 til 1780), og da endvidere den af Indstævnte Thomsen anvendte Beregningsmaade ikke kan anses som helt betryggende, findes Beløbet at maatte fastsættes efter Rettens Skøn. Herefter skønnes Sagsøgeren Nielsens Krav at burde nedsættes med 300 Kr.

Iøvrigt drejer Sagen sig for Indstævnte Theils Vedkommende om, hvorvidt han har været ansvarlig Deltager af Firmaet C. C. Thomsen & Co., saaledes at han paa dette Grundlag hæfter for Firmaets Gæld solidarisk med den anden Deltager, Indstævnte Thomsen, eller om han kun har indtaget en saadan Stilling, at han ikke udadtil hæfter for Firmaets Gæld.

Det første hævdes af Sagsøgeren, det sidste af Indstævnte Theil.

Til Oplysning herom kan efter de under Sagen afgivne Forklaringer følgende anføres:

Den 6. August 1940 underskrev de Indstævnte følgende — af Theil affattede — Overenskomst: »Undertegnede bekræfter herved, at vi er enige om at udføre Entreprenørarbejde i Fællesskab med Firmaet C. C. Thomsen & Søn, Aalborg. Forretningsgang, Indkøb, Administration samt Tidspunkt for Udbetaling af Overskud skal være efter fælles Aftale. Materiel ejes i Fællesskab. Naar alle afholdte Udgifter er dækket, deles Overskuddet med Halvdelen til hver.«

Mellem de to Indstævnte er der Enighed om, at det dermed var Tanken at etablere en Virksomhed, i hvilken de skulde deltage paa lige Fod, i alt Fald med Hensyn til Overskuddet, hvorimod der ikke — i alt Fald ikke til at begynde med — har været talt om Underskud. Denne Virksomhed skulde drives under Indstævnte Thomsens Firmanavn, C. C. Thomsen & Søn, og Midlerne hertil skulde fremkomme paa den Maade,

at Theil skulde lade sine Tilgodehavender for Kørsel og leverede Materialer m. m. henstaa, idet Thomsen ikke var i Stand til at fremskaffe den økonomiske Basis for Foretagendet.

Endvidere er der mellem de Indstævnte Enighed om, at det senere blev aftalt, at Samarbejdet skulde ophøre fra den 1. Februar 1941, uden at der dog i denne Anledning fandt nogen Opgørelse Sted.

Om Dannelsen af Selskabet er der ikke sket nogen Anmeldelse til Firmaregistret (hvilken Undladelse Indstævnte Theil vil have misbilliget), ligesaa lidt som Aftalen om Ophøret er blevet anmeldt eller paa anden Vis bragt til Omverdenens Kundskab.

Derimod er de Indstævnte ikke enige om, hvilken Stilling de hver især skulde have med Hensyn til den daglige Ledelse. Indstævnte Thomsen er af den Anskuelse, at det var ham, der skulde lede Selskabets Drift, saaledes at Theil kun skulde financiere Foretagendet og til Gengæld herfor oppebære Halvdelen af Overskudet. Thomsen mener derhos, at det deraf maa følge, at Theil ligeledes vilde have været forpligtet til at deltage i Underskudet, om et saadant var opstaaet forinden Opløsningen den 1. Februar 1941.

Indstævnte Theil hævder heroverfor, at begge Parter skulde have aktiv Del i Ledelsen, og da han aldrig opnaaede dette, fordi Thomsen skaltede og valtede med det hele, som om Virksomheden alene var hans (hvad han saa meget lettere kunde gøre, som Theil var syg fra August til Oktober 1940), formener han, at den oprindelige Tanke: at starte et virkeligt Selskab, aldrig er blevet bragt til Udførelse. Som Følge heraf hævder han, at hans Stilling saavel udadtil som indadtil aldrig er blevet nogen anden end den, at han i Thomsens Foretagende har gjort Indskud (eller ydet Laan). Dette vil nærmere sige, at han betragter sig som en almindelig Kreditor eller allerhøjest som Part i et uegentligt, et saakaldt »stille« Kommanditselskab. Herpaa støtter han sin Frifindelsespaastand, idet han tilføjer, at det er givet, at en Kreditor ikke kan have noget Ansvar, og at det er den almindelige Opfattelse i dansk Ret, at ej heller en »stille« Kompagnon kan have Gældsansvar. Han tilføjer herved, at der ikke er givet nogen Trediemand Meddelelse om Stiftelse af et Selskab, og at det ej heller havde Interesse for nogen, idet alle gik ud fra, at der ikke kunde være Risiko forbundet med at udføre Kørsel for den tyske Værnemagt.

Under alle Omstændigheder vil Theil hævde, at enhver Form for Samvirken eller Selskab ophørte den 1. Februar 1941, hvorfor den heromhandlede Gæld som stiftet efter denne Dato ikke vedrører ham.

Overfor dette hævder Sagsøgerne følgende:

Om noget stille Selskab eller nogen anden Form for Kommanditselskab kan der allerede af den Grund ikke være Tale, at Theil ikke har gjort Indskud af en bestemt Størrelse, og idet det Materiel (der andrager meget betydelige Beløb) ifølge Overenskomsten skulde ejes af begge Parter i Fællesskab.

For alle interesserede (d. v. s. alle dem, der udførte Kørsel for Virksomheden) var det aabenbart, at de Indstævnte havde indgaaet et Kompagniskab, og dette tillagde man Betydning.

Dertil kommer, at Theil ved to Fogedforretninger har krævet at komme i Besiddelse af Regnskaberne (en Ret, som en »stille« Interessent ikke formenten at have) samt at den Henvendelse, der senere er sket til Skifteretten om Selskabets Opløsning, klart hviler paa den Forudsætning, at der var indgaaet et ansvarligt Interessentskab.

Endvidere henvises der til, at det valgte Firmanavn tydeligt indicerer, at der er Tale om et virkeligt Selskab samt til, at Theil saa sent som den 11. Juli 1941 har gjort et nyt Indskud.

Dette sidste erkendes af Theil, der dog vil hævde, at dette Indskud (paa ca. 3 à 4000 Kr.) til Udbetaling af Lønninger ikke maa opfattes som et Udslag af, at han paa dette Tidspunkt ansaa sig som Medlem af Selskabet, men kun som et Udtryk for, at han — der jo var økonomisk interesseret i Virksomheden — vilde afværge, at denne gik i Staa paa et for ham uheldigt Tidspunkt. Herved bemærker han, at han — bortset fra den Dag, da Lønudbetalingen fandt Sted — ikke siden 1. Februar 1941 har været paa Arbejdspladsen.

Iøvrigt mener Theil, at hans økonomiske Interesser var saa store, at han maatte have Krav paa Regnskab, selv om han ikke var ansvarligt Medlem, og at Henvendelsen til Skifteretten kun tager Sigte paa at faa Aktiverne delt, ikke paa Spørgsmaalet om Hæftelse, hvorfor der ikke kan lægges Vægt paa de Udtryk, der i selve Henvendelsen eller under Skiftebehandlingen maatte være brugt.

Dette sidste kan Retten tiltræde.

Iøvrigt fremgaar det af Sagen, at Theil mener at have til Gode for Kørsel og Materialer ca. 57.000 Kr., hvortil kommer et muligt Krav paa Andel i Overskud samt Krav paa Dækning af kontante Udlæg, medens Thomsen mener, at Theils Tilgodehavende ialt andrager ca. 42.000 Kr.

Det ses endvidere, at der ikke foreligger nogen endelig Opgørelse fra den tyske Værnemagt, hvorfor det ikke med Sikkerhed kan vides, om Thomsens Formening om, at der er Dækning nok til alle Kreditorer, er rigtig. Endelig fremgaar det, at Begæringen om, at Selskabets Bo maatte blive taget under Behandling (i Henhold til Skiftelovens § 82), er indgivet af Theil til Skifteretten den 4. Juli 1941, og at Skifteretten stadig behandler Boet.

Efter det saaledes foreliggende maa det efter Rettens Skøn be-
tragtes som utvivlsomt, at det har været de to Indstævntes Mening at ville starte et almindeligt, ansvarligt Interessentskab, og at de interesserede Kreditorer (derunder Sagsøgerne) efter alt det foreliggende (specielt at det i Vognmandskredse var bekendt, at Theil var Thomsens Kompagnon) har haft Føje til at gaa ud fra, at dette ogsaa blev Tilfældet.

Om denne Tanke i Virkeligheden blev realiseret, og om den blev det i Overensstemmelse med den indgaaede Overenskomst, skønnes ikke at have nogen Betydning ved Sagens Afgørelse, idet det ligeledes maa betragtes som utvivlsomt, at Selskabet indadtil ophørte at eksistere den 1. Februar 1941, altsaa før Stiftelsen af de her omhandlede Gældsposter.

Om dette Ophørs Virkning udadtil maa Retten formene, at Theil under Hensyn til, at Ophøret ikke blev bragt til Trediemands Kundskab, skønt de ydre Forhold som anført bestemt indicerede, at der forelaa et

Kompagniskab, samt under Hensyn til, at der ikke fandt nogen Op-gørelse og Udbetaling Sted (uanset Grunden hertil), allerhøjest vil kunne hævde, at han efter den nævnte Dato kun har indtaget Stillingen som ordinær Kommanditist.

Men da en saadan — altsaa en egentlig Kommanditist — med sit Indskud hæfter for Selskabsgælden, og da Indskudet efter det anførte langt overstiger Gælden, vil der — med den ovennævnte Modifikation — være at give Dom efter Paastanden, saaledes at Sagens Omkostninger fastsættes til henholdsvis 450 Kr. og 700 Kr.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom er afsagt den 22. December 1941 af Retten for borgerlige Sager i Aalborg Købstad m. v.

For Landsretten har Appellanten nedlagt Paastand om Frifindelse, medens de Indstævnte har paastaaet Underretsdommen stadfæstet.

Der er under Domsforhandlingen for Landsretten paa ny afgivet Forklaring af Appellanten og de Indstævnte, hvorhos Entreprenør W. Griebel Thomsen, der ikke har paaanket Underretsdommen, har afgivet Forklaring.

Det bemærkes, at Indstævnte Vognmand Johannes Nielsens Kørsel og Leverancer fandt Sted i Tiden fra den 1. Februar 1941 til den 19. Juli s. A. og Indstævnte Vognmand J. E. Carlsens Kørsel og Leverancer fra den 21. April 1941 til den 21. Juli s. A.

Det er af Underretten paa Grundlag af den mellem Appellanten og W. Griebel Thomsen den 6. August 1940 indgaaede Overenskomst og det mellem dem derefter passerede rettelig statueret, at det maa antages at have været disses Mening at starte et ansvarligt Interessentskab, samt at de Indstævnte har haft Føje til at gaa ud fra, at et saadant Interes-sentskab blev stiftet. Selv om det nu maatte have været Interessenternes Hensigt at bringe Selskabet til Ophør pr. 1. Februar 1941, maa dette være uden Betydning for de Indstævnte, da der fra Interessenternes Side intet er foretaget for at sætte de Indstævnte i Kundskab om en saadan Forandring af Forholdet, og da de Indstævnte heller ikke iøvrigt har haft Føje til at opfatte det før 1. Februar 1941 bestaaende Forhold som undergaaet nogen Ændring i det Tidsrum, i hvilket Kørslerne og Leve-rancerne fandt Sted. Herefter vil Appellanten i Forhold til de Indstævnte som ansvarlig Interessent være personlig ansvarlig for de omstridte Beløb og vil saaledes være at dømme i Overensstemmelse med de Ind-stævntes Paastand. Underretsdommen vil følgelig i det Omfang, hvori den er forelagt Landsretten til Prøvelse, være at stadfæste.

Med Hensyn til Sagens Omkostninger vil der være at forholde som nedenfor anført.

Mandag den 15. November.

Nr. 8/1943. A/S Vald. Birns Jernstøberi (Møller)

mod

I/S Mads Amby (Gamborg).

(Spørgsmaal om Appellantens Ret til at hæve en Kontrakt angaaende Levering af Støbegods).

Vestre Landsrets Dom af 16. November 1942 (III Afd.): De Sagsøgte, A/S Vald. Birns Jernstøberi, bør til Sagsøgerne, I/S Mads Amby, betale 3086 Kr. 87 Øre tillige med Renter heraf 5 pCt. p. a. fra den 23. Marts 1942, indtil Betaling sker, men bør iøvrigt for Tiltale af Sagsøgerne i denne Sag fri at være. I Sagsomkostninger betaler de Sagsøgte til Sagsøgerne 300 Kr. Det idømte udredes inden 15 Dage.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Vestre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret har Parterne gentaget deres for Landsretten nedlagte Paastande. Appellanten har ikke gentaget sit Anbringende med Hensyn til Dækningsbeløbet af de til Fakturaen af 22. Oktober 1941 svarende Varer.

I Skrivelse af 30. Oktober 1941 meddelte Appellanten Indstævnte, at man samme Dag havde tilsendt Indstævnte en Prøve af Skær.

Ved denne Skrivelse og navnlig ved den i Dommen nævnte Skrivelse af 4. November 1941 i Forbindelse med det tidligere mellem Parterne passerede findes Appellanten at have afskaaret sig fra at hæve Købet for de følgende Leveringer paa Grundlag af Indstævntes hidtidige Forsinkelser med Betalingen.

I en Skrivelse af 26. Marts 1943 har Grosserer Societetets Komité udtalt, »at det i Almindelighed ikke vil gøre nogen Ændring i Prisen for Støbegods, om Betalingsvilkårene er »kontant i Løbet af 30 Dage ÷ 2 %« eller »3 Maaneder netto«.«

Herefter vil Indstævntes Paastand være at tage til Følge.

I Sagsomkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale 400 Kr. til Indstævnte.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande, dog at Beløbet ændres til 3286 Kr. 87 Øre.

I Sagsomkostninger for Højesteret betaler Appellanten, A/S Vald. Birns Jernstøberi, 400 Kr. til Indstævnte, I/S Mads Amby.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Sagsøgerne, I/S Mads Amby, Aalborg, der beskæftiger sig med Fremstilling af Landbrugsmaskiner, hvortil de anvender forskelligt Støbegods, indledede i den Anledning Forhandlinger med de Sagsøgte, A/S Vald. Birns Jernstøberi, Holstebro, om, at disse skulde fabrikere ca. 30 Tons nærmere specificeret Støbegods til dem efter Modeller, som de havde godkendt. Som Afslutning paa Forhandlingerne tilskrev de Sagsøgte den 2. September 1940 Sagsøgerne, at de med Tak havde modtaget deres Ordre paa en Del Støbegods af forskellige Art. Skrivelsen indeholder endvidere følgende særlige Bemærkninger angaaende Afholdelsen af Udgifter til Fremstilling af Modeller:

»Deres Andel i Modeludgifterne til 1½" og 2" Ajlehaner er Kr. 150,—, til Turbinepumpe Kr. 150,—, til Ajlenedfælderne Kr. 200.

Saaframt De skulde ønske Modellerne udleveret, er det aftalt, at De betaler os Differencen mellem de ovennævnte Beløb og de reelle Modeludgifter, hvorover Opgørelse tilstilles Dem efterhaanden som Modellerne indenfor de enkelte Grupper bliver færdige.«

De Sagsøgte sluttede deres Skrivelse med en Udtalelse om, at de under de nuværende Forhold, hvor de maatte betale alle Raavarer kontant ved Modtagelsen, regnede med at modtage Betaling for deres Leverancer pr. 30 Dage fra Faktura Dato. Herpaa svarede Sagsøgerne i en Skrivelse af 5. s. M., at de Sagsøgte selvfølgelig selv bestemte Betalingsvilkaarene, men at det dog henstilledes, at de Sagsøgte for en Del af Ordren indrømmede dem tre Maaneders Kredit, hvad de var vant til, da det kunde blive svært for dem at betale alt inden 30 Dage, og at de, om Kravet herom blev fastholdt, i hvert Fald maatte afkalde Godset i de Poster, de havde Anvendelse for, i Løbet af 3 à 4 Maander. Hertil svarede de Sagsøgte i Skrivelse af 7. s. M., at de af Hensyn til den ensartede Behandling af deres Kunder ikke godt kunde fravige deres Betalingsbetingelser. I den følgende Tid udspandt der sig en længere Korrespondance mellem Parterne, fordi de Sagsøgte, der havde faaet Betæneligheder med Hensyn til Sagsøgernes Soliditet, søgte at formaa dem til at betale forud, hvad Sagsøgerne dog bestemt afslog, idet de, dersom de Sagsøgte ikke leverede paa de aftalte Vilkaar, truede med at foretage Dækningskøb.

Leveringen af det bestilte Støbegods skete i forskellige Partier, efterhaanden som det blev færdigt, men der var ikke fastsat nogen Frist, inden hvilken de enkelte Leverancer eller hele Ordren skulde være effektueret. De Sagsøgte, som flere Gange erindrede Sagsøgerne om, at der ikke inden den aftalte Frist var ydet Betaling for nærmere angivne Vareposter, tilskrev den 19. Februar 1941 og den 19. Juni s. A. Sagsøgerne, at de skyldte dem henholdsvis 1784 Kr. 55 Øre og 966 Kr. 62 Øre, og at Beløbene vilde blive taget ved Postopkrævning, dersom de ikke blev betalt inden 8 Dage. Den 22. Oktober s. A. tilstillede de Sagsøgte Sagsøgerne en Faktura paa 1848 Kr. 99 Øre vedrørende forskelligt Gods, som de havde færdigt, uden samtidig at afsende dette, og derpaa erindrede de i Skrivelse af 4. November 1941 om Betaling af et Tilgodehavende af 27. August 1941, stort 3464 Kr. 47 Øre minus Retur-

emballage 21 Kr. med Tilføje, at de gerne imødesaa Sagsøgenes Ordre til Afsendelse af det Gods, de den 22. Oktober havde sendt Faktura paa, samt at de, saafremt de ikke modtog Betaling af det nævnte Tilgodehavende af 27. August 1941 i Løbet af en Uge, vilde trække paa Sagsøgerne gennem disses Bank. Efter at Sagsøgerne havde honoreret den derpaa gennem vedkommende Bank trukne Anvisning, tilskrev de Sagsøgte den 28. November 1941 Sagsøgerne saaledes:

»Vi beder Dem venligst indbetale Kr. 1848,99 til Dækning af Faktura af 22. Oktober 1941, og naar Beløbet er modtaget, skal Godset blive sendt.

Ovennævnte Beløb forfaldt til Betaling den 22. ds. At Godset ikke blev afsendt men opmagasineret skyldes, at de aftalte Betalingsbetingelser ikke var overholdt, idet vor Faktura af 27. August 1941 paa det Tidspunkt ikke var betalt.

Under disse Forhold vil vi ikke tage fat paa den resterende Del af Deres Ordre, før De sender os Forudbetaling.

De har endnu i Ordre ca. 9000 kg til 57—60 og 67 Øre pr. kg, ialt ca. Kr. 6000,—, hvilket Beløb vi som sagt beder Dem sende os, hvis De ønsker Restpartiet leveret. Den Del af Restordren, der ikke omgaaende forudbetales, vil vi betragte som annulleret, dels fordi vi ønsker at levere, før Prisniveauet stiger yderligere, og dels fordi den Maade De ved ikke at overholde Betalingsbetingelserne har tvunget os til at arbejde paa, er for dyr. Siden Levering af Varepost af 7. November 1940 har De næsten af hver eneste Levering taget Kredit paa $1\frac{1}{2}$ og op til 3 Maaneder, og vi har derfor maattet afbryde Arbejdet for ikke at faa for meget paa Lager, desuden vil De af vore Fakturaer kunne se, at vi altid har sendt et større Parti Gods, saasnt de forfaldne Poster var betalt. Hvis vi uden Afbrydelse kunde have fortsat, vilde Deres Ordre have været færdig nu.

Vi maa bede Dem træffe Afgørelse inden 14 Dage.«

Herpaa svarede Sagsøgerne i Skrivelse af 10. December 1941, at de selvfølgelig gjorde Krav paa at faa Resten af Ordren effektueret til den aftalte Pris, idet Betaling altid prompte var blevet erlagt, naar de Sagsøgte havde trukket paa dem. De meddelte derhos de Sagsøgte, at Fremsendelsen af Fakturaen af 22. Oktober 1941 ikke var ensbetydende med, at Beløbet var forfaldet efter en vis Tids Forløb, og anmodede de Sagsøgte om at sende de paa denne Faktura opførte Varer og trække paa dem 30 Dage efter Afsendelsen. De Sagsøgte udtalte imidlertid i Svarskrivelse af 11. s. M., at de beklagede at maatte fastholde deres Standpunkt om Forudbetaling, og at de, da den ikke var præsteret, betragtede den resterende Del af Ordren som annulleret. Herefter lod Sagsøgeren gennem en autoriseret Mægler foretage Dækningskøb af den manglende Del af Leverancen, og da Udgiften herved oversteg den mellem Parterne aftalte Pris med 3227 Kr. 67 Øre, har Sagsøgerne under nærværende Sag søgt de Sagsøgte til at betale dette Beløb med Tillæg af Udgifterne ved Dækningskøbet 59 Kr. 20 Øre eller ialt 3286 Kr. 87 Øre tillige med Renter heraf 5 pCt. p. a. fra den 23. Marts 1942, indtil Betaling sker. Sagsøgerne har derhos paastaet de Sagsøgte tilpligtet at udlevere et Antal nærmere betegnede Modeller.

De Sagsøgte har paastaaet sig frifundet for Sagsøgernes Tiltale.

Til Støtte for deres Frifindelsespaastand med Hensyn til det ind søgte Beløb har de Sagsøgte henvist til, at de i Tiden fra den 3. Oktober 1940 til den 27. August 1941 har foretaget ialt 11 Leveringer af Støbegods, og at Sagsøgerne kun i to Tilfælde har betalt rettidigt, medens Betalingen iøvrigt er erlagt fra $\frac{1}{5}$ Maaned indtil $2\frac{2}{5}$ Maaned efter Forfaldstiden. Under disse Omstændigheder har de Sagsøgte anset sig berettigede til at stille Forudbetaling som Betingelse for Effektivering af de senere Leveringer og til, da Sagsøgerne ikke vilde gaa ind herpaa, at hæve Købet.

Som det fremgaar af foranstaaende, har de Sagsøgte i de Tilfælde, hvor Betalingstiden var oversiddet, meddelt Sagsøgerne, at de vilde trække paa dem ved Postopkrævning eller ved Bankanvisning inden en kortere Frist, og Betaling er herefter blevet præsteret i Henhold til deres Anmodning. Derimod har de Sagsøgte ikke, naar Sagsøgerne ikke havde overholdt deres Forpligtelse til at betale inden 30 Dage, straks derefter meddelt Sagsøgerne, at de for de følgende Leveringers Vedkommende vilde hæve Købet, dersom Sagsøgerne ikke betalte forud, og da de saaledes ikke har opfyldt den dem efter Købelovens § 32 paa hvilende Reklamationspligt — hvorved bemærkes, at den blotte Frem sendelse af den fornævnte Faktura af 22. Oktober 1941 uden samtidig Afsendelse af Varen ikke kan anses for behørig Reklamation — har de ikke været berettigede til at hæve Købet.

De Sagsøgte har dernæst anført, at Sagsøgerne, da de Sagsøgte efter senere Overenskomst med dem har leveret dem de paa den oftnævnte Faktura af 22. Oktober 1941 opførte Varer til de oprindelig aftalte Priser, ikke har lidt noget Tab for denne Leverings Vedkommende, og at den Merudgift, der er medgaaet til Dækningskøb af et tilsvarende Vareparti til højere Priser, derfor maa fragaa i det ind søgte Beløb.

Heri vil der ikke kunne gives de Sagsøgte Medhold, idet Dækningskøbet der er blevet effektueret ved, at M. P. Allerups Efterfølgere A/S i Odense har leveret Sagsøgerne Varer svarende til de hos de Sagsøgte bestilte, var afsluttet inden Overenskomsten om den omhandlede Efterlevering blev afsluttet.

De Sagsøgte har endelig anført, at medens Sagsøgerne ifølge den med de Sagsøgte truffe Aftale skulde betale de leverede Varer kontant i Løbet af 30 Dage, var Betingelserne for Dækningskøbets Vedkommende paa dette Punkt »3 Maaneder netto«, samt at disse for Sagsøgerne gunstigere Betalingsbetingelser maa have medført, at de har betalt en tilsvarende højere Varepris.

Da der maa gaas ud fra, at dette har været Tilfældet, findes de Sagsøgte alene at kunne tilpligtes at betale Sagsøgerne den ind søgte Prisdifference, mod hvis Beregning der iøvrigt ikke har været rejst Indsigelse, med et Fradrag, der skønsmæssigt vil kunne ansættes til 200 Kr., eller ialt 3086 Kr. 87 Øre.

Derimod kan de Sagsøgte ifølge den foran citerede mellem Parterne truffe Aftale kun anses pligtige at udlevere Modellerne mod, at de Sagsøgte betaler dem de til Fremstillingen af disse Modeller med-

»Mellem undertegnede indgaas følgende Handel, Hr. Erik Jensen, Indslev pr. N. Aaby, modtager af Hr. Hjort-Petersen, Fuldblodshoppen Bulland ved General Buller/Lavender. Som Vederlag lader Erik Jensen Hoppen fører til Beskeleren Gunnel ved Salvo, og afholder de dermed forbundne Udgifter, og afleverer saa det første. Levende sunde Føl, 5 Maaneder Gammel, hvorefter alle Erik Jensens Forpligtelser i enhver Henseende ophører, og Hoppen Bulland, er derefter Hr. Erik Jensens Ejendom. Hvis ingen anden Aftale finder Sted, saa afhenter Hjort-Petersen Føllet i Indslev, Paa Fyen.«

Hoppen blev overleveret Sagsøgte og ført til Hingst som aftalt. Det første levende Føl (»Gunhill«) fødtes den 8. Marts 1940. Den 14. Juli 1940 fandt der et Møde Sted mellem Sagsøgeren og Sagsøgte, hvor Sagsøgeren anmodede Sagsøgte om at beholde Føllet udover de i Kontrakten omhandlede 5 Maaneder. Sagsøgte, der havde Føllet anbragt hos sin Fader, udtalte, at han ikke kunde tage Standpunkt hertil. Den 2. August 1940 tilskrev han Sagsøgeren om at afhente Føllet. Dette Brev maa det antages, at Sagsøgeren ikke har modtaget. Efter at Sagsøgte paany havde tilskrevet Sagsøgeren om at afhente Føllet, anmodede Sagsøgeren under 30. August 1940 om at sende Gunhill med »Banen til Seinhuus Stutteri, og saa sende mig en Regning, for de Udgifter de vil faa«. Sagsøgte afsendte Føllet med Banen. Ved Ankomsten til Seinhus den 8. September 1940 var Føllet sygt, og det døde den følgende Dag. Om dets Tilstand har Dyrlæge Løje i en under 12. December 1940 afgivet Erklæring udtalt følgende:

»Undertegnede blev d. 9. September d. A. kaldet til Seinhus Stutteri for at behandle et sort Fuldblodsføl, hjemlet, sort højre Bagben, hvid Krone højre Forben, der lige var ankommet fra Fyn. Føllet, der var meget magert med langt, glansløst, stridt Haarlag, havde en heftig blodig Diarrhoe og døde trods den foretagne Behandling samme Dag.

Ved Obduktionen, som foretoges d. 10. September 1940 paa Destruktionsanstalten i Karise, viste det sig, at Kadaveret var overordentlig stærkt afmagret, og at der var enkelte blodunderløbne Partier fra tokrone- til halvt haandfladestore paa Siderne udfor Ribbenene. Yderligere fandtes en meget heftig blodig Tarmbetændelse forårsaget af et Utal af Spolorm.

Ormelidelsen maa anses for at være Dødsårsagen omend den uhen-sigt-mæssige Transportmaade*) kan have virket fremmende paa Lidelsens katastrofale Udvikling.

I Betragtning af Dyrets Almentilstand maa det betragtes som ufor-svarligt, at det ikke forlængst var taget under Dyrlægebehandling.«

Under nærværende Sag, som er forberedt ved Retten for Middelfart Købstad m. v., har Sagsøgeren paastaet Sagsøgte tilpligtet til at ud-levere Fuldblodshoppen »Bulland«.

Sagsøgte har paastaet sig frifundet, subsidiært frifundet for Tiden.

Sagsøgeren har anført, at da Sagsøgte ikke har opfyldt Kontrakten ved at aflevere et sundt Føl, er Ejendomsretten til »Bulland« ikke over-

*) Det oplystes paa Seinhus Stutteri, at Føllet gik løst i en hel Jernbanevogn, hvilket maa betragtes som en uagtsom Transportmaade, idet den rummer betydelig Fare for Dyret.

gaaet til ham, hvorhos Sagsøgeren maa være berettiget til at kræve den tilbage, idet Sagsøgte, der har udvist Forsømmelighed, dels ved ikke at tilkalde Dyrlæge i rette Tid, dels ved at afsende Føllet paa en uforvarlig Maade, ikke engang har haft Ret til i Stedet for at levere ham »Bulland«s næste Føl.

Sagsøgte har hævdet, at Føllet var rask, da det blev afsendt, eller, at det i alt Fald var det, da det fyldte 5 Maaneder den 8. August 1940, paa hvilken Dag Risikoen efter Sagsøgtes Mening overgik til Sagsøgeren; iøvrigt har Sagsøgte protesteret mod, at han skulde have udvist nogen Art af Forsømmelighed.

Sagen har været forelagt Det veterinære Sundhedsraad, der under 30. Januar 1942 har besvaret de det forelagte Spørgsmaal paa følgende Maade:

1. Er det almindeligt, at Føl og unge Heste er angrebet af Spolorm?

Svar: Ja.

2. Maa det antages, at det skyldes manglende Omhu, naar et Føl bliver angrebet af Spolorm?

Svar: Nej.

3. Er det almindeligt, at Angreb af Spolorm hos Føl giver saadanne Symptomer, at de vil kunne iagttages af en Landmand, der er vant til at have med Heste at gøre?

Svar: Angreb af Spolorm giver kun i det færreste Antal Tilfælde Anledning til saadanne Symptomer, at de vil kunne iagttages af en Landmand, der er vant til at have med Heste at gøre, bortset fra, at der vil kunne iagttages Afgang af Spolorme med Gødningen.

4. Saafremt en saadan Landmand bemærker, at et Føl har Spolorm, kan han da siges at handle uforvarligt ved ikke straks at tilkalde Dyrlæge?

Svar: Nej. Fordi en Landmand iagttager Afgang af Spolorme, vil han i Reglen ikke finde Anledning til at hente Dyrlæge, smlgn. Svar ad 1 og 3.

5. Er det almindeligt, at Spolorm fremkalder Sygdom med paafølgende Dødsfald, hvis Sygdommen ikke straks tages under Dyrlægebehandling?

Svar: Nej, smlgn. Svar ad 3.

6. Er det muligt eller sandsynligt, at de med Transporten af Føllet følgende Besværligheder har haft en saadan Indflydelse paa Sygdommen, at det kan antages, at Rejsebesværlighederne er en væsentlig Aarsag til Dødsfaldet?

Svar: Det er efter det oplyste ikke sandsynligt.

7. Maa den i Sagen anvendte Transportmaade (Løsgang i Jernbanevogn)

1) anses for uforvarlig og uhensigtsmæssig, eller

2) maa den anses for almindelig?

Svar: Der kan ikke efter det oplyste ses at have været noget uforvarligt ved Transportmaaden.

Der er afgivet en Række Forklaringer under Sagens Forberedelse.

For Landsretten har Sagsøgeren derhos forklaret, at han paa Mødet den 14. Juli 1940 tilbød at betale Foderpengene, og Sagsøgte har for-

var ulovlig og ikke kan anses at have givet Indstævnte, der er Arkitekt, og som gennem Skødet var gjort bekendt med, at der paa Ejendommen var tinglyst Deklarationer angaaende de 4 Kvistværelser, nogen Garanti med Hensyn til Kvistværelsernes Anvendelse, findes Indstævnte ej heller paa dette Grundlag at kunne fordrø sig tilkendt noget Beløb.

Herefter vil Appellantens Paastand være at tage til Følge.

I Sagsomkostninger for begge Retter findes Indstævnte at burde betale 600 Kr. til Appellanten.

Thi kendes for Ret:

Appellanten, Civilingeniør Aage Ewald Nordfalk, bør for Tiltale af Indstævnte, Arkitekt Otto Immanuel Jensen Skytte, i denne Sag fri at være.

Indstævnte bør til Appellanten betale 731 Kr. 81 Øre med Renter 5 pCt. aarlig fra den 4. November 1942, til Betaling sker, og i Sagsomkostninger for begge Retter 600 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afgørelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

I Berlingske Tidende for 19. Juni 1941 fandtes saalydende Annonce:
»Frederiksberg.

Hjørne-Villa paa Hovedstrøg med 2 store 5½ Værelser Lejligheder, 2 Garager, 6 enkelte Værelser, alle moderne Bekvemmeligheder, sælges ved hurtig Handel, 20.000 Kr. under Ejendomsskylden. Nærmere ved Gothaab 6048.«

Sagsøgeren i nærværende Sag, Arkitekt Otto Immanuel Jensen Skytte, konstaterede i Vejviseren for 1940, at Ejendomsskylden var Kr. 95.000 og henvendte sig til Ejendommens Ejer, Sagsøgte, Civilingeniør Aage Ewald Nordfalk, om Køb af Ejendommen. Denne oplyste, at Ejendomsskylden var Kr. 98.100,00, og paa Grundlag af dette Opgivende enedes Parterne om et Salg af Ejendommen, der bestaar af Stueetage, 1. Sal og Tagetage (2. Sal), for Kr. 78.000, idet Sagsøgeren ikke foretog noget nærmere Eftersyn. Der oprettedes samme Dato, den 19. Juni 1941 følgende Slutseddel:

»Dags Dato har undertegnede Civilingeniør E. Nordfalk solgt sin Ejendom Matr. Nr. 27 bd, Dalgas Boulevard 55, til Herr Arkitekt O. J. Skytte, Finsensvej 32, for en Købesum af
Kr. 78.000,00

er Kr. Syvtiotte Tusinde Kroner med Kr. 10.000 i Udbetaling og Resten Obligation 5 pCt. Overtagelse 1ste Juni (evt. et Par Dage senere).

Som Sælger
sign. E. Nordfalk.

Som Køber
sign. O. J. Skytte.

NB Papirer udfærdiges omgaaende. Betaling 10.000 forfalder Fredag 26. Juni.«

Det hele skete saa hurtigt, at Datoen i Sluttedlen fejlagtigt blev angivet til den 10. i Stedet for den 19. Juni, ligesom det i Sluttedlen, som anført, blev angivet, at Overtagelsen skulde ske 1. Juni i Stedet for 1. Juli.

Skødet, der blev udfærdiget af Sagsøgte, blev underskrevet den følgende Dag, den 20. Juni 1941.

Ifølge dette overtog Sagsøgeren de i Ejendommen indestaaende 4 Pantebehæftelser, betalte Kr. 10.000 kontant og udstedte til Sagsøgte Pantebrev for Kr. 7000. Ifølge en udtrykkelig Vedtagelse skulde »mellemværende Beløb udlignes ved kontant Afregning i Hh. t. Refunderingsopg.« Det er uomtvistet, at der paa Grund af en urigtig Sammen-tælling i Skødet af Købesummen resterer et Beløb paa Kr. 608,81, der ikke er berigtiget.

Af Skødet fremgaar: »at Dokument er lyst 22. Okt. 1920 angaaende 2 Kvistværelser, og 7. Jan. 1921 lyst Paategning for 2 andre Kvistværelser.«

Endvidere siges det:

»Køberen er gjort bekendt med de om Dele af Ejendommen ind-gaaede Lejemaal, i hvilke denne indtræder i Sælgerens Sted.«

Under 4. Juli fremsendte Sagsøgeren Pantebrevet paa de 7000 Kr. og tilskrev samtidigt Sagsøgte saaledes:

»— — — Ved Besøg i Frederiksberg Bygningsinspektorat i Dag, blev det meddelt mig, at Værelserne paa 2. Salsetagen her i Ejendommen er udlejet, uden den fornødne Tilladelse og at en saadan eventuel vil blive nægtet, dette Forhold er jeg meget ked af, idet jeg jo inden jeg købte Ejendommen af Dem, fik en Opgørelse over Lejeindtægter, hvoraf det fremgik, at Værelserne var udlejet enkeltvis, uden Forbindelse med Stue- og 1. Sals Lejligheden, altsaa som selvstændige Lejemaal, jeg er desværre nødt til at tage al mulig Forbehold, overfor dette Spørgsmaal — — —«

Det bemærkes herved, at det af Deklarationerne af 22. Oktober 1920 og 7. Januar 1921 fremgaar, at i Tagetagen 2 × 2 eller ialt 4 Kvistværelser maa benyttes til Beboelse paa Betingelse af, at disse 4 Værelser kun benyttes som enkelte Værelser i Forbindelse med een af Husets Lejligheder og ingensinde udlejes til selvstændig Beboelse hverken af Ejer eller af Lejer.

Sagsøgte besvarede den 9. Juli den skete Henvendelse saaledes:

»— — — Brevets Indhold maa siges at forbyde mig meget og jeg forstaar ikke, hvad der ligger bag det fremførte og kan kun anføre følgende: Da jeg købte Ejendommen af Købm. Hansenius Sørensen ved Skøde af 24. Marts 1937 overtog jeg 3 af hans Logerende. 3 andre Værelser — — — tilhørende den anden Lejlighed (d. v. s. paa 1. Sal) — — — Senere oprettedes Kontrakt med Stue i Forbindelse med 2den Salen og ligeledes Ret til Fremleje og nu da jeg selv har beboet Stuen har 1ste Sal i nogen Tid haft 2 Værelser paa 2. Sal, og som det her er anført har Forholdene været i 13 Aar ja antagelig ogsaa før, men det har jeg intet Kendskab til. Paa Mandtalslisten har de respektive Lejere været opført i Forbindelse med den ene eller anden Lejlighed som Kontraktsforholdet har været. Det udlejede betaler for Ydelser som Lys,

Varme, Vand og Renholdelse af Trappe, Køkken og Toiletrum og da vi havde Nordværelset udlejet møbleret endvidere for Renholdelse der. Lejes Værelser ud tomt har man selvsagt ingen direkte Forbindelse gennem Renholdelse. Der er altsaa ikke tale om nogen selvstændig Udlejning det er afhængig af den Lejlighed, der har Kontrakt om Værelserne — men jeg har ganske vist ikke haft Kontrakt med mig selv og Angivelse om Fremlejeret — — —«

Under nærværende, ved Stævning af 4. December 1941 anlagte Sagsøgeren nu efter sin endeligt nedlagte Paastand gældende:

1) at det var en absolut Forudsætning for hans Tilbud om at købe Ejendommen for 78.000 Kr., at Ejendomsskyldværdien virkeligt, som af Køberen opgivet, var Kr. 98.100, idet Sagsøgeren satte Købesummens Størrelse i Forhold til den virkelige Ejendomsskyldværdi. Da denne kun er 95.000 Kr., saaledes at han kun vilde have tilbudt 75.000 Kr., hvis han havde faaet det rigtige Beløb opgivet, kræver han et Afslag i Købesummen paa 3000 Kr.

2) at den aarlige Lejeindtægt for 2. Salen ved enkeltvis Udlejning af de førnævnte 4 Kvistværelser samt af et femte mindre var opgivet til Kr. 2160; da Lejemaalene imidlertid efter de paa Ejendommen hvilende Servitutter er ulovlige, idet kun ialt fire Værelser i denne Etage maa benyttes til Beboelse og ingensinde, som Tilfældet var, maa udlejes til selvstændig Beboelse, hverken af Ejer eller Lejer, maa han være berettiget til at kræve et Afslag i Købesummen for Ejendommens deraf følgende Mindreværdi, som han anslaa til Kr. 8000. Et saadant Krav er saa meget desto mere berettiget, som det var Sagsøgte, der udfærdigede Skødet og som Følge deraf havde en særlig Pligt til at undersøge de paa Ejendommen hvilende Servitutter. Af de to Beløb Kr. 3000 og Kr. 8000 eller Kr. 11.000 kræves derhos Renter 5 pCt. aarlig fra Sagens Anlæg den 5. December 1941.

Sagsøgte procederer til Frifindelse og nedlægger derhos Paastand om, at Sagsøgeren tilpligtes at betale ham Kr. 731,81 med Renter 5 pCt. aarlig fra Duplikkens Dato den 4. Februar 1942.

Med Hensyn til sin Frifindelsespaastand anfører han nærmere:

ad 1) Naar Ejendomsskyldværdien af ham blev opgivet til Kr. 98.100 i Stedet for til Kr. 95.000 skyldes dette en ren Fejltagelse fra hans Side, idet han fra Statens Ligningsdirektorat havde modtaget Underretning om, at Grundbeløbet ved Udmaaling af Grundværdistigning var blevet forhøjet fra Kr. 15.800 til Kr. 18.900. Han havde forstaaet Forholdet saaledes, at ogsaa Ejendomsskylden skulde forhøjes med det tilsvarende Beløb.

Iøvrigt kan Sagsøgeren ikke paaberaabe sig, at Ejendommen i Annoncen var udbudt til Salg for Kr. 20.000 under Ejendomsskylden, idet dette ikke kan betragtes som et bindende Tilbud fra Sagsøgte, men kun som en Opfordring til at afgive Tilbud. Sagsøgte vilde ikke sælge Ejendommen under Kr. 78.000, og Sagsøgeren vilde saaledes ikke kunne have erhvervet denne til en lavere Pris, og da Sagsøgeren havde besigtiget Ejendommen forinden Købet, maa den af ham tilbudte Købesum paa Kr. 78.000 tages som Udtryk for, hvad han ansaa Ejendommen for at

være værd, saaledes at Ejendomsskyldens virkelige Beløb ikke kan have været af Betydning for Sagsøgerens Bedømmelse af Forholdet.

ad 2) Bortset fra Spørgsmaalet om, hvorvidt en Udlejning af Værelserne paa 2. Sal (Tagetagen) maatte være i Strid med de Ejendommen paahvilende Servitutter, kan der ikke paahvile Sagsøgte noget Ansvar for dette Forhold, idet dette er fortsat uforandret som det forelaa, da han i 1937 erhvervede Ejendommen. Han har saaledes været i fuldkommen god Tro med Hensyn til Lejlighedernes Lovlighed, og han har ikke i Slutseddel, Skøde eller paa anden Maade afgivet Garanti for Lovligheden. At Sagsøgte for at gøre Sagsøgeren en Tjeneste og spare denne for en Udgift har udfærdiget Skødet kan ikke paalægge ham noget særligt, ud over det almindelige rækkende Ansvar.

Sit Modkrav opgør Sagsøgte saaledes:

Det af Købesummen resterende Beløb	Kr. 608,81
Stempel og Tinglysning af Skødet ialt	— 669,00

Kr. 1277,81.

Ifølge Refusionsopgørelsen skal Sagsøgte refundere Sagsøgeren	Kr. 546,00
---	------------

Kr. 731,81.

Rigtigheden af dette Beløb er ikke bestridt af Sagsøgeren.

Parterne samt Sagsøgerens Hustru, Fru Else Skytte, har afgivet Forklaring under Domsforhandlingen.

ad 1. Selv om det i og for sig iorekommer ejendommeligt, at Sagsøgeren, der er Arkitekt og selv lige havde solgt en ham tilhørende Ejendom og derfor ønskede at erhverve en anden, skulde have baseret sit Købstilbud udelukkende paa Ejendomsskylden, findes hans Paastand om, at dette har været Tilfældet, ikke at kunne afvises. Handlen foregik i en saadan Fart og paa en saa overfladisk Maade, at den til en vis Grad bærer Tilfældighedens Præg, og da Sagsøgeren under Forhandlingen fremhævede, at han havde konstateret, at Ejendomsskyld var 95.000 Kr. og slog sig til Taals med Sagsøgtes Opgivende om, at den var 98.100 Kr., findes Sagsøgte, selv om han, som af ham hævdede, her ved er gaaet ud fra en fejlagtig Opfattelse af Forholdet, at maatte bære Risikoen for sin urigtige Oplysning. Der vil derfor være at tillægge Sagsøgeren det af ham krævede Afslag i Købesummen paa Kr. 3000.

Færdig fra Trykkeriet den 1. December 1943.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

87. Aargang

Højesteretsaaret 1943.

Nr. 21

Onsdag den 17. November.

ad 2) Selv om Deklarationerne af 22. Oktober 1920 og af 7. Januar 1921 om Kvistværelserne (Tagetagen) var nævnt i Skødet, og Sagsøgeren derfor havde Opfordring til at gøre sig nærmere bekendt med disses Indhold, findes Sagsøgte uanset dennes gode Tro dog under Hensyn til de særlige Forhold, hvorunder den endelige Handel fandt Sted ved Sluttedlen af 19. Juni 1941, at maatte bære Risikoen for, at Lejeværdien af 2. Sal virkelig svarede til, hvad Sagsøgeren efter de ham meddelte Oplysninger om de enkelte Lejebeløb kunde forudsætte.

Med Hensyn til Spørgsmaalet om, hvilket Tab den ulovlige Tilstand i Tagetagen eventuelt kan medføre for Sagsøgeren, har Sagsøgte særligt henvist til, at der nu er tilvejebragt en Ordning, hvorefter Muligheden for et saadant Tab i Virkeligheden er bortelimineret. Han har i saa Henseende anført, at Frederiksberg Kommunes tekniske Forvaltning under 2. Juli 1942 har tilskrevet Sagsøgeren saaledes:

»I Anledning af Deres Andragende af 26. Januar 1942 angaaende Indrettelsen af et Køkken i Tagetagen og Benyttelsen af 5 Værelser i denne til selvstændig Beboelse, uanset at de Ejendommen paahvilende Servitutter fastsætter, at Bygningerne ikke maa have mere end 2 Beboelsesetager, og at der i Tagetagen — — — kan indrettes enkelte Værelser, men at disse ikke maa indrettes til selvstændig Beboelse, skal man herved meddele Dem, at Kommunalbestyrelsen har vedtaget at meddele den ansøgte Dispensation fra Servitutterne, samt at Indenrigsministeriet har meddelt den fornødne Dispensation fra Bygningslovens § 40, begge for et Tidsrum af 5 Aar, paa Vilkaar, at hoslagte Deklaration underskrives af Skødehaveren — — —«

Naar der imidlertid henses til, at Tilladelsen som anført kun er meddelt for 5 Aar, og at der derfor ikke paa Forhaand haves Sikkerhed for dennes Fornylse, og at der i den nævnte Deklaration indholdes en Række nærmere angivne, for Ejeren ret byrdefulde Vilkaar, derunder navnlig, »at Værelserne fortrinsvis udlejes til Aldersrente- eller Invalidentenydere, saaledes at Ejeren forpligter sig til, forinden nye Lejemaal indgaas, at tilbyde Kommunen Lejlighederne til Bolig for saadanne Personer«, findes det at maatte fastslaas, at Tagetagen stadigt ikke repræsenterer den Lejeværdi, som Sagsøgeren kunde forudsætte. Sagsøgeren vil herfor kunne kræve et Afslag i Købesummen, der skønsmæssigt vil kunne fastsættes til 3000 Kr.

I det Beløb paa 6000 Kr., der herefter vil være at tillægge Sagsøgeren, vil det af Sagsøgte paastaaede Beløb paa Kr. 731,81 være at fradrage, idet Skødet, som anført, bestemmer, at Mellemværendets Beløb udlignes ved kontant Afregning. Der tilkommer saaledes Sagsøgeren Kr. 5268,19.

Der vil være at svare Renter som nedenfor nærmere angivet.

Sagsøgte findes at burde tilsvare Sagsøgeren Sagens Omkostninger med 600 Kr.

Fredag den 19. November.

Nr. 13/1943. Direktør **Niels Thomsen** (Landsretssagfører Axel Schmidt) og Frk. **Mary Dynesen** (Overretssagfører O. Fode)

mod

Interessentskabet **Hornbæk Strandbad** (Svane).

(Dækning af det indstævnte Interessentskabs Underskud).

Østre Landsrets Dom af 11. December 1942 (VI Afd.): De Sagsøgte, Frøken Mary Dynesen og Direktør Niels Thomsen, bør een for begge og begge for een til Sagsøgerne, Interessentskabet Hornbæk Strandbad, betale 20.313 Kr. 83 Øre tilligemed Renter heraf 5 pCt. aarlig fra den 4. Juni 1941, til Betaling sker, og Sagens Omkostninger med 1200 Kr. At efterkomme inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Det bemærkes, at Spørgsmaalet om Appellanternes Rettigheder med Hensyn til eventuelle fremtidige Driftsoverskud ikke foreligger til Paadømmelse under denne Sag, og at Interessentskabet ifølge det for Højesteret oplyste ikke har taget Standpunkt til dette Spørgsmaal.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den være at stadfæste.

I Sagsomkostninger for Højesteret findes Appellanterne in solidum at burde betale 1200 Kr. til Indstævnte.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

I Sagsomkostninger for Højesteret betaler Appellanterne, Direktør Niels Thomsen og Frk. Mary Dynesen, een for begge og begge for een 1200 Kr. til Indstævnte, Interessentskabet Hornbæk Strandbad.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under denne ved Retten for Helsingør Købstad m. v. forberedte Sag har Sagsøgerne Interessentskabet Hornbæk Strandbad paastaaet de Sagsøgte Frøken Mary Mynesen og Direktør Niels Thomsen dømt til in solidum at betale Sagsøgerne 31.815 Kr. 34 Øre tilligemed Renter heraf 5 pCt. aarlig fra den 4. Juni 1941, hvilket Beløb de Sagsøgte skal skyldte Sagsøgerne til Dækning af Strandbadets Underskud pr. 31. Marts 1941.

De Sagsøgte har paastaaet Frifindelse.

Sagsøgerne har til Støtte for deres Paastand anført følgende:

Efter at Statsskovvæsnet havde erklæret sig utilfreds med Badeforholdene ved Hornbæk Strand, paabegyndtes der paa Foranledning af Hornbæk Sogneraad i 1936 nogle Forhandlinger mellem Hornbæk Grundejer- og Borgerforening og Turistforeningen om Ordningen af Badeforholdene paa Hornbæk Strand, og der blev afholdt en Række Møder herom, ligesom der forhandlede med Landbrugsministeriet om Leje af det foran Hornbæk Badehotel liggende Strandareal. Der fremkom Forslag om at bygge Badekabiner til et Beløb af ca. 16.000 Kr., hvilket Forslag imidlertid forkastedes af Ministeriet, og der fremkom derefter fra anden Side et Forslag om at etablere Badeanlæg med Restaurationer til et meget betydeligt Beløb. Dette Forslag blev dog trukket tilbage, men da Ministeriet ønskede en Afgørelse paa Sagen, tog Elektroinstallatør Ahrendt Jensen og Blikkenslagermester H. W. Olsen — der var henholdsvis Sekretær i og Formand for Grundejerforeningen — paa de Interesseredes Vegne den 17. Marts 1937 ind til et Møde i Ministeriet, hvor Departementschefen stillede dem i Udsigt, at det oprindelige Forslag paa ca. 16.000 Kr. kunde accepteres paa nærmere Vilkaar. Den 20. Marts 1937 afholdt de Interesserede et nyt Møde, hvortil bl. a. Direktør Niels Thomsen, der sammen med Frøken Mary Dynesen ejer Aktiemajoriteten i Hornbæk Badehotel, var indbudt, og man enedes her om at danne et Interessentskab blandt Hornbæks Borgere til Driften af det paatænkte Kabineanlæg. Den 21. Marts 1937 indsendtes til Landbrugsministeriet en Skrivelse, hvori Fællesudvalget for Badeanlæg i Hornbæk, repræsenteret ved ovennævnte Formand og Sekretær for Hornbæk Grundejer- og Borgerforening og Formand og Sekretæren for Turistforeningen tilbyder at leje det fornødne Strandareal overensstemmende med det oprindelige Forslag for 500 Kr. aarlig og foreslaar et Lejemaal løbende i 10 Aar; Skrivelsen er bl. a. medunderskrevet af Direktør Thomsen. I de følgende Dage fremkom der imidlertid fra privat Side et langt større Forslag, hvilket gav Anledning til yderligere Forhandling mellem Landbrugsministeriet og Fællesudvalget med det Resultat, at man den 4. April 1937 tilskrev Ministeriet, at »vi undertegnede Interessenter« vilde paatage sig »Opførelsen af et Badekabineanlæg med Restaurant som vist i de af Herr Arkitekt Skjøt-Petersen fremsendte Forslag, til en Byggesum af ca. 40.000 Kr. — — —« Skrivelsen var bl. a.

underskrevet af Ahrendt Jensen, Olsen, Thomsen og yderligere to af Deltagerne i det senere stiftede Interessentskab Hornbæk Strandbad og bar en af yderligere tre af Deltagerne heri underskrevet Paategning om, at den tiltraadtes af »undertegnede Interessenter«. Der blev derefter igen forhandlet med Ministeriet, som derpaa fremsendte et Udkast til en Lejekontrakt, baseret paa Arkitekt Skjøt-Petersens Forslag og uopsigelig til 1. April 1947. Dette Udkast blev den 12. April 1937 underskrevet af 9 af Deltagerne i det nævnte Interessentskab, deriblandt Ahrendt Jensen, Olsen, Thomsen og Frøken Dynesen, men i den Følgeskrivelse, hvormed det tilbagesendtes til Ministeriet, bemærkedes, at Underskrifternes Gyldighed var afhængig af, at der i Kontrakten tilføjedes følgende:

»Saafremt denne Kontrakts Bestemmelser overholdes af Lejerne i den løbende 10 Aars Periode, tilkommer Retten til fornyet Lejemaal underskrevne Lejere paa samme Betingelser som her nævnt.«

Imidlertid meddelte Ministeriet, at man ikke vilde indgaa paa 20 Aars Uopsigelig, og Ahrendt Jensen og H. W. Olsen var derefter imod at vedstaa Lejekontrakten, Sagsøgte Thomsen, der af Hensyn til Konkurrencen med Hornbæk Badehotel maatte antages at være interesseret i, at der ikke, som der i de fornævnte private Planer var fremkommet Forslag om, paa Stranden nedenfor Hotellet byggedes et stort Etablissement med to Restaurationer, havde derefter en Forhandling med de to nævnte Herrer med det Resultat, at der oprettedes følgende Kontrakt af 16. April 1937:

»I Anledning af Direktoratet for Statsskovbrugets Fastholden en kun 10-aarig Lejeperiode for Strandarealet mellem vestre Bæk og Trouville overfor Interessentskabet Hornbæk Strandbad tilsiger Undertegnede Interessentskabet at ville dække det eventuelle Underskud ved Drift af Areal, Kabinanlæg og Restaurant saaledes at forstaa:

Det eventuelle opstaede Underskud, naar Leje og Skatter af Strandareal, Strandvagter, Redningsforanstaltninger, Renholdelse af Strand og Bygninger, Drift af Toiletter, Amortisation (skal være tilendebragt den 1. Oktober 1947), Forrentning o. s. v. er dækket, betales af Under tegnede.

Det eventuelle Overskud tilfalder Interessentskabet.

I øvrigt skal Interessentskabet søge at udnytte Koncessionen mest muligt.

En Forudsætning for ovenanførte er, at Undertegnede faar Plads i Interessentskabets Bestyrelse.

Eventuelt Underskud inddækkes ved hver Sæsons Slutning.

I Tilfælde af Dødsfald hæfter Arvingerne Lejeperioden ud.

Hornbæk, d. 16. April 1937.

N. Thomsen

M. Dynesen.

f. Interessentskabet Hornbæk Strandbad.

H. W. Olsen.

Til Vitterlighed:

C. E. Ahrendt Jensen.«

Derefter blev Kravet overfor Ministeriet om 20 Aars Uopsigelig frafaldet i en s. D. indsendt Skrivelse, der er underskrevet for Interes-

sentskabet Hornbæk Strandbad af C. E. Ahrendt Jensen, N. Thomsen, M. Dynesen og H. W. Olsen.

Ved et Møde paa Hornbæk Badehotel den 1. Maj 1937 blev Interessentskabet Hornbæk Strandbad dannet med 12 Interessenter, deriblandt som nævnt de to Sagsøgte, og Strandbadet begyndte sin Virksomhed samme Aar. Det viste sig imidlertid, at den første Sæson gav Underskud, og paa Bestyrelsesmøder den 8. og 13. Januar 1938 drøftedes det at gøre Direktør Thomsens Garanti gældende, men da Direktør Thomsen tog Forbehold, vedtoges det at lade Spørgsmaalet staa aabent til senere Afgørelse. Da de følgende Sæsoner ogsaa gav Underskud, og da saavel Direktør Thomsen som Frøken Dynesen nægtede at betale de fremkomne Underskud, vedtog man paa en den 26. April 1941 afholdt Generalforsamling at anlægge Sag.

Det paastævnte Beløb fremkommer paa følgende Maade:

Underskud 1937	Kr. 15.721,83
— 1938	— 1.886,60
— 1939	— 5.382,13
— 1940	— 12.274,78
	<hr/>
	Kr. 35.265,34
hvor i fragaar	— 3.450,00
idet hver af de Sagsøgte har indbetalt 1725 Kr.	
	<hr/>
	Kr. 31.815,34.

Sagsøgte Thomsen har anført følgende:

Interessentskabet kan ikke støtte noget Krav paa Kontrakten af 16. April 1937 paa Grund af de Omstændigheder, hvorunder den er fremkommet. Det fremgaar af de tilvejebragte Oplysninger, at der den 2. April 1937 afholdtes et Møde i Landbrugsministeriet, hvorefter de her trufne Aftaler bekræftes i den ovennævnte Skrivelse fra Interessenterne af 4. April 1937, ifølge hvilken der skal opføres et Badeanlæg til ca. 40.000 Kr. og tilbydes en aarlig Leje af 800 Kr. uden at noget Tidsrum er nævnt, men dette maa have været en 10-aarig Periode, idet dette Tidsrum allerede er foreslaaet overfor Ministeriet i Skrivelse af 21. Marts 1937. Der foreligger altsaa et bindende Tilbud paa 10 Aar, og Kontrakten med Ministeriet af 12. April 1937 lyder i Overensstemmelse hermed paa 10 Aar. Naar der derefter i Følgeskrivelsen tages Forbehold om en Periode paa 20 Aar, har dette Forbehold ingen juridisk Betydning. Sagsøgte Thomsen har underskrevet Garantierklæringen af 16. April 1937 under Trykket af Truslen om, at Ahrendt Jensen og H. W. Olsen vilde gaa, saaledes at der var Fare for, at Projektet ikke kunde udføres, og Erklæringen er afgivet under den relevante Forudsætning, at Ahrendt Jensen og H. W. Olsen kunde springe fra, hvad de i Virkeligheden ikke kunde.

Hertil kommer, at Interessentskabet ikke har tilegnet sig Erklæringen paa en saadan Maade, at den nu kan gøres gældende. Erklæringen indeholder i Virkeligheden kun en Garanti overfor Ahrendt Jensen og H. W. Olsen, og den ses ikke at være omtalt paa Stiftelsesmødet den 1. Maj 1937, hvilket havde været naturligt, hvis den skulde gælde for

Interessentskabet og dette ved sine Dispositioner skulde regne med den. Endvidere maatte der i Vedtægterne i Overensstemmelse med Kravet i Erklæringen være optaget en Bestemmelse om, at de Sagsøgte havde Ret til at være Medlemmer af Bestyrelsen, saaledes at de i saa Henseende var uafhængige af en Afstemning, uden at det heroverfor er af Betydning, at Direktør Thomsen faktisk hele Tiden og Frøken Dynesen siden 1939 har været Medlemmer af Bestyrelsen. Ikke alle Interessenterne har kendt Erklæringen, og de, der har kendt den, maa efter det oplyste have været klar over, at den kun gjaldt for Ahrendt Jensen og H. W. Olsen.

Endelig anfører Sagsøgte Thomsen, at hvis Erklæringen kan gøres gældende, kan den kun dække den forøgede Risiko, der fremkom derved, at Afskrivningen skulde være tilendebragt i Løbet af 10 Aar i Stedet for i Løbet af 20 Aar, medens Sagen drejer sig om hele Driftsunderskudet, der er upaavirket af Lejeperiodens Varighed. Erklæringen kan i hvert Fald kun gaa ud paa efter 10 Aars Forløb at betale den Saldo paa Afskrivningskontoen, som Driften ikke har kunnet bære.

Sagsøgte Frøken Mary Dynesen har sluttet sig til de af Sagsøgte Thomsen fremsatte Bemærkninger med Tilføjende, at Sagsøgte Thomsen uden at have forhandlet med hende underskrev hendes Navn paa Erklæringen af 16. April 1937 og at hun først paa en Generalforsamling den 20. December 1937 blev bekendt med den, men hun har ikke ønsket at rejse nogen Indsigelse mod sin eventuelle Forpligtelse paa dette Grundlag.

Under Sagens Forberedelse er Forklaring afgivet af de Sagsøgte samt af de øvrige Medlemmer af Interessentskabet, nemlig Overretssagfører Zahle, Installatør Ahrendt Jensen, Mejeriejer Jacobsen, Hotellejer Hans Th. Hansen, Fiskehandler Knudsen, Blikkenslager H. W. Olsen, Direktør Johnsen, Købmand Aage Petersen, Frøken Maria Madsen og Murermester Poulsen.

Det fremgaar bl. a. af de afgivne Forklaringer, at foruden Ahrendt Jensen og H. W. Olsen har flere af Interessenterne inden Stiftelsen den 1. Maj 1937 kendt Garantierklæringen. Mejeriejer Jacobsen har saaledes forklaret, at Direktør Thomsen opfordrede ham til at deltage i Foretagendet og udtalte: Vi hæfter for eventuelt Underskud, hvorved Jacobsen forstod, at det var Badehotellet, der garanterede. Ligeledes har Overretssagfører Zahle, Købmand Aage Petersen, Direktør Johnsen, Frøken Maria Madsen og Murermester Poulsen forklaret, at de inden Interessentskabets Stiftelse var bekendt med Erklæringen.

Retten finder ikke at kunne give de Sagsøgte Medhold i de af dem anførte Betragtninger.

Selv om den formelle Stiftelse af Interessentskabet først fandt Sted den 1. Maj 1937, havde Selskabet i Realiteten eksisteret i nogen Tid, idet det var nødvendigt først at foretage de fornødne Undersøgelser angaaende Muligheden for at etablere et Badeanlæg og navnlig sikre sig Ministeriets Tilladelse til at leje Strandarealet, og de inden den 1. Maj 1937 truffene Dispositioner maa derfor antages at være truffet paa Interessentskabets Vegne. Den af de Sagsøgte nævnte Skrivelse af 21. Marts 1937 omhandlede et Anlæg til en Værdi af ca. 16.000 Kr., og den heri fore-

slaaede Periode kan ikke have været bindende under Forhandlingerne om et Anlæg til et betydelig større Beløb, og iøvrigt har Sagsøgte Thomsen haft ganske samme Forudsætninger som Ahrendt Jensen og Olsen for at bedømme dette Spørgsmaal. Det er ganske uantageligt og har intet Grundlag i de fremkomne Oplysninger, at Ahrendt Jensen og H. W. Olsen skulde have forsøgt ved Tilvejebringelsen af Garantierklæringen at skaffe sig en bedre Stilling end de øvrige Interessenter for hvis Deltagelse i Foretagendet de havde et væsentligt Ansvar, og denne Forstaaelse strider ogsaa mod Erklæringens Indhold, idet der her tales om Garanti overfor Interessentskabet. Det er ikke afgørende, om Erklæringen udtrykkelig har været omtalt paa Stiftelsesmødet den 1. Maj 1937, og det maa efter de afgivne Forklaringer endog antages, at den netop har været omtalt. Det ses ikke at være af Betydning, at der ikke i Vedtægterne er hjemlet de Sagsøgte en positiv Ret til at være Medlemmer af Bestyrelsen, hvorved bemærkes, at begge de Sagsøgte har været til Stede ved Valget af Bestyrelsesmedlemmer, og det maa antages at skyldes Frøken Dynesens eget Forhold, at hun først i 1939 indtraadte i Bestyrelsen. Overfor Erklæringens klare Ord om, at de Sagsøgte forpligter sig til at dække det eventuelle Underskud ved Drift af Areal m. v. kan de Sagsøgte Paastand om kun at skulle betale et Amortisationsunderskud, fordi Ministeriet ikke vilde gaa ind paa en 20-aarig Kontrakt, ikke tages til Følge, idet herved bemærkes, at Interessenterne har været berettigede til at gaa ud fra, at de Sagsøgte hellere vilde tage Risikoen ved at hæfte for det projekterede Anlægs Underskud end at udsætte sig for, at andre opførte et betydeligt større Anlæg paa det udfør Badehotellet beliggende Strandareal, hvilket kunde blive en alvorlig Konkurrence for Badehotellet.

Herefter findes Sagsøgerne at have Hjemmel i Garantierklæringen af 16. April 1937 til at kræve Strandbadets Underskud dækket af de Sagsøgte, idet der med Hensyn til Størrelsen af det Beløb, der vil være at tilsvare af de Sagsøgte, bemærkes følgende.

I de af Selskabets Revisor udarbejdede Regnskaber er der regnet med en Amortisationstid af 7 Aar, medens det er anført i Erklæringen, at Amortisationen skal være tilendebragt den 1. Oktober 1947. Dette sidste maa antages at være mindre byrdefuldt for de Sagsøgte, og de findes at have Krav paa, at det Beløb, de nu skal betale, beregnes efter en Amortisation i Overensstemmelse med Erklæringen, altsaa over 11 Aar. Herefter skal der i det paastævnte Beløb 31.815 Kr. 34 Øre fragaa 11.501 Kr. 51 Øre eller til Rest 20.313 Kr. 83 Øre, hvilket Beløb de Sagsøgte vil have in solidum at betale til Sagsøgerne med Renter som paastaet.

Sagens Omkostninger findes de Sagsøgte at burde godtgøre Sagsøgerne med 1200 Kr.

Tirsdag den 23. November.

Nr. 36/1943. **Arbejds- og Forligsnævnet (Kammeradvokaten)**
 mod

Firmaet »Aaba« Vinduespolering og Rengøring ved dets Indehaver **Alfred Hjarsbæk** (Oluf Petersen).

(Betaling af Sagsomkostninger paalagt Indstævnte ved en af Nævnet afsagt Kendelse).

Dom afsagt af Aarhus Købstads Ret den 3. Juni 1942: Indstævnte, »Aaba« Vinduespolering og Rengøring ved Alfred Hjarsbæk, Aarhus, bør inden 15 Dage fra denne Doms Afsigelse til Sagsøgeren, Arbejds- og Forligsnævnet, betale 100 Kr. med Renter 5 pCt. p. a. fra den 3. Februar 1942, til Betaling sker. Sagens Omkostninger ophæves.

Vestre Landsrets Dom af 6. Januar 1943 (II Afd.): Appellanterne, Firmaet »Aaba« Vinduespolering og Rengøring ved dets Indehaver Alfred Hjarsbæk, bør for Tiltale af de Indstævnte, Arbejds- og Forligsnævnet, i denne Sag fri at være. I Sagsomkostninger for begge Retter betaler de Indstævnte til Appellanterne 250 Kr., der udredes inden 15 Dage.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Vestre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret.

I Paadømmelsen har otte Dommere deltaget.

Det bemærkes, at Arbejds- og Forligsnævnets Afgørelse af 29. Maj 1941 er truffet ved Stemmeflerhed indenfor Nævnets Medlemmer og altsaa uden Tiltrædelse af Formandskabet.

Allerede efter de for Arbejds- og Forligsnævnet foreliggende Oplysninger savnedes der i Henhold til de i Dommen anførte Grunde Føje til at anse Forholdet omfattet af de i Lovens § 2, Stk. 1, indeholdte Regler. Da Sagen derhos ikke har været forelagt det i § 2, 2. Stk., omhandlede Tremandsudvalg, kan Hjemmel for den trufne Afgørelse ej heller søges i denne Bestemmelse. Herefter vil Dommen være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 300 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Arbejds- og Forligsnævnet, til Indstævnte, Firmaet »Aaba« Vinduespolering og Rengøring ved dets Indehaver Alfred Hjarsbæk, med 300 Kr. inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Underrettsdommens Præmisser er saalydende:

Mellem Arbejdsmandenes Fagforening i Aarhus, der er en Aideling under Dansk Arbejdsmandsforbund, og Indstævnte, »Aaba« Vinduespole-ning og Rengøring ved Alfred Hjarsbæk, Aarhus, der ikke er tilsluttet nogen Organisation, blev der den 12. Juli 1937 oprettet en Overenskomst, der den 20. Maj 1938 blev fornyet, og efter at der mellem Dansk Arbejdsgiverforening og De samvirkende Fagforbund den 31. Oktober 1939 var blevet oprettet Overenskomst om Dyrtidstillæg, optog Fagforeningen i Aarhus bl. a. Forhandlinger med Indstævnte for at faa Overenskomsten fornyet paa Grundlag af den mellem Hovedorganisationerne truffne Overenskomst. Disse Forhandlinger var imidlertid resultatløse, og den 13. Februar 1940 opsagde Fagforeningen derefter den gældende Overenskomst til Ophør den 15. Maj 1940.

Da Fagforeningen var af den Opfattelse, at Indstævnte faktisk stadig arbejdede efter Overenskomsten med de Ændringer, som fremgik af fornævnte Dyrtidsoverenskomst, traf den ikke i den følgende Tid særlige Foranstaltninger til at faa Stridsspørgsmaalet løst, men da det ved Lov Nr. 478 af 14. September 1940 § 4 dannede Arbejds- og Forligsnævn ved dettes Formandskab den 4. Marts 1941 havde afsagt Kendelse om Overenskomstforhold og Dyrtidstillæg m. v. mellem De samvirkende Fagforbund og Dansk Arbejdsgiverforening og heller ikke denne Overenskomst blev tiltraadt af Indstævnte, indbragte Dansk Arbejdsmandsforbund Sagen for det i Lovens § 4 omhandlede Fællesudvalg. For dette Udvalg blev Indstævnte anmodet om at møde eller lade give Møde, men mødte ikke efter at have afgivet et Indlæg, og da der ikke inden for Udvalget kunde opnaas Flertal for Sagens Afgørelse, blev denne af de 3 af De samvirkende Fagforbund valgte Medlemmer indbragt for Arbejds- og Forligsnævnet. Indstævnte, der blev indkaldt til personligt Møde, udeblev, og trods Opfordring benyttede han sig heller ikke af sin Repræsentationsret ifølge Loven, men afgav et skriftligt Indlæg. Herefter afsagde Nævnet den 29. Maj 1941 Kendelse, hvorefter den mellem Dansk Arbejdsmandsforbund og Indstævnte den 12. Juli 1937 indgaaede, den 20. Maj 1938 med Ændringer fornyede Overenskomst blev forlænget for Tiden indtil 15. Maj 1942 med Tillæg efter fornævnte Kendelse af 4. Marts 1941, og det blev paalagt Indstævnte at udrede Sagens Omkostninger med 100 Kr. Da Indstævnte imidlertid har vægret sig ved at betale dette Beløb, paa- staar Sagsøgeren nu under denne Sag Indstævnte tilpligtet at betale 100 Kr. med Renter 5 pCt. p. a. fra den 3. Februar 1942, til Betaling sker. Indstævnte har paastaaet Frifindelse.

Til Støtte for Frifindelsespaastanden har Indstævnte særlig anført, at da der er Tale om uorganiserede Parter paa begge Sider, Arbejdsgivere og Arbejdere, har Nævnet allerede af den Grund været udelukket fra at tage Klagen under Paakendelse. Men i hvert Fald maa den Omstændighed, at Overenskomsten er opsagt til den 15. Maj 1940, uden at ny Overenskomst er truffet, og uden at der derefter foreligger nogen Strid mellem Indstævnte og hans Arbejdere, medføre, at Nævnet har savnet Kompetence til at behandle Sagen efter Lovens § 2, Stk. 1.

Heroverfor er det af Sagsøgeren gjort gældende, at der hverken i selve Lovordene eller i Lovens Forarbejder eller i Motiveringen for

Loven kan hentes Støtte for den af Indstævnte paaberaabte Opfattelse vedrørende uorganiserede Parter Forhold til Loven, og overfor det af Indstævnte hævdede angaaende Betydningen af Overenskomstens Bortfald anføres det, at Overenskomsten ifølge gældende Praxis i saadanne Forhold maa anses at være løbende efter Ophørstidspunkt, indtil Frigørelse kan finde Sted ved Iværksættelse af Arbejdsstandsning. Ganske vist griber Lovens § 9 ind her, men i hele Perioden har Indstævnte faktisk efterlevet Overenskomsten med Tillæg og saaledes stiltiende godkendt Overenskomstens Fortsættelse.

Det ses nu ikke, at Loven stiller som Betingelse, at en eller begge Parter skal tilhøre en Organisation, og det skal særlig fremhæves, at det i den af Folketingets Udvalg den 13. September 1940 afgivne Betænkning til Forslaget til heromhandlede Lov bl. a. hedder (Rigsdagstidende 1939/40 Tillæg B Spalte 2288) »at Ministeren med Hensyn til Forstaaelse af § 2, 1ste og 2det Stykke, har erklæret, at hvor der foreligger Overenskomst af kollektiv Art mellem Arbejdsgivere og Arbejdere, hvad enten de er organiserede eller ej, er Vejen til Afgørelsen af Uoverensstemmelser Fællesudvalget (§ 4) — — — eventuelt til Arbejds- og Forligsnævnet — — —.« Iøvrigt skal Retten bemærke, at Indstævnte i Skrivelse af 7. April 1941 til Fællesudvalget udtaler, at han er henvist til alene at benytte organiseret Arbejdskraft.

Da Retten dernæst efter Indstævntes hele Stilling til Sagen, hans Partsforklaring og det i det hele foreliggende maa gaa ud fra, at Indstævnte i den foreliggende Periode faktisk har efterlevet Overenskomsten med Tillæg, maa denne anses stiltiende stadig at have været gældende mellem Parterne, og den paagældende Sag har herefter med Rette og af Dansk Arbejdsmandsforbund kunnet indbringes for Lovens herhenhørende Instanser, saaledes at Arbejds- og Forligsnævnet med fornøden Competence har kunnet behandle Sagen. Indstævnte vil herefter være at dømme efter Paastanden.

Sagens Omkostninger vil efter Omstændighederne kunne ophæves.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom er afsagt den 3. Juni 1942 af Retten for Aarhus Købstad.

For Landsretten har Appellanten nedlagt Paastand om Frifindelse, medens de Indstævnte har paastaaet Underretsdommen stadfæstet.

Som det fremgaar af Dommen, opsigde Arbejdsmandenes Fagforening i Aarhus Overenskomsten med Appellanterne til Ophør den 15. Maj 1940. Fagforeningen ansaa derefter Overenskomsten for bortfaldet, saaledes som det fremgaar af en saalydende Skrivelse af 18. Juni 1940 fra Fagforeningen til Vinduespolerer Alfred Hjarsbæk:

»Da den Overenskomst mellem deres Firma og Arbejdsmandenes Fagforening udløb den 15. Maj, ønsker vi gerne snarest en Forhandling om en ny Overenskomst.«

Alfred Hjarsbæk forklarede under Domsforhandlingen for Landsretten, at han og de i hans Firma beskæftigede Arbejdere, der hidtil

det den 30. September 1942 hos Appellanterne, Firmaet »Aaba« Vinduespolering og Rengøring ved dets Indehaver Alfred Hjarsbæk, foretagne Udlæg ophæves. I Sagsomkostninger betaler de Indstævnte til Appellanterne 250 Kr., der udredes inden 15 Dage.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Vestre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret.

I Paadømmelsen har otte Dommere deltaget.

Idet bemærkes, at den i den indankede Dom nævnte Landsretsdom af 6. Januar 1943 i Sagen: Firmaet »Aaba« Vinduespolering og Rengøring ved dets Indehaver Alfred Hjarsbæk mod Arbejds- og Forligsnævnet er stadfæstet ved Højesterets i Dag i Sagen afsagte Dom, vil Dommen i Henhold til de i den anførte Grunde være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 300 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, De samvirkende Fagforbund for Dansk Arbejdsmands-Forbund, til Indstævnte, Firmaet »Aaba« Vinduespolering og Rengøring ved dets Indehaver Alfred Hjarsbæk, med 300 Kr. inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Fogedretskendelsens Præmisser er saalydende:

Ved Den faste Voldgiftsrets Kendelser af 24. Februar og 24. Juni 1942 blev Rekvisitus, Firmaet »Aaba« Vinduespolering og Rengøring ved Alfred Hjarsbæk, Museumsgade 22, tilpligtet at betale Rekvirenten, De samvirkende Fagforbund for Dansk Arbejdsmands-Forbund og dets Afdeling i Aarhus, ialt 700 Kr., og da Beløbet ikke er blevet betalt, har Rekvirenten nu begært Udlæg foretaget.

Rekvisitus har protesteret herimod under Anførende af, at Den faste Voldgiftsret har overskredet sin Kompetence ved Afsigelsen af de to Kendelser.

Til Begrundelse af sin Paastand har Rekvisitus anført følgende:

Rekvisitus havde sammen med andre Vinduespolerere en Overenskomst med Arbejds mændenes Fagforening i Aarhus. Overenskomsten var dateret den 12. Juli 1937 med Tillægsoverenskomst af 20. Maj 1938.

I Overenskomsten er det fastsat, at Overenskomsten gælder, indtil den af en af Parterne opsiges med 3 Maaneders Varsel til en 15. Maj, dog tidligst til 15. Maj 1938.

I Efteraaret 1939 opstod der en Uoverensstemmelse mellem Rekvisitus, der ikke var Medlem af nogen Arbejdsgiverorganisation, og Fag-

foreningen i Anledning af Dyrtdistillæget. Fagforeningen forlangte, at Dyrtdistillæget skulde have tilbagevirkende Kraft, hvilket Rekvisitus ikke vilde gaa med til. Resultatet blev, at Fagforeningen den 13. Februar 1940 opsagde Overenskomsten med Rekvisitus til Ophør den 15. Maj 1940.

Næstformanden i Arbejds mændenes Fagforening i Aarhus forespurgte Rekvisitus, om denne ikke kunde tænke sig at forny Overenskomsten. Hertil svarede Rekvisitus, at det vilde han ikke.

Man foretog sig derefter intet fra Fagforeningens Side, førend Loven af 14. September 1940 om Arbejds- og Forligsnævnet var traadt i Kraft. I Henhold til denne Lov indbragte Dansk Arbejdsmands-Forbund Spørgsmaalet om Fornyelsen af Overenskomsten (der var opsagt af Fagforeningen) for det i Lovens § 4 omhandlede Fællesudvalg. Rekvisitus blev anmodet om at give Møde, men han udeblev og sendte en Skrivelse til Udvalget, hvori han henviser til, at Overenskomsten var opsagt af Fagforeningen, og at han ikke havde Raad til at rejse til København angaaende Sagen. Indenfor Udvalget kunde der ikke opnaas Flertal for Sagens Afgørelse, og Sagen blev derefter indbragt for Arbejds- og Forligsnævnet. Dette indkaldte Rekvisitus til Møde, men han udeblev, da han stadig mente, at han som staaende udenfor Organisationerne ikke havde noget at gøre med Nævnet. Nævnet afsagde derefter en Kendelse af 29. Maj 1941, hvorefter den den 12. Juli 1937 indgaaede, den 20. Maj 1938 fornyede Overenskomst forlænges for Tiden indtil 15. Maj 1942.

Rekvisitus hævder videre, at fra 15. Maj 1940 støttede Forholdet mellem Rekvisitus og hans Folk sig udelukkende paa direkte Aftale mellem Rekvisitus og hver enkelt af hans Folk. Arbejds- og Forligsnævnet havde derfor ogsaa været uberettiget til at forlænge eller forny den Overenskomst, hvis Eksistens er bragt til Ophør ca. $\frac{1}{2}$ Aar før Loven om Arbejds- og Forligsnævnet var traadt i Kraft. Arbejds- og Forligsnævnets Kendelse om Overenskomstens Forlængelse var netop under Paakendelse ved Domstolene, hvorved Rekvisitus henviser til den af Aarhus Civilret den 3. Juni d. A. afsagte Dom i en Sag mellem Arbejds- og Forligsnævnet og Rekvisitus, hvilken Dom var appelleret til Vestre Landsret og berammet til Domsforhandling den 4. December d. A. Saa fremt Vestre Landsrets Dom giver Rekvisitus Medhold, er Arbejds- og Forligsnævnets Kendelse og Kendelserne ved Den faste Voldgiftsret en Overskridelse af disse Retters Competence, og dette Competencespørgsmaal maatte Fogeden afgøre.

Rekvirenten har heroverfor anført, at den omtalte Kendelse i Arbejds- og Forligsnævnet er afsagt den 29. Maj 1941, og at Rekvirenten ikke kunde være pligtig at undlade at foretage Udlæg næsten $1\frac{1}{2}$ Aar efter, fordi Rekvisitus nu havde indbragt Sagen for den ordinære Domstol, hvor han oven i Købet havde tabt den i 1. Instans.

Rekvirenten bestred, at Fogeden kunde underkende Den faste Voldgiftsrets Kendelse uden nøje at kende hele Sagen og tillige, at Fogeden skulde have Competence til at indhente nærmere Redegørelse fra Den faste Voldgiftsret vedrørende de omhandlede Kendelser.

Rekvisitus kunde frigøre sig for Udlæget ved at deponere det skyldige Beløb, indtil Dom ved Vestre Landsret var faldet, men dette har han end ikke villet.

Under Proceduren har Rekvirenten principalt paastaet Prøvelse af Kendelsens Lovlighed afvist fra Fogedretten under Anførende af, at en Prøve af disse Kendelser falder udenfor Fogedrettens Competence, hvorhos dette Spørgsmaal iøvrigt for Tiden verserer ved Vestre Landsret, subsidiært paastaar Komparenten Forretningen udsat for at faa Lejlighed til at samle Materialer for at behandle Sagen i Realiteten, medens Rekviritus paastod Fogedforretningen nægtet Fremme under Henviſning til, at Fogeden har Prøvelsesret med Hensyn til disse Kendelser, og at Kendelserne er ulovlige, fordi Voldgiftsretten har overskredet sin Competence.

Aarhus Civilrets Dom af 3. Juni 1942 vedrører en af Arbejds- og Forligsnævnet mod Rekviritus anlagt Sag, hvorunder Nævnet indtaler de ved dets fornævnte Kendelse af 29. Maj 1941 Rekviritus paalagte Omkostninger. Rekviritus paastod Frifindelse under Anførende af, at Nævnet savnede Competence, men fik ikke Medhold ved Dommen.

Ved Den faste Voldgiftsrets Kendelse af 24. Februar 1942 statueres, at Rekviritus har brudt den mellem ham og Arbejdsmandenes Fagforening i Aarhus den 22. Juli 1937 indgaaede Overenskomst, der blev forlænget ved Arbejds- og Forligsnævnets Kendelse af 29. Maj 1941, og i den Anledning idømmes han en Bod paa 200 Kr. samt 150 Kr. i Sagsomkostninger. Dette gentages med samme Begrundelse og samme Resultat i Kendelsen af 24. Juni s. A.

Foreløbig bemærkes, at Fogedretten maa fastholde sin Beføjelse til at prøve, hvorvidt Den faste Voldgiftsret har holdt sig indenfor Grænserne for den Competence, der er tillagt den ved Loven af 9. Oktober 1919.

Situationen er nu saaledes, at Forligsnævnet har statueret, at den oftnævnte Overenskomst mellem Rekviritus og Fagforeningen stadig er i Kraft, og herefter skal Overtrædelser af Nævnets Beslutning i Medfør af Lov Nr. 478 af 14. September 1940 § 5 indbringes for Den faste Voldgiftsret. Det er dette, som er sket i nærværende Tilfælde, og Fogedretten kan ikke se, at der herved er sket en Competenceoverskridelse fra Den faste Voldgiftsrets Side. Dette og kun dette foreligger til Afgørelse for Fogedretten, men Spørgsmaalet om Arbejds- og Forligsnævnets Competence maa være Sagen uvedkommende, og den Omstændighed, at der ved de ordinære Domstole verserer en Proces herom, ses ikke at forandre dette Forhold.

I Henhold til disse Betragtninger

er a g t e s:

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Kendelse og den foretagne Udlægsforretning er afsagt og foretaget henholdsvis den 28. September 1942 og den 30. s. M. af Fogedretten for Aarhus Købstad.

For Landsretten har Appellanterne nedlagt Paastand om, at den begærte Fogedforretning ikke nyder Fremme, og at det skete Udlæg ophæves. De Indstævnte har paastaet Kendelsen stadfæstet og det skete Udlæg opretholdt.

Ved en i Dag af Landsretten afsagt Dom i Sag Nr. 957/1942, Firmaet »Aaba« Vinduespolering og Rengøring ved dets Indehaver Alfred Hjarsbæk, Aarhus, mod Arbejds- og Forligsnævnet, København, er det stueret, at den af Arbejds- og Forligsnævnet den 29. Maj 1941 truffne Afgørelse er ugyldig, idet Nævnet er anset for at have været inkompetent til at behandle den paagældende Sag i Realiteten.

Idet Grundlaget for de af Den faste Voldgiftsret over Appellanterne — som var udeblevet — afsagte Kendelser af 24. Februar 1942 og 24. Juni s. A., der hviler paa Arbejds- og Forligsnævnets Afgørelse af 29. Maj 1941, herefter er bortfaldet, kan Den faste Voldgiftsrets nævnte Kendelser ikke tjene som Eksekutionsgrundlag, og den af de Indstævnte begærte Eksekutionsforretning kan derfor ikke nyde Fremme, ligesom det den 30. September 1942 skete Udlæg vil være at ophæve.

I Sagsomkostninger vil de Indstævnte have at betale til Appellanterne 250 Kr.

Nr. 307/1943. Cand. mag. **Johannes Mikkelsen** (Selv)

p a a k æ r e r

Østre Landsrets Kendelse af 23. Oktober 1943.

Den paakærede Kendelse, der er afsagt af Landsrettens V Afdeling, er saalydende:

Under denne Sag har cand. mag. Johannes Mikkelsen fremsat Begæring af 3. September 1943 om, at den af Østre Landsret den 15. September 1937 afsagte Kendelse, hvorved han erklæredes umyndig saavel i formueretlig som i personlig Henseende, ophæves.

Da der efter de fremkomne Oplysninger — derunder en Erklæring af 26. Juli 1943 fra Overlægen for Sindssygehospitalet i Vordingborg samt en Udtalelse af 14. Oktober s. A. fra Dommeren i Næstved — ikke findes Grundlag for Umyndiggørelsens Ophævelse,

b e s t e m m e s :

Den ovennævnte Begæring kan ikke tages til Følge.

Onkostninger ved Sagens Forhandling bæres af cand. mag. Johannes Mikkelsen.

Højesterets Kæremaalsudvalgs Kendelse.

Den paakærede Kendelse er afsagt af Østre Landsret.

I Paakendelsen har tre Dommere deltaget.

I Henhold til de i Kendelsen anførte Grunde

b e s t e m m e s :

Landsrettens Kendelse bør ved Magt at stande.

O n s d a g d e n 24. N o v e m b e r .

Nr. 235/1943. **Olaf Marius Faarby, tidligere Truelsen (Heilesen)**
p a a k æ r e r

Østre Landsrets Kendelse af 29. Juni 1943.

Den paakærede Kendelse, der er afsagt af Landsrettens VI Afdeling, er saalydende:

Ved den af Østre Landsret under Medvirken af Nævninger den 28. August 1934 afsagte Dom blev Olaf Marius Truelsen, der ved Øvrighedsbevis af 3. Marts 1943 har faaet Navneforandring til Faarby, anset skyldig i Voldtægt efter Straffelovens § 216, hvorhos det i Medfør af Straffelovens §§ 17 og 70 bestemtes, at Domfældte skulde anbringes i Psykopatforvaringsanstalten, hvorefter Domfældte den 17. September 1934 blev indsat i Psykopatforvaringsanstalten i Herstedvester.

Domfældte har nu fremsat Begæring om Udskrivning.

Domfældtes Tilsynsværge, Fuldmægtig Lauritz Peter Berthelsen, har i Tilslutning hertil fremsat Begæring om, at Sagen med Prøveudskrivning for Øje forelægges Retten.

Saa vel Overlægen som Inspektøren ved Psykopatanstalten i Herstedvester har fraraadet Løsladelse paa Prøve uden forudgaaende Kastration.

Retslægeraadet har i en Erklæring af den 8. Juni 1943 udtalt, at det efter det foreliggende ikke kan anbefales, at Domfældte prøveudskrives fra Forvaringsanstalten.

Efter de saaledes foreliggende Oplysninger findes den fremsatte Begæring ikke at kunne tages til Følge.

T h i b e s t e m m e s :

Den fremsatte Begæring om Udskrivning paa Prøve af Olaf Marius Faarby (tidl. Truelsen) fra Psykopatforvaringsanstalten i Herstedvester kan ikke tages til Følge.

Højesterets Kæremaalsudvalgs Kendelse.

Den paakærede Kendelse er afsagt af Østre Landsret.

I Paakendelsen har tre Dommere deltaget.

I Henhold til de i Kendelsen anførte Grunde

b e s t e m m e s :

Landsrettens Kendelse bør ved Magt at stande.

Færdig fra Trykkeriet den 8. December 1943.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

87. Aargang

Højesteretsaaret 1943.

Nr. 22

Onsdag den 24. November.

Der tillægges den for den kærende, Olaf Marius Faarby, beskikkede Forsvarer, Højesteretssagfører Heilesen, eller nu hans Bo, i Salær for Højesteret 60 Kr., der udredes af det Offentlige.

Torsdag den 25. November.

Nr. 62/1943. Forstander **N. P. Hjermind**, Tømrmester **Emil Andersen** og Pastor **S. A. Ramlau** (Landsretssagf. K. O. Hansen)

mod

Direktør **C. E. Rasmusen** (Landsretssagf. E. Koefoed), Proprietær **Jørgen Hansen** og Enkefru **Pouline Josephsen** (Overretssagf. Gjedde-Olsen).

(Udstedelse af Skøde paa tre af Appellanterne lejede Parceller).

Dom afsagt af Retten for Korsør Købstad m. v. den 23. Januar 1942: Sagsøgte Carl Emil Rasmusen, Korsør, bør inden 15 Dage efter denne Doms Forkyndelse udstede Skøder i Henhold til fornævnte Lejekontraktens Bestemmelse til Sagsøgerne 1) Forstander N. P. Hjermind, Holsteinsminde, paa Matr. Nr. 1 d, Vester Bøgebjerg, Boeslunde Sogn, af Hartkorn $2\frac{3}{4}$ Alb., mod kontant Betaling af 1800 Kr., 2) Tømrmester Emil Andersen, Egeslevmagle, paa Matr. Nr. 1 c, Vester Bøgebjerg, Boeslunde Sogn, af Hartkorn 1 Fdk. 0 Alb., mod kontant Betaling af 3000 Kr. og 3) Pastor S. A. Ramlau, Høve, paa Matr. Nr. 1 e, Vester Bøgebjerg, Boeslunde Sogn, af Hartkorn 1 Fdk. $2\frac{3}{4}$ Alb., mod kontant Betaling af 2000 Kr. De Sagsøgte, Proprietær Jørgen Hansen, Slagelse, og Enkefru Pouline Josephsen, København, bør for Tiltale i denne Sag fri at være. De Sagsøgte bør hver med en Tredjedel betale Sagsøgernes Sagsomkostninger med 450 Kr.

Østre Landsrets Dom af 28. September 1942 (II Afd.): Appellanten, Direktør C. E. Rasmusen, bør anerkende, at den Appellan-

terne, 1) Forstander N. P. Hjermind, 2) Tømrermester Emil Andersen, 3) Pastor S. A. Ramlau, ved Lejekontrakter af 18. November 1936 tillagte Forkøbsret med Hensyn til henholdsvis Matr. Nr. 1 d, Matr. Nr. 1 c og Matr. Nr. 1 e af Vester Bøgebjerg By, Boeslunde Sogn, ikke er bortfaldet. Iøvrigt bør Parterne for hinandens Tiltale i denne Sag fri at være. Appellanten Rasmusen betaler i Sagsomkostninger for begge Retter til Appellanterne, 1) Forstander N. P. Hjermind, 2) Tømrermester Emil Andersen, 3) Pastor S. A. Ramlau, 150 Kr. til hver. Appellanterne, 1) Forstander N. P. Hjermind, 2) Tømrermester Emil Andersen, 3) Pastor S. A. Ramlau, betaler een for alle og alle for een i Sagsomkostninger for begge Retter til de Indstævnte, Proprietær Jørgen Hansen og Enkefru Poulina Josephsen, 100 Kr. til hver.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret.

I Paadømmelsen har elleve Dommere deltaget.

Appellanterne har paastaet Underretsdommen stadfæstet.

Ti Dommere bemærker følgende:

I Dommen er det med Rette antaget, at den Appellanterne tillagte Forkøbsret ikke kan anses bortfaldet derved, at de har nægtet at købe Parcellerne til de tilbudte Priser, der dels ikke var Udtryk for et reelt Købetilbud angaaende disse Parceller, dels laa væsentligt over, hvad der maa antages at være Parcellernes virkelige Handelsværdi. Endvidere er det med Rette fastslaaet i Dommen, at Indstævnte Rasmusen paa Grund af sit Kendskab til Forkøbsretten ikke ved sin Erhvervelse af den samlede Ejendom vil kunne fortrænge den de tre Appellanter tillagte Ret, uanset at den ikke var tinglyst.

Herefter maa der imidlertid gives Appellanterne Medhold i, at de ved det stedfundne Salg har erhvervet Ret til at faa Skøde paa Parcellerne til Priser, der svarer til, hvad en anden Køber maatte antages at ville have givet, og da der maa gaas ud fra, at det til Brug for Underretten optagne Skøn ikke ansætter Parcellernes Værdi for lavt, vil Underretsdommen herefter kunne stadfæstes med de nedenfor nærmere angivne Ændringer.

Sagens Omkostninger for alle Retter findes de Indstævnte in solidum at burde betale til Appellanterne med 1200 Kr.

Een Dommer bemærker følgende:

I Appellanternes Svar paa Landsretssagfører Petersens Skrivelser af 6. Juli 1940 erklærede de alle — for Appellanten Ramlaus Vedkommende i et for Højesteret fremlagt Brev af 15. August 1942 — at de ikke ved denne Lejlighed ønsker at gøre Brug af deres Forkøbsret, medens det klart fremgaar af Svarene, at de ikke dermed anser Forkøbsretten for bortfaldet, men forbeholder sig at gøre Brug af den ved senere Salg. Selv om dette Standpunkt begrundes ved Størrelsen af den tilbudte Pris — der dog for Appellanten Ramlaus Vedkommende efter de tildels efter Dommens Afsigelse tilvejebragte Oplysninger ikke kan anses for

urimelig høj — findes Appellanterne herefter at være afskaaret fra nu at anfægte Indstævnte Rasmusens Erhvervelse af de lejede Arealer ved Ejendommens flere Maaneder senere stedfundne Salg, i alt Fald hvis Gyldigheden af det af dem tagne Forbehold anerkendes. Med Hensyn hertil bemærkes, at det efter Forkøbsretsbestemmelsens Ordlyd og Plads i Lejekontrakten findes mest nærliggende at forstaa den som gældende ethvert Salg i Lejeperioden, men i hvert Fald findes Indstævnte Rasmusen — der ikke har været i god Tro i Tinglysningslovens Forstand — efter de Omstændigheder, hvorunder han har erhvervet Ejendommen, at maatte anerkende, at Appellanternes Forkøbsret ikke er bortfaldet. Denne Dommer stemmer herefter for at stadiæste Landsrettens Dom.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Underrettens Dom bør ved Magt at stande, dog saaledes, at de Købesummer, der vil være at udrede, udgør for Matr. Nr. 1c: 2000 Kr. og for Matr. Nr. 1e: 3000 Kr.

Sagens Omkostninger for alle Retter betaler de Indstævnte, Direktør C. E. Rasmusen, Proprietær Jørgen Hansen og Enkefru Poulina Josephsen, een for alle og alle for een, til Appellanterne, Forstander N. P. Hjermind, Tømrermester Emil Andersen og Pastor S. A. Ramlau, med 1200 Kr.

At efterkomme inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Underrettsdommens Præmisser er saalydende:

Ved Lejekontrakter af 18. November 1936 udelejede Gaardejer J. Josephsen, V. Bøgebjerg, til Sagsøgeren, Forstander N. P. Hjermind, Holsteinsminde, Matr. Nr. 1d, af Hartkorn $2\frac{3}{4}$ Alb., til Sagsøgeren, Tømrermester Emil Andersen, Egeslevmagle, Matr. Nr. 1c, af Hartkorn 1 Fdk. 0 Alb., og til Sagsøgeren, Pastor S. A. Ramlau, Høve, Matr. Nr. 1e, af Hartkorn 2 Fdk. $2\frac{3}{4}$ Alb., alle Parceller fra den ham tilhørende Gaard i V. Bøgebjerg, Boeslunde Sogn, hvilke Parceller har et Areal af henholdsvis 2010 m², 2190 m² og 5780 m², for en aarlig Leje af 200 Kr. pr. 5516 m² geometrisk Maal af Parcellens Agerjord eller henholdsvis 1702 m², 1610 m² og 5160 m², ifølge Lejekontrakterne udregnet til henholdsvis 59 Kr. 68 Øre, 58 Kr. 38 Øre og 187 Kr. 09 Øre, og i Lejekontrakternes enslydende § 1 hedder det:

»Lejemaalet vedvarer fra Ejerens Side uopsigeligt i 50 — femti — Aar fra den 1. Juli 1936, fra Lejernes Side kan det til enhver Tid opsiges med 1 Aars forudgaaende Varsel til en 1. Juli.

Lejeren har Ret til Fremleje — — — og i Fald Ejeren ønsker at sælge den lejede Parcel særskilt eller sammen med sin øvrige Ejendom, Forkøbsret til Parcellen til samme Pris, anden Køber vil give.« Kontrakten gav tillige Lejeren Ret til at bebygge den og Ret til Færdsel ad en til Parcellen udlagt Vej.

Ved Skøde af 19. Juni 1940, der ikke blev tinglyst, solgte fornævnte Josephsens i uskiftet Bo hensiddende Enke, Sagsøgte Poulina Josephsen, før V. Bøgebjerg, nu København, derefter Gaarden, Matr. Nr. 1 a, 1 b og 14 samt 1 c, 1 d og 1 e af V. Bøgebjerg, til Medsagsøgte, Proprietær Jørgen Hansen, Slagelse, for 95.000 Kr., hvoraf for Løsøre 25.410 Kr., i hvilket Skøde det i § 3 hedder:

»Af Hensyn til, at Tømremester Emil Andersen har Forkøbsret til Matr. Nr. 1 c, Forstander Hjermand Forkøbsret til Matr. Nr. 1 d og Pastor S. A. Ramlau Forkøbsret til Matr. Nr. 1 e, er Køber og Sælgerinde enige om, at Købesummen for de nævnte Matrikulsnumre ansættes saaledes:

Matr. Nr. 1 c ansættes til 7000 Kr., Syv Tusinde Kroner.

— — 1 d — - 4000 — fire — —

— — 1 e — - 4000 — fire — —

Hvis derfor en eller flere af de paagældende ønsker at købe til de ansatte Købesummer, udgaar det eller de paagældende Matrikulsnumre af nævnte Skøde imod, at Købesummen nedsættes med den eller de ansatte Købesummer.«

Under 6. Juli 1940 tilskrev Landsretssagfører P. Chr. Petersen, Slagelse, Sagsøgerne Hjermand og Ramlau saaledes:

»Ifølge Lejekontrakt af 9. April 1937 har De Forkøbsret til Matr. Nr. — — — af Vester Bøgebjerg By — — —

Ejerinden Enkefru Josephsen har solgt Gaarden til en af mine Klienter, der tillige vil overtage Matr. Nr. — — — for en Købesum af 4000 Kr.

Paa Fru Josephsens og Køberens Vegne skal jeg bede Dem meddele mig, om De ønsker at benytte Deres Forkøbsret og overtage Parcellen til 4000 Kr. mod kontant Udbetaling af Købesummen, eller De frafalder Deres Forkøbsret,«

og tilskrev under samme Dato Sagsøgeren Andersen enslydende hermed, dog at Købesummen for den af ham lejede Parcel blev angivet til 7000 Kr.

Forstander Hjermand udtalte i Svarskrivelse af 16. Juli 1940 sin Forbavelse over Størrelsen af Købesummen, og at det var ham en Gaade, »hvordan man vilde begrunde en saa voldsom Stigning som til 4000 Kr.,« og meddelte, at han ikke i »dette Tilfælde« vilde gøre Brug af sin Forkøbsret.

Tømremester Andersen udtalte i Svarskrivelse af 9. Juli 1940: »Da omtalte Parcel er solgt sammen med Gaarden, er den ansatte Pris formentlig ganske vilkaarlig — — — Iøvrigt anser jeg den ansatte Pris, 7000 Kr., for at være saa urimelig, at selve Spørgsmaalet i sig selv nærmest virker usømmeligt, men selvfølgelig er jeg ingenlunde Køber til denne Pris. Dog forbeholder jeg mig, at evt. Skødeoverdragelse til Deres Klient — hvis Navn jeg i saa Fald mener at have Krav paa at faa at vide — sker med fuld Respekt for alle mine Rettigheder — — — her-

under den mig tilsikrede Forkøbsret for det Tilfældes Skyld, at der oftere i Kontraktens Løbetid bliver Tale om Salg vedrørende Matr. Nr. 1 c, V. Bøgebjerg.«

Pastor Ramlau udtalte i udateret Svarskrivelse, at han, før han giver endelig Besked, ønsker et Spørgsmaal om en Vej løst, at han først vil tale med sin Sagfører om Prisen, og at han ønsker bekræftet, »at det kun er .nu i dette Tilfælde, at han frafalder Forkøbsretten, hvis han siger nej til at købe nu og ikke i kommende Tilfælde.«

Ved Købekontrakt-Transport af 25. Oktober 1940, paategnet fornævnte Skøde, videresolgte Proprietær Hansen derefter Gaarden, herunder Parcellerne, til Grosserer C. E. Rasmusen, Korsør, for 120.000 Kr., hvoraf for Løsøre 47.500 Kr., hvorefter Fru Josephsen ved Paategning af 12. November 1940 paa samme Dokument udstedte Skøde direkte til Rasmusen, hvilket Skøde blev tinglyst den 28. November 1940 som endeligt Skøde.

Under Anbringende af, at de Sagsøgte alle var kendt med den Sagsøgeren tillagte Forkøbsret til de af dem lejede Parceller, og at deres Køberet er gældende i hele Lejetiden, idet Lejekontrakterne er lyst in extenso, samt for Sagsøgte Fru Josephsens Vedkommende tillige under Anbringende dels af, at den ved Salget til Hansen satte Pris paa Parcellerne er vilkaarligt ansat, og dels af, at hun har Medansvar for Opfyldelsen af Sagsøgernes Ret ogsaa ved Handlen mellem de Sagsøgte Hansen og Rasmusen, ved at hun har medvirket til denne ved Skødet, samt for de Sagsøgte Hansens og Rasmusens Vedkommende tillige under Anbringende af, at disse ikke ved Handlen har aftalt nogen Pris for Parcellerne og ikke har givet Sagsøgerne nogen Meddelelse, samt for Hansens Vedkommende af, at han har solgt Parcellen i Strid med Forkøbsretten, har Sagsøgerne under de af dem hver især mod de Sagsøgte Josephsen, Hansen og Rasmusen anlagte Sager, der er behandlet under eet, nedlagt følgende enslydende Paastand:

at Sagsøgte 1) Proprietær Jørgen Hansen tilpligtes at respektere den Sagsøgeren tilkommende Forkøbsret til Parcellerne — Hjermind fornævnte Matr. Nr. 1 d, Andersen 1 c og Ramlau 1 e — og at han, da han har solgt Parcellerne i Strid med denne til Sagsøgte 2) Rasmusen, dømmes til at skaffe Sagsøgerne Adkomst paa de af dem lejede Parceller til en Pris — Hjermind af 500 Kr., Andersen af 700 Kr. og Ramlau af 1400 Kr. — subsidiært til at skaffe dem hver især Parcellerne tilbudt til en af Retten eventuelt efter uvildige Mænds Skøn fastsat Pris, mere subsidiært til at betale Erstatning efter uvildige Mænds Skøn af Gebyrhensyn ikke over — Hjermind 1000 Kr., Andersen 1000 Kr. og Ramlau 1000 Kr. — saafremt han paa Grund af Umulighed frifindes for de principale Paastande, medens Sagsøgte 2) Rasmusen dømmes efter den overfor ham nedlagte subsidiære Paastand og mest subsidiært, saafremt Sagsøgte 2) i det hele frifindes, til at betale Erstatning efter uvildige Mænds Skøn, dog af Gebyrhensyn ikke over — Hjermind 3000 Kr., Andersen 3000 Kr. og Ramlau 3000 Kr.,

at Sagsøgte 2) Grosserer C. E. Rasmusen dømmes principalt til, saafremt Sagsøgte 1) dømmes efter den principale Paastand eller efter den subsidiære, og Sagsøgeren erklærer at ville købe, at give Sagsøgeren

Skøde paa Parcellerne i Henhold til Lejekontraktens Bestemmelser og mod at blive berettiget til det i Paastanden eller ved Dommen fastsatte Vederlag, subsidiært til at anerkende Sagsøgernes Forkøbsret til Parcellerne i Resten af Lejetiden, og

at Sagsøgte 3) Enkefru Josephsen dønmnes solidarisk med Sagsøgte 1) til at svare de i den mere subsidiære og den mest subsidiære Paastand omhandlede Erstatninger.

De Sagsøgte har alle paastaaet sig frifundet, idet de henviser til, at der ved Skrivelserne fra Landsretssagfører Petersen af 20. Juli 1940 er givet Sagsøgerne Adgang til at benytte deres Forkøbsret, og til at de alle tre har erklæret, at de ikke ønsker at gøre Brug af den, hvorhos de hævder, at den Sagsøgerne tillagte Forkøbsret dermed er bortfaldet.

Under Sagen er der afgivet Partsforklaringer af alle Parter og Vidneforklaringer af Sagsøgte Fru Josephsens Søn, Frugthandler Niels Josephsen, København, Ejendomsmægler K. Chr. Frederiksen, Skelskør, Forpagter Axel Egede, Lille Egede, Landsretssagførerne K. O. Hansen, Skelskør, og P. Chr. Petersen, Slagelse, samt af Overretssagfører Heining, Korsør.

Af Forklaringerne fremgaar følgende.

Ved Lejemaalets Indgaaelse vilde Sagsøgerne have købt Parcellerne, men Gaardejer Josephsen vilde ikke sælge. Bestemmelsen om Forkøbsretten blev truffet, efter at Lejesummerne var aftalt, og Forkøbsretten blev indrømmet som en Velvilje; der var ikke Tale om, at den skulde betyde andet end, at Sagsøgerne havde Ret til at købe, naar Ejeren vilde sælge, og der var ikke Tale om, hvorvidt Retten skulde vare i hele Lejetiden eller kun skulde være gældende første Gang, der blev Tale om Salg. Landsretssagfører Hansen udfærdigede Kontrakterne, i hvilke Udlejerens overalt er benævnet Ejeren, og der blev ikke forhandlet med Landsretssagføreren om Indholdet af Forkøbsretten udover, at den skulde gives til den Pris, en anden Køber vilde give, eller til en bestemt Pris; fornævnte § 1 i Lejekontrakterne blev optaget uændret fra et 1. Udkast til Kontrakt. Landsretssagføreren har forklaret, at han sagde til Sagsøgerne, at de var fuldt beskyttede gennem Forkøbsretten.

Lejekontrakterne blev ikkun begært tinglyst som Lejekontrakter, saaledes at Bestemmelsen om Forkøbsretten ikke er blevet tinglyst.

Da Fru Josephsen kort Tid efter hendes Mands Død vilde sælge Ejendommen, gav hun Ejendomsmægler Frederiksen den samlede Ejendom i Kommission uden at paalægge ham at skaffe Købere til Parcellerne. Frederiksen udbød den til Salg ved Bekendtgørelse i »Sorø Amtstidende« som Slægtsgaard uden at udbyde Parcellerne til særskilt Salg; gennem ham blev Gaarden solgt til Sagsøgte Hansen, som — før han købte — blev gjort bekendt med Forkøbsretten, og som det maa antages med Respekt af denne Ret.

Gaarden — herunder Parcellerne — blev solgt for en samlet Sum, uden at der paa noget Tidspunkt af Forhandlingerne var Tale om særlig Købesum for Parcellerne; først ved Skødet's Oprettelse paa Landsretssagfører Petersens Kontor blev der Tale om særskilt Købesum for Parcellerne, og disse blev da ansat — som det maa antages — af Sagsøgte Hansen alene, men med Godkendelse af Fru Josephsen; ved Ansættelsen

blev taget Hensyn til, at Ejeren skulde vedligeholde en Adgangsvej overensstemmende med Lejekontrakterne og til den Parcellerne tilkommende Fiskerirettighed — Parcellerne ligger ud mod Storebælt — hvorved bemærkes, at Gaardens Fiskerirettigheder under ét er udlejet for 400 Kr. aarlig.

Landsretssagfører Petersen gjorde ifølge sin Forklaring Sagsøgte Hansen bekendt dels med Sagsøgernes Afslag og dels med, at det kunde være tvivlsomt, om Forkøbsretten var bortfaldet, eller om den stadig eksisterede, men rettede ikke yderligere Henvendelser til Sagsøgerne.

Sagsøgte Rasmusen har forklaret, at det ikke blev forlangt af ham, at han skulde respektere Forkøbsretten, hvis den eksisterede. Han fik forevist Landsretssagfører Petersens Skrivelser til Sagsøgerne, men erindrer ikke, om han saa ders Svar, og der var vel paa Overretssagfører Heinings Kontor, hvor Transporten blev oprettet, Tale om Forkøbsretten, men det blev forsikret ham af Sagsøgte Hansen, at Forkøbsretten var udtømt, og hermed slog han sig til Ro.

Overretssagfører Heining har forklaret, at Landsretssagfører Petersen overfor ham telefonisk udtalte, at Forkøbsretten efter hans Mening var udtømt — hvad Landsretssagfører Petersen dog benægter at have sagt — og at de forlangte Priser var begrundet i Parcellernes Fiskerirettigheder, og Sagsøgte Hansen udtalte sig ikke imod, at Forkøbsretten var udtømt, og krævede ikke, at Sagsøgte Rasmusen skulde respektere den, heller ikke for den Eventualitet, at den eventuelt maatte bestaa. Landsretssagføreren afslog at give en skriftlig Erklæring om, at Retten var udtømt. I Transporten blev Forkøbsretten ikke omtalt. Hverken Landsretssagfører Petersen eller Sagsøgte Hansen oplyste, at Købesummen først blev ansat under Oprettelse af Skødet. Overretssagføreren gjorde Rasmusen bekendt med, at Forkøbsretten efter Landsretssagfører Petersens Mening var bortfaldet.

Det fremgaar derhos af Overretssagfører Heinings Forklaring og øvrige Oplysninger, at Skødet, Lejekontrakterne og Sagsøgernes 3 fornævnte Skrivelser var til Stede paa Overretssagføreren's Kontor, da Transporten blev oprettet.

Af Sagen fremgaar det derhos, at Sagsøgerne har bebygget Parcellerne, at disse er vurderet til Ejendomsskyld:

Matr. Nr. 1 c med Bygninger til 6000 Kr. og uden Bygninger til 700 Kr.

Matr. Nr. 1 d til henholdsvis 4000 Kr. og 500 Kr. og

Matr. Nr. 1 e til henholdsvis 9000 Kr. og 1400 Kr.,

at Gaarden i Henhold til Vidnet Josephsens Forklaring har en Facadelængde mod Storebælt af ca. 1 km, og at Parcellernes Facadelængde mod Bæltet ialt er $\frac{1}{6}$ heraf, og at Gaarden pr. 1. Oktober 1937 er vurderet til Ejendomsskyld til 59.900 Kr. med Grundværdi 41.200 Kr. og har bortset fra Parcellerne et Arealindhold stort ca. 35,7 ha.

Under Sagen udmeldte Syns- og Skønsmænd har ansat Parcellernes Handelsværdi i Øjeblikket under Hensyn til Fiskerirettighederne saaledes:

Matr. Nr. 1 c Ramlau til 2000 Kr.

Matr. Nr. 1 d Hjerminde til 1800 Kr.

Matr. Nr. 1 e Andersen til 3000 Kr.

En af Skønsmændene har derhos udtalt, at de opførte Bygningers Op-

førelse i Dag vil være for Bygningerne paa Matr. Nr. 1 d ca. 5000 Kr. og for hver af de andre ca. 12.000 Kr.

Under Domsforhandlingen har Sagsøgerne tilbudt at købe Parcel-
lerne til de af Skønsmændene ansatte Værdier.

Da der under Forhandlingerne om Lejekontrakterne ikke har været Tale om, at Forkøbsretten skulde gælde i hele Lejetiden uanset Ejer-
skifte, og da den kun er givet som en Velvilje og først efter, at Leje-
summerne er aftalt, findes Kontrakterne ikkun at hjemle Sagsøgerne
Forkøbsret til Parcellerne, naar Sagsøgte Josephsen vil sælge Parcel-
lerne særskilt eller sammen med Gaarden, medens den herefter bort-
falder, men da der ikke ved Salget til Hansen er sket særskilt Udbud af
Parcellerne, og der end ikke er indhentet særligt Tilbud fra ham, saa-
ledes at der ikke foreligger nogen akkorderet Købesum for Parcellerne,
men kun en efter Salget sket Ansættelse af deres Værdi og tilmed i
Realiteten ansat ensidigt af Køberen og til et — som det maa antages —
vilkaarligt og for højt Beløb, maa det statuere, at der ikke foreligger
et Salg af en saadan Art, at det kan betinge Forkøbsrettens Bortfald,
saaledes at de Sagsøgte Fru Josephsen som Ejer og Sagsøgte Hansen
som medvirkende retstridigt har bevirket, at Sagsøgerne ikke har faaet
Adgang til at udøve deres Forkøbsret.

Da Sagsøgte Rasmusen før han købte — og altsaa inden Skødets
Anmeldelse til Tinglysning — var kendt med, at Sagsøgerne havde en
Forkøbsret og med Landsretssagfører Petersens fornævnte Skrivelser til
Sagsøgerne, og da han maa antages at være gjort bekendt med Svar-
skrivelserne og med Skødet til Hansen, hvoraf fremgaar, at Parcellerne
er ansat til de fornævnte Beløb, og da han ved Sammenligning af disse
med Købesummen for Ejendommen iøvrigt maatte være klar over, at de
ansatte Beløb maatte være for høje, maa det statuere, at han ved ikke
at foretage en nærmere Undersøgelse af, om Forkøbsretten var bort-
faldet eller ej, har udvist grov Uagtsomhed, hvorfor hans Køb ikke kan
fortrænge Sagsøgernes Rettigheder.

Herefter vilde begge Handler om Parcellerne være at annullere.

Men naar henses til, at Sagsøgerne havde Ret til at udnytte deres
Forkøbsret ved første Salg og til, at et Salgsudbud fra Sagsøgte Fru
Josephsen nu under Hensyn til Ejendomsprisernes almindelige Stigning
og til eventuelt Erstatningskrav mellem de Sagsøgte og til Sagsøgte
Rasmusens Interesse i at være Ejer af Parcellerne og til de af de Sag-
søgte udviste retstridige Forhold kan gøre Sagsøgernes Ret illusorisk,
findes Sagsøgte Rasmusen som den, der som tinglyst Skødehaver er
beføjet til at raade over Parcellerne, at burde dømmes til at udstede
Skøde til Sagsøgerne paa Parcellerne til de af Skønsmændene ansatte
og af Sagsøgerne tilbudte Priser, henholdsvis 1800 Kr., 3000 Kr. og
2000 Kr., og iøvrigt i Henhold til Lejekontraktens Bestemmelser, hvorved
bemærkes, at dette Resultat efter Omstændighederne ikke findes at ligge
udenfor Sagsøgernes Paastande.

De Sagsøgte Fru Josephsen og Hansen vil herefter være at frifinde.

De Sagsøgte bør hver med en Tredjedel betale Sagsøgernes Sags-
omkostninger med 450 Kr.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom er afsagt den 23. Januar 1942 af Retten for Korsør Købstad m. v. og er paaanket saavel af Appellanten, Direktør C. E. Rasmusen, der paastaar sig frifundet, som af 1) Forstander N. P. Hjermind, 2) Tømrmester Emil Andersen og 3) Pastor S. A. Ramlau, der principalt paastaar Dommen stadfæstet, eventuelt saaledes, at der fastsættes en lavere Pris for Parcellerne.

Subsidiært paastaar disse Appellanter Appellanten Rasmusen dømt til at anerkende, at Forkøbsretten bestaar i Lejekontrakternes fulde Løbetid (til 1986), medens de mest subsidiært paastaar sig tillagt en Erstatning for Forkøbsrettens Bortfald hos de Indstævnte, Proprietær Jørgen Hansen og Enkefru Pouline Josephsen, in solidum ikke udover 1000 Kr. til hver.

De Indstævnte, Proprietær Jørgen Hansen og Enkefru Pouline Josephsen, paastaar Frifindelse.

Det bemærkes, at Parcellen Matr. Nr. 1 c, der til Ejendomsskyld er vurderet til 6000 Kr. med Bygninger, er udlejet til Appellanten 2) Tømrmester Emil Andersen, at Parcellen Matr. Nr. 1 d, der til Ejendomsskyld er vurderet til 4000 Kr. med Bygninger, er udlejet til Appellanten 1) Forstander N. P. Hjermind, samt at Parcellen Matr. Nr. 1 e, der til Ejendomsskyld er vurderet til 9000 Kr. med Bygninger, er udlejet til Appellanten 3) Pastor S. A. Ramlau, samt at de i den indankede Dom fastsatte Priser rettelig skal være for Matr. Nr. 1 c 2000 Kr. og for Matr. Nr. 1 e 3000 Kr.

Den under Salgsforhandlingerne mellem Fru Josephsen og Indstævnte Hansen fastsatte Pris paa Parcellerne kan efter det om Handlens nærmere Omstændigheder oplyste ikke anses at indeholde et Tilbud om Køb af Parcellerne, der kan medføre, at den de 3 Lejere, 1) Forstander N. P. Hjermind, 2) Tømrmester Emil Andersen, 3) Pastor S. A. Ramlau, tillagte Forkøbsret maa anses som udtømt ved, at de har nægtet at købe Parcellerne til de af Hansen forlangte Priser. Den Lejerne tillagte Forkøbsret maa herefter vedblivende antages at bestaa uanset Salget til Hansen.

Det kan dernæst ikke anses godtgjort, at Appellanten Rasmusen har erhvervet Ejendommen i en saadan god Tro, at hans Adkomst vil kunne fortrænge den de 3 Lejere tillagte Forkøbsret, der ikke var tinglyst som Hæftelse paa Hovedejendommen.

Appellanten Rasmusen vil derfor være at dømme til at anerkende, at den Lejerne tillagte Forkøbsret ikke er bortfaldet ved Hovedejendommens Salg. Derimod haves der ikke i de med Appellanterne, 1) Forstander N. P. Hjermind, 2) Tømrmester Emil Andersen, 3) Pastor S. A. Ramlau, indgaaede Lejekontrakter af 18. November 1936 Hjemmel for disse til at kræve Parcellerne overdraget for en ved Skøn fastsat Pris, og Appellanten Rasmusen vil forsaavidt være at frifinde.

Herefter bliver der ikke Spørgsmaal om Erstatning for Forkøbsrettens Bortfald, og de Indstævnte, Jørgen Hansen og Fru Josephsen, vil derfor være at frifinde.

Med Hensyn til Sagens Omkostninger forholdes som nedenfor bestemt.

gravning: »Arbejdet drejer sig om Gravning og senere Tilkastning af Grøfter for Hovedledninger og Stikledninger. Grøften skal udgraves indtil 1,20 Meters Dybde under Jordoverfladen — — —«

De Sagsøgte overdrog ved Overenskomst af 23. Maj 1939 til Entreprenør Carsten Østerballe, Skive, Udførelsen af Gravearbejdet for Ledningerne for en Betaling af 80 Øre pr. Meter, og det siges i Overenskomsten, at Arbejdet skal udføres paa samme Betingelser, som Vandværket har kontraheret med de Sagsøgte om. Der blev givet Østerballe Besked om, at Hovedledningens Dybde var ca. 120 cm og Stikledningernes 100 cm. Arbejdet udførtes i Løbet af nogle Uger af Østerballes Folk under Ledelse af en hos denne ansat Arbejderformand, og samtidig havde de Sagsøgte paa Stedet en Montør, der varetog Nedlægningen af Ledningerne i de gravede Grøfter. Den 8. November 1939 krævede Østerballe Betaling hos de Sagsøgte for det af ham udførte Arbejde med 2058 Kr. 64 Øre, men de Sagsøgte sendte ikke Dækning for Beløbet. Efter længere Forhandling mellem Kontrahenterne blev der Enighed om, at Beløbet skulde forhøjes til 2500 Kr., bl. a. mod, at der blev givet Henstand med Betalingen til December 1940, og noget efter fik Østerballe Transport af 31. Marts 1940 paa 2500 Kr. med Tillæg af Renter 5 pCt. aarlig af de Sagsøgtes Tilgodehavende hos I/S Harre Vandværk, dog med Respekt af 17.085 Kr. 25 Øre, som der forud var disponeret over. For et Beløb af 1500 Kr. gav de Sagsøgte senere Vekselsakcept paa Veksel trukket af Sagsøgeren, Teglværksejer Knud Pedersen, Grundvad, til hvem Østerballe havde overdraget sit Kræv mod de Sagsøgte. Da disse — trods en Erklæring af 15. Oktober 1940 fra I/S Harre Vandværk om, at det var tilfreds med det af Østerballe udførte Arbejde — vægrede sig ved at yde Betaling, har Sagsøgeren under nærværende Sag paastaet de Sagsøgte dømt til Betaling af 2500 Kr. tilligemed Renter heraf 5 pCt. aarlig fra den 8. November 1939, indtil Betaling sker.

De Sagsøgte har principalt paastaet sig frifundet for Tiden, subsidiært har de nedlagt Paastand om Frifindelse mod Betaling af et mindre Beløb end af Sagsøgeren krævet.

Til Støtte for Frifindelsespaastanden har de anført, at Vandværket i Harre endnu ikke er i Orden, idet der er Mangler ved Ledningerne. Disse er nemlig paa visse Strækninger ikke lagt tilstrækkeligt dybt ned i Jorden til at være frostfri, og denne Mangel, som skyldes Østerballe, maa Sagsøgeren bære Ansvaret for, hvorfor Betaling endnu ikke kan kræves. Heri kan der ikke gives de Sagsøgte Medhold, idet hele Arbejdet med Vandværket efter det foreliggende forlængst maa anses afsluttet, og enkelte uvæsentlige Mangler ved Ledningerne ikke nu kan berettige de Sagsøgte til at nægte Betaling af hele det akkorderede Beløb.

Hvad de subsidiære Paastande fra de Sagsøgte angaar, anføres til Støtte herfor, at Østerballe efter Aftalen var pligtig at grave Grøfter til Hoved- og Stikledninger i de foran angivne Dybder, at det ved foretagne Maalinger har vist sig, at dette ikke overalt er iagttaget, og at det har vist sig, at der i de strenge Vintre 1940 og 1941 har været Frost i mange Ledninger, hvad der maa antages at skyldes den utilstrækkelige

Dybde, hvori de paagældende Vandledninger har været nedlagt. De Sagsøgte har videre anført, at de har stolet paa, at Østerballe udførte Gravearbejdet kontraktmæssigt, hvorfor de ikke nærmere har kontrolleret det, og at de i Foraaret 1940 har underrettet Østerballe om, at Vandledningerne havde været frosne om Vinteren. De Beløb, som de Sagsøgte ifølge fremkomne Regninger anser sig pligtige at betale for Optøning af Vandrør i Harre, udgør for Vinteren 1940 501 Kr. 50 Øre og for Vinteren 1941 420 Kr., hvorhos de Sagsøgte fra Harre Vandværk har modtaget Krav paa Dækning af 200 Kr., som det har kostet Vandværket at sænke Hovedledningen. Disse tre Beløb formener de Sagsøgte sig berettigede at fradrage i det oprindelig opgjorte Beløb 2058 Kr. 64 Øre med Tillæg af Renter 128 Kr. 66 Øre, tilsammen 2187 Kr. 30 Øre, eller i hvert Fald i de af Sagsøgeren forlangte 2500 Kr., hvorefter de kun kan tilpligtes at betale 1065 Kr. 80 Øre eller dog højst 1378 Kr. 50 Øre.

Sagsøgeren har bestridt, at Østerballe har noget Ansvar for Nedlægningen af Rørene, idet denne var ukendt med Vandværksarbejde, medens de Sagsøgte tilstedeværende Montør var Fagmand. Han har derhos hævdet, at Arbejdet af de Sagsøgte burde være synet straks efter Udførelsen, og at Ingeniør Uffe Hansen har set paa Nedlægningen af i hvert Fald nogle Ledninger uden at gøre Indsigelse med Hensyn til Dybden.

Efter alt det oplyste, derunder Resultatet af foretagne Dybdemaalinge paa forskellige Steder af Rørledningerne til Harre Vandværk, maa der gives de Sagsøgte Medhold i, at Østerballe paa flere Steder ikke paa langt nær har overholdt de kontraktmæssigt fastsatte Dybdemaal. Herfor maa Sagsøgeren som Transporthaver fra Østerballe være ansvarlig, og da han ikke har godtgjort, at de begaaede Fejl har været uden Indflydelse paa de Tilfælde af Frost i Vandledningerne, som er forekommet i Vintrene 1940 og 1941, maa han anses pligtig at taale Afkortning for de Udgifter, der derved er paaført de Sagsøgte. Disse findes imidlertid ikke behørigt at have godtgjort Størrelsen af deres Krav, hvorved bemærkes, at Østerballe ikke har været opfordret til at foretage Optøningen, som han maa antages at kunne have foretaget en Del billigere, at nogle Poster paa Regningen, stor 501 Kr. 50 Øre, iøvrigt findes for højt ansatte, og at Regningen paa 420 Kr. ligesom de fornævnte 200 Kr. er ganske uspecificerede. Herefter skønnes det Fradrag, som Sagsøgeren maa taale i sit Krav, passende at kunne sættes til 500 Kr. ialt, og de Sagsøgte maa derfor være pligtige at betale Sagsøgeren det indtalte Beløb 2500 Kr., hvortil de selv er indgaaet paa at ansætte Vederlaget for Østerballes Arbejde, med Fradrag af 500 Kr., altsaa til Rest 2000 Kr. med Renter som paastaet.

De Sagsøgte vil derhos have at betale Sagsøgeren Sagens Omkostninger med 450 Kr.

M a n d a g d e n 29. N o v e m b e r .

Nr. 337/1941. **Københavnske Husmødres Mælkeforsyning**
(Hansen)

m o d

Herfølge Andelsmejeri (Oluf Petersen).

(Erstatning for Misligholdelse af Overenskomst angaaende Levering af Mælk).

Østre Landsrets Dom af 1. August 1941 (VII Aid.): De Sagsøgte, Herfølge Andelsmejeri, bør til Sagsøgerne, Københavnske Husmødres Mælkeforsyning, betale 3000 Kr. med Renter heraf 5 pCt. p. a. fra den 19. Marts 1941, til Betaling sker samt i Sagsomkostninger 600 Kr. Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Løven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har otte Dommere deltaget.

For Højesteret har Appellanten, efter at Indstævnte har opfyldt Landsrettens Dom, paastaet Indstævnte tilpligtet yderligere at betale 25.140 Kr. 12 Øre med Renter.

Indstævnte, der ikke har gentaget sin Indsigelse om, at der ikke var Leveringspligt efter Kontrakten, har paastaet Dommen stadfæstet.

Idet det kan tiltrædes, at Indstævnte af de i Dommen anførte Grunde er anset erstatningspligtig overfor Appellanten, findes Erstatningen efter de tildels efter Landsretsdommens Afsigelse tilvejebragte Oplysninger passende at kunne fastsættes til 10.000 Kr. Indstævnte vil derfor nu være at dømme til Betaling af 7000 Kr. med Renter heraf 5 pCt. aarlig fra den 19. Marts 1941, til Betaling sker, samt Sagens Omkostninger for Højesteret med 800 Kr.

Thi kendes for Ret:

Indstævnte, Herfølge Andelsmejeri, bør til Appellanten, Københavnske Husmødres Mælkeforsyning, betale 7000 Kr. med Renter heraf 5 pCt. aarlig fra den 19. Marts 1941, til Betaling sker, samt Sagens Omkostninger for Højesteret med 800 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Efter at de Sagsøgte, Herfølge Andelsmejeri, under nærværende ved Retten for Køge Købstad m. v. forberedte Sag i et Aarstid havde leveret

Mælk, Fløde og Kærnemælk til Sagsøgerne, Københavnske Husmødres Mælkeforsyning, indgik Parterne den 27. Maj 1938 en Overenskomst, hvori det bl. a. hedder: » — — — Fa. Herfølge Andelsmejeri paatager sig Leverance af indtil 50 Spande sød Mælk daglig — — — Saalænge Mejeriet K. H. M. ønsker det, afhenter det selv Produkterne paa Herfølge Andelsmejeri, og godtgøres der for Transport 45 Øre pr. Spand.

Sender Mejeriet K. H. M. Produkter retur igen, godskrives disse til følgende Satser: Sødmælk godskrives til Fakturapris, Piskefløde godskrives til en Pris beregnet efter Smørnoteringen uden Tillæg, med Hensyn til Leverance af Piskefløde, da er det en Aftale, at Herfølge Andelsmejeri forinden Paabegyndelse af denne Leverance, eller i hvert Tilfælde omkring 1ste November d. A. installerer en ny Pladepasteuer samt en lille Flødepumpe. Prisen for Piskefløden bliver Smørnoteringen plus 29 Øre for 84 Fedtenheder.

Med Hensyn til Betalingen af de leverede Produkter er det aftalt, at Mejeriet K. H. M. hver Fredag tilsender Herfølge Andelsmejeri Afregning for Leverancer i den forløbne Uge, og senest den paafølgende Torsdag indbetaler Beløbet i Østsjællands Landbobank. Som Garanti for Betalingen af de til enhver Tid løbende Afregninger stiller Mejeriet K. H. M. et Depositum paa Kr. 2000,00 (Indestaar i Øjeblikket i Østsjl. Landbobank).

Nærværende Overenskomst er løbende, indtil den af en af Parterne opsiges til en 1ste i Maaneden med et Varsel paa — — — tre Maaneder — — —.

Den 27. Januar 1939 oprettede Parterne et Tillæg til Kontrakten, hvorved Fragtgodtgørelsen forhøjedes fra 45 Øre til 50 Øre pr. Spand, og hvorved Priserne for Mælk, Fløde og Kærnemælk ændredes.

I Skrivelse af 18. Oktober 1940 meddelte de Sagsøgte, at de havde vedtaget at opsigte Overenskomsten fra 1. Februar 1941 at regne, idet de som Grund hertil angav, at Sagsøgerne i en længere Periode uden at underrette de Sagsøgte havde beregnet sig en Fragtgodtgørelse paa indtil det dobbelte af det kontraktmæssigt aftalte Beløb, at Sagsøgernes Afregninger indgik for uregelmæssigt og ikke overensstemmende med Overenskomstens Bestemmelser, og at Spørgsmaalet om Returnmælken ikke var blevet løst paa tilfredsstillende Maade. Endelig udtalte de Sagsøgte i Skrivelsen, at »det Kvantum, Mejeriet i den resterende Del af Kontrakttiden kan afse til K. H. M., nedsættes til ca. 28 Sp. sød Mælk daglig, og iøvrigt overlades det til Mejeribestyreren at skønne over, hvormeget Mejeriet kan undvære.« Medens Sagsøgerne erkender, at de Sagsøgte var berettigede til at opsigte Overenskomsten til Ophør til 1. Februar 1941, hævder de, at de Sagsøgte har været uberettigede til inden dette Tidspunkt at nedsætte Mængden af den dagligt leverede Mælk m. v., og at de Sagsøgte derfor maa erstatte Sagsøgerne det dem herved paaførte Tab, som de opgør saaledes:

De Sagsøgte skulde ifølge Overenskomsten af 27. Maj 1938 i Tiden fra 18. Oktober 1940—23. Januar 1941 have leveret Sagsøgerne 4900 Spande Sødmælk, 387 Spande Fløde og 545 Spande Kærnemælk, men har kun leveret 1360 Spande Sødmælk, 3 Spande Fløde og ingen Kærnemælk. Det Sagsøgerne forvoldte Tab udgør:

Sødmælk:

3640 Spande = 177.000 kg à 9 Øre Kr. 15.930,00

Fløde:

384 Spande = 19.200 kg à 1 Kr. — 19.200,00

Kærnemælk:

545 Spande = 27.250 kg à 7 Øre — 19.075,00

Kr. 54.205,00

Hertil kommer yderligere Tab af Fragtgodtgørelse samt for mistede Kunder, men Sagsøgerne indskrænker sig dog til at paastaa de Sagsøgte tilpligtet at betale dem 20.000 Kr. med Renter 5 pCt. p. a. fra Stævningens Dato den 19. Marts 1941, til Betaling sker.

De Sagsøgte har paastaaet sig frifundet. Til Støtte herfor anfører de principalt, at Overenskomsten overhovedet ikke paalægger dem nogen Leveringspligt, hvilket særligt fremgaar af og har været tilsigtet med Ordet »indtil«, der ses indsat efter Overenskomstens oprindelige Affattelse foran Ordene »50 Spande Sød Mælk daglig«. Subsidiært anfører de Sagsøgte, at de har været berettiget til straks at ophæve Overenskomsten paa Grund af Sagsøgernes Misligholdelse, hvorved de Sagsøgte henviser til de i deres Skrivelse af 18. Oktober 1940 angivne tre Forhold, hvoraf de ganske særligt fremhæver Sagsøgernes uregelmæssige Afregninger. Iøvrigt protesterer de Sagsøgte mod Erstatningens Beregning, idet de anfører, at Overenskomsten i al Fald ikke paalægger dem nogen som helst Leveringspligt med Hensyn til Fløde og Kærnemælk, og at det skyldes Sagsøgernes eget Forhold, naar de efter den 18. Oktober 1940 ikke fuldtud har faaet leveret det da tilbudte Kvantum Sødmælk af ca. 20 Spande daglig, samt at der overhovedet ikke foreligger tilstrækkeligt Bevis for Sagsøgernes Tab og dettes Størrelse.

Med Hensyn til Spørgsmaalet om, hvorvidt Overenskomsten af 27. Maj 1938 overhovedet paalægger de Sagsøgte en Leveringspligt, er der af begge Parter ført en Række Vidner, særlig til Belysning af, under hvilke Omstændigheder Ordet »indtil« blev indsat i Overenskomsten. Efter Indholdet af denne, der er bindende for begge Parter, indtil den opsiges med 3 Maaneders Varsel, maa det nu anses utvivlsomt, at de Sagsøgte i Ordet »indtil« i alt Fald kun kan have Hjemmel til at undlade at levere indtil 50 Spande Sødmælk daglig efter Sagsøgernes Rekvisition, forsaavidt Mejeriet maatte blive ude af Stand til at levere dette Kvantum, og da det er ubestridt, af Mejeriet, der efter den 18. Oktober 1940 har sluttet nye Leveringsaftaler til anden Side, stadig har været leveringsdygtigt, kan de Sagsøgte Indsigelse paa dette Punkt ikke tages til Følge. Med Hensyn til Fløde og Kærnemælk hævder Sagsøgerne, at det var Meningen med Overenskomsten, at de Sagsøgte ligesom tidligere skulde levere Sagsøgerne disses Forbrug, og selv om Overenskomsten paa dette Punkt er noget uklar, findes den dog at maatte forstaas som hjemlende en Pligt for de Sagsøgte i det af Sagsøgerne angivne Omfang og ligesom med Mælken under Forbehold af de Sagsøgte Leveringsdygtighed — der ogsaa for Tiden eiter 18. Oktober 1940 er ubestridt —, hvorved bemærkes, at Overenskomsten fast-

sætter Priser og Leveringsregler for disse Varer paa samme Maade som for Mælken, samt at den med Hensyn til Leverance af Piskefløde paalægger de Sagsøgte at anskaffe bestemte, angivne Maskiner.

Hvad angaar den af de Sagsøgte subsidiært paaberaabte Misligholdelse fra Sagsøgernes Side er der med Hensyn til Betalingssspørgsmaalet Enighed om, at man paa et ret tidligt Tidspunkt kom bort fra den i Overenskomsten aftalte Indbetaling i Østsjællands Landbobank, og at Sagsøgerne i Stedet sendte Ugebøløbet i Check sammen med Ugeopgørelsen enten pr. Post eller med Sagsøgernes Chauffør. De Sagsøgte hævder nu, at de gennem lang Tid har modtaget disse Checks for sent, hvad Sagsøgerne bestrider, bortset fra eet Tilfælde med en den 16. September 1940 dateret Check, som efter Sagsøgernes Anbringende skyldtes en Fejltagelse. Sagsøgernes Direktør, Christian Madsen, har som Vidne forklaret, at han altid personlig har ekspederet disse Checks og af Rentehensyn altid har ladet Checkens Udstedelsesdato lyde paa Andendagen efter Afsendelsesdatoen. Forsaavidt en saadan Fremgangsmaade har været anvendt og Afsendelsen og eventuelt Aflevering til de Sagsøgte gennem Sagsøgernes Chauffør er blevet behørigt ekspederet, kan det gennem Checkenes Udstedelsesdatoer, der er oplyst, ses, at Betalingerne er sket rettidigt, bortset fra det ene af Sagsøgerne erkendte Tilfælde. De Sagsøgte hævder heroverfor paa Grundlag af deres Mejeribestyrer Aage Petersens Vidneforklaring, at Checkene af Bestyreren er indsat i Bank samme Dag eller Dagen efter Modtagelsen, og under denne Forudsætning ses det af Bankkontoen, at Checkene er modtaget for sent. Løvrigt har Mejeribestyrer Pedersen forklaret, at naar Checkene kom for sent, meddelte han Bestyrelsens Formand, Gaardejer Henrik Peter Petersen dette, og at derefter en af dem telefonisk rykkede Sagsøgerne. Sagsøgerne bestrider at have modtaget saadanne Rykninger, og det er i alt Fald ubestridt, at de Sagsøgte aldrig skriftligt eller mundtligt har tilkendegivet Sagsøgerne, at de angivne Forsinkelser eventuelt vilde blive betragtet som Ophævelsesgrund. Under de saaledes foreliggende Omstændigheder findes det ikke tilstrækkeligt bevist, at Sagsøgerne har gjort sig skyldig i Betalingsforsinkelse, som de Sagsøgte har haft Føje til at anse som en væsentlig Misligholdelse af Overenskomsten.

Færdig fra Trykkeriet den 22. December 1943.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G Lind). — København

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

87. Aargang

Højesteretsaaret 1943.

Nr. 23

Mandag den 29. November.

Sagsøgerne erkender, at de uden de Sagsøgtes Samtykke siden Juli 1940 har beregnet sig en højere Fragtgodtgørelse paa deres Ugeopgørelse, end de havde kontraktmæssigt Krav paa, men henviser til, at de paa Grund af de stærkt stigende Kørselsomkostninger havde naturligt Krav herpaa — hvorved bemærkes, at Bestyrelsens Formand, da Spørgsmaalet kom frem, erklærede sig villig til at forelægge det for Bestyrelsen —, og at de efter Paakrav omkring 1. Oktober 1940 straks har betalt Beløbet tilbage. Under disse Omstændigheder og idet Forholdet maatte ventes konstateret ved de Sagsøgtes Gennemgang af Afregningerne, kan Sagsøgernes Optræden paa dette Punkt, selv om den har været uheldig, ikke tillægges væsentlig Betydning i den heromhandlede Retning. Idet derhos Spørgsmaalet om Returnælken maa anses uden Betydning for Sagens Bedømmelse, har de Sagsøgte i det hele savnet tilstrækkelig Føje til at hæve Overenskomsten paa Grund af Misligholdelse, og da de herefter har været uberettigede til at undlade at levere kontraktmæssigt, maa de være erstatningspligtige overfor Sagsøgerne for Følgerne heraf.

Med Hensyn til Fastsættelsen af Erstatningens Størrelse bemærkes, at de Sagsøgte efter det tidligere anførte maa være ansvarlige for manglende Levering af Fløde og Kærnemælk, samt at det efter det oplyste ikke kan antages at kunne tilskrives Sagsøgerne selv, at de efter den 18. Oktober 1940 end ikke har faaet leveret de da tilbudte ca. 20 Spande Sødsmælk daglig. Derimod findes Sagsøgernes Beregning af deres Tab ikke iøvrigt saaledes begrundet og dokumenteret, at den kan lægges til Grund, saaledes, at Retten ser sig henvist til at bestemme Erstatningen til et skønsmæssigt Beløb, der findes passende at kunne ansættes til 3000 Kr.

Sagens Omkostninger findes de Sagsøgte at burde godtgøre Sagsøgerne med 600 Kr.

Nr. 300/1943.

Johannes Christensen

p a a k æ r e r

Vestre Landsrets Kendelse af 4. Oktober 1943.

Den paakærede Kendelse, der er afsagt af Rettens II Afdeling, er saalydende:

Ved Vestre Landsrets Kendelse af 7. Juli 1941 blev det bestemt, at Johannes Christensen, der ved Højesterets Dom af 23. December 1932 for Overtrædelse af Straffeloven af 1866 § 203, jfr. § 45 og § 299, og for Forsøg paa den i Lov Nr. 74 af 7. April 1899 § 10 omhandlede Forbrydelse i Henhold til Lov af 11. April 1925 § 1, Stk. 1, jfr. Lov Nr. 292 af 14. December 1927, var dømt til at tvangsindlægges paa en Aandsvageanstalt, og som derefter ved Vestre Landsrets Dom af 4. August 1937 i Medfør af § 3, 3. Pkt., i fornævnte Lov af 11. April 1925, jfr. Lov om Ikrafttræden af borgerlig Straffelov af 15. April 1930 § 5 blev dømt til Anbringelse i Psykopatforvaringsanstalten, vilde være at løslade paa Prøve, mod at han anbragtes paa Arbejde Adlers Optagelseshjem i Roskilde, forblev under Psykopatanstaltens Tilsyn og iøvrigt ikke søgte Opholdssted eller Beskæftigelse uden for Optagelseshjemmet, uden at dette paa Forhaand var godkendt af Tilsynet.

Med Psykopatanstaltens Tilladelse har den paagældende senere taget Ophold i Herning.

Under en mod den paagældende ved Retten for Herning Købstad m. v. indledet retslig Forundersøgelse har han erkendt, at han har fremvist sit blottede Kønsllem og gnedet dette, medens 4 Pigebørn, født henholdsvis 14. Oktober 1930, 23. September 1930, 15. November 1932 og 15. Marts 1931, saa paa det, og at han har stjaalet en Herrecykel.

Retslægeraadet har i en Skrivelse af 7. September 1943 udtalt, at Johannes Christensen ligesom tidligere maa anses for at være en smaat begavet Psykopat. Raadet maa efter det foreliggende anbefale, at han genanbringes i Psykopatforvaringsanstalten.

Anklagemyndigheden har nedlagt Paastand om, at Christensen genanbringes i Psykopatforvaringsanstalten.

Efter alt det foreliggende findes Christensen at burde genanbringes som af Anklagemyndigheden paastaet.

Sagens Omkostninger vil være at udrede som nedenfor anført.

Thi kendes for Ret:

Johannes Christensen bør genanbringes i Psykopatforvaringsanstalten.

Sagens Omkostninger for Landsretten og derunder i Salær til den for ham beskikkede Forsvarer sammesteds, Overretssagfører Teisen, 50 Kr., udredes af det Offentlige.

Højesterets Kæremaalsudvalgs Kendelse.

Den paakærede Kendelse er afsagt af Vestre Landsret.

I Paakendelsen har tre Dommere deltaget.

I Henhold til de i Kendelsen anførte Grunde

bestemmes:

Landsrettens Kendelse bør ved Magt at stande.

Der tillægges den for den kærende, Johannes Christensen, beskikkede Forsvarer, Høje-

steretssagfører Fich, i Salær for Højesteret 60 Kr., der udredes af det Offentlige.

=====
 Tirsdag den 30. November.

Nr. 151/1942. Mureremestrene N. A. Kristensen og Kr. E. Kristensen (Rode) mod

Hvidbjerg-Ørum-Lodbjerg Kommune (Fich).

(Erstatning for Tab ved Ophævelse af Aftale om Opførelse af en Bygning).

Vestre Landsrets Dom af 18. April 1942 (III Afd.): De Sagsøgte, Hvidbjerg-Ørum-Lodbjerg Kommune, bør mod Betaling af 61 Kr. 50 Øre for Tiltale af Sagsøgerne, Mureremestrene N. A. Kristensen og Kr. E. Kristensen, i denne Sag fri at være. I Sagsomkostninger betaler Sagsøgerne til de Sagsøgte 300 Kr. Det idømte udredes inden 15 Dage.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Vestre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret har Appellanterne, der har opfyldt Dommen ved Betaling af 238 Kr. 50 Øre, paastaaet Indstævnte dømt til Betaling af 3222 Kr. 50 Øre, medens Indstævnte har paastaaet Frifindelse.

I Betingelserne for den første Licitation hed det bl. a.:

»Haandværkerne skal have sikret sig Materialer, da der ikke kan tages Hensyn til senere Stigninger hverken m. H. til Materialer eller Arbejdsløn.«

Fem Dommere bemærker, at Appellanterne efter Bestemmelserne i Licitationsbetingelserne og efter de i Sagen foreliggende Oplysninger ikke kan anses for at have været berettigede til, som det maa antages at være sket, den 17. December 1940 paa Grund af den indtrufne Ændring i Prisforholdene at stille Krav om en Forhøjelse af Entreprisesummen med 32 pCt., og stemmer med denne Bemærkning og iøvrigt i Henhold til de i Dommen anførte Grunde for at stadfæste Dommen, saaledes at Indstævntes Paastand tages til Følge.

I Sagsomkostninger for Højesteret vil disse Dommere paalægge Appellanterne in solidum at betale 300 Kr. til Indstævnte.

Fire Dommere bemærker følgende:

Indstævntes Skrivelse af 16. April 1940 til Appellanterne ses ikke at indeholde en klar Tilkendegivelse af, at Indstævnte ønskede Entreprisekontrakten ophævet, og Indstævnte har følgelig ikke paa den Omstændighed, at Appellanterne lod denne Skri-

velse ubesvaret, med Føje kunnet bygge en Antagelse om, at Appellanterne stiltiende godkendte Kontraktens Ophævelse. Da derhos de i Kontrakten optagne »Almindelige Betingelser for Arbejder og Leverancer« i Tilfælde, hvor Bygherren ikke er i Stand til at modtage Arbejdet til den fastsatte Tid, giver Entreprenøren Krav paa »konditionsmæssig Betaling« tilligemed Erstatning for de paaviselig ved Forsinkelsen forårsagede Udgifter, findes Indstævnte ikke at have haft Føje til — som sket — at afvise Appellanterne, da disse den 17. December 1940 indfandt sig og gjorde Krav paa at faa Adgang til at udføre Arbejdet for den kontraktmæssige Betaling med Tillæg for den i Mellemtiden indtraadte Prisstigning, hvilket Tillæg de paa Indstævntes Forespørgsel anslag til 32 pCt.

Disse Dommere anser derfor Indstævnte erstatningspligtig og stemmer for at tage Appellanternes Paastand til Følge.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Indstævnte, Hvidbjerg-Ørum-Lodbjerg Kommune, bør for Tiltale af Appellanterne, Murermestrene N. A. Kristensen og Kr. E. Kristensen, i denne Sag fri at være.

I Sagsomkostninger for Højesteret betaler Appellanterne een for begge og begge for een 300 Kr. til Indstævnte inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

I Vinteren 1939 udbød de Sagsøgte, Hvidbjerg-Ørum-Lodbjerg Kommune, Opførelsen af en Skolebygning i Ørum Sogn i offentlig Licitation. Denne fandt Sted i Henhold til særlige Konditioner, i hvilke det bl. a. hedder:

»Udgravningen er udført af Kommunen til den 22. April, til hvilken Tid Arbejdet kan paabegyndes.

Bygningen skal være rejst den 8. Juni 1940, under Tag den 21. Juni, Huset pudset den 20. Juli. Centralvarmeanlægget og Rørarbejder færdige den 19. August, Gulvene lagte den 3. September, alle Arbejder færdige til Maleren den 28. September og Bygningen klar til Indflytning den 29. Oktober 1940.«

Endvidere var de almindelige Betingelser for Arbejder og Leverancer, som den 15. Juni 1937 er vedtaget af Akademisk Arkitektforening, Dansk Ingeniørforening og Fællesrepræsentationen for Dansk Industri og Haandværk, gældende for Licitationen. I disse findes følgende Bestemmelser:

» — — —

Forlængelse af Tidsfristerne kan forlanges i følgende Tilfælde:

— — —

c. I Tilfælde af indgribende Forstyrrelser i Arbejdets Gang, der bevirkes uden Entreprenørens Skyld ved Forhold, over hvilke han ikke er Herre, f. Eks. Krig, Ildsvaade, Strejker eller Lockout'er, usædvanlige Naturbegivenheder e. l.

— — —

Hvis Bygherren ikke er i Stand til at modtage Arbejdet til den fastsatte Tid, er han desuagtet forpligtet til at erlægge konditions-mæssig Betaling for det udførte Arbejde. Endvidere er han forpligtet til at erstatte Entreprenøren de paaviselige ved Forsinkelsen forårsagede Udgifter. Forlængelse af Tidsfristerne for Arbejdets Modtagelse tilkommer Bygherren i tilsvarende Tilfælde som under Punkt c. for Afleveringen foreskrevet. — — —«

Ved Licitationen blev Murerarbejdet givet til Sagsøgerne som lavestbydende for 47.634 Kr. Kort efter blev Danmark besat af tyske Tropper, og da de Sagsøgte som Følge af den derved opstaaede Forstyrrelse i Forretninglivet frygtede, at de vilde faa Vanskeligheder ved at opnaa den til Arbejdets Gennemførelse fornødne Kredit, tilskrev de den 16. April 1940 Sagsøgerne saaledes: »Efter de nu foreliggende Tilstande har Sogneraadet vedtaget at udsætte Skolebyggeriet i Ørum indtil videre.« Sagsøgerne svarede ikke herpaa, og der fandt ikke i den Anledning Forhandlinger Sted mellem dem og de Sagsøgte. I November Maaned 1940 besluttede de Sagsøgte sig til alligevel at opføre Skolen og indbød derefter atter til offentlig Licitation. Den 17. December 1940, da Licitationen skulde finde Sted, henvendte Sagsøgerne sig Kl. 11 til den sagsøgte Kommunes Sogneraadsformand, hvem de meddelte, at de protesterede mod, at der fandt ny Licitation Sted, idet de ønskede at udføre Arbejdet i Henhold til det af dem givne Tilbud, dog med en Forhøjelse af 32 pCt. paa Grund af den senere indtraadte Prisstigning. Sogneraadsformanden svarede hertil, at han mente, at begge Parter var løst fra den første Licitation, men han henstillede samtidig til Sagsøgerne at indgive Tilbud paa den nye Licitation, idet han tilføjede, at Sogneraadet saa vilde tage tilbørligt Hensyn til dem. Sogneraadsformanden mente hermed, at Sogneraadet, hvis Sagsøgernes Pris ikke laa væsentlig højere end de andre Tilbudgiveres, vilde foretrække dem under Hensyn til, at deres Tilbud var blevet antaget ved 1. Licitation. Sagsøgerne vilde imidlertid ikke gaa ind paa Forslaget, og dette Standpunkt fastholdt de under en senere Sammenkomst Kl. 13 med det samlede Sogneraad, der tiltraadte de af Sogneraadsformanden tidligere afgivne Udtalelser. Licitationen fandt derpaa Sted Kl. 14, og den lavestbydende fik Murerarbejdet overdraget for 59.196 Kr.

Sagsøgerne har derpaa under nærværende Sag sagsøgt de Sagsøgte til at erstatte dem det Tab, de mener at have lidt ved at gaa glip af Byggearbejdet, med 2984 Kr., hvoraf de har paastaaet sig tillagt Renter 5 pCt. p. a. fra den 23. April 1941, indtil Betaling sker.

De Sagsøgte har paastaaet sig frifundet mod Betaling af 61 Kr. 50 Øre, hvilket Beløb de er villige til at yde Sagsøgerne i Vederlag, fordi de inden Byggearbejdets Udsættelse har været med til at afsætte Grunden til Skolen m. v.

Til Støtte for deres Paastand har Sagsøgerne anført, at de Sagsøgte ikke har været berettigede til at udsætte Byggearbejdet, og at de derfor i Henhold til de for Byggearbejdet gældende almindelige Betingelser, hvorefter Bygherren i Tilfælde af Forsinkelser foruden konditionsmæssig Betaling tillige er forpligtet til at erstatte de ved Forsinkelsen paavieselig forarsagede Udgifter — stadig maa være bundet af deres Antagelse af Tilbudet, saaledes at de foruden den konditionsmæssige Betaling er pligtige at erlægge et saadant Tilskud til denne, at Sagsøgerne holdes skadesløse for den senere indtraadte Prisstigning.

Da Sagsøgerne, uanset at det efter de Sagsøgtes Meddelelse til dem var ganske usikkert, naar Byggearbejdet vilde blive iværksat, hvorfor Udsættelsen nærmest havde Karakter af en Ophævelse af Aftalen, ikke har protesteret mod en Udsættelse af denne Beskaffenhed, maatte de Sagsøgte være berettigede til at gaa ud fra, at Sagsøgerne var enige heri, saa meget mere som der kunde være Grund til at antage, at Sagsøgerne af samme Aarsag som de Sagsøgte var interesserede i, at en saadan Udsættelse fandt Sted. Herefter, samt da det i Konditionerne forudsættes, at Byggearbejdet skulde tilendebringes i Aaret 1940, og der desuden var sket en afgørende Ændring i Prisforholdene, da de Sagsøgte besluttede sig til at sætte Byggearbejdet i Gang, findes Parterne ikke at have været bundet ved den tidligere truffene Aftale, og de Sagsøgte vil saaledes i Overensstemmelse med den af dem nedlagte Paastand være at frifinde.

Sagens Omkostninger findes Sagsøgerne at burde betale de Sagsøgte med 300 Kr.

Nr. 268/1943.

Rigsadvokaten

mod

Karsten Breum (Ballhausen),

der tiltales for Overtrædelse af Politivedtægten for København § 9, Stk. 4, jfr. Lov Nr. 219 af 1. Maj 1940 § 2, 2. Stk.

Dom afsagt af Københavns Byrets 1. Afdeling den 15. Juni 1943: Tiltalte, Arbejdsmand Karsten Breum, bør for Anklagemyndighedens Tiltale i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger udredes af det Offentlige.

Østre Landsrets Dom af 10. August 1943 (VII Afd.): Byretens Dom stadfæstes. Det Offentlige udreder Sagens Omkostninger for Landsretten, derunder 40 Kr. i Salær til den for Tiltalte Karsten Breum beskikkede Forsvarer, Landsretssagfører A. T. Bræstrup. At efterkomme under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den være at stadfæste.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande. Der tillægges Højesteretssagfører Ballhausen i Salær 80 Kr., der udredes af det Offentlige.

Byretsdommens Præmisser er saalydende:

Tiltalte, Arbejdsmand Karsten Breum, tiltales under denne Sag ved Københavns Politis Anklageskrift af 12. Maj 1943 til Straf for Overtrædelse af Politivedtægtens § 9, 4. Stk., jfr. Lov Nr. 219 af 1. Maj 1940 § 2, 2. Stk., i Anledning af, at han den 4. Maj 1943 i Tiden mellem Kl. 18,10 og Kl. 18,20 har færdedes paa det for ham forbudte Sted i Folkekøkkenet i Suhmsgade.

Tiltalte er født den 17. November 1916 i Ll. Torøje.

Under Henviisning til den af Østre Landsret den 7. December 1942 afsagte Dom, hvori det udtales: Politiet findes ikke i Politivedtægtens § 9 at have haft Hjemmel til at paabyde Tiltalte ikke at opholde sig i Folkekøkkenet, vil Tiltalte være at frifinde.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom, der er afsagt den 15. Juni 1943 af Københavns Byrets 1. Afdeling (Nr. 5135/43), er paaanket af Anklagemyndigheden til Domfældelse af Tiltalte Karsten Breum overensstemmende med Anklageskriftet.

Tiltalte har paastaaet Stadfæstelse.

Det fremgaar af Sagens Oplysninger, at der den 3. Juli 1942 til Station 2's Tilholdsprotokol efter Politivedtægtens § 9, 4. Stk., er meddelt Tiltalte Paabud om ikke at indfinde sig i Folkekøkkenet i Suhmsgade, staa stille eller færdes frem og tilbage i Suhmsgade med tilstødende Gader, 63 m til alle Sider, regnet fra Indgangen til Folkekøkkenet.

Efter sin Sammenhæng og Ordlyden findes Politivedtægtens § 9, 4. Pkt., ikke at hjemle Politiet Ret til at forbyde Ophold i det nævnte Folkekøkkens Spisesal, hvor Tiltalte fandtes til Stede paa det i Dommen nævnte Tidspunkt.

Herefter vil Dommen være at stadfæste.

Torsdag den 2. December.

Nr. 67/1943.

Fru Thyra Jensen (Selv)

mod

Rigspolitehøfen, Kriminalbetjent **Viggo Axel Schäfer** og Assurance-Compagniet **Baltica A/S** (Overretssagfører Bay).

(Erstatning for Tab af Forsørger).

Dom afsagt af Københavns Byrets 1. Afdeling den 4. Maj 1942: Tiltalte, Kriminalbetjent Viggo Axel Schäfer, bør inden 14 Dage efter Dommens Forkyndelse bøde 75 Kr. til Statskassen. Forvandlingsstraffen bestemmes til Hæfte i 10 Dage. Inden 15 Dage efter Dommens Forkyndelse betaler Tiltalte, Rigspolitehøfen og Forsikringselskabet »Baltica«, in solidum 20.507 Kr. 08 Øre med Renter 5 pCt. p. a. fra den 19. Marts 1942 samt 200 Kr. i Sagsomkostninger til Fru Thyra Jensen, Strandgade Nr. 93, Helsingør. Sagens Omkostninger udredes iøvrigt af Tiltalte.

Østre Landsrets Dom af 30. Oktober 1942 (VI Afd.): Appellanterne, Rigspolitehøfen, Kriminalbetjent Viggo Axel Schäfer og Assurance-Compagniet »Baltica« A/S, bør een for alle og alle for een til Indstævnte, Fru Thyra Jensen, betale 10.253 Kr. 54 Øre med Renter heraf 5 pCt. p. a. fra den 19. Marts 1942, til Betaling sker. Sagens Omkostninger for Landsretten ophæves. Med Hensyn til Sagens Omkostninger for Underretten bør dennes Dom ved Magt at stande.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret har Appellantinden paastaaet de Indstævnte, der har opfyldt Landsrettens Dom, dømt til in solidum yderligere at betale 20.253 Kr. 54 Øre. De Indstævnte har paastaaet Landsrettens, subsidiært Byrettens Dom stadfæstet.

Det tiltrædes, at fuld Erstatning til Appellantinden for Tab af Forsørger og Forstyrrelse af Stilling og Forhold er fastsat til 20.000 Kr.

Foruden Vognens Mangler findes saavel Indstævnte Schäfers som Kaptajn Jensens uagtsomme Forhold at have medvirket til Ulykken, og idet Appellantindens Erstatningskrav herefter findes at burde nedsættes med en Tredjedel eller til 13.671 Kr. 39 Øre, vil dette Beløb med Fradrag af det Appellantinden i Henhold til Landsrettens Dom udbetalte Beløb 10.253 Kr. 54 Øre eller 3417 Kr. 85 Øre være at tilkende hende. I Henseende til Sagens Omkostninger for Byretten og Landsretten vil sidstnævntes Dom være at stadfæste. I Sagsomkostninger for Højesteret findes de Indstævnte in solidum at burde betale 400 Kr. til Appellantinden.

Thi kendes for Ret:

De Indstævnte, Rigspolitehøved, Kriminalbetjent Viggo Axel Schäfer og Assurance-Compagniet Baltica A/S, bør een for alle og alle for een til Appellantinden, Fru Thyra Jensen, betale 3417 Kr. 85 Øre med Renter heraf 5 pCt. aarlig fra den 19. Marts 1942, til Betaling sker.

I Henseende til Sagens Omkostninger for Byretten og Landsretten bør sidstnævntes Dom ved Magt at stande.

I Sagsomkostninger for Højesteret betaler de Indstævnte, ligeledes een for alle og alle for een, 400 Kr. til Appellantinden.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Byretsdommens Præmisser er saalydende:

Ved Københavns Politis Anklageskrift af 13. Marts 1942 er Kriminalbetjent Viggo Axel Schäfer sat under Tiltale for Overtrædelse af Lov Nr. 129 af 14. April 1932 § 2, jfr. § 38, Lovbekendtgørelse Nr. 131 af 14. April 1932 §§ 6, 27 og 29, jfr. § 41, i Anledning af, at han den 19. November 1941 Kl. 9,30 ad Søndre Frihavnsvej mod Frihavnen i fedtet Føre har ført Personmotorvogn K 8543, uagtet Breme- og Styreapparat ikke var i forskriftsmæssig Stand, med en efter Forholdene for stor Hastighed (ca. 35 Kilometer) og uden at udvise fornøden Agtpaagivenhed og særlig Forsigtighed, hvilket havde til Følge, at han paakørte en fra hans venstre Side fra Godsbanegaardens Udkørsel kommende Cyklist, der derved kvæstedes saa haardt, at han afgik ved Døden.

Tiltalte er født den 20. December 1907 i København.

Den 19. November 1941 var Tiltalte blevet beordret til Tjeneste ved et Skib i Frihavnen og kørte i den Anledning ca. Kl. 9,30 i en Politiet tilhørende Motorvogn K 8543 ad Søndre Frihavnsvej, hvor han paakørte Kaptajn E. G. Jensen, der kom kørende paa Cykel ad en Udkørsel fra Godsbanegaarden ved Østerport Station.

Kaptajn Jensen paadrog sig ved Sammenstødet saa alvorlige Kvæstelser, at han afgik ved Døden.

Vognen, som Tiltalte havde taget i Politiets Garager, og som bliver efterset af Politiets Mekanikere, medens Tiltalte intet har at gøre med dens Vedligeholdelse, blev efter Uheldet undersøgt af Justitsministeriets Motorsagkyndige, Ingeniør Bagger, der konstaterede en Mangel ved dens Bremses, som bevirkede, at Vognen ved haard Opbremsning viste udpræget Tilbøjelighed til at skride ud til højre med Bagenden. Under en af Retten afholdt Aastedsforretning, hvor Ingeniøren var til Stede, har han nærmere uddybet en til Brug for Sagen afgivet Erklæring og udtalt, at Grunden til Vognens Udskridning under Opbremsning skyldtes mangelfuld Justering af Bremserne, og at Vognens Tendens til at skride ud under Opbremsning var meget tydelig.

Tiltalte har hævdet, at han foretog en Opbremsning af Vognen ved

Udkørslen fra Politiets Garage uden at bemærke noget særligt ved Vognen.

Om det passerede er der iøvrigt foruden af Tiltalte afgivet Forklaring af Chauffør Egon Ørting, Chauffør Frederik Lentge, Portør K. F. Mortensen og Ekstraskriver C. Lyngberg.

Tiltalte har forklaret, at han kørte med en Hastighed af ca. 35 Kilometer i Timen, og det maa antages, at han paa Grund af et paa Godsbaneterrænet holdende Rangertog ikke har kunnet se Kaptajn Jensen, før denne kørte fra Indkørslen ud paa Søndre Frihavnsvej uden at give Tegn til Svingning, men saaledes, at det maa have været Tiltalte klart, at han vilde svinge til venstre og køre mod Frihavnen, det vil sige i samme Retning som Tiltalte. Det maa endvidere antages, at Tiltalte har været i ret lang Afstand fra Kaptajn Jensen, da han fik Øje paa ham, efter Vidnerne Ørtings og Lentze's Forklaringer mindst 60—70 Skridt, efter Tiltaltes egen Forklaring noget kortere, samt at Tiltalte straks, da han fik Øje paa Kaptajn Jensen, foretog en Opbremsning med den Følge, at Vognen skred ud, at Tiltalte gav Signal med Vognens Horn og fik Vognen rettet op, og at han derefter foretog en ny Opbremsning med den Følge, at Vognen i det fedtede Føre paany skred ud og kurede rundt, saaledes at den bageste Del af Vognen ramte Kaptajn Jensen.

Efter det oplyste finder Retten, at Kaptajn Jensen vel har begaaet en Fejl ved at cykle ud over den ca. 12 Meter brede Kørebane, tilmed i noget skraa Retning, uden at holde tilbage for den fra hans højre Side kommende Vogn. Den væsentlige Skyld i Uheldet maa imidlertid efter Rettens Mening lægges paa Tiltalte. Retten tør ganske vist ikke forkaste Rigtigheden af hans Forklaring om den Hastighed, hvormed han kørte. Han burde ved at foretage en Bremseprøve — ikke blot ved ganske langsom Fart i Garagen eller ved Udkørslen fra denne — have opdaget Fejlen ved Vognens Brems, saaledes at han under Kørslen havde udvist den største Forsigtighed, hvorved Ulykken kunde være undgaaet. Han har derhos opdaget Kaptajn Jensen i saa lang Afstand, at Ulykken ganske bortset fra Manglen ved Bremsernes Justering og det fedtede Føre burde være undgaaet, enten ved at han fik Vognen bragt til Standsning, eller ved at han kørte venstre om Kaptajn Jensen, hvilket der trods en modgaaende Lastvogn maa antages at have været Plads til. Tiltalte er herefter skyldig efter Anklageskriftet og vil efter de der anførte Bestemmelser være at anse med en Statskassen tilfaldende Bøde af 75 Kr., subsidiært med Hæfte i 10 Dage.

Under Sagen har Kaptajn Jensens Enke, Fru Thyra Jensen, paastaaet Tiltalte og Rigspolitichefen dømt til at udrede en Erstatning paa 30.507 Kr. 08 Øre, nemlig:

Begravelsesudgifter	382 Kr. 08 Øre
Beskadiget Tøj	125 — 00 —
Tab af Forsørger samt Forstyrrelse af Stilling og Forhold	30.000 — 00 —
	<hr/>
	30.507 Kr. 08 Øre

Af Beløbet har hun paastaaet sig tillagt Renter 5 pCt. p. a. fra den 19. Marts 1942.

Tiltalte, Rigspolitechefen og Forsikringsselskabet »Baltica«, i hvilket Selskab Ansvarsforsikring for K 8543 er tegnet, og som er indtraadt som Part i Sagen, har paastaet sig frifundet, subsidiært mod Betaling af en mindre Erstatning og ikke over 15.000 Kr. for Tab af Forsørger.

Mod Størrelsen af den krævede Erstatning for Begravelsesudgifter og beskadiget Tøj er der ikke fremsat Indsigelser.

Det er oplyst, at Kaptajn Jensen var 63 Aar gammel og havde en Aarsindtægt af 10.300 Kr., og at Fru Jensen er 55 Aar, at hun faar en Pension paa 1150 Kr. aarlig, at hun delvis forsørger en 29-aarig Søn, der faar en maanedlig Invaliderende paa 108 Kr., samt at hun er svagelig og ikke kan paatage sig Arbejde og ikke kan passe sit Hjem uden fremmed Hjælp.

Efter alt foreliggende, herunder at Kaptajn Jensen som nævnt maa antages at have nogen Medskyld i Uheldet, findes den Fru Jensen tilkommende Erstatning for Tab af Forsørger at kunne bestemmes til 20.000 Kr., saaledes at der ialt vil være at tillægge hende en Erstatning paa 20.507 Kr. 08 Øre med Renter som paastaet.

Landsrettsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom er afsagt den 4. Maj 1942 af Københavns Byrets 1. Afdeling og paaanket af Appellanterne, Rigspolitechefen, Kriminalbetjent Viggo Axel Schäfer og Assurance-Compagniet »Baltica« A/S, i Medfør af Retsplejelovens § 996 med Paastand om Frifindelse, subsidiært om Nedsættelse af den idømte Erstatning.

Indstævnte, Fru Thyra Jensen, paastaar som for Underretten Appellanterne in solidum dømt til Betaling af 30.507 Kr. 08 Øre.

For Landsretten er afgivet Forklaring af Appellanten Schäfer, Chauffør Egon Ørting, Chauffør Frederik Lentze, Portør K. F. Mortensen, Politibetjent S. Jensen og Justitsministeriets Motorsagkyndige, Civilingeniør Bagger.

Retten finder, at afdøde Kaptajn Jensen har gjort sig skyldig i en betydelig Uforsigtighed ved at cykle ud fra Baneterrænet og tværs over Søndre Frihavnsvejs Kørebane uden at holde tilbage for Appellanten Schäfers Vogn, som han ikke kunde undgaa rettidigt at se, hvis han havde udvist sædvanlig og pligtig Agtpaagivenhed. Denne Uforsigtighed sammenholdt med den paaviste Mangel ved Vognens Bremses maa antages at have været Aarsag til Ulykken, og den herved indtraadte Skade findes herefter passende at burde bæres med Halvdelen af Appellanten Schäfer og Halvdelen af Indstævnte.

Som Følge heraf og idet den Indstævnte tilkommende Erstatning — bortset fra Spørgsmaalet om Afdødes eget Medansvar for Ulykkens Indtræden — for Tab af Forsørger og Forstyrrelse af Stilling og Forhold findes at burde ansættes til 20.000 Kr., vil Appellanterne in solidum have at betale Indstævnte 10.253 Kr. 54 Øre med Renter 5 pCt. p. a. fra den 19. Marts 1942, til Betaling sker.

Med Hensyn til Sagens Omkostninger findes at burde forholdes som nedenfor anført.

Fredag den 3. December.

Nr. 173/1942. **A/S Dansk Trægæs Brændetørreri (Selv)**
mod

Ingeniør, cand. polyt. **Harald Moldow**
(Landsretssagfører C. A. Koefoed).

(Betaling for 2 Kanaltørreanlæg).

Østre Landsrets Dom af 18. Juni 1942 (IV Afd.): Sagsøgte, A/S Dansk Trægæs Brændetørreri, bør inden 15 Dage fra Dato til Sagsøgeren, Ingeniør, cand. polyt. Harald Moldow, betale 31.313 Kr. med Renter heraf 5 pCt. aarlig fra den 20. Marts 1941, til Betaling sker, og Sagens Omkostninger med 2500 Kr. under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret har Appellanten, der efter Dommen har betalt 11.313 Kr. med Renter til Indstævnte, paastaet Friindelse, medens Indstævnte har paastaet Stadfæstelse, dog saaledes at Beløbet nedsættes til 20.000 Kr.

I Indstævntes Tilbud af 1. November 1940 hed det bl. a.:

»Ved tilfredsstillende Drift forstaas: at begge Anlæg tilsammen er i Stand til at kunne nedtørre 50 t Generatorbrænde (vaad Vægt), opskaaret i Smaastykker paa $5 \times 5 \times 7$ cm (5 cm Skivetykkelse) fra 35 pCt. til 20 pCt. Vandindhold paa 24 Timer under kontinuerlig Drift.«

Efter Dommens Afsigelse har Civilingeniørerne K. M. Glent og P. D. Hermann som retsligt udmeldte Skøns mænd udtalt, at det er usædvanligt at basere et Anlæg paa det maksimale Vandindhold af Træet, og at det vil kunne være stemmende med god Økonomi at anvende Anlæg, der er baseret paa at tørre Træ med Vandindhold fra 35 pCt. og nedefter.

Efter det foreliggende findes Bestemmelsen om Omregning af Tons til m^3 at maatte forstaas som sigtende til en Rummeter opskaaret Generatorbrænde (»Kasserummeter«).

Med disse Bemærkninger og med Bemærkning, at det ikke er godtgjort, at Anlægget er dimensioneret uden behørig Hensyntagen til mulig Frost, vil Dommen i Henhold til de i den iøvrigt anførte Grunde være at stadfæste med den af Indstævnte paastaede Ændring.

I Sagsomkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale 1500 Kr. til Indstævnte.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande, dog at Beløbet ændres til 20.000 Kr.

I Sagsomkostninger for Højesteret betaler Appellanten, A/S Dansk Trægas Brændetørreri, 1500 Kr. til Indstævnte, Ingeniør, cand. polyt. Harald Moldow.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Den 2. November 1940 oprettedes mellem Sagsøgeren, Ingeniør, cand. polyt. Harald Moldow, og Sagsøgte, A/S Dansk Trægas Brændetørreri, en Kontrakt, hvorved Sagsøgeren paatog sig at levere Sagsøgte 2 Stk. i Tilbud af 14. Oktober og 1. November 1940 beskrevne Kanaltørreanlæg til Tørring af Generatorbrænde til en Pris af ialt 55.800 Kr. at erlægge i nærmere angivne Rater.

Under denne Sag har Sagsøgeren anført, at 25.000 Kr. af Betalingen er erlagt, og at Restbeløbet, 30.800 Kr., er forfaldet til Betaling, fordi de fastsatte Ratebetalinger ikke er overholdt. Han har derhos krævet betalt 513,00 Kr. for en i Mars Maaned 1941 foretaget Reparation ved den ene Ovn. Han har derefter ved sin endelige Paastand paastaaet Sagsøgte tilpligtet at betale ham 31.313 Kr. med Renter heraf 5 pCt. aarlig fra Stævningens Dato, den 20. Marts 1941.

Sagsøgte har oplyst den 18. November 1940 at have indgaaet Overenskomst med A/S Dansk Generator Brændsel om Opskæring og Tørring af Generatorbrænde og derved at have forudsat en daglig Forarbejdning af 100 Skovrummeter Træ. Forhandlingerne forud for denne Overenskomst førtes samtidig med Forhandlingerne med Sagsøgeren forud for dennes Kontrakt, og der er derfor i Sagsøgerens Tilbud anført, at Anlægget skal være til Tørring af 50 Tons Generatorbrænde pr. Døgn, og at Rumfanget af 1 Ton Brænde i utørret Tilstand er »regnet til 2 m³«. Videre har Sagsøgte anført, at de to Anlæg tilsammen efter Sagsøgerens Tilbud skal kunne nedtørre 50 Tons Generatorbrænde (vaad Vægt) fra 35 pCt. til 20 pCt. Vandindhold paa 24 Timer under kontinuerlig Drift, hvorved Vandprocenten er henført til Totalvægten, og Sagsøgte, der ikke var sagkyndig, accepterede denne Formulering i Tillid til Udtalelser fra Sagsøgeren om, at Brænde fra Skovene fremkom med 35 pCt. Vandindhold. Dette sidste har imidlertid vist sig ikke at holde Stik i Frostperioder, og Skovrummeter har vist sig at være større end »Kasserummeter« (1 Ton Generatorbrænde svarer til 2,15 »Kasserummeter« Bøg-Klov og 2,36 »Kasserummeter« Bøg-Industriklov). Som Følge heraf har Sagsøgte ikke med de af Sagsøgeren leverede Anlæg kunnet fremstille de beregnede Mængder Generatorbrænde og har derved haft en Mindrefortjeneste i Maanederne Februar—Marts 1941 paa 10.025 Kr. Sagsøgte mener, at der for Februar—Maj Maaneder tilkommer ham en Erstatning paa 20.000 Kr., der modregnes i Restkøbesummen, og har paastaaet sig frifundet mod Betaling af 10.800 Kr., idet han ogsaa bestrider Sagsøgerens fornævnte Krav paa 513,00 Kr.

Under Sagen har Civilingeniør J. Helm Petersen og Ingeniør B. Kjølsseth været udmeldt som Skønsmand og afgivet Erklæring af 7. Maj

1942, som de har vedstaaet inden Retten. De har deri bl. a. udtalt, at de af Sagsøgeren leverede Anlæg kan nedtørre 50 Tons Generatorbrænde fra 35 pCt. til 20 pCt. Vandindhold.

For Retten har Sagsøgeren, Direktør Thorkild Knudsen og Direktør Erik Axel Asmussen afgivet Forklaring.

Det er derved oplyst, at de Oplysninger om Vandindhold i skovet og opstillet Brænde, som der er regnet med under Forhandlingerne mellem Parterne, indeholdes i en i Aaret 1938 fremkommet Beretning betitlet »Bøgebrænde« fra det forstlige Forsøgsvæsen, men der er intet Grundlag til at fastslaa, at Sagsøgeren har haft nogen Pligt til at vejlede Sagsøgte i saa Henseende og endnu mindre, at Sagsøgeren skulde have paataget sig noget Ansvar overfor Sagsøgte ved at formulere sit Tilbud som anført. Der er ikke heller Grundlag til at fastslaa, at Sagsøgeren skulde have forstaaet Bestemmelsen om Omregningen af 1 Ton Brænde til 2 m³ som sigtende til Skovrummeter, men efter Skønsmændenes Udtalelser maa Anlægene iøvrigt antages ogsaa at fyldestgøre Beregningen i Skovrummeter.

Idet ogsaa Sagsøgerens Krav paa 513,00 Kr. efter Skønsmændenes Udtalelser findes berettiget, vil Sagsøgerens Paastand i det hele være at tage til Følge, og Sagsøgte vil have at betale Sagsøgeren Sagens Omkostninger med 2500 Kr.

M a n d a g d e n 6. D e c e m b e r .

Nr. 278/1943.

Rigsadvokaten

m o d

Erhard Frederik Christensen (Rode),

der tiltales for Røveri og Tyveri.

Østre Landsrets Dom af 14. September 1943 (Københavnske Nævningekreds): Tiltalte Erhard Frederik Christensen bør straffes med Fængsel i 8 Aar, hvoraf 2 Maaneder anses udstaaet. Sagens Omkostninger, derunder 400 Kr. i Salær til den for Tiltalte for Landsretten beskikkede Forsvarer, Overretssagfører A. Moltke-Leth, udredes af Tiltalte. At efterkomme under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret under Medvirken af Nævninger afsagte Dom er indanket for Højesteret af Tiltalte til Formildelse af Straffen, af det Offentlige til Skærpelse.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den være at stadfæste.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.
I Salær for Højesteret betaler Tiltalte, Erhard Frederik Christensen, til Højesteretssagfører Rode 100 Kr.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under denne Sag, i hvilken Forundersøgelse er foretaget ved Københavns Byrets 10. Afdeling, tiltales ved Anklageskrift af 26. Juli 1943: Erhard Frederik Christensen til at lide Straf:

I. For Forsøg paa Røveri af særlig farlig Karakter efter Straffelovens § 288, Stk. 2, jfr. § 21, ved den 11. Februar 1943 Kl. ca. 19 i den Hensigt at fratage Aldersrentenyderske, Enkefru Ida Eickworth, født Weber, født den 19. August 1864, et Pengebeløb, at have lukket sig ind i hendes Lejlighed, Utterslevgaard 10, Stue 10, hvor han derefter overfaldt hende, medens hun laa i sin Seng, idet han greb fat i hende med et kraftigt Kværkningstag og tildelte hende flere Nævestød i Ansigtet, saaledes at hun fik flere Læsioner med Blodudtrædninger og Hudafskrabninger i Ansigtet samt kraftig Næseblødning og mistede Bevidstheden i en kortere Tid, og at der fremkaldtes betydelig Fare for hendes Liv.

II. For Tyveri efter Straffelovens § 276 ved den 20. Maj 1943 Kl. ca. 19,45 at have stjaalet en Chauffør Arne Ejner Salling, Pilesvinget 7, tilhørende til ca. 60 Kr. vurderet Herrecykel, der henstod uafloaset udfor Ejendommen Brønshøjvej 14.

Tiltalte er født den 8. Januar 1897 og er tidligere straffet 7 Gange for Tyveri, senest ved Østre Landsrets Dom af 4. November 1925 efter Straffelov af 1866 § 232 med Tugthusarbejde i 3 Aar og derefter senest ved Østre Landsrets Dom af 5. Januar 1932 efter Lov af 1. April 1927 §§ 21, 27 III, 29, jfr. §§ 38 og 41, og Lov af 1. Maj 1923 § 2, jfr. § 22, med en Bøde af 300 Kr.

Om Tiltaltes mentale Tilstand har den fungerende Overlæge i Psykiatri ved Københavns Politi i Erklæring af 14. Juli 1943 udtalt, at Tiltalte ikke ved de strafbare Handlingers Foretagelse var sindssyg eller aandssvag, men maa betegnes som konstitutionel Psykopat af den uligevægtige og moralsk defekte Type, og at han ikke kan anses for uegnet til Paavirkning gennem Straf under vanlig Form.

Ved Nævningernes Erklæring, som Retten lægger til Grund, er Tiltalte kendt skyldig i de Forhold, for hvilke han er tiltalt. Han vil heretter være at anse efter Straffelovens § 288, Stk. 2, jfr. § 21, og Straffelovens § 285, Stk. 1, jfr. § 276, med en Straf af Fængsel i 8 Aar, hvoraf 2 Maaneder anses udstaaet ved Varetægtsfængsel.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

87. Aargang

Højesteretsaaret 1943.

Nr. 24

Onsdag den 8. December.

Ifølge Erklæring fra Institutet af 1. Oktober 1943 har fornyede Blodtypebestemmelser paa Blodprøver fra Appellanten, Indstævnte og Barnet givet samme Resultat som sidst, hvorved er bemærket, at der med Blodlegemer fra saavel Moder som Barn er foretaget Absorptionsforsøg, der for Moderens Vedkommende tydeligt viste Egenskaber, karakteristiske for A₂ og for Barnets Vedkommende Egenskaber, karakteristiske for A₁.

Fem Dommere bemærker følgende:

Allerede efter det om Indstævntes Vandel foreliggende findes Appellanten ikke at kunne anses som Fader til det af Indstævnte den 14. Juli 1941 fødte Barn, men da Parterne har haft Samleje i Avlingstiden, og det ikke efter Udfaldet af Blodtypebestemmelserne i Forbindelse med det iøvrigt oplyste kan anses udelukket, at Barnet kan være Frugten heraf, findes Appellanten at maatte anses bidragspligtig som nedenfor anført. Med Hensyn til Bestemmelsen om Sagens Omkostninger for Underret og Landsret findes Dommen at burde stadfæstes, medens der med Sagens Omkostninger for Højesteret vil være at forholde som nedenfor anført.

Tre Dommere bemærker:

Det fremgaar af Parternes overensstemmende Forklaringer, at Appellanten første Gang traf Indstævnte den 6. November 1940 paa Vesterbrogade, hvor han efter en pludselig Indskydelse tiltalte hende og uden Vanskelighed kom i Forbindelse med hende. Paa hans Opfordring fulgte hun med ham hjem paa hans Bopæl, og her havde de Samleje, som det ikke var vanskeligt for ham at faa hende til at indvillige i. Den Mand, med hvem Indstævnte har forklaret, at hun et Par Aar tidligere havde haft Samleje, har som Vidne forklaret, at han ved den paagældende Lejlighed for første Gang traf hende paa en Café, og efter Aftale med hende traf hende den følgende Aften og havde Samleje med hende paa sin Bopæl. Under disse Omstændigheder findes Indstævntes Benægtelse af i Avlingstiden at have haft Samleje med andre end Appellanten at være uden Betydning for Sagens Afgørelse.

Som Følge heraf og efter Udfaldet af Blodtypebestemmelsen findes der at maatte bortses fra Muligheden af Appellantens

Faderskab, og disse Dommere stemmer herefter for at frifinde Appellanten.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Appellanten F bør til Indstævnte M og det af hende den 14. Juli 1941 fødte Barn betale Bidrag i Overensstemmelse med Lov Nr. 131 af 7. Maj 1937.

I Henseende til Bestemmelsen om Sagens Omkostninger for Underret og Landsret bør Landsrettens Dom ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Højesteret ophæves. I Salær for Højesteret tillægges der Højesteretssagfører Bruun og Højesteretssagfører Allerup hver 200 Kr., der udredes af det Offentlige.

Byretsdommens Præmisser er saalydende:

Under nærværende Sag har Sagsøgerinden M paastaet Sagsøgte F tilpligtet at anerkende Faderskabet til det af hende den 14. Juli 1941 fødte Barn.

Sagsøgte har paastaet sig frifundet.

Ifølge Retslægeraadets Erklæring af 6. Oktober 1941 kan Barnet være avlet i Tiden fra kort før Slutningen af September 1940 til kort før Slutningen af November s. A.

Sagsøgte har erkendt, at han har haft Samleje med Sagsøgerinden den 6. November 1940 og paany i Tiden fra ca. 1. December 1940 til April 1941.

Ved en af Universitetets retsmedicinske Institut foretaget Blodtypebestemmelse er det oplyst, at Sagsøgerinden har Blodtype A (A_2) MN, Sagsøgte ON og Barnet A (A_1) N, hvorefter Sagsøgtes Faderskab er uforeneligt med A_1A_2 -Systemet. Institutet har samtidig udtalt:

»Hvor der foreligger helt typiske reaktioner, maa muligheden af faderskab, uforeneligt med systemet, anses for meget lille. Da man dog endnu ikke har den fortrolighed med dette blodtypeomraade som med de andre, og da man endnu ikke absolut kan udelukke, at A_1 og A_2 i sjældne tilfælde vil kunne forveksles (skønt sandsynligheden derfor maa anses for yderst ringe, naar alle ikke-typiske tilfælde som sagt udskydes), tør man vel, indtil større erfaring foreligger, ikke anse et faderskab, uforeneligt med A_1A_2 -systemet for med biologisk vished udelukket, men det maa dog anses for berettiget at betragte en saadan uforenelighed som en omstændighed, der taler stærkt imod faderskabet.«

Sagsøgerinden har forklaret, at hun ikke i Løbet af det sidste Par Aar har haft Samleje med andre.

Sagsøgte har intet kunnet anføre til Støtte for, at Sagsøgerinden skulde have staaet i Forhold til andre paa Avlingstiden, og der er ved Afhøring til Politirapport af hendes Herskab tilvejebragt Oplysning om,

at hun altid har været fuldtud paalidelig og sandfærdig og aldrig vist Tegn til Letsindighed.

Under de saaledes foreliggende Omstændigheder finder Retten ikke paa Grundlag af den foretagne Blodtypebestemmelse med Sikkerhed at kunne udelukke Sagsøgtens Faderskab, og Sagsøgte vil derfor være at dømme efter Sagsøgerindens Paastand.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom er afsagt af Københavns Byrets 12. Afdeling den 17. Januar 1942 og med den i Justitsministeriets Skrivelse af 21. Marts 1942 dertil meddelte Tilladelse paaanket af F, hvem der er meddelt fri Proces, med Paastand om, at Dommen ændres i Overensstemmelse med hans for Byretten nedlagte Paastand principalt derhen, at han frifindes, subsidiært saaledes, at han kendes bidragspligtig til det i Dommen nævnte Barn.

Indstævnte M har paastaaet Dommen stadfæstet.

For Landsretten har Parterne afgivet Forklaring.

I Henhold til de i den indankede Dom anførte Grunde vil Dommen være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Landsretten findes at kunne ophæves.

Torsdag den 9. December.

Nr. 159/1943.

Mælkehandler **C. Krogh**
(Landsretssagfører H. Wagner)

m o d

Storkøbenhavns Mejeriers Likvidationsselskab
(Landsretssagfører Toft).

(Erstatning for Nedlæggelse af Mælkehandel).

Sø- og Handelsrettens Dom af 7. April 1943: De Sagsøgte, Storkøbenhavns Mejeriers Likvidationsselskab, bør inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse til Sagsøgeren, Mælkehandler C. Krogh, betale 2615 Kr. med Renter heraf 5 pCt. p. a. fra den 12. Januar 1943, til Betaling sker. Sagens Omkostninger ophæves.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Sø- og Handelsretten.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret har Indstævnte, der har opfyldt Dommen, paastaaet Frifindelse.

Appellanten har ikke for Højesteret gentaget sit Anbringende om, at der ikke har fundet fornøden Forhandling Sted om den trufne Ordning.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil Indstævntes Paastand være at tage til Følge.

I Sagsomkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale 300 Kr. til Indstævnte.

Thi kendes for Ret:

Indstævnte, Storkøbenhavns Mejeriers Likvidationsselskab, bør for Tiltale af Appellanten, Mælkehandler C. Krogh, i denne Sag fri at være.

I Sagsomkostninger for Højesteret betaler Appellanten 300 Kr. til Indstævnte inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

I 1902 paabegyndte Faderen til Sagsøgeren under nærværende Sag, Mælkehandler C. Krogh, Forretning med Forpagtning af Mælk fra Besætningen paa en større Ejendom i Brønshøj, hvilken Mælk han videre-solgte efter først at have skummet den. Virksomheden blev senere udvidet saaledes, at Forpagteren aftog Mælk og Fløde pr. Litermaal fra Mejeriet »Søholm« i Brønshøj og afhændede sine Varer til forskellige større Virksomheder, saasom Pensionater og Hoteller, men ikke solgte en detail. Allerede som Dreng blev Sagsøgeren beskæftiget i Faderens Virksomhed, og fra April 1931 overtog han Forretningen som Eneindehaver.

Ved den i Henhold til Lov Nr. 415 af 5. August 1940 og Handelsministeriets Bekendtgørelse Nr. 443 af 19. s. M. om Bybefolkningens Forsyning med Mælk og Fløde trufne Mælkeordning for Storkøbenhavn — i det følgende blot benævnt Mælkeordningen — blev imidlertid Sagsøgerens Forretning nedlagt pr. 1. December 1941.

Idet Sagsøgeren nu gør gældende, at der i den Anledning tilkommer ham en Erstatning, stor Kr. 12.800, paastaar han under nærværende Sag, at de Sagsøgte, Storkøbenhavns Mejeriers Likvidationsselskab, der ifølge Mælkeordningen forestaar Afviklingen af de ikke opretholdte Virksomheder, dømmes til at betale ham de nævnte Kr. 12.800 med Renter 5 pCt. p. a. fra Stævningens Dato, den 12. Januar 1943.

De Sagsøgte paastaar sig frifundet mod Betaling af en Erstatning, senest her under Sagen opgjort til Kr. 2615,00.

I Mælkeordningen, der er vedtaget den 8. Oktober 1941 af Storkøbenhavns kommunale Mælkeudvalg i Henhold til Handelsministeriets Bemyndigelse af 30. September s. A., hedder det bl. a.:

»B. Mælkens Behandling, Engros-Forhandling og Detailsalg fra Vogn.

3. De opretholdte Mejerier faar i Perioden Koncession paa — — —
 c. Engros-Forhandling saavel til Videreforhandling som til Storfbrugere og
 d. Detail-Salg fra Vogn.

— — —
 C. Mælkens Detailsalg fra Butik.

— — —
 3. Indehavere af Detailsalg — — — og hvis Omsætning i Tiden 1. September 1940 til 31. August 1941 af Mælk og Fløde (omregnet til Mælk) andrager mindre end gennemsnitlig 100 Liter daglig, kan — saafremt de inden 1. Marts 1942 indberetter til vedkommende Kommunalbestyrelse, at de senest den 1. November 1942 vil ophøre med Salg af Mælk og Fløde — erholde udbetalt et i Overensstemmelse med de i Afsnit D anførte Regler udregnet Beløb, naar de ophører med den nævnte Handel — — —

D. Bestemmelser vedrørende Nedlæggelse af de ikke opretholdte Mejerier, Likvidationsselskab, Vurderingskommission, Erstatningsregler m. m.

— — —
 3. Erstatningernes Størrelse — — —

— — —
 Til de under 1) nævnte Konsummælkmejerier, som nedlægges i Forbindelse med Gennemførelsen af Rationaliseringen af Mælkehandelen i Storkøbenhavn, ydes dels Erstatning for Goodwill og dels Erstatning for Bygninger, Maskiner og Inventar efter de nedenfor anførte Regler.

a) Erstatning for Goodwill.

— — —
 Til Indehaverne af Mejerier med under 0,5 Mill. kg aarlig indvejet Mælk og Fløde (omregnet til Mælk) samt til Mejerier med den væsentlige Del af Salget fra egne Detailvogne, kan der, for saa vidt Indehaveren ikke kan faa Adgang til at fortsætte med en Detailbutik, efter Billighedshensyn ydes en Erstatning ud over den foran nævnte paa indtil 50 pCt. af denne, dog saaledes, at det samlede Beløb, der i alt kan anvendes til dette Formaal, ikke kommer til at overstige 100.000 Kr.

— — —
 6. Indehavere af Detailudsalg.

De i Afsnit C, Punkt 3, nævnte Indehavere af Detail-Udsalg, der ophører med Salg af Mælk og Fløde, erholder, naar de ophører med det paagældende Salg, et Beløb, der udgør 15 pCt. af deres Salg af Mælk og Fløde i Tiden fra 1. September 1940 til 31. August 1941.«

Under 22. December 1941 tilskrev de Sagsøgte Storkøbenhavns Mælkeudvalg saaledes:

»Fra Sammenslutningen af private kørende Mælkehandlere under det storkøbenhavnske Omraade« har Selskabet modtaget Henvendelse om Erstatning i Anledning af, at de paagældende Mælkehandlere ved Mælkeordningens Ikrafttræden har maattet nedlægge deres Virksomhed. Man har under 26. f. M. forhandlet med Bestyrelsen for den paagældende Sammenslutning om Spørgsmaalet og herunder aamodet om en Række Oplysninger om de enkelte Medlemmers Forhold. Man har senere gen-

nem Overretssagfører Niels Nielsen modtaget de vedlagte Henvendelser af 9. og 12. d. M.

I Mælkeordningen er der ikke truffet Bestemmelse om Erstatning til de selvstændige kørende Mælkehandlere, hvis Virksomhed bliver nedlagt. Da de paagældende ikke falder ind under Kategorien Mejerier, idet de ikke foretager Behandling, ja end ikke Aftapning af Mælk og Fløde, falder de ikke ind under de for nedlagte Mejerier fastsatte Erstatningsregler. Ej heller falder de umiddelbart ind under Erstatningsreglerne for Detailudsalgene, da Nedlæggelsen ikke er frivillig. Da de paagældende er selvstændige Næringsdrivende, falder de ikke ind under Erstatningsreglerne for Funktionærer og Arbejdere. Det vil imidlertid være stemmende med Tankegangen i Mælkeordningen, at der ydes dem en Erstatning, selvom Regler derfor ikke er givet.

Selskabets Bestyrelse har i sit i Gaar afholdte Møde behandlet denne Sag. Der var Enighed om, at det vilde være stemmende med Billighed, om der blev givet Erstatning til de paagældende.

Ud fra den Betragtning, at de selvstændige kørende Mælkehandlers Virksomhed bestaar i Detailhandel for egen Regning med Mælk og Fløde, blot at denne ikke foregaar fra fast Udsalgssted, finder Bestyrelsen det mest stemmende med Mælkeordningens Struktur, at der gives dem Erstatning efter Reglerne for nedlagte Detailudsalg, jfr. Mælkeordningens Afsnit D, Punkt 6, men med den Udvidelse, at Erstatning gives uanset, om vedkommende Salg har ligget højere end gennemsnitlig 100 Liter daglig, jfr. herved Mælkeordningens Afsnit C, Punkt 3, og saaledes at Selskabet herudover erklærer sig villig til om fornødent at overtage Vogne, Transportcykler og lignende mod Ydelse af en af Vurderingskommissionen fastsat Erstatning. Det maa herved være en Forudsætning, at vedkommende Mælkehandlere ikke er blevet antaget som Funktionærer eller Arbejdere ved de opretholdte Mejerier.

Bestyrelsen skal i denne Forbindelse henvise til de i Mælkeordningens Afsnit D, Punkt 3 I a, 2. Stk., fastsatte Bestemmelser, efter hvilke der bl. a. til Mejerier med den væsentligste Del af Salget fra egne Detailvogne, for saavidt Indehaverne ikke kan faa Adgang til at fortsætte med en Detailbutik, efter Billighedshensyn kan ydes en Erstatning — udover den fastsatte Goodwill-Erstatning paa 5 Øre pr. Liter af det gennemsnitlige aarlige Salg — paa indtil 50 pCt. af denne, indenfor et Beløb, der ialt ikke kan overstige 100.000 Kr.

Da en Erstatning efter Reglerne for Detailhandlerne paa 15 pCt. af Salget vil give ca. 7½ Øre pr. Liter solgt Mælk i et Aar, vil det ses, at den foran foreslaaede Erstatning til de kørende Mælkehandlere ret nøje vil svare til den højeste Erstatning, der efter Billighed vil kunne ydes de foran nævnte Mejerier, hvis Forhold for saa vidt er analoge med de kørende Mælkehandlers, som deres væsentligste Salg forudsættes at ske ved Detailvogne.

For saa vidt den foreslaaede Regel i særlige Tilfælde skulde vise sig at virke uforholdsmæssig haard, udbeder Bestyrelsen sig Bemyndigelse til efter Skøn at yde et Tillæg til Erstatningen.

Det bemærkes, at en Erstatning efter den foreslaaede Regel efter en skønsmæssig Beregning vil andrage ca. 6000 Kr. pr. kørende Mælke-

handler eller ialt for de hidtil anmeldte 41 Mælkehandlere ca. 250.000 Kr., hvoraf ca. 75.000 Kr. for Materiel.

Ved at forelægge denne Sag skal man anmode Storkøbenhavns kommunale Mælkeudvalg om for sit Vedkommende at ville tiltræde foranstaaende Forslag og om fornødent søge det godkendt af Handelsministeriet.«

Efter at Sagen derpaa under 23. December 1941 af Mælkeudvalget var forelagt Handelsministeriet, tilskrev dette Ministerium under 16. Januar 1942 Udvalget, »at Handelsministeriet i Overensstemmelse med Udvalgets derom gjorte Indstilling kan tiltræde, at der udbetales Erstatning til de nævnte Mælkehandlere paa Grundlag af det af Likvidations-selskabet udarbejdede Forslag til Erstatningsregler.«

Der er nu under Sagen Enighed om, at Sagsøgerens Salg af Mælk og Fløde i Tiden fra 1. September 1940 til 31. August 1941 androg Kr. 17.436,96. Paa Grundlag heraf har de Sagsøgte efter Reglerne i Mælkeordningens Afsnit D, Punkt 6, fastsat den Sagsøgeren tilkommende Erstatning til 15 pCt. af de nævnte Kr. 17.436,96, d. v. s. Kr. 2615.

Sagsøgeren formener imidlertid, at Erstatningen bør beregnes saaledes:

Salg 1. September 1940—31. August 1941	Kr. 17.436,96
Køb i samme Tidsrum	— 12.599,28

Bruttoavance.. Kr. 4.837,68

Idet Nettoavancen herefter af Sagsøgeren ansættes til Kr. 3200, og Sagsøgeren er af den Formening, at den ham tilkommende Erstatning ud fra almindelige Billighedsbetragtninger passende vil kunne ansættes til 4 Gange den aarlige Nettoavance, fremkommer Paastanden om Tilkendelse af Kr. 12.800.

Til Støtte for sin Paastand har Sagsøgeren for det første anført, at de ovenfor gengivne, af Handelsministeriet tiltraadte Regler om Erstatning til de selvstændige kørende Mælkehandlere, hvis Virksomhed bliver nedlagt, ikke kan anses for bindende, idet de ikke, som paabudt i § 8, 1. Stk., 2. Pkt., i Handelsministeriets ovenfor citerede Bekendtgørelse af 19. August 1940, er fastsat efter forudgaaende Forhandling med Mejeriernes der nævnte Organisationer.

Retten maa imidlertid give de Sagsøgte Medhold i, at Handelsministeriet i Medfør af Lov 5. August 1940 § 1, jfr. den fornævnte Bekendtgørelses § 8, 1. Stk., har haft fornøden Hjemmel til at fastsætte de ommeldte Regler for de selvstændige kørende Mælkehandlere, hvilke Regler bør anses som et Tillæg til den almindelige Mælkeordning for Storkøbenhavn, der ikke indeholder Bestemmelser om de nævnte Mælkehandlere. Det bemærkes herved, at der, da Mælkeordningen blev fastsat, ikke fandtes nogen Organisation for disse Mælkehandlere, og at der, da en saadan Organisation senere blev oprettet, er forhandlet med denne angaaende det omhandlede Tillæg til Mælkeordningen, saaledes som det ogsaa fremgaar af de Sagsøgtes ovenfor gengivne Skrivelse af 22. December 1941.

Men Sagsøgeren kan i hvert Fald ikke anerkende, at der, som fastsat for de kørende Mælkehandlere, kun bør ydes ham Erstatning efter Reg-

lerne i Mælkeordningens Afsnit D, Punkt 6, der angaar Erstatning til Indehavere af Detailudsalg, som frivilligt er ophørt med Salg af Mælk og Fløde, og med hvis Virksomhed den af ham drevne Forretning efter hans Mening ikke kan sidestilles. Sagsøgeren har derved anført, at der ifølge Rigsdagsforhandlingerne angaaende den her omhandlede Lov skal tages det videst mulige Hensyn til bestaaende Virksomheder ved Gen-nemførelsen af de i Henhold til Loven paabudte Foranstaltninger, og at det vilde være stridende herimod, saafremt Sagsøgeren, som er blevet tvunget til at nedlægge den gennem en lang Aarrække af hans Fader og ham drevne Virksomhed, skulde nøjes med en Erstatning, der er betydelig mindre end den, han vilde have opnaaet, saafremt han havde solgt Mælken en detail, eller havde været Indehaver af en en gros Virksomhed eller været Arbejder eller Funktionær i et nedlagt Mejeri.

Som anført af de Sagsøgte er Spørgsmaalet om Erstatning til Virk-somheder, der nedlægges, overhovedet ikke nævnt i Loven og Bekendt-gørelsen om Bybefolkningens Forsyning med Mælk og omtales kun ganske kortelig i 6, sidste Stk., i Handelsministeriets Cirkulæreskrivelse Nr. 250 af 30. September 1940, hvor det bl. a. hedder, at »det ikke paa Forhaand kan anses for udelukket, at der i særlige Tilfælde kan være Grund til Ydelse af en vis Godtgørelse.«

Idet Retten dernæst, som allerede ovenfor statueret, maa mene, at Handelsministeriet har haft fornøden Hjemmel til at fastsætte de her omhandlede Bestemmelser om Erstatning til selvstændige kørende Mælkehandlere, hvis Virksomheder nedlægges, vil de Sagsøgte Paa-stand være at tage til Følge, saaledes at der af det Sagsøgeren herefter tilkommende Beløb, Kr. 2615, tilkendes Sagsøgeren Renter som af ham paastaaet. Retten skal herefter ikke komme ind paa Spørgsmaalet om, hvorvidt den Sagsøgeren saaledes tillagte Erstatning, der er mindre end Sagsøgerens Nettofortjeneste, Kr. 3200, for Aarsperioden 1. September 1940—31. August 1941, som af de Sagsøgte anført, maa anses for rimelig.

Sagens Omkostninger findes efter Omstændighederne at burde op-hæves.

Nr. 23/1943. **Th. Thomsen** (Landsretssagfører Kaj Petersen)

m o d

Andels-Pensionsforeningen (Gensidigt Pensionsforsikringsselskab)
(Landsretssagfører Vang).

(Spørgsmaal om Gyldigheden af en Bestemmelse om Bonusfordeling).

Østre Landsrets Dom af 24. November 1942 (II Afd.): De paa Delegeretmødet den 8. Maj 1941 vedtagne Ændringer i § 7 i Over-enskomst af 29. December 1936 kan ikke anses ugyldige for saa vidt angaar 5 Aars Perioden 1936—41. Sagens Omkostninger ophæves.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ti Dommere deltaget.

For Højesteret har Indstævnte erkendt, at den paa Delegeret-forsamlingen den 8. Maj 1941 vedtagne Bonusordning ikke har Virkning udover 5-Aars Perioden 1936—40, og har overensstemmende hermed alene nedlagt Paastand om, at den vedtagne Bonusordning ikke kan anses ugyldig, forsaavidt angaar nævnte Periode. Herefter og efter Proceduren iøvrigt foreligger kun dette Spørgsmaal til Paakendelse for Højesteret.

Til den i Dommen givne Fremstilling føjes, at »Samlet-Konto« er Betegnelsen for Summen af de af hver enkelt af de forsikrede Funktionærer til Pensionskassen indbetalte Ydelser med Tillæg af de af Fællesforeningen for Danmarks Brugsforeninger i Overensstemmelse med Kassens Vedtægter for de paa-gældende indbetalte Beløb, alt med Renter.

Endvidere bemærkes, at ved Overenskomsten af 29. December 1936 blev Indtrædelsesalderen, der hidtil havde været 20 Aar, for ny tiltrædende Funktionærer ansat til 25 Aar, idet foretagne Beregninger viste det tilstrækkeligt, at der betaltes Præmie fra det 25. til det 65. Aar for at opnaa fuld Pension i Henhold til Regulativet.

Under Hensyn til denne Ændring blev der allerede paa den samme Dag i den hidtidige Pensionskasse afholdte Delegeretforsamling, hvor Overenskomsten blev vedtaget, truffet Beslutning om, at de i Alderen mellem 20 og 25 Aar i Kassen indtraadte Medlemmer skulde nyde godt af deres før det 25. Aar til Kassen indbetalte Beløb, men denne Beslutning viste sig af økonomiske Grunde uigennemførlig. Spørgsmaalet blev paa senere Delegeretforsamlinger rejst paany, men udskudt, til Afdelingen af Aarenes Overskud havde opsamlet tilstrækkelige Midler til Tankens Gennemførelse.

Forsikringsraadet, hvem Spørgsmaalet om, hvorvidt Bonusfonden vilde kunne anvendes til Fordel for de Medlemmer, der ved Pensionskassens Overgang til Andels-Pensionsforeningen ikke var fyldt 25 Aar, har været forelagt, har i Skrivelse af 27. Marts 1941 uden at afgive nogen formel Godkendelse erklæret, at der efter Raadets Formening intet er til Hinder for, at Bonusfondens Midler helt eller delvis vil kunne anvendes til Forbedring af de paagældende Medlemmers Pensionsret.

Den paa Delegeretforsamlingen den 8. Maj 1941 vedtagne Bonusfordelingsordning er saalydende:

»Snarest gørligt efter Udløbet af hvert paa 0 eller 5 endende Regnskabsaar fordeles alle de i Bonusfonden opsamlede Midler.

Fordelingen foretages efter Bonustal saaledes, at enhver ved Bonusperiodens Udløb i Kraft værende Forsikring faar Andel i Bonusfondens Midler i Forhold til, hvad Samlet-Konto pr. 1. Januar 1936 med Tillæg af betalte Præmier indtil Bonusperiodens Udløb berettiger til.

Efter at denne Bonusfordeling er foretaget, undersøges hver enkelt Forsikrets Konto, og viser det sig da, at Indskud pr. 1. Januar 1936 + senere Indskud er større end Samlet-Konto (Underskudsmedlemmer), betragtes denne Fordel som en foruddiskonteret Bonus. Og Bonus kan da kun tildeles, naar denne foruddiskonterede Bonus er uden Virkning.

Den Bonus, der saaledes ikke kommer til Anvendelse, tilbageføres til Bonusfonden. Denne Restbonus fordeles derefter mellem de Forsikrede, hvor Indskud pr. 1. Januar 1936 + senere Indskud er mindre end Samlet-Konto (Overskudsmedlemmer) i procentvis Forhold til denne Difference. Og først naar denne Gruppe af Forsikrede fuldtud er dækket, fordeles Resten af Bonus paany og saa fremdeles.

— — —
 For den fordelte Bonus udstedes Bonus-Tillægspolicer ———«

Af Sagens Oplysninger fremgaar det, at det Beløb, der foreligger til Disposition for Bonusfonden, ialt udgør ca. 400.000 Kr., og at det endelige Overskud for de saakaldte »Overskudsmedlemmer«, der — bortset fra Medlemmer, repræsenterende et Beløb paa ca. 42.000 Kr. — er identiske med de 20—25-aarige, beløber sig til 470.000 Kr., saaledes at der alene er Tale om en tilnærmelsesvis Udligning af denne Ulighed mellem »Overskudsmedlemmer« og »Underskudsmedlemmer«.

Efter det saaledes foreliggende findes den vedtagne Bonusordning for 5-Aars Perioden 1936—40, der i det væsentlige stemmer med den i 1936 truffne Beslutning, ikke at gaa ud over, hvad Delegeretforsamlingen var berettiget til at vedtage, ligesom den ikke ses at være stridende med Policernes Indhold. Da derhos den Omstændighed, at Bonusordningen blev vedtaget, uden at der forelaa en egentlig Indstilling fra Kontrolraadet, og at Vedtagelsen formelt fremtraadte som et Ændringsforslag til Overenskomsten af 29. December 1936, efter Omstændighederne ikke vil kunne anfægte Vedtagelsens Gyldighed, vil der være at give Dom efter Indstævntes Paastand.

I Henseende til Sagens Omkostninger for Landsretten findes dennes Dom at kunne stadfæstes.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 1000 Kr.

Thi kendes for Ret:

Den paa Delegeretmødet i F.D.B.-Afdelingen under Andels-Pensionsforeningen den 8. Maj 1941 vedtagne Bonusordning kan, forsaavidt angaar 5-Aars Perioden 1936—40, ikke anses ugyldig.

I Henseende til Sagens Omkostninger for Landsretten bør dennes Dom ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Th. Thomsen, til Indstævnte, Andels-Pensionsforeningen (Gensidigt Pensionsforsikringsselskab), med 1000 Kr. inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afslgelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Fællesforeningen for Danmarks Brugsforeninger (i det følgende betegnet F. D. B.) havde i en Aarrække haft en Pensionskasse for sit fastansatte Personale. Principet for Pensionskassen var i Hovedsagen, at Medlemmerne betalte et Bidrag paa 5 pCt. af Gagen, og at F. D. B. tilskød et tilsvarende Beløb. Efter Vedtægterne kunde Medlemmerne ved Fratræden i visse Tilfælde faa udbetalt egne Bidrag med Renter. I saa Tilfælde lod F. D. B. sit Indskud blive staaende i Kassen, ligesom F. D. B. ved forskellige Lejligheder gav ekstra Bidrag til Kassen, bl. a. til delvis Dækning af Kassens Ekstraudgifter ved Medlemmer, der kom ind i denne i en forholdsvis højere Alder.

Som Følge af Bestemmelserne i Lov Nr. 183 af 11. Maj 1935 blev der mellem F. D. B. og Pensionskassen truffet en Overenskomst af 29. December 1936 med Sagsøgte, Andels-Pensionsforeningen (Gensidigt Pensionsforsikringsselskab) (i det følgende betegnet A-P), hvorefter der tegnedes en kollektiv Forsikring for de i F. D. B. ansatte Funktionærer, og saaledes, at der organiseredes en særlig Afdeling inden for Andels-Pensionsforsikringen, kaldet F. D. B.-Afdelingen, hvorunder de for Funktionærerne tegnede Forsikringer administreredes, i hvilken Afdeling F. D. B.'s Pensionskasse ifølge Overenskomstens § 1 optoges som eneste Medlem. Ordningen traadte i Kraft pr. 1. Januar 1936. I Anledning af Nyordningen blev der efter forsikringsmæssige Principper foretaget en Beregning af det Beløb, der var nødvendigt som Indskud for at sikre vedkommende Funktionær en Pension i Overensstemmelse med Pensionskassens Regulativ under Forudsætning af, at der fremtidig henholdsvis af Funktionæren og F. D. B. indbetaltes 5 pCt. af den Paagældendes Gage. Det herefter for hver enkelt Funktionærs Vedkommende fornødne Beløb overførtes som en samlet Sum til A-P. En Del Funktionærer behøvede i og for sig ikke noget Indskud, men af Hensyn til Reglen i Pensionskassens Vedtægters § 19, Stk. 2, hvorefter et Medlem, der forlod sin Stilling i F. D. B., i det mindste havde Krav paa at faa udbetalt sine egne Bidrag med Renter, hvilken Regel man ønskede bevaret, toges der ogsaa det hertil fornødne Indskud for disse Funktionærer. Til Udredelse af denne Sum medgik 5.333.452,10 Kr., medens den resterende Del af Kassens Formue pr. 1. Januar 1936, 166.923,05 Kr., overførtes til F. D. B. Afdelingen som »Lønstigningsfond«.

Efter at Ordningen med A-P var traadt i Kraft, fik Funktionærerne efterhaanden udstedt Policer, hvori der var angivet forskellige Enkeltheder vedrørende Pensionsforsikringen, derunder særlig den samlede Konto pr. 1. Januar 1936, egen Konto pr. samme Dato samt Indskudet, den aarlige Præmie etc. I den nævnte Overenskomst af 29. December

1936 er der i § 7 truffet Bestemmelse om, hvorledes Afdelingens Overskud skal fordeles, derunder om Henlæggelse til Bonusfonden. Bestemmelsen fastsætter imidlertid intet om, hvorledes Midlerne fra Bonusfonden skal fordeles mellem de forsikrede Funktionærer, idet det overlades til Delegeretforsamlingen efter Indstilling af Kontrolraadet at træffe Bestemmelse om, paa hvilken Maade den Del af Bonusfonden, der skal anvendes til Forbedring af Pensionerne, skal benyttes.

Paa F. D. B.-Afdelingens Delegeretforsamling den 8. Maj 1941 vedtoges et Forslag til Ændring af Bestemmelserne i § 7. Herefter skulde Fordelingen af Bonusfonden mellem de enkelte forsikrede ske under Hensyntagen til de paagældendes Indskud pr. 1. Januar 1936 plus senere Indskud og Samlet-Konto, idet man, hvor de nævnte Indskud oversteg Samlet-Konto pr. 1. Januar 1936 (Underskudsmedlemmer) betragtede denne »Fordel« som en foruddiskonteret Bonus, saaledes at Bonus kun kunde tildeles, naar denne diskonterede Bonus var dækket. — Endvidere omfattede Forslaget forskellige andre Bestemmelser, f. Eks. om Udstedelse af Bonus-Tillægspolicer og kontant Godtgørelse for Bonus.

Sagsøgeren, Th. Thomsen, Vejle, har nu under denne Sag indstævnet Andels-Pensionsforeningen (Gensidigt Pensionsforsikringsselskab), med Paastand om, at de paa Fællesforeningen af Danmarks Brugforeningers fastansatte Personales Pensionskasses (F. D. B.-Afdelingens) Delegeretmøde den 8. Maj 1941 vedtagne Ændringer af § 7 i Overenskomst af 29. December 1936 mellem F. D. B.-Afdelingen samt Fællesforeningen for Danmarks Brugforeninger og Andels-Pensionsforeningen kendes ugyldige. Subsidiært har han nedlagt Paastand om, at Ændringerne kendes ugyldige for Bonusperioden 1941—46 og fremtidig.

Til Støtte for den principale Paastand gør Sagsøgeren gældende, at Vedtagelsen som urimelig og stridende mod velerhvervede Rettigheder er retstridig overfor ham, idet han henviser til følgende:

Da Pensionskassen i 1913 blev oprettet, fandtes der ikke noget forsikringsmæssigt Grundlag for dennes Virksomhed. Nogle af de ansatte Funktionærer, der indtraadte i Kassen, var ganske unge, medens andre allerede var godt oppe i Aarene. Der bestod saaledes allerede fra Kassens Start en betydelig Ulighed, og det var klart, at hvis Kassen skulde opfylde sine Forpligtelser overfor hele Personalet, maatte der nødvendigvis finde en vis ulige Fordeling Sted af det Overskud, der fremkom fra Aar til Aar. Denne Ulighed maatte vedblive at gøre sig gældende, idet der stadig blev ansat Funktionærer, der optoges i Pensionskassen i en høj Alder.

De af F. D. B. til Pensionskassen indbetalte særlige Beløb maa antages at være tænkt anvendt til Kassens Tab paa disse Medlemmer. Ved Ordningen i 1936 er der imidlertid sket en Opgørelse af Kassens Forpligtelser overfor hvert enkelt Medlem, hvorefter det udregnede til Forpligtelsen svarende Beløb er overført til A-P. Det viste sig da, at der var tilstrækkelige Midler til, at Kassen fuldtud skulde kunne svare til sine Forpligtelser. Efter Gennemførelsen af denne Ordning er det afgørende for Forsikringstagerens Retsforhold alene de i Forsikringspolicerne og Andels-Pensionsforeningen og F. D. B.-Afdelingens Vedtægter indeholdte Bestemmelser. Den vedtagne Fordelingsmetode fører

ved en Tilbagevenden til Begreber, der end ikke har haft nogen reel Betydning under Pensionskassens Virksomhed, til en ugrundet Berigelse for »Overskudsmedlemmerne«. Formaalet med den nu vedtagne Ordning er ad Omveje at ændre selve Pensionssatserne, et Formaal, der er ganske usagligt, naar der er Tale om at disponere over Bonus.

En Fordeling af Bonus efter disse Regler vil medføre, at de Funktionærer, som ved Overgangen til A-P. har modtaget Tilskud af Pensionskassens Midler, i lang Tid, maaske for bestandig, afskæres fra at modtage Bonus, hvilken Fordeling maa ligge udenfor den Kompetence, som er givet Delegeretforsamlingen.

Sagsøgeren har endelig anført, at der til en Vedtagelse af Delegeretforsamlingen, som rækker ud over den løbende 5 Aars Periode, maa udkræves en Majoritet, der ikke er ringere end den i Pensionskassens Vedtægt fastsatte paa $\frac{3}{4}$ af de mødte Medlemmer, og at denne Bestemmelse ikke er sket Fyldest.

De Sagsøgte har paastaaet Frifindelse, idet de har gjort gældende:

I Vedtægterne for Pensionskassen fandtes ingen Bestemmelse om Bonus; efter § 28 skulde Bestyrelsen i Tilfælde af nærmere betegnet Overskud stille Forslag til Generalforsamlingen og F. D. B. »om Anvendelse af Restbeløbet«. Heller ikke de af A-P udstedte Policer indeholder Tilsagn om Bonus.

De vedtagne Ændringer i Bonusordningen, som forøvrigt inden Vedtagelsen har været forelagt Forsikringsraadet til Udtalelse, er rimelige i Betragtning af den Ulighed, der bestod mellem de i en højere Alder ansatte Funktionærer og de øvrige, og det vilde, saafremt F. D. B.'s fastansatte Personales Pensionskasses Midler havde muliggjort det, have været fuldtud lovligt — ogsaa i Tiden før 1936 — at disponere over Midler, der ikke var paakrævet til Dækning af Pensionskrav, til særlig Fordel for de Medlemmer af Kassen, der betalte relativt langt større Pensionsbidrag end de i en højere Alder ansatte Funktionærer. Nogen ugrundet Berigelse — som paastaaet — vilde der alene kunne blive Tale om, hvis man ganske vilde bortse fra Forholdet, som det var i Tiden før Overenskomsten af 1936, hvor en Række Funktionærer ved mindre Indbetaling end de øvrige opnaaede samme Pensionsret som disse. Naar man tager Forholdene før 1936 i Betragtning, kan de af Delegeretforsamlingen vedtagne Ændringer i Bonusordningen ikke siges at være Udtryk for nogen ugrundet Berigelse for »Overskudsmedlemmerne« paa »Underskudsmedlemmernes« Bekostning. Snarere kan det siges, at »Underskudsmedlemmerne« tidligere paa »Overskudsmedlemmernes« Bekostning fik en ugrundet Berigelse, som de nu efter Delegeretforsamlingens Beslutning maa lægge fra sig. Da der ganske savnes Regler om Bonusfordeling, kan den vedtagne Ændring derfor ikke siges at være et Misbrug af Delegeretforsamlingens Kompetence.

Hvad den subsidiære Paastand angaar, er de Sagsøgte enig i, at Delegeretforsamlingens Kompetence kun gaar ud paa for en 5-aarig Periode ad Gangen at træffe Bestemmelse om Fordeling af Bonusfonden, saaledes at de ikke kan træffe Afgørelse, der binder en senere Delegeretforsamling.

I Overenskomsten af 29. December 1936 hed det i § 4 d:

»Efter Indstilling af Kontrolraadet træffer Delegeretforsamlingen hvert 5. Aar Bestemmelse om eventuel Regulering mellem Afdelingens Bonusfond og Lønstigningsfond samt Bestemmelse om, hvor stor en Del af Bonusfonden der skal anvendes til Fordeling for Femaaret. Efter Indstilling af Kontrolraadet træffer Delegeretforsamlingen Bestemmelse om, hvorledes Fordelingsbeløbet vil være at anvende,«
og i § 7 in fine:

»— — — Efter Indstilling af Kontrolraadet træffer Delegeretforsamlingen derefter Bestemmelse om, paa hvilken Maade den omhandlede Del af Bonusfonden skal anvendes til Forbedring af Pensionerne.«

Da der til en Ændring af Overenskomsten af 1936 maa udkræves Enighed mellem samtlige kontraherende Parter, og da saadant ikke er oplyst, vil Sagsøgerens principale Paastand allerede af denne Grund ikke kunne tages til Følge.

Under Hensyn til, at der ved Pensionskassens Overgang til A-P. har været tilsigtet en Ordning for Kassens Medlemmer paa forsikringsmæssigt Grundlag, findes den af Delegeretforsamlingen vedtagne Ændring af Overenskomstens § 7 angaaende Fordeling af Bonusfonden forsaavidt angaar 5 Aars Perioden 1936—41, hvortil der er Hjemmel i de nys citerede Bestemmelser, ikke at have gjort Indgreb i nogen Sagsøgeren tilkommende velerhvervet Rettighed eller at have været urimelige.

Idet Sagsøgerens subsidiære Paastand maa forstaas saaledes, at der ønskes Dom for, at Delegeretforsamlingen kun har haft Competence til at træffe Afgørelse for den forløbne 5 Aars Periode, vil der i det hele være at give Dom som nedenfor anført.

Sagens Omkostninger findes efter Omstændighederne at burde ophæves.

Nr. 210/1943. Fru **B. L. Jørgensen** og **Danmarks kommunistiske Partis Bo** (Bülow efter Ordre)

mod

Redaktør **Martin Nielsen**, Sekretær **Johannes Hansen**, Forfatter **Hans Kirk**, Journalist **Helge Larsen**, **Svend Marius Nielsen** og Kontormedhjælper **Heinrich Davidsen** (Steglich-Petersen efter Ordre).

(Spørgsmaal om Anerkendelse af de Indstævntes Fordringer som privilegerede).

(Sagen behandlet skriftligt).

Dom afsagt af Københavns Byrets Skifteafdeling den 4. Februar 1943: De af Martin Nielsen, Johannes Hansen, Hans Kirk, Helge Larsen og Svend Nielsen anmeldte Fordringer vil i Danmarks kommunistiske Partis Bo være at anerkende som privilegerede Fordringer for Tiden 15. Juni 1941 — Heinrich Davidsen fra 1. Juli—22. August s. A. med de ommeldte maanedlige Beløb og med Renter 5 pCt. p. a. fra de respektive Anmeldelsesdage. Sagens Omkostninger ophæves.

Østre Landsrets Dom af 30. Juni 1943 (V Afd.): Det under nærværende Ankesag omtvistede Skifte standses. Sagens Omkostninger for begge Retter ophæves. Der tillægges hos det Offentlige Landsretssagfører Kaj Petersen i Salær 100 Kr. og i Godtgørelse for Udlæg 10 Kr. 70 Øre.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret.

I Paadømmelsen har syv Dommere deltaget.

Appellanterne har nedlagt Paastand om, at Skiftebehandlingen fortsættes.

Det er uomtvistet, at Sammenslutningen Danmarks kommunistiske Parti er opløst ved Lov Nr. 349 af 22. August 1941 § 1, saaledes at dens Formue efter Lovens § 3 skal tages i Bevaring af det Offentlige. Dette findes efter Forholdets Natur at burde foregaa i Forbindelse med, at der ved Skifterettens Mellemkomst foranstaltes en Afvikling af Formuen paahvilende Gældsforpligtelser. Herefter vil Appellanternes Hjemvisningspaastand være at tage til Følge.

Med Hensyn til Sagens Omkostninger findes der at burde forholdes som nedenfor anført.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom ophæves, og Sagen hjemvises til fortsat Behandling ved Landsretten.

Sagens Omkostninger for alle Retter, forsaavidt angaar denne Del af Sagen, ophæves.

Der tillægges Højesteretssagfører Steglich-Petersen og Højesteretssagfører Bülow i Salær for Højesteret hver 150 Kr., der ligesom de Landsretssagfører Kaj Petersen i Salær og Godtgørelse for Udlæg for Landsretten til lagte Beløb, 100 Kr. og 10 Kr. 70 Øre, udredes af det Offentlige.

Præmisserne til Skifterettens Dom er saalydende:

Den 11. November 1941 blev Danmarks kommunistiske Partis Bo taget under Behandling af Skifteretten i Henhold til Københavns Byrets 8. Afdelings Kendelse af 23. Oktober 1941.

Proklama i Boet er udstedt den 3. December 1941 og udløb den 8. Marts 1942.

I Boet er foreløbig anmeldt 23 Fordringer, og Boet ses ikke paa det nuværende Tidspunkt at være eller blive i Stand til at dække disse.

Ved Skrivelse af 9. November 1941 har

Folketingsmand, Redaktør af Arbejderbladet Martin Nielsen anmeldt Krav paa Gage for Tiden 15. Juni—1. Oktober med 1302 Kr. 50 Øre.

Medlem af Borgerrepræsentationen, Sekretær i Danmarks kommunistiske Parti Johannes Hansen anmeldt Krav paa Gage for Tiden 15. Juni—1. Oktober med 1050 Kr.

Forfatter, Medarbejder ved Arbejderbladet Hans Kirk anmeldt Krav paa Gage for Tiden 15. Juni—1. Oktober med 875 Kr.

Medarbejder ved Arbejderbladet Helge Larsen anmeldt Krav paa Gage for Tiden 15. Juni—1. Oktober med 1085 Kr.

Medarbejder ved Arbejderbladet Svend Marius Nielsen anmeldt Krav paa Gage for Tiden 15. Juni—1. Oktober med 1050 Kr., alt som privilegerede Krav og alle med Renter 5 pCt. p. a. fra Anmeldelsens Dato den 11. November 1941.

Ved Skrivelse af 20. Juli 1942 har Kontormedhjælper Heinrich Davidsen anmeldt at have et privilegeret Krav paa Gage for Tiden Juli, August og September 1941 med 250 Kr. pr. Maaned, ialt 750 Kr. med Renter 5 pCt. p. a. fra 25. Juli 1942.

Ved et i Vestre Fængsel den 13. November 1942 afholdt Retsmøde har Landsretssagfører Carl Madsen for Martin Nielsen, Johannes Hansen, Hans Kirk, Helge Larsen og Svend Marius Nielsen — og Landsretssagfører Robert Mikkelsen for Heinrich Davidsen nedlagt endelig Paa-stand paa,

principalt at Skiftebehandlingen ophæves, subsidiært at Martin Nielsen anerkendes som privilegeret Kreditor for en maanedlig Gage af 385 Kr. — Johannes Hansen dito for en maanedlig Gage af 350 Kr. — Hans Kirk dito for en maanedlig Gage af 250 Kr. — Helge Larsen dito for en maanedlig Gage af 310 Kr. — Svend M. Nielsen dito for en maanedlig Gage af 300 Kr. og Heinrich Davidsen dito for en maanedlig Gage af 250 Kr., alle for Tiden 15. Juni—1. December 1941,

mest subsidiært at de alle anerkendes som privilegerede Kreditorer med Krav paa Gage for Tiden 15. Juni—1. Oktober 1941.

Landsretssagfører Thorball, der for sin Klient Fru B. L. Jørgensen har anmeldt privilegeret Krav for Husleje m. v., og som er anerkendt som privilegeret Kreditor for 379 Kr. 59 Øre og som simpel Kreditor for 831 Kr. 57 Øre, har protesteret mod de nedlagte Paastande og paa- staaet, at Funktionærer, der paa Grund af personlige Forhold — altsaa uden Hensyn til Arbejdsgiverens Forhold — i Henhold til de af de kompetente Myndigheder trufne Foranstaltninger vilde have været afskaaret fra at præstere den dem paa hvilende kontraktmæssige Arbejdsydelse i Tiden efter 22. Juni 1941, maa være afskaaret fra at gøre noget Krav gældende paa Løn efter dette Tidspunkt. Forsaavidt angaar de Funktionærer derimod, der alene paa Grund af Arbejdsgiverens Forhold har været afskaaret fra at udføre deres Arbejde, anerkender han Lønkravet med sædvanligt Opsigelsesvarsel.

Færdig fra Trykkeriet den 5. Januar 1944.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

87. Aargang

Højesteretsaaret 1943.

Nr. 25

Torsdag den 9. December.

Medhjælperen i Boet, Overretssagfører Bay, har nedlagt den endelige Paastand, at forsaavidt angaar de Journalister og Funktionærer ved Arbejderbladet og Danmarks kommunistiske Parti, der allerede den 22. Juni 1941 blev interneret af Politiet eller fra den Dag forgæves blev eftersøgt, kan der kun anerkendes Gage til 22. Juni 1941, da de fra denne Dag har været forhindret i at opfylde deres Arbejdsforpligtelse overfor Bladet eller Partiet. Han tilføjer, at Interneringen og Eftersøgelsen for kommunistisk Virksomhed er blevet godkendt som lovlig ved den efterfølgende Lov Nr. 349 af 22. August 1941 og ved en Række senere Højesteretskendelser.

Fordringerne Nr. 1—22 har den 14. December 1942 af Politiet været forelagt for Formanden for Danmarks kommunistiske Parti, Folketingsmand Aksel Larsen, der har udtalt, at de ansattes Krav bør anerkendes som privilegerede Fordringer med det fulde Beløb, hvorhos han har anført, at han ikke har nogen Bemærkninger at gøre til de enkelte anmeldte Fordringer.

Til Støtte for deres Paastand har Sagsøgerne bl. a. anført, at Skiftebehandlingen bør standses, da § 3 i Lov Nr. 349 af 22. August 1941 kun hjemler Ret til at tage Effekterne i Bevaring af det Offentlige. Effekterne maa bero, indtil Loven ophører, og normale Forhold igen foreligger. Skifteretten kan kun optræde i Henhold til en Begæring om Konkursbehandling, og en saadan foreligger ikke. De forbeholder sig at gøre Erstatningsansvar gældende.

Iøvrigt er selve Loven ugyldig, ligesom samtlige Love siden 22. Juni 1941, vedtaget af Rigsdagen, er ugyldige, idet man har interneret Folketingsmand Martin Nielsen og forhindret Partiets to andre Medlemmer af Tinget fra at give Møde i Tinget, da de i paakommende Tilfælde vilde blive anholdt; følgelig har Tinget ikke siden været beslutningsdygtigt.

Man kan ikke paaberaabe sig Nødretten i det foreliggende Tilfælde, da denne alene gælder indenfor Civilretten og ikke indenfor Forfatningsretten. Højesterets Kendelse, der ikke er afsagt af Højesteret som saadan, men af Kæremaalsudvalget, kan i det foreliggende Tilfælde ikke være bindende.

Til Støtte for den subsidiære Paastand anfører de bl. a., at de ikke er blevet opsagt, og at deres Arbejde er ophørt af en dem utilregnelig

Aarsag. Alt det foranførte medførte, at de ikke kunde antage, at Retten vilde godkende Interneringerne, hvorfor de forventede kort efter at blive frie Borgere igen, der kunde fortsætte deres Gerning. De maa derfor paastaa, at de tidligst kunde opsiges med 3 Maaneders Varsel fra den 1. i Maaneden, regnet fra det Tidspunkt, hvor Loven med paafølgende Kendelser godkendte den fortsatte Internering, aller mest subsidiært med 3 Maaneders Varsel fra den 1., regnet fra Interneringens Begyndelse den 22. Juni 1941.

Som anført i Begyndelsen af Dommen er Boet taget under Behandling i Medfør af Københavns Byrets 8. Afdelings Kendelse, hvilken Kendelse ikke blev paaanket.

Den 11. December 1941 blev A/S Cleas Bo taget under Skiftebehandling i Medfør af samme Afdelings Kendelse. Denne Kendelse blev paaanket, og Højesteret har ved sin Kendelse af 6. Maj 1942 statueret, at A/S Clea Handelskompagnis Bo vil kunne tages under Skiftebehandling ved Københavns Byret. I Præmisserne er bl. a. anført, at kommunistiske Foreningers og Sammenslutningers Eksistens er ophørt ved Ikrafttræden af Lov Nr. 349 af 22. August 1941.

Da Boet først kom under Behandling den 11. November 1941, var der fra Boets Side ingen Grund til at foretage nogen Opsigelse, og det er sikkert rigtigt, at en saadan ikke er foretaget af andre.

Da Politiet overfor Skifteretten har oplyst, at der ingen Bøger er forefundet, der kunde give Oplysning om Bladets eller Partiets økonomiske Forhold, anerkender Skifteretten, at de anmeldte Fordringshavere har haft de af dem angivne Gager. Gagerne maa anses for rimelige, og ingen har protesteret mod Størrelsen.

Formanden for Partiet, Folketingsmand Aksel Larsen, har som tidligere omtalt anerkendt de ansattes Krav som privilegerede Krav med deres fulde Beløb og har ingen Bemærkninger haft at gøre til de øvrige anmeldte Fordringer, men da Boet — i alle Tilfælde for Tiden — er ude af Stand til at dække samtlige anmeldte Fordringer, og det ikke er udelukket, at der vil blive anmeldt flere, muligvis ogsaa privilegerede Fordringer, er det nødvendigt for Skifteretten at tage Stilling til Fordringernes Størrelse og Rækkefølge i Relation til Boet.

Det skal herved bemærkes, at de Fordringer, der er anmeldt af Funktionærer og Medarbejdere, der ikke er interneret eller eftersøgt, er godkendt som privilegerede Krav med de anmeldte Beløb.

Martin Nielsen, Johannes Hansen, Hans Kirk og Svend Nielsen blev alle anholdt den 22. Juni 1941, Helge Larsen den 28. Oktober 1941 og Heinrich Davidsen den 24. Juni 1942, men begge de sidstnævnte var efterlyst fra den 22. Juni 1941. Samme Dag blev Arbejderbladet standset.

Den 22. Juni 1941 blev følgelig samtlige de i denne Sag omhandlede Fordringshavere faktisk afskaaret fra at udføre deres Arbejde, men samtidig blev ogsaa Arbejdsgiveren — nu nærværende Bo — afskaaret fra at fortsætte sin Virksomhed. Der fandt ingen Opsigelse Sted af Fordringshaverne, og der blev ingen Ordning truffet Parterne imellem, skønt begge fra den angivne Dato var ude af Stand til at opfylde den mellem dem indgaaede Kontrakt. Ifølge det oplyste skyldtes dette bl. a., at alle Parter ansaa Interneringen for at være af en midlertidig Karakter.

Selv om Fordringshaverne iøvrigt maatte have Krav paa 3 Maaneders Opsigelse, taler saaledes meget for, at de i Relation til Boet kun kunde gøre Krav paa Gage til 22. Juni 1941 og da som privilegerede Kreditorer, men Forholdet Parterne imellem er efter det for Retten oplyste blevet stillet i Bero, hvilket maa faa Betydning for begge Parterers Stilling ved Opgørelsen dem imellem.

Ved Loven af 22. August 1941 og de efterfølgende Kendelser maatte det imidlertid blive klart for alle Parter, at der ikke vilde blive givet dem Lejlighed til at fortsætte deres Virksomhed, og Kontrakterne maa derfor fra denne Dag anses for ophørt, uden at nogen af Parterne efter Omstændighederne kan gøre Krav paa hinanden. De under nærværende Sag omhandlede Fordringshavere vil derfor i Relation til Boet kun kunne gøre Krav paa Gage for Tiden 15 Juni—22. August 1941, Heinrich Davidsen fra 1. Juli—22. August 1941, alle med Renter som paastaet.

Sagens Omkostninger ophæves.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom, der er afsagt den 4. Februar 1943 af Københavns Byrets Skifteafdeling I, paastaas af Appellanterne, 1) Redaktør Martin Nielsen, 2) Sekretær Johannes Hansen, 3) Forfatteren Hans Kirk, 4) Journalist Helge Larsen, 5) Svend Marius Nielsen og 6) Kontormedhjælper Heinrich Davidsen, hvem der den 15. April 1943 er meddelt fri Proces under Indankningen, ændret i Overensstemmelse med de af dem for Skifteretten nedlagte Paastande.

Indstævnte 1), Fru B. L. Jørgensen, paastaar Dommen forandret derhen, at Appellanternes Krav om Løn i Tiden efter den 22. Juni 1941 ikke anerkendes.

Indstævnte 2), Danmarks kommunistiske Partis Bo, nedlægger Paastand som Indstævnte 1).

Subsidiært paastaar de Indstævnte Stadfæstelse.

Som nærværende Ret maa forstaa Lov Nr. 349/1941 § 3, giver den efter sin Ordlyd — »Den Formue, der maatte tilhøre — — — samt — — — Arkiv, Protokoller o. lign. vil være at tage i Bevaring af det offentlige.« — ikke Hjemmel til at foretage nogen egentlig Skiftebehandling, og da der ej heller iøvrigt findes Grundlag for saadan Behandling, vil den Retten forelagte Skiftedisput, som Boet foreligger, være at afgøre derhen, at der gives Dom til Skiftets Standsning.

Sagens Omkostninger for begge Retter vil efter Omstændighederne være at ophæve.

Der vil hos det Offentlige være at tillægge den for Appellanterne for Landsretten beskikkede Sagfører, Landsretssagfører Kaj Petersen, i Salær 100 Kr. og i Godtgørelse for Udlæg 10 Kr. 70 Øre.

Fredag den 10. December.

Nr. 24/1943. Depotejer **Svend Larsen** (Richter)
m o d

Fru **Eva Meyer Larsen**, f. Larsen (Overretssagf. Knud Jespersen).
(Spørgsmaal om Anerkendelse af Indstævnte som Datter af Appellantens Fader).

Østre Landsrets Dom af 26. November 1942 (IV Afd.): Sagsøgte, Fru Eva Meyer Larsen, f. Larsen, bør for Tiltale af Sagsøgeren, Depotejer Svend Larsen, i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger betaler Sagsøgeren til Sagsøgte med 300 Kr. inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.
I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret har Appellanten paastaaet Indstævnte tilpligtet at anerkende, at Fællesboet efter afdøde Depotejer Hans Larsen, Glostrup, og tidligere afdøde Ægtefælle, Fru Ellen Larsen, f. Meyer, opgøres saaledes, at Appellantens Arvepart udgør ¹⁰/₂₄ af Boets samlede Formue.

Forsaavidt fhv. Politibetjent Amorsen for Landsretten har forklaret, at han »allerede dengang havde Indtryk af, at der bestod et gammelt Bekendtskab mellem Barnets Moder og Ølhandler Larsen«, og forsaavidt Frøkerne Gerda og Thora Meyer for Landsretten har forklaret, »at de gik ud fra som en Selvfølge, at det var Ølhandler Larsen, der var Fader til Sagsøgte, ligesom de havde det Indtryk, at han hjalp deres Søster med Penge«, har Amorsen senere som Vidne forklaret, at han ikke mener at have udtalt sig saaledes, og at han i hvert Fald intet ved herom, og Frøkerne Meyer senere som Vidner forklaret, at de ikke ved noget om, hvorvidt Larsen havde hjulpet deres Søster med Penge, og at de ikke havde nogen begrundet Mening om, hvem der var Fader til Indstævnte.

Otte Dommere finder, uanset de saaledes ændrede Forklaringer, at Appellanten ikke har opfyldt den ham i dette Forhold paahvilende særlige Bevisbyrde og vil herefter stadfæste Dommen. Sagens Omkostninger vil de paalægge Appellanten at betale til Indstævnte med 400 Kr.

Efter alt foreliggende, derunder ogsaa de for Højesteret tilvebragte nye Oplsninger, finder een Dommer det efter Omstændighederne tilstrækkeligt godtgjort, at Indstævnte ikke kan anses for at være Datter af afdøde Depotejer Hans Larsen, idet denne først lærte Indstævntes Moder, hans senere Hustru, at kende flere Aar efter Indstævntes Fødsel. Denne Dommer voterer som en Følge heraf for at tage Appellantens Paastand til Følge.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Depotejer Svend Larsen, til Indstævnte, Fru Eva Meyer Larsen, f. Larsen, med 400 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Sagsøgte, Fru Eva Meyer Larsen, f. Larsen, fødtes den 28. April 1920 udenfor Ægteskab. Hun blev døbt den 15. August s. A. i Birkerød Kirke med Navnet Eva Meyer. Barnets Moder var ugift Ellen Nicoline Meyer, men i Forældrerubrikken opførtes kun: Ugift Nr. 701 B.

Den 13. Maj 1926 indgik Ellen Nicoline Meyer Ægteskab med Ølhandler (Depotejer) Hans Larsen, Glostrup, der tidligere havde været gift, men hvis Hustru, Fru Ingrid Larsen, var afgaaet ved Døden i September 1925. I det tidligere Ægteskab var der en Søn, Svend Larsen, født 27. November 1912, der er Sagsøger i nærværende Sag.

I 1934 foretog Ølhandler Hans Larsen Anmeldelse til Ministerialbogen i Birkerød i Medfør af Lov Nr. 130, 27. Maj 1908 § 11, saaledes at der tillagdes Sagsøgte Familienavnet Larsen som Larsens Steddatter.

Den 31. August 1940 afgav Ølhandler Larsen og dennes Hustru imidlertid følgende Erklæring:

»Vi, underskrevne Depotejer Hans Larsen og Hustru Ellen Nicoline Larsen, f. Meyer — — — erklærer herved paa Tro og Love og under Eds Tilbud overfor Notarius publicus — — — at Jeg, Hans Larsen, er Fader til vort Fællesbarn: Eva Meyer Larsen, f. 28. April 1920, altsaa før vort Ægteskab — — — og at Barnet derfor er vort Ægtebarn i Medfør af Danske Lov 5—2—32. — Nærværende Erklæring afgives i Anledning af, at der aldrig har været optaget Bidragsresolution, og der derfor ikke findes nogen egentlig Tilkendegivelse af Paterniteten udover, at Barnet er opdraget i vort Hjem, endvidere grundet paa, at man ved en Fejltagelse i sin Tid har foretaget Rettelse i Kirkebogen i Medfør af Lov Nr. 130 af 27. Maj 1908 § 11.«

Under 20. September 1940 indgaves der Ansøgning til Justitsministeriet om Rettelse i Kirkebogen i Overensstemmelse hermed, i hvilken Anledning der den 12. November 1940 optoges Forhør i Københavns Amts søndre og Amager Birks Ret for Straffesager. Af Udskriften anføres:

»Fremstod som Vidne Depotejer Hans Larsen, der foreholdtes Vidneansvaret. Han erklærede, at der for ham ingen Tvivl er om, at han er Fader til det af hans nuværende Hustru den 28. April 1920 fødte Barn. Han var paa det Tidspunkt gift med Ingrid Larsen, født Hansen.

Fremstod som Vidne Fru Ellen Nicoline Larsen, der foreholdtes Vidneansvaret. Hun erklærede, at hun i Barnets Avlingstid kun havde staaet i Forhold til sin nuværende Mand, saaledes at ingen andre end han kan være Fader til Barnet.

Begge Vidner vedstod Erklæringen — — —«

Kirkeministeriet foranledigede derefter den fornødne Rettelse i Ministerialbogen foretaget, saaledes at der i Forældrerubrikken blev anført Ølhandler Hans Larsen og Hustru Ellen Nicoline Meyer, og saaledes at den i Henhold til § 11 i Loven af 1908 foretagne Tilføjelse blev slettet.

Samtidig med Afgivelsen af Erklæringen af 31. August 1940 oprettede Ægtefællerne Larsen Testamente, indeholdende bl. a. følgende Bestemmelse: — — —

»2.

Naar en af os til sin Tid maatte afgaa ved Døden, bestemmer vi følgende:

A. Saafremt jeg, Hans Larsen, maatte blive den længstlevende, er jeg berettiget til at hensidde i uskiftet Bo med mine to Livsarvinger, 1) af 1ste Ægteskab Chauffør Svend Larsen — — — 2) af 2det Ægteskab Eva Meyer Larsen — — — Naar jeg derefter afgaar ved Døden, bestemmer vi, at nævnte Eva Larsen skal arve mest muligt efter Lovgivningens Regler, idet vi benytter vor Testationsret til Fordel for hende.

B. Saafremt Fru Ellen Nicoline Larsen maatte blive den længstlevende, bestemmer vi, at hun skal arve mest muligt efter Lovgivningens Regler, idet vi benytter vor Testationsret til Fordel for hende, ligesom hun skal være berettiget til at hensidde i uskiftet Bo med vort Fællesbarn, Eva Larsen. — — —«

Fru Larsen afgik ved Døden den 5. April 1941, 51 Aar gammel, og Ølhandler Larsen den 9. December s. A., 63 Aar gammel. Boet behandlede af Landsretssagfører Frode Viltøft som executor testamenti.

I en den 31. August 1942 afholdt Skiftesamling paastod Sagsøgeren Boet opgjort, som om Sagsøgte ikke var Datter af Ølhandler Larsen, hvorimod Sagsøgte paastod Boet opgjort efter Testamentet. Eksekutor erklærede, at de for ham producerede Bevisligheder ikke gav ham Anledning til at opgøre Boet anderledes end i Testamentet fastsat.

Under nærværende, ved Stævning af 2. Oktober 1942 anlagte Sag, har derefter Sagsøgeren nedlagt Paastand paa, at Sagsøgte tilpligtes at anerkende, at hun ikke er Datter af afdøde Depotejer Hans Larsen, Glostrup, og at Boet efter denne og tidligere afdøde Ægtefælle, Fru Ellen Larsen, f. Meyer, opgøres i Overensstemmelse hermed, saaledes at Sagsøgerens Arvepart udgør $\frac{10}{24}$ af det samlede Bos Formue.

Lis er denuncieret for Landsretssagfører Viltøft som Boets Eksekutor.

Sagsøgeren gør til Støtte for sin Paastand om, at Sagsøgte ikke er Datter af Ølhandler Larsen, gældende, at hans Fader slet ikke kendte sin senere Hustru, dengang Barnet blev født, men først traf hende flere Aar efter. Det er fhv. Politibetjent Mads Christian Amorsen, der er Fader til Sagsøgte. At Sagsøgte ikke er Datter af Ølhandler Larsen fremgaar da ogsaa af, at det først var mange Aar efter Indgaaelsen af sit Ægteskab med Sagsøgtes Moder, at han gik med til at tillægge Sagsøgte sit Familienavn i Medfør af Lov Nr. 130 af 27. Maj 1908, og i selve denne Fremgangsmaade ligger, at han ikke kan være eller kan have anset sig for at være Barnets Fader, da han ellers ikke vilde have udgivet sig for kun at være Barnets Stedfader. Afgivelsen af Erklæ-

ringen af 31. August 1940 i Forbindelse med Oprettelsen af Testamentet havde som eneste Formaal i saa vidt Omfang som muligt at gøre Sagsøgeren arveløs. Erklæringen maa ses paa denne Baggrund, og dens Indhold er ikke rigtigt. Naar Ellen Nicoline Larsen i Forhøret den 12. November 1940 har udtalt, at hun i Barnets Avlingstid kun havde staaet i Forhold til Ølhandler Larsen, er dette positivt usandt, idet hun paa dette Tidspunkt stod i Forhold til fhv. Politibetjent Amorsen, der efter det tidligere anførte er Fader til Barnet. Men er hendes Forklaring paa et saa afgørende Punkt usand, kan den ligesaavel være det iøvrigt og dermed ogsaa den Forklaring, der er afgivet af hendes, af hende paavirkede Ægtefælle.

Sagsøgte paastaar sig frifundet og henviser i saa Henseende til, at hun maa henholde sig til det i Erklæringen af 31. August 1940 udtalte, og dette saa meget desto mere som dennes Indhold er vedstaaet i et indenretligt Forhør.

Sagsøgeren har som Part forklaret, at hans afdøde Fader til ham i sin Tid havde sagt, at det var Amorsen, der var Fader til Sagsøgte, ligesom han som Vidner har ført Vognmand Edvard Steffensen og Murerarbejdsmand Anders Olsen, der begge som boende paa Egnen og gode Bekendte af Ølhandler Hans Larsen har forklaret, at denne slet ikke kendte sin senere Hustru, da denne flere Aar efter Barnets Fødsel fik Forretning derude; hun fortalte tværtimod, at det var Amorsen, der var Fader til Barnet.

Fhv. Kommunalærer Edvard Hansen har ligeledes som Vidne forklaret, at Ølhandler Larsen ved en nærmere angivet Lejlighed i 1. Halvdel af November 1939 ganske uopfordret udtalte, at Eva (d. v. s. Sagsøgte) ikke var hans Barn.

Sagsøgeren har endvidere ført fhv. Politibetjent Amorsen som Vidne. Denne indrømmer, at han flere Gange har haft Samleje med Ellen Meyer i Avlingstiden, og at hun til ham har udtalt, at han vist var Fader til Barnet, hvad Vidnet dog ikke har troet rigtig paa, da han tog de fornødne Sikkerhedsforanstaltninger. Han har aldrig betalt Underholdsbidrag, men han har betalt Barnets Moder 50 Kr. Han havde allerede dengang Indtryk af, at der bestod et gammelt Bekendtskab mellem Barnets Moder og Ølhandler Larsen.

Frøknerne Gerda og Tove Meyer, der er Søstre til Sagsøgtes afdøde Moder, har begge som Vidner forklaret, at de gik ud fra som en Selvfølge, at det var Ølhandler Larsen, der var Fader til Sagsøgte, ligesom de havde det Indtryk, at han hjalp deres Søster med Penge. Frk. Gerda Meyer har nærmere forklaret, at hun saa Larsen første Gang, vistnok i Juni 1920, da hun og Barnets Moder skulde ud til Børnehjemmet i Birkerød, hvor Barnet da var anbragt. Larsen tog da med, og de kørte derud i Bil. Dette var i alt Fald inden Barnet blev døbt den 15. August 1920. Senere har Larsen udtrykkelig sagt, at han var Fader til Barnet.

Endelig har Landsretssagfører Viltoft, der har været Sagfører for Ølhandler Larsen siden Begyndelsen af Aaret 1940, som Vidne erklæret, at han ved Oprettelsen af Dokumenterne af 31. August 1940 ikke var i Tvivl om, at det var rigtigt, at Larsen var Fader til Sagsøgte, ligesom

Vidnet har forklaret, at Larsen til ham havde fortalt, at han havde betalt Bidrag til Barnet fra dets Fødsel, og at dette skete ganske frivilligt.

Som Sagen herefter foreligger oplyst, vil der ikke kunne gives Sagsøgeren Medhold i hans Paastand, hvorved bemærkes, at der ikke er noget ejendommeligt i, at afdøde Larsen af Hensyn til, at han var gift, og at hans daværende Hustru først døde i 1925, paa sin Hjemegn gerne vilde fremkalde det Indtryk, at han intet kendte til Barnets Moder, og ligeledes gerne saa, at fhv. Politibetjent Amorsen blev betragtet som Barnets Fader, medens Larsen ikke havde nogen Grund til at skjule det virkelige Forhold overfor Medlemmer af Familien Meyer, der alle boede i København.

Sagsøgte vil herefter være at frifinde, hvorhos Sagsøgeren vil have at tilsvare hende Sagens Omkostninger med 300 Kr.

M a n d a g d e n 13. D e c e m b e r .

Nr. 54/1942. **Grosserer S. Kongebro-Hansen (Svane)**

m o d

Repræsentant Ernst Pedersen (Gelting).

(Betaling af et Provisionsbeløb).

Sø- og Handelsrettens Dom af 5. Februar 1942: Sagsøgte, Grosserer S. Kongebro-Hansen, bør til Sagsøgeren, Repræsentant Ernst Pedersen, inden 15 Dage fra denne Doms Afsigelse betale 2500 Kr. med Renter 6 pCt. p. a. fra den 17. Oktober 1941, til Betaling sker, samt Sagens Omkostninger med 300 Kr.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Sø- og Handelsretten.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Parterne er enige om, at det i Almindelighed maatte være en Forudsætning for Indstævntes Krav paa Provision, at vedkommende Handel blev effektueret, og der er ikke Holdepunkter for at antage, at denne Forudsætning blev opgivet i Forbindelse med Skrivelsen af 11. September 1941, hvorved Provisionens Størrelse blev fastsat til kun at udgøre 5 pCt. Herved bemærkes, at Indstævnte ikke har paapeget noget Grundlag for sit oprindelige Krav om, at der tilkom ham 10 pCt. Naar Handlen ikke blev effektueret, maa det efter de foreliggende, til Dels efter Dommens Afsigelse tilvejebragte Oplysninger, antages at skyldes bl. a. den Omstændighed, at Indstævnte, som overfor Appellanten havde forpligtet sig til i hvert Fald at medvirke til Fremskaffelsen af det til Bleernes Forarbejdning fornødne Stof, intet foretog sig i saa

Henseende, og Appellantens Paastand om Frifindelse findes derfor allerede som Følge heraf at maatte tages til Følge.

Sagens Omkostninger for begge Retter findes Indstævnte at burde betale til Appellanten med 600 Kr.

Thi kendes for Ret:

Appellanten, Grosserer S. Kongebro-Hansen, bør for Tiltale af Indstævnte, Repræsentant Ernst Pedersen, i denne Sag fri at være.

Sagens Omkostninger for begge Retter betaler Indstævnte til Appellanten med 600 Kr. inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afgivelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under nærværende Sag paastaar Sagsøgeren, Repræsentant Ernst Pedersen, Sagsøgte, Grosserer S. Kongebro-Hansen, dømt til at betale 2500 Kr. med Renter 6 pCt. p. a. fra Stævningens Dato, den 17. Oktober 1941.

Sagsøgte paastaar Frifindelse, subsidiært Frifindelse for Tiden.

Under Domsforhandlingen har Sagens Parter og Kontorassistent Børge Holte samt Frk. Aase Frederiksen afgivet Forklaring.

Sagsøgeren giver følgende Sagsfremstilling:

Sagsøgeren har som Repræsentant for Sagsøgte skaffet denne en Ordre fra Medicinal-Nævnet paa 50.000 Stykker Bleer af Celluld for en samlet Købesum af 100.000 Kr. Ifølge Aftale mellem Parterne skulde Sagsøgeren herfor oppebære Halvdelen af Sagsøgtes Fortjeneste, der blev anslaaet til ca. 20.000 Kr., altsaa ca. 10.000 Kr. Ordren blev bekræftet ved Sagsøgtes Skrivelse af 5. September 1941. Da der opstod Strid mellem Parterne om Provisionens Størrelse, henvendte Sagsøgeren sig til Sagfører. Denne afkrævede ved Skrivelse af 9. September 1941 Sagsøgte Provisionen, ca. 10.000 Kr.

Sagsøgte forhandlede derefter pr. Telefon med Sagføreren, og den 11. September tilskrev han denne saaledes:

»Jeg sender hermed en Check, stor: Kr. 2775,83, til Udligning af mit Mellemværende med Repræsentant Hr. Ernst Petersen, saaledes at Kr. 275,83 hidrørende fra Provision af de til A/S Wessel & Vett leverede Varer. Resten, Kr. 2500,00, vil være til Hr. Ernst Petersens Raadighed d. 11. Oktober 1941.«

Sagsøgte har senere vægret sig ved at betale de resterende 2500 Kr., hvorfor Stævning er udtaget for dette Beløb.

Sagsøgte begrunder sin Frifindelsespaastand med, at Ordren kun blev bekræftet under Hensyn til Sagsøgerens Tilsagn om, at han kunde fremskaffe det nødvendige Stof til Bleernes Fremstilling.

Der har aldrig været givet Sagsøgeren Tilsagn om Halvdelen af Fortjenesten, hvilket ogsaa vilde være urimeligt, da Sagsøgte skulde have Risikoen ved hele Handlen: Køb af Stoffet, der vilde koste ca.

78.000 Kr., skære, sy og pakke det m. v. Sagsøgeren fik kun 5 pCt. i Provision af de Ordre, som han skaffede Sagsøgte.

Sagsøgte Tilbud af 11. September 1941 har ogsaa til Forudsætning, at Sagsøgeren skaffede Stoffet.

Det har været umuligt for Sagsøgte at fremskaffe Stoffet.

Sagsøgte henviser herom til Skrivelse af 11. December 1941 fra De danske Bomuldsvæverier A/S, hvori udtales, at Sagsøgte har henvendt sig om Køb af 37.500 Meter Celluldstof til Blelærred, men at Ordren har maattet afslaaes af Hensyn til Raastofsituationen.

I Skrivelse af 8. Januar 1942 udtaler Tekstilforeningen, at der ifølge de af Vareforsynings-Direktoratet udstedte Produktionsforordninger skulde være Mulighed for Effektivering af Ordren, men at det under Hensyn til de knappe Forsyninger med Garn formentlig vil være yderst vanskeligt for ikke at sige umuligt for Tiden at faa placeret en Ordre af den omhandlede Størrelse hos noget Bomuldsvæveri.

Sagsøgeren har under Domsforhandlingen bestridt, at han har givet Sagsøgte Tilsagn om at fremskaffe Stoffet eller stillet dette i Udsigt. Han raadede Sagsøgte til at købe Stoffet hos Grossisterne, men Sagsøgte vilde aftage direkte fra Fabrik for at tjene mere. Sagsøgeren udtalte, at det vilde være vanskeligt at faa Stoffet direkte fra Væverierne, men Sagsøgte svarede, at det kunde han sagtens ordne, han havde lagt Beslag paa alt Stof i Landet.

Partiet skulde leveres med 10.000 Bleer maanedlig. Sagsøgeren havde først affattet Stadfæstelsesskrivelsen af 5. September 1941 saaledes, at Septemberleveringen kunde fordeles over de følgende Maaneder, men Sagsøgte rev Skrivelsen i Stykker og lod den affatte saaledes, at en eventuel Difference for September Maaned skulde udlignes i Oktober.

Sagsøgeren har aldrig haft under 10 pCt. i Provision, med mindre Prisen var særlig billig. Da Sagsøgte kun vilde give ham 5 pCt. for Ordren, gik han til Sagfører.

Der har ikke været Tale om, at Sagsøgeren skulde skaffe Stoffet. Sagsøgeren talte i Slutningen af September Maaned med Sagsøgte. Denne sagde da, at han havde faaet Stoffet for 1 Kr. 39 Øre, og at han havde lavet en mægtig Handel.

Sagsøgte bestrider i det hele Sagsøgerens Forklaring. Sagsøgte har under Domsforhandlingen forklaret, at han, da Sagsøgeren viste ham Ordren, nægtede at acceptere den, da Stoffet ikke kunde skaffes. Sagsøgeren sagde da, at han vidste, hvor Stoffet var, hvorefter Sagsøgte accepterede.

Sagsøgte har senere foreholdt Sagsøgeren, at han skulde skaffe Stoffet, hvortil denne svarede, at han gjorde, hvad han kunde.

Sagsøgte vilde ikke købe fra Grossist for ikke at gøre sig skyldig i Kædehandel.

Overretssagfører Anker-Jensen, der førte Forligsforhandlingerne med Sagsøgte pr. Telefon, har forklaret, at Sagsøgte tilbød at betale 5 pCt. i Provision, saaledes at 2500 Kr. betaltes straks og 2500 Kr. 1 Maaned efter. Der blev ikke fra Sagsøgte Side talt om Vanskeligheder ved at skaffe Stof eller i det hele taget noget Forbehold.

Sagsøgte Kontorassistent, Børge Holte, har forklaret, at Sagsøgte, da han drøftede Ordren med Sagsøgeren, sagde, at han ikke kunde skaffe Stof. Sagsøgeren sagde da, at han mente at kunne skaffe det. Sagsøgte sagde da, at hvis Sagsøgeren kunde skaffe Stoffet, vilde han akceptere.

Sagsøgeren vilde have Halvdelen af Fortjenesten, men Sagsøgte nægtede dette, da han skulde financiere.

Som det fremgaar af det foranstaaende, har der ikke kunnet tilvejebringes Overensstemmelse mellem Parternes Forklaringer.

Retten finder herefter at maatte lægge Sagsøgte Skrivelse af 11. September 1941 til Grund ved Sagens Afgørelse. I denne Skrivelse forpligter Sagsøgte sig til uden noget som helst Forbehold at erlægge det paastævnte Beløb inden den 11. Oktober 1941, skønt han efter det Standpunkt, som han har indtaget under Sagen, havde al Anledning til at tage Forbehold med Hensyn til Sagsøgerens Pligt til Fremskaffelse af Stoffet eller Vanskelighederne herved, hvorved fremhæves, at der skulde leveres over 5 Maaneder efter Skrivelsens Dato.

Med Hensyn til Umuligheden af at fremskaffe Stoffet bemærkes, at Sagsøgte ikke har ført fornødent Bevis herfor. Saadant Bevis kan ikke anses indeholdt i de af Sagsøgte fremlagte Skrivelser, dels under Hensyn til disses sene Tidspunkt, dels under Hensyn til disses Indhold, der bl. a. ikke tager Standpunkt til Partiets Fremskaffelse gennem en Deling mellem flere Fabrikker og over hele Leveringsperioden.

Der vil herefter være at give Dom efter Sagsøgerens Paastand, og Sagsøgte maa betale Sagens Omkostninger med 300 Kr.

Nr. 548/1942. **Københavns Magistrats I Afdeling** (Svane)

m o d

Enkefru **Marie Kristine Meyer** (Bang efter Ordre).

(Spørgsmaal om Nødvendigheden af Næringsbevis for en af Indstævnte drevet Virksomhed).

Østre Landsrets Dom af 17. November 1942 (II Afd.): Sagsøgte, Københavns Magistrats I Afdeling, bør anerkende, at der til Sagsøgerindens Næringsvirksomhed med Tilberedning af Madvarer til Forsendelse ud af Huset ikke udkræves Næringsbrev. Sagens Omkostninger ophæves. Der tillægges den for Sagsøgerinden, Enkefru Marie Kristine Meyer, beskikkede Sagfører, Overretssagfører J. L. Cohen, i Salær og Godtgørelse for Udlæg henholdsvis 80 Kr. og 7 Kr. 50 Øre, der udredes af det Offentlige.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.
I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.
Otte Dommere bemærker følgende:

Da den Omstændighed, at Indstævnte har benyttet et Bud til Udbringning af den af hende selv forfærdigede Middagsmad, ikke kan bevirke, at hendes Virksomhed — i det Omfang, hvori den efter Beværterlovens § 1, Stk. 6, vilde udkræve Næringsbrev — falder udenfor Næringslovens § 25, vil Dommen være at stadfæste.

Med Hensyn til Sagens Omkostninger forholdes som nedenfor anført.

Een Dommer bemærker, at da Virksomheden ifølge Loven bestaar i Tilberedelse af Madvarer til Forsendelse ud af Huset, maa Medvirken til Udbringelsen af Varerne anses som et væsentlig Led i Virksomheden og stemmer derfor for at tage Appellantens Paastand til Følge, idet den Omstændighed, at Størstedelen af Varerne sælges til faste Kunder, efter denne Dommers Opfattelse ikke kan føre til andet Resultat.

Der vil være at give Dom efter Stemmemflertallet.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

I Salær for Højesteret til Højesteretssagfører Bang samt i Salær til Overretssagfører Cohen for Møde i Byretten under Vidneførsel betaler Appellanten, Københavns Magistrats I Afdeling, henholdsvis 150 Kr. og 25 Kr. inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under nærværende Sag har Sagsøgerinden, Enkefru Marie Kristine Meyer, hvem der er meddelt fri Proces, paastaet Sagsøgte, Københavns Magistrats I Afdeling, dømt til at anerkende, at der til Sagsøgerindens Næringsvirksomhed med Tilberedning af Madvarer til Forsendelse ud af Huset ikke udkræves Næringsbrev.

Sagsøgte har paastaet sig frifundet.

Sagsøgerindens den 26. Marts 1941 afdøde Mand, Skibsfører Kristian Frederik Meyer, havde i 1921 løst Borgerskab som Detailhandler. Han opgav imidlertid i 1937 at drive Detailhandel, hvorefter han og Sagsøgerinden etablerede et Middagskøkken, som de først drev i Fællesskab, og som Sagsøgerinden har videreført efter hans Død.

Den af Sagsøgerinden og hendes Mand saaledes drevne Næring var indtil Ikrafttrædelsen af Lov Nr. 129 af 15. Marts 1939 fri Næring. Ved nævnte Lovs § 1, Stk. 6, bestemtes det, at der til den paagældende Nærings Udøvelse fremtidig udkræves Næringsbevis, men i Henhold til § 2, Stk. 2, i Handelsministeriets Bekendtgørelse Nr. 437 af 15. December 1939 blev der meddelt Manden Tilladelse til at fortsætte Virksomheden som hidtil.

Efter at det for Handelsministeriet var oplyst, at Sagsøgerinden har fortsat Virksomheden, men i denne benyttede et Bud til Udbringning af

Varerne, medens der ikke ved Tilberedningen af disse anvendtes fremmed Medhjælp, udtalte Handelsministeriet i Skrivelse af 24. April 1942:

»— — — at Ministeriet med Magistraten er enig i, at det i Virksomheden anvendte Bud maa anses som Medhjælp i den paagældende Næringsvirksomhed, og at der til denne derfor udkræves Næringsbrev som Tilvirker af Husholdningsvarer til Fortæring — — — dog at Spørgsmaalets endelige Afgørelse henhører under Domstolene.«

Sagsøgerinden har anført, at Virksomheden omfatter Tillavning af Middagsmad til 20 à 25 Personer, fordelt paa 14 Husstande, og at der til Udbringning af Varerne anvendes et Bud, som intet har med Madens Tilberedning at gøre, og som ved Udbringning af Varerne er beskæftiget i 1 à 1½ Time daglig, hvorfor han oppebærer en Løn af 8 Kr. ugentlig. Hun mener ikke, at dette Forhold kan anses som Benyttelse af fremmed Medhjælp i Virksomheden.

Magistraten har anført, at Benyttelsen af et Bud sprogligt maa anses som Benyttelse af Medhjælp i Virksomheden, hvorhos den har anført, at det vil være ugørligt at føre nogen som helst Kontrol med de Virksomheder, som efter Loven ikke maa benytte fremmed Medhjælp, dersom ikke ogsaa Budhjælp anses som Medhjælp i Virksomheden.

Under de foreliggende Omstændigheder findes den af Sagsøgerinden benyttede Budassistance ikke at kunne anses som Benyttelse af fremmed Medhjælp i hendes Næringsvirksomhed, og der vil derfor være at give Dom efter Sagsøgerindens Paastand.

Sagens Omkostninger findes at kunne ophæves.

T i r s d a g d e n 1 4 . D e c e m b e r .

Nr. 286/1943.

Rigsadvokaten

m o d

Niels Ejstrup Sørensen (Carstensen) og Villy Emil Kalludan Nielsen (Heise),

der tiltales for Overtrædelse af Straffelovens § 171, jfr. § 172, Stk. 1, Nielsen tillige for Overtrædelse af Straffelovens § 285, jfr. § 276 og § 278, Nr. 3, og Straffelovens § 285, jfr. § 284, sammenholdt med § 279.

Vest re L a n d s r e t s D o m af 8. September 1943 (II Afd.): De Tiltalte, Niels Ejstrup Sørensen, Villy Emil Kalludan Nielsen og Johan Vilhelm Jensen, bør hensættes i Fængsel, Tiltalte Sørensen i 1 Aar, Tiltalte Nielsen i 1 Aar og 40 Dage og Tiltalte Jensen i 4 Maaneder. Til Handelsmand Th. Christensens Enke, Hjørring, bør de Tiltalte Nielsen og Jensen een for begge og begge for een betale i Erstatning 57 Kr., hvorhos Tiltalte Nielsen til Arbejdsmand Hartvig Frederiksen, Hjørring, i Erstatning bør betale 40 Kr. Saa udreder de Tiltalte og een for alle og alle for een Sagens Omkostninger, dog at de Tiltalte hver især

betaler de for dem ved Landsretten beskikkede Forsvarere. Tiltalte Sørensen til Overretssagfører Teisen i Salær 300 Kr. og i Godtgørelse for Udlæg 80 Kr., Tiltalte Nielsen til Overretssagfører Ejstrup i Salær 300 Kr. og i Godtgørelse for Udlæg 30 Kr. og Tiltalte Jensen til Landsretssagfører Mikkelsen i Salær 300 Kr. og i Godtgørelse for Udlæg 30 Kr. De idømte Erstatninger udredes inden 15 Dage.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Vestre Landsret under Medvirken af Nævninger afsagte Dom er indanket for Højesteret af Tiltalte Niels Ejstrup Sørensen til Formildelse af Straffen, af det Offentlige til Skærpelse for denne Tiltalte og for Tiltalte Villy Emil Kalludan Nielsen.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den, saavidt den er paaanket, være at stadfæste.

Med Hensyn til Sagens Omkostninger forholdes som nedenfor anført.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør, saavidt paaanket er, ved Magt at stande.

I Salær for Højesteret tillægges der Højesteretssagfører Carstensen og Højesterets-sagfører Heise hver især 100 Kr., der udredes henholdsvis af Tiltalte Niels Ejstrup Sørensen og af det Offentlige.

Den Tiltalte Nielsen idømte Erstatning at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Forkyndelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under nærværende Sag, der er behandlet under Medvirken af Nævninger, er Niels Ejstrup Sørensen, Villy Emil Kalludan Nielsen og Johan Vilhelm Jensen ved 1. jyske Statsadvokators Anklageskrift af 28. Juli 1943 sat under Tiltale til at lide Straf efter:

A. De Tiltalte Sørensen og Jensen: Straffelovens § 172, Stk. 1, for Overtrædelse af dens § 171 for Dokumentfalsk ved at have gjort Brug af et falsk Dokument til at skuffe i Retsforhold, idet de i Forening den 5. Januar 1943 paa Jensens Bopæl udfærdigede en Veksel, stor 100 Kr., paa hvilken Sørensen falskelig skrev Navnet »C. Sørensen« som Tras-sent, hvormed der sigtedes til Sørensens Fader, Malermester Conrad Sørensen i Vidstrup, og derefter lod Vekslen diskontere i Hjørring Diskontobank.

B. De Tiltalte Sørensen og Nielsen: Straffelovens § 172, Stk. 1, for Overtrædelse af dens § 171 for Dokumentfalsk, idet de i Forening

1) den 6. Januar 1943 paa Nielsens Bopæl udfærdigede en Veksel, stor 200 Kr., paa hvilken Sørensen falskelig skrev Navnet »C. Sørensen,

Malermester« som Trassent, hvormed der sigtedes til Sørensens Fader, Malermester Conrad Sørensen i Vidstrup, og derefter lod Vekslen diskontere i Andelsbanken i Hjørring, og

2) den 7. Januar 1943 paa Nielsens Bopæl udfærdigede en Veksel, stor 200 Kr., paa hvilken Sørensen falskelig skrev Navnet »C. Sørensen« som Trassent, hvormed der sigtedes til Sørensens Fader, Malermester Conrad Sørensen i Vidstrup, hvorefter Nielsen fik den diskonteret i Handels- og Landbrugsbanken i Hjørring.

C. Tiltalte Nielsen:

1) Straffelovens § 172, Stk. 1, for Overtrædelse af dens § 171 for Dokumentfalsk, idet han den 8. Januar 1943 overfor Hjørring Diskontobank præsenterede til Diskontering en Veksel, stor 200 Kr., paa hvilken Medtiltalte Sørensen den 6. Januar 1943 falskelig havde skrevet Navnet »C. Sørensen, Malermester« som Trassent, hvormed der sigtedes til Sørensens Fader, Malermester Conrad Sørensen i Vidstrup.

2) Straffelovens § 285, Stk. 1, for Overtrædelse af dens § 276 for Tyveri ved uden Besidderens Samtykke at have borttaget en fremmed rørlig Ting for at skaffe sig eller andre uberettiget Vinding ved dens Tilegnelse, idet han i Oktober 1942 ad 3 Gange fra en Kælder i Ejendommen Skolegade 21 i Hjørring har stjaalet en Del Handelsmand Th. Christensen tilhørende Uld af Værdi 57 Kr.

3) Straffelovens § 285, Stk. 1, for Overtrædelse af dens § 278, Nr. 3, for Underslæb ved — for derigennem at skaffe sig uberettiget Vinding — uretmæssigt at have forbrugt ham betroede Penge, idet han Nytaarsnat 1942/43 paa Dyhrbergs Hotel i Hjørring fra en Arbejdsmand Hartvig Frederiksen tilhørende Pung, som Frederiksen havde overladt ham, til egen Fordel har tilegnet sig ca. 40 Kr.

D. Tiltalte Jensen: Straffelovens § 285, Stk. 1, for Overtrædelse af dens § 284 for Hæleri ved at have modtaget eller skaffet sig Del i en ved Tyveri erhvervet Vinding og ved gennem Hjælp til Afhændelse at have virket til at sikre en anden Udbyttet af Tyveri, idet han har modtaget og afhændet det under Forhold C 2) omhandlede Uld og delt de indkomne Beløb med Medtiltalte Nielsen.

Tiltalte Niels Ejstrup Sørensen er født den 20. Oktober 1918 i Vidstrup Sogn og ses ikke tidligere tiltalt eller straffet.

Tiltalte Villy Emil Kalludan Nielsen er født den 16. August 1915 i Hjørring og er ved 1. jyske Statsadvokatars Resolution af 1. April 1930 i Medfør af § 15 i midlertidig Lov Nr. 63 af 1. April 1911, jfr. Lov Nr. 296 af 22. December 1928, fritaget for at sættes under Tiltale for Tyveri mod at undergives Værgeraadsinstitutionens Forsorg, hvorhos han ved Dom, afsagt den 5. December 1941 af Retten for Hjørring Købstad m. v., er anset efter Straffelovens § 172, Stk. 1, jfr. § 171, med Straf af Fængsel i 40 Dage betinget med en Prøvetid af 3 Aar uden Tilsyn.

I Sagens Anledning er der af Nævningerne afgivet Svar paa følgende Spørgsmaal:

Hovedspørgsmaal 1.

Er Tiltalte Niels Ejstrup Sørensen skyldig i det i Straffelovens § 171,

jfr. § 172, Stk. 1, ommeldte strafbare Forhold (Dokumentfalsk) ved den 5. Januar 1943 i Hjørring Diskontobank at have ladet diskontere en Veksel, stor 100 Kr., paa hvilken Tiltalte falskelig havde skrevet Navnet »C. Sørensen« som Trassent, hvormed der sigtedes til Tiltaltes Fader, Malermester Conrad Sørensen i Vidstrup?

Hovedspørgsmaal 2.

Er Tiltalte Johan Vilhelm Jensen skyldig i det i Straffelovens § 171, jfr. § 172, Stk. 1, og § 23, ommeldte strafbare Forhold (Medvirken til Dokumentfalsk) ved den 5. Januar 1943 med Tilskyndelse, Raad eller Daad at have medvirket til, at Niels Ejstrup Sørensen nævnte Dag i Hjørring Diskontobank lod diskontere en Veksel, stor 100 Kr., paa hvilken Sørensen falskelig havde skrevet Navnet »C. Sørensen« som Trassent, hvormed der sigtedes til Sørensens Fader, Malermester Conrad Sørensen i Vidstrup?

Hovedspørgsmaal 3.

Er Tiltalte Niels Ejstrup Sørensen skyldig i det i Straffelovens § 171, jfr. § 172, Stk. 1, ommeldte strafbare Forhold (Dokumentfalsk) ved den 6. Januar 1943 i Andelsbanken i Hjørring at have ladet diskontere en Veksel, stor 200 Kr., paa hvilken Tiltalte falskelig havde skrevet Navnet »C. Sørensen« som Trassent, hvormed der sigtedes til Tiltaltes Fader, Malermester Conrad Sørensen i Vidstrup?

Hovedspørgsmaal 4.

Er Tiltalte Villy Emil Kalludan Nielsen skyldig i det i Straffelovens § 284, jfr. § 279, ommeldte strafbare Forhold (Hæleri med Hensyn til Bedrageri) ved den 6. Januar 1943 at have deltaget i Nydelsen af Spiritus m. v., der var indkøbt for Penge, der ham bekendt hidrørte fra Diskontering af en Veksel, stor 200 Kr., paa hvilken Niels Ejstrup Sørensen falskelig havde skrevet Navnet »C. Sørensen« som Trassent, hvormed der sigtedes til Sørensens Fader, Malermester Conrad Sørensen i Vidstrup?

Hovedspørgsmaal 5.

Er Tiltalte Niels Ejstrup Sørensen skyldig i det i Straffelovens § 171, jfr. § 172, Stk. 1, ommeldte strafbare Forhold (Dokumentfalsk) ved den 7. Januar 1943 i Handels- og Landbrugsbanken i Hjørring at have ladet diskontere en Veksel, stor 200 Kr., paa hvilken Tiltalte falskelig havde skrevet Navnet »C. Sørensen« som Trassent, hvormed der sigtedes til Tiltaltes Fader, Malermester Conrad Sørensen i Vidstrup?

Færdig fra Trykkeriet den 12. Januar 1944.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & O Lind). — København

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

87. Aargang

Højesteretsaaret 1943.

Nr. 26

Tirsdag den 14. December.

Hovedspørgsmaal 6.

Er Tiltalte Villy Emil Kalludan Nielsen skyldig i det i Straffelovens § 171, jfr. § 172, Stk. 1, ommeldte strafbare Forhold (Dokumentfalsk) ved den 7. Januar 1943 i Handels- og Landbrugsbanken i Hjørring at have diskonteret en Veksel, stor 200 Kr., paa hvilken Niels Ejstrup Sørensen falskelig havde skrevet Navnet »C. Sørensen« som Trassent, hvormed der sigtedes til Sørensens Fader, Malermester Conrad Sørensen i Vidstrup?

Hovedspørgsmaal 7.

Er Tiltalte Villy Emil Kalludan Nielsen skyldig i det i Straffelovens § 171, jfr. § 172, Stk. 1, ommeldte strafbare Forhold (Dokumentfalsk) ved den 8. Januar 1943 i Hjørring Diskontobank at have præsenteret til Diskontering en Veksel, stor 200 Kr., paa hvilken Niels Ejstrup Sørensen falskelig havde skrevet Navnet »C. Sørensen« som Trassent, hvormed der sigtedes til Sørensens Fader, Malermester Conrad Sørensen i Vidstrup?

Hovedspørgsmaal 8.

Er Tiltalte Villy Emil Kalludan Nielsen skyldig i det i Straffelovens § 276 ommeldte strafbare Forhold (Tyveri) ved i Oktober 1942 ad 3 Gange fra en Kælder i Ejendommen Skolegade 21 i Hjørring at have stjaalet 6 $\frac{1}{2}$ kg Uld af Værdi 57 Kr., tilhørende nu afdøde Handelsmand Th. Christensen?

Hovedspørgsmaal 9.

Er Tiltalte Johan Vilhelm Jensen skyldig i det i Straffelovens § 284, jfr. § 276, ommeldte strafbare Forhold (Hæleri med Hensyn til Tyveri) ved i Oktober 1942 i Hjørring at have modtaget og afhændet 6 $\frac{1}{2}$ kg Uld, som Villy Emil Kalludan Nielsen havde stjaalet, og delt de indkomne Beløb med Nielsen?

Hovedspørgsmaal 10.

Er Tiltalte Villy Emil Kalludan Nielsen skyldig i det i Straffelovens § 278, Nr. 3, ommeldte strafbare Forhold (Underslæb) ved Nytaarsnat 1942/43 paa Dyhrbergs Hotel i Hjørring fra en Arbejdsmand Hartvig Frederiksen tilhørende Pung, som Frederiksen midlertidig havde overladt ham, at have tilegnet sig en Halvtredskroneseddel og til egen Fordel forbrugt ca. 40 Kr. heraf?

Nævningerne har besvaret samtlige Spørgsmaal med »Ja«.

Idet Nævningernes Kendelse findes at burde lægges til Grund ved Sagens Paadømmelse, vil de Tiltalte være at anse: Tiltalte Niels Eistrup Sørensen efter Straffelovens § 171, jfr. § 172, Stk. 1, Tiltalte Villy Emil Kalludan Nielsen efter Straffelovens § 285, Stk. 1, jfr. § 284, sammenholdt med § 279, efter Straffelovens § 171, jfr. § 172, Stk. 1, efter Straffelovens § 285, Stk. 1, jfr. § 276 og § 278, Nr. 3, samt Tiltalte Johan Vilhelm Jensen efter Straffelovens § 171, jfr. § 172, Stk. 1, og efter Straffelovens § 285, Stk. 1, jfr. § 284, sammenholdt med § 276, hver især med Fængsel: Sørensen i 1 Aar, Nielsen i 1 Aar, hvilken Straf i Medfør af Straffelovens § 57 i Forbindelse med den ham tidligere idømte betingede Straf af Fængsel i 40 Dage vil være at fastsætte til en Fællesstraf af Fængsel i 1 Aar og 40 Dage, og Jensen i 4 Maaneder.

Overensstemmende med derom nedlagt Paastand vil de Tiltalte Nielsen og Jensen in solidum være at tilpligte at betale i Erstatning til Handelsmand Th. Christensens Enke i Hjørring 57 Kr., hvorhos Tiltalte Nielsen til Arbejdsmand Hartvig Frederiksen, Hjørring, vil have at betale i Erstatning 40 Kr.

Med Hensyn til Sagens Omkostninger vil der være at forholde som nedenfor anført.

O n s d a g d e n 1 5 . D e c e m b e r .

Nr. 177/1943. Gas- og Vandmester **Hans Christian Oscar Hansen** (Selv)
m o d

Landsretssagfører **H. Bjerregaard Jensen** som executor testamenti i Dødsboet efter Købmand af Svendborg **Holger Knudsen** (Ingen).

(Paastand om Erstatning for Tab ved Retsforfølgning).

Østre Landsrets Dom af 8. Juni 1943 (V Afd.): Sagsøgte, Landsretssagfører H. Bjerregaard Jensen som executor testamenti i Dødsboet efter Købmand af Svendborg Holger Knudsen, bør for Tiltale af Sagsøgeren, Gas- og Vandmester Hans Christian Oscar Hansen, i denne Sag fri at være. I Sagsomkostninger betaler Sagsøgeren til Sagsøgte 800 Kr. Til Statskassen bøder Sagsøgeren 200 Kr. med en Forvandlingsstraf af Hæfte i 10 Dage. Den idømte Bøde at udrede inden 14 Dage efter denne Doms Forkyndelse og de idømte Sagsomkostninger inden 15 Dage efter Dommens Afsigelse, alt under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har syv Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den være at stadfæste.

Da Appellanten uden rimelig Grund har indbragt Sagen for Højesteret, vil han være at anse med en Bøde til Statskassen af 300 Kr., subsidiært med Hæfte i 14 Dage.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande. Til Statskassen bøder Appellanten, Gas- og Vandmester Hans Christian Oscar Hansen, 300 Kr. Forvandlingsstraffen bestemmes til Hæfte i 14 Dage.

De idømte Sagsomkostninger at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Efter en Anmeldelse til Politiet, foretaget den 25. Juni 1934 af Firmaet Hans Knudsens Jern- og Staalforretning, hvis eneste Indehaver var den senere afdøde Købmand af Svendborg Holger Knudsen, blev Sagsøgeren under nærværende Sag, Gas- og Vandmester Hans Christian Oscar Hansen, ved Anklageskrift af 12. Marts 1935 sat under Tiltale ved Københavns Byret til at lide Straf for Skyldnersvig efter Straffelovens § 283, 1. Stk., ved i Tiden fra Oktober 1932 til en Gang i Sommeren 1934 at have oppebaaret og uretmæssigt til egen Fordel forbrugt et Beløb af ialt 10.155 Kr., hvorpaa der var givet det nævnte Firma Transport til Sikkerhed for Firmaets Tilgodehavende hos Tiltalte. I Byrettens den 20. Juni 1936 afsagte Dom hedder det, »at Domsforhandlingen i Sagen har været stillet i Bero for at afvente Udfaldet af en af Anmelderfirmaet mod Tiltalte i Henhold til Stævning af 28. Januar 1935 anlagt Sag, der bl. a. omfatter det i nærværende Sag inddragne Mellemværende.« Det oplyses videre i Dommen, at Tiltalte ved Højesterets Dom af 31. Marts 1936 blev dømt til at betale Anmelderfirmaet 22.323 Kr. 56 Øre samt ikendt en Bøde paa 200 Kr. for uden rimelig Grund at have indbragt Sagen for Højesteret. Det hedder videre i Byrettens anførte Dom:

»Det fremgaar af det under Sagen oplyste, at Tiltalte i en Aarrække har staaet i Forretningsforbindelse med Anmelderfirmaet, idet han har faaet Varer leveret mod at give dette Transport paa hans Tilgodehavende i Byggeforetagender, hvortil Varerne var bestemt.

Der blev ikke foretaget Anmeldelse til vedkommende Bygherre, idet det var overladt Tiltalte at indkræve Beløbene efterhaanden som de forfaldt.

Anmelderfirmaet sendte Tiltalte maanedlige Opgørelser over deres samlede Mellemværender og modtog af og til Indbetalinger fra Tiltalte i mindre Beløb, idet Tiltalte hver Gang gav Besked om, paa hvilke Transporter Afskrivning skulde finde Sted. Anmelderfirmaet førte ingen Kontrol med, om de i Transporterne opgivne Betalingstider og Beløb blev overholdt; naar Firmaet fremsendte Maanedsopgørelse, rykkede man undertiden Tiltalte for Penge, men disse Rykkerskrivelser angik ikke bestemte Transporter; naar Tiltalte som Følge af Skrivelserne hen-

vendte sig i Firmaet, fortalte han, at han ikke kunde faa sine Penge ud fra de forskellige Byggeforetagender, men der var ikke herunder Tale om bestemt angivne Transporter.

Bogholder Bergmann, der i Reglen forhandlede med Tiltalte paa Firmaets Vegne, har som Vidne forklaret, at han vistnok i 1932 blev klar over, at Tiltalte havde forbrugt nogle Firmaet tiltransporterede Beløb, men det blev ordnet ved, at Tiltalte fik de paagældende Transporter udleveret og gav Firmaet en anden Sikkerhed, og Firmaet fandt ikke ved det passerede Anledning til at ændre noget i Forretningsgangen med Tiltalte.

Tiltalte har erkendt at have forbrugt det i Anklageskriftet nævnte Beløb, men han har paastaet sig frifundet, idet han blandt andet gør gældende, at Firmaet var indforstaaet med, at han beholdt de indkasserede Beløb.

Da Anmelderfirmaet efter at være blevet klar over, at Tiltalte beholdt de indkasserede Beløb, uforandret har fortsat Forbindelsen med ham uden at foretage Anmeldelse til de paagældende Bygherrer og stadig saaledes, at Tiltalte indkasserede Beløbene, samt uden at holde Kontrol med Overholdelsen af de i Transporterne fastsatte Betalingstider og Rater, findes Firmaet at have givet Afkald paa saa væsentlige Bestanddele af den normale ved en Transport forudsatte Sikkerhed, at Forholdet mellem Parterne alene har kunnet betragtes som et Kreditforhold, der først gaar over til et Sikkerhedsforhold, naar Firmaet gør Brug af sin ved Transporten tilsagte Ret til at foretage Anmeldelse overfor vedkommende Bygherre.

Som Følge heraf vil Tiltalte være at frifinde — — —«

Ved Østre Landsrets Dom af 11. August 1936 ansaas Tiltalte i Medfør af Straffelovens § 285, Stk. 1, jfr. § 283, Stk. 1, betingelsesvis med en Straf af Fængsel i 3 Maaneder, idet det i Dommen hedder:

»— — — Det skønnes ikke oplyst, at Anmelderen har opgivet den ved Transporterne givne Sikkerhed, og da Anmelderen — uanset at Anmeldelse for Bygherrerne var undladt — har erhvervet en Ret over de transporterede Fordringer, som Tiltalte har krænkert, vil Tiltalte være at anse — — —«

Ved Højesterets Dom af 14. Maj 1937 stadfæstedes imidlertid Byretsdommen, idet det i Dommen hedder:

»— — — I Byretsdommen er det rettelig antaget, at der ikke ved Transporterne af Anmelderfirmaet er erhvervet en Sikkerhedsret, og under de foreliggende Forhold, særlig naar henses til den manglende Kontrol, vil Straffelovens § 278, Nr. 3 ej heller kunne finde Anvendelse — — —«

Under Hævdelse af, at den kriminelle Retsforfølgning har været uberettiget, og at Firmaet har savnet Grundlag for at indgive ovennævnte Politianmeldelse, samt at ogsaa den civile Retsforfølgning er sket paa urigtigt Grundlag, søger Sagsøgeren under Sagen Sagsøgte, Landsretssagfører H. Bjerregaard Jensen som executor testamenti i Dødsboet efter Købmand af Svendborg Holger Knudsen, til Betaling af 42.000 Kr. med Renter heraf 5 pCt. p. a. fra Sagens Anlæg den 15. December 1942, nemlig:

1. Godtgørelse for diverse Sagførerhonorarer, Retsafgifter, Revisorhjælp under flere Retssagers Førelse	7.000 Kr.
2. Erstatning, fordi Sagsøgeren i Aarene fra 1934 til nu som Følge af den uberettigede Forfølgning fra Firmaets Side har været forhindret i at drive nogen Forretning af Betydning, Erstatning for økonomisk Skade og Tab, Tort, Ulempe	35.000 —
	42.000 Kr.

Under Domsforhandlingen har Sagsøgeren nedsat Paastanden med ca. 8000 Kr., som han erkender at skyldte.

Sagsøgte paastaar Frifindelse og bestrider Sagsøgerens Erstatningsberegning. Sagsøgte paaberaaber sig den ovennævnte Højesteretsdom af 31. Marts 1936, hvorved det civile Mellemværende mellem Sagsøgeren og Firmaet maa anses endelig opgjort. Hvad Sagsøgeren nu anfører med Hensyn til en Obligation paa 8000 Kr. etc. er afgjort under den nævnte Retssag.

I Østre Landsrets Dom af 6. Juni 1935, der ligger til Grund for Højesterets Dom af 31. Marts 1936, hedder det:

»Under denne Sag har Sagsøgeren, Hans Knudsens Jern- & Staalforretning, anbragt, at Sagsøgte, Gas- og Vandmester Oscar Hansen, i en Aarrække har købt Varer hos ham til Benyttelse dels til forskellige Byggeforetagender, dels i hans Værksted; over Leverancerne har Sagsøgte hver Maaned faaet Opgørelse og hvert Aar en Aarsopgørelse, og Sagsøgte har efter Sagsøgerens videre Anbringende aldrig reageret overfor disse Opgørelser udover mindre Indsigelser, som maa anses frafaldne. Ifølge en af Sagsøgeren fremlagt specificeret Opgørelse udgjorde Sagsøgtes Skyld til Firmaet pr. 29. Maj 1934: 24.261 Kr. 01 Øre, hvorpaa senere er indgaaet 1670 Kr. 95 Øre, saaledes at Sagsøgtes Restskyld efter Sagsøgerens Anbringende nu udgør 22.590 Kr. 06 Øre, hvilket Beløb Sagsøgeren paastaar Sagsøgte tilpligtet at betale med Renter deraf 6 pCt. p. a. fra nævnte Dato.

Sagsøgte har paastaaet sig frifundet, principalt pure, subsidiært mod Betaling af 3955 Kr. og mest subsidiært af 11.955 Kr.

Sagsøgte gør gældende, at han ifølge en fremlagt Opstilling over Transporter kun skylder til Rest: 11.955 Kr., der imidlertid modsvares dels af en Sagsøgte efter Overenskomst overgivet Obligation, stor 8000 Kr., med Pant i et nu afsluttet større Byggeforetagende, som Sagsøgte havde i Bronshøj, dels af en Transport til Sagsøgeren paa 4000 Kr. fra Sagsøgtes Hustru paa et Tilgodehavende i samme Byggeforetagende.

Begge Dele hævdes af Sagsøgte at være modtaget af Sagsøgeren som Betaling.

Hvis imidlertid kun førstnævnte Obligation maatte kunne anses som Betaling, fremkommer den subsidiære Paastand; hvis ikke heller den nævnte Obligation maatte anses som Betaling, fremkommer den mest subsidiære Paastand.

Under Sagen er der afgivet Partsforklaring af Sagsøgte samt Vidneforklaring af Sagsøgerens Bogholder, A. L. Bergmann. Denne har bl. a. angaaende en af Firmaet foretaget Overførsel af 5453 Kr. 04 Øre fra

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret har Indstævnte paastaet Dommen stadfæstet.

Appellantens Forklaring om, at Indstævnte under Forhandlingerne blev gjort bekendt med, at han skulde betale Saasæden Tønde for Tønde med den avlede Sæd, er bestyrket ved de af Sagfører Chr. Petersen og Prokurist Holger Larsen afgivne Vidneforklaringer. Indstævnte har forklaret, at Appellanten opgav, at Aftalerne gik ud paa, at al den avlede Sæd skulde leveres til Firmaet A. Nielsen & Co. Tønde for Tønde.

Herefter maa Indstævnte antages at være gjort tilstrækkelig bekendt med Avlskontrakternes Indhold paa dette Punkt, og Appellantens Paastand om Betaling af 4800 Kr. vil derfor være at tage til Følge, og idet Dommens Afgørelse med Hensyn til Indstævntes Modkrav tiltrædes, vil Indstævnte have til Appellanten — som af denne subsidiært paastaet — at betale 5095 Kr. 13 Øre med Renter. Sagens Omkostninger for begge Retter findes Indstævnte at burde betale til Appellanten med 800 Kr.

Thi kendes for Ret:

Indstævnte, Godsejer J. T. Jørgensen, bør til Appellanten, Fabrikant V. Friborg, betale 5095 Kr. 13 Øre med Renter heraf 5 pCt. aarlig fra den 9. Februar 1942, til Betaling sker, og Sagens Omkostninger for begge Retter med 800 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under 6. April 1941 oprettedes der mellem Sagsøgeren under nærværende Sag, Fabrikant V. Friborg, og Sagsøgte, Godsejer J. T. Jørgensen, en Købekontrakt, hvori det bl. a. hedder:

»Underskrevne Godsejer V. Friborg, Lidsø, sælger herved til medunderskrevne Landmand J. T. Jørgensen, København, Ejendommen »Lidsø« og »Myggefjed« — — —

1.

Overtagelsen regnes fra og med den 5. April 1941, men Sælgeren har Ret til at blive boende og benytte de samme Lokaler som hidtil til 1. Maj 1941. — — —

— — — Køberen indtræder i Aftalerne om Dyrkning af Rug og Hvede samt Frøkontrakter og indtræder i Rettigheder og Pligter herom.

2.

Købesummen er fastsat til 590.000,00 Kr. — — —«

Ved Paategning af 19. April 1941 paa Købekontrakten meddeltes der Sagsøgte endeligt Skøde paa Ejendommen.

Under nærværende Sag har Sagsøgeren paastaaet Sagsøgte dømt til Betaling af 6632 Kr. 63 Øre med Renter heraf 5 pCt. p. a. fra Stævningens Dato, den 9. Februar 1942.

Beløbet udkommer saaledes:

1. Betaling af Saasæd	4800 Kr. 00 Øre
2. Betaling af Frø til Udsæd	1588 — 43 —
3. Ristorno fra Det gjensidige Forsikringsselskab »Danmark«, som er kommet Sagsøgte tilgode	244 — 20 —
	6632 Kr. 63 Øre

Sagsøgte paastaar Frifindelse og selvstændig Dom for 1293 Kr. 30 Øre med Renter heraf 5 pCt. p. a. fra Tingfæstningen den 7. Marts 1942.

Modkravet fremkommer saaledes:

Sagsøgte gør overfor Sagsøgeren Krav paa 1537 Kr. 50 Øre i Anledning af, at det under Handlen fra Sagsøgerens Side blev oplyst overfor Sagsøgte, at Overprisen for Sædafgrøden 1941 var 2 Kr. pr. 100 kg, medens den har vist sig kun at være 75 Øre pr. 100 kg, hvilket giver en Forskel paa 1 Kr. 25 Øre pr. 100 kg eller for de leverede 1230 Td. det ovennævnte Beløb. Herfra drages det ovenfor under 3 anførte Beløb, 244 Kr. 20 Øre, som Sagsøgte erkender at skyldes.

Sagsøgeren paastaar Frifindelse overfor Modkravet.

Til Støtte for sine Paastande har Sagsøgeren anført følgende:

Ad 1. De i den ovenomhandlede Købekontrakts Punkt 1 omhandlede Aftaler om Dyrkning af Rug og Hvede, der var indgaaet mellem Sagsøgeren og A. Nielsen & Co. A/S, Nykøbing F., den 25. Oktober 1940, gik ud paa, at Selskabet i Efteraaret 1940 paa Kredit leverede Stamsæd til Udsæd paa »Lidsø«, ialt 6000 kg Borg Hvede og 6000 kg Kongs Rug, og at Sagsøgeren paatog sig at levere hele Afgrøden heraf i 1941 til Selskabet, saaledes at Afregning skete til Dagspriser — eller til Maksimalpriser, hvis saadanne var fastsat — i begge Tilfælde med et Tillæg af 75 Øre pr. 100 kg, dog saaledes at Udsæden skulde betales ved Levering af samme Kvantum af Afgrøden 1941. Da Sagsøgte nægtede at levere Afgrøden til Selskabet, hvis dette foretog Fradrag i Afregningen for Saasæden, gik Sagsøgeren med til, at Sagsøgte fik fuld Afregning for den leverede Afgrøde, idet Sagsøgeren for Saasæden til Selskabet betalte det ovenfor under 1 anførte Beløb, der er beregnet efter 40 Kr. pr. 100 kg, hvorefter Sagsøgte foretog Leveringen. — Da Sagsøgte efter det ovenfor anførte efter Sagsøgerens Formening var indtraadt i Dyrkningskontrakterne, med hvis Indhold han var bekendt, maa Sagsøgte nu tilsvare Sagsøgeren det nævnte Beløb.

Med Hensyn til det af Sagsøgte rejste Modkrav har Sagsøgeren anført, at selv om Tallet 2 Kr. maatte være nævnt, kan en saadan Udtalelse ikke anses som en Garanti.

Ad 2. De i Købekontraktens Punkt 1 omhandlede Frøaftaler var af Sagsøgeren indgaaet med Frøfirmaet E. Lisborg, Slagelse, og gik ud

paa, at Firmaet skulde levere Frø til Udsæd, at Sagsøgeren skulde levere Frøhøsten heraf til Firmaet, og at der ved Afregningen skete Fradrag for Frø til Udsæden. Denne, der af Sagsøgeren var bestilt forud for Købekontraktens Oprettelse, ankom til Lidsø nogle Dage efter Sagsøgte Overtagelse af denne, men paa en Tid, hvor Sagsøgeren endnu var paa Gaarden. Sagsøgeren lod Udsæden forblive paa Gaarden, da han senere rejste fra denne, idet han gik ud fra, at Sagsøgte var bekendt med Frøaftalerne, hvorfor Sagsøgeren ikke fandt Grund til som Bestiller at omdestinere Partiet —; selv om dette ikke maatte være Tilfældet, har Sagsøgte i hvert Fald benyttet Frøpartiet til Udsæd og maa saaledes under alle Omstændigheder betale Partiet. Da Sagsøgte overfor Frøfirmaet nægtede at betale for Udsæden, har Sagsøgeren maattet betale denne med 1588 Kr. 43 Øre.

Ad 3. Dette Beløb erkender Sagsøgte som anført at skyldes Sagsøgeren.

Sagsøgte har til Støtte for sine Paastande anført følgende:

Ad 1. Sagsøgeren gjorde ikke ved Købekontraktens Indgaaelse Sagsøgte bekendt med, at den benyttede Saasæd ikke var betalt, hvad Sagsøgte, der ikke var særlig landbrugskyndig, ikke paa Forhaand kunde vide. Dyrkningskontrakterne var hverken fremme ved Købekontraktens Oprettelse eller senere. Først da Sagsøgte i anden Anledning rekvirerede en Kontokurantudskrift af 17. April 1941 fra A. Nielsen & Co., blev han af dennes Indhold klar over, at Saasæden ikke var betalt, men skulde betales ved Levering af et tilsvarende Kvantum af Afgrøden 1941. Han tog derefter den 19. April s. A. paa Refusionsopgørelsen »Forbehold overfor Sælgeren, idet han ikke mener at være pligtig at aflevere Saakornet vedrørende Rug- og Hvededyrkingen uden Betaling for dette.«

Hvad Modkravet angaar, har Sagsøgte anført, at Sagsøgeren samtidig med at oplyse, at Dyrkningskontrakterne gik ud paa, at hele Afgrøden skulde leveres til Selskabet, udtrykkelig oplyste, at Afgrøden skulde betales af Selskabet med 2 Kr. pr. 100 kg over Maksimalpriserne, hvilke Aftaler skulde være særdeles fordelagtige for Sagsøgte.

Ad 2. Sagsøgeren gjorde hverken ved Købekontraktens Indgaaelse eller ved Skødepaategningens Underskrift Sagsøgte bekendt med, at Sagsøgte skulde overtage Gæld i Henhold til Frøaftaler. Sagsøgte anser Frøpartiet for leveret den 2. April, da det blev afsendt af Sælgeren, altsaa forinden Overtagelsen, hvorefter det maa paahvile Sagsøgeren at betale Partiet. Sagsøgte gaar ud fra, at der med den i det i Anledning af Handlen udfyldte Indberetningsskema angivne Frøbeholdning, ca. 400 kg til Værdi 1500 Kr., netop sigtes til det nu omtvistede Frøparti.

Der er under Sagens Forberedelse afgivet Forklaring af forskellige Vidner inden Retterne for Nykøbing F. Købstad m. v. og Kalundborg Købstad m. v.

Under Domsforhandlingen har Parterne afgivet Forklaring.

Hvad de af Sagsøgeren med A. Nielsen & Co. A/S i Oktober 1940 indgaaede Aftaler om Dyrkning af Rug og Hvede angaar, finder Retten det, uanset Ordlyden af den oven citerede Passus i Købekontraktens Punkt 1, ikke ved det under Sagen fremkomne godtgjort, at Sagsøgte ved Handlens Indgaaelse var behørig gjort bekendt med, at den af

Gaarden benyttede Saasæd var leveret paa Kredit, saaledes at Betaling skulde ske ved Levering af et tilsvarende Kvantum af Afgrøden for 1941, hvorfor Sagsøgte, der heller ikke paa andet Grundlag findes betalingspligtig, for saavidt vil være at frifinde.

Hvad dernæst det af Sagsøgte rejste Modkrav angaar, findes Sagsøgte paa Grundlag af de fra Sagsøgerens Side fremkomne Udtalelser at have haft tilstrækkelig Føje til at regne med, at der var tilsikret ham en Overpris paa 2 Kr. pr. 100 kg leveret Sæd af Afgrøden 1941. Sagsøgtes Paastand overfor Sagsøgeren om Betaling af 1537 Kr. 50 Øre vil herefter være at tage til Følge.

Hvad endelig det af Sagsøgeren for leveret Frø rejste Krav angaar finder Retten det ikke ved det fremkomne godtgjort, at der ved den i det ovenomhandlede Skema angivne Frøbeholdning er sigtet til det under Sagen omtvistede Frøparti, der først kan antages at være kommet frem til Gaarden efter Sagsøgtes Overtagelse af denne i Henhold til Købekontrakten. Da endvidere Frøpartiet efter det oplyste maa antages forbrugt ved Gaardens Drift under Sagsøgtes Ledelse og Ansvar, findes Betalingspligten i heromhandlede Henseende at maatte paahvile Sagsøgte, hvorfor Sagsøgerens Paastand for saavidt vil være at tage til Følge.

Som Følge af det anførte vil der være at tilkende Sagsøgeren hos Sagsøgte 1588 Kr. 43 Øre + 244 Kr. 20 Øre med Fradrag af 1537 Kr. 50 Øre eller 295 Kr. 13 Øre med Renter som paastaaet.

Sagens Omkostninger findes at burde ophæves.

Fredag den 17. December.

Nr. 338/1943.

Rigsadvokaten

mod

Eigil Johannes Ferdinand Lasalle Lassel (Gamborg),

der tiltales for Overtrædelse af Politivedtægten og Lov Nr. 219 af 1. Maj 1940 § 2 II.

Dom afsagt af Københavns Byrets 1. Afdeling den 20. September 1943: Tiltalte, Eigil Johannes Lasalle Lassel, bør inden 14 Dage efter denne Doms Forkyndelse bøde 75 Kr. til Statskassen. Forvandlingsstraffen fastsættes til Hæfte i 10 Dage. Tiltalte bør betale Sagens Omkostninger, herunder 45 Kr. til Københavns Politi for Udgifter til Lægeundersøgelse.

Østre Landsrets Dom af 9. November 1943 (VIII Afd.): Tiltalte, Eigil Johannes Ferdinand Lasalle Lassel, bør for Anklagemyndighedens Tiltale i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger for begge Retter udredes af det Offentlige.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret af det Ofentlige.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Seks Dommere bemærker følgende:

Tiltalte findes ved sit Forhold at have paadraget sig Ansvar for Overtrædelse af de i Byrettens Dom nævnte Bestemmelser. Idet den svækkede Tilstand, hvori han paa Grund af Sygdom befandt sig, findes at udgøre en formildende Omstændighed, vil Byrettens Dom være at stadfæste.

Tre Dommere, der tiltræder, at Tiltalte for Overtrædelse af Politivedtægtens § 9 efter dens § 103, jfr. Lov af 1. Maj 1940 § 2, idømmes Bødestraf, finder, at Bøden under Hensyn til Forseelsens Ubetydelighed og dens Forbindelse med den hos Tiltalte konstaterede da tilstedeværende sygelige Tilstand bør bestemmes til 40 Kr. med en Forvandlingsstraf af Hæfte i 2 Dage.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Byrettens Dom bør ved Magt at stande.

Byretsdommens Præmisser er saalydende:

Politikommissær Eigil Johannes Lasalle Lassel tiltales under denne Sag ved Københavns Politis Anklageskrift af 28. Maj 1943 til Straf for Overtrædelse af Politivedtægtens § 9 I, jfr. Lov Nr. 219 af 1. Maj 1940 § 2 II, i Anledning af, at han den 4. Februar 1943 Kl. ca. 21,15 paa Enghavevej har færdedes i saa beruset Tilstand, at han kunde være til Ulempe for andre.

Tiltalte er født den 11. November 1894 i Tikøb.

Tiltalte har paastaet sig frifundet under Henviisning til Straffelovens § 17 og § 18.

Tiltalte har forklaret, at han Juleaftensdag følte sig daarlig tilpas. Da han om Aftenen gik i Seng, havde han Feber. Han laa i Sengen i Juledagene med Temperaturforhøjelse indtil 39,5. Han havde Snue og Hoste, Smerter over Lænden og Tunghed i Hovedet. Om Aftenen den 27. December var Temperaturen gaaet noget ned uden dog at være helt normal. Til Trods herfor stod Tiltalte op den 28. December og gik paa Arbejde paa Politiskolen, hvilket Arbejde han herefter passede, indtil han sendte Sygemelding den 4. Februar 1943. Han følte sig denne Dag atter ilde tilpas, havde Kuldegysninger, følte sig lidt ør i Kroppen, hvorfor han blev liggende i Sengen til Kl. 12, da han stod op, idet han besluttede sig til at genoptage sit Arbejde den følgende Dag. Efter at have spist Frokost forlod han sit Hjem Kl. ca. 15,30 for at gaa en Tur, idet han trængte til frisk Luft. Fra Bopælen gik han over Enghaveplads og ned gennem Istedgade; her mødte han to Mandspersoner, som han kender fra tid-

ligere Tid, men han husker ikke nu, hvem det var. Sammen med disse to Mænd gik han ind paa en Restauration, hvilken husker han ikke, hvor han fik et Par Snapse og maaske tillige en Pilsner. Snapsen bekom ham vel, idet han følte, at han trængte til at blive stimuleret og varmet op. Hvad der herefter er passeret staar ikke Tiltalte ganske klart, men han mener, at følgende fandt Sted: Efter at have opholdt sig i Restaurationen en Times Tid, gik han sammen med de to Mandspersoner til nogle af disses Bekendte, vistnok i Sydhavns kvarteret. De kom op i en Lejlighed, hvor og hos hvem husker Tiltalte intet om. I den paagældende Lejlighed befandt sig en Mand og en Kvinde, om hvilke Tiltalte intet som helst husker. De fik alle en Del at drikke, men hvor meget Tiltalte konsumerede, husker han ikke, blot kan han huske, at han i hvert Fald blandt andet drak dansk Whisky. Hvorledes Tiltalte kom fra Selskabet, husker han ikke, men han mener at være gaaet alene, og af Hjemturen husker han tydeligt, at han gik over Broen ved Enghave Station. Herefter husker han intet, før han blev hentet af en Ambulance.

Det fremgaar af de under Sagen foreliggende Oplysninger, at Tiltalte Kl. 21,30 blev fundet i en Kælderhals paa Enghavevej, hvor han var faldet ned. Den Mand, der fandt ham, rekvirerede Ambulancen, hvis Mandskab vilde have kørt ham hjem, men da Tiltalte ikke kunde oplyse, hvor han boede, blev han kørt til Svendsgades Politistation.

Efter at være indbragt paa Politistationen blev Tiltalte lægeundersøgt. Ved Lægeundersøgelsen konstateredes der en Blodalkoholkoncentration paa 3,11‰, og Lægens Konklusion af Undersøgelsen gik ud paa, at Tiltalte maatte antages at være paavirket af Spiritus i svær Grad.

Paa Grund af Tiltaltes ovennævnte Helbredstilstand i Forbindelse med, at han følte sig overanstrengt, underkastede han sig en Undersøgelse af Politiets Overlæge i Psykiatri. Den 17. Marts 1943 afgav Overlægen en Erklæring, hvis Konklusion er saalydende:

»Undersøgte har i Julen 1942 haft en febril Sygdom af influenza-lignende Karakter. Efter denne Sygdom har han været træt og sløj, haft lettere Hovedpine, og den 4. Februar 1943 følte han sig atter ilde tilpas med lette subjektive Febersymptomer; 2 Dage senere maales Temperaturen til 38,1'.

I Rygmarvsvædsken er fundet en let Forøgelse af Æggehvideindholdet.

Undersøgte har tidligere haft syfilis, men denne Sygdom maa efter de foretagne Prøver anses for helbredt.

Den 4. Februar 1943 finder en alkoholdebauche Sted, der strider stærkt mod Undersøgtes habituelle Væremaade. Den fundne Forøgelse af Æggehvideindholdet i Spinalvædsken er muligvis en Følge af den »Influenza«, Undersøgte har gennemgaaet i December 1942, idet denne kan have været ledsaget af en lettere Infektion af Hjernebinderne, resp. selve Hjernen. Man kan da antage, at den først indtagne Alkoholmængde den 4. Februar (i Restaurationen i Istedgade) paa Grund af den organiske Hjernelidelse har virket uforholdsmæssig stærkt paa Undersøgte, saaledes at han derefter har indladt sig paa et Drikkeri af meget betydeligt Omfang (sml. Blodalkoholpromillen), hvad han ellers ikke vilde have gjort, hvis han havde været rask.

Nogen helt sikker Diagnose med Hensyn til Undersøgtes organiske Hjernelidelse er jeg dog ikke i Stand til at stille ved ambulantly Undersøgelse.«

Da Overlægen tilraadete en nærmere Undersøgelse paa en Nerveafdeling, lod Tiltalte sig indlægge til Observation paa Rigshospitalets neurologiske Afdeling. Den 13. April 1943 afgav Professor Borberg en Erklæring, hvis Konklusion er saalydende:

»Exploranden har saaledes, efter at han i nogen Tid havde følt sig overanstrengt, i Julen 1942 haft en febril influenzalignende Lidelse. Han stod op, inden han var feberfri, og havde den følgende Tid en Række asthenisk prægede Gener. Den 4. Februar 1943 følte han sig paany syg med subjektive febrile Symptomer, og samme Dag forekom en Alkoholdebauche, om hvis enkelte Episoder han kun har en taaget og yderst fragmentarisk Erindring. Ved Maaling af Temperaturen 2 Dage senere fandtes denne let forhøjet, og Undersøgelse af Spinalvædsken i Marts Maaned viste en let Hyperalbuminose.

Det maa herefter skønnes sandsynligt, at Exploranden samtidigt med Alkoholdebauchen har haft en cerebral Affektion, rimeligvis en influenzaencephalitis, og at denne i Forbindelse med de foregaaende Maaneders Overanstrengelse har dannet det patologiske Grundlag for, at han ved den paagældende Lejlighed i grel Modsætning til sin tidligere Livsførelse har følt Trang til at konsumere et Overmaal af Alkohol.

Ved den objektive Undersøgelse er der ikke fundet Følger efter den sandsynlige acute Hjernelidelse. De abnormt svage og delvis manglende senerefleksi maa med størst Sandsynlighed tydes som residua efter en afløben, let cerebrospinal lues. De negative Seroreaktioner og Undersøgelsen iøvrigt berettiger til at anse Lidelsen for helbredet, og der er intet Grundlag for at antage, at den har haft nogensomhelst Betydning for Begivenhederne den 4. Februar 1943.

Prognosen kan efter al Sandsynlighed stilles god. Det anbefales, at exploranden faar Rekreation i mindst 3 Maaneder, hvorefter han formentlig vil være fuldt arbejdsdygtig i sin tidligere Stilling. En eventuel Forsættelse til andet Arbejdet vil uden Tvivl betyde et ret stort psykisk Traume for ham. En snarlig Afgørelse af hans fremtidige Stilling indenfor Etaten maa skønnes at ville have en gunstig Indflydelse paa hans nuværende psykiske Tilstand, der præges af Bekymring og Usikkerhedsfølelse.

Det skal tilføjes, at exploranden i alle Henseender gjorde et reelt og troværdigt Indtryk.«

Sagen blev herefter forelagt Retslægeraadet, der den 6. August 1943 udtalte følgende:

»at Raadet kan tiltræde den af Overlæge Dr. med. N. Chr. Borberg den 13. April 1943 afgivne Erklæring, hvorefter det maa anses for sandsynligt, at Eigil Johannes Lasalle Lassel paa Tidspunktet for den paa-sigtede Handling har lidt af en infektiøs Sygdom, der har paavirket Hjernen, rimeligvis en Influenzaencephalitis, og at denne i Forbindelse med de foregaaende Maaneders Overanstrengelse har dannet det patologiske Grundlag for, at han ved den paagældende Lejlighed har følt Trang til at konsumere et Overmaal af Alkohol.

I Besvarelse af det videre stillede Spørgsmaal skal Raadet bemærke, at en Influenzaencephalitis som den, der i det foreliggende Tilfælde maa antages at have været tilstede, kan medføre saavel en mere acut som i visse Tilfælde ogsaa en kronisk Svækkelse af Hjernevirk-somheden med svigtende Evne til at modstaa tilfældige Impulser. I det foreliggende Tilfælde vil Tilstanden, uagtet den maa synes at være af en noget begrænset Varighed, nærmest være at henhøre under de i Straffelovens § 17 omhandlede Tilfælde (Svækkelse af Sjælsevnerne). Under Paabegyndelsen af den omhandlede Alkoholnydelse, kan den paagældende ikke antages at have handlet uden Bevidsthed (Straffelovens § 18), idet han efter det foreliggende har været sig fuldt bevidst, at han følte Trang til en Opstrammer og derfor indtog de første Glas, men det maa anses for sandsynligt, at den først indtagne Alkohol paa Grund af hans sygelige Tilstand har haft en uforholdsmæssig stærk Virkning, saaledes at han hurtigt er gaaet over i en Tilstand af abnorm alkoholpaavirkethed, hvorunder han uden Bevidsthed om, hvad han foretog sig, har drukket videre til fuldstændig Overmaal.

Da den paagældende maa antages at have handlet under Indflydelse af en Hjernelidelse, der paavirkede hans Sindstilstand sygeligt, maa han anses for uegnet til Paavirkning gennem Straf, og det maa tilraades, at han underkastes lægelig Behandling, som af Overlæge Borberg foreslaaet.«

Tiltalte har endelig fremlagt en saalydende Erklæring af 8. September 1943 fra Læge K. A. Poulsen:

»Vedrørende Politikommissær E. J. L. Lassel.

Nævnte Patient har paa Grund af Depression og nedbrudte Nerver haft Permission i cirka $\frac{1}{2}$ Aar fra sin Tjeneste, det meste af denne Tid har han været paa Rekreationsophold i Hornbæk.

Han har gentagne Gange konsulert mig i den forløbne Tid, sidst i Slutningen af August.

Det er min bestemte Mening, at dette Ophold har haft en særlig gavnlig Virkning paa Politikommissærens Lidelse, og jeg betragter ham nu som værende fuldstændig helbredt og i Stand til at kunne genoptage sit Arbejde.«

Efter det saaledes oplyste maa det anses for bevist, at Tiltalte offentligt har færdedes i saa beruset Tilstand, at han kunde give Anledning til Ulempe for andre.

Da Tiltalte ikke kan antages at have handlet uden Bevidsthed, da han paa offentligt Sted paabegyndte den Alkoholnydelse, der medførte Beruselse, findes Anvendelse af Straf ikke udelukket i Medfør af Straffelovens § 18.

Selv om Tiltalte, som af Retslægeraadet antaget, har handlet under Indflydelse af en Hjernelidelse, der paavirkede hans Sindstilstand, findes der dog, naar henses til Tilstandens begrænsede Varighed, ikke at have foreligget en saadan varigere Tilstand, at den skulde kunne komme i Betragtning efter Straffelovens § 17.

Medens Tiltaltes Paastand om Frifindelse herefter ikke vil kunne tages til Følge, findes Straffen i Medfør af Straffelovens § 85 at burde

nedsættes, saaledes at Tiltalte i Medfør af de i Anklageskriftet nævnte Bestemmelser anses med en Statskassen tilfaldende Bøde paa 75 Kr.

Forvandlingsstraffen fastsættes til Hæfte i 10 Dage.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom, der er afsagt den 20. September 1943 af Københavns Byrets 1. Afdeling (Sag Nr. 5. 705/1943), er paaanket af Anklagemyndigheden til Skærpelse af den Tiltalte Eigil Johannes Ferdinand Lasalle Lassel idømte Straf.

Tiltalte har nedlagt Paastand paa Frifindelse.

Som i den indankede Dom fastslaaet kan Tiltalte ikke antages at have handlet uden Bevidsthed, da han paa offentligt Sted paabegyndte den Alkoholnydelse, der medførte den senere konstaterede Beruselse. Medens Tiltalte efter de foreliggende Lægeerklæringer ikke vil kunne drages til Ansvar, forsaavidt angaar selve den indtrufne Beruselse som saadan, maa det derimod afgøres, om den Kendsgerning, at Tiltalte saaledes har indtaget et vist nærmere konstaterligt Kvantum Spiritus kan tilregnes ham som et Forhold, der omfattes af Bestemmelsen i Politivedtægtens § 9, 1. Stk.

Under Hensyn til, at det af Overlæge, Dr. med. Borbergs Erklæring af 13. April 1943 fremgaar, at det skønnes sandsynligt, at Tiltalte har haft en cerebral Affektion, rimeligvis Influenzaencephalitis, og at denne i Forbindelse med de foregaaende Maanedes Overanstrengelse har dannet det pathologiske Grundlag for, at han ved den paagældende Lejlighed i grell Modsætning til sin tidligere Livsførelse har følt Tang til at konsumere et Overmaal af Alkohol, finder Retten at kunne opfatte Tiltaltes Tilstand ved Drikkeriets Begyndelse som omfattet af Bestemmelserne i Straffelovens § 17, under hvilke Tilstanden ogsaa nærmest er henført af Retslægeraadet i dettes Erklæring af 6. August 1943.

Da Retten ligesom iøvrigt ogsaa Retslægeraadet maa anse Tiltalte for uegnet til Paavirkning gennem Straf, vil Tiltalte herefter være at frifinde.

Tiltalte har selv sørget for sit Forsvar for Landsretten.

Nr. 583/1942. Enkefru **Marie Laursen** (Svane)

m o d

Gaardejer **Peter Marinus Petersen** (Oluf Petersen).

(Erstatning for Svampeskade).

Vestre Landsrets Dom af 13. November 1942 (II Afd.): Sagsøgte, Gaardejer Peter Marinus Petersen, bør for Tiltale af Sagsøgerinden, Enkefru Marie Laursen, i denne Sag fri at være. I Sagsomkost-

ninger betaler Sagsøgerinden til Sagsøgte 250 Kr., der udredes inden 15 Dage.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Vestre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret har Appellantinden alene støttet sin Paastand paa, at Husets Konstruktion er Hovedaarsagen til Skaden, og at Indstævnte maa være ansvarlig herfor.

I Skrivelse af 18. August 1943 har to under Sagen til Brug for Højesteret udmeldte Skønsmænd udtalt:

»Som nævnt i vor Erklæring af 14. Juli d. A. kan saavel

1) den mangelfulde Ventilation under Stuegulvet som 2) den mangelfulde Isolering af Bjælkeenderne ved Pap have medvirket til Svampeangrebet, og det er umuligt nu, hvor det angrebne Gulv er fjernet, at udtale nærmere, hvilken af de nævnte Mangler der har været afgørende eller haft størst Betydning.

Mangelen af Jordgulv og effektivere Dræning skønnes ikke at have haft større Betydning. Alt ialt maa siges, at Bygningens Udførelse ikke helt har svaret til de Krav, der maa stilles til 1. Klasses Byggeri, men at den svarer til de Krav, der i Almindelighed gennemføres ved landligt Byggeri.«

Efter alt foreliggende findes Dommens Afgørelse paa dette Punkt at kunne tiltrædes, og Dommen vil herefter være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellantinden at burde betale til Indstævnte med 500 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellantinden, Enkefru Marie Laursen, til Indstævnte, Gaardejer Peter Marinus Petersen, med 500 Kr. inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afgivelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Ved Slutseddél af 12. Marts 1941 og Skøde af 14. s. M., lyst 19. s. M., købte Sagsøgerinden, Enkefru Marie Laursen, Hoed, af Sagsøgte, Gaardejer Peter Marinus Petersen, Tirstrup, Beboelsesejendommen Matr. Nr. 7d af Hoed By og Sogn for en Købesum af 15.000 Kr., der berigtigedes ved Overtagelse af et Kreditforeningslaan, stort 4200 Kr., samt ved kontant Betaling af Restkøbesummen 10.800 Kr. Overtagelsen fastsattes til den 1. Maj 1941, fra hvilken Dag det solgte henlaa for Køberens Regning og Risiko i enhver Henseende. Der blev i Skødet hverken af Sagsøgerinden eller af Sagsøgte taget Forbehold med Hensyn til eventuel Forekomst af Svamp i Ejendommen. Allerede fra om Efteraaret 1940 var

der fra Sagsøgerindens Side efter Aftale mellem hende og hendes Sønner taget Initiativ til Køb af den nævnte Ejendom, der til forskellige Tids-punkter i Efteraaret 1940 og i Marts 1941 blev besigtiget af Sagsøgerinden og hendes 2 Sønner, Gaardejer Holger Laursen og Landmand Herman Laursen, ligesom ogsaa Sønnen, Forpagter Charles Laursen, i Efteraaret 1940 ved en enkelt Lejlighed var inde i Huset, hvor han talte med Sagsøgtes Hustru om dette. I Oktober 1940 var der blevet opnaaet Enighed om en Købesum paa 14.200 Kr., og det aftaltes, at Sagsøgerinden og hendes Søn, Holger Laursen, der i det hele var den, der nærmest optraadte paa Moderens Vegne, den følgende Mandag skulde indfinde sig paa Ejendommen, for at der kunde blive skrevet Slutseddel. Sagsøgerinden og hendes Sønner kom imidlertid efter nærmere Overvejelser til det Resultat, at Købesummen var for høj, hvorfor Sagsøgerinden og Holger Laursen udeblev, og Sagsøgte betragtede derefter Forhandlingerne som strandet. Kort Tid før Jul 1940 henvendte Herman Laursen sig imidlertid paany til Sagsøgte angaaende Køb af Ejendommen til Sagsøgerinden; men Sagsøgte erklærede nu, at Ejendommen ikke var til Salg, da hans Hustru nødig vilde af med Huset, og da han ikke syntes, han vilde være til Nar for Herman Laursen. I første Halvdel af Marts 1941 henvendte Holger Laursen sig igen til Sagsøgte for at købe Ejendommen til Sagsøgerinden, og denne Gang resulterede Forhandlingerne i Oprettelse af det ovennævnte Skøde. Den paagældende Sagførerfuldmægtig, der affattede Skødet, spurgte, forinden han afsluttede det, om der var mere at bemærke om Huset, hvilket begge Parter benægtede.

Da Sagsøgerinden den 1. Maj 1941 flyttede ind i Huset, traadte en af Flyttemændene gennem et Gulvbrædt i en af Stuerne, og da dette formentes at skyldes Svamp i Gulvet, blev der den 27. Maj 1941 til Undersøgelse af teknologisk Institut indsendt Prøver af Gulvbræddet og Splinter af en under Gulvet værende Bjælke. I Skrivelse af 12. Juni 1941 besvarede Institutet den paagældende Forespørgsel saaledes:

»Med Deres Brev af 27. i. M. har vi modtaget Prøver af Gulvbrædt og Splinter af Bjælke, alle brunfarvede, stærkt mørnede og spækkede. Paa Gulvbræddet saas Mycel af Grubesvamp, Paxillus acheruntius, og paa Bjælkesplinterne fandtes Mycel og Rester af gammelt indtørret Frugtlegame af en ubestemmelig Poresvamp, Polyporus sp., hørende til den hvide Tømmersvamps Gruppe.

Ved Dyrkningsforsøg iagttoges svag Fremvækst af Grubesvampen.

Ved mikroskopisk Undersøgelse af Træet iagttoges heri talrige Hyfer af de nævnte Svampe. Tillige saas en stærk Ødelæggelse af Træet foraarsaget ved Svampeangreb.«

I en senere Skrivelse af 12. August 1941 udtalte Teknologisk Institut paa yderligere Forespørgsel, at det paagældende Svampeangreb ifølge Instituttets Anskuelse utvivlsomt var opstaaet før 1. Maj 1941, og at det ogsaa var sandsynligt, at det var ældre end 1. December 1940.

Den 17. Oktober 1941 blev Tømrermestrene R. Christensen, Balle, og J. Johansen, Fannerup, af Retten for Grenaa og Ebeltoft Købstæder m. v. udmeldt som Syns- og Skønsmænd, og de afgav en den 18. April 1942 i Retten fremlagt saalydende Erklæring:

»Undertegnede Tømrermestre Rs. Christensen, Balle, og Johs. Johansen, Fannerup, har den 24. Marts 1942 foretaget Syn og Skøn for den Skade, som er fremkommet ved Svamp i Gulvene i en Beboelses-ejendom, beliggende i Hoed By, tilhørende Enkefru Laursen, Hoed.

Spørgsmaal fremsat i den Anledning af Hr. LRSagf. E. Skeel, Ebeltoft, og Hr. LRSagf. A. Kjølnér, Grenaa, besvares som følger:

1. Hvor omfattende en Istandsættelse maa anses for nødvendig?

Sv. Nye Gulve m. Underlag, i Dagligstue og Soveværelse samt Reparation af Gulvet i Spisestuen. Anbringelse af 10 Stk. Sokkelriste, samt Malerarbejde ved Gulve, Fodpanel og Tapet.

2. Hvor meget vil det koste?

Sv. Ca. 1025 Kr.

3. Naar denne Istandsættelse er foretaget, er der da nogen Garanti for Svampeangrebet ikke kan vise sig igen?

Sv. Nej.

4. Kan det konstateres hvorledes og hvorfra Svampeangrebet er opstaaet? Specielt om det har nogen Forbindelse med det sorte Brædt?

Sv. Det kan ikke med Bestemthed konstateres, hvorfra Angrebet stammer, da der ved Maaden Huset er bygget paa ikke synes at være Fare for Svampeangreb, men der er Mulighed for at et eller flere af Gulvbrædderne har været angrebet af Svamp fra Produktionsstedet (Sverrig) hvilket gentagne Gange er konstateret, og kun kan konstateres ved Laboratorieforsøg.

5. Hvilken Værdi vil Skønsmændene ansætte Ejendommen til, naar den maa sælges med Bemærkning om Svampeangrebet?

Sv. Ca. Kr. 9.000,00.

6. Mener Skønsmændene at Købesummen Kr. 15.000,00 er passende for Ejendommen uden Mangler eller Bemærkninger paa Købets Tid, Marts 1941? hvis ikke, da hvilken Sum?

Sv. Ca. Kr. 13.000,00.

7. Hvormeget vil Ejendommens Værdi være ved Salg, naar for-nævnte Reparation er foretaget, men med Bemærkning herom.

Sv. Ca. Kr. 10.000,00 da Svamp er en Ulempe ved en Ejendom som de fleste Købere reagerer stærkt over for. — — —

Efter det af os afgivne Svar under Punkt 1 mener vi ikke at kunne stille nogen Garanti i Udsigt, ej heller ved yderligere Imprægnering, og da vi ikke mener der kan foretages andet end at imprægnerer saavel det nye som det gamle Materiale samt Murværk med Cuprinol og derefter udlufte Rummet under Gulvene ved Indsætning af ekstra Sokkelriste.

Ved Skønsforretningen viste det sig at omtrent alle Brædderne i den ene Stue og ca. Halvdelen af Brædderne i den anden Stue var sorte.

I hvilket Omfang der i Marts 1941 har været noget at iagttage udover »det sorte Brædt« kan vi ikke udtale os om.

I en Skrivelse af 23. Maj 1942 fra Sagsøgtés Sagfører til Teknologisk Institut hedder det blandt andet:

»Om et af Brædderne i en af Stuerne har Indstævntes Hustru, Fru Kirsten Petersen under Retsmødet den 14. November 1941 forklaret, at

det »da Gulvet første Gang blev ferniseret i 1932 efter Bygningens Opførelse blev brunt«.

Senere under Sagen er dette Brædt blevet betegnet som »det sorte Brædt«.

Uanset hvilken Farve det nu maatte have haft, er der da nogen Sikkerhed for at netop dette Brædt er Aarsagen til det senere Svampeangreb?

Kan Aarsagen til at Brættet blev mørkt ogsaa skyldes andet end Spiren til et Svampeangreb?».

I Teknologisk Instituts Svarskrivelse af 1. Juni 1942 udtales angaaende den nævnte Forespørgsel:

»Med Hensyn til det sorte Brædt skal vi bemærke, at dettes Misfarvning utvivlsomt skyldes den ganske uskadelige Blaasplintsvamp, som har været i Træet, før Gulvet blev lagt. Blaasplintsvamp ses overordentlig hyppigt i Træ direkte fra Lager og kan ikke mørne Træet. Ofte bemærkes den først, naar Gulvet ferniseres, hvorved Kontrastfarverne træder stærkere frem. Iøvrigt kan den tidlige Fernisering have været en medvirkende Aarsag til Svampeangrebets Opstaaen (den af os forefundne Grubesvamp) idet Fernisering lukker Træets Porer og hæmmer dets Udtørring. Hovedaarsagen til Svampeangrebet maa imidlertid efter vor Anskuelse — i Modsætning til hvad Skønsmændene anfører — søges i Husets Konstruktion. Der har sikkert ikke været Ventilation nok under Gulvet, hvad Skønsmændenes Ordination af Anbringelse af 10 Sokkelriste ogsaa tyder paa. Det skal i denne Forbindelse bemærkes, at der ogsaa maa brydes Hul i Skillerummene under Gulvene for at kunne faa Gennemtræk tværs igennem Huset.«

Under nærværende Sag har Sagsøgerinden paa Grund af den i Huset konstaterede Svamp paastaet Sagsøgte dømt til i Erstatning at betale 6025 Kr. — tillige med Renter heraf 5 pCt. p. a. fra den 28. August 1941, indtil Betaling sker, — nemlig Forskellen 5000 Kr. mellem Købesummen, 15.000 Kr., og den i Skønsforretningen ommeldte Værdiansættelse af 10.000 Kr., samt den af Skønsmændene anslaaede Reparationsudgift af 1025 Kr.

Sagsøgte har paastaet sig frifundet.

Til Støtte for den nedlagte Paastand har Sagsøgerinden for det første anført, at Sagsøgte ved før Handlens endelige Indgaelse at udtale, at der ikke var yderligere at bemærke om Ejendommen, og at der ham bekendt ikke var noget i Vejen med Huset, har afgivet et garantilignende Tilsagn om, at der ikke var Svamp i Ejendommen, hvilket i Forbindelse med den formentlig høje Købesum, der blev givet for Ejendommen — hvorved Sagsøgerinden navnlig henviser til, at Ejendomsskylden var 6000 Kr. — maa medføre Erstatningspligt for Sagsøgte, da der har vist sig at være Svamp i Ejendommen paa Overdragelsens Tidspunkt.

Der findes imidlertid ikke at kunne indlægges noget garantilignende Tilsagn i den ommeldte Udtalelse, ligesom Købesummens Størrelse i det foreliggende Tilfælde maa være uden Betydning, det bemærkes iøvrigt herved, at det efter det oplyste er utvivlsomt, at det var Sagsøgerinden og hendes Sønner og ikke Sagsøgte, der var ivrige efter at faa Handlen i Stand.

Sagsøgerinden har dernæst anført, at Sagsøgte maa være erstatningspligtig i Anledning af Svampeskaden, da han burde have vidst eller dog næret Mistanke om, at der var Svamp i Ejendommen, og har undladt at give Sagsøgerinden behørig Oplysning desangaaende. Hun har herved med Hensyn til det nævnte Gulvbrædt gjort gældende, at det vel fremgaar af Teknologisk Instituts Erklæring af 1. Juni 1942, at den Blaasplintsvamp, der konstateredes at være til Stede, og som var Anledningen til Misfarvningen, iøvrigt var ganske uskadelig; men den burde have foranlediget Sagsøgte til at lade foretage en nærmere Under-søgelse af Gulvbrædderne, hvad der formentlig vilde have resulteret i, at det var blevet konstateret, at Gulvet ogsaa var angrebet af anden Svamp.

Der er under Sagen blandt andet afgivet Forklaring af Sagens Parter samt af Sagsøgerindens fornævnte 3 Sønner og af Sagsøgtes Hustru Kirstine Petersen, der deltog i de fleste af Salgsforhandlingerne.

Det er under Sagen oplyst, at Sagsøgte har ladet den omhandlede Ejendom, der kun har Kælder under en Del af Huset, men Sokler under Resten, opføre i Aaret 1932, og at han og hans Hustru flyttede ind i Ejendommen den 15. September 1932. Da Sagsøgtes Hustru kort efter ferniserede Gulvene, opdagede hun, at et Gulvbrædt i ca. 1 Alens Længde blev farvet mørkt eller brunt. Hun talte saavel ved den Lejlighed, som flere Gange senere, med sin Mand om den mørke Plet paa Gulvet, da den skæmmede dettes Udseende, som iøvrigt var særdeles pænt, idet Gulvet var uden Knaster.

Sagsøgerinden har forklaret, at hun, da hun i Efteraaret 1940 var inde at bese Huset, spurgte, om der var Fugtighed og Svamp, hvad Sagsøgtes Hustru benægtede. Saa snart Sagsøgerinden flyttede ind i Ejendommen, lagde hun Mærke til, at Gulvbrædderne havde et Par sorte Pletter. Sagsøgerinden var inden Købet bekendt med, at Folk i Balle snakkede om, at der var Svamp i Huset, og hun havde drøftet dette med sine Sønner inden Købet, men da Huset var nyt, og da Sagsøgte og hans Hustru sagde, at der ikke var noget i Vejen, og intet mangelfuldt havde forevist, troede hun, at Huset var i Orden.

Sagsøgte har blandt andet forklaret, at han inden Slutsedlen blev skrevet, gjorde opmærksom paa, at de de første 3 Aar, de boede i Huset, havde haft Vand i Kælderen, men at de saa fik lagt Cement paa og derefter ikke havde mærket nogen Fugtighed. Umiddelbart efter denne Udtalelse sagde Sagsøgte, at Køberen maatte taget Huset, som det var, hvad der gav Holger Laursen Anledning til at spørge, om der var noget i Vejen, hvortil Sagsøgte svarede, at det var der ikke ham bekendt.

Sagsøgtes Hustru Kirstine Petersen har med Hensyn til det fornævnte sorte Gulvbrædt forklaret, at hun havde regnet med, at Pletten vilde fortage sig, og at hun ved Rejsegildet i November 1932, da de havde Haandværkerne til Spisning, talte om Brættet med Snedker Hansen, der sagde, »at det maatte jo have været et skidt Brædt«, medens en anden af Haandværkerne, Murer Rasmus Jensen, udtalte, at han ogsaa havde et Brædt, der saa saadan ud, liggende i sin Forstue, og at det havde ligget der, siden Huset blev bygget. Vidnet har videre forklaret, at Huset var tørt, og at der ikke var noget, der mugnede, eller

nogen Fugt paa Tapeterne. I November 1940 talte Vidnet med Charles Laursen om Huset, og denne sagde da, at det i Balle var blevet sagt til hans Broder Herman, at der var Svamp i Huset. Vidnet blev ikke foruroeligt ved denne Udtalelse, men kom til at tænke paa det sorte Brædt, som hun og Laursen derefter undersøgte og bankede paa, og de var begge enige om, at havde der været Svamp i Brættet, maatte det være væk, da Brættet ellers ikke vilde have ligget saa længe. Ogsaa Herman Laursen har sagt til Vidnet, at han i Balle havde hørt, at der var Svamp i Huset, hvorefter Vidnet opfordrede ham til at se paa det mørke (sorte) Brædt, hvad han ogsaa gjorde, ligesom han udtalte, at han allerede tidligere havde set det. Baade ved denne og ved en senere Lejlighed fortalte Vidnet Herman Laursen om sine fornævnte Samtaler med Snedker Hansen og Murer Rasmus Jensen.

Charles Laursen har som Vidne først i det hele benægtet Rigtigheden af den af Sagsøgte Hustru afgivne Forklaring vedrørende ham, men ændrede derefter dette til, at han ikke turde bestride hendes Forklaring om det mørke Brædt, men at han ikke mindedes det af hende desangaaende forklarede.

Herman Laursen har benægtet at have talt med sin Moder eller sine Brødre om, at der var Svamp i Huset, men kun om daarlig Lugt i Huset. Til Sagsøgte Hustru vil han kun have sagt, at han i Balle havde hørt, at der var daarlig Lugt i Huset, og han spurgte hende samtidig, om det havde noget paa sig, hvad hun benægtede, hvorhos hun opfordrede ham til at bese Kælderen, der var tør. Han kom ikke ind i Stuen, hvor det mørke Brædt laa, men stod udenfor og saa derind. Vidnet benægter af Sagsøgte Hustru at være blevet opfordret til at se paa det sorte Brædt, eller at han før 1. Maj 1941 er blevet gjort bekendt med hendes Samtaler med Snedker Hansen og Murer Rasmus Jensen.

Gaardejer Holger Laursen har forklaret, at han ikke med sin Moder har drøftet Spørgsmaalet om Svamp, og han benægter, at Sagsøgte før Handlen udtalte, at Køberen skulde overtage Huset, som det var.

Som det fremgaar af Teknologisk Instituts Erklæring af 1. Juni 1942, er Blaaspiltsvampen, der har foraarsaget Misfarvningen af det oft-nævnte Gulvbrædt, og som har været til Stede, før Gulvet blev lagt, ganske uskadelig for Træet. Allerede som Følge heraf, og idet det iøvrigt ikke kan anses godtgjort, at der har foreligget Omstændigheder, som kunde have givet Sagsøgte eller dennes Hustru grundet Anledning til Mistanke om, at Huset var befængt med Svamp, findes Sagsøgte, der ligesom sin Hustru bestemt har benægtet at have haft Mistanke om, at der var Svamp i Huset, ikke at have gjort sig skyldig i manglende Opfyldelse af sin Oplysningspligt over for Sagsøgerinden. Det bliver herefter unødvendigt at komme nærmere ind paa, hvilke af de afgivne uoverensstemmende Parts- og Vidneforklaringer der maa lægges til Grund ved det omhandlede Spørgsmaals Afgørelse.

Endelig har Sagsøgerinden under Henvisning til Teknologisk Instituts Erklæring af 1. Juni 1942 støttet sin Erstatningspaastand paa, at Husets Konstruktion er Hovedaarsagen til Skaden, og at Sagsøgte, der har ladet Huset bygge, maa være ansvarlig herfor.

og hans Familie, og da Pedersen umiddelbart efter sin Løsladelse igen tiltraadte Administrationen af Ejendommen, der herefter maa antages at være drevet for hans Regning, kan Indstævnte, som iøvrigt, da han vilde gøre sin Køberet gældende, ogsaa henvendte sig til Pedersen og indledte Forhandlinger herom med ham, ikke have næret begrundet Tvivl om, at det var Pedersens Ønske at faa Ejendommen overladt paany. Hertil kommer, at Striden mellem Parterne, saaledes som den oprindeligt blev forelagt Landsretten til Afgørelse, alene drejede sig om hvorvidt Indstævnte kunde modsætte sig dette under Henviisning til, at den ovennævnte, af Indstævnte paaberaabte Betingelse derfor ikke var opfyldt, og at Pedersen derfor ikke havde nogen Opfordring til at tage Skøde paa Ejendommen, før dette Spørgsmaal var afgjort.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

I Sagsomkostninger for Højesteret betaler Appellanten, fhv. Vognmand Thorvald Nielsen, 400 Kr. til Indstævnte, Købmand Lars Mandsberg.

At efterkomme inden 30 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Efter at Købmand A. Pedersen, Bramminge, den 30. Juli 1938 ved Nævningeting var blevet dømt for Brandstiftelse paa den ham da tilhørende Ejendom i Bramminge — hvorfra han drev Forretning — og havde begyndt Afsoning af Straffen i Vridsløselille Statsfængsel, udlejede Landsretssagfører Jæger, Esbjerg, som befuldmægtiget for Pedersen ved Lejekontrakt af 5. September 1938 Butik med tilhørende Lokaler i nævnte Ejendom til Sagsøgeren under denne Sag, Købmand Lars Mandsberg, Bramminge, som derefter siden har drevet Forretning der. Ifølge Lejekontrakten skulde Lejemaalet tage sin Begyndelse den 1. Oktober s. A. og kunde opsiges fra en af Siderne med 3 Maaneders Varsel, fra Lejerens Side dog tidligst den 1. Oktober 1939 og fra Ejerens Side tidligst til den 1. Oktober 1943. I Kontraktens Slutning blev der derhos indsat en Bestemmelse om, at Lejeren havde Forkøbsret til Ejendommen, saa længe Lejemaalet vedvarede. Efter at Sagsøgeren var blevet bekendt med, at Ejendommen agtedes stillet til Tvangsauktion, erhvervede han et paa Ejendommen hæftende Pantebrev til Fru Mary Thomsen, Bramminge, paa hvilket der til Rest skyldtes 1500 à 1600 Kr., og som hæftede med oprykkende 3. Prioritet efter Pantebrev til Jydsk Grundejer-Kreditforening for oprindelig 16.000 Kr. og efter Skadesløsbrev til Den danske Landmandsbank for 5500 Kr., hvilket Skadesløsbrev Sagsøgte, fhv. Vognmand Thorvald Nielsen, Agerbæk, der er Svoger

til Købmand Pedersen, havde erhvervet ved Transport fra Banken i det Øjemed at byde Ejendommen ind paa Auktionen. Denne var rekvireret af Sagsøgte efter Aftale med Pedersen og dennes Familie. Da Pedersens Familie havde bragt i Erfaring, at Sagsøgeren agtede at møde paa Auktionen og eventuelt byde Ejendommen ind som ufyldstgjort Pant-haver, rejste Pedersens Hustru, Svigermoder og en af Pedersens Svogre, Niels Chr. Nielsen, til Vridsløselille, hvor de havde en Konference med Pedersen, og man enedes herunder om at søge at redde Ejendommen fra at gaa over paa fremmede Hænder. I denne Anledning henvendte bl. a. Fru Pedersen sig til Barnevognsfabrikant H. C. Rasmussen, Bramminge, der er Svigerfader til Sagsøgeren, og som stod bagved Sagsøgerens eventuelle Køb af Ejendommen. Henvendelsen resulterede i, at der nogle Dage før Auktionens Afholdelse kom et Møde i Stand hos Sagsøgte paa dennes Bopæl i Agerbæk. I dette Møde deltog foruden Sagens Parter Fabrikant Rasmussen, Købmand Pedersens Hustru, dennes Broder, Vognmand Richardt Nielsen, samt Sagsøgerens Sagfører, Sagfører A. C. L. Sløk, Bramminge. Forhandlingerne resulterede i, at Sagsøgeren, hvis Svigerfader gennem adskillige Aar havde kendt Købmand Pedersen, paa visse Betingelser gik ind paa at holde sig borte fra Auktionen og overdrage det af ham erhvervede Pantebrev til Sagsøgte. Denne købte Pantebrevet for dets Restpaalydende, medens Sagsøgeren selv havde erhvervet det for 75 Kr. herunder. Sagfører Sløk affattede paa Stedet et Udkast til en Tilføjelse paa Lejekontrakten, og den 16. December s. A. kom Sagsøgte til Bramminge, hvor han i Overværelse af Sagsøgeren, Fabrikant Rasmussen og Sagfører Sløk underskrev en med Udkastet i det væsentlige enslydende Tilføjelse paa Lejekontrakten, hvilken Tilføjelse er saalydende:

»Undertegnede Vognmand Thorvald Nielsen, Agerbæk, erklærer herved, at saafremt jeg kommer til at overtage foran omhandlede Ejendom, hvilket det er min Hensigt at gøre, idet jeg har faaet tiltransporteret Skadesløsbrev fra min Moder, tiltræder jeg foranstaaende Lejekontrakt i alle dens Ord og Punkter, saa at den skal være fuldt forbindende for mig.

Jeg forpligter mig til i 5-Aarsperioden ikke at sælge Ejendommen til nogen anden end Købmand Mandsberg uden dennes Samtykke, og han skal til enhver Tid have Ret til at købe Ejendommen til en Købesum, der ikke maa overstige 26.500,00 Kr., Seksogtyve Tusinde Fem Hundrede Kroner.

Dog skal Købmand Mandsbergs Forkøbsret vige i det Tilfælde, at Købmand A. Pedersen skulde ønske at købe Ejendommen paany.«

Den 19. December blev Tvangsauktionen afholdt, og paa denne blev Ejendommen udlagt til Sagsøgte som ufyldstgjort Panthaver for et Bud paa 18.000 Kr. Sagsøgte gjorde ikke derefter Skridt til at faa Fogedudlægsskøde paa Ejendommen. I den følgende Tid betalte Sagsøgeren Husleje først til Landsretssagfører Jæger, derefter til Sagsøgte og endelig — efter at Købmand Pedersen i Begyndelsen af 1940 var kommet hjem fra Statsfængslet — til denne. Pedersen optraadte derefter som Vicevært, bl. a. ogsaa ved Indgaelsen af en Lejekontrakt af 19. Februar 1940, ved hvilken Sagsøgeren lejede Beboelseslejlighed i Ejen-

dommen. I Sommeren 1941 ønskede Sagsøgeren at benytte den ham tilsagte Køberet, og i den Anledning henvendte Fabrikant Rasmussen sig til Sagsøgte, der imidlertid henviste ham til Købmand Pedersen, som svarede, at Ejendommen skulde koste 40.000 Kr. Da Rasmussen kun vilde gaa ind paa at give lidt over den i Tilføjelsen paa Lejekontrakten ommeldte Købesum af 26.500 Kr. og erklærede, at Sagsøgeren iøvrigt vilde henholde sig til den ham ved Tilføjelsen hjemlede Køberet, førte Forhandlingerne ikke til noget Resultat, og Sagsøgeren anlagde derefter nærværende Sag, under hvilken han har nedlagt Paastand om, at Sagsøgte dømmes til at give Sagsøgeren Transport paa sin Ret til at faa Fogedudlægsskøde udstedt paa Ejendommen Matr. Nr. 1 e Bramminge Hovedgaard, imod at Sagsøgeren overtager eller indfrier de i Ejendommen indestaaende Restprioriteter og betaler Resten ud kontant til Sagsøgte op til en Købesum af 26.500 Kr.

Sagsøgte har paastaaet Frifindelse.

Sagsøgeren har til Støtte for sin Paastand i første Række gjort gældende, at den Købmand Pedersen ved Tilføjelsen paa Lejekontrakten hjemlede Køberet ifølge mundtlig Aftale var betinget af, at Pedersen blev renset med Hensyn til Sigtelsen for Brandstiftelse ved, at det blev opklaret, at andre havde paasat Branden, og at denne Betingelse ikke er opfyldt fra Pedersens Side, hvorfor hans Køberet er bortfaldet.

Sagsøgte har bestridt, at en saadan Betingelse har været paa Tale.

Til Sagens Oplysning er der afgivet Partsforklaring af Sagsøgeren og Sagsøgte samt Vidneforklaring, bl. a. af Fabrikant Rasmussen, Sagfører Sløk, Købmand Pedersen, dennes Hustru, Fru Ane M. Pedersen, og Vognmand Richardt Nielsen.

Sagsøgerens, Fabrikant Rasmussens og Sagfører Sløks i Hovedsagen overensstemmende Forklaringer gaar ud paa, at det under Sammenkomsten i Agerbæk af Fru Pedersen blev pointeret, at hun og hendes Mand kun i det Tilfælde, at han blev renset derved, at Brandens virkelige Aarsag blev opklaret, vilde flytte tilbage til Bramminge og begynde Forretning der igen, og skete dette ikke, maatte Sagsøgeren gerne købe Ejendommen. Sagfører Sløk har herved yderligere forklaret, at Pedersens Restituering blev stillet som en udtrykkelig Betingelse for, at Sagsøgeren gav Aikald paa det af ham erhvervede Pantebrev, og paa i Henhold til dette at byde Ejendommen ind paa Auktionen og for, at Pedersen fik tillagt nævnte Køberet. Naar denne Betingelse ikke fandt Optagelse i den af Vidnet affattede Tilføjelse paa Lejekontrakten, skyldes dette alene Hensynsfuldhed over for Pedersens Familie.

Sagsøgte har forklaret, at der under nævnte Sammenkomst ikke var Tale om særlige Betingelser for Købmand Pedersens Køberet, og at han navnlig ikke husker, at den forommeldte Betingelse blev stillet.

Købmand Pedersens Hustru og Vognmand Richardt Nielsen har overensstemmende forklaret, at der paa nævnte Møde ikke var Tale om, at den Købmand Pedersen tillagte Køberet skulde være betinget af, at han blev renset eller af, at han flyttede tilbage til Bramminge.

Købmand Pedersen, der nu har Bopæl i Esbjerg, har forklaret, at der under det Besøg, han kort Tid før Auktionen havde af sin Hustru, Svigermoder og Svoger, ikke var Tale om, at han vilde søge at faa sin

Sag genoptaget eller paa anden Maade blive renset. Endvidere har han forklaret, at det var hans bestemte Hensigt at lade Ejendommen byde ind paa Auktionen, medmindre den blev budt op i en forholdsvis ordentlig Pris, hvorved han har oplyst, at han vistnok Aaret i Forvejen var budt 32.000 Kr. for Ejendommen.

Fru Pedersen har om Samtalen i Statsfængslet forklaret, at hendes Mand sagde, at der endelig maatte sørges for, at Ejendommen ikke maatte gaa for under 26.000 Kr., da han ansaa dens Værdi for at ligge omkring 30.000 Kr.

Det bemærkes herved, at Ejendommen ved sidste Ejendomsskyldvurdering — i 1936 — blev ansat til en Ejendomsskyld af 22.000 Kr.

Der findes nu vel at være tilvejebragt nogen Sandsynlighed for, at det under Sammenkomsten i Agerbæk har været paa Tale, at Forudsætningen for Sagsøgerens Afkald paa at byde Ejendommen ind paa Auktionen og for, at han gik med til at give Pedersen en forud for hans egen gaaende Køberet til Ejendommen var, at Pedersen blev renset i Folks Omdømme og herefter kunde vende tilbage til Bramminge og fortsætte den af ham tidligere drevne Købmands-Forretning, men mod Sagsøgtes og de af ham førte Vidners bestemte Benægtelse heraf, findes det overvejende betænkeligt at statuere, at der har foreligget en endelig og klar Aftale om, at Købmand Pedersens Køberet var knyttet til oftnævnte Betingelse, som det havde været Sagsøgerens Sag at faa optaget i den af Sagfører Sløk affattede Tilføjelse til Lejekontrakten, og Sagsøgerens herhenhørende Anbringende vil derfor ikke kunne lægges til Grund ved Sagens Paadømmelse.

Sagsøgeren har til Støtte for sin Paastand yderligere anført, at selv om det ikke maatte anses godtgjort, at Købmand Pedersens Køberet var knyttet til oftommeldte Betingelse, maa Sagsøgerens Paastand dog tages til Følge, idet Forudsætningen for, at hans Køberet skal vige for Købmand Pedersens, maa være, at Pedersen inden rimelig Tid efter, at Sagsøgeren har fremsat sit Købetilbud, selv fremsætter saadant og i Henhold til dette erhverver Ejendomsret til Ejendommen. Da nu Sagsøgeren allerede i August Maaned 1941 over for Sagsøgte har fremsat Krav om Køb af Ejendommen for 26.500 Kr., og Købmand Pedersen ikke endnu har realiseret sin Købehensigt paa fornævnte Maade, maa heraf følge, at Sagsøgte er pligtig at overdrage Sagsøgeren Ejendommen paa de i Paastanden ommeldte Vilkaar.

Sagsøgte har her overfor gjort gældende, at Formaålet med Tvangsauktionen i Virkeligheden var at sikre Ejendommen for Købmand Pedersen, og at denne i Realiteten hele Tiden har været Ejer af Ejendommen, paa hvilken Sagsøgte — som nævnt — da heller ikke har taget Skøde. Men selv om en saadan Betragtning ikke maatte kunne anerkendes, følger det af Tilføjelsens Ordlyd: »skulde ønske at købe Ejendommen paany«, at det maa være tilstrækkeligt, at Pedersen har tilkendegivet, at det er hans Hensigt at købe Ejendommen, hvilket han har tilkendegivet, og det kan ikke kræves, at han realiserer denne sin Hensigt inden for en bestemt Tid, end ikke at det sker inden for den Periode, i hvilken der er tillagt Sagsøgeren Køberet.

Sagsøgte har angaaende Købmand Pedersens Forhold til Ejendom-

men forklaret, at Pedersen efter udstaaet Straf overtog Administrationen af Ejendommen, og at Sagsøgte ikke siden har haft med den at gøre. Sagsøgte har dog ikke givet Sagsøgeren Meddelelse om, at Pedersen havde overtaget Ejendommen og mener heller ikke at have givet Besked om, at Pedersen kunde opkræve Lejen hos Sagsøgeren, men dette er sket efter Aftale mellem Sagsøgte og Pedersen. Endvidere har han forklaret, at det ikke er Meningen, at Pedersen skal have Skøde paa Ejendommen, førend Sagsøgerens Lejekontrakt er udløbet.

Købmand Pedersen har forklaret, at han efter at være kommet hjem fra Statsfængslet i Januar 1940 straks overtog Ejendommens Administration for Sagsøgte, der havde optraadt paa hans Vegne paa Tvangsauktionen ved at byde Ejendommen ind. Der blev ikke talt noget om, naar han skulde tage Skøde paa Ejendommen, men han regnede med, at han kunde faa Skøde paa den, naar han ønskede det og i hvert Fald, naar Sagsøgerens Lejekontrakt var udløbet. Han har ikke udtrykkeligt givet Sagsøgeren Meddelelse om, at han havde overtaget Ejendommen, men har blot afkrævet Lejen og truffet andre Dispositioner med Hensyn til Ejendommen, og Sagsøgeren har ikke afkrævet ham nogen Legitimation.

Foreløbig bemærkes, at der i Anledning af, at Sagsøgerens heromhandlede Anbringende først er blevet fremsat under Domsforhandlingen for Landsretten, af Retten er givet Sagsøgte Adgang til at se Sagen udsat, men at Sagsøgte ikke har ønsket dette.

Hvad nu først angaar Sagsøgtes Anbringende om, at Pedersen i Realiteten hele Tiden har været Ejer af Ejendommen, findes der ikke at kunne gives dette Medhold, idet det maa have været kendeligt for Sagsøgte, at Sagsøgeren kun gik med til at undlade at byde paa Ejendommen paa Auktionen under Forudsætning af, at det var Sagsøgte, der blev Ejer af Ejendommen, og som saadan kunde hjemle Sagsøgeren den i Tilføjelsen paa Lejekontrakten indeholdte Køberet, der ellers vilde være uden fornuftig Mening.

Hvad dernæst angaar Spørgsmaalet om hvilke Skridt, der maa kræves fra Købmand Pedersens Side for, at den ham ved Tilføjelsen paa Lejekontrakten hjemlede Køberet skal kunne fortrænge Sagsøgerens Køberet, bemærkes, at der maa gives Sagsøgeren Medhold i, at det i saa Henseende maa kræves, at Købmand Pedersen inden rimelig Tid efter, at Sagsøgeren har fremsat sit Købetilbud, realiserer sin Købshensigt paa den af Sagsøgeren angivne Maade, idet den Sagsøgeren tilsikrede Køberet ellers vilde kunne blive ganske betydningsløs, hvorved henvises til, at det efter Sagsøgtes egen Forklaring ikke er Meningen, at Købmand Pedersen skal have Skøde paa Ejendommen før Sagsøgerens Lejekontrakt — og dermed hans Køberet — er udløbet. Da nu Købmand Pedersen efter det oplyste ikke har realiseret sin Købshensigt, skønt der er hengaaet mere end et Aar, siden Sagsøgeren fremsatte sit Købekrav, findes der at maatte gives Sagsøgeren Medhold i hans heromhandlede Anbringende, og der vil herefter være at give Dom i Overensstemmelse med den af ham herom nedlagte Paastand.

Sagens Omkostninger vil Sagsøgte have at godtgøre Sagsøgeren med 400 Kr.

Onsdag den 22. December.

Nr. 203/1942. Restauratør **H. Chr. Jensen** (Bruun)
mod

A/S Matr. Nr. 1238 m. fl. af Vigerslev (Erichsen).

(Spørgsmaal om Godkendelse af en Opsigelse).

Dom afsagt den 28. Februar 1942 af den ved Lov Nr. 54 af 23. Marts 1937 om Leje nedsatte Voldgiftsret for København: Sagsøgte, Restauratør H. Chr. Jensen, bør for Tiltale af Sagsøgerne, A/S Matr. Nr. 1238 m. fl. af Vigerslev under nærværende Sag fri at være. Sagsøgerne bør inden 15 Dage efter nærværende Doms Afsigelse betale Sagsøgte Sagens Omkostninger med 100 Kr.

Østre Landsrets Dom af 11. Juni 1942 (II Afd.): Indstævnte, Restauratør H. Chr. Jensen, bør anerkende den af Appellanten, A/S Matr. Nr. 1238 m. fl. af Vigerslev, givne Opsigelse af Indstævntes Lejemaal af Restaurationslokaler m. v. i den Selskabet tilhørende Ejendom Griffenfeldtsgade 7, dog saaledes at Fristen for Fraflytningen efter Omstændighederne sættes til 1. Oktober 1942. Sagens Omkostninger for begge Retter bør Indstævnte godtgøre Appellanten med 200 Kr. Det idømte at udrede inden 15 Dage efter nærværende Doms Afsigelse og Dommen iøvrigt at efterkomme under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret har Indstævnte paastaaet Dommen stadfæstet, dog saaledes, at Fristen for Fraflytningen sættes til den 1. April 1944.

Appellanten har erklæret, at han, hvis Dommen iøvrigt stadfæstes, er enig i at fraflytte til det nævnte Tidspunkt.

Efter Sagens Oplysninger maa det antages, at Indstævnte i alt væsentligt har anvendt de til Appellanten ikke udlejede Lokaler i Bygningen til Udlejning til Foreninger, og at Appellantens Kunder hovedsagelig har bestaaet af Medlemmer af disse Foreninger.

Herefter vil Indstævntes Paastand være at tage til Følge.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 300 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande, dog saaledes at Fristen for Fraflytningen sættes til den 1. April 1944.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Restauratør H. Chr. Jensen, til Indstævnte, A/S Matr. Nr. 1238 m. fl. af Vigerslev, med 300 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Præmisserne til Boligrettens Dom er saalydende:

Under nærværende Sag har Sagsøgerne, A/S Matr. Nr. 1238 m. fl. af Vigerslev, paastaet Sagsøgte, Restauratør H. Chr. Jensen, tilpligtet at anerkende en ham af Sagsøgerne i Medfør af Lejelovens § 60, 2. Stk., givet Opsigelse af hans Lejemaal af Restaurationslokaler m. v. i den Ejendomsselskabet for Afholdslogen Templar-Ordenen og Tempelridderordenen tilhørende Ejendom Griffenfeldtsgade 7 til Fraflytning 1. April 1942.

Sagsøgte har paastaet sig frifundet.

Det fremgaar af Sagen, at nævnte Selskab ved Kontrakt af 3. Februar 1933 til Sagsøgte har udlejet Restaurationslokaler m. m. i deres Ordenshus Griffenfeldtsgade 7, saaledes at han har Eneret til Servering i disse Lokaler samt i de i Ordenshuset iøvrigt beliggende Sale og Lokaler, i hvilke Servering maa finde Sted. Ved senere Aftale er Sagsøgte tillige blevet honorarlønnet Inspektør for hele Ordenshuset, saaledes at han forestaar Udlejning af samtlige i dette værende Møde- og Selskabslokaler.

Sagsøgerne har nu gjort gældende, at Sagsøgtes Restauration hovedsagelig bliver søgt af et Publikum, der har direkte Tilknytning til Afholdslogen, og at hans Lejemaal derfor er undtaget fra den ved Lejeloven hjemlede Uopsigelighed.

Sagsøgte har til Støtte for sin Frifindelsepaastand først og fremmest paaberaabt sig, at da Bestemmelsen i § 60, 2. Stk., ikke findes gentaget i midlertidig Lov Nr. 136 af 31. Marts 1941, maa den antages at være bortfaldet ved den i sidstnævnte Lovs § 1 indeholdte Bestemmelse.

Med Bemærkning, at denne Paragraf maa antages alene at fastsætte en Forlængelse af Lejelovens Uopsigelighedsfrister uden at have Relation til de ved Lejeloven bestemte Undtagelser fra disse Frister, kan der ikke gives Sagsøgte Medhold i den anførte Betragtning.

Sagsøgte har dernæst paaberaabt sig, at den af ham drevne Forretning ikke falder ind under de i Lejelovens § 60, 2. Stk., 2. Pkt., nævnte.

I en af Sagsøgtes Revisor Johs. Andersen i Sagen afgivet Erklæring skønnes det, at den aarlige Omsætning i Restaurationen i Aarene 1940—41 — der ialt har været henholdsvis ca. 48.000 Kr. og ca. 49.000 Kr. — kan fordeles med ca. 15.000 Kr. indtjent paa Medlemmer af Afholdsforeninger og ca. 33.000 Kr. indtjent paa Sagsøgtes andre Kunder.

Herefter og efter hvad der iøvrigt foreligger oplyst for Retten, findes det ikke atageligt, at Sagsøgtes Kundekreds hovedsagelig har Tilknytning til Afholdslogen, eller at Restaurationens Trivsel i væsentlig Grad skulde være betinget af Logemedlemmernes Søgning, og Sagsøgte vil derfor være at frifinde.

Med Hensyn til Sagens Omkostninger vil der være at forholde som nedenfor anført.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom er afsagt den 28. Februar 1942 af den ved Lov Nr. 54 af 23. Marts 1937 om Leje nedsatte Voldgiftsret for København m. v. og paastaas af Appellanten, A/S Matr. Nr. 1238 m. fl. af Vigerslev, ændret derhen, at Opsigelsen godkendes, medens Indstævnte, Restauratør H. Chr. Jensen, har paastaet Dommen stadfæstet.

For Landsretten har Appellanten gjort gældende, at Virksomhedens Drift i det væsentligste er baseret paa Udlejning af de i Ejendommen værende Foreningslokaler, medens Restaurationsvirksomheden i Sammenligning hermed kommer i anden Række. Restauratøren har efter den afsluttede Kontrakt Eneret til og Pligt til at servere for det Publikum, som benytter Lokalerne, men Betingelsen herfor er, at der er afsluttet Lejemaal om Lokalerne. At dette i Almindelighed foregaar ved Henvendelse til Restauratøren, der tillige fungerer som en Inspektør, kan ikke medføre nogen Ændring i dette Forhold. Lejen for Benyttelsen af Lokalerne indgaar direkte til Selskabet og udgør ikke nogen Del af det Afgifts- eller Lejebeløb, som Restauratøren betaler for Restaurationsvirksomheden.

Efter det saaledes oplyste maa der gaas ud fra, at Forretningen omfattes af § 60, 2. Stk., i Lejeloven, og den skete Opsigelse findes derfor at maatte godkendes, dog at Fristen for Fraflytningen findes at burde sættes til 1. Oktober 1942.

Sagens Omkostninger for begge Retter findes Indstævnte at burde godtgøre Appellanten med 200 Kr.

Torsdag den 23. December.

Nr. 120/1943. **Direktoratet for Københavns Skattevæsen**
(Trolle)

mod

Grevinde **Eva Ahlefeldt-Laurvig**, født Comtesse Knuth
(Overretssagf. Pio).

(Spørgsmaal om Betaling af et Indstævntes nu fraseparerede Mand paalignet Skattebeløb).

Østre Landsrets Dom af 13. Marts 1943 (V Af.): Sagsøgte, Grevinde Eva Ahlefeldt-Laurvig, født Comtesse Knuth, bør for Tiltale af Sagsøgeren, Direktoratet for Københavns Skattevæsen, i denne Sag fri at være. I Sagsomkostninger betaler Sagsøgeren til Sagsøgte 600 Kr. inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Tre Dommere bemærker følgende:

I Henhold til de i Dommen i saa Henseende anførte Grunde tiltrædes det, at der ifølge Statsskattelovens Afsnit A og B eller § 38 paahviler Indstævnte nogen personlig Skattepligt med Hensyn til det paastaaede Beløb, og Appellantens Paastand vil derfor ikke kunne tages til Følge. Idet der dernæst, som Sagen foreligger efter Paastandene for Højesteret, alene er Spørgsmaal om den nævnte Skattepligt, bliver det ikke under nærværende Sag nødvendigt at afgøre, om der bestaar eller har bestaaet en Adgang for Appellanten til Udpantning for Beløbet i Indstævntes Ejendele. Herefter stemmer disse Dommere for at stadfæste Dommen, hvorhos de vil paalægge Appellanten at betale 400 Kr. i Sagsomkostninger for Højesteret til Indstævnte.

To Dommere, der tiltræder, at der ikke er fornøden Hjemmel for en subsidiær Skattepligt for Indstævnte, finder, at Reglen i Lovens § 38 efter sin Affattelse er begrænset til det Tilfælde, at Hustruen paa Tidspunktet for Retsforfølgningen er samlevende med Manden, og at der saaledes mangler Grundlag for Appellantens Paastand. De slutter sig herefter i Resultatet til foranstaaende.

Fire Dommere bemærker følgende: Efter Sammenhængen mellem Statsskattelovens § 38, 2. Stk., 3. Pkt., og dens §§ 7 og 15 maa det antages, at der med »samlevende Hustru« i førstnævnte Bestemmelse sigtes til den Kvinde, hvis Indkomst og Formue er medregnet ved Mandens Ansættelse til Skat, uden at det yderligere er en Betingelse, at hun samlever med ham paa det Tidspunkt, Udpantningen foretages. Rigtigheden af denne Forstaaelse findes ogsaa bestyrket ved en Sammenligning med den for Børnene gældende Regel.

At der ikke først er forsøgt Udpantning hos Manden, findes efter Omstændighederne ikke i nærværende Tilfælde at kunne udelukke Skattevæsnet fra at søge Fyldestgørelse for det omhandlede Skattebeløb i Hustruens Ejendele, da Manden allerede forinden den ændrede Skatteansættelse fandt Sted, var rejst til Amerika, og det iøvrigt efter det om hans Formueforhold oplyste maa antages, at Skattebeløbet vilde have været uerholdeligt hos ham.

Endelig kan den Omstændighed, at der i § 38, 2. Stk., 3. Pkt., er tillagt Skattevæsnet Udpantningsret ikke afskære vedkommende Skattemyndighed fra i Tilfælde, hvor Forholdene særlig maatte tilsige det, at søge Fyldestgørelse gennem almindelig Retsforfølgning og Udlæg — i hvert Fald ikke naar Sagen anlægges inden Udpantningsfristens Udløb og Retsforfølgningen til Fyldestgørelse gennemføres uden uforudt Ophold.

Herefter finder disse Dommere, at Appellanten, selv om der

ikke maatte bestaa en personlig Hæftelse for Indstævnte, maa anses berettiget til at søge Fyldestgørelse i hendes Ejendele for det omhandlede Skattebeløb med Renter, og de stemmer derfor for at give Dom i Overensstemmelse hermed.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

I Sagsomkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Direktoratet for Københavns Skattevæsen, 400 Kr. til Indstævnte, Grevinde Eva Ahlefeldt-Laurvig, født Comtesse Knuth.

De idømte Sagsomkostninger at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afgiselse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Sagsøgte, nuværende Grevinde Eva Ahlefeldt-Laurvig, født Comtesse Knuth, og Major Juan Antonio Abad Sedillo, der i 1929 indgik Ægteskab i U. S. A., flyttede i November 1936 til Danmark, hvor de tog Bopæl i København. For Skatteaaret 1937/38 (Kalenderaaret 1936) selvangav Major Sedillo, der for dette Skatteaar skulde sambeskattes med sin Hustru, jfr. Statsskattelovens § 7, 1. Stk., sin skattepligtige Indkomst og Formue til henholdsvis 7000 Kr. og 0 Kr. — For Skatteaaret 1938/39 (Kalenderaaret 1937) udgjorde de selvangivne Beløb henholdsvis 9000 Kr. og 50.000 Kr., hvorved bemærkes, at Skattevæsnet har betragtet 2000 Kr. af de 9000 Kr. som hidrørende fra Sagsøgte og hele Formuen som tilhørende hende. — Efter at Samlivet mellem Ægtefællerne var blevet hævet i Maj 1938, blev Ægtefællerne den 28. November 1938 separeret, og i 1940 opløstes Ægteskabet. Som Følge af Separationen i 1938 indgav hver af Ægtefællerne sin Selvangivelse for Skatteaaret 1939/40. Major Sedillo angav sin Indkomst til 5539 Kr. og sin Formue til 0 Kr., medens Sagsøgte angav sin Indkomst til 18.354 Kr. og sin Formue til 181.398 Kr. Som Følge af Uoverensstemmelsen mellem de lige nævnte 2 Selvangivelser og de af Major Sedillo for de to forudgaaende Skatteaar indgivne Selvangivelser skete der fra Skattevæsnets Side Henvendelse til hver af Ægtefællerne. — Efter at Sagsøgtes Sagfører, Overretssagfører, Dr. polit. F. Pio, sidst i Oktober 1939 havde haft en Konference med Skattemyndighederne, tilskrev Overretssagfører Pio under 1. November 1939 Sagsøgeren under nærværende Sag, Direktoratet for Københavns Skattevæsen, saaledes:

Færdig fra Trykkeriet den 19. Januar 1944.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

87. Aargang

Højesteretsaaret 1943.

Nr. 27

Torsdag den 23. December.

»Ved mundtlig Konference den 26. f. M. anmodede De mig om at indsende specificeret Opgørelse over Fru Sedillos Særeje-Indtægt i 1937, idet Skattevæsnet agtede at gøre det Skattekrav, der paa Grundlag af denne Opgave vilde kunne rejses mod hendes fraseparerede Mand, gældende mod hende.

Da jeg ikke er helt klar over Fru Sedillos Indtægter i 1937, og hun selv er bortrejst, vil det medføre en ikke ringe Ulejlighed at fremskaffe de ønskede Oplysninger, og da jeg paa den anden Side ser, at Stats-skattelovens § 38 kun hjemler Ret til at gøre den Manden paahvilende Skat gældende mod den samlevende Hustru, medens Fru Sedillo har været frasepareret siden Efteraaret 1938, tillader jeg mig — for ikke at paatage mig et maaske overflødigt Arbejde — at forespørge, paa hvilken retlig Basis man mener at kunne gøre en Hr. Sedillo paahvilende Skat gældende mod hans fraseparerede Hustru.«

Under 5. Februar 1940 tilskrev Sagsøgeren Overretssagfører Pio saaledes:

»I Tilslutning til Konference vedrørende Major J. A. A. Sedillo's Skatteforhold skal man, forinden der efter dertil indhentet Bemyndigelse fra Statens Ligningsdirektorat sker Indstilling til Skatteraadet om Ændring af de for den Paagældende for Skatteaarene 1937/38 og 1938/39 foretagne Indtægts- og Formueansættelser, anmode Dem om at fremsende de i Sagen ubedte Oplysninger.«

Den nævnte Bemyndigelse fra Statens Ligningsdirektorat blev af dette meddelt Sagsøgeren i Skrivelse af 19. Februar 1940, hvilken Skrivelse er saalydende:

»I Anledning af Direktoratets Skrivelse af 5. Februar d. A. — — — skal man i Henhold til Bestemmelsen i § 3, Stk. 4, i Lov Nr. 108 af 31. Marts 1938 herved bemyndige Direktoratet til at optage Major af København, Axeltorv 8, Juan Antonio Abad Sedillos Ansættelser til Statskat for Skatteaarene 1937/38 og 1938/39 til fornyet Prøvelse og Ændring.«

Under 23. Februar 1940 tilskrev Overretssagfører Pio Sagsøgeren saaledes: »Da jeg paa Deres Skrivelse af 5. ds. forstaar, at der kun er Tale om at gøre Skatteefterkrav gældende mod Major I. Sedillo, ikke mod hans fraskilte Hustru, fremsender jeg den ønskede Specifikation over Fruens Særindtægt og Særformue for Aaret 1937.« Overretssagfører Thorvald Mikkelsen tilskrev som Sagfører for Major Sedillos tidligere Arbejdsgiver under 1. April 1940 Sagsøgeren som følger:

»I Besiddelse af Direktoratets Skrivelse af 29. f. M. tillader jeg mig at meddele, at Major Sedillo for et Par Maaneder siden er rejst tilbage til U. S. A. — — —

Herr Sedillos Adresse i Amerika er mig ikke bekendt, men saasnart jeg erfarer den, skal jeg videresende Direktoratets Skrivelse i Oversættelse.«

Det bemærkes, at Major Sedillo blev frameldt Folkeregistret i København den 6. Marts 1940. Major Sedillo havde for Skatteaaret 1940/41 selvangivet sin Indkomst til 6237 Kr. 18 Øre og sin Formue til 0 Kr. og havde, da han forlod Landet, betalt de ham paa Grundlag af hans indgivne Selvangivelser paalignede forfaldne Skattebeløb. — Den 2. December 1940 meddelte Overrettsagfører Mikkelsen telefonisk Sagsøgeren, at han ikke kunde skaffe Adressen paa Major Sedillo i U. S. A.

I Henhold til den ovennævnte af Statens Ligningsdirektorat givne Bemyndigelse optog Københavns Skatteraad i sit Møde den 27. Januar 1941 Skatteansættelserne for Major Sedillo for Skatteaarene 1937/38 og 1938/39 til Revision med det Resultat, at Ansættelserne for de nævnte Skatteaar forhøjedes til: Indkomst 20.650 Kr. og Formue 191.500 Kr. Disse Forhøjelser hidrørte alene fra Sagsøgtes Særformue og Indtægten heraf.

Under nærværende den 12. November 1942 anlagte Sag har Sagsøgeren paastaet Sagsøgte dømt til at betale Sagsøgeren 9761 Kr. 29 Øre med Renter heraf $\frac{1}{2}$ pCt. maanedlig for hver paabegyndt Kalendarmaaned fra den 1. November 1942 at regne. Det paastaede Beløb udgør Differencen mellem Major Sedillos efter den reviderede Ansættelse skyldige Skat og det allerede af ham betalte Beløb.

Sagsøgte har paastaet Frifindelse.

Sagsøgeren gør gældende, at Sagsøgte maa være ansvarlig for det paastævnte Beløbs Betaling, jfr. Statsskattelov Nr. 149 af 10. April 1922 § 38, 2. Stk., 3. Pkt., og Kommuneskattelov Nr. 28 af 18. Februar 1937 § 40, idet Sagsøgte har samlevet med sin Ægtefælle, Major Sedillo, i de i Sagen omhandlede 2 Skatteaar, og idet Udpantning hos Major Sedillo ikke har kunnet foretages paa Grund af dennes Bortrejse fra Landet i Foraaret 1940. Et Sagsanlæg mod Major Sedillo i Udlandet maa Sagsøgeren anse for hensigtsløst, rent bortset fra, at Major Sedillos Adresse har været Sagsøgeren ubekendt. De anførte Betragtninger maa gælde saa meget mere, som Hustruen kun sagsøges til at betale Skat hidrørende fra hendes Særindtægt og Særformue, jfr. Lov Nr. 104 af 15. Maj 1903, § 7, 2. Stk. — At sidstnævnte Lov er ophævet ved Lov Nr. 144 af 8. Juni 1912, § 51, 2. Stk., kan ikke gøre nogen Forandring i dette Synspunkt, der stadig maa anses for gældende Ret efter Forholdets Natur.

Sagsøgte bestrider, at hun kan anses som samlevende Hustru i den af Sagsøgeren paastaede Forstand. I hvert Fald er det en Betingelse for at gøre hende ansvarlig for noget Beløb, at Udpantning forgæves er forsøgt overfor hendes nu fraskilte Mand, og et saadant Forsøg er ikke gjort. Sagsøgte gør i denne Forbindelse gældende, at Udpantning kunde være foretaget hos Major Sedillo forinden Afrejsen, saafremt Skattevæsnet havde fremmet Sagen paa behørig Maade. Under alle Omstæn-

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har syv Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den være at stadfæste.

I Sagsomkostninger for Højesteret findes Appellanterne in solidum at burde betale 300 Kr. til Indstævnte.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

I Sagsomkostninger for Højesteret betaler Appellanterne, Grosserer Georg E. Arends og Fru Bertha Arends, een for begge og begge for een 300 Kr. til Indstævnte, Østifternes Kreditforening.

De idømte Sagsomkostninger at udrede inden 15 Dage og Dommen iøvrigt at efterkomme inden 6 Uger, alt efter denne Højesteretsdoms Forkyndelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Den 24. April 1942 afsagde Københavns Amts nordre Birks Fogedret saalydende

»Kendelse:

Paa en den 13. Januar 1940 afholdt Tvangsauktion overtog Rekvirenterne af nærværende Forretning, Østifternes Kreditforening, den Rekviritus, Fabrikant Georg E. Arends, tilhørende faste Ejendom Matr. Nr. 12 x, 12 y, Virum By, Lyngby Sogn, som ufyldstgjort Panthaver for et Bud paa 12.900 Kr. Efter Auktionen foreslog Rekvirenterne Rekviritus paany at overtage Ejendommen mod at denne betalte Rekvirenterne alle Restancer og Omkostningerne vedrørende Tvangsauktionen. Rekviritus henvendte sig til Højesteretssagfører Emanuel Christensen, der forhandlede med Rekvirenterne i flere Maaneder, og man blev enige om, at der efter Overtagelsen skulde ydes Rekviritus et Tillægslaan, stort 2000 Kr., naar Ejendommen var istandsat. Højesteretssagfører Emanuel Christensen arbejdede med Sagen et Par Maaneder, men opgav den, hvorefter Rekviritus senere — efter Rekvirenternes Opgivende — har haft 9 eller 10 Sagførere til at ordne Sagen, men disse opgav ogsaa. Til sidst henvendte Rekviritus sig til Sagfører Atlung, Lyngby, omkring Juli Maaned 1941, efter at Rekvirenterne havde meddelt ham, at Sagen nu maatte ordnes omgaaende.

Der blev nu paany ført forskellige Forhandlinger, og man blev enig om, at Matr. Nr. 12 x Virum skulde frigives, for at Rekviritus i denne Ejendom kunde opnaa et Laan, stort 3000 Kr., til Dækning af Restancer, Omkostninger, Skatter og Reparationer af Ejendommen Matr. Nr. 12 y. Endvidere blev man enige om, at der skulde underskrives 2 Transporter, hvorved Rekviriti Hustru erholdt Transport paa Ejendommen Matr. Nr. 12 y Virum, og Rekviritus paa Matr. Nr. 12 x Virum. Imidlertid skete

der intet fra Rekvisiti Side, og i Februar Maaned 1942 udløb dels Fristen for Tilbagesøgning af Halvdelen af det eventuelle Stempel til Auktionsudskrift, dels Stempelfristen for de fremsendte Transporter, uden at de blev underskrevet. Transporterne blev derefter skrevet om og fremsendt paany. Rekvisitus hævdede, at Transporten paa Matr. Nr. 12 y var ham uvedkommende, hvorimod han gerne vilde underskrive Transporten paa Matr. Nr. 12 x. Efter forskellige Forhandlinger med Rekvisiti Sagfører, Sagfører Atlung, erklærede Rekvisitus sig villig til at underskrive Transporten paa 12 x, men vilde intet have at gøre med Transporten paa 12 y. Rekvisiti Hustru mødte saa senere hos Sagfører Atlung, hvor hun underskrev Transporten paa 12 y og de dertil hørende Laanedokumenter, men Rekvisitus vilde ikke underskrive Matr. Nr. 12 x.

Rekvirenterne har nu henvist til, at Betingelserne for at Rekvisiti Hustru kunde overtage Matr. Nr. 12 y Virum var, at Matr. Nr. 12 x blev relaxeret og derefter overtaget igen af Rekvisitus, for at han i denne Parcel kunde opnaa Laan i Folkebankens Lyngby Afdeling til Dækning af Rekvirenternes Omkostninger ved Tvangsauktionen og til delvis Istandsættelse af Ejendommen paa Matr. Nr. 12 y. Da Rekvisitus ikke har været til at formaa at underskrive Transporten paa Matr. Nr. 12 x, har Rekvirenterne gjort gældende, at da det ikke er lykkedes at opnaa en Ordning med Rekvisitus, ønsker de nu at disponere over Ejendommen, og har herefter begært Rekvisitus udsat af og sig indsat i Besiddelsen af denne.

Rekvisitus har protesteret mod Forretningens Fremme, idet han har gjort gældende, at Matr. Nr. 12 y er købt af hans Hustru ved Transport af 19. Februar 1942, og at hun samme Dag har underskrevet 2 i Ejendommen indestaaende Pantebreve samt et nyt Pantebrev, stort 5137 Kr. 75 Øre, hvorfor den over Matr. Nr. 12 y begærte Udsættelsesforretning maa være ham uvedkommende. Han har derhos gjort gældende, at de Betingelser, Rekvirenterne nu stiller, ikke er stillet tidligere.

Endelig har han gjort gældende, at Rekvirenterne ved hans Hustrus Underskrift af Transportkøbekontrakten og Pantebrevene og ved Modtagelsen af disse Dokumenter har sanktioneret Købet af Matr. Nr. 12 y som endeligt, hvorfor de ikke ensidigt kan ophæve denne Handel ved at gøre denne betinget af hans Underskrift af Transportkøbekontrakten paa Matr. Nr. 12 x, Virum.

Foreløbig bemærkes, at det ikke af de fremlagte Genparter af Transporterne fremgaar, at Fru Arends Overtagelse af Matr. Nr. 12 y er betinget af, at Rekvisitus overtager Matr. Nr. 12 x og deri optager Laan til Dækning af Rekvirenternes Omkostninger og Tilgodehavende. Idet Retten skønner, at der efter de foreliggende Oplysninger og de af Parterne afgivne Forklaringer mangler den fornødne Klarhed i Grundlaget, findes det betænkeligt at fremme nærværende Forretning som umiddelbar Fogedforretning, hvorfor Parterne med deres Tvist vil være at henvisse til de almindelige Domstole.«

Under nærværende, den 15. Juli 1942 af Sagsøgeren, Østifternes Kreditforening, mod de Sagsøgte, 1) Grosserer Georg E. Arends og 2) Hustru Fru Bertha Arends, anlagte Sag, har Sagsøgeren herefter nedlagt følgende Paastand:

Sagsøgte 1) tilpligtes at anerkende Ugyldigheden af den af Sagsøgeren underskrevne Transport-Købekontrakt af 20. Februar 1942 vedrørende Matr. Nr. 12 x af Virum, Lyngby Sogn, og Sagsøgte 2) at anerkende Ugyldigheden af den af hende medunderskrevne Transport-Købekontrakt af 19. og 20. Februar 1942 fra Sagsøgeren vedrørende Matr. Nr. 12 y af Virum, Lyngby Sogn, hvorhos begge de Sagsøgte paastaas tilpligtet at fravige de nævnte Ejendomme som tilhørende Sagsøgeren.

De Sagsøgte paastaar Frifindelse, for Sagsøgte 1)'s Vedkommende mod at han underskriver Transport paa Matr. Nr. 12 x. Sagsøgte 1) har — den 17. Marts 1942 — skriftlig erklæret sig villig til at underskrive Transporten af 20. Februar 1942 vedrørende Matr. Nr. 12 x, hvad han ogsaa er villig til nu, medens Sagsøgte 2) for sit Vedkommende har opfyldt Handlen vedrørende Matr. Nr. 12 y, der saaledes er endelig. Handlerne er indgaaede hver for sig og kan ikke sammenknyttes.

De ovennævnte Dokumenter er saalydende:

»TRANSPORT-KØBEKONTRAKT

Østifternes Kreditforening transporterer herved den Foreningen ifølge vedhæftede Auktionsudskrift tilkommende Ret til at faa Fogedudlægsskøde paa Ejendommen Matr. Nr. 12 x af Virum By, Lyngby Sogn, til Grosserer Georg Arends, boende Kollemosevej 51, Holte, — som hans Særeje.

Betingelsen for denne Transport er, at Grosserer Arends uden Refusion betaler alle pr. D. D. forfaldne, ikke betalte samt alle fremtidig forfaldende offentlige Skatter og Afgifter af Ejendommen. For Transporten er Foreningen iøvrigt fyldestgjort paa anden Maade.

Underskrevne Grosserer Georg Arends erkender herved at have købt den foran nævnte Ejendom paa den anførte Betingelse og forpligter mig herved til at afholde alle med denne Handel og dens Berigtigelse forbundne Omkostninger.

Paa Tro og Love erklæres, at der ikke paa Ejendommen findes Skov eller fredskovspligtig Grund.

København, d. 20. Februar 1942.

Som Sælger:

Østifternes Kreditforening.

Samtidig meddeles Samtykke til Udlægsskøde.

(sign.) Niels Pedersen. (sign.) Th. Thorsteinsson.

/(sign.) Kiilsgaard,

Eksp.

Til Vitterlighed om Underskrifternes Ægthed, Dateringens Rigtighed og Underskrivernes Myndighed for saa vidt angaar Sælgeren.

E. Hansen, (sign.),

(sign.) E. Nyholm,

Fuldmægtig,

Fuldmægtig,

Sølvgade 90, IV. t. h.,

Middelfartsgade 10, 4.«

samt:

»TRANSPORT-KØBEKONTRAKT

Østifternes Kreditforening transporterer herved den Foreningen ifølge vedhæftede Auktionsudskrift tilkommende Ret til at faa Fogedudlægsskøde paa Ejendommen Matr. Nr. 12 y af Virum By, Lyngby Sogn, til Fru Bertha Arends, boende Kollemosevej 51, Holte, som hendes Særeje.

Betingelserne for denne Transport er, at Fru Bertha Arends samtidig hermed

1. overtager den paa Ejendommen tinglyste Seriegæld til Foreningen, til Rest pr. 11. Juni f. A. Kr. 11.313,15, med statutmæssige Forpligtelser; Transporthaveren forpligter sig til at betale den fulde ordinære Ydelse pr. December Termin d. A. til Foreningen;

2. udsteder Pantebrev for Kr. 5.137,35 til Foreningens 12. Serie 1. Afd. Reservefond, af hvilken Gæld der svares en fast aarlig Ydelse paa $5\frac{1}{2}$ pCt. af Hovedstolen, hvoraf $4\frac{1}{2}$ pCt. er Rente og Resten Afdrag;

3. uden Refusion betaler alle pr. D. D. forfaldne, ikke betalte samt alle fremtidig forfaldende offentlige Skatter og Afgifter af Ejendommen.

Underskrevne Fru Bertha Arends erkender at have købt den foranævnte Ejendom paa de anførte Betingelser og forpligter mig herved til at afholde alle med denne Handel og dens Berigtigelse forbundne Omkostninger.

Paa Tro og Love erklæres, at der ikke paa Ejendommen findes Skov eller fredskovspligtig Grund.

p. t. Lyngby, den 19. Februar 1942

Som Køber:

(sign.) Bertha Arends

København, d. 20. Februar 1942.

Som Sælger:

Østifternes Kreditforening

(sign.) Niels Pedersen

(sign.) Th. Thorsteinsson

(sign.) Kiilsgaard,
Eksp.

Til Vitterlighed om Underskrifternes Ægthed, Dateringens Rigtighed og Underskrivernes Myndighed for saa vidt angaar Sælgeren.

E. Hansen, (sign.),

Fuldmægtig,

Sølvgade 90, IV. t. h.

(sign.) E. Nyholm,

Fuldmægtig,

Middelfartsgade 10, 4.

Da Køberen nu har udstedt de i foranstaaende Transports Post 1 og 2 omhandlede Pantebreve, meddeles der herved Fru Bertha Arends Samtykke til Udlægsskøde paa Ejendommen Matr. Nr. 12 y af Virum, skyldsat for Hartkorn $0\frac{3}{4}$ Alb.

København, den 25. Februar 1942.

Østifternes Kreditforening.

(sign.) Niels Pedersen.

(sign.) Th. Thorsteinsson.

/(sign.) Kiilsgaard,

Eksp.«

Under Domsforhandlingen er der afgivet Forklaring af Landsretssagfører Jørgen Bang, Sagfører Knud Atlung og Sagsøgte 1).

Efter det oplyste maa det antages, at Handlerne, der maa anses som en Enhed, er strandet paa Sagsøgte 1)'s Vægning ved at medunderskrive den for hans Vedkommende til Underskrift foreliggende Transport, og at Sagsøgeren herefter maa være frigjort i Forholdet til de Sagsøgte.

Der vil herefter være at give Dom efter Sagsøgerens Paastand.

I Sagsomkostninger vil de Sagsøgte — in solidum — have at godtgøre Sagsøgeren 500 Kr.

O n s d a g d e n 5. J a n u a r .

Nr. 332/1943. **A/S Aalborg Rutebilstation**
 (Landsretssagf. Poul Svanholm, Aalborg)
 m o d

Restauratør Søren Thorup (Landsretssagf. Aage Larsen, Aalborg).

Kendelse afsagt af den i Henhold til Lov Nr. 55 af 23. Marts 1937 nedsatte Voldgiftsret for Aalborg Amtsrådskreds: Ved Indretningen af Aalborg Rutebilstation i 1932 lejede Klageren Restauratør Søren Thorup den til Rutebilstationen knyttede Restaurant for en Leje ansat til 10 pCt. af Omsætningen, dog mindst 8000 Kr.

I 1937 blev der udarbejdet en ny Kontrakt med tilsvarende Lejeafgift, og Lokalerne blev lidt udvidet.

I 1942 blev der givet Kontrakten en Paategning bl. a. om Opsigelsesvarslet, hvorhos Lejeafgiftens Minimum ansattes til 9000 Kr., hvorhos der blev truffet særlige Bestemmelser med Hensyn til Lejeafgiften i Forhold til Spiritusafgiften.

Ved Opsigelse af 29. September 1943 forkyndt 30. s. M. har Rutebilstationen opsagt Klagerens Lejemaal til 1. April 1944, idet Klageren ikke antages at være erhvervslejebeskyttet og under Anbringende af, at man mener, at Restaurantens Omsætning ikke har været rigtigt opgivet, hvorhos der yderligere er anført, at der er Utilfredshed med Klagerens Person og Driftsmaade.

Klageren Thorup har indbragt Sagen for Erhvervslejevoldgiftsretten, idet han hævder at være erhvervsbeskyttet og protesterer mod Opsigelsen.

Der er under Sagen Enighed om, at Formaliteten afgøres særskilt.

Indklagede hævder, at Klageren falder ind under Undtagelsesbestemmelsen i Erhvervslejelovens § 1, Stk. 4, og altsaa ikke er erhvervslejebeskyttet, hvorfor Sagen paastaas afvist.

Der er iøvrigt Enighed mellem Parterne om, at en Restaurationsvirksomhed i Almindelighed er erhvervslejebeskyttet.

Med Hensyn til de faktiske Forhold bemærkes, at Rutebilstationens Restaurant er indrettet i den ene Ende af Bygningen mod Stengade med een Indgang fra Gaardspladsen og een Indgang paa Hjørnet ud mod Stengade og Vesterbro.

Klageren har gjort gældende at have en meget betydelig Kundekreds hidrørende fra Strøggæster og Stamgæster, der udelukkende søger Restauranten som almindelig Restaurant. Han mener selv, at disse private Kunder udgør ca. Halvdelen af samtlige Kunder og medfører ca. $\frac{2}{3}$ af den samlede Omsætning.

Rutebilstationen hævder, at Hovedparten af Kunderne saavel i Tal som Omsætning har Tilknytning til Rutebilstationen.

Under Sagen er der givet Oplysninger om Forretningens Omsætning og afhørt forskellige Vidner.

Flertallet af Dommere (3 Dommere) anfører, at efter det oplyste kan det ikke statuere, at den af Klageren drevne Restaurationsvirk-

somhed har en saadan Tilknytning til Rutebilstationen, at den kan siges hovedsagelig at blive søgt af dettes Publikum, og voterer derfor for, at der ikke kan nægtes Klageren Erhvervsbeskyttelse efter Lov Nr. 55 af 23. Marts 1937.

Mindretallet (2 Dommere) er af den Opfattelse, at da Restauranten er lejet som Rutebilrestaurant i nær Tilknytning til Rutebilstationen, falder Virksomheden ind under Undtagelsesbestemmelsen i Erhvervslejelovens § 1, Stk. 4, jfr. Ordene »og lignende«, ganske uanset hvor stor en Del af Kundekredsen der in concreto hidrører fra Rutebilstationen eller private Kunder, idet der maa lægges afgørende Vægt paa Forholdene ved Lejemaalets Indgaaelse og Hensigten for Indklagede med at indrette Rutebilrestaurant, og at det er urimeligt, at en Rutebilrestaurantør kan skaffe sig en Erhvervsbeskyttelse ved at oparbejde en stor Kundekreds af egne Kunder.

Thi bestemmes:

Den af Indklagede A/S Aalborg Rutebilstation nedlagte Afvisningspaastand kan ikke tages til Følge, og Sagen vil være at fremme i Realiteten.

Højesterets Kæremaalsudvalgs Kendelse.

Den paakærede Kendelse er afsagt af den i Henhold til Lov Nr. 55 af 23. Marts 1937 nedsatte Voldgiftsret for Aalborg Amtsraadsreds.

I Paakendelsen har tre Dommere deltaget.

For Højesteret har Indkærede gjort gældende, at Rutebilstationen ikke henhører til de i Lovens § 1, Stk. 4, omhandlede Etablissementer. Heri kan der ikke gives Indkærede Medhold, men da der efter det foreliggende ikke kan gaas ud fra, at Indkæredes Forretning hovedsagelig bliver søgt af det Publikum, der benytter Rutebilstationen, tiltrædes det, at Indkærede har Ret til at lade Spørgsmaalet om Opsigelsens Berettigelse prøve ved Voldgiftsretten, og den paakærede Kendelse vil herefter være at stadfæste.

Thi bestemmes:

Voldgiftsrettens Kendelse stadfæstes.

Torsdag den 6. Januar.

Nr. 82/1943. **Vestindisk Handelskompagni (Gorrissen)**

m o d

Dampskibsselskabet Norden A/S (Steglich-Petersen).

(Erstatning for Bortfald af Certeparti).

Sø- og Handelsrettens Dom af 12. Januar 1943: De Sag søgte, Dampskibsselskabet Norden A/S, bør for Tiltale af Sagsøgerne,

Vestindisk Handelskompagni A/S, i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger betaler Sagsøgerne til de Sagsøgte med 3000 Kr. inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Sø- og Handelsretten.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret gør Appellanten ikke gældende, at Tidsbefragteren ifølge sit Certeparti havde Ret til at lade Skibet udføre den paagældende Pligtrejse, og har som Grundlag for sit Erstatningskrav, som opgøres til det i første Instans subsidiært paastaaede Beløb 185.004 Kr. 98 Øre, i første Række anført, at Paalæget om Udførelse af Pligtreisen er af ekspropriationslignende Karakter, og at Tidsbefragteren derfor maa have Krav paa som Erstatning for det Tab, han har lidt ved, at hans Certeparti er faldet bort, at faa en Andel i Tvangsfragten, og at dette Krav, da Indstævnte har været legitimeret til at oppebære hele Fragtbeløbet nu maa kunne rettes mod Selskabet. Mere subsidiært har Appellanten støttet sin Paastand paa Grundsætningerne om Surrogatkrav eller Berigelseskrav.

Der foreligger i Sagens Oplysninger intet Grundlag for at statuere, at Indstævnte har oppebaaret nogen Del af Fragten for Pligtreisen i Kraft af at være legitimeret for Tidsbefragteren, eller i det hele paa Tidsbefragterens Vegne, og Appellanten vil allerede som Følge heraf ikke kunne støtte noget Krav mod Indstævnte paa ekspropriationsretlige Befragninger. Idet dernæst Bestemmelserne i Certepartiets § 16 og dets Krigsklausul findes at udelukke Tidsbefragteren fra paa det af Appellanten iøvrigt paaberaabte Grundlag at afkræve Indstævnte nogen Del af den af Selskabet for Pligtreisen modtagne, i Henhold til § 3 i Lov Nr. 287 af 2. September 1939 fastsatte Fragt, vil Dommen være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 4000 Kr.

Thi kendes for Ret:

Sø- og Handelsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Vestindisk Handelskompagni A/S, til Indstævnte, Dampskibsselskabet Norden, A/S, med 4000 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Ved et Tidscerteparti (Government Form) af 6. Juni 1939 befragtede Firmaet Joh. Bruhn & Co. — i det følgende ogsaa blot benævnt Tidsbefragteren — det de Sagsøgte, Dampskibsselskabet Norden A/S, tilhørende Motorskib »Nordhavet«, som havde en Dødvægtskapacitet af ca. 8325 Tons.

I Certepartiet hedder det bl. a.:

»Witnesseth. That the said Owners agree to let, and the said Charterers agree to hire the said vessel, from the time of delivery for about 6 to about 9 months (about to mean 3 weeks more or less) period in charterers option within below mentioned trading limits Charterers to have liberty to sublet the vessel for all or any part of the time covered by this Charter — — —

4. That the Charterers shall pay for the use and hire of the said Vessel at the rate of 4/10 $\frac{1}{2}$ d., say Four Shillings and ten and a half Pence Br. Stlg. per ton on vessel's total deadweight carrying capacity — — — hire to continue until the hour of the day of her re-delivery in like good order and condition, ordinary wear and tear excepted, to the Owners (unless lost) at a port in Europe not east of W. C. Italy or a line Karlshamn & Danzig or a port USNH. unless otherwise mutually agreed. — — —

— — —

16. That should the Vessel be lost, money paid in advance and not earned (reckoning from the date of loss or being last heard of) shall be returned to the Charterers at once. The act of God, enemies, fire, restraint of Princes, Rulers and People, and all dangers and accidents of the Seas, Rivers, Machinery, Boilers and Steam Navigation, and errors of Navigation throughout this Charter Party, always mutually excepted.

— — —

17. That should any dispute arise between Owners and the Charterers, the matter in dispute shall be referred to three persons at Copenhagen — — —

— — —

37. War clause as contained in Baltime C/P. 1920 to be incorporated in and considered part of this Charter Party, owners valuation being Kr. 1.900.000,—.«

Den nævnte War clause, der saaledes ved Certepartiets § 37 var gjort til en Del af dette er saalydende:

»In case of war the following special provisions to apply:

Steamer not to be sent on any voyage before owners have been able to cover her full value against war risk. Charterers to refund Owners any war premium, and if same is not paid promptly on production of receipt this to be considered as nonpayment of hire. No passengers to be carried unless Charterers procure guarantees, satisfactory to owners, that the passengers do not expose Steamer to the risk of being sunk or captured or to any other war risk. Steamer not to be sent on any voyage exposing her to attacks of submarines or aircrafts or to the risk of being sunk by mines or otherwise.

Charterers not to load goods which appear on the contraband list of any of the belligerent powers, unless they procure guarantees satisfactory to Owners that such goods will not be considered as contraband.«

Skibet, som blev overtaget af Tidsbefragteren den 8. Juni 1939, saaledes at Tidscertepartiet udløb senest den 29. Marts 1940, gjorde i den første Tid Rejser mellem øst- og vestamerikanske Havne og Østen.

Efter at Krigen var udbrudt i September 1939, tilskrev det ved Lov Nr. 287 af 2. s. M. nedsatte Fragtnævn, som ifølge Lovens § 3 til Gennemførelse af sin Opgave bl. a. kunde paalægge danske Redere at lade deres Skibe foretage bestemte Rejser til af Nævnet fastsatte Fragtrater, under 7. December 1939 de Sagsøgte med Anmodning om at faa oplyst, hvorledes bl. a. det her ommeldte Skib var disponeret fra Tidsbefragterens Side samt Skibets øjeblikkelige Position.

Som Svar herpaa meddelte de Sagsøgte i Skrivelse af 8. December 1939 Fragtnævnet, at Skibet den 1. s. M. var afgaaet fra San Pedro via Panama Kanalen til Cuba, hvor det skulde losse en Ladning Ris, og at Skibet forventedes udlosset omkring Nytaar og derefter var ubefragtet.

I Skrivelsen gjorde de Sagsøgte derhos Fragtnævnet opmærksom paa, at Tidsbefragteren i Henhold til Certepartiet med dem ikke maatte sende Skibet paa Rejser, hvor det var udsat for Minefare eller Angreb af Undervandsbaade eller Luftfartøjer, men at de Sagsøgte, hvis Fragtnævnet kunde forlange, at Tidscertepartiet annulleredes, saasnart den Rejse, som Skibet da var paa, var fuldført, vilde være villige til at udføre saadanne Pligtrejser for deres egen Regning, som man maatte forlange, og som stod i Forhold til de Pligtrejser, som paalagdes andre Rederier, idet de Sagsøgte gik ud fra, at de holdtes skadesløs af Fragtnævnet for eventuelle Erstatningskrav, Sagsomkostninger etc. fra Tidsbefragterens Side i Tilfælde af Certepartiets Annullering.

I Skrivelser af 12. og 13. December 1939 til Tidsbefragteren paalagde Fragtnævnet derefter denne at lade Skibet efter Udlosningen paa Cuba afgaa til Sydamerika i Ballast for derefter at udføre en Rejse til Danmark med Korn for Korn- og Foderstofcentralen efter nærmere Aftale med denne, idet Fragtnævnet derhos gjorde Tidsbefragteren bekendt med de Hovedretningslinjer, der vilde være at lægge til Grund for Befragtingen.

Som Svar herpaa meddelte Tidsbefragteren i Skrivelse af 13. December 1939 Fragtnævnet, at man var indforstaaet med at lade Skibet udføre den ommeldte Rejse, og Tidsbefragteren satte sig derefter i Forbindelse med Korn- og Foderstofcentralen for at faa Skibet sluttet.

Efter at imidlertid de Sagsøgte fra Tidsbefragteren havde modtaget Underretning om det saaledes passerede, tilskrev de, ligeledes under 13. December 1939, Tidsbefragteren saaledes:

» — — nægter vi Dem Tilladelse til at fragte Baaden for den omtalte Rejse fra Sydamerika til Danmark, idet denne Rejse er i Modstrid med det mellem Dem og os i sin Tid oprettede Certeparti, som endnu ikke er udløbet, og vi vil instruere vor Kaptajn til ikke at afsejle fra sidste Lossehavn i Vestindien, før han faar nærmere Ordre fra os, hvad De bedes bemærke.

Vi tilskriver nu ligeledes Fragtnævnet, at vi nægter at udføre Rejsen, hvis De alligevel skulde fragte Baaden som ovenfor omtalt, og at Baaden da af os vil blive stoppet efter Udlosning i Vestindien.«

Fragtnævnet, overfor hvilket de Sagsøgte ligeledes havde fremført deres Protest mod, at Tidsbefragteren lod Skibet udføre den ommeldte Pligtrejse, ændrede derefter i Skrivelser af 13. December 1939 til Tidsbefragteren og de Sagsøgte — som det hedder — »for at undgaa de formelle Vanskeligheder, der muligt kunde opstaa ved en Rekvisition af Baaden hos Befragteren«, sin tidligere trufne Bestemmelse derhen, at det paalagdes de Sagsøgte at udføre den paagældende Rejse.

Som Følge heraf tilskrev de Sagsøgte under 14. December 1939 Tidsbefragteren, at de beklagede at se sig »nødsaget til at trække Baaden tilbage« fra det paagældende Tidsyerteparti, naar Udlosning i Vestindien var tilendebragt.

De Sagsøgte gjorde derhos i Skrivelse af s. D. Fragtnævnet bekendt hermed, idet de udbad sig dettes Indforstaaelse med at holde de Sagsøgte skadesløs for alle Følger, i Anledning af at Skibet blev trukket tilbage fra det paagældende Tidscerteparti.

Som Svar herpaa gentog Fragtnævnet i Skrivelse ligeledes af 14. December 1939 til de Sagsøgte sin allerede i en Skrivelse af 13. s. M. fremsatte Udtalelse, at Forholdet mellem de Sagsøgte og Tidsbefragteren var et Spørgsmaal, som Parterne maatte afgøre indbyrdes. Fragtnævnet underrettede derhos i Skrivelsen de Sagsøgte om Hovedretningslinjerne, der vilde være at lægge til Grund for Befragtingen, og bad de Sagsøgte om ufortøvet at træffe Aftale om den paagældende Rejse med Korn- og Foderstofcentralen.

Efter Modtagelsen af de Sagsøgtes fornævnte Skrivelse af 14. December 1939 beklagede Tidsbefragteren i Skrivelse af 15. s. M. til de Sagsøgte ikke at kunne anerkende dissers Ret til at nægte Tidsbefragteren at lade Skibet udføre den ommeldte Rejse, idet det fremhævedes, at saafremt de Sagsøgte under en saadan Rejse, til Trods for at Kaptajnen af Tidsbefragteren vilde blive beordret til at følge en Rute, der laa langt uden for Minefelterne, vilde have Ekstraudgifter til Mandskabet etc., var Tidsbefragteren vilig til at refundere de Sagsøgte saadanne Omkostninger. Sluttelig holdt Tidsbefragteren i den nævnte Skrivelse de Sagsøgte ansvarlig for alle Følger af deres Brud paa Tidscertepartiet.

De Sagsøgte fastholdt imidlertid deres Standpunkt om selv for egen Regning at ville udføre den af Fragtnævnet beordrede Rejse.

Skibet var efter at være udlosset i Cuba leveringsklart den 13. Januar 1940. Det afgik derefter til Buenos Aires, hvor det indtog en Ladning af 7354 Tons Havre/Byg og Majs, hvilken Ladning efter Rejsens heldige Gennemførelse var udlosset den 9. April 1940 i tre danske Havne. De Sagsøgte har for Rejsen oppebaaret hele den af Fragtnævnet fastsatte Fragt af henholdsvis \$ 15,75 og \$ 15,—.

Ifølge Tidscertepartiets ovenfor gengivne § 17 skulde den mellem Parterne stadig bestaaende Uoverensstemmelse i Anledning af de Sagsøgtes Nægtelse af, at Tidsbefragteren lod Skibet udføre den her omhandlede Pligtrejse, have været afgjort ved Voldgift; men efter at de Sagsøgte havde indtaget det Standpunkt, at Sagen rettelig hørte under

Domstolene, og efter at Tidsfragteren, som bekræftet i en under Sagen fremlagt Skrivelse af 16. Marts 1942, havde overdraget sit her omhandlede Krav mod de Sagsøgte til Sagsøgerne, Vestindisk Handelskompagni A/S, har disse ved Stævning af 22. Maj 1942 anlagt nærværende Sag, hvorunder de paastaar de Sagsøgte, Dampskibsselskabet Norden A/S, dømt til at betale Kr. 307.500,—, subsidiært Kr. 185.004,98 med Renter 5 pCt. p. a. fra den 9. April 1940.

De Sagsøgte paastaar sig frifundet.

Sagsøgernes principale Paastand er opgjort ud fra det Synspunkt, at Tidsbefragteren ifølge Tidscertepartiet har haft Ret til at lade Skibet udføre den paagældende Pligtrejse. Det i Paastanden nævnte Beløb fremkommer derved, at Sagsøgerne har anslaaet Rejsen til at have givet de Sagsøgte en Fortjeneste af ca. Kr. 421.500,— i Stedet for det Beløb paa ca. Kr. 114.000,—, som de Sagsøgte vilde have faaet i Tidsfragt af Tidsbefragteren for det samme Tidsrum, hvilket altsaa vil sige, at der har været en Merfortjeneste paa Pligtrejsen af ca. Kr. 307.500,—.

De Sagsøgte har imidlertid opgjort denne Merfortjeneste saaledes:

Fortjeneste ved Pligtrejsen	Kr. 337.566,55
do. efter Tidscertepartiet i samme Tidsrum,	
d. v. s. 13. Januar—10. April 1940	— 89.159,48

Kr. 248.407,07.

Sagsøgerne har ikke fremsat Indsigelse imod denne Opgørelse udover, at de gør gældende principalt, at Pligtrejsen kunde være gennemført inden Tidscertepartiets Udløb den 29. Marts 1940, hvilket ifølge Opgørelsen er ensbetydende med, at de Sagsøgtes Fortjeneste efter Tidscertepartiet skal nedsættes med Tidsfragten for Dagene 29. Marts—10. April 1940, Kr. 66.465,66, til Kr. 22.693,82, saaledes at Merfortjenesten paa Pligtrejsen bliver Kr. 314.872,73, subsidiært at der ved Beregningen af Fortjenesten efter Tidscertepartiet som Tidsfragt for Overskridelsen af den aftalte Tid, d. v. s. for Dagene 29. Marts—10. April 1940, ikke, som sket i de Sagsøgtes Opgørelse, bør regnes med Markedsraten paa det paagældende Tidspunkt § 5,— pr. Ton pr. 31 Dage, hvilket, som ovenfor nævnt, giver Kr. 66.465,66, men derimod i Medfør af Sølovens § 143, 2. Stk., med Tidscertepartiets Rate 4/10 $\frac{1}{2}$ d, d. v. s. Kr. 2.928,—, saaledes at Merfortjenesten bliver Kr. 311.944,73.

Der vil saaledes efter Sagsøgernes Mening ogsaa efter en rigtig Opgørelse paa de Sagsøgtes Grundlag tilkomme Tidsbefragteren og dermed Sagsøgerne i det mindste det af dem principalt paastaede Beløb Kr. 307.500,—.

Til Støtte for denne deres principale Paastand har Sagsøgerne nærmere anført, at selve det af Fragnævnet givne Paalæg om Udførelsen af den paagældende Rejse ikke nødvendigvis medførte, at Skibet maatte trækkes tilbage, idet Tidsbefragteren ifølge Certepartiet havde Ret til at frem-bortfragte Skibet indenfor de i Certepartiet givne Rammer. Spørgsmaalet er herefter i første Række, om den ommeldte Pligtrejse laa indenfor disse Rammer, specielt om den var forenelig med den ovenfor gængivne Krigsklausul, jfr. Sølovens § 142.

Efter Sagsøgernes Mening maa dette Spørgsmaal besvares bekræftende. Sagsøgerne har i saa Henseende særligt paaberaabt sig, at de Sagsøgte ifølge Sagens Natur maatte finde sig i, at Skibet blev udsat for en vis Krigsrisiko, at Pligtreisen skulde udføres mellem to da neutrale Lande — Argentina og Danmark — med en Ladning (Korn), der ikke kunde anses for Krigskontrabande, at Tidsbefragteren tilbød at lægge Ruten udenfor den egentlige Krigsfarezone (Minefelter) ved at lade Skibet gaa op til Island, derfra over til den norske Kyst og derefter langs denne, indenfor Territorialgrænsen, ned til Danmark, saaledes at Rejsen kunde være gjort forholdsvis ufarligt, at Tidsbefragteren foruden Krigsforsikringspræmien tilbød at betale ekstra Krigshyre til Besætningen, og at man ved at gøre Brug af den medio Januar 1940 indførte Navicert-Ordning — saaledes som det faktisk ogsaa skete under Rejsen omend med nogen Vanskelighed — kunde have undgaaet, at Skibet blev beordret til Undersøgelse i engelsk Kontrolhavn, men var blevet undersøgt i rum Sø.

Videre har Sagsøgerne anført, at det her ikke drejer sig om en egentlig Rekvisition af Skibet, men alene om et Paalæg til dette om at foretage en vis Rejse, et Paalæg der naturligt af Fragtnævnet burde meddeles — og faktisk ogsaa først blev meddelt — Tidsbefragteren som den, der disponerede over Skibet og kunde lade dette udføre Rejsen, og som derfor ogsaa i Fragtnævns-Lovens Forstand maatte sidestilles med Rederen. Tidsbefragteren kunde saaledes efter Sagsøgernes Mening med god Grund opfatte Paalæget som givet ham og kunde iøvrigt med samme Føje som Sagsøgerne have paaberaabt sig Certepartiets § 16, 2. Punkt. — *restraint of Princes* — som Støtte for sin Ret til at udføre Rejsen, selv om man vilde betragte denne som liggende udenfor Certepartiets Grænser.

Sagsøgernes subsidiære Paastand er opgjort ud fra det Synspunkt, at Tidsbefragteren under alle Omstændigheder maa have Krav paa at faa erstattet det Beløb af Kr. 185.004,98, som Tidsbefragteren, hvis Tids-certepartiet ikke var blevet afbrudt som Følge af Fragtnævnets Indgreb og de Sagsøgte derefter følgende Tilbagebetaling af Skibet, kunde have indtjent i den resterende Tid efter Certepartiet i Henhold til et af et amerikansk Rederi den 14. December 1939 afgivet fast Tilbud om Tidsbefragtning af Skibet i Nord/Sydamerika Fart, for en Periode af ca. 60 til 80 Dage, mod en Maanedhyre af \$ 2,75 pr. Ton Dødvægt, med Levering efter Udlosning i Cuba og Tilbagelevering New York/Jacksonville range.

Med Hensyn til denne Paastand har Sagsøgerne nærmere anført, at det under alle Omstændigheder maa være rimeligt, at de Sagsøgte ikke oppebærer hele Merfortjenesten ved den paagældende Rejse, som blev paabudt af Fragtnævnet. Denne Fortjeneste bør efter Sagsøgernes Opfattelse deles mellem de interesserede Parter, saaledes at Tidsbefragteren (Sagsøgerne) oppebærer den Andel, der rettelig maa betegnes som Konjunkturfortjeneste, d. v. s. Avancer grundet paa den almindelige Stigning paa Fragtmarkedet, medens der tillægges de Sagsøgte det Tillæg til Fragten, som er foranlediget ved den med Rejsen forbundne særlige Krigsfare.

Til Støtte for deres Paastand om Frifindelse har de Sagsøgte i første Række gjort gældende, at de saavel efter Sølovens § 142 som efter den i Tidscertepartiet optagne Baltim Krigs-Klausul var berettigede til at modsætte sig Tidsbefragterens Udførelse af den omhandlede Pligtrejse, idet denne i høj Grad udsatte Skibet for de Farer, som er opregnet i den nævnte Klausul, se dennes 1. Stk. in fine. De Sagsøgte har herved henvist til, at Skibet, selv om Rejsen udførtes, som af Sagsøgerne ovenfor angivet, maatte passere Krigsfare-Zoner i Atlanterhavet og Nordsøen, der omfattedes af de Omraader, for hvilke der i September 1939 og pr. 1. Januar 1940 var aftalt meget betydelige Krigszonetillæg til Skibs-officerers og Mandskabs Hyre, og indenfor hvilke der i Efteraarsmaanederne 1939 var sket hyppige Krigsforlis ogsaa af neutrale Landes Skibe. Specielt gør de Sagsøgte gældende, at den af Sagsøgerne paaberaabte Navicert-Ordning ikke rummede nogen Garanti for, at et Skib ikke af de engelske Myndigheder blev beordret til Kontrolhavn i England, og at det, da det efter M/S »Nordhavet«s Afsejling fra Buenos Aires viste sig, at Navicert for en Del af Ladningen var udstedt ved en Fejltagelse, alene skyldtes særlig Hensyntagen fra de engelske Myndigheders Side, at Skibet fik Tilladelse til at fortsætte sin Rejse efter at være undersøgt i Søen af en engelsk Hjælpekrydser.

Tidsbefragterens Tilbud om foruden Krigsforsikringspræmien at betale ekstra Krigshyre til Besætningen er efter de Sagsøgtes Mening ogsaa uden nogensomhelst Betydning i den her omhandlede Henseende og vilde heller ikke give de Sagsøgte som Reder nogen Erstatning i Tilfælde af Totalforlis, hvorved de Sagsøgte har henvist til, at Skibets Værdi i Certepartiets § 37 kun var ansat til Kr. 1.900.000,—, medens et tilsvarende Skib nu næppe kan kontraheres for under 5 Millioner Kr. Den af Fragnævnet fastsatte Fragt skulde netop give Vederlag for den Risiko, Skibet løber ved en saadan farlig Rejse, og saadan Godtgørelse bør fuldt og helt tilkomme Ejeren af Skibet — de Sagsøgte — og være Tidsbefragteren ganske uredkommende.

Videre gør de Sagsøgte gældende, at Ordren om Pligtrejsens Udførelse maa anses givet til de Sagsøgte, som Ejer af vedkommende Skib, idet Fragnævnet ifølge Lovens § 3 kun kan give Paabud til »danske Redere«, hvilket maa forstaas som danske Skibsejere, og med Hensyn til »deres Skibe«.

De Sagsøgte bestrider derhos, at Sagsøgerne kan paaberaabe sig Certepartiets § 16 som Grundlag for Erhvervelse af en Ret overfor dem, idet denne Bestemmelse alene har Hensyn til at fritage Tidsbefragteren — saavel som de Sagsøgte — for de dem ved Certepartiet paalagte Pligter.

Færdig fra Trykkeriet den 26. Januar 1944.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

87. Aargang

Højesteretsaaret 1943.

Nr. 28

Torsdag den 6. Januar.

Endelig hævder de Sagsøgte med Hensyn til Sagsøgernes principale Paastand, at Merfortjenesten for Pligtrejsen i hvert Fald ikke andrager mere end Kr. 248.407,07, idet de ikke kan anerkende de af Sagsøgerne overfor deres Opgørelse fremsatte Indvendinger.

Særlig overfor Sagsøgernes subsidiære Paastand har de Sagsøgte dernæst anført, at de i Medfør af Certepartiets ovennævnte § 16, 2. Punktum, kunde trække Skibet tilbage, idet Tidsbefragteren ifølge den nævnte Bestemmelse maa vige for Regeringsforanstaltninger (restraint of Princes«) ligesom for anden force majeure, uden at de Sagsøgte i den Anledning er pligtige at tilsvare Tidsbefragteren nogen Erstatning eller til ham afgive den »Berigelse«, som maatte være indvundet som Følge af, at Skibet blev trukket tilbage. I denne Forbindelse har de Sagsøgte derhos anført, at der ved Spørgsmaalet om, hvorvidt der foreligger en saadan »Berigelse«, ikke blot maa tages Hensyn til den ved den ny Rejse indtjente Fragt, men ogsaa til Skibets Position efter Fuldførelsen af denne Rejse.

Videre har de Sagsøgte anført, at der i det foreliggende Tilfælde ikke har været Tale om, at Tidsbefragteren skulde betale de Sagsøgte Tidsfragt for den Tid, Skibet var trukket tilbage, og at der, idet Tidscertepartiet var udløbet, da Pligtrejsen var fuldført, ikke bliver Spørgsmaal om Tidscertepartiets Genopvaagnen, efter at den midlertidige Hindring for dets Bestaaen var ophørt.

Med Hensyn til Sagsøgernes subsidiære Paastand bestrider de Sagsøgte endelig, at Tidsbefragteren indenfor den i Tidscertepartiet angivne Tid kunde have indtjent det af Sagsøgerne krævede Beløb Kr. 185.004,98 paa Grundlag af det ommeldte, af et amerikansk Rederi afgivne Tilbud af 14. December 1939.

Retten mener, at Fragtnævnets Paalæg om M/S »Nordhavet«s Udførelse af den ommeldte Rejse i Realiteten maa anses rettet til de Sagsøgte som Skibets danske Redere (Ejere), jfr. herved den af de Sagsøgte paaberaabte Bestemmelse i § 3 i Lov Nr. 287 af 2. September 1939. Denne Rejse skulde bringes til Udførelse i Henhold til det saaledes givne Paalæg, men Retten finder, at Tidsbefragteren af de af de Sagsøgte i saa Henseende anførte Grunde ifølge Certepartiets Krigsklausul, se dennes 1. Stk., sidste Punktum, jfr. Sølovens § 142, var udelukket fra at slutte Skibet for en saadan Rejse, og at Rederiet derfor har været berettiget til for at muliggøre Pligtrejsens Udførelse at trække Skibet tilbage fra

Tidscertepartiet, saalænge Rejsen varede, hvorved bemærkes, at Tidscertepartiet var udløbet, forinden Pligtrejsen var fuldført.

Det maa saaledes anses at være med Rette, at den paagældende Pligtrejse er udført for de Sagsøgtes egen Regning, og Spørgsmaalet er herefter alene, om Tidsbefragteren, hvem der ikke er afkrævet nogen Tidsfragt for den Tid, i hvilken Skibet var trukket tilbage fra Certepartiet, som af Sagsøgerne subsidiært paastaaet bør have en vis Erstatning i Anledning af, at han ikke har haft Adgang til at udnytte Skibet i hele det i Certepartiet fastsatte Tidsrum. Retten finder ikke, at der i det af Sagsøgerne i saa Henseende anførte eller iøvrigt er Hjemmel hertil, idet herved bemærkes, at de Sagsøgte, som ovenfor statueret, maa anses fritaget for deres Forpligtelse til at stille Skibet til Raadighed for Tidsbefragteren i det nævnte Tidsrum, og at de Sagsøgte vel ifølge ovenstaaende vil oppebære en betydelig Gevinst paa den omhandlede Pligtrejse, men paa den anden Side, saafremt Rejsen ikke var blevet heldigt gennemført, men Skibet var forlist, maa antages at ville have lidt et meget betydeligt Tab.

De Sagsøgtes Paastand om Frifindelse vil herefter være at tage til Følge, og Retten skal derfor ikke komme ind paa det med Hensyn til Opgørelsen af Sagsøgernes Paastande fra begge Parters Side anførte.

Sagens Omkostninger findes Sagsøgerne at burde betale de Sagsøgte med 3000 Kr.

Fredag den 7. Januar.

Nr. 85/1942. **Finansministeriet** (Kammeradvokaten)

mod

Rentier Lars Hansen, nu hans Enke **Thora Emma Hansen**, f. Nielsen (Landsretssagf. Fischer-Møller).

(Nedsættelse af Indstævntes skattepligtige Indkomst).

Østre Landsrets Dom af 7. Februar 1942 (V Afd.): Sagsøgte, Finansministeriet, bør anerkende, at Sagsøgern, Rentier Lars Hansen's skattepligtige Indkomst for Skatteaaret 1938/39 nedsættes fra 23.657 Kr. til den af Sagsøgeren angivne Indkomst 4314 Kr. Sagens Omkostninger betaler Sagsøgte til Sagsøgeren med 400 Kr. inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har elleve Dommere deltaget.

Efter Dommens Afsigelse er Indstævnte afgaaet ved Døden, og hans Enke, Thora Emma Hansen, f. Nielsen, der som eneste Arving har overtaget Boet til privat Skifte, indtraadt i Sagen.

Det bemærkes, at Afdøde saavel ved Erhvervelsen som ved Salget af Ejendommen Johnstrups Allé 4 sikrede sig Bolig i

denne, og at det er ubestridt, at Salget var foranlediget ved Af-dødes Sygdom.

Med disse Bemærkninger og i Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil Dommen være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale Indstævnte med 400 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Finansministeriet, til Indstævnte, Rentier Lars Hansen, nu hans Enke Thora Emma Hansen, f. Nielsen, med 400 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afgørelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Sagsøgeren, Rentier Lars Hansen, havde overfor Frederiksberg Skattevæsen for Skatteaaret 1938/39 selvangivet sin Indkomst til 4314 Kr. Ved Skrivelse af 27. Marts 1939 meddelte Frederiksberg Skattevæsen ham, at man havde ansat hans skattepligtige Indkomst til 23.657 Kr., idet Skatteraadet ansaa ham for indkomstskattepligtig af Avancen 19.343 Kr. ved Salg den 21. April 1937 af Ejendommen Johnstrups Allé 4, hvilken Ejendom han havde købt ved Skøde af 1. August 1928. Sagsøgeren klagede til Landsskatteretten, som imidlertid ved Kendelse af 7. November 1940 stadfæstede Frederiksberg Skatteraads Afgørelse.

I Landsskatterettens Kendelse hedder det bl. a.:

»Klageren har overfor Retten gjort gældende, at den paagældende Ejendom er erhvervet med Formueanlæg for Øje, og at Salget alene skyldes, at han paa Grund af Sygdom og Svagelighed ikke fortsat har kunnet paatage sig at administrere Ejendommen.

Det er bl. a. ved stedfundet Forhandling med Klageren og dennes Regnskabsfører paa Rettens Kontor oplyst, at Klageren, der nu er 74 Aar, har drevet Kommissionsforretning med Salg af Landbrugsprodukter i Aarene 1894—1915, hvilket sidstnævnte Aar han paa Grund af Sygdom saa sig nødsaget til at opgive sin Forretning.

Det er endvidere oplyst, at Klageren tidligere har handlet med følgende Ejendomme:

H. C. Ørstedesvej 17, Købt i 1916—1917, solgt i 1918—1919.

Vodroffsvej 7, købt i 1919, solgt samme Aar med en Avance paa 15.255 Kr., der ved Skatteansættelsen er tillagt Indkomsten.

Danasvej 3—5, købt i 1919, solgt i 1923.

Lykkesholmsallé 18, købt i 1920—21, solgt i 1932.

Sct. Knudsvej 34, købt i 1923, solgt i 1927.

Klageren har overfor Retten hævdet, at der ved ingen af disse Handler har foreligget Spekulationshensigt, hvorved han har henvist til,

at han har haft Bopæl i samtlige Ejendomme med Undtagelse af Ejendommen Vodroffsvej 7.

Uanset det af Klageren saaledes fremførte er Retten efter de foreliggende Oplysninger enig med Skatteraadet i at det maa anses for overvejende sandsynligt, at den heromhandlede Ejendom af Klageren er erhvervet med Salg for Øje. Da Klageren herefter maa beskattes af Avancen ved Salget, og da han ikke har bestridt Rigtigheden af Skatteraadets Opgørelse af Avancen til 19.343 Kr., vil den foretagne Ansættelse være at stadfæste.«

Sagsøgeren, som anser den af Skattemyndighederne truffene Afgørelse for urigtig, paastaar under nærværende, den 6. Maj 1941 anlagte Sag Sagsøgte, Finansministeriet, tilpligtet at anerkende, at Sagsøgerens skattepligige Indkomst for Skatteaaret 1938/39 nedsættes fra 23.657 Kr. til den selvangivne Indkomst 4314 Kr.

Sagsøgte paastaar Frifindelse.

Sagsøgeren har til Støtte for sin Paastand anført følgende:

Sagsøgeren hævder, at Ejendommen Johnstrups Allé 4 ikke er erhvervet i Spekulationshensigt. Da Sagsøgeren købte Ejendommen i 1928, var det alene for at søge en rentabel Anbringelse for sine opsparede Penge, idet Sagsøgeren — som selv beboede en Lejlighed i Ejendommen — ved egen Administration af denne skønnedes at kunne opnaa et passende Udbytte af sin i Ejendommen anbragte Kapital. Naar Sagsøgeren efter ca. 9 Aars Besiddelsestid solgte Ejendommen i 1937, skyldtes det, at han i 1936 var blevet alvorlig syg, Apoplexi, som medførte en Svækkelse af hans Tale- og Høreevne og bevirkede, at han ikke kunde fortsætte med at administrere Ejendommen, og han har ej heller senere erhvervet nogen anden Ejendom. Sagsøgeren har i Aarenes Løb altid haft den væsentligste Del af sin Kapital anbragt i en mindre Beboelsesejendom, hvor han med sin Familie selv beboede en Lejlighed, men han har aldrig drevet erhvervsmæssig Handel med Ejendomme. Naar han siden 1915, hvor han opgav sin Forretningsvirksomhed (Kommissionsforretning med Flæsk og Fjerkræ) har solgt ialt 4 Ejendomme, bortset fra den i Sagen omhandlede, skyldes det i hvert enkelt Tilfælde særlige Forhold, ikke Ønsket om at realisere en Spekulationsgevinst. Dette er ogsaa anerkendt af Frederiksberg Skattevæsen, som — bortset fra et enkelt Tilfælde, hvor Sagsøgeren kun ejede en Ejendom i 3 Maaneder, og hvor han blev udløst af Ejendommens Lejere, som nødig vilde afstaa en Lejlighed til ham — aldrig har krævet Indkomstskat af de ved Salgene opstaaede Avancer eller tilladt Fradrag paa Tab.

Sagsøgte har for sit Vedkommende anført:

Som det fremgaar af Sagsøgerens under Sagen fremlagte Redegørelse, har han forud for de i Landsskatterettens Kendelse nævnte Ejendomme ejet Ejendommen Victoriagade 10, som han i Aarene 1903—15 benyttede til sin Forretning, en Villa i Vanløse, som han benyttede til privat Bopæl i Aarene 1905—15, samt en Landejendom i Ballerup, hvor han boede i Aaret 1915—16. Med Hensyn til de i Kendelsen nævnte Frederiksberg'ske Ejendomme oplyser Sagsøgte:

H. C. Ørstedsvvej Nr. 17 (Matr. Nr. 21 ep) blev købt ved Købekontrakt 18. November 1916 og Skøde af 10. Februar 1917, lyst 16. s. M., for en Købesum af 84.000 Kr., hvoraf 19.960,98 betaltes kontant, medens Resten afgjordes ved Overtagelse eller Udstedelse af Prioriteter. Ejendommen blev solgt ved Skøde af 10. April 1918, lyst 19. s. M., for 94.000 Kr., hvoraf 20.000 Kr. betaltes kontant, medens Køberen overtog Prioriteter til et Beløb af Kr. 55.131,30 og udstedte Obligation til Sagsøgeren for Kr. 18.868,70.

Vodroffsvej Nr. 7 (Matr. Nr. 20 c) blev købt ved Skøde af 25. Juli 1918, lyst 2. August s. A., for 102.500 Kr., hvoraf Kr. 19.928,11 betaltes kontant, medens Resten afgjordes ved Overtagelse eller Udstedelse af Prioriteter. Ejendommen blev solgt ved Skøde af 19. Oktober 1918, lyst 1. November s. A. for 122.000 Kr., hvoraf Kr. 24.429,11 betaltes kontant, medens Køberen overtog Prioriteter til et Beløb af Kr. 78.071,89 og udstedte Obligation til Sagsøgeren for 20.000 Kr.

Danasvj 3—5 (nu 4—6) (Matr. Nr. 70 gu) blev købt ved Skøde af 10. Marts 1919, lyst 21. s. M., for en Købesum af 105.000 Kr., hvoraf Kr. 29.587,72 betaltes kontant, medens Resten afgjordes ved Overtagelse eller Udstedelse af Prioriteter. Ejendommen, hvori Sagsøgeren havde optaget nye Prioriteter paa ca. 38.000 Kr., blev solgt ved Skøde af 7. August 1923, lyst 17. s. M. for 160.000 Kr., hvoraf Kr. 50.073,04 betaltes kontant, medens Køberen overtog Prioriteter til et Beløb af Kr. 89.126,96 og udstedte Obligation til Sagsøgeren for 20.800 Kr.

Sct. Knudsvej 34 (Matr. Nr. 23 x) blev købt ved Skøde af 25. Juni 1923, lyst 24. August s. A., for en Købesum af 60.100 Kr., hvoraf 16.000 Kr. betaltes kontant, medens Resten afgjordes ved Overtagelse eller Udstedelse af Prioriteter. Ejendommen, hvori der efter sket Tilbygning var optaget en ny Prioritet paa ca. 43.000 Kr., blev solgt ved Skøde af 1. Juni 1927, lyst 14. s. M., for 135.000 Kr., hvoraf Kr. 30.000 betaltes kontant, og Kr. 3.021,85 afgjordes ved Refusionsopgørelsen, medens Køberen overtog Prioriteter til et Beløb af Kr. 83.778,15 og udstedte Obligationer til Sagsøgeren og hans Medejere for 18.200 Kr.

Johnstrups Allé 4 (Matr. Nr. 13 cæ) blev købt ved Skøde af 1. August 1928 for en Købesum af 140.000 Kr., hvoraf 30.000 Kr. betaltes kontant, medens Resten afgjordes ved Overtagelse eller Udstedelse af Prioriteter. Ejendommen blev solgt ved Skøde af 15. April 1937, lyst 21. s. M., for 166.400 Kr., hvoraf 25.000 Kr. betaltes kontant og Kr. 4.880,47 afgjordes gennem Refusionsopgørelser, medens Køberen overtog Prioriteter til et Beløb af Kr. 101.519,53 og udstedte Obligation til Sagsøgeren for 35.000 Kr. — Efter de saaledes foreliggende Oplysninger om Antallet af de Ejendomme, Sagsøgeren har ejet, Længden af de Tidsrum, i hvilke han har ejet dem, den Avance, han har opnaaet ved samtlige Salg, samt iøvrigt i Betragtning af, at han i hele det Tidsrum, gennem hvilket han har købt og solgt de nævnte Ejendomme, ikke har haft noget andet Erhverv, maa efter Sagsørgtes Formening samtlige disse Ejendomme anses som købt med Salg for Øje eller dog som en nærliggende Mulighed. At Sagsøgeren selv har boet i flere af disse Ejendomme og personlig har deltaget i disse Administration, kan ikke

føre til noget andet Resultat. Den Omstændighed, at det ved flere af de tidligere Ejendomssalg ikke af Skattemyndighederne er blevet bemærket, at der forelaa en indkomstskattepligtig Salgsavance, kan ikke paavirke den retlige Bedømmelse af Sagsøgerens Virksomhed som Helhed og er uden enhver Betydning for Spørgsmaalet om Indkomstskattepligten for Skatteaaret 1938/39 af Avancen ved Salget af Ejendommen Johnstrups Allé 4.

De foreliggende Oplysninger giver ikke tilstrækkelige Holdepunkter for at betvivle, at Sagsøgerens Hovedformaal med Erhvervelsen og Besiddelsen af Ejendommen i Johnstrups Allé har været at udnytte den til Udleje, idet han derved opnaaede et passende Udbytte af sin i Ejendommen anbragte Kapital. Idet der herefter ikke kan anses at have foreligget Spekulationsøjemed fra Sagsøgerens Side, har der manglet Hjemmel til at beskatte ham som sket af den ved Ejendommens Salg indvundne Fortjeneste, og Sagsøgerens Paastand vil saaledes være at tage til Følge.

Sagens Omkostninger vil Sagsøgte have at tilsvare Sagsøgeren med 400 Kr.

En af de voterende Dommere har afgivet følgende

D i s s e n s :

Jeg finder, at Sagsøgeren, Rentier Lars Hansens Salg af faste Ejendomme med Fortjeneste, som Forholdene har udviklet sig for hans Vedkommende, har faaet en erhvervsmæssig Karakter, og at det til Afgørelse foreliggende Ejendomssalg maa bedømmes som af Skattemyndighederne sket, uden Hensyn til Sagsøgerens i Salgsøjeblikket foreliggende Sygdomstilstand. Sagens Omkostninger vil jeg paalægge Sagsøgeren.

M a n d a g d e n 10. J a n u a r.

Nr. 322/1943.

Rigsadvokaten

m o d

Ane Marie Vilhelmine Rauff, født Frandsen (Gelting),

der tiltales for Manddrab.

Vestre Landsrets Dom af 3. November 1943 (Sydjydske Nævningekreds): Tiltalte, Ane Marie Vilhelmine Rauff, født Frandsen, bør straffes med Fængsel paa Livstid. Saa udreder Tiltalte og Sagens Omkostninger og derunder til den for hende beskikkede Forsvarer ved Landsretten, Landsretssagfører Jensbye, i Salær 300 Kr. og i Godtgørelse for Udlæg 80 Kr.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Vestre Landsret under Medvirkning af Nævninger afsagte Dom er paaanket af Tiltalte til Formildelse.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den være at stadfæste.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

I Salær for Højesteret til Højesteretssagfører Gelting betaler Tiltalte Ane Marie Vilhelmine Rauff, født Frandsen, 150 Kr.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under denne Sag, der er behandlet under Medvirken af Nævninger, er der ved 3. jydsk Statsadvokatur's Anklageskrift af 24. August 1943 rejst Tiltale mod Ane Marie Vilhelmine Rauff, født Frandsen, der er født den 20. August 1896, og som ikke tidligere ses tiltalt eller straffet, til at lide Straf efter Straffelovens § 237 for Manddrab ved den 10. December 1942 Kl. ca. 19 i Hjortlund at have dræbt Husmand A. H. Petersens Hustru Maren Petersen, født den 3. Oktober 1902, derved at Tiltalte efter at have sat sig i Besiddelse af et Handelsmand Ole Olsen, Hjortlund, tilhørende Jagtgevær og ladet det med en Patron, hun selv havde, og efter at være gaaet ind i Husmand Petersens Have, i en Afstand af nogle faa Meter fra Huset affyrede Geværret gennem det oplyste Soveværelsevindue ind mod nævnte Maren Petersen, der, idet hun, vendt mod Tiltalte stod bøjet over en Seng, blev ramt af flere Hagl i højre Isseregion, samt flere andre Steder i Hovedet og paa Hals og Skulder, og som den 18. December afgik ved Døden som Følge af de hende ved Skuddet tilføjede Læsioner.

Nævningerne har i Sagens Anledning givet Svar paa følgende Spørgsmaal:

Hovedspørgsmaal I.

Er Tiltalte Ane Marie Vilhelmine Rauff skyldig i Manddrab efter Straffelovens § 237, ved den 10. December 1942, Kl. ca. 19 i Hjortlund at have dræbt Husmand A. H. Petersens Hustru, Maren Petersen, født den 3. Oktober 1902, derved, at Tiltalte efter at have sat sig i Besiddelse af et Gaardejer Ole Olsen, Hjortlund, tilhørende Jagtgevær og ladet det med en Patron, hun selv havde, og efter at være gaaet ind i Husmand Petersens Have, i en Afstand af nogle faa Meter fra Huset affyrede Geværret gennem det oplyste Soveværelsevindue ind mod nævnte Maren Petersen, der, idet hun vendt mod Tiltalte stod bøjet over Sengen, blev ramt af flere Hagl i højre Isseregion, samt flere andre Steder i Hovedet og paa Hals og Skulder, og som den 18. December afgik ved Døden som Følge af de hende ved Skuddet tilføjede Læsioner? Tillægsspørgsmaal. (Besvares kun, saafremt Hovedsp. besvares med Ja).

Bør den af Tiltalte Ane Marie Vilhelmine Rauff for den i Hovedspørgsmaalet beskrevne Handling forskyldte Straf nedsættes, idet Gerningen er begaaet under Indflydelse af stærk Sindsbevægelse, eller anden forbigaaende Uligevægtighed, der i saa betydelig Grad forringer den Strafværdighed, som Handlinger af den paagældende Art regelmæssig vidner om, at Anvendelse af den foreskrevne Straf vilde være uforholdsmæssig haard. (Jfr. Strfl. § 85)?

Nævningerne har besvaret Hovedspørgsmaalet med Ja og Tillægs-spørgsmaalet med Nej.

Idet Nævningernes Kendelse findes at burde lægges til Grund ved Sagens Afgørelse, vil Tiltalte være at anse efter Straffelovens § 237, med en Straf, som findes at burde bestemmes til Fængsel paa Livstid.

Sagens Omkostninger vil være at udrede af Tiltalte som nedenfor bestemt.

Tirsdag den 11. Januar.

Nr. 40/1943. Gaardejer **Carl Find Madsen** (Gamborg)

mod

Forpagter **Johs. Larsen** (Svane) og Godsejer **Skov** (Richter).

(Erstatning for Smitte af Hoppe ved Bedækning).

Østre Landsrets Dom af 10. December 1942 (VI Afd.): De Sagsøgte, Forpagter Johs. Larsen og Godsejer Skov, bør for Tiltale af Sagsøgeren, Gaardejer Carl Find Madsen, i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger betaler Sagsøgeren til de Sagsøgte med 400 Kr. til hver inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse. At efterkomme under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret har Appellanten nedsat det paastaaede Beløb med 100 Kr., nemlig Værdien af Hoppens Hud.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde, og idet der ikke — som af Appellanten for Højesteret gjort gældende — findes at paahvile Indstævnte Larsen noget garantimæssigt Ansvar overfor Appellanten, vil Dommen være at stadfæste.

I Sagsomkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale 400 Kr. til hver af de Indstævnte.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

I Sagsomkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Gaardejer Carl Find Madsen, 400

Kr. til hver af de Indstævnte, Forpagter Johs. Larsen og Godsejer Skov.

De idømte Sagsomkostninger at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afgsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under nærværende ved Retten for Middelfart Købstad m. v. forberedte Sag gør Sagsøgeren, Gaardejer Carl Find Madsen, gældende, at han den 3. og 5. Maj 1941 fik en ham tilhørende belgisk Hoppe bedækket af en Hingst, tilhørende Sagsøgte Forpagter Johs. Larsen; ca. 2—3 Dage efter Bedækningen blev Hoppen syg, lidende af Influenza; Sygdommen medførte hurtig Temperaturstigning, helt op til 41,0, forøget Puls og Respiration, Taareflod og halvt tillukkede Øjne, smudsigfarvede Slimhinder, daarlig eller manglende Ædelyst, Slaphed og tykke Ben. Feberen varede nogle Dage, men herefter var Hoppen afkræftet. Den 26. Maj blev den sat for en tom Vogn, uden at have været brugt i Mellemtiden, men efter at have gaaet i Skridtgang ca. 300 Meter, styrtede den pludseligt om og var død med det samme. En Obduktion foretaget samme Dag viste, at Hjertemuskulaturen var fuldstændig mør og skør, men udover dette fandtes intet unormalt. Det viste sig imidlertid i den følgende Tid ret hurtigt, at samtlige Hopper (9 Stk.), der blev bedækket af Hingsten, blev syge, lidende af Influenza, og dette resulterede i, at Hingstens videre Brug til Avl blev forbudt, da den blev mistænkt som Smittebærer, og siden da skal intet nyt Tilfælde af Sygdommen være konstateret i den paagældende Egn.

Paa Foranledning af Dyr læge Duus Hansen blev Sagen derefter forelagt Det veterinære Sundhedsraad, som i en den 24. Juli 1941 dateret Erklæring har udtalt, at det bestemt maa antages, at det er Hingsten, der har paaført de forskellige Hestebesætninger Influenza, og at det er overvejende sandsynligt, at den Hjertelidelse, Hoppen døde af, er en Følge af Influenza.

Da Sagsøgeren nu har faaet oplyst, at Sagsøgte Larsen, kort forinden Bedækningen fandt Sted, havde købt Hingsten af Sagsøgte Godsejer Skov, at Hingsten var syg om Vinteren lidende af Influenza, og at Sagsøgte Skov, forinden Handlen fandt Sted, vil have gjort Sagsøgte Larsen bekendt hermed, mener han, at begge de Sagsøgte, da Hingsten netop blev solgt garanteret reel til Avl, har udvist i høj Grad uagtsomt Forhold, saaledes at de maa være pligtige at erstatte det ham ved Hoppens Død paaførte Tab, og han har derfor paastaaet dem dømt til in solidum at betale ham Kr. 3.232,30, til hvilket Beløb han opgør sit Tab, tilligemed Renter heraf 5 pCt. aarlig fra Stævningens Dato, den 30. Juli 1941, til Betaling sker.

De Sagsøgte har paastaaet sig frifundet.

Til Støtte for deres Paastand har Sagsøgte Larsen bl. a., og navnlig anført, at han overhovedet ikke har haft Kendskab til, at Hingsten havde været syg, lidende af Influenza, inden han købte den, og han har ikke af Sagsøgte Skov faaet nogen Meddelelse herom. Sagsøgte Skov

har bl. a., og navnlig anført, at han aldrig har været vidende om, at Hingste, der havde lidt af Influenza, kunde optræde som Smittebærere, naar Sygdommen iøvrigt var overstaaet, og han har heller ikke i det foreliggende Tilfælde af den Dyrlæge, der behandlede Hingsten, faaet Paalæg af nogen Art i denne Retning.

Under Sagens Forberedelse er der afgivet Vidneforklaring bl. a. af den paagældende Dyrlæge I. P. Nielsen, Tørring; af denne Forklaring fremgaar det bl. a., at Sagsøgte Skovs Forvalter direkte har spurgt ham, om der skulde vises Forsigtighed ved Salg, og at han, som da ikke var vidende om, at en Hingst kunde være Smittebærer efter Sygdommens Ophør, hertil svarede, at naar Symptomerne med Sikkerhed var forbi og Smittefare over, var der ingen Grund til at vise Forsigtighed.

Sagsøgeren har nu vel oplyst, at der i § 162 i Instruks for Veterinærpolitiet ved den offentlige Behandling af smitsomme Sygdomme hos Husdyrene af 24. August 1894 findes en Bestemmelse, hvorefter »Hingste, der have været angrebne af epizootisk Katarrhalfeber (rosenagtig Influenza) maa i det første Aar ikke benyttes som Beskelere for fremmede Hopper, medmindre disses Ejere forud ere gjorte bekendte med den særlige Smittefare, som hermed kan være forbundet.« Dels er der imidlertid — som allerede foran anført — ikke af den paagældende Dyrlæge meddelt Sagsøgte Skov noget hertil sigtende Paalæg, dels maa det efter samtlige de i Sagen foreliggende Oplysninger antages, at den heromhandlede Sygdom her i Landet er saa overordentligt sjældent forekommende, at den her foreliggende særlige Smittefare — Smitten overført under Bedækning gennem Sæden — langtfra kan anses almindeligt bekendt. Da der derhos intet foreligger om, at de Sagsøgte specielt skulde have haft Kendskab hertil, ses det ikke, at de Sagsøgte, selv forudsat at Sagsøgte Larsen skulde have været vidende om Hestens tidligere Sygdom, har gjort sig skyldig i noget til Erstatning forpligtende Forhold, og det skal i denne Forbindelse særlig bemærkes, at der efter det oplyste maa gaas ud fra, at Hingsten, da Sagsøgte Larsen købte den, fuldtud havde overstaaet Sygdommen.

Som Følge af det saaledes anførte vil de Sagsøgte være at frifinde.

Sagens Omkostninger findes Sagsøgeren at burde godtgøre de Sagsøgte med 400 Kr. til hver.

Onsdag den 12. Januar.

Nr. 171/1942. M (Møller efter Ordre)

mod

F₁ (Emanuel Christensen efter Ordre), F₂ (Stein efter Ordre)
og F₃ (Kemp efter Ordre).

(Underholdsbidrag).

Københavns Byrets Dom af 12. September 1940 (16. Afd.):
Sagsøgte F₁ bør til Sagsøgerinden M's den 17. April 1933 udenfor Ægte-

skab fødte Barn betale Bidrag efter Reglerne i Lov Nr. 130 af 27. Maj 1908. De Sagsøgte F₂ og F₃ bør for Tiltale i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger ophæves.

Østre Landsrets Dom af 20. December 1941 (V Afd.): Appellanten F₁ bør for Tiltale af Indstævnte 1) M i denne Sag fri at være. Forsaavidt angaar Indstævnte 2) F₂ og Indstævnte 3) F₃ bør den indankede Dom ved Magt at stande. Med Hensyn til Sagens Omkostninger for Byretten, forsaavidt angaar Appellanten, ophæves disse. Sagens Omkostninger for Landsretten ophæves. Det Offentlige udreder til den for Appellanten for Landsretten beskikkede Sagfører, Landsretssagfører Fischer-Møller, i Salær 300 Kr. og i Godtgørelse for Udlæg 15 Kr., til den for Indstævnte 1) sammesteds beskikkede Sagfører, Landsretssagfører Fru Anna Johnsen, i Salær 200 Kr. og i Godtgørelse for Udlæg 6 Kr. 50 Øre, til den for Indstævnte 2) sammesteds beskikkede Sagfører, Overretssagfører Ivar Schrøder, i Salær 200 Kr. samt til den for Indstævnte 3) sammesteds beskikkede Sagfører, Overretssagfører M. Edlund, i Salær 200 Kr. og i Godtgørelse for Udlæg 3 Kr. Det Offentlige udreder derhos de de mødende Sagførere af Retten for Aalborg Købstad m. v. tilkendte Salærer, nemlig Overretssagfører Grünwald 40 Kr., Landsretssagfører N. Chr. Larsen, Overretssagfører J. Michelsen og Overretssagfører Hasselbalch 35 Kr. hver og endvidere de Sagfører H. V. Krag og Sagfører J. Poulsen af Retten for Kerteminde Købstad m. v. tilkendte Salærer 25 Kr. for hver.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret paastaar Appellantinden de Indstævnte dømt in solidum eller alternativt til at svare Underholdsbidrag til Barnet B.

De Indstævnte paastaar Stadfæstelse, idet Indstævnte F₁ dog paastaar de af ham udlagte Udgifter til den antropologiske Undersøgelse, 339 Kr. 10 Øre, godtgjort af det Offentlige.

I Henhold til de i Dommen i saa Henseende anførte Grunde vil den, forsaavidt angaar Indstævnte F₂, være at stadfæste.

Det fremgaar af Sagens Oplysninger, at der blev afholdt Skovfester i — — — Plantage den 19. og 24. Juni 1932, og Appellantinden har i Retten forklaret, at hun i Tiden før og efter disse Fester ret jævnlige havde Samleje med Indstævnte F₁ og efter den ene af Festerne havde Samleje med Indstævnte F₃. F₁ erklærede i et Retsmøde den 31. Juli 1940, at han ikke absolut turde bestride, at hans Forhold til Appellantinden vedvarede til Juni eller Juli 1932, og udtalte til Politirapport af 7. November 1940, at han ikke havde haft Samleje med Appellantinden senere end 11—10 Maaneder før Barnets Fødsel (den 17. April 1933). Indstævnte F₃ har i Retten erkendt, at han var med til Skov-

festerne, men har benægtet at han ved nogen af disse Lejligheder havde Samleje med Appellantinden.

Ved de i Sagen tilvejebragte Oplysninger findes det tilstrækkelig godtgjort, at de Indstævnte F_1 og F_3 har haft Samleje med Appellantinden i Barnets Avlingstid, og de vil derfor være at tilpligte in solidum at svare Underholdsbidrag til Barnet.

Efter Omstændighederne findes Udgifterne til den med Landsrettens Godkendelse stedfundne antropologiske Undersøgelse at burde udredes af det Offentlige.

Med Hensyn til Sagens Omkostninger vil der iøvrigt være at forholde som nedenfor anført.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør, forsaavidt angaar Indstævnte, F_2 , ved Magt at stande.

De Indstævnte, F_1 og F_3 , bør een for begge og begge for een svare Bidrag efter Overøvrighedens Bestemmelse i Henhold til Bidragslovgivningen til det af Appellantinden, M, f. Jensen, den 17. April 1933 udenfor Ægteskab fødte Drengbarn B.

I Henseende til Sagens Omkostninger for Byret og Landsret bør disse Retters Domme ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret ophæves. I Salær for Højesteret tillægges der Højesteretssagfører Poul Jacobsen 100 Kr. og Højesteretssagførerne Møller, Emanuel Christensen, Stein og Kemp hver 150 Kr., der ligesom Udgifterne til den antropologiske Undersøgelse, 339 Kr. 10 Øre, og de Overretssagfører Hasselbalch, Overretssagfører Grünwald, Landsretssagfører N. Chr. Larsen, Overretssagfører J. Michelsen, Sagfører Poulsen og Landsretssagfører Krag for Møde ved subsidær Vidneførelse den 18. December 1942 og den 14. April 1943 tillagte Salærer m. v. udredes af det Offentlige.

Byretsdommens Præmisser er saalydende:

Under nærværende Sag er der rejst Spørgsmaal om F_2 , F_1 og F_3 's Bidragspligt til det af Sagsøgerinden M den 17. April 1933 udenfor Ægteskab fødte Barn, som ifølge vedkommende Embedslæges Erklæring kan være avlet i Tiden fra kort efter Begyndelsen af Juni 1932 til kort efter Begyndelsen af August 1932.

Sagsøgte F_2 har den 4.—5. April 1933 til Politiprotokollen i Aalborg erkendt at have haft kønslig Omgang med Sagsøgerinden paa Avlings-

tiden for det dengang ventede Barn og tilbuddt at betale Bidrag efter Lov Nr. 130 af 27. Maj 1908 §§ 1 og 2, hvorefter der den 28. April 1933 er udfærdiget Resolution i saa Henseende. Han har imidlertid nu begæret Sagen genoptaget, hvad Sagsøgerinden intet har haft at erindre imod. Der er derefter foretaget Blodtypebestemmelse med det Resultat, at hans Faderskab er fundet uforeneligt med MN-Systemet, idet Universitetets retsmedicinske Institut i sin Erklæring dog har tilføjet: »Det skal bemærkes, at den foreliggende Blodtypekonstellation henhører under det i Vejledningen Punkt III omtalte Omraade af MN-Systemet, hvor Forekomst af en (ikke paaviselig) N_2 -Egenskab hos en af Parterne vil influere paa Faderskabsudelukkelsens Rigtighed. — Var et saadant (upaaviseligt) Anlæg til Stede hos Barnet vilde F_2 's Faderskab være muligt. — Den Hyppighed, hvormed den paagældende Egenskab optræder, kan ikke udtrykkes talmæssigt, da den er iagttaget som en familiær Ejendommelighed (og derfor kunde tænkes at være relativt almindelig indenfor et ganske begrænset Befolkningsomraade, men samtidig overordentlig sjælden i den samlede Befolkning). Sandsynligheden for, at den omtalte Fejlmulighed skulde foreligge i nærværende Sag, maa i Betragtning af det anførte anses for overordentlig ringe, men man kan dog indtil større Erfaring haves, ikke anse den for saa ringe at den kan lades ude af Betragtning, hvor vægtige, Blodtypeundersøgelsen uvedkommende Omstændigheder i Sagen skulde tale for det paagældende Faderskabs Rigtighed.«

Under Genoptagelsen har Sagsøgerinden afgivet en Forklaring, der gaar ud paa, at hun i Avlingstiden har haft Samleje med Sagsøgte F_1 , hvad denne ikke har turdet bestride, og efter foretaget Blodtypebestemmelse er der intet til Hinder for hans Faderskab.

Sagsøgte F_3 hævder, at han ikke har haft Samleje med Sagsøgerinden i Avlingstiden, hvilket Sagsøgerinden ikke har turdet bestride, og hun vil oprindelig slet ikke have tænkt sig, at han — hvis Blodtype iøvrigt ikke er til Hinder for hans Faderskab — kunde være Fader til Barnet.

Sagsøgerindens Paastand gaar ud paa, at de Sagsøgte F_2 og F_1 in solidum eller subsidiært Sagsøgte F_1 alene, dømmes til at udrede Bidrag til Barnet.

Efter det anførte — og idet paa Anledning bemærkes, at Retten ikke har fundet tilstrækkelig Grund til at lade Barnets eventuelle Lighed med Sagsøgte F_3 underkaste Undersøgelse — findes de Sagsøgte F_2 og F_3 at burde frifindes, hvorimod Sagsøgte F_1 vil have at betale Bidrag til Barnet efter Reglerne i Lov Nr. 130 af 27. Maj 1908.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den med Justitsministeriets Tilladelse af 22. Januar 1941 indankede Dom, der er afsagt den 12. September 1940 af Københavns Byrets 16. Afdeling, paastaas af Appellanten, F_1 , hvem der er meddelt fri Proces under Indankningen, ændret derhen, at han frifindes for at betale Bidrag til Underhold af det af Indstævnte M den 17. April 1933 udenfor

Ægteskab født Barn B, subsidiært at han dømmes in solidum med Indstævnte 3), F₃.

Indstævnte 1) paastaar principalt, at Appellanten, Indstævnte 2), F₂, og Indstævnte 3) dømmes in solidum, subsidiært paastaas Stadfæstelse, mere subsidiært, at Indstævnte 3) dømmes alene.

Indstævnte 2) paastaar Stadfæstelse for sit Vedkommende.

Indstævnte 3) paastaar Stadfæstelse, subsidiært saaledes, at Sagen gøres afhængig af hans Ed.

Der er meddelt samtlige 3 Indstævnte fri Proces under Indankningen.

Til Oplysning af Ankesagen har Appellanten og Indstævnte 1) afgivet Forklaring inden Retten for Aalborg Købstad m. v., hvorhos Indstævnte 3) har afgivet Forklaring inden Retten for Kerteminde Købstad m. v.

Efter Appellantens Begæring er der — for hans Regning — den 13. November 1941 — af Universitetets retsmedicinske Institut foretaget antropologisk Undersøgelse af Barnet og Sagens Parter. Om Undersøgelsens Resultat er fremlagt en Beretning fra Instituttet, dateret den 19. November 1941. Undersøgelsen konkluderer som følger:

»Forudsat, at alle de 3 undersøgte Mænd. og kun disse, kan komme i Betragtning ved Faderskabet til Barnet B, maa Instituttet ud fra Resultatet af den antropologiske Undersøgelse anse det for sandsynligt, at F₃ er Fader til dette Barn.

Det skal tilføjes, at Resultatet af Undersøgelserne for F₂'s Vedkommende yderligere bestyrker Resultatet af Blodtypebestemmelsen, der viste, at hans Faderskab var uforeneligt med MN-Systemet.«

Idet Landsretten forsaavidt angaar Indstævnte 2) kan tiltræde det ved Dommen staturerede Resultat, der bestyrkes ved det for Landsretten oplyste, vil Dommen for hans Vedkommende være at stadfæste. Hvad dernæst Indstævnte 3) og Appellanten angaar, finder Retten, at der ikke er ført tilstrækkeligt Bevis for, at nogen af disse Parter har haft Samleje med Indstævnte 1) i Avlingstiden. Herefter vil Dommen for Indstævnte 3)'s Vedkommende være at stadfæste og for Appellantens Vedkommende at forandre til Frifindelse.

Med Hensyn til Sagens Omkostninger vil der være at forholde som nedenfor bestemt.

Fredag den 14. Januar.

Nr. 231/1942. **Borup Andelsmejeri** (Landsretssagf. Vang)

m o d

Forpagter **Carl Clausen** (Landsretssagf. Juulsgaard).

(Spørgsmaal om Indstævnte er Andelshaver i det appellerende Mejeri).

Østre Landsrets Dom af 1. September 1942 (VII Afd.): Sagsøgte, Borup Andelsmejeri, Borup, ved dets Formand, Gaardejer Erik Petersen, Skovtorup, bør anerkende, at Sagsøgeren Forpagter Carl

Clausen, Vester Egede, ikke er Medlem af Borup Andelsmejeri. Sagsøgte bør inden 15 Dage fra denne Doms Afsigelse til Sagsøgeren betale 1225 Kr. 15 Øre med Renter 5 pCt. om Aaret fra den 6. Februar 1942, til Betaling sker, og Sagens Omkostninger med 300 Kr. At efterkomme under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret paastaar Appellanten Frifindelse og Indstævnte dømt til Betaling af en Erstatning, skønsmæssigt fastsat til 4000 Kr. med Fradrag af det i Dommen nævnte Beløb 1225 Kr. 15 Øre eller 2774 Kr. 85 Øre med Renter.

Indstævnte paastaar Stadfæstelse.

I § 9 i Andelsmejeriets Love hedder det bl. a.: »Saafremt en eller flere Andelshavere ved Periodens Udløb ønsker at udtræde af Mejeriet, skal Mejeriet vurderes som til Ophør af en sagkyndig Mand sammen med Formanden og en af Generalforsamlingen valgt Mand, og de udtrædende Andelshavere skal have Halvdelen af deres Andel i Mejeriets Nettoformue (Taksationsværdien minus Gælden) udbetalt i Forhold til leveret Sødmelek i Perioden.«

Af de tildels efter Dommens Afsigelse tilvejebragte Oplysninger fremgaar følgende:

Da Indstævnte havde henvendt sig til Mejeriet om at levere Mælk til dette, blev den tidligere Forpagters Navn udstreget af Mejeriets Liste over Andelshavere og Indstævntes Navn indføjet i Stedet derfor under samme Nummer, nemlig Nr. 72. Omkring Nytaar 1941 fik Indstævnte fra Appellanten tilstillet en skriftlig Forespørgsel om, hvorvidt han ønskede sin Besætning vaccineret mod Mund- og Klovsyge, hvilket han besvarede bekræftende, idet han underskrev sig »Nr. 72 Clausen«. I den Periode, i hvilken han leverede Mælk til Mejeriet, købte han hos dette Smør, Ost, Fløde og Valle til de for Andelshaverne fastsatte Priser, der er lavere end Priserne for andre Købere. I Anledning af Mejeriets Generalforsamling i November 1940 fik Indstævnte af Appellanten tilstillet Aarsregnskabet. Han deltog ikke i Generalforsamlingen, men indfandt sig efter dennes Afslutning og hævdede Overskud, om hvis Beregning det af Regnskabet iremgik, at det var udregnet paa andelselskabsmæssigt Grundlag. Ifølge Indstævntes Partsforklaring overgav Mejeribestyrer Poulsen, da Indstævnte henvendte sig til ham om Levering af Mælk, Indstævnte et Eksemplar af Mejeriets Love med Bemærkning, at her kunde Indstævnte se, hvad han havde at rette sig efter. Inden Indstævnte bestemte sig til at ophøre med at levere Mælk til Mejeriet, undersøgte han, efter hvad han videre har forklaret, Lovene og fandt, at han kunde fratræde Leverancen, hvorimod han i og for sig aldrig tidligere havde spekuleret paa, om han var Andelshaver eller ikke. Endelig har Parcellist H. F. Hansen som Vidne ubestridt forklaret, at han den Dag, da der var Afleveringsforretning

over Gaarden, sagde til Indstævnte: »Med Hensyn til Slagteri og Mejeri er det saa let, for der gaar du ind i mit Sted«, og at Indstævnte til denne Udtalelse intet svarede udover maaske »Ja« eller »Naa«.

Under disse Omstændigheder findes Indstævnte ved sin fortsatte Levering af Mælk til Mejeriet at have givet dette Føje til at betragte ham som Andelshaver, og idet det af Mejeriets Love, navnlig §§ 9 og 15 findes at fremgaa tilstrækkeligt tydeligt, at Andelshavere er uberettigede til at udtræde indenfor Tiaarsperioden, vil der være at tilkende Appellanten Erstatning for det Mejeriet ved Indstævntes uberettigede Udtræden tilføjede Tab.

Idet dette Tab findes at kunne ansættes til 2500 Kr., vil dette Beløb med Fradrag af 1225 Kr. 15 Øre eller 1274 Kr. 85 Øre med Renter være at tilkende Appellanten hos Indstævnte.

Sagens Omkostninger for begge Retter findes Indstævnte at burde betale til Appellanten med 700 Kr.

Thi kendes for Ret:

Indstævnte, Forpagter Carl Clausen, bør til Appellanten, Borup Andelsmejeri, betale 1274 Kr. 85 Øre med Renter 5 pCt. aarlig fra den 11. Marts 1942, til Betaling sker, og Sagens Omkostninger for begge Retter med 700 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afgørelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Den 1. April 1940 overtog Sagsøgeren, Forpagter Carl Clausen, Forpagtningen af Gaarden Pilegaarden, der tilhører Gisselfeld Kloster. Den tidligere Forpagter havde leveret Mælk til Borup Andelsmejeri, og Sagsøgeren fortsatte dermed. Da han mente, at det var mere fordelagtigt for ham at levere Mælk til et andet Mejeri, meddelte han den 16. Juni 1941 Borup Mejeri, at han fra 16. Juli samme Aar vilde ophøre med at levere Mælk til dette. Under den derefter med Mejeriet førte Korrespondance om hans Ret til at ophøre med Mælkeleveringen, ændrede han under 21. Juli Opsigelsen til at gælde fra 30. September 1941, idet Mejeriets Regnskabsaar gaar fra 1. Oktober til 30. September. Da Mejeriet har nægtet at anerkende Opsigelsens Gyldighed, har han derefter anlagt nærværende Sag, hvorunder han har nedlagt Paastand paa,

Færdig fra Trykkeriet den 2. Februar 1944.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

87. Aargang

Højesteretsaaret 1943.

Nr. 29

Fredag den 14. Januar.

at Sagsøgte Borup Andelsmejeri, Borup, ved dets Formand Gaardejer Erik Petersen, Skovtorup, tilpligtes at anerkende, at han ikke er Medlem af Borup Andelsmejeri, og at det sagsøgte Mejeri dømmes til at betale ham 1225 Kr. 15 Øre med Renter 5 pCt. om Aaret fra Stævningens Dato den 6. Februar 1942.

Mejeriet har nedlagt Paastand paa Frifindelse, idet det hævder, at Sagsøgerens Udmeldelse er uberettiget, samt nedlagt Paastand paa, at Sagsøgeren i Erstatning for det Mejeriet ved den ulovlige Udmeldelse tilføjede Tab tilpligtes at betale Mejeriet en Erstatning paa 4606 Kr. 61 Øre tilligemed Renter 5 pCt. om Aaret fra den 11. Marts 1942.

I Mejeriets Love hedder det bl. a.:

»§ 2.

Som Andelshaver kan Bestyrelsen optage enhver Mælkeproducent indenfor Mejeriets naturlige Omraade. Vedkommende maa ved Optagelsen underskrive en Indmeldelsesblanket, som udleveres paa Mejeriet og er dermed bundet til Mejeriets Vedtægter, som disse til enhver Tid er retsgyldigt vedtaget. — — —

§ 3.

Ved Salg eller andet Ejerskifte kan Overdragelse af en Andelshavers Pligter og Rettigheder til den ny Ejer finde Sted, naar der overfor Mejeriets Bestyrelse fremlægges en af begge Parter underskrevet Erklæring om Overdragelsen; foreligger en saadan Erklæring ikke, er den tidligere Ejer forpligtet til at dække sin Andel i Mejeriets Nettogæld, han har intet Krav paa Andel i Mejeriets eventuelle Nettoformue. I modsat Fald kan Mejeriet ad Rettens Vej rejse Erstatningskrav imod ham for uopfyldt Medlemspligt. Ingen Andelshaver kan faa en eventuel Andel udbetalt før Periodens Slutning. — — —

§ 15.

Disse Vedtægter træder i Kraft den 29. September 1939 og gælder til Regnskabsaarets Slutning 1949.«

Til Støtte for sin Paastand har Sagsøgeren anført, at han ikke har været Andelshaver i Mejeriet, men kun Leverandør til dette, og derfor maa være berettiget til at ophøre med at levere Mælk, naar han ophører med passende Varsel, og han hævder, at det givne tre Maaneders Varsel til Regnskabsaarets Udgang er passende. Han har herved henvist til, at han aldrig, som i Vedtægterne foreskrevet, har indmeldt sig skriftligt i Mejeriet, og heller ikke mundtlig har foretaget nogen Indmeldelse eller

iøvrigt paa anden Maade givet Mejeriet Føje til at tro, at han ønskede at være Andelshaver i dette. Der foreligger heller ikke fra Bestyrelsens Side nogen Beslutning om hans Optagelse i Mejeriet, og den i Vedtægternes § 3 omhandlede Overdragelse har heller ikke fundet Sted.

Med Hensyn til det paastævnede Beløb har han oplyst, at dette dels andrager Mælkepenge for Tiden 28. August til 30. September 1941 med ialt 332 Kr. 54 Øre, dels Efterbetaling for leveret Mælk med ialt 892 Kr. 61 Øre. Mælkepengene er den Betaling, Mejeriet yder for den leverede Mælkemængde, beregnet efter dennes Fedtindhold, og Efterbetalingen det Beløb, der efter halvårlig Opgørelse tilkommer Leverandørerne udover den én Gang ydede Betaling.

For det Tilfælde, at han maatte blive anset som Andelshaver, hævder han, at der maa kræves positiv Hjemmel for, at han kan være bundet i hele Mejeriets 10-aarige Driftsperiode, og at en saadan Hjemmel ikke findes i Vedtægterne.

Til Støtte for sin Paastand har Mejeriet anført, at Sagsøgeren er Andelshaver i Mejeriet, og at han har været uberettiget til at udmelde sig af Mejeriet. Mejeriet har hævdet, at det ved den af Sagsøgerens Forgænger, nuværende Parcellist H. F. Hansen, afgivne Vidneforklaring er bevist, at Sagsøgeren er indtraadt som Andelshaver, og har iøvrigt henvist til, at Mejeriet ikke har Leverandører, der ikke er Andelshavere, og at Sagsøgeren maa have været klar over, at han, naar han leverede Mælk til Mejeriet, derved ogsaa blev Andelshaver, i hvilken Henseende det er uden Betydning, at Sagsøgeren ikke er indmeldt paa den i Vedtægterne foreskrevne Maade. Mejeriet har endvidere henvist til, at det arbejder med en 10-aarig Driftsperiode og anført, at en Andelshaver kun kan udmelde sig ved Driftsperiodens Udløb, og da Sagsøgeren herefter uberettiget har ophørt med at levere Mælk til Mejeriet, maa han være pligtig til godtgøre dette det Tab, det lider ved, at han uberettiget er ophørt med Leverancen. Da Mejeriets Driftsudgifter er saa godt som de samme, hvad enten Sagsøgeren leverer Mælk til Mejeriet, eller ikke, og Mejeriets Driftsudgifter i Forhold til det af Sagsøgeren hidtil leverede Kvantum Mælk i Driftsaaret 1940—41 udgjorde 728 Kr. 97 Øre, og der endnu er 8 Aar tilbage af Mejeriets Driftsperiode, forlanger Mejeriet i Erstatning 8 Gange det nævnte Beløb, eller ialt 5831 Kr. 76 Øre. Naar herfra drages det af Sagsøgeren paastævnede Beløb, 1225 Kr. 15 Øre, fremkommer 4606 Kr. 61 Øre, det Beløb, som Mejeriet forlanger Dom for.

For det Tilfælde, at Sagsøgeren ikke maatte blive anset for at være Andelshaver, hævder Mejeriet, at han i saa Fald ikke kan gøre Krav paa Efterbetalingen, idet denne er det Beløb, der fremkommer som Overskud ved Mejeriets Drift, og en Leverandør, der ikke er Andelshaver, ikke kan have Krav paa Andel i Mejeriets Overskud. Sagsøgeren kan derfor ikke nu kræve det af ham nævnte Overskudsbeløb, og han har uberettiget faaet udbetalt Overskud i November 1940 og Maj 1941 med ialt 304 Kr. 75 Øre, som han nu maa betale tilbage. Naar dette Beløb lægges til de 892 Kr. 61 Øre, som Sagsøgeren forlanger i Efterbetaling, fremkommer 1197 Kr. 36 Øre, som trukket fra det paastævnte Beløb giver 27 Kr. 79 Øre. Mejeriet paastaar derfor subsidiært, at der kun tilkendes Sagsøgeren 27 Kr. 79 Øre.

Sagsøgeren hævder, at det af Mejeriet forlangte Erstatningsbeløb i hvert Fald er altfor stort.

Under Sagens Forberedelse har Sagsøgeren afgivet Partsforklaring, og Vidneforklaring er afgivet af af Mejeriets Formand, Gaardejer E. Petersen, Mejeribestyrer Poulsen og Parcellist H. F. Hansen.

Hansen har forklaret, at han, kort før Sagsøgerens Overtagelse af Forpagtningen, gjorde Sagsøgeren kendt med, at han som Vidnets Efterfølger indtraadte som Andelshaver i Mejeriet, og at Sagsøgeren var indforstaaet hermed.

Under supplerende Partsforklaring for Landsretten har Sagsøgeren benægtet, at Vidnet har udtalt sig saaledes, samt oplyst, at han, før han overtog Forpagtningen, leverede Mælk til et Mejeri, der ikke var et Andelsmejeri.

Mejeribestyreren har bl. a. forklaret, at den i Vedtægternes § 3 nævnte Erklæring altid sendes, men om den er leveret personlig til Sagsøgeren eller sendt med Mælkekusken, ved han ikke.

Retten kan ikke finde det godtgjort, at Sagsøgeren overfor Hansen har erklæret sig indforstaaet med, at han skulde indtræde som Andelshaver i Mejeriet.

Naar nu henses til, at Andelshaverne hæfter solidarisk for Mejeriets Gæld og efter Vedtægterne maa antages kun at kunne udtræde ved den 10-aarige Periodes Udløb, og at Sagsøgeren ikke har underskrevet den i Lovene omhandlede Erklæring om Indtrædelse i Mejeriet som Andelshaver eller paa anden Maade findes at have givet Mejeriet Føje til at tro, at han vilde være Andelshaver, finder Retten at maatte tage hans Paastand om, at han ikke er Andelshaver i Mejeriet, til Følge. Han maa derfor være berettiget til at ophøre med Mælkeleverancen, naar passende Varsel gives, og det i saa Henseende givne Varsel findes at være tilstrækkeligt. Han findes endvidere, foruden paa de ikke betalte Mælkepenge, at have Krav paa de forlangte Overskudsbeløb, idet Retten, som Sagen foreligger, maa betragte Mælkepengene som en à conto Betaling, saaledes at den resterende Betaling finder Sted, naar endelig Opgørelse kan ske.

Sagsøgerens Paastand vil herefter være at tage til Følge. Sagens Omkostninger findes Mejeriet at burde betale Sagsøgeren med 300 Kr.

En af de voterende Dommere har afgivet saalydende

D i s s e n s :

Da Sagsøgeren efter sin Overtagelse af Forpagtningen har fortsat Mælkeleverancen til Andelsmejeriet paa samme Maade som den tidligere Forpagter og er vedblevet hermed i over et Aar, har Mejeriet efter min Mening haft Føje til at betragte ham som indtraadt i Forgængerens Stilling som Andelshaver. Den i Lovenes § 3 omhandlede, af begge Parter underskrevne Erklæring om Overdragelsen maa formentlig i første Række opfattes som en Betingelse, Mejeriet kan stille for at frigøre den tidligere Ejer (Forpagter) for hans Forpligtelser. I alt Fald kan jeg under de foreliggende Omstændigheder ikke anse det for af-

gørende, at en saadan Erklæring ikke er blevet underskrevet. Da jeg dernæst er enig i, at Sagsøgeren som Andelshaver ikke kan udtræde af Mejeriet før ved Driftsperiodens Slutning i 1949, maa jeg stemme for at give Dom efter Mejeriets Paastand, dog at Erstatningen findes skøns-mæssig at kunne fastsættes til 2000 Kr. Sagens Omkostninger vilde jeg tilkende Mejeriet med 300 Kr.

Nr. 104/1943. A/S Esbjerg Bank (Bruun)

mod

Vognmand **Magnus Jensen** (Landsretssagf. Alstrup).

(Tilbagebetaling af Vekselbeløb).

Vestre Landsrets Dom af 20. Marts 1943 (II Afd.): De Sagsøgte, A/S Esbjerg Bank, bør til Sagsøgeren, Vognmand Magnus Jensen, betale 2800 Kr. tilligemed Renter heraf 6 pCt. fra den 28. August 1942, indtil Betaling sker, samt i Sagsomkostninger 450 Kr. Sagsøgte, Vulkanisør Østergaard Vejvad, bør for Sagsøgerens Tiltale i denne Sag fri at være. I Forholdet mellem Sagsøgeren og Sagsøgte Østergaard Vejvad ophæves Sagens Omkostninger. Det idømte udredes inden 15 Dage.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Vestre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Idet den af Indstævnte overfor Appellanten fremsatte Indsigelse mod at indfri Vekslen hører til de i Veksellovens § 17 omhandlede Indsigelser, og idet det ikke findes at fremgaa af Sagens Oplysninger, at Appellanten ved Vekslens Erhvervelse har handlet forsætligt til Skade for Indstævnte, vil Appellantens Frifindelsespaastand være at tage til Følge.

Sagens Omkostninger for begge Retter findes Indstævnte at burde betale til Appellanten med 600 Kr.

Thi kendes for Ret:

Appellanten, A/S Esbjerg Bank, bør for Tiltale af Indstævnte, Vognmand Magnus Jensen, i denne Sag fri at være.

Sagens Omkostninger for begge Retter betaler Indstævnte til Appellanten med 600 Kr. inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afgivelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Ved Kontrakt af 20. Juni 1942 solgte Sagsøgte, Vulkanisør J. Østergaard Vejvad, Esbjerg, til Sagsøgeren, Vognmand Magnus Jensen, Bol-

desager, 2 Stk. Dæk 32×6 for 4000 Kr. Af Købesummen blev ved Modtagelsen betalt kontant 800 Kr., medens Resten skulde betales med 1000 Kr. maanedlig, første Gang den 20. Juli 1942 og derefter hver 20. i den paafølgende Maaned, indtil hele Beløbet var betalt. I Kontrakten var det derhos bestemt, at Ejendomsretten over de solgte Effekter forblev hos Sælgeren, indtil den fulde Købesum var betalt.

Saa vel Sagsøgeren som Sagsøgte Østergaard Vejvad var klar over, at Handlen var ulovlig, idet den i Strid med Bestemmelserne i Bekendtgørelse Nr. 520 af 12. Oktober 1940 og Lov Nr. 474 af 22. November 1941 § 1, jfr. § 13, var indgaaet, uden at der var blevet indhentet Tilladelse fra Direktoratet for Vareforsyningen, og idet den aftalte Pris for Dækkene laa langt over den af Priskontrolraadet fastsatte Pris for Dæk af Størrelse 32×6 , der da var 396 Kr. 50 Øre pr. Dæk.

For Restkøbesummen 3200 Kr. accepterede Sagsøgeren en af Sagsøgte Østergaard Vejvad trukket Veksel pr. 20. Juli 1942. Denne Veksel blev af Sagsøgte Østergaard Vejvad diskonteret hos de Sagsøgte A/S Esbjerg Bank, Esbjerg, i hvilken Bank Sagsøgte Østergaard Vejvad gennem en Aarrække havde faaet diskonteret Veksler, saaledes at hans Vekselengagement med Banken pr. 20. Juni 1942 udgjorde 141.379 Kr. 45 Øre. Til Sikkerhed for sit Vekselengagement med Banken havde Sagsøgte Østergaard Vejvad gennem Aarene dels indbetalt kontante Beløb paa en Sikkerhedskonto, saaledes at Sikkerhedskontoen pr. 20. Juni 1942 udgjorde ialt 13.544 Kr. 48 Øre, dels deponeret Købekontrakter med Transportpaategninger til Banken. Disse Kontrakter vedrørte i Reglen Automobilhandler, men i nogle Tilfælde ogsaa Handler om Automobilgummi.

Samtidig med Diskonteringen af den fornævnte Veksel af 20. Juni 1942 tiltransporterede Sagsøgte Østergaard Vejvad Banken den fornævnte Kontrakt med saalydende Paategning:

»Nærværende Kontrakt transporteres og overdrages til A/S Esbjerg Bank, som har fyldestgjort mig for Overdragelsen, Restbeløbet 3200 Kr.»

Paa Vekselen blev der den 30. Juli 1942 betalt et Afdrag af 400 Kr., hvorefter Vekselskylden i Henhold til Fornylsesvekslen pr. 20. August 1942 udgjorde 2800 Kr.

Under en mod Sagsøgeren og Sagsøgte Østergaard Vejvad indledet offentlig Undersøgelse for Overtrædelse af Prisloven m. v. blev de fornævnte to Dæk den 17. August 1942 i Medfør af Retsplejelovens § 745 og fornævnte Lov om Priser og den fornævnte Bekendtgørelse beslagnet af Politiet i Esbjerg.

I Skrivelse af 17. August 1942 meddelte Landsretssagfører Alstrup, Esbjerg, derefter paa Sagsøgerens Vegne de Sagsøgte Esbjerg Bank, at Sagsøgeren efter det paserede ikke ansaa sig pligtig at betale Sagsøgte Østergaard Vejvad dennes Resttilgodehavende i Henhold til Kontrakten, og at han, da Banken ved Diskonteringen af den løbende Veksel samtidig havde faaet Kontrakten tiltransporteret og saaledes ved Diskonteringen var gjort bekendt med, at Vekselen dækkede en Automobil-dækhandel, til hvilken der ikke forelaa Tilladelse fra Direktoratet for Vareforsyningen, ogsaa ansaa sig frigjort overfor Banken. Han bad sig derefter meddele, om Banken var indforstaaet i at frigøre Sagsøgeren for Veksel-

forpligtelsen og de øvrige Forpligtelser efter Kontrakten. I benægtende Fald vilde Sagsøgeren indfri Vekslen ved Forfaldstid, men Sagsøgeren tog i saa Fald Forbehold med Hensyn til Anlæg af Retssag til Tilbagebetaling af Beløbet. I Skrivelse af 18. s. M. meddelte Banken Landsretssagfører Alstrup, at den ikke saa sig i Stand til at frigøre Sagsøgeren for hans Vekselforpligtelse, men at den var indforstaaet med at modtage Betalingen med det nævnte Forbehold.

Efter at Sagsøgeren derefter ved Forfaldstid havde indfriet Veksel-skylden, har han under denne ved Stævning af 28. August 1942 anlagte Sag nedlagt Paastand om, at de Sagsøgte in solidum tilpligtes at betale ham 2800 Kr. tilligemed Renter heraf 6 pCt. p. a. fra den 28. August 1942, indtil Betaling sker.

De Sagsøgte har paastaet sig frifundet.

Til Støtte for deres Frifindelsespaastand har de Sagsøgte Esbjerg Bank anført, at de har diskonteret en af Sagsøgte Østergaard Vejvad trukket, af Sagsøgeren akcepteret Veksel, og at Sagsøgeren, der med Vidende og Vilje har overtraadt de gældende Bestemmelser om Priser og Handel med Automobildæk, ikke fra dette bag Vekslen liggende Forhold kan hente nogen Indsigelse mod at betale Vekslen til Banken, der i god Tro har diskonteret Vekslen, og det vil — efter de Sagsøgtes For-menig — ikke kunne gøre nogen Forskel heri, at den fornævnte Kon-trakt om Automobildækkene samtidig med Diskonteringen er tiltrans-porteret Banken, idet denne ikke har hæftet sig ved Kontraktens Indhold.

Til Støtte for sin Frifindelsespaastand har Sagsøgte Østergaard Vejvad anført, at saavel han som Sagsøgeren ved Handlens Indgaaelse var klar over, at de gjorde sig skyldige i Overtrædelse af de fornævnte Bestemmelser, og at Sagsøgeren derfor ikke nu, da Handlen er opfyldt fra begge Sider, idet Sagsøgeren har betalt Dækkene, kan have noget Grundlag for at tilbagesøge Beløb, der er erlagt i Strid med Prisloven og Bestemmelserne om Handel med Automobildæk.

Der er under Sagen afgivet Partsforklaring af saavel Sagsøgeren som Sagsøgte Østergaard Vejvad samt Vidneforklaring af Bankdirektør C. Rasmussen og forhenværende Bankbogholder Eske Ejner Eskesen, begge af Esbjerg.

Bankdirektør Rasmussen og fhv. Bankbogholder Eskesen har over-ensstemmende forklaret, at de ikke har nogen Erindring om det i Sagen omhandlede Tilfælde, at der samtidig med Diskontering af Sagsøgte Østergaard Vejvads Veksler som Regel blev indleveret en Købekontrakt med Transportpaategning til Banken, at man ved Diskonteringen særlig lagde Vægt paa, hvem Akceptanten var, og om han maatte antages at kunne indfri Vekslen ved Forfaldstid, at man ikke undersøgte, om Købe-kontrakten var godkendt af Direktoratet for Vareforsyningen, idet man gik ud fra, at Parterne selv forinden havde indhentet de fornødne Til-ladelser, og at Banken ikke kendte de af Priskontrolraadet fastsatte Priser for Automobilgummi.

Sagsøgte Østergaard Vejvad har forklaret, at han ikke ved Diskonte-ringen af Vekslen i Banken sagde noget om, at Vekslen vedrørte en Handel, der var indgaaet uden Tilladelse fra Direktoratet for Varefor-syningen og i Strid med de fastsatte Priser, idet han aldrig har drøftet

dette Spørgsmaal med Banken. Banken har derimod altid forlangt, at han for at faa en Veksel diskonteret samtidig skulde indlevere den dertil hørende Købekontrakt med Transportpaategning til Banken, og han har, saavidt han erindrer, aldrig faaet en almindelig Vareveksel diskonteret i Banken.

Om selve Handlens Indgaaelse har saavel Sagsøgeren som Sagsøgte Østergaard Vejvad forklaret i Overensstemmelse med det foran anførte.

Efter de Forklaringer, der er afgivet om Sagsøgte Østergaard Vejvads Forretningsforbindelse med Banken og om Diskonteringen af Veksler i Banken, maa der gaas ud fra, at Banken ved Diskonteringen af Vekslerne har lagt i hvert Fald nogen Vægt paa de samtidig med Diskonteringen tiltransporterede Kontrakter. Selv om det nu maatte kunne antages, at Banken i al Almindelighed har været berettiget til uden nærmere Forespørgsel at gaa ud fra, at de i Kontrakterne omhandlede Parter forinden Kontraktens Indgaaelse havde indhentet fornødne Tilladelser til Handlernes Indgaaelse, findes Banken dog ikke i nærværende Tilfælde, hvor det af selve den tiltransporterede Kontrakt fremgaar, at Prisen for de i Kontrakten omhandlede Automobildæk er ansat til 2000 Kr. pr. Stk., at have kunnet været uvidende om, at den i Kontrakten aftalte Pris stod i et saa afgjort Misforhold til de Priser, som Priskontrolraadet havde fastsat, — og som efter det foran anførte udgjorde 396 Kr. 50 Øre pr. Dæk, — at Sagsøgte Østergaard Vejvad aldrig vilde have kunnet opnaa Tilladelse fra Direktoratet for Vareforsyningen til at indgaa den i Kontrakten omhandlede Handel, og det maa herefter statuere, at Banken har været klar over, at Kontrakten var i Strid med Prisloven og de om Handel med Automobildæk gældende Bestemmelser.

Der ses nu vel ikke i de særlige Regler i Lov om Priser og om Handel med Automobildæk at være Hjemmel for, at en Køber skulde kunne tilbagesøge Beløb, som han har betalt i Strid med Prisordningen, men da Sagsøgeren, allerede forinden Betalingen af Vekselsbeløbet fandt Sted, har forbeholdt sig Ret til at faa det betalte Beløb tilbage, hvis det skulde vise sig, at Banken ikke havde Krav paa Beløbet, og da Banken er indgaaet paa at modtage Betalingen med det nævnte Forbehold, findes Sagsøgeren, der alene har betalt Beløbet for at undgaa en Arrestforretning og Retsforfølgning efter de særlige Vekselprocesregler, at maatte have Krav paa, at Banken — der, som foran anført, maa antages at have været klar over, at Kontrakten var i Strid med de oftnævnte Regler om Priser og Handel med Automobildæk — tilbagebetaler det indsøgte Beløb, idet den særlige Vekselprocesordning — i et Tilfælde som det foreliggende — ikke vil kunne benyttes til i en mod Lov og Ærbarhed stridende Handel at opnaa en Betaling, der ellers ikke vilde kunne fremtvinges. Den sagsøgte Bank vil derfor overensstemmende med Sagsøgerens Paastand være at tilpligte at betale det indsøgte Beløb tilligemed Renter heraf som paastaet.

Som foran anført ses der ikke i de særlige Regler om Priser og om Handel med Automobildæk at være Hjemmel for, at Køberen hos Sælgeren kan tilbagesøge Beløb, som han har erlagt i Strid med Prisordningen. Da der derhos ikke overfor Sagsøgte Østergaard Vejvad findes at foreligge Omstændigheder, som efter almindelige Regler kan begrunde nogen

Ret for Sagsøgeren til hos Sagsøgte Østergaard Vejvad at tilbagesøge det i Henhold til Vekslen betalte Beløb, vil denne Sagsøgte være at frifinde for Sagsøgerens Tiltale.

De Sagsøgte A/S Esbjerg Bank findes at burde betale Sagsøgeren Sagens Omkostninger med 450 Kr., medens Sagens Omkostninger i Forholdet mellem Sagsøgeren og Sagsøgte Østergaard Vejvad efter Omstændighederne findes at kunne ophæves.

Onsdag den 19. Januar.

Nr. 27/1942. Repræsentant **Richard Sennels** (Gamborg)

mod

Fru Thora Sørensen (Rørdam efter Ordre).

(Opgørelse af Parternes Mellemværende i Henhold til en Aftale om Udnyttelse af en Opfindelse).

Sø- og Handelsrettens Dom af 20. December 1941: Sagsøgte, Repræsentant Richard Sennels, Stockholm, bør anerkende, at den ovennævnte under 19. Juni 1935 af Sagsøgerinden, Fru Thora Sørensen, og Repræsentant Knud Pihl Olsen til Sagsøgte udstedte Generalfuldmagt er annulleret, saaledes at Sagsøgte ikke har nogen Ret ifølge denne. Sagsøgte bør derhos til Sagsøgerinden betale 4028 Kr. 32 Øre med Renter heraf 5 pCt. p. a. fra den 20. Januar 1941, til Betaling sker. Sagens Omkostninger ophæves. Der tillægges Landsretssagfører, Fru Edel Saunte i Salær 300 Kr. og som Godtgørelse for Udlæg 11 Kr. 50 Øre og Landsretssagfører Brammer i Salær 200 Kr. og som Godtgørelse for Udlæg 34 Kr. 60 Øre, hvilke Beløb udredes af det Offentlige. Det idømte at udrede og Dommen i det hele at efterkomme inden 15 Dage efter dens Afsigelse.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Sø- og Handelsretten.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret paastaar Appellanten Dommen stadfæstet, forsaavidt angaar Generalfuldmagtens Annullation, og iøvrigt Frifindelse.

Indstævnte paastaar Stadfæstelse, dog at det hende tilkendte Beløb forhøjes til 4632 Kr. 32 Øre.

For Højesteret er Parterne enige om, at Indstævnte i Overensstemmelse med Dommen hos Appellanten har tilgode for ydede Laan og Forskud 3933 Kr. 33 Øre, vedrørende England 101 Kr. 53 Øre og vedrørende Sverige 17 Kr. 37 Øre.

Paa Grundlag af det i Sagen, i det væsentlige efter Dommens Afsigelse tilvejebragte, men vedblivende noget ufuldstæn-

dige Oplysninger findes det at maatte statuere, at der ifølge Parternes Mellemværende tilkommer Indstævnte vedrørende Holland det i Dommen fastsatte Beløb 14 Kr. 44 Øre, vedrørende Czekoslovakiet i Overensstemmelse med Appellantens Paastand 29 Kr. 82 Øre og vedrørende Schweiz i Overensstemmelse med Indstævntes Paastand 988 Kr. 52 Øre, medens der tilkommer Appellanten vedrørende Tyskland 1892 Kr. 16 Øre og vedrørende Danmark 2833 Kr. 33 Øre, nemlig det af ham paastaaede Beløb 2972 Kr., der udgør 1 Kr. pr. Dusin Skjorter, solgt her i Landet mod Licensafgift til Indstævnte, med Fradrag af et Beløb 138 Kr. 67 Øre vedrørende Prøveskjorter. Derimod tiltrædes det, at det af Appellanten vedrørende Polen paastaaede Beløb 720 Kr. ikke kan tilkendes ham, idet hans Ret til Beløbet vedblivende ikke findes tilstrækkelig godtgjort.

Det bemærkes herved, forsaavidt angaar Tyskland, at det fra Indstævntes Side er erkendt, at der tilkommer Appellanten 1190 Kr. 44 Øre til Dækning af $\frac{1}{3}$ af hans Rejseudgifter, og at det findes tilstrækkelig bevist af Appellanten, at Parternes Mellemværende iøvrigt resulterer i, at der tilkommer ham yderligere 701 Kr. 72 Øre, nemlig forskellige af ham med Hjemmel i Kontrakten afholdte Udgifter med Fradrag af indvundne Licensafgifter. Forsaavidt angaar Danmark bemærkes, at det maa anses tilstrækkelig godtgjort, at Appellanten ifølge Aftale med Indstævnte har været berettiget til 1 Kr. af den Indstævnte for hvert Dusin Skjorter tilfaldende Licens, og at det ikke findes bevist, at denne Ret ved Afkald fra hans Side eller paa anden Maade senere er bortfaldet.

Herefter vil der være at tilkende Indstævnte 5085 Kr. 01 Øre med Fradrag af 4725 Kr. 49 Øre eller 359 Kr. 52 Øre med Renter.

I Henseende til Sagens Omkostninger for Sø- og Handelsretten vil Dommen være at stadfæste. Sagens Omkostninger for Højesteret findes at burde ophæves.

Thi kendes for Ret:

Forsaavidt angaar Generalfuldmagten af 19. Juni 1935, bør Sø- og Handelsrettens Dom ved Magt at stande.

Appellanten, Repræsentant Richard Sennels, bør til Indstævnte, Fru Thora Sørensen, betale 359 Kr. 52 Øre tilligemed Renter heraf 5 pCt. aarlig fra den 20. Januar 1941, til Betaling sker.

I Henseende til Sagens Omkostninger for Sø- og Handelsretten bør dennes Dom ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret ophæves.

I Salær for Højesteret tillægges der Højesteretssagfører Rørdam 400 Kr., der udredes af det Offentlige.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Ved Overenskomst af 21. December 1934 med Tillægsaftaler af 19. Juni 1935 og 27. November s. A. enedes Sagsøgerinden under nærværende Sag, Fru Thora Sørensen, og Repræsentant Knud Pihl Olsen som den ene Part og Sagsøgte, Direktør, nu Repræsentant Richard Sennels, som den anden Part om Udnyttelsen af en af Sagsøgerinden gjort, i forskellige Lande til Patentbeskyttelse anmeldt Opfindelse vedrørende Fremstilling af Herre- og Drengeskjorter med to fastsiddende Flipper, kaldet De-To Skjorter.

I Henhold til denne overenskomstmæssige Ordning overtog Sagsøgte paa nærmere angivne Betingelser Enesalgsretten af den nævnte Opfindelse i samtlige udenlandske Stater. Af de indkomne Licensafgifter tilfaldt 40 pCt. Sagsøgte, medens Sagsøgerinden og Hr. Pihl Olsen hver skulde have 30 pCt. Endvidere udstedte Sagsøgerinden og Hr. Pihl Olsen henholdsvis den 21. December 1934 og den 19. Juni 1935 Generalfuldmagt til Sagsøgte, hvorefter denne bemyndigedes til i alle Forhold at repræsentere de to øvrige Interessenter vedrørende den nævnte Opfindelse, derunder at afslutte Overenskomster om Salg af denne og modtage Udbetalinger m. v. Endelig meddelte den 19. Juni 1935 Sagsøgerinden alene en tilsvarende Generalfuldmagt til Sagsøgte, forsaavidt angaar et særskilt Patent vedrørende den ommeldte Opfindelse. Den førstnævnte og den sidstnævnte af disse Generalfuldmagter er senere annulleret og tilbageleveret Sagsøgerinden af Sagsøgte, medens dette ikke er Tilfældet, forsaavidt angaar den af Sagsøgerinden og Hr. Pihl Olsen den 19. Juni 1935 til Sagsøgte udstedte Generalfuldmagt.

Allerede i 1936/37 opstod der Divergenser mellem Sagsøgte og de to andre Interesserede, og den 26. Juli 1937 afgav Sagsøgte til sin Sagfører Erklæring om, at han fra den 22. s. M. var udtraadt af Interessentskabet.

Ved Stævning af 20. September 1938, udtaget her til Retten, paastod derefter Sagsøgerinden, som fra den 1. Maj s. A. havde faaet overdraget Hr. Pihl Olsens Interesser i Interessentskabet, og hvem der var meddelt fri Proces, at »Triola« Aktien-Wäschefabrik, Prag, med hvem Sagsøgte paa Interessentskabets Vegne den 3. Marts 1937 havde afsluttet en Licens-Kontrakt, dømtes til at betale hende 60 pCt. af Licens-Afgiften, Kr. 2250,—, for Perioden 15. November 1937—15. Februar 1938, d. v. s. Kr. 1350,—.

Ved nærværende Rets Dom af 21. April 1939 frifandtes »Triola« imidlertid allerede som Følge af, at Sagsøgerinden ikke fandtes at have den fornødne Kompetence til at indtale den Interessentskabet tilkommende Licensafgift. Sagens Omkostninger paalagdes det Sagsøgerinden at betale til »Triola« med 150 Kr.

Idet Sagsøgerinden nu anfører, at det trods Sagsøgtes Udtræden af Interessentskabet ikke har været muligt at formaa ham, der nu er bosiddende i Stockholm, til at tilbagelevere den fornævnte Fuldmagt, hvilken Tilbagelevering er nødvendig af Hensyn til Sagsøgerindens Inkassering

af Interessentskabets Tilodehavender, og at Sagsøgerinden paa forskellig Grundlag har Pengekrav mod Sagsøgte, paastaar hun under nærværende Sag, under hvilken der er meddelt hende fri Proces, at Sagsøgte tilpligtes at udlevere den fornævnte, under 19. Juni 1935 af Sagsøgerinden og Repræsentant Pihl Olsen til Sagsøgte udstedte Generalfuldmagt, og at Sagsøgte dømmes til at betale Sagsøgerinden Kr. 5007,41 med Renter 5 pCt. p. a. fra Stævningens Dato, den 20. Januar 1941.

Vedrørende Paastandens første Led paastaar Sagsøgerinden subsidiært, at Sagsøgte tilpligtes at anerkende, at den paagældende Generalfuldmagt er annulleret, saaledes at han ikke har nogen Ret ifølge denne.

Sagsøgte, hvem der ligeledes er meddelt fri Proces, paastaar sig frifundet, idet den for Sagsøgte beskikkede Sagfører dog, da Sagsøgte trods Opfordring dertil ikke var kommet tilstede under Domsforhandlingen, men telegrafisk havde meddelt, at han ikke havde kunnet opnaa den fornødne svenske Rejsetilladelse, anmodede om, at Domsforhandlingen maatte blive udsat, da han ansaa Sagsøgtes Tilstedeværelse for nødvendig af Hensyn til Sagens forsvarlige Behandling.

Der blev fra Sagsøgerindens Side protesteret imod, at Domsforhandlingen udsattes, idet det anføres, at Sagsøgte havde haft rigelig Opfordring og Lejlighed til at sætte sig i Forbindelse med sin Sagfører og antagelig ogsaa kunde være kommet tilstede under Domsforhandlingen. Sagsøgerinden henviste i den Forbindelse til, at Sagsøgte allerede i Stævningen var opfordret til at opstille Regnskab for hvert enkelt Land med nøje Angivelse af Licenser m. v., men ikke havde fulgt denne Opfordring under Sagens Forberedelse.

Herefter mener Retten ikke, at der mod Sagsøgerindens Protest vil kunne indrømmes Sagsøgte den begærte Udsættelse af Domsforhandlingen, hvorved bemærkes, at Berømmelsen af denne er sket med 6 Ugers Varsel.

Overfor Sagsøgerindens Paastand om Udlevering af den ommeldte Generalfuldmagt har Sagsøgte benægtet at være i Besiddelse af denne, idet han derhos har henvist Sagsøgerinden til herefter i Medfør af Aftalelovens § 17 at søge Fuldmagten erklæret for uvirksom.

Som Sagen saaledes foreligger, mener Retten ikke med Hensyn til dette Punkt at burde tage Sagsøgerindens principale Paastand til Følge, hvorimod Sagsøgte overensstemmende med Sagsøgerindens subsidiære Paastand vil være at dømme til at anerkende Fuldmagten, der ifølge sit Indhold ikke er uigenkaldelig, som værende annulleret.

Sagsøgerinden opgør det i andet Led i hendes Paastand nævnte Beløb saaledes:

1. Forskud og Laan	Kr. 2.100,00
2. Ikke afregnet Licens fra	
a. Sverige	Kr. 417,37
b. Tyskland	— 1.223,66
c. Schweiz	— 703,15
d. England	— 101,53
e. Czecho-Slovakiet	— 185,70
	—————
	— 2.631,41

3. Patentfornyelse vedrørende

a. Holland	Kr. 77,33
b. Schweiz	— 48,67

4. Omkostninger vedrørende Sagen mod »Triola«	— 150,00
---	----------

Ialt.... Kr. 5.007,41.

Under Sagen har Sagsøgerinden fremlagt og tildels paaberaabt sig en af Sagsøgte udarbejdet Regnskabsopstilling, der er saalydende:

»Efter de nu fremsendte Opgørelser ser det samlede Regnskab saaledes ud:

Tyskland:

Sennels tilgode	Kr. 3.571,32
Sennels a/c modtaget	Kr. 1.000,00

Polen:

Sennels tilgode	— 720,00
-----------------------	----------

Schweiz:

Fru S. og P. O. tilgode	— 660,65
England:	— 0,00 — 0,00

Holland:

Sennels tilgode	— 62,89
-----------------------	---------

Danmark:

Sennels tilgode	— 2.833,00
-----------------------	------------

Sverige:

Sennels tilgode	— 438,51
-----------------------	----------

Sennels anerkender at have modtaget af

Fru Sørensen	— 3.933,33
--------------------	------------

Balance	— 2.031,74
---------------	------------

Kr. 7.625,72 Kr. 7.625,72

Saldo: Kr. 2.031,74.«

Med Hensyn til Post 1. i den foranstaaende Opgørelse af Sagsøgerindens Paastand har Sagsøgerinden under Domsforhandlingen som Part forklaret, at hun ved forskellige Lejligheder har udbetalt Sagsøgte Forskud og Laan til et Beløb af ialt ca. 3900 Kr. Deraf blev 1800 Kr. ydet Sagsøgte den 22. Juli 1935 ved Hjælp af et Laan, stort 2000 Kr., som Sagsøgerinden fik hos Frk. Marie Jensen, hvilket denne har bekræftet som Vidne under Domsforhandlingen.

Sagsøgte gør gældende, at han i sin Tid har afgivet fuldstændig Afregning over sit Mellemværende ifølge Interessentskabsforholdet, og idet Retten herefter som Udgangspunkt tager Sagsøgtes ovenfor gengivne Regnskabsopstilling, skal man med Hensyn til Parternes Mellemværende vedrørende de forskellige Lande m. v., Posterne 1—3 i Sagsøgerindens Paastand, bemærkes følgende:

ad Tyskland: Ifølge Post 2 b i Opgørelsen af Sagsøgerindens Paastand mener hun med Hensyn til dette Land at have Krav mod Sag-

søgte paa Kr. 1223,66, medens Sagsøgte efter sin Regnskabsopstilling anser sig berettiget til Kr. 3571,32 med Fradrag af Kr. 1000,00, d. v. s. Kr. 2571,32.

Ifølge en af Sagsøgerinden fremlagt Specifikation af sit Krav anerkender hun sin Forpligtelse til at godtgøre Sagsøgte en Trediedel af Beløbet Kr. 3571,22, der af Sagsøgte angives at være medgaaet til Rejseudgifter, dog med et Fradrag af 188 Kr. i Beløbet.

Differencen mellem Parternes Opgørelser hidrører derhos fra dels, at Sagsøgerinden har beregnet sig Kr. 1140,— som Andel — en Trediedel — af Licensafgifter, dels at Sagsøgerinden udover Halvdelen af de af Sagsøgte anerkendte Kr. 1000,— har debiteret ham Kr. 366,20 og Kr. 345,23 som af hende ydede Forskud til hans Omkostninger.

Sagsøgte erkender, at der er indgaaet Licensafgifter, men hævder, at de ikke er kommet ham (Interessentskabet) tilgode, idet de er tilbageholdt af en tysk Sagfører. Den nærmere Sammenhæng hermed er imidlertid ikke oplyst.

Under disse Omstændigheder finder Retten at maatte tage Sagsøgerindens Paastand med Hensyn til denne Post til Følge, dog at der i hendes Krav bør fradrages det fornævnte Beløb af Kr. 366,20, med Hensyn til hvilket Sagsøgerinden ikke ses at have dokumenteret sin Ret.

Der vil saaledes under denne Post være at tilkende Sagsøgerinden Kr. 857,46.

ad Polen: Sagsøgerinden benægter at skyldte det paa Sagsøgtes Regnskabsopstilling opførte Beløb Kr. 720,—, og da Sagsøgte ikke heroverfor har dokumenteret sin Ret til Beløbet, vil dette ikke kunne tages i Betragtning ved Opgørelsen af Parternes Mellemværende.

ad Schweiz: Sagsøgte, der ifølge sin Regnskabsopstilling anerkender et Tilgodehavende for Sagsøgerinden og Hr. Pihl Olsen af Kr. 660,65, har under Sagen ikke fremsat Indsigelse imod hendes Paastand under Post 2 c om Tilkendelse af Kr. 703,15, hvilken Paastand derfor vil være at tage til Følge.

Endvidere hævder Sagsøgerinden, jfr. Post 3 b i Opgørelsen af hendes Paastand, med Hensyn til dette Land at have et Tilgodehavende, stort Kr. 48,67, som Sagsøgtes Andel (Halvdelen) i Udgifter til Patentfornyelse.

Da Retten efter det oplyste maa gaa ud fra, at det — som af Sagsøgerinden anført — har været en Forudsætning for at opnaa de Licenser, som Sagsøgte ogsaa efter Ophævelsen af Kontrakten mellem Parterne fik Indtægten af, at vedkommende Patenter blev fornyet, vil der ogsaa paa dette Punkt være at give Sagsøgerinden Medhold.

Der vil saaledes forsaavidt angaar Schweiz være at tilkende Sagsøgerinden ialt Kr. 751,82.

ad England: Sagsøgte, som ifølge sin Regnskabsopstilling ikke har nogen Skyld til Sagsøgerinden, har efter Dokumentation af hendes Krav under Post 2 d om Tilkendelse af Kr. 101,53 ikke rejst Indsigelse mod dette. Sagsøgerindens Paastand vil derfor være at tage til Følge.

ad Holland: Sagsøgte har efter sin Regnskabsopstilling et Krav paa Kr. 62,89, hvilket ikke er bestridt af Sagsøgerinden. Denne hævder

imidlertid, jfr. Post 3 a i Opgørelsen af hendes Paastand, at hun for Patentfornyelse har et Krav mod Sagsøgte paa Kr. 77,33.

Dette Krav vil af de samme Grunde som ovenfor ad Schweiz anført være at tage til Følge, saaledes at der tilkommer Sagsøgerinden Kr. 77,33 med Fradrag af Kr. 62,89, d. v. s. Kr. 14,44.

ad Danmark: Ifølge Regnskabsopstillingen har Sagsøgte et Tilgodehavende, stort Kr. 2833,—. Sagsøgte har imidlertid under Sagen erkendt, at det skyldes en Fejltagelse, naar Tilgodehavende er opført med dette Beløb, idet det, som af Sagsøgerinden gjort gældende, kun andrager Kr. 1833,33.

Dette Beløb vil saaledes være at godskrive Sagsøgte ved Opgørelsen af Parternes Mellemværende.

ad Sverige: Ifølge Sagsøgtes Regnskabsopstilling har han et Tilgodehavende, stort Kr. 438,51, medens Sagsøgerinden, jfr. Post 2 a i Opgørelsen af hendes Paastand, mener at have et Krav paa Kr. 417,37. Under Sagen har Sagsøgte imidlertid anerkendt Sagsøgerindens Krav dels paa Andel i Licens, stort Kr. 479,47, dels paa Refusion for Patent erhvervelse Kr. 57,90, eller ialt Kr. 537,37.

Sagsøgerindens Paastand om Tilkendelse af Kr. 417,37 fremkommer ved, at der i det fornævnte Beløb Kr. 537,37 fradrages Kr. 120,— som hendes Andel (en Trediedel) i Sagsøgtes Rejseudgifter. Sagsøgte har heroverfor hævdet, at de nævnte Rejseudgifter har andraget Kr. 1560,—, saaledes at den Sagsøgerinden paahvilende Andel udgør Kr. 520,—.

De paagældende Rejser er udført for flere Aar siden, og da Retten maa formene, at Sagsøgerinden ikke saa sent som nu vil kunne fremsætte Indsigelse imod den af Sagsøgte beregnede Rejsegodtgørelse, vil der under denne Post kun kunne tilkendes Sagsøgerinden Kr. 537,37 med Fradrag af Kr. 520,00, d. v. s. Kr. 17,37.

ad Czecho-Slovakiet: Med Hensyn til dette Land, der ikke er opført paa Sagsøgtes Regnskabsopstilling, har Sagsøgerinden under Post 2 e krævet et Beløb af Kr. 185,70.

Da Sagsøgte ikke har fremsat nogen nærmere begrundet Indsigelse mod den af Sagsøgerinden fremlagte specificerede Opgørelse af dette Krav, vil Sagsøgerindens Paastand være at tage til Følge.

ad Laan og Forskud: Sagsøgte anerkender, jfr. Regnskabsopstillingen, at have modtaget Kr. 3933,33 af Sagsøgerinden, medens hun under Post 1. i Opgørelsen af sin Paastand kun kræver Kr. 2100,—.

Idet bemærkes, at Differencen Kr. 1833,33 mellem Parternes Opgørelser svarer til det Beløb, der som ovenfor ad Danmark statueret bør godskrives Sagsøgte, vil der ved Opgørelsen af Parternes Mellemværende under nærværende Post være at kreditere Sagsøgerinden Kr. 3933,33.

ad Omkostninger vedrørende »Triola«-Sagen: Sagsøgerinden har begrundet sit under Post 4 fremsatte Krav om Dækning af disse Udgifter til Beløb Kr. 150,— med, at det var Sagsøgtes retstridige Vægring ved at udlevere den her under Sagen ommeldte Fuldmagt, som har medført, at Sagsøgerinden er blevet tilpligtet at udrede de nævnte Procesomkostninger.

Idet Retten ikke kan give Sagsøgerinden Medhold heri, vil Sagsøgte ikke kunne tilpligtes at betale det her omhandlede Beløb.

Efter ovenstaaende vil der, forsaavidt angaar andet Led i Sagsøgerindens Paastand være at tilkende hende nedennævnte Beløb:

Tyskland	Kr. 857,46
Schweiz	— 751,82
England	— 101,53
Holland	— 14,44
Sverige	— 17,37
Czecho-Slovakiet	— 185,70
Laan og Forskud	— 3.933,33
	<hr/>
	Kr. 5.861,65
med Fradrag	
Danmark	Kr. 1.833,33
	<hr/>
	Kr. 4.028,32.

Af Beløbet vil Sagsøgte have at betale de af Sagsøgerinden paa-staaede Renter.

Sagens Omkostninger findes efter Omstændighederne at burde op-hæves.

Der tillægges den for Sagsøgerinden beskikkede Sagfører, Landsretssagfører Fru Edel Saunte, og den for Sagsøgte beskikkede Sagfører, Landsretssagfører Brammer, de nedennævnte Beløb i Salær og som Godtgørelse for Udlæg, hvilke Beløb vil være at udrede af det Offentlige.

Nr. 69/1943. **Generaldirektoratet for de danske Statsbaner** (Oluf Petersen)

m o d

Vognmand **P. Ejlersen** (Svane).

(Refusion af udbetalt Erstatning for Skade paa Gods under Transport m. v.).

Østre Landsrets Dom af 8. Januar 1943 (III Afd.): Sagsøgte, Generaldirektoratet for de danske Statsbaner, bør til Sagsøgeren, Vognmand P. Ejlersen, betale 1653 Kr. med Renter 5 pCt. p. a. af 366 Kr. 50 Øre fra 26. November 1941 og af 1286 Kr. 50 Øre fra 11. April 1942, til Betaling sker, samt i Sagsomkostninger 250 Kr. inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.
I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.
Syv Dommere bemærker følgende:

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde tiltrædes det, at Appellanten uanset Bestemmelsen i Takstlovens § 38, Stk. 1, Nr. 3, jfr. Godsbefordringsreglementets § 7, Stk. 6, er anset ansvarlig overfor Indstævnte i Medfør af Lovens § 37.

Idet der ikke i Takstloven findes Hjemmel for Indstævnte til at kræve Beløbet 200 Kr. godtgjort af Appellanten, idet Sagen mellem Flyttegodsets Ejer og Indstævnte ikke har været nødvendig for at faa Appellantens Ansvar fastslaet, hvorfor ej heller Beløbene 265 Kr. og 178 Kr. kan kræves godtgjort, og idet endelig Grundlaget for Posten 53 Kr. 60 Øre ikke er tilstrækkelig oplyst, vil disse Dommere stadfæste Dommen, dog at Beløbet fastsættes til 964 Kr. 40 Øre med Renter fra Stævningens Dato den 11. April 1942. De nævnte Dommere vil derhos paalægge Appellanten Sagens Omkostninger for Højesteret med 300 Kr.

To Dommere udtaler følgende:

Idet der maa gaas ud fra, at Omnibilen under Medvirken af Jernbanepersonalet var blevet anbragt rigtigt paa Jernbanevognen, og at Uheldet ikke vilde være indtruffet, hvis Bestemmelsen om Ladeprofilet havde været overholdt, findes der i Medfør af Lovbekendtgørelse Nr. 465 af 30. August 1940 § 38, Nr. 3, jfr. Godsbefordringsreglement af 21. Juni 1940 § 7, ikke at paahvile Statsbanerne Erstatningspligt. Det maa i saa Henseende være tilstrækkeligt, at den manglende Kontrol med Profilet, hvorfor Ansvarret paahviler Afsenderen, har været medvirkende til Skaden, hvorved yderligere bemærkes, at en én Gang for alle foretaget Undersøgelse af Profilet, da Omnibilen første Gang toges i Brug til Jernbanetransport med Færge, vilde have været tilstrækkelig, og at en gentagen Prøve ved de enkelte Rejser derfor med Rette kunde anses overflødig af Jernbanepersonalet. Disse Dommere vil derfor frifinde Appellanten.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande, dog at Beløbet bestemmes til 964 Kr. 40 Øre med Renter deraf 5 pCt. aarlig fra den 11. April 1942, til Betaling sker.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten til Indstævnte med 300 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Færdig fra Trykkeriet den 16. Februar 1944.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

87. Aargang

Højesteretsaaret 1943.

Nr. 30

Onsdag den 19. Januar.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

I Foraaret 1941 havde Vognmand P. Ejlersen, Transportbureauet »Lux«, Odense, paataget sig at besørge Flytningen af Officiant C. B. Thestrups Bohave fra Odense til København. I April s. A. afsendte Ejlersen sin med Bohavet læssede, lukkede Flytteomnibil M 9079 paa sædvanligt Fragtgoods-Fragtbrev fra Odense. Ved Indladningen den 19. April paa Færgeren »Odin« i Nyborg af Omnibilet, der var oplæsset paa en af Statsbanerne anvist aaben Jernbanevogn, stødte et Hjørne af Bilens Overkant mod en Skraastiver til Færgens Overdækning, hvorved saavel Bilen som Flyttegodset led betydelig Overlast. Godset omlæssedes i Nyborg og videresendtes til København, hvor det udleveredes til Ejeren. Ejlersen anmeldte straks Skaden for Statsbanerne og krævede Erstatning, men Statsbanerne bestred at være erstatningspligtige, ligesom der ej heller med disse kunde opnaas Enighed om Størrelsen af Skaden.

Ved et paa Begæring af Officiant Thestrup retsligt udmeldt Skøn er Skaden ansat til 1688 Kr., hvilket Beløb med Fradrag af Ejlersens Tilgodehavende for Flytning og Opmagasiner 477 Kr. 50 Øre eller 1210 Kr. 50 Øre og med Tillæg af 5 pCt. aarlig Rente af sidstnævnte Beløb fra 26. November 1941 samt Sagens Omkostninger 265 Kr. under en af Thestrup mod Ejlersen anlagt Sag ved Dom afsagt den 6. Maj 1942 af Odense Købstads Ret for borgerlige Sager tilkendtes Thestrup.

Halvdelen af Skadesbeløbet 1688 Kr. eller 844 Kr. betaltes af Ejlersens Forsikringsselskab, Forsikringsaktieselskabet National, og Ejlersen har derefter under nærværende Sag med Henviisning til Bestemmelse i Lovbekendtgørelse Nr. 465 af 30. August 1940 § 37 paastaet Generaldirektoratet for de danske Statsbaner som sagsøgt tilpligtet at betale 1653 Kr. med Renter 5 pCt. p. a. af 366 Kr. 50 Øre fra 26. November 1941 og af 1286 Kr. 50 Øre fra Stævningens Dato, den 11. April 1942. Sagsøgeren har specificeret Stævningsbeløbet som følger:

Resten af Skadesbeløbet — — — 844 Kr.

Sagsomkostninger ifølge Dommen af 6. Maj 1942 265 Kr. 00 Øre
Udgifter til Sagførerassistance i den af Thestrup mod

Sagsøgeren anlagte Sag	170	—	00	—
Erstatning for Afsavn af Flytteomnibilen i 10 Dage	200	—	00	—
Omkostninger ved Flyttegodsets Omlæsning m. v.	95	—	40	—
Omkostninger ved Skadens Vurdering i København	25	—	00	—
Forskellige Kørselsomkostninger m. v.	53	—	60	—

Sagsøgte har paastaet sig frifundet og har i saa Henseende anført følgende:

Ved Lovbekendtgørelse Nr. 465 af 30. August 1940 om Statsbanernes Takster m. m. § 69 er Ministeren for offentlige Arbejder bemyndiget til at træffe de fornødne reglementariske Bestemmelser til Gennemførelse af og Fuldstændiggørelse af Lovens Regler. I § 7, Stk. 6, i det i Henhold hertil den 21. Juni 1940 udstedte Godsbefordringsreglement udtales: »— — — Afsenderen bærer Følgerne af, at Bestemmelserne om Ladeprofil — — — ikke er overholdt. Om Ladeprofilen — — — skal Afsendelsesstationen give de fornødne Oplysninger.« Denne Ansvarsregel stammer fra 1908, da den optoges i Statsbanernes Godsbefordringsreglement. Da Aarsagen til Skaden utvivlsomt er, at Flytteomnibilen har været læsset ud over d. v. s. haft Omfang ud over det tilladte Ladeprofil, saaledes at dens ene Hjørne har ramt Færgens Overbygning, kan der ikke paalægges Sagsøgte noget Ansvar for den skete Skade. Sagsøgte har desuden specielt protesteret imod Paastanden om Godtgørelse af Omkostningerne i den af Officiant Thestrup mod Sagsøgeren anlagte Sag, herunder Skønsomkostninger samt om Godtgørelse for Afsavn af Omnibilen.

Sagsøgeren, der erkender, at Ladeprofilen var overskredet, har heroverfor gjort gældende, at den af Sagsøgte paaberaabte Bestemmelse i Reglementets § 7 ikke kan være afgørende med Hensyn til Ansvar for Skaden. En saadan materielretlig Regel vil ikke kunne fastsættes af Ministeren for offentlige Arbejder i Medfør af den ham i Lovens § 69 givne Bemyndigelse, der kun omfatter »reglementariske Bestemmelser«.

I Praksis er Forholdet ogsaa saaledes, at en Godsvogn synes og godkendes af Statsbanernes Personale før Fragtbrevs Udstedelse, hvorfor det maa paahvile Statsbanerne at forlange Godset maalt under Profil, naar dette skønnes fornødent, i hvilken Henseende Sagsøgeren derhos har anført, at han har været ude for Tilfælde, hvor Personalet har beordret Omlæsning i saadan Anledning.

Sagsøgeren har endelig henvist til, at Overportør Augustinus Madsen, som overvaagede Indladningen af Omnibilen, som Vidne har forklaret, at han havde »paaset, at Omnibilen var forsvarligt afklodset, anbragt lige og forsvarlig bundet«, hvorhos Vidnet har bemærket, at »hvis man skønner, at et Læs er for højt eller for bredt, beordres det gennem Ladeprofil«, men at »Sagsøgerens Vogn er mange Hundrede Gange sendt afsted, saa der nærede Vidnet ingen Tvivl«.

Under Sagen har foruden Sagsøgeren følgende Vidner afgivet Forklaring: Speditør Christen Damgaard, Jølund Christensen, Sagsøgerens Søn Chauffør Svend Ejlersen og Overportør ved Statsbanerne Augustinus Madsen.

Det er under Domsforhandlingen oplyst, at Omnibilen anbragt paa Godsvognen havde Omiang, der vel naaede udenfor Ladeprofilen, men dog skulde være ca. 12,5 cm fra Fritrumsgrænsen. Hvilke Omstændigheder, der har medført, at Omnibilen ikke desto mindre ramte Færgens Overbygning, er ikke konstateret, men Bilens Placering paa Jernbanevognen, Duvning af Skibet, Bevægelse i Vognfjedre og lign. under Rangering er anført som Omstændigheder, der kunde have Betydning.

Parterne er enige om, at vel kan Profilmaling finde Sted ved de paa de større Banegaarde, som f. Eks. Odense Banegaard værende Ladeprofiler, men at saadan Maaling forudsætter betydelig Rangement og ret sjældent finder Sted. Det synes derhos at fremgaa af det oplyste, at Ladeprofilens Overholdelse vanskelig lader sig konstatere uden Maaling i Banernes Profiler.

Jernbanestationerne giver kun Oplysning om Maalene i det samlede Ladeprofil fra Baneskinne, men ikke Oplysning om Størstemaal for selve den lukkede Befordring, der skal anbringes paa Jernbanevogn.

Retten maa anse det for sandsynligt, at Uheldet ikke vilde være indtruffet, dersom den af Sagsøgte paaberaabte Bestemmelse om Ladeprofil havde været overholdt.

Som Følge af det af Overportør Madsen forklarede særlig vedrørende Omnibilens stadige upaatalte Benyttelse til Jernbanetransport samt under Hensyn til, at det af Forklaringen og det iøvrigt oplyste fremgaa, at Konstatering af en Forsendelses Dimensioner i Praksis foregaa paa et vist Initiativ fra Statsbanepersonalets Side, findes Sagsøgeren imidlertid, trods Bestemmelsen i Godsbefordringsreglementets § 7, Stk. 6, ikke at være ansvarlig for Følgerne af Ladeprofilets Overskridelse.

Med Bemærkning, at Sagen mellem Thestrup og Sagsøgeren, herunder Synet og Skønnet, maa antages at have været fornøden saavel til Ansvarrets som Skadens Konstatering, og at de dermed forbundne Omkostninger samt de øvrige af Sagsøgerens Paastand under nærværende Sag omfattede Poster ikke efter det foreliggende tør antages at have været uforholdne eller skønnes urimelige, vil Paastanden i det hele være at tage til Følge.

Sagsøgte vil derhos have at udrede Sagens Omkostninger med 250 Kr.

En af de voterende Dommere afgav saalydende

D i s s e n s :

Med Flertallet er jeg enig i, at der maa gaas ud fra, at Uheldet ikke vilde være indtruffet, dersom de gældende Bestemmelser om Ladeprofil havde været overholdt. Da det derhos maa anses for en Fejl fra Afsenderens Side, at disse Bestemmelser ikke har været overholdt, jfr. Godsbefordringsreglementets § 7, Nr. 6, maa Sagsøgte i Medfør af Lovbekendtgørelse Nr. 465 af 30. August 1940 § 37, 1. Stk., være fri for Ansvar. Jeg stemmer derfor for at tage Sagsøgtes Paastand om Frifindelse til Følge og at tilkende Sagsøgte Sagens Omkostninger med et passende Beløb.

Thi kendes for Ret:

Indstævnte, Storkøbenhavns Mejeriers Likvidationsselskab, bør til Appellanten, Sloths Mejeri A/S i Likvidation, betale Renter 5 pCt. aarlig af 7411 Kr. 65 Øre fra den 1. til den 24. November 1942, men bør iøvrigt for Appellantens Tiltale i denne Sag fri at være.

Sagens Omkostninger for begge Retter ophæves.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afgivelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Ifølge den i Henhold til Lov Nr. 415 af 5. August 1940 og Handelsministeriets Bekendtgørelse Nr. 443 af 19. s. M. om Bybefolkningens Forsyning med Mælk og Fløde af Storkøbenhavns kommunale Mælkeudvalg under 8. Oktober 1941 i Henhold til Handelsministeriets Bemyndigelse truffet Mælkeordning for Storkøbenhavn skulde den af Sagsøgerne under denne Sag, Sloths Mejeri A/S, Taastrup, drevne Virksomhed nedlægges pr. 1. December 1941.

Afviklingen af de saaledes ikke opretholdte Mejerier sker efter den nævnte Ordning gennem et særligt Likvidationsselskab, nemlig de Sagsøgte, Storkøbenhavns Mejeriers Likvidationsselskab, hvis Formaal bl. a. er at udbetale de de nedlagte Mejerier tilkommende Erstatninger for Goodwill samt Bygninger, Maskiner og Inventar m. v., om hvilke Erstatninger det i Mælkeordningen hedder, at de udbetales kontant.

Under 11. November 1942 tilsendte de Sagsøgte derefter Sagsøgerne en Opgørelse over den dem tilkommende Goodwill-Erstatning, stor Kr. 94.711,65. Heraf var under 15. Januar 1942 og 4. Februar s. A. à conto udbetalt Kr. 87.300,—, og det hed herefter i Skrivelsen:

»Restbeløbet	Kr. 7.411,65
plus Renter — 5 pCt. pro anno — pr. 1. November 1942....	— 978,78

Kr. 8.390,43,

vil være til Udbetaling mod Saldokvittering straks efter Godkendelse af ovenstaaende.«

Sagsøgernes Sagfører, Overretssagfører Niels Nielsen, godkendte i Skrivelse af 19. November 1942 Goodwill-Afregningen dog med Tilføjende, at han forventede at faa tilsendt Renter fra den 1. s. M. til Betalingsdagen.

Som Svar herpaa fremsendte de Sagsøgte med Skrivelse til Overretssagfører Niels Nielsen pr. Check de fornævnte Kr. 8.390,43 »til Dækning af Resttilgodehavende af Goodwill Erstatning og Renter«, idet de med Hensyn til Rentebetalingen gjorde opmærksom paa, at der ifølge Bestyrelsesbeslutning ikke betales Renter af Erstatningssummer efter den 1. November 1942.

Herefter tilskrev Overretssagfører Niels Nielsen under 21. November 1942 de Sagsøgte saaledes:

»Efter at De i Dag har pr. Telefon nægtet at udbetale Renter udover den 1. ds. eller m. a. O. nægtet at efterkomme min Anmodning om at betale Renter til Betalingsdagen, og da jeg — som De ogsaa under bemeldte Telefonsamtale erklærede Dem indforstaaet med — ikke kan modtage den tilsendte Check, stor Kr. 8.390,43, uden derved at opgive den af mig yderligere forlangte Rente, remitterer jeg hermed Checken for at anlægge Sag mod Dem til Betaling af, hvad jeg anser for A/S's Resttilgodehavende af Goodwill-Erstatningen.«

Som Svar herpaa gentog de Sagsøgte i Skrivelse af 23. November 1942 til Overretssagfører Niels Nielsen deres Meddelelse om, at Selskabet ikke kunde udbetale Renter længere end til den 1. s. M., idet de Sagsøgte derhos tilføjede, at de s. D. havde deponeret de ommeldte Kr. 8.390,43 i Privatbankens Hovedsæde.

De Sagsøgtes Skrivelse til Banken angaaende Deponeringen, af hvilken Skrivelse Genpart medfulgte de Sagsøgtes nysnævnte Brev til Overretssagfører Niels Nielsen, er saalydende:

»Idet man hoslagt fremsender Check 1/ Dem selv, stor
Kr. 8.390,43

skal man anmode om at nævnte Beløb maa blive deponeret i Henhold til Deponeringsloven til Fordel for Sloths Mejeri A/S, Taastrup.

Beløbet har været fremsendt til Overretssagfører Niels Nielsen, Frederiksholms Kanal 2, paa Vegne Mejeriet, men Checken er bleven tilbagesendt Selskabet med den Begrundelse, at Mejeriet skulde have Krav paa et yderligere Rentebeløb, hvilket Selskabet ikke kan godkende.

Beløbet kan udbetales til A/S Sloths Mejeri mod dettes Kvittering.«

Sagsøgerne er, særlig under Hensyn til den fornævnte Bestemmelse om kontant Betaling af Erstatningsbeløb, af den Formening, at de maa have Ret til Renter ogsaa efter den 1. November 1942. Og idet Sagsøgerne derhos gør gældende, at de Sagsøgte ved at gøre Udbetalingen af de oftnævnte Kr. 8.390,43 afhængig af, at Sagsøgerne afgav Saldokvittering, har afskaaret Sagsøgerne fra blot at indtale det omstridte Rentebeløb, paastaar de under nærværende, ved Stævning af 4. December 1942 anlagte Sag, at de Sagsøgte tilpligtes at betale de ommeldte Kr. 8.390,43 samt Renter 5 pCt. p. a. af Kr. 7.411,65 fra den 1. November 1942.

De Sagsøgte paastaar sig frifundet.

Til Støtte herfor har de Sagsøgte for det første anført, at der vel ikke efter Mælkeordningen — specielt ikke blot som Følge af dennes Bestemmelse om kontant Betaling af Erstatningsbeløb — bestaar nogen Forpligtelse til at forrente saadanne Beløb. De Sagsøgte har imidlertid anset det for rimeligt, at der i Tilfælde, hvor Erstatningens Fastsættelse ikke er afsluttet inden en rimelig Tid, ydes saadan Forrentning allerede fra vedkommende Mejeris Nedlæggelse at regne. Da dette imidlertid medførte, at Opgørelsen i nogle Tilfælde som Følge af de paagældende Mejeriers Forhold trak mere ud end nødvendigt, saa det sagsøgte Selskabs Bestyrelse sig nødsaget til een Gang for alle at fastsætte den 1. November 1942 som yderste Termin for Forrentningen.

De Sagsøgte benægter derhos, at der kan bebrejdes dem noget med Hensyn til den af dem overfor Sagsøgerne anvendte Fremgangsmaade, idet de gør gældende, at de stedse har været rede til at udbetale Sagsøgerne den uomtvistede Del Kr. 8.390,43 af det nu paastaaede Beløb, og at de i hvert Fald ved den i Henhold til Lov Nr. 29. af 16. Februar 1932 foretagne Deponering af den nævnte Sum har opfyldt deres Forpligtelser i saa Henseende.

Under Domsforhandlingen har Overretssagfører Niels Nielsen som Vidne forklaret, at Direktør Otto Nielsen, der er Forretningsfører for det sagsøgte Selskab, dels under den i Overretssagfører Niels Nielsens fornævnte Skrivelse af 21. November 1942 omtalte Telefonsamtale udtalte, at Sagsøgerne ikke maatte beholde Checken paa de 8390 Kr. 43 Øre, medmindre de gav Saldokvittering og frafaldt Krav om yderligere Renter, dels under to Telefonsamtaler, henholdsvis den 26. November og den 3. December 1942 udtrykkeligt nægtede at indgaa paa Overretssagfører Niels Nielsens Anmodning om at faa det uomtvistede Beløb udbetalt, saaledes at man derefter kunde nøjes med at føre Rets-sag alene om Resten.

Cand. juris Günther Sundblad, der indtil den 1. Januar 1943 var Fuldmægtig hos Overretssagfører Niels Nielsen, har som Vidne forklaret, at Overretssagfører Niels Nielsen overfor ham har omtalt disse Telefonsamtaler, saaledes som de er gengivet ovenfor.

Direktør Otto Nielsen har derimod med Hensyn til Telefonsamtalen den 21. November 1942 som Vidne forklaret, at han herunder fastholdt, at der kun kunde betales Renter til den 1. November 1942, at Overretssagfører Niels Nielsen heroverfor udtalte, at han saa maatte tilbage-sende Checken, og at Vidnet dertil svarede, at det kunde han jo ikke forhindre. Direktør Otto Nielsen mener derimod ikke at have sagt til Overretssagfører Niels Nielsen, at Sagsøgerne ikke maatte beholde Checken, medmindre de gav Saldokvittering.

Med Hensyn til Telefonsamtalen den 26. November 1942 har Direktør Otto Nielsen henvist til et Notat i sin Dagbog, der er saalydende: »N. Nielsen. Betaling deponeret. Renter kan ikke gives.«

Den 3die af Overretssagfører Niels Nielsen omforklarede Telefonsamtale, som skal have fundet Sted den 3. December 1942, erindrer Direktør Otto Nielsen — ifølge sin Vidneforklaring — derimod ikke.

Hvad nu først angaar Spørgsmaalet om, hvorvidt der paahviler de Sagsøgte Pligt til at forrente det paagældende Erstatningsbeløb udover den 1. November 1942, maa Retten give de Sagsøgte Medhold i, at dette Spørgsmaal maa besvares benægtende, idet der ikke i Mælkeordningen, saaledes som i forskellige Ekspropriationslove, se f. Eks. Forordning om Grundes Afstaaelse til Jernbaner af 5. Marts 1845 § 15 og Lov om Afstaaelse af Grunde til Vandanlæg af 30. November 1857 § 10, findes nogen udtrykkelig Hjemmel for Forrentning af Erstatningssummerne, og idet det under alle Omstændigheder i et Tilfælde som det foreliggende, hvor de Sagsøgte fra Mejeriets Nedlæggelse den 1. December 1941 har forrentet den til enhver Tid skyldige Del af Erstatningen med 5 pCt. p. a., ikke findes ubilligt, at denne Forrentning er ophørt den 1. November

1942, d. v. s. kun 10 Dage før Fastsættelsen af Erstatningen med derpaa følgende Udbetaling af Restskylden paa denne.

Idet de Sagsøgte dernæst herefter maa anses ved den i Henhold til Deponeringsloven foretagne Deponering at have opfyldt deres Forpligtelser overfor Sagsøgerne, vil de Sagsøgtes Paastand om Frifindelse være at tage til Følge.

Sagens Omkostninger findes Sagsøgerne at burde betale de Sagsøgte med 200 Kr.

Nr. 115/1943. Fru Gertrud Møinichen (Hjejle)

m o d

Fru Eleonora Henrichsen (Landsretssagfører Kai G. Jensen).

(Udlevering af Gælds brev m. v.).

Østre Landsrets Dom af 25. Marts 1943 (IV Afd.): Sagsøgte, Overretssagfører Aksel E. Larsen som Eksekutor i Juveler Carl Jacob Møinichens Dødsbo, bør til Sagsøgerinden, Fru Eleonora Henrichsen, udlevere det af hende den 1. August 1940 til Juveler Møinichen udstedte Gælds brev paa 30.000 Kr. i kvitteret Stand samt to til Sikkerhed for Gælden stillede til Afdøde Overretssagfører H. Ebstrup af Sagsøgerinden den 3. December 1938 og den 1. August 1940 udstedte, den 6. December 1938 og den 10. August 1940 tinglyste Akkomodations-Pantebreve i Sagsøgerindens Ejendom Matr. Nr. 20 ha af Frederiksberg By og Sogn paa henholdsvis 12.000 Kr. og 18.000 Kr. og betale 1203 Kr. 06 Øre med Renter 5 pCt. p. a. fra den 28. November 1942, til Betaling sker. Sagsøgte betaler derhos Sagsøgerinden i Sagsomkostninger 800 Kr. Dommen at efterkomme og det idømte at udrede inden 15 Dage efter Dommens Af sigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret er Fru Gertrud Møinichen med Indstævntes Samtykke indtraadt som Part i Stedet for Juvelér Carl Jacob Møinichens Dødsbo.

Det bemærkes, at den for Landsretten mødende Biinter-venient var Københavns Byrets Skifteafdeling som behandlende Overretssagførerne Warburg og Ebstrups Konkursbo, og at Appellantindens Sagfører for Højesteret ogsaa repræsenterer Skifteafdelingen.

For Højesteret gaar Appellantindens Paastand ud paa, at det statueres, at hun kun er pligtig at udlevere til Indstævnte Gælds- brevet og de to Akkomodations-Pantebreve efter behørig Op- sigelse og mod Betaling af Indstævntes Skyld ifølge Gælds brevet,

30.000 Kr., og at Appellantinden frifindes for Betaling af det i Dommen omhandlede Beløb 1203 Kr. 06 Øre.

Syv Dommere bemærker følgende:

Som anført i Dommen blev det Indstævnte af Hypotekforeningen tilstaaede Laan berigtiget gennem Vekselererfirmaet A. Vollmond & Co. i Henhold til den Overretssagfører Ebstrup af Indstævnte meddelte Fuldmagt med Substitutionspaategning, og Firmaet, der ikke var bekendt med, at Laanet var optaget for at indfri Gælden efter Gælds brevet af 1. August 1940, krediterede Sagførerfirmaet Ebstrup og Warburgs Kassekreditkonto for Laaneprovenuet. Herefter maa dette Provenu anses indbetalt til og modtaget af Ebstrup paa Indstævntes Vegne, og Ebstrup havde ikke inden sin Død ved Kvittering paa Gælds brevet eller paa anden Maade tilkendegivet, at han havde truffet den ham paahvilende Disposition overfor Boet. Den Omstændighed, at Ebstrup, til hvem Indstævnte selv havde udstedt Akkomodationsobligationerne, havde meddelt disse Rykningspaategning, findes dernæst ikke at kunne medføre, at Laaneprovenuet kan betragtes som overgaaet til Boet. Det maa endvidere blive uden Betydning, at Indstævnte havde aftalt med Ebstrup, at Provenuet skulde anvendes til Indfrielse af Gælds brevet, idet denne Aftale ikke kan antages truffet med Ebstrup i hans Egenskab af Eksekutor. Herefter vil disse Dommere tage Appellantindens Paastand til Følge, hvorhos de vil paalægge Indstævnte at betale 1200 Kr. i Sagsomkostninger for begge Retter til Appellantinden.

To Dommere lægger Vægt paa, at Firmaet Vollmond & Co.s Afregning til Overretssagfører Ebstrup over Salget af Hypotekforeningsobligationerne er sket som Led i Omprioriteringen af Indstævntes Ejendom, og at Salget havde til Formaal at indfri Indstævntes Gælds brev til Møinichens Bo. Under Hensyn hertil og til, at der i det oplyste ikke er Holdepunkter for at antage, at dette Formaal paa noget Tidspunkt skulde være opgivet, finder disse Dommere, at Indstævnte ved, at Firmaet Vollmond & Co. til Overretssagfører Ebstrup, der var Eksekutor i Boet, afregnede Provenuet af de solgte Hypotekforeningsobligationer, i Forhold til Boet er frigjort for en tilsvarende Forpligtelse, og stemmer derfor for at stadfæste Dommen.

Der vil være at give Dom efter Stemme flertallet.

Thi kendes for Ret:

Appellantinden, Fru Gertrud Møinichen, er kun pligtig at udlevere til Indstævnte, Fru Eleonora Henrichen, Gælds brevet af 1. August 1940 og Akkomodationsobligationerne af 3. December 1938 og 1. August 1940 efter behørig Opsigelse af Gælds brevet og mod Betaling af 30.000 Kr.

Forsaa vidt angaar Beløbet 1203 Kr. 06 Øre,

bør Appellantinden for Indstævntes Tiltale i denne Sag fri at være.

I Sagsomkostninger for begge Retter betaler Indstævnte 1200 Kr. til Appellantinden inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Den 1. August 1940 optog Fru Eleonora Henrichsen hos Juveler Carl Jacob Møinichen et kontant Laan paa 30.000 Kr., for hvilket hun udstedte et samme Dag dateret Gælds-brev; ifølge dette kunde Laanet, der forrentedes med 6 pCt. aarlig Rente, fra begge Sider opsiges med $\frac{1}{2}$ Aars Varsel, fra Kreditors Side dog tidligst til Udbetaling i 11. Juni Termin 1942. Til Sikkerhed for skadesløs Opfyldelse af Debitrix's Forpligtelser efter Gælds-brevet gav Overretssagfører H. Ebstrup, der var Fru Henrichsens Sagfører, ved en Paategning paa Gælds-brevet, ligeledes af 1. August 1940, Kreditor 1. Prioritets Haandpanteret i to af Fru Henrichsen til Ebstrup udstedte Akkomodations-Pantebreve, nemlig et den 3. December 1938 udstedt paa 12.000 Kr. og et den 1. August 1940 udstedt paa 18.000 Kr., begge med Prioritet i Fru Henrichsens Ejendom Matr. Nr. 20 ha af Frederiksberg By og Sogn, Forhaabningsholms Allé Nr. 30, Niels Ebbesensvej Nr. 11, efter Gæld til Østifternes Kreditforening og private Midler.

Den 7. November 1941 afgik Juveler Møinichen ved Døden, og hans Bo toges i Henhold til Bevilling af 15. s. M. under Eksekutorbehandling af Overretssagfører Ebstrup, der var Afdødes Svoger.

I Efteraaret 1941 aftalte Ebstrup med Fru Henrichsen, at hendes Ejendom skulde omprioriteres, og et Tillægslaan paa 43.700 Kr. optoges i Januar 1942 i Østifternes Kreditforening, i hvilken Anledning Overretssagfører Ebstrup under 23. Januar 1942 meddelte ovennævnte Akkomodations-Pantebreve paa 12.000 Kr. og 18.000 Kr. Rykningspaategning for Tillægslaanet. Dettes Berigtigelse foregik gennem en Bankier, saaledes at Indfrielse af tre paa Ejendommen forud for Akkomodations-Pantebrevene hæftede private Laan paa tilsammen 40.000 Kr. skete ved direkte Udbetaling fra Bankieren til Kreditorerne, uden at Laaneprovenuet passerede Overretssagfører Ebstrup.

Den 2. Februar 1942 indsendte Overretssagfører Ebstrup derefter for Fru Henrichsen Begæring til Københavns Hypotekforening om et Laan paa 28.000 Kr., og den 2. Marts underskrev Fru Henrichsen Pantebrev til Hypotekforeningen for dette Beløb, samt saalydende Fuldmagt til Overretssagfører Ebstrup:

»Undertegnede Fru Eleonora Henrichsen befuldmægtiger herved — med Substitutionsret — Hr. Overretssagfører H. Ebstrup til at hæve og kvittere for det mig af Hypotek-Foreningen for Laan mod sekundær Prioritet i faste Ejendomme i København og Omegn tilstaaede Laan, stort 28.000 Kr., er Otte og Tyve Tusinde Kroner, hvorfor er givet Pant i Ejendommen Matr. Nr. 20 ha af Frederiksberg, Forhaabningsholms Allé 30, Niels Ebbesensvej 11, og skal alt, hvad nævnte Befuldmægtigede

eller hans Substitut i den Anledning maatte foretage, være lige saa gyldigt og forbindende for mig som om jeg personligt var optraadt.«

Samme Dag, den 2. Marts 1942, meddelte Overretssagfører Ebstrup ovenomtalte til Akkomodations-Pantebreve Respektpaategninger med Hensyn til Hypotekforeningslaanet, hvilke Paategninger tinglystes samtidig med Pantebrevet til Hypotekforeningen den 4. Marts 1942. Hypotekforeningslaanet berigtigedes af Veksellererfirmaet A. Vollmond & Co., til hvilket Fru Henrichsens Fuldmagt til Overretssagfører Ebstrup af denne ved en Paategning paa Fuldmagten var blevet substitueret. Den 12. Marts 1942 solgtes Hypotekforeningskasseobligationerne af Veksellererfirmaet, og Provenuet 29.856 Kr. 50 Øre blev i Henhold til en ligeledes den 12. Marts mellem Overretssagfører Ebstrup og Veksellerer Poul Sehested Hansen hos A. Vollmond & Co. telefonisk truffet Aftale krediteret Sagførerfirmaet Ebstrup & Warburgs Kassekreditkonto hos Veksellererfirmaet.

Natten mellem den 12. og 13. Marts 1942 afgik Overretssagfører Ebstrup ved Døden. Den 13. Marts modtog Sagførerfirmaets Kontor fra Vollmond & Co. Nota af samme Dato, ifølge hvilken Hypotekforeningskasseobligationerne var købt af Veksellererfirmaet, og Provenuet var det ovenanførte Beløb. Dette krediteredes Fru Henrichsens Konto hos Sagførerfirmaet.

Den 21. April 1942 standsede Sagførerfirmaet Ebstrup & Warburg sine Betalinger, og Indehaverne erklæredes senere Konkurs.

De af Fru Henrichsen til Overretssagfører Ebstrup udstedte Akkomodations-Pantebreve paa 12.000 og 18.000 Kr., der som anført var givet afdøde Juveler Møinichen som Sikkerhed for det Fru Henrichsen ydede Laan paa 30.000 Kr., og som Overretssagfører Ebstrup i sin Egenskab af Eksekutor i Møinichsens Bo havde i Hænde, havde han den 31. December 1941 haandpantset til A. Vollmond & Co. for et af ham selv til egen Fordel hos Veksellererfirmaet oppebaaret Laan paa 30.000 Kr.

Den 10. September 1942 har Dansk Kautionsforsikrings A/S, som havde overtaget Kautionsforsikringen for Ebstrup som Eksekutor i Møinichsens Bo, betalt A. Vollmond & Co. Laanebeløbet med Renter, hvorefter Pantebrevene var udleveret Møinichsens Bo.

Som Følge af den af Ebstrup foretagne Belaaning af Pantebrevene har Fru Henrichsen maattet betale A. Vollmond & Co. Renter pr. 11. Juni 1942 af Obligationernes Paalydende samt Rentes Rente, ialt 756 Kr. 56 Øre, hvorhos hun under Protest har betalt Møinichsens Bo Rentedifferencen pr. samme Termin mellem Obligationernes og Gældsbevets Rentefod 1 pCt. med 150 Kr., og den 18. December 1942, ligeledes med Forbehold, har betalt Boet i Renter pr. 11. s. M. af Gældsbevets 900 Kr.

Under nærværende ved Stævning af 28. November 1942 anlagte Sag har Fru Henrichsen paastaaet Overretssagfører Aksel E. Larsen som Eksekutor i Juveler Carl Jacob Møinichsens Dødsbo som Sagsøgt tilpligtet til dels at udlevere Sagsøgerinden Gældsbevets af 1. August 1940 til Paalydende 30.000 Kr. i kvitteret Stand og de to til Overretssagfører Ebstrup udstedte Akkomodations-Pantebreve paa henholdsvis 12.000 Kr. og 18.000 Kr., dels at betale Sagsøgerinden 1203 Kr. 06 Øre med Renter 5 pCt. p. a. fra Stævningens Dato den 28. November 1942.

Sagsøgte har paastaet sig frifundet.

Procesunderretning er givet A/S Dansk Kautionsforsikringssselskab, der har ladet møde ved Domsforhandlingen som Biintervenient.

Til Støtte for sin Paastand har Sagsøgerinden særlig anført følgende:

Mellem Sagsøgerinden og Overretssagfører Ebstrup var det aftalt, at Provenuet af Hypotekforeningslaanet skulde anvendes til Indfrielse af Gældsrevet paa 30.000 Kr., og da Ebstrup kun i sin Egenskab af Eksekutor, altsaa som Repræsentant for Kreditor, har kunnet meddele Akkomodations-Pantebrevene den til Berigtigelsen af Hypotekforeningslaanet fornødne Respektpaategning, er det som Eksekutor, han har oppebaaret Laaneprovenuet, i hvilken Henseende det maa være uden Betydning, at Sagførerkontoret efter Overretssagfører Ebstrups Død har krediteret Fru Henrichsens Konto for Beløbet.

Med Hensyn til den økonomiske Betydning heraf har Sagsøgerinden oplyst, at der i Overretssagfører Ebstrups og i Sagførerfirmaets anden Indehaver, Overretssagfører Edmund Warburgs Konkursboer kun kan forventes en ganske ringe Dividende, medens Dansk Kautionsforsikrings A/S maa dække det sagsøgte Bos Tab.

Det paastaede kontante Beløb opgør Sagsøgerinden saaledes:

pr. 11. Juni 1942 betalte A. Vollmond & Co. 5 pCt. Rente af Akkomodations-Pantebrevene samt Rentes Rente	756 Kr. 56 Øre
betalt det sagsøgte Bo Rentedifference mellem Gældsrevet og Akkomodations-Pantebrevene pr. samme Termin	150 — 00 —
betalt det sagsøgte Bo 6 pCt. Rente pr. 11. December 1942 af Gældsrevet	900 — 00 —
	<hr/>
	1806 Kr. 56 Øre

Heri fragaar 6 pCt. af Gældsrevet i Tiden 11. December Termin 1941 til 13. Marts 1942 (92 Dage)	460 Kr. 00 Øre
og Forskellen mellem Provenuet af Hypotekforeningslaanet 29.856 Kr. 50 Øre og Gældsrevets Paalydende 30.000 Kr. 143 — 50 —	<hr/>
	603 — 50 —

Rest.... 1203 Kr. 06 Øre

Sagsøgte har begrundet sin Frifindelsespaastand med følgende Be-
tragtninger:

Det er uden Betydning for Sagen, om Aftale maatte være truffet mellem Sagsøgerinden og Ebstrup angaaende Anvendelsen af Hypotekforeningslaanets Provenu til Indfrielse af Sagsøgerindens Skyld ifølge Gældsrevet, naar Beløbet ikke inden Ebstrups Død eller efter denne er indgaaet til Boet, og at dette ikke er sket, fremgaar bl. a. af, at Boet ikke har kvitteret herfor. Den Omstændighed, at Laaneprovenuet er krediteret Sagførerfirmaets almindelige Konto hos Veksellererfirmaet, giver intet Holdepunkt for, at Ebstrup har modtaget Beløbet i sin Egenskab af Eksekutor i Møinichsens Bo. I saa Henseende er Meddelelsen

af Rykningspaategningen paa Akkomodations-Pantebrevene uden Betydning, idet Ebstrup tidligere havde givet Rykningspaategning paa disse med Hensyn til Kreditforeningslaanet, uden at dettes Provenu anvendtes til Dækning af Gældsrevet. En Indfrielse af dette var derhos udelukkende i Sagsøgerindens Interesse; paa Grund af den høje Rentefod var det kun til Fordel for Møinichens Bo, at Gælden ikke indfriedes, idet Sikkerheden i Ejendommen selv efter Rykning i Forhold til Hypotekforeningslaanet var aldeles fyldestgørende.

Ebstrup maa derfor ved Optagelsen af dette Laan og Realisationen af Kasseobligationerne antages at være optraadt udelukkende som Befuldmægtiget for Sagsøgerinden i Henhold til den ham af hende den 2. Marts 1942 meddelte Fuldmagt. Laaneprovenuet maa anses som indgaaet paa Sagførerfirmaets Konto for Sagsøgerindens Regning og er ikke nogensinde overført til Møinichens Bo.

Under Domsforhandlingen har Sagsøgerinden, Fru Gertrud Møinichen og Veksellerer Sehested Hansen afgivet Forklaring.

Retten maa gaa ud fra, at Rykningspaategning paa Akkomodations-Pantebrevene var en nødvendig Forudsætning for Udlevering af Hypotekforenings-Kasseobligationerne, og at en saadan Paategning — da Pantebrevene var givet som Sikkerhed for det Sagsøgerinden af Juveler Møinichen ydede Laan paa 30.000 Kr. — kun kunde meddeles af Kreditors Repræsentant.

Videre maa det anses for udelukket, at Provenuet af det paa Grundlag af Rykningspaategningen optagne Laan vilde blive overgivet Debitrix ifølge det ved Pantebrevene sikrede Gældsrev uden Kreditors Samtykke. At et saadant Samtykke ikke i nærværende Tilfælde er givet, følger allerede af den Omstændighed, at Sagsøgerindens Aftale med Ebstrup gik ud paa, at Provenuet skulde anvendes til Indfrielse af Gældsrevet. Dersom dette Provenu overhovedet maa betragtes som modtaget af Overretssagfører Ebstrup fra Veksellererfirmaet A. Vollmond & Co., hvilket ifølge Proceduren antages af begge Parter, synes det herefter — rent bortset fra, hvilke Tanker Ebstrup maatte have gjort sig med Hensyn til dets Anvendelse — utvivlsomt, at han har modtaget det i sin Egenskab af Eksekutor i Kreditors Bo.

Da der derhos er Enighed om, at Sagsøgerindens Paastand om Udbetaling af det kontante Beløb 1203 Kr. 06 Øre, mod hvis Udregning ingen Indsigelse er rejst, maa afgøres i Overensstemmelse med Spørgsmaalet om Gældsrevet Udlevering, vil Sagsøgerindens Paastand i det hele være at tage til Følge.

I Sagsomkostninger vil Sagsøgte have at godtgøre Sagsøgerinden 800 Kr.

Nr. 240/1943. Enkefru **Anna Caroline Pedersen**, født Christoffersen-Foss (Overretssagfører E. Krenchel)

m o d

Forsikrings-A/S **Nornan** (Fich).

(Udbetaling af Ulykkesforsikringsbeløb).

Østre Landsrets Dom af 12. Juni 1943 (V Afd.): Sagsøgte, Forsikrings-Aktieselskabet Nornan, udenlandsk Aktieselskab, ved dettes herværende Forretningsafdeling, Forsikrings-Aktieselskabet Nornan ved dettes Generalagent Grosserer E. Willer, bør for Tiltale af Sagsøgerinden, Enkefru Anna Caroline Pedersen, født Christophersen-Foss, i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger ophæves.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellantinden at burde betale Indstævnte med 300 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellantinden, Enkefru Anna Caroline Pedersen, født Christoffersen-Foss, til Indstævnte, Forsikrings-A/S Nornan, med 300 Kr. inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Sagsøgerinden, Enkefru Anna Caroline Pedersen, født Christophersen-Foss, søger under nærværende den 13. Maj 1943 anlagte Sag Sagsøgte, Forsikrings-Aktieselskabet Nornan, udenlandsk Aktieselskab, ved dettes herværende Forretningsafdeling, Forsikrings-Aktieselskabet Nornan ved dettes Generalagent Grosserer E. Willer, tilpligtet at betale 5000 Kr., som skal skyldes i Henhold til Ulykkesforsikringspolice Nr. 7498 af 3. Maj 1935 med Forsikrings-Aktieselskabet Nornan, hvorved forsikredes Sagsøgerindens, den 22. November 1942 afdøde Ægtefælle Vulkanisør Vilhelm Martin Pedersen, født den 28. Marts 1886, med Renter af Beløbet 5 pCt. p. a. fra Dødsdagen, at indbetale til Boet efter nævnte Vulkanisør Pedersen i Overensstemmelse med Policens Betingelser. Ifølge Policen skal Forsikringssummen i Tilfælde af Død ved Ulykkestilfælde udbetales »retmæssige Arvinger«.

I Almindelige Forsikringsbetingelser aftrykte i Policen hedder det bl. a.:

§ 1. Ved et Ulykkestilfælde forstaaes i nærværende Kontrakt en Hændelse, der uafhængigt af den forsikredes Vilje paa en pludselig og tilfældig Maade ved en ydre, voldsom Indvirken fremkalder en Beskadigelse af den Forsikredes Legeme.

§ 2. Saafremt der maatte opstaa Tvivl om, hvorvidt et Skadestilfælde skal erstattes som et Ulykkes- eller Sygdomstilfælde, skal som Sygdomstilfælde regnes: a) Alle Beskadigelser, der maatte fremkomme under eller som Følge af Slagtilfælde — — —

§ 10. Naar den Forsikrede inden et Aar efter, at Ulykkestilfældet indtraf, afgaar ved Døden som bevislig Følge af dette, udbetaler Selskabet den for Dødsfald fastsatte Forsikringssum til den eller de Personer, der i Policen er opført som kravsberegtiget — — —«

Den 9. Februar 1943 har Parternes Sagførere henvendt sig med en Forespørgsel til den almindelige danske Lægeforening, Responsumudvalget, hvilket i en fremlagt Erklæring af 20. Marts 1943 udtaler:

»Den med Hovedbestyrelsens Skrivelse af 11. Februar d. A. modtagne Sag fra Herr Højesteretssagfører Oskar Fich og Herr Overretssagfører Aage Krenchel har været behandlet af Udvalget.

I Sagens Behandling har deltaget

Overkirurg, Professor O. Chievitz, København,
Overmedicus, Professor, Dr. med. C. Holten, Aarhus,
Læge A. Madsen, Helsingør,
og som særlig sagkyndige

Overmedicus, Dr. med. M. Siggaard Andersen, Gentofte,
Overkirurg, Dr. med. M. Fenger, Frederiksberg.

Det fremgaar af de tilsendte Oplysninger, at Vulkanisør Vilhelm Martin Pedersen f. 28. Marts 1886 i København boende Slangstrupgade 7, København, den 22. November 1942 afgik ved Døden efter et Fald med Cyklen paa Lyngby Hovedgade.

Forsikringsselskabet Nornan, i hvilket afdøde var ulykkesforsikret for 5000 Kr., har afvist Skaden som værende foraarsaget af Sygdom.

Af Politirapport fremgaar, at tilskadekomne nævnte Dag Kl. ca. 9,30 cyklede roligt og langsomt ad Lyngby Hovedgade i sydlig Retning. Lige foran Parallelvej, ad hvilken tilskadekomne tilsyneladende vilde svinge, gled Cyklen i den nylig faldne Sne, og tilskadekomne faldt ind over Fortovet, hvor han blev liggende uden at røre sig. Den tilkaldte Politibetjent fandt tilskadekomne liggende paa Ryggen, bevidstløs. Ansigtssfarven var blaalig. Der havde været ret stærk Blødning fra Næsen. Tilskadekomne førtes i Ambulance til Københavns Amts Sygehus i Gentofte og var død ved Ankomsten dertil. Den afdødes Hustru har forklaret, at den afdøde aldrig har lidt af nogen Hjertesygdom eller Besvimelsesanfald. Afdøde havde befundet sig vel om Morgen.

Ved en den 24. November 1942 foretagen lovmæssig Obduktion fandtes som eneste ydre Læsion et kvæstet Saar over Næseryggen. Hjertet, der maaler 12×13 cm og vejer 470 g, frembyder nogen fedtagtig Omdannelse ved Legempulsaarens Klapper, Kranspulsaaererne er udvidede, meget stivvæggede og enkelte Steder stærkt forsnævret uden Blodproppdannelse (thrombrose). Forandringerne er af sværere Grad. I Hjertemusklen findes en udbredt fint fordelt Bindevævsdannelse (fibrose),

men ingen friskere Forandringer. Der findes ingen Tegn paa Kraniebrud, ej heller Kvæstelser af eller Blødninger i Hjernen og ingen nævneværdig Aareforkalkning.

Obduktionserklæringens Konklusion lyder: Efter det foreliggende maa det antages, at det væsentlige i Billedet er Aareforkalkning i Hjertets Kranspulsaaer, Hjertehypertrofi (Forstørrelse) og den fibrøse (bindevævsagtige) Omdannelse af Hjertemuskulaturen, og Dødsaaarsagen maa søges her.

En Række andre sygelige Fænomener, der er paavist ved Obduktionen, skønnes uden Betydning i foreliggende Sag og lades uomtalt.

Der er i Sagen stillet Udvalget følgende to Spørgsmaal:

1. Skyldes Døden alene de Hjertesvækkelser, som er konstateret ved den foretagne Obduktion, eller disse Svækkelser i Forbindelse med det Chock, som Kørselsuheldet maa have bibragt Afdøde?

Svar: Den Vulkanisør V. M. Pedersen efter det oplyste overgaaede Beskadigelse kan ikke alene have medført Døden. Den paaviste Hjertelidelse kan i sig selv forklare Dødens Indtræden, men erfaringsmæssigt udløses Katastrofen ofte af en legemlig eller aandelig Anstrengelse, og et Færdelsuheld som det i Akterne formodede kan have været den udløsende Aarsag.

2. Var i sidstnævnte Fald Afdødes Helbredstilstand paa det Tidspunkt, da Chocket indtraf, af en saadan Karakter, at han kunde forventes ramt af en pludselig Død uden Hensyn til det ham overgaaede Kørselsuheld?

Svar: ja. — — —.

Sagsøgte paastaar Frifindelse. Ifølge de for Forsikringen gældende almindelige Betingelser indtræder Selskabets Erstatningspligt ved Dødsfald kun, naar den Forsikrede bevislig er afgaaet ved Døden som Følge af et Ulykkestilfælde. Bevisbyrden herfor maa paahvile den eller de Personer, der gør Krav paa Forsikringssummens Udbetaling. Denne Bevisbyrde er imidlertid ikke opfyldt af Sagsøgerinden, idet det tværtimod efter de foreliggende Oplysninger maa anses for overvejende sandsynligt, at Afdøde allerede, medens han sad paa Cyklen, er blevet ramt af et Hjerteslag, eventuelt fremkaldt ved den Anstrengelse, som for ham har været forbundet med at foretage en ca. 20 km lang Cykeltur under ugunstige Vejrforhold. Hjerteslaget har saaledes været Aarsag til Faldet og ikke omvendt. Selv om det maatte antages, at Afdøde var i Live og ved Bevidsthed, da han faldt, kan Sagsøgte dog ikke være pligtig at udrede Forsikringssummen. Faldet og de deraf følgende ydre Beskadigelser vilde nemlig aldrig have haft Døden til Følge, dersom Afdøde havde været et normalt sundt Menneske, og den egentlige Aarsag — »Hovedaarsagen« til Dødsfaldet — maa saaledes søges i den forud for Faldet tilstedeværende Sygdom.

Færdig fra Trykkeriet den 23. Februar 1944.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

87. Aargang

Højesteretsaaret 1943.

Nr. 31

Fredag den 21. Januar.

Under Domsforhandlingen er der afgivet Forklaring af 2 Øjenvidner til Afdødes Fald med Cyklen, nemlig Sproglærer Mads Hansen Iversen og Elektrikerlærling Bent Sørensen. Der er derhos afgivet Forklaring af Sagsøgerinden angaaende Afdødes Helbredstilstand.

Efter Indholdet af Obduktionserklæringens Konklusion og det iøvrigt foreliggende maa Retten ved Paakendelsen gaa ud fra, at Dødsårsagen i afgørende Grad har været at søge i Afdødes Hjertelidelse, hvorfor Sagsøgte vil være at frifinde.

Sagens Omkostninger vil efter Omstændighederne være at ophæve.

Tirsdag den 25. Januar.

Nr. 20/1943. Godsejer, Kammerherre **C. S. Scavenius**
(Landsretssagfører K. Søndergaard)

mod

Civilingeniør **V. H. Langebæk** (Gorrissen).

(Betaling for leveret Generatoranlæg).

Østre Landsrets Dom af 30. December 1942 (II Afd.): Sagsøgte, Godsejer, Kammerherre C. S. Scavenius, bør til Sagsøgeren, Civilingeniør V. H. Langebæk, betale 3960 Kr. med Renter heraf 5 pCt. p. a. fra den 16. Maj 1941, til Betaling sker og Sagens Omkostninger med 1000 Kr. At efterkomme inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har otte Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde og idet de Højesteret forelagte nye Oplysninger ikke kan føre til andet Resultat, vil Dommen være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 600 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Godsejer, Kammerherre C. S. Scavenius, til Indstævnte, Civilingeniør V. H. Langebæk, med 600 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under nærværende Sag paastaar Sagsøgeren, Civilingeniør V. H. Langebæk, Sagsøgte, Godsejer, Kammerherre C. S. Scavenius, tilpligtet at betale 3960 Kr., udgørende Købesummen for en af Sagsøgeren leveret Gasgenerator, med Renter af Beløbet 5 pCt. p. a. fra Fakturaens Dato den 16. Maj 1941.

Sagsøgte, der har nægtet at modtage Gasgeneratoren og stillet den til Sagsøgerens Disposition, har paastaet Frifindelse samt i Erstatning for Afsavn for den Traktor, til hvilken Generatoren var anskaffet, paastaet Sagsøgeren tilpligtet at betale 3083 Kr. med Renter 5 pCt. p. a. fra 16. Maj 1941, subsidiært et Beløb efter Rettens Skøn.

Generatoren blev leveret af Sagsøgeren den 12. Maj 1941, paamontret en Sagsøgte tilhørende Traktor af Fabrikat »Deutz«, i Henhold til et af Sagsøgeren den 15. April 1941 afgivet Tilbud, hvori han tilbyder Levering og Montering af Generatoren for en Pris af 3960 Kr. og hvori det med Hensyn til Traktorens Ydeevne efter Montering hedder: »Deutz meddeler mig, at der alt efter Gassens S sammensætning og Brændslets Art maa regnes med en Reduktion i HK, saaledes at Traktoren kommer til at yde ca. 22 HK.

Sagsøgte fandt straks efter Leveringen Generatoren utilfredsstillende, idet Traktoren ikke kunde præstere det Arbejde, han ventede af den. Ved en Undersøgelse ved en af Sagsøgerens Folk, Ingeniør Riff, fandt denne, at der intet var i Vejen med Generatoren, men at der for at opnaa den fulde Ydeevne burde benyttes Brændsel af mindre Dimensioner end det af Sagsøgte anvendte. Efter nogen Brevveksling mellem Parterne meddelte Sagsøgte i Skrivelse af 11. Juli 1941 Sagsøgeren, at han havde set sig nødsaget til at afmontere Generatoren. Sagsøgeren svarede straks, at han ikke var villig til at tage Generatoren tilbage. Da yderligere Brevveksling mellem Parterne ikke førte til Bortfald af Uoverensstemmelserne, blev der efter Begæring af Sagsøgte den 30. Oktober 1941 af Retten for Stege Købstad m. v., udmeldt Syns- og Skøns-mænd til at udtale sig om Generatoren og besvare følgende Spørgsmaal:

1) Hvor stor er Traktorens Kraft maalt i HK saaledes som den er ombygget med Generatoranlæg, naar der anvendes Generatorbrænde af normal Størrelse og Kvalitet?

2) Kan Traktoren i ombygget Stand med Anvendelse af Generatorbrænde af normal Størrelse og Kvalitet anvendes til

a. Harvning med Tallerkenharve?

b. Dybpløjning?

c. Traktorbinder?

d. at trække et $4\frac{1}{2}$ Fods Tørveværk med Presser?

3) Arbejder Generatoranlægget tilfredsstillende, naar der anvendes Generatorbrænde af normal Størrelse og Kvalitet?

4) Arbejder Motoren tilfredsstillende, naar der anvendes Generatorbrænde af normal Størrelse og Kvalitet?

5) Regner man normalt med, at en Traktor gaar ned i HK, naar den ombygges til Generatoranlæg?

6) Hvis Spørgsmaal 5 besvares bekræftende ønskes oplyst, hvor meget man normalt regner med, at en Traktor gaar ned i HK ved Ombygning som nævnt?

7) Kunde den foretagne Ombygning være sket paa en Maade, der havde givet Traktoren større Trækkraft?

I den af Syns- og Skønsmændene, Værkfører Einar Østerdal og Justitsministeriets Motorsagkyndige, Ingeniørkaptajn Keller, den 16. Januar 1942 afgivne Erklæring hedder det:

Forretningen var berammet til at skulle foretages Torsdag den 18. December f. A., hvor Traktorens Præstationer ved Harvning med Tallerkenharve og Pløjning med 6—7" Dobbeltpløv skulde være maalt, og Fredag den 19. December, hvor Traktorens effektive HK skulde være maalt. Parterne var underrettet om, at den første Prøve vilde blive aflyst, saafremt indtrædende Frost lagde Hindringer i Vejen.

Paa Grund af forskellige Omstændigheder blev Prøverne imidlertid udsat til henholdsvis Torsdag den 8. Januar og Fredag den 9. Januar d. A. Denne Udsættelse viste sig at være uheldig, idet den første Prøve (om Torsdagen) paa Grund af Frost maatte aflyses, medens dette ikke vilde have været Tilfældet, hvis Prøven var blevet afholdt den 18. December.

Forretningen den 9. Januar fandt Sted paa Stege Sukkerfabriks Elektricitetsværk i Lendemark. Traktoren, en Deutz 25/28 HK, var den 29. November blevet besigtiget af os hos Kammerherre Scavenius paa Klintholm Mark og Generatoranlægget hos Mekaniker Kamph i Stege. Genmonteringen af Generatoranlægget var foretaget af denne med paafølgende Eftersyn af Ingeniør Langebæk ved dennes Repræsentanter, Ingeniør Riff og en Montør. Traktoren, der oprindeligt har en Dieselmotor, Type F 2 M 315, med Kompressionsforhold 1/18, fremstilledes ved Prøvens Begyndelse, efter Ingeniør Riff's Oplysning, med Kompressionsforholdet 1/10, d. v. s. det Kompressionsforhold, Traktoren havde ved Afleveringen med Generatoranlæg til Kammerherre Scavenius. Traktoren var forsynet med Gummiringe. Ved Prøvens Afholdelse blev benyttet Generatorbrænde af normal Størrelse ca. 4,7 Gange 4,7 Gange 7,0 cm, og Fugtighedsgrad ca. 17 pCt. Vand og Trækul fra H. P. Hansen A/S, Vordingborg.

Prøveopstillingen var følgende:

Traktoren stod opstillet i Gaarden til Elektricitetsværket. Herfra trak den ved en Læderrem en i Elektricitetsværket opstillet Dynamo, Fabrikat C. P. Jürgensens mekaniske Etablissement, Aargang ca. 1890, paa 110 Volt og 200 Ampere ved 480 Omdrejninger pr. Minut. Trakto-

rens Remskive er 32 cm, Dynamoens 55 cm, Remtrækkets Længde 680 cm fra Center til Center.

Prøverne.

Ved alle Prøverne gik Traktoren med fuld Gas.

A. d. v. s. med Traktoren som foran anført, Tændrør: Bosch W 175. Den første Forsøgsrække maatte kasseres, da Remmen var for slap. Den anden gav følgende Aflæsning:

	Omdr./Min.	Volt	Amp.
1) skønnet $\frac{1}{4}$ Belastning	500	120	25
2) — $\frac{1}{2}$ —	490	120	50
3) — $\frac{3}{4}$ —	470	120	75
4a) fuld —	425	120	85
4b) — —	450	120	90

Denne Aflæsning blev dog taget for tidlig, Belastningen var ikke konstant. For at opnaa en eventuel Forbedring i Aflæsningen foretoges en Nedstødning af Brændet i Generatoren. Den derpaa følgende Aflæsning viste:

4c) fuld Belastning	420	110	105
---------------------	-----	-----	-----

B. Ved Traktoren ændredes Kompressionsforholdet til ca. $\frac{1}{12}$ d. v. s., efter Ing. Riff, til det Kompressionsforhold, Traktoren havde, da den blev afmonteret. Aflæsningen blev:

fuld Belastning	445	110	80
-----------------	-----	-----	----

C. I Stedet for Tændrørene Bosch W 175 anbragtes Bosch D.M. 225. Aflæsningen var:

1) fuld Belastning	440	110	100
Efter ca. 5 Min.s Forløb.			
2) fuld Belastning	440	110	110

D. Tændingen blev reguleret nedad, Resultatet: Nedgang i HK.

E. Tændingen forsøgte reguleret opad, men Traktoren gav da stadige Tilbageslagsekspllosioner.

Skönstemaet vil være at besvare paa følgende Maade:

ad 1) Med et Remtab paa 5 pCt. og Dynamoens Virkningsgrad sat til 0,85 viser Prøven A 4c en Maximumsydelse af 19,5 HK. Da Dynamoen er fra ca. 1890, kan den antagne Virkningsgrad diskuteres. Prøven C 2 giver 20,4 HK. Da Kompressionsforholdet i dette Tilfælde var ca. $\frac{1}{12}$ i Stedet for A's $\frac{1}{10}$, og Prøven B kun gav 14,8 HK, synes det sandsynligt, at man ved at bibeholde Kompressionsforholdet $\frac{1}{10}$ og anvende Bosch Tændrør D.M. 225 kunde naa en Maximalydelse betydeligt over de ovenanførte 19,5 HK.

ad 2) kan ikke besvares, jfr. det foran anførte om Prøvens Aflysning og Umuligheden af paa denne Aarstid at prøve Traktorbinder og Tørvepresseværk.

ad 3, 4 og 5) Ja.

ad 6) 20—30 pCt.

ad 7) Det synes antageligt, hvad Prøven C kunde tyde paa, at en større Trækkraft kunde være naaet, saafremt Tændrørene var blevet anbragt flugtende med Forkamrets Underkant.

I en Skrivelse af 7. Marts 1942 udtaler Kaptajn Keller yderligere:

I 82' Beretning fra Statens Redskabsprøver angives Deutz Diesel-Traktorens maximale HK til 28, hvortil skal lægges Remtabet. Dette sat til 5 pCt. giver 29,4 HK. Sættes Minimumstabet ved Overgang til Generatordrift til 20 pCt., bliver Maximumsydelsen af Generatoren 23,5 HK.

	= 0,85	= 0,75	= 0,70
Prøve A 4c giver	19,5 HK	21, 8 HK	23,3 HK
— C 2 —	20,4 —	23,00 —	24,7 —

Ovenstaaende viser, at ihvertfald Virkningsgraden 0,70 maa udskydes, 24,7 større end 23,5 og at Virkningsgraden 0,75 er absolut Minimum. Naar vi i vor Besvarelse af Skønstemaet har brugt 0,85 er det, fordi vi skønner denne Værdi rigtigst.

Med Hensyn til Remtabet, hvor vi har anvendt 5 pCt., skal bemærkes, at det normale Tab er ca. 4 pCt., som vi paa Grund af den smallere Rem har forhøjet til 5 pCt.

Paa Værkfører Østerdals og egne Vegne

Vald. Keller.

Endvidere har Skønsmændene oplyst, at de i Skønforretningen anførte Aflæsningstal ikke udgør Gennemsnittet af flere Aflæsninger, men er Resultatet af enkelte Aflæsninger.

Efter at Stævning i Sagen var udtaget den 12. Juni 1942, har der under Sagens Forberedelse ved Landsretten været udmeldt Syns- og Skønsmænd til at udtale sig om:

1) Hvilken Virkningsgrad maa den A/S De danske Sukkerfabriker tilhørende Dynamo, beroende i Lendemark, Mærke: C. P. Jürgensens mekaniske Etablissement, Aargang ca. 1890, Volt: 110 Amp.: 200 ved 400 Omdr./Min. antages at have?

2) Hvilke Følger faar Besvarelsen af Spørgsmaal 1 for den af Værkfører E. Østerdal og Ingeniørkaptajn V. Keller den 16. Januar 1942 afgivne Erklæring?

I en Erklæring af 19. September 1942 besvarer Syns- og Skønsmændene, Civilingeniør E. Klenov og Civilingeniør M. Balslev de stillede Spørgsmaal saaledes:

Spørgsmaal 1:

Ved en afgiven Strøm paa 105 Amp. ved 110 Volt og 420 Omdrejninger pr. Minut afgav Maskinen 11,55 kw og Virkningsgraden er herefter Virkningsgrad — 75,1 pCt.

Spørgsmaal 2:

Besvarelsen af ovennævnte Skøns Spørgsmaal 1 maa i Henhold til ovenstaaende rettes saaledes, at de tre nævnte HK-Tal: 19,5, 20,4 og 14,8 rettes til henholdsvis

22,0 HK, 23,0 HK og 17,9 HK,

idet der ved Udregningen af Virkningsgraden er taget Hensyn til Tabene ved de respektive Belastninger.

Under Domsforhandlingen er der afgivet supplerende Udtalelser fra de to af Landsrettens udmeldte Syns- og Skønsmænd samt Vidneforklaringer af Ingeniør C. E. Riff og Forpagter C. C. Scavenius.

Sagsøgeren gør gældende, at der ikke fra Sagsøgtets Side kan rejses nogen berettiget Indvending mod den af ham leverede Generator, og at

bjørn, til Indstævnte, Fru Margrethe Utzon, med 200 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Søndag den 5. Oktober 1941 ved 11-Tiden om Formiddagen, da Sagsøgte Kommitteret Valdemar Predbjørn gik med sine 6 Hunde paa Vejen mellem Tisvilde og Tibirke, for Hundene stærkt gøende ind ved det Sadelmagersvend Karl Kristian Thormod Gudmandsen tilhørende Hus i Tisvilde og bed en dennes i Huset boende Svoger Arbejdsmand Hother Sandberg Nørgaard tilhørende Kanin, i hvilken Anledning baade Gudmandsen og Nørgaard kom ud af Huset og kaldte paa Sagsøgte. Inden denne naaede dem, kom Sagsøgerinden Fru Margrethe Utzon's Ægtefælle, Direktør C. Chr. Utzon, der bor i Nærheden, og som i den foregaaende Tid gentagne Gange havde følt sig generet af Sagsøgte, der ejer en udenom hans Ejendom liggende Grund, til Stede og spurgte dem, om de vilde finde sig i det skete, og om de ikke vilde melde det til Politiet. Sagsøgte hørte dette og sagde til Direktør Utzon, at han skulde passe sig selv og skrubbe hjem, og ledsagede dette med en Række stærke Udtryk. Direktør Utzon gik derpaa bort, og Sagsøgte traf mindelig Ordning om Erstatningen for Kaninen.

Under denne ved Stævning af 21. Oktober 1941 anlagte Sag har Sagsøgerinden anført, at Sagsøgte blandt Udtalelserne overfor hendes Mand betegnede hende som »Sladdermargrethe« og sagde, at hun havde været »Ludder i Nyhavn«. Meddelelsen om det saaledes passerede angreb hende, der var svagelig, saaledes, at hun sammen med sin Mand samme Dag afbrød deres Landophold, og tog her til Byen, hvor hun straks søgte Læge Hans Thamdrup. Denne har i Erklæring af 14. Oktober 1941 udtalt, at Sagsøgerinden havde faaet et alvorligt Nervesammenbrud med foruroligende Hjertetilfælde, hvorfor han straks foreskrev beroligende Nervemedicin og absolut Ro; hun var i flere Dage sengeliggende og meget syg og havde den 14. Oktober 1941 langtfra overvundet de værste Følger. I Erklæring af 14. Maj 1942 har Læge Thamdrup udtalt, at Sagsøgerinden var alvorlig syg i længere Tid og maatte bruge Hjerte-, Nerve- og Sovemedicin; selv om der efterhaanden var kommet god Bedring i Sagsøgerindens Tilstand, var der dog, særlig naar hun faar Tanker om Sagsøgtes fremtidige Adfærd, stadig stærke Følger at spore. Sagsøgerinden har herefter ved sin endelige Paastand paastaaet de anførte Udtryk kendt ubeføjet og Sagsøgte ikendt Straf efter Straffelovens § 267, Stk. 1, samt tilpligtet at betale hende dels en Erstatning for Tort og Lidelse paa ikke over 1001 Kr., dels et ved Rettens Skøn fastsat Beløb til Dommens Offentliggørelse i de stedlige Blade.

Sagsøgte har anført, at han blev opbragt over Direktør Utzons ukaldede Indblanding i Sagen og derfor fremkom med en Del stærke Udtryk, men finder dem forsvarlige under de foreliggende Omstændigheder, hvorved han ogsaa har bemærket, at han i den foregaaende Tid

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den i Overensstemmelse med Indstævntes Paastand være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale Indstævnte med 200 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Kommitteret Valdemar Predbjørn, til Indstævnte, Direktør C. Chr. Utzon, med 200 Kr.

De idømte Sagsomkostninger at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Søndag den 5. Oktober 1941 ved 11-Tiden om Formiddagen, da Sagsøgte Kommitteret Valdemar Predbjørn gik med sine 6 Hunde paa Vejen mellem Tisvilde og Tibirke, for Hundene stærkt gøende ind ved det Sadelmagersvend Karl Kristian Thormod Gudmandsen tilhørende Hus i Tisvilde og bed en dennes i Huset beoende Svoger Arbejdsmand Hother Sandberg Nørgaard tilhørende Kanin, i hvilken Anledning baade Gudmandsen og Nørgaard kom ud af Huset og kaldte paa Sagsøgte. Inden denne naaede dem, kom Sagsøgeren Direktør C. Chr. Utzon der bor i Nærheden, og som i den foregaaende Tid gentagne Gange havde følt sig generet af Sagsøgte, der ejer en udenom Sagsøgerens Ejendom liggende Grund, til Stede og spurgte dem, om de vilde finde sig i det skete, og om de ikke vilde melde det til Politiet. Sagsøgte hørte dette og sagde til Sagsøgeren, at han skulde passe sig selv og skrubbe hjem, og ledsagede dette med en Række stærke Udtryk. Sagsøgeren gik derpaa bort, og Sagsøgte traf mindelig Ordning om Erstatningen for Kaninen.

Under denne ved Stævning af 21. Oktober 1941 anlagte Sag har Sagsøgeren anført, at Sagsøgte i sine Udtalelser tiltalte ham med Udtrykket: »dum og fræk Stodder«, »Kraftidiot« og »gemen Sjøver«, og at Sagsøgtes hele Optræden, hvorunder Sagsøgte truede ham med en Kvist, han havde i Haanden, gjorde ham nervøs, saa at han samme Dag maatte afbryde sit Landophold og rejse her til Byen. Han har derved henvist til en af Læge Hans Thamdrup den 14. Oktober 1941 udstedt Erklæring, hvorefter Lægen da fandt ham »foruroligende nervøs«, og i en Erklæring af 14. Maj 1942 har Lægen tilføjet, at Sagsøgerens Tilstand ogsaa skyldtes Bekymring for hans Hustru. Sagsøgeren har herefter ved sin endelige Paastand paastaet Sagsøgte ikendt Straf efter Straffelovens § 267, Stk. 1, samt tilpligtet at betale ham en Erstatning for Tort og Lidelse paa ikke over 1001 Kr.

Sagsøgte har anført, at han blev opbragt over Sagsøgerens ukaldede Indblanding i Sagen og derfor fremkom med en Del stærkere Udtryk; han vil ikke benægte at have benyttet de fremdragne Udtryk, men finder

dem forsvarlige under de foreliggende Omstændigheder, hvorved han ogsaa har bemærket, at han i den foregaaende Tid gentagne Gange havde følt sig generet af Sagsøgeren. I Henhold hertil har han under Henvi-
ning til Straffelovens § 272 paastaaet sig frifundet, subsidiært ikendt den mindst mulige Bøde, og har protesteret mod Sagsøgerens Paastand om Betaling af Erstatning og Offentliggørelsesudgifter.

Under Sagens Forberedelse har Sadelmagersvend Gudmandsen, Arbejdsmand Nørgaard og deres Hustruer været afhørt inden Kronborg vestre Birks Ret.

Som Sagen foreligger, maa det anses for godtgjort, at Sagsøgte i Vidners Paahør har benyttet de anførte Ord overfor Sagsøgeren. Da Straffelovens § 272 ikke findes at kunne anvendes, vil Sagsøgte derfor være at anse efter Straffelovens § 267, Stk. 1, med 5 Statskassen tilfaldende Dagbøder paa hver 20 Kr. med en Forvandlingsstraf af Hæfte i 5 Dage.

Derimod findes der ikke i det foreliggende Grund til at tilkende Sagsøgeren nogen Erstatning.

Sagens Omkostninger vil Sagsøgte have at betale Sagsøgeren med 250 Kr.

Torsdag den 27. Januar.

Ved Højesterets Dom af 27. Januar 1944, der stadfæstede en af Østre Landsrets II Afdeling den 11. Juni 1943 afsagt Dom, blev Generalløjtnant Ebbe Gørtz frifundet i en mod ham af Oberst V. Tretow-Loof til Straf og Erstatning for Ærekrænkelser anlagt Sag.

Mandag den 31. Januar.

Nr. 202/1943. **Formand Svend Larsen**
(Landsretssagfører Karmark Rønsted)

m o d

Murermester og Entreprenør Carlo Colmorten
(Landsretssagfører F. Vang).

(Lønkrav).

Østre Landsrets Dom af 25. Juni 1943 (IV Afd.): Sagsøgte, Murermester og Entreprenør Carlo Colmorten, bør til Sagsøgeren, Formand Svend Larsen, betale 85 Kr. 83 Øre med Renter 5 pCt. p. a. fra 12. April 1943, til Betaling sker. I Sagsomkostninger betaler Sagsøgeren Sagsøgte 200 Kr. Det idømte at udrede inden 15 Dage fra denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har elleve Dommere deltaget.

For Højesteret har Indstævnte paastaaet Dommen stadfæstet.

Otte Dommere bemærker følgende:

Efter alt foreliggende findes Forholdet mellem Parterne ikke at kunne henføres under Funktionærloven, og de stemmer derfor allerede herefter for at stadfæste den indankede Dom i Overensstemmelse med Indstævntes Paastand.

Sagens Omkostninger for Højesteret vil disse Dommere paalægge Appellanten at betale til Indstævnte med 400 Kr.

Tre Dommere tiltræder i Henhold til de i Dommen i saa Henseende anførte Grunde, at der ikke fra Indstævntes Side kan anses at foreligge nogen Afskedigelse af Appellanten og stemmer som Følge heraf — uden at tage Standpunkt til Spørgsmaalene om, hvorvidt Appellantens Stilling har været omfattet af Funktionærloven, og hvorvidt hans Arbejde har været rent midlertidigt — ligeledes for at stadfæste Dommen.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Formand Svend Larsen, til Indstævnte, Murermester og Entreprenør Carlo Colmorten, med 400 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Et tysk Firma, som ledede et meget omfattende Anlægsarbejde paa Karup Hede, engagerede Murermester og Entreprenør Carlo Colmorten til Udførelse af en Del af dette Arbejde. I denne Anledning antog Colmorten i Begyndelsen af Januar 1943 10 Jord- og Betonarbejdere her fra Byen, hvoriblandt Sagsøgte, Svend Larsen, og uden at der blev truffet nogen bestemt Aftale med disse om Lønvilkaarene, sendtes de til Karup. Da det ved Arbejdernes Ankomst der viste sig, at det tyske Firma havde antaget ca. 300 Personer uden særlig Uddannelse i Jordarbejde, fordeltes disse af Colmorten og dennes Stedfortræder i større Hold, medens de 10 Jord- og Betonarbejdere sattes til at give Holdene Anvisninger med Hensyn til Arbejdets Udførelse. Svend Larsen fik saaledes tildelt et Hold paa ca. 60 Mand, og de med Anvendelsen af disse forbundne Dispositioner optog Larsens Tid, saaledes at han ikke selv kom til at udføre egentlig Jord- og Betonarbejde.

I Begyndelsen udbetaltes der Svend Larsen ugentlig à conto Beløb paa Lønnen; efter nogen Tids Forløb foregik der Regulering efter Satser, der gav en Ugeløn paa 220 Kr. foruden visse Betalinger for

Overarbejde. I Midten af Marts konstateredes det imidlertid, at der var udbetalt bl. a. Svend Larsen mere end Colmorten og dennes Stedfortræder ansaa for hjemlet, og da Svend Larsen ikke vilde nøjes med fremtidig at oppebære den Løn, som Colmorten ansaa sig forpligtet og berettiget til at udbetale, ophævedes Larsens Arbejdsforhold ved en Aftale, der bekræftedes ved saalydende den 16. Marts 1943 daterede Skrivelse fra Colmorten:

»Da vi ved vor Lønforhandling ikke kunde blive enige om Lønnen, tillader vi os hermed at opsige Dem til Fratrædelse ved Ugens Udløb Tirsdag den 23. Marts 1943.«

Svend Larsen, der for Ugerne 10.—23. Marts 1943 fik udbetalt 332 Kr. 73 Øre og ophørte med Arbejdet den 19. Marts, har derefter anlagt nærværende Sag mod Muremester og Entreprenør Colmorten som Sagsøgt, og paastaet denne tilpligtet at betale Sagsøgeren 1384 Kr. 77 Øre med Renter 5 pCt. p. a. fra Sagens Anlæg den 12. April 1943, idet han har opgjort Kravet saaledes:

Forskellen mellem det ham for Ugerne 10.—23. Marts 1943 efter hans Mening tilkommende Beløb 507 Kr. 50 Øre, nemlig 2 Ugers fast Løn 440 Kr. og 67 Kr. 50 Øre for 18 Timers Overarbejde og det ham udbetalte Beløb 332 Kr. 73 Øre eller 177 Kr. 77 Øre samt Formandsløn for Tiden indtil 1. Maj 1943, d. v. s.

i 5½ Uge à 220 Kr. eller 1210 — 00 —

ialt det paastaaede Beløb 1384 Kr. 77 Øre

Sagsøgte har paastaet sig frifundet samt tilkendt 88 Kr. 94 Øre, nemlig Refusion af Løn udbetalt Sagsøgeren for meget, som Følge af at han forlod Arbejdet 3 Dage før Udløbet af Ugen 16.—23. Marts, for hvilken han havde modtaget fuld Afregning.

Sagsøgeren har begrundet sin Paastand med følgende:

Sagsøgeren var antaget som fast Formand og skulde i denne Egenskab have Løn 220 Kr. ugentlig for 48 Timers Arbejde og 5 ugentlige Helligdagstimer, samt for Overarbejde paa Hverdage 3 Kr. 75 Øre pr. Time, dog ikke over 4½ Time daglig, og for saadant Arbejde paa Helligdage 5 Kr. pr. Time.

Da Sagsøgte i Midten af Marts tilkendegav Sagsøgeren, at han fremtidig vilde give væsentlig lavere Løn, og Sagsøgeren nægtede at arbejde for denne, opsagde Sagsøgeren ham til Fratræden den 23. Marts. I Betragtning af, at Sagsøgeren i sin Egenskab af fast Formand maa anses som Funktoinær, har Sagsøgte ikke kunnet nedsætte hans Løn med øjeblikkelig Virkning eller tilbagevirkende Kraft og har været uberettiget til at afskedige ham med mindre Varsel end i Lov Nr. 168 af 13. April 1938 § 2, Stk. 3, hjemlet. Han er herefter dels berettiget til den Tiden 10.—23. Marts vedrørende Difference, dels til Formandsløn til den 1. Maj.

Sagsøgte har bestridt, at Sagsøgeren, der antoges som Jord- og Betonarbejder, har været ansat som fast Formand. Men selv om dette maatte have været Tilfældet, havde han som Følge af Bestemmelsen i Lov Nr. 168 af 13. April 1938 § 2, Stk. 1, ikke Krav paa noget Opsigelsesvarsel, idet Arbejdet var rent midlertidigt og Sagsøgeren ikke

forblev i dette udover 3 Maaneder. Sagsøgeren er desuden ikke afskediget, men har selv ønsket at fratræde, da han ikke fandt den fremtidige Løn tilfredsstillende, og det kan ikke ligestilles med en Afskedigelse, at Sagsøgte nedsatte Lønnen, idet dette skete efter Ordre fra Udenrigsministeriets Kommitterede, hvem Godkendelse af Lønninger ved Arbejder af den heromhandlede Art tilkommer.

Under Domsforhandlingen er foruden af Parterne Forklaringer afgivet af Vidner Jord- og Betonarbejder Peter Petersen, Konduktør hos Sagsøgte Ejnar Larsen og Arbejdsmand Svend Johansen, der antoges samtidig med Sagsøgeren til Arbejdet i Karup og af tilsvarende Grunde som Sagsøgeren forlod dette samtidig med denne.

Sagsøgte har med Hensyn til Arbejdsforholdets Karakter bl. a. forklaret, at det ham overdragne Arbejde var beregnet til at skulle vare nogle Maaneder, at han til Trods herfor kunde sættes fra Arbejdet uden Varsel, og at han fratraadte dette inden Tilendebringelsen i Slutningen af April 1943. Lønningerne til de af ham ved Arbejdet beskæftigede Personer kunde han ikke frit fastsætte, men de bestemtes af det danske Udenrigsministeriums Kommitterede. Saadan Fastsættelse var sket, men paa Grund af Utilfredshed med Lønningsforholdene bl. a. hos Sagsøgeren, havde Sagsøgte Ingeniør i Karup uden at konferere med Sagsøgte eller den Kommitterede givet Sagsøgte's Bogholder i Karup Ordre til at udbetale bl. a. Sagsøgeren højere Beløb end fastsat. Da Sagsøgte erfarede dette, foretog han i Overensstemmelse med den Kommitterede den Lønnedsættelse, som medførte Sagsøgerens Fratræden.

Jord- og Betonarbejder Peter Petersen, der til Dels ledede Arbejdet i Karup paa Sagsøgte's Vegne har særlig forklaret, at han paa Sagsøgte's Opfordring antog 10 andre Jord- og Betonarbejdere, deriblandt Sagsøgeren til Arbejdet i Karup, at de paagældende ikke antoges som Formænd, men til Udførelse af alt forefaldende Arbejde, at Lønnen aftaltes som i al Fald 220 Kr., men at Sagsøgte udtrykkelig i Vidnets Overværelse til de paagældende udtalte, at han skulde have Statens Godkendelse af Lønningerne.

Konduktør Ejnar Harsen har forklaret, at Sagsøgeren ved Antagelsen i København udtalte, at han gerne vilde have en Løn, saa han kunde sende en 100 Kr-Seddel hjem om Ugen, og at Vidnet dertil sagde, at det var noget, Sagsøgte ikke selv kunde bestemme. Der blev intet sagt til Sagsøgeren om, at denne skulde være Formand eller Sjakformand. Det var Vidnet, der forhandlede med Sagsøgeren og de andre 9 utilfredse Arbejdere i Midten af Marts, og herunder udtalte Sagsøgeren, at, naar de ikke kunde faa i Løn, hvad de forlangte, vilde de stilles frit. Skrivelser af 16. Marts er en Bekræftelse paa Aftalen herom, selv om der i den bruges Udtrykket: »opsige«.

Reten kan efter det oplyste ikke antage, at Sagsøgeren har været Funktionær hos Sagsøgte, men selv under den modsatte Forudsætning ses han — da Arbejdet maa antages at have været af ren midlertidig Karakter, og Sagsøgeren ikke har været beskæftiget ved dette udover 3 Maaneder — som Følge af Bestemmelsen i Funktionærlovens § 2, Stk. 1, ikke at have haft Krav paa noget Opsigelsesvarsel. Endelig findes

det godtgjort, at Sagsøgeren ved Antagelsen er blevet gjort bekendt med, at Lønningens Maksimum bestemtes af et dansk Statsorgan, og da den Omstændighed, at den i Strid med saadan Bestemmelse udbetalte højere Lønning nedsattes til den tilladte Sats, ikke kan betragtes som en Afskedigelse, har han allerede af den Grund intet Krav paa Løn efter sin Fratræden.

Idet Sagsøgeren først den 15. Marts har faaet Meddelelse om Løn-nedsættelsen, findes han derimod efter Omstændighederne at have Krav paa, at den derefter skete Afregning foregaar efter de i Tiden umiddelbart forud anvendte Satser, hvorefter det paastaaede Differencebeløb 174 Kr. 77 Øre — mod hvis Udregning intet er indvendt fra Sagsøgte Side —, tilkommer Sagsøgeren, dog med Fradrag af 88 Kr. 94 Øre, nemlig Løn for Dagene 19.—23. Marts, i hvilke han ikke har arbejdet, eller 85 Kr. 83 Øre med Renter som paastaaet.

I Sagsomkostninger vil Sagsøgeren have at betale Sagsøgte 200 Kr.

Torsdag den 3. Februar.

Nr. 95/1943. Blyantfabrikken **Viking A/S** (Rørdam)

mod

Firmaet Fabrikken **Allak** ved Ingeniør **Oskar Nilsson** (Møller).

(Varemærkekrænkelse).

Sø- og Handelsrettens Dom af 11. Marts 1943: Sagsøgte, Firmaet Fabrikken Allak ved Ingeniør Oskar Nilsson, bør for Tiltale af Sagsøgerne, Blyantfabrikken Viking A/S, i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger betaler Sagsøgerne til Sagsøgte inden 15 Dage fra denne Doms Afsigelse med 500 Kr.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Sø- og Handelsretten.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret gaar Appellantens Paastand ud paa, at Indstævnte kendes uberettiget til at anvende det paa Bilagene 3 M, 3 N, 3 O, 3 P og R viste Vikingskib i Forbindelse med Forhandling af Farver og Lak, og

at Indstævnte tilpligtes at tilintetgøre sin Beholdning af Etiketter, Brochurer og andet Reklamemateriale, der indeholder en Gen-givelse af ovennævnte Vikingskib.

Indstævnte har paastaaet Dommen stadfæstet, subsidiært at han frifindes mod paa de af ham anvendte Etiketter m. v. paa tydelig Maade at angive Virksomhedens Navn og Adresse.

Seks Dommere bemærker følgende:

Efter alt foreliggende maa den af Indstævnte paa Etiketter,

Brochurer og andet Reklamemateriale anvendte Gengivelse af et Vikingskib anses som en saadan Efterligning af det for Appellanten indregistrerede Varemærke, at Forveksling med dette let vil kunne finde Sted. Det bemærkes herved, at den i Indstævntes Mærke gennem Sejlet synlige Farves Art maa være uden Betydning for Spørgsmaalet, om der foreligger en Krænkelse af Appellantens Ret.

Efter det om Indstævntes Henvendelse paa Varemærkeregistreringskontoret oplyste, maa det derhos antages, at Efterligningen har været Indstævnte bevidst. Det maa endvidere antages, at de af henholdsvis Appellanten og Indstævnte forhandlede Varer i hvert Fald har saadanne Berøringspunkter, at Muligheden for en Interessekonflikt foreligger.

Herefter, og idet bemærkes, at Indstævnte ikke har fremsat nogen speciel Indvending mod den sidste Del af Appellantens Paastand, og at Indstævntes subsidiære Paastand ikke findes egnet til at tages til Følge, stemmer disse Dommere for i Medfør af § 13, Stk. 1 og 2, i Lov Nr. 101 af 7. April 1936 i det hele at tage Appellantens Paastand til Følge. De vil derhos paalægge Indstævnte at betale Appellanten Sagens Omkostninger for begge Retter med 1500 Kr.

Tre Dommere bemærker:

Som nærmere beskrevet i Dommen angiver Sejlet paa Indstævntes Vikingskib Malingens Farve, medens Appellantens Vikingskib er udført i een Farve. Ordene »Allak« og »Vandfast Plakatfarve« er paa samtlige Indstævntes Etiketter m. v. paa fremtrædende Maade benyttet i Forbindelse med Vikingskibet, og Ordet »Allak« er i Telefonbogen anført som Navnet paa Indstævntes Fabrik. Da derhos det Vareomraade, for hvilket Appellanten benytter sit Varemærke, er et andet end Indstævntes, findes der ikke at være en saadan Lighed mellem Appellantens Varemærke og Indstævntes Etiketter m. v., at disse maa anses egnede til at fremkalde Forveksling. Disse Dommere stemmer derfor for at stadfæste Dommen.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Indstævnte, Firmaet Fabriken Allak ved Ingeniør Oskar Nilsson, er uberettiget til at anvende det omhandlede Mærke, et Vikingskib, i Forbindelse med Forhandling af Farver og Lak.

Indstævnte bør derhos tilintetgøre sin Beholdning af Etiketter, Brochurer og andet Reklamemateriale, forsaavidt dette indeholder en Gengivelse af ovennævnte Vikingskib.

Sagens Omkostninger for begge Retter betaler Indstævnte til Appellanten, Blyantfabriken Viking A/S, med 1500 Kr.

At efterkomme inden 4 Uger efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

A/S H. E. Gosch & Co.s Tændstikfabrikker, hvoraf Sagsøgerne, Blyantfabrikken Viking A/S er et Datterselskab, lod i 1913 som Varemærke for Tændstikker og Blyanter indregistrere et Vikingskib i Silhouet.

I 1927 indregistreredes for Sagsøgerne en Løber, bærende et Skjold, hvori ses et Vikingskib. Skibet har samme Form som det i 1913 registrerede, men er gengivet i hvidt og med 3 hvide Bølgestriber under.

I 1928 lod A/S H. E. Gosch & Co.s Tændstikfabrikker samme Mærke som i 1913 indregistrere for en Række Varer, deriblandt Farvestoffer, Farver og Lak.

I 1938 lod Sagsøgerne samme Registrering foretage for en Række Varer, hvoriblandt Farver og Lak.

I 1941 indregistrerede Sagsøgerne samme Skib med 3 Bøgelinjer under for en Række Varer, herunder Maling, Lak, Farvestoffer og -tilsætningsstoffer.

Sagsøgerne har gennem Aarene anvendt Vikingskibet for Blyanter og Skrivekridt, hvoraf er fremstillet 625 Millioner. Sagsøgerne har endvidere anvendt betydelige Beløb til Reklamering, hvorved de har indarbejdet Vikingskibsmotivet i forskellig Form.

Fra April Maaned 1940 har Sagsøgte, Firmaet Fabrikant Allak ved Ingeniør Oskar Nilsson, der fremstiller Kaseinemulsion, en vandfast Farve til Plakatbrug, i sin Reklame og som Etikette paa sine Farve-daaser ligeledes anvendt et Vikingskib i Silhouet. Skibet er ikke brugt alene, men i Forbindelse med Sagsøgtes indregistrerede Varemærke »Allak«, en Forkortelse af Sagsøgtes Firmanavn »Fabriken Allak ved Oskar Nilsson«. Vikingskibet anvendes dernæst i Etiketterne paa den Maade, at Sejlet er skaaret ud, saaledes at man derigennem kan se Farven paa den Vare, der indeholdes i Emballagen.

Sagsøgerne gør gældende, at det af Sagsøgte benyttede Mærke let i den almindelige Omsætning lader sig forveksle med Sagsøgtens registrerede Varemærke, jfr. § 4, Nr. 8, i Lov om Varemærker Nr. 101 af 7. April 1936. Sagsøgerne hævder dernæst, at der fra Sagsøgtes Side foreligger en bevidst Efterligning af Sagsøgtens Mærke.

De nedlægger derfor under denne Sag Paastand om:

a) at Sagsøgte kendes uberettiget til at anvende de som Bilag C, D, E og 15—16 fremlagte Etiketter og Dunke i Forbindelse med Forhandling af kemisk-tekniske Artikler, herunder Lak og Farver.

b) og at Sagsøgte tilpligtes at tilintetgøre deres Beholdning af ovennævnte Etiketter, samt af Brochurer og andet Reklamemateriale, der indeholder Gengivelse deraf.

Sagsøgte paastaar Frifindelse. Sagsøgerne har foretaget litis denuntiatio overfor Direktoratet for Patent- og Varemærkevæsenet, der har givet Møde under Sagen og udtalt sig til Støtte for Sagsøgerne.

Under Domsforhandlingen har Sagsøgte afgivet Forklaring.

Sagsøgerne begrundet deres Paastand om, at der fra Sagsøgtes Side foreligger en bevidst Efterligning af Sagsøgenes Mærke med, at Sagsøgte den 19. Juli 1940 i Direktoratet for Patent- og Varemærkevæsenet har faaet foretaget en Forundersøgelse af, om et Vikingskib svarende til Sagsøgtes var registreret som Varemærke for Plakatfarver, og at der ved denne Lejlighed af Direktoratet blev fremdraget de for Sagsøgerne registrerede Varemærker.

Sagsøgte bestrider, at der fra hans Side foreligger en bevidst Efterligning af Sagsøgenes Varemærke. Idéen til Sagsøgtes Varemærke kom fra Sagsøgtes Forhandler for Sverige, som bor i Malmø. Denne, der tillige er Reklametegner, har tegnet Sagsøgtes Varemærke. Denne Forhandler udtaler i en Erklæring af 23. Oktober 1942, at Vikingskibet er anvendt paa Grund af Plakatfarvernes Oprindelse, og fordi Salget var nordisk i Modsætning til tyske og engelske Konkurrencevarer. Endelig passede Sejlet særlig godt til Angivelse af de forskellige Plakatfarver.

Om Henvendelsen i Direktoratet for Patent- og Varemærkevæsenet har Sagsøgte forklaret, at han talte med to af Direktoratets Personale. Den ene mente, at Sagsøgtes Mærke lignede Sagsøgenes for meget, medens den anden var af modsat Opfattelse. Selv mente Sagsøgte ikke, at der var for stor Lighed. Det blev nævnt for Sagsøgte, at der var en Retssag løbende, hvorved Sagsøgerne krævede et af en Ølfabrikant anvendt Varemærke med et Vikingskib kendt ugyldigt, og Henvendelsen endte med, at Sagsøgte vilde afvente Udfaldet af denne Sag. Sagsøgte fik senere at vide, at Sagsøgerne havde tabt Sagen, og Sagsøgte fik herved sin Opfattelse om, at hans Mærke ikke krænkede Sagsøgenes Varemærkeret, bestyrket. Han kendte i Forvejen Sagsøgenes Mærke, men kunde ikke se, at det havde Lighed med hans Mærke, ligesom der ingenomhelst Konkurrencemuligheder var mellem Sagsøgenes og Sagsøgtes Virksomheder. Sagsøgte har ikke senere forsøgt at faa sit Mærke registreret, idet han regnede med, at det kunde han altid faa.

Med Hensyn til Forvekslingsmuligheden mellem Sagsøgenes og Sagsøgtes Mærker indtager Sagsøgerne det Standpunkt, at de vel ikke har Eneret paa Vikingskibsmotivet, men at de har Krav paa Beskyttelse for den i deres registrerede Mærke benyttede Udførelse af Vikingskibsmotivet, saaledes at de er beskyttede mod andre Udførelser, der er forvekslelige med deres.

Sagsøgerne hævder, at saadan Forvekslingsmulighed foreligger for Sagsøgtes Mærkes Vedkommende og fremhæver i saa Henseende, at begge Mærker udføres i kompakt silhouetagtig Form i en stiliseret Udarbejdelse med Skibene set tværskibs og Sejlet i en svulmende Bue.

Sagsøgte henviser til, at Vikingskibsmotivet er et i Norden almindelig yndet Motiv, saavel indenfor Varemærkeomraadet, hvor det findes benyttet i talrige Udførelser baade med og uden Registrering, som indenfor Heraldikken til Byvaaben etc., som Mærke for Foreninger etc. Allerede forinden Sagsøgenes Moderselskab A/S H. E. Gosch & Co.s Tændstikfabrikker i 1913 første Gang opnaede Registrering af sin Udførelse af Vikingskibsmotivet, forelaa der flere Registreringer af dette Motiv, og senere er der kommet endnu flere til.

Sagsøgte har under en Gennemgang i Retten af en Række af disse Mærker gjort gældende, at flere af disse har samme silhouetagtige Form som Sagsøgernes, og at enkelte af Mærkerne ligger Sagsøgernes Mærke nærmere end Sagsøgte, hvad Sagsøgerne bestrider.

Sagsøgte hævder endvidere, at Sagsøgerne selv har bidraget til at svække deres Mærke i Publikums Bevidsthed, idet de i deres Reklame bruger Vikingskibet i mange forskellige Former afvigende fra den registrerede, og at de ikke er traadt tilstrækkeligt op overfor Mærker, der frembød stor Lighed med Sagsøgernes, hvilket Sagsøgerne bestrider.

Ud fra disse Betragtninger hævder Sagsøgte, at der ikke kan kræves stor Forskellighed paa Mærkerne, for at anse disse for tilstrækkelig afvigende. Sagsøgte gør under en nærmere Gennemgang af sit Varemærke gældende, at det afviger tilstrækkeligt fra Sagsøgernes.

Med Hensyn til Konkurrencemuligheden mellem Parterne henviser Sagsøgerne til, at de forhandler Farvestifter, og at Forhandlingen heraf maa sidestilles med Forhandlingen af Farver, idet Farvestifter og Farver kan bruges til samme Formaal, og at det maa være uden Betydning om det benyttede Stof er fast eller flydende. Iøvrigt henviser Sagsøgerne til, at de ved Indregistrering af Farver og Farvestoffer med Hjemmel i Varemærkeloven har forbeholdt sig Beskyttelse for Varemærker ved en eventuel Udvidelse af deres Virksomhed til Fremstilling af flydende Farver, hvilken Udvidelse med Tiden kan blive naturlig efter Sagsøgernes hittidige Virksomhed.

Sagsøgte gør gældende, at hans Virksomhed med Fremstilling af vandfaste Plakatarver ingensomhelst Berøring har med Sagsøgernes Virksomhed, og at der ikke foreligger nogen Mulighed for Konkurrencekonflikt, idet Parternes Varer har helt forskellig Anvendelse og henvender sig til et vidt forskelligt Publikum.

Overfor Sagsøgernes Henvisning til, at Varemærker er forbeholdt for Farver for at sikre en naturlig Udvidelse af deres Virksomhed, gør Sagsøgte gældende, at den store Mængde vidt forskellige Varer, hvorfor Sagsøgerne har forbeholdt Varemærket, kun kan tilsigte at hindre andre i at bruge Vikingemotivet, idet Mærket herved er forbeholdt for en Række Varer, som ligger udenfor enhver tænkelig Udvidelse af Sagsøgernes Virksomhed.

I Tilslutning til det saaledes anførte skal Retten udtale følgende:

Retten er enig med Sagsøgte i, at der ved Afgørelsen af, om Sagsøgernes og Sagsøgte Mærker let lader sig forveksle i den almindelige Omsætning, maa lægges Vægt paa Vikingskibsmotivets almindelige Benyttelse. Denne almindelige Benyttelse, som efter dette Motivs symboliske Karakter bør holdes aaben, saaledes at der ikke kan lægges Beslag paa dette Motiv for en enkelt Virksomhed, maa nødvendigvis bevirke, at den enkelte Udførelse har vanskelig ved at fæstne sig i Publikums Bevidsthed som tilknyttet en bestemt Virksomhed, og at Kravene til Afvigelserne i Udførelsen, naar det ikke drejer sig om Beskyttelse for en særpræget Udførelse af Motivet, ikke kan blive stor.

Saaftremt derfor en Virksomhed vil sikre sig den størst mulige Beskyttelse for sin Udførelse af Vikingskibsmotivet, maa det gaa den Vej, at give sin Udførelse en meget særpræget Form. Efter Rettens Opfat-

telse har Sagsøgerne ikke fulgt denne Vej ved deres Udførelse af Mærket. De Træk i Mærket, som Sagsøgerne paaberaaber sig Beskyttelse for, nemlig den silhouetagtige og stiliserede Udførelse og det svulmende Sejl, er efter Rettens Opfattelse naturlige almindelige Karakteristika for Vikingeskibsmotivet, som der ikke kan opnaas Beskyttelse for.

Retten lægger ogsaa Vægt paa, som fremhævet af Sagsøgte, at Sagsøgerne har svækket deres Mærke som Kendetegn for deres Varer ved under deres Reklame at benytte andre Former for Vikingeskibsmotivet end den registrerede. Herved har Sagsøgerne i Realiteten tilstræbt en mere almindelig Tilegnelse af Vikingeskibsmotivet for deres Varer, men en saadan Eneret paa Vikingeskibet kan der ikke opnaas.

Ved Afgørelsen maa det ogsaa efter Rettens Opfattelse faa Betydning, at Sagsøgte forhandler en Vare, der efter det oplyste ikke frembyder nogen Mulighed for Konkurrencekonflikt med de af Sagsøgerne forhandlede Varer.

Ud fra denne Baggrund kommer Retten herefter til det Resultat, at Parternes Varemærker frembyder saadanne Forskelligheder, at de ikke i den almindelige Omsætning let lader sig forveksle.

Retten lægger herved Vægt paa, at Sagsøgte i sit Varemærke aldrig benytter Vikingeskibet alene, men i Forbindelse med sit forkortede Firmanavn »Allak«, der fremhæves med store Bogstavtyper, samt med Betegnelse af den forhandlede Vareart »Vandfast Plakatfarve«. Disse Kendetegn for Firma og Vareart dominerer Varemærket, i hvilket Vikingeskibet indtager en mere tilbagetrukken Plads.

Hvad angaar Udførelsen af Vikingeskibet, er det karakteristisk for Sagsøgtes Udførelse, at Sejlet, som er en fremtrædende Del af Billedet — bortset fra Daaser, hvori sort Farve forhandles — er af anden Farve end det sorte Skibsskrog, idet Sejlet er skaaret ud i Sagsøgtes Mærke, saaledes at man derigennem kan se Farven paa den Vare, der indeholdes i Emballagen.

Med Hensyn til Udførelsen af Vikingeskibet iøvrigt, afviger Sagsøgtes Mærke fra Sagsøgernes, bl. a. ved, at Sagsøgtes Skib er forsynet med Skjolde og sejler den modsatte Vej. Retten er enig med Sagsøgerne i, at disse Afvigelser ikke er særlig fremtrædende, Sagsøgtes Udførelse af Vikingeskibet er en lidet særpræget Benyttelse af Motivet, indeholdende dette Motivs mest selvølgelige Karaktertræk, men dette gælder som foran fremhævet i samme Grad Sagsøgernes, og for disse almindelige Karakteristika af Motivet kan der efter Rettens Opfattelse ikke gives Beskyttelse.

Retten kommer herefter til det Resultat, at det af Sagsøgte benyttede Varemærke taget som Helhed ikke frembyder saadan Lighed med Sagsøgernes, at Mærkerne let lader sig forveksle i den almindelige Omsætning.

Sagsøgte vil herefter være at frifinde, og Sagsøgerne bør betale Sagens Omkostninger med 500 Kr.

Nr. 272/1942. Enkefru **Line Skjellerup** (Fich efter Ordre)
m o d

Firmael »**Union**«, Korn- og Foderstofimport A/S (Trolle).

(Krav paa Udbetaling af Løn i Henhold til Funktionærlovens § 7).

Vestre Landsrets Dom af 15. Maj 1942 (III Afd.). De Sagsøgte, Firmaet »**Union**«, Korn- og Foderstofimport A/S, bør for Tiltale af Sagsøgerinden, Enkefru Line Skjellerup, i denne Sag fri at være. I Sagsomkostninger betaler Sagsøgerinden til de Sagsøgte 200 Kr., der udredes inden 15 Dage.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Vestre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen i saa Henseende anførte Grunde tiltrædes det, at Indstævnte er frifundet forsaavidt angaar Lønkravet, 1110 Kr. 59 Øre.

Direktoratet for Arbejds- og Fabrikstilsynet har i en Skrivelse af 17. September 1942 oplyst, at det støtter sit i Skrivelse af 8. November 1941 gængivne Standpunkt paa Bestemmelsen i Bekendtgørelse Nr. 235 af 29. Juni 1938, Afsnit I, tredjesidste Stk., jfr. Cirk. Nr. 38 af 28. Marts 1939, Afsnit IV, Stk. 3.

Arbejds- og Socialministeriet har i en Skrivelse af 10. Oktober 1942 udtalt følgende:

» — — — Arbejds- og Socialministeriet med Direktoratet er enig i, at afdøde Lagerforvalter Skjellerup under den omhandlede Beskæftigelse har været omfattet af Ferieloven, og at han følgelig har været berettiget til Feriegodtgørelse i Overensstemmelse med Ferielovens Regler. Da hans Ansættelse i den nævnte Virksomhed efter det i Sagen oplyste har været af varigere Karakter, har han imidlertid, jfr. Socialministeriets Bekendtgørelse af 29. Juni 1938, Afsnit A — I, 3. Stk. været berettiget til som en praktisk Foranstaltning at undlade at kræve Feriegodtgørelse og i Stedet at oppebære sin sædvanlige Løn i Ferien, men dette afskærer ham efter Arbejds- og Socialministeriets bestemte Opfattelse ikke fra ved Arbejdets Ophør at gøre Krav paa sædvanlig Feriegodtgørelse med 4 pCt. af Lønnen for Tiden efter den 1. April i det Aar, i hvilket der senest er givet Ferie i Henhold til Ferieloven, jfr. herved ogsaa den fornævnte Bekendtgørelses Afsnit A, næstsidste Stk., inden Underafsnit I og endvidere Cirkulære herfra af 28. Marts 1939 Afsnit I, Stk. 4, Nr. 4 og 5 — — — man med Direktoratet er enig i, at den indtjente Feriegodtgørelse ved den ferieberettigedes Død tilfalder Boet, jfr. de af Direktoratet foretagne Henvisninger til fornævnte Bekendtgørelse og Cirkulære — — —.«

Otte Dommere, der kan tiltræde de anførte Synspunkter, stemmer herefter for at tilkende Appellantinden Beløbet 75 Kr. 18 Øre med Renter hos Indstævnte og med Hensyn til Sagens Omkostninger at forholde som nedenfor anført.

Een Dommer finder, at der i Medfør af Ferielovens § 7, Stk. 1, ikke efter Skjellerups Død kan indtales Krav paa tilgodegjort Feriegodtgørelse og vil derfor ogsaa forsaavidt frifinde Indstævnte.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Indstævnte, Firmaet »Union«, Korn- og Foderstofimport A/S, bør til Appellantinden, Enkefru Line Skjellerup, betale 75 Kr. 18 Øre med Renter heraf 5 pCt. aarlig fra den 31. Oktober 1941, til Betalingsker, men bør iøvrigt for Tiltale af Appellantinden i denne Sag fri at være.

I Henseende til Sagens Omkostninger for Landsretten bør dennes Dom ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Højesteret ophæves. Der tillægges Højesteretssagfører Fich i Sallær for Højesteret 200 Kr., der udredes af det Offentlige.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Jens Jessen Skjellerup, der var gift med Sagsøgerinden, Enkefru Line Skjellerup, Haderslev, afgik ved Døden den 31. August 1941. Han, der indtil da havde været Havnearbejder og som saadan Medlem af Havnearbejderforbundet (Dansk Arbejdsmandforbund), blev i Begyndelsen af 1925 ansat som Lagerarbejder i Kornfirmaet Mathias Niensens Filial i Haderslev, hvilket Firma senere er blevet omdannet til det sagsøgte Firma, Firmaet »Union«, Korn- og Foderstofimport A/S, Haderslev. Filialen, der lige var oprettet, havde ved Havnen i Haderslev et Pakhus, hvor de til Firmaet ankomne Varer anbragtes, indtil de blev afhentet af Firmaets Kunder, eller af Firmaet forsendtes til det endelige Bestemmelsessted. I Begyndelsen var Lagerarbejder Skjellerup alene om Arbejdet, men efterhaanden som Firmaets Omsætning i Haderslev forøgedes, blev det ofte nødvendigt at antage nogle Medhjælpere, og Skjellerup, der var i Firmaets Tjeneste lige til sin Død, havde somme Tider 3—4 Medhjælpere, men var til andre Tider, naar der ikke var meget at bestille, alene om Arbejdet paa Lageret. Naar Skjellerup fandt det paakrævet, at der antoges Medhjælpere, henvendte han sig til de Sagsøgte, og naar disse havde erklæret sig indforstaaet dermed, tilkaldte han de Medhjælpere, han helst vilde have. I Tilfælde af Arbejde med Losning eller Indladning rekvirerede han gennem Formanden for Havne-

arbejderforbundet det fornødne Mandskab. Skjellerup instruerede sine Medhjælpere med Hensyn til det Arbejde, de skulde udføre; han førte Lagerbøger og modtog undertiden ved Udlevering af Varer fra Pakhuset kontant Betaling. Desuden passede han Telefon og tog selv personlig Del i Arbejdet, ikke blot naar han var alene, men ogsaa ellers, naar han ikke var optaget af andet Arbejde. Som foranført antoges Skjellerup som Lagerarbejder, men da Forøgelsen af Arbejdet nødvendiggjorde Antagelsen af flere Medhjælpere, blev han benævnt Lagerforvalter, hvad han f. Eks. ogsaa er kaldt paa de Lønister, der for Skatteaaret 1941/42 af det sagsøgte Firma indsendtes til Skattekontoret i Haderslev. Samtidig med, at Skjellerup i 1925 ansattes som Lagerarbejder, udmeldte han sig af Havnearbejderforbundet, og han indmeldte sig ikke senere i nogen Arbejder- eller Arbejdslederorganisation. I Tiden forinden sin Død oppebar Skjellerup 85 Kr. 43 Øre i ugentlig Løn, hvilket var ca. 15 Kr. mere end de andre, der arbejdede ved Pakhuset; hans lønmæssige Stilling adskilte sig iøvrigt ogsaa fra de andres derved, at han fik udbetalt Løn i Sygeperioder, samt naar han holdt Ferie, hvorfor han aldrig har oppebaaret Feriepenge ifølge Lov Nr. 170 af 13. April 1938. Derimod fik Skjellerup ligesom de andre paa Lageret arbejdende udbetalt Dyrtdstillæg efter de ved Arbejdsgivernes Overenskomst med Arbejdsmandsforbundet fastsatte Regler, hvorhos han ligesom de øvrige, der udførte Arbejde af mere fast Karakter, fik udbetalt et aarligt Gratiale, der dog var noget større end de andres.

Under nærværende Sag har Sagsøgerinden anført, at hendes afdøde Mand, naar henses til hans Stilling som Lagerforvalter og i det hele til det Arbejde, han udførte, har haft en saadan ledende Stilling, at hun som Enke efter en Privatfunktionær ifølge § 1, jfr. § 7 i Lov Nr. 168 af 13. April 1938 maa have Krav paa 3 Maaneders Løn, eller ialt 1110 Kr. 59 Øre, og ifølge fornævnte Lov Nr. 170 af 13. April 1938 § 7 paa Feriepenge af den af hendes Mand i Tiden fra den 1. April 1941 til Dødsdagen oppebaarne Løn, 1879 Kr. 46 Øre, hvilke Feriepenge udgør 75 Kr. 18 Øre. Sagsøgerinden har herefter paastaet det sagsøgte Firma tilpligtet at betale ialt 1185 Kr. 77 Øre tillige med Renter heraf 5 pCt. p. a. fra den 31. Oktober 1941, indtil Betaling sker. Subsidiært har Sagsøgerinden paastaet sig tilkendt 75 Kr. 18 Øre.

De Sagsøgte har paastaet sig frifundet.

Under Sagens Forberedelse er der blandt andet afgivet Vidneforklaring af Sagsøgerindens Søn, Købmand Oscar Skjellerup, Forretningsfører Andreas Petersen, der har været ansat hos det sagsøgte Firma siden 1930, Forretningsfører Svend Wilgaard, der med enkelte Afbrydelser siden 1925 har været ansat i det Firma, der nu drives under det sagsøgte Firmas Navn, samt af en Del Lagerarbejdere og Havnearbejdere, der sammen med Skjellerup har arbejdet i det sagsøgte Firmas Pakhus eller ved Losnings- og Indladningsarbejde for Firmaet.

De afhørtes Forklaringer angaaende Jessen Skjellerups Stilling i det sagsøgte Firmas Tjeneste stemmer med det ovenfor anførte. De to Forretningsførere har derhos forklaret, at Skjellerup var en Slags Formand og Førstemand paa Firmaets Lager ved Havnen, hvorhos Forretningsfører Petersen har udtalt, at det var hans Opfattelse, at Udførelse af

Danbo, betale 150 Kr. med Renter 5 pCt. aarlig fra den 12. Juni 1941, til Betaling sker. I delvise Sagsomkostninger betaler Sagsøgeren til Sagsøgte 300 Kr. Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret har Appellanten paastaet Indstævnte dømt til i Erstatning for Udgifter til Reparation af Varmeanlægget samt for Brændselsspild, Afsavn af Kammer og tabt Arbejdsfortjeneste at betale ham 2705 Kr. 89 Øre med Renter fra Højesteretsstævningens Dato, den 5. December 1941.

Indstævnte paastaar Stadfæstelse.

Det er oplyst, at Appellanten efter Dommen lod de af Skønsmændene foreslaaede Foranstaltninger udføre, uden at dette hjalp.

Efter Dommen har Civilingeniør Axel von der Lieth som retsligt udmeldt Syns- og Skønsmand i en Erklæring af 15. April 1942 paa Grundlag af en Synsforretning, foretaget den 9. April 1942, medens Anlægget var i Drift, bl. a. udtalt, at Varmeanlægget ikke er i Stand til paa sædvanlig Maade at opvarme Ejendommen, at Anlægget lider af forskellige, nærmere paapegede Mangler, som bl. a. modvirker Cirkulationen, og hvis Afhjælpning vil koste yderligere 4—500 Kr., og at der, førend de paapegede Mangler er afhjulpnet, næppe kan opnaas sædvanlig Stuetemperatur, idet et eventuelt Merforbrug af Brændsel ikke kan forbedre Forholdene, naar der er Fejl ved Cirkulationen.

Idet dette Skøn, der har været forelagt de tidligere Skønsmænd uden at give dem Anledning til Bemærkninger, findes at burde lægges til Grund ved Sagens Afgørelse, og idet den Appellanten herefter tilkommende Erstatning findes at burde ansættes til 650 Kr. til Reparationer af Varmeanlægget og 350 Kr. til Dækning af andet Tab eller ialt 1000 Kr. med Renter som paastaet, vil Dommen være at ændre i Overensstemmelse hermed.

I delvise Sagsomkostninger for begge Retter findes Indstævnte at burde betale 600 Kr. til Appellanten.

Thi kendes for Ret:

Indstævnte, Entreprenør Ole Jensen, bør til Appellanten, Korpsofficiant J. M. Danbo, betale 1000 Kr. med Renter heraf 5 pCt. aarlig fra den 5. December 1941, til Betaling sker, og i delvise Sagsomkostninger for begge Retter 600 Kr.

I Salær for Højesteret tillægges der Højesteretssagfører Heilesens Bo 100 Kr. og Højesteretssagførerne Allerup og Hartvig Jacobsen henholdsvis 150 Kr. og 200 Kr., hvilke Beløb alle udredes af det Offentlige.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

I Sommeren 1940 købte Sagsøgeren, Korpsofficiant J. M. Danbo, af Sagsøgte, Entreprenør Ole Jensen, en af denne opført Bungalow Teglkasvej 14, Kastrup. Da Sagsøgeren i Oktober samme Aar tog det i Huset værende Centralvarmeanlæg i Brug og fandt det utilfredsstillende, reklamerede han overfor Sagsøgte og efter længere Forhandlinger enedes man om, at en autoriseret Gas- og Vandmester, H. M. Bastiansen for Sagsøgtes Regning skulde sætte Anlægget i en saadan Stand, at det opfyldte visse af Sagsøgeren opstillede Betingelser med Hensyn til Kapacitet m. v.

Efter udført Arbejde afgav Bastiansen under 14. Marts 1941 saalydende Erklæring:

»Undertegnede H. M. Bastiansen erklærer herved paa Tro og Love, at Varmeanlægget i Herr Korpsofficiant Danbo's Villa, Teglkasvej 14, er rigtigt dimensioneret i Forhold til Rummenes m³ Indhold, saavel hvad Radiatorer, Rørledninger og øvrige Dele angaar og saaledes at samtlige Opholdsrum kan opvarmes til + 18° C. Soveværelse og Køkken til + 15° C. selv ved en Udetemperatur ved ÷ 14° C.

Det er en Forudsætning for at opnaa ovenstaaende Temperatur, at der holdes 70 Grader C. paa Kedlen ved en Udetemperatur paa 0° C.»

Medens Sagsøgeren erkendte, at første Afsnit af Erklæringen var i Overensstemmelse med Aftalen, hævdede han, at den i sidste Stykke angivne »Forudsætning« var i Strid hermed, idet han paastod, at en Temperatur af 70° C. var saa høj, at den vilde medføre et abnormt Slid paa Kedlen, hvorfor han ikke kunde anerkende, at Sagsøgte havde opfyldt Forliget.

Sagsøgeren har derefter anlagt nærværende Sag og paastaet Sagsøgte tilpligtet i Erstatning at betale 1800 Kr. med Renter 5 pCt. p. a. fra Sagens Anlæg den 12. Juni 1941.

Sagsøgte har paastaet sig frifundet.

Sagsøgerne har opgjort Erstatningspaastanden som følger:

Bekostning ved Centralvarmeanlæggets Reorganisation (herunder Kældrens Hvidtning og Maling af Rørene i Lejligheden)	500 Kr.
Godtgørelse for Brændselsspild 40 pCt. af 650 Kr.	260 —
Godtgørelse for Afsavn af et Kammer i Bungalowen i 7 Maa- neder à 25 Kr.	175 —
Godtgørelse for spildt Arbejdsfortjeneste (ca. 400 Kr.) og for hele Vinterens Afsavn af et opvarmet Hjem med dets Hygge..	865 —

Ialt.... 1800 Kr.

Efter Sagsøgerens Begæring har Civilingeniørerne J. Helm Petersen og O. Posselt foretaget Syn og Skøn i Sagen, hvorhos Parterne og Vidnet Sagfører Hans Svendsen har afgivet Forklaringer under Doms-

forhandlingen, under hvilken Skønsmændene desuden har bekræftet og suppleret de af disse afgivne skriftlige Erklæringer.

I Skønserklæringen af 27. August 1941 udtales:

»Skønstemaet lyder — — — paa, at der »foretages Syn af det nævnte Centralvarmeanlæg og udtales, hvilke Fejl og Mangler det lider af, og hvad der kan/skal gøres for at afhjælpe disse Mangler og gøre Anlægget til et effektivt og ogsaa i økonomisk (brændselsforbrugmæssig) Henseende forsvarligt Anlæg«. Endvidere ønskes »om muligt en Udtalelse om hvor meget (hvor stor en Del) af det anvendte Brændsel, Anlægget kan antages at have brugt til ingen Nytte«.

Paa Grundlag af den under Skønforretningen foretagne Opmaaling af Centralvarmeanlægget og paa Grundlag af den eksisterende Bygnings-tegning har vi undertegnede Skønsmænd hver for sig foretaget en Kontrolberegning af Anlægget. Beregningerne er gennemført under Forudsætning af en indvendig Temperatur i Spisestue, Kammer, Badeværelse og Opholdsstue paa 20° C. samt en indvendig Temperatur i Køkken og Soveværelse paa 15° C. alt ved en udvendig Temperatur paa ÷ 15° C.

De udførte Beregninger viser samstemmende, at saavel Rørdimensioner som Dimensioner af Radiatorer er tilfredsstillende for Opnaelse af de nævnte Temperaturer. Derimod er Kedlens Størrelse kneben, idet en Kedel af den anvendte Type burde have en Hedeflade paa 2 m².

Da dette var konstateret, lod Skønsmændene den 12. August afholde en Kontrolfyring med det Formaal at undersøge Anlæggets praktiske Udførelse. Ved denne Lejlighed blev det — saavidt det var muligt en Sommerdag — konstateret, at Cirkulationen tilsyneladende er tilfredsstillende gennem Radiatorerne i Stuerne og i Køkkenet, hvorimod den er mindre god gennem Radiatoren i Soveværelset og daarlig gennem Radiatorerne i Badeværelset og Kammeret.

Rørledningerne i Kælderen er oplagt med passende Fald ud til samtlige Radiatorer med Undtagelse af den ret lange Rørledning, der som et Sidestik er ført til det nævnte Badeværelse og Kammer. Denne Ledning er oplagt med meget ringe Fald, og den er endvidere ikke tilstrækkelig fastgjort i Rørbæringer, saaledes at den et enkelt Sted kan forskubbes opad og nedad (flere cm), hvorved der kan dannes saakaldte Luftsække, der medfører, at Cirkulationen standser. Denne Rørledning bør gaas nøje efter og forsynes med fornødne Rørbæringer.

Da Modstanden gennem Radiatoren i Køkkenet og gennem Varmtvandsbeholderen er væsentlig mindre end Modstanden i Anlæggets øvrige Kredsløb vil en omhyggelig Indregulering af Anlægget formentlig yderligere kunne bedre Varmefordelingen i dette. Ved den nævnte Indregulering bør Cirkulationen gennem Varmtvandsbeholderen vises særlig Opmærksomhed, idet der paa dette Sted eventuelt er Tale om en Kortslutning. Omkostningerne ved Udførelsen af de nævnte Arbejder vil skønsmæssigt kunne anslaaes til ca. 150 Kr. under Forudsætning af, at et Mellemelement til Forøgelse af den eksisterende Kedel kan fremskaffes.

Vi gør opmærksom paa, at en Kontrol af Cirkulationen i Anlægget ikke kan gennemføres tilfredsstillende om Sommeren, hvor der paa Grund af ringe Skorstenstræk og ringe Temperaturdifferencer ikke kan

opnaas fuld Varmeydelse. Ved den udførte Kontrolfyring varede det forholdsvis længe at faa Cirkulation i Anlægget, og der kan som Følge heraf ikke ses bort fra den Mulighed, at der kan findes en større eller mindre Forstoppelse enten i Kedlen eller i Hovedrørene. Tilstedeværelsen af en mulig Forstoppelse kan imidlertid kun konstateres efter en Adskillelse af Rørene og/eller en laboratoriemæssig Undersøgelse af Kedlen. Vi vil imidlertid foreslaa, at det ovenfor nævnte vedrørende Forøgelse af Kedlen, Opretning af Rørledningen til Kammeret og Indreguleringen af Anlægget først bliver gennemført, da der er Mulighed for, at dette, i Forbindelse med en stedfindende fremadskridende Udtørring af Murværket i Bygningen, vil medføre tilfredsstillende Opvarmingsforhold.

Til det stillede Spørgsmaal, om hvor stor en Del af det anvendte Brændsel Anlægget kan antages at have brugt til ingen Nytte, kan det udtales, at den ifølge Sagens Bilag 5 forbrugte Brændselsmængde i Vinteren 1940—41 paa ialt 59 hl Cinders plus 840 kg Briketter plus 2 Tons Tørv maa anses for at være ringe for det paagældende Anlæg under Hensyn til den strenge Vinter 1940—41 og under Hensyn til, at Ejendommen er nyopført og derfor muligvis endnu ikke var tilstrækkelig udtørret samt under Hensyn til, at saavel Tørv som Briketter kun kan forbrændes i den paagældende Kedel med en ret ringe Fyringsøkonomi.«

I en supplerende Erklæring af 19. September oplyses bl. a., at Omkostninger ved Maling efter Udførelsen af de i Skønserklæringen af 27. August omtalte Ændringer ikke er inkluderet i det der angivne Beløb 150 Kr.

Under Domsforhandlingen har Skønsmændene erklæret, at efter deres Opfattelse vil den i den af Gas- og Vandmester Bastiansen afgivne Erklærings 1ste Stykke omtalte Temperatur, der er lavere end den i Skønserklæringen af 27. August 1941 angivne, — kunne tilvejebringes uden Indføjelse af et Mellemelement i Kedelen og uden Anvendelse af en for dennes Holdbarhed skadelig Temperatur af Vandet.

Efter det saaledes oplyste findes Sagsøgeren kun at have Krav paa Erstatning for Omkostninger ved Opretning af Rørledningen til Kammer, ved Indregulering af Anlægget, samt ved nødvendig Maling foranlediget ved Synet og de nævnte Foranstaltninger, hvilke Omkostninger passende findes at kunne ansættes til 150 Kr., hvoraf Sagsøgte vil have at svare Renter som af Sagsøgeren paastaat.

I delvise Sagsomkostninger findes Sagsøgeren at burde betale Sagsøgte 300 Kr.

Tirsdag den 8. Februar.

Nr. 345/1943.

Rigsadvokaten

mod

Erik Herbert Fjord Hansen (Ballhausen),

der tiltales for Dokumentfalsk, Underslæb og Bedrageri.

Dom afsagt af Københavns Byret den 14. Juli 1943 (4. Afd.): Tiltalte Erik Herbert Fjord Hansen bør straffes med Fængsel i 1 Aar og 3 Maaneder, hvoraf 99 Dage anses som udstaaet. Straffen vil være at udstaa i Psykopatfængsel. Tiltalte bør betale Sagens Omkostninger, derunder 175 Kr. i Salær til den beskikkede Forsvarer, Landsretssagfører Poul Hede, samt inden 15 Dage fra Dato: 1. 223 Kr. 50 Øre til Radiomagasinets, Jernbanegade 36, Kolding. 2. 108 Kr. 50 Øre til Fru Ingeborg Bigum, Larsbjørnsstræde 15. 3. 500 Kr. til fhv. Journalist Henning Otto, Strandboulevarden 99. 4. 500 Kr. til Kommis Viggo Hertz, Strandboulevarden 125. 5. 500 Kr. til fhv. Radioforhandler Jørgen Ranfelt, Knivholtvej 4. 6. 200 Kr. til Repræsentant Richardt Lundskov Jensen, Korsørgade 18. 7. 500 Kr. til Medhjælper Kaj Velschow, Helsingørgade 55, Hillerød. 8. 829 Kr. til Forretningsfører Aage Schmager, Bülowvej 9. 9. 435 Kr. til Firmaet Vilhelm F. Jensen, Kr. Bernikowsgade 6.

Østre Landsrets Dom af 11. November 1943 (I Afd.): Tiltalte Erik Herbert Fjord Hansen bør anbringes i et Sindssygehospital eller en psykiatrisk Hospitalsafdeling. Det har sit Forblivende ved Byretsdommens Bestemmelser om Udredelse af Erstatninger og Sagsomkostninger. Det Offentlige udreder Sagens Omkostninger for Landsretten, derunder Salær 80 Kr. til den beskikkede Forsvarer, Landsretssagfører Poul Hede. De idømte Erstatninger at udrede inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse, og Dommen i det hele at efterkomme under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret af det Offentlige.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Tiltalte, hvis Fængsling er opretholdt, har efter Landsrettsdommens Afsigelse været indlagt ca. 1½ Maaned paa Rigshospitalets psykiatriske Klinik.

Efter de i Sagen foreliggende Oplysninger kan det ikke antages, at Tiltalte er uegnet til Paavirkning gennem Straf, og idet Byretsdommens Bestemmelse om Straffens Udstaelse i Psykopatfængsel tiltrædes, vil denne Dom være at stadfæste, dog at Straffetiden findes at burde fastsættes til 2 Aar med Fradrag efter Straffelovens § 86 af 180 Dage.

Med Hensyn til Sagens Omkostninger for Landsretten og Højesteret vil der være at forholde som nedenfor anført.

Thi kendes for Ret:

Byrettens Dom bør ved Magt at stande, dog at Straffetiden bestemmes til 2 Aar med Fradrag af 180 Dage for udstaaet Varetægtsfængsel.

Sagens Omkostninger for Landsretten og Højesteret, derunder det Landsretssagfører

Poul Hede ved Landsrettens Dom tillagte Salær og i Salær for Højesteret til Højesterets-sagfører Ballhausen 80 Kr., udredes af Tiltalte Erik Herbert Fjord Hansen.

De idømte Erstatninger at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Byretsdømmens Præmisser er saalydende:

Under denne Sag, der er behandlet under Medvirken af Domsmænd, tiltales Erik Herbert Fjord Hansen ifølge Statsadvokatens Anklageskrift af 22. Juni 1943 til at lide Straf for:

1.

Underslæb efter Straffelovens § 278 ved en Dag i Efteraaret 1941 til en Gaardmusikant at have bortbyttet en Guitar, som han den 14. Marts 1940 havde købt paa sædvanlige Afbetalingsvilkaar af Fabrikant Just Poulsen, Borgergade 108 B, for 50 Kr., af hvilket Beløb kun 15 Kr. var betalt.

2.

Underslæb efter Straffelovens § 278 ved en Dag i December 1941 til Musikhandler Johannes Møller, Studiestræde 41, for 80 Kr. at have solgt en Guitar med Etui og et Sæt Streng, som han den 23. November 1940 havde købt paa sædvanlige Afbetalingsvilkaar i Radiomagasinet Jernbanegade 36, Kolding, for ialt 278 Kr. 50 Øre, af hvilket Beløb kun 55 Kr. var betalt.

3.

Underslæb efter Straffelovens § 278 ved en Dag i September 1942 paa Assistenshuset for 30 Kr. at have pantsat en Harmonika med Kuffert, som han den 14. Juni 1942 havde købt paa sædvanlige Afbetalingsvilkaar af Musikhandlerske, Fru Ingeborg Bigum, Larsbjørnsstræde 15, for ialt 225 Kr., af hvilket Beløb kun 116 Kr. 50 Øre var betalt, hvorefter han nogle Dage senere solgte Laanesedlen til en Marskandiser for 20 Kr.

4.

Underslæb efter Straffelovens § 278 ved en Dag i Oktober 1942 for 8 Kr. paa et Laanekontor at have pantsat et Fyldepennesæt, som han den 6. Januar 1942 havde købt paa sædvanlige Afbetalingsvilkaar i Dansk Fyldepennecentral, Nørregade 20, for 76 Kr. 50 Øre, af hvilket Beløb kun 18 Kr. var betalt, hvorefter han et Par Maaneder senere solgte Laanesedlen til en Opkøber for 4 Kr.

5.

Underslæb efter Straffelovens § 278 ved en Dag i Slutningen af November 1942 paa Assistenshuset for 15 Kr. at have pantsat en Guitar, som han den 12. November 1942 havde købt paa sædvanlige Afbetalingsvilkaar af Fabrikant P. B. Pedersen, Ny Adelgade 12, for 90 Kr., af hvilket Beløb kun 69 Kr. var betalt, hvorefter han nogle Dage senere solgte Laanesedlen til en Marskandiser.

6.

Underslæb efter Straffelovens § 278 ved en Dag i Slutningen af November 1942 for ca. 35 Kr. paa Assistenshuset at have pantsat en Guitar, som han den 10. November 1942 havde købt paa sædvanlige Afbetalingsvilkkaar i »Harmonikahuset«, Aalholmsvej 48, for 360 Kr., af hvilket Beløb kun 107 Kr. var betalt, hvorefter han nogle Dage senere solgte Laanesedlen til Musikforretningen, Nørregade 45, for 45 Kr.

7.

Underslæb efter Straffelovens § 278 ved en Dag i December 1942 for 10 Kr. paa Assistenshuset at have pantsat en Guitar, som han den 21. November 1942 havde købt paa sædvanlige Afbetalingsvilkkaar af Fabrikant P. B. Pedersen, Ny Adelgade 12, for 55 Kr., af hvilket Beløb kun 30 Kr. var betalt, hvorefter han nogle Dage senere solgte Laanesedlen til en Marskandiser for 5 Kr.

8.

Underslæb efter Straffelovens § 278 ved en Dag i Slutningen af December 1942 til Arbejdsmand Tommy Andersen, Hvidingevej 28, Rødovre, at have overdraget en Guitar, som han den 22. December 1942 havde købt paa sædvanlige Afbetalingsvilkkaar af Fabrikant Just Poulsen for 225 Kr., af hvilket Beløb kun 70 Kr. var betalt.

9.

Bedrageri efter Straffelovens § 279 ved den 6. Januar 1943 under urigtige Anbringender og ved svigagtigt at love forhenværende Journalist Henning Otto en Stilling at have formaaet den paagældende til at udbetale sig 500 Kr.

10.

Bedrageri efter Straffelovens § 279 ved den 7. Januar 1943 under urigtige Anbringender og ved svigagtigt at love Kommiss Viggo Hertz en Stilling at have formaaet den paagældende til at udbetale sig 500 Kr.

11.

Bedrageri efter Straffelovens § 279 ved den 9. Januar 1943 under urigtige Anbringender og ved at love fhv. Radioforhandler Jørgen Ranfelt en Stilling at have formaaet den paagældende til at udbetale sig 500 Kr.

12.

Bedrageri efter Straffelovens § 279 ved den 13. Januar 1943 under urigtige Anbringender og ved svigagtigt at love Repræsentant Richardt Lundskov Jensen en Stilling at have formaaet den paagældende til at udbetale sig 200 Kr.

13.

Bedrageri efter Straffelovens § 279 ved den 25. Januar 1943 under urigtige Anbringender og ved svigagtigt at love Medhjælper Kaj Vel-schow en Stilling at have formaaet den paagældende til at udbetale sig 500 Kr.

14.

Bedrageri efter Straffelovens § 279 ved den 28. Januar 1943 under urigtige Anbringender og ved svigagtigt at love Forretningsfører Aage

Schmager en Stilling at have formaaet paagældende til at udbetale sig 1079 Kr.

15.

Dokumentfalsk efter Straffelovens § 171 ved en Dag i Slutningen af Januar 1943 at have udfærdiget en Lejekontrakt vedrørende et Lokale i Ejendommen Østerbrogade 90, som han underskrev med et opdigtet Navn, hvorefter han foreviste Kontrakten for den under Forhold 9 nævnte Henning Otto for at give denne det Indtryk, at han vilde opnaa den ham tilsagte Stilling.

16.

Underslæb efter Straffelovens § 278 ved den 4. og 6. Februar 1943 paa Assistenshuset for 290 Kr. at have pantsat ialt 20 Par Benklæder, som han havde modtaget til Oppresning af Fa. Vilhelm F. Jensen, Kr. Bernikowsgade 6, hvorefter han nogle Dage senere solgte Laanesedlerne til 2 Marskandisere for 250 Kr.

17.

Underslæb efter Straffelovens § 278 ved en Dag i Begyndelsen af Februar 1943 hos Marskandiser Hans Wing, Gartnergade 2, for 70 Kr. at have pantsat en Rejseskrivemaskine, som han ved Kontrakt af 23. Januar 1943 havde lejet af Firmaet Axel Schmidt & Co., St. Regnegade 3.

Tiltalte er født den 10. August 1916 og ikke fundet tidligere straffet, men ved Resolution af 1. November 1933 blev Paatale for Underslæb undladt i Medfør af Straffelovens § 30 mod Forbliven under Børneværnsforsorg.

Ved Tiltaltes uforbeholdne Tilstaaelse i Forbindelse med det under Sagen oplyste er det godtgjort, at Tiltalte har gjort sig skyldig i de i Anklageskriftet under 1—8 og 15—17 omhandlede Forhold. Derimod har Tiltalte nægtet sig skyldig i Bedrageri i de under 9—14 omhandlede Forhold. Han har nærmere forklaret, at han paa Grund af en Tilskadekomst blev ude af Stand til at arbejde. Efter først at have afhændet en stor Del af sit Indbo har han søgt at skaffe Penge ved de under 1—8 omhandlede Forhold. Da han fik en Aftale om Presning af Tøj for et større Firma, fik han den Tanke, at han vilde oprette nogle Filialer, og han averterede da efter Personer, der mod Indskud skulde overtage Plads som Bestyrer for ham. Han har derefter modtaget de under Forholdene 9—14 omhandlede Indskud, som han i det væsentlige har forbrugt til at leve for og særlig til Dækning af gammel Gæld. Det under Forhold 9 nævnte Beløb er dog fuldtud anvendt til det opgivne Formaal.

Det bemærkes, at Tiltalte i Tiden, inden han lod sig det under Forhold 9 ommeldte Indskud udbetale, ernærede sig ved Spil i Gaarde.

Under Hensyn til hans yderste slette økonomiske Forhold findes det at maatte statuere, at Tiltalte ved Modtagelsen af samtlige Indskud har savnet Evne til at tilbagebetale Beløbene eller skaffe de paagældende de af ham lovede Stillinger, samt at Tiltalte har maattet indse dette. Han vil derfor være at dømme for Bedrageri under samtlige disse Forhold.

Med Hensyn til Forhold 15 bemærkes, at Tiltalte har bestridt, at den falske Kontrakt har været anvendt til at skuffe i Retsforhold. Da

den imidlertid har været anvendt for at holde den besvægne hen, findes den at være anvendt paa en saadan Maade, at Forholdet maa tilregnes Tiltalte som Dokumentfalsk.

Overlægen ved Rigshospitalets psykiatriske Klinik har i Erklæring af 10. Maj 1943 udtalt følgende:

»Observanden er herefter ikke aandssvag, men af normal begavelse. Han er en udtalt asthenisk psykopath. Opdragelsen har formentlig været noget uheldig, og dette i forbindelse med hans psykopatiske paavirkelighed har medført, at han i puberteten skejede ud og ikke viste den fornødne stabilitet i udviklingen. Da han kom under stabile forhold paa Braaskovgaard, udviklede han sig godt. Da han derefter skulde ud at staa paa egne ben, kneb det igen, idet han aabenbart overfor vanskeligheder viste en vis tendens til at glide ud; men ved giftermålet i 20 aars alderen synes han igen at være blevet noget stabiliseret. Fra 1940, da han kom til skade og i længere tid blev uarbejdsdygtig, har der udviklet sig en mere udtalt patologisk tilstand, idet han er blevet stærk nervøs og uligevægtig samt i lettere grad er forfalden til misbrug af opium og morfinpræparater. Hans tilstand i denne periode kan ikke betegnes som egentlig sindssygd, men som en kronisk nervøsitet paa basis af en asthenisk psykopathi (nervosismus chronicus depressivus in psykopathia konstitutionale asthenica). Herunder har dog hans evne til selvkontrol og til at modstaa uheldige tilskyndelser afgjort været nedsat, og i det hele maa det siges, at der i denne periode har foreligget en varigere svækkelse af hans sjæleevner. Denne tilstand bestaar endnu. Under arrestopholdet har der været en forværrelse i tilstanden, men efter indlæggelse paa hospital har den atter bedret sig.

Observandens strafegnethed er vanskelig at bedømme. Paa tidspunktet for de paasigtede handlinger har han som anført uden tvivl haft en nervøs lidelse, og hans lovovertrædelser er sikkert for en meget væsentlig del betingede, eller deres fremkomst dog begunstiget af denne lidelse. Det kan heller ikke bestrides, at han endnu maa betegnes som syg, og han vilde have godt af nogle måneders behandling, som, hvis man saa bort fra hans kriminelle forhold og omstændighederne muliggjorde det, burde finde sted paa et nervesanatorium. Det er ogsaa meget tvivlsomt, hvorvidt han i øjeblikket vil kunne taale strafafsoning, idet fængselsopholdet meget let vil kunne medføre kraftigere depressive reaktioner, mulig med selvmord eller i hvert fald med forværrelse af hans nervøsitet.

Færdig fra Trykkeriet den 1. Marts 1944.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

87. Aargang

Højesteretsaaret 1943.

Nr. 32

Tirsdag den 8. Februar.

Hans kriminelle prognose tør næppe i almindelighed betegnes som daarlig. Faar han nogenlunde mulighed for at klare sig ved sit arbejde, vil faren for nye lovovertrædelser næppe være særlig stor, men møder han mange vanskeligheder, vil han muligvis nok let give efter for fristelser.

Da indlæggelse paa nervesanatorium formentlig ikke lader sig iværksætte, vil det bedste for observanden være, om han forbliver under behandling her paa afdelingen endnu i et par maaneder, hvorefter han formentlig vil være i stand til at genoptage sit arbejde. Der burde da beskikkes ham tilsyn. Findes det, at han bør straffes, bør strafafsoning i hvert fald finde sted i psykopathfængsel.«

Retslægeraadet har i sin Erklæring af 24. Maj 1943 udtalt følgende:

»Retslægeraadet kan tiltræde den af overlægen ved Rigshospitalets psykiatriske klinik den 10. Maj 1943 afgivne erklæring, hvorefter Erik Herbert Fjord Hansen ikke er aandssvag eller sindssyg eller kan antages at have været dette paa tidspunktet for de paasigtede handlinger, men er en psykopatisk præget person med nogen karaktersvagthed og udtalt nervøsitet. Han har været tilbøjelig til misbrug af morfinpræparater og til depressive forstemninger. Hans nervøse tilstand var tilstede paa tidspunktet for de paasigtede handlinger.

Han er paa grund af de nævnte sjælelige forstyrrelser daarligt egnet til paavirkning gennem straf og ogsaa til afsoning, fordi det maa antages, at hans tilstand kan forværres væsentlig derigennem. Det maa snarest tilraades, at han forbliver paa psykiatrisk afdeling, til han af afdelingens overlæge skønnes egnet til udskrivning, efter hvilken tid der bør beskikkes ham et tilsyn.

Findes han imidlertid at burde straffes, maa det tilraades, at afsoning sker i psykopatfængsel, for at han kan være under psykiatrisk lægetilsyn.«

Tiltalte har nedlagt Paastand om Anvendelse af Straffelovens § 17.

Efter Indholdet af Retslægeraadets Erklæring finder Retten, at Tiltalte bør anses med Straf, der vil være at udstaa i Psykopatfængsel.

Tiltalte har under Sagen været fængslet siden 15. Februar 1943.

Som Følge af det anførte vil Tiltalte være at anse efter Straffelovens § 285, I, jfr. § 278, 279 samt Straffelovens § 172, I, jfr. § 171 med Fængsel i 1 Aar og 3 Maaneder, hvoraf 99 Dage i Medfør af Straffelovens § 86 anses som udstaaet.

Efter Rettens Formands Bestemmelse vil Tiltalte i Overensstemmelse med den derom nedlagte Paastand derhos have at betale til:

1. Radiomagasinet Jernbanegade 36, Kolding, en Erstatning af 223 Kr. 50 Øre.

2. Til Fru Ingeborg Bigum, Larsbjørnsstræde 15, en Erstatning af 108 Kr. 50 Øre.

3. Til fhv. Journalist Henning Otto, Strandboulevarden 99, en Erstatning af 500 Kr.

4. Til Kommis Viggo Hertz, Strandboulevarden 125, en Erstatning af 500 Kr.

5. Til fhv. Radioforhandler Jørgen Ranfelt, Knivholtvej 4, en Erstatning af 500 Kr.

6. Til Repræsentant Richardt Lundskov Jensen, Korsørgade 18, en Erstatning af 200 Kr.

7. Til Medhjælper Kaj Velschou, Helsingørgade 55, Hillerød, en Erstatning af 500 Kr.

9. Til Forretningfører Aage Schmager, Bülowvej 9, en Erstatning af 829 Kr.

9. Til Firmaet Vilhelm F. Jensen, Kr. Bernikovsgade 6, en Erstatning af 425 Kr.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom, der er afsagt den 14. Juli 1943 af Københavns Byrets 4. Afdeling (Sag. Nr. 132/1943), er paaanket af Tiltalte Erik Herbert Fjord Hansen med Paastand om Anbringelse i et Sindssygehospital, af Anklagemyndigheden til Skærpelse af den idømte Straf.

Det bemærkes, at Tiltalte efter Dommens Afsigelse efter et Selvmordsforsøg i Fængslet har været indlagt 3—4 Maaneder paa Kommunehospitalets psykiatriske Afdeling.

Efter de foreliggende Oplysninger om Tiltaltes mentale Forhold maa det antages, at han i den Periode, i hvilken Lovovertrædelserne er begaaet, har været i en saadan Tilstand, som omhandlet i Straffelovens § 17, Stk. 1, og at han ikke for Tiden er egnet til Paavirkning gennem Straf. Tiltalte vil derfor i Medfør af Straffelovens § 70 være at dømme til Anbringelse i et Sindssygehospital eller en psykiatrisk Hospitalsafdeling.

Nr. 579/1942. **Københavns Magistrats 1. Afdeling** (Svane)
m o d

Husejer **Henrik Jensen** (Landsretssagfører Harup).

(Spørgsmaal om Godkendelse af Lejeforhøjelse).

Dom afsagt af den ved Lov Nr. 54 af 23. Marts 1937 om Leje nedsatte Voldgiftsret for København den 19. Marts 1942: Sagsøgte, Københavns Magistrats 1. Afdeling, bør godkende, at Lejen

for den af Enkefru A. Schou lejede Lejlighed i den Sagsøgeren tilhørende Ejendom Berggreensgade 11 fastsættes til 660 Kr. aarlig fra 1. December 1941 at regne. Sagens Omkostninger ophæves.

Østre Landsrets Dom af 22. September 1942 (II Afd.): Voldgiftsrettens Dom bør ved Magt at stande. Appellanten, Københavns Magistrats 1. Afdeling, betaler til Indstævnte, Husejer Henrik Jensen, Sagens Omkostninger for Landsretten med 100 Kr. Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse og Dommen i det hele at efterkomme under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde og idet de Højesteret forelagte nye Oplysninger ikke kan føre til andet Resultat, stemmer syv Dommere for at stadfæste Dommen. Sagens Omkostninger for alle Retter findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 500 Kr.

To Dommere finder, at det maa være afgørende for Sagen, om Indstævnte, naar de for Højesteret foreliggende Oplysninger i deres Helhed tages i Betragtning, kan anses at have dokumenteret, at den hidtidige Leje har været ikke uvæsentlig lavere end den almindelige Leje for tilsvarende Lejligheder i Kvarteret, og idet disse Dommere finder, at dette Spørgsmaal maa besvares benægtende, stemmer de for at tage Appellantens Frifindelsespaastand til Følge.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

I Sagsomkostninger for alle Retter betaler Appellanten, Københavns Magistrats 1. Afdeling, til Indstævnte, Husejer Henrik Jensen, 500 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Præmisserne til Voldgiftsrettens Dom er saalydende:

Under nærværende Sag har Sagsøgeren Husejer Henrik Jensen paastaaet Sagsøgte Københavns Magistrats 1. Afdeling tilpligtet at godkende, at Lejen for den af Enkefru A. Schou beboede Lejlighed 1. Sal i den Sagsøgeren tilhørende Ejendom Berggreensgade 11 fastsættes til 660 Kr. aarlig.

Sagsøgte har paastaaet sig frifundet.

Det fremgaar af Sagen, at den paagældende Lejlighed tidligere har været udlejet for 603 Kr. aarlig, og at Lejen efter den under 21. December 1939 mellem Sagsøgeren og Enkefru Schou oprettede Lejekontrakt blev forhøjet til 660 Kr. aarlig. Først under 18. November 1941 indgav Sagsøgeren Ansøgning til Magistraten om Godkendelse af Lejeforhøjelsen, hvilken Godkendelse blev nægtet ved Skrivelse fra Magistraten af 20. December s. A., idet det ikke fandtes dokumenteret, at den hittidige Leje har været lavere end den almindelige Leje for tilsvarende Lejligheder i Ejendommen.

De i Sagens Paadømmelse deltagende Læggdommere har besigtiget Forholdene paa Stedet.

Med Bemærkning, at Forholdet vil være at paadømme efter Reglerne i Lov Nr. 377 af 30. Oktober 1939, og idet de i Lovens § 4 indeholdte Betingelser for en Lejeforhøjelse efter det for Retten nu oplyste skønnes at foreligge, vil der være at give Dom efter Sagsøgerens Paa-stand saaledes som nedenfor nærmere anført.

Sagens Omkostninger findes at burde ophæves.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom, der er afsagt den 19. Marts 1942 af Den ved Lov Nr. 54 af 23. Marts 1937 om Leje nedsatte Voldgiftsret for København m. v., er med Justitsministeriets Anketilladelse af 8. April s. A. paaanket af Appellanten, Københavns Magistrats 1. Afdeling, med Paa-stand om Frifindelse.

Indstævnte, Husejer Henrik Jensen, har paastaet Dommen stad-fæstet.

Dommens Bemærkning om, at Forholdet vil være at paadømme efter Reglerne i Lov Nr. 377 af 30. Oktober 1939, tiltrædes.

Af Sagens Oplysninger fremgaar, at Ejendommen Bergreensgade 11 er et Rækkehus i Kildevældsgadekvarteret med 3 Lejligheder henholdsvis i Stuen, paa 1. Sal samt Kvist, og at Lejen for Stuen og Kvistlejligheden for Tiden er ansat til respektive 552 Kr. og 540 Kr. aarlig.

Da 1. Sals Lejligheden i en saadan Ejendom maa anses for at være den mest eftertragtede og derfor den værdifuldeste, ses der ikke i det foreliggende Tilfælde at være Mulighed for at drage Sammenligning med »tilsvarende Lejlighed i Ejendommen«, jfr. Lovens § 4, 1. Stk., 1. Pkt. in fine. Da der derhos ikke er forelagt Retten Oplysninger om Forholdet mellem Størrelsen af Lejen for de tre Kategorier af Lejligheder, Stue, 1. Sal og Kvist, i det paagældende Kvarter til Bedømmelse af muligt Misforhold med Hensyn til Lejens Graduering, og da det efter Omstændighederne findes tilstrækkeligt godtgjort, at Lejen for udlejede 1. Sals Lejligheder i Kvarteret er 660 Kr. aarlig, vil den indankede Dom være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Landsretten vil Appellanten være at dømme til at betale Indstævnte med 100 Kr.

Nr. 75/1943. **Danske Cyklehandleres Handels-Aktieselskab**
(Overretssagfører O. K. Magnussen)

mod

Forretningsfører **C. H. Andersen** (Bay Erichsen).

(Lønkrav).

Østre Landsrets Dom af 11. Januar 1943 (VII Afd.): De Sagsøgte, Danske Cykelhandleres Handels-Aktieselskab, bør til Sagsøgeren Forretningsfører C. H. Andersen betale 1200 Kr. med Renter deraf 5 pCt. aarlig fra den 18. September 1942, til Betaling sker, samt udlevere Feriemærker til Paalydende 216 Kr. Saa bør de Sagsøgte og til Sagsøgeren betale Sagens Omkostninger med 250 Kr. Det idømte at udredes inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har otte Dommere deltaget.

For Højesteret har Appellanten, der ikke har gentaget sine Anbringender om, at Selskabet har et til Indstævntes Krav svarende Erstatningskrav mod Indstævnte, og at dennes Stilling efter sin Karakter ikke var omfattet af Funktionærloven, paastaet Frifindelse, dog saaledes at der ydes Indstævnte Feriemærker til Paalydende 168 Kr.

Indstævnte paastaar Stadfæstelse.

For Højesteret gør Appellanten gældende, at Indstævnte, der selv var bekendt med Reglen i Funktionærlovens § 13, vidste, at Selskabets Bestyrelse antog Vedtagelsen om, at Indstævntes Ansættelse ikke skulde omfattes af Loven, for gyldig, og at Indstævntes Krav derfor er i Strid med Aftalelovens § 33. Mod Indstævntes Benægtelse findes Appellanten imidlertid ikke at have godtgjort, at Indstævnte var bekendt med Bestyrelsens Ukendskab til Funktionærlovens Regler, og allerede som Følge heraf vil der ikke kunne tillægges det af Appellanten saaledes anførte nogen Betydning.

Appellanten har dernæst gjort gældende, at Perioden fra den 1. Januar til den 1. April 1942 som Prøvetid for Indstævnte ikke skal medregnes i den i Funktionærlovens § 2, Stk. 2, omhandlede 6 Maaneders Periode, og at Selskabets Opsigelse derfor har været behørig. Heri findes der imidlertid ikke at kunne gives Appellanten Medhold.

Idet det endelig tiltrædes, at Funktionærlovens § 2, Stk. 2, er at forstaa saaledes, at Opsigelse med en Maanedes Varsel kun kan ske til et Tidspunkt, der ikke ligger mere end 6 Maaneder efter Ansættelsen, vil Dommen være at stadfæste.

I Sagsomkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale 300 Kr. til Indstævnte.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

I Sagsomkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Danske Cyklehandlers Handels-Aktieselskab, 300 Kr. til Indstævnte, Forretningsfører C. H. Andersen.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Danske Cyklehandlers Handels-Aktieselskab, der har til Formaal som Grossist at foretage Indkøb og sælge videre til Medlemmer af Københavns Cykle- og Autoindustriforening, stiftedes i Foraaret 1941, men traadte først i Virksomhed fra 1. Januar 1942. Paa et Bestyrelsesmøde den 29. December 1941 antoges Sagsøgeren Forretningsfører C. H. Andersen som Forretningsfører for Selskabet, idet det blev tilført Forhandlingsprotokollen, at »Ansættelsen betragtes som uden Forbindende med Hensyn til Funktionærloven og den endelige Stilling som Selskabets fremtidige Leder«. Lønnen var oprindelig aftalt til 250 Kr. maanedlig. Der regnedes med 4 Timers dagligt Arbejde, men det viste sig snart, at Stillingen krævede Sagsøgerens fulde Arbejdskraft, og efter hans Henstilling vedtoges det paa et Bestyrelsesmøde den 4. Marts at forhøje hans Gage til 600 Kr. maanedlig, med tilbagevirkende Kraft fra 1. Januar. Det blev overfor Sagsøgeren pointeret, at »denne Ordning gælder foreløbig, indtil eventuel fast Ansættelse finder Sted«.

Paa et Bestyrelsesmøde den 16. Juni 1942 forelagde Sagsøgeren et af ham efter Bestyrelsens Opfordring udarbejdet Udkast til Kontrakt om hans faste Ansættelse. Der viste sig imidlertid at være Flertal for ikke at afslutte Kontrakt med Sagsøgeren, fordi han ikke var branchekyndig, og det vedtoges at opsiges ham til Fratrædelse den 1. August 1942. Sagsøgeren forbeholdt sig sin Stilling med Hensyn til Tidspunktet for Fratrædelsen, men efter nogen Forhandling, hvorunder Sagsøgeren hævdede at have Krav paa 3 Maaneders Opsigelse, fastholdt Bestyrelsen i Skrivelse af 27. Juni sin Opsigelse til 1. August. Samtidig afvistes Sagsøgerens Anmodning om Drøftelse med Bestyrelsen af Beregningen af hans Tantième, idet et saadant Krav ikke fandtes berettiget under Hensyntagen til hans Stilling som midlertidig ansat.

Sagsøgeren har derefter anlagt denne Sag, hvorunder han har paa-staaet de Sagsøgte, Danske Cyklehandlers Handels-Aktieselskab, tilpligtet at betale ham Gage for August og September 1942, 1200 Kr., med Renter 5 pCt. aarlig fra Stævningens Dato den 18. September 1942 og at udlevere ham Feriemærker til Paalydende 240 Kr., nemlig 4 pCt. af Gagen fra Maanederne Januar—September 6000 Kr. Desuden forbeholder Sagsøgeren sig sit Krav paa Tantième.

Paastanden støttes paa, at Sagsøgeren efter Funktionærlovens § 2, Stk. 2, har Ret til 3 Maaneders Opsigelsesvarsel.

De Sagsøgte har paa-staaet sig frifundet. De gør i første Række gældende, at Sagsøgerens Ansættelse, der er sket paa Prøve, ikke om-

fattes af Funktionærlovens Bestemmelser. Dette har Sagsøgeren, der har nogen juridisk Uddamelse, forinden sin Ansættelse forsikret de Sagsøgte, og disse har stølet herpaa. Saafremt Stillingen ikke desto mindre falder ind under Funktionærloven, maa der derfor tilkomme de Sagsøgte et Erstatningskrav paa Sagsøgeren, der gaar lige op imod dennes Krav i Henhold til nævnte Lov. Men de Sagsøgte maa forøvrigt hævde, at Ansættelsen efter Stillingens Karakter som Leder- eller Direktørstilling i Virkeligheden falder udenfor Funktionærloven. Skulde der imidlertid ikke kunne gives dem Medhold heri, maa de gøre gældende, at det Opsigelsesvarsel, der er givet Sagsøgeren, opfylder Forskriften i Funktionærlovens § 2, Stk. 2, hvorefter der kræves mindst 1 Maanedes Varsel til den 1ste i en Maaned i de første 6 Maaneder efter Ansættelsen, idet Opsigelsen er sket inden Udløbet af den sjette Maaned efter Ansættelsen og med det i Bestemmelsen angivne Varsel.

Det er under Domsforhandlingen fra de Sagsøgtes Side oplyst, at Sagsøgeren til alle vigtigere Dispositioner skulde have Bestyrelsens Samtykke, og at det f. Eks. ikke var Mening, at han paa egen Haand skulde kunne ansætte Personale. Der kan herefter ikke være Spørgsmaal om, at Stillingen har været saa selvstændig, at den af den Grund skulde falde udenfor Funktionærlovens Bestemmelser, og da der heller ikke kan gives de Sagsøgte Medhold i, at Sagsøgeren skulde være erstatningspligtig, fordi han har vildledt dem med Hensyn til Funktionærlovens Forstaaelse, bliver Spørgsmaalet alene, hvilket Opsigelsesvarsel Sagsøgeren har haft Krav paa efter denne Lov.

Den anførte Bestemmelse i Lovens § 2, 2. Stk., findes nu, selv om Ordlyden ikke udelukker den af de Sagsøgte hævdede Fortolkning, at maatte forstaaes saaledes, at 1 Maanedes Varsel kun er tilstrækkeligt, naar Opsigelsen sker til et Tidspunkt, der ikke ligger mere end 6 Maaneder efter Ansættelsen. Da Opsigelsen her er sket til 1. August eller 7 Maaneder efter Ansættelsen, maa der herefter gives Sagsøgeren Medhold i, at han har Krav paa 3 Maaneders Opsigelsesvarsel, og Sagsøgerens Paastand vil derfor være at tage til Følge, dog at Feriemærker kun tilkendes i Forhold til 5400 Kr., nemlig 9 Maaneders Løn à 600 Kr. Sagens Omkostninger vil de Sagsøgte have at godtgøre Sagsøgeren med 250 Kr.

Torsdag den 10. Februar.

Nr. 88/1942. Mejeriejer **C. O. Bjørn** (Gamborg efter Ordre)
mod

Entreprenør **Chr. Plinius** (Hartvig Jacobsen).

(Paastand om Erstatning for Overtrædelse af Bestemmelse i Skøde om Pligt til at sikre Køberen af en Ejendom Eneret til Salg af visse Varer indenfor et vist Omraade).

Østre Landsrets Dom af 3. Februar 1942 (II Afđ.): Sagsøgte, Entreprenør Chr. Plinius, bør for Tiltale af Sagsøgeren, Mejeriejer C. O. Bjørn, i denne Sag fri at være. Sagsøgeren betaler til Sagsøgte Sagens Omkostninger med 300 Kr. inden 15 Dage efter denne Doms Afgsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Idet bemærkes, at Skødet, lyst 26. Juni 1936, ikke ses at hjemle Appellanten en Eneret af et saa vidtgaende Omfang, at de af ham paaklagede Salg fra Kolonialforretningen, Viktualieforretningen og Bageriet kan betragtes som en Krænkelse af denne Eneret, og at det af de foreliggende Parts- og Vidneforklaringer fremgaar, at hverken den oprindelige Køber eller Appellanten, da han i sin Tid overtog Ejendommen, har regnet med at faa nogen videregaaende Ret, findes Appellantens Erstatningskrav at savne Grundlag.

Herefter og idet Østre Landsrets Dom af 21. November 1940, uanset om den fortolker Skødebestemmelsen som hjemlende en videregaaende Eneret, ikke findes at være til Hinder for dette Resultat, vil den indankede Dom være at stadfæste.

Med Hensyn til Sagens Omkostninger for Højesteret forholdes som nedenfor nærmere angivet.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Mejeriejer C. O. Bjørn, til Indstævnte, Entreprenør Chr. Plinius, med 300 Kr.

I Salær for Højesteret tillægges der Højesteretssagfører Gamborg 200 Kr., der udredes af det Offentlige.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afgsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Sagsøgte Entreprenør Chr. Plinius har fra Ejendommen Matr. Nr. 4 a og 4 ai m. fl. af Hvidovre By og Sogn, kaldet »Holmegaardsarealet« udstykket en Række Parceller og bl. a. ved betinget Skøde af 6. Juli 1936 solgt en Parcel til Købmand Einar Frederiksen, i hvis endelige Skøde, lyst 8. Februar 1937, der blev givet ham Eneret til at drive »almindelig Kolonialforretning« paa Holmegaardsarealet. Forinden havde Sagsøgte ved betinget Skøde, lyst 26. Juni 1936, solgt en Parcel til Tømrer Villy Christensen, paa hvilken der skulde drives Ismejeri. I dennes Skøde fandtes følgende Bestemmelse: »Køberen og senere Ejere

af Parcellen er berettiget til herpaa at drive Forretning som Ismejeri, og Sælgeren er pligtig at drage Omsorg for, at ikke andre Grunde inden for 400 Meters Omkreds af Sælgerens Jord faar Ret til samme Handel eller Handel med de i et Ismejeri sædvanligt forhandlede Varer«. Ved Skøde, lyst 15. Juli 1939, solgte Villy Christensen sin Ejendom med det der drevne Ismejeri til Sagsøgeren Mejeriejer C. O. Bjørn.

Ved Østre Landsrets Dom af 16. Maj 1940 (IV Nr. 11/1940) blev Sagsøgte dømt til at betale Købmand Frederiksen en Erstatning af 500 Kr. m. v. i Anledning af at det havde vist sig, at Mejeriejer Bjørn foruden de for et Ismejeri sædvanlige Handelsvarer havde forhandlet en Række Kolonialvarer, hvorhos det i Dommens Konklusion hedder:

»Sagsøgte Entreprenør Chr. Plinius bør drage Omsorg for, at den Eneret til at forhandle Kolonialvarer paa en Del af Holmegaardsarealet, som han ved Skøde af 7. Januar 1937, tinglyst 8. Februar 1937, har indrømmet Sagsøgeren Købmand Einar Frederiksen, respekteres, saaledes at Indehaveren af Ismejeriet paa Ejendommen Matr. Nr. 4 fg m. fl. af Hvidovre By og Sogn ophører med at forhandle alle Slags Kolonialvarer, derunder særligt følgende:

1. Kaffe, 2. Sukker, 3. The, 4. Kakao i løs Vægt, 5. Kogechokolade, 6. Al Slags Vin, 7. Al Slags Spirituosa (Akvavit, Likør m. v.), 8. Alle Slags Vaskemidler (Sæbe, Soda, Sæbespaaner, brun Sæbe, Vaskepulver), 10. Skosværte, 11. Skurepulver, 12. Pudsecreme, 13. Ovnsværte, 14. Alle Slags Toiletartikler, 15. Petroleum, 16. Sprit, 17. Eddike, 18. Alle Sylte-krydderier, 19. Alle Bagekrydderier, 20. Frugtkonserves, 21. Al Silde-konserves, 22. Al Grøntkonserves, 23. Kulør, 24. Makaroni, 25. Rosiner, 26. Sennep, 27. Tændstikker, 28. Toiletruller.«

Sagsøgte rettede derpaa Henvendelse til Bjørn om at ophøre med Salg af de nævnte Varer, men da Bjørn nægtede dette, udtog Sagsøgte Stævning af 19. Juni 1940 til Østre Landsret med Paastand om, at Bjørn kendtes pligtig til dels at ophøre med at forhandle alle Slags Kolonialvarer, dels til at betale ham den ham ved Dommen af 16. Maj 1940 paalagte Erstatning m. v. Efter Sagsøgtes Begæring blev der derhos den 29. Juni 1940 af Fogden nedlagt Forbud for Bjørn mod, at denne forhandlede Kolonialvarer med en nærmere angivet Undtagelse, og Justifikationsøgsmålet blev derefter behandlet i Forbindelse med den anlagte Sag. Ved Østre Landsrets Dom af 21. November 1940 (IV Nr. 152/1940 og 171/1940) blev Bjørn dømt til at betale 300 Kr., Forbudet blev ophævet, og i Dommens Konklusion hedder det derhos:

»Sagsøgeren bør drage Omsorg for, at den Sagsøgte som Ejer af Matr. Nr. 4 fg, 4 fh, 4 fi og 4 fk af Hvidovre By og Sogn i Henhold til betinget Skøde af 15. Juni 1936, lyst 26. s. M. tilsagte Eneret til at drive Forretning som Ismejeri og handle med de Varer, som det til enhver Tid efter det Offentliges Forskrifter er tilladt Ismejerier i Hvidovre at forhandle, respekteres.«

Sagsøgeren gør nu under denne Sag gældende, at det ved Dommen af 21. November 1940, er statueret, at der ved Skødet til Villy Christensen er tilsikret Indehaveren af Ismejeriet en Eneret i det paagældende Distrikt. Under Anbringende af, at denne Eneret er krænkert af Købmand Frederiksen ved dennes Salg af Øl, Sodavand, Mel, Gryn m. m., af et

Bageri ved Salg af Mælk, Fløde og Brød og af en Viktualieforretning ved Salg af Fedt, Smør og Margarine, paastaar han Sagsøgte dømt til at betale en Erstatning, som han har opgjort til 3500 Kr., tilligemed Renter 5 pCt. p. a. fra Stævningens Dato den 15. Juli 1941.

Sagsøgte, der har denuntieret lis for de paagældende, hvoraf kun Købmand Frederiksen har ladet møde, har paastaet Frifindelse, idet han har hævdet, at den Eneret, som er givet ved den citerede Bestemmelse i Christensens Skøde kun gaar ud paa en almindelig Eneret til at drive Ismejeri, men derimod ikke en Eneret til at sælge Varer, der sædvanligt ogsaa sælges i andre Forretninger, de saakaldte »Fællesvarer«.

Foreløbig bemærkes, at der ikke kan gives Sagsøgeren Medhold i hans Paastand om, at Dommen af 21. November 1940 har afgjort, at disse Fællesvarer var omfattet af Sagsøgerens Eneret. Dommen maa nemlig ses i Forbindelse med Dommen af 16. Maj 1940, som i vidt Omfang er optaget i Præmisserne til Dommen af 21. November 1940, og det fremgaar heraf, at Sagsøgeren havde krænkede Frederiksens Forhandlingsret med Hensyn til visse Kolonialvarer, uden at det ses, hvilke det drejer sig om. I denne Henseende har litis denunciatus Købmand Frederiksen under nærværende Sag erkendt, at hans Eneret i Forhold til Sagsøgeren kun gælder egentlige Kolonialvarer, og at det derfor ikke er rigtigt, naar Dommen af 16. Maj 1940 har paalagt Sagsøgte at drage Omsorg for, at Indehaveren af Ismejeriet ophørte med at forhandle alle Slags Kolonialvarer.

For Landsretten er der foruden af Parterne afgivet Forklaring af fhv. Landsretssagfører Svend E. Jensen, der har konciperet den omtvistede Bestemmelse i Skødet, og Ejendomsmægler Johannes Mar.

Det fremgaar af de afgivne Forklaringer, at Sagsøgeren, da han erhvervede sin Ejendom, var bekendt med, at der i Nabolaget var Kolonialforretning og Viktualieforretning — Bageriet blev paabegyndt i Slutningen af 1939 — og at han først i 1940 er blevet kendt med Ordlyden af Christensens Skøde. Under Hensyn hertil og til, at det ikke har været Hensigten ved Dommen af 16. Maj 1940 at give Indehaveren af Ismejeriet en videregaaende Eneret end der tilkom Sagsøgeren efter Skødet til Christensen, maa der gaas ud fra, at Sagsøgeren ved Købet af Forretningen m. m. har regnet med sædvanlig Konkurrence fra andre Brancheforretninger. Da Sagsøgeren saaledes ikke ved de af ham omtalte Salg af Varer, der lovligt forhandles saavel i hans som i de nævnte Forretninger, har lidt nogen Indskrænkning i den Næring, han med Føje kunde forvente at udøve, er der ikke Grundlag for at tilkende ham nogen Erstatning hos Sagsøgte, der derfor vil være at frifinde.

Sagsøgeren vil være at dømme til at erstatte Sagsøgte Sagens Omkostninger med 300 Kr.

Torsdag den 17. Februar.

Nr. 344/1943.

Rigsadvokaten

m o d

Helge Badeby Michaelsen (E. Trolle),

der tiltales for Overtrædelse af Straffelovens § 237.

Østre Landsrets Dom af 15. November 1943 (Nord- og Østsjællandske Nævningekreds): Tiltalte Helge Badeby Michaelsen bør straffes med Fængsel i 12 Aar, hvoraf 4 Maaneder anses udstaaet. Saa udreder Tiltalte og Sagens Omkostninger, derunder 200 Kr. i Salær og Godtgørelse for Udlæg til den for ham beskikkede Forsvarer, Landsretssagfører Engelstoft, Helsingør. At efterkomme under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret under Medvirken af Nævningen afsagte Dom er paaanket af det Offentlige.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den være at stadfæste, dog saaledes at Straffetiden bestemmes til 16 Aar, og at der for udstaaet Varetægtsfængsel nu fradrages 180 Dage.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande, dog at Straffetiden bestemmes til 16 Aar med Fradrag af 180 Dage for udstaaet Varetægtsfængsel.

I Salær for Højesteret til Højesteretssagfører Trolle betaler Tiltalte, Helge Badeby Michaelsen, 100 Kr.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under nærværende Sag, i hvilken Forundersøgelse har fundet Sted ved Retten for Helsingør Købstad m. v., tiltales Helge Badeby Michaelsen i Henhold til Anklageskrift af 15. September 1943 til Straf for Manddrab efter Straffelovens § 237 ved den 24. April 1943 Kl. ca. 22,45 i Laden ved »Holtegaard«, Langstrup, ved Kvælning at have dræbt Tove Hansen, f. den 2. Juni 1925.

Tiltalte er født den 6. Juli 1922 og ikke fundet tidligere straffet.

Retslægeraadet har i Erklæring af 20. August 1943 udtalt, at det »kan tiltræde den af fungerende overlæge ved sindssygehospitalet ved Nykøbing Sj. den 7. august 1943 afgivne erklæring, hvorefter Helge Badeby Michaelsen ikke er sindssyg og ikke kan antages at have været det paa tidspunktet for den forbryderiske handling. Han er heller ikke aandssvag, men smaat begavet, maa intellektuelt placeres i sinkegrup-

pen. Han er uudviklet, primitiv og følelsesafstumpet, men som psykopat skønnes han ikke at kunne betegnes.

Han maa anses for egnet til paavirkning gennem straf under vanlige former.«

Ved Nævningernes Kendelse, som Retten lægger til Grund, er Tiltalte fundet skyldig i det Forhold, for hvilket han er tiltalt. Nævningerne har derhos besvaret et Tillægsspørgsmaal om Anvendelse af Straffelovens § 85, Stk. 1, benægtende.

Tiltalte vil herefter være at anse efter Straffelovens § 237 med Fængsel i 12 Aar, hvoraf 4 Maaneder anses udstaaet ved Varetægtsfængsel.

Nr. 28/1943. M (Gorrissen efter Ordre)

m o d

F₁ (Bülow efter Ordre).

(Paternitetssag).

Dom afsagt af Retten for Viborg Købstad m. v. 4. December 1941: Indstævnte, Slagteriarbejder F₁, bør for Tiltale af Sagøgerinden, M, under denne Sag fri at være.

Vestre Landsrets Dom af 17. November 1942 (IV Afd.): Underrettsdommen bør ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Landsretten ophæves. Der tillægges de henholdsvis for Appellantinden, M, og Indstævnte, F₁, ved Landsretten beskikkede Sagførere, Landsretssagførerne Mikkelsen og Dahl, i Salær henholdsvis 100 Kr. og 80 Kr. og førstnævnte tillige Godtgørelse for Udlæg 6 Kr., hvilket Beløb udredes af det Offentlige.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Vestre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Af Universitets retsmedicinske Institut er der i December 1943 foretaget en ny Typebestemmelse af en Blodprøve fra Indstævnte med samme Resultat som tidligere, og Instituttet har oplyst, at Undersøgelsen efter MN-Systemet blev foretaget med nogle specielt fremstillede, særlig kraftige Sera, og udtalt, at der kun foreligger en rent teoretisk Mulighed for, at Indstævnte kan være Fader til det omhandlede Barn, hvilken Udtalelse Retslægeraadet har tiltraadt i Skrivelse af 8. Januar 1944.

Efter alt foreliggende vil den indankede Dom være at stadfæste.

Med Hensyn til Sagens Omkostninger for Højesteret forholdes som nedenfor nærmere anført.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.
Sagens Omkostninger for Højesteret op-
hæves.

I Salær for Højesteret tillægges der Høje-
steretssagfører Gorrissen 200 Kr., Højesterets-
sagfører David 75 Kr. og Højesteretssagfører
Bülow 150 Kr., der udredes af det Offentlige.

Underrettsdommens Præmisser er saalydende:

Under denne Sag har Sagsøgerinden, M, paastaet Indstævnte, F₁, dømt til at anses som Fader til hendes den 17. Juni 1941 udenfor Ægte-
skab fødte Drengbarn, der ifølge vedkommende Embedslæges Erklæring
maa antages at være avlet i Tiden fra midt i August til midt i Okto-
ber 1940.

Sagsøgerinden har under Partsforklaring bestemt hævdet, at hun
ikke i Avlingstiden har haft Samleje med andre end Indstævnte.

Indstævnte har erkendt, at han i Avlingstiden har haft Samleje med
Sagsøgerinden og har henvist til, at han mener at ogsaa F₂ har haft
Samleje med Sagsøgerinden i Avlingstiden.

Sagsøgerinden har erkendt, at hun for over 2 Aar siden har haft
Samleje med F₂. Hun har endvidere erkendt, at han i August 1940, uden
at hun ved, naar i August det var, kom til hende ved Aftenstid Kl. ca. 21
i meget beruset Tilstand og bad om han matte sove paa hendes Divan,
hvilket han fik Lov til. Hun sov i Værelset ved Siden af, og de havde
ikke Samleje.

F₂ har som Vidne forklaret, at han en Gang i Juli eller August 1940
ved Sengetid kom til Sagsøgerinden, da han havde glemt sin Gadedørs-
nøgle, og bad om han maatte sove paa hendes Divan. Han havde faaet
noget at drikke, men husker tydeligt Tildragelsen. Hun var ked af det,
men gav ham dog Lov til at sove paa Divanen. Hun sagde, han skulde
være stille, da der laa en Dame i Soveværelset, i hvilket Sagsøgerinden
ogsaa sov. Næste Morgen vækkede hun ham, da han skulde paa Ar-
bejde. Han har bestemt benægtet at have haft Samleje med Sagsøger-
inden ved denne Lejlighed eller i det hele indenfor Avlingstiden.

Efter foretaget Blodtypebestemmelse har Retsmedicinsk Institut i
en Erklæring af 5. September 1941 udtalt, at Indstævntes Faderskab er
uforenligt med MN-Systemet, dog med følgende Tilføjelse:

»Det skal bemærkes, at den foreliggende blodtypekonstellation hen-
hører under det omraade af M.N.-systemet, hvor forekomst af en (ikke
paaviselig) N₂-egenskab hos en af parterne vil influere paa faderskabs-
udelukkelsens rigtighed.

Var et saadant (upaaviseligt) anlæg til stede hos F₁, vilde hans
faderskab være muligt.

Den hyppighed, hvormed den paagældende egenskab optræder, kan
ikke udtrykkes talmæssigt, da den er iagttaget som en familiær ejen-
dommelighed (og derfor kunde tænkes at være relativt almindeligt

indenfor et ganske begrænset befolkningsomraade, men samtidig overordentlig sjælden i den samlede befolkning).

Sandsynligheden for, at den omtalte fejlmulighed skulde foreligge i nærværende sag, maa i betragtning af det anførte anses for overordentlig ringe; men man kan dog, indtil større erfaring haves, ikke anse den for saa ringe, at den lades ude af betragtning, hvor vægtige, blodtypeundersøgelsen uvedkommende omstændigheder i sagen skulde tale for det paagældende faderskabs rigtighed.«

I en Skrivelse af 17. Oktober 1941 har Instituttet paa Forespørgsel fra Retten udtalt, at Sagen efter Retslægeraadets almindelige Synspunkter maa siges at være uegnet til Foretagelse af antropologisk Undersøgelse.

Indstævnte har paastaaet sig frifundet.

Da der herefter ikke foreligger vægtige Blodtypeundersøgelsen uvedkommende Omstændigheder, som taler for Rigtigheden af Indstævnte F₁'s Faderskab, vil Udfaldet af Blodtypeundersøgelsen være at lægge til Grund ved Sagens Paadømmelse, saaledes at Indstævnte frifindes.

Landsretsdommens Præmisses er saalydende:

Den indankede Dom er afsagt den 4. December 1941 af Retten for Viborg Købstad med Fjends-Nørlyng og Middelsom--Sønderlyng Herreder, og er med Justitsministeriets Tilladelse af 15. April 1942 indbragt for Landsretten.

For saa vidt Appellantinden har paastaaet Sagen udsat for at faa foretaget antropologisk Undersøgelse bemærkes, at denne Paastand ikke vil kunne tages til Følge.

Appellantinden har derhos nedlagt Paastand om, at Indstævnte dømmes til at anses som Fader til Barnet, subsidiært har hun paastaaet Indstævnte dømt til at svare Bidrag til Barnet.

For Landsretten har begge Parter afgivet fornyet Forklaring. Appellantinden har herunder forklaret, at hun i Juli Maaned 1940 har haft Samleje med en navngivet Trediemand, og i saa Henseende er det oplyst, at en mod den paagældende Trediemand anlagt Sag angaaende Bidragspligt til Appellantindens Barn blev hævet.

Efter alt det foreliggende maa det tiltrædes, at Indstævnte ved Underretsdommen er frifundet, og Dommen vil derfor være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Landsretten findes efter Omstændighederne at burde ophæves.

En af de voterende afgav saalydende

D i s s e n s:

Ved de i Sagen tilvejebragte Oplysninger er det ikke godtgjort, at Appellantinden i Avlingstiden har haft Samleje med andre Mandspersoner end Indstævnte, og da dennes Faderskab efter det foreliggende ikke kan anses udelukket, vil jeg votere for, at Indstævnte dømmes, dog saaledes, at han under de foreliggende Omstændigheder alene kendes

pligtig til at svare Bidrag til Appellantinden og det af hende den 17. Juni 1941 fødte Barn efter Lov Nr. 131 af 7. Maj 1937 § 14, Stk. 2. Med Hensyn til Sagens Omkostninger kan jeg tiltræde den af Flertallet truffne Afgørelse.

Fredag den 18. Februar.

Nr. 175/1942. **Aga-Baltic A/B (Fich)**
 mod
A/S Rasmus Rudholt (Overretssagfører Olufsen).

(Spørgsmaal om Krænkelse af Patentret).

Østre Landsrets Dom af 16. Maj 1942 (V Afd.): Det ovennævnte danske Patent Nr. 55115 kendes ugyldigt, og bør Sagsøgte, A/S Rasmus Rudholt, for Tiltale af Sagsøgeren, Aga-Baltic Radio A/B, i denne Sag fri at være. I Henseende til Sagsomkostninger foreligger intet til Paakendelse.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ti Dommere deltaget.

For Højesteret har Appellanten, hvis Navn nu er Aga-Baltic Aktiebolag, gentaget sine for Landsretten nedlagte Paastande, hvorved bemærkes, at de i den principale Paastand under 1 og 2 nævnte Radiomodtagere rettelig skal betegnes U 58 og U 68, og subsidiært paastaaet, at i hvert Fald Patentkravene Nr. 6, 9 og 10 kendes gyldige.

Patentkravene Nr. 9 og 10 er saalydende:

9. Elektronrør til Koblingsanordninger ifølge Krav 1 og med en Anode, en Katode og mindst tre mellem disse anbragte gitterformede Elektroder, af hvilke den ene, som er anbragt mellem de to andre, er et Skærmgitter, kendetegnet ved, at det af de tre nævnte Gitre, som er anbragt paa den mod Anoden vendende Side af det nævnte Skærmgitter 3, er et Eksponentialgitter 4.

10. Elektronrør ifølge Krav 9, kendetegnet ved at Eksponentialgitteret er anbragt mellem to Skærmgitre.

Indstævnte har paastaaet Stadfæstelse, hvorhos Selskabet har nedlagt nogle subsidiære Paastande.

Ogsaa for Højesteret er Parterne enige om ikke at ønske nogen Afgørelse med Hensyn til Sagens Omkostninger.

Paa Forespørgsel, om forskellige nærmere angivne Publikationer i »Radio World« for 1932, derunder Publikationen af 20. August 1932, forinden Patentets Udstedelse har været Patentkommissionen bekendt og taget i Betragtning ved Bedømmelsen af Opfindelsens Patenterbarhed, har Patentkommissionen udtalt, at der i Aktierne til den Patentansøgning, som førte til ommeldte

Patent, ikke findes noget Indicium for, at de omhandlede Publikationer har været fremdraget under Ansøgningens Behandling, men at dette ikke udelukker, at de omhandlede Publikationer eller deres Indhold har været Patentkommissionen bekendt og saaledes har været taget i Betragtning ved Ansøgningens Behandling, hvorfor en udtømmende Besvarelse af det stillede Spørgsmaal ikke kan gives.

Det tiltrædes, naar det i Landsretsdommen er udtalt, at der maa gaas ud fra, at »virtuel Katode« i Patent Nr. 55115 er taget i den videre Betydning.

Fem Dommere bemærker følgende:

Efter Dommens Afsigelse er Skønsmændenes Udtalelser uddybet under yderligere Spørgsmaalsstillen. De har herunder bl. a. i en Erklæring af 7. Juni 1943 udtalt, at »Begrebet »virtuel Katode« er ikke nævnt i de omhandlede Numre af »Radio World«, og en Fagmand faar følgelig ikke sin Opmærksomhed henledt paa Dannelsen heraf, og Fagmanden belæres ikke om, at den virtuelle Katodes Dannelse er af Betydning for en god Blandingsvirkning.«

Skønsmændene har dog samtidig udtalt, at »en Sagkyndig, der i 1932 læste ovennævnte Artikel af 20. August 1932, vilde vide, at der maatte blive dannet en virtuel Katode ved Fanggitteret, naar dette blev gjort negativt i Forhold til Katoden;« men de har tilføjet: »at det intet Sted er anført, at man har været klar over, at Dannelsen af en virtuel Katode har været af Betydning for Blandingsvirksomheden.«

Skønsmændene har videre udtalt, om et nærmere angivet Af-snit af Artiklen i »Radio World« af 20. August 1932, at dette er uklart, eventuelt tillige urigtigt, og at det derfor ikke er muligt at drage sikre Slutninger derfra. Endelig har Skønsmændene angaaende de nævnte Artikler i »Radio World« samt Publikationer i »Radio News« af et Diagram i en Erklæring af 25. Januar 1944 udtalt, at »de i Artiklerne forekommende Angivelser dels bestaar af Tegningerne, der viser Rørenes Tilslutning til Modtagernes Komponenter og Strømkilder, og dels af den til Tegningerne hørende Tekst. Tegningerne er klare og tydelige, og Angivelserne heri kan efter Skønsmændenes Opfattelse ikke kaldes vage. Teksten er derimod delvis ufuldstændig og uklar og indeholder ikke alle de Oplysninger, der bør findes i en tilsvarende Patentbeskrivelse.«

Efter disse Udtalelser, der støttes ved Udtalelser fra andre Sagkyndige, findes det ikke med fornøden Sikkerhed at kunne fastslaas, at de nævnte Publikationer har været tilstrækkelig vejledende for en Fagmand til at kunne udøve Opfindelsen. Derfor taler tillige, at Patent er erhvervet i Sverige trods Modhold af Artiklen af 20. August 1932, hvorved bemærkes, at det ikke af Indstævnte er godtgjort, at det danske Patent paa afgørende Maade er forskelligt fra det svenske. Forsaavidt der for Højesteret tillige af Indstævnte er paaberaabt en Artikel i »Shortwave Craft« for 15. December 1932 mangler alle nærmere Oplysninger

til, at et modsat Resultat med Hensyn til Patentets Gyldighed kunde fastslaas.

Herefter, og da Parterne er enige om, at samtlige de i Appellantens Paastand nævnte Radiomodtagere omfattes af Patentet, saafremt Begrebet »virtuel Katode« i Patentet skal tages i den videre Betydning, stemmer disse Dommere for at tage Appellantens Paastand til Følge.

Fem Dommere bemærker følgende:

I Erklæring af 7. Juni 1943 har Skønsmændene til de ovenfor gengivne Udtalelser tilføjet, »at man — som det f. Eks. fremgaar af »Radio World« af 19. November 1932 — har været klar over, at Formaalet med den nye Anordning var at opnaa en ren Elektron-Kobling i Røret og at opnaa den i Beskrivelsen til Patent 55115 anførte Adskillelse af Signal- og Oscillatorkredsene.«

Endvidere har de i den ovenfor omtalte Erklæring af 25. Januar 1944 udtalt, »at de ikke kan tiltræde, at de i Patent Nr. 55115 paaberaabte tekniske Fremskridt ikke skulde være erkendt i de ovennævnte Publikationer,« og at de maa mene, »at Dannelsen af virtuel Katode — ganske uanset, om der ved Anvendelse af saadanne Elektrodespændinger, som betinger Dannelsen af en virtuel Katode, opnaas nogen teknisk Fordel, eller dette ikke er Tilfældet — ikke i sig selv kan kaldes nogen teknisk Fordel, idet Rørets Egenskaber kan forstaaes og udnyttes ligesaa godt af den Fagmand, der i sine Betragtninger ikke bruger Udtrykket »virtuel Katode.«

Forsaavidt Appellanten endelig som en Fordel ved Patentet har henvist til Fremkomsten af en multiplikativ Blanding, bemærkes, at Skønsmændene under 11. Oktober 1941 har besvaret et saalydende Spørgsmaal bekræftende: »Kan man af de i Radio World af 20. August 1932 S. 15 viste Kurver for et Rør af Typen »58« udlede, at Blandingen i dette Rør med den i Artiklen angivne Fanggitterspænding i væsentlig Grad foregaar ved Dobbeltstyring (multiplikativ Blanding)?«

Med disse Bemærkninger stemmer disse Dommere for at stadfæste Dommen i Henhold til dens Grunde, hvorved de tilføjer, at de ikke finder det godtgjort af Appellanten, at der, naar Patentet iøvrigt kendes ugyldigt, er behørigt Grundlag for at opretholde dets Krav Nr. 9 og 10.

I Medfør af Rpl. § 216, 1. Stk., 2. Pkt., vil der være at give Dom som nedenfor anført.

Thi kendes for Ret:

Indstævnte, Aktieselskabet Rasmus Rudholt, er uberettiget til at fremstille Radiomodtagere af Typerne

- 1) To-R Olympic U 58,
- 2) To-R Storsuper U 68,
- 3) To-R Type 57 Storsuper,
- 4) To-R Olympic 59,

5) To-R Merkur 49 og

6) To-R Imperial 79.

Appellanten, Aga-Baltic Aktiebolag, bør for Indstævntes Tiltale i denne Sag fri at være.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under nærværende den 20. Oktober 1938 anlagte Sag har Sagsøgeren, Aga-Baltic Radio A/B, overfor Sagsøgte, A/S Rasmus Rudholt, sluttelig nedlagt den Paastand, at Sagsøgte kendes uberettiget til at fremstille Radiomodtagere af Typerne: To-R Olympic V 58, To-R Stor-super V 68, To-R Type 57 Storsuper, To-R Olympic 59, To-R Merkur 49 og To-R Imperial 79.

Sagsøgte paastaar Frifindelse og i Medfør af Patentlovens § 1, Nr. 3, dansk Patent Nr. 55115 kendt ugyldigt. Subsidiært paastaas Frifindelse forsaavidt angaar de i Sagsøgerens Paastand 3 sidstnævnte Typers Vedkommende.

Sagsøgeren paastaar Frifindelse i Henseende til Paastanden om Patentets Ugyldighed.

Det ovennævnte Patent meddeltes Sagsøgeren den 8. August 1938 med paaberaabt Fortrinsret fra den 14. og 30. Januar 1933 (Forenede Stater i Amerika). Patentet er meddelt paa »Koblingsanordning ved Elektronrør« og har 10 Patentkrav, deriblandt:

»1. Koblingsanordning ved Elektronrør, som indeholder en Anode, en Katode samt mindst tre mellem disse Elektroder i successivt forøget Afstand fra Katoden beliggende Gitre, kendetegnet ved, at to af disse Gitre 3, 4 er sluttet til med Katoden I forbundne Spændingskilder 82, 83 paa saadan Maade, at det nærmest ved Katoden I beliggende Gitter 3 faar et højere positivt Potential og det længst fra Katoden beliggende Gitter faar et saa meget lavere, positivt Potential, eller endog negativt Potential i Forhold til Katoden I, at der dannes en Sky af Elektroner mellem disse Gitre 3 og 4, hvorhos det tredie, mellem Katoden I og Elektronskyen beliggende, Gitter 2 er anordnet til Regulering af Intensiteten eller Elektrontætheden af denne Elektronsky, medens et mellem Elektronskyen og Anoden 6 beliggende, ydre Reguleringsgitter, som eventuelt kan være det ovennævnte, længst fra Katoden beliggende Gitter 4, er anordnet til Regulering af den mellem den som virtuel Katode 7 optrædende Elektronsky og Anoden 6 gaaende Elektronstrøm, i Overensstemmelse med en Vekselspænding, der f. Eks. i Henseende til sin Frekvens eller paa anden Maade er gjort forskellig fra den Spænding, der er paatrykt det tredie Gitter 2. — — —

6. Anordning ifølge et hvilket som helst af de foregaaende Patentkrav, kendetegnet ved, at et mellem det ydre Reguleringsgitter 4, og den anden Anode 6 beliggende Skærmgitter 5 er sluttet til den positive Ende af en Spændingskilde 8I, hvis negative Ende er sluttet til Katoden I. — — —«

Det fremgaar af Sagen, at Sagsøgeren har erholdt et dansk Patent Nr. 54955 — baseret paa en høj Skærmgitterspænding — og at dette

er udskilt fra en Ansøgning, der omfattede saavel det nævnte Forhold som det, der gav Anledning til Patent Nr. 55115.

Efter Sagsøgerens Anbringende er der i Sverrig meddelt Sagsøgeren et Patent Nr. 100649, svarende til det danske Patent Nr. 55115, medens en Ansøgning om et Patent svarende til det danske Patent Nr. 54955 fortsat behandles.

Ved Oslo Byrets Dom af 19. Juli 1940 kendtes de Aga-Baltic Radio A/B meddelte norske Patenter Numrene 57773 og 57499 ugyldige. Angaaende det sidstnævnte Patent hedder det i Dommen:

»— — — Den Beskrivelse av romladningsforholdene som her ble gitt ved hjelp av begrepet den virtuelle katode representerer i og for sig ingen ny innsikt og gir heller ikke noe grunnlag for tekniske forskrifter av ny karakter. Man kan heller ikke karakterisere det så at såfremt de forskjellige spenninger velges på en sådan måte at røret arbeider effektivt så uttaler patentbeskrivelsen og hovedpåstanden at dette beror på dannelsen av en virtuel katode. Det er mulig at Wheelers populære Beskrivelse har virket som en effektiv propaganda for de nye rør og koplingsanordninger, men patentbeskrivelsen og hovedpåstanden kan ikke sies å representere en konkret ny innsats som berettiger til patent. — — —«

Den nævnte Dom er efter det oplyste indanket for Norges Højesteret.

Under nærværende Retssag har efter Sagsøgerens Begæring været udmeldt som Skønsmænd: Professor, Civilingeniør, J. Oskar Nielsen og Kontorchef, Civilingeniør Gunnar Pedersen, der har afgivet 5 Skønserklæringer samt Forklaring under Domsforhandlingen.

Det fremgaar af Skønnet, at Betegnelsen »virtuel Katode« i Patentkrav 1 kan forstaaes i en snævrere og i en videre Betydning, førstnævnte Forstaaelse som omfattende de Tilfælde »hvor det i Elektronenskyen forefundne Potentialminimum har Potentialet C«, sidstnævnte Betydning defineret som »en Elektronensky, der er fremkaldt ved en Stævning af Elektroner foran et negativt Gitter«.

Der er ikke i Patent Nr. 55115 givet nogen direkte Oplysning om, i hvilken Betydning Udtrykket »virtuel Katode« er benyttet. Hvis Udtrykket »virtuel Katode« har været benyttet i den videre Betydning mener Skønsmændene, at Patentbeskrivelsen er og har været tilstrækkelig tydelig.

Forsaavidt Udtrykket »virtuel Katode« er benyttet i den strengere Betydning, er Skønsmændene af den Anskuelse, at der i Krav 1 er indeholdt en ny teknisk Lære, udover hvad en Fagmand med Kendskab til Forholdene vilde kunne angive. Forsaavidt Udtrykket »virtuel Katode« er benyttet i den videre Betydning, er Skønsmændene af den Anskuelse, at der ikke i Krav 1 er indeholdt nogen ny teknisk Lære, jfr. forskelligt Skønsmændene som nyhedsskadeligt foreholdt Stof, derunder »Radio World« af 20. August 1932 pag. 14—15, hvilken sidste ikke synes modholdt i Patentkommissionen.

Medens Skønsmændene i deres Besvarelse af et Spørgsmaal h er inde paa, »at Udeladelsen af en nærmere Definition af Udtrykket »virtuel

Katode« tyder paa, at Udtrykket har været benyttet i den »strenge« Betydning«, har de besvaret et Spørgsmaal III som følger:

»Sagsøgerne bemærker i deres Spørgsmaal, at der ved den i Krav 1 og Beskrivelsen til Pat. 55115 brugte Udtryksform: »den som virtuel Katode optrædende Elektronsky«, skal forstås en Elektronsky, som forårsager den for en virtuel Katode (defineret som af Rothe og Kleen) karakteristiske Tilbagestrømning af Elektroner.

Skønsmændene maa gaa ud fra, at der ved den omtalte karakteristiske Tilbagestrømning tænkes paa det Fænomen, der af Rothe og Kleen i oftnævnte 5. Afhandling er angivet som Kriterium for Tilstedeværelsen af en virtuel Katode, nemlig dette at Blandingsrørets Anodestrøm ved fastholdt Potential for ydre Styregitter aftager med voksende Potential paa indre Styregitter, eller anderledes udtrykt: Karakteristikken for Anodestrømmen som Funktion af Spændingen paa det indre Styregitter har negativ Stejlhed. Der kan nemlig ikke være Tale om at betegne alene dette, at Elektronerne »vender om« foran ydre Styregitter som en for den virtuelle Katode karakteristisk Tilbagestrømning af Elektroner, idet dette vil forekomme i ethvert Rør med Strømfordelingsstyring.

Ved fornyet Studium af Patentets Beskrivelse er Skønsmændene imidlertid kommet i Tvivl om, hvorvidt Sagsøgernes i nærværende Spørgsmaal anførte Paastand om Forstaaelsen af Udtrykket »den som virtuel Katode virkende Elektronsky« kan være rigtig, forsaavidt Betegnelsen »virtuel Katode« skal tages efter Rothe og Kleen's Definition. I Patentbeskrivelsen Side 3, højre Spalte, næstsidste Stykke finder man nemlig en Angivelse af, hvorledes Anodestrømmen afhænger af Potentialet paa indre Styregitter (Gitter 2) og heraf fremgaar det, at Strømmen til Anoden 6 forøges, naar Potentialet paa Gitter 2 gøres højt (»svagt negativt eller endog positivt«), i Modsætning til det — som foran nævnt — for Tilstedeværelsen af virtuel Katode karakteristiske omvendte Forhold.

Skønsmændene er iøvrigt enige med Sagsøgerne i, at det eneste sikre praktiske Kriterium for Forekomsten af en virtuel Katode er den førnævnte karakteristiske Tilbagestrømning og tør ikke afvise Muligheden af, at den virtuelle Katodes Dannelse i Praksis kan begynde før Potentialminimet har naaet Værdien Nul.«

Skønsmændene har ladet udføre Maalinger paa to Stk. Rør Type 58, udleveret af Sagsøgte og mærket henholdsvis R. C. A. 58 og E. R. 58, og konstateret, at der forekommer en Strømfordelingsstyring, og at der utvivlsomt forefindes en virtuel Katode i den videre Betydning.

Med Hensyn til en af Sagsøgeren ved Opfindelsen fremdraget Fordel med Hensyn til multiplikativ Modulation i Modsætning til additiv Modulation har Skønsmændene udtalt, at det er rigtigt, at multiplikativ Modulation i et Modulatorrør frembyder væsentlige Fordele i Forhold til den additive Modulation, bl. a. i Henseende til Reduktion af forstyrrende Frekvenser i Modulationsresultatet, men at Forholdene ved den praktiske Anvendelse ligger saaledes, at der ogsaa ved den multiplikative Modulation vil fremkomme uønskede Modulationsprodukter.

Retten maa efter alt foreliggende ved Paadømmelsen gaa ud fra, at der ved Patentets Udtryk »virtuel Katode« maa forstaaes dette Udtryk taget i ovenanførte videre Betydning, og forstaaes Patentet saaledes, er Sagsøgte enig i, at samtlige paaklagede Typer falder ind under Patentets Beskyttelsesomraade. Efter det af Skønsmændene udtalte maa der imidlertid gives Sagsøgte Medhold i, at Opfindelsen, forstaaet paa anførte Maade, paa den Tid, da Ansøgning om Patent indleveredes, allerede fandtes saaledes beskrevet i almindelig tilgængeligt trykt Skrift, at sagkyndige derigennem var i Stand til at udøve den. Tilsvarende Bemærkning gælder — ifølge Skønsmændenes Besvarelse af et Spørgsmaal 34 — det af Sagsøgeren subsidiært omhandlede Krav 6, forsaavidt der heri skulde ligge en selvstændig Opfindelse.

Sagsøgtes principale Paastand vil herefter være at tage til Følge.

I Medfør af Retsplejelovens § 312, Stk. 1, har Parterne truffet den Overenskomst, at ingen af dem paastaar Omkostninger hos Modparten.

Nr. 201/1943. **Ribe Kommune (Kammeradvokaten)**

m o d

fhv. Mælkehandler **Anker Andersen** (Landsretssagfører Vang).

(Erstatning for Tab ved Nedlæggelse af Mælkesalg).

Vestre Landsrets Dom af 26. Juni 1943 (IV Afd.): De Sagsøgte, Ribe Kommune, bør til Sagsøgeren, fhv. Mælkehandler Anker Andersen, betale 6800 Kr. tilligemed Renter 5 pCt. aarlig fra den 9. Juli 1942, indtil Betaling sker, og i Sagsomkostninger 600 Kr. Det idømte udredes inden 15 Dage.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Vestre Landsret.

I Paadømmelsen har tolv Dommere deltaget.

For Højesteret har Indstævnte ikke støttet sit Krav paa Bestemmelserne i Grundlovens § 80.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde tiltrædes det, at der tilkommer Indstævnte en yderligere Erstatning. Størrelsen heraf findes efter Omstændighederne at kunne fastsættes til 4000 Kr.

Med den heraf følgende Forandring vil Dommen være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale Indstævnte med 300 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande, dog at det tilkendte Beløb fastsættes til 4000 Kr.

I Sagsomkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Ribe Kommune, 300 Kr. til Indstævnte, fhv. Mælkehandler Anker Andersen.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

I Aaret 1932 traf Sagsøgeren, fhv. Mælkehandler Anker Andersen, nu af Tved, Aftale med Gramgaard Mejeri om Forhandling af dets Produkter i Ribe. Aftalen gik ud paa, at Sagsøgeren fik Eneret paa Salget, ligesom han ikke maatte forhandle andre Mejeriers Produkter, og han skulde overholde Mejeriets, efter Markedet fastsatte Priser og fik Ret til en vis Procent i Fortjeneste. Sagsøgeren lejede en Ejendom i Grønnegade i Ribe til Brug for Forretningen, og i 1934 erhvervede han denne Ejendom for en Købesum af 12.000 Kr. I Ejendommen indrettede han Lokaler til Mælkeudsalget for en Udgift af 9000 Kr., og senere anskaffede han et elektrisk Køleanlæg til 2400 Kr., hvoraf Gramgaard Mejeri betalte de 1500 Kr. Sagsøgeren hentede selv i et ham tilhørende Automobil Mælken paa Mejeriet, som laa ca. 20 km fra Ribe, og han havde derhos to Automobiler til at bringe Produkterne ud i Ribe. Da der opstod Vanskeligheder for Automobilkørslen, anskaffedes der to Vogne, af hvilke den ene betales af Mejeriet; Sagsøgeren kørte selv den ene af Vognene.

Efter at Handelsministeriet i Henhold til Lov Nr. 415 af 5. August 1940 den 19. s. M. havde udstedt Bekendtgørelse Nr. 443 vedrørende Bybefolkningens Forsyning med Mælk m. v., havde Byraadets Kasse- og Regnskabsudvalg i Løbet af Efteraaret 1940 forskellige Forhandlinger med Gramgaard Mejeri og med Andelsmejeriet »Riberhus«, som solgte Mælk i Ribe gennem fire Udsalgssteder og fire Vogne, om Rationalisering af Mælkesalget i Byen og Nedsættelse af Mælkeprisen. I Begyndelsen af Aaret 1941 blev Forholdet omtalt i Byraadet, og efter at Sagsøgeren, som ikke havde deltaget i de ovennævnte Forhandlinger, gennem Dagspressens Referat af Byraadsforhandlingerne var blevet bekendt med Forholdet, sendte han gennem sin Sagfører en Skrivelse af 26. Februar 1941 til Byraadet, i hvilken han under Henvi sning til, at det af Byraadsreferatet fremgik, at han som Følge af Mælkerationaliseringen skulde ophøre med sin Virksomhed som Mælkehandler i Ribe mod en Erstatning af 3000 Kr., protesterede herimod og fremsatte et Erstatningskrav paa ialt 31.000 Kr., hvis Ordningen gennemførtes.

Skrivelsen behandledes i et Bestyrelsesmøde den 10. Marts 1941 og toges til Efterretning, hvilket meddeltes Sagsøgeren.

Den 4. Februar 1941 havde Kasse- og Regnskabsudvalget afgivet en Betænkning angaaende den tilsigtede Ordning, og denne Betænkning indeholdt blandt andet Forslag om, at Andelsmejeriet »Riberhus« fra den 1. April 1941 skulde overtage hele Mælkesalget i Ribe, ligesom der var foreslaet, at der skulde ydes forskellige nærmere angivne Erstatninger

deriblandt 3000 Kr. til »den af Gramgaards Forhandlere som bliver arbejdsledig«. Betænkningen blev af Byraadet indsendt til Handelsministeriet, og efter at Ministeriet havde tilbagesendt Sagen med Henstilling om forskellige Ændringer, indledte Kasse- og Regnskabsudvalget nye Forhandlinger med Andelsmejeriet »Riberhus« og traf Aftale med dette om, at det skulde overtage Eneforhandlingen af Mælk i Ribe, ligesom der ogsaa førtes Forhandlinger med Gramgaard Mejeri om en Erstatning til dette. Paa Grundlag af en Redegørelse fra Udvalget blev det derefter i et Byraadsmøde den 9. Juni 1941 vedtaget at anmode Handelsministeriet om Bemyndigelse til at gennemføre en Ordning, som i det væsentlige gik ud paa, at Salget af Konsummælk i Ribe overdroges til Andelsmejeriet »Riberhus« som eneberettiget i Lovens Gyldighedsperiode, dog mindst 10 Aar, at der fandt en Nedsættelse Sted af Sødælksprisen, og at der betaltes forskellige Godtgørelser deriblandt 15.000 Kr. til Gramgaard Mejeri og til »Gramgaards ledigblevne Mælkeforhandl. — — — 4500 Kr., hvis det bliver Anker Andersen.«

Efter at dette Forslag var indsendt til Handelsministeriet, meddelte Ministeriet i en Skrivelse af 15. Juli 1941, at Ministeriet »kan tiltræde Byraadets Ønske om at der i Medfør af § 9 i Handelsministeriets Bekendtgørelse af 19. August 1940 — — — gives Byraadet Beføjelse til at bestemme, at Handel med Mælk og Fløde i Ribe er betinget af Byraadets Tilladelse«. Under 21. Juli 1941 meddelte Byraadet Gramgaard Mejeri, idet der henvistes til den Byraadets givne Beføjelse, at Mejeriet maatte ophøre med sit Salg af Mælk og Fløde i Ribe fra Udgangen af August Maaned. Ligeledes den 21. Juli tilskrev Byraadet derhos Sagsøgeren saaledes:

»Da Mejeriet Gramgaard maa ophøre med sit Udsalg af Mælk og Fløde fra Udgangen af August Maaned d. A., vil der, saafremt der ikke tilbydes Dem Ansættelse hos Mejeriet »Riberhus« pr. 1. September d. A. gennem sidstnævnte Mejeri blive ydet Dem en Godtgørelse paa 4500 Kr. for Tabet af Erhverv.«

I en Skrivelse af 29. Juli protesterede Sagsøgeren, som ikke havde været tilkaldt til nogen af Forhandlingerne om Mælkeordningen, overfor Byraadet og erklærede, at han ikke kunde anerkende Erstatningsbeløbet, og efter at Sagsøgeren havde fornyet sin Protest i en Skrivelse af 16. August s. A., havde han et Møde med Kasse- og Regnskabsudvalget, i hvilket ogsaa Bestyreren for Andelsmejeriet »Riberhus« deltog. Der var her Tale om en Ordning gaaende ud paa, at Sagsøgerens Mælkeudsalg i Grønnegade skulde opretholdes, saaledes at han derfra forhandlede »Riberhus«s Produkter, medens »Riberhus«, som ogsaa havde et Udsalg i Grønnegade, skulde flytte dette til et andet Sted i Byen, men Ordningen mødte Modstand hos »Riberhus«. Efter fornyet Henvendelse fra Sagsøgeren indkaldte Udvalget til et nyt Møde den 24. September, som dog ikke fandt Sted, og i en Skrivelse af 8. Oktober meddelte Byraadet derefter Sagsøgeren, at Raadet havde forhøjet Godtgørelsen til ham for Ophøret med Mælkesalget til 6000 Kr. Inden Sagsøgeren havde modtaget denne Skrivelse, havde hans Sagfører i en Skrivelse af s. D. foreslaaet, at Sagsøgerens Erstatningskrav skulde af-

gøres ved Voldgift, men Byraadet afslog at gaa ind herpaa. Den 1. November 1941, til hvilken Dato Ikrafttrædelse af Mælkeordningen var blevet udsat, ophørte Sagsøgeren med sit Mælkesalg og fik det nævnte Beløb af 6000 Kr. udbetalt. Sagsøgeren har derefter anlagt nærværende Retssag, hvorunder han har paastaet de Sagsøgte, Ribe Kommune, tilpligtet at betale ham i Erstatning for det Tab, han har lidt ved Ophøret af Mælkesalget, et Beløb af 25.000 Kr., der fremkommer saaledes:

1. Naar der fra hans aarlige Indtægt af 4200 Kr. trækkes et Beløb af 2500 Kr., hvortil hans personlige Arbejdskraft kan ansættes, udkommer et Beløb af 1700 Kr., som kapitaliseret 10 Gange udgør 17.000 Kr. I dette Beløb har Sagsøgeren indbefattet et Tab, han har haft ved Salget af Automobilet og Mælkevognen.	
2. Erstatning for Forretningens »Goodwill«, som under de nuværende usikre Udsigter for nye Erhverv maa ansættes til	8.000 —
3. Ombygning af hans til Mælkeforretningen indrettede Ejendom	6.000 —

ialt.... 31.000 Kr.

og naar herfra trækkes det fornævnte, ham udbetalte Beløb af 6000 Kr., fremkommer de indsøgte 25.000 Kr., af hvilke Sagsøgeren har paastaet Renter 5 pCt. p. a. fra Stævningens Dato den 9. Juli 1942, indtil Betaling sker. De Sagsøgte har paastaet sig frifundet for Sagsøgerens Tiltale.

Til Støtte for Søgsmålet har Sagsøgeren anført, at Loven af 5. August 1940 vel giver Hjemmel til, at der træffes Ordning af Mælkesalget i Byerne, men naar den Ordning, som er truffet i Ribe, har medført, at Sagsøgerens hidtil lovlig drevne Erhverv ved Salg af Mælk og andre Mejeriprodukter er blevet forbudt, maa Sagsøgeren have Krav paa Erstatning for det Tab, han derved har lidt, udfra de samme Synspunkter som ved Ekspropriation. Han har dernæst anført, at de Sagsøgte i hvert Fald maa have en Erstatningspligt, da de ikke overfor ham har iagttaget Forskriften i § 8 i Afsnit III i Bekendtgørelsen af 19. August 1940, jfr. Handelsministeriets Cirkulærskrivelse Nr. 250 af 30. September 1940 om, at Kommunalbestyrelserne, naar de vil søge gennemført den i Afsnit III omhandlede Rationalisering af Mælkehandlen, skal forhandle med de interesserede om de Foranstaltninger, der i den Anledning vil være at træffe. Der har vel, inden Mælkeordningen gennemførtes, af de Sagsøgte været forhandlet med Gramgaard Mejeri, men dette var Sagsøgeren ukendt med, og Gramgaard Mejeri havde ingen Bemyndigelse til at optræde paa Sagsøgerens Vegne, og de Forhandlinger, som fandt Sted efter, at Mælkeordningen var vedtaget af Byraadet og godkendt af Handelsministeriet, kan de Sagsøgte ikke paaberaabe sig, da Byraadet — som nævnt — da havde truffet Aftale med Andelsmejeriet »Riberhus«.

Heroverfor har de Sagsøgte anført, at den nævnte Lov om Bekendtgørelse udfra almene Hensyn giver et almindeligt Paabud til Bykommunerne om at etablere en Ordning af Mælkesalget, og de deraf føl-

gende Indskrænkninger i Mælkehandlen fremtræder som almindelige Begrænsninger i dette Erhverv, som ikke kan hjemle de paagældende Ret til nogen Erstatning. Iøvrigt vilde Sagsøgeren ikke kunne rejse Krav paa Erstatning, da der ved den trufne Ordning ikke er sket noget direkte Indgreb i Sagsøgerens Erhverv, men dettes Bortfald er en Refleksvirkning af, at de Sagsøgte for at nedbringe Udgifterne ved Leveringen af Mælken har forbudt Gramgaard Mejeri at levere Mælk i Ribe. De Sagsøgte har dernæst anført, at de af Sagsøgeren paaberaabte Bestemmelser i Bekendtgørelsens § 8 og Cirkulærskrivelsen ikke paalægger nogen Pligt til at forhandle direkte med hver enkelt, som den tilsigtede Mælkeordning kan berøre, og i nærværende Tilfælde har Sagsøgeren, som maa antages at have været kendt med, at der forhandlede mellem Byraadet og Gramgaard Mejeri, været repræsenteret ved dette under Forhandlingerne fra første Færd. Iøvrigt vilde Undladelsen af at iagttage de paagældende Forhandlingsregler ikke kunne begrunde noget Erstatningskrav for Sagsøgeren, men Følgen heraf kunde mulig blive, at den gennemførte Mælkeordning var ugyldig.

Under Sagen har Sagsøgeren afgivet Partsforklaring, hvorhos der er afgivet forskellige Vidneforklaringer.

Bestyreren for Gramgaard Mejeri, Peter Berntsen, har blandt andet forklaret, at han fandt det naturligt, at han varetog Sagsøgerens Interesser under Forhandlingerne med Kasse- og Regnskabsudvalget, men der var ikke truffet nogen Aftale med Sagsøgeren derom. Det er hans Opfattelse, at der fra Byraadets Side var Sympati for den Tanke, at Sagsøgeren kunde fortsætte som Forhandler for Andelsmejeriet »Riberhus«, hvis dette fik Eneforhandlingen, og der var derfor ikke Forhandling om nogen Erstatning til Sagsøgeren.

Bestyreren for Andelsmejeriet »Riberhus«, Viggo Nielsen, har blandt andet forklaret, at da den endelige Aftale om »Riberhus«s Overtagelse af Eneforhandlingen var truffet og Erstatningen fastsat, fik han af Byraadsudvalget Anmodning om at komme tilstede i et Møde, hvor det viste sig, at Byraadet i Anledning af en Henvendelse fra Sagsøgeren til Trods for, at den vedtagne Ordning var godkendt af Handelsministeriet, vilde prøve, om der var Mulighed for en Ordning, hvorved der kunde ydes Sagsøgeren nogen Erstatning. I dette Møde fremkom vistnok fra et af Byraadsmedlemmernes Side det forannævnte Forslag om Opretholdelse af Sagsøgerens Mælkeudsalg, saaledes at han blev Forhandler for »Riberhus« mod, at dette flyttede sit Udsalg i Grønnegade. Indehaveren af dette Udsalg var imidlertid uvillig dertil, og senere besluttede Mejeriets Bestyrelse, at det ikke vilde foretage sig mere i Sagen, men holde sig til den en Gang vedtagne og godkendte Ordning.

De ved den oftnævnte Bekendtgørelses Afsnit III givne Bestemmelser gaar ud paa at søge de tilsigtede Rationaliseringsbestemmelser gennemført ved en mellem de interesserede truffet frivillig Ordning, jfr. Bekendtgørelsens § 8, 2. Stk. Som et Led i Gennemførelsen af en saadan Ordning er det — som af Sagsøgeren anført — i Bekendtgørelsens § 8, 1. Stk., jfr. den nævnte Cirkulærskrivelse foreskrevet, at der, forinden Ordningen fastlægges, skal forhandles med de interesserede, og da

det i Overensstemmelse med Udtalelserne i Cirkulærskrivelsen maa antages, at det forudsættes, at der ved Gennemførelsen af Ordningen ydes Godtgørelse til de Virksomheder, der nedlægges, maa der gaas ud fra, at der skal føres Forhandlinger med dem, som gennem Forbud mod deres Salg af Mælk og andre Mejeriprodukter mister deres Erhverv. Da de Sagsøgte saaledes i Strid med Bekendtgørelsens § 8, Stk. 1, og Cirkulærskrivelsen ikke inden Ordningens Fastlæggelse har ført saadanne Forhandlinger med Sagsøgeren, hvorved bemærkes, at det ikke i saa Heenseende kan anses fyldestgørende, at der uden Aftale med Sagsøgeren er forhandlet med Gramgaard Mejeri, ligesaa lidt som det kan komme i Betragtning, at der, som det fremgaar af de anførte Vidneforklaringer, efter Ordningens Fastlæggelse og Andelsmejeriet »Riberhus«s Antagelse som Eneforhandler er forhandlet med dette, maa Sagsøgeren overfor de Sagsøgte kunne rejse Erstatningskrav for det Tab, han har lidt i Anledning af, at han som Følge af Byraadets fornævnte Beslutning af 9. Juni 1941 og dets Skrivelse af 21. Juli s. A. maatte ophøre med sit Erhverv.

Med Hensyn til Tabet har Sagsøgeren hævdet, at det langt overstiger det Beløb paa 6000 Kr., som de Sagsøgte — uden at tage Hensyn til hans Protest mod denne Ansættelse — har ydet ham. Han har blandt andet henvist til, at han i 1939 havde en Nettofortjeneste paa 4227 Kr. 58 Øre, og i 1940 paa 4105 Kr. 55 Øre, at han, efter at Mælkesalget var ophørt, forsøgte at drive en af ham købt Landejendom, men maatte opgive det, da han ikke kunde taale Landbrugsarbejdet, og at han — efter at have udlejet sin Ejendom i Grønnegade for 1600 Kr. aarlig fra 1. Oktober 1942 — igen selv har maattet overtage den.

De Sagsøgte har protesteret mod Størrelsen af det indsøgte Erstatningsbeløb og hævdet, at Sagsøgeren er fyldestgjort ved den tilkendte Godtgørelse paa 6000 Kr.

Under Sagen er der afholdt en Syns- og Skønsforretning til Vurdering af Sagsøgerens Tab, og i Forretningen hedder det saaledes:

»1. Erstatning for den Forretning som Hr. Andersen har maattet ophøre med kan ikke ansættes til mindre end	Kr. 8.000,00
2. Tab ved Afhændelse af Bil og Vogn, der specielt var indrettet til Mælkeudsalg:	
Bilen	— 1.500,00
Vognen	— 300,00
3. Og endelig maa den Ejendom som Hr. Andersen ejer og som specielt er indrettet til Mælkeforhandling, bygges om. Denne Ombygning maa efter vor For- mening antages at ville koste	— 3.000,00
	<hr/>
	Kr. 12.800,00

I ovennævnte fastsatte Erstatning, stor Kr. 12.800,00, er medregnet den af Ribe Kommune til Hr. Andersen tilkendte Erstatning Kr. 6.000,00.«

Ved Forretningens Afhjæmning udsagde Syns- og Skønsmændene, at der ved den af dem fastsatte Erstatning alene er taget Hensyn til For-

retningens økonomiske Værdi i Handel og Vandel, medens der ikke er taget Hensyn til Sagsøgerens fremtidige Erhvervsmuligheder.

Idet Syns- og Skønsforretningens Ansættelse af Erstatningen vil være at lægge til Grund, vil de Sagsøgte være at tilpligte at betale Sagsøgeren et Beløb af 6800 Kr. tilligemed Renter heraf som paastaet.

Med Sagens Omkostninger vil der være at forholde som nedenfor bestemt.

Hermed endte Højesteretsaaret 1943.

Færdig fra Trykkeriet den 8. Marts 1944.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & O Lind). — København